(فهرست جلد الخامس من ترجمة الطحطاوى)

الجلد الخامس من ترجمة الطحطاوى على الدر المختار

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ باب العشر والخراج والجزية ﴾ وقتاكه مصنف والا جناب عليه رحمة الملك الوهاب مستأ منك كنديله ذمى اولديغى نسنه‌يى بياندن فارغ اولديسهٔ ذمى اولديغنه نظرا ارضنه وظائف ماليه‌دن نه شى لازم اولديغى بيانه آغازوشروع ايتديده اشبو باب عشر وخراج وجزيه بيانده‌در ديدى وارضك وظيفه‌سنى تتميما خراجله برابر عشريده ذكر ايلدى وعشرده عبادت معناسى اولمغله آنى تقديم ومصرفلرى بر اولمغله جزيه يى ده اكا الحاق ايتدى عشرلغتده اونده بردر خراج ارض وغلامك نماسندن خروج ايدن نسنه‌در مجاز لغوى اوله‌رق ارض ورأسك وظيفه‌سندن امامك اخذ ايتديكى نسنه‌يه اطلاق اولنور ذكر سبب وارادهٔ مسبب جهتندن واما عشرو خراج وجزيه واصل اولدقده آنى محل ومصرفلرينه بروجه شرعى صرف وبذل لازم وواجبدر ايمدى محل ومستحقنه صرف ايدرسه ماوجبه سنى ادا ايتمش اولور يوقسه وزرو وبالى كندونك اوزرينه اولور بس فى زماننا اخذ وصرف ايدنلر شرع شريفده ونص منيفده ورودى وجهى اوزره ايده‌مدكلرندن ظالم وفاسقدرلر ومنه الهداية والتوفيق ❊حموى مختصرا ﴿ ارض العرب ﴾ وهى من حد الشام والكوفة الى اقصى اليمن ﴿ وما اسلم اهله ﴾ طوعا ﴿ او فتح عنوة وقسم بين جيشنا والبصرة ﴾ ايضا باجماع الصحابة ﴿ عشرية

لانه اليق بالمسلم ﴾ ارض عربكه شامله كوفه حدودندن اقصاى يمنه منتهى امكنه واهاليسى طوعا كه بلاقتال وبلادعوة الى الاسلام اسلامله مشرف اولان وياعنوه كه قهر سيفله فتح اولنوب وعساكر ميانلرنده تقسيم اولنان بلاد واجماع صحابه ايله بنه بويله بصره عشريه درعشر مسلمه اليق واحرى اولمغله ﴿ وكذ ابستان مسلم اوكرمه كان داره دررومر فى باب العاشر باتم من هذا وحررناه فى شرح الملتقى ﴾ ابتداى فتحده امام طرفندن كندويه تمليك اولنان دارنى برمسلم بستان وياكرم اتخاذ ايلسه‌يته بويله عشريه اولور واشبو مسئله يه متعلق بحث بوندن اتم واوفى اوله‌رق باب العاشرده سبقت ومرور ايلدى شارح رحمه الله تعالى ديركه بوكادائر تحقيق وتفصيلى بزملتقى اوزرينه اولان شرحمزده تحرير ايلدك ﴿ وسواد ﴾ قرى ﴿العراق وحده من العذيب﴾ بضم ففتح قرية من قرى الكوفة ﴿ الى عقبة حلوان ﴾ ابن عمران بضم فسكون قرية بين بغداد وهمدان ﴿ عرضا ﴾ سواد قرى معناسنه مبتدا خراجية لفظى خبردر عراقدن مراد عراق عربدركه كوفه وبصره وبغداد ونواحيلريدر ملتقى شرحنده مرسومدركه دنيابكرمى درت بيك فرسخدر اون ايكى بيكى سودان ملكيدر سكزى رومك اوچى فارسك برى عربكدر ايمدى نصفى سودانك ثلثى رومك ثمنى فارسك ثلث ثمنى عربك ديمك اولور يعنى عراق قريه‌لرى خراجيه در ديمك وعراقك حدوسنورى عرضا صيغهٔ تصغيرايله عذيبدنكه كوفه قرالرندن برقريه‌در نهايتى بغداد ايله همدان ميانندهٔ عقبهٔ حلوان بن عمران نام قريه‌يه دكدر عمران عينك ضمى ميمك سكونيله ﴿ ومن العلث ﴾ بفتح فسكون فمثلثة قرية شرقى دجلة موقوفة على العلوية وماقيل من الثعلبة بفتح فسكون غلط مصنف عن المغرب ﴿الى عبادان ﴾ بالتشديد حصن صغير بشط البحر فى المثل ليس وراء عبادان قرية مستصفى ﴿ طولا ﴾ وبالايام اثنان وعشرون يوما ونصف وعرضه عشرة ايام سراج ﴾ علث عينك فتحى لامك سكونيله وثاء مثلثه ايله يعنى عراقك طولا سنورى علويه‌يه موقوفه دجله‌نك جانب شرقيسنده‌كى علث نام قريه‌دن لب درياده تشديد ايله وتثنيه صيغه‌سيله عبادان نام برحصن صغيره دكدر وضرب مثلده ليس وراء عبادان قرية واقعدر يعنى وراء عبادانده قريه يوقدر بلكه بحر فارس واردر ديمك علث بدلنه ثعلبه مصنفك مغرب نام لغتدن نقلا غلطيدر عراقك ايامله حدى سراجك بياننه نظرا طولا يكرمى ايكى كون ونصف وعرضا اون كونلك مسافه‌در ﴿ وما فتح عنوة ﴾ ولم يقسم بين جيشنا الامكة سواء ﴿ اقراهله عليه ﴾ اونقل اليه كفار اخر ﴿ او فتح صلحا خراجية ﴾ لانه اليق بالكافر ﴾ دخى قهر اقلنجله فتح اولنوب وغزاة ميانه‌لرنده تقسيم

اولنيوب واهاليسى كندوده كرك اقرار واسكان اولنسون وكرك اجلا برلرينه
آخر كفار نقل اولنسون مكهٔ مكرمه نك غيرى ويا خود صلحا فتح اولنان
مواضع خراجيه دركه آندن مقطوع برمقدار اقچه اخذ اولنور حاصلاتندن
عشر آلنمز كندولرينك حاللرينه بوجزيه مثللو حسبان وسزا اولمغين
﴿وارض السواد مملوكة لاهلها يجوز بيعهم لها وتصرفهم فيها ﴾ هداية وعند
الائمة الثلاثة موقوفة على المسلمين فلم يجز بيعهم فتح ❊ مارالذكر سواد عراق
ارضى اهاليلرينه مملوكه در كندولرينه بيعى وسائر هبه ووصيت واجاره
ووقف كبى آنده تصرفلرى جائز اولور ائمهٔ ثلثه رحمهم الله تعالى نزدلرنده
ارض مرقومه مسلمين ايچون وقفدر كندولرينه بيعى جائز دكلدر ❊ ﴿ ويجب
الخراج فى ارض الوقف ﴾ الا المشتراة من بيت المال اذا وقفها مشتريها فلا عشر
ولا خراج شرنبلالية معزيا للبحر وكذا لولم يوقفها كما ذكرته فى شرح الملتقى
(والصبى والمجنون لو) كانت الارض (خراجية والعشر لو عشرية) درر
ومر فى الزكاة ❊ وقفك وصبينك ومجنونك ارضلرى خراجيه اولورسه انده خراج
وعشريه اولورسه انده عشر واجب اولور الا بيت المالدن اشترا اولنان ارض
مشتريسى وقف ايدرسه انده عشر وخراج اولمز وملتقى شرحنده شارحك ذكرينه
نظرا وقف اتمسه دخى مشترئ مزبوره ينه عشر وخراجدن برنسنه لازم اولمز
وتحفهٔ مرضيه نام كتابده مسطوردركه برشهرك اراضيسنى وقف ايدن واقف يا اول
شهرك اهاليسندن اولمغله فى الاصل اول ارضه مالك اولور ويامالك اولاندن
بوجه من الوجوه آنى تلقى واخذ ايتمش اولور ويابونلرك غيرى اولور امدى
واقف بونلر اولديغنه كوره ملكى اولمغله وقفيتك صحتنده اصلا خفا يوقدر اما
مز بورلرك غيرى اولورسه يا اول ارض كندويه سلطانك انى اقطاعيله
ويابيت المالدن شراسيله واصل اولور ايدى بوصورتده سلطانك ملكى اوله رق
اقطاع ايتمش اولورسه وقفى صحيح اولور يوق بيت المالك اولورسه اولمز
❊ كذا فى الاسعاف ❊ وقالوا اراضى مصر والشام خراجية ❊ فقها بيورديلر كه
مصر وشام اراضيسى خراجيه در زيرا هدايه ده مصر حدركه حضرت عمر
رضى الله تعالى عنه سوادى وعمرو بن العاص رضى الله تعالى عنه مصرى
فتح بيوردقلرنده اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعين محضرلرنده خراج
وضع بيورديلر لكن مصرك فتحى صلحا مى وياعنوة مى اولدى بونده فقها ميانلرنده
اختلاف اولندى ❊ وفى الفتح المأخوذ الآن من اراضى مصر اجرة لا خراج
الا ترى انها ليست مملوكة للزراع كأنه لموت المالكين شيئا فشيئا بلا وارث
فصارت لبيت المال وعلى هذا فلا يصح بيع الامام ولا شراؤه من وكيل

بيت المال لشئ منها لانه كوكيل اليتيم فلا يجوز الا لضرورة والعياذ بالله تعالى
زاد فى البحر او رغب فى العقار بضعف قيمته على قول المتأخرين المفتى به ❊ فتح
القديرده مسطوردركه فى زماننا مصرك اراضيسندن اخذ اولنان مبلغ
اجرتدر خراج دكلدر شوقدر واركه اراضى زراع ايچون مملوكه در ظن اولنوركه
مقدمكى مالك ومتصرفلرى شيئا فشيئا بلا وارث وفات ايتملريله بيت المال
ايچون اولمش اولور بنأ عليه امامك اراضئ مشروحه يى بيعى واتى بيت
الماله متصرف قلديغى وكيلى طرفندن شراسى صحيح اولمدى زيرا امام يتيمك
وكيلى كبيدر كندودن تصرف مرقوملر انجق ضرورت ومصلحت ضمننده
جائز اولور فى زماننا اراضى وبيت المالده بولنان نابجا تصرف ومعامله لرك
سوء عاقبتندن جناب بارى تعالى وتقدس حضرتلرينه صغنورز حسبنا الله
ونعم الوكيل وصاحب بحر امامك تصرفنك مساغنه ضرورت رخصتنك اوزرينه
متأخرينك مفتى به اولان عقارده ايكى قات قيمتيله كندويه ميل ورغبت اولنمق
قوللرينده زياده ايلدى امدى اراضى اوچ قسم اولمش اولور برى ارض
خراجيه كه كندودن امام طرفندن اخذ اولنان دراهم اولور بوكا خراج موظف
دينور وبرى عشريه دركه مأخوذ كندوده خارجك بعضى اولوركه بوكا خراج
مقاسمه اطلاق اولنور وبرى اشبو فصحدن منقول اراضى مملكت واراضى حوز
تعبير اولنان زمينلردر تفصيلى طحطاويده مذكوردر ❊ قلت وسيجئ فى باب
الوصى جواز بيع عقار الصبى فى سبع مسائل وافتى مفتى دمشق فضل الله
الرومى بان غالب اراضينا سلطانية لانقراض ملاكها فآلت لبيت المال فتكون
فى يد زراعها كالعارية انتهى ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه قريبا ايدى
مواضعده صبينك عقارنك اجانبه وصينك بيعنك جوازى كلور ضعف قيمتيله
وصغيرك نفقه سى ويا ميتك دينى ويا تنفيذى انجق كندودن اولان وصيت
مرسله سى ايچون ويا غله سى مؤنت ومصارفنى وفا ايتمكله ويا خراب
ويا نقصانندن خوف ويا يد متغلبه ده اولمسيله ايدى بو صورتلرده يتيمك
عقارنى بيعه جواز واردر وشام مفتيسى فضل الله الرومى افتا بيورديلركه
بزلرك اراضيلريمزك اكثرى صاحبلرى منقرض اولوب بيت المالك اولمسيله
سلطانيه دركه ايادئ زراعده عاريه كبيدركه كندوده تصرف ملاكه سند
بيع كبى شيئه قادر اوله مزلر ❊ وفى النهر عن الواقعات لو اراد السلطان شراءها لنفسه
يأمر غيره ببيعها ثم يشتريها منه لنفسه انتهى واذا لم يعرف الحال فى الشراء من بيت المال
فالاصل الصحة وبه عرف صحة وقف المشتراة من بيت المال وان شروط الواقفين صحيحة
وانه لا خراج على اراضيها ❊ ونهرده واقعاتدن نقل اولنمشدركه سلطان

نصره الله تعالی اراضیٔ سلطانیه دن بر ارضی کندی نفسیچون اشترا مراد ایتسه
وکیل بیت المال کبی برغیری کسه یه آنك بیعیله امر واندن کندی نفسیچون اشترا ایدر
واشبو منوال محرر اوزره بیت المالدن بروجه شرعی اشترا معلوم وبدیدار اولمزسه
بنه اصل اولان صحتیدر وبونده اصل اولان صحت اولمغله مستبان اولدیکه
بیت المالدن اشترا اولنان نسنه نك وقفی وواقفلرك شرطلری صحیحه در
احتدر ومز بورلرك اراضیلری اوزره خراجده یوقدر ❊ (وموات احیاه
الامام) اورضخ له کامر (خراجی ولواحیاه مسلم اعتبر قربه) ماقارب الشیٔ
❊ کندونك صاحبی اولیوب وبر احدك کندیله انتفاع
ایتمدیکی یرینی بر ذمی امامك اذنیله احیا واعمار ایلسه ویا خود ماسبقده
مرور ایتدیکی مثللو یا مسلمیله برابر حربی اوزره قتال ویا کندولرینه رهنما غنه
مبنی کندویه برمقدار ارض اعطا اولنسه اول ارض خراجیه در ابتداء کافر
اوزرینه وضع اولمغله ارض مزبوری اکر بر مسلم احیا ایدرسه برشیئه قریب اولنه آنك
حکمی ویریلور مقتضاسی قربنده کی خراجیه اولورسه اول دخی
خراجیه عشریه ایسه اولدخی عشریه اولور ❊ (وکل منهما) ای العشریة
والخراجیة (ان سقی بماء العشر اخذ منه العشر الارض کافر تسقی بماء العشر)
اذا الکافر لایبتدأ بالعشر (وان سقی بماء الخراج اخذ منه الخراج) لان النماء بالماء ❊
اشبو موات مزبوره نك عشریه ویا خراجیه نوعلرینك هربری ماء عشر ایله سقی اولنورسه
اندن عشر اخذ اولنور الاماء عشر ایله سقی اولنان کافرك ارضی دکل
زیرا کافر عشر ایله ابتدا اولنمز واکر مزبوره ارض ماء خراجله سقی اولنورسه
اندن خراج النور نماصو ایله اولغله ❊ (وهو) ای الخراج (نوعان خراج مقاسمة
ان کان الواجب بعض الخارج کالخمس ونحوه وخراج وظیفة ان کان
الواجب شیئا فی الذمة یتعلق بالتمکن من الانتفاع بالارض کما وضع عمر رضی الله تعالی عنه
علی السواد لکل جریب) هو ستون ذراعا فی ستین بذراع کسری سبع قبضات
وقیل المعتبر فی کل بلدة عرفهم وعرف مصر التقدیر بالفدان قیح وعلی الاول المعول بحر
(یبلغه الماء صاعا من بر او شعیر ودرهما) عطف علی صاع (من اجود النقود عینی) ❊
زمیندن اخذ اولنان خراج ایکی قسمدر بری خراج مقاسمه در که کندوده واجب اولان
خارجك بعضیسی اولورکه مثلا خمسی ویا عشری کبی بونده حق خارجه
تعلق ایدرز راعته تمکنه تعلق ایتمز حتی قصدی ارضی تعطیل ایتسه برشی
واجب اولمز بس بونك حکمی کبیدر شوقدر وارکه خراج مصارفنه صرف اولنور
وبری خراج وظیفه درکه کندوده واجب اولان ذمتده برشی اولورکه
ارضه انتفاعه تمکنه متعلقدر حضرت عمر رضی الله تعالی عنهك عراق قریه لرینه
کندونه صو بالغ اولان هر بر جریبکه هر بر ذراعی یدی قبضه اولان کسری زراعیله

طولا وعرضا التمش ذراع ارضه بغدای ویا اربه دن بر صاع واجود نقوددن
بر درهم وضع بیوردقلری مثللو بعضیلر جریبده معتبر اولان هر بر بلده نك عرف
وعادتیدر دیدیلر مصرده عرف فدانله تقدیردر معتمد اولان قول اولدر
زیرا قول ثانی یه نظرا تقادیرك اختلافیله واجبك اتحادی لازم کلور بوایسه
باطلدر فدان فانك فتحی ودالك تشدیدیله چفت آلتی معناسنه در ❊ (ولجریب
الرطبة خمسة دراهم ولجریب الکرم اوالنخل متصلة) قید فیهما
رانك فتحیله رطبه یونجه قاوون قاربوز خیار باذنجان امثالی سبز
بهر جریبده بش درهم خراج واردر وبربرلرینه متصله وملتفه اولا
زرع ممکن اولمیان باغ وباغچه دنك بهر جریبی ایچون رطبه نك خراجنك ایکی
قاتی واردر ❊ (ولماسواه) مما لیس فیه توظیف عمر (کزعفران وبستان) هو کل
ارض یحوطها حائط وفیها اشجار متفرقة ویمکن الزرع تحتها فلو ملتفة ای متصلة لایمکن
زراعة ارضها فهو کرم (طاقته) غایة الطاقة نصف الخارج لان (التنصیف عین انصاف
فلا یزاد علیه) فی خراج المقاسمة ولا فی الموظف علی مقدار ماوظفه عمر رضی الله
تعالی عنه وان طاقته علی الصحیح کافی ❊ مار الذکر زرع ورطبه وکرمك
ماعداسیکه کندوده حضرت عمر رضی الله تعالی عنهك توظیفی اولمیان
زعفران وبستانکه کندوبی هر بر دیوار احاطه ایدوب وماتحتنی ذرع ممکن اولوب
اشجار متفرقه صاحبی ارض کبی شیلر ایچون خراج طاقتی مقداریدر وطاقتك
غایت ونهایتی خارجك نصفیدر زیرا تنصیف عین انصافدر ایمدی بونده
نصفك اوزرینه وخراج مقاسمه ده وموظفده هر نقدر ارضك طاقتی اولورسه ده
قول صحیح اوزره حضرت عمر رضی الله تعالی عنهك توظیف ایتدیکی مقدارك
اوزرینه خراج زیاده قیلنمز واکر بستان اشجار ملتفه صاحبی اولوب ارضنك
زراعتی ممکن اولمزسه اول کرمدر ❊ (وینقص مما وظف) علیها (ان لم تطق)
بان لم یبلغ الخارج ضعف الخراج الموظف فینقص الی نصف الخارج وجوبا
وجواز عند الاطاقة وینبغی ان لایزاد علی النصف ولاینقص عن الخمس حدادی ❊
بر ارضك حاصلاتی کندویه وضع اولنان خراج موظفك ایکی قاتی اوله میوب
اکا تحملی اولمزسه وجوبا وعند الاطاقه جوازا حاصلاتك نصفنه دك
تنقیص اولنور ولایق بلکه واجب اولان خراج مقاسمه خارجك نصفی اوزره
زیاده وخمسندن نقصان اولممقدر ❊ وفیه لوغرس بارض الخراج کرما
او شجرا فعلیه خراج الارض الی ان یطعم وکذا لو قلع الکرم وزرع الحب
فعلیه خراج الکرم واذا اطعم فعلیه قدر مایطیق ولایزید علی عشرة دراهم
ولاینقص عما کان ❊ حدادیده مرسومدرکه برکسنه اراضیٔ خراجیه یه باغ

وياشجر غرس ايلسه اوزرينه اول باغدن ويا باغچه‌دن ميوه حاصل اولوب
اطعام اولنه‌مه‌دك اول ارضه زرع خراجيكه مثلا برصاع غله بردرهم اداسى
لازم اولور بنه بويله برباغ قلع اولنوب يرينه حبوبات زرع اولنسه اوزرينه
دائما باغ خراجى لازم اولور اعلا يه قادرايكن ادنايه ميل ايتمش اولمغله فتاواى
هنديه‌ده مسطوردركه فقها يوردياركه بركسه من غير عذر اخس امرينه
مباشرت ايتسه كندونك اوزرينه اعلانك خراجى لازم اولور مثلا بركسه‌نك
زعفران زرع اولنور ارضنه آنى زرع ايتميوب سائر حبوبات زرع ايلسه
اوزرينه زعفران خراجى لازم اولور لكن بو برمسئله دركه تعلم اولنوب
افتا اولنمامق اموال ناسه ظلمه‌نك طمعنى دفع ايچون ❊كذا فى الكافى❊ وقاكه
مار الذكر كروم واشجار مغروسه‌دن اطعام اولنوب ميوه‌دار اولدقده مزبور
غارسك اوزرينه اول باغ وباغچه‌نك طاقت كتوروب تحملى مقدارى خراج
وضع اولنور واون درهمك اوزرينه زياده قلنمز وذاتنده جريبنه وضع
اولنان بردرهمله برقفيزدن نقصانده اولمز ❊ وكل مايمكن الزرع تحت شجره
فبستان ومالايمكن فكرم واما الاشجار التى على المسناة فلا شئ فيها انتهى ❊
هر بر بغچه كه اشجارينك ماتحتنه زراعت ممكن اولور اول بستاندر ممكن اولميان
كرمدر وميمك ضمى ونونك تشديديله مسناتكه صوبندى وخرقى اوزره
غرس اولنان اشجارلرك ميوه‌لرنده عشر وخراجدن برشئ يوقدر حداديك
نقلى بونده نهايت بولدى ❊ وفى زكاة الخانيه قوم شروا ضيعة فيها كرم
وارض فشرى احدهما الكرم وآخر الاراضى واراد واقسم الخراج فلو معلوما
فكما كان قبل الشراء والا كأن كان جملة فان لم تعرف الكروم الا كروما
قسم بقدر الحصص ❊ خانيه‌نك زكات بحثنده مصرحدركه برقوم براز بر يورد
وعقار اشترا ايتسه‌لر كه انده باغ وباغچه وارض واردر امدى اول قومك
برى كرومى واخرى اراضى‌يى اشترا وميانلرنده خراجك تقسيمنى مراد ايتسه‌لر بس
هر برلرينك ذاتنده اولان خراجلرى معلوم اولورسه الآن شرادن مقدم
اولديغى كبى كما كان كرم وارضه خراج وضع اولنور يوق هر برلرينك فى الاصل
خراجلرى معلوم اولمزسه خراج ارض وكرمك جمله‌سنك اولمسى كبى اولورسه
انجق كروم اولدرق معروف ومشهور اولان نوعه كروم وارض اوله‌رق مشهور
اولانه ارض خراجى حصه‌لرى مقدارنجه وضع وتقسيم اولنور قوم اسم جمعدر
احدهما قرينه سيله كندوايله مجازا تثنيه اراده اولنور شروا ده‌كى واوجمع
اسم جمعك صورتنه نظرادر ❊ قرية خراجهم متفاوت فطلبوا التسوية
انلم يعلم قدره ابتداء ترك على ماكان ❊ برقريه‌نك خراجلرى متفاوت اولوب

اهالئ قريه‌دن خراجى اكثر اولان سائرلرى ايله بينلرنده خراجك تسويه‌سنى
مطالبه ايتسه‌لر امدى اول امرده خراجك مقدارى نامعلوم اولوب وضعى
تسويه وياتفاوت اوزره اولديغى معلوم اولمزسه مقدمكى اولديغى حال
اوزره ترك اولنور واكر فى الاصل نه حال اوزره خراج وضعى بيلنورسه انكله
عمل اولنور ❊ (ولاخراج ان غلب الماء على ارضه اوانقطع) الماء (اواصاب
الزرع آفة سماويه كغرق وحرق وشدة برد) الا اذا بقى من السنة مايمكن
الزرع فيه ثانيا ❊ برارضك اوزرينه صويك غلبه‌سى ويا انقطاعى
وياغرق وياحرق وشده‌بردسببيله زرعه برآفة سماويه اصابت ايتسه
اول ارضه خراج اولمز الا اول سنه‌دن كندوده ايكنجى مرده زرع ممكن اولور
مدت باقيه اولورسه خراج ايجاب ايدر فتوى مدة مشروحه‌نك اوچ ماه
اولمسنه‌در ❊ (امااذاكانت) الافة (غيرسماوية) ويمكن الاحتراز عنها
(كاكل قردة وسباع ونحوهما) كانعام وفارودودة بحر (اوهلك) الخارج
(بعد الحصاد لا) يسقط وقبله يسقط ولوهلك بعضه ان فضل عما انفق
شئ اخذمنه مقدار مابينا مصنف سراج وتمامه فى الشرنبلالية معزيا للبحر
قال وكذاحكم الاجارة فى الارض المستأجرة ❊ واكر آفت كندودن ممكن اولان ميمون
وبرنجى حيوانات امثالى مرعاده اوتلميان قيون وكچى ودوه وقورد مثلاو بهائمك
اكل واتلافى كبى آفة غير سماويه اولورسه وياخود خارج بعد الحصادا
هلاك اولورسه خراج ساقط اولمز قبل الحصاد خارج هلاك اولورسه خراج
ساقط اولور لكن بزارى دفعلرى ممكن اولميان جراد ودوده وفاره وقرده وغله
مثللرده آفة سماويه‌دندرديدى واكر خارجك بعضيسى هلاك اولورسه امدى
زارعك انفاق وصرف ايتديكى مصارفندن برمقدار شى زياده اولوب
ارترسه اندن ماسبقده بيان اولنديغى وجه اوزره بوجريب ايچون برقفيز
ايله بردرهم مقدارى اخذ اولنور مصنفله سراج بويلجه ذكر ايلدى واشبو
بحثك تمام وتفصيلى بحره نسبتله شرنبلاليه‌ده‌در وشرنبلاليه صاحبى
ارض مستأجره‌ده اجاره‌نك حكميده بنه بويلجه درديدى
لكن خراجله اجاره ميانلرنده فرق واركه اجاره‌ده استيفاى منفعت ايتديكى
مدتك اجاره‌سى واجب ايده مديكى مدتككى ساقطدر خراج بويله دكلدر
استيفاى منفعت ايتديكى مدتك خراجى دخى ساقطدر ❊ (فان عطلها صاحبها
وكان خراجها موظفا او اسلم) صاحبها (او اشترى مسلم) من ذمى (ارض خراج
يجب) الخراج ❊ خراج موظف اولان برارضى صاحبى تعطيل ايلسه وياخود
صاحبى شرف اسلامله مشرف اولسه وياخود برمسلم برذميدن

ارض خراجی اشترا ایلسه‌من بو ورلك هر بر ورلرینه خراج واجب اولور ❊ (ولو منعه انسان
من الزراعة او کان الخراج) خراج (مقاسمة لا) یجب شئ سراج وقد علمت
ان المأخوذ من اراضی مصر اجرة لا خراج فما یفعل الان من الاخذ من الفلاح
وان لم یزرع ویسمی ذلك فلاحة واجباره علی السکنی فی بلدة معینة یعمر داره ویزرع
الاراضی حرام بلا شبهة نهر ❊ صاحب ارضی زراعتدن برکسه منع ویاخود
ارضك خراجی خراج مقاسمه اولسه ایمدی صاحب ارضك تعطیلیله
کندویه برشی واجب اولمز اولکنده زراعته قادر اولمیوب ایکنجیده حق عین
خارجه تعلق ایدوب خارج بولنمغین وماسبقده معلومك اولدیکه اراضی مصردن
اخذ اولنان اجرتدر خراج دکلدر ایمدی فی زماننا اراضی مصرده فلاحلردن
هر نقدر زراعت ایتمزلرسه فلاحت نامنه اولان اخذ وکندولرینی بلدهٔ معینه ده
سکناوانی اعمار وزرع اوزرینه اجبار بلاریب حرامدر ❊ ونحوه فی الشرنبلالیة
معزیا للبحر حیث قال وتقدم ان مصر الآن لیست خراجیة بل بالاجرة فلا شئ
علی من لم یزرع ولم یکن مستأجرا ولا جبر علیه بتسمیتها فما یفعله الظلمة من الاضرار
به حرام خصوصا اذا اراد الاشتغال بالعلم ❊ ومضمون مشروحك مثلی بحره
نسبتله شرنبلالیه‌ده مرسومدرکه صاحب بحر دیدیکه ماسبقده تقدم ایتدیکه
مصر الآن خراجیه دکلدر بلکه کندوده‌کی مزارعه اجرتله‌در ایمدی اراضیسنی
بروجه شرعی استیجار وزراعت ایتمیان کمسه‌یه شرعا برشی لازم اولمز مجرد اراضی‌یی
کندولرینه ویروب کندولرینی اکاصالی و یرمکله جبر اولنمزلر بس الآن ظلمه‌نك
فلاحه ایتدکلری اضرار حرامدر با خصوص تحصیل علم وکمال داعیه سنده
بولنان کمسه‌لره مانع اولوب کندولرینی جبرا فلاحته اغرا اقبح ظلمدر
❊ وقالوا الوزرع الاخس قادرا علی الاعلی کزعفران فعلیه خراج الاعلی وهذا یعلم
ولا یفتی به کیلا یتجرأ الظلمة ❊ فقها بیوردیلرکه متصرف ارض زعفران مثللو
اعلی‌یی زرعه قادر ایکن ساٴر اخس اولان مزروعاتی زرع ایتسه کندونك
اوزرینه اعلانك خراجنی تأدیه لازم اولور لکن اشبو مسئله تعلم اولنوب
افتا اولنماملیکه حتی خراج اخذینه مأمور اولان ظلمه‌ناسك اموالنی اخذه
جسارت ایتمیه‌لر ❊ (باع ارضا خراجیة ان بقی من السنة مقدار ما یتمکن المشتری
من الزراعة فعلیه الخراج والا فعلی البائع) عنایة ❊ برکسه متصرف اولدیغی
ارض خراجیه‌یی دیکره بیع ایتدکده اکر سنه‌دن مشتریه انده زراعت ایده‌جك
وقت باقی اولورسه امدی خراج انك اوزرینه لازم اولور یوقسه بایعك اوزرینه
اولور مفتی به اولان قول اوزرینه ومدهٔ مشروحه اوچ ماهدر ❊ (ولا یؤخذ العشر
من الخارج من ارض الخراج (لانهما لا یجتمعان خلافا للشافعی ❊ اراضیٔ

خراجیه‌دن حاصل اولان غلالدن عشر اخذ اولنمز رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلمك { لا یجتمع عشر وخراج فی ارض مسلم } قول شریفنه بنأ عشر ایله خراج جمع
اولنمغین اما امام شافعی ایچون اختلاف واردر ❊ (ولا یتکرر الخراج بتکرر الخارج
فی سنة لو موظفا والا) بان کان خراج مقاسمة (تکرر) لتعلقه بالخارج حقیقة
(کالعشر) فانه یتکرر ❊ اکر خراج موظف اولورسه برسنه‌ده خارجك تکرری ایله
خراج تکرر ایتمز واکر خراج مقاسمه اولورسه خراج عشر کبی حقیقة خارجه تعلق
ایتمکله تکرر ایدر امدی خراجده مجرد تمکنله لازم اولمغله کندوده شدت اولدی وبرسنه‌ده
خارج هر نقدر تکرر ایدرسه‌ده خراجك عدم تکرری اعتباریله خفت اولدی
وعشرك خارجده تکرر اعتباریله متکرر اولمسیله کندوده شدة وعین خارجه
تعلق اعتباریله خفت اولدی ❊ (ترك السلطان) او نائبه (الخراج لرب الارض)
اووهبه له ولو بشفاعة (جاز) عند الثانی وحل له لو مصرفا والا تصدق به
به یفتی وما فی الحاوی من ترجیح حله لغیر المصرف خلاف المشهور ❊ سلطان
نصره الله تعالی ویا نائبی صاحب ارضه خراجی ترك ویا هبه ایلسه هر نقدر
شفاعتله اولورلرسه‌ده امام ثانی‌یه کوره جائز اولور وکندوسی مصرف اولورسه
آنی اکل ایدر والا آنی تصدق ایدر انجق بو قول ایله فتوی ویریلور وحاویده
ذکر اولنان مصرف اولمدیغنه نظرا کندویه حلی قولی خلاف مشهوردر
❊ (ولو ترك العشر لا) یجوز اجماعا ویخرجه بنفسه للفقراء سراج خلافا لما
فی قاعدة تصرف الامام منوط بالمصلحة من الاشباه معزیا للبزازیة فتنبه ❊
واکر عشری صاحب ارض ایچون ترك ایدرسه اجماعا جائز اولماز بنفسه فقرا ایچون
آنی اخراج ایدر اختلاف اشباهك فی قاعدة تصرف الامام منوط
بالمصلحة بحثنده بزازیه‌یه نسبتله ذکر اولنان مضمون ایچوندر متنبه اول
وبزازیه‌نك عبارهسی یجوز ترك العشر لمن هو علیه غنیا کان او فقیرا لکن لو کان غنیا ضمن
السلطان العشر من بیت مال الخراج لبیت مال الصدقة لا لو فقیرا در ❊ وفی النهر
یعلم من قول الثانی حکم الاقطاعات من اراضی بیت المال اذ حاصلها ان الرقبة
لبیت المال والخراج له وحینئذ فلا یصح بیعه ولا هبته ولا وقفه نعم له اجارته تخریجا
علی اجارة المستأجر ❊ ونهرده مذکوردرکه اشبو امام ثانینك مار الذکر خراجی
مصرفنه ترك وهبه‌نك جوازی قولندن بیت المالك ارضلری اقطاعاتنکه
امامك ارض خراجیه‌نك بعضیسنی بعض کمسه‌یه آنکله انتفاع ایچون اعطاسنك
حکمی معلوم اولدی بو امام ثانی قتنده جائزدر اکر منعم علیه مصرف اولورسه
زیرا بونك حاصلی رقبه بیت المال ایچون وخراج کندی ایچون اولمقدر بوکا کوره
بیعی وهبه‌سی ووقفی صحیح اولمز بلی اجاره‌سی مستأجرك اجاره سنه تخریجا

جائز اولور ✽ ومن الحوادث لو اقطعها السلطان له ولاولاده ونسله وعقبه
على ان من مات منهم انتقل نصيبه الى اخيه ثم مات السلطان وانتقل من اقطع له فى زمان
سلطان آخر هل يكون لاولاده لم اره ومقتضى قواعدهم الغاء التعليق بموت المعلق
فتدبره ✽ بعض وقوعبولان حادثه ووقعه لردندركه برارضى سلطان
بركسه نك كندوسنه واولاد واعقاب ونسلنه اقطاع وانعام ايتسه كه اولادندن
برى وفات ايتدكده نصيبى قرنداشنه انتقال ايتمك اوزره بعده اول سلطان
انتقال دار بقا ايتسه امدى كندويه اقطاع اولنان كسه سلطان آخرك وقتنه
انتقال ايلسه كندونك اولادیچون اول اقطاعاتدن نصيب اولورمى شارح
رحمه الله تعالى ديركه بن فقهانك بوكا دائر بركلامنى كورمدم لكن ظاهر اولان
اقطاعات مشروحدنك اولاد ايچون اولماسيدر انلر اصالة مقطوع لهم اولوب
بطريق التعليق اولمد قلرينه بناءً اما مقتضاى قواعد فقهما معلقك موتيله
تعليقكه ان مات منهم قوليدر الغاسيدر ✽ ولو اقطعه السلطان ارضا مواتا
اوملكها السلطان ثم اقطعها له جاز وقفه لها والارصاد من السلطان ليس بايقاف
البتة ✽ بركسه يه سلطان نصره الله تعالى كندو ايله انتفاع اولنميان خرابه
مشرف برارضى اقطاع اول دخى كندونك اذنيله انى احيا واعمار وياخود سلطان
ارض مزبوره‌یى نفسيچون احيا بعده اول كسه يه انى اقطاع ايلسه اول كسه ايچون
انى وقف جائز اولورا كامالك حقيقيله مالك اولمغله انده ملاك تصرفنك كليسى
جائز اولور ارصاد كه طرف سلطنت سنيه دن بعض بيت المالدن استحقاقى
اولان علما وفقرا ومؤذن ومدرس امثالى كسه لره ماهيه ووظيفه احراز وتخصيصى
البته ايقافكه وقف دكلدر زيرا وقف انجق مالكدن صحيح اولور اما اشبو
ارصاد محلنده اولیجق جائز ومشروعدر نقصى نامشروعدر مانع ارزاق
اولمقدر زيرا بيت المال مصالح مسلمين ايچون موضوعدر ✽ وفى الاشباه قبيل
القول فى الدين افتى العلامة قاسم بصحة اجارة المقطع له وان للامام ان يخرجه
متى شاء وقيده ابن نجيم بغير الموات اما الموات فليس للامام اخراجه عنه لانه تملكه
بالاحياء فليحفظ ✽ اشباه هذه القول فى الدين كلامنك ماقبلنده مذكور دركه
علامه قاسم كندويه برارض اقطاع اولنان كسه نك اجاره سنك صحتيله وامام
هرنه زمان ديلرسه اول مقطوع لهك يدندن اول ارضى اخراج ايدر ديو افتا
ايلدى وابن نجيم اخراج مزبورى ارضك عدم مواتيله قيدلدى اما ارض مواتى
احياسيله تملكنه بناءً انى امام ايچون يدندن اخراج يوقدر والله سبحانه وتعالى
اعلم واستغفر الله العظيم

(فصل)

✽(فصل فى الجزية)✽

اشبو جزيه خراجدن نوع ثانيدر اولكى اسلامه كلسه‌لر دخى كندولرينه
واجب اولمغله قوتنه بناءً تقديم اولندى اما جزيه انك خلافنه‌در ✽ هى لغة
الجزاء لانها جزت عن القتل والجمع جزى كلحية ولحى وهى نوعان (الموضوع
من الجزية بصلح لا) يقدر ولا (يغير) تحرزا عن الغدر ✽ جزيه لغتده جزا
معناسنه‌در زيرا قتل مقامنه كندى قائم وكافيه‌در كندوبى قبول ايدندن قتل
ساقط اولور جمعى جزى‌در لحيه ايله لحى كبى واشبو جزيه ايكى نوعدر
برى صلح وتراضيله وضع اولنانلردركه بوغدردن تحرز ايچون تغيير وتبديل اولنمز
وتراضيله بولنمغله اندن عدول اولنوب مجدد اتقدير اولنمز رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم نصاراى بنى نجرانله بيك ايكيوز حله جزيه اوزره مصالحه
اولديلر واشبو جزيه كفر اوزره كندولرى تمكين ايچون دكلدر بلكه كندولرينك
اوزرلرينه واجب اولان قتلى اسقاط ايچوندر بوايسه جائزدر عوض اخذيله
قصاصى اسقاط كبى جزيه اخذينك جوازينه الله جليلك {حتى يعطوا الجزية
عن يد وهم صاغرون} نظم شريفى دلالت ايدر ✽(وماوضع بعد ما قهروا
واقروا على املاكهم يقدر فى كل سنة على فقير معتمل) يقدر على تحصيل النقدين
باى وجه كان ينابيع وتكفى صحته فى اكثر السنة هداية (اثنا عشر درهما)
فى كل شهر درهم ✽ وبر قسمده كندولرى مقهور ومغلوب واملاكلرى كندولرينه
اقرار اولندقدنصكره كندولرينه وضع اولنان جزيه‌در بونده كندولرينك رضالرى
شرط دكلدر بونده هر سنه‌ده كرك حرفت وكرك خدمتله قنغى طريقله نقدين
تحصيلنه قادر اولورسه اولسون هر بر كار وكسبه مقتدر اولان فقير اوزره اون ايكى
درهم تقدير اولنور كه بهر ماهده بردرهم اولور معتمل مكتسب معناسنه
وسنه‌نك اكثرنده صحتى جزيه تقديرينه كفايت ايدر اماسنه‌نك اكثرنده مريض
اولوب اكتسابه قادر اولمزسه اكا جزيه واجب اولمز ✽(وعلى وسط الحال ضعفه)
فى كل شهر درهمان (وعلى المكثر ضعفه) فى كل شهر اربعة دراهم
وهذا للتسهيل لا لبيان الوجوب لانه باول الحول بناية ✽ وهر بر وسط حال اولان
اهل ذمه فقيره مسفورك ايكى قاتيكه بهر شهرده ايكى درهم ومكثركه وسع حالى اولان
فرقه‌يه آنك ضعفيكه بهر ماهده درت درهم تقدير اولنور واشبو ماهله
بيان تسهيل ايچون يوقسه وجوبنى بيان دكلدر زيرا اصل وجوبى سنه‌نك
ابتداسنده‌در اداسنك وجوبى اخر حولده‌در نهايتى نماز كبى ابتداء حولده

وجوب موسعله واجب اولور آخرنده اداسی مضیقا واجب اوور ﴾ (ومن ملك
عشرة آلاف درهم فصاعدا غنی ومن ملك مأتی درهم فصاعدا متوسط ومن ملك
مادون المأتین اولا یملك شیئا فقیر) قاله الکرخی وهو احسن الاقوال وعلیه
الاعتماد بحر واعتبر ابوجعفر العرف وهو الاصح تتارخانیة ویعتبر وجود هذه
الصفات فی آخر السنة فتح لانه وقت وجوب الاداء نهر ﴾ اشبو جزیه‌ده
اون بیك درهم وزیاده‌یه مالك اولان غنیدر وایکیوز درهمه وزیاده‌یه مالك اولان
متوسطدر وایکیوزدن مادونه ویاهیچ برشیئه مالك اولمیان فقیردر بوبیانی امام
کرخی دیدی واحسن اقوال بودر واعتماد بونك اوزرینه‌در وابو جعفر عرفی
اعتبار ایلدیکه بر بلده اهالیسنك عرفلرنده غنی ویا فقیر ویاوسط عد ایتدکلری
کسه اوبله‌در دیدی اصح اولانده بودر وبوصفاتلرك وجودنده اعتبار آخر
سنه‌یه‌در اداسنك وجوبنك وقتی اولمغله ﴾ (وتوضع علی کتابی) یدخل فی الیهود
السامرة لانهم یدینون بشریعة موسی علیه السلام وفی النصاری الفرنج
والارمن واما الصابئة ففی الخانیة تؤخذ منهم عنده خلافا لهما ﴾ اهل
کتابه جزیه وضعی مشروعدر سامره طائفه‌سی موسی علیه الصلاة والسلامك
شریعتیله متدین وعامل اولدقلرینه بناءً یهود قومنده وفرنکله ارمنی نصاراده
داخل اولورلر واما صابئه که انجیل وتوراتی ویاتوراتله زبوری اعتقاد ایدن
طائفه‌دن امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده جزیه اخذ اولنور امامین ایچوندر
اختلاف مشار الیهما طائفهٔ مرسومه کواکبه عبادتلرینه بناءً عبدهٔ اوثان
کبی اولدی دیدیلر ﴾ (ومجوسی) ولو عربیا لوضعه علیه الصلاة والسلام
علی مجوس هجر (ووثنی عجمی) لجواز استرقاقه فجاز ضرب الجزیة علیه ﴾
دخی مجوسیکه آتش پرست اولان کسه‌لره هرنقدر عربی اولورلرسه‌ده جزیه
وضع اولنور رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قتحیله هجرکه بحریندن
بربلده‌نك مجوسیلری اوزره وضع جزیه بیوردقلرینه بناءً دخی عربك ماعداسی
بوت پرست اولان طائفه‌یه جزیه وضع اولنور انلرك استرقاقلری جائز اولمغله
کندولرینه جزیه وضعیده جائز اولدی وثن اغاج وطاش والتون وکموش
امثالی جثه صاحبی اولان شیلردن منحوت ومصنوع بوتدر جمعی اوثاندر
﴾ (لا) علی وثنی (عربی) لان المعجزة فی حقه اظهر فلم یعذر (ومرتد) فلا یقبل
منهما الا الاسلام اوالسیف ولوظهرنا علیهم فنساؤهم وصبیانهم فیء ﴾
عربدن بوت پرست اولان کسه‌لره جزیه وضع اولنمز معجزهٔ نبوی کندولری
حقلرنده پك ظاهر وباهر اولمغله کفرلری اغلظ اولدیده عذرلری مقبول اولمدی زایر
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کندولرینك میانلرنده ظاهر وتابان وقرآن
عظیم الشان لغتلری اوزره نازل ودرخشان اولمغله معنای شریفنه عالم وفصاحت

وبلاغت وجوهرینه عارف اولدیلرده الله عظیم الشان کندولرینه تغلیظ
بیوروب حقلرنده {تقاتلونهم اویسلمون} ایهٔ کریمه‌سنی انزال بیوردی دخی مرتد
اوزرینه جزیه وضع اولنمز بونلردن انجق یااسلام مقبول ویاسیفه حواله اولنور پس
مرتد قوملرك اوزرینه غالب وظفریاب اولندقده نسا وصبیانلری فیء وغنیمت اولنور
شوقدر وارکه مرتدلرك نسا وصبیانلری اسلامه جبر اولنورلر ﴾ (وصبی
وامرأة وعبد) ومکاتب ومدبر وابن ام ولد (وزمن) من زمن یزمن زمانة نقص
بعض اعضائه اوتعطل قواه فدخل المفلوج والشیخ العاجز ﴾ وصبی وعورت
وعبد ومکاتب ومدبر وام ولدك اوغلو وزمنکه بعض اعضاسی نقصان
ویاقواری معطل اولان کسنه‌لره جزیه وضع اولنمز ایمدی مفلوج وشیخ فانی زمنده
داخلدر واصل جزیه‌نك وضعی قتلی اسقاط ایچوندر پس قتلی واجب اولمیان کسه‌یه
جزیه وضع اولنمز الامال ویارأی وتدبیر ایله اعانه ایدرسه بومقوله کسه‌لره جزیه وضع اولنور
﴾ (واعمی وفقیر غیر معتمل وراهب لایخالط) الناس لانه لایقتل والجزیة لاسقاطه وجزم
الحدادی بوجوبها ونقل ابن الکمال انه القیاس ومفاده ان الاستحسان بخلافه فتأمل ﴾
دخی اعمی واکه وکاروکسبه قادر اولمیان فقیر وناسه اختلاطی اولمیان
عابد نصاری قتل اولنمغین اشبو مرسومه جزیه اواز جزیه قتلی اسقاط
ایچوندر حدادی راهبه جزیه‌نك وجوبیله جزم وابن کمال قیاس اولان وجوبدر
دیو نقل ایلدی بوندن فهم اولنان استحسان بونك خلافنده‌در ﴾ (والمعتبر
فی الاهلیة) للجزیة (وعدمها وقت الوضع) فمن افاق اوعتق اوبلغ اوبرئ
بعد وضع الامام لم توضع علیه (بخلاف الفقیر اذا ایسر بعد الوضع حیث توضع علیه)
لان سقوطها لعجزه وقد زال اختیار ﴾ جزیه‌یه اهلیت وعدم اهلیتده
اعتبار وضع وقتنه‌در امدی امامك جزیه‌یی وضعندنصکره مجنون افاقت بولوب
ویاعبد عتق ویاصبی بالغ ویامریض صحتده اولسه مجددا مزبورلر اوزرینه جزیه
وضع اولنمز حتی اول سنه مرور ایتمدکجه اما فقیر بونك خلافنده‌در که بعد الوضع
یسر حال بولسه انك اوزرینه مجددا جزیه وضع اولنور سقوطی عجزندن ناشی
اولمغله حال بوکا کوره زائل اولدی ﴾ (وهی) ای الجزیة لیست رضی منا
بکفرهم کما طعن الملحدة بل انما هی (عقوبة) لهم علی اقامتهم (علی الکفر)
فاذا جاز امهالهم للاستدعاء الی الایمان بدونها فبها اولی وقال تعالی حتی یعطوا
الجزیة عن یدوهم صاغرون واخذها علیه الصلاة والسلام من مجوس هجر
ونصاری نجران واقرهم علی دینهم ﴾ مصنف والا جناب جزاه الله تعالی
یوم الحساب بعض ملاحده طرفندن ایراد اولنان اشبو جزیه اخذی معصیت
اولان کفر اوزرینه تمکنه عوض اخذیدر نیجه جائز اولور زانیله زانیه میانلرینی
تخلیه‌یه عوض اخذی کبی دیو سؤاله جواب بیورر که جزیه اخذی ملاحده‌نك

دیدکاری کبی کندولرینی کفر اوزره تمکین وکفرلرینه رضا دکلدر بلکه
کندولرینك کفر اوزره اقامتلرینه کندولرینه عقوبت واذلال وصغار در
واسلامه داعیدر وتصاص کبی قتل واجبی اسقاط ایچوندر بس کندولرینی
ایمانلرینی استدعا ایچون جزیه سز امهال جائز اولدقده جزیه ایله امهال
بالطریق الاولی در نتکم آیت کریمه ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك
مجوس هجر ونصارای نجراندن جزیه‌یی اخذی وکندولرینی دینلری اوزره
اقرارلریده جوازه دلیلدر ابن عباس عم خیر الناس نظم جلیلك تفسیرنده بیورمشلرکه
جزیه ادا ایدنلر بالذات کندی اللریله ماشین اوله‌رق بندسز وغیر واسطه سیله
ارسالسز اعطا وادا ایتملیلر صاغرون مقهورون ذلیلونله مفسردر نجران
یمنده همدان بلادندن بر بلده نك اسمیدر وکندولرینه طرف شارعدن اشبو
استمهال محاسن وفضائل اسلامی کوروب اکا میل ومحبت ودخول ایتسونلر
ایچوندر ❊ ثم فرع علیه بقوله (فتسقط بالاسلام) ولو بعد تمام السنة و یسقط
المعجل لسنة لا لسنین فیرد علیه سنه خلاصة (والموت والتکرار) للتداخل
کما سیجیء (والعمی والزمانة وصیرورته) فقیرا او (مقعدا او شیخا کبیرا لایستطیع
العمل) ❊ بوندنصکره مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب جزیه‌نك کفر اوزره
عقوبت اولسنه فتسقط بالاسلام قولیله مسئله تفریع بیورر که هرنقدر
سنه‌نك تمامندنصکره اولورسه ده جزیه ادا ایدن کسه‌نك شرف اسلامله
مشرف اولسیله جزیه سی ساقطه اولور زیرا جزیه کفره عقوبت ایچون ایدی
اول ایسه زائل اولدی وسنه‌نك بعد یتندن مراد تمامه مقارندر زیرا سنه‌نك
تمامندن مدة یسیره دنصکره اسلامه کلسه سقوط قبل الاسلام تکرر ایله اولور
اسلامله اولمز وبرسنه‌نك معجل اولان جزیه‌سیکه سنه‌نك ابتداسنده ادا اولنان
ساقط اولورکه صکره اول سنه اسلامله مشرف اولسه کندویه اندن برشی رد
اولنمز اما ایکی سنه‌نك جزیه سنی تعجیل ایدوب بردن ادا بعده اسلامه کلسه
برسنه‌نك که ایکنجی سنه‌نك جزیه سی کندویه کیرو رد اولنور اوزرینه واجب
اولمدیغندن وبعد الموت عقوبت دنیوی اقامت اولنمغین موتله ده جزیه ساقطه
اولور دخی تداخله بناءً تکرر ایله نتکم قریبا کلور وعمی وزمانت وفقیر وکتورم
وعمله مقتدر اولمیان شیخ کبیر اولمغله دخی جزیه ساقطه اولور ❊ ثم بین التکرار
فقال (واذا اجتمع علیه حولان تداخلت والاصح سقوط جزیة السنة الاولی
بدخول) السنة (الثانیة) زیلعی لان الوجوب باول الحول بعکس خراج
الارض ❊ بوندنصکره مار الذکر کندو ایله جزیه‌نك ساقطه اولدیغی تکراری
بیان ایدرکه خراج کذار اولان کسه‌نك اوزرینه ایکی سنه مجتمع اولوب

جزیه سنی ادا ایتمزسه تداخل ایدر واصح اولان سنهٔ ثانیه نك دخولیله
سنهٔ اولینك جزیه‌سنك سقوطیدر زیرا بونده وجوب خراج ارضك عکسنه
ابتدای حولده در نهایتی اداسی آخر حولده واجب اولور واما خراج ارض
آخر حولده واجب اولور ❊ (و یسقط الخراج) بالموت فی الاصح حاوی و
(بالتداخل) کالجزیة (وقیل لا) یسقط کالعشر وینبغی ترجیح الاول لان
الخراج عقوبة بخلاف العشر بحر قال المصنف وعزاه فی الخانیة لصاحب المذهب
فکان هو المذهب وفیها لایحل اکل الغلة حتی یؤدی الخراج ❊ قول اصحده
موتله وتداخل ایله جزیه کبی خراج ارضده ساقط اولور وتداخل انجق ایکنجی
سنه‌نك آخرنده تحقق ایدر وجوب آنکله اولمغله عند البعض عشر کبی ساقط
اولمز لکن اختلاف صاحب ارضك زراعتندن عجزینه نظرادر زیرا عدم عجزی
صورتنده اتفاقا خراج اخذ اولنور وخراج عقوبت اولمغله لایق اولان قول اولی
ترجیحدر اما عشر بونك خلافندر مصنف رحمه الله تعالی دیرکه خانیه صاحبی
بو قولی امام اعظمکدر دیدی امدی مذهب اودرخانیه ده مسطوردرکه
صاحب ارضه خراجنی ادادن مقدم ارضك غله‌سندن اکلی حلال دکلدر عشرده
بونك کبیدر خراج اخذ ایدن کسه‌یه صاحب ارضله غله ما بینی تخلیه حلال
وجائز دکلدر مادام خراجنی تماما اخذ واستیفا ایتمدکچه
❊ (ولاتقبل من الذمی لو بعثها علی ید نائبه) فی الاصح (بل یکلف ان یأتی بنفسه
فیعطیها قائما والقابض منه قاعدا) هدایة ویقول اعط یاعدو الله و یصفعه
فی عنقه لا یا کافر و یأثم القائل ان آذاه به قنیة ❊ جزیه‌یی نائبنك یدیله جزیه داره
بعث وارسال ایلسه قول اصحده اندن مقبوله اولمز بلکه بنفسه کندوسی کتوروب
ایاق اوزره قابض قاعد اوله‌رق ادا ایدر وقابض یاعدو الله ویردیر و بوینته
سله اورر یا کافر دیمز واکر یا کافر دیوب وآنکله ذمی متأذی اولورسه قائلی
آثم اولور وانمی مرتکب اولمغله تعزیر اولنور ❊ (ولا) یجوز (ان یحدث
بیعة ولا کنیسة ولا صومعة ولا بیت نار ولا مقبرة) ولا صنما حاوی (فی دار الاسلام)
ولو قریة فی المختار فتح ❊ کافره دار اسلامده قول مختارده هرنقدر قریه‌ده دخی
اولورسه بیعه که نصاری عباد تکاهی کنیسه که یهود عبادتکاهی وصومعه که
کندوده مطلق تعبد ایچون بیت ونار بیتی ومقبره احداثی جائز دکلدر لکن جواهر
ابناواده کفار مقابر احداثندن منع اولنمز دیو مذکوردر ❊ (ویعاد المنهدم)
ای لاما هدمه الامام بل انهدم اشباه فی آخر الدعاء برفع الطاعون (من غیر زیادة
علی البناء الاول) ولا یعدل عن النقض الاول ان کفی وتمامه فی شرح الوهبانیة
واما القدیمة فتترك مسکنا فی الفتحیة ومعبدا فی الصلحیة بحر خلافا لما فی القهستانی

قتنبه ❊ اما مك هدمنسز كندى باشنه منهدم اولان بيع وكنايس مقدمكى
بناسنك اوزرينه زياده اولنقسزين عود اولنوب بنا قيلنور ونقض اوليكه مقدمكى
طاش وديره‌كى عمارتنه كفايت ايدرسه اندن عدول اولنـوب آنك اوزرينـه
مجددا احجار وخشب ضم اولنمز بوكا دائر مسائلك تمام وتفصيلى وهبانيه شرحنده
مبيندر اماقديمه اولوب ذاتنده قبل الفتح مبنيه اولان كنايس مسكن اوله‌رق
ترك اولنـور اكر اول بلـده قهرا فتح اولنمش ايسه يوق فتحى صلحـا اولمشـه‌ينه
معبد اوله‌رق ترك اولنور اختلاف قهستانيده‌كى صلحيده هدم اولنـور قولنيكدر
❊(ويميز الذمى عنا فى زيه) بالكسر لباسه وهيئته (ومركبه وسرجه
وسلاحه فلايركب خيلا) الااذا استعان بهم الامام لمحاربة وذب عنا ذخيرة
وجاز بغل كحمار تتارخانية ❊ ذمى طائفـه سى بزلردن لباس وهيئت ومركب
وسرج وسلاحنده وجوبا تمييز وفرق اولنـور مسلمه تعظيم وذميى تحقير لازم
اولمغله امدى اسبه ركوبده عزت اولمغله ذمى اكار كوب ايده‌مز الامحاربه واعدايى
بزلردن ذب ومنع ايچون كندولريله امام استعانه واستظهار ايدرلرسه اولحينده
ركوبلرينه رخصت واردر مركبه ركوبلرينه اذن اولديغى كبى قاطره و باركيره
ركوبلرى جائزدر ❊ وفى الفتح هذا عند المتقدمين واختار المتأخرون انه
لايركب اصلا الالضرورة وفى الاشباه والمعتمد ان لايركبوا مطلقا ولايلبسو العمائم
وان ركب الحمار لضرورة نزل فى المجامع ❊ فتحده مرسومدركه اشبو ذميلرك
مواضع مشروحه‌لرده ركوبلرينه بعضا رخصت متقدمين نزدلرنده در متأخرين
اصلا راكب اولمزلر الامرض وياقوبه‌يه خروج امثالى ضرورته بناء ركوبلرينه
رخصت اولور يور ديلر اشباهده مذكوردركه معتمد اولان مطلقا كرك حمار
وكرك سائر حيواناته راكب اولمزلر وصارق صارنمزلر وبالضرورة حماره بنرلرسه
جمعيت محللرنده نازل اولورلر ❊(ويركب سرجا كالاكف) كالبرذعة فى مقدمه
شبه الرمانة ❊ واكر بالضرورة ركوب ايدرلرسه پلان مثللو يعنى برذعه كبى
مقدمنده نار كبى قارپوزلى ايه‌بنز ❊(ولايعمل بسلاح ويظهر الكستيج)
فارسى معرب الزنار من صوف اوشعر وهل يلزم تميزهم بكل العلامات خلاف
اشباه والصحيح ان فتحها عنوة فله ذلك والا فعلى الشرط تتارخانية ❊ وسلاح
قوشانوب واستعمالنده عزت اولمغله ذمى آنى ايتمز وكافك ضميله كستيجكه فارسيدر
معربدر صوفدن وشعردن اتخاذ اولنان زنار معناسنه‌در وهر برعلامتله تميزلرى
لازممیدر بونده اختلاف واركه بعضيلر اوچ علامتله تميزلرى لازمدر ديديلر
وبعضيلر نصرانيده بريهوديده مجوسده اوچ علامت كفايت ايدر ديديلر صحيح
اولان بوكه بربلده قهرا فتح اولنورسه كندولرينى برعلامتله تمييز واردر

واكر صلحا اولورسه شرطلرى اوزره احكاملرى اجرا اولنـور ❊(ويمنع
من لبس العمامة) ولوزرقاء اوصفراء على الصواب نهر ونحوه فى البحر واعتمده
فى الاشباه كما قدمناه وانماتكون طويلة سوداء (و) من (زنار الابريسم والثياب
الفاخرة والمختصة باهل العلم والشرف) كصوف مربع وجوخ رفيع وابراد
رفيقة ومن استكابة ومباشرة يكون بها معظما عند المسلمين وتمامه فى الفتح ❊
وعمامه لبسندن دخى منع اولنـورلر هرنقدر قول صواب اوزره ماوى وياصارى
اولورسه‌ده نهايتى انجق طويله وسياه اولور دخى ابريشم زناردن وصوف مربعكه
فرجيه وذى قيمت اعلا چوخه واينجه بردهلركبى ثياب فاخره‌دن وعلم وشرف
اربابنه مختص اولان شيلردن منع اولنـورلر وكندوايله مسلمين قتنده معظم اولور
خدمت كتابت ومباشرتدن دخى منع اولنورلر محشى طحطاوى عليه رحمة البارى
ديركه فى زماننا حال اشبو مزبورك خلافنه‌دركه اجلهء علماء ملت اسلاميه‌نك
لبس ايده‌مدكلرى ثياب فاخرهء نفيسه‌يى لبس ايدوب وحماملرده مسلميندن
برعلامتله تمييز وفرق اولنميوب وصرافلق واموال ميريه‌يى جمع وضبط كبى مناصب
جليلهء دنيويه‌ده استخدام اولنورلر بلكه بعض مسلمين كندولرينك خدمت
ايتدكلرى امرا وولات كندولرينى سعى واضرار خوفندن انلره خدمت ايدرلر
باخصوص مصرده معاذ الله تعالى پك تعظيم وتوقير ايديورلر انتهى ابو السعود
عمادى ديركه بونلرى خدمت كتابتدن منعك لزومنده شبهه يوقدر زيرا خدمت
مشروحه‌نك مألى قوللرينك مقبول اولمسيدر بونده ايسه عدالت شرطندر
❊(وفى الحاوى وينبغى ان يلازم الصغار فيمايكون بينه وبين المسلمين فى كل شيئ وعليه
فيمنع من القعود حال قيام المسلم عنده بحر ويحرم تعظيمه وتكره مصافحته
ولايبدأ بسلام الا لحاجة ولايزاد فى الجواب على وعليك ويضيق عليه فى المرور
ويجعل على داره علامة وتمامه فى الاشباه من احكام الذمى ❊ حاويده
مرسومدركه لايق اولان طائفهء مرسومه‌يه كندولريله مسلمين ميانلرنده
بولنان هر برمعامله‌ده كندولرينه ذل وحقارتى الزامدر وانلردن مسلمين اوزره
استعلا وتكبر ايدن اولورسه امامه آنى قتل حلال اولو ايدى كندولرك
عندلرنده برمسلم قائم اولورسه كندولرى قعوددن منع اولنورلر وانلره خدمت
وباقيامله تعظيم حرامدر ويهود ونصارى قسمنه حامده مسلم اولان خادمك
پاره‌سيچون كندولرينه خدمتنده بأس يوقدر وكندولريله مصافحه‌ده نوعا
تعظيم اولمغله كراهت تحريميه ايله مكروه قيلندى وكندولرينه سلامله بدأ
اولنمز الاحاجت مس ايدرسه اولور واكر كندولر سلام ويررلرسه جوابنده
وعليك قولنك اوزرينه برشى زياده اولنمز وطريقده مرورلرنده طريق

كندولرينه تضييق اولنور وخانهٔ منحوسه‌لرينه منازل مسلميندن تميز وفرق
ايچون برعلامت ونشان وضع اولنور كه حتى مسلم اولان بعض سائللر قپولرينه
واروب كندولرينه مغفرتله دعا ومسلمينه ايتدكارى تضرع ونياز ايله تضرع
ايتميه‌لر ايمدى زمانه سائللرينك غايت ذل وحقارتله قپولرينه واروب
وقارشولرينه طوروب كندولرينه دعا واستعطافلرى پك قبيحدر واشبو بحثك
تمام وتفصيلى اشباهده احكام ذميه‌ده‌در ❊ وفى شرح الوهبانية للشرنبلالية
ويمنعون من استيطان مكة والمدينة لانهما من ارض العرب قال عليه الصلاة
والسلام لايجتمع فى ارض العرب دينان ولودخل لتجارة جاز ولايطيل واما
دخوله المسجد الحرام فذكر فى السير الكبير المنع وفى الجامع الصغير عدمه والسير الكبير
اخر تصنيف محمد رحمه الله تعالى فالظاهر انه اورد فيه مااستقر عليه الحال انتهى ❊
شرنبلالينك وهبانيه شرحنده مسطوردركه اهل ذمت مكهٔ مكرمه ومدينهٔ
منوره‌ده توطندن منع اولنورلر بونلر ارض عرب اولمغله وحقلرنده رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم ارض عربده ايكى دين جمع اولمز بيورديلر واكر تجارت
ايچون دخول ايدرلرسه جائزدر لكن مدت طويله مكث ايتمزلر اما مسجد حرامه
دخوللرى سير كبيرده ذكر اولنانه نظرا ممنوع جامع صغيرده كنه نظرا غير
ممنوعدر اما سير كبير امام محمد عليه الرحمه‌نك در آخر تأليفى اولمغين
ظاهر اولان انده‌كى ايراد اولنان قول حال كندونك اوزرينه مستقر اولان قول
اقواسى اولمقدر ❊ وفى الخانية تميز نسائهم لاعبيدهم بالكستيج ❊ خانيه‌ده
مذكوردركه اهل ذمتك نسالرى كافك ضمى وسينك سكونيله كوستيجكه
صوفدن وياشعردن بارمق قالنلغنده ذمينك ميانه شد ايتديكى نسنه‌در زنار
ابريشمدن اولور بونك غيريدر بونكله نسوان مسلميندن تميز وفرق اولنورلر
واعناقلرينه دموردن طوق تقليد اولنور وازارلرى مسلمات ازارلرينك غيرى
اولور وقول اصحده ذميه‌نك مسلمه‌يه نظرى رجل اجنبينك نظرى كبيدر مسلمه‌يه
نظرى قطعا مشروع دكلدر واهل ذمتك نسالرى طريقك ناحيه‌سنده ومسلمات
وسطنده يوررلر عبيدلرينى تميز لازم دكلدر ❊ (والذمى اذا اشترى دارا) اى
اراد شرائها (فى المصر لاينبغى ان ايتاع منه فلو اشترى يجبر على بيعها من
المسلم) وقيل لايجبر الا اذا اكثر درر ❊ برشهرده برذمى بردار اشترا ايده‌جك اولسه
لايق ومناسب اولان كندوسنه بيع اولنمامقدر بس اشترا ايتمش اولورسه انى
مسلمه بيعله جبر اولنور بعضيلر جبر اولنمز ديديلر الا كثرت بولورسه جبر اولنور
❊ قلت وفى معروضات المفتى ابى السعود من كتاب الصلوة سئل عن مسجد لم يبق
فى اطرافه بيت احد من المسلمين واحاطه الكفرة فكان الامام والمؤذن فقط

(لاجل)

لاجل وظيفتهما يذهبان اليه فيؤذنان ويصليان به فهل تحل لهم الوظيفة فاجاب
بقوله تلك البيوت تأخذها المسلمون بقيمتها جبرا على الفور وقد ورد الامر الشريف
السلطانى بذلك ايضا فالحاكم لايؤخر هذا اصلا ❊ شارح رحمه الله تعالى
بيورديلركه مفتى ابو السعودك معروضاتنك كتاب الصلاتنده مرسومدركه
سؤال اولنديلركه برمسجدك اطرافنده مسلميندن براحدك منزلى قالميوب
وكندويى كفره بيوتى احاطه ومجرد وظيفه‌لرى ايچون امام ايله مؤذن
اكا كيدوب انده اذان تلاوت ايدوب ونمازلرينى قيلسه‌لر ايمدى كندولرينه وظيفه
حلال اولورمى بس كندى قوللريله جواب بيورديلركه بيوت مشروحه‌لرى
على الفور مسلمين قيمتلريله جبرا اخذ ايدرلر واشبو جواب مشروح كبى امر
شريف سلطانيده وارد اولدى ايمدى حاكم بو حكم مشروحى اصلا تأخير
ايتمز ❊ وفيها من الجهاد وبعدان ورد الامر الشريف السلطانى بعدم استخدام
الذميين للعبيد والجوارى لو استخدم ذمى عبدا اوجارية ماذا يلزمه
فاجاب يلزمه التعزير الشديد والحبس فيفى الخانية ويؤمرون بما كان
استخفافا لهم وكذا تميز دورهم عن دورنا انتهى فليحفظ ذلك ❊ وينه
معروضاتك جهادنده مذكوردركه ذمى طائفه‌سنه عبد وياجاريه‌يى استخدام
ايتمسون ديو فرمان پادشاهى صادر اولدقدنصكره برذمى عبد وجاريه
استخدام ايلسه كندويه شرعا نه شى لازم اولور جواب بيورديلركه مسفور
ذميه تعزير شديد وحبس لازم اولور وكندولرينك استخفاف اولندقلرى نسنه ايله
امر اولنورلر عبد وجاريه استخداملرنده كندولرينه تعظيم اولمش اولور
ودارلرنده بزلرك دارلريزدن تميز وفرق اولنور ❊ (واذا تكارى اهل الذمة دورا
فيما بين المسلمين ليسكنوا فيها) فى المصر (جاز) لعود نفعه علينا وليروا تعاملنا
فليسلموا (بشرط عدم تقليل الجماعات لسكناهم) شرطه الامام الحلوانى ❊
وقتاكه مصنف عليه الرحمه شرا حقنده اولان مباحث وكلامدن فارغ اولديسه
كرايه متعلق اقواله شروع ايتديده ديديكه اكر ذمى طائفه‌سى مسلمين ميانرنده
شهرده ساكن اولمق ايچون بعض دار استكرا ايتسه‌لر امام حلوانينك سكنالريله
جماعتك عدم تقليلى شرطيله استكراى مشروح جائز اولور كندولرندن اجرت
اخذى منفعتى بزلره عائد اولوب وبزلرك معاملهٔ مستحسنه‌لرمزى كوروب اسلامه
كلملرى ايچون ❊ (فان لزم ذلك من سكناهم امروا بالاعتزال عنهم والسكنى
بناحية ليس فيها مسلمون) وهو محفوظ عن ابى يوسف بحر عن الذخيرة ❊
امدى سكنالريله تقليل جماعت لازم كاورسه آندن اعتزال ايدوب كندوده
مسلمين اولميان طرفده ساكن اولمغله امر اولنورلر بومضمون امام ابى يوسف

عليه الرحمه دن مروى ومحفوظدر ❊ وفى الاشباه واختلف فى سكناهم بيننا
فى المصر والمعتمد الجواز فى محلة خاصة انتهى واقره المصنف وغيره لكن رده
شيخ الاسلام جوى زاده وجزم بانه فهم خطأ فكانه فهم من الناحية المحلة وليس كذلك
فقد صرح التمرتاشى فى شرح الجامع الصغير بعد مانقل عن الشافعى انهم يؤمرون
ببيع دورهم فى امصار المسلمين والخروج عنها وبالسكنى خارجها لئلا يكون لهم
محلة خاصة نقلا عن النسفى ❊ واشباهده مرسومدركه اهل ذمتك شهرده مسلمين
ميانلرنده مساكنه لرنده اختلاف اولندى معتمد اولان خاصة بر محلده ده
مساكنلرينك جوازيدر ومضمون مشروحى مصنف وسائرلرى اقرار ايلدى
لكن شيخ الاسلام جوى زاده محلهٔ مخصوصه ايله تقييدى رد ايتدى وجزم
ايتديكه اشباه صاحبى خطا فهم وادراك ايلدى كانه ذخيره نك ناحيه قولنى محله
فهم ايلدى حالبوكه اويله دكلدر وتمرتاشى نسفيدن نقلا امام شافعيدن اهل ذمت
كندولريچون محلهٔ مخصوصه اولمسون ايچون مسلمين شهرلرنده دارلرينك
بيعى واندن خروجلرى وخارجنده ساكن اولملريله امر اولنور ديو نقلندنصكره
جامع صغير شرحنده تصريح ايلديكه ❊ والمراد اى بالمنع المذكور عن الامصار
ان يكون لهم فى المصر محلة خاصة يسكنونها ولهم فيها منعة عارضة كمنعة
المسلمين فاما سكناهم بينهم وهم مقهورون فلا كذلك كذا فى فتاوى الاسكوبى
فليحفظ ❊ مسفورلرك امصار اسلاميه دن منع اولنملرندن مراد كندولريچون
مصرده ساكن اولدقلرى بر محلهٔ مخصوصه وانده منعهٔ مسلمين كبى
كندولرينك ديكر منعه وعسكرى اولمقدر اما كندولرينك ميان اسلاميانده
ذليل ومقهور اوله رق ساكن اولملرى اويله دكلدر فتاواى اسكوبيده بويلجه
مرسومدر وبنالرنده مسلمينك بنالرى اوزره عالى ومساوى بنادن دخى منع
اولنورلر وقديم قدمى اوزره ترك اولنور يعنى بر ذمى عالى بنايه مالك اولسه
هدم اولنمز ❊ (وينتقض عهدهم بالغلبة على موضع للحرب او باللحاق بدار الحرب)
زاد فى الفتح او بالامتناع عن قبول الجزية (او بجعل نفسه طليعة للمشركين)
بان يبعث ليطلع على اخبار العدو فلولم يبعثوه لذلك لم ينتقض عهده وعليه
يحمل كلام المحيط ❊ وخراج كذارلر بر محله حرب ايله غلبه وياداره حربه لحاقيله
وياجزيه قبولندن امتناعيله وياخود نفسنى مشركين ايچون طليعه وجاسوس
قيلوب مثلا برمستأمنك رسند دار اسلامده اقامتيله كندويه جزيه وضع اولنوب
وكندونك قصد واراده سى مسلمينك عليهنه كفار ايچون جاسوسلق اولمق كبى
اخبار واسرار مسلمينه اطلاع ايچون بعث اولنمسيله امدى اشبو درت صورتده
عهدلرى منتقض اولور اما صورة اخيره ده اطلاع مشروح ايچون بعث ايتمزلرسه

عهدلرى منتقض اولمز ومحيطك بر ذمينك اسرار وعيوب مسلمينى اعدايه اخبارينه
مطلع اولنسه بو نقض عهد اولمز كلاميدخى قول مذكوره محمولدر
❊ (وصار) الذمى فى هذه الاربع صور (كالمرتد) فى كل احكامه (الا انه)
لو اسر (يسترق) والمرتد يقتل (ولا يجبر على قبول الذمة) والمرتد يجبر
على الاسلام ❊ واشبو صور اربعهٔ مشروحه ده ذمى جميع احكامنده مرتد
كبيدر شوقدر واركه ذمى اسير اولسه استرقاق ومرتد قتل اولنور كفرى اغلظ
اولمغله وذمى اسير اولدقده ذمتى قبوله جبر اولنمز مرتد اسلام اوزره جبر اولنور
❊ (لا) ينتقض عهده (بقوله نقضت العهد) زيلعى (بخلاف الامان) للحربى
فانه ينتقض بالقول بحر (ولا بالاباء عن) اداء (الجزية) بل عن قبولها كامر
ونقل العينى عن الواقعات قتله بالاباء عن الاداء قال وهو قول الثلاثة لكن ضعفه
فى البحر ❊ ذمينك بن عهدى نقض ايتدم قوليله عهدى منتقض اولمز اما
حربينك امانى بونك خلافنده دركه قولله منتقض اولور دخى جزيه يى
ادادن امتناعيله ده عهدى منتقض اولمز بلكه ماسبقده مرور ايتديكى كبى
حين وضعنده قبولندن امتناع ايتسه عهدى منتقض اولور عينى
واقعاتدن اداسندن امتناعيله قتلنى نقل ايلدى وبو ائمهٔ ثلاثه نك
قوليدر ديدى لكن صاحب بحر آنى تضعيف ايلدى بو قولك دراية وروايةً
ضعفى خفى دكلدر نتكم عينينك واختيارى ان يقتل بسب النبى عليه الصلاة
والسلام قولنك رواية اصلى اولمديغى كبى ديدى ❊ (و) لا (بالزنى بمسلمة
وقتل مسلم) وافتان مسلم عن دينه وقطع الطريق ❊ دخى ذمينك مسلمه عورتله
زناسيله ومسلمى قتليله ودينندن افتانيله كه من جهة الدين كندويى فتنه يه
القاسيله وقطع طريق ايتمسيله بنه عهدى منقض اولمز ❊ (وسب النبى صلى الله
تعالى عليه وسلم) لان كفره المقارن له لا يمنعه فالطارئ لا يرفعه فلو من مسلم قتل
كما سيجئ ❊ دخى ذمينك رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه سب ودشناميله ده
نقض عهد ايتمش اولمز زيرا عهده مقارن اولان كفر اصليسى عهد اخذينه
مانع اولمز امدى كفر اصلينك اوزرينه سب سببيله طارى وزائد اولان
كفر عهدى رفع ايتمكين كندو ايله عهد منتقض اولمز سب نبى مسلمدن صادر
اولورسه قتل اولنور نتكم قريبا كلور وكندودن توبه قبول اولنوبده قتل
دفع اولنمز ❊ (ويؤدب الذمى ويعاقب على سبه دين الاسلام او القرآن او النبى)
صلى الله تعالى عليه وسلم حاوى وغيره ❊ ذمى دين اسلامه وياقرآن عظيم الشانه
ويارسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه سب ودشنامى اوزره تأديب وعقاب
اولنور ❊ قال العينى واختيارى فى السب ان يقتل انتهى وتبعه ابن الهمام

قلت وبه افتى شيخنا الخير الرملى وهو قول الشافعى ثم رأيت فى معروضات المفتى
ابى السعود انه ورد امر سلطانى بالعمل بقول ائمتنا القائلين بقتله اذا ظهر انه
معتاده وبه افتى ❊ يعنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه ذمينك سبى
حقنده قول مختار مسفورك قتل اولنمسيدر ديدى وكندويه ابن همامده تبعيت
ايتدى شارح رحمه الله تعالى ورضى عنه ديركه اشبو قتل قوليله اڭبق شيخمز
خير الدين الرملى افتا ايلدى وامام شافعى عليه الرحمه نك قوليده بودر وبوندنصكره
مفتى ابو السعودك معروضاتنده كوردمكه اكر ذمى مرسومك سب نبى عادتى ايسه
قتلنه قائل اولان ائمه نك قوليله عمل ايله امر سلطانى وارد اولدى وانكله مفتى
مز بور افتا ايلدى ❊ ثم افتى فى بكر اليهودى قال لبشر النصرانى نبيكم عيسى
ولد زنى بانه يقتل لسبه للانبياء عليهم الصلاة والسلام انتهى ❊ بوندنصكره مشار اليه
مفتى بشر نصرانيه سزك پيغمبريكز عيسى عليه الصلاة والسلام ولد زنادر
دين بكر يهودى انبيا عليهم الصلاة والسلامه سب ايتمكله قتل اولنور ديو افتا ايلدى
سبله اعلانند بنا ❊ قلت ويؤيده ان ابن كمال پاشا فى احاديثه الاربعينية
فى الحديث الرابع والثلاثين ياعائشة لاتكونى فاحشة مانصه والحق انه يقتل عندنا
اذا اعلن بشتمه عليه الصلاة والسلام صرح به فى سير الذخيرة حيث قال واستدل
محمد لبيان قتل المرأة اذا اعلنت بشتم الرسول بما روى ان عمر بن عدى لما سمع عصماء
بنت مروان تؤذى الرسول فقتلها ليلا مدحه صلى الله تعالى عليه وسلم على ذلك
انتهى فليحفظ ❊ شارح رحمه الله تعالى بيورركه معروضاتده اولان دشنامى اعلان
صورتنده قتلك مشروعيتى مفادنى كمال پاشا زاده نك احاديث اربعينيه سنده كه
اوتوزدردنجى حديث شريفنده كه ياعائشة لاتكونى فاحشة در ديديكه بونده شارعك
تنصيص ايتديكى حق اولان ائمه حنفيه قتنده بر ذمى رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلمه شتمى اعلان ايلسه قتل اولنور مضمونى تأييد ايدر واشبو مضمونه ذخيره نك
سير نده تصريح ايتديكه امام محمد رحمه الله تعالى شتم رسولى اعلان ايدن
عورتك قتلنك جوازنى بيان ايچون روايت اولنان عمر بن عدينك رضى الله تعالى
عنه مروان قزى عصمانك رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه شتمله اذا
وجفايى مشتمل كلام ناسزالرنى استماع وانى ليلا قتل ايتدكلرنده اول فعل
صواب قرينلرى اوزره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك مدح وثنا يش
بيورملريله استدلال ايلدى ياعائشة حديثندن بدلدر وحديث شريفك سبب ورودى
قحده ذكر اولدينه نظرا ام المؤمنين حضرت عائشه رضى الله تعالى عنها
وعن ابويهادن منقولدركه يهود طائفه سندن برجماعت رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلمك مجلس شرف انيسلرينه دخول والسام عليك ديو سلام مقامنده

بويله ناسزا سخن ساز اولدقلرنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سلامى
كندولرينه رد ايله وعليكم ديدى حضرت عائشه رضى الله تعالى عنها بيوردلركه
مسفورلرك قول نامقبوللرينى فهم وادراك ايتديكمده وعليكم السام واللعنة ديدم
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم { مهلا ياعائشة فان الله يحب الرفق
فى الامر كله } بيورديلر يعنى دعه ياعائشه الله جليل امرك كليسنده رفق وملايمتدن
راضى اولور ديمك امدى حضرت عائشه رضى الله تعالى عنها بيورديلركه
يارسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بونلرك سخن ناسزالرى معلوم ومسموعكز
اولديمى بيورديلركه وعليكم ديو مقابله بالمثل ايتدم وياعائشة لاتكونى فاحشة
بيورملرندن مراد شريفلرى لعنت كبى فحش كلام تكلم ايدر اولمه سنك
لب لعل شكر بارك اويله بد كلامه سزا ولايق دكل ديمك بحر رده
مرسومدركه ابن همام ايچون بو مقامده بربحث اولديكه اهل مذهبه انده
مخالفت وعينيه متابعت ايتدى وعلامه قاسم فتاواسنده تصريح ايتديكه
كندونك شيخى ابن همامك مذهبه مخالف اولان ابحاثيله عمل اولنمزبلى برمقتضاى
غيرت دينيه ومحبة مصطفويه اشبو سب مسئله سنده نفس مؤمن قول مخالفينه
ميل ايدر لكن بزلره مذهبه اتباع واجبدر ❊ (ويؤخذ من مال بالغ تغلبى
وتغلبية) لا من طفلهم الا الخراج (ضعف زكاتنا) باحكامها (مما تجب فيه الزكاة)
المعهودة بيننا لان الصلح وقع كذلك ❊ تغلب قبيله سنه منسوب اولان بالغ وبالغه
مالندن كندوده بزلرك ميانه لريمزده معهوده ومعروفه زكات واجب اولان مالده
بزلرك زكاتلريمزك ايكى قاتى اخذ اولنور صلح منوال مشروح اوزره وقوع بولمغله
طفل ومجانينلردن ايكى قاتى اخذ اولنمز انجق خراج اخذ اولنور وظيفه ارض
اولمغله قبيله مسفوره يه حضرت عمر رضى الله تعالى عنه خلافتلرنده جزيه
وضع ايده جك اولدقلرنده استنكاف وعار ايتديلرده بزلر عربدنز بزلردن سزلرك
بعضيكز بعض آخرلرندن اخذ ايتديكى صدقه كبى صدقه اخذ ايديكز ديديلر
ايمدى امام مشار اليه كندولرينه زكاتك ضعفنى وضع بيورديلرده بز صدقه
ناميله جزيه اخذ ايدهرز بيورديلر وكندوده زكات احكامى اجرا اولنورده ذكور
وصغار ايله اخذ اولنمز ونابيلرى بدلرندن اخذ اولنور ❊ (و) يؤخذ (من مولاه)
اى معتق التغلبى (فى الجزية والخراج كمولى القرشى) وحديث مولى القوم
منهم مخصوص بالاجماع ❊ تغلبينك معتق عبدندن جزيه وخراج قرشينك معتقندن
اخذ اولنديغى مثللو اخذ اولنور كه كندولرينه جزيه وخراج وضع اولنورده
صدقه مضاعفه كندولرندن اخذ اولنمز اما مولى القوم منهم حديث شريفى
اجماعله صدقه نك حرمتنه مخصوصدركه يعنى بر قومك معتق عبدى كندولردن

عد اولنور كه كندولرى كبى انلره ده صدقه حرام اولور ديمك ❊ (ومصرف الجزية
والخراج ومال التغلبى وهديتهم للامام) وانما يقبلها اذا وقع عندهم ان قتالنا
للدين لا للدنيا جوهرة ❊ جزيه ايله خراجك وتغلبينك مالى وامام ايچون
اولان هديه‌لرينك صرف اولنه‌جق محلى امام عشرك مصرفى زكاتك مصرفيدر
وتغلبينك هديه سنك قبولى كندولرينك اعتقادنده بزلرك قتالمز دين ايچون
اولوب دنيا ايچون اولمديغنه نظرادر اما دنيا ايچون اولور اعتقاد ايدرلرسه
هديه‌لرى مقبول اولمز ❊ (وما اخذ منهم بلا حرب) ومنه تركة ذمى وما اخذه
عاشر منهم ظهيرية (مصالحنا) خبر مصرف (كسد ثغورنا وبناء قنطرة وجسر
وكفاية العلماء) والمتعلمين تجنيس وبه يدخل طلبة العلم فتح (والقضاة والعمال)
ككتبة قضاة وشهود قسمة ورقباء سواحل (ورزق المقاتلة وذراريهم) اى ذرارى كل
من ذكر مسكين ❊ دخى كفاردن بلا محاربة اخذ اولنان مال دخى وارثى
معلوم اولميان ذمينك تركه سى وكندولردن عاشر اخذ ايتديكى مالك مصارفى
نفعى اسلامه عائد ثغور وسرحدلريمزك سدى وكوپرى بناسى وعلماء ومتعلمينك
وقضاة وعمالكه قضانك كاتبلرى وتركه ويا مال وشركتك تقسيمنه شاهدلر
وعشر اخذى ايچون سواحلده كى مسافرينى كوزه‌دن رقيبلر وولات ومحتسبلرك
مؤنت ومصرفلرينده كفايت ايدر وعساكر مقاتلينك وذكرى سبقت ايدن
طوائفك هر برلرينك ذريتلرينك رزق امثالى بزلرك مصالحمز در ومصرف
مبتداء مصالحنا خبريدر قنطره طاشله مبنيه محكم كبرى جسر صويك يوزنده
سفينه ويا اشجار دوزمكله مرور وعبور ايده جك نسنه‌در ❊ واعتمده فى البحر
قائلا وهل يعطون بعد موت ابائهم حالة الصغر لم اره والى هنا تمت مصارف
بيت المال ثلاثة فهذا مصرف جزية وخراج ومصرف زكاة وعشر مر فى
الزكاة ومصرف خمس وركاز مر فى السير وبقى رابع وهو لقطة وتركة بلا وارث
ودية مقتول بلا ولى ومصرفها لقيط فقير وفقير بلا ولى وعلى الامام ان يجعل
لكل نوع بيتا يخصه ❊ صاحب بحر مار الذكر مصرفلرك ذريتلرى بابالرينك
كندولرينك صغرلرى حالرنده وفاتندن صكره كندولرينه بابالرينك
استحقاقلرى اعطا اولنورمى بوكا دائر بر نقل كورمدم ديه‌رك معتمد اولان
مرقومونك ذريتلرينه صرف اولنميدر ديدى وصاحب حاوى فتوى بيت المالدن
استحقاقلرى اولان علما ومقاتلين امثالى ذواتك وفاتلريله استحقاقلرينك
ذريتلرى اوزره فرض وتقدير اولنمسى اوزره دردبدى ومضمون مشروح كتاب الخراجده
امام ابى يوسفدن روايت اولنه‌رق دخى منقولدر وكتاب الزكاتدن بورايه‌دك بيت المالك
اوچ مصرفى تمام اولدى بو مصالح مشروحه جزيه وخراجك وكندولريله معاذكر اولنان

شيلرك مصرفلريدر وزكاتله عشرك مصرفلرى زكات بحثنده مرور ايدن
زكاتك يدى نوع مصرفيدر وخمسله ركازك مصرفى سيرده مرور ايتديكه
كندويه {واعلموا انما غنمتم} آيت كريمه سيله اشارت اولنان مواضعدر
بيت المالدن ذكر اولميان صنف رابع باقى قالديكه لقطه كه بولونوب وارث معروفى
اولميان تركه ووليسى اولميان مقتولك ديتيدر بونلرك صرف محللرى لقيط فقيركه
صاحبنك طرح ايتديكى حى مولود ووليسى اولميان فقرادر وخليفه نك
اوزرينه لازمدركه اشبو بيت المالدن ذكرى سبقت ايدن انواع اربعه نك
هربرلرى ايچون بر محل تعيين وتخصيص ايده وهر بر نوعك كندويه خاص
بر حكمى اولمغله بربرينه خلط اولنميه ❊ وله ان يستقرض من احدها ليصرفه
للآخر ويعطى بقدر الحاجة والفقه والفضل فان قصر كان الله عليه حسيبا ❊
امامه كوره اموال اربعه نك بريندن استقراض وديكرينك مصرفنه صرف
بعده اندن برشى حاصل اولدقده مستقرض منهه ردواردر مصرفك احتياجنه
وعلمنه وفضلنه نظرا استحقاقنه كوره بيت المالدن اعطا اولنور واكر مصرفلرده
امامك تقصيرى اولورسه الله ذو الجلال كندونك اوزرينه حسيب اولور
❊ وفى الحاوى المراد بالحافظ فى حديث لحافظ القرآن مائتا دينار هو المفتى اليوم
ولا بشئ لذمى فى بيت المال الا انه يهلك لضعفه فيعطيه ما يسد جوعته ❊ حاويده
مرسومدركه قرآن عظيم الشانى حافظ اولان كمسنه ايچون بيت المالدن ايكيوز
دينار واردر مفادينى افاده ايدن حديث شريفده كى حافظدن مراد فى زماننا
مفتيدر زيرا آنلر قرآن عظيم الشانى حفظ ايدوب واحكامنى عالملردر وذمى ايچون
بيت المالدن برشى يوقدر الا ضعفنه بناءً هلاك اوله جق اولورسه هلاكدن
خلاص ايده جك مقدار سدرمق نفقه اعطا ايدر جوعة جيمك فتحيله بناءً مره‌در
شبعك ضديدر ❊ (ومن مات) ممن ذكر (فى نصف الحول حرم من العطاء)
لانه صلة فلا تملك الا بالقبض واهل العطاء فى زماننا القاضى والمفتى والمدرس
صدر شريعة ❊ مار الذكر مصرفلردن برى سنه نك نصفنده كه آخرندن مقدم
وفات ايتسه عطادن محروم اولور زيرا اعطا صله كه صدقه واحسان قبيلندن
اولمغله انجق قبضيله مالك اولنور عطادن مراد عسكر وسائر ارباب استحقاق
ايچون ماهيه وياسنويه تخصيص اولنان شيدر فى زماننا ارباب استحقاق
قاضى ومفتى ومدرس امثالى ذواتلردر ❊ (ولو) مات (فى آخره) او بعد
تمامه كما صححه اخى زاده (يستحب الصرف الى قريبه) لانه اوفى تعبه فيندب
الوفاء له ❊ واكر مرقوم مصرف سنه نك آخرنده وياتمامندن صكره فوت اولورسه
فلاس قريبكه ورثه سينه صرف مستحبدر وعند البعض واجبدر كندوسى تعب

ومشقتى مرتكب اولمغله كندويه كه ورثه سنه ادا مندوب اولدى ❊ ومن تعجله
ثم مات اوعزل قبل الحول قبل يجب رده مابقى وقيل لا كالنفقة المعجلة زيلعى ❊
ارباب استحقاقدن بركسه استحقاقنى عجلة بروجه پشين اخذ بعده سنه ختامندن
مقدم وفات ايلسه وياعزل اولنسه بعضيلر سنه دن باقى قلان مدتك استحقاقنى
رد ايدر وبعضيلر ايتمز ديديلر بركسنه نك تزوج ايده جكى عورته نفقه معجله
انفاقى كبى امام محمد رجوع ايدر نفقه اعتبار يله امامين ايتمز هبه اولمغله
بيورديلر ❊ (والمؤذن والامام اذا كان لهما وقف ولم يستوفيا حتى ماتا فانه
يسقط) لانه كا لصلة (وكذا القاضى وقيل لا) يسقط لانه كالاجرة وهذا ثابت
فى نسخ الشرح ساقط من نسخ المتن هنا وتمامه فى الدرر وقد لخصناه فى الوقف ❊
مؤذنله امامه خاص بروقف اولوب علوفه وقفى اخذ واستيفادن مقدم اثناى
سنه ده وفات ايلسه لر وقفدن عائدلرى ساقط اولور صله قبيلندن اولمغله اما اجرة
معينه لرى ساقط اولمز قاضى ده بنه بويلجه در بعضيلر قاضينككى اجرت كبى اولمغله
ساقط اولمز ديديلر واشبو والمؤذن الخ قولى شرح نسخه لرنده ثابت
متن نسخه لرندن ساقطدر وبو بحثك تمام وتفصيلى درر ده مسطوردر ووقف
بحثنده خلاصه سنيده بز ذكر ايتدك والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (باب المرتد) ❊

وقتاكه مصنف والا جناب كفر اصلينك احكامنى بياندن فارغ اولديسه
كفر طاريكه بعد البلوغ كندوبى ايمان تقدم ايدن كفرك بيانته آغاز وشروع
ايتدى ❊ (هو) لغة الراجع مطلقا وشرعا (الراجع عن دين الاسلام
وركنها اجراء كلمة الكفر على اللسان بعد الايمان) ❊ مرتد لغتده مطلقا هر رشيدن
رجوع ايدن كسنه در شرعده دين اسلامدن رجوع ايدندر ركنى ايمانله
موصوف اولدقدنصكره لساننه كلمهٔ كفرى اجرا وتكلمدر ارتداد هرنقدر اعتقاد
قلبيله تحقق ايدرسه ده مثلا ذات جليلك كندو ايله اتصافى لايق اولميان
وصفله اتصافنى اعتقاد كبى بونده بلا تلفظ ارتداد تحقق ايدر لكن موضوع
مسئله ردت ظاهره ده در وبعد الايمان قيديله كافر خروج ايدركه كافر
كفرى موجب بركلمه تلفظ ايلسه كندويه مرتد حكمى اجرا اولنمز ❊ وهو تصديق
محمد صلى الله تعالى عليه وسلم فى جميع ماجاء به عن الله تعالى مما علم مجيئه ضرورة
وهل هو فقط اوهو مع الاقرار قولان واكثر الحنفية على الثانى والمحققون على
الاول ❊ ايمان حضرت محمد عليه الصلاة والسلامك دينندن اولوب وجانب

معنوىٔ رب العالميندن كتورديكى نظر واستدلاله محتاج اولمقسزين وحدانيه خدا
ونبوهٔ مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم وصلاة وزكاتك وجوبى وخمر
وزنانك حرمتى امثالى عامهٔ ناسك معلومى اولان شيلرك جميعسنده رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلمى تصديقكه قلبله قبول واذعاندر وايمان جمهور اشاعره
وماتريديه نك مختارلرى اوزره فقط تصديقميدر وياتصديق مع الاقرارميدر بونده
ايكى قول واردر اكثر حنفيه قول ثانى واشاعره وماتريديه نك محققيننده اكثرلرى
قول اول اوزره لردر ❊ والاقرار شرط لاجراء الاحكام الدنيوية بعد الاتفاق
على انه يعتقد متى طولب به اتى به فان طولب به فلم يقر فهو كفر عناد ❊ ايمانده
تصديق مشروحى لسانله اقرار مؤمنك اوزرينه نكاح وانكاحى وشهادتنك قبولى
وقضا وحكمنك صحتى وتغسيل وتكفينى واوزرينه نماز قلنوب ومقابر مسلمينده دفن
اولنمسى امثالى احكام دنيويه نك كندولك اوزرينه اجراسنده شرطدر اقرار مشروحى ركن
اعتبار ايتميانلرك مصدقك اوزرينه هرنه زمانكه اقرار مشروحله مطالبه اولنور آنى اتيان
وتفوه كندويه لازم اولور اعتقادى اوزره اتفاقلرندنصكره واكر مصدق اقرار ايله
مطالبه اولنوبده آنى تفسير وبيان ايتمسه امدى اشبو اقرار ايتميوب اندن امتناعى
كفر عناددركه كندويه اعتقاد سابقى برنفع ويرمز متكلمينك ايمان وتصديقده
ترك عناد شرطدر قوللرندن مرادلرى بودركه مصدق هرنه زمانكه اقرار ايله
مطالبه اولندقده آنى اتيان ايده توقف ايتميه مؤمن مصدق اقرارسز وفات
ايدوب لكن اعتقادى كندودن اقرار مطالبه اولنسه آنى اتيانى اولسه ايمدى
بونوع كسه عند الله تعالى مؤمن وموحددر وفرقهٔ ناجيه دندر ❊ قال المصنف
وفى الفتح من هزل بلفظ كفر ارتد وان لم يعتقده للاستخفاف فهو ككفر العناد ❊
مصنف نصفت نصاب عليه رحمة الملك الوهاب بيوررلركه فتحده مذكوردركه
بركسه هزل وملاطفه طريقيله كلمهٔ كفرى تلفظ وتفوه ايلسه معاذ الله تعالى
مرتد اولور آنى هرنقدر اعتقاد ايتمزسه ده استخفاف اولمغله اشبو هزل كفر
عنادى كبى اولدى ❊ والكفر لغة الستر وشرعا تكذيبه صلى الله تعالى عليه
وسلم فى شئ مما جاء به من الدين ضرورة ❊ كفرك اصل لغت معناسى ستردر
ليله كافر اطلاقى ظلمتيله اشيانى سترى وزراعه كافر تسميه سى وجه ارضى
بذر ونباتله سترينه مبنى اولديغى كبى شرعده كفر مفخر هردوسرا عليه افضل التحايا
حضرتلرينك ضرورة امور دينيه دن اولان جانب معنوىٔ رب العالميندن
كتورديكى شيلرده كندولرينى تكذيب ايدر ❊ والفاظه تعرف
فى الفتاوى بل افردت بالتأليف مع انه لا يفتى بالكفر بشئ منها الا فيما اتفق
المشايخ عليه كما سيجئ قال فى البحر وقد التزمت نفسى ان لا افتى بشئ منها ❊

الفاظ كفر كتب فتاواده ذكر اولنان مضامينله معلوم ومستبان اولور شارح
رحمه الله تعالى ديركه بلكه الفاظ كفر حقنده مخصوص بر تأليفمز اولدى
اندن برشيئله كفرايله افتا اولنمز الامشايخك كندونك اوزرينه اتفاق
ايتديكى صورتده آنك كفريله حكم اولنور تحكم قريبا كلور صاحب بحر
ديديكه بن الفاظ كفردن برشيئله كفرك وقوعيله افتا ايتمكى كندى نفسمه الزام
وايجاب ايلدم بزازيه‌ده مرسومدركه مشايخ خوارزم بيوردبلركه كيال
وياوزان تعداد مقامنده برديه‌جك محلده بسم الله ديسه كافر اولور لكن بونى
رداتيديلركه ابتدأت العد دبسم الله تقديريله واحد قولندن استغنا اولنه
بومثللو ايجاز محاوراتده واقعدر وشرب خمر وزنا واكل حرام قطعى هنكامنده
بركسه بسم الله ديسه كافر اولور اسم الله تخفيف اولنمغله بركسه الله جليلك
اسملرندن براسمى وياوامرندن برامرى استهزا وسخريه وياوعد ووعيدنى انكار
اينسه كافر اولور وبين يدى الله ديمكده اختلاف اولندى والله عظيم الشانك
كندوده حكمت ومصلحت اولميان فعلى ايشلمه‌سى جائزدر ديمك ومكان اثباتى
كفردر وفلان كسه مريض اولمز واشبو نسنه‌يى الله تعالى نسيان ايتدى ديمك
كفردر واستهزأ الله عظيم الشاندن خوف وخشيت ايتم ديمك وايشلمديكى
شيئه الله تعالى عالم بن بونى ايشلدم ديمك اختيار اولوب مخافت اولمز سه
عندالعامه كفردر ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قباغى سور ايدى
دينلدكده بن سومم ديمك عند البعض على وجه الاهانة ديرسه وابو بكر الصديق
رضى الله تعالى عنهك صحبتنى وقول اصحده ابوبكر ايله عمر رضى الله تعالى
عنهمانك امامتلرينى انكار كفردر ودليل قطعيله حرمتى ثابت اولان
حرام لعينه‌يى حلال اعتقادى كفردر وفقيه عالمه سبيسز سبدن كفر خوف
اولنور وخصمى فتوايى كوردكده ارض اوزرينه القاسى كفردر انتهى امام
طحاوى بزم اصحابلريمزدن روايت ايتديكه كشى ايماندن انجق كندويه
ايمان واجب اولان شيئى انكارى اخراج ايدر واشبو كفر حقنده برعالمدن سؤال
اولندقده لايق اولان براهل اسلامك تكفيريله مبادرت ومسارعت ايتمكدر
وفتاواى صغرى صاحبى ديركه كفر برعظيم شيدر بر خصوصده مادام
عدم كفره برروايت بولورسم مؤمنى كافر قيلم انتهى ﴿ (وشرائط
صحتها العقل) والصحو (والطوع) فلاتصح ردة مجنون ومعتوه وموسوس وصبى
لايعقل وسكران ومكره عليها ﴿ ردتك صحتنك شرطلرى عقل وصحو كه آيقلق
وطوعكه رضادر امدى مجنونك ومعتوهك وموسوسك وصبى لايعقلك وسكرانك
وردت اوزره اكراه اولنان كسه‌لرك ردتلرى صحيح دكلدر ﴿ واماالبلوغ

(والذكورة)

والذكورة فليسا بشرط بدائع ﴿ امابلوغله ذكورت ردتده شرط اولمديلر
﴿ وفى الاشباه لاتصح ردة السكران الاالردة بسب النبى صلى الله تعالى عليه
وسلم فانه يقتل ولايعفى عنه ﴿ اشباهده مرسومدركه سكرانك ردتى صحيحه دكلدر
الاكندويه پيغمبر اطلاق اولنان ذات محمدت صفاته سبله اولان ردت
صحيحه اولوركه آنكله اول ساب مرتد قتل اولنور وكندودن توبه ايله عفو اولنمز
﴿ (من ارتد عرض) الحاكم (عليه الاسلام استحبابا) على المذهب لبلوغه
الدعوى (وتكشف شبهته) بيان لثمرة العرض (ويحبس) وجوبا وقيل ندبا
(ثلاثة ايام) يعرض عليه الاسلام فى كل يوم منها خانية (ان استمهل) اى طلب
المهلة والاقتله من ساعته الااذارجى اسلامه بدائع ﴿ معاذ الله تعالى بركسه
مرتد اولسه امام وياقاضى كندويه مستحب اولهرق اسلامى عرض ايدر
عند البعض عرض اسلام واجبدر وظاهر اولانده بودركه كندويه دين
اسلامه دعوت بالغ اولمغله وعرض اسلامدن مراد دينه دعوتدر بردفعه
دينه دعوت اولندقدنصكره بردخى دعوت تكرار ايجاب ايتمز واكر مرتد ردتى موجب
برشبهه بيان ايدرسه اول شبهه كشف وازاله اولنور زيرا مسلمك غالب حالى ارتدادى انجق
شبهه‌دن ناشى اولمقدر عرض اسلامك ثمره وفائده‌سى بودر واكر اسلامه رجوعنه
استمهال ايدرسه وجوبا ويا ندبا كندويه اوچ كون مهلتله حبس اولنور وهر
كونده كندويه اسلام عرض اولنور واكر مهلت طلب ايتمزسه كندويه اسلام
عرض وشبهه‌سى ازاله اولندقدنصكره امام كندويى درحال قتل ايدر واكر اسلامه
دخولى مرجو ومأمول اولورسه ساعتنده قتل اولنمزده برمقدار تأخير اولنور
﴿ وكذا لوارتد ثانيا لكنه يضرب وفى الثالثة يحبس ايضا حتى يظهر عليه
التوبة فان عاد فكذالك تاتارخانية قلت لكن نقل فى الزواهر عن آخر حدود الخانية
معزيا للبلخى مايفيد قتله بلا توبة قنية ﴿ ينه بويله معاذ الله تعالى ايكنجى
دفعه مرتد اولسه شبهه‌سنى ازاله ايله اسلام عرض اولنور شوقدر واركه
بعد الاسلام حد مقدارينه بالغ اولميه‌رق ضرب اولنور اوچنجى ارتدادنده ضرب
اولنديغى كبى حبسده اولنور حتى توبه‌سى ظاهر اولنه‌دك بس ينه عودت
ايدرسه حكم ينه بويلجه‌در شارح رحمه الله تعالى ديركه زواهرده خانيه‌نك
حدودنك آخرندن بلخى‌يه نسبتله بلا توبه قتلنى افاده ايدن مفاد نقل وروايت
اولندى ﴿ (فان اسلم) فبها (والا قتل) لحديث من بدل دينه فاقتلوه ﴿
امدى برمدت مرتد وبعد عرض الاسلام اسلامه كلورسه نه كوزل سيف
شريعتدن خلاص اولور يوق قبول ايتمزسه دينى تبديل ايدن كسه‌يى قتل
ايديكز حديث شريفنه بناً قتل اولنور ﴿ (واسلامه ان يتبرأ عن الاديان)

سوى الاسلام (اوعن ماانتقل اليه) بعدنطقه بالشهادتين وتمامه فى البحر ولواتى بهما على وجه العادة لم ينفعه مالم يتبرأ بزازية ✤ مرتدك اسلامى اسلامك ماعداسى اديان باطله‌دن وياكندونك انتقال ايتديكى دين باطلدن ايكى شهادت كلمه‌لرينى تكلم ونطقندنصكره تبرى وتبعدايتمسيدر وبونك تمامى بحرده‌در وشهادت كلمه‌لرينى على وجه العادة كتوررسه كندويه برنفعى اولمز مادام تبرى بولنمدقجه ✤ (وكره) تنزيها للامام (قتله قبل العرض بلا ضمان) لان الكفر مبيح للدم ✤ مرتده اسلام عرض اولنمقسزين قتلى بلا ضمان تنزيها مكروهدر عرض مستحبدر ديومرور ايدن مضمونه بناً عرضى واجبدر دينلره كوره كراهت تحريميه اولور كفردمى مبيح اولمغين ✤ قيد باسلام المرتد لان الكفار اصناف خمسة من ينكرا الصانع كالدهرية ومن ينكر الوحدانية كالثنوية ومن يقربهما لكن ينكر بعثة الرسل كالفلاسفة ومن ينكر الكل كالوثنية ومن يقربالكل لكن ينكر عموم رسالة المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم كالعيسوية فيكتفى من الاولين بقول لااله الاالله وفى الثالث بقوله محمد رسول الله وفى الرابع باحدهما وفى الخامس بهما مع التبرى عن كل دين يخالف دين الاسلام بدائع واخركراهية الدرر ✤ مصنف والاجناب واسلامه قوليله مرتدك اسلاميله مسئله‌ٔ مشروحه‌يى تقييدايلدى وتقييديده مناسبدر زيرا كفار بش صنفدر برى وماهلكنا الاالدهر دين دهريه كبى صانع تعالى حضرتلرينى انكار ايدنلردر وبرى خيرى خلق ايدن يزدان نام نور وشرى خلق ايدن اهرمن نام ظلمته اله اطلاق ايدن ثنويه كبى وحدانيتى انكار ايدن طائفه‌در وبرى فلاسفه كبى وحدانيتى وصانعى اقرار ايدوب لكن بعث رسلى انكار ايدن فرقه‌در وبرى وثنيه كبى مزبورلرك كلسنى انكار ايدن وبرى عيسويه كبى كلسنى اقرار لكن حضرت مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمك رسالتنك عمومنى انكار ايدنلردر بونلر يهوددن عيساى اصفهانى‌يه نسبت اولنور برقومدر اعدى ايكى اولكى طائفه‌دن اسلاملرنده لااله الاالله كلمه‌ٔ طيبه‌سنى تفوه وتكلملريله اكتفا اولنور انلك اسلاملريله حكم اولنور اوچنجى فرقه‌ده محمد رسول الله قوليله اسلامنده اكتفا اولنور دردنجيده كلمتينك فقط بريله اكتفا اولنور بشنجيده ايكيسيله برابر دين اسلامه مخالف اولان هر دينندن تبرى وتبعد ايله اكتفا اولنور ✤ وحينئذ فيستفسر من جهل حاله بل عمم فى الدرر اشتراط التبرى فى كل يهودى ونصرانى ومثله فى فتاوى المصنف وابن نجيم وغيرهما وفى رهن فتاوى قارئ الهداية كذا افتى علماؤنا والذى افتى به صحته بالشهادتين بلا تبرى لان التلفظ بهما صار علامة على الاسلام فيقتل ان رجع مالم يعد ✤ پس كفارك بش نوع اولديغى معلوم ومتبان اولوب

وحكملرى مختلف اولديسه حالى نامعلوم اولان كسه‌لر استفسار اولنور بلكه درر‌ده هر بر اسلامله مشرف اولمق مراد ايدن يهود ونصاراده اسلامك ماعداسى اديان‌دن تبرى‌نك اشتراطنه تعميم ايلدى همان فقط اولديغى دينندن تبريله اكتفا اولنمز واشبو مضمون مشروحك مثلى مصنفك وابن نجيمك وسائرلرينك فتاوالرنده مسطوردر وقارئ الهدايه‌نك فتاواسنك رهننده كذا افتى علماؤنا ديو مرسومدر والآن مفتى به ومعمول به اولان قول بركسه‌نك اسلامنك فقط ايكى شهادت كلمه‌لريله صحتيدر زيرا انلرى تلفظ اسلامه علامتدر ايدى شهادت كلمه‌لرينى تلفظدنصكره بركسه دين اسلامدن رجوع ايلسه عودت ايتمزسه قتل اولنور ✤ (و) اعلم انه (لايفتى بتكفير مسلم امكن حمل كلامه على محمل حسن اوكان فى كفره خلاف ولو) كان ذلك (رواية ضعيفة) كما حرره فى البحر وعزاه فى الاشباه الى الصغرى ✤ معلوم اوله‌سونكه كلامنى محمل حسنه حمل ممكن اولان مسلمك ويا صاحب بحرك تحرير ايتديكى مثللو هرنقدر رواية ضعيفه اولورسه‌ده بر مسلمك كفرنده اختلاف اولنورسه‌ده آنك كفريله افتا اولنمز بونلر ايله كفر مندفع اولور واشباهده مضمون مشروحى صغرايه نسبت ايتدى وخلاف مزبور هرنقدر مذهب حنفيه‌نك غيرنده اولسه‌ده اولور ✤ وفى الدرر وغيرها اذا كان فى المسئلة وجوه توجب الكفر وواحد يمنعه فعلى المفتى الميل لما يمنعه ثم لونيته ذلك فمسلم والالم ينفعه حمل المفتى على خلافه ✤ درر‌ده وسائر معتبراتده مذكوردركه بر مسئله‌ده كفرى موجب برقاچ وجه ومنع ايدر فقط بروجه بولنورسه مفتينك اوزرينه منع ايدن طرفه ميل وافتا لازمدر امدى اول مسلمك نيتى منع طرفى اولورسه كندوسى مسلم وموحددر يوق نيتى اول اكفرى منع ايدر جهت اولمزسه كندويه مفتينك كلامنى آنك خلافنه حملى نفع ويرمز ✤ وينبغى التعوذ بهذا الدعاء صباحا ومساء فانه سبب العصمة من الكفر بوعد الصادق الامين صلى الله تعالى عليه وسلم اللهم انى اعوذبك من ان اشرك بك شيئا وانا اعلم واستغفرك لما لا اعلم انك انت علام الغيوب وتوبة اليأس مقبولة دون ايمان اليأس درر ✤ اخشامده وصباحده اشبو ذكرى آتى دعاء شريف ايله تعوذ لايق ومناسبدر زيرا صادق الامين رسول الثقلين صلى الله تعالى عليه وسلمك وعد كريملريله كفردن مصون ومعصوم اولمغه سبب وباعثدر يعنى الهى يارب بيلەرك كرك جلى وكرك ريا ويا سمعه كبى خفى بر نسنه ايله سكا اشراك ايتمدن سنك حفظ وامانكه صغنيرم وايشليوب ونسيان ايتديكم وياقربت اعتقاد ايده‌رك بلميه‌رك ايشلديكم ذنبدن استغفار ايده‌رم تحقيقا سن علام الغيوبسك وحيا تندن اميدنى قطع ايدن مسلمك اول حالده توبه‌سى

مقبوله در اول حالده کافرك ایمانی مقبول دکلدر توبه نك قبولنه دلیل الله جلیلك
{ وهو الذی یقبل التوبة عن عباده } نص جلیلنك اطلاقیدر ※ وفیها ایضا شهد
نصرانیان علی نصرانی انه اسلم وهو ینکر لم تقبل شهادتهما وکذا لو شهد رجل
وامرأتان من المسلمین وفی النوازل تقبل شهادة رجل وامرأتین علی الاسلام
وشهادة نصرانیین علی نصرانی بانه اسلم انتهی ※ بنه درر ده مسطوردرکه
ایکی نصرانی اسلامنی انکار ایدن بر نصرانینك اسلامنه شهادت ایتسه لر
شهادتلری مقبوله اولمز بنه بویله مسلمیندن بر رجل ایله عورت ایکی شهادت ایتسه لر شهادتلری
مقبوله اولمز نوازلده صورت مشروحه ده بر ارایله ایکی عورتك وایکی نصرانینك شهادتلری
مقبوله در دیو مذکوردر ※ (وکل مسلم ارتد فتوبته مقبولة الا) جماعة من تکررت
ردته علی ما مر و (الکافر بسب نبی) من الانبیاء فانه یقتل حدا ولا تقبل توبته
مطلقا ولو سب الله تعالی قبلت لانه حق الله تعالی والاول حق عبد لا یزول بالتوبة
ومن شك فی عذابه وکفره کفر وتمامه فی الدرر فی فصل الجزیة معزیا للبزازیة ※
هر برمرتد اولان مسلمك توبه سی مقبوله در الاماسبقده مرور ایتدیکی اوزره
ردتی تکرر ایدن جماعتك وپیغمبران حضراتندن بر پیغمبر ذیشانه سب ایدن
کافرك توبه سی مقبوله دکلدر حدا قتل اولنور کرك بنفسه توبه ایتسون وکرك
اوزرینه شهادت اولنمغله هر حالده توبه سی مقبوله دکلدر قتلی اسقاط ایده مز
عندالله توبه سی مقبوله اولور کافر مرسوم تعالی شانه علوا کبیرا حق سبحانه وتعالی وتقدس
حضرتلرینه سب ایده جك اولسه حق الله اولمغله توبه سی مقبوله اولور زیرا ذات باری تعالی
غنی مطلق وجمیع نقایص عیوبدن مبرا ومقدس اولمغله حقوقنده مسامحه
اولنور اما مسئله اولی ده حق عبد اولوب کندو یه نوعا عار اولمغله توبه ایله
زائل اولمدی حقنده اجماع اولدیکه پیغمبر ذیشان علیه الصلوات الرحمانك
شاتمی کافر وحکمی قتل وعذاب وکفرنده شك ایدن کافردر اکر توبه ایتمسه
اشبو بحثك تمام وتفصیلی درر کفصل فی الجزیه سنده بزازیه دن نقلله مرسومدر
※ وکذا لو ابغضه بالقلب فتح واشباه وفی فتاوی المصنف ویجب الحاق الاستهزاء
والاستخفاف به لتعلق حقه ایضا ※ بنه بویله رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلمه قلبیله بغض وعداوت ایدن کمسه نك توبه سی مقبوله دکلدر مصنف والا جناب
کندی فتاواسنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمی حاشا استهزا واستخفافی
سب وبغضه الحاق واجبدر دیو ذکر ایلدی کندولرینك بونده دخی حق
تعلق ایتمکله ※ وفیها سئل عمن قال لشریف لعن الله والدیك ووالدی
الذین خلفوك فاجاب الجمع المضاف یعم ما لم یتحقق عهد خلافا لابی هاشم وامام
الحرمین کما فی جمع الجوامع وحینئذ فیعم حضرة الرسالة فینبغی القول بکفره
واذا کفر بسببه لا توبة له علی ما ذکره البزازی وتوارده الشارحون ※ مرحومك

فتاواسنده مرسومدرکه کندودن سؤال اولندیکه شول بر کمسه که شریف النسب
حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها اولادندن بر کمسنه یه الله تعالی سنك والدینکه
وسنی خلق ایلیوب براغوب کیدن آبا واجدادکه لعنت ایتسون دیسه شرعا بوکانه
جزا ترتب ایدر جواب ویوردیلرکه کرك اولکنده ویا ایکنجیده مضاف اولان
جمعکه والدی کلمه سی حضرت رسالتپناه علیه صلوات الاله حضرتلرینه عام
وشامل اولور مادام آبادن معهود ومعین کمسه لر اراده اولنه یعنی
تحقیق وتبیین ایتمدیکجه اختلاف ابی هاشمله امام الحرمین ایچوندر نتکم
جمع الجوامع نام کتابده مرسومدر بوکا کوره لاعن مرقومك سبی
حضرت رسالتپناه بلکه نوح وآدم علیهم الصلاة والسلام حضرتلرینك
جمله سنه عام وشامل اولور امدی ساب ملعونك کفریله حکم لایق وسزا
اولور وسبیله کافر اولیجق بزازینك ذکر وشراحك توارد ایتدکلری قول
اوزره کندونك توبه سی اسقاط قتل حقنده مقبوله اولمز عندالله هرنقدر
مقبوله اولورسه ده ※ نعم لو لوحظ قول هاشم وامام الحرمین باحتمال العهد
فلا کفر وهو اللائق بمذهبنا لتصریحهم بالمیل الی ما لا یکفر ※ بلی هاشمك وامام
الحرمینك عهدکه کندو یه اقرب اولان بابالری مراد اولمق احتمالیله قوللری ملاحظه
اولنسه حضرت رسالتپناهه عام اولمغین کفر اولمز وبزلرك مذهبلریمزه لایق اولنده
بودر فقهانك هاشمله امام الحرمینك عدم کفر قوللرینه میلله تصریحلرینه بناء
※ وفیها من نقص مقام الرسالة بقوله بان سبه صلی الله تعالی علیه وسلم او بفعله
بان ابغضه بقلبه قتل حدا کما مر التصریح به لکن صرح فی آخر الشفاء بان حکمه
کالمرتد ومفاده قبول التوبة کما لا یخفی زاد المصنف فی شرحه وقد سمعت من مفتی
الحنفیة بمصر شیخ الاسلام ابن عبد العال ان الکمال وغیره تبعوا البزازی
والبزازی تبع صاحب السیف المسلول وعزاه الیه ولم یعزه لاحد من علماء
الحنفیة ※ مصنف مرحومك فتاواسنده مذکوردرکه بر کمسه بر صاحب
رسالت پیغمبر ذیشانك مقام عالیلرینه لایق اولمیان قول ایله اکا سبیله ویا فعلیله که
قلبیله اکا بغضیله کندولرینی تنقیص ایلسه حدا قتل اولنور نتکم بونکله تصریح
مرور ایتدی لکن شفا نام کتابك آخرنده مزبور قولیله ویا فعلیله رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلمه نقیصه نسبت ایدن کمسه نك حکمی مرتدك حکمی
کبیدر دیو ذکر اولندی امدی بوندن ظاهر اولان توبه سنك قبولیدرکه کندودن
قتلك سقوطیدر نتکم اولوا النهایه خفی دکلدر ومصنف والا جناب علیه رحمة
الملك الوهاب کندی شرحنده تحقیق بن مصرده حنفی مفتیسی شیخ الاسلام
ابن عبد العالدن استماع ایتدمکه کمال وغیریلری بزازی یه وبزازی صاحب سیف

مسلول كبی سبكیه متابعت وساب مسفورك توبه سنك عدم قبولنی كندویه
نسبت وكندودن غیری علماء حنفیه دن واهل مذهبدن بركسه دن نقل وحكایه
ایتمدی یعنی مشار الیه سبكی فقهادن صاحب مذهب كندودن قول روایتنه
شایان دكلدر دیمك ❊ وقد صرح فی النتف ومعین الحكام وشرح الطحاوی
وحاوی الزاهدی وغیرها بان حكمه كالمرتد ولفظ النتف من سب الرسول
صلی الله تعالی علیه وسلم فانه مرتد وحكمه حكم المرتد ویفعل به ما یفعل بالمرتد
انتهی وهو ظاهر فی قبول توبته كما مر عن الشفاء انتهی فلیحفظ ❊ ونتف ومعین
الحكام وشرح طحاوی وحاوی وسائر معتبراتده تصریح وبیان اولندیكه
ساب مسفورك حكمی مرتدك حكمی كبیدر امدی مطلقا توبه سی مقبوله اولور
نتفك عباره سنك مفادی سب نبی ایدن مرتددر حكمی مرتدك حكمیدر ومرتده
اجرا اولنان اصرار ایدرسه قتل اولنوب توبه ایدرسه خلاص اولمسی جزاسی
كندولرینه ده اجرا اولنور وشفادن نقل اولنان مضمونك مفادی قتل اولنیوب
توبه سنك قبولنده ظاهر اولانده بودر ❊ قلت وظاهر الشفاء ان قوله
یا ابن الف خنزیر او یا ابن مائة كلب وان قوله لهاشمی لعن الله بنی هاشم كذلك
وان شتم الملائكة كالانبیاء فلیحرر ❊ شارح رحمه الله تعالی ورضی عنه
دیركه شفانك ظاهر عباره سندن فهم اولنان ما سبقده مرور ایدن مضمون كبی
شریف النسب كسنه یه سابك ای بیك خنزیر ویا یوز كلب اوغلو وهاشمی اولان
شخصه الله تعالی هاشم اولادینه لعنت ایتسون قولی بونبله كفردر وملائكه یه
شتم انبیا علیهم السلام شتم كبیدر دیو تحریر اولنور ❊ ومن حوادث الفتوی
ما لو حكم حنفی بكفره بسب نبی هل للشافعی ان یحكم بقبول توبته الظاهر
نعم لانها حادثة اخری وان حكم بموجبه نهر ❊ كندودن استفتا ووقوعیافته
اولان موادندركه بركسه دنك سب نبی ایتدیكنه بناء برحنفی قاضیسی كفریله
حكم ایلسه شافعی قاضیسی چونده توبه سنك قبولیله حكم ایدوب قتلی ساقط اولمق
جائز ومشروعیدر ظاهر اولان بلی مشروعدر هرنقدر شافعی قاضیسی
موجب سبله حكم ایتمش اولورسه ده زیرا بو حادثه اخرادركه كفر ایله حكم
حادثه سنك غیریدر ❊ قلت ثم رأیت فی معروضات المفتی ابی السعود سؤالا
ملخصه ان طالب علم ذكر عنده حدیث نبوی فقال اكل احادیث النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم صدق یعمل بها فاجاب بانه یكفر اولا بسبب استفهامه الانكاری
وثانیا بالحاقه الشین للنبی صلی الله تعالی علیه وسلم ❊ شارح رحمه الله تعالی
ورضی الله تعالی عنه دیركه بوندنصكره بن مفتی ابی السعودك معروضاتنده
برسؤال كوردمكه خلاصه سی برطالب علمك عندنده برحدیث نبوی ذكر اولندقده

بس هربر احادیث نبویه صادقی اولور وكندی ایله عمل اولنورمی دیسه كندویه
نه حكم ترتب ایدر امدی جواب ویروزدیلركه اولا استفهام انكاریسی سببیله
وثانیا نبی ذیشان صلی الله تعالی علیه وسلمك شان عالیلرینه شین وعیب
الحاقیله كافر اولور ❊ ففی كفره الاول عن اعتقاد یؤمر بتجدید الایمان فلا یقتل
والثانی یفید الزندقة فبعد اخذه لاتقبل توبته اتفاقا فیقتل وقبله اختلف
فی قبول توبته فعند ابی حنیفة تقبل فلا یقتل وعند باقی الائمة لاتقبل ویقتل حدا ❊
اولكی كفرنده كه استفهام انكاری سببیله اولانده عن اعتقاد اولورسه تجدید
ایمانله امر اولنور ده بس قتل اولنمز ایكنجیده زندقه كه ارتداد افاده ایدر
امدی بوكا كوره مزبور قائلك اخذندنصكره اتفاقا توبه سی مقبوله اولمز ده
قتل اولنور واخذندن مقدم توبه سنك قبولنده اختلاف اولندی امام اعظم رحمه الله
تعالی نزدنده توبه سی مقبوله اولور قتل اولنمز سائر ائمه قتنده توبه سی مقبوله اولمز حدا
قتل اولنور ❊ فلذلك ورد امر سلطانی فی سنة اربع واربعین وتسعمائة لقضاة الممالك
المحمیة برعایة رأی الجانبین بانه ان ظهر صلاحه وحسن توبته واسلامه لا یقتل
ویكتفی بتعزیره وحبسه عملا بقول الامام الاعظم وان لم یكن من اناس یفهم خیرهم
یقتل عملا بقول الائمة ثم فی سنة ٩٥٥ تقرر هذا الامر باخر فینظر القائل
من ای الفریقین هو فیعمل بمقتضاه انتهی فلیحفظ ولیكن التوفیق ❊ بس
اشبو خلاف مشروحه مبنی علمادن توبه نك قبولنه وعدم قبولنه
قائل اولنلرك رأیلرینه رعایة طقوز یوز قرق درت تاریخنده ممالك محروسه ده
بولنان قاضیلره امر سلطانی وارد اولدیكه قائلمز بورك صلاحی وتوبه
واسلامنك حسنی ظاهر اولورسه امام اعظمك قولیله عملا قتل اولنمز
تعزیر وحبسیله اكتفا اولنور واكر خیر وحسن حالی فهم ومشاهده اولنور
مقوله دن اولمزسه سائر ائمه نك قولیله عملا قتل اولنور بوندنصكره طقوز یوز اللی بش
تاریخنده اشبو امر مشروح دیكر فرمان عالیله تقریر اولندی امدی قائل مشروحه
نظر اولنور فریقینك قنغیسندن ایسه آنك مقتضاسیله عمل اولنور ❊ (او) الكافر
بسب (الشیخین او) بسب (احدهما) فی البحر عن الجوهرة معزیا للشهید
من سب الشیخین اوطعن فیهما كفر ولاتقبل توبته وبه اخذ الدبوسی وابو اللیث
وهو المختار للفتوی انتهی وجزم به فی الاشباه واقره المصنف قائلا وهذا یقوی
القول بعدم قبول توبة ساب الرسول صلی الله تعالی علیه وسلم وهو الجانب الذی
ینبغی التعویل علیه فی الافتاء والقضاء رعایة لجانب حضرة المصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم انتهی ❊ وباخود هربر شیخینه ویا فقط برینه سب
ودشنام سببیله كافرك توبه سی مقبوله اولمز اما حضرت امام علی كرم الله تعالی وجهه

حضـرتلرینی شیخین مکرمین رضی الله تعـالی عنهما اوزرینه تفضیل ایتمك بدعت
وفسقدر و بحرده جوهره دن نقلا شهیده نسبتله مرسـومدرکه شول برکسه که
شیخین مکرمین رضـی الله تعـالی عنهمایه سب وشتم ویاطعن ایده کافر اولور
وتوبه‌سی مقبوله اولمز واشبو قول ایله امام دبوسی وابواللیث عمل ایتدیلروفتوایه
مختـار اولانده بودر واشباهده‌بونکله جزم ایلدی ومصنف رحمه‌الله تعالی اشبو
مضمون مشروح رسـول الله صـلی الله تعـالی علیه وسلمه سب ایدن کسه‌نك
توبه‌سنك عدم قبولیله قـولی تقـویه ایدردیه‌رك اقرار ایلدی وحضرت محمد
المصـطفی صلی الله تعـالی علیه وسلمك جانب عالیلرینـه رعایة قضا وافاده
اعتمـاد کندونك اوزرینـه اولمـق لایق اولان جانب قـول مزبوردر
﴿ لکن فی النهر وهـذا الوجـود له فی اصـل الجـوهرة وانما وجد علی هامش
بعض النسخ فالحق بالاصـل مع انه لاارتباط له بما قبـله انتهی قلت ویکفینا مامر
من الامر فتدبر ﴾ لکن نهرده اشـبو جوهره‌دن نقـل اولنان عباره‌نك اصـل
جـوهره‌ده وجودی یوقدر بلکه بعض جـوهره نسخـه‌لرینك کنارنده بولنغله
اصـل کتابه الحـاق اولندی حالبوکه کندونك ماقبلنه ارتبـاطی یوقـدر
دیو مرسـومدر شارح رحمـه‌الله تعـالی دیرکه بزه سابق الذکر امر سلطانی
کفایت ایدر ﴿ وفی المعروضات المزبورة مامعناه ان من قال عن فصـوص الحکـم
للشیخ محی الـدین بن العربی انه خارج عن الشریعة وقـد صنفه للاضـلال
ومن طـالعه ملحـد ماذا یلزمه اجاب نعم فیـه کلمات تباین الشریعـة وتکلف
بعض المتصلفین لارجاعها الی الشرع ﴾ مارالذکر معروضاتده مـذکوردرکه
شیخ الاکبر شیخ محی الدین بن العربی‌نك فصـوص الحکـم نام تألیف حکمت
مشحونـنده‌کی بعض مضامین شریعتـدن خارج وکنـدوندنصـکره کلان
خلقنی اضلال ایچون انی تصنیف ایتمشدر وآنی مطـالعه ایدن کسه ملحددر دین
کسـه‌نك قولنك معناسـی نه‌در وکنـدویه نه‌لازم اولور دیو کندودن استفتا
اولنـدقده جـواب بیـوردیلرکه بلی انده بعض شرع شریفـه مغـایر کلام
واردر بعض کسـه‌لر تکلفـله کلامنی شرعـه ارجاع ایچـون تأویله
ذاهب اولدیلر تصلف تکلفله عهـدهٔ اقتـدارندن خارج تکلم وظرافت اظهار
ایلمك معناسنه‌در مشار الیه شیخك اسم علیلری محمد بابالری علی ده‌ده‌لری محمددر
وکنیه‌لری ابن عربیـدر حاتمی طائی اندلسیدر عارف کبیردر ولادتلری بش یوز
التمش تاریخنده‌در ورحلتلری آلتی یوز اوتوزآلتی سنه‌سنك ربیعیدر شام شریفده
صـالحیـه نام محلـده ابن سراقـه‌نك تربه‌سنده مدفوندر وکندولری مجموعهٔ
فضائل وجمیـع علوم ومعارفـده کامل ومکمل برذات عـدیم المثـل والنظیردر
وبین المتصوفه شیخ اکبر تعبیر اولندقده کندولری مراددر وفتوحات مکیه وفصوص

مثلاو نیجـه تألیفات عـدیده‌لری واردر وقسطنطنیه‌نك فتحنی علم جفر قوتیله
اخبـارینـه بناءً اوزرینـه قبهٔ عظیمـه وانده خیرات وطعام وضـع اولنمشـدر
وعارف بالله امام شـعرانی بعض معتمـد کسـه دن روایت ایدرکه برکسـدینی
مشـاهده ایتمشلرکه کیجه‌لین برمقدار آتشله مزارنده‌کی تابوتی احراق قصدیله
کلدکده یره باتوب ناپدید اولدی حـتی خسف محلنی بعض صـاحبلری حفر
ایدوب باشی برابر یره وارادقده یه زمینه باتوب اسفله نزول ایدرایدی ایمدی اوزرینه
تراب القا ایتدیلر ینه حکایه اولنورکه دمشقده شیخ مومی الیهك زماننده برکسـه کندویه
هرکون اون دفعه لعن ایتمکی وظیفه ایدنمش ایدی وقتاکه اول کسه وفات ایدنده
شیخ آنك جنـازه‌سـنه حاضـر اولدقـدنصـکره رجـوع وکنـدی
خانه‌لرنده برمقدار جلوس وقبله‌یه توجـه ایتدکده کنـدویه اخشـام طعـامی
احضـار ایتدیلر تناول واکل بیورمدیلر حتی کیجه‌نك بروقته‌دك اول حال اوزره
توجه‌دنصکره مسرور اوله‌رق التفـات وطعـام مطالبه ایدوب اکل بیوردیلر بس
کندودن حال مشروحندن استفسـار اولندقـده بیوردیلرکه بن کندی نفسمه
التزام ایتدمکه الله ذوالجلال حضرتلری مرقوم متوفایه عفوومغفرتله معامله بیورمدقجه
اکل وشـرب ایتمیه‌یم امـدی مغفرت اولنمسی ایچـون یتمش بیك کلمهٔ توحیدکه
لااله الا اللهدر ذکر ایتـدمـده مغفرت اولندی و ابن فارض وقنوی کنـدودن
انابت اخذ ایتـدیلر وکنـدولرینك کلام حکمت آمیزلرندندرکه ماظهر علی العـبد
الامااستقر فی باطنه فما اثرفیه سواه فمن فهم هـذه الحکمة وجعلهـا مشهودة اراح
نفسـه من التعلق بغیره وعـلم انه لایؤتی علیه بخیر ولا شر الامنه واقام العذر لکل
موجود وقال شرط الکامل الاحسـان الی اعدائه وهم لایشعرون تخلقا باخلاق
الله تعـالی فانه دائم الاحسـان الی من سماهم اعـداء مع جهل الاعـداء به وقال
الصوفی من اسقط الیـاآت الثلاث فـلا یقـول لی ولاعـندی ولامتـاعی ای
لایضیف الی نفسـه شیئـا وقال الدعاء مخ العبـادة و بالمخ تکون القوة للاعضاء
فلذا یتقوی به عبادة العـابدین وقال لایخلص المؤمن من معصیة من غیر ان یخـالطها
طاعة فالمخلط هو المؤمن العاصی فانه اذا عصی فی امر فهو مؤمن بان ذلك معصیة والایمان
واجب فقد اتی واجبا فالمؤمن مأجور فی عین العصیان وقال لایغرنك امهاله فان بطشه
شدید انتهی من طبقات العارف المناوی رحمه الله تعالی ﴿ لکن تیقنا ان بعض الیهود افتراها
علی الشیخ قدس الله تعالی سره فیجب الاحتیاط بترك مطالعة تلك الکلمات وقد صدر امر
سلطانی بالنهی فیجب الاجتناب من کل وجه انتهی فلیحفظ ﴾ لکن بزلر یقین ایتدك‌که
بعض یهود شیخ مشارالیه‌ه اول شرع شریفه مباین اولان کلماتله افترا ایتمشلردر امدی
اول کلمات ناهنجارلری مطالعه‌یی ترکله احتیاط واجبدر باخصوص انلری مطالعه‌دن

نیله امر سلطانی وارد اولمشدر بس هر برجهتدن اجتناب واجبدر اکا نظر وحفظ
واستماع اولنمز ﴿ وقد اثنی صاحب القاموس علیه فی سؤال رفع الیه فیه فقال اللهم
انطقنا بما فیه رضاك الذی اعتقده وادین الله به انه کان رضی الله تعالی عنه شیخ
الطریقة حالا وعلما وامام الحقیقة حقیقة ورسما ومحیی رسوم المعارف فعلا واسما ﴾
تحقیقا صاحب قاموس مشار الیه شیخ اکبر حقنده کندولرینه رفع اولنان سؤالده
انك اوزرینه چوق مدح وثنا ایدوب وکلام بلاغت اشتمالرینی مجمل حسنه
حمل بیوروب دیدیلرکه الهی یارب اول شیخ اکبرك اعتقادی وکندو ایله حق سبحانه
وتعالی وتقدس حضرتلرینه عمل وعبادت ایتدیکی شیلرده کندوده سنك
رضاك اولان اقوال وکلام خیر انجامله بزلری انطاق والهام ایله اول ذات
سامی رتبات ومعالی منزلات حالا که مجاهده وفعلا وصفة وعلما شیخ طریقت
ومقتدای ملتدر وحقیقة ورسما ارباب حقایق واصحاب دقایق اولان کامل
ومکمل واقف اسرارك امامی وکندولری بالذات فعل واثباتلریله وتألیف
وتعلیملریله اسملرینی اظهاریله رسوم معارفدن مندرس ومعدوم اولانلری احیا
واعلان ایدیجی برذات فطانت شعاردر قدس الله تعالی سره ونور مضجعه قاموس
صاحبی معارفی اثر بنالری قالیوب فقط رسمی باقی قلان دیاره تشبیه بیوردیلر
﴿ اذا تفلفل فکر المرأ فی طرف ۞ من علمه غرقت فیه خواطره ﴾
تفلفلك اصل لغت معناسی خطوه‌لرك تقاربی معناسنه‌در بو مقامده معنای مراد
شیخ مشارالیهك کلام فصاحت احتوالرینی فهم وادراکه فکر طالب مدانی
ومقارب ودریا مثللو بی پایان اولان علملرندن برطرفنه واصل وراغب اولان
کسه‌لرك خاطره وفکرلری غرق وحیرتده قالور ﴿ عباب لاتکدر الدلاء ۞
وسحاب تتقاصی عنه الانواء ۞ کانت دعوته تخرق السبع الطباق ۞ وتفرق
برکاته فتملاء الافاق ۞ وانی اصفه وهو یقینا فوق ماوصفته ۞ وناطق بما کتبته
وغالب ظنی انی ما انصفته ﴾ عباب سیل عظیم معناسنه‌در یعنی شیخ مومی الیه سیل
عظیم کبی کندوبی دلولر مکدر ایتمزکه فضائل وکمالاتنه نقصان طاری اولوب
متغیر اولمز وکندودن وقتنده بولنان نجوم کبی اولان عارفلر متبا عدو مختفی اولور
سحابدرکه کندو ایله برابر ظاهر اولوب شهرت بوله حزل انواء نوانك جمعیدر نجم
معناسنه ودعاء اجابت قرینلری سبع سمواتی خرق وبرکاتی اطراف وآفاقی طولدیرر
بر مستجاب الدعوة ذات محمدت نصاب ایدر آفاق جانب معناسنه اولان افقك جمعیدر
وبن اول منبع علم وحکمت ومجمع فضل وکرامت اولان ذات پر فضائلی اوصاف
جیده وافعال پسندیده‌لر ایله توصیف ایدرم ویقینا بیلورمکه بنم وصف
ومدحمدن بالاتردر وکندو بیکانه وحقه وصفدن عاجزم وکندولری حقنده کتب

ایتدیکم اوصافی کندولری ناطق ومقرلردر وقوللری فعللرینه مطابق وموافقدر
وبنم ظن غالبم بن کندولری حقنده انصاف ایدوب کندولرینه سزا وصفله کندولرینی
توصیف وثنا ایده مدم ﴾ وماعلی اذا ماقلت معتقدی ۞ دع الجهول یظن الجهل عدوانا
ناظم دیرکه بنم اوزریمه برحرج یوقدر مادام بن کندی اعتقاد ایتدیکم شیئی
دیدکدنصکره سائرشینی ارایوب قید ایتمم واول شیخ اکبرك علو قدرنی وفخامت
شاننی بیلیوب کندولرینی حد تجاوز ایدن کسه‌لردن ظن ایدن جهولك
کلامنی ترکله اکا اعتبار ایتمه جهل مصدردر اسم مفعول معناسنه‌درکه مجهول له
اولان عارف محیی الدیندر عدوان ذا عدوان تقدیرنده‌در ﴿ والله والله والله
العظیم ومن ۞ اقامه حجة لله برهانا ۞ ان الذی قلت بعض من مناقبه ۞ مازدت
الا لعلی زدت نقصانا ﴾ قسمك تکراری تأکید ایچوندر دردنجی قسمکه
ومن اقامه‌در شیخك فضیلتنی اظهار ایچوندر برهانا حال مؤکده‌در حجة
معناسنه‌در محصول بیت بن الله عظیم الشانه وکندولرینی الله تعالینك حکم
واسرارنی اظهار وبیانه حجت وبرهان اقامت ایتدیکی کسه‌نك ربنه قسم
ایدرمکه تحقیقا بنم ذکر وبیان ایتدیکم شیخك بعض مدح وثنا یشیدر بوقسه
هرنقدر مدح اولنسه مدحه سزا ورواد ونوعا ما کندولرینك مدحلرنده
زیاده ایتدیکم انجق کندی نفسمه نقصان زیاده سی خوفندندر زیرا بو مثللو فضائل
کثیره صاحبی اولان ذاتی آز بر فضل وکمال ایله ذکر تنقیص اولمش اولور
﴿ الی ان قال ومن خواص کتبه انه من واظب علی مطالعتها انشرح صدره
لفك المعضلات وحل المشکلات وقد اثنی علیه الشیخ العارف عبد الوهاب
الشعرانی سیما فی کتابه تنبیه الاغبیاء علی قطرة من بحر علوم الاولیاء فعلیك به
وبالله التوفیق ﴾ صاحب قاموسك ثناسی شیخك کتابلرینك خاصه لرندندر
مطالعه‌لرینه مواظبت ایدن کسه‌نك فك معضلات وحل مشکلات ایچون
صدری منشرح اولور دینه‌دك منتهی اولدی وشیخ عبد الوهاب الشعرانی شیخ
اکبر اوزره ثنا بیوردیلر باخصوص تنبیه الاغبیا علی قطرة من بحر علوم الاولیا
نام کتابنده اکا ملازمت ایله توفیق خدا نکدر ﴿ (و) الکافر (بسبب) اعتقاد
(السحر) لاتوبة له (ولو امرأة) فی الاصح لسعیها فی الارض بالفساد ذکره
الزیلعی ثم قال (و) کذا الکافر بسبب (الزندقة) لا توبة له وجعله فی الفتح
ظاهر المذهب لکن فی حظر الخانیة الفتوی علی انه (اذا اخذ) الساحر او الزندیق
المعروف الداعی (قبل توبته) ثم تاب لم تقبل توبته ویقتل ولو اخذ بعدها قبلت ﴾
سحرك تأثیرنی اعتقادینه ویازندقه سند بناء کافر اولان کسه‌نك توبه سی
مقبوله اولمز وقول اصحده هرنقدر عورت اولورسه‌ده روی زمینده فساده

سعینه مبنی اکر توبه‌لرندن مقدم اخذ وکرفت اولنورسه اما توبه سندن مقدم اخذ
اولنوبده صکره توبه ایدرسه توبه سی مقبوله اولمز وقتل اولنور وتوبه‌دنصکره اخذ
اولنورسه توبه سی مقبوله اولور ومن بوراتك توبه‌لرینك عدم قبولنی فتحده ظاهر
مذهب قیلدی و زندیقك زندقه ایله معروف وناسی زندقه سنه دعوتی لازمه‌در
فتاوای قاری الهدایه ده مذکوردرکه زندیق انواع محرماتك کلیسی ناس
بیننده مشترکه‌در دیو اعتقاد ایدوب واخرته وخالق تعالی‌یه ایمان کتورمیوب
وبقاء دهره قائل اولان شخص نابر خوردار در بعضا وجود وحدانیته وبعثه
واصلا برشیئك حرمته ایمان کتورمیان کسه‌در دیو بیان ایتدیلر ﴾ وافاد
فی السراج ان الخناق لا توبة له وفی الشمنی الكاهن قیل كالساحر وفی حاشیة
البیضاوی لمنلا خسرو الداعی الی الالحاد والاباحی كالزندیق ﴾ سراجده
مرسومدرکه خناقکه مبالغه ایله آدم بوغان کسه‌نك توبه‌سی مقبوله دکلدر
صیغهٔ مبالغه‌دن فهم اولنان بردفعه خنقله قتل اولنمز شمنیده مذکوردرکه
کاهنکه ظن وتخمینله غیبدن خبر ورن کسه احکامده ساحرکیدر دیدیلر
منلا خسروك بیضاوی حاشیه سنده ذکر اولندیکه الحادکه دینده افساد
واندن دونمکه دعوت ایدن واباحیکه هر برشیئك اباحه وحلنی اعتقاد ایدن
کسه زندیق کبیدر توبه‌سی مقبوله اولمز ﴾ وفی الفتح المنافق الذی یبطن الكفر
ویظهر الاسلام كالزندیق الذی لا یتدین بدین وكذا من علم انه ینكر فی الباطن
بعض الضروریات كحرمة الخمر ویظهر اعتقاد حرمته وتمامه فیه ﴾ فتحده
مذکوردرکه کفرنی ابطان واخفا واسلامنی اعلان واظهار ایدن منافق زندیق
کبیدر ینه بویله‌در شول برکسه‌که حرمة خمر مثللو ضروریات دینیه‌دن اولان
شیئی درونا انکار وحرمتنی اعتقادنی اظهار ایلسه بو بحثك تمامی فتحده‌در
﴾ وفیه یكفر الساحر بتعلمه وفعله اعتقد تحریمه اولا ویقتل انتهى لكن فی حظر
الخانیة لو استعمله للتجربة والامتحان ولا یعتقده لا یكفر وحینئذ فالمستثنى احد عشر ﴾
ینه فتحده مرسومدرکه ساحر سحرك حرمتنی اعتقاد ایتسون ویا ایتمسون
مجرد تعلیله وفعلیله کافر اولور وقتل اولنور لکن خانیه‌نك حظرنده مسطوردرکه
تجربه وامتحان ایچون آنی استعمال ایدوب واعتقاد ایتمزسه کافر اولمز بس
مصنفك وکل مسلم ارتد فتوبته مقبولة قولندن مستثنا اون بر اولمش اولور
ردنی تکرر ایدن وسب نبی وسب احد الشیخین وساحر وزندیق وخناق
وکاهن وملحد واباحی ومنافق وضروریات دینیه‌دن اولان شیئك بعضیسنی باطنا
انکار ایدن کسه ﴾(و) اعلم ان (كل مسلم ارتد فانه یقتل ان لم یتب الا) جماعة
(المرأة والخنثى ومن اسلامه تبعا والصبی اذا اسلم والمكره على الاسلام

(ومن)

ومن ثبت اسلامه بشهادة رجلین ثم رجعا) زاد فی الاشباه ومن ثبت اسلامه
بشهادة رجل وامرأتین انتهى ﴾ معلوم اولسونکه بر مرتد اولان مسلم قتل اولنور
اکر توبه ایتمزسه الا ابراز کسه‌لر ارتدادلریله قتل اولنمزلر بلکه حبس اولنوب اسلامه
جبر اولنورلر عورت وخنثی واسلامی تبعیتله اولان شول برصبی غیرعاقلکه ابوینی
اسلامله مشرف اوله وکندولری بالغ اولوب ایمانلرندن صکره کندولرندن اقرار
مسموع اولمیه امدی بونوع صبی مرتد اولورسه قتل اولنمز ردتکه تصدیق
سابقدنصکره تکذیب بولنمغین زیرا بعد البلوغ کندولرندن تصدیق بولنمدی
وصبیٔ کافر اسلامه کلوب بعده مرتدا بالغ اولسه بلاقتل اسلامه جبر اولنور
وکرها کندی رضاسیله اولمقسزین اسلامه کلان وایکی رجلك شهادتلریله اسلامی
ثابت اولوب بعده شاهدلر رجوع ایتسه‌لر بومقوله مرتدلرك اصل اسلاملرنده
شبهه اولمغله قتلی اسقاط اولندی لکن ینه اسلامه جبر اولنورلر اشباه صاحبی اسلامی
بر رجل ایله ایکی عورتك شهادتلریله ثابت اولان کسه‌نك ارتدادنی عدم قتلده
من بورنك اوزرلر ینه زیاده ایلدی ﴾ ولو شهد نصرانیان على نصرانی انه اسلم
وهو ینكر لم تقبل شهادتهما وقیل تقبل ولو على نصرانیة قبلت اتفاقا وتمامه
فی آخر كراهیة الدرر ویلحق بالصبی من ولدته المرتدة بیننا اذا بلغ مرتدا والسكران
اذا اسلم وكذا اللقیط لان اسلامه حكمی لا حقیقی وقید فی الخانیة وغیرها المكره
بالحربی اما الذمی والمستأمن فلا یصح اسلامه انتهى ﴾ اسلامنی انکار ایدن
نصرانینك اوزرینه ایکی نصرانی اسلامیله شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولمز بعضیلر
اولور دیدیلر شهادة مشروحه نصرانیه عورت اوزره اولورسه اتفاقا مقبوله
اولور قتل اولنمغین لکن اسلامی قبول ایله دیو جبر اولنور واشبو بحثك تمام
وتفصیلی دررك کراهیه سنك آخرنده‌در صبی من بوره لاحق اولورده بلاقتل اسلامه
کلمسیله جبر اولنور شول بر ولدکه کندوبی دار اسلامده مرتده اولان عورت
ولدلیوب ومرتد اوله‌رق بالغ اوله ویاخود سکران اسلامه کلورسه صبی‌یه لاحق
اولور لقیطده ینه بویله‌در اسلامی حکمی اولوب حقیق اولمغین وخانیه وسائر
کتب فقهیه ده مار الذکر مکره حربی اولمغله قید لندی اما ذمیله مستأمن کرهله
اسلامه کلسه‌لر اسلاملری صحیح اولماز ﴾ لكن حمله المصنف فی كتاب الاكراه على جواب
القیاس وفی الاستحسان یصح فاحفظ وحینئذ فالمستثنى اربعة عشر ﴾ لکن مصنف
والارتب ذمیٔ مسفورك اسلامنك عدم صحتنی کتاب الاکراهده قیاسله جواب
اوزره حمل ایلدی اما استحسانده ذمی مکرهك اسلامی صحیحدر بلاقتل اسلامه
جبر اولنور امدی ارتداد ایله قتلدن استثنا اولنان کسه‌لر اون درت اولور
۞ عورت ۞ ۞ خنثی ۞ واسلامی تبعیتله اولان ۞ واسلامه کلان صبی

واسلاملريله اكراه اولنسان حربى وذمى ومستأمن وايكى كسه‌نك شهادتيله
اسلامى ثابت اولوب بعده شهادتلرندن رجوع ايده‌لر اول كسه واسلامى بر رجل ايله
ايكى عورتك شهادتيله ثابت اولان كسه وعلى قول ايكى نصرانى كندونك اسلامنه
شهادت ايدن برنصرانى واسلامنه ايكى نصرانى شهادت ايدن برنصرانيه
واسلاميان مابينلرنده مرتده اولان عورتدن تولد ايدوب ومرتدا بالغ اولان ولد
واسلامه كلان سكران ولقيط در *(شهدوا على مسلم بالردة وهو منكر لايتعرض له
لا لتكذيب الشهود العدول بل (لان انكاره توبة ورجوع) يعنى فيمتنع القتل فقط
وتثبت بقية احكام المرتد كحبط عمل وبطلان وقف وبينونة زوجة لو فيما تقبل
توبته والاقتل كالردة بسبه عليه الصلاة والسلام كما مر اشباه * ردتنى انكار
ايدن مسلمك اوزرينه براز كسه‌لر ردتيله شهادت ايتسه‌لر اول كسه‌يه تعرض اولنمز
انكارى توبه ورجوع اولمغله يوقسه شهود عدولى تكذيبه مبنى دكل يعنى فقط
قتلندن امتناع اولنور حبط عملكه ثوابدن محروم اولوب ووقفنك بطلانى
وزوجه‌سنك مبانه اولمسى كبى سائر احكام مرتد ثابت اولور اكر ارتدادى توبه‌سى
مقبوله اولور شيلر ايله اولديسه يوق توبه‌سى مقبوله اولميان سب نبى سببيله
اولان ردت كبى شيله اولورسه قتل اولنور نتكم ماسبقده مرور ايلدى * زاد فى البحر
وقد رأيت من يغلط فى هذا المحل واقره المصنف وحينئذ فالمستثنى اربعة عشر وفى شرح
الوهبانية للشرنبلالى مايكون كفرا اتفاقا يبطل العمل والنكاح فاولاده اولاد زنى
ومافيه خلاف يؤمر بالاستغفار والتوبة وتجديد النكاح * بحرده بو محلده غلط
ايدوب مطلقا عدم ردته قائل اولوب كرك قتلك امتناعنه وكرك سائر احكام
ردتك عدم ثبوتنه قائل اولنلرى كوردم مضمونى زياده ايلدى و مصنفده
آنى اقرار ايلدى امدى مستثنى اون بش اولور اربعة عشر بدلنه خمسة عشر ايدى
زيرا اشبو انكار صورتى تعدادى سبقت ايدن اوندردك اوزرينه زائد در ممكنكه
شارحك اربعة عشر ديمه‌سى بو صورتده مرتد اولوب توبه ايتميان مسلم
صورتنده داخل اولديغنه مبنى اوله زيرا بونده حقيقة توبه بولنمدى بلكه انكارنى
توبه عدايتكله حكما توبه اولدى شرنبلالينك وهبانيه شرحنده مسطوردر كه ردتك
اتفاقا كفر اولان صورتلرنده عمل و نكاح باطل اولور امدى تجديد نكاح ايتمزسه
اولادى ولد زنا اولور وكفرنده اختلاف اولان ارتدادده استغفار وتوبه وتجديد
نكاحله امر اولنور يعنى تجديد نكاحله افتا اولنور بطلان نكاحله حكم اولنمز صاحب
محيط بو مقامده قسم ثالث زياده ايدوب ديديكى تكلمنده خطا اولان الفاظ كفرى ايجاب
ايتز قائلى حالى اوزره مؤمندر تجديد نكاحله امر اولنمز استغفار واندن رجوعله امر اولنور

*(ولايترك) المرتد (على ردته باعطاء الجزية ولا بامان موقت ولا بامان مؤبد
ولايجوز استرقاقه بعد اللحاق) بدار الحرب بخلاف المرتدة خانية * جزيه
اعطاسيله وموقتا ومؤبدا امانله مرتد اولان كسه ردتى اوزره ترك اولنمز
كندونك حقنده مشروع اولان انجق سيف ويا اسلام اولمغله ودار حربه
لحاقندنصكره اسير اولوب اخذ اولنورسه استرقاقيده جائز اولمز امام مرتده عورت
بونك خلافنده در *(والكفر) كله (ملة واحدة) خلافا للشافعى (فلو تنصر
يهودى اوعكسه ترك على حاله) ولم يجبر على العود * كفرك كليسى ملة
واحده در امام شافعى ايچوندر اختلاف امدى بر يهودى نصرانى ويا نصرانى
يهودى اولسه‌لر حاللرى اوزره ترك اولنورلر دين اصليلرينه عود ورجوعلرينه
جبر اولنمزلر *(ويزول ملك المرتد عن ماله زوالا موقوفا فان اسلم عاد ملكه وان مات
اوقتل على ردته) اوحكم بلحاقه (ورث كسب اسلامه وارثه المسلم) ولو زوجته
بشرط العدة زيلعى (بعد قضاء دين اسلامه) * مرتدك كندى مالنه مالكيتى
زوال موقوفله زائل اولور كه اكر ردتنه نادم اولوب مجددا اسلامى قبول ايدرسه
ملكى ينه عودت ايدر واكر ردتى حالنده وفات ايدوب وياقتل اولنوب ويادار حربه
لحوقيله حكم اولنورسه اسلامى حالنده كسب وتحصيل ايتديكى ماله
اول حالده كه دينى قضا وادادنصكره وارث مسلمى وارث اولور اكر وارثى
زوجه‌سى اولورسه عدت شرطيله وارثه اولور امدى عورت مدخول بها
اولمزسه ردتيله اجنبيه اولمغله وارثه اولمز *(وكسب ردته فئ بعد قضاء دين ردته)
وقالا ميراث ايضا ككسب المرتدة * مرتدك ردتى حالنده كسب ايتديكى مالندن
ردتنده‌كى دينى قضادنصكره باقيسى فيدر مسلمين ايچون بيت الماله وضع اولنور
فئ ظل وغنيمت ورجوع معنالرنده مستعملدر امامين ردتيله ملكى زائل اولمغله
اسلامى حالنده‌كى مالى كبى بودخى ميراث اولور ديديلر مرتده‌نك كسبنك ميراث
اولديغى كبى *(وان حكم) القاضى (بلحاقه عتق مدبره) من ثلث ماله
(وام ولده) من كل ماله (وحل دينه) وقسم ماله ويؤدى مكاتبه الى
الورثة والولاء للمرتد لانه المعتق بدائع * واكر قاضى مرتدك دار حربه لحاقيله حكم
ايدرسه مالنك ثلثندن مدبرى وكلندن ام ولدى عتق اولنور ومؤجل اولان
دينى حاله تحويل ايدر ومالى بين الورثه تقسيم اولنور ومكاتبى ورثه‌سنه ادا اولنور
ومعتقنك ولاسى ابتدا كندولرينك اولور اصل معتق كندولرى اولمغله صكره
عصبه بنفسه اولان ورثه‌يه انتقال ايدر اما ابتداء ورثه ايچون اولسه
انلده داخل اولور * وينبغى ان لايصح القضاء به فى ضمن دعوى حق العبد
نهر واعلم ان تصرفات المرتد على اربعة اقسام * لايق ومناسب اولان لحاقله

قضانك انجق حق عبد دعواسی ضمننده صحیح اولمسیدر لحاق یوم موت کبی
اولمغله قضا تحتنده داخل اولمدی ومرتدك تصرفاتی درت قسمدر ❊ (فینفذ منه)
اتفاقا مالا یعتمد تمام ولایة وهی خمس (الاستیلاد و الطلاق وقبول الهبة
وتسلیم الشفعة والحجر علی عبده) المأذون ❊ برقسمی ولایة تامه یه اعتماد ایتمیوب
اتفاقا نافذ اولانلر بوده بشدر بری استیلاددرکه مرتدك جاریه سنك بر ولد
کتوروب و کندونك بندندر دیو دعواسنده ولدك نسبنك کندودن ثابت
اولوب ورثه لریله برابر وارث وجاریه نك کندویه ام ولد اولمسیدر و بری طلاقنك
وقوعیدر وهبه یی قبولی وتسلیم شفعه ومأذون اولان عبدینی حجر ومنع ایتمسیدر
واشبو بش نوع تصرفده ولایت ایجاب ایتمیوب وحقیقة ملکه اعتماد ایتمکین
عبدك بونلرده تصرفی جائز اولدی ولایتده قصوری وار ایکن ❊ (ویبطل
منه) اتفاقا مایعتمد الملة وهی خمس (النکاح والذبیحة والصید والشهادة
والارث ویتوقف منه) اتفاقا مایعتمد المساواة وهو (المفاوضة) او ولایة
متعدیة (و) هو (التصرف علی ولده الصغیر) ❊ ومرتدك تصرفاتنك برنوعی
اتفاقا باطل اولان شیلردرکه کندولرینك صحتنده اعتماد فاعلینك ملتلرندن
برملتی معتقد اولمسیدر اولده بشدر بری نکاحدر منکوحه مسلمه ویاکافره یا صلیه
ویامرتده قنغیسی اولورسه اولسون نکاحی باطلدر کندوزی مستحق القتل اولمغله
وامهالی تأمل ایچوندر بس نکاح کندویی تأملدن مشغول ایدر وذبیحه وصیدی
دخی باطلدر صیدی کرك کلبله ویاباز ایله ویا رمیله اولسون وشهادتی اداسی
وارثیکه غیره وارث اولمسی باطلدر اماارتدادی حالنده شهادتی تحملی وغیرك
کندویه وارث اولمسی صحیحدر وتصرفاتندن برنوعی اتفاقا اسلامنه توقف
ایدنکه هرجهتدن مساواته اعتماد ایدن شرکة مفاوضه و یاولد صغیرینه
تصرف کبی ولایة متعدیه در امدی مجددا اسلامه کلورسه شرکه
مشروحه ده کی تصرفی نافذ اولور واکر هلاك اولورسه باطل اولور ❊ (و
یتوقف منه عند الامام وینفذ عندهما کل ما کان مبادلة مال
بمال اوعقد تبرع (کالمبایعة) والصرف والسلم (والعتق والتدبیر
والکتابة والهبة) والرهن (والاجارة) والصلح عن اقرار وقبض الدین
لانه مبادلة حکمیة (والوصیة) وبقی امانه وعقله ولاشك فی بطلانهما
واماایداعه واستیداعه والتقاطه ولقطته فینبغی عدم جوازها نهر (ان اسلم
نفذ وان هلك) بموت اوقتل (اولحق بدارالحرب وحکم) بلحاقه (بطل) ذلك کله ❊
امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده مبایعه وصرف وسلم وعتق وتدبیر وکتابت
وهبه ورهن واجاره وصلح عن اقرار ومبادلهٔ حکمیه اولمغله قبض دین و وصیت

امثالی هر بر مبادلة مال بمال قبیلندن ویاعقد تبرع اولان تصرفلری مرتدن
ملکینك زوالنه بناءً موقوفا واقع اولور اکر اسلامه کلورسه مزبور تصرفلری
نافذ اولور واکر موت ویا قتل سبیله مرد وهلاك اولورسه ویا دار حربه لاحق
ولحاقیله حکم اولنورسه صور مرقومه نك اتفاقی واختلافی کلیسنده مزبور
تصرفلری باطل اولور امامین قتنده نافذ اولور امامرتدك بر کافره امان
ویرمسی وعاقله سنك دیتنی اداسی بیان اولنمدی باقی قالدی آنلرك بطلاننده
شبهه یوقدر اما مرتدك ایداعی و استیداعی والتقاطی ولقطه سنده لایق
اولان عدم جوازیدر هبه بعوض وصلح عن اقرار مبادلة مال بمال قسمندندر
وقبض دینك مبادلة مال بمال حکمنده اولمسی فقهانك دین کندو مثلیله قضا
اولنور قوللرینه مبنیدر امدی داینله مدین میانه لرنده تقاص واقع اولور بس
دینی قبض ایدن مدیونك ذمتنده تحقق ایدن مبلغك بدلنی اخذ ایتمش اولور
❊ (فانجاء مسلما قبله) قبل الحکم (فکانه لم یرتد) وکما لوعاد بعدالموت الحقیقی
زیلعی ❊ مرتد مسفورك دارحربه لحاقیله حکم اولنمزدن مقدم مسلم اوله رق
کلورسه کانه اصلا مرتد اولمامش اولورده مالی کندونك اولور مدبری عتق
اولنمز ودین مؤجل حال اولمز واتلاف ایتدیکی مالی وارثی ضامن اولور
ووارثنك عندنده موجود اولان مالی قضاسز وارثك رضاسیله ملکنه عودت ایدر
نتکم موت حقیقیدنصکره الله ذو الجلال حضرتلری کندویی احیا ودار دنیایه
اعاده بیورسه ورثه نك یدنده اولان مالنی اخذ ایتدیکی کبی ❊ (وان جاء)
مسلما (بعده وماله مع وارثه اخذه) بقضاء اورضی ولو فی بیت المال لا لانه فیء
نهر (وان هلك) ماله (اوازاله) الوارث (عن ملکه لا) یأخذه ولو قائما لصحة
القضاء وله ولاء مدبره وام ولده ومکاتبه له ان لم یؤد وان عجز عاد رقیقا له
بدائع ❊ واکر لحاقیله حکمدن صکره مسلم اوله رق کلوب ومالی وارثیله برابر
اولورسه اول مالی قضا ایله ویا رضا ایله وارثندن اخذ ایدر واکر بیت المالده
اولورسه فیء اولمغله آنی اخذ ایدهمز واکر مرتد مسفورك مالی هلاك اولوب
ویا وارث آنی ملکندن ازاله ایلسه آنی اخذ ایدهمز هر نقدر مال قائم و موجود
ایسه ده قضا صحیح اولمغله وتدبیره قطع ایتدیکی عبدك و ام ولدینك ولاسی
مرتدکدر رقه عودت ایتمز زیرا عتق بولندقدنصکره بطلان قبول ایتمز ومرتدك
مکاتبی کندونکدر اکر ورثه یه بدل کتابتی ادا ایتمامشسه واکر عاجز اولورسه
کندویه رقیق اوله رق عودت ایدر ❊ (ویقضی ماترك من عبادة فی الاسلام)
لان ترك الصلاة و الصیام معصیة والمعصیة تبقی بعد الردة ❊ مرتدك اسلامی
حالنده ترك ایتدیکی عبادتی قضا ایدر زیرا نمازی واوروجی ترك معصیتدر معصیتده

بعد الردة باقيه‌در ❊(وما ادى منها فيه يبطل ولايقضى) من العبادات (الا الحج) لانه بالردة صار كالكافر الاصلى فاذا اسلم وهو غنى فعليه الحج فقط ❊ مرتدك اسلامى حالنده ادا ايتديكى عبادات باطله اولور وقضاده اولمز الا حج قضا اولنور ردتيله كافر اصلى كبى اولمغله بس كافر اصلى غنى اسلامله مشرف اولسه اوزرينه فقط حج لازم اولور كچمش نماز وصوملرنى قضا لازم اولمز ❊(مسلم اصاب مالا اوشيئا يجب به القصاص اوحد السرقة) يعنى المال المسروق لا الحد خانية واصله انه يؤاخذ بحق العبد واما غيره ففيه التفصيل (اوالدية ثم ارتدا واصابه وهو مرتد فى دار الاسلام ثم لحق)وحاربنا زمانا (ثم جاء مسلما يوأخذ به كله ولو اصابه بعدما لحق مرتدا فاسلم لا) يؤاخذ بشئ من ذلك لان الحربى لايؤاخذ بعد الاسلام بما كان اصابه‌حال كونه محاربالنا ❊ بر مسلم بركسه‌نك بر مقدار مالنى اخذ ويا كندو ايله قصاص ويا مال ويا ديت واجب اوله‌جق بر فعل ايشليوب بعده معاذالله تعالى مرتد اولسه ويا خود اشياء مشروحه‌يه دار اسلامده مرتد اوله‌رق اصابت ايتسه صكره دار حربه لاحق وبزمله بر وقت محاربه‌دنصكره مسلم اوله‌رق بزه كلسه من بورلرك كليسيله مؤاخذه اولنور حد سرقتدن مراد مال مسروقدر حد دكلدر زيرا بونده اصل وقاعده مرتدك حق عبد ايله مؤاخذه اولنوب حق عبدك غيريده تفصيل اولنمقدركه حد شربله مؤاخذه اولنميوب سائر حدود اللهله مؤاخذه اولنمسيدر اما اشياء مشروحه‌يه اصابتى دار حربه لحوقندنصكره اولوب بعده اسلامه كلسه من بورلردن برشيئله مؤاخذه اولنمز حربى اسلامه دخولندنصكره بزلر ايله محاربه‌سى هنكامنده كندودن وقوعبولان جنايا تلردن برشيئله مؤاخذه اولنمغين ❊(اخبرت بارتداد زوجها فلها التزوج بآخر بعد العدة) استحسانا (كما فى الاخبار) من ثقة (بموته اوتطليقه) ثلاثا وكذا لولم يكن ثقة فاتاها بكتاب طلاقها واكبر رأيها انه حق لا بأس به بان تعتد وتتزوج مبسوط ❊ بر عورته ثقادن بركسه زوجنك ارتداديله خبر ويرسه كندويه استحسانا بعد انقضاء العدة زوج آخره تزوج جائزدر موتيله ويا ثلاثا تطليقيله اخبار صورتنده اولديغى كبى مخبر ثقاتدن اولميوب لكن زوجه‌يه طلاقى خبرينى حاوى مكتوبله كلورسه بس عورتكده مكتوبك واقعه مطابق طلاقى اكبر رأيته كوره بنه كندويه عدت كوزه‌دوب تزوجنده بأس يوقدر زوج اولى حى اوله‌رق ظهور ايدرسه عورت كندونك اولور نتكم ما سبقده مرور ايلدى ❊(والمرتدة ولوصغيرة اوخنثى بحر (تحبس) ابدا ولاتجالس ولاتؤاكل حقائق (حتى تسلم ولاتقتل) خلافا للشافعى (وان قتلها احدلا يضمن) شيأ ولوامة فى الاصح

 (وتحبس)

وتحبس عند مولاها لخدمته سوى الوطئ سواء طلب ذلك ام لا فى الاصح ويتولى ضربها جمعا بين الحقين ❊ ومرتده اولان عورت هرنقدر صغيره ويا خنثى دخى اولورسه اسلامى قبول ايده‌نه‌دك حبس مديدايله حبس اولنور وكندى ايله مجالسه ومؤاكله وكندوسى قتل اولنمز امام شافعى ايچون اختلاف واردر امام مشار اليه وسائر ائمه { من بدل دينه فاقتلوه } حديث شريفيله تمسك ايتمشلردر حنفيه ايچون دليل حديث صحيحده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك قتل نسادن نهى بيورملريدر ايمدى بونهى اصلى ويا عارضى كافره‌يه شاملدر وامام ثانى ابى يوسف بيمدانى عبدالله بن عباس ابن عم خير الناس رضى الله تعالى عنهما متصل سند ايله امام الملة سراج الامة ابى حنيفه رحمه الله تعالى ورضى عنهدن روايت ايدركه مرتده اولان عورتلر قتل اولنمزلر لكن حبس واسلامه دعوت وجبر اولنورلر ومخالفينك استناد ايتدكلرى حديث شريف مذكور ارباب محاربه اولان رجاله خاصدر ومرتده عورتى بركسه قتل ايلسه دمويتدن برشيئ ضامن اولمز قول اصحده هرنقدر جاريه دخى اولورسه ده قيمة دم عصمتله اولمغله واصحك مقابلى فتاواى عتابيدنك قاتلك جاريه‌نك قيمتنى مولاسنه ضمانى قوليدر وحبسى قول اصحده مولاسنك عندنده اولور وطئك ماعداسى خدمتيچون مولى حبسنى طلب ايتسون ويا ايتمسون وسيد جمعا بين الحقين جاريه‌نك ضربنه كندوسى تولى ايدوب مباشرت ايدر ❊وليس للمرتدة التزوج بغير زوجها به يفتى وعن الامام تسترق ولوفى دار الاسلام ولوافتى به حسما لقصدها الشيئ لابأس به وتكون قنة للزوج بالاستيلاء مجتبى وفى الفتح انها فيئ للمسلمين فيشتريها من الامام او يهبها له لو مصرفا ❊ ومرتده اولان عورته كندى زوجنك غيريه تزوج جائز ومشروع دكلدر كندى زوجنه تجديد نكاحه جبر اولنور انجق بوقول ايله فتوى ويريلور امام اعظم رحمه الله تعالىدن مرتده هرنقدر دار اسلامده دخى اولورسه استرقاق اولنور ديو مرويدر ايمدى كندونك زوجندن افتراقى قصد سيئنى قطع ودفعيچون اشبو قول ايله افتا اولنسه آنده بأس يوقدر وزوج ايچون قنه اولور استيلا سببيله فتحده مسلمين ايچون فيئ اولمغله زوج آنى امامدن اشترا ايدر ويا خود زوج فيئه مصرف ايسه امام عورتنى كندويه هبه ايدرديو مرسومدر ❊(وصح تصرفها) لانها لاتقتل (واكسابها) مطلقا (لورثتها) ويرثها زوجها المسلم لومريضة وماتت فى العدة كامر فى طلاق المريض قلت وفى الزواهر انه لايرثها لوصحيحة لانها لاتقتل فلم تكن فارة فتأمل ❊ومرتده شرعا قتل اولنمغين تصرفى صحيح ومطلقا كه كرك اسلامى وكرك ردتى حالنده‌كى كسب وتحصيل ايتديكى مالى ورثه‌سينكدر زيرا كندودن محاربه احتمالى اولمغين مالى غنيمت

اولمزو ما سبقده طلاق المريض بحثنده مرور ایتدیکی کبی مرتده مریضه اولوب
وعدده مرد اولسه زوج مسلمی کندویه وارث اولور کندوسی فاره اولمغله شارح
رحمه الله تعالی دیرکه زواهر نام کتابده مسطور درکه مرتده صحیحه اولورسه
مسلم اولان زوجی کندویه وارث اولمز قتل اولنمدیغندن فاره اولمدیغنه مبنی ایمدی
بوخصوصی ابو جه تأمل ایله وزواهرك کلامنك ماقبلنك مفهوم مخالفی اولدیغنه اشارتدر
❊ (ولدت امته ولدا فادعاه فهو ابنه حر ایرثه فی) امته (المسلمة مطلقا) ولدته لاقل
من نصف حول او اکثر لاسلامه تبعا لامه والمسلم یرث المرتد (ان مات) المرتد (اولحق
بدراهم) ❊ مرتدك جاریه سی بر ولد کتورب وکندوسی بنندر دیو آنی دعوی
ایدرسه امدی مرتد مرد اولوب ویا دار حربه لاحق اولسه ولد حر اوله رق
اوغلو اولور وجاریه مسلمه ایسه ولد مرتده مطلقا که کرك ولدی وقت ارتداددن
التی ماهدن اقلده کتورسون کرك اکثرده کتورسون وارث اولور اناسنه تبعیتله
مسلم اولدیغنه بنا أمرتد مردوهلاك اولوب ویاخود دار حربه لاحق اولانده
مسلم اولان وارثی کندویه وارث اولور ❊ (وکذا فی) امته (النصرانیة)
ای الکتابیة (الا اذا جاءت به لاکثر من نصف حول منذ ارتد) وکذا لنصفه
لعلوقه من ماء المرتد فیتبعه لقربه للاسلام بالجبر علیه والمرتد لایرث المرتد ❊
وینه بویله جاریه نصرانیه که کتابیه اولورسه ولد وارث اولور لکن جاریه ولدی
ارتدادی زمانندن نصف حولدن اکثرده ویا نصفنده کتوررسه وارث اولمز
مرتدك صویندن حاصل اولمغله مرتده تابع اولور زیرا مرتد اسلامه جبر اولنمغله
اسلامه قریب اولور ولدده باباسنه تبعیتله جبر ایله قریب اولور اما اناسنه
تابع اولسه اسلامه قریب اولمز نصرانیه اولان انا اسلامه جبرا ولنمغله ولدیده
جبر اولنمز امدی ولد مرتد اولمغله مرتد اولان بابادن میراث اخذ ایده مز
واکر جاریه مدینك ارتدادی زمانندن التی ماهدن اقلده ولد کتوررسه علوق
اسلامی حالنده اولمغله مسلم اولور ده مرتده وارث اولور ❊ (وان لحق بماله)
ای مع ماله (وظهر علیه فهو) ای ماله (فیٔ) لانفسه لان المرتد لایسترق ❊
برمرتد مالیله برابر دار حربه لاحق اولوب صکره کندونك اوزرینه غلبه اولنوب
عساکر اسلام غالب اولسه لر مالی غنیمت اولور مرتدك استرقاقی مشروع
اولمغین کندوسی فیٔ اولمز ❊ (فان رجع) ای بعد مالحق بلا مال سواء قضی
بلحاقه اولا اوفی ظاهر الروایة وهو الوجه قهج (فلحق) ثانیا (بماله وظهر
علیه فهو لوارثه) لانه باللحاق انتقل لوارثه فکان مالکا قدیما وحکمه مامر انه له
(قبل قسمته بلا شیٔ وبعدها بقیمته) ان شاء ولا یأخذه لو مثلیا لعدم الفائدة ❊
برمرتد بلا مال دار حربه لاحق اولدقدنصکره کرك لحاقیله قضا وحکم

اولنسون ویا اولنمسون رجوع ایدوب دار اسلامه کلوب بعده ایکنجی مرتبه ده
مالیله دار حربه لاحق اولوب اوزرینه غلبه اولنسه اول مال عسکر میانه سنده
تقسیم اولنمزدن مقدم اولورسه بلاشیٔ ورثه سنك اولور لحاقیله وارثه انتقال
ایتکله واکر تقسیم اولندقدنصکره اولورسه دیارسه قیمتیله وارث اخذ ایدر
واکر مثلی اولورسه بعد القسمة وارث مثلیله عسکردن اخذ ایتمز مثلیله اخذده
برفائده اولمدیغندن ❊ (وان قضی بعبد) شخص (مرتد لحق) بدراهم (لابنه
فکاتبه) الابن (فجاء) المرتد (مسلما فبدل لها والولاء) کلاهما (للاب)
الذی عاد مسلما لجعل الابن کالوکیل ❊ مرتد اولوب دار حربه لاحق اولان
برشخصك عبدیله اوغلونه حکم اولنوب اوغلوده انی کتابت کسدکدنصکره اب
مرتد مسلم اوله رق دار اسلامه کلسه امدی اول کتابتك بدلی وعبدك
ولاسی ایکیسی بردن مزبور اب ایچون اولور بس ابن ابه وکیل اولمش کبی اولور
❊ (مرتد قتل رجلا خطأ فلحق اوقتل فدیته فی کسب الاسلام) ان کان والافی
کسب الردة بحر عن الخانیة وکذا الواقر بغصب اما لوکان الغصب بالمعاینة
اوبالبینة فانه فی الکسبین اتفاقا ظهیریة واعلم ان جنایة العبد والامة والمکاتب
والمدبر کجنایتهم فی غیر الردة ❊ برمرتد برکسه یی خطأ قتل ایدوب بعده
مرتد اوله رق دار حربه لاحق اولوب ویاقتل اولنسه امدی اول مقتولك دیتی
قاتل مرتدك اسلامی حالنده کی کسب ایتدیکی مالندن ادا اولنور اکر اول مالی
وارسه یوقسه ردتی حالنده کی مکسوبندن ادا اولنور کندوده نصرت
منعدمه اولمغله فقها کندی ایچون عاقله اولمغه اتفاق ایلدیلرینه بویله مرتد
برمالی غصبنی اقرار وانی اتلاف ایتمش اولسه انی اسلامی حالنده کی مال
مکسوبندن یوقسه ردتی حالنده کی کسب ایتدیکی مالندن ضامن اولور واکر
مزبور مرتدك غصبی معاینه ویا بینه ایله مثبت اولورسه اتفاقا اسلام وردت
کسبلرینك ایکیسنده ده تضمین اولنور معلوم اولسونکه عبدك وامه نك
ومکاتبه نك ومدبرك ارتدادلری حاللرنده کی جنایتلری عدم ردتلرنده کی جنایتلری
کبیدر بس سید مخیر درلرسه عبد وامه نك جنایتلرینك موجبی کندی مالندن
فدا ایله انلری خلاص ایدر ودیلرسه کندولرینی جنایتلری مقابله سنده ویرر زیرا
عبد ایله امه ده ردتلرندنصکره ده ملك قائمدر ❊ (قطعت یده عمدا فارتد والعیاذ
بالله تعالی ومات منه اولحق) فحکم به (فجاء مسلما ومات منه ضمن
القاطع نصف الدیة فی ماله لوارثه) فی المسئلتین لان السرایة حلت محلا غیر
معصوم فاهدرت قید بالعمد لانه فی الخطأ علی العاقلة ❊ برکسه نك
یدی عمدا قطع اولنوب معاذالله تعالی عقیبنده مرتد اولوب مرداولسه ویاخود

دار كفره لاحق اولوب و لحا قيله حكم اولنوب بعده مسلم اوله رق دار اسلامه
كلسه وقطعدن متأثرا وفات ايتسه قاطع وارثيچون مسئلتنده نصف ديتى
ضامن اولور مزبور مرتد تقيد بر اميت اولوب موتده سرايتى قطع ايتمكله
سرايت محلى غير معصومه حلول ايتديده هدر قلندى ووارثه ضامن اولديغى
كسب اسلام منزله سنده اولديغنه مبنيدر وقطعك عمد ايله قيدلنديغى خطاده
ضمان مشروحك عاقله اوزرينه اولديغيچوندر لكن عاقله اطراف واعضانك ديتنى
ضامن اولمزلر ❊ (و) قيدنا بالحكم بلحاقه لانه (ان) عاد قبله او (اسلم ههنا)
ولم يلحق (فمات منه) بالسراية (ضمن) الدية (كلها) لكونه معصوما
وقت السراية ايضا ارتد القاطع فقتل اومات ثم سرى الى النفس فهدر لو عمد
الفوات محل القود ولو خطأ فالدية على العاقلة في ثلاث سنين من يوم القضاء
عليهم خانية ولا عاقلة لمرتد ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه صورة مشروحه ده
لحاق لحاقله حكمله بزلر قيدلدق وقيدلمزده مناسبدر زيرا مزبور مرتد قبل الحكم
عودت ايتسه وياخود دار اسلامده اسلامله مشرف اولوب دار حربه لاحق اولميوب
قطعك سرايتيله اندن فوت اولسه ديتك كليسنى ضامن اولور حكمك ثبوتى وقتنده
مقطوع اليد اولان كسه معصوم اولديغى مثللو وقت سرايتده ده معصوم اولديغنه بناءً
مقطوع مرتدك حكمنك بياننده صكره قاطع مرتدك حكمنى بيان ايدوب بيورديلركه
مزبور قاطع مرتد اولوب عقيبنده قتل اولنوب ويا فوت اولوب بعده قطعى
نفسه سرايت ايتسه هدردر واكر قطعى عمدا ايسه قود محلى فوت اولمغله واكر خطا ايسه
ديت عاقله اوزرينه اولور اوزرلرينه حكم كونندن اوچ سنه يه دك حين قطعده
مسلم اولوب وجنايتده قتل اولمغله مرتد اولان كسه نك يدى قطع اولنوب
بعده سرايت ايدوب هلاك اولسه قاطعك عاقله سنه برشى لازم اولمز ❊ (ولو ارتد
مكاتب ولحق) واكتسب مالا (واخذ بماله و) لم يسلم (فقتل فبدل مكاتبته لمولاه وما بقى) ❊
من ماله (لوارثه) لان الردة لاتؤثر فى الكتابة ❊ بر مكاتب مرتد اولوب
ودار حربه لاحق وبر مقدار مالى كاسب واسلامله مشرف اولمقسزين ماليله اخذ
اولنوب وقتل اولنسه امدى بدل كتابت مولاسنك وباقى مال ورثه نكدر ردتك
كتابتده تأثيرى اولمغين ❊ (زوجان ارتدا ولحقا فولدت) المرتدة (ولدا وولد له)
اى لذلك المولود (ولد فظهر عليهم) جميعا (فالولدان فئ) كاصلهما (و) الولد
(الاول يجبر) بالضرب (على الاسلام) وان حبلت به ثمة لتبعيته لابويه (لا الثانى)
لعدم تبعية الجد على الظاهر فحكمه كحربى ❊ ايكى زوج مرتد اولوب ودار
حربه لاحق ومرتده بر ولد ولديروب وانكده بر ولدى اولوب بعده جمله سنك
اوزرلرينه غلبه اولنوب جميعا دردست اولسه لر انالرى كبى ولدلرك

ايكيسيده غنيمتدر استرقاق اولنورلر واولكى ولد ابوينه تبعيتله ضربله
اسلامه جبر اولنور ابا وامتناع ايدرسه قتل اولنمز حملى هرنقدر دار حربده
اولورسه ده ولد ثانينك قول ظاهر اوزره جده تبعيتى اولمغين اول جبر اولنمز
امدى ولد ثانينك حكمى اسير اولان حربينك حكمى كبيدر يا استرقاق يا قبول
جزيه ويا قتل اولنور ❊ (و) قيد بردتهما لانه (لومات مسلم عن امرأة حامل
فارتدت ولحقت فولدت هناك ثم ظهر عليهم) اى على اهل تلك الدار (فانه
لايسترق ويرث اباه) لانه مسلم (ولو لم تكن ولدته حتى سبيت ثم ولدته فى دار الاسلام
فهو مسلم) تبعا لابيه (مرقوق) تبعا لامه (فلا يرث اباه) لرقه بدائع ❊ زوجانك
ايكيسنك بردن ردتلريله تقييد اولنديغى مناسبدر زيرا ايكيسى بردن مرتد
اولميوب مثلا زوج مسلم اوله رق فوت اولوب حامل بر عورتنى ترك ايليوب
اول دخى مرتده اوله رق دار حربه لاحقه وانده بر ولد كتوروب بعده اول
دار اهاليسى اوزره غالب اولنسه اول ولد استرقاق اولنمز وباباسنه تبعيتله
مسلم اولمغله اكا وارث اولور رقيتده اناسنه تابع اولماز اما دار حربده تولد
ايتميوب بلكه عورت سبى اولنوبده صكره دار اسلامده تولد ايلسه امدى اول ولد
باباسنه تبعيتله مسلم اناسنه تبعيتله رقدر پس رقيتنه بناءً باباسنه وارث اولمز ❊ (واذا
ارتد صبى عاقل صح) خلافا للثانى ولا خلاف فى تخليده فى النار لعدم العفو
عن الكفر تلويح (كاسلامه) فانه يصح اتفاقا (فلا يرث ابويه الكافرين) تفريع
على الثانى (ويجبر عليه بالضرب) تفريع على الاول ❊ بر صبى عاقل مرتد اولسه
ارتدادى صحيح اولور اوزرينه مرتد احكامى جارى اولور امام ثانيچوندر اختلاف امام
مشار اليه ضرر محض اولمغله دنيايه نظرا ارتدادى صحيح دكلدر ديدى اما احكام
آخرتده صحتنده اختلاف يوقدر كفر وشركدن عفو ومغفرت اولمغين صبى
مرقومك نارده مخلد قالمسنده اختلاف اولنمدى اسلامى اتفاقا صحيح اولديغى
كبى امدى صبى مسلم كافر اولان ابوينه وارث اولهمز وارتدادى صورتنده ضربله
اسلامه جبر اولنور قتل اولنمز عقوبته عدم اهليتنه بناءً ❊ (والعاقل المميز)
وهو ابن سبع فاكثر مجتبى وسراجية (وقيل الذى يعقل ان الاسلام سبب النجاة
ويميز الخبيث من الطيب والحلو من المر) قاله الطرسوسى فى انفع الوسائل قائلا
ولم ار من قدره بالسن ❊ صبى عاقل ارباب تميز اولان ولد نورسيده كه سنى يدى
وزياده ده طرسوسى انفع الوسائل نام تأليفنده سنله تقدير ايده نى كورمدم ديه رك
عاقل شول بر صبى دركه اسلامك نجات وفلاحه سبب اولديغنى بيلوب وخبيثى طيبدن
واجى يى طتلودن فرق وتميز ايدن كسنه در ديو بيان ايلدى ❊ قلت وقد رأيت
نقله ويؤيده انه عليه الصلاة والسلام عرض الاسلام على على وسنه سبع وكان

يفتخربه حتى قال ﴿ شارح رحمه الله تعالى ورضى عنه طرسوسينك سنله تقدير
ايده‌نى كورمدم قولنى تحقيق سن آنك نقلنى مجتباده وسراجيه‌ده كوردك
ديو رد ايدر ونقل مشروحى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك حضرت على
كرم الله تعالى وجهه ورضى عنهك سن مباركلرى يديه بالغ ايكن كندولرينه
اسلامى عرضيله تأييد وتقويه ايدر لكن يدى ياشنده ايكن امام سامى نام حضرتلرينه
اعطا واحسان بيوريلان رشد وسداد وقابليت واستعداد هر بر صبى‌يه روزى
اولمش دكلدر بلكه انلرك مقتضاى جبلتلرى اولان خاصهٔ سنيه‌لريدر امام بخارى
عليه رحمة البارى سكزده اولمسنى تصحيح ايلدى صبياندن الك اول شرف اسلامله
مشرف اولان اشبو سامى شاندر رجال احراردن ابوبكر الصديق رضى الله تعالى عنه
ونسادن خديجة الكبرى رضى الله تعالى عنها مواليدن زيد بن حارثه رضى الله
تعالى عنهدر ورقة ابن نوفل و بحيرا ونسطورا نام راهبلر هرنقدر رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك نبوتنى تصديق ايتمشلر ايسه‌ده قبل البعثة
اولمغله كندولرى اهل فترت وعيسى عليه السلامك دين وشريعتنه تمسك ايدن
كسه‌لردندر وحضرت على كرم الله تعالى وجهه سن مشروحده شرف اسلامله
مشرف اولمسيله افتخار وابتهاج بيوروب ديرلركه (نظم) ﴿ سبقتكم الى الاسلام
طرا ۞ غلاما ما بلغت اوان حلمى ﴾ يعنى اى اهل دين وارباب نصفت آيين
تحقيق بن سزلرك جميعكزى سن بلوغه رسيده اولمش بر غلام نورسيده ايكن
اسلامه ميل ورغبتده سبقت ايتدم طراطاك فتحيله جمعا معناسنده در طاك ضميله
جديدر ﴿ وسبقتكم الى الاسلام قهرا ۞ بصارم همتى وسنان عزمى ﴾
قهرا كلمه‌سى وسبقت فعلنك مفعول مطلقيدر سوق قهر معناسنى متضمن اولمغله
صارم قاطع معناسنه‌دركه سيف مراد در همته اضافتى مشبه بهك مشبهه اضافتى
قبيلندندر استعارهٔ مكنيه اجراسيده ممكندر سنان مزراق معناسنه تصرفده
صارم كبيدر محصول بيت دخى اى اخوان دين سزلرى سيف صارم كبى اولان
همت عاليه مله وسنان كبى نافذ ومؤثر عزم وقصد مله اسلامه قهرا سوق واقدام
ايلدم ﴿ ثم هل يقع فرضا قبل البلوغ ظاهر كلامهم نعم اتفاقا وفى التحرير
المختار عند الماتريدى انه مخاطب باداء الايمان كالبالغ حتى لومات بعده بلا ايمان
خلد فى النار نهر ﴾ بوندنصكره صبى عاقلك قبل البلوغ وقوع بولان ايمان
واسلامى فرضيدر فقهانك ظاهر كلاملرى بلى اتفاقا فرض اوله‌رق وقوعيدر
زيرا هرنقدر خطابه اهل دكلسه‌ده لكن اسلامك صحتى اداسنك وجوبنه
توقف ايتمز بلكه مسافرك صومى كبى اداسك مشروعيتنه توقف ايدر بردخى اسلامك
ذاتنده فرض ونفله متنوع اولمسى يوقدر امدى وقوعى فرض اوله‌رق

(اولورده)

اولورده بعد السبب تعجيل زكات كبى بونى دخى بعد البلوغ تجديد ايجاب
ايتمز وتحرير نام كتابده مرسومدركه ابو منصور ماتريدى نزدنده صبى عاقل
بالغ كبى اداء ايمانله مخاطبدر حتى عاقل ايمان كتورمكسزين فوت اولسه ناردة
مخلد قالور ﴿ وفى شرح الوهبانية ۞ بدرويش درويشان كفر بعضهم
۞ وصحح ان لا كفر وهو المحرر ﴾ قائلك درويش درويشان قولنده بعضيلر
كندوينى تكفير ايتديلر لكن اصل فقهانك تصحيح ايتدكلرى قول صحيح عدم كفريدر
علامهٔ عبد البرين شحنه نك وهبانيه شرحنده بزازيه‌دن نقلا مذكوردركه
شروان شهرينك چارشو وبازارنده سويلنوركه بركمسه درويش درويشان ديسه
كافر اولور زيرا بونك معناسى جميع اشيا مباحه‌در ديمك امدى بونده اباحه
جائز اولميان شيلر داخل اولمغله حرامى حلال ديمش اولورده كافر اولور
بوايسه باطلدر زيرا معناسى اول اولديغى مسلم دكلدر بلكه معناسى مسكنهٔ
المساكين ويا فقرا الفقرادر بس ديمش اولوركه بر مسكنهٔ مساكينه تمسك
ايتمشوز ويا كافقر ايله مفتقر ومحتاجز بونده ايسه اصلا برشيئك اباحه‌سنه
دلالت يوقدر جميع اشيانك اباحه‌سى نرده ﴿ كذا قول شى لله قيل بكفره
۞ وياحاضر ياناظر ليس يكفر ﴾ بنه بويله بعض سائلك شى لله قولنده كافر اولور
ديديلر كويا الله ذوالجلال حضرتلرى غنى مطلق اولوب جميع خلق كندويه
مفتقر ومحتاج ايكن كندو ايچون برشى طلب ايتمش اولور ديديلر لكن بونده ده
عدم تكفير قولى ترجيحه سزادر الله ذوالجلال حضرتلرينك رضاسيچون سزلردن
برشى مطالبه‌سنى اراده ايدرم تأويليله توجيهى ممكن اولمغله وحضور علم
ونظر رؤيت معنالرينه اولمغله حاضر عالم ناظر يامن يرى سكنده اولديده
كفر اولمدى ﴿ ومن يستحل الرقص قالوا بكفره ۞ ولاسيما بالدف يلهو ويرمز ﴾
رقصى استحلال ايدوب باخصوص دفله لهو ولعب وتغنى ايدن كمسه‌يه
فقها كافر اولور ديديلر زيرا من بورلك حرمتنده اجماع اولمغله
مستحلى تكفيره سزا كورلدى ﴿ ومن لولى قال طى مسافة ۞ يجوز جهول
ثم بعض يكفر ﴾ من مبتدا قال صله‌سى جهول خبريدر لولى يجوزيه متعلقدر
طى مبتدا يجوز خبريدر حاصل معنى شول بركمسه كه طى مسافه ولى‌يه جائزدر ديدى اول كمسه
مبالغه ايله جاهلدر وبعض علما كافر اولور ديديلر ﴿ واثباتها فى كل ما كان
خارقا ۞ عن النسفى النجم يروى وينصر ﴾ خارق عاده هر بر كراماتك اولياى
كرامه اثباتى وقتنك اولياسنك انس وجنك مفتيسى امام نجم الدين عمر النسفيدن
روايت اولنوب وامام محمد عليه الرحمه‌نك انا مؤمن بكرامات الاولياء قول صواب
قرينلريله نصرت وتقويه اولنان مضامينيدر امام مشار اليهدن سؤال اولنديكه

بعض اولياء اللهدن كندوسنى كعبهٔ مكرمه‌يه زيارت ايدركسه اولور مش بونكله
حكم جائز اولورمى جواب بيورديلركه اهل سنت قتنده صاحب ولايت اولان
ذوات سامى همم‌دن على سبيل الكرامة خوارق عادات ظهورى جائز وممكندر
والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر العظيم الحمد لوليه والصلاة على نبيه

﴿ باب البغاة ﴾

مصنف كتاب جزاه الله تعالى يوم الحساب اشبو باب دقت دأبى ماقبلدن
تأخير ايلدى وتأخيرده مناسبدر زيرا بو بابده بولنان مسائلك وجودى
قليل وبو باب كفاردن قتل اولنانلرك احكامنى بيان وتفصيلدن صكره اسلامدن
قتل واعدامارى جائز ومشروع اولنلرى بيان ايچوندر بغات باغينك جمعيدر
هر بر معتل اللام اولان اسم فاعلده اشبو وزن مطرددر غزاة رماة قضاة
مثللو جمع صيغه‌سيله ايراد اولنديغى بو بابى كسه‌دن بغى وخروج آز بولنديغنه
مبنيدر ﴿ البغى لغة الطلب ومنه ذلك ماكنا نبغى وعرفا طلب مالا يحل من جور
وظلم قبح وشرعا (هم الخارجون عن الامام الحق بغير حق) فلو بحق فليسوا
ببغاة وتمامه فى جامع الفصولين ﴾ بغى لغتده طلب معناسنه‌در ذلك ماكنا
نبغ آية كريمه‌سى بوقبيلدندر وعرفده ارتكاب واتيانى حلال وجائز اولميان
جور وظلمى طلبدر وشرعا هم الخارجون عبارهسنه مناسب اولان شارحه
كوره فالبغاة عرفا الطالبون لما لا يحل من جور وظلم وشرعا الخ تعبير
ايتمك ايدى بوقسه والبغى شرعا هم الخارجون تقديرنده اولمغله حمل صحيح اولمز
وشرعده بغاة بغير حق امام بالحق اولان خليفه‌يه اطاعتدن خروج
وعصيان ايدن طائفهٔ نابرخوردارد ايدى خروجلرى بحق اولورسه
بغاة اولمزلر واشبو بحثك تمام وتفصيلى جامع الفصولين نام كتابده در خلاصه‌سى
بوكه مسلمين موحدين بر امامه بيعت ايدوب وكندونك سايه‌سنده امن
واستراحتده ايكن مؤمنيندن بر طائفه خليفهٔ مشار اليهك اوزرينه خروج
وعصيان ايتسه‌لر ايمدى اشبو خروجلرى خليفه‌نك كندولرينه ظلم وتعديلرينه
مبنى ايسه انلر اهل بغى عد اولنمزلر وامامه كوره ظلمى ترك وكندولرينه
بروجه انصاف معامله لازمدر وسائر مسلمين امامه اعانه ايتمزلرسه ظلمه اعانه
اولمغله واو طائفه‌يه اعانه ايتمزلرسه خروج على السلطانه اعانه اولمغله
معذور اولورلر واكر طائفهٔ مرقومه‌نك خروجلرى امامك ظلمنه مبنى اولميوب
حق بزم يديمزده‌در ديه‌رك برحق وولايت دعواسى ايچون اولورسه ايمدى بونلر

ارباب بغيدندر سائر مسلمين اوزرينه امامه اعانه ونصرت لازمدر مسفورلر
لسان صاحب شرع اوزره ملعونلردر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
{ الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها } بيورمشلردر تهذيب قلانسيده مسطوردر كه
بعض مشايخ بيورمشلركه اكر حضرت على كرم الله تعالى وجهه اولمسيدى بزلر
اهل قبله ايله قتالك جوازينى بلمز ايدك زيرا كندولر وتوابعلرى اهل عدل
وخصملرى اهل بغى ايدى لكن فى زماننا حكم غالبكدر عادله باغيه‌دن فرق
اولنمز جمله‌سنك مرام ومقصودلرى دنيادر ※ انتهى ﴿ ثم الخارجون عن طاعة
الامام ثلاثة قطاع طريق وعلم حكمهم وبغاة ويجىء حكمهم وخوارج وهم
قوم لهم منعة خرجوا عليه بتأويل يرون انه على باطل كفرا ومعصية توجب
قتاله بتأويلهم يستحلون دماءنا واموالنا ويسبون نساءنا ويكفرون اصحاب
نبينا عليه افضل الصلاة والسلام وحكمهم حكم البغاة باجماع الفقهاء كما حققه
فى الفتح ﴾ بعد زين امامه اطاعتدن خروج ايدن طائفهٔ نامرضيه اوچ
قسمدر برى قطاع طريقكه حكملرى ماسبقده معلوم ومستبان اولديكه بلا تأويل
وبلا منعة اطاعتدن خروج وناسك اموال واشيارينى اخذ وكندولرينى قتله
ابناى سبيلدن امنيتى سلب ايدرلر وبريده بغاتدركه حكملرى كلوركه بونلرده
اطاعتدن خروج ايدرلر لكن تأويل ايله ايدرلر وخوارجك استباحه ايتديكلرينى
كندولرى ايتمزلر وبر نوعيده خوارجدركه كندولريچون عسكر وقوت اولوب
تأويل ايله امام اوزرينه خروج ايدرلركه امام كندى ايله قتالى موجب باطل
اولان كفر ويا معصيت اوزره‌در تأويل باطلهلريله بزلركه اهل سنت والجماعة
طائفه‌سى يز اموال ودمالريمزى استحلال ونسالريمزى سبى وپيغمبريمز عليه
الصلاة والسلامك اصحاب كزينى حاشا تكفير ايدرلر وبو طائفهٔ طاغية
خاسره‌نك حكملرى فقهانك اجماع واتفاقلرى اوزره بغاتك حكمى كيبدر نتكم كمال
فتح قدرده تحقيق وبيان ايلدى ﴿ وانما لم نكفرهم لكونه عن تأويل وان كان
باطلا بخلاف المستحل بلا تأويل كما مر فى باب الامامة ﴾ وبزلرك اشبو خارجيلرى
تكفير ايتمديكمز خروجلرى هرنقدر باطل ايسه‌ده تأويل ايله اولديغنه مبنيدر
كويا اعتقاد باطلرنده بزلرك قتالك وجوبنه قائللردر نتكم باب الامامتده مرور
ايتدى اما بلا تأويل اموال ودمالرمزى استحلال ايدن شرذمهٔ شرتمدار طائفهٔ
مرقومه‌نك خلافنه‌دركه انلر تكفير اولنورلر (﴿ والامام يصير اماما) بامرين
بالمبايعة من الاشراف والاعيان وبان ينفذ حكمه فى رعيته خوفا من قهره
وجبروته فان بايع الناس) الامام (ولم ينفذ حكمه فيهم لعجزه) عن قهرهم
(لا يصير اماما) ﴾ امام ايكى شيئك بولنمسيله امام اولور برى حل وعقد رأى وتدبير

صاحبی علماء واشرافك واعیانك متابعه‌سیكه بیعت ایدوب كندونك امامتنه راضی
اولملریله‌در جمیع ناسك ویاعدد معینله شوقدر كسه نك بیعتی شرط دكلدر
بری دخی كندونك قهر وبطش وعنف تجبری خوفندن رعیه‌سنده حكمنك نافذ
اولمسیدر امدی برامامه ناس بیعت ایدوب لكن كندونك آنلرك قهر وغلبه‌سنه
امدی عجز ندن آنلره حكم وفرمانی نافذ اولمسه اول امام امام اولمز ﴿ فاذا
صار اماما فجارلا ینعزل ان) كان (له قهر وغلبة) لعوده بالقهر فلا یفید
(والا ینعزل به) لانه مفید خانیة وتمامه فی كتب الكلام ﴾ بركسه امام
اولدقدنصكره جور وظلم ایتسه قهر وغلبه صاحبی ایسه جوریله منعزل اولمز
قهریله ینه امام اولور عزلنده برفائده اولمز واكر قهر وغلبه‌سی یوقسه جورنه بناً
عزل اولنور فائده اولمغله واشبو بحثك تمام وتفصیلی كتب كلامیه‌ده‌در ﴿ (فاذا
خرج جماعة مسلمون عن طاعته) اوطاعة نائبه الذی الناس به فی امان درر
(وغلبوا علی بلدة دعاهم الیه) ای الی طاعته (وكشف شبهتهم) استحبابا
(فان تحیز واجتمعین حل لنا قتالهم بدأ حتی نفرق جمعهم) اذ الحكم
یدار علی دلیله وهو الاجتماع والامتناع ﴾ فیحانكه برمسلمین جماعتی
امامك و یاناسك كندیله امن وامانده اولدیغی نائبنك اطاعتندن
خروج وبربلده‌یه غلبه واستیلا ایتسه‌لر مستحب اوله‌رق واجب اولمیه‌رق
كندولرنی اطاعت وانقیاده دعوت ایدوب وشبهه‌لرنی كشف وازاله ایدر
امدی اجابت ایتمیوب اجتماع وامتناع ایدوب تحیز وتحصن ایدرلرسه كندولری
بزلرایله قتاله بدأ ومباشرت ایتمه‌دین بزلر ایچون قتاله بدأ حلال وجائز اولور
حتی جمعیتلرنی تفریق وپراكنده ایده‌رز زیرا حكمده قتالك حلی قتالك دلیلی
اولان اجتماع وامتناع اوزرینه دوران ایدر زیرا متحیزین وممتنعین اوله‌رق
اجتماعلرندن ظاهر ومستبان اولان قتال اراده‌لریدر ﴿ (ومن دعاه الامام
لی ذلك) ای قتالهم (افترض علیهم اجابته) لان طاعة الامام فیما لیس بمعصیة
فرض فكیف فیما هو طاعة بدائع (لوقادرا) والالازم بیته درر وفی المبتغی لو بغوا
لاجل ظلم السلطان ولایمتنع عنه لاینبغی للناس معاونة السلطان ولامعاونتهم ﴾
امامك بغاتله مقاتله‌یه دعوت ایتدیكی قومك اوزرلرینه امامه اجابت واجب اولور
اكر قتاله مقتدر اولورلرسه اقتدارلری اولمزسه كندی منزللرینه ملازمت واعتزال
ایدرلر زیرا معصیت اولمیان محلده امامه اطاعت فرضدر طاعت اولان یرده نیجه فرض
اولمز مبتغی نام كتابده مسطوردر كه بغیلری سلطانك ظلمنه مبنی اولوب سلطانده
ظلمدن امتناع ایتمزسه ناسه كندویه ویابغاته معاونت لایق وسزا دكلدر
امام اعظم رحمه الله تعالی دن مروی اولان فتنه زمانده كشی یه

(ارباب)

كندی خانه سنه عزلت وملازمت ایتمك لازمدر مفادی امام
طرفندن دعوت اولنمیانلره نظرادر واصحاب كزیندن بعض تخلف
ایدنلر كبی عدم قدرتلرینه محمولدر وبعضیلرینك قتالك حلنده تردد ایتدكاری ایچوندر
{ اذا التقی المؤمنان بسیفهما فالقاتل والمقتول فی النار } حدیث شریفی بغیر
وجه شرعی دنیا وحظوظ نفسانیچون اولمغه مبنیدر ﴿ (ولو طلبوا الموادعة
اجیبوا) الیها (ان خیرا للمسلمین) كما اهل الحرب (والالا) یجابو بحر ﴾
بغاة ترك قتال اوزره صلحه طالب اولسه‌لر اكر اول صلح موادعه‌ده مسلمین
ایچون خیر ومنفعت فهم اولنورسه رجالرینه واستدعالرینه اجابت اولنور
اهل حرب اولان كفار ایله اولدیغی كبی واكر خیر فهم اولنمیوب بلكه مصالحه‌دن
مرادلری قتال مسلمین ایچون عسكر وسلاح حاضرلیوب تقویه ومسلمینه
مضرت اولورسه اجابت اولنمز وتضییق اولنوب ذخیره وطعاملری منع اولنور
﴾ (ولا یؤخذ منهم شئ فلو اخذنا منهم رهونا واخذوا منا رهونا ثم غدروا بنا
وقتلوا رهوننا لانقتل رهونهم ولكنهم یحبسون الی ان یهلك اهل البغی او یتوبوا
وكذلك اهل الشرك) اذا فعلوا برهوننا ذلك لانفعل برهونهم (و)لكن(یجبرون
علی الاسلام او یصیروا ذمة) لنا ﴾ مصالحه ایچون كندولرندن هدیه ویاغیری
برنسنه اخذ اولنمز امدی كندولردن بزلر وبزدن كندولر رهنلر اخذ ایدوب
بعده كندولری بزلره غدر ورهنلریمزی قتل ایتسه‌لر بزلر كندولرینك رهنلرینی
قتل ایتمیز زیرا رهون بزلرك یدلریمزده امانده‌لردر ودملرینك اباحه‌لرینی
شرط باطلدر لكن باغیلر هلاك اولوب ویا توبه ایده نه دك حبس اولنورلرینه
بویله اهل شرك دخی بزلرك رهنلریمزه غدر ایدوب قتل ایتسه‌لر بزلر كندولرینك
رهنلرینه غدر ایتمیز شوقدر واركه اسلامه كلك دیو جبر اولنورلر لكن جزیه‌یی
قبول ایدوب بزلره اهل ذمت اولورلرسه اسلامله جبر اولنمزلر او یصیروا تركیبنده
او كلمه‌سی الا معناسنده در بناً علیه نونی حذف اولندی ﴿ (ولو لهم فئة
اجهز علی جریحهم) ای اتم قتله (واتبع مولیهم والالا) لعدم الخوف ﴾
باغیلرك كندولرینه امداد ایدر ارقه‌لرنده برازمقاتله ایتمیان عسكری بولنورسه
زخمدار اولنلری سریعا قتل اولنوركه انلره ملاقی اولوبده مداوات اولنمیه
وتولی واعراض ایدنلرینك ارقه‌لرینه دوشوب اخذ اولنورلر واكر اول مقوله
جماعتلری اولمزسه جریحلری قتل اولنمز وفرار ایدنلرك آرقه‌لرینه دوشلمز تقویه‌لری
خوفی اولممغین ﴿ (والامام بالخیار فی اسیرهم ان شاء قتله وان شاء حبسه) حتی یتوب اهل
البغی فان تابوا حبسه ایضاحتی یحدث توبة سراج ﴾ كندولر یچون امداد ایدن

طائفه‌سی اولان باغیلرك اسیرلری حقنده امام مخیردر دیلرسه قتل ایدر و دیلرسه
اهل بغی توبه ایده‌مه‌دك حبس ایدر بس آنلر توبه ایتسه‌لر دخی بنه توبه‌لرندن
مقدم حبس ایتدیکی کبی حبس ایدر حتی کندودن توبه ظاهر ومستبان اولنه‌دك
﴿ (ونقاتلهم بالمنجنیق والاغراق وغیر ذلك كاهل الحرب) ﴾ بر کفار ایله
منجنیق ایله‌ویا کندولرینی صویه غرق ایله ویا سائر اسباب هلاکك تنوعیله
مقاتله ایدرسك بغاتله ده اویله مقاتله ایده‌رز مشروع وجائزدر ﴿ (وما لایجوز
قتله من اهل الحرب) كنساء وشیوخ (لایجوز قتله منهم) مالم یقاتلوا ولایقتل
عادل محرمه مباشرة مالم یرد قتله (ولم تسب لهم ذریة ونحبس اموالهم الی ظهور
توبتهم) فترد علیهم وبیع الكراع اولی لانه انفع فتح ویقاس علیه العبید نهر ﴾
کفاردن قتللری جائز اولمیان نسوان و پیرفانی وصبیان مثللولری قتل بونلرده
دخی جائز وواسع دکلدر اکر کندولری بالذات قتال ایتمزلرسه واکر قتال ایدرلرسه
حین مقاتله‌لرنده وبعد القتال قتللری مسوغ ومشروعدر لکن صبیانله مجانینی
قتل جائز دکلدر وعادل باغی اولان محرمنی بالذات کندوسی مباشرت
ایدرك قتل ایتمز مادام کندونك قتلنه قصد ایتمدکجه واکر قصد ایدرسه آنی
دفع ایدر هرنقدر قتلیله اولورسه‌ده دابه‌سنی سکرلیوب تسبیله قتلی مشروعدر
اما اهل حربده مباشرتله محرمنی قتل جائزدر لکن ابوینی قتل ایتمز بغاتك
نسا وذریتلری سبی اولنمز حضرت علی کرم الله تعالی وجهه آندن نهی
بیوردقلرینه بناً بو بابده کندولری مقتدادرلر وتوبه‌لری ظاهر ونمایان اولنه‌دك
اموال واشیالری حبس اولنور توبه‌لری بدیدار اولنجق مالاری کندولرینه
رد اولنور ودابه‌لرینك نفقه ومؤنتلرینك وفرتنه بناً بیعلری اولیدر حبس ثمن
حقلرنده انفعدر وعبیده کراعه قیاس اولنور ﴿ (ونقاتل بسلاحهم وخیلهم
عند الحاجة ولاینتفع بغیرهما من اموالهم مطلقا) ولو عند الحاجة سراج ﴾
بغاتك سلاح وفرسلریله لدی الحاجة قتال ایده‌رز احتیاج اولسون
ویااولمسون سائرماللریله انتفاع اولنمز ﴿ (ولو قال الباغی تبت والقی السلاح)
من یده (كف عنه وا وقال كف عنی لانظر فی امری لعلی اتوب والقی السلاح
كف عنه) ﴾ بر باغی الندن سلاحی آتوب بن توبه ایتدم دیرسه کندویه تعرض
اولنوب طوقنلمز باغی نك توبه‌سی حربینك اسلامی منزله‌سنده‌در عصمت
وحرمت افاده ایدر واکر سلاحی آتوب وبندن کیرو طورك بن کندی امرمده تفکر ونظر ایده‌یم
توبه ایتمك مرجودر وما مولدر دیرسه ینه کندویه طوقنلمز ﴿ (ولوقال
انا علی دینك ومعه السلاح لا) لان وجود السلاح معه قرینة بقاء بغیه فتی القاه
كف عنه والا لا فتح ﴾ واکر سلاحیله برابر بن سنك

دینکز اوزره‌یم دیرسه اندن کف ومنع اولنمز سلاحك کندیله بولنمسی کندونك
بغینك بقاسنه قرینه ودلیل اولمغله امدی باغی سلاحنی القا ایدرسه کندویه تعرض
اولنمز یوقسه اولنور ﴿ (ولو قتله باغ مثله وظهر علیهم فلاشیء فیه) لکونه مباح
القتل فتح فلا اثم ایضا وقتلانا شهداء ولایصلی علی بغاة بل یکفنون ویدفنون بدائع ﴾
بر باغی بی کندی مثللو باغی ویا بر عادل قتل ایتسه امدی اوزرلرینه غلبه اولنوب
کندولرده اجرای شرع شریف اولنسه کندی مباح الدم اولمغله قاتلنه قصاص
ویادیتدن برشی لازم اولمز وقتلنده اثمده اولمز وبزلردن قتل اولنانلر شهیدلردر قانلریله
بلاغسل دفن اولنورلر ونمازلری قیلنور بغاة اوزرینه نماز قیلنمز بلکه بعد الغسل
کفنلنوب دفن اولنورلر ﴿ (ویكره تقبیل رؤسهم الی الآفاق) كذلك رؤس
اهل الحرب لانها مثلة وجوزه بعض المتأخرین لوفیه كسر شوكتهم او فراغ
قلبنا فتح ومر فی الجهاد ﴾ بغاتك وحربی‌نك رأسلرینی اطرافه نقل مکروهدر
بعض متأخرین آنده کندولرینك شان وشوکتلرینی کسر وبزلره فراغ قلب
حاصل اولورسه نقل رؤسی تجویز ایتدیلر اشبو رؤس خصوصی جهادده
دخی مرور ایتدی ﴿ (ولو غلبوا علی مصر فقتل مصری مثله عمدا فظهر
علی المصر قتل به ان لم یجر علی اهله) ای المصر (احكامهم) وان جری لا لانقطاع
ولایة الامام عنهم ﴾ بغاة بر شهره غلبه ایدوب انده برشهری کندی کبی
بر آخر شهری یی قصدا قتل ایدوب بعده اول شهره ظفریاب اولوب اهل عدل
غلبه ایتسه اول قاتل قصاصا قتل اولنور اکر بغاتك احکامی اول شهر
خلقنه جاری اولمیورسه واکر جاری اولیورسه امامك ولایت وحکومتی
کندولرندن منقطعه اولمغله قتل اولنمز لکن آخرتده عذابه مستحق اولور
﴿ (وان قتل عادل باغیا ورثه) مطلقا (وبالعكس اذا قال) الباغی وقت قتله
(انا علی باطل لا) یرثه اتفاقا لعدم الشبهة (وان قال انا علی حق) فی الخروج علی الامام
واصر علی دعواه (ورثه) اما لو رجع تبطل دیانته فلا ارث ابن كمال ﴾
باغی یی عادل قتل ایلسه کرك بن حق اوزره‌یم دیسون وکرك باطل اوزره‌یم دیسون
اکا وارث اولور قتلی بحق اولمغله ارثه مانع اولمز بونك عکسنده که باغی عادلی
قتل ایتدیکنده نظرا اکر باغی بحق قتلی وقتنده بن باطل اوزره‌یم دیرسه اتفاقا
وارث اولمز شبهه معدومه اولمغله واکر بن اشبو امام اوزره خروجمده حق
اوزره‌یم دیوب واشبو دعوای فاسده‌سی اوزره اصرار ایدرسه اکا وارث
اولور اما دعواسندن رجوع ایدرسه دیانتی باطله اولور وارث اولمز
﴿ وفی الفتح ولو دخل باغ بامان فقتله عادل عمدا لزمه الدیة كما فی المستأمن
لبقاء شبهة الاباحة ﴾ وفتحده مرسومدرکه بر باغی امانله اهل عدالك بلده‌سنه

كسدر. سلاح بيعى معصيته اعانه ونصرت اولمغله تحريما مكروه اولدى هبه ووصيت واعاره سيده بنه بويله در وكندودن سلاح اتخاذ اولنان حديد امثالى معدنياتى دخى اهل حربه بيع مكروهدر اهل بغيه بيع مكروه دكلدر كندولرينك زواللرى قريب اولمغله سلاح عمل وصنعتنه تفرغ ونصب دخول وكندوبى برعادل قصدا قتل ايتسه كندويه ديت لازمه اولور نتكم برمستأمنى داراسلامده قتل ايلسه ديت لازمه اولديغى كبى قصاص اولمديغى قتلنك اباحه سى شبهه سنه مبنيدر ﴿ ويكره ﴾ تحريما (بيع السلاح من اهل الفتنة ان علم) لانه اعانة على المعصية (وبيع مايتخذ منه كالحديد) ونحوه يكره لاهل الحرب (لا) لاهل البغى لعدم تفرغهم لعمله سلاحا لقرب زوالهم بخلاف اهل الحرب زيلعى ﴿ فتنه وفساد اربابى اولديغى معلوم اولان نفسلرى اولمغين اما اهل حربك حاللرى بونلرك خلافنه در ﴿ قلت وافاده كلامهم انما قامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريما والا فتنزيها نهر ﴿ شارح رحمه الله تعالى ديركه فقهانك كلاملرندن منفهم اولان بودركه كنديله معصيت وجوده كلان هر برنسنه يى بيع ايتمك تحريما مكروهدر واكر معصيت كنديله قائمه وحصولپذير اولمزسه آنك بيعى تنزيها مكروهدر ﴿ وفى الفتح ينفذ حكم قاضيهم لوعادلا والا ولوكتب قاضيهم الى قاضينا كتابافان علم انه قضى بشهادة عدلين نفذه والالا ﴿ وفتحده مسطوردركه بغاتك قاضيلرينك حكمى نافذ اولور اكر عادل اولورسه واكر عادل اولمزسه حكمى نافذ اولمز واكر كندولرك قاضيلرى بزلرك قاضيمزه بركتاب وحجت وسند كتب وارسال ايتسه امدى بزم قاضيمز بيلورسه كه اول قاضى اول حكمى شاهدين عادلينك شهادتلريله بروجه شرعى ايتدى آنى كندى دخى تنفيذ ايدر يوقسه ايتمز والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفرالله العظيم

﴿ (كتاب اللقيط) ﴾

اشبو مسائل مكتوبه لقيطك احكام واحوالنه دائربيان وتفصيلدر ﴿ عقبه مع اللقطة بالجهاد لعرضيتهما لالفوات النفس والمال وقدم اللقيط لتعلقه بالنفس وهى مقدمة على المال ﴿ مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب جهادى اشبو لقطه ولقيط ايله تعقيب ايلدى وتقييده مناسبدر زيرا انفس واموال جهادده هلاكه عرض اولنوب شرف هلاك اوزره اولديغى كبى بونلر دخى هلاكه عرض اولنمشلردر يوقسه نفس ومالك فواتنه مبنى دكلدر ولقيط اعز اولان

نفسه متعلق اولمغله ماله متعلق اولان لقطه اوزرينه تقديم اولندى ﴿ (هو) لغة مايلقط فعيل بمعنى مفعول ثم غلب على الولد المنبوذ باعتبار المآل ﴿ لقط لغتده يره دوشن نسنه يى قالديروب آلمقدر فعيل بمعنى مفعولدر كانه كندوبى كورنى لقيطنه دعوت ايتمش كبى اولور صكره باعتبار المآل ولد منبوذده استعمالى غالب اولدى زيرا عادتا لقط اولنقدر اجعدر ﴿ وشرعا (اسم لحى مولود طرحه اهله خوفا من العيلة اوفرارا من تهمة الريبة) مضيعه آثم ومحرز غانم ﴿ وشرعده لقيط صاحبنك فقر وفاقه دن خوفا ويازنا مظنه سى تهمتندن فرارا طرح ايتديكى مولود حيك اسميدر آنى ضايع قيلوب طرح ايدن آثم وكنهكاردر واحراز ايدوب قالديران اجرجزيله نائل وغانمدر وتبيينده افضل اعمالدندر ديو محرردر ﴿ (التقاطه فرض كفاية ان غلب على ظنه هلاكه لولم يرفعه) ولولم يعلم به غيره ففرض عين ومثله رؤية اعمى يقع فى بئر شمنى (والافندوب) لمافيه من الشفقة والاحياء ﴿ اكر لقيطك رفع اولنمديغنه نظرا هلاكنه ظن غالب اولورسه التقاطى فرض كفايه اولور { من لم يرحم صغيرنا ولم يوقر كبيرنا فليس منا } حديث شريفنده وارد اولمشدر وكندودن غيرى بركمسه بلمزسه التقاطى فرض عين اولور وقيويه دوشه جك اعمايى كورمكده اشبو التقاطده كى تفصيل كبيدر واكر احتمال غالبى هلاك اولمزسه التقاط مندوبدر آنده اطفال اوزرينه شفقت واحيا اولديغنه مبنى والله جليل { ومن احياها فكانما احيا الناس جميعا } بيورمشدر نفس واحده يى احيا جميع ناسى احيا كبى اولديغى عبادينه طيورمشدر بعد الالتقاط لقيطى طرح حرامدر التقاطيله حفظنى التزام ايتمكله اولكى حالنه رده مالك اولمز ﴿ (وهو حر) مسلم تبعا للدار (الابحجة رقد) على خصم وهو الملتقط لسبق يده (ومايحتاج اليه) من نفقة وكسوة وسكنى ودواء ومهر اذا زوجه السلطان (فى بيت المال) ان برهن على التقاطه ﴿ لقيط داره تبعيتله حر مسلمدر واجد كرك حر اولسون وياعبد ويامكاتب اولسون اكا اعتبار يوقدر وبنى آدمده اصل اولان حريتدر ودار دار احراردر حكم غالبه در لكن رقيتنه خصمكه ملتقط اوزره حجت وبينه اقامه اولنورسه لقيط حر اولمز ملتقطك خصم اعتبار اولنديغى يدينك سبقتى كه آنك اوزرينه ثبوتنه مبنيدر لقيطك محتاج اولديغى نفقه وكسوه وسكنى ودواء وسلطان ونائبنك تزويج ايتديكنه نظرا مهرى بيت المالدندر اكر ملتقط التقاطه اقامة بينه ايدرسه ملتقط كندى مالندن امر قاضيسز لقيطى انفاق ايتسه متبرعدر امر قاضيله اولورسه وقت يسرنده رجوع ايدر ﴿ (وان كان له مال) اوقرابة (ففى ماله) اوعلى قرابته (وارثه) ولودية

(في بيت المال بجنايته) لان الغرم بالغنم * لقيطك مالى ويا اوزرينه نفقه سنى
واجبه اولور اقرباسى اولسه نفقه سى ماله ويا اقرباسنه لازمه اولور وميراثى
هرنقدر ديت دخى اولورسه بيت الماله وضع اولنور ديت امثالى جنايتى بيت
المالدن ادا اولنديغى كبى زيرا غرامتكه ضررلقلر غنمكه منفعتلر مقابلنه در * (وليس
لاحد اخذه منه قهرا) وهل للامام الاعظم اخذه بالولاية العامة فى القهج
لا واقره المصنف تبعا للبحر وحرر فى النهر نعم لكن لا ينبغى اخذه الا بموجب *
لقيطى ملتقطدن براحد قهرا اخذ ايده مز يدينك سبقتنه بناءً حق حفظ كندويه
تابع اولمغله واكر حفظنه قادر اولمزسه لايق اولان انتزاعدر خاصنه كبى امام
اعظم يعنى پادشاه سببيله لقيطى اخذواريدر قيحده بوقدر ديو مرسومدر
بحره تبعيتله مصنف دخى آنى اقرار ايلدى نهرلى امام ولايت عامه سببيله اخذ ايدر
ديدى لكن لايق اولان بلا موجب عدم اخذيدر مثلا عجزينه بناءً محافظه سنه
عدم قدرتى اولورسه بالايجاب اخذ ايتسه اولور * (فلو اخذه
احد وخاصمه الاول رد اليه) الا اذا دفعه باختياره لانه ابطل حقه * ملتقطدن
لقيطى بركمسه برتقريبله اخذ ايتدكدنصكره مقدمكى ملتقط آخذدن مخاصمه
ودعوى ايتسه كندويه رد اولنور الا آخذ كندى رضاسيله ويرمش اولورسه
حقنى ابطال ايتكله كندويه رد اولنمز * (و) هذا اذا اتحد الملتقط فلو تعدد
وترجح احدهما كا (لو وجده مسلم وكافر فتنازعا قضى به للمسلم) لانه انفع
للقيط خانية ولو استويا فالرأى للقاضى بحر بحثا * واشبو ملتقطدن كرها
اخذ اولنديغى ملتقطك بر اولديغى محلده در اما ملتقط ايكى اولوب وبريسى ترجح
ايتسه مثلا لقيطى برمسلمله بركافر بولوب وهر برى بن اخذ ايده رم ديو نزاع
ايتسه لر مسلمه حكم اولنور لقيط حقنده انفع اولمغله زيرا كندينكده اسلاميله
حكم اولنور واكر ملتقطلر مساوى اولورلرسه بونده رأى قاضينكدر لايق
اولان لقيط حقنده انفع اولانى ترجيح ايتمسيدر * (ويثبت نسبه من واحد)
بمجرد دعواه ولو غير الملتقط استحسانا لوحيا والا فبالبينة خانية (ومن اثنين)
مستويين كولدامة مشتركة وعبارة الملتقى ادعاه اكثر من اثنين فعن الامام انه
الى خمسة ظاهرة فى عدم قبول دعوى الزائد ولايشترط اتحاد الام نهر
لكن فى القهستانى عن النظم مايفيد ثبوته من الاكثر فليحرر * لقيطك نسبى
هرنقدر ملتقطك غيرى اولورسه ده بركمسه نك بندر ديو مجرد دعواسيله
استحسانا كندودن ثابت اولور اكر لقيط حياتده ايسه واكر فوت اولمش اولورسه
انجق نسبى بينه ايله ثابت اولور امه مشتركه نك ولدنده اولديغى كبى ايكى مساوى
اولان كمسه لردن دخى ثابت اولور ايكيسى بردن ولد بزدندر ديو دعوى ايدرلرسه

ومنيه نك عبارتنك مضمونى بوكه لقيطى ايكى كمسه دن اكثرمد عيلر بزدندر ديو
دعوى ايتسه لر امام اعظم رحمه اللهدن روايت اولنديغنه كوره آنك نسبى بش
كمسه يه دك ثابت اولور امام ابى يوسف ايكيدن زياده امام محمد رحمهما الله تعالى
اوچدن زياده يه ثابت اولمز بيورديلر امام اعظم رحمه اللهك قولنك ظاهرى
بشدن اكثر كمسه نك دعوالرينك عدم مسموعيتيدر وآنالرك اتحاديده
شرط دكلدر زيرا تاتارخانيه ده لقيطك نسبى بزدندر ديو دعوى ايدن ايكى كمسه نك
هر برى بر آخر عورت تعيين ايد وبده اشبو لقيط بو عورتدن متولددر ديسه لر بينه
ولد ايكيسى ميانلرنده مشترك اوله رق حكم اولنور وعورتك ايكيسنده نسب
ثابت اولورمى امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده اولور اماامامينه كوره اولمز
لكن قهستانيده نظمدن نقلا بشدن اكثردن نسبك ثبوتى مضمونى مرسومدر
بويله تحرير ايديورلر * (ولوادعته امرأة) واحدة (ذات زوج فان صدقها
زوجها اوشهدت لها القابلة اوقامت بينة) ولو رجلا وامرأتين على الولادة (صحت)
دعوتها (والالا) لمافيه من تحميل النسب على الغير (وان لم يكن لها زوج فلابد
من شهادة رجلين) * لقيطى برزوجى اولان عورت بنم ولدمدر ديو دعوى
ايتسه امدى زوجى كندوبى تصديق وياقابله عورت شهادت ايتسه وياولادتنه
هرنقدر بررجل ايله ايكى عورت اولورسه ده بينه قائمه اولسه دعواسى صحيحه اولور
رجالك ولادته اطلاعى عادتا اولمزسه ده بينه شهادتى رد اولنمز واكر زوجى
تصديق ايتموب وبينه ده قائمه اولمزسه عورتك دعواسى مسموعه اولمز آنده
غيراوزرينه نسبى حمل اولنمغله واكر مزبوره عورتك زوجى اولمزسه لقيطك
نسبى دعوا سنده ايكى رجلك شهادت ايتمه سندن لازمدر امابر رجلك لقيطى
بنم اوغلومدر ديو دعواسى صورت مشروحه نك خلافنه در كه بلا بينه قولى
مقبول اولور بونده لقيطدن عارى دفع اولنمغله اماعورتك دعواسى دفع عارى
موجب اولمغين قولى انجق بينه ايله مقبول اولدى * (ولو ادعته امرأتان
واقامت احداهما البينة فهى اولى به وان اقامتا جميعا فهو ابنهما) خلافا لهما
الكل من الخانية * برلقيطى ايكى عورت بندر ديو دعوى وبريسى اقامه بينه
ايتسه اول عورت ولده اولى واحقدر واكر ايكيسى بردن اقامه بينه ايتسه لر ولد
ايكيسنك اولور اماامامين ايچون اختلاف واردر اشبو ذكورك كلاسى خانيه دن منقولدر
* (وان) ادعاه خارجان و (وصف احدهما علامة به) اى بجسده لابثوبه
(ووافق فهو احق) اذا لم يعارضها اقوى منها كبينة الاخر وحريته وسبقه
واسلامه * لقيطى ذى اليددن ايكى خارج دعوى وبرى جسدنده اولان خال
وباش ياريغى كبى بعض علامتلر ايله وصفنى خبر ويروب وخبريده واقعه

مطابق اولسه اول کسه اول ولده مستحق اولور اکر اول علامت و وصفه
معارض اولور اندن اقوی آخرک بیندسی وحریتی ویدنک سبقت ایدوب وضع
یدی واسلامی مثللو برشیئ معارض ومقابل اولمزسه اوزرنده کی ثوب
کندویه ملازم ومتصل اونمغین آنک علامت اولمسنه اعتبار اولنمز وشرعده
علامته اعتبار اولنور نتکم ان کان قیصه قد من قبل الخ آیهٔ کریمه سی اکا دلالت ایدر
❊ ولوادعی احدهما انه ابنه والاخر انه ابنته فاذا هو خنثی فلو مشکلا قضی
لهما والافلمن ادعی انه ابنه ولوشهد للمسلم ذمیان وللذمی مسلمان قضی به
للمسلم تاتارخانیة ❊ خارجلرک بری لقیطی اوغلومدر دیو دعوی ودیکری قزمدر
دیو دعوی ایدوب پس اول لقیط ایسه خنثی اولسه امدی خنثای مشکل
اولورسه ایکیسنه ده حکم اولنور زیرا مشکل مذکرده مؤنثده اولمغله
بری دیکری اوزرینه ترجیح اولنمز واکر مشکل اولمزسه اوغلومدر دیو دعوی ایدنه
حکم اولنور اکر لقیط دعواسنه موافق مذکر اولورسه مسلمک لقیط حقنده
اولان دعواسنه ایکی ذمی وذمینککنه ایکی مسلم شهادت ایتسه لر مسلمه حکم اولنور
شهادتلرک ایکیسیده صحیحه اولوب نهایتی مسلم اسلامنه بنا أ ترجیح
اولندیغنه مبنی ❊ (و) یثبت نسبه (من ذمی و) لکن (هو مسلم) استحسانا
فینزع من یده قبل عقل الادیان مالم یبرهن بمسلمین انه ابنه فیکون کافرا نهر
(ان لم یکن) ای یوجد (فی مکان اهل الذمة) کقریتهم او بیعة او کنیسة والمسئلة
رباعیة لانه اما ان یجده مسلم فی مکاننا فمسلم او کافر فی مکانهم فکافر او کافر
فی مکاننا اوعکسه فظاهر الروایة اعتبار المکان لسبقه اختیار ❊
اکر لقیط ذمی قریه سی ویا کنیسه سی ویا بیعه سی کبی اهل ذمت مکاننده
بولنیوب وآنی برذمی بنم ولدمدر دیو دعوی ایلسه نسبی اندن ثابت اولور
لکن استحسانا کندوسی مسلم اولور ده امور دینیه یه عقلی ایرمزدن مقدمجه
ذمینک یدندن اخذ اولنور مادام ایکی مسلم شاهد ایله اوغلو اولدیغنه اقامهٔ
بینه ایتمدکجه پس اقامهٔ بینه ایدرسه لقیط کافر اوله رق اوغلو اولور
حکم بینه ایله اولمغله ومسلم ولدنی کنیسه یه وکافر مسجده القا ایتزلر امدی
مسئله نک درده احتمالی اولور زیرا لقیطی مسلم بزم مکانلریمزده مثلا مسجدده
بولورسه اتفاقا اول لقیط مسلم اولور واکر کافر کندی مکانلرنده بولورسه
اتفاقا کافر اولور واکر کافر بزم مکانلریمزده ویا عکسیکه بز کندولرینک
مکانلرنده بولورسق ظاهر روایتده مکانک یداوزرینه سبقتی اولمغله مکان اعتبار
اولنور ظاهر روایتک مقابلی امام محمدک واجدی اعتباریدر ❊ (و) یثبت
من عبد وهو حر) وان ادعی انه ابنه من زوجته الامة عند محمد وکلام

الزیلعی ظاهر فی اختیاره ❊ لقیطک نسبی عبددن ثابت اولور وکندوسیده
حر اولور امام محمد قتنده عبد لقیطی جاریه اولان زوجه مدن اوغلومدر
دیوهر نقدر دعوی ایدرسه ده ینه حر اولور امام ابی یوسف جاریه نک
سیدینک عبدی اولور دیدی جاریه اناسی اولمغله ❊ (ولوادعاه حران
احدهما انه ابنه من هذه الحرة والاخر من الامة فالذی یدعیه من الحرة اولی)
لثبوته من الجانبین زیلعی ❊ برلقیطی ایکی حر اوغلومدر دیو دعوی ایدوب
لکن بری اشبو حره دن ودیکری شوجاریه دن متولددر دیو دعوی
ایتسه لر حره دندر دیو دعوی ایدن اکا اولی واحقدر
حریت ایکی طرفدن ثابته اولمغله بونده اثبات اکثر اولمش اولدی
❊ (وان وجد معه مال فهوله) عملا بالظاهر واوفوقه اوتحته اودابة هو علیها
لاما کان بقربه (فیصرفه الواجد) اوغیره (الیه بامر القاضی) فی ظاهر
الروایة لانه مال ضائع ❊ لقیطله برابر برمقدار مال بولنسه ظاهر ایله عملا اول
مال کندونک اولور غیری کمسه نک اول مال ایچون دیو دعواسی شرعا مسموعه اولمز
هر نقدر اول مال یورغانی ودوشکی کبی فوقنده ویا تحتنده اولان نسنه ویا کندونک
اوزرنده اولدیغی دابه سیده اولورسه اما کندونک قربنده بولنان مکانده کی مال
کندونک اولمز پس اول مالی بولان کمسه ویا آنک غیریسی قاضینک امریله
ظاهر روایتده لقیطه صرف ایدر صاحبسز مال ضایع اولمغله ❊ (ولو قرر
القاضی ولاءه للملتقط صح) ظهیریه لانه قضاء فی فصل مجتهد فیه نعم له بعد
بلوغه ان یوالی من شاء مالم یعقل عنه بیت المال خانیة ❊ واکر قاضی لقیطک
ولاسنی ملتقطه تقریر ایدرسه صحیح اولور مجتهد فیه اولان فصلده قضا اولمغله
زیرا بعض علما بیوردیلرکه ملتقط احیاده معتق کبیدر لکن لقیط ایچون
بعد البلوغ دیلدیکی کمسه ایله موالاة ایتمک واردر اکر بیت المال کندودن
ناشی عاقله اولوب بردیت ضررینی کورمش ایسه ❊ (ویدفعه فی حرفة
ویقبض هبته) وصدقته (ولیس له ختنه) فلو فعل فهلک ضمن ولو علم الختان انه
ملتقط ضمن ذخیرة ❊ ملتقط لقیطی حرفتکه صنعته قور لایق اولان بونده ده
بیعک وصیسنده کی مثللو اولا تعلیم علم ایدوب بعده قابلیت واستعدادی اولمزسه
حرفته ویرر دیمکدر زیرا بوده تأدیب وتهذیب قبیلندندر واکر غنی اولورسه
هبه سنی وفقیر اولورسه صدقه سنی ملتقط قبض ایدر نفع محض اولمغله حتی
صبی عاقل اولورسه بونلری بنفسه کندوسی اخذه قادر اولور وصبینک اناسی
ووصیسی دخی بونلری قبض ایدر ملتقط لقیطی ختان ایدوب سنت محلنی
قطع ایده مز امدی ختانی ایدوب وهلاک اولسه ملتقط ضامن اولور کندویه

ختان ولايتي اولمغين جنايت ايتمش اولمغله واكر ختان آمرك ملتقط اولديغني
بيلورسه ديتي ضامن اولور لكن ظاهر اولان ضماناك ملتقط اوزرينه اولمسيدر
* (وله نقله حيث شاء) وينبغي منعه من مصر الى قرية بحر * ملتقطه لقيطي
ديلديكي محله نقل جائز ومشروعدر لكن لايق اولان شهردن قريه يه نقلندن
منعدر اهالئ قريه اخلاقلريله متخلق اولمسون ديو * (ولاينفذ للملتقط عليه
نكاح وبيع و) كذا (اجارة) في الاصح لان الولاية عليه في ماله ونفسه للسلطان
لحديث السلطان ولي من لا ولي له * ملتقطك لقيط اوزرينه نكاحي نافذ اولمز
نكاحده ولايت قرابت وملك وسلطنتله در بونده ايسه بريسي يوقدر سلطان لقيطي انكاح
ايدوب ومهريني بيت المالدن ادا ايدر ومالني بيعي دخي نافذ اولمز وقول اصحده
اجاره سي دخي نافذه دكلدر لقيطك اوزرينه مالنده ونفسنده ولايت سلطانكدر
السلطان ولي من لا ولي له حديث شريفنه بناءً لكن اجرتني كندويه
صرف ايچون اولورسه جائزدر يتيمي بلا اجرة استخدام حرامدر هر نقدر استخدام
ايدن قرنداشي ويا استادي اولورسه ده والده سنككي جائزدر * فروع لو باع
او كفل او دبر او كاتب او اعتق او وهب او تصدق وسلم ثم اقرانه عبد لزيد لا يصدق في ابطال
شئ من ذلك لانه منهم وتمامه في الخانية ومجهول نسب كلقيط * بركسه
بر عبدي آخره بيع ويا كفيل ايدوب ويا تدبيره ويا كتابته كسوب ويا عتق ويا هبه
ويا تصدق وتسليم ايدوب صكره اول عبد زيدكدر ديو اقرار ايتسه امدي اشبو
مذكوراتك برني ابطالده قولي تصديق اولنمز زيرا كندي { ومن سعى في نقض
ماتم من جهته فسعيه مردود } مضمونجه متهمدر ومجهول النسب اولان كسه نك
حكمي هر برشيده لقيط كبيدر (تتمه) حكايه اولنور كه بغدادده بر لقيطه
قز بولنوب صدرنده بر ورقه تعليق اولنمشکه انده * هذه بنت شقي وشقية * بنت
الطباهجة والقلية * ومعها الف دينار جعفرية * يشترى بها جارية هندية *
وهذا جزاء من لم يزوج * بنته وهي كبيرة * وبرروايتده وهي صغيرة مكتوبدر يعني
اشبو قز شقي وشقيه نك وحماقتي نهايت درجه سنده وارمش وزياده مبغوضه اولان
كسه لرك جماعلرندن متولده برقزدر وكندي ايله برابر بيك جعفري التوني واردر
آنكله بر هنديه جاريه سي شرا اولنوب كندويه استخدام اولنملي واشبو مثللو فضاحت
ورسوايلق قزيني كبيره ويا صغيره اولديغي حالده تزويج ايتميان كسه نك جزاي
لايقيدر ظن غالب كاتب ورقه نك قزي وقتنده بر مناسب اره عقد اولنمغين
لقيطه مشروحه يي زنادن تولد ايتمكله خصوص مشروح وقوع بولمشدر
قاموسده طبيخ طاوباتك تحيله استحكام الحماقتله قليه بغضاء ايله مفسردر
والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

* (كتاب اللقطة) *

اشبو كتابين ميانه لرنده مناسبت ايكيسي ده لفظا ومعنى متقاربلر اولديغنه مبنيدر
لقيط نوع بني آدمدن ولد منبوذ ولقطه سائر مالدن نبذ اولنان در لقيطك تقديمي
شرفينه بناءدر * (هي) بالفتح وتسكن اسم وضع للمال الملتقط عيني
وشرعا مال يوجد ضائعا ابن كمال وفي التاتارخانية عن المضمرات
مال يوجد ولا يعرف مالكه وليس بمباح كمال الحربي وفي المحيط (رفع شئ
ضائع للحفظ على الغير لا للتمليك) وهذا يعم ما علم مالكه كالواقع من السكران
وفيه انه امانة لا لقطة لانه لا يعرف بل يدفع لمالكه * انتهى لامك ضمي قافك
فتحي ويا سكونيله التقاط واخذ اولنان ماله موضوع بر اسمدر وشرعده ابن كمالك
بياننه كوره ضايعا كه مالكي معلوم اولميه رق بولنان مالدر زيرا مالكي
معلوم اولاجق مال ضايع اولمز صاحبنه ردي واجب اولور كندويه لقطه
حكمي اجرا اولنمز وتاتارخانيه ده مضمراتدن نقلا مرسومدر كه لقطه حربي
مالي كبي مالكي معلوم اولميوب وكندوسي مباح اولميان بولنان مالدر ومحيطك
بياننه نظرا لقطه كه التقاط حفظ ايچون تمليك اولميه رق غيرك ضايع
اولان مالني رفعدر امدي هي ضميري لقطه نك ضمننده اولان معنى متقدم اولان التقاطه
راجع اولور بوايسه تكلفدر اولى اولان رفع مرفوع معناسنه صفتك موصوفنه
اضافتي قبيلندن اولمقدر واولى اولان تمليكا بدلنه تملكا ايدي واشبو متنك
تعريفي سكراندن دوشن كبي مالكي معلوم اولان ماله عام وشامل اولور بوكا
سؤال وارد اولور كه مال مشروح امانتدر لقطه دكلدر وتعريف اولنمز بلكه
صاحبنه ويريلور * (ندب رفعها لصاحبها) ان امن على نفسه تعريفها والا
فالترك اولى وفي البدائع وان اخذها لنفسه حرم لانها كالغصب *
لقطه يي صاحبنه ويرمك قصديله قالديرمق مندوبدر اكر كندي نفسنه
تعريفنه كه بن شو مقوله برشي بولدم ديو اشاعه وافشاسنه امنيتي اولورسه
يوقسه اولديغي محلده تركي اولى وافضلدر واكر نفسنه امنيتي اولميوب
قالديرديغنه كوره اكل وبلع ايده جكي متيقن اولورسه تركي فرض اولور
وبدائعده مذكوردر كه بركسه لقطه يي كندي نفسيچون قالديرسه غصب كبي
اولمغله حرام اولور * (ووجب) اي فرض فتح وغيره (عند خوف ضياعها)
كما مر لان لمال المسلم حرمة كما لنفسه فلو تركها حتى ضاعت اثم وهل يضمن
ظاهر كلام النهر لا وظاهر كلام المصنف نعم لما في الصيرفية حمار يأكل حنطة

انسان فلم يمنعه حتى اكل قال فى البدائع الصحيح انه يضمن انتهى ❊ لقطه‌نك
ضياعى خوفى اولورسه لقيطه‌ده مرور ايتديكى مثلاو التقاطى فرض عين اولور
اكر ملتقطدن غيرى كسه‌نك معلومى اولمزسه واكر غيرى كسه‌ده بيلورسه
التقاطى فرض كفايه اولور وخوف ضياعه غلبهٔ ظن كفايت ايدر مجرد
توهمله خوف ثابت اولمز وفرضيتى مسلمك مالنك حرمتى نفسنك حرمتى كبى
اولديغنه مبنيدر قچان بركسه‌نك لقطه‌يى التقاط ايتديكى تقديرجه عدم
خيانتنه امنيتى اوله‌رق آنى ترك ايدوب حتى ضايع اولسه آثم وكنهكار اولور
وكندويه ضمان لازم اولورمى نهرك كلامنك ظاهرى عدم لزوميدر اصل نهرك
عباره‌سى وعلى فرض اوتركها حتى ضاعت فالظاهر انه لاضمان عليه
لكنه يأثم در بوكا كوره اولى اولان شارحه ظاهر كلام النهر لابدلنه استظهر
فى النهر لاديمك ايدى مصنفك كلامنك ظاهرى ضمانك لزوميدر زيرا
صيرفيه‌ده مرسومدركه بركسه برشخصك بغدابنى حمار اكل ايدر
ايكن كوروب آنى منع ايتمسه بدا يعك تصر يحنه نظرا صحيح اولان ضمانيدر
لكن اشبو ايكى مسئله مابيننده فرق واردر زيرا اكل حمارده اتلاف مشاهد
ومحقق اولمغله حفظى واجب اولدى ترك لقطه بويله دكلدر بونده اتلاف يك
ظاهر دكلدر زيرا كندودن امين بركسه‌نك التقاطى ممكندر ❊ وفى الفتح
وغيره لورفعها ثم ردها لمكانها لم يضمن فى ظاهر الرواية وصح التقاط
صبى وعبد لا مجنون ومدهوش ومعتوه وسكران لعدم الحفظ منهم ❊ دخى فتحده
وغيريده مذكوردركه بركسه لقطه‌يى محلندن رفع بعده قبل التحول اول محله
رد ايتسه ظاهر روايتده ضامن اولمز ظاهر روايتك مقابلى اولديغى محلدن
بشقه محله نقل ايتسون ويا ايتمسون ضمانى قوليدر وصبينك وعبدك التقاطى
صحيحدر امدى صبى اشهاد ايتمزسه ضامن اولور وتعريف وليسيچوندر
مجنون ومدهوش ومعتوه وسكرانك التقاطى صحيح دكلدر كندولرندن
حفظ ممكن اولمغين ❊ (فان اشهد عليه) بانه اخذه ليرده على ربه ويكفيه
ان يقول من سمعتموه ينشد لقطة فدلوه على (وعرف) اى نادى عليها حيث
وجدها وفى المجامع (الى ان علم ان صاحبها لايطلبها اوانها تفسد ان بقيت
كالاطعمة) والثمار (كانت امانة) لم تضمن بلا تعد ❊ امدى لقطه‌يى اخذ
ايدن كسه حين اخذنده بن بونى صاحبنه رد ايچون اخذ ايديورم بر ينك آرايان
اولورسه بكا خبر ويركز ديو اشهاد وتعريف ايدوب بولديغى محلده ومساجد
واسواق كبى جمعيت محللرنده ندا ايدوب حتى صاحبنك عدم مطالبه‌سى
معلوم اولوب ويا اطعمه وميوه مثللو ابقا اولنديغنه كوره فساده كتمسى مستبان

اولورسه امدى كندويه امانت حكمى ويريلور تعدى وتقصير نسز هلاك
اولورسه ضامن اولمز ❊ فلولم يشهد مع التمكن منه اولم يعرفها ضمن ان انكر
ربها اخذه للرد وقبل الثانى قوله بيمينه وبه نأخذ حاوى واقره المصنف وغيره ❊
واكر ملتقطك اشهاده قدرتى وار ايكن اشهاد ايتميوب ويا لقطه‌يى تعريف
ايتمزسه هلاكى صورتنده ضامن اولور اكر مال صاحبى رد ايچون اخذنى
انكار ايدرسه اما مالك ايچون اخذنده تصدق ايدرلرسه اتفاقا ضمان لازم اولمز ❊ بحر ❊
امام ابى يوسف رحمه الله تعالى ملتقطك قولى يمينيله مقبول اولور
بيورديلر ومعمول به اولان قولده بودر زيرا لقطه‌يى صاحبيچون اخذى حسنه
نفسيچون اخذى معصيت اولوب ومؤمنك حالنى صلاحه حمل ايتمك واجبدر ❊ (ولو من
الحرم اوقليلة اوكثيرة) فلا فرق بين مكان ومكان ولقطة ولقطة ❊ لقطهٔ مشروحه
امانت حكمنده اولور هرنقدر التقاط اولنوب ويا قليله ويا كثيره اولورسه‌ده
امدى دار حربده دخى اولورسه مكانلر واز وياچوق لقطه‌لر ميانلرنده فرق يوقدر
جمله‌سنك حكملرى بردر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك حرم حقنده
اولان {ولاتحل ساقطتها الا لمنشد} قول شريفنك تأويلى بوكه آنده التقاط
انجق تعريف ايچون حلال وجائز اولور ديمك وحرمك بونكله تخصيصى حرم
غربا محلى اولمغله كندوده تعريفك عدم سقوطنى بيانه مبنيدر وبعض علما لقطه
ايكيوز درهم ويا اكثر اولورسه برسنه واون درهمدن ايكيوزه قدرده برماه واونده
برهفته واوچده اوچ كون وبرده بركون تعريف ايدر ديديلر وبر مسلم امانله دار
حربه دخول وآنده برلقطه بولوب دار اسلامه برابر اخراج ايلسه لايق
اولان آنى دار اسلامده تعريفدر لقطه اولمغله وعقد امانله عدم خيانتى التزام
ايتمش اولمغله آنك تملكى خيانت اولمش اولور ❊ وتمامه فى الحموى ❊ (فينتفع)
الرافع (بها لو فقيرا والا تصدق بها على فقير ولو على اصله وفرعه وعرسه
الا اذا عرف انها لذمى فانها توضع فى بيت المال) تاتارخانية ❊ ملتقط تعريف ايدوب
وصاحب مالك عدم مطالبه‌سنه ظن غالبى اولورسه كندوسى انتفاع
ايدر اكر فقير ايسه واكر فقير دكلسه آنى برفقيره تصدق ايدر فقير هرنقدر
كندونك اصلى وفرعى وزوجه‌سى اولورسه‌ده الا زنار وخاج كبى ذمى غير
معينك اولديغى معلوم اولورسه بس بيت الماله وضع اولنورده مصارفنه
صرف اولنور ❊ (وفى القنية لو رجى وجود المالك وجب الايصاء (فان جاء
مالكها) بعد التصدق (خير بين اجازة فعله ولو بعد هلاكها) وله ثوابها
(اوتضمينه) والظاهر انه ليس للوصى والاب اجازتها نهر وفى الوهبانية
الصبى كبالغ فيضمن ان لم يشهد ثم لابيه اووصيه التصدق وضمانها فى مالهما لامال

الصغير ﴾ وقنيه‌ده مذكوردر كه ملتقط مالكك وجودینی رجا وامید ایدرسه كندويه مرض مستولى اولدقده وصيت ايتمسى واجبدر واكر بعد التصدق لقطه‌نك صاحبى كلورسه هرنقدر لقطه‌نك هلاككندنصكره اولورسه ده ملتقطك فعلنه اجازت ويروب ثواب كندونك اولمغله و يا تضمينى بيننده مخيردر مانده كندودن اذنسز تصرف اولمغله ظاهر اولان وصى وابك صغيرك مالندن لقطه سنك تصدقه اجازتى مشروع دكلدر صغيره ضرر اولمغله ووهبانيه‌ده مرسومدركه لقطه احكامنده صبى‌ده بالغ كبيدرحين اخذنده اشهاد ايتديسه تلفيله ضامن اولور وباباسى ووصيسى آنى تصدق ايدرلر وضمانى كندولرينك مالرندن اولور صغيرك مالندن اولمز ﴾(ولو تصدق بامر القاضى) فى الاصح (كما) لهان (يضمن القاضى) اوالامام (اوفعل ذلك) لانه تصدق بمال الغير بغير اذنه ذخيره (او) يضمن (المسكين وايهما ضمن لايرجع به على صاحبه) ولوالعين قائمة اخذها من الفقير ﴾ صورت مشروحه ده ملتقطك تصدقى هرنقدر قاضى‌نك امريله اولورسه‌ده قول اصحده ينه ضامن اولور نتكم مزبور تصدقى غيرك مالنده كندودن اذنسز قاضى ويا امام ايشلسه‌لر آنلره وياهسكينه صاحب مال تضمين ايتديرديكى كبى وتضمينى اولورسه‌ديكرينه رجوع ايدهمز مسكينك رجوع ايده‌مديكى كندوسى تلف ايتديكنه بنادر ملتقطك ايده‌مديكى ضماننه اكا مالك اولمغله كندى مالنى تصدق ايتمش اولديده ثوابيده كندونك اولديغنه مبنيدر واكر عين حالا فقيرك بدنده موجود ايسه آنى اخذ ايدر ﴾(ولا شئ للملتقط لمال اوبهيمة اوضال (من الجعل اصلا) الا بالشرط كمن رده فله كذا فله اجر مثله تاتارخانيه كاجارة فاسدة ﴾ برمالى ويا حيوانى ويا ضايع اولان صبى‌يى بولان كمسه ايچون مثلا مشتلق نامنه اصلا برشئ آلمق يوقدر الا صاحب مال هركيم مالمى رد ايدوب بكا كتوررسه كندويه شوقدرشى اولسون ديو شرط ايدرسه اجارهٔ فاسده‌ده كى مثلا اجرمثل آلور اكر مالى بولان كمسه معين بركمسه دكلسه واكرمعين برشخصه اشبو ضايع اولان مالمى و يا دابه‌مى ويا ولدمى بولوب كتوررسك سكا شونى ويرهيم ديمش اولورسه نفس مسمايى اخذ ايدر ﴾(وندب التقاط البهيمة الضالة وتعريفها مالم يخف ضياعها فيجب وكره لومعها ماتدفع به عن نفسها كقرن لبقر وكدم لابل تاتارخانية ﴾ قربنده ابنيه وخيمه وقافله ومرعاده دواب اولميان بهايم ودوابى التقاط وتعريف مندوب اولور مادام ضياعى خوفى اولمزسه واكر ضياع وتلفندن قورقيلورسه ماسبقده مرور ايتديكى مثلا واجب عينا ويا كفاية فرض اولور واكر بهايمك كندى نفسندن مضرتى دفع ايدر بقرك بوينوزى ودوه‌نك اصرمه‌سى مثلا نسنه‌سى

بولنورسه التقاطى مكروه اولور وصحيحينده ذكر اولنان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك بهيمه‌يى اخذدن نهى بيورمسنه مبسوطده جواب ويرمشلركه اول وقتده اهل صلاح غالب فى زماننا اهل فساد اوفروا كثر اولديغنه مبنيدر ﴾(ولو كان الالتقاط (فى الصحراء (ان ظن انها ضالة حاوى ﴾ ضاله اولديغنه ظن غالب اولورسه التقاط هرنقدر صحراده دخى اولورسه مندوبدر ﴾(وهو فى الانفاق على اللقيط واللقطة متبرع) لقصور ولايته (الا اذا قال له قاض انفق لترجع) فلولم يذكر الرجوع لم يكن دينا فى الاصح (او يصدقه اللقيط بعد بلوغه) كذا فى المجمع اى يصدقه على ان القاضى قال له ذلك لامازعمه ابن الملك نهر والمديون رب اللقطة وابواللقيط اوسيده اوهو بعد بلوغه ﴾ ملتقط لقيطه ولقطه‌يه انفاقنده ولايتنك قصورندن ناشى متبرع ومحسن عداولنور غيرى كمسه‌نك دينى امرنسز اداده اولديغى كبى لكن قاضى كندويه انفاق ايله كه حتى وقتنده رجوع ايده‌سك ديرسه وياخود لقيط بعد البلوغ كندوينى انفاقنده تصديق ايدرسه كه قاضى كندويه قول مشروحى ديدى ديوامدى متبرع اولمز بوفسده لقيطك تصديقندن مراد ابن ملكك زعم ايتديكى كبى ملتقطك رجوع ايچون انفاقنى تصديقى دكلدر بعدا زين نفقه‌يه مديون لقطه صاحبى ولقيطك باباسى وياسيدى ويا بلوغندنصكره كندوسيدر ﴾(وان كان لها نفع آجرها) باذن الحاكم (وانفق عليها) منه كالضال بخلاف الآبق وسيجئ فى بابه (وان لم يكن باعها) القاضى وحفظ ثمنها ولوالانفاق اصلح امر به لان ولايته نظرية اختيار فلولم يكن ثمة نظر لم ينفذ امره به فتح بحثا ﴾ اكرلقطه آت وقاطر وانلرك امثالى اجاره‌يه صالح اولور بهايمدن اولورسه ملتقط اذن حاكمله ايجار ايدوب بدل اجاره‌دن اكا صرف وانفاق ايدر ضالكه حر اولان انساندن ضايع اولان صغيرك ايجار وآندن انفاق اولنديغى كبى اما آبق ضالك خلافنه‌دركه آنده ايجار وانفاق اولمز وقريبا باب الاباق‌ده كلوركه عبد اباق ايتمسون ديو ايجار اولنمز واكر قيون وكچى كبى ايجارنده نفع اوليان بهايمدن اولورسه قاضى آنى بيع ايدوب ثمنى حفظ ايدر واكربو مقوله‌لرده دخى انفاق مال صاحبى حقنده اصلح وانفع اولورسه قاضى آنكله امر ايدر كندونك ولايتى نظريه‌دركه نظر وتأمله منسوبه اولمغله امدى برمحلده كه قاضى‌نك امرنده نظر ونفع اولمدى آنده امرى نافذ اولمز ﴾(وله منعها من ربها ليأخذ النفقة) فان هلكت بعد حبسه سقطت وقبله لا ﴾ لقطه‌يى نفقه‌سنى اخذ ايچون ملتقطه صاحبندن منع واردر امدى صاحبى ملتقطك اذن قاضيله اولان نفقهٔ مصروفه‌سنى ادادن اباوامتناع ايدرسه قاضى

لقطه یی بیع ایدوب نفقه یی آنك ثمننـدن ادا و باقیسنی صاحبنـه رد ایدر قیجا نکدلقطـه ملتقطك نفقه سیچـون منعدنصکره هـلاك وضـایع اولسـه رهن کبی اولمغله نفقه ساقطه اولور حبسندن مقدم ضـایع اولورسه ساقطه اولاز سـیدحوی مضمـون مشروحـه عقـود الدرر فیمـا یفتی به من اقـوال زفر نام منظومه سنده اشارت ایدوب دیرکه (نظم)انفاق ملتقط بالاذن یسقط ان ❊ بعـد الهلاك بحبس للوفاء جلی ❊ کما یشیر الیـه فی الهـدایة اذ ❊ اومی لترجیحـه من غیر ماخطل ﴿(ولابد فعها الی مدعیها) جبراعلیه (بلا بینة فان بین علامة حل الدفع) بلاجبر (وکذا) یحل (ان صـدقه مطلقا) بین اولا وله اخذ کفیل الامع البینة فی الاصح نهـایه ﴾ ملتقط بلا بینة لقطه یی بندر دیود عـوی ایدن کمسه به حاکم طرفندن کنـدویه جـبراولنه رق ویرمز یعنی کندویه ور دیوقاضی جبر ایده من واکرمـدعی لقطه نك علامت ونشانلرینی بیان ایدرسه ملتقط آنی بلاجبر ویرمك حـلال ومشروع اولور بنـه بوبله مدعی علامت بیان ایتسـون وبا ایتمسـون کنـدو یه لقطه یی ویرمك حلال اولور اکر ملتقط کنـدویی بندر دعـواسنده تصدیق ایدرسـه وکنـدو یه مدعی أمر قومـدن کفیـل اخذی مشر وعدر لکن لقطه کندونك اولدیغی بینه ایله اثبـات ایدرسـه قول اصحـده ملتقط کـندودن کفیل استرم دیه من ﴿(التقط لقطة فضاعت منه ثم وجدها فی ید غـیره فلا خصـومة بینهمـا بخـلاف الودیعة) مجتبی ونوازل لکن فی السراج الصحیح ان له الخصـومـة لان یده احـق ﴾ لقطه التقـاط ایدن کمسـه نك یدندن ضـایعه اولوب بعده غیری کمسـه نك یدنده آنی بولسه میانه لرنده خصومت ودعـوی مسموعـه اولمز اماودیعه بونك خلافنه درکه بونده مودع ودیعـه یی یدنده بولدیغی غیرد ن دعوا یه قادر اولور اما لقطه ده ثانی ده اولکی کبیدرایمدی بوخصوص مجتبی ایله نوازلك تصریحلریدر لکن صاحب سراجك قولی ملتقطك یدی احق اولمغله صحیح اولان آنك دعوایه قادراولمسیدر ﴿(علیه دیون ومظالم جهل اربابهـا وایس) من علیه ذلك (من معرفتهم فعلیه التصدق بقدرها من ماله وان استغرقت جمیع ماله)هذا مذهب اصحابنا لا نعلم بینهم خلافا کمن فی یده عروض لا یعلم مستحقیها اعتبارا للدیون بالاعیان ﴾ برکمسه نك اوزرنده صاحبلری معلوم اولمیوب ومعرفتلرینه برطریق اولمیان برمقدار دیون ویامظلملر اولسه امدی کندویه مالندن اول قدرمبلغ تصدق ایتمك واجب اولور هرنقدر مالنك جمله سنی مستغرق اولورسه ده واکر صاحبلری معلوم اولورسه دنیاده وآخرتده ذمتنك تبرئه سی انجـق حـق صاحبنه تأدیه ایله اولور وورثه سنه علم کـندولرینه علم کبیـدر واکر معرفتلری مرجـو ومأمول اولورسـه تصدق ایتمز

وتصدق اولنان مالك ثوابی حق صاحبلرینه ولمز کندولرینك اذنی اولمقین نهایتی عندالله ذخیره اولوب ورجا اولنورکه الله جلیل آنکله خصمـاسنی ارضـا بیوره اشبو مضمون مشروح بزم اصحابمزك مذهب صواب قرینلریدر وبومسئله ده میانه لرنده براختلاف دخی معلومز دکلدر نتکم برکمسـه نك یدنده صاحبی نامعلوم براز عروض ومتـاع بولنسه امـدی کـندونك فقرینـه بنـاءً آنی بعض مصـالحنه صرف ایدوب صکره وقت یسرنده اول قـدر مبلغ تصدق کندویه واجب اولدیغی کبی بس بوخصوصده دیونده اعیان کبی اعتبـار اولندی ﴿(و) متی فعـل ذلك (سقط عنه المطـالبة) من اصحـاب الدیون (فی العقبی) مجتبی وفی العمدة وجـدلقطة وعرفهـا ولم یرد بهـا فانتفع بهـا لفقره ثم ایسر یجب علیه ان یتصدق بمثله ﴾ قیجانکه برکمسه اربابی نامعلوم دیونی وظلمـا اخـذ ایتـدیکی نسنه لری فقرایه تصدق ایتسـه آخرتده حـق صـاحبلرندن مطالبه سـاقط اولور الله سبحـانه وتعالی اعلم ظن اولنورکه مزبور دیون ویامظـالم مال ضایع منزله سنده اولوب آنکده صـاحبی نامعلوم اولیجق مصرفی فقرادر وآنی فقرایه دفعیله صدق نیتی عندالله تبین ایدوب وتوبه سیله ده ظلمه اقـدامی کناهی ساقط اولور وعمده ده مسطوردرکه برکمسـه برلقطة بولوب وآنی تعریف ایدوب صـاحبی بلنمکین کندوسی فقرادن اولمغـله آنکله انتفـاع ایدوب آنی بعض مصارفنه صرف بعده یسر حال پیدا ایتسـه کندویه آنك مثلنی ویابدلنی تصدق واجب اولور ﴿(مات فی البادیة جازلر فیقه بیع متاعه ومرکبه وحمل ثمنه الی اهله) ﴾ برکمسـه وطننه بعیده اولان بادیه وصحراده وفات ایتسـه بس کندونك رفیق وصدیقنه متـاع ومرکبنی بیـع وثمنی اهل وعیـالنه حمل وتسلیم ایتمك جائز اولور اول منلاو یرده قاضی بولنمقین اذننه توقف ایتمز جواز تعبیری بیعك عـدم جوازنیده افاده ایدر امدی متاعی اهلنه تحمیل ایدر ﴿(حطب وجـد فی الماء ان له قیمـة فلقطة والا فحلا ل لآخـذه) کسـائر المبـاحات الاصلیة درر ﴾ صوده بولنـان اودونك قیمتی اولورسـه لقطه در یوقسـه سائر مبـاحات اصلیه کـبی اخذ ایدنه حلالدر بعضیلر صوده بولنـان المانکبیدر دیدیلر ﴿ وفی الحاوی غریب مات فی بیت انسـان ولم یعرف وارثه فترکته کاللقطة مالم یکن کثیرا فلبیت المـال بعدالفحص عن ورثتـه سنین فان لم یجدهم فـله لومصرفا ﴾ وحاوی ده مرسـومدرکه برشخصك خانه سنده برغریب وفات ایدوب ووارثی معلومی اولمسـه امـدی آنك ترکه سی کثیره دکلسـه لقطه کبیدر واکر ترکه سی کثیره اولورسـه ورثه سنی برقاچ سـنه تفتیش وتفحص ایتدکدنصکره بیت المـالکدر واکر منزلنده وفات ایدن کمسه ورثه یی بولمزسـه ترکه کندونکدر

اكر فقرادن اولوب مصرف اولورسه ﴿محضنه﴾ اى برج (حمام اختلط بها
اهلى لغيره لاينبغى له ان يأخذه وان اخذه طلب صاحبه ليرده عليه) لانه كاللقطة
(فان فرخ عنده فان) كانت (الام غريبة لايتعرض لفرخها) لانه ملك الغير (وان الام
لصاحب المحضنة والغريب ذكر فالفرخ له) ﴾ بركسه‌نك كندوده قوش يورطلیوب
مأوى ومسكن اتخاذ ايليه‌جكى محل اولوب آنده غيرى كسه‌نك اهلى اولان
كوكرجينلرى بربرلرينه مختلط اولسه‌لر اول كسه‌يه اول غيرك قوشلرينى اخذ لايق
وروا دكلدر لقطه‌يى اخذ هرنقدر مندوب ايسه‌ده بونلرك طيران ايدوب محل
اصليلرينه رجوعلرى احتماله بناً واكر آنى اخذ ايدرسه لقطه كبى اولمغله
صاحبنه رد ايچون آنى سؤال ايدوب طلب ايدر وقوشى تعريف لازمدر واكر
اول قوش كندونك برجنده يورطليوب يورورسه امدى آنا غريبه اولورسه
غيرك ملكى اولمغله يوروسنه محضنه صاحبى تعرض ايتمز واكر ام صاحب محضنه‌نك
اولوب غريب مذكر اولورسه يورو كندونك اولور آناسنه تابع اولمغله ﴿وان لم يعلم
ان بيرجه غريبا لاشئ عليه ان شاء الله تعالى قلت واذا لم يملك الفرخ فان
فقيرا اكله وان غنيا تصدق به ثم اشتراه وهكذا كان يفعل الامام الحلوانى
ظهيريه﴾ واكر بركسه‌نك قوش خانه‌سنده غريب قوش اولديغى معلوم اولمزسه
اول برجدن اخذ وتناول ايتديكى شيدن كندويه ان شاء الله تعالى برشى
لازم كلمز شارح رحمه الله تعالى ديركه اكر بركسه كندونك برجنده غيرك قوشى
يورولسيله اكا مالك اولمزسه لقطه كبى اولمغله اكر كندوسى فقير اولورسه
انى اكل ايدر واكر غنى ايسه آنى تصدق ايدوب بعده متصدق عليهدن آنى اشترا
ايدر امام حلوانى قوش لحمنه‌نك محبتى اولمغله بويله ايشلر ايدى ﴿ وفى الوهبانية
مر بثمار تحت اشجار فى غير امصار لابأس بالتناول مالم يعلم النهى صريحا
اودلالة وعليه الاعتماد ﴾ دخى وهبانيه‌ده مذكوردركه بركسه شهرستانك
غيريده بعض اشجار تحتنده ميوه‌يه تصادف ايدوب راست كلسه آنى اخذ
وتناولده اول كسه‌يه بأس يوقدر مادام صريحا ويادلالة آندن نهى معلومى
اولمیجق واعتماد بوقولك اوزرينه‌در ﴾ وفيها واخذك تفاحا من النهر جاريا
يجوز وكثرى وفى الجوز ينكر ﴾ ووهبانيه‌ده مرسومدركه نهر جاريدن
الما وامرود وانلرك امثالى بقاسى اوليان ميوه‌يى اخذ وتناول
جائزدر جوز وبادم كبى مكثيله فساده كتميوب نوعا بقاسى اولان نسنه‌لرى
نفسيچون اخذ شرعا منكر ومنهيدر اما صاحبنه رد ايچون اولورسه جائزدر (خاتمه)
حكايه اولنوركه بعض متزهد قورى صوفيلردن برى برلقطه بولوب واكا احتياجى
اولمغله طمع ايدوب وشرعا تعريفى لازم اولوب وشهرده تعريفنه نظراصاحبنك

ظهورى خوفندن طشره‌ده برقيو باشنه واروب باشنى قيونك درونه ادلا ايده‌رك
بن شو مقوله برنسنه بولدم اكر طالبى بولنورسه بنى خبر ويريكوز ديو تعريف
ايدركن قيونك قربنده ناكاه بركسه اول لقطه بنمدر ديو علامتنى خبر ويروب انى
اخذ ايلدى بس بوندن ظاهر ومستبان اولديكه البته الله جليلك تقدير ايتديكى
بريبى بوله جقدر حيله وخدعه ايله مقدردن زياده اولمز امدى شرعا جعيتلو
محللرده تعريفى اظهار لازم ايكن تركى مشروعمدكلدر رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم بيورمشلركه ﴿ لايكثر همك مايقدر يكون وماترزق يأتيك ﴾ يعنى دنيا ورزق
خصوصى ايچون چوق مغموم ومكدر اولمه تقدير اولنان اولور ورزقك سنى
بولور امدى مزبور ملتقطك تعريف مشروعى اتفاقا تعريف اولمدى خطادر
والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب الابق ﴾

ابق ايكنجى واوچنجى ودردنجى بابدن كلور مصدرى بانك سكونيله ابقا وفتحيله
ابقا وكتاب وزننده اباق در اسم فاعلى آبق وابوقدر جمعى كفار وركع
وزننده اباق وابقدر بلاخوف ومشقة قاچمق معناسنه يعنى بو كتاب
مستطاب اباق وهرب ايدن مملوكه دائر مسائل بياننده‌در ﴾ مناسبته عرضية التلف
والزوال والاباق انطلاق الرقيق تمردا كذا عرفه ابن الكمال ليدخل الهارب
من مؤجره ومستعيره ومودعه ووصيه ﴾ شلبى حاشيه‌سنده مرسومدركه اشبو درت
كتابك هربرنده توى وتلف معناسى بولنمق ملابسه‌سيله متواليا برى برى
عقبنده ذكر اولندى وكندولرده كتابله تصدير اولنوب باب ويافصل ايله
عنوانلنمديغى هربرلرى مسائل مستقله‌يى مشتمل اولوب برنده‌كى مسائل ديكرنده
داخل اولمديغنه مبنيدر شارح رحمه الله تعالى ورضى عنه دخى اشبو كتابك
ماقبلنه مناسبتنى شرح وبيان ايدركه ماقبلنده كه لقيط ولقطه‌ده تلف وهلاكه
عرض وقرب اولديغى كبى بوكا دخى تلف وزوال عارض ولاحق اولمسيدر
ولقيطله لقطه‌نك تقدیملرى كندولرنده تلف خوفى من حيث الذات اولوب
اباقده تلف همان مولانك انتفاعى جهتندن اولديغنه مبنيدر اباق لغتده هرب
وشرعا تمرد وعناد دنماشى رقيقك انطلاق وفراريدر ابن كمال اشبو تعريفله
بيان وايضاح ايتديكه جميع فتحيله موجركه مستأجرك ومستعيرك ووصينك
يدندن هرب ايدن عبد داخل اولسون ايچون موجربدلينه ومتاجر دينلسه
مستعيره مناسب اولمغله اولى اولور ايدى ووصى كرك وصى مختار وكرك وصى قاضى

اولسون ﴿ (اخذه فرض ان خاف ضياعه ويحرم) اخذه (لنفسه ويندب) اخذه (ان قوى عليه) والا فلا ندب لمافى البدايع حكم اخذه كاللقطة ﴿ اشبو عبدآبق اخذ وضبط فرضدر اكر كورن كسه ضياع وتلفندن خوف ايدرسه كه يعنى تلفنه ظن غالبى اولورسه زيرا بدا بعده مذكوردركه بونك اخذينك حكمى لقطه‌نك اخذى كيدروكندى نفسيچون عبدآبقى اخذى حرام اولور غيرك مالنى بلا مساغ شرعى تملك اولمغين واكر اخذ ايدن كسه‌نك اخذه ومولاسنه ايصاله قوة وقدرتى اولورسه كندويه اخذى مندوب اولور يوقسه اولمز ﴿ (فان ادعاه اخر دفعه اليه ان برهن واستوثق) منه (بكفيل) انشاء لجوازان يدعيه اخر (ويحلفه) اى الحاكم ايضا (بالله مااخرجه عن ملكه بوجه) ﴿ امدى عبدآبقى بركسه بندر ديو دعوا واقامۀ بينه ايدرسه آخذ كندويه تسليم ايدر وديلرسه كندودن بركفيلده اخذ ايدر برغيرى كسه‌نك دعواسى احتمالنه بناء وقاضيده كفيل اخذ اولنديغى مثللو مولايه يمين ويرركه بالله سن بونى بيع وهبه مثللو برجهتله ملككدن اخراج ايتمديكمى ديو اشبو مسئله كندوده برهانله يمينك جمع اولديغى مسائلدندر زيرا هر برلرندن مقصود ديكرندن مقصودك غيريدر ﴿ (وان لم يبرهن) عطف على ان برهن (واقر) العبد (انه عبده اوذكر) المولى (علامته وحليته دفع اليه بكفيل فان انكر المولى اباقه) مخافة جعله (حلف) الا ان يبرهن على اباقه او على اقرار المولى بذلك زيلعى ﴿ واكر سيد اتيان بينه ايتميوب وعبدانك عبدى اولديغنى اقرار ويامولى كندونك علامت وحليه سنى ذكر وبيان ايتسه كفيل ايله كندويه ويريلور برمنازع اولمغين واكر مولى عبدك اباقنى بدل مجعولنى دفع واعطا خوفندن انكار ايدرسه كندوسى تحليف اولنور الا اباقنه ويا مولينك آنى اقرارينه اقامۀ بينه اولورسه تحليف اولنمز ﴿ (فان طالت المدة) اى مدة مجئ المولى (باعه القاضى ولو علم مكانه) لئلا يتضرر المولى بكثرة النفقة (وحفظ ثمنه لصاحبه و) امسك من ثمنه ما (انفق عليه منه وان جاء) المولى (بعده وبرهن) اوعلم (دفع باقى الثمن اليه) ﴿ واكر مولينك كلمه‌سى مدتى اوزايوب مثلا التى ماه مقدارى مرور ايدرسه قاضى آنى بيع ايدوب وثمنى صاحبيچون حفظ واندن نفقه سنه صرف ايتديكى مقدارى امساك ايدر هرنقدر مولينك مكانى معلوم اولورسه‌ده زيرا بونده سيددن كثرة نفقه سبيله اولان ضررى دفع واردر واكر مولى بعدالبيع كلوب عبد كندونك اولديغنه اقامۀ بينه وعلامت وحليه‌سنى ذكر وبيان ايدرسه نفقه‌دن باقى ثمنى قاضى كندويه دفع ايدر علم لامك تشديديله علامتى ذكر معناسنه صاحب قاموس باب اولدن وثانيدن ورا بعدن اوله‌رق تخفيفله ربط ايديور

﴿ (ولايملك) المولى (نقض بيعه) اى بيع القاضى لانه بامر الشرع لحكمه لا ينقض قلت لكن رأيت فى معروضات المرحوم ابى السعود مفتئ الروم انه صدر امر سلطانى بمنع القضاة عن اعطاء الاذن ببيع عبيدالعسكرية وحينئذ فلا يصح بيع عبيدالسپاهية فلهم اخذها من مشتريها ويرجع المشترى بثمنه على البائع ﴿ مزبور عبدآبق قاضى بيع ايتدكده مولى آنى نقضنه مالك اولمز شرعشريف امريله اولمغله حكمى نقض اولنمديغى كبى شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن بن مرحوم ومغفورله روم مفتيسى ابوالسعود افنديڭ معروضاتنده كوردمكه اباق ايدن عبيد عسكريه‌يى بولوب بيع ايدن كسه‌نك بيعنه قضاة اذن ويرمكدن منعله امرسلطانى صادر اولدى امدى سپاهيڭ عبدآبقلرنى بيع صحيح اولمز بيع اولنسه كندولرينه مشتريلرندن اخذ ايتمك مشروعدر مشتريده ثمنيله بايعنه رجوع ايدر ﴿ (واما فى عبيدالرعايا فكذلك اذا كان بغبن فاحش والا فللرعايا الثمن وبذلك ورد الامر ايضا انتهى بالمعنى فليحفظ فانه مهم ﴿ امارعايانڭ عبدنك بيعلرى حقنده امرينه بوبلجه بيعلرى صحيح دكلدر اكرغبن فاحشله اولديسه يوقسه رعايا ايچون ثمنى اخذ واردر وبونكله دخى امر وارد اولمشدر معروضاتڭ من جهة المعنى مفادى بونده نهايت بولدى واشبو مضمون مشروح حفظ وضبطه سزاوار مهمدر ﴿ (ولو زعم) المولى (تدبيره اوكتابته) اواستيلادها (لم يصدق فى نقضه) الا ان يكون عنده ولدمنها اويبرهن على ذلك نهر ﴿ واكر مولى بيع اولنان آبقڭ مدبر ويامكاتب ويام اولد اولديغنى زعم وادعا ايدرايسه بيعڭ نقضنده قول مجرديله تصديق اولنمز الا عندنده اوجاريه‌دن مستولده ولد اولورسه ويادعواى مشروحه‌لرينى برهانله تنوير ايدرسه بيعى نقض ايدر ﴿ (واختلف فى الضال قيل اخذه افضل وقيل تركه ولوعرف بيته فايصاله اليه اولى ﴿ بلا اباق كندى باشنه يول آزان عبدده بين العلما اختلاف واقع اولدى بعضيلر اخذينه وبعضيلر تركنه قائل اولديلر واكر واجد ضالڭ مولاسنى ويامكانتى بيلورسه محلنه ايصال وابلاغى اولى وافضل اولمسنده اصلا اختلاف يوقدر ﴿ (ابق عبد فجاء به رجل وقال لم اجد معه شيئا) من المال (صدق) ولاشئ عليه ﴿ برعبدآبقى بركسه طوتوب كتوروب كندوايله برابر مال اوله‌رق برنسنه بولمدم ديرسه پس مالك انڭ عندنده برمقدار مالم وار ايدى ديو دعوا ايدرسه اكا اصغا اولنمز واجد يمينيله تصديق اولنور كندونڭ اوزرينه برشئ لازم اولمز ﴿ (ولمن رده) خبرلقوله الآتى اربعون درهما (اليه من مدة سفر) فاكثر (وهو) اى والحال ان الراد ولو صبيا اوعبدا لكن الجعل لمولاه (ممن يستحق الجعل) قيد به لانه

لاجعل اسلطان وشحنة وخفير ووصى يتيم وعائله ومن استعان به كان وجدته
فخذه فقال نعم او كان فى عياله وابن واحد الزوجين مطلقا زيلعى وشريك
نتف ووهبانية واو الحية فالمستثنى احد عشر (اربعون درهما) فبطل صلحه
فيما زاد عليها (واو بلاشرط) استحسانا ❊ عبدآبق مدة سفر ويا اكثر مسافه دن
صاحبنه ردايدوب وكندوسى جعله مستحق اولان شخص ايچون استحسانا قرق
درهم واردر هرنقدر بلا شرط اولورسه ده ورد ايدن بر ويابردن اكثر اولسون
وصبى وياعبد اولسون نهايتى عبد اولورسه جعلى مولاسنك اولور وجعله
استحقاقله قيد لنديكى پادشاه عالمپناه حضرتلرينه وشحنه كه صوباشى
وتوفنكجى باشى كبى ضباطه وغفيره ويتيمك وصبينه وعائلكه كندوبى كوروب
وكوزه دن كسه يه هرنقدر وصى اولمز سه ده وكندوايله استعانه ايتديكى
كسه كيكه مثلا مال صاحبنك بركسه يه عبدآبق بولورسك انى طوت بكا
كتور ديوب انكده جوابنده نعم ديمه سيله كندويه اعانه ايله وعد ايتمش اولمغله
شرط لازم اولور وياخود استعانه ايتديكى عيالنده اولورسه وابن واحد
زوجين عيالده اولسونلر ويا اولمسونلر وشريكه امدى اشبومار الذكر كسه لره
محافظه واجب اولمغله كندولرى جعلله اجرته مستحق اولمدقلرى ايچوندر بس
جعلى قرقدن زياده يه مصالحه اولسه لر زياده ده صلح باطل اولور امانقصانه
اولورسه حط اولمغله صلح صحيح اولور وقياس اولان جعلك شرطله لزوميدر
جعل جيمك ضميله اجرة معناسنه در امدى مستثنالر اون براولور احد زوجين
تحتنده ايكى صورة مندرج اولمغله ❊ ولورد امة ولها ولديعقل الاباق فجعلان
نهر بحتا (وان لم يعد لهما) عندالثانى لثبوته بالنص فلذاعول عليه ارباب
المتون (ان اشهدانه اخذه ليرده) والالاشئ له ❊ بركسه كندو ايچون اباق
بيلور ولدى اولان برجاريه يى صاحبنه رد ايتسه ايكى جعله مستحق اولور
وامام ثانى ابى يوسف يعدانى قتنده مزبور جعل نصله ثابت اولمغله عبدابق
هرنقدر قرق درهمه معادل اولمزسه ده ينه رد ايدن قرقه مستحق اولور
قيمتك نقصاننه بناء اندن تنقيص اولنمزتنه كه رأسك قيمتى فطره دن نقصان
اولمغله صدقهٔ فطر منحطه اولمديغى مثلو بناء برين ارباب متون بوكا اعتماد
ايتديلر لكن مزبور رادك قرق درهمه استحقاقى حين اخذنده رد ايچون
اخذيله اشهاد ايله مشروطدر يوقسه برشيئه مستحق اولمز امدى اشهاد ممكن
اولوبده اشهاد ايدرسه جعل واجب اولور ورادك يدندن مجددا اباق ايدرسه
كندويه ضمان لازم اولمز هرنقدر حفظنه قادر ايكن اباق ايدرسه ده واشهادى
ترك ايتديكنه نظرا كندى نفسيچون اخذ ايتمش اولمغله برشيئه مستحق اولمز

❊ (و) لراده (من اقل منها بقسطه وقيل يرضخ له برأى الحاكم) اويقدر
باصطلا حهما (به يفتى) تاتارخانية بحر (ولومن المصر) فيرضخ له اوبقسطه كامر ❊
مدة سفردن اقلدن ردايدن كسه ايچون قسط حسابنجه دركه قرق درهم اوچ كونه
تقسيم اولنور مثلا بركونلك مسافه دن رد ايدرسه اون اوچ درهم برثلث بركون
برمدة يكرمى اعطا اولنور دخى بعضيلر رأى حاكله برمقدارشى ويريلور ديديلر
انجق بوقول ايله فتوى ويريلور هرنقدر مصردن رد ايدرسه ينه برمقدار
شى ويريلور ويا خود ماسبقده مرور ايتديكى مثلوحسابنجه ويريلورياخود
ميانه لرنده هر نقدر شيئه مقاوله واصطلاح ايتديلرسه اول قدرشى تقدير اولنور
❊ (وام ولد ومدبر) ومأذون (كفن) فى الجعل ❊ دخى جعلده ام ولد ومدبر
ومأذون خالص عبدو جاريه كبيدر كندولرنده نوعاما مملوكيت بولنمغله ينه
احياى ملك اولمش اولور ❊ (وان مات المولى قبل وصوله) اى الابق
(وهومدبر اوام ولد فلاجعل له) لعتقهما بموته ❊ مدبر ويام ولد اولان ابقك
وصولندن مقدم مولاسى وفات ايتسه امدى موتيله عتقلرينه بناء راد جعله
مستحق اولمز حرك رديله جعل اولمغين ❊ (وان ابق منه بعداشهاده) المتقدم
(لم يضمن) لانه امانة حتى لواستعمل فى حاجة نفسه ثم انه ابق ضمن ابن الملك
عن القنية ❊ عبدابق صاحبنه رد ايچون اخذ واشهاد دنصكره آخذك يدنده
اباق ايتسه امانت اولمغله اخذ ضامن اولمز اما كندى مصلحت وخدمتنده
استعمال واستخدام ايدوبده صكره اباق ايدرسه ضامن اولور ❊ وفى الوهبانية
لوانكر المولى اباقه قبل قوله بيمينه ويلزم مريدالرد قيمته مالم يبين اباقه ❊
دخى وهبانيه ده مرسومدركه سيدعبدينك اباقنى انكار ايدرسه يمينيله قولى
مقبول اولور وردنى مراد ايده رك اخذ ايدن كسه نك يدندن فرار ايتديكنه
نظرا كندويه قيمتنى اداالازم اولور مادام اباقنه ويامولانك اباقنى اقرارنه اقامهٔ
بينه ايتمديكجه مضمون مشروح نقل بالمعنى قبيلندندر اصل وهبانيه نك بيتى بودر
(نظم) وانكار مولاه الاباق مقدم ❊ اذافرممن ردفالعبد يخسر ❊ (وضمن لو
ابق اومات (قبله) مع تمكنه منه لانه غاصب (ولا جعل له فى الوجهين) خلافا
للثانى فى الثانى لان الاشهاد عنده ليس شرطا فيه وفى اللقطة ❊ اخذك يدندن
ضبط وربطنه قدرتى وار ايكن شهادتدن مقدم عبد اباق ايدوب وياوفات
ايتسه قيمتنى ضامن اولور غاصب اولمغله هرنقدر عندنده مغصوب بلاتعد هلاك
اولسه ده و راد ايچون اشبو ايكى صورتده كه بعدالاشهاد اباق صورتنده
رد بولنمديغندن ايكنجيده قبل الاشهاد اباقده غاصب اولمغله جعل اولمدى
امام ابى يوسف نزدنده اباقده ولقطه ده اشهاد شرط اولمغين صورة

ثانیده امام مشار الیه اختلاف ایتدیده جعل واردر دیدی ❊(ولا جعل برد
مكاتب) لحريته يدا ❊ ومكاتب یدا حر اولمغله ردیله جعل ایجاب ایتمز
❊(وجعل عبد الرهن على المرتهن لو قيمته مساوية للدين او اقل ولو اكثر
من الدين فعليه بقدر دينه والباقى على الراهن) لان حقه بالقدر المضمون منه ❊
رهن اولان عبدك جعلی مرتهن اوزرینه لازم اولور اگر قیمتی دینه مساویه
ویا اقل اولورسه زیرا رد ایله عبدك مالیتنی احیا ایتمش اولور اولده مرتهنك حقیدر
استیفای حق اندن حاصل اولمغله واگر قیمتی دیندن اكثر اولورسه دینی
مقدارینك جعلی كندویه باقی راهنه لازم گلور كندونك حقی مضمون منه
مقدارنجه اولمغله ❊(وجعل عبد اوصى برقبته لانسان وبخدمته لاخر على
صاحب الخدمة) فى الحال لانا لمنفعة له (فاذا انقضت) الخدمة (رجع صاحبها
على صاحب الرقبة او بيع العبد فيه) اى فى الجعل ❊ رقبه‌سی بركسه‌یه
وصیت اولنان عبدك جعلی فى الحال خدمت صاحبنك اوزرینه در منفعت
كندویه عائده اولمغله مدة خدمت منقضیه اولدقده صاحب خدمت
صاحب رقبه‌یه رجوع ایدر ویا جعل ایچون عبد بیع اولنور ❊(وجعل
مأذون مديون على من يستقرله الملك) فان بيع بدئ با لجعل والباقى للغرماء
(كما يجب جعل) آبق جنى خطأ لا فى يد الاخذ على من سيصيرله و (مغصوب
على غاصبه وموهوب على موهوب له وان رجع الواهب) بعد الرد لان زوال
ملكه بالرجوع بتقصير منه وهو ترك التصرف ❊ مأذون ومديون اولان
عبد ابقك جعلی ملك كندی ایچون مستقر اولان كسه‌یه واجب اولور
نتكم اخذك یدنده اولمیدرق خطأ جنایت ایدن عبد ابقك جعلی هر كیمك
اولورسه انك اوزرینه ومغصوبكی غاصبنك وموهوبكی موهوب
لهك اوزرینه واجب اولدیغی كبی بعد الرد هر نقدر واهب هبه‌سندن رجوع
ایدرسه ده ینه جعل كندویه لازم اولور وقت رد ده اكا مالك كندی ایله
منتفع كندوسی اولمغین ورجوعله ملكنك زوالی كندونك اندە
زیاده ونقصان ویا اتلافیله تصرفی تركیله تقصیرینه مبنیدر وبیع اولندیغنه
نظرا اولا جعل ادا اولنور وباقیسی غرمایه ویریلور واگر مولی دینی قضا
ایدرسه جعل كندونك اوزرینه اولور واگر قتلی عمدا اولوب ویا اخذك یدنده
اولورسه براحده جعل ایجاب ایتمز ❊(و) جعل عبد (صبى فى ماله و) الابق (نفقته
كنفقة لقطة) كما مر ❊ وصبینك عبدینك جعلی كندونك مالنده اولور
احیا كندی ایچون اولمغله وابقك نفقه‌سی لقطه‌نك نفقه‌سی كبیدر
نتكم ماسبقده مرور ایلدی پس آخذ بلا امر قاضی ابقه نفقه صرف ایدرسه

متبرع اولور اذن قاضیله رجوع شرطیله اولورسه رجوع ایدر ❊(وله
حبسه لدين نفقته ولا يؤجره القاضى) خشية اباقه ثانيا (و) لكن (يحبسه
تعزيرا) له وقيل يؤجره للنفقة وبه جزم فى الهداية والكافى (بخلاف) اللقطة
و (الضال) وقدر فى التاتار خانية مدة حبسه بستة اشهر ونفقته فيها من بيت المال
ثم بعدها يبيعه القاضى كما مر ❊ عبد آبقك نفقه‌سی دینی ایچون كندویی
حبس واردر وبردخی اباقی خوفندن قاضی كندوسنی ایجار ایده‌مز
لكن كندویی تعزیرا ایچون حبس ایدر وعند البعض نفقه ایچون قاضی كندویی
ایجار ایدر لقطه ایله ضال آبقك خلافنه‌در كه نفقه ایچون بونلری قاضی ایجار
ایدر وتاتار خانیه‌ده حبسنك مدتی آلتی ماهله تقدیر اولندی واول مدتده نفقه‌سی
بیت المالدندر وماسبقده مرور ایتدیكی مثللو قاضی صكره كندویی بیع ایدوب
نفقه‌سنه صرف اولنان مبلغی بیت الماله رد ایدر ❊ فرع ابق بعد البيع
قبل القبض للمشترى رفع الامر للقاضى ليفسخ والله اعلم ❊ برعبد بیع اولنوب
مشتری قبض ایتمزدن مقدم اباق ایتسه مشتری ایچون بیع مزبوری فسخ
ایچون قاضی‌یه خصوص مزبوری مرافعه ایتمك واردر زیرا حین رده قدر
منتظر اولمقده كندویه ضرر اولور (خاتمه) برعبد ابقك اوزرینه شرعا
ثابت اولان سرقت سببیله یدی قطع اولنمز مادام سیدی حاضر اولمدقجه امام
ابی یوسف ایچون اختلاف واردر والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊(كتاب المفقود)❊

اشبو كتاب دقت نصاب مفقوده دائر معقود مسائل وبیاندر وما قبلنه
مناسبتی هر بریلرینك غائب واثرلرینك نامعلوم وذاهب اولمسیدر ولقطه ایله
آبقك عقیبنده ایراد واتیانی مفقودی اهلی ولقطه ایله ابق مالكلری فقد
ایدوب یتردكلرینه مبنیدر فقدت الشئ دینیلور برشیئی یتروب بوله میوب
ویا طلب ایدوب بوله مدیغی وقتده مفقودده اشبو معنالرك ایكیسیده
موجوددر زیرا كندوسی اهلنی یتروب واهلی كندویی طلب ایدر
وما قبلندن تأخیری وجودنك قلتنه مبنیدر ❊(هو) لغة المعدوم وشرعا
(غائب لم يدرا حى هو فيتوقع) قدومه (ام ميت اودع اللحد البلقع) اى القفر
جمعه بلا قع فدخل الاسير ومرتد لم يدر الحق ام لا ❊ قاموسده فقده يفقده
فقدا وفقدانا عدم فهو فقيد ومفقود دیو مسطوردر فقدان فانك كسریله‌در
امدی مفقود لغتده معدوم معناسنه اولور وشرعا حیاتی معلوم اولمیوب

قدومنه توقع اولنیوب ومیت اولوب صوسز واوتسز خالی وخراب لحده که
مزاره ایداع ووضع اولنیوب اهل وعیالندن بعید وغائب اولان کسه در
یعنی حیاتی ومماتی نامعلوم دیمك بلقع بانك وقافك فتحه لریله قفر که صوسز
واوتسز قوری یاز محل معناسنه جمعی بلاقعدر امدی مفقودك تعریفنده حیاتی
ومماتی نامعلوم اسیر ودارحربه لاحق اولوب و اولمدیغی نابدید اولان مرتد داخل
اولدی یعنی اسیرك ومرتدك دارحربده بولنمریله مکانلرینك معلوم اولمسی مفقودیتلرینه
مانع دکلدر ❊ (وهو فی حق نفسه حی) بالاستصحاب هذا هو الاصل فیه
(فلا ینکح عرسه غیره ولایقسم ماله) قلت وفی معروضات المفتی ابی السعود انه
لیس لامین بیت المال نزعه من ید من بیده ممن امنه علیه قبل ذهابه لما سیجیء معزیا
لخزانة المفتین ❊ مفقود استصحابله که کندونك اوزرینه مصاحب وملابس
اوله رق کندیکی حیات حالنی ملاحظه ایله کندی نفسی حقنده حیدر ومفقودده
اصل اصیل بودر ایمدی عورتی غیری کمسه یه نکاح ومالی ورثه میانلرنده تقسیم
اولنمز شارح رحمه الله تعالی دیرکه مفتی ابوالسعودك معروضاتنده مرسومدرکه
امین بیت المال ایچون مفقودك ذهابندن مقدم کندویه امین اولوب مالنی
تسلیم ایتدیکی کمسه نك یدندن مالی نزع یوقدر نتکم خزانة المفتینه نسبتله
قریبا کلور لکن بومقامده کی مالدن مراد مفقودك کندونك بنفسه ایداع
ایتدیکی مالدر خزانه ده کی ذکراتی بیان اولنان مال مورثیدر ❊ (ولاتفسخ اجارته
ونصب القاضی من) ای وکیلا (یأخذ حقه) کغلاته ودیونه المقربها
(ویحفظ ماله ویقوم علیه) عندالحاجة فلوله وکیل فله حفظ ماله لاتعمیرداره الا
باذن الحاکم لانه لعله مات ولایکون وصیا تجنیس ❊ ومفقودك اجارهسی فسخ
اولنمز موتی متحقق اولمغین ولدی الحاجة مستغلاتنك غلاتی ومقربها اولان
دیونی کبی حقنی اخذ ومالنی حفظ واوزرینه قائم اولورکسه یی قاضی وکیل
نصب ایدر پس ذاتنده وکیلی اولورسه مالنی اول حفظ ایدر دارینی تعمیر ایتمز الا حاکم
اذنیله تعمیر ایدر زیرا وفاتی مأمول وموجودر کندوسی وصی اوله مز ❊ (لکنه)
ای هذا لوکیل المنصوب (لیس بخصم فیما یدعی علی المفقود من دین وودیعة
وشرکة فی عقار اورقیق ونحوه) لانه لیس بمالك ولانائب عنه وانما هو وکیل
بالقبض من جهة القاضی وانه لایملك الخصومة بلاخلاف ولو قضی بخصومته
لم ینفذ زاد الزیلعی فی القضاء وتبعه الکمال الا بتنفیذ قاض اخر لکن فی الخلاصة
الفتوی علی النفاذ یعنی لوالقاضی مجتهدا نهر ❊ لکن مزبور وکیل منصوبکه کرك
قاضینك وکرك غائبك نصب ایتدیکی کسه مفقود اوزره دعوی اولنان دین
وودیعه وعقار ویارقیقده شرکت وبونلر امثالی ردبعیب ویا استحقاقله مطالبه ده

(خصم)

خصم اولمز کندوسی حقیقةً مالك ومفقوددن نائب اولمیوب انجق قاضی طرفندن
قبضه وکیل اولمغله واشبو خصومته مالك اولمسنده اختلاف یوقدر غائب اوزره حکمی
متضمن اولمغله پس برقاضی مدعیٔ مزبورك دعوی وخصومتنی استماع وحکم ایتسه
حکمی نافذ اولمز امام زیلعی قضا بحثنده الا قاضیٔ اخرك تنفیذیله نافذ اولور مفادنی
زیاده ایلدی لکن خلاصه ده فتوی انفاذی اوزرینه در اکر قاضی مجتهد اولورسه
دیو مسطوردر ❊ (ولایبیع) القاضی (مالا یخاف فساده فی نفقة ولافی غیرها
بخلاف ما یخاف فساده) فانه یبیعه القاضی ویحفظ ثمنه ❊ قاضی مفقودك
مالندن نفقه ونفقه دن غیری ایچون فسادی خوفی اولمیان نسنه سنی بیع ایده مز
اما فساده کتمسی خوفی اولورسه آنی بیع ایدوب وثمنی حفظ ایدر ❊ قلت لکن فی
معروضات المفتی ابی السعود ان القضاة وامناء بیت المال فی زماننا مأمورون
بالبیع مطلقا وان لم یخف فساده فان ظهر حیافله الثمن لان القضاة غیر
مأمورین بفسخه نعم اذا بیع بغبن فاحش فله فسخه انتهی فلیحفظ ❊ شارح
مرحوم دیرکه مفتی ابوالسعودك معروضاتنده مذکوردرکه قضاة وبیت المال
امینلری بیت الماله وضع اولنان مالده فی زماننا فساد خوفی اولسون ویا اولمسون
مطلقا بیعیله مأمورلردر لکن بونك مفقوده تعلقی یوقدر امدی مفقود حیا ظهور
ایدوب کلورسه کندی ایچون انجق ثمنی اخذ واردر قضاة بیعك فسخیله مأمور
اولمدقلرندن بلی غبن فاحشله بیع اولنمش اولورسه قاضی ایچون بیعی فسخ جائز
ومشروعدر ❊ (وینفق علی عرسه وقریبه ولادا) وهم اصوله وفروعه
(ولایفرق بینه وبینها ولوبعد مضی اربع سنین) خلافا لمالك ❊ قاضی مفقودك
زوجه سنه وولادت جهتیله قریبکه اصول وفروعنه مالندن انفاق ایدر
بوخصوصده اصل اصیل وقاعده وتفصیل بودرکه هر برشخصکه مفقودك حضوری
حالنده مالندن نفقه یه قاضینك قضاسی اولمقسزین مستحق اولور پس غیبتی حالنده
دخی اکا مالندن انفاق اولنور کویا قضا اعانه اولور وهرکسه که حضورنده
نفقه یه انجق قضا ایله مستحق اولور انك غیبتی حالنده انفاق اولنمز زیرا بونده
نفقه ایچون قضا ایله ثابت اولور غائبه قضا ایسه مشروع دکلدر قسم اول
اولاد صغار واناث کبار وذکور کباردن عمل مانده زمن وکتورم اولانلر امثالیدر قسم ثانی
اخ اخت خال خالة کبی محرملردر ومفقود ایله زوجی میانه لری تفریق اولنمز
هرنقدر درت سنه مرورندنصکره اولورسه ده زیرا مفقودك عورتی حقنده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیورمشلرکه انها امرأته حتی
یأتیها البیان حضرت علی کرم الله تعالی وجهه حدیث شریفده کی بیانی
بیان وایضاح بیورمشلرکه هی امرأة ابتلیت فلتصبر حتی یأتیها موت اوطلاق

يعنى موتى وياطلاق خبرى كانجه‌يه‌دك صبر لازمدر ديمك ونكاحك ثبوتى محقق
وغيبت موجب فرقت دكلدر موت ايسه احتمالدر ثابت اولان نكاح شكله زائل
اولمز امام مالك ايچون اختلاف واردر مشاراليه درت سنه مضيله عورت تفريق
استرسه قاضى ميانه‌لرنى تفريق ايدر وامام شافعى برقولده واحمد بر روايتده
امام مالك قولنه ذاهب اولديلر قهستانى ضرورت محلنده امام مالك قوليله افتاده
لايق اولان بأس اولمقدر ديدى ❋ابوالسعود انتهى ❋(وميت فى حق غيره فلا
يرث من غيره) حتى لومات رجل عن بنتين وابن مفقود وللمفقود بنتان وابن
والتركة فى يدالبنتين والكل مقرون بفقدالابن واختصموا للقاضى لاينبغى له ان يحرك
المال عن موضعه اى لاينزعه من يدالبنتين خزانة المفتين ❋ مفقود كندونك
غيرى حقنده ميتدركه كندوسى سائر كسه‌دن ميراث اخذ ايده‌مز زيرا كندونك
حياتفاسى استصحابله كه ابقاء ماكان على ماكان له‌در بوايسه
استحقاقه حجت اولمغله صالح اولمز ضعيفدر حتى بر رجل ايكى قزينى
وبر مفقود اوغلونى ترك ايده‌رك وفات ايدوب ومز بور ابن مفقودكده ايكى قزيله
بر اوغلو اولوب وتركه متوفاى مزبورك قزلرينك يدلرنده اولوب وابنك حيات
ومماتى نامعلوم اولديغى مزبورونك كليسى مقرلر اولوب قاضى يه ميانه‌لرنده قضا
وحكم ايتسون ديو مرافعه اولسه‌لر كندويه مالى محلندن تحريك ايدوب قزلرك
يدلرندن چيقارمق لايق وسزا دكلدر زيرا فقدانى كوننده وفات ايدوب عدم
رجوعى احتماليله باباسنك تركه‌سنه وارث اولمز نهايتى تركه‌نك نصفى ايكى قزه
اعطا ونصف اخرى مفقود ايچون حفظ اولنور اكر كندى مورثند نصكره
وفات ايتديكى تبين ايدرسه كندونك ورثه‌لرينه ويريلور يوق كندوسى مقدم
وفات ايتمش اولورسه كندويه برشى اولمزكه ورثه‌سنه انتقال ايده ❋(ولايستحق
ما اوصى له اذا مات الموصى بل يوقف قسطه الى موت اقرانه فى بلده
على المذهب) لانه الغالب واختار الزيلعى تفويضه للامام وطريق قبول البينة
ان يجعل القاضى من فى يده المال خصما عنه اوينصب عليه فيما تقبل عليه البينة
نهر ❋ ومفقودك كندويه وصيت اولنان شيئه وصيت ايدن كسه‌نك موتيله
مستحق اوله‌مز بلكه حصه‌سى مذهب اصح اوزره بلده سنده سن جهتيله
اقرانى وفات ايدوب قالميه‌نه‌دك توقيف اولنور غالب اولان بو اولمغله وانسانك
اقرانى قالمدقدنصكره دنياده بقاسى پك نادر ونايابدر مادام اقرانندن بر كسه
قالسه كندونك موتيله حكم اولنمز شرعده برشيئ بلمه‌نك طريقى امثالنه
نظر ايله‌در تلف اولنان شيلرك قيمتلرى ونسوانك مهر مثللرى كبى موتيله
حكم اولندقده مال موصى به موصينك ورثه‌سنه تسليم اولنور وبومذهبك مقابلى
اون بر قولدركه اقلى اوتوز سنه‌در قول ارجح متده كيدر وامام زيلعى موتنى معرفتك

طريقنى رأى حاكمه تفويضى اختيار ايلدى هرنقدر وقتكه موتيله حكمده
بر مصلحت ومنفعت بيلورسه اول وقتده موتيله حكم ايدر وموته بينه قبولنك
طريقى مال مفقود كندونك تحت يدنده بولنان كسه‌يى قاضى نك خصم
قلمسيله‌در وياخود مفقودك ذاتنده وكيلى يوقسه قاضى برقيم نصب ايدرده
آنك اوزرينه بينه مقبوله اولور ❋ قلت وفى واقعات المفتين لقدرى افندى معزيا
للقنية انه انما يحكم بموته بقضاء لانه امر محتمل فالم ينضم اليه القضاء لايكون
حجة ❋ شارح رحمه‌الله تعالى ديركه قدرى افنديكه اسم عليلرى عبدالقادردر
آنك واقعات المفتين نام تأليفنده قنيه‌دن نقلا مرسومدركه مفقودك موتى
بر امر محتمل اولمغله انجق قضا ايله حكم اولنور مادام كندويه قضا منضم
اولمدقجه حجت اوله‌مز بو ايكى قولك بريدر ايكنجيسى مجرد انقضاى مدتله
موتيله حكمدر بونده قاضى نك قضاسنه حاجت مس ايتمز بو قوليده شرف الدين
وغيريلرى اختيار ايتديلر لكن قدرى افندينك قول اول اوزرينه قصرى آنى ترجيحى
افاده ايدر ❋ابوالسعود انتهى ❋(فان ظهر قبله) قبل موت اقرانه (حيافله ذلك
القسط (وبعده يحكم بموته فى حق ماله يوم علم ذلك) اى موت اقرانه
(فتعتد) منه (عرسه للموت ويقسم ماله بين من يرثه الآن) ❋ بس صورة
مشروحه‌ده مفقود اقرانك موتندن مقدم حيا ظهور ايدرسه ظاهر اولان
حيات بولان ميت واسلامله مشرف اولان مرتد كبى اولورده ورثه‌سنك يدنده
باقى قلان مالى كندونك اولور تلف وضايع اولانى مطالبه ايده‌مز وزوجه‌سى
كندونك واولاد زوج ثانى نك اولور واقرانك موتندنصكره موتى معلوم
اولديغى كونده كندونك مالى حقنده موتيله حكم اولنورده عورتى كندودن
عدة وفاتله معتده اولوركه حامل دكلسه درت ماه اون كون عدت چكر ومالى
الآن اول كونده وارث اولان كسه‌لر ميانلرنده تقسيم اولنور اندن مقدم وفات
ايدن وارثى كندودن ميراث الەمز كانداوكون وفات ايتمش كبى اولور ❋(و) يحكم
بموته (فى) حق (مال غيره من حين فقده فيرد الموقوف له الى من يرث مورثه
عند موته) لما تقرر ان الاستصحاب وهو ظاهر الحال حجة دافعة لا مثبتة ❋
ومار الذكر مفقودك اقرانك موتند نصكره غيرينك مالى حقنده حين
فقدندن موتيله حكم اولنورده كندى ايچون موقوف حصه مورثنك وفاتى
وقتنده كندويه وارث اولان كسه‌يه رد واعطا اولنور زيرا تقرير اولنان
استصحابكه ظاهر حال حجة دافعه اولوب حين فقدندن مالى حقنده موتيله حكم
اولنبوب وظاهر حال حياتنى ايجاب ايتمكين حجة مثبته دكلدر ❋(ولوكان
مع المفقود وارث يحجب به لم يعط) الوارث (شيئا وان انتقص حقه) به (اعطى

اقل النصيبين) ويوقف الباقى (كالحمل) ومحله الفرائض ولذا حذفه القدورى
وغيره ☼ مفقود ايله برابر كندى ايله حجب اولنور ديكر وارث بولنسه اكا برشى
ويرلمز واكر مفقود ايله وارثك حقى نقصان اولورسه حمل كبى نصيبندن اقلى
كندويه اعطا اولنور باقى توقيف اولنور مثلا بركمسه وفات ايدوب ايكى قزيله
برمفقود اوغلونى وبرده اوغلونك اوغلونى ويا قزينى ترك ايدوب مالده براجنبى
كمسنه نك يدنده بولنوب وابنك فقدانده جمله سى تصادق واتفاق ايدوب قزلر
ميراثلرينى مطالبه ايتسه لر نصف كندولرينه متيقن اولمغله اعطا اولنور ونصف
آخر توقيف اولنور اولاد ابنه برشى ويرلمز آنده مفقود حى اولديغى تقديرجه
محجوب اولمغله شكله ميراثه مستحق اولمزلر واجنبى نك يدندن خيانتى ظهور
ايتمدكجه نزع اولنمز ☼ منح عن الفتح ☼ قچان حمله برابر وارث آخر بولنسه حمله
وارث ساقط اولمز وحالى متغير اولمز هر حالده هر برينه نصيبى ويريلور مثلا
بركمسه براوغلو ايله برحامل عورتنى ترك ايلسه عورته ثمن ويريلور واكر وارث
حمله ساقط اولور مقوله دن اولورسه كندويه برشى ويرلمز واكر وارث حمله
متغير اولور كمسه دن اولورسه اقل متيقن اولمغله اول اعطا اولنور مثلا برحامل
عورتله برجده ترك ايتدكده جده يه سدس ويريلور كندونك حالى متغير اولمغين
واكر حامله برقرنداشنى ترك ايلسه قرنداشنه برشى ويرلمز حملك ابن اولمسى
احتماليله سقوطنه بنا اعمدى امر سقوطله عدم سقوط بيننده دوران ايتمكله
اصل استحقاق مشكوك فيه اولديغه برنسنه ويرلمدى واكر برانا سيله برحاملى
ترك ايلسه انا سدس وزوجه ثمن آلور زيرا حمل حى اولورسه مقدار مزبورلرى
اخذ ايدرلر واكر ميت اولورسه انا ثلث وزوجه ربع آلور بس كندولرينه
اقل نصيبين اعطا اولنمش اولور معلوم اولسونكه قول مفتى به اوزره جمله
ابن واحد نصيبى توقيف اولنور واشبو مسئله يى ذكرك محلى فرائض بحثى اولمغله
قدورى وساٸر مؤلفين اشبو ولوكان مع المفقود وارث الخ قولنى حذف ايتديلر
☼فرع ليس للقاضى تزويج امة غائب ومجنون وعبدهما وله ان يكاتبهما
ويبيعهما ☼ قاضى يه غائبك ومجنونك جاريه سنى وعبدنى تزويج ولايتى
يوقدر لكن آنلرى كتابته كسوب وبايع وايجار ايدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

☼ (كتاب الشركة) ☼

شركته داٸر مسائل دقت پناهدر بونك ثبوت ومشروعيتى كتابله دركه الله
جلجلالك {فهم شركاء فى الثلث} قول حكمت آموزيله دخى رسول الله صلى الله تعالى

عليه وسلمك {قال الله تعالى انا ثالث الشريكين مالم يخن صاحبه فاذا خانا خرجت
من بينهما} قول صدق احتواسيله واجماعله وعقولله دركه عقلا شركت ابتغاء
فضله برطريقدر الله تعالى آنك حقنده {وابتغوا من فضل الله} {وابتغوا من فضله}
نظم مجيدنى انزال بيورمشدر وانك ابتغاء فضله طريق اولديغى طيورمشدر
☼لا يخفى مناسبتها للمفقود من حيث الامانة بل قد يتحقق فى ماله عند موت مورثه ☼
واشبو شركتك مفقوده مناسبتى امانت جهتيله دركه احد شريكينك مالى
ديكرينك يدنده امانتدر مفقودك مالى حاضرك يدنده امانت اولديغى كبى
وبعض اولوركه شركت مفقودك مالنده دخى تحقق ايدر نتكم كندوسى حياتنده
ايكن مورثى وفات ايدوب كندى ايله برابر وارث آخر بولنديغى صورتده اولديغى
كبى ☼(هى) بكسر فسكون فى المعروف لغة الخلط سمى بها العقد لانها سببه
وشرعا (عبارة عن عقد بين المتشاركين فى الاصل والربح) جوهرة ☼ شركة
لفظى قول مشهوره كوره شينك كسرى ورانك سكونيله لغتده خلط كه قارشمق
معناسنه در عقد شركتك بونكله تسميه اولنمسى اختلاطه سبب اولديغنه
مبنيدر ايمدى صواب اولان لانها ضميرينك مذكر اولمسيدر عقده رجوعنه بنا شينك
فتحى ورانك كسرى وسكونيله ده لغتدر وشرعده شركت رأس مالده وربحده
متشاركين ميانه لرنده كى عقددن عبارتدر شركت فقط ربحده اولورسه مضاربه
واصل مالده اولورسه بضاعه در ☼(وركنها فى شركة العين اختلاطهما
وفى العقد اللفظ المفيد له) وشرط جوازها كون الواحد قابلا للشركة ☼ شركة
لغوينك شركت عينده ركنى ايكى مالك بربرينه اختلاطيدركه احدهمانك
آخردن تميز وتفريقى متعذر ومتعسر اولمسيدر خلطده اختلاط كبيدر متنده وركنها
ضميرنك معناى لغويجه شركته رجوعنده استخدام اولور اتقانيدن نقلا حاشيه
شلبيده مرسومدركه شركت ملك ايكى نصيبك اجتماعيدر مثلا ايكى وارثك برداره
بروجه مناصفه مالك اولملرى مثلا وبونك حكمى مال ميانلرنده مشترك اولوب
وهر برى ديكرك حصه سنده اجنبى كبى اولوب شريكندن اذنسز برينك
تصرفنك عدم جوازيدر شركت عقدك ركنى ايجاب وقبولدركه شريكينك برينك
آخره مثلا سنى شوفرسه شريك قلدم ديوب اخركده قبول ايتدم ديمسيدر ايمدى
بونكده حكمى معقود عليهك ميانلرنده مشترك اولمسيدر وشركت عقدك ركنى
اختلاط وشركتى مفيد اولان لفظدر ومزبوره شركتك جوازنك شرطى واحدككه
معقود عليهك شركته قابل اولمسيدر ايمدى معين كمسه لره مشروط اولان وقفه
متولى غيرى كمسه يى شريك ايده مز بس اولى اولان الواحد بدلنه المعقود
عليه ايراديدى ☼(وهى ضربان شركة ملك وهى ان يملك متعدد) اثنان فاكثر

(عينا) اوحفظا كثوب هبت الريح فی دارهما فانهما شريكان فی الحفظ قهستانی (او دينا
علی ما هو الحق فلو دفع المديون لاحدهما فللآخر الرجوع
بنصف ما اخذ فتح وسيجیء متنافی الصلح وان من حيل اختصاصه بما اخذه
ان يهبه المديون قدر حصته ويهبه رب الدين حصته وهبانيه (بارث او بيع
او غيرهما) بای سبب كان جبريا او اختياريا ولو متعاقبا كما لو اشتری شيئا
ثم اشرك فيه آخر منيه ﴿ شركت ايكی قسمدر بری متعدد كه ايكی و ايكيدن اكثر
كسه لرك برعينه و يا حفظه و يا دينه اسباب ملكدن ارث و يا بيع و يا سائر يله
جبری و يا اختياری قنغی سببله اولورسه اولسون مالك اولملريدر هر نقدر بری بری
عقبينده اولورسه نتكم بركسه برنسنه يی اشترا ايدوب بعده انده ديكر كسه يی
شريك ايلسه بونده اولديغی كبی اسباب ملكدندر صدقه وهبه ومال
حربی به استيلا واختلاط وخلط وحفظه مالكيت مثلا ايكی كسه نك دارنه روزكار
برثوبی القا ايلسه حفظنده انلر شريك اولورلر لكن ظاهر اولان مزبور خانه
صاحبلرينك مودع منزله سنده اولوب ثوبی وديعه جهتنه حفظلريدر
يوقسه اشبو بابك احكامی كندونك اوزرينه جاری اولور شركت قبيلندن
دكلدر ودين جهتيله ايكی كسه نك برشيئه مالكيتی مثلا مشترك اولدقلری برثوبی
برشخصه ثمنی ذمتنده دين اولمق اوزره بيع ايتملری كبی امدی حق اولان اشبو
دين اولان ثمن مزبوران علی وجه الاشتراك مالكلردر پس مديون مزبور
بايعلرك برينه ثمنی دفع وادا ايلسه ديكری ايچون كندونك اخذ ايتديكنك
نصفيله رجوع و كندودن مطالبه واردر شركتلری مناصفة ايسه امدی اخذ
بن حصه می اخذ ايتدم سنك حصه ك حالا مشترينك ذمتنده در ديه مزبور مديون
بن انك دينی ادا ايتدم شريكنك نصيبی ذمتنده در ديسه صحيح اولمز واشبو
متنك كتاب الصلحنده قريبا كلور كه مزبور آخذك اخذ ايتديكی مبلغه خاصة
كندونك مالك اولمسنك حيلهء شرعيه سی مديونك كندويه ادا ايتديكی
حصه سی مقداری مبلغی كندويه هبه واخذه دينك حصه سنی كندويه هبه
وذمتنی ابرا ايتمكدر وحيلهء مشروحه دندر داينك دينی قدری ثمنه مديونه مثلا
بر آوج اوزم كبی برشیء قليلی بيع وقبض ثمن ايدوب بعده مديونك ذمتنده
اولان دينی كندويه هبه و ذمتنی ابرا ايتمك مصنف مرحومك اشبو وهی
ضربان قولی كلامك شركتك لغة وشرعا معنا زينه عام اولمسنی ايجاب
ايدر بوايسه مار الذكر هی عبارة عن عقد قولنه منافيدر ﴿ (وكل) من شركاء
الملك (اجنبی) فی الامتناع عن تصرف مضر (فی مال صاحبه) لعدم تضمنها
الوكالة ﴿ اشبو شركت ملكده شريكلرك هر بری ديكرينك مالنده تصرف

مضردن امتناع واجتناب ايتمكده اجنبی كبيدر زيرا شركت ملك وكالتی
متضمن دكلدر وكندوده مضرت اولميان مثلا دار مشتركه سطحنه صعود كبی
تصرفده اجنبی اولمز وبر ارضده شريكلر اولان ايكی كسه دن حاضر اولان
شريكك زراعتنك نفعی اولديغنه نظرا غائبك حصه سنده تصرفنده مساغ
شرعی واردر اما زراعتك ارضه ضرری اولوب ويا زراعتی تركده ارضه قوت حاصله
اولورسه تصرفی ممنوعدر ظهيريه ده مرسومدر كه بركسه برميوه اولان
حصه سنی اكل و بلع ايدوب وغائب اولان شريكك حصه سنی بيع وثمنی حفظ
ايدرسه جائز اولور امدی حين حضورنده اجازت ويررسه نه كوزل يوقسه
قيمتنی ضامن اولور واكر حاضر اولمزسه نصيبی لقطه كبيدر ﴿ (فصح له
بيع حصته ولو من غير شريكه بلا اذن الا فی صورة الخلط) لما اليهما
بفعلهما كحنطة بشعير وكبناء وشجر وزرع مشترك قهستانی وتمامه
فی الفصل الثلاثين من العمادية ونحوه فی فتاوی ابن نجيم ﴿ امدی مزبور
شريك صاحبنك مالی حقنده اجنبی اولمغله كندويه حصه سنی بيع صحيح اولدی
هر نقدر شريكنك اذنی اولمقسزين شريكنك غيری يه بيع ايدرسه ده الا بغدای
واربه مثللو مالرينی كندولری خلط ايتدكلری صورتده حصه سنی بيع صحيح
اولمز الا شريكنك اذنيله تصرفی جائز اولور خلطله اختلاط صورتلری وسائر
شركتلر ميانلرنده فرق نه وجهله در ديو سؤال اولنورسه جواب ممكنكه ايكی
كسه ميانلرنده برشيده اشتراك ابتداء اول امرده اولورسه مثلا بر مقدار
بغدايه ايكی كسه وارث اولوب ويا اشترا ايتسه لر هر برحبه ما بينلرنده مشتركه
اولور امدی هر برينك حصه سنی شايعا شريكنه واجنبی يه بيعی جائز اولور
واكر اشتراكلری ذاتنده اولميوب بلكه خلط واختلاط صورتلری مثللو عارضی
اولورسه امدی هر حبه بجميع اجزائها برينك ملكی اولور ديكرينك آنده
شركتی اولمز امدی شريكنك غيری يه نصيبنی بيع ايتسه تسليمنه انجق
شريكنك حصه سيله مخلوط اوله رق قادر اولمغله اذننه توقف ايدر اما شريكنه
بيعی صورة مشروحه نك خلافنده در كه بونده تسليم وتسلمه قدرت بديداردر
خلطك ايكيسنك فعليله اولمسيله تقييدی شركتی مقتضی انجق بو اولديغنه مبنيدر
زيرا خلط فقط برندن اولورسه خالط تعدی ايتمكله آخرك مالنه مالك اولور ده
كندوسی آنك مثلنی ضامن اولور وحنطه نك شعيره اختلاطنده تمييز متعسر اولور
وحنطه يه اختلاطنده متعذر اولور دخی بنا وشجر وزرع مشترك مثللو نسنه لری
شريكك غيری يه بيع بلا اذن صحيح دكلدر قلع وهدمله شريك متضرر اولمغله
يوقسه بوده خلط قبيلندن اولديغندن دكل هر نقدر عبارة نك ظاهرندن فهم

اولنان بوايسه ده اشبو بحثك تمام وتفصيلى عماديه نك اوتوزنجى فصلنده در
و بو مضمونك مثليده فتاواى ابن نجيم ده مسطوردر كه ايكى رجل ميانه لرنده كى مشترك
مزلدن بريسى حصه سنى شريكنك خبرى اولمدين براجنبى يه بيع ايلسه صحيح
ونافذ اولورمى الجواب اولمز اما شريكنه بيعى جائزدر ❋ وفيها بعد ورقتين ان
المبطخة كذلك لكن فيها بعد ورقتين اخر يبن جواز بيع البناء اوالغرس المشترك
فى الارض المحتكرة ولوللاجنبى فتنبه فلا يجوز بيعه الاباذنه ❋ وبنه فتاواى ابن نجيمك
بعنده مسئلهٔ مشروحه دن ايكى ورقدنصكره مسطوردركه تحقيقا مبطخه كه
قاون وقاربوز زرع اولنان محل دخى بنه بويله دركه بلا اذن الشريك
بيعى نافذ دكلدر لكن فتاواى مذكوره نك محل مزبوردن ايكى بشقه
ورقه سندنصكره ارض محتكره ده مغروس ومبنى غراس و بناى مشتركى بيعك
جوازى مرسومدر هرنقدر اجنبى يه دخى اولورسه د ايمدى شارح فتنبه امريله ابن نجيمك
كلامينى ما بينده كى تناقضه ايما واشارت ايلدى صحيح اولان عدم جوازدر امدى
خلط واختلاط صورتلرنده بيعى انجق شريكك اذنيله جائز اولور ❋ ولوكانت
الدار مشتركة بينهما باع احدهما بيتا معينا اونصيبه من بيت معين فللآخر
ان يبطل البيع ❋ ايكى شخص ميانلرنده مشتركه اولان داردن بريسى معين بربيتى
وياانذن نصيبنى بيع ايتسه آخرى ايچون اول بيعى ابطال واردر زيرا بيع
ايتديكى بيتده نصيبى متحقق دكلدر تقسيمده شريكنك حصه سنه اصابت
ايتمك احتماله بناءً ❋ وفى الواقعات داربين رجلين باع احدهما نصيبه لآخر
لم يجز لانه لايخلواما ان باعه بشرط الترك او بشرط القلع اوالهدم اما الاول فلا يجوز لانه
شرط منفعة للمشترى سوى البيع فصار كشرط اجارة فى البيع ولا يجوز بشرط الهدم
والقلع لان فيه ضررا بالشريك الذى لم يبع ❋ وواقعاتده مرسومدركه ايكى
كسه ميانلرنده مشترك بردار اولوب برى بنادن حصه سنى برآخر كسه يه
بيع ايلسه جائز اولمز امادارك طوپندن نصيبنى بيعك جوازنده برمانع يوقدر
امافقط بنادن نصيبنى بيع صورتنده يابنايى ترك شرطيله بيع ايدر
بوايسه جائز دكلدر كندوده بيعدن ماعدا مشترى ايچون نفع اولغله كانه بيعده اجاره يى
شرط ايتمش كبى اولديكه ارض اجاره اولدى بونده ايسه برعقدى عقد اخرده
ادخال اولمغله جائز دكلدر وياخود بنايى قلع وياهدم شرطيله ايدر بونده دخى
حصه سنى بيع ايتميان شريكه ضرر اولور بوايسه ممنوعدر ❋ وفى الفتاوى
شجرة بين قوم باع احدهم نصيبه مشاعا والاشجار قد انتهت اوان القطع
حتى لايضرها القطع جاز الشراء وللمشترى ان يقطع لانه ليس فى القسم ضرر ❋
وكتب فتاواده مسطوردركه براز كسه لر ميانلرنده مشتركه برمقدار اشجار اولوب

انلردن بريسى كندى حصه سنى مشاعا بيع ايدوب وحالبوكه اشجار كمالنى بولوب آنك
قطعى زمانى كلوب قطعك اول اشجاره برضررى اولمزسه شرا جائز اولور
ومشترى يه بعدالقسمة انى قطع جائزدر قسمتده ضرر اولمغين ❋ وفى النوازل باع
نصيبه من الشجرة بلا ارض بلا اذن شريكه ان بلغت اوان انقطاعها جاز البيع
لانه لايتضرر المشترى بالقسمة وان لم تبلغ فسد لتضرره بها ❋ نوازلده
مرسومدركه بركسه برشجره ده اولان حصه سنى بلا ارض شريكنك اذنى
اولمقسزين بيع ايلسه امدى اوان انقطاعى كماله رسيده اولمش ايسه بيعى
جائز اولور تقسيمله مشترى متضرر اولمغين واكر قطع زمانه بالغ اولمش سه قسمتده
كندويه ضرر اولمغله بيعى فساده كيدر اشبو مسئله مارالذكر فتاواده كى مسئله نك
عينيدر ❋ وفيها باع بناء بلا ارضه على ان يترك المشترى البناء فالبيع فاسد
عماديه من الفصل الثالث من مسائل الشيوع ❋ بنه نوازلده مرسومدركه
برشخص بر بناسنى بلا ارضه مشترى بنايى ترك ايتمك اوزره بيع ايلسه بيع مزبور
فاسددر بودخى واقعاتدن منقول مسئله يى تكراردر ❋ (والاختلاط) بلا صنع
من احدهما فلا يجوز بيعه الا باذنه لعدم شيوع الشركة فى كل حبة بخلاف
نحو حمام وطاحون وعبد ودابة حيث يصح بيع حصته اتفاقا كما بسطه المصنف
فى فتاواه ❋ دخى مال صاحبلرينك صنعى اولمقسزين مثلا ايكى كيسه نك باغلرى
سوكيلوب درونلرنده كى دراهمك بر برلرينه مختلط اولمسى مثللو اختلاط صورتنده
احدهمانك اذنى اولمقسزين آخرك بيعى جائز اولمز اشبو خلط واختلاط
صورتلرنده مخلوطله مختلطك جزلرندن هربرنده شركتك شيوعى اولمغين اما حمام
ودكرمان وعبد ودابه مثللو املاك مارالذكر خلط واختلاط اولنان نسنه لرك
خلافنه دركه مزبورلرده حصه سنى بلا اذن شريكنك غيرى يه بيع اتفاقا
صحيح اولور ❋ ثم الظاهر ان البيع ليس بقيد بل المراد الاخراج عن الملك
ولو بهبة او وصية وتمامه فى الرسالة المباركة فى الاشياء المشتركة وهى نافعة
لمن ابتلى بالافتاء ❋ بوندنصكره مصنف والاجناب عليه رحمة الملك الوهاب
فصح له بيع حصته ولو من غير شريكه بلا اذن الا فى صورة الخلط والاختلاط
قولنده واقع اولان بيع لفظى قيد احترازى دكلدر بلكه مراد همان ملكندن
اخراجدر كرك هبه ويا وصيتله اولسون ويا سائر شى ايله اولسون اشبو
بحثك تمام وتفصيلى الرسالة المباركة فى الاشياء المشتركة نام كتابده در ورسالهٔ
مشروحه افتا ايله مبتلا اولان ذوات نافعه در ❋ وزاد الوانى الشفعة ايضا فراجعه ❋
ودرر محشيسى وانى عليه رحمة الصمدانى خلط واختلاط صورتلرينك
اوزرلرينه شفعه يى دخى زياده ايلديده ديديكه لايق اولان شفعه صورتنكده

استثناسنده اشارت ايتمك ايدى زيرا ايكى كمسه بر ارضه بروجه ارث مالك
اولسه‌لر امدى بريسى حصه سنى آخرندن اذ نسز اجنبى يه بيع ايده‌مز
لكن بواختلاط صورتندن خارج دكلدر بلكه سبب جبرى ايله شركت قبيلندندر
بس هر برلرى حصه‌لرنده متصرف اولورلر وكندولرى ايچون ديكرى حقنده
شفعه‌ده اولور امدى اكا مراجعت ايله ❁ واما الانتفاع به بغيبة شريكه
ففى بيت وخادم وارض ينتفع بالكل ان كانت الارض ينفعها الزرع والالا بخ
بخلاف الدابة ونحوها وتمامه فى الفصل الثالث والثلاثين من الفصولين ❁
شركة ملكله مشترك مال ايله شريكنك غيبتى حالنده آخر شريكنه آنكله
انتفاع مشروعميدر امدى بيت وخادم وارضده بونلرك جمله‌سيله انتفاع ايدر
جائزدر اكر ارضه زرع نفع ويررسه بوقسه جائز دكلدر اما دابه مثللو شيلر
من بورلرك خلافنه‌در وبو بيانك تمامى فصولينك اوتوز اوچنجى فصلنده در
سيدحموى ديركه ركوبده تفاوت اولمغله احد شريكين آخرك اذنى اولمدين
دابهٔ مشتركه‌يه ركوب ايتمز مشتركه اولان جاريه بركون برينك عندنده وبركون
آخرينك عندنده اولور احدهما آخردن خوف ايتمكله بدعدله وضعنى استدعا ايتسه
اجابت اولنمز فصولينده‌كى مضمون بودركه بركمسه‌شريكى غائب ايكن مشتركه اولان
دارده ساكن اولسه شريكنك حصه‌سنك اجرتى لازم كلمز هرنقدر معدة
للاستغلال ايسه‌ده دار مشتركه سكنا وتوابع سكنا حقنده شريكنك هر برى ايچون
على وجه الكمال مملوكه قيلنور اكر بويله اولمسه هر برلرى دخول وقعود ووضع
امتعه دن منع اولنمق لازم كلور بوايسه انسانك ملكنك منافعنى ابطال اولمغله
جائز دكلدر بس حاضر اولان كندى ملكنده ساكن اولمغله كويا تأويل
ملكله ساكن اولديغندن شريكنه دخى اجرت ايجاب ايتمدى بر حاضر ايله
غائبك ويا بالغله صغيرك منزلنده اجرتله برمقدار كيلى ويا وزنى نسنه وضع
اولنوب امدى حاضر وبالغ اجرتدن حصه‌لرنى آلسه‌لر جائز اولور اشبو اجرتى
بلا خصم تقسيمك نفاذى غائبله صبينك نصيبلرينك سلامتى صورتنده در
اما كندولرينه حصه‌لرى واصل اولميوب هلاك اولسه جمله‌سنك اوزرلرينه
هلاك اولور وقتا كه جاريهٔ مشتركه‌ده مهاياتك ذكرى سبقت ايتديسه بحثنك
ذكرينه فرصتياب اولنديده ابوالسعودك سراجدن نقلا بيان بيورديغى
مهايات مبحثنى بيانه على وجه التلخيص والاختصار آغاز وشروع اولندى
بس مهاياتك كندوسى منافع مشتركه‌ده استحسانا تجويز اولندى وقسمت كبى
بونده دخى قاضى جبرى اجرا اولنور شوقدر واركه قسمت استكمال منفعتده
مهاياتدن اقوادر زيرا تقسيمده منافعى زمان واحدده جمع وتحصيل واردر

اماتهاياتده منافعك حصولى على وجه التعاقبدر واشبو مهاياة اجاره وعاريه
مثللو موتله باطل اولمز آنلر موتله باطل اولورلر وبونده احد شريكين كندوبى
نقض ايدوب تقسيم التماس ايتسه‌لر جائزدر عند الحنفيه برعقد لازمى
فسخ ايدوب عقد آخر طلبى بوقدر الا مهاياتده واردر زيرا بونده احدهما قسمت
مطالبه ايتدكده قاضى مال مشتركى ميانه‌لرنده تقسيم ايدوب مهاياتى فسخ ايدر
واشبو مهايات اوچ قسمدر برى ايكى شريك ميانلرنده‌كى داركبى تقسيمه
شايان ومستعملك اختلافيله مختلف اولميان نسنه‌ده مهاياتدر امدى مهاياتك
بونوعى صحيحدر قچانكه دار واحدده مشترك اولان ايكى كمسه آنك بعض
محللرنده مساكنه اوزره مهايات ايتسه‌لر مدت ذكر ايتسونلر ويا ايتمسونلر اولور
قسمت قبيلندن اولمغله توقيت ايجاب ايتمز وهر برلرى كندى حصه‌لرنده
استغلال طريقى اوزره عوض اخذيله انتفاع ايتسه‌لر جائز ومشروعدر
كرك آنى عقد مهاياتده شرط ايتسونلر وكرك ايتمسونلر وبرى علوى وديكرى
سفلى اخذ اوزره مهايات ايتسه‌لر جائزدر هيئت مشروحه اوزره اصل دارده
مقاسمه جائزه اولديغى كبى بيت صغيرده بريسى انتفاع ايتمك اوزره مهايات
ايتسه‌لر جائزدر بواعاره قبيلندن اولورده هر برلرى اول مدتده شريكنه كندى
حصه‌سنده انتفاعى مباح قلمش اولور ايكنجيسى ايكى عبدك برى برسيده
وبرى ديكر سيده خدمت ايتمك اوزره مستعملك اختلافيله مختلف اولميوب
اصل مالك تقسيمه استحقاق وقابليتى اولميان عبدلر كبى شيئك منافعنده مهاياتدر
بوده جائزدر اوچنجيسى دابتين كبى منافع مختلفه‌ده مهاياتدر امدى ايكى كمسه
ايكى دابه‌نك ركوبنده مهايات ايتسه‌لر وياخود برى برينه وآخرى ديكرينه
ركوبه مهايات ايتسه‌لر بونده منفعة دواب مختلفه اولمغله مهاياتك بونوعى
صحيح اولمدى راكبك حذاقتيله ركوب مختلف اولور اما عبدك خدمتى كندى
اختياريله اولمغله انده تفاوت اولمز انجق تحملى مقدارنجه خدمت ايدر
عبدك نفقه‌سنده صاحبلرى مهايات ايتسه‌لر صحيحه اولور طعامده تفاوت
قليل اولمغله اكا اعتبار اولنمز اما كسوه‌ده تفاوت چوق اولمغله انده مسامحه
اولنمزده آنده مهايات جائزه اولمز ايكى شريك برباغ ويا باغچه‌نك برطرفنك ميوه‌سنى
اخذ اوزره ويا برمقدار قيونك برمقدار يله برى وبرمقدار يله برآخرى انتفاع
اوزره مهايات ايتسه‌لر اشبو نوع مهايات صحيحه اولمز مهايات منافعه
خاص اولوب اعيانده اولمغين اعيانك تقسيمى ممكن منافعكبى موجود اولمديغندن
متعذر اولمغله وغنمك اولاد والباننده حاصل اولانده تفاوت اولور بس اعيانده
على وجه التعديل تقسيم اولنور ❁ (وشركة عقد) اى واقعة بسبب العقد قابلة

للوكالة (وركنها) اى ماهيتها (الايجاب والقبول) ولومعنى كمالو
دفع له الفا وقال اخرج مثلها واشتر والربح بيننا ﴾ شركتك بر نوعيده
شركة عقددر كه عقد سبيله وقوعبولوب وكالته قابله اولاندر شركتك عقده
اضافتى سببه اضافت قبيلندندر اضافاتك اقواسى بودر كمال بيانيه‌در ديو بيان
ايلدى شارحك قابله للوكالة قولندن مصنفك ذكرايتى وشرطها كون المعقود عليه
قابلا للوكالة قولى مغنيدر واشبو شركت عقدك ركنيكه ماهيت وحقيقتى ايجاب وقبولدر
برينك سنى شو نوع تجارتده شريك ايتدم ديوب آنكده قبول ايتدم ديمسيدر مز بور ايجاب
وقبول هر نقدر مالا دخى اولورسه ده نتكم عاقدبركسه يه بيك غروش ويروب بو قدرده سن
وضع ايتده تجارت ايله ربح ميانه مزده اولسون ديوب اولدخى قبول وفعل مز بورى
ايشلدكده اولديغى كبى ﴾(وشرطها) اى شركة العقد (كون المعقود عليه قابلا
للوكالة) فلا تصح فى مباح كاحتطاب (وعدم مايقطعها كشرط دراهم
مسماة من الربح لاحدهما) لانه قدلا يربح غير المسمى وحكمها الشركة فى الربح ﴾
شركت عقدك شرطى معقود عليهك وكالته قابل اولوب وربحدن مقدار معين
دراهمى شريكلرك برينه شرط كبى شركتى قطع ايدر شيئك عدميدر زيرا
بعض اولور كه مسمادن ما عدا برشيئ ربح ايتمز اولده مشروط لهك اولور
حالبوكه شركت عقدك حكمى ربحده عاقدينك مشاركتلريدر ومعقود عليهك
وكالته قابليتى شرطى هر برلرينك كسب وتحصيل ايتدكلرى ربحك
ميانلرنده مشترك اولمسى ايچوندر كويا كندى نفسنه اصالة وشريكنه وكالة ربح
ايتمش اولورلر وبو مباح اولوب وكالت قبول ايتميان احتطاب واحتشاش امثالى
شيلرده ممكن اولمز مباحاتده توكيل اولمغين مكسوب خاصة كاسبك اولور شريكى
مداخله ايده مز ﴾تنبيه﴾ اشبو شركت عقد ايله معامله ايدن كسه‌لره
اكا اشهاد وكندوده رأسماللرينك مقدارنى مبين وانك يدلرنده بولنوب
كندو ايله ايكيسى بردن بيع وشرا ايدوب وكندى رأيلريله نقدا ونسيئة اخذ
واعطا ايتدكلرينى حاوى سند كتب واملاسى مندوبدركه كرچه مطلق عقد شركت
ايله شريكلرك هر برى معامله مشروحه‌يه هر نقدر قادر اولورلر ايسه ده لكن
بعض علما نزدنده مضامين مشروحه ايله تصريح لازم اولمغله احتياطا كتب
وتقييديه ايما اولندى وانده ربح ميانلرنده رأس ماله كوره اولديغنده ده اشارة اولنه
﴾(وهى) اربعة مفاوضة وعنان وتقبل ووجوه وكل من الاخيرين يكون
مفاوضة وعنانا كما سيجيئ (اما مفاوضة) من التفويض بمعنى المساواة فى كل شيئ
(ان تضمنت وكالة وكفالة) لصحة الوكالة بالمجهول ضمنا لاقصدا ((وتساويا
مالا) تصح به الشركة وكذا ربحا كما حققه الوانى (وتصرفا ودينا) ﴾ اشبو

شركة عقد اكر وكالت وكفالتى متضمن اولوب وكندى ايله شركت صحيحه
اولور مالكه رأس مال وربح جهتندن وتصرف ودين ملت يوننددن شريكلر
مساوى اولورلرسه بو نوع شركت مفاوضه‌در هر شيده مساوات معناسنه
اولان تفويضدن مشتقدر مزيدك مزيددن اشتقاقى قبيلندندر هر نقدر خلاف
مشهور ايسه‌ده مصنف مرحومك بياننه نظرا شركت عقد دردت قسمدر
مفاوضه وعنان وتقبلكه بر صنعتده ايكى كسه‌نك شريك اولوب معا ايشلەلريدر
ووجوهكه وجاهت اعتبارلريله برقاچ كسه‌لر غيرلرندن نسئة ويره سيه مال
اخذ ايدوب آنكله كار وكسب ايدوب فيضنده شريك اولملريدر وقريبا كاوركه
شركة تقبله شركت وجوهك هر برلرى مفاوضه‌ده اولورلر وعنانده صاحب بحرك
شركت يا شركت بالمال ويا شركت بالاعمال ويا شركت وجوه اولور وبونلرك
هر برلرى يا مفاوضه ويا عنان اولور قولنه نظرا اقسام آلتى اولور شيخينكه
امام طحاوى ايله امام كرخى‌نك بيانلريده بو منوال اوزره‌در مصنفك بيانى ايكى
صكره كيلرك مفاوضه وعنان اولملرينى موهمدر وشركت مفاوضه‌نك تقديمى
{ فاوضوا فانه اعظم للبركة } حديث بركت شعارينه بناء بركتنك اعظميتنه مبنيدر
قاموس صاحبى مفاوضه‌يى الاشتراك فى كل شيئ والمساواة قوليله بيان ايتمش ايسه‌ده
مفاوضه‌نك اصطلاحيده‌ده بو لازم دكلدر زيرا احد شريكينك آخر اوزرينه عقار
وعروضله زياده‌سى ضرر ويرمز تعريفده ان تضمنت وكالة قيدينى ذكرده
بر فائده يوقدر زيرا هر بر عقد شركتده وكالت بولنمغله آنكله سائر انواع
شركتدن امتياز اولمز واكر سؤال اولنورسه كه كفالتك صحتى انجق مكفول
لهك مجلسده كفالتى قبولنه توقف ايدر بونده ايسه مجهولدر نيجه جائز اولور
جواب ممكنكه قبول مشروحك شرطيتى تكفيلده مقصوده‌در اما بو محلده
اولديغى مثلاو بالتبع شيئ آخر ضمننده اولورسه انده شرط اولمز وكالة مجهوله ده
ينه بويله عن قصد اولورسه مثلا مجهول الجنس بر ثوب اشتراسنه توكيل كبى
محلده جائز اولمز اما تبعيتله غيرى شيئ ضمننده اولورسه بونده اولديغى كبى
جهالت ضرر ويرمز نتكم مضاربه عقدينك ضمننده شيئ مجهول شراسنه
توكيل اولمغله جهالتله مضاربه صحيحه اولور وجهالتك افسادى نزاعه مفضى
اولديغنه كوره‌در بو محلده اويله دكلدر محقق وانى عليه رحمة الصمدانى ديركه
شركة مفاوضه شركتك كندويه تعلق ايتديكى شيلرك جميعسنده مساواتدن
عبارتدر بو ايسه ربحده مساواتى مقتضيدر بنا برين فقها ربحده مساواته
تعرض ايتديلر وشيخ ابو الحسن الكرخى رحمه الله تعالى ورضى عنه مختصرنده
بيورركه اشبو شركة مفاوضه‌نك صحتنك شرطى شركتك تجارت انواعنك

جمله سنده اولوب بريسی برتجارتی خاصة كندوسی ايدوب ديكری آنی ايتمملی
اولمقدرو تجارت ايتدكلری شيده برينه لازم اولوب واوزرينه ترتب ايدن
حقوق آخرينه ده ترتب ايدوب ولازم اولوب وهر برينك له سنه اولان خصوصلرده
ديكری وكيل وعليهنه اولانده كفيل ورأس مالده ور بحده مساوی اولمقدر
ويدلرنده ويامودعلری يدنده رأس ماللرندن ماعدا كندوده شركت جائزه اولور
دراهم ودنانير امثالی برشئ كندولرينه خاص اوله رق بولنمملی اكر شركتدن اقدم
وياصكره بولنور سه شركة مفاوضه فساده كيدرعنان اولور ٭انتهی كلام الكرخی
٭ لا يخفی ان التساوی فی التصرف يستلزم التساوی فی الدين واجازها
ابو يوسف مع اختلاف الملة مع الكراهة ٭ ارباب درايته بوشيده دكلدركه
تصرفده تساوی دينده ده تساويی مستلزم اولور زيرا دينده اختلاف تصرفده
اختلافه مؤدی اولور كورمزمسنكه كافرك اشترا ايتديكی خمرو خنزيری
مسلم بيع ايده مز حالبوكه مفاوضه نك شرطی احدهما اخرك اشترا ايتديكی
شيئك جميعسنی بيعه قادر اولمقدر بيع وشراده بربرلرينه وكيل اولملرينه مبنی
ومسلم خمر وخنزيری شرا ده ايده مز امام ابی يوسف عليه الرحمه ملتلری مختلفه
اولان ايكی كسه ميانلرنده شركة مفاوضه يی مع الكراهه جائز كوردی كافرك
عقودك جائز ناجائزنی فرق ايده مديكندن كراهت اولدی ٭(فلاتصح) مفاوضة
وان صحت عنانا (بين حر وعبد) ولو مكاتبا اومأذونا (وصبی وبالغ ومسلم وكافر)
لعدم المساواة افاد انها لا تصح بين صبيين لعدم اهليتهما للكفالة ولامأذونين
لتفاوتهما قيمة ٭ امدی حر ايله عبد صبی ايله بالغ كافر ايله مسلم ميانلرنده
علی طريق المفاوضة شركت صحيحه اولمز هرنقدر عنان وجهی اوزره
اولورسه ده مابينلرنده مساوات اولمغين زيرا حر ايله بالغ بنفسه تصرفه
مالكلردر عبد ايله صبی انجق مولانك ووليك اذنلريله مالكلردر و بونلر تكفله ده
قادر اوله مزلر تبرع قبيلندن اولمغله كفالتسه مفاوضه نك شرطندندر مصنف
عليه الرحمه نك مفاوضه كفالتی متضمندر قولی مفاوضه نك ايكی صبی ميانلرنده
عدم صحتنی افاده ايدر كفالته اهليتلری اولمغين ووليلری هرنقدر اذن ويرر ايسه ده
ومن بور عبد هرنقدر مكاتب ويامأذون اولورسه ده بينه مفاوضة شركتی اولمز ومأذونين
اولان ايكی عبد ميانلرنده مفاوضه نك عدم مشروعيتنی افاده ايدر قيمتلرنده
تفاوت اولمغله كفالتده تساوی بولنمغله ٭(وكل موضع لم تصح المفاوضة لفقد
شرطها ولايشترط ذلك فی العنان كان عنانا) كامر (لاستجماع شرائطه)
كما سيتضح ٭ هر برموضعده كه شركة مفاوضه نك شرطی بولنمغله
صحيحه اولمدی شركت عنان اولور شرائطی بولنمغله تكم قريبا مرور

ايتديكه فلاتصح مفاضة وان صحت عنانا بين حر وعبد الخ دينلدی اكر اول شرط
مفقود عنانده شرط دكلسه واكرانده دخی شرط اولورسه ربحدن دراهم
معلومه نك احدشريكينه شرط اولنمسی كبی امدی شرطك عدميله عنانده
اولمزده شركت فاسده اولور تتكم شركة عنانك شرائطنك بيانی مصنفك
ذكری آتی فتصح من اهل التوكيل وان لم يكن اهلا للكفالة قولنده متضح اولور
٭(وتصح) المفاوضة (بين حنفی وشافعی) وان تفاوتا تصرفا فی متروك التسمية
لتساويهما ملة وولاية الالزام بالحجة ثابتة ٭ شركة مفاوضه حنفيله شافعی
ميانلرنده صحيحه اولور هرنقدر متروك التسميه ده تصرفلری متفاوت ايسه كه شافعيه
كوره شريكينك انی شرالری جائز وحنفيه كوره جائز دكلسه ده لكن ملة واعتقادا
مساويلردر وشافعيه حنفيه طرفندن حجتله كه مال متقوم دكلدر
ديو دليل سرديله الزام ولايتی ثابتدر ٭(ولاتصح الابلفظ المفاوضة)
وان لم يعرفا معناها سراج (اوبيان) جميع (مقتضياتها) ان لم يذكر الفظها
اذالعبرة للمعنی لاللمبنی ٭ واشبو شركة مفاوضه انجق مفاوضه لفظيله
صحيحه اولور امر شركتده تمام مساواته علم اولمغله لفظ معنی مقامنه قائم اولور
هرنقدر عاقدين معناسنی بيلمزلر ايسه ده صريح اولمغله نيته محتاج اولمز
وياخود مفاوضه يی ذكر ايتمزسه اعتبار معنايه اولوب مبنايه اولمغله مفاوضه نك
اقتضا ايتديكی شيلرك جميعسنی بيانبرله مثلا ايكی حر وبالغ ومسلم وياذميلر
اولان كسه لرك برينك ديكرينه سنی تجارتده ونقدا ونسيئة معامله ده
علی وجه التفويض العام مالك اولدقلريمز نقدو جميع شركته شايان اولان
شيلرده شريك قيلدم وبيع وشرالريمزده لازم كلان هر برنسنه ده بريمز
آخره ضامن اولورز ديمكله صحيحه اولور ٭ واذاصحت (فما اشتراه احدهما
يقع مشتركا الاطعام اهله وكسوتهم) استحسانا لان المعلوم بدلالة الحال
كالمشروط بالمقال واراد بالمستثنی ماكان من حوائجه ولوجارية للوطیٔ باذن
شريكه كما يأتی ٭ امدی شركة مفاوضه علی وجه الصحة وقوعبولدقده
شريكلرك برينك اشترا ايتديكی نسنه بينلرنده مشترك اوله رق واقع اولور الا
اهل وعيالنك طعام وكسوه لری ايچون اشترا ايتديكی شيلر استحسانا مشترك
اولمز دلالة حال ايله معلوم مشروط بالمقال كبی اولمغله زيرا شريكلرك
هر برلری حين مشاركه لرنده صاحبلرينك حاجتلرينه عالملردر وكندولرينك
واهل وعياللرينك نفقه لرنی ديكرلرينك اوزرلرينه قلمزلر امدی بوتصرفلر عقد
مفاوضه دن دلالة ويا عادتا مستثنا اولمغله منطوق كبی اولدی ومستثنادن
مراد سكنا وركوب ايچون استيجار وادام كبی خاصة محتاج اولدقلری

شیلردر هرنقدر وطئ ویاخذمت ایچون اولان جاریه‌ده اولورسه شریکنك
اذنیله اولور تحکم فصلده کلور شریکنك اذنیله اولمزسه جاریه مشترکه
اولور ﴿ (وللبائع مطالبة ایهما شاء بثمنهما) ای الطعام والکسوة
(ویرجع الاخر) بما ادی (علی المشتری بقدر حصته) ان ادی من مال الشرکة ﴾
دخی بایع ایچون طعامله کسوه‌نك ثمنی اصالةً مشتریله کفالةً آخرك قنغیسندن
دیلرسه مطالبه ایتمك واردر واکر مشتری ثمنی مال شرکتدن ادا ایدرسه
حصه‌سنجه آخر کندویه رجوع ایدر ﴿ (وکل دین لزم احدهما بتجارة)
واستقراض (وغصب) واستهلاك (وکفالة بمال بامره لزم الاخر و لو) لزومه
(باقراره) الا اذا اقر لمن لاتقبل شهادته له ولومعتدته فیلزمه خاصة کمهر وخلع
وجنایة وکل مالاتصح الشرکة فیه ﴾ هربر دینکه مفاوضینك برینه تجارت
واستقراض وغصب واستهلاك وامریله مال کفالتیله لازم اولور دیکرینه‌ده
لازم اولور هرنقدر دینك لزومی اقراریله اولورسه الاصول وفروعی وهرنقدر
معتده‌سی اولورسه‌ده زوجه‌سی مثلو کندویه شهادتی مقبوله اولیان کمسه‌لره
اقرار ایدرسه احدهمایه لازم اولان آخره لازم اولمز امدی مهر و بدل
خلع وارش جنایت وکندوده شرکت صحیحه اولمیان هربر شیٔ کبی
نسنه خاصةً زوجه ومباشره لازم کلور شریکنه برشیٔ لازم اولمز
وتبیین نام کتابده مرسومدرکه احد مفاوضینك ویردیکی جنایت ارشی ومهر
وبدل خلع ودم عمددن بدل صلح و زوجات واقارب نفقه‌لری دیکرینه ایجاب
ایتمز بونلرده‌کی دیون کندوده اشتراك صحیح اولمیان شیلر ایچون اولمغله
انجق مباشره ایجاب ایتدی ✻انتهی ﴿ (و) فائدة اللزوم انه (اذا ادعی
علی احدهما فله تحلیف الاخر) ولوادعی علی الغائب له تحلیف الحاضر
علی علمه ثم اذاقدم له تحلیفه البتة ولواجیبة ﴾ واحدهمایه لزومدن آخره
لزومك فائده وثمره‌سی صاحب حق دینی شریکلردن برینك اوزرینه دعوی
ایلسه کندویه دیکرینه علمنه یمین ویرمك مشروعدر برینه دعوی ایکیسی اوزره
دعوی اولمغله واکر دائن غائب اوزره دعوی ایدرسه حاضره معلومی اولمدیغنه
کندویه تحلیف واردر غیرك فعلنه اولدیغی صکره غائب قدوم ایتدکده کندویه
فعل نفسی اولمغله بات یمین ویرر البتة کلمه‌سی مفعول مطلق محذوفك صفتیدر موصوف
مقامنه قائمدر یحلفه التحلیف البتة سبکنده در ✻کذا بینه الفاضل المحشی الحلبی
﴿ (وبطلت ان وهب لاحدهما اوورث ماتصح فیه الشرکة) مما یجیٔ ووصل
لیده ولو بصدقة او ایصاء لفوات المساواة بقاء وهی شرط کالابتداء ﴾
مفاوضینك برینه ذکری آتی کندوده شرکت صحیحه اولان نقدینده برنسنه

هبه اولنوب ویا میراث اصابت ایدوب ویدینه واصل اولسه هرنقدر صدقه
ویا ایصا ایله اولورسه‌ده شرکت باطله اولور بقای مساوات فوت اولمغله
حالبوکه مساوات ابتداده شرط اولدیغی کبی بقاده دخی شرطدر مصنف
والاجناس عبارهٔ مشروحه‌سی بدلنده وبطلت ان ملك احدهما الخ دیسه
اخصر واقود اولدیغندن بشقه شارحك ذکر ایتدیکی صدقه ووصیته‌ده
شامل اولورایدی ✻کذا افاده ابو السعود✻ فاضل زیلعینك ظاهر کلامندن فهم اولنان
نقدیندن اولان میراثده شرکتك بطلاننده قبض شرط دکلدر قبضك شرطیتی
میراث مزبور دین اولدیغنه نظرادر ﴿ (لا) تبطل بقبض (مالاتصح فیه)
الشرکة (کعرض وعقار و) اذا بطلت بما ذکر (صارت عنانا) ای تنقلب
الیها ﴾ شرکة مفاوضه کندوده شرکت صحیحه اولمیان عرض وعقار مثللو
شیئك قبضیله باطله اولمز واکر احد شریکینك مار الذکر کندوده شرکت صحیحه
اولان نقدینه مالك اولمسیله شرکة مفاوضه باطله اولورسه شرکت عنانه منقلبه اولور
آنده مساوات شرط اولمغین ودیونك قبضیله‌ده باطله اولور ﴿ (ولاتصح
مفاوضة وعنان) ذکر فیهما المال والافهما تقبل ووجوه (بغیر النقدین
والفلوس النافقة والتبر والنقرة) ای ذهب وفضة لم یضربا (ان جری) مجری
النقود (التعامل بهما) والا فکعروض ﴾ کندوده مال ذکر اولنان مفاوضه
وعنان شرکتی نقدینکه دراهم ودنانیردر واجلو فلوس والتون وکمشدن
ضرب اولنمیوب نقود مجراسنه جاری کندولرده تعامل ناس جاری اولان
شیلر صحیح اولمز شرکتده راس مال ذکر اولنمزسه شرکت تقبل ووجوه اولور
وکندولرده معاملهٔ ناس جاریه اولمیان التون وکمش سکه‌لری عروض منزله‌سنده‌در
﴿ (وصحت بعرض) هوالمتاع غیرالنقدین ویحرك قاموس (ان باع کل منهما
نصف عرضه بنصف عرض الآخر ثم عقداها) مفاوضة او عنانا وهذه حیلة لصحتها
بالعروض وهذا ان تساویا قیمة وان تفاوتا باع صاحب الاقل بقدرما تثبت به الشرکة
ابن کمال فقوله بنصف عرض الاخر اتفاقی ﴾ شرکة مفاوضه عرضله که
نقدینك غیری متاعله‌ده صحیحه اولور اکر مفاوضینك هربری عرضنك
نصفنی آخرك عرضنك نصفی مقابلی بیع ایدوب صکره مفاوضة ویاعنانا عقد
شرکت ایدرلرسه اشبو صورة مشروحه عروضله شرکة مفاوضه‌نك صحتنك
حیله‌سیدر لکن اشبو نصفی نصف مقابلی بیع هربرلرینك قیمتی مساوی
اولورسه اولور واکر متفاوت اولورسه اقل صاحبی کندی ایله شرکت ثابته اولور
مقداری بیع ایدر تحکم برینك عرضنك قیمتی درت یوز وبرینکه یوز اولسه
صاحب اقل کندی عرضنك درت خمسنی آخرك عرضنك برخمسی مقابلی

بيع ايدرده مال يتلرنده اجرا ساعلى وجه العنان مشترك اولور مفاوضه
اولمز واكر برينككى اون وديكر ينككى يكرمى اولور سه صاحب اقل عرضك
نصفنى اخرك كينك ربعى مقابلى بيع ايدر اخرك عرضنك زياده اولمسى
شركتلرينى فساده ويرمز عرضه مالكيت شركتى ابطال ايتمكين امدى
مصنفك بنصف عرض الاخرقولى اتفاقى اولور احترازى اولمز احترازيده اولسه
اولوركه مفاوضه ايله عنانه شامل اوله مفاوضه ده مساوات شرطاولوب
عنانده اولمغين ﴿ (ولا تصح بمال غائب اودين مفاوضة كانت اوعنانا)
لتعذر المضى على موجب الشركة ﴾ مفاوضة وياعنانا شركت غائب اولان
مال ايله ويادينله صحيحه اولمز مالينك ايكيسى ويابرى موجود اولمغين شركتك
اقتضا ايتديكى ربحك ميانه لرنده اولمق اوزره مضيى متعدر اولمغله لكن شلبى
حاشيه سنده امام اتقانى دن نقلا مرسو مدركه شركتك عقدى وقتنده مالك
وجودى شرطدكلدر حين شراده شرطدربس بركسه براخركسه يه كندى مالندن بيك درهم
ويروب وكندويه بيك درهمده سن كندى مالكدن وضع ايدوب بيع وشرا ايله ربح
ميانه مزده اولسون ديوب اول دخى ايشلسه شركت صحيحه اولور مقصود اولان
بيع وشرا وقتنده شركت بولنديغنه بناً بومضمون شركتك اول امرده صحتيله
تصريحدر ابو السعود ابتداسنده فاسده در صكره بيكك وضعيله صحته منقلبه اولوردیدى
وهنديه نك عنانك سكزنجى بابنده شركتك جوازينك شرطى رأس مالك
مجلسده حاضر عين و يا مجلسدن غائب ومشار اليه اولمسيدر ديو مصرحدر
انتهى ﴿ (واماعنان) بالكسر وتفتح (ان تضمنت وكالة فقط) بيان لشرطها
(فتصح من اهل التوكيل) كصبى ومعتوه يعقل البيع (وان لم يكن اهلاللكفالة)
لكونها لاتقتضى الكفالة بل الوكالة ﴾ صاحب نهرك بياننه نظر اعنان عينك
كسريله كتاب وزننده در قاموسنك كبى عندالبعض عينك فتحيله سحاب
معناسنه اولان عنان سمادن مأخوذ در كانه صحت وشهرتنه بنا أسحاب
كبى عالى اولدى ديمك اولور بنا برين شركتك اشبو نوعنك صحتنه فقها
اجماع واتفاق ايتديلر وبعضيلر عنان فرسدن مأخوذ در ديديلر كويا شريكينك
هر برولرى كندى مالرينك بعضيسنده عنان تصرفلرى رفيقلرينه وبعضيسنده
كندى نفسلرينه قلديلردمك يعنى شركت يا شركت عنان اولور اكر عقد
شركت مجرد وكالتى متضمنه اولوب كفالت اوزره منعقده اولمزسه اشبو مضمون
شركت عنانك شرطنى بياندر امدى شركت عنان توكيله اهل اولان صبى
مأذون ومعتوه يعقل واروعورت وبالغ وصبى وحروعبد مأذون ومسلم وكافر
ومكاتب امثالى كسه لرك جمله سندن صحيحه اولور هرنقدر ارباب كفالتدن

اولمزلر ايسه ده كندوسى كفالتى ايجاب ايتميوب بلكه وكالت اقتضا ايتمكله
بل الوكالة قولنك ذكرى مابعدنده كى ولذا قولنك ربطى ايچوندر يوقسه
كندويه احتياج يوقدر ﴿ (و) لذا (تصح) عاما وخاصا ومطلقا وموقتاو
(مع التفاضل فى المال دون الربح وعكسه وببعض المال دون بعض وبخلاف
الجنس كدنانير) من احدهما (ودراهم) من الاخر (و) بخلاف (الوصف
كبيض وسودوان تفاوتت قيمتهما) ﴾ بس شركة عنان وكالتى اقتضا ايتمكله جميع
انواع تجارته عام وبعضيسنه خاص اوله رق ومطلقا بروقتله توقيت اولنمقسزين
وموقتا ورأس مالده تفاضلكه برينككى زياده وربحده زياده سز برابر وبونك
عكسيكه مالده تفاضل اولميوب ربحده اوله رق وهر برلرينك مالرينك بعضيسيله
اولوب وبعض اخريله اولمقسزين وخلاف جنسله كه برينككى دراهم واخركى دنانير
وخلاف وصفله كى برينككى بياض وديكركى سياه وهرنقدر قيمتلرى مساوى
اولمزسه ده اشبو صورتلرك جميعسنده صحيحه اولور وخلاف جنسك قيمتلرى
براولورسه ده انده مفاوضه ده اولور ثمنيت جهتندن متحد اولمرله معلوم اولسونكه ايكى
شريك برابر ايشلمكى شرط ايدوب ورأس مالرى مساوى وربحلرى متفاوت اولسه
امدى منوال مشروح اوزره اولان عقدلرى ائمهٔ ثلاثه مزنزدلرنده جائز
ومشروع اولور امام زفر ايچوندر اختلاف وربحى شرطلرى اوزره ميانلرنده
تقسيم اولنور هرنقدر عمل فقط برندن اولورسه ده واكر عملى مجرد بريسنه شرط
ايدوب وربحى ميانلرنده رأس مالرينه كوره شرط ايتسهلر اشبو عقدده جائز
اولور وعمل ايتميان شريكك مالى عاملك عندنده بضاعه اولورده ربحيده كندونك
وهلاك اولورسه ضرريده كندويه خاص اولور واكر عامله رأس مالندن زياده ربح
شرط ايدرلرسه شرطلرى اوزره جائز اولور وعاملك عندنده دافعك مالى مضاربه
اولور ربحى مال صاحبنه رأس مالندن زياده شرط ايتسهلر شرط صحيح اولمز
ودافعك مالى عاملك عندنده بضاعه اولور هر برلرينه كندى مالرينك ربحى
حلال اولور وهلاك اولان رأس مالرينه كوره توزيع اولنور ﴿ كذا افاده صاحب
العناية ﴾ اقسام شركتدن بيان اولنميان برقسم باقى قالديكه ربحك كليسنى فقط
شريكلرك برينه شرط ايتمك امدى بوجائزدكلدر بس بونده ربح
فقط عامله شرط اولور قرض اولمش اولور رب الماله شرط اولورسه بضاعه
اولور ﴿ حموى عن النهر ﴾ امدى ربحده تفاضل شرطى شركه صحيحه يه خاصدر
اما فاسده ده ربح رأس ماله تابع اولور ﴿ (والربح على ماشرطا و) مع (عدم الخلط)
لاستناد الشركة فى الربح الى العقد لاالمال فلم تشترط مساواة واتحاد وخلط ﴾
شريكين ميانلرنده ربح شرطلرى وجهى اوزره اولور لكن مصنفك اشبو

والربح على ماشرطا قولندن مارالذكر ومع التفاضل فى المال دون الربح وعكسه قولى مغنى اولور واشبو شركة عنان مال شركتى بربرلرينه خلط ايتمكسزين ده اولور ربحده شركت عقده مستند اولوب ماله مستند اولمغين بس رأس مالده مساوات واتحاد كه جنس واحددن اولق وخلط شرط اولمدى امدى شارحك فلم تشترط آلخ قولى مصنفك ومع التفاضل فى المال الى اخره وبخلاف الجنس آلخ وعدم الخلط قوللرى اوزرينه تفريع اولور ﴿ (ويطالب المشترى بالثمن فقط) لعدم تضمن الكفالة (ويرجع على شريكه بحصته منه ان ادى من مال نفسه) اى مع بقاء مال الشركة والا فالشراء له خاصة لئلا يصير مستدينا على مال الشركة بلا اذن بحر ﴿ وشريكندن فقط مال اشترا ايدن شريك ثمنيله كندوسى مطالبه اولنور عنانده كفالت اولمغين ومال شركتدن نقد موجود ايكن مشترى اولان شريك كندى مالندن ثمن مبيعى ادا ايتمش اولورسه شريكنه حصه سيله رجوع ايدر كندى طرفندن وكيل اولمغله واكر مال شركتدن نقد بولنمزسه شراسى فقط شريك مشترى ايچون اولور شريكنك اذنى اولمدين مال شركت اوزره استدانه ايديجى اولمسون ايچون ﴿ (وتبطل) الشركة (بهلاك المالين او احدهما قبل الشراء) والهلاك على مالكه قبل الخلط وعليهما بعده ﴿ شريكلرك ايكيسنك ويا فقط برينك ماللرى كندولرايله برمتاع اشترا اولنمدين هلاك اولسه امدى شركت باطله اولور ومال مشترك بربرينه خلطدن مقدم هلاك اولان مال فقط مالكى اوزرينه تلف اولمش اولور بعد الخلط اولورسه ايكيسنك اوزرلرينه اولور ﴿ (وان اشترى احدهما بماله وهلك) بعده (مال الاخر) قبل ان يشترى به شيئا (فالمشترى بالفتح (بينهما) شركة عقد على ماشرطا (ورجع على شريكه بحصته منه) اى من الثمن لقيام الشركة وقت الشراء ﴿ شركت عنان شريكلرينك برى كندى رأس ماليله برنسنه اشترا ايتدكدنصكره شريك اخرك رأس ماليله برشئ اشترا اولنمزدن مقدم هلاك اولسه اشترا اولنان نسنه ميانلرنده مشترك اولور وشرطلرى اوزره شركت عقد اولور وقت شراده شركت عقدقائم اولمغله صكره اخرك مالنك هلاكيله حكم متغير اولمز وشريكنه ثمندن حصه سيله رجوع ايدر انك حقنده وكيل اولمغله شارحك لقيام الشركة وقت الشراء قولى ظاهر اولان فالمشترى بينهما تعليلدر امدى اولى اولان انك عقبنده ذكر اولنمق ايدى ﴿ (وان هلك مال احدهما (ثم اشترى الاخر بماله فان صرحا بالوكالة فى عقد الشركة) بان قال على ان ما اشتراه كل منهما بماله هذا يكون مشتركا نهر وصدر الشريعة (فالمشترى مشترك بينهما على ماشرطا) فى اصل المال لا الربح لصيرورتها (شركة ملك لبقاء الوكالة) المصرح بها ويرجع بحصة ثمنه ﴿ مصنف

 (والاجناب)

والاجناب مارالذكر او احدهما قبل الشراء قولنده كى اطلاق تفصيل وبيان ايدركه شريكينك برينك مالى هلاك اولوب صكره اخرى كندى ماليله برنسنه اشترا ايتدكده عقد شركتده وكالتله تصريح ايدوب هر برلرى اشبو ماللريمز ايله اشترا ايتديكمز نسنه ميانه مزده مشترك اولسون ديديلرسه امدى اصل مالده شرط ايتدكلرى اوزره مال مشترا بينلرنده مشترك اولور تصريح اولنان وكالتك بقاسنه بناءً شركت هرنقدر باطله اولديسه ده شركت ملك اولمغله ربح شرطلرى اوزره مشترك اولمز وثمننك حصه سيله رجوع ايدر وكيل اولوب وكندى مالندن ثمنى ادا ايتمكله حسابنجه كندويه تأديه سى لازمه اولمغله ﴿ (والا) اى وان ذكرا مجرد الشركة ولم يتصادقا على الوكالة فيها ابن كمال (فهو لمن اشتراه خاصة) لان الشركة لما بطلت بطل ما فى ضمنها من الوكالة ﴿ واكر وكالتله تصريح اولنميوب فقط شركتى ذكر ايدوب عقد شركتده وكالتى ذكر ايتدكلرنده تصادق ايتمزلرسه امدى اول اشترا اولنان مال خاصة اشترا ايدن شريكك اولور زيرا شركت باطله اولمغله متضمن اولديغى وكالتده باطله اولمش اولور ﴿ (وتفسد باشتراط دراهم مسماة من الربح لاحدهما) لقطع الشركة كما مر لا لانه شرط لعدم فسادها بالشروط وظاهره بطلان الشرط لا الشركة بحر ومصنف قلت صرح صدر الشريعة وابن الكمال بفساد الشركة ويكون الربح على قدر المال ﴿ احد شريكينه ربحدن مقدار معين شرطيله شركت فساده كيدر شركتى قطع ايتديكندن نتكم مصنف مرحومك وعدم ما يقطعها قولنده مرور ايلدى امدى بوانى تكرار اولور فسادى شرطه بناءً دكلدر شركت شروطله فساده كيتمديكندن بلكه بوشرطله شركت منتفيه اولور زيرا بعض اولوركه انجق دراهم مسما قدرى ربح حاصل اولور اولدده مشروط لهك اولنجق شركت اولمزده يا قرض ويا بضاعه اولور وشركتك شروطله عدم فسادينك ظاهرى شرطك باطل اولوب شركتك اولمسيدر شارح رحمه الله تعالى ديركه صدر الشريعة وابن كمال صورت مشروحه ده شركتك فساديله تصريح ايتديلر امدى ربح رأس ماله كوره اولور ﴿ (ولكل من شريكى العنان والمفاوضة ان يستأجر) من يتجر له او يحفظ المال (ويبضع) اى يدفع المال بضاعة بان يشترط الربح لرب المال (ويودع) ويعير (ويضارب) لانها دون الشركة فتضمنتها ﴿ عنان ويا مفاوضه شريكلرنده هر برى ايچون كندويه اجرتله تجارت ايدوب ويا مالنى حفظ ايدر كسه يى استيجار مشروعدر بو اهل تجارت ميانلرنده عرف وعادت اولمغله ومال شركتى بر غيرى كسه يه بضاعه طريقيله كه ربحى مال صاحبيچون اولمق شرطيله ويرمكده واردر بضاعه نك معناى عرفيسى بودر واما لغتده باضع شريك

معناسنه دروغیری کسه‌نك عندنه ابداعك بلا اجرة استحفاظده وغیره عاریه
ویرمكده واردروعاریه ویردیكی دابه ویا ثوب ویا دارنه اولوزسه اولسون
اولور ورأس ماللرندن غیری کسه‌یه بر وجه مضاربه سرمایه ویرمكده واردر
مضاربه شركتدن دون اولمغله شركت کندوینی متضمن اولدی وشركتدن
مقصود تحصیل ربحدر وشریكلردن بری غیری کسه‌دن مضاربه‌یه پاره آلسه
اكر کندولرینك تجارتلرینك غیری اولان تجارت ایدرسه ربح فقط کندونك
اولور بوعقد شركتده داخل اولمغین ❊ (ویوكل) اجنبیا ببیع وشراء ولونهاه
المفاوض الاخر صح نهیه بحر (وببیع) بما عزوهان خلاصة (وبنقد ونسیئة
بزازیه (ویسافر) بالمال له حمل اولا هو الصحیح خلافا للاشباه
وقیل ان له حمل یضمن والا لا ظهیریة ومؤنة السفر والكراء من رأس
المال ان لم یربح خلاصة ❊ وشریكینك هر بری ایچون بیع وشرالرنده
براجنبی کسه‌یی وكیل ایتمك واردر زیرا توكیل عادة تجاردندر
شركتك عقدیده عادة تجار اوزره درواكر شریك مفاوض ویاعناندن بری
دیكرینی توكیلدن ویااسائر استیجار وابضاع وایداع امثالی شیلردن نهی ایلمسه
امدی نهیی صحیح اولور کندویه انی ایشلمك جائز اولمز حتی اندن مال شركته هلاك
عارض اولسه کندویه ضمان عارض اولور امدی نهیی توكیلدن اولمغله ومفاوضله
تقیید اتفاقی اولمش اولور احترازی اولمز یعنی هر برینه ایانی جائز اولان شیئی
آخرك آندن نهیی مشروعدر وعزیز ومقبول وهین وحقیر اولان نسنه‌لری
نقدا ونسیئة بیع واحد شریكین ایچون مال شركتله مسافرت واردر كرك آنك
نقلنده حمل ومشقت اولسون وكرك اولمسون انجق صحیح اولان قول بودر اما
صاحب اشباه ایچون خلاف واردر دیركه اكر اول مالك حملی اولورسه انك مصارفنی
ضامن اولور یوقسه اولمز وسفرده اولان مؤنة ونفقه وكرا ربح اولمزسه رأس
مالدن اولور کندی ایچون حمل اولمیان شیئك تفسیرنده میان علماده اختلاف
واقع اولدی بعضیلر بلا اجرة حمل اولنان نسنه‌در دیدیلر وعند البعض
بدواحده ایله رفع اولنان شیدر ❊ حموی ❊ (لا) یملك الشریك (الشركة) الا باذن
شریكه جوهرة (و) لا (الرهن) الا باذنه او یكون هو العاقد فی موجب الدین
وحینئذ فیصح اقراره بالرهن والارتهان سراج (و) لا (الكتابة) والاذن
بالتجارة (وتزویج الامة) وهذا كله (لو عنانا) اما المفاوض فله كل
ذلك ولو فاوض ان باذن شریكه جاز والا تنعقد عنانا بحر ❊ شركة عنان ایله
شریك اولان کسه شریكندن اذنسز غیری کسه ایله مشاركته مالك اوله‌مز
الاشریكی اذن ویررسه قادر اولور زیرا کندی مثلنی متضمن اولمز اما شریك

مفاوضك کندوسی غیری کسه‌یی عنانا شریك قیلمغه مقتدر اولور بو مفاوضه‌دن
دون اولمغله مفاوضه‌یه انجق شریكنك اذنیله قادر اولور مفاوض غیری کسه‌یی
مفاوضة شریك ایدرسه عنانا منعقد اولور وشریك مزبور مال شركتدن برنسنه‌یی
رهن وضعنه دخی انجق شریكنك اذنیله مالك اولور امدی هلاك اولسه واضعی
ضامن اولور وارتهانده بینه بویله‌در ویاخود شریك راهن دینی موجب اولان
مبایعه‌ده عاقد کندوسی اولورسه اولوقت رهنه قادر اولور بس راهن عاقد
اولدیغنه نظرا رهن وارتهانیله اقراریده صحیح اولور وعبدی كتابته قطع عادة
تجاردن اولمغین انی كتابته کسمك واكا تجارته اذن ویرمكه وجاریه‌یی تزویجه
دخی مالك اوله‌مز واشبو مزبور حكملرك كلیسی شركتك عنان اولدیغنه كوره‌در
اما شریك مفاوض ایچون مزبورلرك كلیسنی اتیان جائز وروادر ❊ (ولا یجوز
لهما) فی عنان ومفاوضة (تزویج العبد ولا الاعتاق ولو علی مال و)
لا (الهبة) ای لثوب ونحوه فلم یجز فی حصة شریكه وجاز فی نحو لحم وخبز
وفاكهة (و) لا (القرض) الا باذن شریكه اذ ناصر بحافیه سراج وفیه اذا قال له
اعمل برأیك فله كل التجارة الا القرض والهبة ❊ دخی شركة عنانله شركة مفاوضه‌ده
شریكلرك هر برینه عبد مشتركی تزویج وهرنقدر مال اوزره اولورسه‌ده اعتاق
وثوب امثالی شیئی هبه وقرض ویرمك جائز دكلدر الا شریكنك اذنه صراحة
اذنیله اولورسه جائز اولور ولحم وخبز وفاكهه مثللو شیلری هبه جائزدر وسراجده
مرسومدر كه احد شریكین آخره سن کندی رأیكله عمل ایله دیسه کندویه
تجارتك هر بر نوعنی ایتمك واردر الا قرض وهبه‌یی ایده‌مز ❊ (وكذا كل ما كان
اتلافا للمال او) كان (تملیكا) للمال (بغیر عوض) لان الشركة وضعت للاسترباح
وتوابعه وما لیس كذلك لا ینتظمه عقدها ❊ بینه بویله شریكلرك هر بری ایچون
کندوده هر بر مالی اتلاف اولان هرنقدر وقف وبنای مسجد كبی وجوه خیرده
اولورسه ویا بلا عوض بر مالی غیری کسه‌یه تملیكده جائز دكلدر زیرا شركت
استرباح وتوابعی ایچون وضع اولنمشدر امدی کندوده استرباح اولمیان شیده عقد
شركت منتظم اولمز ❊ (وصح بیع) شریك (مفاوض ممن ترد شهادته له)
كابنه وابیه وینفذ علی المفاوضة اجماعا (لا) یصح (اقراره بدین) فلا ینفذ
علی المفاوضة عنده بزازیه ❊ شریك مفاوضك اوغلو وباباسی كبی کندی حقنده
شهادتی رد اولنور مقبوله اولمیان کسه‌یه بیعی صحیح واجماعا مفاوضه
اوزره تنفیذ اولنور انلره دینله اقراری صحیح اولمز وامام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده
مفاوضه اوزره نافذ اولمز امامین رحمهما الله تعالی شریكی حقنده نافذ وجائز
اولور دیدیلر امامین بورلرك ماعداسنه اقراری صحیح اولور نتكم ماسبقده

وكل دين لزم احدهما آلخ قولنده مرور ايلدى وهنديه ده مسطوردركه شريكينك
برى تجارتلرنده اولان دينى اقرار واخرى انكار ايلسه اكر عقد فقط كندودن
صادر اولديغى اقرار يدوب مثلا بن فلان كسه دن شو بهايه برعبد اشترا
ايتدم ديرسه دينك جيعسى كندويه لازم اولور واكر ايكمز اشترا ايتدك
ديرسه كندويه نصفى لازم اولور ❊ وفى الخلاصة اقرشريك العنان بجارية
لم يجز فى حصة شريكه ولو باع احدهما ليس للاخر اخذ ثمنه ولا الخصومة
فيما باعه اوادانه ❊ وخلاصه ده مرسومدركه عنان شريكلرينك برى برجاريه يى
فلانكدر ديو اقرار ايلسه شريكنك حصه سى حقنده اقرارى جائز ونافذ اولمز
شريكلرك برى مال مشتركدن برنسنه بيع ايتسه آخرى ايچون انك ثمننى اخذ وانك
بيع ايدوب وياغيره دين ويرديكى نسنه حقنده مخاصمه سى اولمز ❊ (هو) اى
الشريك (امين فى المال فيقبل قوله) بيمينه (فى) مقدار الربح والخسران
والضياع و (الدفع لشريكه ولو) ادعاه (بعد موته) كما فى البحر مستدلا
بما فى وكالة الولو الجية كل من حكى امرا لا يملك استئنافه ان فيه ايجاب الضمان
على الغير لا يصدق وان فيه نفى الضمان عن نفسه صدق انتهى فليحفظ هذا
الضابط ❊ مفاوضه وياعنان شريكلرينك هربرى مال مشترك حقنده امينلردر امدى
ربح وتجارتنده خسران ومالك كليسنك ويابعضيسنك ضياعنده هرنقدر من غير
اتجار اولورسه ده واصل مالك ويا ربحك شريكنه دفعك مقدارلرنده شريك
اخرك قولى يمينيله مقبول اولور هرنقدر دفع دعواسنى شريكنك موتندن صكره
وارثنه ايدرسه ده نتكم صاحب بحر ولو الجيدنك وكالتنده ذكر اولنان مضمونيله
استدلال ايله ديركه هر بركسه كه استينافنه مالك اولمديغى بر شيئى حكايه ونقل
ايدوب مثلا امين اولان كسه امانتنى وفاتندن صكره حياتنده كندويه دفعنى
دعوى ايلسه امدى بوندن مقصودى غير اوزره ايجاب ضمان اولورسه كه مثلا
بركسه حياتنده بركسه نك اوزرنده اولان حقنى قبضه بركسه يى وكيل ايدوب
بعده موكلك وفاتندن صكره وكيل دعوى ايتسه كه كندوسى اول دين
ايچون برغيرى كسه دن استدانه ايتديده مينه ادا ايتدى امدى بوقولنده
تصديق اولنمز بونده ميته ضمانى ايجاب اولمغله واكر امينك دعواى مشروحه سندن
مقصودى كندى نفسندن ضمانى نفى كه مثلا وديعه يى قبضه وكيلك مودعه
حياتنده تسليمى دعواسى كبى اولورسه بونده تصديق اولنور بس اشبو قاعدهٔ نفيسه
حفظ وضبطه شايان در ❊ (ويضمن بالتعدى) وهذا حكم الامانات وفى الخانية
التقييد بالمكان صحيح فلو قال لا تجاوز خوارزم فجاوز ضمن حصة شريكه
وفى الاشباه نهى احدهما شريكه عن الخروج وعن بيع النسيئة جاز (كما يضمن

الشريك) عنانا او مفاوضة بحر (بموته مجهلا نصيب صاحبه) على المذهب
والقول بخلافه غلط كما فى وقف الخانية وسيجئ فى الوديعة خلافا للاشباه ❊
مزبور شريك تعديله ضامن اولور واما تالك حكميده بودركه تعديله ضامندر
وخانيه ده مسطوردركه مكانله تقييد صحيحدر امدى برشريك شريكنه
خوارزمى تجاوز ايتمه ديوب اول دخى تجاوز ايتمكله شريكنك حصه سنه برضرر
طارى يعنى عارض اولسه آنى ضامن اولور واشباهده مسطوردركه ايكى شريكك
برى ديكرينى فلان بلده دن خروج ايتمه و ويره سى يه ويرمه ديو نهى ايلسه جائز اولوركه
مخالفتى صورتنده هلاك اولورسه ضامن اولور نتكم عنانا ومفاوضة شريك
مجهلا كه مال شركتدن شريكنك حصه سنى بيان وافراز ايتمدن موتيله مذهب مختار
اوزره ضامن اولديغى كبى واشبو قول سداد مدارك خلافنه اولان قول غلطدر
نتكم خانيه نك وقفنده مرسومدركه برمسجدك وقفنك متوليسى غلهٔ وقفى
اخذ وقبض ايدوب ونه محله وضع وصرف ايتديكنى بيان ايتمكسزين وفات
ايتسه ضامن اولمز وناطقى بونيده ضامن اولمز ديو بعض فقهادن نقلله
تصريح ايلدى لكن صواب اولان خلافيدر و بوكا متعلق بحث قريبا ودیعه ده
كلور واختلاف صاحب اشباه ايچوندركه مارالذكر عدم ضمان قول ناصوابنه قائلدر
❊ فروع فى المحيط قد وقع حادثتان الاولى نهاه عن البيع نسيئة فباع
فاجبت بنفاذه فى حصته وتوقفه فى حصة شريكه فان اجاز فالربح لهما ❊
صاحب محيط ديركه ايكى حادثه واقع اولديكه بركسه شريكنى نسيئة بيعدن
نهى ايليوب اول دخى مخالفتله ويره سى يه بيع ايلسه امدى كيفيت نيجه اولور جواب
ويردمكه كندى حصه سنده بيعى نافذ شريكى حقنده موقوف وغير جائزدر
اكر شريكى اذن واجازت ويررسه ربح ميانلرنده مشترك اوله رق كندولرينك
اولور واكر اجازت ويرمزسه نصيبى حقنده بيعى باطل وملكى اوزره باقيدر
❊ الثانية نهاه عن الاخراج فخرج ثم ربح فاجبت بانه غاصب حصة شريكه
بالاخراج فينبغى ان لا يكون الربح على الشرط انتهى ومقتضاه فساد الشركة
نهر ❊ ايكنجى حادثه واستفتا بوكه احد شريكين آخرينى بلده دن مالى اخراجدن
نهى ومنع ايدوب اول دخى مخالفت برله خروج بعده برمقدار ربح ايلسه بس بوندن
جواب ويردمكه مزبور شريك مخالف شريكنك حصه سنى بلا اذن اخراجله
غاصب اولمغله لايق ومناسب اولان ربحك ميانلرنده شرطلرى اوزره
اولمسيدر وغصبده بيان اولنديغنه كوره غاصب مغصوبه ملك خبيثله
مالك اولمغله ربحى تصدق ايدر وجواب مشروحك مقتضاسى شركتك فسادیدر
غصب اولمغله ❊ وفيه وتفرع على كونه امانة ماسئل قارئ الهداية عمن

طلب محاسبة شريكه فاجاب لايلزم بالتفصيل ومثله المضارب والوصى والمتولى
نعم وقضاة زماننا ليس لهم قصد بالمحاسبة الا الوصول الى سحت المحصول ٭
وينه محيطده مذكوردركه اشبو مال شركتك يدشريكده امانت اولمسنك اوزرينه
قارئ الهدايه نك سؤال اولديغى صورت تفريع اولنديكه برشريك كندى
شريكندن محاسبه طلب ايدوب نه نوع تجارت ايدك ونه مقدار كاروكسب
ايدك على التفصيل محاسبه اولنسون ديسه بونك جواب شرعيسى
نه در جواب بيور ديلركه تفصيل اوزره حساب كوردبو اوزرينه الزام وحكم
اولنمز ربح وخسرانك ورد وضياعك مقدارنده يمينيله قول شريككدر
مفصلا اخذ واعطاسنى ذكر وبيان لازم دكلدر ايمدى لايلزم مجهول صيغه سى
اوزره در ومضارب ووصى ومتوليده شريك كبيلردر كندولرينه مفصلا
ايراد ومصارف نه ايتديكز ديلمز زيرا زمانه مز قاضيلرينك همان مقصد اقصا ومطلب
اعلالرى خالص حرام اولان محصوله وصولدر يوقسه يتيمك ووقفك
وسائر ارباب حقوقك ماللرينى حفظ وصيانت دكلدر وبعضا اشبو صرف
حرام اولان محصوله حقسم دبوب معاذالله تعالى كافر اولانلربده اولور
وبلكه اكثريلرى مظهر { ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الكافرون } اولديغى
اظهر من ان يخفى در سحت سينك ضميله حرام معناسنه در ٭ (و) اما (تقبل) وتسمى
شركة صنائع واعمال وابدان (ان اتفق) صانعان (خياطان اوخياط
وصباغ) فلايلزم اتحاد صنعة ومكان (على ان يتقبلا الاعمال) التى يمكن استحقاقها ٭
وياخود شركة تقبل اولور اكر ايكى درزى ويابردزيله بربوياجى كبى
كارصاحبلرى كندولرينك اكا مستحق اولدقلرى محل عمللرى قبول ايتمك
اوزره اتفاق واتحاد ايدرلرسه وشركتك اشبو قسمنه شركة صنايع واعمال
وابدانده اطلاق اولنور وبونده صنعتك ومكانك اتحادى لازم دكلدر وبوشركته
شركة تقبل تسميه سنك وجهى برينك عملى قبول ايدوب وديكرينك اوزرينه
القاسيدر امام زفر وامام شافعى رحمهما الله تعالى شركتك بو قسمنك
عدم صحتنه ذاهب اولوب ربح مالك ربحى اولور بونده ايسه مال يوقدر ديمشلردر
وائمۀ حنفيه جميع بلاد اسلاميه ده مسلمين اشبو شركتله معامله وعقد شركت
ايدوب ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن { مارآه المسلمون حسنا فهو عند الله
حسن } حديث شريفى روايت اولنمشدر بيورمشلردر صنائع كلمه سى صنيعه نك
جمعيدر صحائفله صحيفه كبى وياخود صناعة لفظنك جمعيدر رسائله رساله كبى
صناعة صنعت كبى صانعك حرفت وعملى معناسنه در بنا برين بوشركته شركة المحترفة
وشركة التضمن دخى دينيلور وشركة اعمال وابدان اطلاقى غالبا بدنلريله

عمله شركتلرينه مبنيدر وبوندن مقصود تحصيل ربح اولمغله عملك بردكانده
ويادكاكينده وبرجنسدن ويا اجناسدن اولمسنده فرق اولمدى وعمل
عرض قبيلندن اولمغله آنى قبولك معناسى اولمغين محل اعمال تقدير اولندى
يعنى محل اعمال اولان متاعى برى قبول وعملى ديكرى قبول ايتمكله وياخود برى
متاعى قبول وقطع وديكرينه خياطت ايچون ويرمكله عقد شركت ايتمكدر
وشارحك التى يمكن استحقاقها قوليله شركتك ايكى دلال ماييننده اولاندن احتراز
اولندى خياطت وصباغت كبى اكا استحقاقلرى اولمغين وعملك حلال
اولمسى دخى لازمدر حرامده شركة تقبل اولمز ٭ ومنه تعليم كتابة وقرآن
وفقه على المفتى به بخلاف شركة دلالين ومغنين وشهود محاكم وقراء مجالس
وتعازى ووعاظ وسؤال لان التوكيل بالسؤال لايصح قنية واشباه ٭ مفتى به اولان
قول اوزره عقد ايله استحقاقى ممكن اولان حلال عملدندر كتابت وقرآن عظيم الشان
وفقه تعليمى زيرا علماى متأخرين قربت وعبادت اوزره اجرت اخذينى تجويز بيورديلر
اما ايكى دلالك ومغنيلرك وحكم شاهدلرينك ومجلسلرده وتعزيه كه اموات
ايچون ياپيلان ماتملرده رفع صوت وتغنيله قرائت ايدن قراءلرك شركتلرى
وواعظلرك وسائللرك شركتلرى صورة مشروعه لرك خلافنه دركه مثلا
دلاللق عملنه عقد اجاره ايله مستحق اولنمز حتى بركسه يى بركسه كندونك
بيع وشراسنده دلال اولسون ديو استيجار ايتسه امدى بو اجاره ده مادام مدت بيان
اولنمدقجه فاسده در ٭ كما صرح فى اجارة المجتبى ٭ وتغنى اتفاقا حرام اولمغله مغنيلرك
شركتلرى جائز ومشروع اولمدى وشهادت اوزره استيجار دخى صحيح اولمغين
انكله عمل حرام اولدى ووعظلرى سببيله كندولرينه حاصل اولان شيده
واعظلرك شركتلرى صحيحه دكلدر وعظ كندولرينك اوزرلرينه لازم اولمغين
وسؤالده وكالت صحيحه اولمغين شركتده صحيحه اولمدى ٭ (ويكون الكسب
بينهما) على ماشرطا مطلقا فى الاصح لانه ليس بربح بل بدل عمل فصح تقويمه ٭
وقول اصحده كه مطلقا شريكلرك برى عملى ايشليوب ديكرى حاضر ايكن ايشلمسه
وياخود بلا عذر عمدا اتيان عملدن امتناع ايتسه وياخود كندوسى عملى
كوزلجه ياپامسه ويا غيريله استعانه ويا آنى استيجار ايلسه امدى اشبو شركة تقبل
عمله وكالت وتوكيل اعتباريله صحيحه در عملى كوزلجه ياپسون ويا ياپمسون كسب
ميانلرنده شرطلرى اوزره اولور ربح اوليوب بدل عمل اولمغله تقويمى صحيح اولدى
يعنى احد شريكيندن عملا اقله ربحك اكثرى شرط قلنديغنه نظرا عمل قليل ايله
اجرة كثيره تقويم اولنمش اولور يوقسه كندويه ربح اعطا اولنمش اولمز براجيره
اجر مثلندن زياده اجرت اداسى جائزه اولمغله ٭ (وكل ماتقبله احدهما يلزمهما)

وعلى هذا الاصل (فيطالب كل واحد منهما بالعمل ويطالب) كل منهما (بالاجر ويبرأ) دافعها (بالدفع اليه) اى الى احدهما ✽ امدى اشبو شركة تقبل شريكلرينك برينك قبول ايتديكى شيئك كليسى ايكيسنه لازم اولور بنابرين حزبور شريكلردن هر برى قبول ايتدكلرى عملى اتيانله مطالبه اولنورلر وكندولرينك هر برى اجرتلرينى مستأجرلرى طرفندن مطالبه ايدرلر ودافعى اجرتى كندولرندن قنغيسنه دفع ايدرسه ابراى ذمت ايتمش اولور لكن بو مضمون شركت مشروحهنك مفاوضه وجهى اوزره اولديغنه نظرا ظاهردر اما مطلق ويا عنانله تقييد اولنديغنه كوره حكمين مشروحينك ثبوتى استحسانا اولمش اولور كويا وكالت وضماني متضمن اولمش اولور ✽ (والحاصل من) اجر (عمل احدهما بينهما على الشرط) ولو الاخر مريضا او مسافرا او امتنع عمدا بلا عذر لان الشرط مطلق العمل لاعمل القابل الا ترى ان القصار لو استعان بغيره او استأجره استحق الاجر بزازية ✽ بس شركت مذكورهده برينك عملنك اجرتندن حاصل اولان مبلغ شرطلرى اوزره ايكيسى ميانلرنده تقسيم اولنور هر نقدر مريض ياهسافر اولوب ويا بلا عذر عمدا عملدن امتناع ايدرسهده شرط مطلق عمل اولوب قبول ايدهنك عملى اولمغين كورمز مسنكه قصار غيرى كسهدن استعانه ويا آنى استيجار ايتسه اجرته مستحق اولور ✽ (و) اما (وجوه) هذا رابع وجوه شركة العقد (ان عقداها على ان يشتريا) نوعا او انواعا (بوجوههما) اى بسبب وجاهتهما (ويبيعا) فما حصل بالبيع يدفعان منه ثمن ما اشتريا (بالنسيئة) ومابقى بينهما ✽ شركة عقد ياشركة وجوه اولور اكر شريكين كندى وجاهت واعتبارلرى سببيله اموال تجارتدن خاصة نوع واحدى ويا انواع متفرقهيى نسئة ويره سىيه اشترا وهرنه وجهله اولورسه بيع ايتمك اوزره عقد شركت ايدرلرسه امدى بيعلريله حاصل اولان مبلغدن اشترا ايتدكلرى متاعك ثمنى دفع واعطا ايدرلر باقى ربح اولهرق هرنه قالورسه ميانلرنده مشترك اولور واشبو عقده شركة المفاليس دينور مفاليس مفلسك جمعيدر بو مقامده وجهدن مراد جاهدر جاه وجهدن مقلوب اولغله نهايتى واو عين الفعله وضعله بالايجاب الفه منقلبه اولدى بالنسيئة قولى فقط يشتريا فعلنه متعلقدر وبو شركت عقدك دردنجسيدر ✽ (ويكون كل منهما) من التقبل والوجوه (عنانا ومفاوضة) ايضا (بشرطه) السابق واذا اطلقت كانت عنانا ✽ واشبو شركة تقبله وجوهدن هر برلرى شركة عنان ومفاوضهده اولورلر سابق الذكر شرطيله شريكلرك كفالته اهل اولوب واشترا اولنان شيئك ورنجك بينلرنده بر وجه نصفيت اولمسى ولفظ مفاوضهنك ذكرى كبى شيلره ملابسه سيله

برابر وبونده عقد شركت مطلق ذكر اولنورسه عنان اولور ✽ (وتتضمن) شركة كل من التقبل والوجوه (الوكالة) لاعتبارها فى جميع انواع الشركة (والكفالة ايضا اذا كانت مفاوضة) بشرطها ✽ واشبو شركة تقبله وجوهك هر برلرى وكالتى متضمنه اولور شركتك جميع انواعنده وكالت معتبره اولمغله وشرطلرينه ملابس اولان مفاوضه اولورسه كفالتيده متضمنه اولور ماسبقدهكى متنك بشرطها قولى شرحده بونده كى بشرطها سنده مغنيدر ✽ (والربح فيها (على ماشرطا من مناصفة المشترى) بفتح الراء (اومثالثة) ليكون الربح بقدر الملك لئلا يؤدى الى ربح مالم يضمن بخلاف العنان كامر ✽ واشبو شركة مفاوضهده ربح اشترا اولنان شيده شريكلرك يامناصفة ويا مثالثه شرطلرى اوزرهدركه حتى ربح ملك قدرى اوزره اولهده ضامن اولمديغى شيئك ربحنى اخذه مؤدى اولميه زيرا احد شريكينك ضامن اولديغى مقداردن زياده ربحى شرطى جائز دكلدر شرطلرى باطل وربح ميانلرنده ضمانلرينه كوره اولور بومقامك بيان وتحقيق بودركه ربحه استحقاق يامضاربه رب المال كبى ماليله اولور ويامضارب كبى عمليله اولور ويا شركة وجوهده اولديغى كبى ثمنى ضامن اولمغله اولور اما شركة عنان مفاوضهنك خلافنده درنتكم ماسبقده مرور ايتديكه بونده ربحده تفاضل جائزدر رأس مالده دكلدر ✽ وفى الدرر لايستحق الربح الا باحدى ثلاث بمال اوعمل او تقبل والله تعالى اعلم ✽ مار الذكر تحقيقده ذكرى سبقت ايتديكى وجه اوزره درر دهدخى مرسومدركه شريكينك هر برلرينك ربحه استحقاقلرى اوچ شيئك بريله اولوركه رب المال كبى يا ماليله ويا مضارب كبى عمليله ويا تقبليله اولور والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

✽ (فصل فى الشركة الفاسدة) ✽

اشبو فصلده شركت فاسدهدن ماعدا بعض مسائل فقهيه ذكرو بيانته نظرا مسائل شتى ايله معنون ومترجم اولمغه شايان ومناسب ايدى وشركت صحيحهنك ذكرينك فاسده اوزرينه تقديمى صحيحهنك شرعا موجود ورتبهسنك علونه مبنيدر ✽ (لاتصح شركة فى احتطاب واحتشاش واصطياد واستقاء وسائر المباحات) كاجتناء ثمار من جبال وطلب معدن من كنز وطبخ اجر من طين مباح لتضمنها الوكالة والتوكيل فى اخذ المباح لايصح ✽ احتطابكه مباح اولان حطب واحتشا شكه حشيش وصيد وماء مباح اخذى

وسائر طاغلردن میوه دوشرمك وكنزدن معدن طلبی وطین مباحدن كرهمید طبخی مثللو مباحلرده شركت صحیحه وجائزه دكلدر زیرا شركت وكالتی متضمنهدر اخذ مباحده ایسه توكیل صحیح اولمز مو كلك كندی ایچون مباحانده ولایت تصرفی یوقكه حتی غیری وكیل ایدوب كندی مقامنه قائم ایده وصیدتلهی ایچون اولمزسه مباحدر ومعدن دالك كسریله خلقة وكنزنی آدمك وضعیله اولان التون وكمش امثالی شیلردر وركاز ایكیسنده عامدر لكن كنز اسلامی لقطه قبلندندر امدی بو مقامدهكی كنزدن مراد واضعی نامعلوم اولان كنز جاهلی اولور ﴿ وماحصله احدهما فله وماحصلاه معا فلهما) نصفین ان لم یعلم مالكل ﴿ ومزبورلرده كه شریكینك فقط برینك تحصیل ایتدیكی نسنه كندونك اولور شركت فاسده اولوب وكندوسی اخذ واحراز ایله منفرد اولغله وایكیسنك بردن كسب وتحصیل ایتدكلری نسنه بروجه تصفیت ایكیسنك اولور اكر هر برلرینك اخذ وجمع ایتدیكی شیٔ معلوم اولمزسهسید حموی كندی شرحنده فقط تصریح ایدركه اكر شریكینك ایكیسی بردن جمع ایتدكلری نسنهیی اخذ بعده بربرینه خلط ایدوب وبیع ایدرلرسه امدی ثمن بینلرنده مشترك اولور واكر جمع ایتدكاری نسنهدن هر برلرینك اخذ ایتدیكی كیل ویا وزن ویا قیمتله معلوم وظاهر اولورسه واكر معلوم اولمزسه هر برلری نصفهدك دعوالرنده تصدیق اولنورلر نصفدن زیاده دعوالرنده تصدیق اولنمزلر بینه ایله اثباتدن لازمدر ﴿على ما في الخزانة انتهى ﴾ فتاوای خیریهده مصرحدركه برعورتك كندی ایله دار واحدهده مجتمع اولوب وهر برلری على حدة كار وكسب مستقل صاحبی اولوب واندن برمقدار مال تحصیل وبرارهیه جمع وهر برینك حصهسی معلوم اولان زوجیله اوغلوندن سؤال واستفتا اولندیكه میانلرندهكی مال مكسوب نه وجهله تقسیم اولنور على السویه برابر تقسیم اولنور دیو جواب بیوردیلر وبابالرینك تركهلرنده عمل ایدوب برمقدار نسنه فیض ونما تحصیل ایدن قرنداشلرك تقسیم واستحقاقلری دخی على السویهدر هرنقدر عمل ورأی وتدبیرده متفاوت اولورلر ایسهده ﴿ وماحصله احدهما باعانة صاحبه فله ولصاحبه اجر مثله بالغا ما بلغ عند محمد وعند ابی یوسف لایجاوز به نصف ثمن ذلك) قیل تقدیمهم قول محمد یؤذن باختیاره نهر وعنایه ﴾ ومزبور شریكلردن برینك دیكرینك اعانه ونصرتیله تحصیل ایتدیكی مال مستقلا كندونكدر واعانهٔ مشروحه كرك عملیله اولسون مثلا حطبی ویاحشیشی جمع ویاقلع ویاربط ویاحملده اعانهسی كبی وكرك آلتیله اولسون مثلا شریكنه حمل ایچون قاطر ویادوه ویااستقا ایچون قوغه واپ ویاصید ایچون

شبكه اعطاسی كبی وصاحبیچون امام محمد رحمه الله تعالى نزدنده بالغا مابلغ اجر مثل عملی واردر زیرا مسمی مجهولدر ومجهوله رضاده لغو اولوب وعقد فاسد ایله استیفای منافع ایتمكله كندویه بالغا مابلغ اجر مثل لازم اولدی امام ابی یوسف رحمه الله تعالى قتنده اجر مثل اول تحصیل ایتدكلری نسنهنك ثمننك نصفنی تجاوز ایلمز یعنی انك قیمتنك نصفندن زیاده ویرلمز وارباب متونك امام محمد رحمه الله تعالى قولنی تقدیملری آنی اختیارلرنی ایذان واشعار ایدر دینلدی ﴿ والربح في الشركة الفاسدة بقدر المال ولاعبرة بشرط الفضل) فلو كل المال لاحدهما فللا خر اجر مثله كما لودفع دابته لرجل لیؤجرها والاجر بینهما فالشركة فاسدة والربح للمالك وللاخر اجر مثله وكذلك السفینة والبیت ولو لیبیع علیها البر فالربح لرب البر وللاخر اجر مثل الدابة ولو لاحدهما بغل وللاخر بعیر فالاجر بینهما على مثل اجر البغل والبعیر نهر ﴾ وشركت فاسدهده ربح ماله كوره تقسیم وتوزیع اولنور زیرا ربح مالك نفع ونماسیدر بنا أ علیه انكا تقدیر اولنور ربحك زیادهسنی شرطه اعتبار یوقدر زیرا اصل اولان ربحك ماله تبعیتندن عدول تسمیهنك صحتی وقتنده اولور امدی تسمیه صحیح اولمیجق شرطده باطل اولدی بس مال شریكین ایچون مشترك اولمیوب فقط احد شریكینك اولورسه ربحك كلیسی كندونك دیكری ایچون اجر مثلی اولور نتكم بركسه كندی دابهسنی ایجار واجرت میانهلرنده مشترك اولمق ایچون برآخر كسهیه ویرسه شركت فاسده اولوب اجرت دابه صاحبنك آخره عملنك اجر مثلی لازم اولدیغی كبی وسفینه ومنزلده دابه كبیدركه سفینه ومنزلك اجرتلری صاحبلرینكدر عامللر ایچون اجر مثل واردر واكر دابه اوزرینه حمله بغدا ینك بیعیچون عقد شركت ایتسهلر ربح بغدای صاحبیچون آخره دابهسنك اجر مثلی اولور واكر ایكی كسهنك برینك قاطری واخرینك دوهسی اولوب احدهما آخره انلری ایجار ایله امر واجرت میانهلرنده اولمغله مقاوله ایتسهلر امدی میانهلرنده اجرت بغلك وبعیرك اجر مثللری اوزرینهدر مثلا بعیرك بدل ایجاری بغلككینك ضعفی اولورسه اجرتك ایكی ثلثی صاحب بعیرك اولور واكر هر برلری بشقه بشقه على حدة ایجار اولنورلرسه هر بری مالنك اجرتنه مستحق اولور ﴿ وتبطل الشركة) ای شركة العقد (بموت احدهما) علم الاخر اولا لانه عزل حكمی (ولو حكما) بان قضی بلحاقه مرتدا ﴾ وشركة عقد شریكینك برینك موتیله باطله اولور هرنقدر موت حكما دخی اولورسه مثلا دار حربه مرتدا الحاقیله قضا وحكم اولنمق كبی وآخری آنك موتی بیلسون ویا بلمسون موت حكما عزل اولمغله

(و) تبطل ايضا (بانكارها) و بقوله لا اعمل معك فتح (و بفسخ احدهما)
ولو المال عروضا بخلاف المضاربة هو المختار بزازيه خلافا للزيلعي و يتوقف على علم
الآخر لانه عزل قصدى (و بجنونه مطبقا) فالربح بعد ذلك للعامل لكنه يتصدق بربح
مال المجنون تاتارخانية ✻ احد شريكك شركتى انكاريله و شريكنه بن سنكله
ايشلمم ديمسيله و بر ينك شركتى فسخيله و مطبقا جنونيله ده ينه شركت باطله اولور
لا اعمل معك قولى فاسخنك منزله سنده در و مال هر نقدر عروض اولسه ده ينه
شركتى فسخى مشروعدر اما مضاربه بونك خلافنده دركه بونده رأس مال عروض
اولورسه فسخ اولنمز انجق مختار اولان قول بودر اما فاضل زيلعى ايچون اختلاف
واردر مشار اليه فسخ عزل قصدى اولمغله رأس مال دراهم و دنانير اولديغنه نظرا
احدهمانك فسخى آخرك علمنه توقف ايدر ديدى بوكا كوره عروض اولورسه
فسخ مشروع اولمز جنون مطبق بر ماه تمام و ياخود نصف حول جنونى متمادى
اولمقدر امدى احد شريكين مدة مشروحه ده مجنون اولجق اندنصكره شريكنك
ايتديكى كار و ضرر مستقلا كندونك اولور شركتك فسخنه بناءً و مجنونك مالندن
حاصل اولان ربحى تصدق ايدر مال مجنونى غصب كبى اولمغله كندويه ربحى
طيب اولمدى ✻ (ولم يزك احدهما مال الآخر بغير اذنه فان اذن كل و اديا معا)
او جهل (ضمن كل نصيب صاحبه) وتقاصا او رجع بالزيادة ✻ مزبور
شريكلرك برى اخرك مالى ايچون كندونك اذنسز زكاتى و يرهمز ميانه لرنده اذن
انجق تجارته اولوب زكاة تجارت قبيلندن اولميوب و انده نيت شرط اولمغله بلا اذن
ادا صورتنده نيت بولنمغين كندودن ساقطه اولمديغندن و اكر شريكلرك هر برلرى
ديكرينه اداى زكاته اذن و يروب امدى هر برى كندوسى و شريكى ايچون
بردن زكاتنى تأديه ايتسه لر و ياخود تقديمى مقدم و يا مؤخر اولديغى معلوم
اولمسه هر برلرى شريكلرينه حصه سنى ضامن اولورلر و اكر شركتلرى
مفاوضه و يا مالده مساويلر اولان عنان اولورلرسه تقاص اولورلر و ياخود
ماللرى مساوى اولميان عنانا شريكلر ايسه زياده صاحبى اخره رجوع ايدر
✻ (وان اديا متعاقبا كان الضمان على الثانى علم باداء صاحبه اولا كالمأمور
باداء الزكاة) او الكفارة (اذا دفع للفقير بعد اداء الآمر بنفسه) لان فعل
الآمر عزل حكمى وفيه لا يشترط العلم خلافا لهما ✻ مزبورلر زكاتى متعاقبا ادا
ايدرلرسه يعنى برينك مقدم و برديكى معلوم و متيقن اولورسه ديمك بوقسه
جهالت صورتنده دخى تعاقب بولنور بس صورة مشروحه ده ضمان ايكنجى
ادا ايدن اوزرينه لازم اولور اولكنك اداسى معلومى اولسون و يا اولمسون
مأموربه اولان فرضنك اسقاطنك غيريسنى اتيان ايتمكله امدى آمردن فرض اسقاط

اولنمغين مأمور كويا مخالفت ايتمش اولمغله ضامن اولدى و محلك فوتنه بناءً
مزكينك زكاتى اداسيله مأمور معزول اولدى بوايسه علم و جهلله مختلف اولمز مثلا
بر عبدى بيعه وكيل اولان كمسه كبى بس موكل اول عبدى عتق ايلسه وكيل
منعزل اولور عتقى بلسون و يا بلمسون صورة مزبوره بزكاتى و يا كفارتى ادا
ايله امر اولنان كمسه آنى امرك بنفسه اداسندنصكره بر فقيره و يرمسى كبى
بونده دخى امرك فعلى عزل حكميدر مأمورك اكا علمى شرط دكلدر امامين
ايچون اختلاف واردر مشار اليهما قتنده آمرك و يرديكى مأمورك معلومى اولمز سه
ضمان اولمز فقيره تمليكله مأمور اولوب ايده اتيان ايتمكله موكله ضامن اولمغين
✻ (اشترى احد المتفاوضين امة باذن الآخر) صريحا فلا يكفى سكوته
(ليطأها فهى له) لا للشركة (بلا شئ) لتضمن الاذن بالشراء للوطئ الهبة
اذ لا طريق لحله الا بها لحرمة وطئ المشتركة وهبة المشاع فيما لا يقسم جائزة
وقالا يلزمه نصف الثمن (وللبائع) والمستحق (اخذ كل بثمنها) وعقرها
لتضمن المفاوضة للكفالة ✻ مفاوضه شريكلرينك برى اخرك صراحة اذنيله
وطئ ايچون بر جاريه اشترا ايلسه امدى وطئ ايچون شرايه اذن هبه يى متضمن
اولمغله اول جاريه بلا شئ كه شريكنه حصه سنى ضامن اولمقسزين كندونك اولور
مشتركه اولمز و بايع و مستحق ايچون جاريه نك ثمنى و عقرنى شريكلرك قنغيسندن
ديلرسه اخذ واردر شركة مفاوضه نك كفالتى متضمنه اولديغنه بناءً و جاريه
مشتركه يى وطئ حرام اولمغله وطئنك حلنه طريق انجق هبه اولمغله اكامل اولندى
اذن صراحة اولميوب سكوت ايتديكنده كوره جاريه كندونك اولمز مشتركه
اولور و تقسيم قبول ايتميان مشاعك هبه سى جائزه در امامين همامين كندويه
ثمنك نصفنى شريكنه ضمان لازمدر ديديلر مال مشتركدن كندويه خاص
اولان دينى ادا ايتديكنه بناءً و عقركه اول حسنده كى جاريه نك مهر مثلى استحقاق
صورتنده نظرا در امدى عباره ده لف و نشر مرتب اولور و تضمن فعلى بنفسه
متعدى اولمغله ايمدى اولى اولان للكفالة قولندن لامك حذفى ايدى ✻ (ومن اشترى عبدا)
مثلا (فقال له آخر اشركنى فيه فقال فعلت ان قبل القبض لم يصح وان بعده
صح ولزمه نصف الثمن وان لم يعلم بالثمن خير عند العلم به) ✻ بر كمسه مثلا
بر عبد اشترا ايتدكده كندويه بر اخر كمسه بنى بوكا شريك قيل ديوب اول دخى
قيلدم ديسه امدى اشبو قولى عبدى قبضندن مقدم ديرسه صحيح اولمز
منقولى قبل القبض بيع اولمغله و اكر قبضندنصكره اولورسه صحيح اولور كندويه
ثمنك نصفى لازم كلور اكر حالا ثمنى بيلورسه و اكر بيلمزسه بيلديكى وقتده
قبولنده مخيردر ✻ (ولو قال اشركنى فيه فقال نعم ثم لقيه اخر وقال مثله

واجیب بنعم فان) كان القائل (عالما بمشاركة الاول فله ربعه وان لم يعلم فله
نصفه) لكون مطلوبه شركته فی كامله (و) حینئذ (اخرج العبد من ملك الاول ﴾
مزبور عبد اشترا ایدن كسه یه بر كسه بنی آنده شریك ایله دیدكده اول كسه ده
نعم شریك ایتدم دیوب بعده برآخر كسه دخی كندویه ملاقی اولوب اودخی مقدمكی
مثللو بنی بونده شریك ایله دیوب اولده نعمله مجاب اولسه امدی اشبو قائل
ثانی قائل اولك مشاركتنی بیلورسه اول عبدك ربعی ملكی اولور آنك حصه سنده
مشاركت مطالبه ایدوب اولده نصف اولمغله كندویه نصفك نصفی اعطا
اولنور واكر اولك مشاركتی معلومی اولمزسه نصفی كندونك اولور زیرا اشركنی
قولنك معناسی اعطنی نصفه دیمك اولور وتمامنده شركتی مطالبه ایتكله مطلوبی
نصف اولور بوكا كوره عبد مشتری اولك ملكندن خروج ایدر ﴾ ما اشتریت
الیوم من انواع التجارة فهو بینی وبینك فقال نعم جاز اشباه ﴾ بر كسه
بوكونده كه انواع تجارتدن اشترا ایتدیكم نسنه سنكله بنم میانمده مشتركدر
دیوب اولده نعم دیمكله برآخر كسه ایله عقد شركت ایتسه جائز ومشروعدر
الیوم كلمه سی قید دكلدر حتی آنی دیمیوب رقیقدن ایتدیكم تجارتده دیو بر نوع
تجارت بیان ایتسه ویا ثمن ذكر ایدوب ما اشتریت بالف دیسه ده اولور
وشراده شریك اولوب بعده اولمغین احدهما آخردن اذنسز اشترا اولنان شیلردن
برشیئی بیع ایدمز ﴾ وفیها تقبل ثلاثة عملا بلا عقد شركة فعمله احدهم فله
ثلث الاجر ولا شیء للآخرین ﴾ وینه اشباهده مسطوردر كه اوچ كسه عقد
شركت ایتكسزین بر عملی اتیانی تقبل وقبول ایدوب وآنلردن بریسی اول عملی
ایشلسه كندویه اجرتك ثلثی ثابت اولور آخر ایكی یه برشی ایجاب ایتمز زیرا
كندولری شركاء اولمغین هر برلرینه عملك ثلثی اجرتیله لازم اولدی وقتا كه
عملك جمله سنی بریسی ایشلدیسه ثلثانده متطوع اولدیده انده اجرته مستحق
اولمدی لكن بو قضاء در دیانة اومقوله عامل اجرتله عمل ایدوب اجرت امیدیله عمل
ایدر فقرادن اولمغله آنی محروم ایتممكدر ﴾ فروع القول لمنكر الشركة ﴾
فتاوای هندیه ده مرسومدر كه بر كسه برآخر كسه دن دعوی ایتسه كه بوعله مفاوضه
وجهی اوزره عقد شركت ایتدی حالا یدنده كی ماله شریكم ودو الیدشركتی انكار
ایلسه قول یمینیله كندینكدر مدعی یه اثبات لازمدر ﴾ كذا فی الفتح القدیر ﴾ برهن
الورثة علی المفاوضة لم یقبل حتی یبرهنوا انه كان مع الحی فی حیاة المیت ﴾
بر كسه نك وفاتندنصكره ورثه سی دیكر كسه اوزرینه مفاوضه اوزره اقامة
بینه ایدوب برزم مورثمز بونكله شریك مفاوضدر دیسه اشبو قولی مقبول اولمز
مفاوضه مالك بقاسنی اقتضا ایتیوب هلاكی ممكن اولمغله اشبو مال یدلرنده مشتركدر

دیو اثباتدن لازمدر كه مال میتك حال حیاتنده حی اولان شریكیله مشترك وموجود
ایدی حالا بوكا شریكلر در دیمكدن لازمدر ﴾ برهنوا علی الارث والحی
علی المفاوضة قضی له بنصفه فتح ﴾ بر میتك ورثه لری مال مورثمزدر دیو دعوی
واقامة بینه وحیده مال مزبوره مفاوضة شركتلرینه اقامة بینه ایلسه امدی
اول مالك نصفیله مفاوضه دعواسی ایدن حیاتده اولان كسه یه حكم اولنور
وارثلرینك برهانلری مقبول اولمز ﴾ تصرف احد الشریكین فی البلد والاخر
فی السفر واراد القسمة فقال ذو الید قد استقرضت الفا فالقول له ان المال فی یده ﴾
ایكی شریكك بری بلده ده ودیكری سفرده مال شركته متصرف اولوب
اخذ واعطا ایتسه لر امدی تقسیم مراد ایتدكده ذو الیدبن بیك غروش استقراض
ایتدم دیسه قول كندونك اولور اكر مال یدنده اولورسه لكن شارحك ذو الید
قولندنصكره ان المال فی یده قولنه حاجت مس ایتمز ﴾ شروا كرما فباعوا ثمرته
ودفعوه لاحدهم لیحفظه فدسه فی التراب ولم یجده حلف فقط ﴾ چند عدد
كسه بر قطعه باغ اشترا ایدوب بعده اوزمنی بیع وثمنی حفظ ایچون كندولردن
برینه ویروب اول دخی آنی زمینه دفن ایدوب بعده بولمسه فقط كندوسی تحلیف
اولنور ﴾ دفع لآخر مالا اقرضه نصفه وعقد الشركة فی الكل فشری امتعة
فطلب رب المال حصته ان لم یصبر لنضه اخذ المتاع بقیمة الوقت ﴾ بر كسه
برآخر كسه یه بر مقدار مال ویروب لكن آنك نصفنی كندویه قرض ویروب
وكلیسنده عقد شركت ایدوب آنكله بر مقدار امتعه اشترادنصكره مال صاحبی
حصه سینكه قرض ویردیكی مقداری طلب ایتسه امدی متاع دراهم ویا دنانیر
اولنه دك صبر ایتمزسه وقت طلبده اولان قیمتیله متاعی اخذ ایدر وقت شراده كی
قیمتیله اخذ ایتمز ﴾ بینهما متاع علی دابة فی الطریق سقطت فاكتری احدهما بغیبة
الاخر خوفا من هلاك المتاع اونقصد رجع بحصته قنیة ﴾ ایكی كسه میانلرنده مشترك
متاع بر دابه اوزره ایكن اثنای طریقده دابه ساقطه اولوب امدی متاعك ضیاعی
خوفندن بریسی آخرك غیابنده بر دابه كرا ایتسه شریكنه كراسندن حصه سیله
رجوع ایدر اما مشترك اولان بعیره شریكنك اذنیله متاع حمل ایدوب كیدركن
اثنای طریقده بعیر ساقط اولمغله شریكی آنی ذبح ایلسه امدی نظر اولنور
اكر حیاتی مرجو اولورسه ضامن اولور یوقسه اولمز واكر شریكك غیری
ذبح ایدرسه هر حالده ضامن اولور چوبان صغر تماچ دخی ینه بویله حیاتی مأمول
اولمیان قیونی وبقری ذبح ایدرلرسه ضامن اولمزلر حیاتلری مرجو اولورسه
ضامن اولورلر واكر اجنبی ذبح ایدرسه بهمه حال ضامن اولور ﴾ دابة
مشتركة قال البیطارون لابد من كیها فكواها الحاضر لم یضمن ﴾ دابة

مشترکه حقنده احوال دوا به عالم اولوب بعض مرضلرنده معالجه ایدن
بیطارلر اشبو دابه یه کیکه داغدن لازمدر دیمکله حاضر اولان شریك آنی
داغلیوب واندن برضرر اصابت ایتمکله آنی ضامن اولمز اهل خبره نك
خبرلرینه اعتماد اولمغله ✿ دار بین اثنین سکن احدهما و خربت ان خربت
بالسکنی ضمن ✿ ایکی کسه میانلرنده مشترك منزلده بری ساکن وخرابه اولسه
امدی سکناسی سببیله خراب اوا اورسه ضامن اولور ایمدی معلوم اولسونکه بر شریك
ایچون دار مشترکهٔ غیر مقسومه ده حصه سی مقداری سکنا جائز ومشروعدر
واکر دار مقسومه اولورسه هر برینه کندی قسمنده ساکن اولوب شریکنك
حصه سنه عدم مداخله دن لازمدر وفتاوای هندیه ده مرسومدرکه دار مشترکهٔ
غیر مقسومه صاحبلری اولان ایکی شخصك بری غائب اولسه دیکرینه آنده
حصه سی مقداری ساکن اولمق واردر و مشترك خادمده بنه بویله در
ودار مشروحه هرنقدر معدة للاستغلال ایسه ده شریکنك حصه سنك اجرتی
لازم کلمز ✿ طاحون مشترکة قال احدهما لصاحبه عمرها فقال هذه العمارة تکفینی
لا ارضی بعمارتك فعمرها لم یرجع جواهر الفتاوی ✿ قابل قسمت اولمیان هر بر مشترك
دکرمان مثلاو شی صاحبلرینك بری آخرینه اشبو دکرمانی سن تعمیر ایله دیدکده
وآخرده اشبو عمارت بکا کفایت ایدرسنك عمارتکه راضی دکلم دیسه امدی شریکندن
اذنسز تعمیر ایتسه حصه سیله شریکنه رجوع ایده مز لا ارضی بعمارتك قولنه
مناسب اولان عمرها مکانده مضارع نفس متکلم وحده صیغه سیله اعمرها دیمك ایدی
✿ وفی السراجیة طاحون مشترکة انفق احدهما فی عمارتها فلیس بمتطوع
ولو انفق علی عبد مشترك او ادی خراج کرم مشترك فهو متطوع الکل من منح
المصنف قلت والضابط ان کل من اجبر ان یفعل مع شریکه اذا فعله احدهما
بلا اذن فهو متطوع والا لا ✿ وسراجیه ده مرسومدرکه مشترك اولان دکرمان
صاحبلرینك بری انك عمارتنه برمقدار نسنه صرف ایتسه متطوع اولمز واکر
مشترك عبده انفاق ویا مشترك باغك خراجنی ادا ایدرسه متطوعدر عبده انفاق
اوزره و باغك خراجنی تأدیه یه جبر اولندیغنه بناً اشبو مسائل متن و حدتك
کلیسی مصنف والاجنابك منح الغفار نام تألیفندن منقولدر شارح رحمه الله
تعالی دیرکه اشبو احد شریکنك انفاقنی آخره رجوعی حقنده ضابط
وقاعده بودرکه هر بر شریکه شریکیله برابر فعلی ایشلمکه جبر اولنور
انی شریکندن اذنسز ایشلرسه امدی اول فعلنده متطوعدرکه شریکنه
رجوع ایده مز یوقسه ایدر زیرا جبر صورتنده کندوینی قاضی یه شکوا ایله
مصلحتنی کورمك ممکندر ✿ ولا یجبر الشریك علی العمارة الا فی ثلاث وصی

وناظر وضرورة تعذر قسمة ککری نهر ومرمة قناة و بئر و دولاب وسفینة
معیبة وحائط لا یقسم اساسه فان کان الحائط یحتمل القسمة ویبنی کل واحد
فی نصیبه السترة لم یجبروا لا اجبر ✿ شریك عمارت اوزره جبر اولنمز الا اوچ
محلده که وصی وناظر وتقسیمك تعذری ضرورتیکه مثلا نهری کری واصلاح وقنه
وقیو و دولاب وساقیه لری وسفینهٔ معیبه یی واساسی تقسیم قبول ایتمیان
حائطك تعمیر وترمیمی کبی شیلرده در واکر حائط پك طویل وقسمته قابل اولوب
هر برلری کندولری حصه لرنده ستر بنا ایده بیلورلرسه جبر اولنمزلر هر بری کندی ستره سنی
بنا ایدر دیکری جبر اولنمز یوق قابل قسمت اولمزسه جبر اولنورلر وخانیه نك
وصایا سنده مرسومدرکه ایکی صغیرك دارلری مابیننده اوزرنده سقوطندن
خوف اولنان جوله اولان جدار اولوب وصغیرلرك هر برلرینك وصیلری
مزبور جدارك مرمتنی مراد ایتدکده دیکری ابا وامتناع ایدرسه قاضی بر امین
کسه ارسال ایدوب اکا نظر ایدر اکر واقعا اول حال اوزره ترك اولنوب تعمیر
اولنمدیغنه کوره صغیرلره ضرر اوله جغی معلوم ومستبان اولورسه ابا ایدن
دیکریله برابر بنا ایتمکه جبر اولنور اما مال صاحبلرینك برینك اباسی بویله کبی
دکلدر ابا ایدن ضرری کندی نفسنه اختیار ایتمش اولمغله جبر اولنمز اما وصی
یتیمه ضرری اختیار ایتمکله جبره سزا کورلدی ووقفده یتیم مالی کبیدر
متولیلرك قنغیسی ابا ایدرسه جبر اولنور ✿ وکذا کل مالا یقسم کحمام وخان
وطاحون وتمامه فی متفرقات قضاء البحر والعینی والاشباه ✿ واشبو تعمیر
وترمیم خصوصنده هر بر تقسیمی قابل اولمیان حمام وخان ودکرمان امثالی
شیلرینه بویله درکه شریك عمارته جبر اولنمز واشبو بحثك تمام وتفصیلی بحرك
وعینینك واشباهك قضالرینك متفرقاتنده در وجامع الفصولینده مذکوردرکه
ایکی کسه میانلرنده مشترك اولان دکرمان خرابه اولوب عرصهٔ صرفه قالسه
عمارت اوزره صاحبلری جبر اولنمزلر ارض میانلرنده تقسیم اولنور
واکر بنا و ادواتی قائمه اولوب لکن بعضیسی ذاهب اولمغله
نوعا خرابه مشرف اولمش اولورسه جبر اولنورلر واکر ابا ایدن شریك
فقیر اولورسه شریکنه سن دیلرسك کندی مالکدن صرف ایله نصفی شریککه
دین اولسون دینور حمامده منهدم اولوب صحرا اولورسه بنه بویله بینلرنده
زمینی تقسیم اولنور واکر بناسندن برمقدار باقی قالورسه جبر اولنور مشترك دار
ویا بیت منهدم اولوب شریکك بریسی بنا وترمیم ایلسه شریکنه برشیئله رجوع
ایتمز کندولرینه تقسیم قابل اولدیغنه نظرا تقسیم ایدوب هر بری کندی حصه سنی
تعمیر ممکن اولمغله ✿ وفی غصب المجتبی زرع بلا اذن شریکه فدفع له شریکه

نصف البذر ليكون الزرع بينهما قبل النبات لم يجز وبعده جاز وان اراد قلعه
يقاسمه فيقلعه من نصيبه ويضمن الزارع نقصان الارض بالقلع والصواب نقصان
الزرع ※ ومجتبانك غصبنده مرسومدر كه بركسه شريكنك اذنى اولمدين
مشترك اولان ارضه كندى بذرنى زرع ايدوب بعده شريكى كندويه بذرينك
نصفنى قبل النبات زرع ميانلرنده مشترك اولمق ايچون دفع ايلسه جائز اولمز
معدوم منزله‌سنده اولمغله نبات ايتدكدنصكره اولورسه جائز اولور واكر زارعك
غيرى كندى حصه‌سندن زرعك قلعنى مراد ايدرسه ارضى تقسيم ايدوب
كندى نصيبندن زرعى قلع ايدر وزارع قلعله نقصان ارض اولورسه شريكنه
ارضك نصفنك نقصاننى ضامن اولور شريكنك نصيبنده غاصب اولمغله شارح
رحمه الله تعالى صواب اولان نقصان الارض يرينه نقصان الزرع ديمك ايدى دير
(فروع) جامع الفصولينده مشروح ومبيندر كه بركسه برآخر كمسه‌نك ارضنى
غصب واكا كندى بذرنى زرع ايدوب اول دخى نابت اولسه صاحب ارض
غاصبه قلعيله امر ايدر اكر ابا وامتناع ايدرسه صاحب ارض كندوسى بالذات قلع
ايدر واكين يتيشوب كالنى بولنه دكين صاحب ارض حاضر اولمزسه حاصلات غاصبك اولوب
صاحب ارض نقصان ارضى كندويه تضمين ايتديرر ※ وفى قسمة الاشباه المشترك
اذا انهدم فابى احدهما العمارة فان احتمل القسمة لاجبر وقسم والابنى ثم آجره
ليرجع وتمامه فى شركة المنظومة المحبية ※ اشباهك قسمتنده مسطوردر كه مشترك
بر بنا منهدم اولوب شريكك برى اعمارندن امتناع ايتسه امدى اول بنا تقسيمى
قابل اولورسه جبر اولماز بلكه تقسيم اولنور هركس كندى حصه‌سنى تعمير ايدر
يوق قسمت احتمالى اولمزسه اذن قاضيله بنا ايدر بعده انى ايجار ايدركه حتى
شريكنه مصارفدن حصه‌سيله بدل ايجاردن رجوع ايده واكر بلا اذن القاضى
بنا ايدرسه بانى تبرع ايتمش اولور سابق الذكر قاعده‌نك مقتضاسى بودر
وخلاصه‌ده مرسومدر كه مشترك دكرمان وياحمام منهدم اولوب عرصه
صرفه قالميوب بعض بناسيده باقى قالسه امدى احد شريكين ابا ايدرسه قاضى
طرفندن بناسيله جبر اولنور اما صرف صحرا قالوب اثر بنا قالمزسه جبر اولنمز تقسيم
اولنور واكر شريكى معسر اولورسه كندويه سن انفاق ايله بعده شريكنه انفاق ايتديكك
مبلغك نصفيله رجوع ايله دينور واشبو بحثك تمام وتفصيلى منظومه محبيه‌نك
شركتنده‌در ※ وفيها ※ باع شريك شقصه لآخر ※ ولو بلا اذن شريك
ناظر ※ فيما عدا الخلط والاختلاط ※ جوز ذاك البيع والتعاطى ※ منظومه
مشروحه‌ده مسطوردر كه بركسه خلط واختلاطله اولان شركت صورتلرينك
ماعداسنده شركة ملكله شريك اولديغى نسنه‌دن كندى حصه‌سنى هرنقدر

حاضر شريكنك اذنى اولمقسزين اولورسه ده برآخر كمسه‌يه بيع ايلسه اشبو بيع
وتعاطى عند الفقهاء تجويز اولندى ناظر حاضر معناسنه يعنى شريك حاضر وياغائب
اولسون بهمه حال بيع جائزدر تعاطى تكملة للبيت زياده اولنمه‌در وبيع كندويه
عامدر شقص شينك كسرى قافك سكونيله قطعه وبلوك معناسنه‌در ※ ثم
الشريك ههنا لو باعا ※ حصته من فرس وابتاعا ※ ذلك منه الاجنبى وهلكا ※ وكان
ذا بغير اذن الشركا ※ فان يشاؤ اضمنوا الشريك او ※ من اشترى منه على
ما قدر ووا ※ باعا وابتاعا وهلكا كلمه‌لرنده الف اطلاقدر ضرورة وزن ايچون ايراد
اولنمشدر بوندنصكره برفرسه شريكلر اولان چند عدد كمسه بريسى حصه‌سنى
شريكلرينك اذنى اولمقسزين براجنبى كمسه‌يه بيع اول دخى ابتياع واشترا ايدوب بعده
فرس هلاك اولسه امدى شريكلر ديلرلرسه كندى شريكلرينه حصه‌لرينى تضمين
ايتديررلر كندولرندن اذنسز نصيبنى مشترى‌يه تسليم ايتديكنه بناءً هرنقدر
استهلاك بولنمديسه‌ده كندولرينك اذنلريله بيع بولنورسه تضمين اولمز واكر ديلرلرسه
روايتنه كوره مشترى‌يه تضمين ايتديرر وبايعك كندى حصه‌سنى بيعى تعدى
اولمغين مشترى تضمين اولنديغند كوره كندويه رجوع ايده‌مز ※ وان يكن كل
شريك آجرا ※ حصة حمام له من اخرا ※ وكان شخص منهما قد اذنا ※ لذاك
فى تعميرها وبالبنا ※ فلا رجوع صاح للمستأجر ※ فى ذا البنا على الشريك الاخر ※
برحمامه شريكلر اولان زيد ايله عمرودن هربرى حصه‌لرينى بركسه‌يه ايجار وانلردن برى
اكا حمامك اقتضا ايلدن تعمير وبناسنه اذن ويرسه امدى اى بنم صاحبم مستأجر
ايچون اول بناية صرف ايتديكى مبلغله اذن ويرميان شريكه رجوع يوقدر
※ ظاهره انه يرجع على الاذن بقى بم يرجع ابكله ام بحصته فليراجع انتهى منه ※
مضمون مشروحك ظاهرى مستأجر من بورك اذن وين شريكه رجوع ايدر
لكن مصارفك كليسله‌مى رجوع ايدر يوقسه انك فقط حصه‌سنه اصابت
ايدن ايله‌مى بو باقى قالدى محلنه مراجعتدن لازمدر شارح رحمه الله‌ك اشبو
ظاهره آلخ قولى بعض نسخه‌ده شرحك هامشنده وبعضيسنده درون شرحده
مرسومدر لكن منه لفظى كاردن اولمسنى تأييد ايدرمنه اكثريا هامشده كتب اولنمغله
※ لواحد من الشريكين سكن ※ فى الدار مدة مضت من الزمن ※ فليس للشريك
ان يطالبه ※ باجرة السكنى ولا المطالبة ※ بانه يسكن مثل الاول ※ لكنه ان كان
فى المستقبل ※ يطلب ان يهايئ الشريكا ※ يجاب فافهم ودع التشكيكا ※ مشترك
دار صاحبلرينك برى انده برمدت ساكن اولسه اخر ايچون انده اجرة سكنا وانك
ساكن اولديغى زمان ماضى قدرى ساكن اولمق مطالبه‌سى اولمدى هرنقدر منزل
معدة للاستغلال ايسه‌ده لكن مضى ماضى مستقبلده شريكى مهايات طلب

ایدرسه بوکا اجابت ومساعده اولنور ایوجه فهم ایدوب تشکیك وقیل وقالی
ترك ایله والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم الحمد لولیه والصلاة علی نبیه

﴿ کتاب الوقف ﴾

وقفی شرکتك عقبنده ذکر ایتدیکی هر برلرندن مقصود اصل مالك اوزرینه
زیاده اولان شیله انتفاع اعتباریله در وقف حبست معناسنه اولان وقفت فعلندن
مصدردر محشر عرصاته موقف اطلاقی حساب ایچون ناسك کندوده حبس
اولندیغندنمبنیدر واقفت لغة ردیئه در امام مازنی واقفت کلام عربدن مسموع دکلدر
دیو دعوی ایلدی وقفك موقوفده استعمالی مشهوردر هذه الدار وقف دینور
بنابرین جمعی اوقاف کلور فعل متعدی وغیر متعدی استعمال اولنور حبس
معناسنه اولان متعدی انتصب معناسنه اولان لازمدر متعدینك مصدری وقف
لازمککی وقوفدر امام شافعی رحمه الله تعالی اهل جاهلیتدن وقف صادر
اولمدی اسلامدن وقوع بولدی بیوردیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلمك مدینهٔ منورهده یدی قطعه بستان وقف بیوردیغی مرویدر وخلیل الرحمن
علیه صلوات الرحمانك الی الآن باقیه اولان اوقاف وقفی منقولدر وخلفاء
راشدین وصحابهٔ کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعیندن وقف واقعدر
❊کذا فی الاسعاف❊ مناسبة للشرکة ادخال غیره معه فی ماله
غیران ملکه باق فیها لافیه❊ وقفك شرکته مناسبتی انسانك غیری کسه‌یی
کندی مالنده کندی ایله برابر انتفاعده ادخالیدر شوقدر وارکه شرکتده
مالکك ملکی باقی وقفده غیر باقی وشرکتك تقدیمی کثرتنه مبنیدر ❊(هو)
لغة الحبس وشرعا (حبس العین علی) حکم (ملك الواقف والتصدق بالمنفعة)
ولو فی الجملة والاصح انه (عنده) جائز غیر لازم کالعاریة ❊ وقف لغتده
حبس معناسنه وشرعده امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده عینکه وقف اولنسان
نسنه‌یی واقفك ملکی حکمی اوزره ومنفعتنی هرنقدر فی الجمله اولورسه‌ده تصدق
اوله‌رق حبسدر شارح علیه الرحمه شرنبلالیه یه تبعیتله حکم لفظنی زیاده ایلدی
لکن زیاده‌سی صحیحه دکلدر زیرا امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده رقبه حقیقة
واقفك ملکیدر قهستانی وقفی بومنوال اوزره بیان ایدرکه وقف شرعده
امام مشار الیه عندنده عین موقوفه‌یی ورقبهٔ مملوکه‌یی قولله غیرك تصرفندن منعدر
واقفك ملکی اوزره مقتصره اولدیغی حالده امدی رقبه حیاتنده واقفك وبعدوفاته
ورثه‌سنك ملکیدر حتی بیعی وهبه‌سی مشروعدر بونك اوزرینه بعض اشکال ایراد ایتدیلرکه

وقف مسجد بالاجماع الله جلیلك ملکی اوزره در جواب ممکنکه قول مزبور
وقفنده اختلاف اولنسان وقفده درمزبور مسجدك وقفیتی اتفاقیدر وبعدخراب
المسجد ناسی کندودن مستغنی ومتفرق اولمغله اول دخی امام اعظم وامام محمد
رحمهما الله تعالی نزدلرنده واقفك ملکنه عودت ایدر مضمونیله‌ده جواب ممکندر
امدی بوکاده سائر وقفلر کبی حقیقة واقفك ملکی اوزره محبوسدر دینیلور لکن
بعد الخراب عودت ایدر قوللری عمارتی حالنده واقفك ملکندن خروجنی ایجاب
ایدر صاحب بحر دیرکه اکثر علما وقف خصوصنده امام ابی یوسف وبعضیلر امام
محمد قوللریله افتا ایدوب دیلر امام اعظم رحمه الله تعالی قولیله افتا ایدر
براحد بولنمدی ونتفده مکهٔ مکرمه ده ومنده دار وقفی جائز ومشهوردر
دیو مصرحدر امدی مصنفك والتصدق بالمنفعة قولنده شارحك ولو فی الجملة کلامنی
زیاده‌سی احبابدن اغنیایه وقفك منافعی شرطك صحتنه مبنیدر هرنقدر
تقرب الی الله قصد واراده اولنمزسه‌ده یعنی تصدق فی الجمله کنایت ایدرکه
اغنیا منقرض اولدیغنده نصکره فقرایه ویابر مسجدك مصالحنه تأیید اقربت
شرط ایتمك کبی ومحیطك برکسه اغنیایه وقف ایتسه صحیح اولمز قربت
اولمغین اماآخرنی فقرایه شرط ایدرسه فی الجمله قربت اولمغله جائز اولور
کلامیده مضمون مشروحی تأییدایدر وفقهانك اشبو والتصدق بالمنفعة
قولنه بعض سؤال ایراد ایتمشلرکه برکسه‌نك کندی اولادنه وبنی هاشمه
وقفی جائزدر حالبوکه بونلره‌ده تصدق جائز دکلدر اغنیا کبی جواب
ویریلورکه مزبورلره حرام اولان صدقهٔ واجبه در صدقهٔ نافله حرام دکلدر
وابو السعود مسکین اوزرینه اولان حاشیه سنده ذکر ایدرکه اغنیا اوزرینه
وقفك ایکی شرطی واردر عدو احصایه قابل معلوم ومعین کسه‌لر اولوب وآخرنی
فقرایه شرط ایتمکدر واصح اولان قول بوکه وقف امام اعظم رحمه الله
تعالی قتنده جائزدر عاریه کبی لازم دکلدر دیلدیکی وقتده اندن رجوع ایدر
❊(وعندهما هو حبسها علی) حکم (ملك الله تعالی وصرف منفعتها علی
من احب) ولو غنیا فیلزم فلا یجوز له ابطاله ولا یورث عنه وعلیه الفتوی
ابن کمال وابن الشحنه❊ امامین همامین رحمهما الله تعالی نزدلرنده وقف
عینی الله ذو الجلالك ملکی اولمق حکمی اوزره حبس ومنفعتنی
هرنقدر غنی اولورسه‌ده واقفك محبت ایتدیکی کسه‌لره صرفدر امدی
مشار الیهما نزدلرنده مجرد وقفت دیمکله وقف ثابت ولازم اولور واوزرینه
احکام وقف جاریه اولور بوندنصکره واقفه انی ابطال جائز ومشروع
اولمز وکندودنصکره میراث اولمز وانجق فتوی اشبو قول سداد مدار

اوزره در لكن ازلا وابدا هرحالده ملك حقيقة الله جليلك اولمغله واقفك حبسنه حاجت مس ايتمكين ايدى عبارهٔ جيده قاضيخانك بوعقادده اولان الا انه عند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى اذا صح الوقف يزول ملك الواقف لا الى مالك فيلزم ولا يملك آلخ قوليدر ووقفك لزوم وصحتنده كى اختلاف وقفيتيله حكم اولنمزدن مقدمدر اما حكم مشروحنصكره واقفك ملكندن خروجنده اصلا اختلاف يوقدر وواقفك وقفى كندى موتنه تعليق ايدوب مثلا وقفت هذه الدار ان مت ديمسى وقفك كندى ايله لزوم وثبوتنده حكم مشروح كبيدر بونكله ده وقف لازم اولوب واوزرينه احكام وقف جاريه اولور ❊(وسببه ارادة محبوب النفس) فى الدنيا ببر الاحباب وفى الآخرة بالثواب يعنى بالنية من اهلها لانه مباح بدليل صحته من الكافر وقد يكون واجبا بالنذر فيتصدق بها او بثمنها ولو وقفها على من لا يجوز له الزكاة جاز فى الحكم وبقى نذره وبهذا عرف صفته وحكمه مامر فى تعريفه ❊ واشبو وقفك سبب وباديسى نفس انسانيده محبوب ومرضى اولان احسان واكرامى دنياده بين الاحباب وآخرتده ثوابى اراده وقصددر يعنى ارباب قربت اولان مسلم عاقل بالغدن صادر اولدقده نيتيله مثاب اولور ووقفك كفاردن صحتنه مبنى اصالهٔ مباح اولمسيله ثواب نيتيله اولورسه مثاب اولور اصل وقفله اولمز وارباب قربتده بلوغك شرطيتى كلى دكلدر زيرا صبينك بعض اصوم وصلاتى تقربى اولور وبعضا وقفك نذر ايله واجب اولديغيده اولور بجرده مرسومدركه وقفك صفتى مباح وقربت وفرض اولمقدر اولكى بلا قصد القربهٔ صادر اولان وقفدر حتى بوذميدن دخى صحيح اولور وفاعلينه ثواب اولمز ايكنجيسى قربت وثواب قصديله اولاندركه مسلمدن وقوعبولان وقفدر اوچنجيسى نذر اولناندركه مثلا بركسه دنك اكر بابام قدوم ايدرسه اشبو دارمى ابناى سبيله وقف ايتمك اوزرينه نذر اولسون ديمسى كبى امدى قدوم ايتدكده نذر اولمغله وفا لازم اولور واكر دارم ابناى سبيل ايچون اولسون ديو صيغهٔ نذر ايله تعبير ايدرسه سؤال اولنور اكر مرادى وقف ايسه واقف اولور صدقه ايسه نذر اولور ده كندوسنى ويا ثمننى تصدق ايدر شارح رحمه الله تعالى وقفله نذر مسئله سنى كندو ده صيغهٔ وقف نذر اولمق مسئله سنه خلط ايلدى حالبوكه حكملرى مختلفدركه نذر ايله وقف واجب اولور ديو مرور ايلدى وصيغهٔ نذرده بيان اولندى بركسه صيغهٔ نذر ايله وقفى كندويه زكاتى ويرمسى جائز اولميان مثلا اصول وفروعى كبى كسدله ايتسه حكمده كه وقفيتى جائزه اولور نذرى باقى اولوركه وفا ايتمش اولمز اول قدر قيمتلو نسنه ايله تعويض لازم اولمق كرك واشبو وقفك قربت ومباح و واجب اولمسيله صفتى بونلر اولديغى

معلوم وظاهر اولدى وحكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثرى تعريفنده سبقت ايدن تصدق بالمنفعتدر ❊(ومحله المال المتقوم وركنه الالفاظ الخاصة كارضى هذه (صدقة موقوفة مؤبدة على المساكين ونحوه) من الالفاظ كموقوفة لله تعالى او على وجه الخير او البر واكتفى ابو يوسف بلفظ موقوفة فقط قال الشهيد ونحن نفتى به للعرف ❊ وقفك محلى واقفك وقفى وقتنده ملكى اولان مال متقومدر المالده كى العهد ايچون اولمش اولور امدى بركسه برارضى غصب ووقف ايدوب بعده اشترا وثمننى دفع ايلسه وقف اولمز بعد الوقف مالك اولمغله ركنى بنم اشبو ارضم فقراى مساكين اوزره ابدى وقف اولنان صدقه در وبونك امثالى موقوفه لله تعالى ويا موقوفة على وجه الخير او البر الفاظ خاصه سيدر وملتقى شرحنده قهستانيدن نقلا مرسومدركه وقفده قول وتلفظله تقييد اولنديغى بلا تلفظ صورة وقفيه يى شرائطيله كتب واملا صورتنده اتفاقا وقف اولمديغنده مبنيدر بعده شارح مشروح شوصورتى استثنا ايلديكه واقف كندى ايله يازوب وشاهدلره بونك مضموننه شاهد اوليكوز ديرسه امدى وقفت كما ذكرت فيه مفادينى اقرار ايتمش اولمغله وقف اولور جوهره ده الفاظ وقف التيدر اوچى صريحدركه وقفت حبست سبلت لفظلريدر واوچى نيته محتاج اولان كنايه دركه تصدقت وحرمت وابدت لفظلريدر لكن كندودن اقتصار دروصاحب بحرك بيان ايتديكى الفاظ وقف يكرمى التيدر امام ابى يوسف رحمه الله تعالى مجرد موقوفه لفظيله اكتفا ايلدى وصدر الشهيد بوعرف وعادت اولمغله بوقوله بزلر افتا ايدرز ديور ديلر امدى مؤبدا فقرايه وقف اولنور ❊(وشرطه شرط سائر التبرعات) كحرية وتكليف (وان يكون) قربة فى ذاته معلوما (منجزا) لا معلقا الا بكائن ولا مضافا ولا موقتا ولا بخيار شرط ❊ وقفك شرطى حريت وتكليف كبى سائر تبرعاتك شرطيدر وذاتنده حين تصرفنده قربت ومعلوم منجز اولوب معلق اولمسيدر لكن ذاتنده موجود اولان شيئه معلق اولورسه تعليقك ضررى اولمز موجود اولان شيئه تعليق تنجيز اولمغله امدى بركسه اشبو داربنم ملكمده اولورسه صدقهٔ موقوفه در ديوب بعده حين تكلمنده ملكنده اولديغى ظاهر اولسه وقف اولور ومضاف اولمقكه مثلا دارى صدقهٔ موقوفة غدا ديمك كبى لكن بحر ونهر صاحبلرى جامع الفصولينden نقلله اضافتله وقفك صحتيله جزم ايلديلر بوكا كوره عدم صحت قولى غلط اولور دخى وقف موقتا جائز اولمز مثلا بركون ويا برماه دارم وقف اولسون ديمك كبى وقفده تأبيد لازم اولمغله وخيار شرطله ده وقف اولمز الا بركمسه خيار شرطله برمسجد بنا ايتسه شرط باطل اولور مسجد جائز اولور

وخیاری ابطال ایله وقف صحتنده منقلب اولمز وامام ثانی اوچ کون مخیرلك شرطنی تجویز ایلدی وذاتنده حین تصرفنده قربت اولمسی شرط اولمغله مسلمك وذمینك بیعه وکنیسه واهل حرب فقراسنه وقفی جائز اولمدی * کذا فی النهر الفائق * وذخیره نك بیاننه کوره اغنیایه وقفده نوعا قربت اولمغله جائزدر نهایتی فقرایه اولاندن دوندر وواقفك سفهی ودینی سببیله محجور علیه اولمسی دخی وقفك شرائطندندر کمال سفیهك کندی نفسیچون وقفنی تجویز ایلدی ودینی مالنی احاطه ایدن مریض مدیونك وقفی نقض اولنوب دینیچون بیع اولنور اما دیونی مالنی مستغرق اولان صحیحك وقفی قبل الحجر اولورسه اتفاقا لازمدر نقض اولنمز * کذا فی الفتح * وامام اعظم وامام محمد رحمهما الله تعالی نزدلرنده وقفی ابدی منقطع اولمیان جهته یه ایتمك دخی شروطندندر امام ابی یوسف شرط مشروحی اعتبار ایتمدی بلاذکر الجهة ویا منقطع اولور جهته وقف ایلسه ده آخری ینه فقرایه اولور امام مشار الیهه کوره واقف قصدی هرنقدر ذکر ایتمزسه ده وقفك اخری فقرا ایچون اولمق اولمغله کانه بو شرطك ذکری دلالة ثابت اولدی وعقار ویا منقول کبی وقف اولنان نسنه نك وقفه محله اولمسی دخی شرطدر صرف منقول اوله رق وقفی متعارف اولان مصحف شریف وسائر کتب وبلادرومیه ده دراهم ودنانیر وقفی جائزدر مضاربه یه ویرمکله استرباح اولنور اما اقطار مصریه ده دراهم ودنانیر وقفی متعارف دکلدر وفتوی بنا وغرسك وقف اولنوب وارضك اولنمسنك صحتی اوزرینه در ووقف اولنان شیئك معلوم ومعرز اولمسی دخی شرطدر شوارضمدن ویا کتابمدن لاعلی التعیین برمقدار شیئی وقف اولسون دیسه جائز اولمز واشبو داریمی الله تعالینك رضاسی ویا اقربام ایچون وقف ایتدم دیسه شك اولمغله جائز اولمز وزید ویا عمرو ایچون دیسه ینه بویله در * ولاذکر معه اشتراط بیعه وصرف ثمنه لحاجته فان ذکره بطل وقفه بزازیه * وواقفك وقفك بیع اولنوب ثمنی کندی مصارفنده صرف ایتمکی شرط ایتمکی ذکر ایتممسی دخی شروطندندر امدی بونی حین وقفنده برابر ذکر ایلسه وقفی باطل اولور اما استبدالی شرط بونك خلافنده در بونده بطلان یوقدر * وفی الفتح لو وقف المرتد فقتل اومات اوارتد المسلم بطل وقفه * وقحده مرسومدرکه مرتد برشیئی وقف ایدوب بعده قتل اولنوب ویا مرد اولوب ویا واقف مسلم معاذ الله تعالی مرتد اولسه آنك وقفی باطل اولوب میراث اولور واکر اسلامه عودت ایدوب ووقفی اعاده ایدرسه صحیح اولور * ولایصح وقف مسلم اوذمی علی بیعة اوحربی قیل اومجوسی وجاز علی ذمی لانه قربة حتی لوقال

علی ان من اسلم من ولده اوانتقل الی غیر النصرانیة فلا شیئ له لزم شرطه علی المذهب * مسلمك ویاذمینك معبد نصاری ویا حربی وعند البعض مجوسی اوزره وقفی صحیح ونافذ دکلدر مسلمه کوره بیعه یه وقفی قربت اولمغین ذمی یه کوره عدم صحتی اکا کوره ده وقفك صحتنده شرط بزه وکندویه کوره ده عبادت اولمسی لازم اولمغله در امدی کندویه کوره بیعه یه وقف هرنقدر عبادت ایسه ده بزه کوره دکلدر نتکم ذمی حج ویا عمره ایچون برشیئ وقف ایتسه بزم عندمزده هرنقدر عبادت ایچون ایسه ده کندونك قتنده عبادت اولمغین جائز اولدیغی کبی وحربی یه وقفك عدم صحتی آنلره بر واحساندن نهی اولندیغمزدن قربت اولمدیغندن مبنیدر وذمی اوزره وقف قربت اولمغله جائز اولدی کورمزمیسنکه کندولرینه صدقه ونذر وکفارت اعطاسی جائزدر حتی ذمی یه وقف ایدن واقف شرط ایتسه که اول ذمینك اولادندن شرف اسلامله مشرف اولان ویا ملة نصرانیه دن غیری ملته انتقال ومیل ایدن ولده وقفده برشیئ یوقدر بس مذهب صحیح اوزره اشبو شروطه مراعات لازمه اولور * (والملك یزول) عن الموقوف باحد امور اربعة بافراز مسجد کما سیجیئ او (بقضاء القاضی) لانه مجتهد فیه وصورته ان یسلمه الی المتولی ثم یظهر الرجوع معیین المفتی معزیا للفتح (المولی من قبل السلطان) لا المحکم وسیجیئ ان البینة تقبل بلادعوی * وقف اولنان نسنه دن واقفك ملکی درت شیئك بریله که مثلا وقف مسجد اولدیغنه نظرا انك افرازیله نتکم قریبا تفصیل وبیانی کلور ویاخود طرف سلطاندن مولی اولوب حکم نصب اولنمیان قاضینك قضاسیله زائل اولورکه وقفیتی لازمه وثابته اولور لزوم وقف مسئله مختلف فیه اولمغله واوزرینه احکام وقف جاریه اولور واتفاقا برکسندیه ملك اولمز وقریبا کلورکه اشبو وقفك حکمی تصدق بالنغ اولمغله حق الله اولدیغندن کندوده دعوا سزبینه مقبوله اولور صورة قضا واقف وقف ایتدیکی نسنه یی متولی یه تسلیم ایدوب بعده امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده عدم لزومنه بناءً رجوعنی اظهار وقاضی یه مرافعه اول دخی لزومیله قضا وحکم ایتمکدر وبوصورته نه خاص دکلدر بلکه واقف وقف ایتدیکی شیئ بیع ایدوب شاهدلرده وقفیتیله شهادت ایتمکله امام ابی یوسف قولیله لزومیله حکم اولنسه ده اولور وفقها تصریح بیوردیلرکه برقاضی ارتشا ایتسه ویا خود قضایی رشوتله اخذ ایتسه حکمی نافذ اولمز زمانه قاضیلرنده ده بویله اولمیان پك نادر ونایابدر امدی وقفك لزومی انجق اما مین قوللرینه کوره اولور * ثم هل القضاء بالوقف قضاء علی الکافة فلا تسمع فیه دعوی ملك اخر ووقف آخر ام لا تسمع افتی ابو السعود

مفتی الروم بالاول وبه جزم فی المنظومة المحبیة ورجحه المصنف صونا عن الحیل لابطاله
لکنه نقل بعده عن البحران المعتمد الثانی وصححه فی الفوا که البدریة وبه
افتی المصنف ﴾ بوندنصکره برشیئه وقفیتله حکم عامدیه حکم اولوب انده براخر
کسه‌نك ملك ویاوقف دعواسی مسموعه اولمزمی یوقسه کافهٔ ناسه حکم
اولیوب دیکر کسه‌نك انده ملك ووقف دعواسی مسموعه اولورمی روم
مفتیسی ابو السعودك اولکیکه عامدیه حکم اولمسیله افتا ایلدی ومنظومهٔ
محبیه صاحبی انده بونکله جزم ایلدی مصنف دخی بونی ترجیح ایلدی وقفك
ابطالی حیله‌لردن حفظ وصیانت ایچون لکن ملکده برکسه‌یه حکم بلا شبهه عامدیه
حکم دکلدر وعامدیه حکم اولان شیلردندر حریتله هرنقدر عارضه ده اولورسه
وبرعورتك نکاحیله ونسبیله وولاء اعتاقه ایله حکم ایلدی امدی عامدیه ساری
اولان حکم بحرك بیاننه نظرا بش اولمش اولور لکن مصنف مرحوم بوندنصکره
بحردن نقلله معتمد اولان قول ثانیکه عامدیه حکم اولمامقدر دیدی وبونکله افتا
ایلدی وفواکه بدریه صاحبیده بونی تصحیح ایتدی ﴾ (اوبالموت اذا علق به)
ای بموت کاذ امت فقد وقفت داری علی کذا فالصحیح انه کوصیة تلزم من الثلث
بالموت لاقبله قلت ولو لوارثه وان ردوه لکنه یقسم کالثلثین ﴾ ویاخود ملکك
زوالی ووقفك لزومی واقفك موتیله اولور اکر وقفی موتنه تعلیقله مثلا وفات
ایتدیکم حینده دارم شو وجه اوزره وقف اولسون دیرسه امدی بونده صحیح
اولان بونوع وقف وصیت کبیدر موتیله ثلثدن لازم اولور موتندن مقدم وقف
اولمز کندونك ملکندن خروج ایتمز وموتندنصکره بیع امثالی شیله آنده
تصرف جائز اولمز وصیتی ابطال لازم کلمکله وسائر وصیتلرکبی بونده دخی
وفاتندن مقدم کندوبه مع الکراهه رجوع ایتمك واردر ودرحال وقف اولیوب
موتندنصکره اولدیغی سابق الذکر وقفك شرطه تعلیقی جائز اولمدیغنه
مبنیدر بعض بوکا شرط کانه تعلیق اولمغله منجز اولدیغندن وقف اولور
وصیت اولمز دیو اعتراض ایتدیلر لکن عدم وقفیتنه تنصیص وتصریحلری
مقدمدر شارح رحمه الله تعالی دیرکه هرنقدر مزبور واقف وقفله
تعلیقی وارثنه ایدوب وسائر ورثه وقفی رد ایدرلرسه ده مثلا برکسه مرض
موتنده کندی منزلنی قزلرینه وبعد الوفات اولادلرینه واولاد اولادلرینه نسلا
بعد نسل وبعد الانقراض فقرایه وقف ایدوب بعده ایکی قزیله برلاب همشیره‌سنی
ترك ایدرك وفات اینسه امدی برمنزلدن غیری برشی ترك ایتیوب وقز قرنداشی
مزبور وقفه راضیه اولمیوب رد ایدرسه وقف ثلثدن جائز اولور ثلثانده اولمز
پس ثلثان جمیع ورثه بیننده علی قدر سهامهم تقسیم اولنوب ثلث خاصة

قزله وقف اولور حیاتده اولدقجه کندولری وبعد الوفات اولادلری واولاد
اولادلری شرط واقف اوزره متصرفه اولورلر قز قرنداشی ایچون وقفدن
حصه اولمز لکن وقف اولان ثلثك غله‌سی موقوف علیه میانلرنده ثلثان کبی
شرط واقف اوزره تقسیم اولنور ﴾ فقول البزازیة انه ارث ای حکما فلا خلل
فی عبارته فاعتبر الوارث بالنظر للغلة والوصیة وان ردوا بالنظر للغیر وان لم تنفذ
او ارثه لانها لم تتمحض له بل لغیره بعده فافهم ﴾ امدی بزازیه‌نك وقفی صحیح
اولان ثلث ارثدر قولی ارث حکمیه محمولدر یعنی مادام موقوف علیه اول که
ابن حیاتده اولدقجه ثلث هرنقدر وقف ایسه ده میراث کبی تقسیم اولنور دیمك
پس بزازیه‌نك عباره‌سیکه قال ارضی هذه موقوفة علی ابنی فلان ثان مات
فعلی ولدی وولد ولدی ونسلی ولم تجز الورثة فهی ارث بین کل الورثة
مادام الابن الموقوف علیه حیافان مات صارکلها للنسل انتهی در بونده خلل
بوقدر اشبو عباره‌یه صاحب بحر اعتراض ایدرکه بو عباره صحیحه دکلدر زیرا بوندن
فهم اولنان ارضك کلیسی ورثه میانه‌لرنده میراثدر مادام موقوف علیه اولان
ابن حیاتده اولدقجه وفات ایدرسه کلیسی نسلنه میراث اولور حالبوکه بویله
دکلدر صورة مشروحه ده ورثهٔ باقیه کلك وقفیتنه اجازت ویرمدیکنه نظرا
ثلثی وقف وثلثانی میراث اولور شارح رحمه الله تعالی بو اعتراضی رد ایدرکه
بزازیه‌نك فهی ارث قولندن مرادی ارث حکمیدرکه مرادی وقف اولان ثلث
میراث کبی اولور دیمك نتکم مرور ایتدی امدی عباره ده خلل یوقدر پس وقف
اولان ثلثك غله‌سنه نظرا وارث اعتبار ایتدیلر وهرنقدر وصیتك کلیسنی سائر
ورثه رد ایتدیلر ایسه ده غیریلرینه که وارث اولمیان اولاد اولاده نظرا وصیتی
اعتبار ایتدیلر وصیت وارث اولان صورة مشروحه ده مثلا ابنه هرنقدر نافذ
اولمدیسه ده لکن وصیت محضا ابنه اولمیوب اولاد ینه ده اولمغله کندونك غیریچون دخی
اولمش اولدیغنده نافذ اولدی ﴾ (او بقوله وقفتها فی حیاتی وبعد وفاتی مؤبدا)
فانه جائز عندهم لکن عند الامام مادام حیا هو نذر بالتصدق بالغلة فعلیه الوفاء
وله الرجوع ولولم یرجع حتی مات جاز من الثلث ﴾ ویاخود وقفك لزومی بن اشبو
عینی حال حیاتمده ووفاتمدنصکره مؤبدا وقف ایتدم قولیله‌در امدی بوتعبیر ایله
وقف امامل‌مزك کلیسی عندلرنده جائز ومشروع اولور لکن بو امام اعظم
رحمه الله تعالی قتنده مادام حیاتده اولدقجه وقفك غله‌سنی تصدقله نذر در
اوزرینه وفاسی لازمدر وبوندن رجوع‌یده کندویه جائزدر ورجوع ایتمدین
وفات ایدرسه ثلثدن جائز اولور ﴾ قلت ففی هذین الامرین له الرجوع مادام
حیا غنیا اوفقیرا بامر قاض اوغیره شرنبلالیة فقول الدرر لو افتقر یفسخه

القاضی لو غیر مسجل منظور فیه ❊ شارح رحمه الله تعالی ورضی عنه اشبو
ایکی امرکه موتنه تعلیق ووقفتها فی حیاتی و بعد مماتی قولیله اشارت اولنان
مضمونده واقف مادام حیاتنده اولدقجه غنی ویا فقیر وامر قاضیله ویا امر قاضیسز
کندویه رجوع جائزدر لکن بو صورتلرده وقفك کندولریله لزومندن
مراد حالا ومآلا لزومه عامدر ومولانا خسروك واقف فقیر اولوب ووقف
غیر مسجلکه محکوم به اولمزسه قاضی آنی فسخ ایدر قولی منظور فیهدر که فسخ
قاضی یه وواقفك فقرینه احتیاج یوقدر بلکه هر حالده کندوسی متصرف
اولور ❊ (ولایتم) الوقف (حتی یقبض) لم یقل للمتولی لان تسلیم کل شیء بما یلیق به
ففی المسجد بالافراز وفی غیره بنصب المتولی وتسلیمه ایاه ابن کمال (و یفرز)
فلا یجوز وقف مشاع یقسم خلافا للثانی ❊ وقف قبض وتسلیله افراز اولنمدقجه
تمام اولماز متولینك قبضیله دیمدیکی هر شیئك تسلیم و قبضی کندویه
لایق اولور شیله اولمغله مثلا مسجدده افراز وتعیینله وسائر شیده متولی
نصب ایدوب وکندویه تسلیله اولدیغنه مبنیدر امدی قابل قسمت اولان
مشاع غیر مقسومك وقفی جائز اولمدی اما امام ثانیچون اختلاف وادر مشار الیهه کوره
مجرد وقفت دیمکله ملکندن خروج ایدر بو قبضك وقفك تمامنك شرطندن
اولدیغنه مبنیدر وقابل قسمت اولمیان شیلرك قبل القسمة اتفاقا وقفی جائزدر
لکن مسجدایله مقبرده مشاعك وقفی جائز دکلدر شرکتك بقاسی خالص الله تعالی
ایچون اولمغه مانعدر و بونده مهایات غایت قبیحدر زیرا بر ارضك بر سنه قبرستان
و بر سنه زراعت اولنسی و بر وقت مسجد و بر وقت آخور و یا غیری شیء اولمسی لایقسزدر
❊ (ویجعل اخره لجهة) قربة (لاتنقطع) هذا بیان شرائطه الخاصة
علی قول محمد لانه کالصدقة وجعله ابو یوسف کالاعتاق واختلف الترجیح
والاخذ بقول الثانی احوط واسهل بحر وفی الدرر وصدر الشریعة و به یفتی
واقره المصنف ❊ وتأبید ایچون واقف وقفنك آخرینی منقطع اولمیان جهت
قربته قیلر مثلا وقفنك غله سنی فقرایه شرط ایتمك کبی بعضیلر تأبید اجماعا
شرطدر دیدیلر شوقدر امام ابی یوسف تأبیدك ذکرینی شرط ایتمدی. وقف
و صدقه لفظلری تأبیدی مبنیء ومخبر اولمغله زیرا ماسبقده مرور ایتدیکه وقف
عتق کبی بلا تملیك ملکی ازاله در بناء بر ین وقفك صوکی فقرانك اولور هر نقدر
انلره اولسون دیو ذکر اولمزسه ده اینجق صحیح اولان قول بودر امام محمد
علیه الرحمه قتنده تأبیدی ذکر شرطدر وقف منفعت وغله یی تصدق اولوب
اولده بعضا موقت اولمغله مطلق تأبیده صرف اولنمغین تأبید ایله تنصیصدن
لازم اولدی مصنف علیه الرحمه نك بو ویجعل الی آخره قولی وقفك خاصه

امام محمد رحمه الله کوره اولان شرطلرینی بیاندر صدقه کبی اولمغله وامام
ابی یوسف رحمه الله تعالی وقفی اعتاق کبی قلدی واقوالك افتاوترجیحنده
اختلاف اولندی امدی قاضی ومفتی قنغیسیله عمل ایتسه لر مخیرلردر لکن
امام ابی یوسف قولیله عملده فقهانك وقفه انفعله عمل اولنور قوللرینه امتثال
اولمغله احوط واسهل اولدی مجرد وقفت قولیله وقفك ابقاسی اولوب وناسی
وقفه ترغیب اولدیغندن پس نقضی جائز اولماز و درر ایله صدر الشریعه ده
امام ثانی قولی و به یفتی ایله مقیددر ومصنف ده بو قولی اقرار ایلدی ❊ (واذا وقته)
بشهر او سنة (بطل) اتفاقا درر وعلیه فلو وقف علی رجل بعینه عاد
بعد موته لورثة الواقف به یفتی فتح قلت وجزم فی الخانیة بصحة الموقت
مطلقا فتنبه واقره الشرنبلالی ❊ بر واقف کندی وقفنی شهر ایله و یا سنه ایله
توقیت ایدرسه اتفاقا وقفی باطل اولور وندنده تأبید شرطدر قول صحیحنه
بناء اختلاف تأبیدك ذکرندهدر وتوقیت تأبیده منافیدر امدی توقیتك اتفاقا
بطلاننه بناء برکسه بر شخصه بعینه بر سنه وقف ایلسه اول کسه نك
وفاتندنصکره اول وقف واقفك ورثه سنه عودت ایدر اینجق بو قول ایله فتوی
و یریلور لکن بو تأبید امامینه کوره شرطدر قوللرینه منافیدر امام ثانی هر نقدر
ذکرینی شرط ایتمزسه ده بوکا کوره موقوف علیه معینك وفاتندنصکره
ورثهء واقفه عودت ایتمز عودی تأبیده منافی اولمغله وبنای مشروح اینجق
معین اوزره وقفك اتفاقا بطلاننه نظرا اولور حالبوکه بویله دکلدر بلکه فرع
مذکورك مناسبی تأبیدك امام ابی یوسف رحمه الله تعالی نزدنده اصلا شرط
اولمیوب معینك مدة حیاتنده وقف اولوب بعد وفاته میراثه عودت ایتسیله مبنیدر
تأبیدك عدم اشتراطی مبنی علیهدر اشتراطی اعتبار اولندی بوکا کوره بنای مرقوم صحیح
اولماز شارح رحمه الله تعالی دیرکه خانیه ده وقف موقتك مطلقا که وقتدنصکره
کندویه رجوعنی شرط ایتسون ویا ایتمسون صحتیله جزم ایلدی
❊ (فاذا تم ولزم لایملك ولا یملك ولا یعار ولا یرهن) فبطل شرط واقف الکتب
الرهن کما فی التدبیر ❊ بر وقف تمام ولازم وصحیح اولدقده صاحبنه ملك
اولمز وسائرینه تملیك اولنمز فعل اول مجهول ثلاثیدن ثانی مزیددندر وعاریه
ورهنده اولمز بونلر ملکیت اقتضا ایتمکله امدی کتابلر وقف ایدن کسه نك
کتبخانه سندن رهنله خروجی شرطی باطل اولدی تکم باب التدبیرده
مرور ایلدی لکن شارحك اشبو تعریفنده نظر واردر که متنك لایرهن
قولی وقفك مثلا غیرك دینیچون رهن اعطا اولنمسنی بیاندر فرعك ی بونك
عکسیدر که کندی ایچون غیرك رهنیتی مراددر ووقف مستعیرك یدنده امانت

اولمغله كندوبى رهنله ايفا واستيفايه محل اولمز (فروع) ملتقى شرحنده
مذكوردركه بروقف مسجلك شاهدلرى فالمغله اثباتى ممكن اولمغين واقفك
اولادى ابطالنى مراد ايتسه‌لر اوله‌ورمى معروضات ابى السعود ده بومثللو
دعوابى استماعدن قاضيلر ممنوعلردر ديو مصرحدر صدر الشريعه ده
مرسومدركه بعض متأخرين بروقفك بعضيسى خراب اولسه انك تعميرى ايچون
بعض اخرينك بيعى تجويز ايتديلر اصح اولان عدم جوازيدر حرك رقيت قبول
ايتديكى كبى وقفده بعد الصحة ملكيت قبول ايتمزووقفك استبدالنده مشاهده
ايتديكمز فسادلرى بونده دخى مشاهده ايلدك بعده كتاب مزبورده
بنه ذكر ايتديكه وقف ايداع وايجار اولنور ومصحف محرفك بيع اولنوب
ثمنيله ديكرينك اشتراسى مسوغ ومشروعدر بعضيلر بروقفه طمع ايدن ظالمك
شرنى دفع ايچون اول وقفك بعضنى اكا دفعله باقيسنى تخليص جائزدر ديديلر
صاحب بحر بعض عباره لرده واقفك افتقار واحتياجى وقتنده وقفنى
بيعى جائزاولور ديو وقوعبولان مضامين صحت ولزوميله حكم اولنيان وقفلره
نظر ايرديدى بودخى قول مرجوحدر قول راجح امامينك لزوميله حكمندن
مقدم دخى بيعنك كرك وارثه وكرك وارثك غيريه عدم مشروعيتيدر برقاضى
مزبور بيعك صحتيله حكم ايلسه اكر حنفى مقلد ايسه بس حكمى باطلدر كندونك
حكمى انجق صحيح ومفتى به اولان قول ايله صحيح ونافذ اولمغله كندولرى قول
ضعيفلرايله حكمدن معزوللردر وفقهانك وقفه مالك اولنمز وبيع اولنمز قوللرينك
ظاهرى وقفيتك خرابله باطل اولميوب واقف وياوارثنك ملكنه عودت
ايتمسيدر وقفده استبدال دخى جائز دكلدر قاضيخان ديركه بروقف مرسل
اولوب كندوده استبدال اولسون ديو شرط ذكر اولنمزسه آنك بيعى واستبدالى
جائز دكلدر هرنقدر كندى ايله انتفاع اولنمزسه‌ده وقفك كى مؤبد اولوب
بيع اولنمقدر استبدال انجق واقفك انى شرط ايتمسيله اولور خيار شرطدن مطلق
اولان بعده مشترينك رديله مالك اولمدبغى كبى كندويه هرنقدر غبن اولمش اولورسه‌ده
وقايه شرحنده مرسومدركه تحقيقا امام ابى يوسف وقفده ربع وغله
قليل اولورسه استبدالنى بلاشرط تجويز ايلدى لكن بزلر بوقول ايله افتا
ايتمزز زيرا استبدالده اولان لايعد ولايحصى فسادظاهرونمايانديرظالم قاضيلرانى
اكثر اوقاف مسلمينى ابطاله وسيله وحيله ايدوب نيجه نيجه فعل ناهنجارى ايشلرلر
﴿ (ولا يقسم) بل يتهايئون (الاعندهما) فيقسم المشاع وبه افتى قارئ الهداية
وغيره اذا كانت) القسمة (بين الواقف و) شريكه (المالك) اوالواقف الاخر
اوناظره ان اختلفت جهة وقفهما قارئ الهداية ﴿ وقف ارباب استحقاق

(نسخه)
ولوسكنه المشترى اوالمرتهن
ثم بان انه وقف اولصغير لزم
اجرالمثل قنية

ميانلرنده تقسيم اولنمز كندولرك حقلرى انجق غله‌ٔ وقفده اولوب عين وقف
اولنان عقارده اولمغين بلكه مهايات وجهى اوزره متصرف اولورلر الا امامين
قتنده مشاع اولان وقف تقسيم اولنور اكرقسمت واقف ايله شريك مالك
وياواقف آخر ويامتوليسى ميانلرنده اولوب وجهه‌ٔ وقفلرى مختلفه اولورسه
واكر متحده اولورسه امدى مصرفلرى متحد اولمغله قسمه‌ٔ محتاج اولمز وبوكا نظرا
وقفده صحيح اولورحتى امام محمد رحمه الله تعالى عندنده دخى صحيح اولورشيوعك
ضررى اولمز بحرده مرسومدركه ايكى كسه ماينلرنده مشتركه اولان ارضى
ايكيسى بردن بعض وجوه‌بره وقف وتسليم الى المتولى ايتسه‌لر امام محمد رحمه الله
تعالى نزدنده صحيح اولور زيراصدقه‌نك تماميته مانع متصدق به اولان محلده
شيوعدر بونده ايسه شيوع يوقدر كليسى صدقه اولمغله غايتى تصدق اولنان
كسه‌لر هرنقدر كثيرلر ايسه‌ده لكن متولى جمله سنى بردن قبض ايتمكله كانه
برجمله تصدق كبى اولدى ﴿ ولووقف نصف عقار كله فالقاضى يقسمه
مع الواقف صدر الشريعة وابن الكمال وبعد موته لورثته ذلك فيفرز القاضى
الوقف من الملك ولهم بيعه به افتى قارئ الهداية واعتمده فى المنظومة المحبية ﴾
بركسه كليسنه مالك اولديغى عقارك نصفنى وقف ايلسه قاضى آنى واقفله
بالتراضى تقسيم ايدر بلارضاء جبرا تقسيم ايده‌مز وفاتندنصكره قسمت ورثه
سيچون ثابتدر امدى قاضى وقفى ملكدن افراز ايدوب قرعه ايدر تهمتدن
نفسنى تبعيد ايچون ورثه ايچون حصه‌ٔ مملوكه‌لرنى بيع واردر قارئ الهدايه
مضمون مشروحله افتا ايلدى ومنظومه‌ٔ محبيه معتمداولان قول بودر ديدى ﴿ (لا
الموقوف عليهم) فلا يقسم الوقف بين مستحقيه اجماعا دررو كافى وخلاصة
وغيرها لان حقهم ليس فى العين وبه جزم ابن نجيم فى فتاواه وقارئ الهداية
هذا هو المذهب وبعضهم جوز ذلك ولوسكن بعضهم ولم يجد الاخرموضعا
يكفيه فليس له اجرة ولاله ان يقول انا استعمله بقدرما استعملته لان المهاياة انما تكون
بعد الخصومة قنيه‌ٔ نعم لواستعمله كله احدهم بالغلبة بلا اذن الاخر لزمه
اجرحصة شريكه ولووقفا على سكناهما بخلاف الملك المشترك ولومعدا للاجارة
قنية قلت ولوبعضه ملك وبعضه وقف ويأتى فى الغصب ﴾ موقوف عليهمكه
ارباب مرتزقه ميانلرنده اجماعا وقف تقسيم اولنمز حقلرى عينده اولميوب
غله‌ده اولمغله بوقول ايله ابن نجيم كندى فتاواسنده جزم ايلدى وقارئ الهدايه
انجق مذهب بودر ديدى بعضيلر تقسيمى تجويز ايتديلر لكن اجماعه مخالفت
ايلمغله شاذدروا كا اعتبار يوقدر مستحقينك بعضيسى وقفده ساكن اولوب
بعضيلرى كندولرينه سكنايه كفايت ايدر وقفدن محل بوله‌مسه‌لر بس

کندولر بنه ساکن اولاندن اجرت مطالبه‌سی و بنده‌سنك استعمال ایتدیکك
مدت استعمال ایده‌رم دیمك یوقدر مهایات انجق خصومتدنصکره
اولمغله بریسی وقفك کلیسی غلبه‌ایله آخرك اذنی اولمقسزین استعمال ایدرسه
کندویه شریکنك حصه‌سنك اجرتی لازم کلور هرنقدر وقف کندولرینك
سکنالری ایچون اولورسه‌ده اما ملك مشترك صورة مشروحه‌نك خلافنده‌درکه
آنده اجرت لازمه اولمز هرنقدر اجرت ایچون حاضر لنمش اولورسه‌ده تأویل
ملکله ساکن اولمغله وشارح رحمه الله تعالی دیرکه هرنقدر مسکن مشروحك
بعضیسی ملك وبعض آخری وقف اولورسه‌ده تکم غصب بحثنده کلور ولوبعضه
ملك آخ عباره‌سنده صواب اولان ملکا وقفا نصبله اولمقدر وجواب ممکنکه
ربیعه لغتنده منصوبده سکونله وقف جائزدر وملتقی شرحنده معتمد اولان
بینك ملکنده شریکه‌دوزجدوقف کبی اجرت لازمه‌در دیو مسطوردر ❊ (ویزول
ملکه عن المسجد والمصلی) بالفعل و (بقوله جعلته مسجدا) عندالثانی (وشرط
محمد) والامام (الصلاة فیه) بجماعة وقیل یکفی واحد وجعله فی الخانیة
ظاهرالروایة ❊ من بنی الله مسجدا بنی الله له بیتا فی الجنة حدیث شریفنه مظهر
اولان ذات توفیق مآبك بنا ایلدیکی مسجد ومصلی سندن ملکی فعله که کندی ملکندن
افراز وتمییز وکندی ایچون جماعه مسلیمنك دخول ایده‌جکی طریق عام قالمغله
وامام ثانی ابی یوسف رحمه الله تعالی نزدنده بنا انی مسجد قیلدم
دیمسیله زائل اولور وامام محمد وامام اعظم رحمهماالله تعالی کندوده جماعتله نماز
قلمغی افرازایله برابر شرط ایتدیلر بعضیلر برکسه‌نك نمازی کفایت ایدر دیدیلر
وخانیه ده بونی ظاهر روایت قلدی ومشارالیهما دنزوال ملك انجق اذان
واقامتله جهرا جماعتله نمازایله روا بتیده واردر بوکا کوره متوال مشروح
اوزره نماز قلنمزسه مسجد اولمز وجنازه وبیرام نمازلری ایچون مصلی اتخاذ
اولنان محل مسجد حکمنده درکندودن میراث اولمز ❊ فرع اراد اهل
المحلة نقض المسجد وبناءه احکم من الاول ان البانی من اهل المحلة لهم ذلك
والالابزازیة ❊ برمحله اهالیسی محله مسجدنی نقض وهدم ایدوب اولکندن
محکم اوله‌رق بناسنی مراد ایتسه‌لر بس بانیٔ اول محله اهالیسندن اولورسه
کندولرینه اکا رخصت واردر واکراهالیسندن دکلسه یوقدر (فروع)
مسجدك متولیسنه مسجدك فنا وحدنده حانوت بناسی جائز دکلدر
فیمه فناء مسجدده تجارته اذن ویرمکده و یا بعض سریرلر وضع ایدوب
انده ایجارایله ناسه تجارت ایتمکده بأس یوقدر اکر مسجدك اصلا حیچون
اولورسه وفناسنك مرور ایده‌جکی محل اولمزسه ممکنکه مستأجرعندالله

معذوراوله فناء مسجد کندونك اوزرینه مسجدك ظله‌سیکه بزلرده صچاق
تعبیر اولنان نسنه اوزرنده اولان موضعدر عامهٔ مسلمینك ممری اولمزسه
ومتولی‌یه اول اجرتی کندی نفسنه ویا امامه صرف مشروع دکلدر بلکه فقرایه
تصدق ایدر وفتاوای فضلیده مذکوردرکه متأخرین و بزلرك استادلری بزاتفاق
ایتدیلرکه افضل اولان خصوص مزبوره اهالیٔ مسجد قاضی‌یه خبرایتمکسزین
کندولری متولی نصب ایدرلرزمانه قاضیلرینك اموال وقفه طمع خاملری اولمغله
وامامی اولمیان مسجدك جمیع مصالحنده بانیسی اولی واحقدر بلکه امام ومؤذن
نصبی دخی کندونکدر ❊ (واذا جعل تحته سرداب لمصالحه)ای المسجد(جاز)
کمسجدالقدس ❊ قدس شریف مسجدی کبی مسجدك ماتحتی کندونك مصالحی
ایچون سرداب قلنسه جائزاولور سرداب تحت ارضده تبرید ایچون اتخاذاولنان بیتدر
جمعی سرادیب کلور وسرادبه‌نك معربیدر ومسجدك علوی سرداب حکمنده‌در
❊ (ولو جعل لغیرها او) جعل (فوقه بیتا وجعل باب المسجد الی طریق
وعزله عن ملکه لا) یکون مسجدا (وله بیعه ویورث عنه) خلا فالهما (کما
اوجعل وسط داره مسجدا واذن للصلاة فیه) حیث لایکون مسجدا الا اذا شرط
الطریق زیلعی ❊ واکر بانی سردابی مسجدك مصالحیچون قیلیوب غیری شیٔ
ایچون قیلرسه ویاخود مسجدك فوقنی بیت ومسجدك قاپوسنی طریقه قیلوب
وکندوبی ملکندن عزل ایدرسه مسجد اولمز وکندوبی بیع جائز اولور
وفاتندنصکره کندودن میراث اولور امامین ایچون اختلاف واردر نتکم برکسه دارینك
الك اورته‌سنی مسجد قیلوب وکندوده نماز قلمغه اذن ویرسه مسجد اولمز الا
کندویه طریق تعیین وشرط ایدرسه مسجد اولور ❊ فرع لوبنی فوقه بیتا للامام
لایضر لانه من المصالح امالوتمت المسجدیة ثم اراد البناء منع ولو قال عنیت
ذلك لم یصدق تاتارخانیه فاذا کان هذا فی الواقف فکیف بغیره فیجب هدمه
ولوعلی جدار المسجد ولایجوزاخذالاجرة منه ولاان یجعل شیئا منه مستغلا
ولاسکنی بزازیة ❊ برکسه مسجدك فوقنه امام ایچون منزل بنا ایتسه
مسجدك مصالحندن اولمغله ضرر ایتمز اما مسجدیتی قول ایله ویافعل ایله که
کندوده نماز قلمغله تمام اولدقدنصکره بناء بیتی مراد ایتسه منع اولنور
واکر مقدمدن بنم مرادم اوزرینه منزل بناسی ایدی دیرسه قولنده تصدیق
اولنمزبس واقف بنادن منع اولندقده واقفك غیری بالطریق الاولی منع
اولنور هرنقدر مسجدك جداری اوزرینه اولورسه‌ده هدمی واجب اولور
هرنقدر مسجدك هواسنه مانع اولمزسه‌ده واندن اجرت اخذی وآنی مستغلاة وقفدن
وسکناسندن قلمق جائز ومشروع دکلدر هرنقدر مسجدك مصارفنه

اولورسه‌ده ❊ (ولوخرب ماحوله واستغنى عنه يبقى مسجدا عند الامام والثانى) ابدا الى قيام الساعة (وبه يفتى) حاوى القدسى (وعاد الى الملك) اى ملك البانى اوورثته (عند محمد) وعن الثانى ينقل الى مسجد آخر باذن القاضى ❊ برمسجدك اطرافنده اولان منازل ودكاكين ويانفس مسجد خرابه مشرف اولوب كندويه احتياج اولنمسه امام اعظم وامام ثانى نزدنده مسجد اوله‌رق الى قيام الساعة ابدى باقى قالور وارباب وظائف وشعائر وظيفه‌لرينه مستحق اولورلر تعطيل كندولرندن اولمغين حتى مدرس مدرسه‌يه كلوب تدريس ايده‌جك طالبلرى بولمسه وظيفه‌يه مستحق اولور امامده بويله‌در حاوى القدسيده انجق بوقول ايله فتوى ويريلور ديومصرحدر امام محمد عندنده بانى‌نك ويا ورثه‌سنك ملكنه عودت ايدر وامام ثانيدن اذن قاضيله مسجد آخره نقل اولنور روايتى منقوله‌در ❊ (ومثله) فى الخلاف المذكور (حشيش المسجد وحصره مع الاستغناء عنهما) ❊ واختلاف مذكورده مسجد كبيدر كندولردن استغنا اولنان مسجدك اوتى وحصيرى وقنديلى امام محمده كوره واقفك وياورثه‌نك ملكنه عودت ايدر وامام ابى يوسفه كوره مسجد آخره نقل اولنور صاحب بحر تصريح ايدركه حصيروقناديل حقنده امام ابى يوسفدن مذهب صحيح صاحبنك ملكنه عودت ايتميوب مسجد آخره تحول ايتمكدر وياخود مسجدك قيمتى آنى بيع ايدوب مسجده صرف ايدر حشيشدن مراد سپورکه امثالى شئ اولمق كرك ❊ (و) كذا الرباط والبئر اذا لم ينتفع بهما فيصرف وقف المسجد والرباط والبئر والحوض (الى اقرب مسجد اورباط اوبئر) اوحوض (اليه) تفريع على قولهمادر ❊ وينه بويله ابناى سبيل ايچون كندوده دواب ربط اولنور خان كبى محل وقيو خراب اولوب كندولريله انتفاع ممكن اولمزسه واقفلرك ملكلرينه انتقال ايتزبلكه ماراالذكر مسجدك ورباطك وبئرك وحوضك وقفلرى كندولرينه اقرب مسجده ويارباطه ويابئره وياحوضه صرف اولنور لف ونشر مرتب اوزره كه‌برجنسكه جنسنه اولور ديمك اشبوتفريع امامين قولى اوزرينه‌در امام محمد بانى‌نك ويا ورثه‌نك ملكنه عودت ايدر ديدى ❊ وفيها وقف ضيعة على الفقراء وسلمها للمتولى ثم قال لوصيه اعط من غلتها فلانا كذا وفلانا لم يصح لخروجه عن ملكه بالتسجيل فلوقبله صح قلت لكن سيجئ معزيا لفتاوى مؤيدزاده ان للواقف الرجوع فى الشروط ولو مسجلا ❊ ودررده مرسومدركه بركمسه برضيعه يكه دكان وخان وحمام كبى عقار واملاكى فقرايه وقف وكندوبى برمتولى‌يه تسليم ايدوب بعده وصيسنه آنك غله سندن فلانه شوقدر وفلانه شومقدار نسنه ويرديسه‌بس ملكندن تسجيله خروجنه بناءً امرى صحيح اولمز ومى آنده تصرف

ايده‌مز بلكه تصرف متولينكدر شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن قريبا كلوركه مؤيدزاده‌نك فتاواسنده مرسومدركه وقف هرنقدر مسجل اولورسه‌ده واقف ايچون شروطندن رجوع واردر امدى استدراك لم يصح قولندن اولور ❊ (اتحد الواقف والجهة وقل مرسوم بعض الموقوف عليه) بسبب خراب وقف احدهما (جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الاخر اليه) لانهما حينئذ كشئ واحد ❊ بروقفك واقفى وجهتى براولوب وموقوف عليهك وقفلرينك بريسنك خرابى سببيله بعضيلرينك مرسوم ووظيفه‌لرينه قلت طارى اولسه مثلا بركمسه‌دنك ايكى مسجد بنا ايدوب وهربرلرينك مصالحلرينه براز وقف تعيين وتخصيص ايدوب بعده وقفك بعضيسنه خراب مستولى اولسه پس قاضى‌يه كوره خرابه اولميان وقفك فاضلندن اكا صرف ايتك جائزومشروعدر ايكيسى برشى كبى اولمغله احدهما ضميرينك مرجعى ذكرى سبقت ايتميان مثلا مسجدين كلمه‌سيدر لكن مصنفك بانى رجل مسجدين الى آخره تصويرندن منفهم اولور لكن بزازيه صاحبى صورت مسئله‌يى برمسجده ايكى شئ وقف اولنوب برى امام ومؤذننه وبرى عمارتنه اولمغله تصوير ايلدى يعنى بونده دخى واقفله جهت متحد اولور ❊ (وان اختلف احدهما بان بنى رجلان مسجدين اورجل مسجدا ومدرسة ووقف عليهما اوقافا (لا) يجوز له ذلك ❊ واكر واقفله جهة مختلف اولوب مثلا ايكى كمسه ايكى مسجد ويابركمسه برمسجد ويابرمدرسه بنا ايدوب واوزرلرينه براز اوقاف وقف ايلسه حاكمه صرف مشروح جائز اولمز ❊ (ولووقف العقار ببقره واكرته) بفتحتين وهم عبيده الحراثون (صح) استحسانا تبعا للعقار وجاز وقف القن على مصالح الرباط خلاصة ونفقته وجنايته فى مال الوقف ولوقتل عمدا الاقود فيه بزازية بل تجب قيمته يشترى بها بدله ❊ بركمسه ترلاسنى اوكوزلريله وحراثت ايدر عبدلريله برابر وقف ايلسه عقاره تبعيله استحسانا وقف مشروح صحيح اولور ارضله برابر شجرك وقواتله آرينك وقفى صحيح اولديغى كبى بودخى ارضى بيعده حق شرب وشفعه ده بنانك ثبوتى كبى تبعا ثابت اولوب قصدا اولميان احكامدندر اكره فتحتينله آكرك جمعيدر كفرة ايله كافر كبى ورباطك مصالحى اوزره قن وقفى جائزدر ونفقه وجنايتى وقفك مالندندر متولى‌يه اداسى لازمدر وقف هرنقدر شرط ايتمزسه‌ده ومزبور وقف اولان عبد قصدا قتل اولنسه قصاص اولمز بلكه قيمتى واجب اولوركه انكله بدلى اشترا اولنمغله وقفه ضرر اولميه اكرقاتل بدل دفعنه راضى اولورسه اولمزسه انجق قصاص اولور اصل اولمغله ❊ (كما صح) وقف (مشاع قضى بجوازه) لانه مجتهد فيه فللحنفى المقلد ان يحكم بصحة وقف المشاع وبطلانه لاختلاف الترجيح واذا كان فى المسئلة قولان مصححان

جاز الافتاء والقضاء باحدهما بحر ومصنف ✻ تنكم قابل قسمت اولان عقارك وقفيتنك جوازيله حكم اولنان مشاعاً مشتركك وقفنك صحيح اولديغى كبى زيرا خصوص مزبور كندوده اختلاف اولنان مسائلدندر امدى حنفى المذهب مقلد قاضى ايچون مشاعك وقفنك صحتى ويا بطلانى ايچون حكم واردر قچانكه برمسئله ده ايكى قول مصحح اولوب وبرى وعليه الفتوى مثللو الفاظله تقييد اولنمسه بريله افتا وقضا جائز اولور لكن قولك بريله برماده ده بر دفعه افتا ويا قضا اولندقدنصكره تكرار اول ماده ده قول آخر ايله افتا وقضا جائز دكلدر زيرا بودينه واهل دينه طعنى ومظنهٔ رشوتى موجبدر اما حادثهٔ اخراده قول آخر ايله عمل جائزدر ✻ (و) كما صح ايضا وقف كل (منقول) قصدا (فيه تعامل) للناس (كفاس وقدوم) بل (ودراهم ودنانير) قلت بل ورد الامر للقضاة بالحكم به كما فى معروضات المفتى ابى السعود ومكيل وموزون فيباع ويدفع ثمنه مضاربة او بضاعة فعلى هذا لو وقف كذا على شرط ان يقرضه لمن لا بذرله ليزرعه لنفسه فاذا ادرك اخذ مقداره ثم اقرضه لغيره وهكذا جاز خلاصة ✻ دخى وقف مشروعك صحتى بالنسبه ودركر اتلرندن كسر بالكه دراهم ودنانير كبى كندوده تعامل ناس اولان هر برمنقولى قصدى بالتبع اولميدرق وقف ينه بويله صحيح اولديغى كبى واشبو منقولك قصدى مستقل اوله رق وقفنك صحتيله بالتبع اولان بقر واكره سيله وقف اولنان عقارك وقفنك صحتنى ذكردن استغنا اولنور قصديه اولمجق تبعيده بالطريق الاولى اولمغله شارح رحمه الله تعالى دير كه مفتى ابو السعودك معروضاتنده ذكر اولديغى مثللو بلكه منقول مشروحك ومكيل وموزونك وقفيلرينك صحتيله حكمله قضاته طرف سلطنت سنيه دن امر واراده اولدى امدى سابق الذكر مكيل وموزونن بيع اولنورده ثمنى مضاربه ويا بضاعه طريقيله ويريلور بس منقولك وقفنك مشروعيتنده نظرا بركسه برمقدار مثلا بغدايى وقف ايليوب انى متولى بذرى اولميان كسه لره كندى نفسلرىچون زرع ايتمكه اقراض ووقت حصاد وادراك ايتدكده انى اخذ بعده سائر كسه لره هكذا وهكذا الى غير النهايه ويرمكى شرط ايلسه صحيح اولور ✻ وفيها وقف بقرة على ان ما خرج من لبنها او سمنها للفقراء ان اعتاد واذلك رجوت ان يجوز ✻ دخى خلاصه ده مسطوردر كه بركسه بقره سنى وقف واندن حاصل اولان سودى وياغى فقرايه شرط ايلسه اكر بوعادتلرى ايسه جائز اولمسى مرجودر ✻ (وقدر وجنازة) وثيابها ومصحف وكتب لان التعامل يترك به القياس لحديث ما رآه المسلمون حسنا فهو عند الله حسن بخلاف ما لا تعامل فيه كثياب ومتاع وهذا قول محمد وعليه الفتوى اختيار

والحق فى البحر السفينة بالمتاع ✻ دخى كندونك وقفنده تعامل ناس اولان منقول قافك كسريله قدر كه چوملك وتنجره وقزغان وجيمك كسريله جنازه كه نعش وانك ثيابكه اوزرنده ميته اورتيلان حولو امثالى شيلر ومصحف شريف وسائر كتب علميه امثالى شيلردر زيرا تعامل ايله قياسكه منقولاتده تحقق ايتميان تأبيد وقفده شرط اولمغله عدم جوازى ترك اولنور مسلميلنك كوزل كوروب استحسان ايتدكلرى شيلر عند الله تعالى دخى حسندر حديث شريفى مضموننه بنا كندوده تعامل ناس اولميان ذكر آتى كسوه لرك ماعداسى ثياب وپاپوج وچزمه مثللو كندولرينك وقفنده تعامل وعادت جاريه اولميان متاع كبى شيلر مزبورك خلافنه دركه بونلرك وقفى مشروع دكلدر واشبو تفصيل مشروح امام محمد عليه الرحمه قوليدر وفتوى بونك اوزرينه در صاحب بحر سفينه يى دخى متاعه الحاق ايلدى كندوده عادت جاريه اولمديغيندن ✻ وفى البزازية جاز وقف الاكسية على الفقراء فتدفع اليهم شتاء ثم يردونها بعده ✻ دخى بزازيه ده مذكوردر كه فقرايه وقت احتياجلرنده كندولرينه ويرلمك ايچون كسوه لر وقفى جائزدر شتادنصكره ينه كندولرى رد ايدرلر ✻ وفى الدرر وقف مصحفا على اهل مسجد لقراءة القرآن ان يحصون جاز ✻ دخى درر ده مرسومدر كه بركسه براهالئ مسجده قرائت ايچون مصحف وقف ايلسه اكر اهالى عد واحصايه قابل اولورلرسه جائز اولور ✻ وان وقف على المسجد جاز ويقرأ فيه ولا يكون محصورا على هذا المسجد وبه عرف حكم نقل كتب الاوقاف من محالها للانتفاع بها والفقهاء بذلك مبتلون فان وقفها على مستحق وقفه لم يجز نقلها وان على طلبة العلم وجعل مقرها فى خزانته التى فى مكان كذا ففى جواز النقل تردد نهر ✻ واكر مصحفى مسجده وقف ايدرسه جائز اولور وانده قرائت اولنور واول مسجده قصر اولنمز سائر مسجدده دخى انكله قرائت اولنور واشبو بيان مشروحله كندولريله انتفاع ايچون وقف كتابلرى محللرندن نقلك حكمى معلوم ومستبان اولدى وفقها اشبو نقله مبتلالردر بس برواقف كتابلرينى كندونك وقفنه مستحق اولان ارباب مرتزقه سنه وقف ايلسه اول كتابلرى محلندن نقل جائز دكلدر واكر مطلق طالب علم اولان ذوات عالى همته وقف ايدوب ومحللرينى فلان خزينه ده اولان مكان قلسه امدى بونك نقلنك جوازنده بيان فقهاده تردد واقع اولدى بعضيلر نقلى وبعضيلر عدم نقلى تجويز ايلديلر لكن فقهانك وقف حقنده اصلح وانفعله عمل اولنور قوللرى نقلك منعى ايجاب ايدر محلندن نقل اولندقدنصكره طلبه يه انتفاع عسير اولمغله باخصوص مرور ازمانله وقفه ذى اليد اولان كسه ويا وفاتندنصكره وارثى ملكيت ادعاسنده دوشوب

وقفده ضياع چوق واقع اولور والله تعالى اعلم بالصواب ﴿ (ويبدأ من غلته بعمارته)
ثم ماهو اقرب لعمارته كامام مسجد ومدرس مدرسة يعطون بقدر كفايتهم
ثم السراج والبساط كذلك الى آخر المصالح وتمامه فى البحر (وان لم
يشترطه الواقف) لثبوته اقتضاء ﴿ وقفك حاصلات وغلالندن اولا كندونك
تعمير وترميميله بدأ اولنور واقف هرنقدر آنى شرط ايتمشسه ده زيرا واقفك
قصد وارادهسى غله ومنافعك مؤبدا صرفى اولوب اولده انجق عمارتله
دائمه وباقيه اولمغله عمارت شرطى اقتضاء كه لازم متقدمجهسنه ثابت اولدى
واشبو عمارتدن مراد وقف اولنان شيئك وقف اولنديغى صفت اوزره
بقاسى مقداريدر اندن زياده تعميره مستحق اولمز الا ارباب مرتزقه راضى
اولورسه اولور بوكا كوره ديوارلرنى بياض وياقرمزيله وقفك مالندن تزيين
متولى يه لازم اولمز بوندنصكره مسجدك امامى مدرسهنك مدرسى كبى عمارتنه اقرب
اولان محللر ايله بدأ اولنور كفايتلرى مقدارى كندولرينه اعطا اولنور لكن بعض
اولور كه كندولرينه كفايت ايدن مشروط لهمدن زياده ويانقصان اولورصكره مسجدك
مؤذن وناظر امثالى سائر مصالحلرينه دك سراجكه قناديل وشموع وبساط
مثللو شيلر ايله ينه كفايت مقداريله صرف ايله بدأ اولنور ﴿ وتقطع الجهات
للعمارة ان لم يخف ضرر بين فتح فان خيف كامام وخطيب وفراش قدموا
فيعطى المشروط لهم واما الناظر والكاتب والجابى فان عملوا زمن العمارة فلهم
اجرة عملهم لا المشروط بحر قال فى النهر وهو الحق خلافا لما فى الاشباه ﴿
واكر ضرر بين خوفى اولمزسه عمارت ايچون جهاتكه ارباب مرتزقهنك مستحق
اولدقلرى وظيفهلرى قطع اولنور واكر امام وخطيب وفراش كبى وظيفهلرينك
قطعنده وقفه ضرر بين خوفى اولورسه سائر مستحقين اوزره مزبورلر تقديم
اولنورلر يعنى عمارتله برابر كندولرينه وظيفهلرى اعطا اولنور سائر ارباب وظائفه
برشئ ويرلمز وخطيب مكه ومدينهده كبى هرنقدر كندولرى بردانه ايمليوب متعدد
اولورسهده سائر بلدهلركبى زيرا ضرر بيندن تعطيل ايله محللى جمعه ايله جماعتدن
خالى قلمقدر اما ناظر وكاتب وجابى امثالى ارباب وظائف عمارت وقتنده اداى
خدمت ايدوب عمل ايدرلرسه عمللرينك اجرتنه مستحق اولورلر مشروطه مستحق
اولمزلر وحق اولانده بودر اختلاف اشباهده كه كفايت مقدارى مبلغ كندولرينه
صرف اولنور قولينكدر ﴿ وفيها عن الذخيرة لوصرف الناظر لهم مع الحاجة
الى التعمير ضمن وهل يرجع عليهم الظاهر لا لتعديه بالدفع وما قطع للعمارة
يسقط رأسا ﴿ واشباهده ذخيرهدن نقلا مذكوردركه بر متولى وقفك تعميره
احتياج وضرورتى وار ايكن غله وايرادينك كليسنى ارباب استحقاقه صرف

وبذل ايلسه امدى ناظر عمارة وقفه كفايت ايدر مبلغى ضامن اولور وضامن
اولوب تعميره صرف ايتديكى مبلغى ادا ايتديكى ارباب مرتزقه اوزره رجوع
ايدرمى ظاهر اولان عدم رجوعيدر دفعيله تعدى ايتديكنه بناءً نتكم مودع
ابن ابنك وقاضينك اذنلرى اولمقسزين ابوينه وديعهدن برمقدار شئ انفاق
وصرف ايلسه كندوسى اينه ضامن اولور وابوينه ده رجوع ايدهمز ضمانله
اكا مالك اولوب دفعيله مستبانا ولمغله عمارت ايچون قطع اولنان وظيفه رأسا كه
باشدن ساقط اولورده وقف ايچون دين اولهرق باقى قالمز حين تعميرده ارباب
مرتزقهنك غلهده حقلرى اولمغين ﴿ وفيها لو شرط الواقف تقديم العمارة
ثم الفاضل للفقراء او المستحقين لزم الناظر امساك قدر العمارة كل سنة
وان لم يحتجه الآن لجواز ان يحدث حدث ولا غلة بخلاف ما اذا لم يشترطه
فليحفظ الفرق بين الشرط وعدمه ﴿ وينه اشباهده مرسومدركه بر واقف كندى
وقفنده عمارتك تقديمنى شرط بعده فضلهٔ غلهيى فقرايه ويا سائر ارباب
استحقاقه قيلسه امدى ناظره لازمدركه بهر سنهده عمارتنه كفايت مقدارينى
امساك ايده هرنقدر الآن تعميره محتاج دكلسهده جائزدركه تعميرى موجب برحادثه
ظهور ايدهده غلهٔ وقفده برشئ موجود اولميه امدى خصوص مزبور رأى
متولى يه مفوضدر حاجت مقدارينى امساك ماعداينى مشروط لهه صرف ايدر
واكر شرط مشروحى ايتمزسه صورة مزبورهنك خلافنهدر امدى صورتين
ميانلرنده فرق حفظ اولنسونكه اشتراط صورتنده عمارته محتاج اولورسه عمارت
تقديم اولنور عدم احتياج صورتنده كفايت مقدارى ادخار ماعداسى محلنه
صرف اولنور واقف فضلهيى فقرايه شرط ايتديكنه بناءً وعدم اشتراطه كوره
عمارت ايجاب ايدرسه تقديم اولنور ايجاب ايتمزسه برشئ ادخار اولنمز
﴿ وفى الوهبانية لو زاد المتولى دانقا على اجر المثل ضمن الكل لو قوع
الاجارة له وفى شرحها للشرنبلالى عند قوله (نظم) ويدخل فى وقف المصالح
قيم ﴿ امام خطيب والمؤذن يعبر ﴿ ووهبانيهده مرسومدركه متولى مثلا مسجدك
عمارتيچون اجر مثلى بر درهم اولان شخصى بر درهمله بر دانقكه سدس درهمه
استيجار ايلسه اجرتك كليسنى ضامن اولور اجاره كليسنه واقع اولمغله
شرنبلالىنك وهبانيهدهكى بيت مشروحكه بر وقفك مصالحنه وقف اولنان شيده
قيمكه امام ومتولى وخطيب ومؤذن دخول ايدر مضمونى شرحده مسطوردركه

﴿ فى بيان شعائر وقف ﴾

* الشعائر التي تقدم شرط ام لم يشرط بعد العمارة هي امام وخطيب ومدرس ووقاد وفراش ومؤذن وناظر وثمن زيت وقناديل وحصر وماء وضوء وكلفة نقله للميضاة فليس مباشر وشاهد وشاد وجابي وخازن كتب من الشعائر فتقديمهم في دفتر المحاسبان ليس بشرعي * عمارتدن صكره كندولرينه وظيفه صرفی تقديم اولنان شعائر وعلايم مسجد وظيفه كندولرينه شرط وتعيين اولنسون ويا اولنمسون امام وخطيب ومدرس ووقادكه قنديل يقان و فراش ومؤذن وناظر وزيت ثمنى وقناديل وحصير وآبدست صوبى وآنى آبدست خانه يه نقل وكلفة اجرتيدر امدى غله وقف جمع وتحصيل ايچون تعيين اولنان مباشر وشاهد وشادكه مسجده ملازمت ايدوب اكثرا وقاتنى مسجدده تنظيف وتطهيرنى تعهد اوزره كچوران كمسه وجابيكه ايراد وقفى طوپلبوب محلنه صرف ايدن وخازن كتب شعائردن دكلدر پس بونلرى بعض مصرف محاسبه سى دفترلرنده مقدم كتب واملالرى بر امر شرعى اولمدى * ويقع الاشتباه في بواب ومزملاتي قاله في البحر قلت ولا تردد في تقديم بواب ومزملاتي وخادم مطهرة انتهى * مزملاتي معظمة وزننده اولان مزملة كلمه سنه نسبتدركه كندوده صو تبريد اولنان برداق وكوپ امثالى آنيه لردركه آنلره مسجدلرده كى كمسه لر ايچون صوطولدوران كمسه مراددر * قاموس انتهى * بوايله مسجدلرده صوطولدوران خدمهٔ مسجدك تقديملرنده اشتباه واقع اولدى شارح رحمه الله تعالى بحرك كلام مشروحنى رده اشارتله ديركه مزبور بواب ومزملاتيله خادم مطهره كه آلة طهارت اولان ابريق وبرداق امثالى شيلرك تطهيرى وتنظيفنه متعهد اولان كمسه لرك تقديملرنده تردد واشتباه يوقدر شرنبلالينك كلامى نهايت بولدى * قلت انما يكون المدرس من الشعائر لو مدرس المدرسة كما مر اما مدرس الجامع فلا لانه لا يتعطل لغيبته بخلاف المدرسة حيث تقفل اصلا وهل يأخذ ايام البطالة كعيد ورمضان لم اره وينبغي الحاقه ببطالة القاضي واختلفوا فيها والاصح انه يأخذ لانها للاستراحة اشباه من قاعدة العادة محكمة وسيجيء مالو غاب فليحفظ * شارح رحمه الله تعالى ديركه مدرسك شعائردن اولسى ماسبقده مرور ايتديكى مثلو انجق مدرسه مدرسى اولديغنه نظرا در ومدرسه مدرسنك شعائردن اولمسى شرط واقف حكمى اوزره انجق تدريسه ملازمتيله اولور امازمانه مدرسلرى كبى ملازمت نامدلرى اولميوب احيانا ايدرسه شعائردن اولمز جامع مدرسى اولديغى كبى غيبتيله جامع معطل اولمغين اما مدرسه جامعك خلافندركه مدرس اولمجق مقفول اولوب بردن قپانور بيرام ورمضان كونلرى كبى كندولرده تدريس اولنميان

ايامك وظيفه لرينى مدرس اخذ ايده بيلورمى شارح رحمه الله تعالى ديركه بوكا متعلق فقهانك كلاملرينى كوره مدم لايق اولان بونك بطالة قاضى يه الحاقيدركه آنده كندويه بيت المالدن تخصيص اولنان مرتبى ايام بطالتنده كى استحقاقنى اخذنده بين العلما اختلاف واقع اولدى اصح اولان بطالتنك استراحت ايچون اولديغنه بناء اخذيدر بو مسئله نك تحقيق وتفصيلى اشباهك العادة محكمة قاعده سنده مذكوردر وقريبا غائب اولان مدرسك ذكر وبيانى كلور * (واو) كان الموقوف (دارا فعمارته على من له السكنى) ولو متعددا من ماله لا من الغلة اذ الغرم بالغنم درر (ولم يزد في الاصح) يعنى انما تجب العمارة عليه بقدر الصفة التي وقفها الواقف * وقف دارك عمارتى سكناسى كندولرينه مشروط اولان كمسه لرك اوزرلرينه در هرنقدر متعدد اولورلر ايسه ده كندى مالارندن غلهٔ وقفدن اولميه رق تعمير ايدرلر غرامت غنيمت مقابلى اولمغله وقول اصحده عمارت واقفك وقف ايتديكى صفتك اوزرينه زياده قلنمز يعنى اولكى حالى اوزره بنا اولنور * (ولو ابى) من له السكنى (او عجز) لفقره (عمر الحاكم) اى آجرها الحاكم منه او من غيره وعمرها (باجرتها) كعمارة الواقف ولم يزد في الاصح الابرضى من له السكنى زيلعى ولا يجبر الابى على العمارة ولا تصح اجارة من له السكنى بل المتولى او القاضي (ثم ردها) بعد التعمير (الى من له السكنى) رعاية للحقين * سكناسى كندويه شرط قلنان كمسه دارك عمارتندن ابا وامتناع ايدوب وياففرينه بناء عاجز اولسه حاكم تعمير ايدركه ياكندويه وياغيريسنه دارى ايجار ايدرده قول اصحده اجرتيله اولكى هيئتى اوزره واقفك عمارتى كبى زياده اولميه رق تعمير ايدر لكن من له السكنى كندى رضاسيله عمارتى زياده ايدرسه اولور ابا ايده نه عمارت ايله ديو جبر اولنمز وابا سيله حقيده باطل اولماز وسكناسى كندويه مشروط اولان كمسه نك اجاره سى صحيحه دكلدر بلكه انجق متولى وياقاضى ايجار ايدر ووقفك وصاحب سكنانك حقلرينه رعاية بعد التعمير دار من له السكنى يه رد وتسليم اولنور وغله سى كندويه مشروط اولان كمسه دخى ايجار ايده مز بلكه واقفده ايده مز ومتولى ووصيدن اذنسز قاضيده تصرف ايده مز وصيبى هرنقدر كندوسى نصب ايتمش اولورسه ده * فلا عمارة على من له الاستغلال لانه لا سكنى له فلو سكن هل تلزمه الاجرة الظاهر لا لعدم الفائدة الا اذا احتيج للعمارة فيأخذها المتولى ليعمر بها ولو هو المتولى ينبغي ان يجبره القاضي على عمارتها مما عليه من الاجرة فان لم يفعل نصب متوليا ليعمرها * پس من له السكنى يه عمارت اولميسه من له الاستغلال اه ده عمارت يوقدر كندى ايچون سكنا اولمغين من له الاستغلال وقف دارده جائز

اولمیه‌رق ساکن اولسه کندویه اجرت لازمه اولورمی ظاهر اولان اولمقدر تکرار کندویه ویرمسنی ایجاب ایتمکله برفائده‌یی منتج اولمغین الاعمارته محتاج اولورسه متولی اجرة داری اخذ ایدرده انکله داری تعمیر ایدر واکر دارده ساکن اولان متولی‌نك کندوسی اولورسه لایق اولان قاضی‌نك کندوبی اوزرنده اولان اجرتله عمارته جبر ایتمسیدر واکر متولی تعمیر ایتمزسه خیانتی ظهور ایتمکله قاضی کندوبی عزل ایدوب ومقامنه دیکرینی نصب ایدرکه آنی تعمیر ایده ❊ ولو شرط الواقف غلتها له ومؤنتها علیه صحا وهل یجبر علی عمارتها الظاهر لانهر ❊ بر واقف وقف ایتدیکی دارك غله‌سنی ومؤنت ومصارفنی ایکیسنی بردن برکسه‌یه‌شرط ایلسه امدی بوشرطلر صحیح اولورلر وعمارتنه مشروط مشروح جبر اولنورمی ظاهر اولان اولنمقدر ❊ وفی الفتح لولم یجد القاضی من یستاجرها لم اره وخطرلی انه یخیره بین ان یعمرها او یردها لورثة الواقف قلت فلو هو الوارث لم اره وفی فتاوی قارئ الهدایة مایفید استبداله اوردعنه للورثةاوالفقراء ❊ وفتحده مرسومدرکه عمارته محتاج اولان داری قاضی استیجار ایدر کسه‌یی بولمسه‌بوکا دائر بر کلام کورمدم لکن خاطریمه بو خطور ایدرکه قاضی موقوف لهی تعمیریله واقفك ورثه سنه ردی بیننده مخیر قیلر صاحب بحر فتحك کلامنی نقلندنصکره اشبو فتحك مضمون مشروحه دائر برشیٔ کورمدم قولی پك عجیبدر دیدی زیرا فقهانك بروقف خراب اولوب کندی‌ایله اصلا انتفاع اولنمدیغی وقتده استبد الیه تصریحلری واردر امدی مانحن‌فیهده بو قبیلدندر وماسبقده مرور ایتدیکه وقفك خرابندنصکره واقفك ویاورثه‌سنك ملکنه عودی قول ضعیفدر امدی سکناسی وقف اولان دارك تعمیرندن موقوف‌له امتناع ایدوب ومستأجر ده بولنمزسه قاضی آنی بیع ایدوب ثمنیله انك یرینه غیری برشیٔ آلوب وقف ایتمك واردر ❊ انتهی ❊ بوکا شرحك فلو هو الوارث لم اره قولی منافیدر زیرا استبدال اولدقده لم اره دینلمز یعنی موقوف‌له وارث اولورسه بوکا دائر بر کلام کورمدم دیمك وقارئ الهدایه‌نك فتواسنده خرابه مشرف اولان وقفك یااستبدالنی ویا ثمننك ورثه‌یه ویافقرایه ردنی افاده ایدر مضمون مذکوردر بونکده ضعفی بحرك مارالذکر کلامندن ظاهردر ❊ (وصرف) الحاکم اوالمتولی حاوی (نقضه) اوثمنه ان تعذر اعادة عینه (الی عمارته ان احتاج والا حفظه لیحتاج) الااذا خیف ضیاعه فیبیعه ویمسك ثمنه لیحتاج حاوی ❊ نقض نونك حرکات ثلاثه‌سیله بنادن نقض اولنان اخشاب واحجار امثالی شیلردر قاضی ویامتولی وقفك انقاضنی ویاثمنی کندونك عینی اعاده متعذره ایسه عمارته

محتاج ایسه اکاصرف ایدر واکر احتیاجی اولمزسه احتیاج آوانه دکین حفظ ایدر یوق ضیاعی خوفی اولورسه قاضی آنی بیع ایدوب ثمنی وقت حاجته دکین امساك ایدر ❊ (ولایقسم) النقض اوثمنه (بین مستحق الوقف) لان حقهم فی المنافع لاالعین ❊ ارباب استحقاقك حقلری وقفك منافعنده اولوب عین وقفده اولمغین وقفك نقضی ویاثمنی میانلرنده تقسیم اولنمز عین وقف اختلاف قولین اوزره یامالکك ویاالله‌تعالی‌نك ملکیدر بناء برین جامعك عتیق حصیری ورمضانده مسجده ارسال اولنان شموع وزیتك باقی قلانی قیم وامام مؤذنه اخذی مشروع اولمدی ❊ (جعل شیٔ) ای جعل البانی شیأ (من الطریق مسجدا) لضیقه ولم یضر بالمارین (جاز) لانهما للمسلمین (کعکسه) ای کجواز عکسه وهو مااذا جعل فی المسجد ممرلتعارف اهل الامصار فی الجوامع وجاز لکل احد ان یمر فیه حتی الکافر الاالجنب والحائض والدواب زیلعی ❊ مسجد ضیق اولوب ومرور ایدنلره ضرری اولمزسه طریقدن برمقدارشیئی بانی مسجد قلمق جائز اولور ایکیسیده مسلمینك اولمغله عکسیکه مسجدده ممر قلمق جائز اولدیغی کبی زیرا اهل امصار بونی جامعلرده عرف ایتمشلر وهرکسه اول طریقده مرور واردر حتی کافر دخی مرور ایدر لکن جنبله حائض ودوابك اندن مرورینه رخصت یوقدر ❊ (کما جاز جعل) الامام (الطریق مسجدا لاعکسه) لجواز الصلاة فی الطریق لاالمرور فی المسجد ❊ صورة مشروحه‌نك جوازی امامك طریقی مسجد قلمسنك جوازی کبیدر بونك عکسیکه مسجدی طریق قلمسی جائز دکلدر طریقده نماز جائز اولوب مسجدده جنب وحائض مثللولره مرور مشروع اولمغین ❊ (تؤخذ ارض) ودارو حانوت (بجنب مسجد ضاق علی الناس بالقیمة کرها) درروعمادیة ❊ ناسه ضیق اولان مسجدك قربنده‌کی ارضی وداری ودکانی قیمتیله صاحبنك رضاسی اولمیه‌رق کرها اخذ مشروعدر وقف دخی اولسه‌اولور اصحاب کرزین رضوان‌الله تعالی علیهم اجمعیندن برمقدار ارضی کرها اخذ ایدوب مسجد حرامه الحاق واقع اولدی بواکراه جائز قبیلندن اولور مشار الیهم دن وقوعنه بناء ❊ (جعل) الواقف (الولایة لنفسه جاز) بالاجماع وکذا لولم یشترطها لاحد فالولایة له عندالثانی وهوظاهر المذهب نهر خلا فالما نقله المصنف ثم لوصیه ان کان والافالحاکم فتاوی ابن نجیم وقارئ الهدایة وسیجیٔ ❊ بر واقف وقفنده ولایتی کندی نفسیچون قلسه اجماعا جائز اولور واقفك شرطنه نص کبی مراعات لازمه اولمغله وینه بو یله واقف ولایة تصرفی برکسه‌یه‌شرط ایتمسه امام

ابی یوسف قتنده ولایت کندونکدر وظاهر مذهبده بودر اختلاف مصنفك
سراجیه‌دن نقل ایتدیکی امام محمدك تسلیم الی المتولی لازمدر قولنکدر صکره
ولایت نصبی وصینك صکره قاضینکدر بلا تولیة ولایت اولمز وتولیته طالب
اولان متولی نصب اولنمز الا تولیت کندویه مشروط اولورسه اولورو اکر متولی
امور تولیتی غیره تفویض ایلسه صحیح اولمز قاضی موجود ایکن پاشانك
وظائف تقریری جائز در اما قضایی تقریر ایده‌مز برشخص برآخر شخصه
جهت و وظیفه‌سنی فراغت ایتسه مفروغ لهه اول حق ثابت اولمز مادام
قاضی تقریر وحکم ایتمدکجه بلکه مفروغ لهك غیری‌یه دخی تقریر ایتسه
اولور فقهانصوب القاضی ومنصوب السلطان سیان بیور مشلردر
❊(وینزع)وجوبا بزازیه (لو) الواقف در رفغیره بالاولی (غیر مأمون)
اوعاجزا اوظهر به فسق کشرب خمر ونحوه فتح اوکان یصرف ماله فی الکیمیاء نهر بحثا
(وان شرط عدم نزعه) اوان لاینزعه قاض ولاسلطان لمخالفته لحکم
الشرع فیبطل کالوصی فلومأمونا لم تصح تولیة غیره اشباه ❊ واقف مستقیم
الاطوار کندویه امنیت اولنورکسه اولمیوب ویاعاجز ویاشرب خمر مثللو فسق
ظاهر ویاخود مالنی کیمیایه صرف ایدر شخص ناهموار اولورسه وجوبا تولیتدن
عزل و وقف یدندن نزع اولنور هرنقدر عدم عزلنی ویاقاضی‌نك ویاسلطانك
عدم نزعنی شرط ایتمش ایسه‌ده مشروح حکم شرعه مخالف اولمغله باطل
اولور وصینك عدم عزلنی موصینك شرطی کبی خیانتی تبین ایتدکده
عزل اولنور بومسئله شرط واقفه مخالفت اولنان بدی مسائلدندر نتکم اشباهده
مسطوردرکه خائن اولان کسدیی متولی نصب ایدن کسه آثم اولور وقفی بلا مسوغ
شرعی بیع وتعمیرینه غله وقفك مساعده‌سی وار ایکن اندن امتناع خیانتدنز
وکیمیایه مبتلا یادکارلر اموال کثیره لرینی اضاعه واتلافلرندن ماعدا
دیون وفیره‌یه کرفتار اولورلر امدی بومقوله کسه‌لرك وقفك مالنی اضاعه‌لری
ظن غالبدر واکر متولی محمود الحال متدین کندویه امنیت اولنور ذوات‌دن اولورسه
آنی عزل ایدوب غیرینی آنك مقامنه نصب صحیح دکلدر اکر بلاخیانة عزل اولنوب
غیری کسه نصب اولنورسه منصوب متولی اولمز

❊ فی بیان استبدال وقف ❊

❊(و جاز جعل غلة الوقف) اوالولایة (لنفسه عندالثانی)وعلیه الفتوی
(و) جاز (شرط الاستبدال به) ارضا اخری حینئذ ❊ امام ابی یوسف
رحمه الله تعالی قتنده واقف وقفنك غله‌سنی ویاولایتنی کندی

نفسی ایچون قلمق جائز اولدی وفتوی امام ثانی قولنه‌در صواب اولان اوالولایة
قولنی اسقاطدر ماقبلنی تکرار اولمغله امام محمد جائز دکلدر دیدی امدی فتوی
بوقول اوزرینه اولدیغنه نظرا وقف ارضك ارض اخرایه استبدالی شرطی
جائز اولدی پس تغییر شرطی موجب اولمغله ارضی داره استبدال مشروع
اولمدی ❊(او) شرط (بیعه ویشتری بثمنه ارضا اخری اذا شاء فاذا فعل
صارت الثانیة کالاولی فی شرائطها وان لم یذکرها ثم لایستبدلها بثالثة)
لانه حکم ثبت بالشرط والشرط وجد فی الاولی لاالثانیة ❊ ویاخود دیلرسه وقفك
بیع اولنوب ثمنیله دیکر ارض اشترا اولنوب وقف اولنمغی شرط ایلسه جائز
اولور صورة اولی ایله ثانیه میانه‌سنده فرق مقدمکنده ثمن ارض بونده
دراهمدر پس استبدال مشروح وجوده کلدکده ارض ثانیه شرائطنده
اولکی کبی اولور هرنقدر شرائطی ذکر ایتمز سه‌ده بوندنصکره اول ایکنجی
ارضی اوچنجی‌یه استبدال ایتمز لکن اصل وقفده بوکاده شرط ایدوب اوچنجی
مرتبه‌ده‌ده استبدال اولنسون دیرسه اولور استبدال شرطله ثابت حکم اولوب
وشرطده اولکنده بولنوب ایکنجیده بولنمغین وخصافك وقف بحثنده مرسومدرکه
برواقف وقفنده استبدالی شرط ایدوب بعده لایباع دیسه استبدال اولنمز
ثانی اولی ناسخ اولمغله مقدم لایباع دیوب بعده استبدالی ینه شرط ایلسه
ینه بویله‌در ❊انتهی ❊(واما) الاستبدال ولو للمساکین آل (بدون الشرط فلایملکه
الاالقاضی) درر وشرط فی البحر خروجه عن الانتفاع بالکلیة وکون البدل
عقارا والمستبدل قاضی الجنة المفسر بذی العلم والعمل ❊ استبدالنی واقفك شرط
ایتدیکی وقفك استبدالنه انجق قاضی مالك اولور وقفك نهایتی هرنقدر فقرا
ومساکینه مشروط اولمغله آنلره رجوع ایدرسه‌ده اشبو ولو للمساکین غایتنك فائده‌سی
یك ظاهر دکلدر صاحب بحر وقفك استبدالنده خرابه مشرف اولوب کندی ایله
بالکلیه انتفاع اولنمغی وبدلك عقار ومستبدلك علم وعمل صاحبی اهل
جنت اولان قاضی اولمسنی شرط ایلدی واعمه حدیثندن حاکم بریده
رضی الله تعالی عنه‌دن روایت ایدرکه رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم سعادتله بیوردیلرکه { قاضیان فی النار وقاض فی الجنة }
یعنی شول برقاضی که حق اوزره بروجه شرع شریف حکم ایلیه مرجعی جنتدر
وشول برقاضیکه زمانه قاضیلری کبی حق بیلوب لکن حطام دنیا ایچون بیله‌رك
معاذالله تعالی خلافنه ویاخود هیچ بیلمیدرك بلاعلم علی العمیاء حکم ایلیه
اشبو نوع قاضیلرك محل مأوالری نار وایشلری وکوجلری آه ایله زاردر

﴿في بيان مخالفت شرط واقف﴾

﴿وفي النهر ان المستبدل قاضي الجنة فالنفس به مطمئنة فلا يخشى ضياعه ولو بالدراهم
والدنانير وكذا لو شرط عدمه وهي احدى المسائل السبع التي يخالف فيها
شرط الواقف كما بسطه في الاشباه وزاد ابن المصنف في زواهره ثامنة وهي اذا نص الواقف
ورأى الحاكم ضم مشارف جاز كالوصي وعزاها لانفع الوسائل﴾ دخي نهرده
مرسومدركه وقتى استبدال ايدن كسه علم ودانشله پيراسته وزهد وتقوى ايله
اراسته قاضئ جنت اولورسه امدى نفس استبدال مشروحه ويا قاضئ
مشار اليهه مطمئنه اولور وقفك ضياعى خوفى اولمز استبدالى هرنقدر دراهم
ودنانيره اولسه دخي زيرا مذكور قاضينك دراهم مذكوره يى حفظى مأمول
ومتوقعدر لكن مولانا سيد حموى كندى شرحنده تصريح ايدركه دراهم ودنانير
قاضينك ويا متولينك مجهلا موتيله كندولرينه ايادينك استيلا وغلبه لرينه
عرضه ومحل اولمغين ضياعلرندن خوف اولنور محشى علامهٔ طحطاوى ديركه
بس استبدال انجق شرائط مذكوره ايله جائز ومشروع اولديغنه نظرا
في زماننا وقوعيافته اولان استبدالر شرائطلرينك بولنمدقلرينه بناً جائز اولمز
وينه بويله استبدال وقف مشروع اولور واقف عدم استبدالى شرط ايدرسه ده اشبو
مسئله كندوده شرط واقفه مخالفت اولنان يدى مسائلك بريدر تتكم مسائل
مشروحه يى اشباهده بسط وتفصيل ايلديكه كندى ايله عملك وجوبنده وقفك
شرطى شارعك نصى كبيدر الابراز مسائلده دكلدر اولكى واقفك ناظرك عدم
عزلنى شرطى مسئله سيدر امدى نظارته اهل وشايان اولميان ناظر ومتولى يى واقفه
عزل جائزدر ناظر هرنقدر نفس واقف اولورسه ده اشبو صورت متكلمك
كندى كلامنك عمومنده دخولنه مبنيدر بعضيلر داخل اولمز ديديلر تتكم اصولده
مذكوردر ايكنجيسى وقفك برسنه دن زياده ايجار اولنمسنى شرطيدر
بس مزبور وقفك ناس برسنه استيجارينه ميل ورغبت ايتميوب وزياده ده فقرايه
نفع اولورسه امدى قاضى يه كوره مزبور شرطه مخالفت وار در ناظر مخالفت
ايده مز قاضينك فقرايه ولايت نظرى اولمغله اوچنجى واقفك كندى قبرينه
قرائتى شرطى بس بونده تعيين باطلدر دردنجيسى فضلهٔ غله يى فلان
مسجده سؤال ايدن فقرايه تصدقنى شرطيدر امدى بو شرطه دخي رعايت
اولنمز متوليچون سائر مساجدك سائللرينه ويا خارج مسجده ويا سائلينك
غيرى يه تصدق مشروعدر بشنجى ارباب مرتزقه يه كل يوم شوقدر نان عزيز

ولم شرط اولنسه مخالفت اولنوب قيمتلرينى تأديه جائزدر التجنيسى
امام ايچون واقفك تعيين ايتديكى وظيفه سنك اوزرينه قاضى ايچون خلاف شرط
واقف برمقدار شى زياده سى مشروعدر اكر امام عالم ومتقى اولوب ووظيفهٔ
معينه سى كندويه كفايت ايتمزسه يدنجيسى شرحنده كى عدم استبدالنى
شرطى صورتيدر حاشيهٔ ابى السعود ده بروجه منوال محرر مسطوردر ※انتهى※
ومصنف والا جناب عليه رحمة الملك الوهابك فرزند دلپسندلرى زواهر نام
تأليفلرنده شرط واقفه مخالفت صورتلرينه سكزنجى صورتى انفع الوسائله
نسبتله زياده ايدوب بيان بيوردبلركه بر واقف نص وتصريح ايتسه كه
كندونك وقفنده تكلم وتصرفده متولينك غيرى براحد مشاركت ومخالطت
ايتميه امدى قاضى متولئ مرقومه وصى كبى برمشارفكه وقفك مالنى محافظه ايدر
كسه ضمنى رأى ايدوب ومناسب كورسه شرط مشروحه مخالفتله ضم مزبور
مسوغ ومشروعدر طقوزنجى دخي زياده اولنديكه بر واقف شرط
ايتسه كه وقفك مستغلاتى شوقدر بدل ايجاردن زياده يه ايجار اولنميه امدى
اجر مثلى مبلغ مشروحدن اكثر اولورسه بنه شرط مذكوره مخالفت جائزه در
اجر مثلنه ايجار اولنور اونجى زياده اولنديكه مستغلاتك وجاهت واعتبار
صاحبى اولان وجوه بلده كبى كسه لره ايجار اولنمسنى شرط ايلسه بونده دخي
مخالفت مسوغه در اكر بدل ايجار معجلا پشين تأديه اولنورسه لكن بوكا بعض علما
اعتراض ايتمشلركه شرط مشروح رقبهٔ وقفه ايادئ ظلمه نك استيلالرى خوفنه
مبنيدر امدى شرط مزبوره مراعات اولنور مزبورلره ايجار صحيح وجائز
دكلدر ديو افتا لايق وسزاواردر هرنقدر بدل ايجارى معجلا وبرسه لر دخي
مرور ازمانله بدلرندن وقفك نزعى صعب اولوب ملك ادعاسى ايدرلر نيجه لرى
بو يلجه مشاهده اولنيور※ابو السعود ﴿وفيها لا يجوز استبدال العامر الا في اربع﴾
ينه اشباهده مرسومدركه خرابه مشرف اولميان معمور وقفى استبدال جائز
دكلدر الا درت محلده استبدال جائزدر اولا واقفك استبدالنى شرط ايتديكى
وقفده ثانيا وقف عامرى بركسه غصب ايدوب كندويه صو اجراسيله
زراعته قابليت وصلاحيتى قالميوب بحر اولسه امدى متوليسى كندويى غاصبه
تضمين ايتديروب آنك بدلنه بر ارض اشترا ايدر لكن بونده وقفك عامر اولديغى
پك ظاهر اولميوب غامر كه صويى چوق محل اولمسيله مانحن فيهدن اولمز ثالثا
مزبور غاصبك وقفى انكار ايدوب وبينه موجوده اولمه صورتيدر بونده غاصبدن
قيمتى اخذ اولوب بدلنه آنكله موضع آخر اشترا اولنوب وقف اولك شرائطى
اوزره وقف اولنور رابعا وقفه كندونك غله سندن اكثر وذاتندن احسن
نسنه بذل وايفا سيله دربس بو صورتده امام ابى يوسف رحمه الله تعالى نك

قول مفتی بهی اوزره استبدال معهود جائز اولور نتکم فتاوای قارئ الهدایه ده
بو یلجه مسطوردر لکن بو صدر الشریعه نك قولیکه امام ابی یوسف علیه الرحمه
ارضك ریع وایرادینه ضعف طاری یعنی عارض اولوب کندی ایله بر انتفاع اولنمزسه
بلا شرط استبدالی جائز اولور دیدی و بز بو قول ایله افتا ایتمزز زیرا استبدالده
لایعد ولایحصی مضرت ظاهره وباهره در و مشاهده ایده رزکه ظالم قاضیلر
استبدالی اوقاف مسلمینك ابطالنه حیله ووسیله ایتمشاردر مضموننه معارضدر
(تنبیه) قارئ الهدایه اکمك تلیذی وکمالك شیخی بر کامل ومکمل فاضل بی
نظیردرکه اون سکزکره مار الذکر شیخی اکمل اوزره هدایه یی قرائت ایتمکله
اشبو قارئ الهدایه لقبیله شهرتیاب اولدیلر رحمة الله علیه رحمة واسعة
﴿ قلت لکن فی معروضات المفتی ابی السعود انه فی سنة احدی وخمسین
وتسعمائة ورد الامر الشریف بمنع استبداله وامر ان یصیر باذن السلطان
تبعا لترجیح صدر الشریعة انتهى فلیحفظ ﴿ شارح علیه الرحمه اشباهك
کلامنه استدراك ایدرکه لکن مفتی ابی السعود معروضاتنده ذکر ایدرکه
طقوز یوز اللی بر تاریخنده عام اولان وقفك استبدالندن منعله صدر الشریعه نك
ترجیحنه تبعیتله امر شریف وارد اولدی وسلطان نصره الله تعالى مزبور
استبدالك اذن سلطانله اولمسیله امر ایلدی ﴿ وفیها ایضا لو شرط
الواقف العزل والنصب وسائر التصرفات لمن یتولى من اولاده ولا یداخلهم
احد من القضاة والامراء وان داخلوهم فعلیهم لعنة الله هل یمکن مداخلتهم فاجاب
بانه فی سنة اربع واربعین وتسعمائة قد حررت هذه الوقفیات المشروطة هكذا ﴿
وبنه بویله معروضاتده مذکوردرکه بر واقف وقفنده عزل ونصبی وسائر
تصرفاتی اولادندن متولی اولانلر ایچون شرط ایدوب وکندولرینه وقف
خصوصنده قضاة وامرادن برکسنه مداخله ومخالطه ایتمیه واکر ایدرلرسه
الله عظیم الشانك لعنتی کندولرینك اوزرلرینه اولسون دیسه قضاة وامرایه
وقف مشروحه مداخله ممکن ومشروع اولورمی پس جواب بیور دیلرکه
اشبو مضمونو وقفیه لر طقوز یوز قرق درت تاریخلرنده تحریر اولندی ﴿ فالمتولون
لومن الامراء یعرضون للدولة العلیة على مقتضی الشرع ومن دونهم
رتبة یعرض بآرائهم مع قضاة البلاد على مقتضی المشروع من المواد لا یخالف القضاة
المتولین ولا المتولون القضاة بهذا ورد الامر الشریف فالوا قفون
لو ارادوا ای فساد صدر یصدر واذا داخلهم القضاة والامراء فعلیهم اللعنة
فهم الملعونون لما تقرر ان الشرا نط المخالفة للشرع جمیعها لغو و باطل انتهى
فلیحفظ ﴿ امدی اولاد واقفدن اولان متولیلر امرادن اولورلرسه کندولری

بالذات امور وقفی ارباب دولة علیه اولان وزرا امثالی ایش ارلرینه عرض
وافاده ایده لر بر مقتضای شرع شریف رتبه لی امرادن دون اولان متولیلر
بر وجه شرع شریف دولة علیه یه عرضی لازمه اولان مواد وحادثه لری
بلده لرینك قاضیلری معرفتیله عرض ایدرلر قاضیلر ودولت علیه متولیلره
ومتولیلر کندولرینه مخالفت ومغایرت ایتمسونلر دیو بر منوال مشروح امر سلطانی
وارد اولمشدر پس مضمون مشروح معلوم اولدیسه مار الذکر شرط
باطل اولور زیرا واقفلر کندولرندن صدور ایدن مزبور شرط باطل کبی
قنغی فسادی مراد ایتدکلری وقتده ایدرلر کندولرینه بر مانع ومزاحم اولمسزین
کندولرندن اول فساد صادر اولور واکر قضاة وامرا متولیلره مداخله ایدرلرسه
لعنت کندولرینه اولور ملعون انجق کندولری اولور زیرا اصول مقرره دندرکه
شرع شریفه مخالف اولان شرطلرك جمله سی لغو وباطلدر معروضاتك
کلامی بونده نهایت بولدی حفظ وضبطه سزادر ﴿ (بنی على الارض ثم
وقف البناء) قصدا (بدونها ان الارض مملوکة لا یصح) وقیل صح
وعلیه الفتوى سئل قارئ الهدایة عن وقف البناء والغراس بلا ارض
فاجاب الفتوى على صحة ذلك ورجحه شارح الوهبانیة واقره المصنف معللا
بانه منقول فیه تعامل فیتعین به الافتاء ﴿ برکسنه بر ارض اوزرینه بر بنا احداث
ایدوب بعده انی ارضسز قصدا وقف ایلسه امدی عرض ملك اولورسه
وقفی صحیح اولمز اکثر علما بونك اوزرینه در بعضیلر صحیح اولور دیدیلر فتوى
بو قول اوزرینه در قارئ الهدایه بلا ارض بنا وغراسك وقفندن سؤال اولندقده
فتوى صحتنه در دیو جواب بیور دیلر ووهبانیه شارحی بونی ترجیح ومصنف
علیه الرحمه مزبور منقولات قبیلندندر کندوده معامله ناس جاریه در دیو
علت سرد ایده رك اقرار ایلدی امدی قول مزبور ایله افتا تعین ایدر ﴿ (وان
موقوفة على ماعین البناء له جاز) تبعا (اجماعا وان) الارض (لجهة اخرى
فمختلف فیه) والصحیح الصحة کما فی المنظومة المحبیة ﴿ واکر ارض دخی بنانك
وقف وتعیین اولندیغی جهته وقف اولنمش اولورسه ارضه تبعا اجماعا بنانك
وقفیده جائز اولور واکر ارض جهة اخرایه وقف اولورسه بونده اختلاف
اولنمشدر صحیح اولان وقفنك صحتیدر نتکم منظومة محبیه ده مصرحدر
﴿ وسئل ابن نجیم عن وقف الاشجار بلا ارض فاجاب یصح او الارض وقفا
ولو لغیر الواقف ﴿ ابن نجیم بلا ارض اشجار وقفندن سؤال اولندقده
ارض وقف اولورسه صحیح اولور دیو جواب بیور دیلر هرنقدر

ارض اشجاری وقف ایدن واقفك غیرینك اولورسه ده
(تنبیه) مسجدده غرس اولنان اشجار مسجد کدر مسجده بنا منزله سنده در
عامه نك طریق ویانهرینك کناری ویاقریه نك حوضینك برجانبی اوزره غرس
اولنان اشجار غارسکدر وکندویه رفعی لازمدر کندونك عامه اوزرینه ولایتی
اولمغین ✻ وسئل ایضا عن البناء والغراس فی الارض المحتکرة هل یجوز بیعه
ووقفه وهل یجوز وقف العین المرهونة اوالمستأجرة فاجاب نعم ✻ ویته مشارالیه
ابن نجیم سئوال اولندیکه ارض محتکره که ماهیه ویاسنویه اجرة معینه یه قطع اولنان
وقف ارضده کی بنایی وغراسی بیع و وقف وعین مرهونه یی ویامستأجره یی
وقف جائز ومشروع اولورمی بلی اولور دیو جواب یبور دیلر لکن ماتقدم مده
مرور ایدن ارض موقوفده کی بناوغراسك وقفنك صحتی مضمونی بوسئوالدن
مفیددر بحر جواب مشروحی برمقدار تفصیل وبیان ایدرکه برکسه غیرك ایجارنده
اولان ملکنی وقف ایلسه صحیح اولور واجاره باطله اولمز امدی مدة اجاره
منقضیه اولوب ویاموجر ایله مستأجرك بری وفات ایتسه جهة وقفه صرف
اولنور ووقف اولان مرهون رهندن چیقاریلوب ویاراهن دینی وفا ایدرك
وفات ایدرسه رهن وقفه عودت ایدر واکر دینی وفا ایتمکسزین وفات ایدرسه بیع
اولنور وقف باطل اولور ✻ کذا فی فتح القدیر ✻ واسعافده مرسومدرکه برکسه مرهونی
مرتهنه تسلیمندنصکره وقف ایلسه وقفی صحیح اولور واکر موسر ایسه اوزرنده اولان
دینی تأدیه ایله قاضی جبر ایدر واکر معسر اولورسه وقف باطل اولور دینی ایچون
بیع اولنور ✻ وفی البزازیة لا یجوز وقف البناء فی ارض عاریة اواجارة ✻
وبزازیه ده مرسومدرکه عاریه و یااجاره ده اولان ارضده کی بنایی وقف جائز دکلدر
لکن خصافك ذکرایتدیکی ارض احتکار ایچون متقرره اولورسه جائز اولور
مضمونی بوندن مستثنا اولملی ✻ واما حکم الزیادة فی الارض المحتکرة ففی المنیة حانوت
لرجل فی ارض وقف فابی صاحبه ان یستأجر الارض باجر المثل ان العمارة لو رفعت
تستأجر باکثر مما استأجره امر برفع العمارة وتؤجر لغیره والاترك فی یده بذلك
الاجر ومثله فی البحر ✻ واما ارض محتکره ده اجرتك زیاده سنك حکمی منیه ده
مسطوردرکه برکسه نك وقف ارض اوزرینه مبنی برباب دکانی اولوب وارض
مزبوری اجر مثلیله استیجاردن ابا وامتناع ایلسه امدی بنا وعمارت رفع اولندیغی
تقدیرجه ارض صاحب بنانك استیجار ایتدیکی مبلغدن اکثره استیجار اولنورسه
قاضی عمارتك رفعیله امر ایدر وغیریسنه ارضی ایجار ایدر یوقسه اجرة سابقه سیله
یدنده ترك اولنور واشبو مضمون مشروحك مثلی بحرده مذکوردر ملتقاده

وشرحنده مرسومدرکه وقف اجر مثلندن اقل ایله ایجار اولنمز اجر مثلندن
اقله ایجار فاسددر هرنقدر ارباب مرتزقه یه اولورسه ده قبل انقضاء المدة کندوسی
وفات ایدوب حق غیری کسه یه انتقال ایتمك احتماله مبنی ✻ وفیه لو زید علیه
ان اجارته مشاهرة تفسخ عند رأس الشهر ✻ وینه بحرده مسطوردرکه وقفده
اجرتك اوزرینه بلاتعنت زیاده قلنسه اکر اجاره سی مشاهرتکه ماه بماه
اولورسه آی باشنده اجاره فسخ اولنور زیرا اجاره مشاهرت اولیجق
هر برماهك باشنده منعقده اولور ✻ ثم ان ضر رفع البناء
لم یرفع وان لم یضر رفع او یملکه القیم برضی المستأجر فان لم
یرض تبق الی ان یخلص ملکه محیط ✻ بوندنصکره بنانك رفعی وقفه
مضر اولورسه رفع اولنمز هرنقدر ملکی ایسه ده وقفده ضرردن صیانت
اولنور واکر مضر اولمزسه ملکی اولمغله رفع اولنور ویاخود مستأجر
راضی اولورسه آنی متولی یه مبنیا ویامنزوعا قیمتیله تملیك ایدر واکر راضی
اولمزسه ملکی خلاص اولندکین باقی قالور رضاسمز تملیك مشروع
اولمغین ✻ بقی لو اجارته مسانهة او مدة طویلة والظاهر انه لاتقبل الزیادة
دفعا للضرر علیه ولاضرر علی الوقف لان الزیادة انما کانت بسبب البناء
لا لزیادة فی نفس الارض انتهی ✻ بومقامده اشبو ذکر آنی مسئله نك بیانی
باقی قالدیکه مزبور وقفك اجاره سی مسانهة اولوب سنه بسنه ویامدة
طویله ایله اولورسه مستأجردن ضرری دفع ایچون ظاهر اولان زیاده نك
عدم قبولیدر وبونده انجق زیاده بنا سببیله اولوب نفس ارضده زیاده ایله
اولمغین وقفده ده ضرر اولمز صاحب بحرك کلامی بونده نهایت بولدی ✻ واما وقف
الاقطاعات ففی النهر لایجوز الااذا کانت الارض مواتا او ملکا للامام فاقطعها
رجلا قال واغلب اوقاف الامراء بمصر انما هو اقطاعات یجعلونها مشتراة
صورة من وکیل بیت المال ✻ اما اقطاعات سلطانیه لرکه پادشاه عالمپناه
حضرتلرینك بعض ارضی مثلا معجله معلومه ایله مقطوعه کسوب بعض
کسه لره مالکانه ایتدیکی ارضك وقفی نهرك بیاننه کوره جائز ومشروع دکلدر
الا ارض موات اولوب قردن و بوردن چیقاریلان براولوب ویاخود امامك
ملکی اولوب کندو یی برکسه یه اقطاع ایتمش اولورسه آنك وقفی مشروعدر
صاحب نهر دیدیکه مصرك امرالرینك اکثرلرینك وقفلری اقطاعاتدر
صورتا بیت المال وکیللرندن مشتراة قیلرلر بوندن فهم اولنان حقیقة
شرا بولنمغین وقفلرینك عدم صحتیدر ✻ وفی الوهبانیة ✻ ولو وقف

السلطان من بيت مالنا٭ لمصلحة عمت يجوز ويؤجر ٭ دخى وهبانيه ده مسطوردركه سلطان نصره الله تعالى مسجد وقفى كبى مصلحت عامه ايچون بيت المال مسلميندن برازشئ وقف ايلسه جائز ومشروع اولور وكندولرى مثاب ومأجوراولورلر بيت المال مصلحت مسلمين ايچون معد اولمغله مصرف شرعيسنده تأبيدنده ثواب اولور باخصوص كندولرندنصكره ظهور ايدن خلفالرندن مصرفك غيرى‌يه صرف خوفى اولورسه انلرى اول فعل ناهنجاردن منع ايتمش اولور ٭ قلت وفى شرحها للشرنبلالى وكذا يصح اذنه بذلك ان فتحت عنوة لاصلحا لبقاء ملك مالكها قبل الفتح ٭ شارح مرحوم ديركه شرنبلالى‌نك وهبانيه شرحنده مذكوردركه ينه بويله سلطان نصره الله تعالى ارضك وقفنه سائر كسه‌يه اذن ويرسه معتبر وعدد اكر اول ارض قهرا قلنج ايله فتح اولنمش اولورسه فتح صلحله اولورسه اذنى صحيح اولمز قبل الفتح اولان مالكنك ملكى باقى اولمغله ٭ (اطلق) القاضى بيع الوقف غيرالمسجل لوارث الواقف فباع صح) وكان حكما ببطلان الوقف لعدم تسجيله حتى لو باعه الواقف او بعضه اورجع عنه ووقفه لجهة اخرى وحكم بالثانى قبل الحكم بلزوم الاول صح الثانى لوقوعه فى محل الاجتهاد كما حققه المصنف وافتى به تبعا لشيخه وقارئ الهداية والمنلا ابى السعود قلت لكن حمله فى النهر على القاضى المجتهد فراجعه ٭ كندوده حكم قاضى وتسجيل شرعى بولنميان وقفك بيعنه قاضى واقفك ورثه‌سنه اذن واجازت ويروب اول دخى بيع ايلسه امدى بيع مزبور صحيح ونافذ اولوب عدم تسجيلنه بناً وقفك بطلانيله حكم ايتمش اولور حتى مزبور وقفك كليسنى ويا بعضيسنى واقف بيع ايدوب وياخود وقفندن رجوع وجهة اخرايه انى وقف واولكنك لزوميله حكمدن مقدم ثانينك وقفيتيله حكم ايلسه محل اجتهادده وقوعنه بناً وقف ثانى صحيح اولور نتكم مصنف عليه الرحمه مضمون مشروحى منحده تحقيق وتفصيل ايدوب وشيخى صاحب بحروقارئ الهدايه ومفتى الثقلين مولانا ابى السعوده تبعا انكله افتا ايلدى شارح عليه الرحمه ديركه لكن وقف ثانينك صحيح اولمسنى صاحب نهر قاضى نك مجتهد اولوب حنفى اولمسى صورتنه حمل ايلدى بس اكا مراجعت ايديكوز ٭ (ولو) اطلق القاضى البيع (لغيره) اى لغير الوارث (لا) يصح بيعه لانه اذا بطل عاد الى ملك الوارث وبيع مال الغير لايجوز درر يعنى بغيرطريق شرعى لمافى العمادية باع القيم الوقف بامر القاضى ورأيه جاز ٭ برقاضى وقفك بيعنى وارثك غيرى‌يه اجازت ويرسه آنك بيعى صحيح وجائز اولمز زيرا قاضى نك بيعى اطلاقى بطلان وقفله حكم

اولوب ووارثك ملكنه عودت ايتمكله غيرك مالنى بغير وجه شرعى بيع اولديغندن جائز اولمدى عماديه ده ذكر اولنان قيم قاضى‌نك امريله وقفى بيع ايلسه جائز اولور مضموننه بناً بوصورة استبدال وجه شرعيسيله اولمق كرك ٭ قلت واما المسجل لوانقطع ثبوته واراد اولاد الواقف ابطاله فقال المفتى ابوالسعود فى معروضاته قد منع القضاة من استماع هذه الدعوى انتهى فليحفظ ٭ شارح رحمه الله تعالى ديركه اما وقف مسجل كه سجل قاضيده مثلا ان فلانا وقف كذا وحكم به القاضى ديو بولنوب وقفيتيله حكم اولنان وقفك تطاول زمانله شاهدلرى بولنميوب ثبوتى منقطع اولسه امدى اشبو نوع وقفك اولاد واقف ابطالنى مراد ايتسه‌لر مفتى ابوالسعود معروضاتنده حادثهٔ مشروحه‌يه جواب بيورديلركه قاضيلر دعواى معهوده‌يى استماعدن منع اولنديلر ٭ (الوقف فى مرض موته كهبة فيه) من الثلث مع القبض (فان خرج) الوقف (من الثلث او اجازه الوارث نفذ فى الكل والا بطل فى الزائد على الثلث) ولو اجاز البعض جاز بقدره ٭ بركسه‌نك مرض موتنده وقفى هبه‌سى كبى ثلثدن معتبردر قبضله برابر كه هبه‌ده قبض شرط اولديغى كبى بونده دخى متولى‌نك قبضى شرطدر بس وقف ثلثدن چيقارسه وياخود وارث اجازت ويررسه كليسنده وقف نافذ اولور يوقسه ثلثدن زائده باطل اولور وارث وقفك بعضيسنه اجازت ويررسه اول قدرده جائز اولور ٭ وبطل وقف راهن معسر ومريض مديون بمحيط بخلاف صحيح لوقبل الحجر فان شرط وفاء دينه من غلته صح وان لم يشرط يوفى من الفاضل عن كفايته بلا سرف ولو وقفه على غيره فغلته لمن جعله له خاصة فتاوى ابن نجيم ٭ مالى دينى وفا ايتميان راهن معسرك ومريض مديونك وقفى باطلدر صحيح مريضك خلافنه‌در اكر سفه ويادين ايچون حجر ومنع اولنمزدن مقدم اولورسه واكر وقفى كندى نفسنه ايدوب دينك وقفك غله‌سندن تأديه‌سنى شرط ايدرسه وقفى صحيح اولور واكر شرط ايتمزسه بلا اسراف كفايت مقدارى مصارفندن زياده‌دن دينى وفا اولنور واكر وقفى كندى نفسنه شرط ايتيوب غيرى كسه‌يه شرط ايدرسه امدى غله‌سى فقط وقفى كندى ايچون ايتديكى كسه‌نك اولور ٭ قلت قيد بمحيط لان غير المحيط يجوز فى ثلث مابقى بعد الدين لوله ورثة والافى كله ٭ شارح رحمه الله تعالى ديركه مسئلهٔ مذكورده دينك واقفك مالنى احاطه سيله قيدلنديغى واقفك ورثه‌سى اولديغنه نظرا درغير محيطده بعد الدين باقى قلان ثلثده وقف جائز ونافذ اولديغنه مبنيدر واكر ورثه‌سى اولميوب وياخود اولوب واجازت ويرسه‌لر وقف مالك كليسندن مشروع اولور ٭ فلو باعها

القاضی ثم ظهر مال شری به ارض بدلها وتمامه فی الاسعاف فی باب وقف المریض ﴾ دینك احاطه وعدم احاطه سی صورتلرنده قاضی وقفی ابطال وارض مرقومه یی بیع ایتدكدنصكره برمقدار مال ظاهر اولسه امدی بیع نقض اولنمز لكن اول مال ایله بر ارض اشترا اولنوب انك بدلنه وقف اولور اشبو بحثك تمام وتفصیلی اسعافك وقف المریض بابنده‌در ﴾ وفی الوهبانیة ٭وان وقف المرهون فافتكه یجز٭ فان مات عن عین تفی لا یغیر٭ ای والا فیبطل اوللغلة یمهل فلیتأمل ﴾ بركسه برعقاری رهن ایدوب بعده انی وقف ایتدكدنصكره رهندن چیقارسه وقفی جائز اولور واگر مزبور واقف دینی وفا ایدر تركه واموال ترك ایده‌رك وفات ایدرسه اندن دینی ادا ایله رهن تخلیص اولنور وقف تغییر اولنمز یعنی دینی وفا ایدر مال ترك ایتمزسه وقف باطل اولور دین ایچون بیع اولنور ویاخود ابطال اولنمزده غلهٔ وقفدن دینك تأدیه سنه امهال اولنور لكن امهالك نص اولمیوب بعض افاضلك نصی اولدیغنه فلیتأمل ایله اشارت اولنور ﴾ قلت لكن فی معروضات المفتی ابی السعود سئل عمن وقف علی اولاده وهرب من الدیون هل یصح فاجاب لا یصح ولا یلزم والقضاة ممنوعون من الحكم وتسجیل الوقف بمقدار ما شغل بالدین انتهی فاحفظ ﴾ شارح رحمه الله تعالی ماراالذكر بخلاف صحیح قولنه استدراك ایدركه مفتی ابی السعود بركسه اولادنه عقارندن برمقدار ملكنی وقف ایدوب ودیندننانشی فرار ایتسه امدی وقف مشروح صحیح اولورمی دیو استفتا اولندقده جواب بیوردیلركه صحیح اولمز ووقف لازم اولمز اولاد وهرب قیدلری اتفاقیدر وقضاة دینه مشغول اولان مقدار ارك وقفنك صحتیله حكمدن ووقفی تسجیلدن قبل سلطاندن ممنوعلردر اون بش سنه دنصكره دعوی استماعندن ممنوع اولدقلری كبی ﴾ (الوقف) علی ثلثة اوجه (اما للفقراء اوللاغنیاء ثم الفقراء اویستوی فیه الفریقان كرباط وخان ومقابر وسقایات وقناطر ونحوذلك) كمساجد وطواحین وطست لاحتیاج الكل لذلك بخلاف الادویة فلم یجز لغنی بلا تعمیم اوتنصیص فیدخل الاغنیاء تبعا للفقراء قنیة ﴾ وقف اوچ نوع اوزره در یافقرایه ویااغنیایه بعده فقرایه‌در ویارباط وخان ومقابر وخلقك كندودن استقا ایتدكی قیو وصهریج امثالی شیلر وكپری ومساجد وطواحین ولكن كبی فریقانك كندوده مساوی اولدیغی شیلردر بونلرده اغنیا ایله فقرانك جمله سی محتاج اولمغله اما تیمارخانه‌لرده وقف اولنان ادویه مزبورلرك خلافنه‌در كه بوكا احتیاج سقایه‌یه احتیاجدن دوندر زیرا مریضك دوایه احتیاجی عطشانك صویه احتیاجندن هر نقدر اشد ایسه‌ده لكن عطشان شرب مایی تركله آثم اولور مریض دوایی ترك ایله آثم و كنهكار

اولمز بناء علیه وقف ادویه بلا تعمیم وتنصیص اغنیایه جائز اولمز نهایتی تعمیم صورتنده اغنیا فقرایه تبعا داخل اولور تصریح صورتنده بالذات داخل اولورلر ﴾ فرع اقر بوقف صحیح وبانه اخرجه من یده ووارثه یعلم خلافه جاز الوقف ولا تسمع دعوی وارثه قضاء درر ﴾ بركسه برنسنه‌نك صحیحا وقفیتنی ویدندن اخراجنی اقرار ایدوب حالبوكه وارثی انك خلافنی بلسه امدی اشبو نوع وقف جائزدر وارثك عدم وقفیتی دعواسی قضاء مسموعه دكلدر یعلم علمندندر وانی مرحوم اعلامدندر یانك ضمیله دیوربط ایلدی ﴾ وفی الوهبانیة ٭ وتبطل اوقاف امرئ بارتداده ٭ فحال ارتداده لاوقف یجدر ﴾ ویرازشیلری وقف ایدوب بعده مرتد اولان كسه‌نك اوقافی ارتدادی سببیله باطله اولور بس واقفك ارتدادی حالنده كندودن وقفك امضا اولنمسنده احقیت اولمدی یعنی اول حالده كندودن وقف مقبول ومشروع دكلدر والله تعالی اعلم بالصواب واستغفر الله العظیم

(فصل یراعی شرط الواقف فی اجارته)

وقفك اجاره‌سی خصوصنده واقفك شرطنه مراعات اولنوركه انكله عمل واجب اولور بحرده مذكوردركه فقها بو مقامده بیوردیلركه واقفك هر بر شرطنده كندویه اتباع واجب دكلدر مثلا قاضی‌نك كندوبی تولیتدن عدم عزلی شرطنك بطلانی كبی امدی بوشرط شرع شریفه مخالفدر وبوندن مستبان اولدیكه شرط الواقف كنص الشارع قوللری عمومی اوزره اولمدی تكم اون محلده شرط واقفه مخالفت اولندیغی آنفا مرور ایلدی ﴾ فلم یزد القیم بل القاضی لان له ولایة النظر لفقیر وغائب ومیت ﴾ امدی بر وقف وقفنده برسنه‌دن زیاده ایجار اولنمغی شرط ایدوب وناسده برسنه ایجاره رغبت ایتمزسه فیكه متولی برسنه‌دن زیاده‌یه ایجار ایده‌مز بلكه قاضینك فقیر وغائب ومیته ولایت نظری اولمغله اول برسنه‌دن زیاده‌یه ایجار ایدر ﴾ (فلو اهمل الواقف مدتها قیل تطلق) الزیادة للقیم (وقیل تقید بسنة) مطلقا (وبها) ای بالسنة (یفتی فی الدار وبثلاث سنین فی الارض) الا اذا كانت المصلحة بخلاف ذلك وهذا مما یختلف زمانا وموضعا ﴾ فیچانكه بر واقف مدة اجاره‌ده اهمال ایدوب برسنه ویاایكی سنه دیه‌رك برمدت بیان ایتمسه امدی بعض علما زیاده اطلاقی اوزره ابقا اولنور برمدتله تقیید اولنمز دیدیلر بس قیم ایچون برسنه‌دن اكثر مدتله ایجار مشروع اولور بعضیار مطلقا كرك دارده وكرك ارضده برسنه ایله تقیید اولنور دیدیلر دارده برسنه ارضده اوچ سنه ایله

افتا اولنور الاصلحت ومنفعت مزبورك خلافنه اولورسه اول وقت آنك خلافيله افتا اولنور واشبو مدة اجاره ده اختلاف زمانك وموضعك اختلافيله مختلف اولور ﴿وفى البزازية لو احتيج لذلك يعقد عقودا فيكون العقد الاول لازما لانه ناجز والثانى لا لانه مضاف﴾ بزازيه ده مرسومدركه مدة اجاره نك طولنه احتياج اولنسه حيله اجاره عقود متعدده ايله عقد اولنوب مثلا اوتوز سنة بهرسنه سى شوقدر غروشه ديمكله عقد اول ناجز اولمغله لازم اولور عقد ثانى مضاف اولديغندن لازم اولمز ﴿قلت لكن قال ابو جعفر الفتوى على ابطال الاجارة الطويلة ولو بعقود ذكره الكرمانى فى الباب التاسع عشر واقره قدرى افندى وسيجئ فى الاجارة﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن فقيه ابو جعفر فتوى اجارهٔ طويله نك ابطالى اوزرينه در هرنقدر عقود مختلفه ايله اولورسه ديدى واشبو مفاد مشروحى كرمانى اون طقوزنجى بابده ذكر ايلدى وقدرى افندى بونى اقرار ايتدى وقريبا اجاره بحثنده ده كلور زيرا جاره نك مدة طويله ممتده اولسى وقفك بطلاننه مؤدى اولور زيرا بروقفده بركسه مدة مديده تصرف ملاكجه سنده متصرف اوله رق كوراسه مالك ظن اولنور باخصوص فى زماننا ﴿(ويؤجر باجر المثل فلا يجوز بالاقل) ولو هو المستحق قارئ الهداية الا بنقصان يسيرا واذا لم يرغب فيه الا بالاقل اشباه﴾ وقف اجر مثليله ايجار اولنور اقله ايجار جائز اولمز هرنقدر غلهٔ وقفه مستحق اولان كمسه لره ايجار اولنورسه ده الا نقصان يسير ايله كه ناسك اول قدر شيده متغابن اولديغى مبلغه اولورسه ضرر ايتمز وياخود اكا رغبت اولنمق اجر مثلندن اقلله اولورسه اولور ﴿(فلو رخص اجره) بعد العقد (لا يفسخ العقد) للزوم الضرر﴾ وقفك اجرتنه بعد العقد نقصان عارض اولوب رخيص اولسه وقفه ضرر لازم اولمغله عقد فسخ اولنمز ﴿(ولو زاد) اجره (على اجر مثله قيل يعقد ثانيا به على الاصح) فى الاشباه لو زاد اجر مثله فى نفسه بلا زيادة احد فللمتولى فسخها به يفتى ومالم يفسخ فله المسمى (وقيل لا) يعقد به ثانيا (كزيادة) واحد (تعنتا) فانها لا تعتبر وسيجئ فى الاجارة﴾ وقفك اجرى اجر مثلى اوزره زياده اولسه عندالبعض اجارهٔ معقوده فسخ اولوب قول اصح اوزره ثانيا اجر مثليله عقد اجاره قلنور اشباهده مرسومدركه بروقفك اجر مثلى بركسه نك زياده سى اولميه رق ذاتنده زياده اولسه متولينك اجارهٔ سابقه يى فسخ واردر انجق بوقول ايله فتوى ويريلور ومادام فسخ اولنمدقجه كندويه مسمى واردر اجر مثل ادعا سنى ايده مز بعضيلر ثانيا عقد اولنمز ديديلر بركسه نك تعنتا كه مستأجره ذلت ومضرت ايچون زياده سنده اولمديغى كبى بس بوكا اعتبار

اولنمز تحكم قريبا اجاره بحثنده كلور ﴿(والمستأجر الاول اولى من غيره اذا قبل الزيادة والموقوف عليه الغلة) او السكنى﴾ اشبو زياده صورتنده موقوف عليه اولان مثلا امام ومدرس واولاده غله ويا سكنا اولسون مستأجر اول زياده ايله قبول ايدرسه غيردن اولى در ﴿(لا يملك الاجارة) ولا الدعوى لو غصب منه الوقف (الا بتولية) او اذن قاض ولو الوقف على رجل معين على ماعليه الفتوى عمادية لان حقه فى الغلة لا العين وهل يملك السكنى من يستحق الريع فى الوهبانية لا وفى شرحها للشرنبلالى والتحرير نعم﴾ بركسه وقفك اجاره سنه ويدندن غصب اولنديغنه نظرا دعواسنه انجق توليتله وياذن قاضيله مالك اولور وقف هرنقدر برمعين كمسه يه اولورسه ده فتوى اشبو قول اوزرينه در حقى غله ده اولوب عين وقفده اولمديغنه مبنى ارباب مرتزقه دن اولان كمسه نفس وقفده سكنايه قادر اولورمى وهبانيه ده اولمز ديو جواب بيورديلر اشبو بيت انده مذكوردر ﴿ومن وقفت دار عليه فماله * وسوى الاجر والسكنى فابتقرر﴾ وشرنبلالينك وهبانيه اوزرينه اولان شرحنده اولور ديو تحرير اولنمشدر ﴿(و) الموقوف (اذا آجره المتولى بدون اجر المثل لزم المستأجر) لا المتولى كما غلط فيه بعضهم (تمامه) اى تمام اجر المثل (كاب) وكذا وصى خانية (آجر منزل صغيره بدونه) فانه يلزم المستأجر تمامه اذ ليس لكل منهما ولاية الحط والاسقاط﴾ بروقفى متوليسى اجر مثلندن نقصانه ايجار ايتسه مستأجره اجرنك تمامى لازمه اولور صغيرك منزلنى اجر مثلندن باسيله وصينك ايجارى كبى بونده دخى تمامى مستأجره لازم اولور كندولريچون حط واسقاط ولايتى اولمغين بعضيلرك غلط ايدوب متولى يه لازم اولور ديدكلرى كبى دكلدر ﴿وفى الاشباه عن القنية ان القاضى يأمره بالاستيجار باجر المثل وعليه تسليم زود السنين الماضية ولو كان القيم ساكتا مع قدرته على الرفع للقاضى لا غرامة عليه وانما هى على المستأجر واذا ظفر الناظر بمال الساكن فله اخذ النقصان منه فيصرفه فى مصرفه قضاء وديانة انتهى فليحفظ﴾ قنيه دن نقلا مرسومدركه قاضى مستأجره اجر مثليله استيجاريله امر ايدر وسنين ماضيه ده كى زياده لرى جانب وقفه تأديه وتسليم اوزرينه لازم اولور ماسبقده مرور ايدن مادام اجاره فسخ اولنمدقجه مستأجرك اوزرينه مسمى لازم اولور مضمونى بوكا منافى دكلدر زيرا اول ابتدا اجر مثليله ايجار اولنوب صكره اجرتك زياده اولديغنه مبنيدر بو اول امردن اجر مثلدن نقصانه اجاره يه نظرا در واكر متولى قاضى يه مرافعه يه قادر ايكن سكوت ايتسه كندويه غرامت وضمان لازم اولمز انجق غرامت مستأجر اوزرينه در ناظر واقف وقفده

ساكن اولان كسه نك مالنه ظفر باب اولسه كندويه اجر مثلدن نقصانى
آندن اخذ قضاء وديانة مشروعدر امدى آنى وقفك مصرفنه صرف ايدر
﴿قلت وقيد باجارة المتولى لما فى غصب الاشباه لوآجر الغاصب مامنا فعه مضمونة
من مال وقف او يتيم اومعد فعلى المستأجر المسمى لااجر المثل وعلى الغاصب
ردما قبضه لاغير لتأ وبل العقد انتهى فليحفظ﴾ شارح رحمه الله تعالى
ديركه بومقامده متولى نك اجاره ايله قيد لنديغى اشباهك غصبنده ذكر اولنان
غاصب منافعى مضمونه اولان وقفى ويا يتيمك مالنى ويا معدللاستغلال اولان
رمالى ايجار ايلسه مستأجر اوزرينه انجق تسميه اولنان اجرت لازمه اولور
اجر مثل لازم اولمز وغاصبه انجق قبض ايتديكنى رد لازم اولور عقد تأويليله
اولد يغنه بناً ﴿(يفتى بالضمان فى غصب عقار الوقف وغصب منافعه)
اواتلا فهما كمالو سكن بلااذن او اسكنه المتولى بلااجر كان على الساكن
اجر المثل ولوغير معد للاستغلال به يفتى صيانة للوقف وكذا منافع مال
اليتيم درر﴾ وقفك عقارينك ومنافعنك غصبنده ويااتلا فلرنده ضمانله فتوى
ويريلور نتكم متولينك اذنى اولمقسزين غاصب ساكن اولسه ويا خود متولى
بلا اجرة اسكان ايلسه ساكنه اجرمثل لازم اولور هرنقدر معد للاستغلال
دكلسه ده وقفى صيانت ايچون انجق بوقول ايله فتوى ويريلور مال يتيمك منافعى دخى
بنه بويله مضمونه در ايمدى شارحك كمالوسكن بلا اذنا لخ قولنده لف ونشر مرتب واردر
﴿(وكذا) يفتى (بكل ماهو انفع للوقف فيما اختلف العلماء فيه) حاوى القدسى
﴿ومتى قضى بالقيمة شرى بها عقارا آخر فيكون وقفا بدل الاول﴾ وبندبويله
كندو ده ميان علماده اختلاف واقع اولان مسائلده وقفه انفع اولان
هر بر قول ايله افتا اولنور مثلا اما مين قتنده عقارك غصبنده ضمان اولميوب
امام محمد وزفروشافعى رحمهم الله تعالى نزدلرنده ضمان اولمغله وقفه
انفع اولمغله وقفده ضمانله افتا كبى واستبدال وتقده ثمنك ضياعى خوفندن
استبدالك عدم جوازيله افتا كبى زيرا بونده عين وقفك ابقاسنده وقفه نفع
واردر وقچانكه وقف عقارك قيمتيله قضا وحكم اولنوب تضمين اولنورسه
آنكله بر بشقه عقار اشترا اولنور ده اولكنك بدلنه وقف اولور

﴿فى بيان مواضع شهاده حسبة﴾

﴿(و) الذى (تقبل فيه الشهادة) حسبة (بدون الدعوى) اربعة عشر منها الوقف
على ما فى الاشباه لان حكمه التصدق بالغلة وهو حق الله تعالى﴾ مدعينك دعواسى

اولمقسزين حانك كسريله حسبة كه مجرد رضاء الله قصديله مدعى يه اجابت
قصدى اولميه رق كندوده شهادت مقبوله اولان مواضع اون دردر اشباهك
بيانه نظرا وقفده آندندر زيرا وقفك حكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثرى حق الله
اولان تصدق بالغله در واشباهده مسطور دركه منظومهٔ ابن وهبانده بيان
اولنان حسبه بلا دعوى كندوده شهادت مقبوله اولان محل سكزدر وقف
وطلاق زوجه وتعليق طلاق زوجه وجاريه نك حره اولمسى وتدبيره كلمسى
وخلع وهلال رمضان ونسب﴿صاحب اشباه ديركه فقهانك كلاملرندن استنباطله
بشده بن زياده ايلدم زنا وحد شرب وايلاء وظهار وحرمهٔ مصاهره﴾ كندوده
شهادة حسبه مقبوله اولان وقفدن مراد اصل وقفدركه وقفك صحتنك كندويه
تعلق وتوقف ايتديكى هربر شيدر وقفك صحتنك كندويه توقف ايتمديكى شئ
وقفك شرائطندندركه مثلا غلهٔ وقفدن شوقدر مبلغ فلان مصرفه وشوقدر
فلان مصرفه وفضلهٔ غله فلان محله ديمك مثلاو بونده شهادة حسبه مقبوله اولمز
امدى بوندن فهم اولنان حق صاحبنك غيريدن دعوى استماع اولنمز وكندويه
جواب ويرلمز يعنى مواضع مشروحه ده حسبة دعوى جائزه دكلدر
شهادت بلا دعوى جائزه در مشار اليه صاحب اشباه ديركه
بردخى قنيه دن نقلا زياده ايتدمكه اوندرت تمام اولدى
اشبو قنيه دن نقلا ذكر اولنان التنجى مولانك جاريه سندن تولد ايدن ولدك
نسبى بندندر ديو دعواسنه شهادتدر طلاق زوجان هرنقدر انكار ايدرلرسه ده
شاهد كندولرينه خصم اولوب شهادت ايدر ومجرد زوجك حضورى
شرطدر ﴿بقى اوالوقف على معينين هل تقبل بلا دعوى فى الخانية
ينبغى لااتفاقا وفى شرح الوهبانية للشيخ حسن وهذا التفصيل هوالمختار
وفى التتارخانية ان هو حق الله تعالى تقبل والالا الابالدعوى فليحفظ﴾
اشبو برمسئله نك بيانى باقى قالديكه بر وقف معين كسه لره مشروط اولسه
بلا دعوى شهادتى مقبوله اولورمى خانيه ده مرسومدركه لايق اولان
اتفاقا اولممقدر وشيخ حسنك وهبانيه شرحنده مذكوردركه مختار اولان
تاتارخانيه نك وقف معين اولميان كسه لره اولورسه اندهٔ شهادة حسبه
مقبوله اولور معينين اوزرينه اولورسه اولمز تفصيليدر و تاتارخانيه ده مسطوردركه
وقف اگر حق الله اولورسه شهادة حسبه مقبوله اولور يوقسه انجق دعوى
ايله مقبوله اولور ﴿قلت لكن بحث فيه ابن الشحنة ووفق المصنف بقبولها
مطلقا لثبوت اصل الوقف لما له للفقراء وباشتراط الدعوى لثبوت الاستحقاق
لما فى الخانية لوكان ثمة مستحق ولم يدع لم يدفع له شئ من الغلة وتصرف

كلها للفقراء ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه ابن شحنه شهادة حسبه نك
مطلقا كه معينين وياغير معينين اوزرينه اولان وقفده اولسى حقنده بحث
ايلدى ومصنف والاجناب شهادة مشروحه نك وقفده مطلقا كه
بروجه مشروح قبولنى توفيق ايلديكه اصل وقفك مآلى فقرايه ثابت اولمغله
وقفده استحقاقك ثبوتيچون دعوانك اشتراطيله در زيرا خانيه ده مذكور دركه
برمحلده وقفه مستحق ارباب مرتزقه دن كسه بولنوب استحقاق دعواسنى
ايتمسه دعوىسى اولمغله غله دن كندويه برشى ويرلمز كليسى فقرايه صرف
اولنور بونك حكمى وقف منقطعك حكمى كبيدر ﴾ قلت ومفاده انه لوادعى استحق
مع انها لاتسمع منه على المفتى به الابتولية كمامر فتدبر ﴾ شارح ديركه مضمون
مشروحك مفادى مارالذكر مستحق استحقاق دعواسنى ايتسه مستحق
اولمقدر حالبوكه ماسبقده مرور ايتديكى قول مفتى به اوزره كندودن دعوى
انجق توليتله مسموعه اولور لكن ماسبقده مرور ايدن بركسه نك يدندن
وقف غصب اولنديغنده كوره غاصبك اوزرينه دعوى نك انجق
متوليدن مسموعه اولمسيدى اما مستحقك استحقاق دعواسنك صحتنده شبهه يوقدر
شارح مرحومك فتدبر امرى تدقيق مشروحه اشارت اولق كرك ﴾ وفى الاشباه
لناشاهد حسبة فى اربعة عشر وليس لنا مدع حسبة الافى دعوى الموقوف
عليه اصل الوقف فانها تسمع عندالبعض والمفتى به لاالابتولية فاذا لم تسمع
دعواه فالاجنبى اولى انتهى وقدمر فتنبه ﴾ دخى اشباهده مرسومدركه بزلرايچون
اون درت محلده شاهد حسبه واردر بزلر ايچون مدعى حسبه يوقدر
لكن موقوف عليهك اصل وقفى دعواسنده واردر عندالبعض دعواى
مشروحه سى مسموعه در مفتى به اولان قولده مسموعه دكلدر الاتوليتله
مسموعه اولور موقوف عليهك ارباب استحقاقك حق غله وقفده اولوب
رقبه وقفده اولمغين بس اصل وقفده موقوف عليهك دعواسى مسموعه
اولمجق اجنبى نك دعواسنك عدم مسموعيتى بالطريق الاولى يدر
ماسبقده مرور ايتديكه موقوف عليه معينك غاصب اوزرينه دعواسى مسموعه
دكلدر بونده كى اصل وقفده دعوا در امدى ميانه لرنده مغايرت اولور

﴾ فى بيان اشتراط بيان الوقف فى الدعوى والشهادة ﴾

﴾(ويشترط) فى دعوى الوقف (بيان الواقف) واوالو قف قديما (فى الصحيح)
بزازية لئلايكون اثباتا للمجهول وفى العمادية تقبل ﴾ قول صحيحده وقف

دعواسنده واقفى بيان وذكر شرطدر وقف هرنقدر قديم اولورسه ده
مجهولى اثبات اولمسون ايچون بوامام اعظم رحمه الله تعالى قولى اوزره وقفك
اصل ملكى اولمق اوزره حبس اولمسنه مبنيدر بنابرين ذكرى لازم اولدى
وعماديه ده واقفك ذكر وبيانى اولمقسزين شهادت مقبوله اولور ديو
مرسومدر بوامام ابى يوسف رحمه الله نك قوليدر وابى جعفر امثالى
مشايخ بلخ دخى بوقول اوزره درلر وخصاف دخى بوقوله قصر ايلدى وقف
خصوصنده فتوانك امام مشار اليه قولنه اولمسنك مقتضاسى بو مقامده
دخى فتوانك بوقوله اولمسيدر ﴾(و) تقبل فيه (الشهادة على الشهادة وشهادة النساء
مع الرجال والشهادة بالشهرة لاثبات اصله وان صرحوابه) اى بالسماع
فى المختار ولوالوقف على معينين حفظا للاوقاف القديمة عن الاستهلاك
بخلاف غيره ﴾ وقفده شهادت اوزرينه شهادت ونسانك رجال ايله برابر شهادتى
واصل وقفى اثبات ايچون شهرتله كه تسامعله شهادت مقبوله اولور قول
مختار هرنقدر سماعى تصريح ايدوب حضور قاضيده سماعله شهادت
ايدرز ديرلر ايسه ده ووقف معين كسه لر اوزرلرينه اولورسه ده زيرا بونده
اوقاف قديمه يى استهلاك وضياعدن حفظ وصيانت واردر سائر كندوده
سماعله شهادت مقبوله اولان نسب امثالى شيلر وقفك خلافنده دركه انلرده
شهادتلرنده تسامعى تصريح ايتسه لر مقبوله اولمز وشهرت سماعله مؤول
ومفسر اولمغله بوضميرى مذكر اولدى ﴾(لا) تقبل بالشهرة لاثبات (شرائطه
فى الاصح) درر وغيرها لكن فى المجتبى المختار قبولها على شرائطه ايضا واعتمده
فى المعراج واقره الشرنبلالى وقواه فى الفتح بقولهم يسلك بمنقطع الثبوت
المجهولة شرائطه ومصارفه ماكان عليه فى دواوين القضاة انتهى وجوابه
انذلك للضرورة والمدعى اعم بحر ﴾ قول اصحده واقفك شرائطنى اثباتده
شهرتله شهادت مقبوله اولمز وفتوى بوقولك اوزرينه در درده وسائر معتبراتده
بووجهله مسطوردر لكن مجتباده مختار اولان وقفك شرائطى اوزره شهرتله
شهادتك قبوليدر اصل وقفده اولديغى كبى وفقهانك شرائط ومصارفى
مجهوله شاهدايله ثبوتى منقطع اولان اوقاف قديمه ده قضاتك سجلات دفترلرنده
بولنان مضادينه سلوك اولنوب انلر ايله عمل اولنور قوللرينه بناء ومعراجده قول مشروحه
اعتماد وشرنبلالى انى اقرار وفتح تقويه ايلدى ومشار اليهمه جواب ممكنكه قاضيلرك
ديوانلريله عمل اولنمق ضرورت وقتنده در ﴾(و بيان المصرف) كقولهم على مسجد
كذا (من اصله) انوقف صحة الوقف عليه فتقبل بالتسامع ﴾ وقفك مصرفنى
بيان ايدوب مثلا شاهدلرك فلان مسجدك وقفى ديمسى اصل وقف قبيلندندر وقفك

صحتی کندویه توقف ایتمکله آنده دخی تسامعله شهادت مقبوله اولور

﴿ فی بیان انتصاب الحاضر عن الغائب ﴾

﴿ (وبعض مستحقیه) وکذا بعض الورثة ولاثالث لهما کما فی الاشباه قلت وکذا لوثبت اعساره فی وجه احد الغرماء کما سیجیء فتأمل وقالوا انقبل بینة الافلاس بغیبة المدعی وکذا بعض الاولیاء المتساوین یثبت الاعتراض لکل کملا وکذا الامان والقود وولایة المطالبة بازالة الضرر العام عن طریق المسلمین والتتبع یقتضی عدم الحصر ثم انه ینتصب احد الورثة خصما عن الکل لو فی دعوی دین لاعین مالم یکن بیده فلیحفظ (ینتصب خصما عن الکل) ای اذا کان وقف بین جماعة وواقفه واحد فلو احد منهم اووکیله الدعوی علی واحد منهم اووکیله ﴾ وقفه مستحق اولان ارباب مرتزقه نك بعضیسی کلیسندن ناشی خصم نصب اولنور یعنی بر ازجماعته وقف اولنان وقفك واقفی بر اولورسه انلرك برینك ویا وکیللرینك دیکرلرندن برینه ویاوکیللرینه دعوالری جائزه ومشروعه در صورت مسئله مثلا بروقف کندولرینه مشروط اولان ایکی قرنداشك بری وفات ایدوب وقف حیله میتك اولادلری یدنده قالدقده حی اولاد میتدن برینك اوزرینه اقامهٔ بینه ایتسه که اشبو وقف بطنا بعد بطن شروطیله مشروطدر سز محرومسز دیوب وقرنداشی اوغوللرینك سائرلری غائب اولسه اشبو بینه مقبوله اولور برادرزاده لرینك بری دیکرلرینه قائم مقام اولوب انلر ایچون خصم اولور بنه بویله ورثه نك بعضیسی سائرلری مقامنه قائم اولور میتك له سینه وياعلیهنه مستحق اولدیغی شیلرده هر برلری میتدن خلف اولمغله مثلا میتك مدیونی اوزره اولان حقنی ورثه دن بری دعوی وحکم ایتدیرسه جمله سنه قضا وحکم اولمش اولور دیکرلری ایچون اثبات وحکمه حاجت مس ایتمز صاحب اشباهك بیاننه نظرا حاضرك غائبدن اوتوری خصم اولمسی اشبو ارباب مرتزقه ایله ورثه ده در بونلرك اوچنجیسی بوقدر لکن برصورت زیاده سی دخی ممکنکه امام محمد رحمه الله تعالی دن مرویدرکه برکسه عبدلرندن سالم وبزیغ ومیمون حرلردر دیسه مزبورلرك بری مولالرینك قول مشروحنه اقامهٔ بینه ایتسه دیکرلرینه تکرار اقامهٔ بینه یه حاجت مس ایتمز اعتاق بر اولمغله شارح رحمه الله تعالی دیرکه برمدیونك اعساری غرمادن برینك مواجهه سنده ثابت اولسه سائرلرنه نسبتله ناشی خصم نصب اولنمش اولوده انلر ایچون حبس

اولنمز تنکم قریبا کلور فقهای ذی شان مدعی نك غیبتی حالنده مدیونك افلاسی بینه سی مقبوله اولور بیوردیلر بومسئله نك بومقامده ذکرینك وجهی بوقدر کندوده برشخصك برآخر شخصدن خصم اولمسی اولمغین نکاح خصوصنده متساوی اولان ولیلرك بعضیسی بنه بویله درکه دیکرلری مقامنه قائم اولور بعضیلرینك رضالری جمله سنك رضاسی کیدر کفوئك غیری یه نکاحده اعتراض ولیلرك هر برلرینه کاملا ثابتدر امانده بنه بویله درکه مسلمیندن برینك برحربیه امانی جمیعسنك امانی کیدر تنکم سیرده مرور ایلدی قودده بنه بویله درکه مقتولك ولیلرینك بری قصاصی عفو ایلسه قصاص ساقط اولور سائرلری مقامنه قائم اولمش اولور وطریق مسلمیندن ضرر عامی ازاله مطالبه سی بنه بویله درکه هر برکسه ایچون آنی مطالبه واردر مثلا برطریق عام اوزرینه برکسه برکنیف ویامیزاب احداث ایده جك اولسه برکسه هرنقدر ذمی دخی اولورسه آنی منعه قادر اولور جمله دن اوتوری کندوسی خصم اولور وتتبع عدم حصری ایجاب ایدرکه صاحب اشباهك ایکی در اوچنجیسی بوقدر حصری محلنده دکلدر بعد ازین احد ورثه نك کلیسندن خصم اولمسی دین دعواسنده در عین دعواسنده بری دیکرندن خصم اولمز مادام عین یدنده اولمدقجه یعنی عین یدلرنده اولورسه مثلا ایکی کمسه یه ارثله انتقال ایدن برداری برکسه انلرك برندن دعوی ایدوب وکندونك اولدیغی بروجه شرعی ثابت اولسه اخذ ایدر احد ورثه آخره خصم نصب اولنمغله امادار یدلرنده اولمزسه احدهما آخرك طرفندن خصم نصب اولنمز ﴿ (وقیل لا) ینتصب فلا یصح القضاء الا بقدر مافی یدالحاضرین ﴾ بعضیلرکه قاضی عبدالجبار وقفه مستحق اولنلرك بعضیسی دیکرلری طرفندن خصم نصب اولنمز دیدیلر امدی قضا انجق حاضر اولنلرك یدلرنده بولنان حصه لری مقدارنده صحیح اولور غائبه حکم اولنمز ﴿ (وهذا) ای انتصاب بعضهم (اذا کان الاصل ثابتا والافلا) ینتصب احد المستحقین خصما وتمامه فی شرح الوهبانیة ﴾ اشبو ارباب استحقاقك بعضیسنك بعض آخردن خصم اولمسی اصل وقفك ثابت اولدیغنه نظرادر واکر اصل وقف ثابت اولمزسه ارباب استحقاقك بری دیکرینه خصم اوله مز وبو بحثك تمام وتفصیلی وهبانیه شرحنده در ﴿ (اشتری المتولی بمال الوقف دارا) للوقف (لاتلحق بالمنازل الموقوفة ویجوز بیعها فی الاصح) لان للزومه کلاما کثیرا ولم یوجد ههنا ﴾ بروقفك متولیسی وقفك مالیله بردار اشترا ایلسه اول دار منازل موقوفه یه لاحقه اولمز وقول اصحده بیعی جائز اولور وقفك لزومنده چوق سوز اولوب بومقامده بولنمغین

﴿(مات المؤذن والامام ولم يستوفيا وظيفتهما من الوقف سقط) لانه كالصلة (كالقاضى وقيل لا) يسقط لانه كالاجرة كذا فى الدرر قبل باب المرتد وغيرها قال المصنف ثمة وظاهره ترجيح الاول لحكاية الثانى بقيل﴾ بر مؤذن ايله امام جانب وقفدن وظيفه لرينى اخذ و استيفا ايتمكسزين وفات ايتسه لر انجق قبضله مالك اولنور صله قبيلندن اولمغله قاضى كبى وظيفه لرى ساقطه اولور بعضيلر اجرت كبى اولمغله ساقطه اولمز ديديلر درر ده باب المرتددن مقدم وسائر معتبرانده بو يلجه مرسومدر مصنف مرحوم انده ظاهر اولان قول اولك ترجيحيدر ايكنجى قيل ايله تصدير اولنمغله ديدى ﴿قلت قد جزم فى البغية تلخيص القنية بانه يورث بخلاف رزق القاضى كذا فى وقف الاشباه ومغنم النهر﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه قنيه نك تلخيص بغيه نام كتابده جزم ايتديكه وظيفهٔ مشروحه ورثه يه انتقال ايدر ميراث اولور اما قاضينك رزقى بونك خلافنه دركه ورثه سنه انتقال ايتمز واشباهك وقفنده ونهرك مغنمنده بو يلجه مذكوردر ﴿ولو على الامام داروقف فلم يستوف الاجرة حتى مات ان آجرها المتولى سقط وان آجرها الامام لاعماديه﴾ بر وقفده امامه مشروطه بر دار اولوب اجرتنى استيفا ايتمدين كندوسى وفات ايتسه اكر مزبور دارى متولى ايجار ايتمش اولورسه امامك وظيفه سى ساقطه اولور يوق امام ايجار ايدرسه كانه ايجاريله قبض ايتمش اولورده ساقطه اولمز ﴿اخذ الامام الغلة وقت الادراك وذهب قبل تمام السنة لايسترد منه غلة باقى السنة فصار كالجزية وموت القاضى قبل الحول ويحل للامام غلة باقى السنة لو فقيرا وكذا الحكم فى طلبة العلم فى المدارس درر﴾ بر امام حصاد وادراك وقتنده كندويه تخصيص اولنان وظيفهٔ معينه سى غلة وقفدن اخذ ايدوب سنه نك تماممده اداى خدمت ايتمكسزين طشره كيدوب امامتى ايتمسه باقى سنه دن امامت ايتمديكى مدته عائد غله كندودن استرداد اولنمز جزيه كبى اولور كه اثناى سنه ده مرد وهلاك اولان ذميدن مدة ماضيه نك جزيه سى اخذ اولنمديغى كبى اولور وبحتمل كه ذمى جزيه سنى سنه نك تمامندن مقدم اثناى سنه ده ادا ايدوب بعده شرف اسلامله مشرف اولوب وياهلاك اولسه كندوسى وياورثه سى اول ادا ايتديكى جزيه يى استرداد ايتمز ديمك اوله وسنه تمام اولمزدن مقدم وفات ايدن قاضى كبى اولور واكر امام مزبور فقير اولورسه باقى سنه نك غله سى كندويه حلال اولور مدرسه ده بولنان طلبهٔ علومده دخى حكم بو يله در ﴿ونظم ابن الشحنة الغيبة المسقطة للمعلوم المقتضية للعزل ومنه (نظم) وماليس بد منه ان لم يزد على ثلاث شهور فهو يعفى ويغفر﴾ فضلادن ابن شحنه ارباب وظائفك معلوم ومعين وظيفه لرينى اسقاط ايدر وعزللرينى ايجاب ايدن غيبتلرينى

نظمله ذكر وبيان ايتدى واول نظم بلاغت مشحونلرندندر بيوردلركه مشاراليهم متعلم وطلبهٔ علوم ايچون مالابد منه اولان قوت ورزق طلبيچون سفر وسياحتلرى اوچ ماهك اوزرينه زياده اولمزسه امدى سفر وغيبتلرى معفوو مغفوردر غيرى كسه حجره لرينى اخذ ايده مز ووظيفهٔ ماهيه لرى حالى اوزره كندولرينكدر وغيبتلرى مدة مشروحه نك اوزرينه زائده اولورسه حجره ووظيفه لرى اخذ اولنور ﴿وقد اطبقوا لايأخذ السهم مطلقا * لماقد مضى والحكم فى الشرع يسفر﴾ فقهاى كرام اتفاق ايدوب ديلركه ارباب وظائف سفرلرى كرك مالابد منه اولسون وكرك اولمسون مدة مشروحه دن زياده ده اولورسه سهمكه وظيفه لرنى اخذ ايده مزلر وحكم مشروح سفر شرعيكه مدة سفر مسافه ده در يسفر كلمه سى يانك فتحيله در ونظم مزبورك صدرى * ومن غاب فى الرستاق خمسا وعشرة * لمامنه بداخذه السهم يحظر * قوايدر ﴿قلت وهذا كله فى سكان المدرسة وفى غير فرض الحج وصلة الرحم اما فيهما فلا يستحق العزل والمعلوم كما فى شرح الوهبانية للشرنبلالى﴾ شارح رحمه الله ديركه اشبو حكم مشروحك كليسى سكان مدرسه وفرض حج وصلهٔ رحمه سفر براولميانلر حقنده دركه على وجه الاطلاق مدة سفر مالابد منه سفر ايله غائب اولسون وياولمسون اشبو عقار مدرسه مده ساكن اولان طلبهٔ علومه وقف اولسون دينلديكنه كوره در اما غائب اولديغنه كوره وظيفه لرى قطع اولنسون ديو شرط ايدرسه شرطه اتباع اولنور اما فرض حج وصلهٔ رحم ايچون سفر براولان طلبهٔ علوم عزله ومعلومه كه وظيفه يه مستحق اولمز نتكيم شرنبلالينك وهبانيه شرحنده مسطوردر

﴿فى بيان استنابه﴾

﴿وفى المنظومة المحبية * لاتجز استنابة الفقيه لا * ولا المدرس لعذر حصلا﴾ ومنظومهٔ محبيه ده مرسومدركه بر عذره مبنى امام ومدرس اولان فقيهك استنابه وتوكيلى جائز ومشروع اولمز بوكا كوره اصيل ايله نائبدن برى وظيفه يه مستحق اولمز اجاره قبيلندن اولمغله خلاصه صاحبى امامه استخلاف جائزدر ديدى ﴿كذاك حكم سائر الارباب * اولم يكن عذر فذا من باب﴾ سائر ارباب وظائفك حكمى دخى بويله دركه انلرده دخى استنابه بعذر اولمز واكر استنابه يه عذر اولمزسه استنابه نك عدم جوازى عذر ايله اولان استنابه نك عدم جوازندن اولى بالطريقدر ﴿والمتولى لو لوقف آجرا * لكنه فى صكه ماذكرا * من اى وجهة تولى الوقفا * ماجوز واذ لك حيث يلفى﴾ بر متولى وقفنى ايجار ايتديكده

ایجار ایتمسکنلك صکنده وقف مشر وحدنه وجهله واقف طرفندنمی ویاقاضی طرفندنمی متولی والدیغی جهتی ذکروبیان ایتمسه فقهای اجاره شروحی تجویزا تعدیلر لغو اولمغله ❊ ومثله الوصی اذ یختلف ❊ حکمهما فی ذا علی مایعرف ❊ بحسب التقلید والنصب فقس ❊ کل التصرفات کیلا تلتبس ❊ وصی ده متولی کبیدر زیرا کتب فقهیهده بیان اولندیغنه کوره ایجارده وصیله متولینك حکملری بسبب التقلید والنصب مختلفدر بابانك ویاده دهنك ویاقاضینك نصب ایتدیکی وصیلرك حکملری مختلف اولمغله وبیع وشرا امثالی سائر تصرفلریده‌سن ایجاره قیاس ایله که حتی احکامده التباس اولمیه کیلا تلتبس قولی ماجوز وا قولنه دلالندر ❊ قلت لکن للسیوطی رسالة سماها الضبابة فی جواز الاستنابة ونقل الاجماع علی ذالك فلیحفظ ❊ شارح آا رحمه الله تعالی دیرکه لکن امام سیوطینك کشف الضبابة فی جواز الاستنابة سمیله موسوم بر رساله‌سی واردرکه استنابه‌نك جوازنده اجماع واردر دیو آنده نقل ایلدی محشی فاضل طحطاوی دیرکه جمعه بحثنده خطیبك استنابه سنك ترجیحی مرور ایتدی بوکا کوره استنابه ده اختلاف اولمش اولور امدی اجماع نقلی صحیح اولماز وضبابه لفظی فتحله سحابه معناسنه در ❊ (ولایة نصب القیم الی الواقف ثم لوصیه) لقیامه مقامه ولوجعله علی امر الوقف فقط کان وصیا فی کل شیٔ خلافا للثانی ❊ بر وقفه قیمکه متولی نصبنك ولایتی ابتدا واقفه صکره وصیسنه مفوضدر وصیسیده کندونك مقامنه قائم اولمغله بر واقف برکسه‌یی فقط کندی وقفنك امرینه وصی ایلسه هر برشیئه وصی اولور امام ثانیچوندر اختلاف هندیه غیاثیه دن نقل ایله اختلافها امام ثالثکدر دیدی ❊ ولوجعل النظر لرجل ثم جعل الاخر وصیا کان ناظرین مالم یخصص وتمامه فی الاسعاف ❊ برکسه وقفنده نظارتی برکسه ایچون قیلوب بعده آخرکسه‌یی وصی نصب ایتسه ایکیسیده ناظر اولورلر مادام تخصیص اولنوب مثلا اشبو عقاری فلان جهته وقف وفلان کسه‌یی اکا متولی ایتدم وفلان کسه‌یی متروکاتمه وجمیع امورمه وصی ایتدم دیمزسه اشبو بحثك تمام وتفصیلی اسعافده در ❊ فلووجد کتابا وقف فی کل اسم متول وتاریخ الثانی متأخر اشترکا بحر ❊ بر وقف ایچون ایکی وقف نامه بولنسه که هر برنده برمتولینك اسمی مکتوب وایکنجینك تاریخی متأخر اولسه اول تولیتده ایکیسی مشترك اولورلر تاریخلری براولورسه بالطریق الاولی مشترك اولورلر شرائطده ثانی اولی ناسخ اولدیغی کبی بونده دخی ثانی اولی نسخ ایتزمی دیو اعتراض اولنورسه جواب ویررزکه واقفدن تولیت خصوصی سائر شرائطدن خارجدر زیرا واقف ایچون تولیتده تبدیل وتغییر واردر انده نفع ومصلحت فهم ایدرسه انی شرطه حاجت یوقدر ❊ رفرع طالب التولیة لایولی

الا المشروطله النظر لانه مولی فیرید التنفیذ نهر ❊ تولیته طالب اولان کسه متولی نصب اولنمز زیرا حقنده { انه لایولی علی العمل من اراده } حدیث شریفی وارد اولمشدر ظاهر اولان کلام ابنغایه محمولدرکه لاینبغی ان یولی دیمکدر بوکا کوره طالبه تولیت حرام اولمز الا طالب تولیت مشروطله النظر اولورسه که واقف تولیتنی اکا شرط ایتمش اولورسه کندوسی مولی اولمش اولورده کویا واقفك شرطنی تنفیذ مراد ایتمش اولور ❊ (ثم) اذامات المشروطله بعد موت الواقف ولم یوص لاحد فولایة النصب (للقاضی) اذ لا ولایة للمستحق الا بتولیة کما مر ❊ بوندنصکره واقفك وفاتندن صکره مشروطله فوت اولوب وبرکسه‌یه تولیت خصوصنی واقف وصیت ایتمسه نصب متولی ولایتی قاضینکدر ارباب استحقاق ایچون ولایت اولمیوب انجق تولیتله اولمغله ارباب مرتزقه متولی اولمز نتکیم ماسبقده مرور ایتدی ❊ (وما دام احد یصلح للتولیة من اقارب الواقف لایجعل المتولی من الاجانب) لانه اشفق ومن قصده نسبة الوقف الیهم ❊ مادام واقفك اقرباسندن تولیته صلاحیت وقابلیتی اوار کسه موجود ایکن اجانبدن متولی قیلنمز زیرا واقفك اقرباسندن صلاحیتی اولان کسه واقفه پك شفقتلو اولور وواقفك مرام ومقصودی وقفك اقربالرینه نسبتی اولور ❊ (اراد المتولی اقامة غیره مقامه فی حیاته) وصحته (ان کان التفویض له بالشرط (عاما صح) ولایملك عزله الا اذا کان الواقف جعل له التفویض والعزل ❊ برمتولی کندونك غیریی حال حیات وصحتنده مقامنه اقامه مراد ایتسه اکر کندویه تولیتك تفویضنی علی وجه العموم شرطله اولدیسه ارادهٔ مشروحه‌سی صحیحه اولور ❊ وانك عزلنه مالك اولهمز واقف طرفندن مولی اولمش اولمغله الا واقف تفویض وعزلی کندی ایچون قلمش اولورسه اول وقت عزله مالك اولور ❊ (والا) فان فوض فی صحته (لا) یصح وان فی مرض موته صح وینبغی ان یکون له العزل والتفویض الی غیره کالایصاء اشباه ❊ واکر بروجه مشروطیت تولیت کندویه عام اولهرق تفویض اولنمزسه امدی کندویه غیری قائم مقام قلمغله اولان تفویض صحتی حالنده اولورسه صحیح اولمز واکر مرضی حالنده اولورسه صحیح اولور وکندونك عزل و تفویضی لایق اولان ایصاء کبی اولمقدر زیرا بابانك اولادینه نصب ایتدیکی وصیچون غیری کسه‌یی وصی نصبی وعزلی مشروعدر وکندی تولیتنی غیره تفویضدن کندونك عزلی لازم کلمز زیرا احدهما آخری مستلزم اولمز ❊ قال وسئلت عن ناظر معین بالشرط ثم من بعده للحاکم فهل اذا فوض النظر لغیره ثم مات ینتقل للحاکم فاجبت ان فوض فی صحته فنعم وان فی مرض موته لا ما دام

المفوض له باقیا لقیام مقامه * صاحب اشباه دیدیکه بر واقفك وقفنه
برناظر معین شرط ایدوب بعده ولایتی حاکمه شرط ایتسه امدی سؤال اولندیکه
مزبور ناظر کندی نظارت وتولیتنی برغیری کمسه‌یه تفویض ایتدکدنصکره
کندوسی فوت اولسه بس امر تولیت حاکمه انتقال ایدرمی جواب ویردمکه
اکر مزبور ناظر تفویض منشوری صحتنده ایتدیسه بلی انتقال ایدر
واکر مرض موتنده ایتدیسه انتقال ایتمز مادام مفوض له باقی اولدقجه
کندونك مقامنه قائم اولمغله * وعن واقف شرط مرتبا لرجل معین ثم
من بعده للفقراء ففرغ عنه لغیره ثم مات هل ینتقل للفقراء فاجبت بالانتقال *
ونه برواقفدن سؤال اولندمکه وقفندن معین برکسه‌یه برمقدار نسنه‌یه تعیین
وشرط ایدوب بعده اندنصکره آنی فقرایه شرط ایدوب امدی مزبور کمسه
کندی مرتبنی غیری کمسه‌یه تفویض وفراغت ایدوب بعده وفات ایتسه اول
مرتب فقرایه انتقال ایدرمی جواب ویردمکه انتقال ایدر * وفیها للواقف
عزل الناظر مطلقا به یفتی ولم ار حکم عزله لمدرس وامام ولاهما * واشباهده
مرسومدرکه واقف ایچون متولیی عزل مطلقا که عزلنی شرط ایتسون
ویا ایتمسون مشروعدر انجق بوقول ایله افتا اولنور * صاحب اشباه دیرکه
واقفك مدرس وامامی وایکیسنی بردن عزلنك حکمنی بن کوره مدم
* ولو لم یجعل ناظر افنصب القاضی لم یملك الواقف اخراجه * برواقف
کندی وقفنه برناظر نصب ایتمکین قاضی نصب ایتسه واقف آنی اخراجه
مالك اوله‌مز مشایخدن بعض واقفك ولایتی احق اولدیغنه بناً آنی متولیدن
اخذ ایدر قولنه ذاهب اولان وارد ر * ولو عزل الناظر نفسه ان علم الواقف
اوالقاضی صح والالا * برواقفك ناظری کندی نفسنی نظارتدن عزل ایلسه
اکر واقف ویاقاضی بیلورلرسه عزلی صحیح اولور یوقسه صحیح اولمز (تنبیه) متولی
وسائر جهت متصرفلری حضور قاضیده کندی جهتلرینی برغیری کمسه‌یه
تفویض وفراغ ایلیوب کندی نفسنی عزل ایلسه قاضی‌یه اول جهتی
فراغ اولنان کمسه‌یه تقریر واجب اولورمی اکر اول جهته اهل ومستحق دکل ایسه
تقریر اولنمز واکر اهل ایسه ینه تقریر قاضی اوزرینه واجب اولمز وعلامه قاسم افتا
بیوردیلرکه کندی وظیفه‌سنی برغیری کمسه‌یه تفویض ایدن کمسه‌نك اول وظیفه‌دن
حقی ساقط اولور مفوض لهه تقریر اولنسون ویا اولنمسون وبعض درا همله
فراغ ایدرلر ایو جه دکلدر لایق اولان دراهمی تسلیمدنصکره جهت
صاحبنك ذمتنی عامهٔ دعوادن ابرا ایتمکدر * (باع دارا) ثم باعها المشتری
من آخر (ثم ادعی انی کنت وقفتها وقال وقف علی لم تصح) فلا یحلف
المشتری (ولو اقام بینة) اوابرز حجة شرعیة (قبلت) فیبطل البیع ویلزم

اجر المثل فیه لا فی الملك لو استحق علی المعتمد بزازیه وغیرها * برکسه برداری
بیع ایدوب بعده مشتری دخی برآخر کمسه‌یه بیع ایتدکدنصکره بایع اول بن آنی
وقف ایتمشدم ویابکاغیری برکسه وقف ایتمشدی دیو دعوی ایتسه اشبو دعوای
مشروحه‌سی شرعا صحیحه اولمز بس یمین دعوای صحیحه اوزرینه ترتب ایتمکله
مشتری تحلیفده اولنمز ومشترینك آخره بیعی قید وشرط دکلدر وقوع
حادثه‌در مزبور بایع دعوای مشروحه‌سنه بینه‌سنی اقامه ویاحجت شرعیه
ابراز ایلسه بس بینه‌سی مقبوله اولوب وبیعی باطل اولور دعواسی تناقضه
مبنی هرنقدر باطله ایسه‌ده شهادت باقیه قالدی بس وقفده بلادعوی شهادت
مقبوله‌در ووقفده اجر مثل لازم اولور وقول معتمد اوزره ملکده استحقاق
صورتنده عقد اولنمغین اجر مثل ایجاب ایتمز * ولیس للمشتری حبسه
بالثمن منیة من الاستحقاق وهی احدی المسائل السبع المستثناة من قولهم
من سعی فی نقض ماتم من جهته فسعیه مردود علیه * مشتری‌یه مزبور وقفی
بروجه شرع شریف ثابت اولان وقفی ثمنی مقابلی حبس مشروع دکلدر وقفده
رهن اولنمغین اشبو مسأله منیه‌نك استحقاقندن منقولدر واشبو مسألهٔ
مشروحه فقهای عظامك شول برکسه که کندی طرفندن تمام اولان
شیئك نقضنه سعی ایده بس آنك سعیی کندونك اوزرینه مردوددر
کلاملرندن استثنا اولنان یدی مسائلمدندر یعنی برکسه برشیئ بیع ایدوب
بعده آنی غیری کمسه نکدر آندن اذنسز بیع ایتدم دیو دعوی ایتسه دعواسی مسموعه
اولمز لکن یدی محلده سعی مشروح مردود اولمز اولا برعبدی بیع ایدوب
بعده انك عتقی دعواسی مشروعه اولور زیرا مشایخدن حریتده تناقض ضرر
ایتمز دیو منقولدر ثانیا برارضی اشترا ایدوب بعده بایعی انی مقبره ویامسجد
قلدی دیو دعوی واقامهٔ بینه ایتمسی مقبوله‌در ثالثا برعبد اشترا ایدوب
بعده بایعی عتق ایتمشدی دیو دعوی واثبات صورتی رابعا برارضی
بیع ایدوب بعده انی وقفدر دیو دعواسی خامسا بابانك ولدینك مالنی بیع ایدوب
بعده غبن فاحشله اولدی ادعاسی سادسا وصینك بیع وغبن دعواسی
سابعا متولینك ینه غبن دعواسی * واعتمد فی الفتح والبحرانه ان ادعی
وقفا محکوما بلزومه قبل والالا وهو تفصیل حسن اعتمده المصنف فی باب الاستحقاق
لکن اعتمد الاول اخر الکتاب تبعا للکنز وغیره * فتحله بحرده معتمد اولان
مزبور بایعك وملیه حکم اولنان وقفدر دیو دعوی ایدرسه اول دعوی مقبوله اولور
یوقسه اولمز دیو بیان وتفصیل اولندی واشبو تفصیل مشروح کوزل تفصیلدر
باب الاستحقاقده مصنف مرحوم دخی بوکا اعتماد ایتدی لکن کنز وسائر

كتب معتبره يه اتباعا آخر كتابده قول اوله اتباع ايتدى ❊ وفى العمادية لاتقبل عند الامام
وهو المختار وصوبه الزيلعى قال وهو احوط وفى دعوى المنظومة المحبية وهذا
فى وقف هو حق الله تعالى اما لو كان على العباد لم يجز ❊ وعماديه ده
مسطور در كه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده مزبور بايعك قولى مقبول
دكلدر ومختار اولان بودر وقول مشروحى امام زيلعى تصويب ايلدى
واحوط اولان بودر ديدى ومنظومهٔ محبيه نك دعواسنده مرسومدر كه
اشبو بيان مشروح صرف حق الله اولان وقفده در واكر وقف مشروح
عباد اوزره اولورسه بايعك قول مشروحى جائز دكلدر ❊ قلت وقدقدمنا
قبولها مطلقا لثبوت اصله لما انه للفقراء فتدبر ❊ شارح رحمه الله تعالى دير كه تحقيق
بز دعواى مشروحه نك مطلقا كه وقف هر نقدر معين كسه لره اولورسه ده
دعواى مشروحه نك قبولنى ما سبقده ذكر ايلدك مآلى اعتباريله اصل وقف
فقرا ايچون اولديغى ثابت اولمغله ❊ وفى فتاوى ابن نجيم
نعم تسمع دعواه وبينته ويبطل البيع ❊ وفتاواى ابن نجيمده
بلى بايع مزبورك دعواى مشروحه سى وبينه سى مسموعه اولور وبيعى باطل اولور
ديو مرسومدر ❊ (البانى) للمسجد (اولى) من القوم (بنصب الامام والمؤذن
فى المختار الا اذا عين القوم اصلح ممن عينه) البانى ❊ قول مختارده مسجده
امام ومؤذن نصبنه بانى جماعتدن اولى واليقدر الا قوم نصب وتعيين ايتديكى
امام ويا مؤذن بانينككندن اصلح اولورسه اول اولى اولور منفعتى كندولرينه
عائده اولمغله ❊ (صح الوقف قبل وجود الموقوف عليه) فلو وقف على
اولاد زيد ولا ولدله او على مكان هيأه لبناء مسجد اومدرسة صح (فى الاصح)
وتصرف الغلة للفقراء الى ان يولد لزيد او يبنى المسجد عمادية ❊ قول اصحده
موقوف عليهك وجودندن مقدم وقف صحيح اولدى امدى بر واقف زيدك
اولادينه ديه رك وقف ايدوب حالبوكه زيدك اولادى اولمسه وياخود مسجد
ويا مدرسه بنا سيچون حاضرلنان مكانه وقف ايتسه وقف مزبور صحيح
اولور وغله زيد ايچون ولد حاصل اواوب ويا مسجد ومدرسة بنا اولنه دك
فقرايه صرف اولنور ❊ زاد فى النهر وينبغى انه لو وقفه على مدرسة يدرس
فيها المدرس مع طلبته فدرس فى غيرها لتعذر التدريس فيها ان تصرف العلوفة
له لا للفقراء كما يقع فى الروم ❊ نهرده مضمون مشروح اوزرينه زياده ايتديكه
لايق اولان بر واقف وقفنى فلان مدرسه ده طالبلريله تدريس ايدن مدرسه
قيلوب آنده تدريس متعذر اولمغله مزبور مدرس آنك غيريده تدريس ايلسه
وظيفه نك موصى اليه مدرسه صرف اولنوب فقرايه صرف اولنمسيدر نتكم

رومده واقع اولور ❊ فروع مهمة حدثت للفتوى ارصد الامام رضا على
ساقية ليصرف خراجها لكلفتها فاستغنى عنها لخراب البلد فنقلها وكيل
الامام لساقية هى ملك هل يصح اجاب بعض الشافعية بان الارصاد على الملك
ارصاد على المالك يعنى فيصح وحينئذ يلزم المرصد عليه ادارتها كما كانت لما فى
الحاوى الحوض اذا خرب صرفت اوقافه فى حوض آخر فتدبر ❊ مسئلهٔ مهمه
استفتاسى حادثه وواقعه اولديكه بر امام بر ارضى بر ساقيه اوزره ارصاد
ايدوب خراجنى انك تعمير وترميمى كلفتيچون قيلوب بعده اول ساقيه اولان بلده
خراب اولمغله اندن استغنا اولنوب امامك وكيلى مثلا پاشا آنى بر ملك اولان
ساقيه يه نقل ايلسه اشبو نقل صحيح اولورمى بعض شافعيه جواب بيورديلركه
ملكه ارصاد مالكه ارصاددر يعنى انى وكيل مشروحك قلمسى صحيح اولور
امدى مرصد عليه سابقده اولديغى كبى انى اداره لازمه اولور زيرا حاويده
مذكوردركه بر حوض خراب اولسه اوقافى حوض آخره صرف اولنور بوندن
فهم اولنان ارصاد وقف معناسنده اولمقدر اصل لغت معناسى مترقب اولوب
كوزتمكدر ❊ دار كبيرة فيها بيوت وقف بيناتها على عتيقه فلان والباقى
على ذريته وعقبه ثم على عتقائه قال الوقف الى العتقاء هل يدخل من
خصه بالبيت فى الثانى اختلف الافتاء اخذا من خلاف مذكور فى الذخيرة لكن
فى الخانية اوصى لرجل بمال وللفقراء بمال والموصى له محتاج هل يعطى من نصيب
الفقراء اختلفوا والاصح نعم ❊ بيوت متعدده يى مشتمله دار كبيره صاحبى اندن
بر بيتى كندونك عتق ايتديكى فلانه وباقى بيتلرى كندولرينك ذريت وعقبلرينه
بعده معتقلرينه وقف ايدوب صكره وقف عتقايه رجوع ايدوب انلره خاص
اولسه مقدم بر بيتله تخصيص ايتديكى معتق ايكنجى عتقاده داخل اولورمى
ذخيره ده ذكر اولنان بر كمسه كندى ارضنك غله سنك نصفنى اقرباسنك فقراسنه
ونصف آخرينى سائر مساكين وفقرايه وقف ايدب بعده كندونك اقرباسنك فقرالرى
محتاج اولسه لر كندولرينك مزبور مساكين ايچون تخصيص اولنان نصفدن
حصه اعطا اولنورمى هلالك عندنده اولنمز وبعضيلر اولنور ديديلر اشبو خلافدن اخذ
ايله خصوص مشروحك افتاسنده دخى اختلاف اولندى لكن خانيه ده
مرسومدر كه بر كمسه بر آخر كسه يه بر مقدار مال وفقرايه بر مقدار مال وصيت
ايدوب مقدمكى موصى له محتاج اولسه فقرانك نصيبندن اكا اعطا اولنورمى
اشبو مسئله ده ميان علماده اختلاف واقع اولدى اصح اولان اعطا اولنمسيدر
❊ اسنا جدارا موقوفة فيها اشجار مثمرة هل له الاكل منها الظاهر انه
اذا لم يعلم شرط الوقف لم يأكل لما فى الحاوى غرس فى المسجد اشجارا تثمر

ان غرس للسبيل فلكل مسلم الاكل والا فتباع لمصالح المسجد ✻ برکسه کندوده
اشجار مثمره اولان وقف منزلی استجار ایلسه کندویه اندن اکل مشروع
اولورمی ظاهر اولان واقفک شرطی معلوم اولمزسه اندن اکل ایتمز وحاویده
مرسومدرکه برکسه مسجده اشجار مثمره غرس ایدوب وانی فی سبیل الله
وقف اولەرق غرس ایدرسه هر مسلمه اندن اکل جائزدر یوقسه بیع اولنوب
مصالح مسجده صرف اولنور ✻ قولهم شرط الواقف کنص الشارع ای
فی المفهوم والدلالة ووجوب العمل به فیجب علیه خدمة وظیفته اوترکها لمن یعمل
والا اثم لاسیما فیما یلزم بترکها تعطیل الکل من النهر ✻ فقها رحمهم الله تعالی
حضراتنک واقفک شرطی شارعک نصی کبی قوللرینک معناسی یعنی ذکر
وتکلم اولنان لفظدن معنانک فهم اولنوب ولفظک اکا دلالتده وکندیله
عملک وجوبنده دیمکدر بحرده مسطوردرکه وقف واقفک لسانله تکلم وتفوه
ایتدیکی شرط اوزرینەدر کاتبک کتابت وتحریرنه عمل یوقدر یعنی شروطده
اعتبار لسانله تلفظ اولنانلرەدر مجردوقفیەلرده بلا تکلم کتب وتحریر اولنانلره
دکلدر امدی ارباب وظائف وظیفەسنک خدمتنی ادا ویاخود وظیفەیی عمل ایدن
کمسەیه که ادا خدمت ایدن مثلا امام ویامؤذنه ترک ایتمک واجبدر واکر کندوسی
ادای خدمت ایتیوب ووظیفەیی ادای خدمت ایدن کمسه ایچون ترک ایتزسه
صاحب وظیفه آثم اولور باخصوص بعض اولورکه مدرسەنک مدرسی
کبی کندونک خدمتی ترکیله خدمتک تعطیلی لازم کلور اشبو مسائل
مشروحەنک کلیسی نهردن منقولدر بومقامده مفهومک منطوق مقابلی
اولمسی دخی محتملدر حنفیه کلام شارعده مفهوم مخالفی بجمیع اقسامەنفی
ایتدیلر یعنی کرک مفهوم شرط ویاعددویاصفت ویاغایت قنغیسی اولورسه اولسون
✻ وفی الاشباه الجامکیة فی الاوقاف لها شبه الاجرة ای فی ز من المباشرة والحل
للاغنیاء وشبه الصلة فلومات اوعزل لاتسترد المعجلة وشبه الصدقة لتصحیح
اصل الوقف فانه لایصح علی الاغنیاء ابتداء وتمامه فیها ✻ اشباهده مرسومدرکه
اوقافده جامکیه که امام ومؤذن امثالی کمسەلرک تعیینات ووظیفەلری ایچون
خدمته مباشرت وقتده واغنیایه حلال اولمسنده اجرته مشابهت واردر
وصلەیه ده مشابهتی واردر امدی قبضه مالک اولمغله بعد القبض امام ویا طالب
علم وفات اینسه اخذ ایتدیکی وظیفهٔ معجله استرداد اولنمز وقف ابتداء اغنیایه
صحیح اولمغین اصل وقفک صحتنه مبنی جامکیهٔ مشروحه ده صدقه شائبەسیده
واردر اشبو بحثک تمام وتفصیلی اشباهده در ✻ یکره اعطاء نصاب لفقیر
من وقف الفقراء الا اذا وقف علی فقراء قرابته اختیار ومنه یعلم حکم المرتب

الکثیر من وقف الفقراء لبعض العلماء الفقراء فلیحفظ ✻ فقرایه مشروط اولان
وقفدن برفقیره نصاب اعطاسی مکروهدر وقف صدقه قبیلندن اولمغله زکاته
مشابه اولمغین لکن اقرباسنک فقراسنه وقف ایتمش اولورسه وصیت قبیلندن
اولمغله مکروه اولمز واشبو بیان سابقدن فقرایه مشروط وقفدن بعض عالم فقیره
مرتب کثیرک حکمی معلوم اولدیکه نصابه بالغ اولورسه جائز دکلدر ✻ لیس
للقاضی ان یقرر وظیفة فی الوقف بغیر شرط الواقف ولایحل للمقرر الاخذ الا النظر
علی الوقف باجر مثله قنیه ✻ بر وقفده قاضییه خلاف شرط واقف وظیفه تقریر
واحداثی مشروع دکلدر وتقریر اولنان کمسەیه اخذی حلال دکلدر الا وقف
ایچون اجر مثلیله نظر وحفظ واردر ✻ یجوز الزیادة من القاضی علی معلوم
الامام اذا کان لا یکفیه وکان عالما تقیا ثم قال بعد ورقتین والخطیب ملحق بالامام
بل هو امام الجمعة قلت واعتمده فی المنظومة المحبیة ونقل عن المبسوط ان السلطان
یجوز له مخالفة الشرط اذا کان غالب جهات الوقف قری ومزارع فیعمل
بامره وان غایر شرط الواقف لان اصلها لبیت المال ✻ امام عالم وتقی اولوب
ووظیفەسی کندویه کفایت ایتمزسه قاضییه وظیفەسنک اوزرینه مسجدک
وقفندن زیاده ایتمک جائز ومشروع اولور بوندن صکره صاحب اشباه
ایکی ورقه دنصکره دیدیکه خطیبده امامه ملحقدر بلکه جمعەنک امامیدر دیدی
شارح رحمه الله تعالی دیرکه منظومهٔ محبیه صاحبی معتمد اولان بودر دیوب
ومبسوطدن نقل ایتدیکه بر وقفک اکثر جهاتی قرا ومزارع اولورسه پادشاه
عالمپناه حضرتلرینه شرط واقفه مخالفت ایتمک جائز اولور امدی وقف مزبورک
اصلی بیت المال اولمغله پادشاه عالمپناه حضرتلرینک امریله عمل اولنور
هرنقدر شرط واقفه مغایر اولورسه ده ✻ یصح تعلیق التقریر فی الوظائف
فلو قال القاضی ان مات فلان اوشغرت وظیفة کذا فقد قررتک فیها صح ✻
وظائفده تقریر وتوجیهی تعلیق صحیح اولور فچانکه بر قاضی فلان کمسه وفات
ایدرسه ویا فلان جهت خالیه قالوب محلوله اولورسه تحقیق انی سکا تقریر ایتدم
دیسه اشبو تقریر صحیح اولور معلق علیه بولندقده تقریری تجدیده محتاج
اولمز تعلیقک صحتنک فائدەسی بودر ✻ لیس للقاضی عزل الناظر بمجرد شکایة
المستحقین حتی یثبتوا علیه خیانة وکذا الوصی ✻ مجرد ارباب مرتزقەنک
شکوالریله اوزرینه خیانت اثبات ایتمکسزین قاضییه ناظری عزل جائز دکلدر
وصیده بنه بویلەدرکه مجرد شکوا ایله عزل اولنمز بلا جنحة عزل ایتسه سید حموی
ناظر منعزل اولور وقاضی آثم اولور وظاهر اولان بودر دیدی ✻ الناظر
اذا آجر انسانا فهرب ومال الوقف علیه لم یضمن بخلاف ما اذا فرط فی خشب

الوقف حتى ضاع ضمن ❊ بر ناظر برانسانی بروقفده استخدام ایچون ایجار ایدوب قبل اداءالخدمة مال وقف ذمتنده اوله رق مزبور اجیر فرار ایتسه متولی مال وقفی ضامن اولمز و وقفك خشبنی یونمه‌ده افراط ایتمکله ضایع اولسه صورة مشروحه‌نك خلافنه درکه ضامن اولور واجرتله امین کتب کابلری سلکوب کوه‌سنی ازاله ایتمکله ضایع اولسه بنه ضامن اولور ❊ لانجوز الاستدانة على الوقف الااذا احتیج الیها لمصلحة الوقف کتعمیر وشراء بذر فیجوز بشرطین الاول اذن القاضی فلو ببعد منه یستدین بنفسه الثانی ان لاتتیسر اجارة العین والصرف من اجرتها ❊ وقف اوزرینه استدانه جائزه‌دکلدر الا تعمیر وشراء بذر کبی وقفك مصلحتی ایچون کندویه احتیاج اولورسه ایکی شرطله جائزه اولور اولا اذن قاضی واکر قاضی استدانه محلندن مسافهٔ بعیده‌ده اولورسه متولی بنفسه کندوسی استدانه ایدر وثانیا عین وقفی اجاره ایدوب آنك اجرتندن صرف متیسر اولمقدر ❊ والاستدانة القرض والشراء نسیئة وهل للمتولی شراء متاع فوق قیمته ثم بیعه للعمارة ویکون الربح على الوقف الجواب نعم ❊ استدانه وقفیچون استقراض ایدوب قرض آلمقدر ویاخود نسیئة بر نسنه اخذ ایدوب وقفه صرف ایتمکدر امدی متولینك کندی مالندن مصرف وقفه صرفی ویا کندونك بعض اخشابنی بنای وقفه وضعی استدانه عد اولنمز ومتولیچون بر متاعی قیمتندن زیاده‌یه اشترا ایدوب بعده عمارهٔ وقف ایچون آنی دکر بهاسیله بیع ایدوب وربحك وقف اوزرینه اولمسی جائز ومشروع اولور می بلی اولوردیو جواب ویررلر لکن تاتارخانیه‌دن نقلا فتوی ربحك متولینك ضمانی قولنه‌در ❊ اقر بارض فی ید غیره انها وقف وکذبه ثم ملکها صارت وقفا ❊ برکسه برآخر کسه‌نك یدنده بولنان ارضه اشبو ارض وقفدر دیو اقرار ایدوب وذی الید آنی تکذیب ایتدکدنصکره مقر اکا مالك اولسه اول ارض وقف اولور کندونك زعمیله کندوبی مؤاخذه‌یه مبنی ومالکیت کرك سبب اختیاریله اولسون وکرك سبب جبریله اولسون ❊ یعمل بالمصادقة على الاستحقاق وان خالفت کتاب الوقف لکن فی حق المقرخاصة فلواقر المشروطله الریع او النظر انه یستحقه فلان دونه صح ولو جعله لغیره لا ❊ بر وقفه استحقاق اوزره مصادقه ایله عمل اولنورکه مثلا موقوف علیه فلان کسه بنمله برابر اشبو غلهٔ وقفه ویا نظارته مستحق اولور ویا اول مستحق اولور کندوسی اولمز دیو اقرار ایلیوب اول ده کندوبی تصدیق ایدرسه اقرار مشروح فقط مقر حقنده صحیح اولور اولاد وذریتی حقنده اولمز هرنقدر وقف نامه‌یه مخالف اولورسه‌ده واقفك وقفنامه‌ده

(اولان)

اولان کلامندن رجوع ایدوب اقرار ایتدیکی شرط ایتمسنه حملله واکر مشروطله کندویه وقفدن عائد اولان حصه‌یی غیری کمسه ایچون قیلوب کویا کندی حقنی اسقاط ایتمش اولورسه بو صحیح اولمزارثك اسقاطله ساقط اولمدیغی کبی واکرولوجعله لغیره حصه‌سنی غیره تبرع ایدرسه معناسنه اولورسه بونك صحیح اولمسنده شبهه یوقدر ❊ وسیجیء آخرالاقرار ❊ ومضمون مشروح اقرارك آخرنده قریبا کلور ❊ ولایکفی صرف الناظر لثبوت استحقاقه بل لابد من اثبات نسبه وسیجیء فی باب دعوی ثبوت النسب ❊ برکسه‌نك بر وقفك غله‌سنده استحقاقی اولوب ارباب مرتزقه‌دن اولمسنك ثبوتنده اول وقفك ناظرینك کندویه غلهٔ وقفدن صرف واداسی کفایت ایتمز صرفنده خطاسی اولمق احتماله مبنی بلکه نسبنك اثباتندن لازمدرکه کندوسی اولاد واقفدندر وحصه داردر دیو اقامهٔ بینه ایتملی وقریبا باب دعوی ثبوت النسبده کلورکه برکسه برآخر کسه‌یی محفل قضایه احضار ایتسه که سنده بابامك شوقدر حقی واردر دیو اول کسه کرك مبلغ مشروحی اقرار ایتسون وکرك ایتمسون کندویه حضور قاضیده نسبنی اثبات لازمدر ❊ متی ذکر الواقف شرطین متعارضین یعمل بالمتأخر منهما عندنا لانه ناسخ للاول ❊ بر واقف کندی وقفنده بری برینه متعارض ایکی شرط ذکر ایدرسه ثانی اولی ناسخ اولمغله حنفیه نزدنده شرط متأخر ایله عمل اولنور مثلا اولا استبدالی ثانیا منعنی ذکری کبی برکسه وقفیه‌سنك اولنده لایباع ولایوهب ولایملك دیو تحریر ایدوب بعده آخرنده فلان کسه ایچون وقف ایتدیکی نسنه‌یی بیع ایدوب ثمنیله آنك بدلنه یرینه وقف اولور نسنه‌یه استبدال ایدردیو کتب ایلسه امدی آنك بیع واستبدالی جائز اولوب ثانی اولی ناسخ اولور واکر متعارض اولمزلرسه ایکیسیله ده عمل واجب اولور ❊ الوصف بعد الجمل یرجع الى الاخیر عندنا والى الجمیع عند الشافعیة لوبالواو ولوبثم فالى الاخیر اتفاقا الکل من وقف الاشباه وتمامه فی القاعدة التاسعة ❊ بری برینك اوزرلرینه عطف اولنان جمله‌لردنصکره وصفکه مثلا وقفت على اولادی واولاد اولادی واولاد اولاد اولادی الذکور دیمك کبی بر صفت ذکری اکر عطف واوایله اولورسه حنفیه کوره آلك صکره کینه شافعیه قتنده جمیعسنه راجع اولور یعنی موقوف علیهمده وصف شرط منزله‌سنده‌در واکر عطف ثم ایله اولورسه اتفاقا وصف اخیره راجع اولور ومضامین مشروحه‌نك کلیسی اشباهك وقفندن منقوله‌در وتمامی قاعدهٔ تاسعه‌ده مذکوردر ❊ من وقف حال صحته وقال على الفریضة الشرعیة قسم على ذکورهم

واناثهم بالسوية هو المختار المنقول عن الاخيار كما حققه مفتي دمشق يحيى
بن المنقار في الرسالة المرضية على الفريضة الشرعية ونحوه في فتاوى
المصنف ✽ شول بركسه كه حال صحتنده وقف ايدوب وشرطني فريضهٔ
شرعيه اوزره ورثه ميانلرنده تقسيم اولنه ديو بيان ايلسه ورثه‌نك ذكور
واناثي بينلرنده على السويه تقسيم اولنور انجق اخيار مجتهديندن منقول
ومختار اولان بودر زيرا اولاد آدم كبي درجه وقوتده متساوي اولان كسه‌لر
ميانلرنده ارث فرضيله على السويه‌در اما ابنله بنت بيننده ارث نصفيتله در
فرضيله دكلدر اما صورهٔ مشروحه‌ده ﴿للذكر مثل حظ الانثيين﴾ قولني زياده
ايدرسه ماقبلني بيان اولمغله مساوات رفع اولنور تكم مضمون مشروحي
دمشق مفتيسي يحيى بن منقار الرسالة المرضية على الفريضة الشرعيه
نام تأليفنده بيان ايلدي وبونك مثلي مصنف مرحومك فتاواسنده دخي
مرسومدر ✽ وفيها متى ثبت بطريق شرعي وقفيتهٔ مكان وجب
نقض البيع ولاثم على البائع مع عدم علمه وللمتولي اجر مثله ولو بنى المشتري
اوغرس فذلك لهما فيسلك معهما بالانفع للوقف ✽ واشباهده مرسومدر كه
قچان بيع اولنان بروقف ارضك وقفيتي بروجه شرع شريف ثابت اولسه
بيع مزبورك نقضي واجب اولور وقفيتنه علملري اولميه‌رق اولديسه كرك
بايعه‌وكرك مشتريده اثمده اولمز ومتوليچون مشتريدن ارضك اجر مثلني مطالبه
واردر واكر مشتري مكان مشمر وحه بنا وياغرس احداث ايلسه اول
بناايله غرس باني ايله غارسكدر فذلك لهما بدلنه شارح رحمه الله فهماله ديسه
يك واضح اولوردي يعني بناايله غرس مشترينك اولور ديمك وبنا وغرس حقنده
وقفه انفع اولان طريقه سلوك اولنور كه آنلري وقف ايچون قلمق انفع اولورسه متولي‌يه
تمليك اولنورلر يوق وقفه اصلح اولان بناايله غرسك اجاره ايله مشترينك يدنده ابقاسي
اولورسه ابقا اولنوروا ولي اولان بالانفع كلمه‌سنده بانك حذفيدر يسلك كلمه‌سنه نائب
فاعل اولمغله ✽ وفي البزازيه معزيا للجامع انما يرجع بقيمهٔ البناء بعد نقضه
ان سلمه المشتري للبائع وان امسكه لم يرجع بشيء بخلاف مالو استحق المبيع ✽
وبزازيه‌ده مرسومدر كه صورهٔ مشروحه‌ده جامعدن نقلله مشتري
بناني بايعه تسليم ايدرسه بنانك منقوضا قيمتيله رجوع ايدر واكر كندوسي امساك ايدرسه
برشيئله رجوع ايده‌مز اكر ملك مبيع مستحق چقيلورسه بونك خلافنه دركه
مشتري بايعه انجق مبنيا بنانك قيمتيله رجوع ايدوب بعد النقض منقوضا قيمتيله
رجوع ايتمز ✽ لوانقطع ثبوته فما كان في دواوين القضاة اتبع والافمن برهن
على شيء حكم له به والاصرف للفقراء مالم يظهر وجه بطلانه بطريق شرعي فيعود لملك
واقفه اولوارثه اوليبت المال ✽ تقادم ازمانله شاهدلر قالمغله بروقفك بروجه

شرعي ثبوتي ممكن اولمسه دواوين قضاتده اول وقفك ثبوتنه دلالت
ايدر مضامين بولنورسه آنكله عمل واكا اتباع اولنور
واكر مضامين مشروحه بولنمزسه بر نهج شرع قويم اقامهٔ بينه ايدن كسه‌يه
اول وقفله حكم اولنور يوقسه مادام بطلاني وجه شرعيله ثابت اولمدقجه فقرايه
صرف اولنور واكر اغنيايه شرط ويالدي الحاجة يعني شرط كبي وقفك
بطلاني ظاهر اولورسه واقفنك ويا وارثنك ملكنه عودت ايدر ويابيت الماله
ضم اولنور ✽ فلو وقفه السلطان عاما جاز ولو لجهة خاصة فظاهر كلامهم
لايصح ✽ امدي مزبور بيت الماله عائد اولان وقفي پادشاه عالمپناه حضرتلري
مصلحت عامه ايچون وقف ايلسه جائز اولور واكر فلانك اولادنه ديمك كبي
بر جهة خاصه ايدرسه فقهانك كلاملرينك ظاهري اول وقفك عدم صحتيدر
✽ لوشهد المتولي مع آخر بوقف مكان كذا على المسجد فظاهر كلامهم قبولها ✽
بر وقفك متوليسي بر آخر كسه ايله برابر فلان مكانك متوليسي اولديغي فلان
مسجده وقفيتنه شهادت ايتسه امدي فقهانك ظاهر كلاملري شهادهٔ
مشروحه‌نك قبولنه‌در زيرا متولئ مذكورك شهادتي اصل وقفك فلان جهته
اولمسنه‌در بونده كندويه بر جر مغنم يوقدر كه شهادتي رد اولنه ✽ لاتلزم
المحاسبة في كل عام ويكتفي القاضي منه بالاجمال لو معروفا بالامانة ولو
متهما يجبره على التعيين شيئا فشيئا ولا يحبسه بل يهدده ولو اتهمه يحلفه
قنية ✽ بر وقفك متوليسي امانتله معروف اولورسه قاضي كندودن بهرسنه
محاسبه طلب ايتميوب بروجه اجمال حسابله كفايت ايدر واكر استقامتلو
اولميوب خيانتله متهم اولورسه يكان يكان تعيين وبيان اوزره محاسبه‌يه
جبر ايدر وكندويي حبس ايتميوب بلكه برايكي كون تهديد ايدوب وتهمتده
بولورسه امين دخي اولسه تحليف ايدر ✽ قلت وقد منافي الشركة ان
الشريك والمضارب والوصي والمتولي لايلزم بالتفصيل وان غرض قضاتنا ليس
الا الوصول لسحت المحصول ✽ شارح رحمه الله تعالى ديركه ماسبقده شركت
بحثنده ذكر ايتدككه شريك ومضارب ووصي ومتولي اخذ وعطالرنده
تفصيله الزام اولنمزلر وزمانه قاضيلرينك غرض ومقصودلري انجق صرف حرام
محصوله وصولدر ✽ لوادعى المتولي الدفع قبل قوله بلا يمين لكن افتى المنلا
ابوالسعود انه ان ادعى الدفع من غلهٔ الوقف في وقفه كاولاده واولاد اولاده
قبل قوله وان ادعى الدفع الى الامام بالجامع والبواب ونحوهما لايقبل ✽ واكر
متولي غلهٔ وقفي مصرفنه صرف ودفع ادعاسي ايدرسه بلا يمين قولي مقبول
اولور لكن مولانا ابوالسعود افندي بيورديلركه اكر متولي اولاده واولاد اولاده اولان ذريت

وبانكيه لر اهـاليسى وقفلرنده كى غـلهٔ وقفدن اربابنـه دفع ادعاسى ايدرسـه
قـولى مقبول اولور واكر جامعك امامنه وبوابنـه وبونلر امثالنه دفـع دعواسى
ايدرسـه قولى مقبول اولمز ✻ كمالو استأجر شخصا للبنـاء فى الجامع باجرة
معلومة ثم ادعى تسليم الاجرة اليه لم يقبل قوله قال المصنف وهو تفصيل فى غاية
الحسن فيعمل به واعتمده ابنـه فى حاشية الاشبـاه ✻ صورة مشروحه ده متولى نك
قولنك مقبول اولمديغى متولئ مزبورك جامعده بنا ايچون اجرة معلومه ايله بركسه يى
استيجار ايدوب بعـده اجرتك كندويه تسليمنى ادعا صورتنـده قـولنك مقبول
اولمديغى كبيدر مصنف والا جناب عليه رحمـه الملك الوهـاب اشبو تفصيل
مشروح غايت حسنده برتفصيلدر ديدى امدى بونكله عمل اولنور ومصنفك اوغلو
اشبـاه حاشيه سـنده بو تفصيله اعتمـاد ايلدى ✻ قلت وسيجئ فى العارية معزيا
لاخى زاده ✻ شـارح رحمه الله تعالى ديركه تفصيل مشروحى اخى زاده يه نسبتله
عاريه بحثنده قريبا كلور ✻ لوآجر القيم ثم عزل فقبض الاجرة للمنصوب فى الاصح ✻
بر متولى بروقفى ايجـار ايدوب بعده كندوسى عزل اولسـه قول اصحده قبض
اجرت مجددا نصب اولنان متولينكدر معزول كندى نفسى ايچون ايجـار ايتموب
وقف ايچون ايتكله وامور وقفه متولى انجق منصوبدر وباخصوص معزولك عزلى
خيـانتله اولورسه ✻ وهل يملك المعزول مصـادقة المستـأجر على التعمير قيل نعم
قال المصنف والذى ترجح عندى لا ✻ متولئ معزولك مستـاجرك تعميرى اوزره
مصـادقـه يه كه كندونك اذنيـله تعمير ايلدى وقفه حسـاب ايدر ديمكه قادر
اولورمى بعضيلر اولور ديديلر مصنف مرحوم بنم عندمده ترجيح اولنان اولمقدر
ديدى ✻ ليس للمتولى اخـذ زيادة على ماقـدرله الواقف اصلا ✻ متوليچـون
واقفك كندويه تعيين وتقدير ايتديكى وظيفه نك اوزرينـه زياده نسنه اخـذى
اصلا كه اجر مثلى اولسـون ويا اولمسـون مشروع دكلدر اجر مثلندن اكثر دخى
اولسه واقفك تقدير ايتديكنى اخذ ايدر واكر متولى منصوب قاضى ايسه انجق اجر
مثلنى اخـذ ايدر ✻ ويجب صرف جميع مايحصل من نمـاء وعـوائد شرعـية
وعرفية لمصارف الوقف الشرعـية ✻ متوليه وقفـك ايرادندن حاصله اولان
شرعى وعرفى حاصـلاتى وقفك مصـارف شرعيه سـنه صرف واجبدر اكر
متوليچـون وظيفهٔ معينه وار ايسـه آنى اخـذ ايدر يوقسه اجر مثلى مقـدارى
اول مثلاو وقفده كندونك امثالى متوليلرك اخـذ ايتـدكلرينى كندوسى دخى اخذ
ايدر ✻ ويجب على الحـاكم امر المرتشى برد الرشـوة على الراشى غب الدعـوى
الشرعـية الكل من فتـاوى المصنف قلت لكن سيجئ فى الوصـايا ومر ايضـا
ان للمتولى اجر مثل عمله فتنبه ✻ حاكم اوزرينه دعواى شرعيه عقيبنده مرتشى نك

اخـذ ايتـديكى رشـوتى ويرن كسـه يه رد ايله امر واجبدر ودعـوادن مقدم
ويريلان ودعواى غير شرعيه حقنده ويريله نك ردنك وجوبى بالطريق الاولى در
غب غينك كسريله برشيئك عاقبتى وصوكى معناسنه در اشـبو مسـائل مشروحه نك
كليسى مصنف والا جنابك فتـاواسندن منقولدر شـارح رحمه الله تعـالى
ديركه وصـاياده كلور وماسـبقده دخى مرور ايتـديكه متوليچـون عملنك اجر
مثلى واردر شارح مرحومك لكن سيجئ استدراكى ليس للمتولى اخذ زيادة قولندندر امدى
اولى اولان آنك قربنده ذكر ايتمك ايدى ✻ لووقف على فقراء قرابته لم يستحق مدعيها
ولوولـيا لصغير الا ببينة على فقره وقرابتـه مـع بيـان جهتهـا فاذا قضى له
استحقه من حين الوقف عليه فتـاوى ابن نجيم ✻ بر كمسـه اقرباسنك
فقراسنه وقف ايتسه قرابت ادعاسى ايدن اول وقفدن حصه يه انجق فقرنه وجهة
قرابتنى بيان ايده رك قرابتنه اقامهٔ بينه ايله مستحق اولور مدعئ مزبور هرنقدر صغيرك
وليسـى اولوب انكيچون دعوى ايدرسـه ده قچـان مدعئ مزبوره قضـا
وحكم اولنورسـه حصه سـنه حين وقفدن مستحق اولور حين قضا دن اولمز
بونده فقيرزكات حقنده فقير عداولنان در امدى مسكنى وخادمى اولان كمسه زكات ووقف
حقنده فقيردر وفيها سئل عمن شرط السكنى لزوجته فلانة بعد وفاته مادامت عزبا
فمات وتزوجت وطلقت هل ينقطع حقها بالتزويج اجاب نعم ✻ دخى فتاواى مذكوره ده
سؤال اولنـديكه بركسه وقف ايتديكى منزلك سكناسـنى كندونك وفاتندنصكره
فلانه عورتى مادام بر اره تزويج اولنمدقجه كندويه شرط ايدوب امدى اول كمسه
فوت اولوب وعورت تزويج اولنـوب بعـده تطليق اولنسـه تزويجله عورتك
حق سـكنادن منقطع اولورمى بلى اولور ديو جواب ويور ديلر ومدرسـه سنده
بكار اولان طـالب علمك اقامتنى شرط دخى بنـه بويله در اكا اعتبـار اولنـور
✻ وكذا الوقف على امهـات اولاده الامن تزوج اوعـلى بنى فلان الامن خرج
من هـذه البـلدة فخرج بعضهم ثم عاد اوعلى بنى فلان ممن تعلم العلم فترك بعضهم
ثم اشتغل به فلا شئ له الا ان يشرط انه لو عاد فله فليحفظ خزانة المفتين ✻ شـارح
ديركه امهـات اولادينـه وقف بنـه بويله در الا اره تزوج ايده نه دكل ديسـه
ويابنى فلانه وقف اولسـون الابلده دن خروج ايده نه اولمسـون ديوب بعـده
بعضيلرى خروج ايدوب صكره عودت ايلسـه وياخود فلان اوغوللرنده تحصيل
علم ايدن ارباب كماله وقف اولوب بعده انلرك بعضيسـى تعلم علمى ترك ايدوب صكره
ينه اكا مشغول اولسه كندويه وقفدن برشئ اولمز الا واقف اكر عودت ايدرسـه
كندويه حصه اولسون ديو شرط ايدرسه اولوقت حصه دار اولور ✻ وفى الوهبانية
قضى بدخول ولد البنت بعد مضى سـنين فله غلة الآتى لا الماضى لومستهلكة ✻

دخی وهبانیه ده مذکوردرکه بر وقفك استحقاقنده قز اولادینك بر قاج سنه مرورندنصکره دخولیله حکم اولنسه کندولرینه زمان آتیده حاصله اولان غلالده حصه اولور زمان ماضیده کی استهلاك اولنمش اولورسه آندن برشیٔ اخذ ایده‌مز واکر سنین ماضیه‌نك غلالی موجوده اولوب هالکه اولمزسه اکا ده حصه دار اولور ❊وقف علی بنیه وله ولد واحد فله النصف والباقی للفقراء اوعلی ولده له الکل لانه مفرد مضاف فیعم ❊ بر واقف اوغوللری اوزرینه وقف ایدوب حالبوکه کندونك فقط بر اوغلو اولسه وقفدن اکا نصف حصه اولور وقفك وصیتده اقل جمع ایکی اولمغله وقفك باقیسی فقرا ایچون اولور واکر وقفی واقف ولدینه ایدرسه وقفك کلیسی کندونك اولور ولد مضاف اولان مفرد اولمغله عام اولور ❊ للمتولی الاقالة لوخیرا ❊ متولیچون اجاره‌یی اقاله مشروعه در اکر وقف حقنده خیر اولوب وکندوسی عقد ایتمش اولورسه ❊آجر بعرض معین صح وخصاه بالنقود ❊ متولی وقفی عرض معین مقابلی ایجار ایتسه صحیح اولور اما مین وقفك ایجارینی نقود ایله اولمغه تخصیص ایلدیلر ❊ للمستأجر غرس الشجر بلا اذن الناظر اذا لم یضر بالارض ولیس له الحفر الا باذن ویأذن لوخیرا والالا ❊ وقفك ارضنه شجر غرسنك ضرری اولمیجق متولینك اذنی اولمقسزین مستأجره شجر غرسی جائز ومشروعدر حیاض حفری انجق اذن متولیله اولور ومتولی حفره اذن ویرر اکر آنده وقفه خیر ومنفعت فهم ایدرسه یوقسه اذنی مشروع دکلدر

❊ فی بیان البناء فی ارض الوقف ❊

❊ ومابناه مستأجر اوغرسه فله مالم ینوه للوقف ❊ ارض وقفه مستأجرك ایتدیکی بنا ویاغرس ایتدیکی شجر کندونکدر مادام آنك وقف ایچون اولمسنه نیت ایتمدیسه ❊ والمتولی بناؤه وغرسه للوقف مالم یشهد انه لنفسه قبله ❊ متولینك ارض وقفه کندی مالندن بنا وغرسی وقف ایچوندر مادام مقدم نفسیچون اولمسنه اشهاد ایتمدکجه معلوم اولسونکه ارض وقفده بنا حقنده تفصیل وبیان واردر بانی متولی اولوب ووقفك مالندن بنا ایدرسه اول وقفدر کرك وقف ایچون بنا ایتسون وکرك نفسی ایچون وکرك علی الاطلاق ایتسون زیرا ارض وقفده متولی وقفك مالیله کندی نفسیچون بنایه مالك اولمز پس هرنقدر نفسیچون دیسه دخی وقفك اولور واکر متولی واقفك غیری اولوب وکندی مالندن وقف ایچون دیه‌رك ویا علی الاطلاق بنا ایدرسه وقفك اولور واکر بانی واقف اولوب

وعلی الاطلاق ایدرسه اول وقف اولمز بلکه آنك ملکی اولور ❊ کذا فی الذخیرة ❊ واکر متولی کندی مالندن نفسیچون بنا واشهاد ایدرسه اول کندونکدر ❊ کذا فی القنیة والمجتبی ❊ واکر بانی متولی اولمیوب وبنایی اذن متولیله وقفه رجوع ایچون ایدرسه وقفك اولور واکر اذن متولیله اولمیه‌رق وقف ایچون ایدرسه ینه وقف اولور واکر نفسیچون ویا علی الاطلاق ایدرسه دفعنك وقفه ضرری اولمزسه دفع ایدر واکر ضرری اولورسه اول بانی کندی مالنی ضایع قیلمیجیدر وقفه ضررسز خلاصنه دك متربص اولوب کوزه در موجر مستأجره جبرا ایتدیکی بنایی تملیك ایده‌مز الا قلعیله ارضه نقصان طاری اولورسه ایدر یوقسه رضاسیله اولور ❊ واوآجر لابنه لم یجز خلافا لهما کعبده اتفاقا هذا لو باشر بنفسه فلو القاضی صح وکذا الوصی بخلاف الوکیل ❊ متولی وقفی اوغلونه ایجار ایتسه جائز اولمز امامین ایچون اختلاف واردر مأذون اولان عبدنه اتفاقا ایجاری مشروع اولمدیغی کبی تهمت محلی اولمغله واشبو ابنیله عبده متولینك ایجارینك عدم جوازی متولینك ایجاره بنفسه کندونك مباشرتنه نظرادر اما بالذات متولی مباشرت ایتیوب غائب ویامریض اولمغله قاضی ایجار ایدرسه امدی متولینك اوغلونه وعبدنه ایجاری صحیح اولور تهمت مرتفعه اولمغله وصیده ینه بویله درکه یتیمك مالنی اوغلونه بیعی صحیحدر بلکه کندی نفسنه دخی بیع ایتسه اولور اما وکیل بونك خلافنده درکه بیع وشرایه وکیل اولان کمسه شهادتی کندی حقنده مقبوله اولمیان اصول وفروعی امثالی کمسه‌لره بیع ایده‌مز تهمت محلی اولمغله ❊ وقف علی اصحاب الحدیث لایدخل فیه الشافعی اذا لم یکن فی طلب الحدیث ویدخل الحنفی کان فی طلبه اولا بزازیة ای لکونه یعمل بالمرسل ویقدم خبر الواحد علی القیاس ❊ بر کمسه اصحاب حدیثه وقف ایلسه اول وقفه استحقاقده شافعی المذهب اولوب حدیث طلبنده اولمیان کمسه‌لر داخل اولمز حدیث شریف طلبنده اولسون ویا اولمسون حنفیلر داخل اولور حدیث مرسلکه کندوده روایت ایدن صحابی ساقط اولان حدیثله عمل ایدوب وخبر واحدی قیاس اوزرینه تقدیم ایتدکلرندن ❊وجاز علی القبور والاکفان لاعلی الصوفیة والعمیان فی الاصح ❊ قبور اوزرینه قرأن قرائتنه موتی تکفینتنه وقف جائز ومشروعدر صوفیه واعمار اوزرینه وقف مشروع دکلدر انجق اصح اولان قول بودر

❊ فی بیان شرط النظر للارشد ❊

ولو شرط النظر للارشد فالارشد من اولاده فاستويا اشتركا به افتى المنلا
ابو السعود معللا بان افعل التفضيل ينتظم الواحد والمتعدد وهو ظاهر
برواقف وقفنده نظارت وتوليتي اولادندن ارشده شرط ايدوب امدى اولادندن
ايكى ولد ارشديتده مساوى اولسه لر ايكيسى توليتده مشترك اولوب وظيفه يه
معا مستحق اولورلر مفتى الروم مولانا ابو السعود افعل التفضيل بر ومتعدده منتظم وشامل
اولور ديو علت سرديله بو قول ايله افتا ايلدى وظاهر اولانده بودر
وفى النهر عن الاسعاف شرطه لافضل اولاده فاستويا فلاسنهم ولو احدهما
اورع والاخر اعلم بامور الوقف فهو اولى اذا امن خيانته انتهى جوهرة وكذا
لو شرطه لارشدهم كما فى انفع الوسائل ونهرده اسعافدن نقلا ذكر اولنديكه
برواقف توليتي افضل اولادنه شرط ايدوب امدى فضلده ايكيسى مساوى
اولسه لر سناً كبيرلريچون در واكر بريك ورع صاحبى اولوب ديكرى
امور وقفه يك عالم اولسه توليته عالم اولى در اكر خيانتندن امنيت
اولنورسه بنه بويله نظرى ارشد اولاده شرط ايدرسه افضله شرط كبيدر
ولو ضم القاضى للقيم ثقة اى ناظر احسبه هل للاصيل ان يستقل
بالتصرف لم اره وافتى الشيخ الاخ انه ان ضم اليه الخيانة لم يستقل والافله ذلك
وهو حسن نهر واكر قاضى اصل متولى يه حسبى بر معتمد ناظر ضم ايلسه
اصيله امور وقفده مستقلا تصرف مشروعميدر شارح رحمه الله تعالى بوكا
دائر بر كلام كورهمدم دير وشيخ الاخ افتا ايلديكه اكر مزبور ناظر خيانتنه
مبنى ضم اولنمش اولورسه تصرفده مستقل اوله مز زيرا على الانفراد متصرف
اولسه ضمك برفائده سى اولمز واكر ضم خيانتنه مبنى اولميوب همان امر وقفده
اعانه واحتياط ايچون اولورسه اصيله كندى باشنه مستقلا تصرف واردر
واشبو تفصيل حسندر وفى فتاوى مؤيدزاده معزيا للخانية وغيرها ليس
للمشرف التصرف بل الحفظ خانيه دن وغيريدن نقلله مؤيدزاده نك
فتاواسنده مرسومدر كه مشرف ايچون تصرف يوقدر بلكه آنك خدمتى
همان حفظدر ليس للمتولى ان يستدين على الوقف للعمارة الا باذن القاضى
متولى ايچون وقفك عمارتنه وقف اوزره استدانه جائز دكلدر الا اذن قاضيله
مشروعدر بو مسئله تكرار در مات المتولى والجباة يدعون تسليم الغلة
اليه فى حياته ولا بينة لهم صدقوا بيمينهم لانكارهم الضمان متولى
وفات ايدوب جابيلر غله نك كندويه حال حياتنده تسليمنى ادعا ايدوب
وبينه لرى اولمسه يمينلريله تصديق اولنورلر ضمانى انكار لرينه بناءً لا يجوز
الرجوع عن الوقف اذا كان مسجلا ولكن يجوز الرجوع عن الموقوف عليه

(المشرو)

المشروط كالمؤذن والامام والمعلم وان كانوا اصلح انتهى جوهرة
وقف مسجلدن رجوع صحيح دكلدر لكن مؤذن وامام ومعلم امثالى كندولرينه
مشروط موقوف عليهمدن رجوع جائز ومشروعدر هرنقدر مشار اليهم
اصلح عباد كسه لردن اولورلرسه ده شارحه صواب اولان وان كانوا اصلح بدلنه
اذا لم يكونوا اصلح ديمك ايدى زيرا وجيزده وخلاصه ده بويله در وفى
جواهر الفتاوى شرطه لنفسه مادام حيا ثم لولده فلان ماعاش ثم بعده للاعف
الارشد من اولاده فالهاء تنصرف للابن لا للواقف لان الكناية تنصرف لاقرب
المكنيات بمقتضى الوضع جواهر الفتاواده مرسومدر كه برواقف وقفنده حياتده
اولدقجه نظرى كندى نفسنه بعد وفاته حياتده اولدقجه فلان اوغلونه اندنصكره
اولادندن پك عفيف ورشيد اولانه شرط ايتسه امدى اشبو عبارهٔ مشروحه ده ثم بعده
قولنده كى ها ضميرى ابنه راجع اولور واقفه راجع اولمز زيرا كنايه كه ها كلمه سى
وضعك مقتضاسنه نظرا مرجعك اقربنه منصرف وراجع اولور وكذلك
مسائل ثلاث وقف على زيد وعمرو ونسله فالهاء لعمرو فقط وقفت على ولدى
وولد ولدى الذكور فالذكور راجع لولد الولد فحسب ينه بويله اوچ مسئله
واركه انده اقرب اعتبار اولنور هرنقدر كندولرنده ضمير يوقسه ده
زيرا ايكنجيله اوچنجيده ضمير يوقدر مسئلهٔ اولى بركسه عبارهٔ مشروحه ايله
زيده وعمروه ونسلنه وقف ايلسه ونسله ده كى ها ضميرى فقط عمروه راجع
اولور آنك اولادينه وقف اولور ايكنجى مسئله عبارهٔ مرسومه ايله برواقف
كندى ولديمه وولدمك ذكور اولان ولدينه وقف ايتدم ديسه امدى بونده
ذكور صفتى مجرد ولدك ولدينه راجعدر اصل ولده دكلدر وعكسه
وقفت على بنى زيد وعمرو لم يدخل بنو عمرو لانه اقرب الى زيد فيصرف اليه
هذا هو الصحيح قلت وقد منا ان الوصف بعد متعاطفين للاخير عندنا اوچنجيسى
صورة ثانيه نك عكسيكه زيدك وعمروك اوغللرينه وقف ايتدم مفادى عباره ايله
تعبيردر بونده عمروك اوغللرى داخل اولمز بنى لفظى زيده اقرب اولمغله كندويه
صرف اولنور اشبو ضميرك اقربه صرفى اولنوب ابعد اولان واقفه صرف
اولنمسى انجق صحيح اولان قولدر مقابلى قاضى كامل الدينك ضميرك واقفه
راجع اولوب ابنه اولمسى قوليدر وماسبقده ذكر اولنديكه صورة ثانيه كبى
بعد المتعاطفين وصف ائمهٔ حنفيه قتنده صكره كينكدر اشبو مسئله نك ماقبلنك
عكسى اعتبار اولنديغى كندوده اول اوله قيد اولوب ماقبلنده ثانى ثانى يه قيد
اولديغندندر وفى الزيلعى من باب المحرمات وقولهم ينصرف الشرط اليهما
وهو الاصل قلنا ذلك فى الشرط المصرح به والاستثناء بمشيئة الله تعالى واما فى الصفة

المذكورة فی آخر الكلام فتصرف الی ما یلیه نحو جاء زید وعمرو العالم الخ فلیحفظ ۞
امام زیلعینك باب المحرماتنده مذكوردر كه فقهانك شرطك متعاطفینه منصرف اولوز
واصل اولانده بودر قوللرندن مراد كندی ایله تصریح اولنان مثلا زوجك
فلانه طالق و فلانه ان دخلت الدار قولندهكی مثللو شرطدر امدی بونده
دخول دار مزبورتان ایكی عورتك طلاقلرینه شرط اولور فقط معطوفه اولمز
الله جلیلك مشیتیله استثنا ایدوب مثلا زوجك فلانه طالق فلانه ان شاء الله
تعالی مثللو قولنده در اما نحن فیه‌مز اولان آخر كلامده ذكر اولنان
صفت انجق كندوبی ولی ایدن اقربه صرف اولنور مثلا جاء زید وعمر والعالم
تركیبنده اولدیغی كبی صفته راجع اولان یلیه ضمیرینك تذكیری وصف
اعتباریله در ۞ وفی المنظومة المحبیة ۞ والوصف بعد جمل اذا اتی ۞
یرجع للجمیع فیما ثبتا ۞ ومنظومهٔ محبیه ده مسطوردركه برازجمله لردن
صكره بروصف كلسه اول وصف جملهٔ مشروحه لرك جمیعسنه راجع اولور
۞ عن الامام الشافعی فیما ۞ ان كان ذا العطف بواواما ۞ ان كان
ذاعطفا بثم وقعا ۞ الی الاخیر باتفاق رجعا ۞ امام شافعی رحمه الله‌دن
روایت اولندیكه عطف واو ایله اولورسه حكم مزبوركه وصف جمل
متعاطفه‌لرك جمیعسنه اولمق اولور واكر عطف ثم ایله اولورسه وصف
اتفاق علما ایله صكره كنه راجع اولور ۞ ولو علی البنین وقفا یجعل ۞
فان فی ذاك البنات تدخل ۞ برواقف وقفنی اوغوللرینه قلسه اشبو وقفده
قزلری ده داخله اولوردهٔ غلهٔ وقفده علی السویه قزلرده حصه‌دار اولور
وانجق صحیح اولان قول بودر بوارضی موقوفة علی اخوتی دین واقفك
اخوه واخواتی اولدیغی تقدیرجه اول وقفده جمیعا مشترك اولد قلری كبیدر
تغلیبه محمول اولمغله مصراع ثانیده بنات ان كلمه‌سنك اسمی تدخل جمله سی خبریدر
ظرف تدخل فعلنه متعلقدر ۞ وولد الابن كذاك البنت ۞ یدخل فی ذریة بثبت ۞
ذریت ونسلنه ایتدیكی وقفده اوغلان وقز اولادی داخل اولور بعید
وقریب مساویدر البنت جرایله حذف مضافله ولد البنت سبكنده در
۞ لو وقف الوقف علی الذریة ۞ من غیر ترتیب فبالسویة ۞ یقسم بین من علا والاسفل ۞
من غیر تفضیل لبعض فانقل ۞ برواقف كندی وقفنی بطنا بعد بطن كبی
برترتیبله بیان ایتمكسزین همان ذریت ونسلنه وقف ایلسه امدی بو مقوله
وقف اولاد میانلرنده علی السویه اولور كرك اعلی وكرك اسفل وقز واوغلان واولادلری
بعضیلری بعض اخرك اوزرلرینه تفضیل اولنمیه‌رق تقسیم اولنور ولادتی
قریب وبعید بردر ۞ وتنقض القسمة فی كل سنة ۞ ویقسم الباقی علی من عینه ۞

وهر برسنه ده مزبور ذریتده اولان وقفده اولاد تولدیله ارباب
مرتزقه‌نك زیاده ویا وفاتیله نقصاننه بنا أ سنهٔ سابقه ده‌كی قسمت نقض
اولنور باقی غله كندولرینه تعین واصابت ایدن كسه‌لره تقسیم اولنور ۞
۞ ولو علی اولاده ثم علی ۞ اولاد اولاده قد جعلا ۞ وقفا فقالوا
لیس فی ذا یدخل ۞ اولاد بنته علی ما ینقل ۞ بر كسه اولادینه صكره
اولادینك اولادینه دیو شرطله بر وقف ایلسه فقهاروایتنه كوره بونده
واقفك قزینك اولادی داخل اولمزدیدیلر واقعاتك ومنیه‌نك وواوالجیه‌نك
وتجنیسك بیانلرینه كوره بوظاهر روایتدر وفتوی بو قولله‌در خصاف تعبیر مشروحده
اصحابلریمزدن قز اولادینك دخولی روایتنی ذكروانی تصحیح لایقدر
دیدی امام محمد رحمه الله تعالی‌نك امام اعظم وامام ابی یوسف رحمهما الله تعالیدن
دخولی روایتنی تنصیص وتصریح ایتدكلرینه مبنی ۞ بنی اولادی كذا اقاربی ۞
واخوتی ولفظ ابائی احسب ۞ یشترك الاناث والذكور ۞ فیه وذاك
واضح مسطور ۞ واقف بنی اولادی كذا اقاربی واخوتی وابائی قولنده
ذكور واناث مشترك اولور وبو قول واضح ومنقولدر احسب حسابدندر
عدایله معناسنه یعنی وابائی لفظنی دخی مزبورلردن صای یعنی بر كسه
وقفت علی ابائی دیسه انده اجداد وجدات داخل اولورز یراجمع مذكر
مختلط اولدقده مؤنثه شامل اولور ۞ ومما یكثر وقوعه مالو وقف علی ذریته
مرتبا وجعل من شرطه ان من مات قبل استحقاقه وله ولد قام مقامه لو بقی
حیا فهل له حظ ابیه لوكان حیا ویشارك الطبقة الاولی اولا ۞ وقوعی
كثیر اولان مسائلدندر شول برمسئله كه برواقف ذریتنه مرتبا كه بطنا
بعد بطن دیه‌رك وقف ایدوب وشرط ایتسه كه اولاددن قبل الاستحقاق
وفات ایدوب وكندوسی حی اولدیغنه نظرا مقامنه قائم اولور كندی
ایچون ولده اولسه اول ولد ایچون باباسی حیاتده اولدیغی تقدیرجه باباسنك
حظ ونصیبی كندونك اولوب طبقهٔ اولی یه مشارك اولورمی ویا اولمزمی
اشبو سؤال مشروحی اشباه صاحبی ابن نجیم بر مقدار تفصیل وبیانله
كشف وایضاح ایدركه برواقف ذریتنه بین البطون ثم كلمه‌سیله ترتیبله ﴿للذكر مثل حظ
الانثیین﴾ وقف ایدوب واولاددن ولد ترك ایده‌رك وفات ایدن اوغلونك
نصیبنكده ولدینه انتقالنی وولدسز فوت اولان اوغلونك نصیبی درجه‌سنده بولنان
كمسه‌یه انتقالنی وقبل الاستحقاق وفات ایدوب كندونك ولدی اولورسه مقامنه قائم اولور
حیاتده اولدیغنه كوره دیو شرط ایدوب بعده واقف وفات ایدوب ایكی اوغلونی ترك
ایدوب صكره انلرك بری فوت اولوب اوچ صلبی اوغلونی وایكی وقفه مستحق

ولد فوت اولوب صكره مزبور ايكى ولدك برى بلا ولد فوت اولسه غلهٔ
وقفك تقسيمى نيجه‌در علامهٔ سبكى رحمه الله تعالى جواب ويور ديلر كه اوچ ولد
ايكى ولد ابن ترك ايده رك وفات ايدن ابنك حصه‌سيكه نصف مزبور اوچ ولد صلبى
ميانلرنده تقسيم اولنور كند ونك حياتنده وفات ايدن اوغلونك ايكى
ولدينه برشى يوقدر واوچدن بلا ولد فوت اولانك نصيبى قرندا شلرينه
انتقال ايدر امدى نصف مزبور ايكيسينك اولورو ولد ترك ايده رك وفات
ايدن كمسه نك نصيبى ولدينه اصابت ايدر مادام بابا منك اهل طبقه سيكه
درجه سنده كى حياتده اولد قجه بابالرينك اهل طبقه‌لرند نصكره
فوت اولانك نصيبى اولاد اولاد ميانه لرنده على السويه تقسيم اولنور
امدى باباسنك حياتنده فوت اولان كمسه‌نك ولدى تقسيمده داخل اولور
وتقسيم منتقض اولور طبقهٔ ثانيه‌نك قوتى سببيله وباباسنك حياتنده فوت اولان
اوغلونك ولدلرندن حجب زائل اولور ثم على اولاد اولاده قوليله عمل ايچون
﴿افتى السبكى بالمشاركة وخالفه السيوطى وهذه المخالفة واجبة كما افاده ابن
نجيم فى الاشباه من القاعدة التاسعة لكنه ذكر بعد ورقتين ان بعضهم يعبر بين
الطبقات بثم وبعضهم بالواو فيا لو او يشارك بخلاف ثم فراجعه متأمعا ملا
شرح الوهبانية﴾ سؤال مشروحه علامهٔ سبكى مشاركتله جواب ويردى لكن
مذكورك جوابى عدم مشاركتله در نتكم آنفا مرور ايتدى بوكا كوره شارحه
صواب اولان افتى السبكى بعدم المشاركة ديمك ايدى زيرا افتا واقفك
حياتنده وفات ايدن اوغلونك ايكى اوغلو حقنده در انلر ايسه طبقهٔ اولى‌دن
كمسه موجود ايكن مشارك اوله مزلر وسيوطى افتاى مشروحه مخالفت ايلمدى
واشباهك قاعدهٔ تاسعه سنده ابن نجيمك افاده‌سنه كوره اشبو سيوطينك
مخالفت ايدوب ومشاركتله افتا واكا نيجه وجه وجيه بيانى واجبدر لكن
ابن نجيم محل مشروحدن ايكى ورقه دنصكره ذكر ايتديكه بعض وقفلر بين
الطبقات ثم ايله وبعضيلر واو ايله تعبير ايدرلر بس واو ده مشاركت اولنور ثم ده
اولنمز تأمله شرح وهبانيه ايله برابر اكا مراجعت ايديكز ﴿ فانه نقل عن السبكى
واقعتين اخريين يحتاج اليهما ولم يزل العلماء متحيرين فى فهم شروط الواقفين
الا من رحم الله تعالى ولقد افتيت فيمن وقف على اولاد الظهور دون الاناث
فماتت مستحقة عن ولدين ابوهما من اولاد الظهور بانه ينتقل نصيبها لهما
لصدق كونهما من اولاد الظهور باعتبار ابيهما كما يعلم من الاسعاف وغيره﴾
شارح وهبانيه امام سبكيدن كندويه محتاج اولنور ايكى وقعه نقل ايلدى اطاله
خوفندن نقللرى ترك اولندى وعلما واقفلرك شرطلرنى فهمده متحير اولمقدن زائل
اولمديلر الا الله جليلك رحم وهدايت بيورديغى ذوات سامى همملر متحير

اولميوب فهم وادراك ايتديلر شارح رحمه الله تعالى ديركه اولاد ظهوره وقف
ايدوب اناثه ايتميوب وبابالرى اولاد ظهوردن اولان ايكى ولد ترك ايده رك وقف
مشروحه مستحقه اولان برعورت فوت اولسه امدى بومسئله حقنده افتا
ايتدمكه مزبوره عورتك نصيبى اول ايكى ولده انتقال ايدر بابالرى اعتباريله
اولاد ظهوردن اولملرى صادق اولمغله نتكم مضمون مشروح اسعافدن
معلوم اولور ﴿ وفى الاسعاف والتاتارخانية لو وقف على عقبه يكون لولده
وولد ولده ابدا ماتناسلوا من اولاد الذكور دون الاناث الا ان يكون ازواجهن
من ولد ولده الذكور كل من يرجع نسبه الى الواقف بالاباء فهو من عقبه وكل من
كان ابوه من غير الذكور من ولد الواقف فليس من عقبه انتهى ﴾ دخى اسعافده
وتاتارخانيه‌ده ذكر اولنديكه بركمسه عقبى اوزرينه وقف ايتسه وقف
مشروح ابدا ماتناسلوا اول كمسه‌نك اولاد ذكوردن اولوب اولاد اناثدن اولميان
ولدينه وولد ولدينه اولور الا اناث ازواجلرى واقفك مذكر اولان ولدينك
ولدندن اولورسه اول دخى حصه‌دار اولور بركمسه نك اوغلونك ولدى
مذكر ويا مونث كندونك عقبيدر قز اولادى عقبدن عد اولنمز
هر بركمسه كه نسبى واقفه آبا ايله منتهى اولور عقبدر وهر بركمسه كه باباسى
واقفك اولاد ذكورندن اولمدى اول واقفك عقبندن دكلدر ﴿ وسيجئ فى الوصايا
انه لو اوصى لآله وجنسه دخل كل من ينسب اليه من قبل ابائه ولا يدخل اولاد
البنات وانها لو اوصت الى اهل بيتها او لجنسها لا يدخل ولدها الا ان يكون ابوه
من قومها لان الولد انما ينسب لابيه لا لامه ﴾ وقريبا وصيت بحثنده
كلوركه بركمسه آلنه ويا جنسنه وصيت ايلسه باباسى طرفندن كندويه نسبت
اولنان هر بركمسه بو وصيتده داخل اولور اولاد بنات داخل اولمز واكر برعورت
كندونك اهل بيتنه وجنسنه وصيت ايلسه ولدى انده داخل اولمز الا ولدك
باباسى كندونك قومندن اولورسه اول داخل اولور ولد بابايه نسبت اولنوب انايه
اولنمغين خصاف جنس وآل واهل بيت منزله‌سنده در ديدى وسير كبيرده
انسان باباسنك قومى جنسندندر اناسندن دكلدر ديو مرسومدر واهل بيته كى
بيتدن مراد بيت سكنا ايسه كندى ايچون وقف ويا وصيت اولنان كمسه‌نك
خانه سنده نفقه ومؤنتى كندونك اوزرينه اولان هر اقرباسى واهل بيتى
مراددر واكر بيت نسب اراده اولنورسه باباسيله معروف ومشهور اولان هر بر
باباسنك اولادى اراده اولنور ﴿ قلت وبه علم جواب حادثة لو وقف على اولاد
الظهور دون اولاد البطون فماتت مستحقة عن ولدين ابوهما من اولاد
الظهور هل ينتقل نصيبها لهما فاجبت نعم ينتقل نصيبها لهما لصدق

کونهما من اولاد الظهور باعتبار والدهما المذکور والله تعالی اعلم ✻ شارح رحمه الله
تعالی دیرکه اشبو بیان مشروحله برحادثه نك جوابی معلوم اولدیکه برکسه
اولاد ظهوریکه ذکوری اوزرینه وقف ایدوب اولاد بطونیکه اناثی اوزرینه وقف ایتمسه
امدی ارباب استحقاقدن برعورت بابالری اولاد ظهوردن اولان ایکی ولدترك ایدرك
وفات اینسه اول عورتك نصیبی اوغوللرینه انتقال ایدر دیو جواب ویردم
مزبور بابالری اعتباریله اولاد ظهوردن اولدقلرینه بناً واشبو مسئله آنفا
ذکر اولنان مسئله نك عینیدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

✻(فصل فیما یتعلق بوقف الاولاد)✻

من الدرر وغیرها ✻ اشبو فصل وقف اولاده دائر فصلدر اولاد ولادتدن مأخوذ اولوب
اول دخی اناثه دخی موجود اولمغله اولاد اناثه عام وشامل اولدی ✻ وعبارة
المواهب فی الوقف علی نفسه وولده ونسله وعقبه جعل ریعه لنفسه ایام حیاته
ثم وثم جاز عند الثانی وبه یفتی بجعله لولده ولکن یختص بالصلبی ویعم الانثی مالم
یقید بالذکر ویستقل به الواحد فان انتفی الولد الصلبی فللفقراء دون ولد الولد الا
ان لایکون حین الوقف صلبی فیختص بولد الابن ولو انثی دون من دونه من البطون
ودون ولد البنت فی الصحیح ✻ برواقفك وقفنی کندی نفسنه و ولد ونسل وعقبنه
قلمسنده مواهب صاحبنك عبارهورأیی اول وقفك غله وایرادینی مزبور
واقفك ایام حیاتنده کندی نفسیچون وبعد وفاته ولدیچون ثم وثم نسلی
وعقبیچون قلمسیدر بو رأی مذکور امام ابی یوسف قتنده جائز اولدی وانجق
بو قول ایله افتا اولنور وصورة مشروحهده ریع مزبوری واقفك ولدیچون
قلمسی جائز اولدیغی کبی ولکن بوولد صلبنه خاصدر وذکور ایله قیدلنمدقجه
اناثه دخی عام اولور وبر دانه اولور سه ولد مستقلا ریعی اخذ ایدر واکر ولد
صلبی منتفی اولوب یعنی فوت اولدیغنه کوره وقف مشروح فقرا ایچون
اولور ولد ولد ایچون اولمز موقوف علیه منقطع اولمغله لکن حین وقفده ولد صلبی
اولمزسه وقف مشروح ولد ابنه خاص اولور ولد ابن ولد صلبی اولمیجق
صلبی ولد منزله سنده اولور هر نقدر مؤنث دخی اولورسهده وبطوندن
ولد ابندن دون اولان دکلکه اکا وقفدن حصه اولمز مثلا بطن ثالثده
اولدیغی کبی وقول صحیحده قز اولادی دخی حصه دار اولهمز ✻(ولو زاد
وولد ولدی فقط اقتصر علیهما ولو زاد البطن الثالث عم نسله ویستوی الاقرب
والابعد الا ان یذکر مایدل علی الترتیب کما لو قال ابتداء علی اولادی بلفظ الجمع او علی

ولدی واولاد اولادی ✻ واقف مشروح وقفنده فقط وولد ولدی قولنی دخی
زیاده ایلسه ریع وقف کندولرینه که ولده وولد ولده خاص اولور
واکر بطن ثالث زیاده ایدوب علی ولدی وولد ولدی وولد ولد ولدی دیرسه
واقفك نسلنه عام اولور مادام نسلندن کمسه اولدقجه غله انلره صرف اولنوب
کندولردن کمسه موجود ایکن فقرایه برشیء صرف اولنمز واولادك اقرب
وابعدی مساوی اولور الا ترتیبه دلالت ایدر برشیء ذکر ایدوب الاقرب
فالاقرب ویا بطنا بعد بطن دیرسه اقربله ابعد مساوی اولمز مثلا اول امردن
جمع لفظیله وقفت علی اولادی ویاخود علی ولدی واولاد اولادی دیدیك کبی
✻ ولو قال علی اولادی ولکن سماهم فمات احدهم صرف نصیبه للفقراء ✻
واقف وقفت علی اولادی دیوب لکن اسملرینی یکان یکان ذکر وتسمیه ایتسه
امدی آخرینی فقرایه ایتدیکنه نظرا اولادن بری فوت اولورسه نصیبی
فقرایه صرف اولنور ✻ ولو علی امرأته واولاده ثم ماتت لم یختص ابنها
بنصیبها اذا لم یشترط رد نصیب من مات منهم الی ولده ✻ برواقف وقفنی
ابتداء عورتنه وبعد وفاتها اولادینه شرط ایدوب صکره عورتی وفات ایتسه
اکر موقوف علیهمدن فوت اولانك حصه سنك ولدینه رد وانتقالنی واقف
شرط ایتمشسه اول عورتك نصیبی واقفدن تولد ایدن اوغلونه مختص اولمز
واکر شرط مشروحی ایتمش اولورسه فقط واقفك اول عورتندن تولد ایدن
اولادینه وقف اولمش اولور واقفك انك غیریدن اولان ولدینه وقفدن
حصه اولمز وقف انجق کندونك زوجه سنه وولدینه اولمغله ✻ ولو قال علی بنی
او علی اخوتی دخل الاناث علی الاوجه وعلی بناتی لایدخل البنون ✻
برواقف کندی اوغوللرینه ویا قرنداشلرینه وقف ایتدم دیسه بك وجیه اولان قول
اوزره وقف مشروحده اولاد اناث داخل اولور جمع ذکور عند الاختلاط
اناثه شامل اولدیغنه بناً قزلرینه وقف ایتدم دیرسه اوغوللری داخل اولمز
✻ ولو قال علی بنی وله بنات فقط او قال علی بناتی وله بنون فالغلة للمساکین
ویکون وقفا منقطعا فان حدث ماذکر عادا لیه ✻ برواقف کندی اوغوللرینه
وقف ایتدم دیوب حالبوکه کندی ایچون فقط براز قزلر اولسه ویاخود
قزلرینه دیوب فقط اوغوللری اولسه وقف مشروحك غله سی مساکینه
خاص اولور مار الذکر بنات وبنینه وقفدن حصه اولمز مزبور بنین
وبناتك هر بری آخرك ماصدقنه صادق اولمغین وقف منقطع اولور
واکر موقوف علیه اولان بنات ویا بنین صکره دن حادث اولوب تولد ایدرسه
وقف اکا عودت ایدر ✻ ویدخل فی قسمة الغلة من ولد لدون نصف

حول مد طلوع الغلة لا لاكثر الا اذا ولدت مبا نته اوام ولده المعتقة لدون
سنتين لثبوت نسبه بلا حل وطئها فلو بحل فلا لاحتمال علوقه بعد طلوع
الغلة ✵ طلوع غله دن نصف حولدن نقصانده تولد ايدن ولد غله نك
تقسيمنده داخل اولوب حصه دار اولور واكر آلتى ماهده وياكثرده ولد
كتورر سه حصه ياب اوله من الاولدى واقفك وطئ حلال اولميان مبانه
اولان عورتى ويامعتقه اولان ام ولدى ايكى سنه دن مادونده كتورر سه اول ولد
تقسيمده داخل اولور هر نقدر غله نك وجودى وقتندن التى ماهدن اكثرده
ولد كلور سه ده ولدك نسبى واقفدن ثابت اولمغله زيرا شرع شريف طلاق
وعتقدن مقدم حملك وجوديله حكم ايدر عدتده وطئى حرام اولديغندن
غله نك طلوعى وقتنده ولد موجود اولمش اولور واكر عورت مبانه اولميوب
ويامعتدهٔ رجعى ويا عتق اولنميان ام ولد اولمغله وطئى حلال اولور سه
قسمتده ولد داخل اولمز ولدك بعد طلوع الغلة علوق ووجودى احتمالنه
مبنى ✵ وتقسم بينهم بالسوية انلم يرتب البطون وان قال للذكر كالانثيين
فكما قال ✵ واكر بطونى ترتيب ايدوب الاقرب فالاقرب امثالى الفاظ ذكر
ايتمزسه وقف اولادمبانلرنده اقرب وابعده على السويه تقسيم اولنور واكر {للذكر
مثل حظ الانثيين} ديرسه ديديكى كبى تقسيم اولنور ✵ فلو وصية فرض ذكرا
مع الاناث وانثى مع الذكور ويرجع سهمه للورثة لعدم صحة الوصية للمعدوم
فلا بدمن فرضه ولعلم مايرجع للورثة ✵ واكر صورة مشروحه ده {للذكر مثل
حظ الانثيين} قولى وقفده اولميوب وصيتده اولوب واولاد ذكور واناث مختلط
اولميوب مجرد ذكور ويا اناث اولور سه مذكر مؤنثله برابر ومؤنث مذكر ايله
برابر موجود فرض وتقدير اولنوب وصيت ميانلرنده {للذكر مثل حظ الانثيين}
تقسيم اولنور ده موجود مذكر ويامؤنث حصه سنى اخذ ايدر مفروضك
حصه سى ورثه سنه رجوع ايدر اشبو فرض مشروحه احتياج معدوم
اولان ولده وصيتك عدم مشروعيتنه مبنيدر امدى آنى مذكر ويا مؤنث فرض
لازم اولديكه موجودين اولان ورثه نك كندولرينه رجوع ايدن حصه لرى
معلوم اوله وقفله وصيت ميانلرنده فرق بودركه واقف وقف ايتديكى نسنه يى
ملكندن اخراج ايتمكله معدومك حصه سى مساكينه انتقال ايدر وصيتده
معدومه وصيت اولمديغيچون ندر اشبو مسئله مسائل فقهيه نك اغمضندندر امدى
فرض ذكرا تركيبنده ذكرالفظى نصبله در لكن صواب اولان رفعله اولمقدر
✵ ولو قال على ولدى ونسلى ابدا وكلما مات واحد منهم كان نصيبه لنسله
فالغلة لجميع ولده ونسله حيهم وميتهم بالسوية ونصيب الميت لولده ايضا

بالارث عملا بالشرط ✵ برواقف ولديمه وولد ولديمه ونسلمه ابدا ماتناسلوا
وقف ايتدم وهر قچانكه انلردن برى فوت اولسه انك حصه سى ولد ونسلنه
انتقال ايتسون ديسه امدى غلهٔ وقف واقفك حى وميت جميع ولد ونسلنه
على السويه اولور وشرط مشروحله علاوفات ايدن ارباب مرتزقه نك نصيب
وحصه سى دخى ميراث اوله رق ولد ايچون اولور اصل ولدك غله دن واقفك تعيين
ايتديكى حصه سى كندونك اولديغى كبى ✵ ولو قال وكل من مات منهم من غير
نسل كان نصيبه لمن فوقه ولم يكن فوقه احد اوسكت عنه يكون راجعا لاصل
الغلة لا للفقراء مادام نسله باقيا ✵ واكر واقف اولادندن بلا ولد فوت اولانك
نصيبى كندونك مافوقنده بولنانكسه يه انتقال ايتسون ديوب حالبوكه مافوقنده
براحد بولنمسه ويا قول مزبوردن سكوت ايتسه متوفاى مشروحك نصيبى
اصل غله يه راجع اولور مادام نسلى باقى اولدقجه فقرايه اولمز فقرايه صرف انقراض
اولاد وقتنده اولمغله ✵ والنسل اسم للولد وولده ابدا ولو انثى والعقب للولد وولده
من الذكور اى دون الاناث الا ان يكون ازواجهن من ولد ولده الذكور ✵ نسل
ولده وولد ولده ابدا ماتناسلوا هر نقدر انثى دخى اولسه اسمدر عقب ذكوردن
اولوب اناثدن اولميان ولد وولد ولددر الا اناثك ازواجى اولاد ذكوردن اولورسه
آنلرك اولاديده عقب اولور ✵ وآله وجنسه واهل بيته كل من يناسبه الى
اقصى اب له فى الاسلام وهوالذى ادرك الاسلام اسلم اولا ✵ بركسه نك آلى وجنسى
واهل بيتى كندويه مناسب اولان هر برا سلامده اولشوب اسلامده اقصاى ابه دكين
كندويه نسبت اولنان كسه در اسلامله مشرف اولسون ويا اولمسون
امدى زمن جاهليتده بولنان ابه اعتبار اولنمز ✵ وقرابته وارحامه وانسابه
كل من يناسبه الى اقصى اب له فى الاسلام من قبل ابويه سوى ابويه وولده لصلبه
فانهم لايسمون قرابة اتفاقا وكذا من علا منهم او سفل عند هما خلافا لمحمد
فعدهم منها ✵ بركسه نك قرابتى وارحامى وانسابى كندونك ابوينك
وولد صلبيسنك ماعداسى هر برابوينى طرفندن اسلامده اقصاى ابه نسبت
اولنان اقربا سيدر ولد صلبى وابوين عند الفقهاء اتفاقا قرابت تسميه اولنمزلر
وبنه بويله امامين قتنده ابوين هر نقدر عالى اولور سه ده وولد هر نقدر سافل
اولور سه ده قرابت تسميه اولنمزلر امام محمد ايچون اختلاف واردر مشار اليه
مزبورلرى قرابتدن عد ايتديلر ✵ وان قيده لفقرائهم يعتبر الفقر وقت وجود
الغلة وهو المجوز لاخذ الزكاة فلو تأخر صرفها سنين لعارض فافتقر الغنى
واستغنى الفقير شارك المفتقر وقت القسمة الفقير وقت وجود الغلة لان
الصلات انما تملك حقيقة بالقبض ✵ واقف موقوف عليهمك فقرا لرينه

دبو وقفنی قید لسه غله‌نك وجود وظهوری آوانده کی فقرا اعتبار اولنور امدی اول کونده فقیر اولان ارباب مرتزقه غله‌یه مستحق اولور واخذ زکاتی مجوز اولان فقرده بو در قبحانکه برعارضه یه مبنی متولی غله وقفی بر قاج سنه ارباب مرتزقه یه صرف ایتمکی تأخیر ایتمکله آنلرك غنیسی فقیر وفقیری غنی اولسه وقت تقسیمده فقیر اولان وجود غله وقتنده فقیر اولانه مشارك اولوب حصه‌دار اولور ذاتنده فقیراولوب صکره غنی اولان کسه نك وقف مشروحه مستحق اولمدیغی انجق قبضله مالك اولنان صله قبیلندن اولدیغنه مبنیدر ❊ وطر و الغنی والموت لایبطل ما استحقه واما من ولد منهم لدون نصف حول بعد مجیء الغلة فلاحظ له لعدم احتیاجه فکان بمنزلة الغنی وقیل یستحق لان الفقیر من لاشیء له والحمل لاشیء له ❊ سابق الذکر ارباب مرتزقه‌یه غنا ایله موتك طاری وحادث اولمسی مقدما مستحق اولدقلری حقلرینی ابطال ایتمز یعنی بعد وجود الغلة فوت اولان ارباب مرتزقه نك حقی باطل اولمز اما غله وجوده کلدکدن نصف حولدن دونده اولاددن تولد ایدن ولد ایچون غلهٔ مشروحه‌دن حظ ونصیب یوقدر انجق مستقبلده وجوده کله جك غله‌یه مستحق اولور زیرا ولد مزبور حین وجود غله‌ده حمل اولمغله غنی کبی اولدیده وقفه احتیاجی اولمدی و بعضیلر غله‌یه مستحق اولور دیدیلر حمل ایچون برشیء اولمغین فقیردن عد اولندیغنه بناءً ❊ ولو قیده بصلحائهم او بالاقرب فالاقرب او فالاحوج او بمن جاوره منهم او بمن سکن مصر تقید الاستحقاق به عملا بشرطه ❊ واکر واقف اولادینك صلحاسیله ویا الاقرب فالاقرب ویا فالاحوج ایله ویا اولادینه مجاور وقومشو اولمغله ویا مصرده ساکن اولمغله وقفنی تقیید ایدرسه استحقاق شروط مشروحه ایله تقیید اولنور شرط واقفله عمل ایچون بو مقامده فقهای عظام صالحی مستور الحال ومستقیم الاطوار وسلیم الناحیه وقلیل الشر اولوب ومحصنانه قذاف وکذبله معروف اولمغله تفسیر وبیان ایتدیلر امدی بو مقوله کسه‌لر اهل صلاح وعفاف وفضل عد اولنورلر ❊ وتمامه فی الاسعاف ومن احوجه حوادث زمانه الی ماخفی من مسائل الاوقاف فعلیه بالکتاب المخصوص باحکام الاوقاف الملخص من کتابی هلال و الخصاف کذا فی البرهان شرح مواهب الرحمن للشیخ ابراهیم بن موسی بن ابی بکر الطرابلسی الحنفی نزیل القاهرة بعد دمشق المتوفی فی اوائل القرن العاشر سنة اثنین وعشرین وتسعمائة وهو ایضا صاحب الاسعاف والله تعالی اعلم بالصواب ❊ اشبو مسائل وقفك تمام وتفصیلی اسعاف نام کتاب مستطابده در شول برکسه‌یی که وقوعیافته اولان حوادث دهری وقف مسئله‌لرندن خفی ودقیق اولانلره

محتاج قلدی پس اول کسه هلال ایله خصافك کتابلرندن تلخیص وتنقیح قلنان احکام اوقافه مخصوص اسعاف نام کتابی مطالعه‌یه ملازمت ومواظبت ایتسون اشبو مضمون مشروح برمنوال محرر مقدما دمشق شامه وبعده مصر قاهره‌یه نازل وقرن عاشرك اوائلنده طقوز یوز یکرمی ایکی تاریخنده عازم خلد برین اولان حنفی المذهب طرابلسی الاصل ابی بکر اوغلو موسی اوغلو شیخ ابراهیمك مواهب الرحمن شرحی برهان نام کتابنده مسطوردر ومشار الیه شیخ ابراهیم اسعافك صاحبی ومؤلفیدر رحمة الله تعالی علیه رحمة واسعة

❊ فی بیان اختلاف الشاهدین ❊

❊ قول الاشباه اختلاف الشاهدین مانع الا فی احدی واربعین ❊ اشبو ذکر آتی بیان اشباه صاحبنك شاهدلرك شهادتلرنده اختلافلری شهادتلرینك قبولنه مانعدر الا قرق برمحلده دکل قولیدر پس اختلافك مانع قبول اولدیغی شاهدلرك بری دیکرینی ومدعی برینی تکذیب ایتدیکنه مبنیدر وبونده شاهدلردن برینه تعزیرده ایجاب ایتمز ومولانا محشی طحطاوی دیرکه اشبو مسئله‌لرك محلی کتاب الشهادات ایدی پك عجیبکه محلنك غیریده ذکر اولنوب ومحلنده بو مقامه احاله اولندی وفقهای ذوی الاحترام شاهدلرك کلاملری مابینده لفظا ومعنی مطابقتدن لازمدر بیوردیلر یعنی امام اعظم رضی الله عنه قتنده شهادت ایتدکاری لفظلر وضعله مطابقة اولوب تضمنا اولمیه‌رق معنای واحده دلالت ایتمك لازمدر واما مین شهادتده اعتبار شاهدلرك اتفاق ایتدکاری مضمونه دربیوردیلر امدی ایکی شاهدك بری بیك درهمه وآخری ایکی بیکه شهادت ایتسه‌لر امام اعظم رضی الله تعالی عنه نزدنده اشبو شهادت رد اولنور اقل اولان بیکه شهادتك دلالتی تضمنله اولمغله معتبره اولمز اما مین بیکده اتفاقلری اولمغله دعوی اکثر اولورسه مقبوله اولور بیوردیلر واکر مدعی اقل دعوی ایدرسه اکثر شاهدینی تکذیب ایتمکله شهادت رد اولنور وصحیح اولان قول اشبو امامین قولیدر ❊ انتهی ابو السعود ❊ قال فی زواهر الجواهر حاشیتها للشیخ صالح ابن المصنف قد ذکر فی الشرح المحال علیه مسائل لایضر فیها اختلاف الشاهدین وانا اذکرها سردا فاقول الاولی شهد احدهما ان علیه الف درهم وشهد الاخر انه اقر بالف درهم تقبل ❊ مصنف نصفت نصابك فرزندی لبیبندلری شیخ صالحك تحشیه ایتدیکی زواهر الجواهر نام کتاب مستطابك مؤلفی دیدیکه کندونك اوزرینه حواله اولنوب آنده ذکر اولندی دیو آندن نقل اولنان شرحده کندوده

اختلاف شاهدینك ضرری اولمیان مسائل ذکر وبیان اولندی وایشته آنی
بن دخی سردا که تعدد طریقله وجه ودلیللرینی ذکر وتفصیلسز ذکر ایدوب
دیرمکه مسائل مشروحه نك اولکیسی ایکی شاهدك بری مدعی علیه اوزرنده
بیك درهم واردر دیو شهادت ودیکری بیکی اقرار ایتدی دیو شهادت ایتسه
امدی اشبو شهادتده اولان اختلافك ضرری یوقدر شهادة مشروحه مقبوله اولور
❊ الثانیة ادعی کرحنطة جیدة شهد احدهما بالجودة والاخر بالردیة تقبل
بالردیة ویقضی بالاقل ❊ ایکنجیسی برکسه برآخر کسه دن براوجلك جیده
واعلا حنطه ادعا ایدوب شاهدلرینك بری جودتیله ودیکری رداءتیله شهادت
ایتسه‌لر رداءتیله شهادت مقبوله اولوب اقلله حکم اولنور ❊ الثالثة ادعی
مائة دینار فقال احدهما نیسابوریة والاخر بخاریة والمدعی یدعی نیسابوریة وهی
اجود یقضی بالبخاریة بلاخلاف ❊ اوچنجیسی برکسه یوز التون دعوی
ایدوب شاهدلرك بری اول التون نیسابوریه در دیوب دیکری بخاریه در دیوب
حالبوکه مدعی نیسابوریه اجود اولمغله آنی ادعا ایلسه بلاخلاف بخاریه
اولمسیله حکم اولنور فی زماننا مثلا محمودیه وغازی کبی ❊ الرابعة لو اختلفا
فی الهبة والعطیة ❊ دردنجیسی شاهدلر هبه ایله عطیه لفظلرنده اختلاف
ایتسه‌لر بونه ضرری اولمز الفاظ مترادفه دن اولمغله ❊ الخامسة لو اختلفا فی
لفظ النکاح والتزویج ❊ بشنجیسی شاهدلرك نکاح وتزویج لفظلرنده
اختلافیدر که بونده دخی ضرر یوقدر شهادتلری مقبوله در لکن بحر صاحبنك
شهادتده موافقت لفظیه ده برینك آخرك لفظك عینی اولمسی شرط
دکلدر بلکه عینیله ده ویا مرادفیله ده اولسه اولور هبه ایله عطیه کبی
دیو بیانی اشبو رابعله خامسك استثنالرینك عدم منافاتنی ایجاب ایدر
❊ السادسة شهد احدهما انه جعلها صدقة موقوفة ابدا علی ان لزید ثلث
غلتها وشهد آخران لزید نصفها تقبل علی الثلث ❊ التنجیسی ایکی شاهدك
بری فلان واقف فلان ارضی غله سنك ثلثی زیدك اولمق اوزره ابدا صدقه
موقوفه قلدی دیو شهادت ایدوب ودیکری نصفنی زید ایچون قلدی دیو
شهادت ایلسه ثلث اوزرینه شهادت مقبوله اولور بری کل وبری نصف اوزرینه
شهادت ایتسه حکم ینه بویله در نصف اوزرینه مقبوله اولور ❊ السابعة
ادعی انه باع بیع الوفاء فشهد احدهما به والاخران المشتری اقر بذلك تقبل ❊ یدنجیسی
برکسه بیع بالوفا ایله بیع ادعا ایدوب شاهدلرك بری اکا وبری مشترینك آنی
اقرارینه شهادت ایلسه شهادة مشروحه مقبوله اولور بو بیع بالوفایه
خاص دکلدر قولی اولان هر برشیده بویله در فعلی اولان شیلر بویله دکلدر

❊ الثامنة شهد احدهما انها جاریته والاخر انها کانت له تقبل ❊ سکزنجیسی
بری فلانه عورت فلانك جاریه سیدر ودیکری فلانکدر دیو شهادت ایتسه‌لر
ینه مقبوله اولور ❊ التاسعة ادعی الفا مطلقا فشهد احدهما علی اقراره
بالف قرض والاخر بالف ودیعة تقبل ❊ طقوزنجیسی قرض ویا ودیعه ایله
مقید اولمیه‌رق مطلقا بیك درهم ادعا ایدوب شاهدلرك بری بیك قرض
اقرارینه وآخری بیك ودیعه اقرارینه شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور ودیعه
هرنقدر قرضه مخالف ایسه ده لکن انکار اولندقده مضمونه اولمغله قرض کبی
اولدی ❊ العاشرة ادعی الابراء فشهد احدهما به والاخر انه وهبه او تصدق
علیه او حلله جاز ❊ اونجیسی برکسه ابرا ادعا ایدوب شاهدلرك بری ابرایه
وآخری دینینی مدعی علیهه هبه ویا تصدق ویا حلال ایتدی دیو شهادت ایلسه
اشبو شهادت جائزه اولور زیرا دینی مدیونه هبه ویا تصدق ویا حلال ایتمك
ابرادر ❊ الحادیة عشر ادعی الهبة فشهد احدهما بالبراءة والآخر بالهبة
او انه حلله جاز ❊ اون برنجیسی بر مدعی هبه ادعا ایدوب شاهدلرك بری برائته
ودیکری کندویه حلال ایتدیکنه شهادت ایتسه‌لر جائز اولور ماسبقده ذکر اولنان
وجهه بناء ❊ الثانیة عشرة ادعی الکفیل الهبة فشهد احدهما بها والاخر بالابراء
جاز وثبت الابراء ❊ اون ایکنجیسی کفیل داینك اصله دینی هبه سنی ادعا
وشاهدك بری هبه یه ودیکری ابرایه شهادت ایتسه جائز اولور وابرا ثابت
وکفالت باطله اولور ❊ الثالثة عشرة شهد احدهما علی اقراره انه اخذ منه العبد
والاخر علی اقراره بانه اودع منه هذا العبد تقبل ❊ اون اوچنجیسی برکسه
برآخر کسه‌دنك یدنده بولنان بر عبدی غصبدر دیو ادعا ومدعی علیه انکار
ایدوب اثبات بینه اولندقده شاهدلرك بری اندن عبدی اخذنی اقرارینه
ودیکری مدعینك اول عبدی مدعی علیهه ایداعنه شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور
مدعی عبدی اخذ ایدر وصورة آتیه دخی بونك کبیدر ❊ الرابعة عشرة شهد
احدهما انه غصب منه والاخران فلانا اودع منه هذا العبد یقضی للمدعی ❊
اون دردنجیسی شاهدلرك بری مدعی علیه اشبو عبدی مدعیدن غصب ایتدی
دیو ودیکری انی مدعی کندویه ایداع ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر مدعی یه
عبدایله حکم اولنور ❊ الخامسة عشرة شهد احدهما انها ولدت منه والاخر
انها حبلت منه تقبل ❊ اون بشنجیسی برکسه عورتنك طلاقنی کندودن ولادتنه
تعلیق ایدوب شاهدلرك بری عورتنك کندودن ولادتنه ودیکری حملنه شهادت
ایتسه‌لر مقبوله اولوب عورت بوش اولور حبله غالبا ولادت لازمه کلمکله کانه
ولادتنه شهادت ایتمش اولمغله ❊ السادسة عشرة شهد احدهما انه اقر

ان الدار له والاخر انه سكن فيها تقبل ❊ اون التنجيسی شاهدلرك بری مدعی
عليهك اول داری مدعينكدر ديو اقرارينه وآخری انده ساكن اولديغنه
شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولور سكنا بعضا ايجار واعاره ايله اولور سه‌ده
اصل اولان ملكله اولمقدر ❊ السابعة عشرة شهد احدهما انها ولدت منه ذكرا
وقال الاخر انثى تقبل ❊ اون يدنجيسی عورتنك طلاقنی مطلقا ولادتنه
تعليق ايدن كسه حقنده شاهدلرك بری عورتنك كندودن مذكر ولد
وديكری مؤنث كتوردیكنه شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولور ❊ الثامنة
عشرة انكر اذن عبده فشهد احدهما على اذنه فی الثياب والاخر فی الطعام
تقبل ❊ اون سكزنجيسی بركسه عبدينه تجارته اذن ويرديكنی انكار ايتدكده
شاهدلرك بری اثواب تجارتنه وديكری طعام تجارتنه اذن ويردی ديو شهادت
ايتسه‌لر مقبوله اولور ❊ التاسعة عشرة اختلف شاهدا الاقرار بالمال فی كونه
اقربا لعربية او بالفارسية تقبل بخلافه فی الطلاق ❊ اون طقوزنجيسی برمال
اقرارنده كی شاهدلر اقرار مشروحك لغت عربيه ايله ويا فارسيه ايله اولديغنده
اختلاف ايتسه مقبوله اولور اقرارده معنی اتفاق ايتمش اولملريله
طلاقده اختلاف مشروحلری بونك خلافنه در ❊ العشرون شهد احدهما
انه قال لعبده انت حر والاخر انه قال ازادی تقبل ❊ يكرمنجيسی شاهدينك
بری فلان كسه عبدينه حرسك ديدی ديكری ازادلوسك ديدی ديو شهادت
ايتسه‌لر مقبوله اولور ❊ الحادية والعشرون قال لامرأته ان كلمت فلانا
فانت طالق فشهد احدهما انها كلمته غدوة والاخر عشية طلقت ❊ يكرمی برنجيسی
بركسه عورتنه فلانله تكلم ايدرسك سن بوشسك ديوب بعده شاهدلرك بری
وقت ضحاده ديكری وقت عشاده اول عورت آنكله مكالمه ايتدی ديو شهادت
ايتسه‌لر عورت بوش اولور شرط بولنمغله زمانه اعتبار اولنمدی ❊ الثانية والعشرون
ان طلقتك فعبدی حر فقال احدهما طلقها اليوم والاخر انه طلقها امس يقع الطلاق
والعتاق ❊ يكرمی ايكنجيسی بركسه عورتنه سنی تطليق ايدرسم عبدم حر اولسون
ديوب شاهدلرك بری بوكون تطليق ايتدی ديوب آخری دونكی كون
تطليق ايتدی ديسه طلاق وعتاق واقع اولورلر ❊ الثالثة والعشرون
شهد احدهما انه طلقها ثلاثا البتة والاخر انه طلقها ثنتين البتة يقضی بطلقتين
وعليك الرجعة ❊ يكرمی اوچنجيسی بری زوج عورتنی البتة اوچ طلاق تطليق ايتدی
ديكری البتة ايكی طلاق تطليق ايتدی ديو شهادت ايتسه‌لر ايكی طلاق
بوش اولور ديو حكم اولنور ورجعته كه نكاح جديد ايله عورتی عصمته
اعاده‌يه مالك اولور طلاق بائن اولمغله لكن بو البتة لفظی طلاقه راجع قيد

اولديغنه نظرا در شهد فعلنه قيد اولورسه اويله اولمز ❊ الرابعة والعشرون
شهد احدهما انه اعتق بالعربية والاخر بالفارسية تقبل ❊ يكرمی دردنجيسی
شاهدينك بری فلان كسه عبدنی لغت عربيه ايله عتق ايتدی ديو وديكری
فارسيه ايله عتق ايتدی ديو شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولور بو شاهدك قوليدر و بونده
يا حر ويا ازاد قوللری اولمغين يكرمنجی صورتی بو تكرار اولمدی ❊ الخامسة
والعشرون اختلفا فی مقدار المهر يقضی بالاقل ❊ يكرمی بشنجيسی
شاهدلر مهرك مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر اقل ايله حكم اولنور لكن بوجامع
الفصولينك شاهدلر بيع واجاره وطلاق وعتق علی مال ده بدلك مقدارنده
اختلاف ايتسه‌لر مقبوله اولمز الا نكاحده مقبوله اولور ومهری مهر مثله
راجع اولور واما يمين نزدنده اصلا مقبوله اولمز قوللرينه منافيدر ❊ السادسة
والعشرون شهد احدهما انه وكله بخصومة مع فلان فی دار سماه وشهد الاخر انه وكله
بخصومة فيه وفی شیء آخر تقبل فی دار اجتمعا عليه ❊ يكرمی التنجيسی بری فلان كسه
فلان كسه‌يی فلان دارده فلان كسه ايله اولان خصومت ودعواسنه توكيل ايتدی ديو
شهادت ايدوب وآخری اول دارده وآخر شيده كی خصومتنه معا توكيل ايتدی ديو
شهادت ايتسه‌لر كندويه توكيلده اجتماع ايتدكلری دار حقنده شهادتلری
مقبوله اولور ❊ السابعة والعشرون شهد احدهما انه وقفه فی صحته والاخر
بانه وقفه فی مرضه قبلا ❊ يكرمی يدنجيسی بری فلان كسه فلان شيئی
صحتنده وديكری مرضنده وقف ايتدی ديو شهادت ايتسه‌لر قبول اولنورلر
❊ الثامنة والعشرون لو شهد شاهد انه اوصی اليه يوم الخميس والاخر
يوم الجمعة جازت ❊ يكرمی سكزنجيسی شاهدك بری خميس كونده وديكری
جمعه كونده وصيت ايتدی ديو شهادت ايتسه‌لر شهادت مشروحه جائزه اولور
❊ التاسعة والعشرون ادعی مالا فشهد احدهما ان المحتال عليه احال غريمه
بهذا المال وشهد الاخر انه كفل عن غريمه بهذا المال تقبل ❊ يكرمی طقوزنجيسی
برمال ادعا ايتدكده شاهدلرك بری محتال عليهك غريمكه داينی بو مالی كندويه
حواله ايتدی ديو شهادت ايدوب وديكری بو ماله مدعينك غريمكه
مديوننددن ناشی كفيل اولدی ديو شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولور صورت مسئله
مثلا زيد عمرودن يوز غروش ادعا ايتدكده عمرو انكار ايتمكله شهادت ايدن
شاهدلرك بری شهادت ايتسه كه اشبو عمروك داينی اولان بكر زيدی عمروده كی
اولان يوز غروشنه حواله ايتدی بطريق الحواله زيدك عمروده يوز غروشی
واردر شاهد ثانی شهادت ايدركه مزبور عمرو زيدك مديونندن ناشی
اشبو يوز غروشه كفيل اولمغله زيدك بطريق الكفالة عمروده مبلغ مزبور

حقیدر غریم داینه اطلاق اولنور حواله ده‌کی کبی مدیونه اطلاق
اولنور کفا لتده‌کی مثللو بهمه حال عمروك او زرینه حق ثابتدر
﴿ الثلاثون شهد احدهما انه باعه کذا الی شهر وشهد الاخر بالبیع ولم یذکر
الاجل تقبل ﴾ اوتوزنجیسی شاهدلرك بری فلان کسه فلان نسنه‌یی
شوقدر مبلغه برماه وعدیله بیع ایتدی دیو شهادت ایدوب و دیکری فقط بیعه
شهادت ایدوب اجل ذکر ایتمسه اشبو شهادت مقبوله اولور شهادتلر میاننده
منافات اولمغین ﴿ الحادیة و الثلاثون شهد احدهما انه باعه بشرط الخیار
ثلاثة ایام ولم یذکر الاخر الخیار تقبل فیهما ﴾ اوتوز برنجیسی شاهدلرك بری
اوچ کون خیار شرطیله بیع ایتدی دیو ودیکری خیاری ذکر ایتمکسزین
شهادت ایتسه‌لر ایکیسینك حقنده دخی شهادت مقبوله اولور ﴿ الثانیة
والثلاثون شهد واحد انه وکله بالخصومة فی هذه الدار عند قاضی الکوفة
والآخر عند قاضی البصرة جازت شهادتهما ﴾ اوتوز ایکنجیسی بری اشبو دار
خصوصنده کوفه قاضیسی حضورنده خصومت و دعوایه وکیل ایتدی
وآخری بصره قاضیسی قتنده مرافعه‌یه توکیل ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر
شهادتلری جائزه اولور ﴿ الثالثة و الثلاثون شهد احدهما انه وکله بالقبض
والاخر انه جرأه تقبل ﴾ اوتوز اوچنجیسی بریسی بونی فلان کسه فلانده اولان
حقنی قبضه توکیل ایتدی و آخری کندوبی قبضه تجرئه وتسلیط ایتدی
دیو شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور ﴿ الرابعة و الثلاثون شهد احدهما انه وکله
بقبض والاخر انه سلطه علی قبضه تقبل ﴾ اوتوز دردنجیسی بری دینی قبضه
توکیل ایتدی ودیکری آنی قبضنه مسلط قلدی دیو شهادت ایتسه‌لر مقبوله
اولور ﴿ الخامسة والثلاثون شهد احدهما انه وکله بقبضه و الاخر انه اوصی
الیه بقبضه فی حیاته تقبل ﴾ اوتوز بشنجیسی بری فلان کسه‌یی حقنی قبضه
وکیل ایتدی وآخری حال حیاتنده قبضیله وصیت ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر
مقبوله اولور قبضیله وصیت اولنان کسه وکیل منزله سنده در حقیقة وکیل
دکلدر وکالت موتله باطله اولمغله ﴿ السادسة والثلاثون شهد احدهما انه وکله
بطلب دینه والاخر بتقاضیه تقبل ﴾ اوتوز التنجیسی بری دینی طلبنه وآخری
تقاضیسنه توکیل ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور ﴿ السابعة والثلاثون شهد احدهما
انه وکله بقبضه والاخر بطلبه تقبل ﴾ اوتوز یدنجیسی بری قبضنه و بری طلبنه
وکیل ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور ﴿ الثامنة والثلاثون شهد احدهما
انه وکله بقبضه والاخر انه امره باخذه اوارسله لیأخذه تقبل ﴾ اوتوز سکزنجیسی
بری قبضنه توکیل ایتدی دیو دیکری کندویه اخذیله امر ایتدی ویا آنی اخذ ایتمك

ایچون ارسال ایلدی دیو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولور ﴿ التاسعة
والثلاثون اختلفا فی زمن اقراره فی الوقف تقبل ﴾ اوتوز طقوزنجیسی شاهدلر
وقفده اقراری زماننده اختلاف ایتسه‌لر مقبوله اولور بونده ضابطه وقاعده
بودرکه مشهود به مجرد قول اولورسه اختلاف مشروح قبول شهادته مانع اولمز
قولده اعاده وتکریر ممکن اولمغله واکر صرف فعل اولورسه و یاغصب کبی
قول ایله فعل اولورسه امدی مزبورلرده شاهدلر زمانا ومکانا اختلاف ایتسه‌لر
شهادتلری مقبوله اولمز فعلده تکرر اولممغین ﴿ الاربعون اختلفا فی مکان اقراره
به تقبل ﴾ قرقنجیسی وقفله اقراری مکاننده اختلاف ایتسه‌لر مقبوله اولور
﴿ الحادیة والاربعون اختلفا فی وقفه فی صحته اوفی مرضه تقبل ﴾
قرق برنجیسی صحتنده ویامرضنده وقفنده اختلاف ایتسه‌لر مقبوله اولور
اشبو صورت یکرمی یدنجی‌یی صورتی تکرار در وبو نکله قرق بر دید یکی
تمام اولدی حالبوکه قرق ایکنجی‌یی دخی ذکر ایدیور بس بیانی ماقبلنه
مخالف اولیور ﴿ الثانیة والاربعون شهد احدهما بوقفه علی زید والاخر بوقفه
علی عمر وتقبل و یکون وقفا علی الفقراء انتهی ﴾ قرق ایکنجیسی بری زیده
ودیکری عمروه وقفنه شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور شاهدلرك تعیینی باطل
اولوب فقرایه وقف اولور وکندویه احاله اولنان شرحك بحرده اولان
کلام بونده نهایت بولدی ﴿ قلت وزدت بفضل الله تعالی علی ماذکره المصنف
مسائل منها لواختلفا فی تاریخ الرهن بان شهد احدهما انه رهن یوم الخمیس
والاخر انه رهن یوم الجمعة تسمع عندهما خلافا لمحمد جواهر الفتاوی ﴾ مشار الیه
شیخ صالح دیرکه الله عظیم الشانك فضل وکرمیله شارح مشروحك ذکرو بیان
ایتدیکی استثنا اولنان مسئله لرك اوزرلرینه برازمسائلده بز زیاده ایلدك
آنلردن بعضدر شاهدلر تاریخ رهنده اختلاف ایدوب بری یوم خمیس وبری
یوم جمعده رهن اولندی دیو شهادت ایتسه‌لر اشبو شهادت امامین قتنده
مسموعه اولورامام محمد ایچون اختلاف واردر ﴿ ومنها لو اتفق الشاهد ان علی الاقرار
من واحد بمال واختلفا فقال احدهما کنا جمیعا فی مکان کذا وقال الاخر کنا
فی مکان کذا تقبل ﴾ دخی مسائل مشروحه دندر شاهدلر برکسه‌نك آخرکسه‌یه
برمال اقرارنده اتفاق ایدوب لکن بری جمیعا فلان محلده ایدیك واخری جمیعا
دیکر فلان محلده ایدیك دیو اختلاف ایتسه‌لر مقبوله اولور ﴿ ومنها لو قال
احدهما و المسئلة بحالها کان ذلك بالغداة و قال الاخر کان ذلك بالعشی
تقبل وهما فی الولوالجیة ﴾ دخی مسائل مذکوره دندر شاهدلرك بری مسئلهٔ مذکوره
صورتنده اقرار وقت ضحاده دیکری وقت مساده اولدی دیسه‌لر مقبوله اولور واشبو

ایکی صورت ولوالجیه ده مرسوملردر ❊ ومنها شهدا علی رجل انه طلق امرأته
واحدهما یقول انه عین منکوحته بنت فلان والآخر یقول ما عینها انی اعلم واشهد
ان المرأة التی کانت له سوی ابنة فلان قد طلقها واخرجها من داره قبل هذا
التطلیق قال فخر الدین اذا شهدا علی الطلاق الا انه عین احدهما المرأة وذکرها باسمها
ولم یعین الاخر التی هی فی نکاحه ولیس فی نکاحه غیر امرأة واحدة تصح الشهادة وهی
فی جواهر الفتاوی ❊ مسائل مرسومه دندر تحت نکاحنده فقط بر عورتی اولان
کسنه یه عورتنی تطلیق ایتدی دیو ایکی کسه شهادت ایدوب لکن بری فلان قزی
اولان منکوحه سنی تطلیق ایتدی دیو تعیین ایدوب و دیکری زوج آنی تعیین
ایتمدی لکن بن بیلورم وشهادت ایده رمکه اول کسه حالا تحت نکاحنده اولان
فلانک قزی عورتندن ماعدا اولان عورتنی اشبو تطلیقندن مقدم تطلیق ایدوب
وداردن اخراج ایلدی دیسه فخر الدین دیرکه شاهدلر طلاقه شهادت ایدوب
شوقدر وارکه بری عورتی تعیین ایدوب واسم وشهرتیله ذکر ایدوب دیکری
تحت نکاحنده اولان عورتی تعیین ایتیوب وتحت نکاحنده بر عورتدن غیری عورت
اولمسه شهادة مشروحه صحیحه اولور واشبو مسئله جواهر الفتاواده مسطوردر
❊ ومنها ادعی ملک داره فشهد له احدهما انها له اوقال ملکه وشهد الاخر
انها کانت ملکه تقبل منیة المفتی ❊ مسائل مزبوره دندر برکسه بر دارک
ملکیتنی ادعا ایتدکده شاهدلرک بری اشبو دار کندونکدر
ویا ملکیدر دیوب دیکری اشبو دار کندونک ملکی اولدی دیسه بو شهادت
مقبوله اولور اصل اولان ابقاء ما کان علی ما علیه اولمغله واولی اولان داره قولنده کی
ضمیرک حذفیدر ❊ ومنها ادعی الفین اوالفا وخمسمائة فشهد احدهما له بالف
والاخر بالف وخمسمائة قضی له بالالف اجماعا منیة ❊ مسائل مذکوره دندر
برشخص بر اخر شخصدن ایکی بیک ویابیک بش یوز درهم ادعا ایتدکده
شاهدلرک بری کندویه بیکه واخری بیک بشیوزه شهادت ایتسه لر اجماعیله حکم اولنور
شاهدلرک هر بری بیکی ذکر ایله تصریح ایتدکلرینه بناء اما بری ایکی بیکه شهادت ایتسه بونک
خلافنه در بیک ایکی بیکده دخولی تضمنا اولمغله تکلم ماسبقده معلومک اولدیکه
مفتی به اولان امامینک قولیدر ❊ ومنها لو شهدا ان له علی هذا الرجل الف درهم وشهد
احدهما انه قد قضا المطلوب منها خمسمائة والطالب ینکر ذلک فان
شهادتهما علی الالف مقبولة ولوالجیة ❊ مسائل مرسومه دندر شاهدلر شهادت
ایتسه لرکه تحقیق اشبو کسه نک اشبو رجلده بیک درهم حقی واردر لکن بری
شهادت ایتسه که مطلوب کندویه بیکک بشیوزنی قضا ایلدی حالبوکه
طالب انی انکار ایلسه امدی مزبور شاهدلرک بیکه شهادتلری مقبوله در
مطلوب بشیوزی تأدیه سند برشاهد دخی اقامه ایدرسه اندن خلاص اولور

❊ ومنها ادعی جاریة فی ید رجل وجاء بشاهدین فشهد احدهما انها جاریته
غصبها منه هذا وشهد الاخر انها جاریته ولم یقل غصبها منه قبلت الشهادة
مجمع الفتاوی ❊ ومسائل مزبوره دندر برکسه برکسه نک یدنده کی جاریه
بنمدر دیو ادعا واثبات بینه ایتدکده شاهدلرک بری اشبو جاریه بو مدعینکدر
کندودن اشبو ذی الید غصب ایتمشدر دیو شهادت ایدوب ودیکری بونک
جاریه سیدر دیوب کندودن غصب ایتدی دیمسه اشبو شهادت مقبوله اولور
مطلق بعضا مقید ایله جمع اولمغله ❊ ومنها شهدا بسرقة بقرة واختلفا فی لونها
تقبل عنده خلافا لهما جامع الفصولین ❊ ومسائل مشروحه دندر ایکی
شاهد بر بقره نک سرقتیله شهادت ایدوب لکن لوننده اختلاف ایتسه لر امام
اعظم رحمه الله تعالی قتنده بو شهادت مقبوله اولور اما امامین ایچون
اختلاف واردر صدر الشریعه امامین قولنی استظهار ایلدی لکن بو مدعی لونی ذکر
ایتمدیکنه نظرا در ❊ زیلعی ❊ ومنها شهد احدهما بکفالة والاخر بحوالة
تقبل فی الکفالة لانها اقل جامع الفصولین ❊ ومسائل مرسومه دندر شاهدلرک
بری کفالته ودیکری حواله یه شهادت ایتسه لر کفالت اقل اولمغله آنک حقنده
شهادت مقبوله اولور لکن بو مار الذکر یکرمی طقوزنجی مسئله یی تکراردر
❊ ومنها شهد احدهما انه وکله بطلاقها وحدها الاخر انه وکله
بطلاقها وطلاق فلانة الاخری فهو وکیل فی طلاق التی اتفقا علیها وهی فیه
ایضا ❊ ومسائل مذکوره دندر شاهدلرک بری یالکز فلانه عورتک طلاقنه
وکیل ایتدی دیوب دیکری انکله برابر فلانه نکده تطلیقنه وکیل ایتدی دیسه
اول کسه کندونک طلاقنده اتفاق اولنان عورتک طلاقنده وکیل اولمش اولور
اشبو مسئله دخی ینه جامع الفصولینده در ❊ ومنها شهدا بوکالة وزاد احدهما انه عزله
تقبل فی الوکالة لا فی العزل وهی منه ایضا ❊ ومسائل مزبوره دندر شاهدلر وکالتیله
شهادت ایدوب لکن بری عزل ایتدی دیسه وکالتده شهادتلری مقبوله اولور
عزلده اولمز الا عزله بر آخر شاهد دخی شهادت ایدرسه اولور بو مسئله دخی اندن
منقوله در ❊ ومنها ادعت ارضا شهد احدهما انها ملکها لان زوجها
دفعها الیها عوضا عن الدستیمان وشهد الاخر انها تملکها لان زوجها اقر انها
ملکها تقبل لان کل بائع مقر بالملک لمشتریه فکانهما شهدا انه ملکها ❊ دخی مسائل
مرسومه دندر بر عورت بر ارضی بنمدر دیو ادعا ایتدکده شاهدلرک بری
اشبو ارض بو عورتک ملکیدر زیرا زوجی کندویه مهرینه بدل اعطا ایتمشدر
دیوب اخری بونک ملکیدر زیرا زوجی بونک ملکیدر دیو اقرار ایتمشدر دیسه
اشبو شهادت مقبوله اولور زیرا هر بر بایع مشتریسنه ملکی اقرار ایتمسیله کانه

شاهدلر زوج ارضی عورته تمليك ايتدی ديو شهادت ايتمش اولديلر ايمدی زوج بايع كبی اولدی ❊ وقيل تردلانه لما شهد احدهما انه دفعها عوضا وشهد بالعقد وشهد الاخر باقراره بالملك فاختلف المشهود به ❊ دخی بعضيلر شهادة مشروحه رد اولنور ديديلر زيرا مزبور شاهدلرك بری وقتا كه زوج ارضی عورته مهره عوض ايچون ويردی ديو عقد ايله شهادت ايدوب وديكری ملكی اقرار ايله شهادت ايتديسه مشهود به مختلف اولدی اولی اولان فاختلف قولندە اولان فانك حذفی ايدی لما كلمه سنه جواب اولديغی ايچون ❊ امالوشهد احدهما ان زوجها دفعها عوضا والاخر باقراره انه دفعها عوضا تقبل لاتفاقهما كالوشهد احدهما بالبيع والاخر باقراره به وهی فی جامع الفصولين انتهى كلام الشيخ صالح ابن الشيخ محمد بن عبدالله الغزی ❊ اما صورة مزبوره ده شاهدك بری زوجی كندويه عوضا ويردی ديو شهادت ايدوب ديكری عوض ويرديكنی اقرارينه شهادت ايتسه مقبوله اولور مشهود به ده اتفاقلری اولمديله نتكم ايكی شاهدك بری نفس بيعه وآخری آنی اقرارينه شهادت ايتسه مقبوله اولديغی كبی بومسئله دخی جامع الفصولينده منقوله در مشار اليه شيخك كلامی بونده نهايت بولدی ❊ فی الاشباه السكوت كالنطق الا فی مسائل عد منها سبعة وثلاثين ❊ اشباهده ذكر اولنديكه سكوت نطق كبيدر الا ابراز مسئله لرده دكل اشباه صاحبی آنده اوتوز يدی سنی عد واحصا ايلدی عبارهٔ مشروحه ده اولی اولان السكوت ليس كالنطق الا فی كذا ديمك ايدی حتی بعض نسخه ده بويله در وعبارهٔ مذكوره نقل بالمعنی قبيلندندر زيرا اصل اشباهك عباره سی القاعدة الثانية عشرة لاينسب الی ساكت قول در بوندن صكره بيوردیلر كه وخرج عن هذه القاعدة مسائل كثيرة يكون السكوت فيها كالنطق ❊ قلت وزاد فی تنوير البصائر مسئلتين الاولی مسئلة السكوت فی الاجارة قبول ورضی كقوله لساكن داره اسكن بكذا والافانتقل فسكت لزمه المسمى وذكره المؤلف فی الاجارة ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه تنوير بصائر صاحبی مزبور اوتوز يدينك اوزرينه ايكی مسئله دخی زياده ايلدی اولكی اجاره ده سكوت قبول ورضا اولمق مسئله سيدر مثلا بركمسه كندونك دارنده ساكن اولان كمسه يه شو قدر غروش بدل ايجار ايله ساكن اول يوقسه منزلمده ساكن اولمه تخليه ايله ديدكده مستأجر سكوت ايتسه كندويه اجرتدن تسميه اولنان مبلغ لازم اولور راعيده بونك كبيدر اكر بن مسمايه راضی اولمم انجق شو قدر مبلغه رعی ايدرم ديوب مستأجرده سكوت ايتسه كندويه راعينك تسميه

ايتديكی مبلغ لازم اولور مضمون مشروحی مصنف اجاره ده دخی ذكر ايتدی ❊ الثانية سكوت المودع قبول دلالة قال المؤلف فی بحره سكوته عند وضعه بين يديه فانه قبول دلالة انتهى ❊ ايكنجيسی دالك فحيله مودعك سكوتی دلالة قبولدر نتكم صاحب بحر مودعك حضورينه وديعه وضع اولندقده سكوتی دلالة رضا وقبولدر ديدی صاحب بحرك كلامی بونده نهايت بولدی ❊ وزاد عليها فی زواهر الجواهر مسائل منها عند قوله الرابعة والعشرون سكوته عند بيع زوجته فقال وكذا سكوتها عند بيع زوجها لما فی البزازية الفتوى على عدم سماع الدعوى فی القريب والزوجة انتهى وصحح قاضيخان انها تسمع فليتأمل عند الفتوى ❊ وزواهر الجواهرده سابق الذكر اوتوز يدينك اوزرينه برازمسئله لر دخی زياده ايلديكه اول زوائددندر صاحب اشباهك الرابعة والعشرون سكوته عند بيع زوجته ديديكی محلده كندولری ديديكه بنه زوجك بيعی وقتنده زوجه سنك سكوتی قبول ورضادر زيرا بزازيه ده مذكوردر كه قريبله زوجه نك حضورلرنده بيع اولندقده فتوى اول مالده دعوالرينك عدم سماعنه در بزازيه نك كلامی بونده نهايت بولدی وقاضيخان دعوای مشروحه نك استماعنی تصحيح ايلدی اشبو زوجك زوجه نك متاعنی زوجه ساكته اولهرق بيعنده وعكسنده ماسبقده باب الولی ده ايكی قول مصحح مرور ايلدی امدی افتا وقتنده مفتی تأمل ايتمك لازمدر قنغی طرفده تزوير وعذر فهم ايدرسه آنك خلافنه افتا ومساعدهٔ شرعيه ايده ❊ قلت ويزاد مافی متفرقات التنوير من سكوت الجار عند تصرف المشتری فيه زرعا وبناء وعزيناه للبزازی وهكذا ذكره فی تنوير البصائر معزيا اليها فالعجب من صاحب الجواهر الزواهر كيف ذكر صدر كلام البزازية وترك الاخر ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه صورهٔ مرسومه لرك اوزرلرينه تنويرك متفرقاتنده ذكر وبيان اولنان مشتری نك مبيعده زرع وبنا ايله تصرفنی جاری كوروب سكوت ايتدكدنصكره دعواسنك عدم مسموعيتی صورتی زياده اولنور وصورهٔ سابقه ده كی نقلی امام بزازی يه نسبت ايتدك وتنوير البصائر كه اشباه حاشيه سيدر انده دخی بنه بويله بزازيه دن نقل وحكايه ايتدی تعجب اولنور كه جواهر الزواهر صاحبی بزازيه نك كلامنك اولنی كه وكذا سكوتها عند بيع زوجها قوليدر ذكر ايتدی آخرنی كه متفرقاتدن نقل اولنان مسئله يی ترك ايتدی تنوير بصائر جواهر زواهر اشباه حاشيه سيدر مصنف والا جنابك اوغلو شيخ صالحك تأليفلرندندر واشباهده ذكر اولنان كندوده سكوت نطق كبی اولان اوتوز يدی مسئله

باب الولى ده مع زيادة ترجه اولنمغله بونده تكرار ترجه سنه تصدى اولنمدى لدى الحاجة اكا مراجعت اولنه ❊ ومنها لو تزوجت من غير كفؤ فسكت الولى حتى ولدت كان سكوته رضى زيلعى ❊ وبنه زواهر الجواهرده ذكر وزياده قلنان مسائلدندر برعورت كفؤنك غيرى يه تزوج اولنوب ولد كتورنه دك ولیسى سكوت اينسه سكوتى رضا اولور بو ظاهر روايته مبنيه در اما مفتى به اولان امام حسن روايتنه كوره نكاح منعقد اولمز ❊ ومنها ما فى المحيط رجل زوج رجلا بغير امره فهنأه القوم وقبل التهنئة فهو رضى لان قبول التهنئة دليل الاجازة ❊ دخى مسائل مشروحه دندر محيطده ذكر اولنان بركسه بر رجلى كندونك امرنسز تزويج ايدوب قوم كندوبى تهنيه وتبريك ايتدكده سكوتيله تهنيه بى قبول ايدرسه بورضادر تهنيه يى قبول اجازت اولمغله واكر تهنيه يى قولا قبول ايدرسه مستثنيا تدن اولمز ❊ ومنها ان الوكالة كما تثبت بالصريح تثبت بالسكوت ولذا اقال فى الظهيرية لو قال ابن العم للكبيرة انى اريدان ازوجك من نفسى فسكتت فزوجها جاز ذكره المؤلف فى بحره من بحث الاولياء ❊ وصور مشروحه دندر وكالت صراحة وكيل ايتدم ديمكله ثابته اولديغى كبى سكوتله ده ثابته اولور بنا برين ظهيريه صاحبى ديديكه بريوك قزك عمسى اوغلو كندويه سنى كندى نفسمه تزويج ايده جكم ديدكده سكوت ايدوب اول دخى انى تزويج ايلسه جائز اولور اشبو مضمون مشروحى بحر صاحبى اوليا بحثنده ذكر ايلدى بونده موكلك سكوتى اراده اولندى وكيلك سكوتى دخى بنه بويله دركه بركسه برآخر كمسه يه سنى وكيل ايتدم ديوب اول دخى سكوت اينسه قبول ايتمش اولور ❊ ومنها سكوت اهل العلم والصلاح فى التعديل كما فى شهادات البحر قال ويكتفى بالسكوت من اهل العلم والصلاح فيكون سكوته تزكية للشاهد لما فى الملتقط وكان الليث بن مساور قاضيا فاحتاج الى تعديل وكان المزكى مريضا فعاده القاضى وسأل عن الشاهد فسكت المعدل ثم سأله فسكت فقال اسئلك ولا تجيبنى فقال المعدل اما يكفيك من مثلى السكوت ❊ مسائل مشروحه دندر شاهدلرى تعديل وتزكيه ده زيب وزيور علم وصلاحله موصوف اولان معدل ومزكينك سكوتى لكن فقهانك بيانلريده واركه مزكى شاهدك سوء حالنى بيلورسه بنه سكوت ايدركه عرضى هتك اولوب رسواى اولمسون ديووا كرغيرى كمسه نك تزكيه سى خوفى اولورسه فسقيله تصريح لازم اولور بلكه علما وصلحانك ماعداسنده تصريح لازمدر سكوتله اكتفا اولنمز ويا خود سكوت ظاهرا تزكيه يه نظرا در تصريح سرا اولديغنه كوره در وبحرك شهاداتنده تزكيه ده ارباب علم وصلاحك

سكوتلريله اكتفا اولنور مزكينك سكوتى شاهدى تزكيه اولور ديدى وملتقطده مذكوردركه ليث بن مساور نام قاضى برشاهد تزكيه ايده جك اولدقده مزكى كيفسز اولمغله آنى عياده وشاهدك حالندن سؤال ايتدكده معدل سكوت ايدوب وتكرار استفسارنده ينه سكوت ايتمكله قاضى مشار اليه بيوردیلركه سؤال ايديورز جواب ويرميورسكز امدى معدل ديديكه بزم كبيلردن سزلره تزكيه خصوصنده سكوت كفايت ايتمزمى يعنى ايدر ❊ قلت قدعد هذه فى الاشباه معزيا لشهادات شرحه فكيف تكون فى تقييده بكونه من اهل العلم والصلاح فعدها من الزوائد ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه اشبو مسئله يى اشباه صاحبى كندى شرحيكه بحرك شهاداتنه عزو ايله مستثنيا تدن عد واحصا ايلدى امدى مشار اليه شيخ صالحك مزكينك اهل علم وصلاحدن اولمسيله تقييد ايله اشبو مسئله نيجه زوائددن عد اولنور قيد مشروح اشباهده بوقدر من الزوائد تركيبى تكون فعلنك خبريدر اولى اولان فعدها قولنك حذفيدر بعض نسخه ده فكيف تكون زائدة نعم زاد فيه تقييده بكونه من اهل العلم والصلاح فعدها من الزوائد واقعدر ❊ ومنها لو ان العبد خرج لصلاة الجمعة فرأه مولاه فسكت حل له الخروج لها لان السكوت بمنزلة الرضى كما فى جمعة البحر ❊ مسائل مرسومه دندر برعبد جمعه نمازى ايچون خروج ايتدكده كندوبى سيدى كوروب سكوت اينسه كندويه جمعه يه خروج حلال اولور سكوت رضا منزله سنده اولمغله نتكم بحرك جمعه بحثنده بو يلجه مسطوردر ❊ ومنها ما فى القنية بعد ان رقم بعلامة قع عت ولو زفت اليه بلا جهاز فله ان يطالب بما بعث اليه من الدنانير وان كان الجهاز قليلا فله المطالبة بما يليق بالمبعوث فى عرفهم حينئذ يفتى بانه اذا لم يجهز بما يليق فله استرداد مابعث والمعتبر ما يتخذه الزوج لاما يتخذلها ولو سكت بعد الزفاف زمانا يعرف بذلك رضاه لم يكن له ان يخاصم بعد ذلك وان لم يتخذ له شئ ❊ مسائل مشروحه دندر قنيه ده ذكر اولنوب وكندوده قاضى عبد الجباره قاف وعين مهمله علامت ورمز يله وعلاء الدين ترجمانى يه عين مهمله وتاء مثناة فوقيه ايله رمز وتحرير اولنه رق يعنى مشار اليهمادن روايتله بيان اولنان مضمونكه برعورت زوجه بلا جهاز زفاف اولنسه زوج ايچون كندويه بعث وارسال ايلديكى مهر دنانيرنى مطالبه واردر واكر جهاز قليل اولورسه زوجه عرف وعادتلرنده ارسال ايلديكى التونه لايق ومناسب جهاز طلبى واردر امدى بوتقديرجه زوجه لايق جهاز كلمزسه ارسال ايتديكى مهرى استرداد اوردر ديو افتا اولنور واعتبار زوج ايچون اتخاذ اولنان جهازه در عورت ايچون اتخاذ اولنان جهازه دكلدر بس

نوج بعدالزفاف بر زمان سکوت ایتسه آندن رضاسی معلوم اولورده آندنصکره
مخاصمه‌سی مشروعه اولمز هرنقدر کندی ایچون جهازدن برشیئ اتخاذ
اولنمزسه ده ﴿ومنها اذا ابرأه فسکت صح ولایحتاج الی القبول هکذا ذکره
البرهان فی الاختیارات فی کتاب الاقرار﴾ ومسائل مرسومه دندر برشخص
برآخر شخصی ابرا ایتدکده ابرا اولنان شخص سکوت ایتسه اشبوابرای مزبور صحیح
اولور قبولنه محتاج اولمز ﴿ومنها سکوت الراهن عند بیع المرتهن الرهن یکون
مبطلا فی احدی الروایتین ذکره الزیلعی وغیره وهی تعلم من الاشباه اول
القاعدة الحمدلله العزیز الوهاب وهواعلم بالصواب﴾ ومسائل مشروحه دندر
مرتهنک رهنی بیعی وقتنده راهنک سکوتی ایکی روایتک برنده رهنی ابطال ایدر
اشبو مضمون مشروحی امام زیلعی وسائر مؤلفین ذکر وبیان ایلدیلر واشباهک
لاینسب الی ساکت قول قاعده سنک اولندن معلوم ومستبان اولور بعضیلر
بدعت ومنکر ایشلندکده سکوت ایتمک رضادر دیدیلر لکن لایق اولان بدیله
وبالسانیله ازاله‌یه عدم قدرتی وقتنده قلبیله انکار ایتدیکنه نظرا اولمق کرک
بومثلوجمع وتالیف محضا حق سبحانه وتعالی حضرتلرینک توفیق وعنایتیله
اولمسیله تشکر احد وثنا ایله اختتام بیوردیلر فلله الحمد فی کل حین وان

﴿فی بیان عدم استحلاف المنکر﴾

﴿(قول الاشباه لایحلف المنکر فی احدی وثلاثین مسئلة) بیناها فی الشرح قال
الشیخ شرف الدین فی حاشیته علیها المسماة بتنویر البصائر علی الاشباه والنظائر
اقول قال فی شرحه المحال علیه ثم اعلم ان المصنف اقتصر علی عدم
الاستحلاف عنده فی الاشیاء التسعة﴾ اشبو بیان اشباه صاحبنک بزم شرحکه
بحرده بیان ایتدیکمز منکرک کندوده تحلیف اولنمدیغی اوتوز بر مسئله‌ده در
قولیدر مصنف والاجنابک فرزند لپسندلری شیخ صالح شرف الدین اشباه
اوزرینه اولان تنویر البصائر علی الاشباه والنظائر اسمیله موسوم حاشیهٔ
سامیه‌سنده دیرکه اشباه صاحبی کندونک اوزرینه احاله اولنوب آنده ذکر
اولندی دیدیکی شرحنده دیدیکه بوندنصکره مصنف علیه الرحمه کندونک نزدنده
استحلاف اولنمیان مواضعی طقوز مسئله‌یه قصر ایتدی مصنف علیه الرحمه
تنویرده وکندونک شرحنک کتاب الدعواسنده بیان ایتدیکه زوجک ویازوجه‌نک
انکار ایتدیکی نکاحده وبعدالعدة انکار ایتدکاری رجعتده وایلادن فیئ
ورجوعده وجاریه‌نک استیلاد دعواسنده ومجهول اولان کسه‌یه بو بنم قن مملوکمدر

ویااوغلومدر دیوادعاده وحد ولعانده تحلیف یوقدر لکن قول مفتی به
حدوددن ماعدا مزبورلرک جمله سنده تحلیفک اولمسیدر انتهی ملخصا
﴿وفی الخانیة انه لایستحلف فی احدی وثلاثین خصلة بعضها مختلف فیه
وبعضها متفق علیه فذکرسردا اختصارا التسعة وفی تزویج البنت صغیرة اوکبیرة
وعندهما یستحلف الاب فی الصغیرة﴾ وخانیه‌ده مذکوردرکه منکر
اوتوزبر محلده استحلاف اولنمز آنلرک بعضیسی مختلف فیه وبعضیسی متفق علیهدر وانلرک
طقوزینی سردا که علی وجه الاختصار روجه ودلیللری بیان وتفصیل اولنمقسزین
علی طریق التعدد بیان ایتدی تکم آنفا مرورایلدی وفی تزویج البنت الی آخره قولی التسعة
قولی اوزرینه معطوفدر یعنی عدم استحلافده بومسئله‌یی ده ذکر ایتدی دیمک امدی برکسه
صغیره ویاکبیره قزینی اره تزویج ایتدی دیو دعوی اولندقده تحلیف اولنمز امامین
صغیره حقنده بابا تحلیف اولنور بیوردیلر ﴿وفی تزویج المولی امته خلافا لهما﴾ دخی
سیدک جاریه‌سنی تزویجنده تحلیف یوقدر اماامامین ایچون بونده اختلاف واردر
﴿وفی دعوی الدائن الایصاء فانکره لایحلف﴾ دخی دائنک مدعی علیهه میتک دینی
تأدیه‌سنی ایصا ایتدی دیو کندودن استیفای دین ادعا وانک انکاری
صورتنده تحلیف اولنمز ﴿وفی دعوی الدین علی الوصی﴾ دخی وصی کبی ایکی مسئله‌ده
وکیل اوزرینه دعواده که نفس وکالتی انکارده ویاوکالت ثابته اولوب مدعینک
کندودن وکالتی سببیله ادعا ایلدیکی نسنه‌یی انکارده تحلیف یوقدر
﴿وفیما اذا کان فی ید رجل شیئ فادعاه رجلان کل اشتری منه فاقربه لاحدهما
وانکر الاخر لایحلف وکذا لوانکر هما فحلف لاحدهما فنکل وقضی
علیه لم یحلف للاخر﴾ دخی برکسه‌نک یدنده بولنان برشیئ ایکی کسه‌نک
هربرلری اندن اشترا ادعا ایدوب وکندی انلرک برینه بیعنی اقرار ودیکرندن
انکار ایلسه بنه تحلیف اولنمز عین یدندن خروج ایتمکله خصم اولمغین بنه
بویله مزبورمدعیلرک ایکیسنه بردن انکار ایتمکله بریسی کندوبی تحلیف
ایتمکله نکولینه بنا کندونک علیهنه قضا وحکم اولنوب مدعی به یدندن اخذ
اولنسه مدعی اخر تکرار تحلیف ایده مز بنه خصم اولمغین ﴿وفیما اذا
ادعیا الهبة مع التسلیم من ذی الید فاقر لاحدهما لایحلف للاخر﴾ بنه
ایکی کسه‌نک هربری ذی الیددن هبه وتسلیم ایتدک دیوادعا ایتدکده انلرک برینه اقرار
ایتسه دیکری ایچون تحلیف اولنمز ﴿وفیما اذا ادعی کل منهما انه رهنه وقبضه
فاقربه لاحدهما اوحلف لاحدهما فنکل لایحلف للاخر﴾ وبنه ایکی کسه‌نک
هربری برکسه‌دن برنسنه دعوی ایتسه‌لرکه بونی بندن رهن اوله‌رق قبض
ایتدی دیو بس بردن رهنی اقرار ویاحلف اولندقده نکول ایتسه دیکری

ایتسه دیکری ایچون تحلیف اولنمز ❊ وفیما اذا ادعی احدهما الرهن والتسلیم
والاخر الشرآء فاقر بالرهن وانکر البیع لایحلف للمشتری ❊ ویعنی برشیده ایکی
کسددن بری رهن وتسلیم وآخری شرا ادعا ایدوب مدعی علیه رهنی اقرار
وبیعی انکار ایلسه مشتری ایچون مدعی علیه تحلیف اولنمز ❊ ولو ادعی
احدهذین الاجارة والاخر الشراء فاقر بهما وانکره لایحلف لمدعیه ویقال لمدعیه
ان شئت فانتظر انقضاء المدة اوفك الرهن وان شئت فافسخ ❊ اشبو رهنله
شرا ادعا ایدنلرك بری اجاره ودیکری شرا ادعا ایدوب مدعی علیه
اجاره یی اقرار وبیعی انکار ایلسه شرا ادعا ایدن ایچون تحلیف
اولنمز وکندویه دینلرسك صبرایله مدة اجاره منقضیه وپارهن خلاص اولسون
بعده کندویه مالك اول واکر دیلرسك بیعی فسخ ایله دینیلور فانتظر انقضاء المدة
اوفك الرهن عباره سنده لف ونشر مشوش واردر ❊ وفیما اذا ادعی احدهما
الصدقة والقبض والاخر الشراء فاقر لاحدهما لایحلف ❊ وبری صدقه وقبض
ودیکری شرا ادعا ایدوب امدی مدعی علیه من بورلرك فقط برینه اقرار ایلسه
مدعی یه یدندن خروج امتکله خصم اولمغین تحلیف اولنمز ❊ وفیما اذا ادعی
کل منهما الاجارة فاقر لاحدهما اونکل لایحلف ❊ وایکی کسه نك هر بری
برشیده اجاره ادعا ایتدکده مدعی علیه برینه اقرار ویاتحلیفدن نکول ایتسه
دیکری ایچون تحلیف اولنمز بلکه کندویه یامقرلهك ایجاری مدتی منقضیه
اولنه دك صبر ایله ویا اجاره کی فسخ ایله دینیلور ❊ بخلاف ما لوادعی کل منهما
علی ذی الید الغصب منه فاقر لاحدهما اوحلف لاحدهما فنکل یحلف
للثانی کما لوادعی کل منهما الایداع فاقر به لاحدهما یحلف للثانی وکذا الاعارة
ویحلف ماله علیك کذا ولا قیمته وهی کذا وکذا ❊ صورة مشروحه نك
خلافنه در ایکی کسه نك هر بری ذی الید اوزرینه اشبو نسنه یی بندن غصب
ایتدك دیو ادعا اول دخی برینه انکله اقرار ایتسه ویاخود بریچون تحلیف اولنوبده
نکول ایلسه ثانیچون تحلیف اولنور غاصب اولمغله مالکی اولمیان شیئه وضع ید
ایتدیکنه مبنی خصم اولدیغندن نتکم هر برزی ایداع ادعا ایدوب مدعی علیه
برینك ایداعنی اقرار ایتدکده ثانیچون تحلیف اولندیغی مثللو اعاره ده بنه بویله در
وذمتکده شو مقوله شیء ویاقیمتی یوقدر دیو تحلیف اولنور ❊ وفیما اذا ادعی
البائع رضی الموکل بالعیب لم یحلف وکیله ❊ بایع موکلك مبیعك
عیبنه رضاسنی ادعا ایتسه وکیلنه یمین ویرلمز زیرا ضامو کل طرفندن
اولمغله غیرك فعلنه حلف اولمش اولور اولده جائز دکلدر ❊ وفیما اذا انکر
توکیله له فی النکاح ❊ ومدعی علیه مدعی نك کندوبی نکاحه توکیلنی انکاری
صورتنده دخی تحلیف یوقدر ❊ وفیما اذا اختلف الصانع والمستصنع

فی المأمور به لا یمین علی واحد منهما ❊ دخی صانعله مستصنع مأمور به ده
اختلاف ایتسه لر اصلا برینه یمین اولمز زیرا سلمك اخرنده مذکور درکه
مزبوران اتفاق ایتدکلری کبی عمل ایتسه بنه مستصنعه اخذ ویاترك وار در
اختلاف صورتنده بالطریق الاولی در ❊ وکذا لوادعی الصانع علی رجل
انه استصنعه فی کذا فانکر لایحلف ❊ وینه بویله صانع برکسه یه سن
بنی شو مقوله نسنه یاپمغه استصناع ایتدك دیو دعوی اول دخی انکار ایتدکده
تحلیف اولنمز ماسبقده مرور ایدن وجهه بناء ❊ الحادیة والثلاثون
لوادعی انه وکیل عن الغائب بقبض دینه وبالخصومة فانکر لا یستحلف المدیون
علی قوله خلافا لهما هکذا ذکر بعضهم وقال الحلوانی یستحلف فی قولهم
جمیعا انتهی ❊ اوتوز برنجیسی برکسه برکسه دن دعوی ایتسه که بن سنك فلان غائبه
اولان دینکی قبضه وخصومته انك طرفندن وکیلم پس اول دخی انکار ایتسه
امام اعظم رحمه الله قولی اوزره مدیون استحلاف اولنمز امامین ایچون بونده
اختلاف واردر بعض علما بویلجه ذکر وبیان بیوردیلر امام حلوانی
جمیع علمانك قوللری اوزره تحلیف اولنور دیدی خانیه نك نقلی بونده نهایت
بولدی ❊ وبه علم انما فی الخلاصة تساهل وقصور حیث قال کل موضع لواقر
لزمه اذا انکره یستحلف الا فی ثلاث منها الوکیل بالشراء اذا وجد بالمشتری عیبا
فاراد ان یرده بالعیب واراد البائع ان یحلفه بالله مایعلم ان الموکل رضی بالعیب
لایحلف فاذا اقر الوکیل لزمه ذلك ویبطل حق الرد ❊ اشبو خانیه نك
اوتوز برنجی مسئله سنده عدم استحلاف قبله معلوم ومستبان اولدیکه
خلاصه ده اولان هر بر موضعکه بر مدعی علیه انده برشیئی اقرار ایتسه
اول شیء کندویه لازم اولور آنی انکار ایدرسه استحلاف اولنور الا اوچ
محلده دکل بیاننده تساهل وقصور واردر زیرا کندی اوچه قصر ایتدی
حالبوکه صورة مشروحه ده دخی استحلاف اولمدی مواضع ثلاثه دندر
شرایه وکیل اولان کسه مشتراده عیب بولوب ردینی مراد ایتدکده
بایع وکیله موکلك اشبو عیبه راضی اولدیغی معلومك اولمدیغنه الله جلیله
یمین ایله دیو یمین عرض ایده مز پس وکیل موکلك عیبه رضاسنی
اقرار ایدرسه اوشیء کندویه لازم کلور ورد حقی باطل اولور ❊ الثانیة
لوادعی علی الآمر رضاه لایحلف وان اقر لزمه ❊ ایکنجیسی بایع آمره
مأمورك عیبه رضاسنی ادعا ایتسه آمر تحلیف اولنمز حالبوکه اقرار
ایلسه اول شیئی عیبیله اخذ کندویه لازم اولور ❊ الثالثة الوکیل بقبض الدین
اذا ادعی المدیون ان الموکل ابرأه عن الدین وطلب یمین الوکیل علی العلم

لايحلف وان اقرلزمه انتهى ❊ اوچنجيسى وكيل بقبض الدين صورتيدركه
مديون موكلك كندونك ذمتنى دينندن ابراسنى ادعا ووكيله معلومى اولمديغنه
يمين عرض ايده جك اولسه تحليف اولنمز واكر وكيله ابرايى اقرار ايدرسه
كندويه اول اقرارك مقتضاسى لازم كلوركه انكله مخاصمه ايده مز بوقسه
موكله وكيلك اقرار ايتديكى شئ ثابت اولمز خلاصه نك كلامى بونده
نهايت بولدى ❊ وزدت على الواحد والثلاثين السابقة البائع اذا انكر
قيام العيب للحال لايحلف عند الامام ولو اقربه لزمه كمافى خيار العيب ❊
صاحب بحر ديركه سابق الذكر اوتوزبرك اوزرينه بن زياده ايلدم بايع حالا عيبك
قيامنى انكار ايدرسه امام اعظم رضى الله عنه نزدنده تحليف اولنمز مثلا مشترينك
عيوب خفيه دن عبدك فراشنه بولنى ادعاو بايعك حالا وجودينى انكارى كبى واكر
اقرار ايدرسه خيار عيبده مرور ايتديكى مثللو كندويه لازم كلور ❊ والشاهد
اذا انكر رجوعه لايستحلف ولواقربه ضمن ماتلف بها ❊ واكر شاهد شهادتندن
رجوعنى انكار ايدرسه استحلاف اولنمز واكر اقرار ايدرسه شهادتى سببيله تلف
اولان نسنه يى ضامن اولور ❊ والسارق اذا انكرها لايستحلف للقطع ولو اقربها
قطع ولذا قال الاسبيجابى ولايستحلف الاب فى مال الصبى ولا الوصى فى مال اليتيم
ولا المتولى للمسجد والاوقاف الا اذا ادعى عليهم العقد فيحلفون حينئذ انتهى ❊
وسارق سرقتنى انكار ايدرسه نكولنه قطع ترتب ايتسون ديو استحلاف
اولنمز امامالك لزومى ايچون استحلاف اولنور واكر سرقتى اقرار ايدرسه
قطع اولنور بنابرين اسبيجابى بابايه صبينك مالنه خيانت ادعاسى اولنورسه
استحلاف اولنمز ووصى يتيمك مالىچون ومتولى مسجدك واوقافك مالىچون
استحلاف اولنمزلر ديدى الا عقد كندولرندن وقوعبولدى ديو ادعا اولنورسه
مثلا متولى وقفك دكاننى ايجار ايتدى ديو ادعا اولنورسه مستأجر ايچون
استحلاف اولنور كندويه احاله اولنان شرحكه بحرك كلامى بونده
نهايت بولدى ❊ قلت وزدت على ماذكره مسائل الاولى لوادعى على رجل
شيأ واراد استحلافه فقال المدعى عليه هولابنى الصغير فلا يحلف وفى فتاوى
الفضلى عليه اليمين فى قولهم جميعا فاذا استحلف فنكل والمدعى ارض يقضى
بالارض للمدعى ثم ينتظر بلوغ الصبى ان صدق المدعى كان كما قال وان كذبه ضمن الوالد
قيمة الارض وتوخذ الارض من المدعى وتدفع للصبى ❊ شرف غزى ديركه صاحب
اشباهك ذكر ايتديكى مسائل اوزرينه يوزده بن زياده ايتدم اولكى بركسه بر رجلدن
برنسنه ادعا واستحلاف مراد ايتدكده مدعى عليه اشبو نسنه بنم صغير
اوغلو مكدر ديسه تحليف اولنمز بو اسبيجابينك اولكى مسئله سيدر فتاواى

فضلى ده فقهانك جميعسنك قوللرى اوزره اول كسه نك اوزرينه يمين لازم اولور
امدى استحلاف اولنوب نكول ايدرسه مدعى ارض اولديغنه نظرا آنكله مدعى به
حكم اولنور بعده صبى بالغ اولدقده مدعى يى تصديق ايدرسه انك ديديكى كبى
اولور واكر تكذيب ايدرسه بابا ارضك قيمتنى مدعيچون ضامن اولورده ارض
مدعيدن اخذ اولنوب صبى يه ويريلور ❊ وهذا بمنزلة مالو اقرلغائب لم يظهر
جحوده ولا تصديقه لاتسقط عنه اليمين فكذلك هنا قلت وعلى الاول رجوع
هذه الى قول المصنف ولايستحلف الاب فى مال الصبى لانه لما اقربها للصبى
ظهر انها من ماله وفيه تأمل ❊ اشبو مسئله مشروحه جحوده وتصديق
ظاهر اولميان برغائب ايچون بركسه برنسنه اقرار ايلسه اول منزله ده در اندن
يمين ساقط اولمز مدعى كندويه يمين ايتديرر نكول ايدرسه حكم اولنور وغائبك
حضورينه دك منتظر اولنور اكر تصديق ايدرسه نه كوزل يوقسه كندويه
ويريلورده قيمتنى مدعى يه ضامن اولور بونده ده اويله در شرف غزى ديركه
اولكنه نظرا بودخى مصنفكه ابن نجيمك بحرده كى ولايستحلف الاب فى مال
الصبى قولنه راجع اولمقدر زيرا اب ارضله صبى يه اقرار ايتدكده انك مالندن اولديغى
ظاهر اولدى لكن بونده تأمل واركه مصنفك مار الذكر قولى محقق صبينك مالى اولديغنه
نظرا در بونده مالى اولديغى انجق ابك اقراريله اولور ممكنكه اقرارى دعوايى كندودن
دفعه حيله اوله ❊ الثانية لو اشترى دارا فحضر الشفيع فانكر المشترى الشراء قال
فى النوازل ولو ان رجلا اشترى دارا فحضر الشفيع فانكر المشترى الشراء او اقر ان
الدار لابنه الصغير ولابينة فلا يمين على المشترى لانه قد لزمه الاقرار لابنه
فلا يجوز الاقرار لغيره بعد ذلك ❊ ايكنجيسى بركمسه بردار اشترا ايدوب شفيع
حاضر اولنده مشترى شرايى انكار ايلسه عدم تحليف تحليف مسئله سيدر نوازلده
ديديكه بركمسه بردار اشترا ايتدكده شفيع حاضر اولوب ومشترى شرايى
انكار ويا صغير اوغلو ايچون شراسنى اقرار ايلسه امدى شفعه دعوى ايده نك
شرايه بينه سى اولمزسه مشترى يه يمين اولمز زيرا اوغلونه اقرار كندويه لازم
اولمغله صكره غيريكه بايعه اقرارى جائز اولمز زيرا كندويه يمين لازمه اولور
دكلسه بعض اولوركه يميندن نكوليله دارى شفيعه تسليم لازم كلور زيرا نكول
يابذل ويا اقرار در بس صغيرك ملكندن دار خروج ايدر ❊ الثالثة ولو كان فى يد
رجل غلام اوجارية اوثوب ادعاه رجلان فقدماه الى القاضى فاقربه لاحدهما
ثم اراد الاخر تحليفه فان ادعى ملكا مرسلا اوشراء من جهته لم يكن له ان
يحلفه فان ادعى عليه الغصب فله تحليفه لانه لو اقر بالغصب يجب عليه الضمان
كذا فى النوازل ❊ اوچنجيسى بركسه نك يدنده برغلام ويا برجاريه ويا برثوب بولنوب
آنى ايكى رجل ادعا وذى اليدى قاضى يه تقديم ايتدكلرنده انى مدعيلرك برينه

اقرار ایتمکله دیکری تحلیف مراد ایتسه امدی دعواسی ملك مطلق و یامدعی
طرفندن انك شراسی اواورسه تحلیف ایده مز واکر غصبنی ادعا ایدرسه
کندویه تحلیف واردر زیرا نکوایله غصبی اقرار ایدرسه اوزرینه ضمان لازم
کلور ❊ الرابعة لو اشتری الاب لابنه الصغیر دارا ثم اختلف مع الشفیع
فی مقدار الثمن فالقول للاب بلا یمین کما فی کثیر من کتب المذهب ❊ دردنجیسی بابا
صغیر اوغلو ایچون بردار اشترا ایدوب بعده مقدار ثمنده شفیعله اختلاف ایتسه‌لر
بلا یمین قول ابکدر صبینك مالی حقنده‌اب استحلاف اولنمغین نتکم کتب مذهبك
کثیرنده بویله‌در ❊ الخامسة لوادعی السارق انه استهلك المسروق ورب
المسروق انه قائم عنده فالقول للسارق ولا یمین علیه قال ابو اللیث فی النوازل
وسئل ابو القاسم عن السارق اذا استهلك المسروق بعدما قطعت یده هل
یضمن قال لا یستوی حکمه فیما استهلکه قبل القطع وبعد القطع قیل له فان قال
السارق قد هلك وقال صاحب المال لم تستهلکه وهو عندك قائم هل یحلف قال
یجب ان یکون القول قول السارق ولا یمین علیه ❊ بشنجیسی برسارق یدی قطع
اولند قدنصکره مال مسروقك استهلاکنی ومال صاحبی عندنده قائم اولدیغنی ادعا ایتسه‌لر
بلا یمین قول سارقکدر ابو اللیث نوازلنده دیدیکه ابو القاسم سؤال اولندیکه برسارق
یدی قطع اولند قدنصکره مسروقی استهلاك ایتسه ضامن اولورمی جواب
بیوردیلرکه ضامن اولمز واستهلاکك قبل القطع وبعد القطع اولمسنك حکمی
بردر ینه منار الهدن استفتا اولندیکه سارق استهلاك ایتدم مال صاحبی
ایتمدك حالا عندکده موجود ادعا ایتسه‌لر سارق استحلاف اولنورمی افتا
بیوردیلرکه واجب اولان بلا یمین قول سارقك اولمقدر ❊ السادسة اذا وهب
لرجل شیئا واراد الرجوع فادعی الموهوب له هلاك الموهوب فالقول قوله ولا یمین
علیه کما فی الخانیة وغیرها ❊ التنجیسی برکسنه براخر کسنه‌یه برنسنه هبه
ایدوب بعده رجوع مراد ایتدکده موهوب له موهوبك هلاکنی ادعا ایتسه
بلا یمین قول کندونکدر انکارینه بناء تکم خانیه وسائر معتبراتده بویلجه
مسطوردر ❊ السابعة ادعی علیه انك وصی فلان المیت فانکر لا یحلف ❊
یدنجیسی برکسنه براخر کسنه‌نك اوزرینه سن فلان میتك وصیسیسك دیو
دعوی ایتدکده مدعی علیه انکار ایلسه تحلیف اولنمز بو بحرك وزوا هرك
ماسبقده‌کی وفی دعوی الدائن الایصاء قوللرینی تکراردر ❊ الثامنة
ادعی علیه انك وکیل فلان فانکر انه وکیل فلان لا یحلف وهما فی البزازیة ❊
سکزنجیسی برکسنه براخر کسنه‌یه سن فلانك وکیلیسك دیو دعوی اول دخی انکار
ایلسه تحلیف اولنمز بو دخی بحرك وفی الدعوی علی الوکیل فی المسئلتین

کالوصی قولنی تکراردر ❊ التاسعة قال الواهب اشترطت العوض وقال
الموهوب له لم تشترطه فالقول له بلا یمین ❊ طقوزنجیسی واهب عوض شرط ایتدم
موهوب له ایتمدك دیو ادعا ایتسه‌لر بلا یمین قول موهوب لهکدر زیرا هبه‌ده
اصل اولان بلا عوض اولمقدر ❊ العاشرة اشتری العبد شیئا فقال البائع
انت محجور وقال العبد انا مأذون فالقول له بلا یمین ❊ اونجیسی برعبد برنسنه
اشترا ایتدکده بایع سن محجورسك دیوب عبد بن مأذونم دیسه قول بلا یمین
عبدکدر زیرا بایعدن عقد ما بیعك صدوری اذننه علامه دلیلدر انکاری بیعی
رد غرضنه بناء اولمغه محتملدر ❊ الحادیة عشر اذا اشتری عبد من عبد فقال
احدهما انا محجور وقال الاخر انا وانت مأذون لنا فالقول له بلا یمین ❊ اون
برنجیسی برعبد براخر عبددن برنسنه اشترا ایدوب بری بن محجورم دیوب
ودیکری سن و بن مأذونلرز دیسه قول بلا یمین اذن ادعا ایده‌نکدر ❊ الثانیة عشر
باع القاضی مال الیتیم فرده المشتری علیه بعیب فقال القاضی ابرأتنی منه فالقول
قوله بلا یمین وکذا لوادعی رجل قبله اجارة ارض الیتیم واراد تحلیفه لم یحلفه
لان قوله علی وجه الحکم وکذا فی کل شئ یدعی علیه ❊ اون ایکنجیسی
برقاضی یتیمك مالنی بیع ایتدکده مشتری عیبله کندویه رد ایده جك اولدقده
قاضی سن بنی عیب دعواسندن ابرا ایتدك دیسه قول بلا یمین کندونکدر
ینه بویله برکسنه قاضی طرفندن یتیمك ارضنك اجاره سنی دعوی ایتدکده
قاضیه یمین ویردیره جك اولسه ویردیره مز قاضینك قولی علی وجه الحکم اولمغله
پس حاکم تحلیف اولنمز ینه بویله قاضینك علیهنه ادعا اولنان هر شیده
قاضی تحلیف اولنمز ❊ الثالثة عشر لوطالب ابو الزوجة زوجها بالمهر فله
ذلك لو صغیرة او کبیرة بکرا ولو اختلف الاب والزوج فی بکارتها ولا بینة للزوج
والتمس من القاضی تحلیفه علی العلم بذلك عن ابی یوسف انه یحلف ذکر الخصاف
انه لا یحلف کالوکیل بقبض الدین اذا ادعی المدیون ان صاحب الدین ابرأه
وانکر الوکیل لا یحلف الوکیل وکذلك هنا کذا فی الظهیریة ❊ اون اوچنجیسی
برعورتك باباسی زوجندن مهرینی مطالبه ایتسه اکر زوجه صغیره ویا کبیره
باکر ایسه کندی ایچون مطالبه مشروعدر امدی بابا ایله زوج بکارتنده
اختلاف ایدوب زوج ثیبدر دیو ادعا ایدوب و بینه‌سی اولمغین قاضیدن بابانك
قزینك ثیوبتنه علمی یمدیکنه تحلیفنی التماس ایتسه امام ابی یوسف رحمه الله
تعالی‌دن تحلیف اولنور دیو مرویدر خصاف تحلیف اولنمز دیو ذکر ایلدی
نتکم قبض دینه وکیله مدیون صاحب دین کندوینی ابرا ایتدی دیو ادعا
و وکیل انکار ایتسه وکیلك تحلیف اولنمدیغی بونده دخی اویله‌در ❊ الرابعة عشر

اشتری امة فادعی ان لها زوجا فقال البائع لها زوج عبدی فطلقها قبل البیع اومات فالقول له بلا یمین کذا فی السراجیة والله تعالی اعلم وهذا التحریر من خواص هذا الکتاب کذا فی حاشیة الاشباه للشرف الغزی ایضا ❊ اون درد نجیسی برکسه بر جاریه اشترا ایتدکده عیبله رد ایچون بونك زوجی وار ایمش دیو کویا بونی عیب ادعا ایلسه امدی بایع واقعا بونك زوجی بنم عبدم ایدی لکن بعدن مقدم کندوبی تطلیق ایتدی ویاخود فوت اولدی دیسه بس بلا یمین قول کندونکدر سراجیه ده بو یلجه مسطوردر والله عظیم الشان حقیقة حاله زیاده عالمدر واشبو تحریر وتفصیل بو کتاب مستطابك خواص وشاننددر وبونك کبی شرف الدین الغزی نك اشباه اوزرینه اولان حاشیهٔ سامیه لرنده مرسومدر ❊ قلت وفی حاشیتها للشیخ صالح زاده سبعة آخر فنقول الخامسة عشر لوطعن المدعی علیه فی الشاهد وقال هو ادعی هذه الدار لنفسه قبل شهادته فانکر فاراد تحلیفه لایحلف مجمع الفتاوی ❊ شارح رحمه الله تعالی دیرکه شیخ صالح اشباه حاشیه سنده یدی دخی زیاده ایلدیکه آنی بز ذکرو بیان ایده رزکه اون بشنجی مدعی علیه شاهده طعن ایدوب اشبو شاهد بو داری شهادتندن مقدم کندی نفسیچون دعوی ایتدی دیدکده انکار ایتکله تحلیفنی مراد ایتسه تحلیف اولنمز ❊ السادسة عشر اذا کانت الترکة مستغرقة بدیون جماعة باعیانها فجاء غریم آخر وادعی دینا لنفسه فالخصم هو الوارث لکنه لایحلف لانه حینئذ لو اقرله لم یقبل فلم یحلف مجمع الفتاوی ❊ اون التنجیسی برمیتك ترکه سی برجماعت معینه نك دیونتی مستغرقه ایکن برآخر غریم دخی کلوب کندی نفسیچون میتدن بر مقدار نسنه ادعا ایلسه خصم انجق وارث اولور لکن تحلیف اولنمز زیرا تحلیف اولندیغنه نظرا نکولیله اقرار ایتمش اولسه قبول اولنمامغین تحلیف اولنمدی ❊ السابعة عشر رجل له علی رجل الف درهم فاقربها ثم انکر اقراره هل یحلف بالله مااقررت قال الدبوسی نعم وقال الصفار لا وانما یحلف علی نفس الحق مجمع الفتاوی ❊ اون یدنجیسی بر رجلك برآخر رجلده بیك درهم حقی اولوب آنی مقدما اقرار بعده اقرارینی انکار ایلسه اقرار ایتمدیککه والله می دیو تحلیف اولنورمی فقهادن امام دبوسی اولنور وصفار اولنمز بلکه انجق نفس اصل حق اوزرینه تحلیف اولنور دیو افتا بیوردیلر ❊ الثامنة عشر دفع لاخر مالا ثم اختلفا فقال قبضت ودیعة وقال الدافع بل لنفسك لایحلف المدعی علیه قال القاضی القول لرب المال لانه اقربسبب الضمان وهو قبض مال الغیر مجمع الفتاوی ❊ اون سکزنجیسی برکسه برآخر کسه یه بر مقدار مال ویردکده میانلرنده اختلاف اولنوب قابض بن امانة اخذ ایتدم دیوب دافع نفسك ایچون قرض

اوله رق قبض ایتدك اوزریکه تأدیه سی لازمدر دیسه مدعی علیه تحلیف اولنمز بلکه قول دافعك اولور مدعی علیه سبب ضمان اولان غیرك مالنی قبضنی اقرار ایتمکله امدی قال القاضی مضمونی مسئله نك حکمنی بیان اولور ظاهر اولاندن بودر ونفسندن ضمانی نفیته بناء قول مدعی علیهك اولمسنی اراده لری احتمالیده واردر ❊ التاسعة عشر رجل قدم رجلا للقاضی وقال ان فلان بن فلان الفلانی توفی ولم یترك وارثا غیری وله علی هذا کذا وکذا من المال فانکر المدعی علیه دعواه فقال الابن استحلفه مایعلم انی ابنه وانه مات لم یحلف بل یبرهن الابن علیهما ثم یحلفه علی مایدعی لابیه من المال وقیل یستحلف علی العلم الاول قول الامام والثانی قولهما وقال الحلوانی الصحیح القول الثانی انه یحلف ولوالجیة ❊ اون طقوزنجیسی برکسه برآخر کسه یی قاضی یه احضار وکندودن دعوی ایتسه که تحقیق فلان اوغلو فلانجه وفات ایدوب وبندن غیری بر وارث ترك ایتمیوب واشبو کسه نك اوزرنده شوقدر مالی واردر تحصیل اولنمسی مرادمدر دیدکده مدعی علیه دعوای مشروحه سنی انکار ایتمکله ابن مدعی قاضی یه بابامك فوتنه وبنم انك اوغلو اولدیغمه علمی اولمدیغنه کندویه یمین ویردیسه تحلیف اولنمز بلکه مزبور ابن دعوای مشروحه سنه اقامهٔ بینه ایدرده صکره دعوی اولنان مالی انکار ایدرسه اکا تحلیف اولنور بعضیلر علم اوزره که اوغلو اولدیغی وفوتی معلومی اولمدیغنه استحلاف اولنور دیدیلر قول اول امام اعظمك قول ثانی امامینکدر امام حلوانی رضی عنه الباری صحیح اولان انجق قول ثانیدر دیدی ❊ ومنها العشرون لوادعی علیه الف درهم فقال المدعی علیه للقاضی انه قد کان ادعی علی هذه الدعوی عند قاضی بلد کذا ثم خرج من دعواه ذلك فابرأنی عن هذه الدعوی فحلفه انه لم یبرئنی منها فان حلف حلفت له ماله علی شیء اختلف فیه والصحیح انه یستحلف علی دعواه ولوالجیة ❊ مسائل مشروحه دندر یکرمنجیسیکه برشخص آخر برشخصدن بنم سنده بیك درهم حقم وار دیدکده مدعی علیه قاضی یه اشبو کسه بو دعوایی بندن فلان بلده نك قاضیسنك حضورنده دعوی ایدوب بعده دعواسندن خروج ایتدیکه بنی بو دعوادن ابرا ایتدی امدی بنم ذمتمی بو دعوادن ابرا ایتمدیکنه کندویه یمین ویر اکر ایدرسه بنده یمین ایدرمکه کندونك بنده برشیئی یوقدر دیسه امدی اشبو مسئله ده میان علماده اختلاف واقع اولدی صحیح اولان مدعی کندی دعواسی اوزره که مدعی علیهی اندن ابرا ایتمدیکنه استحلاف اولنقدر ❊ ومنها

لو ان رجلا ادعى على رجل انه خرق ثوبه واحضر الثوب معه للقاضي واراد استحلافه على السبب لايحلف على السبب ✻ دخی مسائل مشروحه دندر برکسه برآخر کسه‌یه ثوبمی خرق ایتدك دیو دعوی و ثوبی کندی ایله برابر قاضی‌یه احضار وسبب اوزره استحلاف مراد اینسه تحلیف اولنمز انده حرج اولمغله ضمان اوزره اولورکه والله بونك ضمانی بنم اوزریمه لازم دکلدر دیو تحلیف اولنور سبب اوزره حلف والله بن خرق ایتمدم دیمك کبی بعض اولورکه کندونك امر واذنیله غیر خرق ایدر ویاخود ثوب مدعی علیهك اولورده کندی ملکنده ایکن خرق ایدرده صکره مخروقا بیع ایدر ✻ فائدة قلت وبهذا مع ماقبلها صارت اثنين وخمسين مسئلة فليحفظ وقد افاد الامام الحلوانى ان الجهالة كما تمنع قبول البينة تمنع الاستحلاف ايضا الا اذا اتهم القاضى وصى اليتيم اوقيم الوقف ولا يدعى شيئا معلوما فانه يحلف نظرا للوقف واليتيم والله تعالى اعلم ✻ شارح دیرکه عدم استحلاف مسئله‌لری ماسبقده ذکر اولنانلر ایله برابر بونکله اللی ایکی اولدی فاضل حلبی دیرکه بلکه اللی سکز اولدی اوتوز برخانیه‌دن ذکر اولنان التی بحرك زیاده ایتدیکی اون درتده تنویر الابصارك یدیده زواهرك بیان ایتدیکیدر وفائده ذکر یتکده بومقامده برفائده‌سی ظاهر دکلدر فليحفظ‌له بومقامك دقتنه اشارت اولنمق کرکدر تحقیق امام حلوانی افاده وبیان ایدرکه مثلا برداردن حصهٔ غیر معینه‌یی دعوی مثللو جهالت قبول بینه‌یه مانعه اولدیغی کبی استحلافده‌ده مانعه اولور الا قاضی یتیمك وصیسنی ویاوقفك متولیسنی خیانتله متهم قیلوب کندولردن معین برشیئ ادعا ایتمز ایسه‌ده وقفه ویتیمه نظرا تحلیف ایدر الله جلیل حقیقهٔ حاله زیاده عالمدر ✻ قول الاشباه القاضى اذا قضى فى مجتهد فيه نفذ قضاؤه الا فى مسائل الخ اى فينقض فيها حكم الحاكم ✻ بوبیان صاحب اشباهك برقاضی مجتهد فیه اولان برمسئله‌ده حکم ایتسه حکمی نافذ اولور الا بعض مسائلده اولمیوب انده حاکمك حکمی نقض اولنور قولنی شرح وایضاحدر برکسه برداره اولان حقنی مصرده ساکن اوله‌رق اوچ سنه مخاصمه ودعوی ایتمسه حق باطل اولور دین بعض فقهانك قول ضعیفلرینه بنا برقاضی مدت مشروحه‌نك مضینه مبنی حقنك ابطالیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولمز اشبو قول مهجور اولمغله دیکر قاضی‌یه مرافعه اولنسه قاضی اولکی حکمنی ابطال ایدوب مدعی‌یی حقی اوزره قیلر ✻ كذا فى الخانية ✻ قال ابن المصنف الشيخ صالح بن محمد بن عبدالله فى حاشيته عليها المسماة بزواهر الجواهر فى التفسير على الاشباه والنظائر وقد ظفرت بمسائل اخر فزدتها تتميما للفائدة وقسمتها

على ثلاثة اقسام الاول مالم يختلف مشايخنا فيه والثانى ما اختلفوا فيه والثالث مالا نص فيه عن الامام واختلف اصحابنا فيه وتعارضت فيه تصانيفهم ✻ مصنفك فرزند ارجمندلری شیخ صالح بن محمد بن عبدالله اشباه اوزرینه اولان زواهر الجواهر فى التفسير على الاشباه والنظائر نام حاشیه دلپسندلرنده بیوردیلرکه صاحب اشباهك استثنا ایتدیکی نقض اولنان برازدیکر مسئله‌لرده بن ظفریاب اولدمده تتميما للفائدة انلریده بن زیاده ایدوب اوچ قسم اوزرینه آتی تقسیم ایتدم قسم اول کندوده مشایخلریمزکه امام اعظمله امامیندن اصلا اختلاف اولنمیان نقض مسئله‌لریدر قسم ثانی نقضنده اختلاف اولنانلردر قسم ثالث کندونك نقضی حقنده امام اعظمدن نص وتصریح اولمیوب وکندوده اصحابمز اختلاف ایدوب وتصانیفلری متعارض اولاندر جامع الفصولینده مذکوردرکه قضاتك قضایا وحکملری اوچ قسمدر اولکی نص واجماعك خلافنه حکمدر بوده باطلدر قضاتدن هر برقاضیچون بونی نقض واردربوکه اجازت ویره‌مز ایکنجی مختلف فیه اولان مسئله‌ده حکمیدر بونافذدر براحد بونی نقض ایده‌مز اوچنجی قاضینك کندوده حکمندنصکره انده اختلاف تعین وتحقق ایدن حکمیدر یعنی نفس حکمده اختلاف اولنور بعضیلر نافذ وبعضیلر قاضی آخرك قضا واجازتنه توقف ایدردیدیلر امدی دیکر قاضی بو حکمی امضا ایدرسه مختلف فیه‌ده قاضی ثانی‌نك حکمی کبی اولورده ثالث انی نقض ایده‌مز واکر ثانی انی ابطال ایدرسه باطل اولورده اکا براحد اجازت ویره‌مز ✻ فمن القسم الاول اذا باع دار اوقبضها المشترى واستحقت منه وتعذر على البائع ردها فقضى على البائع للمشترى بدار مثلها فى المواضع والخطة والازرع والبناء كقول عثمان البتى ثم رفع لقاض آخر ابطله والزم برد الثمن فقط الا ان يكون احدث بناء اوغرسا فيلزمه بقيمة ذلك مع الثمن ✻ قسم اول مسائلندندر برکسه بردار بیع ایدوب ومشتری انی قبض ایتدکدنصکره کندودن مستحق چیقلوب بایعه اول داری رد ومشتری‌یه تسلیم متعذر اولمغله عثمان بتی‌نك قولی مثللو بناده وعدد ذراعده ومحله‌ده ومواضع مساکنده بایعه اول دار کبی مشتری‌یه بردار ویرمسیله حکم اولندقدنصکره خصوص مشروح بشقه برقاضی‌یه مرافعه اولنسه وقاضی حکم مرقومی ابطال ایدوب فقط بایعك مشتری‌یه ثمنی ردیله حکم ایدر یوق مشتری دارده براز بنا وغرس احداث وایجاد ایتمش اولورسه بایعه دارك ثمنیله برابر بنا وغرسك قیمتیدخی لازم کلور ✻ ومنه حاكم قضى ببطلان شفعة الشريك ثم رفع لقاض اخر فانه ينقضه ويثبت الشفعة للشريك لمخالفته لنص الحديث ✻ قسم اول مسائلندندر برقاضی شریکك شفعه سنك بطلانیله حکم ایتدکدن صکره

قاضئ آخره مرافعه اولنسه اول قاضی ابطال شفعه ایله اولان حکمی نقض ایدوب شریکه
شفعه یی اثبات ایدر بطلان مشروحك نص حدیث شریفه مخالفته مبنی حدیث
شریفده وارد درکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم هر بر دبع وحائطده
شفعه نك ثبوتیله قضا وحکم بیوردیلر ایدی بس بوکا مخالفت ایدن کسه نك خلافنه
اعتبار وعمل اولنمز ❋ ومنه المحدود فی قذف اذا قضی بشئ بعد ثبوته ثم رفع
الحکم لقاض آخر لایراه ابطله ❋ قسم اولدر محدود فی القذف اولان قاضی
برشئ بینه ایله ثابت اولدقدنصکره انکله حکم ایدوب بعده حکم مشروح آنی
رأی ایتمیان قاضی یه رفع اولنسه انی ابطال ایدر ❋ ومنه مالوحکم اعمی ثم رفع
لقاض لم یره نقضه لانه لیس من اهل الشهادة والقضاء فوقها ❋ نوع
اولدر براعمی قاضی برشیئله حکم ایتدکدنصکره حکم مشروحی رأی وتجویز
ایتمیان قاضی یه مرافعه ایتسه لر انی نقض ایدر اعمی شهادته اهل اولمغین
قضا ایسه شهادتك مافوقنده در اشبو علت مسئله نك ایکیسنده ده علتدر
❋ ومنه اذا حکم بشهادة الصبیان ثم رفع لاخر نقضه لانه کالمجنون وکذا
ماداه النائم فی نومه ❋ قسم اولدر برقاضی صبیلرك شهادتیله حکم ایدوب
بعده حکم مشروح قاضئ اخره رفع اولنسه آنی نقض ایدر صبی مجنون کبی اولمغله
نص جلیلده ﴿ واستشهدوا شهیدین من رجالکم ﴾ وارد اولمشدر ورسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم ﴿ رفع القلم عن ثلاث ﴾ بیوروب صبی یی مجنونه الحاق
ایتمشدر ونائمك نومی حالنده ادا ایتدکده بنه بویله درکه نوم حالنده ادا اولنان
شهادتله برقاضی حکم ایلسه قاضئ آخره آنی نقض مشروعدر ❋ ومنه الحکم
بشهادة النساء وحدهن فی شجاج الحمام ورفع لاخر لایمضیه ❋ قسم
مشروحدندر یالکز عورتلرك شهادتلریله حمامده باش یارلمقده حکم اولنوب
صکره قاضئ اخره مرافعه اولندقده نقض اولنوب امضا اولنمق
الکن حاویده مسطور درکه حمامده قتل حقنده دم هدر
اولمق ایچون دیتله حکمده یالکز نسانك شهادتلری قبول اولنور
اما ﴿فان لم یکونا رجلین فرجل وامرأتان ﴾ نص شریفنه مخالفدر ❋ ومنه الحکم
باجارة المدیون فی دینه لاینفذ ❋ قسم مرسومدندر مدیونك دینی ایچون اجاره سیله
حکم نافذ اولمز ﴿ وان کان ذو عسرة فنظرة الی میسرة ﴾ نص جلیلنه مخالف
اولمغین ❋ ومنه القضاء بخط شهود اموات لاینفذ ❋ قسم مرسومدندر فوت
اولان شاهدلرك خطلریله قضا وحکم نافذ اولمز حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك
﴿ وکذلك جعلناکم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس ﴾ قول معجز بیانلرینه
مبنی ❋ ومنه القضاء بجواز بیع الدراهم بالدنانیر نسیئة ❋ قسم مذکور دندر

نسیئة دراهمی دنانیر مقابلی بیعك جوازیله حکم حدیث مشهوره مخالف
اولمغله ❋ ومنه القضاء بشهادة اهل الذمة فی الاسفار فی الوصیة ثم رفع لمن
لایراه نقضه ❋ قسم مزبور دندر سفرلرده وصیت حقنده اهل ذمتك شهادتیله
حکم صکره انی رأی ایتمیان قاضی یه مرافعه اولنسه انی نقض ایدر زیرا شهادت
ولایت قبیلندندر حق جل وعلا ﴿ ولن یجعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا ﴾
بیورمشدر ❋ ومنه اذاقضی بشئ ثم رفع لاخر فنقضه ولم یبین وجه النقض امضی
نقضه ❋ قسم مشروحدندر برشیئله برقاضی قضا وحکم ایتدکدنصکره
حکم مذکور دیگر قاضی یه مرافعه اولنمغله انی نقض ایدوب وجه نقضی بیان ایتمسه
نقضی امضا اولنور اصل اولان نقضك وجه شرعیله اولدیغنه بناءً لکن بونك
قسم اولدن اولمسی پك ظاهر دکلدر ❋ ومنه اذاباع رجل من آخر عبدا اوامة ومضی
علی ذلك مدة ثم ظهر فیه عیب لم یقر البائع به ولم تعم بینة بانه کان موجودا عنده فرده
القاضی علی البائع ثم رفع حکمه لاخر فانه یبطل الرد ویعیده للمشتری ❋ قسم مشروحدندر
برکمسه برآخر کمسه یه برعبد ویاجاریه بیع وبرمدت مرورندنصکره انده برعیب ظاهر
اولوب وبایع انك کندونك عندنده اولدیغنی اقرار ایتمیوب واکا اقامه بینه ده اولمشکن
قاضئ اول مبیعی بایعه رد ایتدکدنصکره اول قاضینك حکمی قاضئ آخره
رفع اولنسه رد مشروحی ابطال ایدوب ومشتری یه مبیعی اعاده ایدر
❋ ومنه اذا حکم بتحریم بنت المرأة التی لم یدخل بها ثم رفع لحاکم آخر ابطل
حکمه الاول لمخالفته لنص وربائبکم اللاتی فی حجورکم الآیة ❋ قسم مذکوردندر
برقاضی کندویه دخول اولنمیان عورتك قزینك برکسه یه حرمتیله حکم ایدوب
بعده حکم مشروح حاکم اخره رفع اولنسه اولکی قاضینك حکمنی ابطال ایدر
﴿ وربائبکم اللاتی فی حجورکم من نسائکم اللاتی دخلتم بهن فان لم تکونوا دخلتم بهن
فلاجناح علیکم ﴾ نص قاطعنه مخالف اولمغله شارحك الآیه دیدیکی محل استدلال
نظم مجیددن کندونك ذکر ایتمدیکی آخر آیتله اولدیغنه بناءً در ❋ ومن القسم
الثانی اذا اختلف الاصحاب علی قولین ثم اخذ الناس باحد قولیهم وترکوا الاخر
فحکم القاضی بالمتروك لم ینقض عنده خلافا للثانی ❋ قسم ثانیکه کندونك
نقضنده بین العلما اختلاف اولنان نوعدندر اصحاب کزین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین ایکی قول اوزرینه برشیده اختلاف ایتسه لر بعده ناس اول ایکی قولك
برینی اخذ وبرینی ترك ایتدکدنصکره برقاضی قول متروکله حکم ایتسه امام اعظم
نزدنده حکم مشروح نقض اولنمز امام ثانی ایچوندر اختلاف ❋ ومنه اذا وطئ
ام امرأته وحکم ببقاء النکاح ثم رفع لاخر یری خلافه لم یبطله ثم ان الزوج
جاهلا فهو فی سعة وانما لم لایحل له المقام معها لان القضاء لایحل ولایحرم

خلافا لابى حنيفة رحمه الله تعالى وذكر الحاكم فى المنتقى فى رجل وطئ ام امرأته فقضى ان
ذلك لايحرمها ثم رفع لآخر فرق بينهما وذكر ذلك مطلقا فالظاهر ان ذلك
مذهبه اوقول الامام لمخالفته لنص ولا تنكحوا وهو الوطئ ❊ قسم ثانى مسئله لردندر
بركسه عورتنك اناسنى وطئ ايدوب وكندونك نكاحنك بقاسيله حكم اولنوب
صكره اول حكمك خلافنى رأى ايدن ديكر قاضىيه مرافعه اولنسه مقدمكى حكمى
صكره كى قاضى ابطال ايدهمز بوندنصكره زوج اكر جاهل بالمسئله ايسه
كندوسى سعه ده دركه اول عورت ايله معاشرت ومقاومت كندويه جائزه در
واكر مسئله يه عالم كسه ايسه اول عورتله ازواج معامله سى واقامت حلال ومشروع
دكلدر زيرا قضا حلالى حرام وحرامى حلال ايدهمز امام اعظم ايچوندر اختلافكه
مشار اليه قتنده حكم مزبور ابطال اولنور حاكم منتقى نام تأليفنده ذكر ايتديكه
بركسه زوجه سنك اناسيله زنا ايدوب بعده برقاضى زناى مزبورك كندونك
عورتنى حرام ايتمسيله حكم ايدوب بعده خصوص مشروح ديكر قاضىيه
رفع اولنسه ميانه لرنى تفريق ايدر ومزبور حاكم تفريقى مطلقا كه كندوده
خلاف ذكر ايتمكسزين بيان ايلدى لكن ظاهر اولان بيان مشروح
يا كندونك مذهبيدر ويا امام اعظمك قوليدر واشبو امام اعظم نزدنده قاضئ
ثانينك تفريقنك مشروعيتى قول اولك نص شريفكه {ولاتنكحوا مانكح اباؤكم
من النساء} آيه كريمه سنه مخالف اولديغنه مبنيدر نكاحدن مراد وطئدر
❊ ومنه اذا قضى بخلاف مذهبه غلطا ووافق قول مجتهد ثم رفع لآخر امضاه
عند الامام وقالا ينقضه لانه غلط والغلط ليس بمجتهد فيه ❊ قسم ثانيدندر برقاضى
غلط ايدوب مذهبنك خلافيله حكم ايدوب لكن اول حكمى تصادف ايدوب
برمجتهدك قوله موافق اولسه امدى حادثهٔ مشروحه ديكر قاضىيه رفع اولنسه
امام اعظم قتنده حكم مشروحى صكره كى قاضى امضا ايلر امامين نقض ايدر
زيرا غلطدر غلط ايسه مجتهد فيه دكلدر ديديلر جامع الفصولينده مذكوردركه
مجتهداتده قضا جميع علما قتنده نافذدر لكن لايق بلكه واجب اولان
قاضينك اختلاف محللرنده عالم اولوب مخالفك قولنى ترك وكندى رأيله
حكم ايتمليكه حتى جميع علما قتنده جائز وصحيح اوله امام مواضع اجتهادى
بلزسه حكمنك نفاذنده اصحابلريمزدن ايكى روايت واردر ❊ انتهى ❊ سيدحموى
اشباهك القاضى اذا قضى فى مجتهد فيه نفذ قضاؤه قولنده ديديكه بو قاضينك
مجتهد اولديغنه نظرادر اما زمانه مز قاضيلرى كبى مقلد خاطب بالليل قبيلندن
اولورسه انجق مذهبندن قول راجحله حكم ايده بيلور حتى غيريله حكم
ايتسه نافذ اولمز ❊ انتهى ❊ وفتاواى كاذرونيده شيخ شلبيدن روايتله مرسومدركه

برقاضى امام اعظم رضى الله عنهك قولنك خلافى اوزره امامينك مرجح اولميان قوليله
حكم ايلسه نافذ اولمز ونقض اولنور ❊ انتهى ❊ علامهٔ نوح صاحب دررك اوقات
صلاتده كى والشفق هو الحمرة عندهما وعليه الفتوى ديديكى محلده بيور ديلركه
امام اعظمك قول صواب قريبنلريله افتادن مطلقا عدول اولنمق جائز ومشروع
دكلدر ❊ كما فى السراجية ❊ وتجنيسده صاحب هدايه دن نقلله مذكوردركه
بنم عندمده بهمه حال واجب اولان امام مشار اليهك قوليله افتادر وبحرك
كتاب القضاسنده سراجيه يه وابن همامه نسبت ايدرك قول مشروحله
تصريح ايلدى ❊ ومنه المديون اذا حبس لايكون حبسه حجرا عليه وقال القاسم
بن معن حجر فلو حكم به ثم رفع لآخر نقضه وقالا ينفذه فلو حكم الثانى به نفذ
ولاينقض ❊ مسئلهٔ مشروحه دندر برمديون حبس اولنسه حبسى كندويى
اخذ واعطاسندن حجر ومنع اولمز قاسم بن معن حبسى حجردر ديدى امدى
قول مشروحله برقاضى حكم ايدوب بعده وقعه ديكر قاضىيه رفع اولنسه
حكم مزبورى نقض ايدر امامين حكم سابقى تنفيذ ايدر بيور ديلر
واكر ثانيده اولكينك حجردر قوليله حكم ايدرسه نافذ
اولور نقض اولمز ❊ ومن القسم الثالث اذا حكم بالشاهد واليمين فى الاموال
ثم رفع لحاكم يرى خلافه نقضه عند الثانى وعن الامام لا لاختلاف الآثار ❊
قسم ثالثكه كندونك نقضنده امام اعظمدن نص وتصريح اولميوب لكن اصحاب
حنفيه ميانلرنده اختلاف اولنان مسائلدندر برقاضى مال دعواسنده شاهد
ويمينله بردن حكم ايلسه بعده دعوى خلافنى رأى ايدر ديكر قاضىيه رفع
اولنسه امام ثانى عندنده اولكى حكمى نقض ايدر امام اعظمدن ايسه آثار مختلف
اولمغله ديو روايت اولندى ❊ ومنه اذا قضى القاضى بشهادة الاب لابنه
اوجده ثم رفع لآخر لايراه امضاه عند الثانى وينقضه عند محمد ❊ قسم مشروح
مسئله سندندر برقاضى بابانك اوغلونه وياجديكه كندونك باباسنه شهادتيله
حكم ايليوب بعده خصوص مشروح ديكر آنى رأى ايدن قاضىيه رفع اولنسه
امام ابى يوسف عندنده انى امضا وامام محمد نزدنده نقض ايدر رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلمك {لاتقبل شهادة الولد لوالده ولا الوالد لولده} قول شريفنه
بناءً ❊ ومنه اذا تزوج الزانى بابنته من الزنى وحكم الحاكم بحل ذلك ثم رفع
لمن لايراه ابطله لانه مما يستشنعه الناس ذكره فى شرح الطحاوى ❊ قسم مشروح
مسئله سندندر زانى زناسندن متولده قزينى تزوج ايدوب وقاضى انك حلله حكم
ايلسه بعده اول حادثهٔ شنيعه انى رأى ايتميان قاضىيه رفع اولنسه انى ابطال
ايدر ناسدن ارباب ديانت انى استشناع واستقباح ايتدكلرينه بناءً ❊ ومنه

رجل اعتق عبدا ثم مات المعتق ولا وارث له ثم قضى القاضى بميراثه للمعتق ثم رفع لحاكم آخر نقضه وجعل ماله لبيت المال عند ابى يوسف وهو الصحيح لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم انما الولاء لمن اعتق ﴿ بنه مسائل مرسومه‌دندر بركسه برعبدى عتق ايدوب بعده وفات ايدوب وكندونك وارثى اولمغين قاضى ميراثنى عتق ايتديكى عبد ايچون حكم ايليوب بعده آخر قاضى‌يه دعواى مشروحه رفع اولنسه امام ابى يوسف رحمه الله تعالى نزدنده حكم ثانى مقدمكى حكمى نقض ايدوب ومالى بيت المال ايچون قيلر وصحيح اولان قول بودر رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك انجق ولاء عتق ايدن سيدكدر قول شريفلرينه مبنى عتق اولنان عبده ولاء اولمز ﴿ ولا يلزم مولى الموالاة لانه مستحق بالعقد وهو قائم بهما فاستويا كالزوجية ﴿ واشبو سابق الذكر ولاء عتاقه‌يه مولاى موالاته سؤال لازم كلمزكه بونده احدهما آخره وارث اوليور ولاء عتاقه‌ده نيچون اولميور زيرا بونده طرفينك عقديله كندوده ارثه استحقاق اولنيور اولده ايكيسيله قائمدر زوجيت كبى بناء برين مساوى اولديلرده وارث بولنمديغى وقتده احدهما آخره وارث اولديلر اما ولاء عتاقه بونك خلافنه‌دركه انجق عتق سيد ايله قائمدر انده عبدك بر دخلى يوقدر ﴿ فاغتنم هذا المقام فانه من جواهر هذا الكتاب والله تعالى اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب ﴿ اشبو مقام فوائد اشتمالى غنيمت عظمى بيلوب بلا مشقة كندوده بولنان مسائل ومنافعى حفظ وضبطنه مبادرت واهتمام ايله زيرا بومقام اشبو كتاب مستطابك جواهر ولآلى كبى فروعات نفيسه‌لرينى مشتملدر الحمد لوليه والصلاة على نبيه

﴿(كتاب البيوع)﴾

بيوعه متعلق ابواب ومسائلى حاوى كتاب دقت نصابدر ﴿ لما فرغ من حقوق الله العبادات والعقوبات شرع فى حقوق العباد ﴿ وقتاكه مؤلف دقت پناه اعلى الله تعالى فى الجنة سمك بناه حقوق الله اولان عبادات وعقوبادن فارغ اولديسه حقوق عباد اولان معاملاته شروع بيورديلر بحرده مسطوردركه مشروعات درت قسمدر خالص حق الله وخالص حق عبد وايكيسى مجتمع اولوب كندوده حق الله غالب اولان وياخود ايكيسى مجتمع اولوب كندوده حق عبد غالب اولان وثقليتك خلقندن مقصود كندى اولمغله قسم اول تقديمه شايان كورلدى بعده معاملاته شروع اولنوب نكاح وانك توابعيله بدأ اولنديغى آنده عبادت معناسى اولديغنه بناءًدر ﴿ ومناسبته للوقف ازالة الملك لكن

لاالى مالك وهنا الى مالك فكانا كبسيط ومركب ﴿ اشبو بيعك وقفه مناسبتى وقفده ملك لاالى مالك زائل اولوب بيعده مالكه كه مشترى‌يه منتهى اوله رق اولمغله وقفك بسيط مبيعك مركب كبى اولمسيدر وقفده ازالهٔ ملك لاالى مالك اولديغى وقفك امامينه كوره ملك الله حكمنده اولوب امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده حبس العين على ملك الواقف والتصدق بمنفعته اولديغنه مبنيدر ﴿ وجمع لكونه باعتبار كل من البيع والمبيع والثمن انواعا اربعة نافذ موقوف فاسد باطل ومقايضة صرف سلم بيع مطلق ومرابحة تولية وضيعة مساومة ﴿ وبيعك جمع صيغه‌سيله ايراد اولنوب كتاب البيوع تعبير اولنديغى بيع ومبيع وثمندن هر برلرى اعتباريله درت نوع اولديغنه مبنيدر لف ونشر مرتبله بيان اولنوركه بيعك انواع اربعه‌سى نافذدركه فى الحال حكمكه ملك افاده ايدندر موقوفدركه اجازت وقتنده ملك افاده ايدندر فاسددركه قبضله ملك افاده ايدر فاسدك موقوف اوزرينه عطفى موقوفك فاسددن اولميوب صحيحدن اولديغنى اشعار ايدر باطلدركه اصلا ملك افاده ايتمز مبيع اعتباريله انواع اربعه‌يى بيان ايدركه مقايضه دركه سلعه‌يى سلعه‌يه بيعدر هر برلرينه مبيع وثمن اطلاق صحيحدر لكن مبيع طرفنه نظر اولندى صرفدركه دينى دينه كه نقدلرى بربرينه بيعدر سلمدركه دينى عينه مقابلى بيعدر بيع مطلقدركه عينى دين مقابلى بيعدر واكثريا وقوع يافته اولان بودر وبيع مطلق ذكر اولندقده بونوعى مراد اولنور كرك نسئة اولسون وكرك نقدا وثمن اعتباريله مرابحه دركه ثمن اول مثلنه وزياده جه ربحله بيعدر توليه‌دركه فقط ثمن اوليله ربح زياده ايتمكسزين سرمايه سنه بيعدر وضعيه دركه ثمن اولدن نقصانه ومساومه دركه سرمايه مقاوله اولنميه رق بازارلشوب هر نقدا ر ثمنه راضى اولورلرسه اكا بيعدر ومقايضه قولنده واوزرينه عطف اولنان معطوفلرده واوايله عطف اولنديغى هر برلرينك مرتبط اولديغى شيئ ديكرلرينك مرتبط اولديغنك غيرى اولديغنه اشارت وتنبيه ايچوندر ﴿(هو) لغة مقابلة شيئ بشيئ مالا اولا بدليل وشروه بثمن بخس وهو من الاضداد ﴿ بيع لغتده { وشروه بثمن بخس }آيت كريمه سنك دلالتيله مال اولسون ويا اولمسون برشيئى برشيئه مقابل قلمقدر فخر الاسلام بيع لغتده مال مقابلنده برمالى تمليكدر ديدى وشرعده ينه بويله در وشرا واشترا وابتياع دخى ينه بويله در وحقيقت لغت اعتباريله اشبو الفاظ مشروحه على وجه الاشتراك بايعله مشترينك فعللرينه اطلاق اولنور وآيت كريمهٔ سابقه ده وشروه باعوه معناسنه‌در جمع ضميرى اخوهٔ يوسفه راجعدر يعنى يوسف عليه الصلاة والسلامك قرنداشلرى كندولرينى ثمن نقصانه بيع ايتديلر ديمك

يكرمى ويا يكرمى ايكى درهم ايدى ديمشلر واشترا ايدن كمسه‌ده يكرمى آلتونه
عزيز مصره فروخت ايتدى لكن عرفده بيع لفظى بايعه شرا واشترا وابتياع
لفظلرى مشترى يه خاص قلندى وبيع لفظى شرا كبى اضدادندندر ملكدن
اخراجه وادخاله اطلاق اولنور {ولايبيع على بيع اخيه} حديث شريفنده لايشترى
على شراء اخيه معناسنده اولديغى كبى منهى عنه شرا اولوب بيع اولمغين
❊ ويستعمل متعديا وبمن للتأكيد او باللام يقال بعتك الشئ وبعته لك فهى
زائدة قاله ابن القطاع وباع عليه القاضى اى بلا رضاه ❊ بيع لفظى ايكى مفعوله
متعدى اولور وتأكيد ايچون من ويالام ايله ده مفعول اوله متعدى اولور للتأكيد
قولنى او باللام تركيبنده ذكره ايراد ايتسه اولى ايدى بعتك الشئ وبعته لك
دينلور امدى من ايله لام كلمه‌لرينك هر برلرى زائده اولور مضمون مشروحى
ابن قطاع ديدى وعلى ايله متعدى اوله‌رق باع عليه القاضى ده دينلور يعنى
رضاسى اولمقسزين قاضى كندويه بيع ايتدى ديمكدر على مضرت ايچون اولمغله
❊ وشرعا (مبادلة شئ مرغوب فيه بمثله) خرج غير مرغوب كتراب وميتة
ودم (على وجه) مفيد (مخصوص) اى بالايجاب اوتعاطى فخرج التبرع من الجانبين
والهبة بشرط العوض وخرج بمفيد مالا يفيد فلا يصح بيع درهم بدرهم
استويا وزنا وصفة ولا مقايضة احد الشريكين حصة داره بحصة الاخر
صيرفيه ولااجارة السكنى بالسكنى اشباه ❊ وشرعده بيع متبايعينك وجه مفيد
مخصوص اوزره كندويه ميل ورغبت اولنان شى كندى مثلاو كندويه رغبت
اولنان شيئله مبادله ايتسيدر مبادلة شئ تركيبنده مصدر مفعول ثانيسنه
مضافدر مفعول اولى متبايعيندر ترجه سنده تكلم اكا اشارت قلندى مرغوب
فيه قيد ايله مرغوب فيه اولميان تراب وميته ودم كبى نسنه‌لر خارج قالدى ووجه
مخصوصدن مراد ايجاب وقبول ويا بيع بالتعاطيدر امدى بيعك تعريفندن
طرفيندن اولان تبرع وعوض شرطيله هبه خارج قالدى بونلر وجه مخصوص
اوزره مبادله اولمغين ومفيد قيديله مفيد اولميان وزنا وصفة مساوى اولان
درهمى درهمه بيع خارج قالدى امدى بو واحد شريكينك برينك بردارده
اولان حصه سنى ديكرك حصه‌سى مقابله سنده مقايضه طريقيله بيعى وسكنانى
سكنا مقابله سنده اجاره صحيحه اولمدى زيرا اجاره ده منفعت معدومه اولمغله كويا
جنسى جنسه نسيئة بيع اولمغله جائز اولمدى

❊ فى بيان شروط البيع ❊

❊ (ويكون بقول وفعل اما القول فالايجاب والقبول) وهما ركنه وشرطه
اهلية المتعاقدين ومحله المال وحكمه ثبوت الملك وحكمته نظام بقاء المعاش
والعالم ❊ بيع قول ايله وفعل ايله اولوب وجوده كلور اما كندى ايله بيعك
وجوده كلديكى قول ركنى اولان ايجاب له قبولدر بحرده مرسومدر كه بيعك
مبناسى هر نقدر بدلين اوزره ايسه ده لكن كندى اصل اولان مبيعدر ثمن دكلدر
بناءً عليه كندويه مبيعى تسليمه قدرت شرط قلندى ثمنه قدرت شرط اولمدى
ومبيعك هلاكيله بيع منفسخ اولور ثمنك هلاكيله اولمز وشرطى متعاقدينك
اهليتيدر ملتقى شرحنده مسطوردر كه اشبو بيع حقنده كلام پك چوقدر از جمله
صحتنك وانعقادينك ولزومنك ونفاذينك شرطلريدر امدى عاقد حقنده كى
شرطى ولايتدر هر نقدر وكالت ويا وصايتله اولورسه ده وتميزدر بس صبى
مميزك عقدى ولى نك ويا وصيسنك ويا بعد البلوغ كندونك اجازتنه موقوفا
صحيح اولور وتعدددر امدى بركمسه‌نك بايع ويا مشترى طرفلرينه وكالتيله
منعقد اولمز الابابا وقاضى ووصى وسيدينك امريله كندودن نفسنى اشترا ايدن
عبد بونلرده تعدد لازم دكلكه مثلا بابا صغيرك مالنى كندى نفسنه ولاية بيع
واصالة اشترا ايدر تعدد اولمقسزين وعاقدينك هر برلرينك آخرك
كلامنى سماعى دخى شرطدر امدى برى كندوده صمم يوق ايكن
واهل مجلس استماع ايده‌رك عدم سماع ادعاسى ايلسه دعواسنده
تصديق اولنمز وعقدده شرطى ايجاب وقبولك موافقتى وحقيقة
ويا حكما مجلس واحدده بولنوب وحقيقة ويا حكما ماضى لفظلرى اولمليدر
تتكم قريبا كلور ايجابك صحتنده شرط كندوبى ابطال ايدر شيئه مقارن اولمسيدر
بس مشترينك قبولندن مقدم بايع ثمنى كندويه هبه ايلسه بيع باطل اولور
وقبولك صحتك شرطى موجبك حياتى وكندونك موجبك رجوعندن
ومبيعك تغيرندن ومخاطبك ايجابى ردندن مقدم بولنمسيدر وخانيه ده
قبض قبول مقامنه قائم اولوردبو مصرحدر ومبيعك شرعا مال متقوم
اولوب حالا ويا ثانى حالده مقدور التسليم اولمسى شرط قلندى تتكم بحرده بسط
وتفصيلى مسطوردر وصاحب بحر شروطى تمش التى يه ابلاغ ايلدى اكر سن ديلرسك
اكا مراجعت ايله ❊ انتهى ❊ وبيعك محلى مالدر بحرده مالى تعريف ايدركه مال
طبع انسانى نك كندويه ميل ايدوب واحتياج وقتيچون كندوبى ادخار
ممكن اولان شيدر برشيئك ماليتى انجق كافه ناسك تمول ايله ويا عند البعض
متقوم اولمسيله ثابت اولور تقوم ماليتله وشرعا كندى ايله انتفاعك اباحه‌سيله
ثابت اولور امدى بر بغداى حبه‌سى كبى تمول اولنمز كندى ايله انتفاع مباح

اولان شی مال اولمز وبین الناس خمر کبی مال اولوب مباح الانتفاع اولمیان
متقوم اولمز ودم کبی تمول وتقوم کندوده معدوم اولان شیده مالیت
وتقومدن برشیء بولنمز ❊انتهی❊ تلویحده قضا بحثنده مذکوردرکه تحقیق
اولان منفعة ملکدر مال دکلدر زیراملك شول برشیدرکه صاحبنه خاص اوله‌رق
انده تصرف انك شانندن اوله‌مال وقت‌حاجتده‌انتفاع ایچون ادخار اولنمق
کندونك شانندن‌اولان‌شیدر امام اعظم رحمه‌الله تعالی قتنده تقوم مالیتی
مستلزم اولور امام شافعی‌یه کوره ملك مالیتی مستلزم اولور ❊ ذکره سری الدین❊
امدی مباح اولانده بیع جائز ومشروع اولمز ومبیعك شرطی‌بیع حالنده
مملوك‌اولمسیدر واسباب‌ملك‌اوچدر بری‌استیلادرکه ملکی مثبتدر وبری بیعدرکه
ملکی ناقلدر وبری میراث ووصیتدرکه خلافتدر وبیعك حکمیکه‌اوزرینه‌ترتب‌ایدن
اثری‌بدلینده عاقدینك هربرینه کندی بدللرنده ملکك ثبوتیدر واشبوحکم‌بیعك
اصلیسیدر وبوکا تابع اولان‌حکمی مبیعك وثمنك تسلیمنك وجوبیدر وجاریه‌ده
مشتری‌یه استبرانك وجوبی واستمتاعده مالك اولمسی وعقارده شفعه‌نك
ثبوتی ومبیع مشترینك محرمی اولورسه عتق اولمسیدر وبیعك مشروعیتنده
حکمت ومنفعت انتظام معاشك وعالمك بقاسیدر ❊ وصفنه مباح مکروه
حرام واجب وثبوته بالکتاب والسنة والاجماع والقیاس ❊ وبیعك صفتی
مباح اولمقدر میان مسلمینده اکثریا وقوعبولان بیعلر کبی مکر وهدر
جمعه اذانی وقتنده‌کی‌بیع کبی حرامدر بیع فاسد کبی حق‌شرع اولمغین‌فسخی
واجبدر ویتیمك ویا مالنك تلفی خوفنده بیع واجبدر وبیعك مشروعیتنك
ثبوتی کتابله درکه‌حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك { واحل‌الله البیع وحرم‌الربوا}
دخی {الاان تکون تجارة عن‌تراض منکم}قول صدق احتوالریدر وسنتله
درکه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن برقدح وحلسکه دوه‌نك
ارقه‌سنه بلنك تحتنده وضع اولنان چولی‌بیع واقع اولدی ووقت سعادتده‌بولنان
بیعلری‌کندولری ابقاواقرار بیور دیلرواجماعله درکه علماءامة‌محمدیه جوازی اوزره
اجماع ایتدیلرو بیع اسباب ملکك بریدر بحرك عباره‌سی قیاس بدلنه
والمعقول‌درو اولی اولانده بودر زیرا بومقامده نه‌مقیس ونه مقیس علیه واردر
معقول دیمه‌نك معناسی بیع معناشنده براحدك کندودن مستغنی
اولمدیغی امور ضروریه دن اولمغله عقل کندویه مانع اولمز دیمکدر
❊ (فالایجاب) هو(مایذکر اولا من کلام احدالعاقدین) فالقبول مایذکر
ثانیامن الاخر سواء کان بعت او اشتریت (الدال علی التراضی) قیدبه اقتداء
بالایة وبیانا للبیع الشرعی ❊ اشبو بیعك رکنی اولان ایجاب وقبولدن ایجاب

احد عاقدینك کلامندن تراضی‌یه دلالت ایدن ابتدا ذکر اولنان قولدر کرك
بایعدن صادر اولسون وکرك مشتریدن امدی قبول دیکرندن ثانیا ذکر
اولنان قولدر کرك‌بعت وکرك اشتریت اولسون متنده تراضی بدلنه رضی دیسه
اولی اولورایدی زیرا تراضی طرفیندن اولور فقط ایجاب رضایه دلالت ایدر
تراضی‌یه ایجابله قبول ایکیسی بردن دلالت ایدر امدی کنزك هومبادلة
المال بالمال بالتراض عباره‌سی بوندن احسن اولور تراضیله تقیید { الاان تکون
تجارة عن‌تراض منکم } نظم‌مجیدینه اقتداءدر وبیع شرعی انجق طرفینك
رضاسنه دلالت ایدر تراضی لفظیله اولد یعنی بیان ایچوندر ❊ ولذالم یلزم
بیع المکره وان انعقد ولم ینعقد مع الهزل لعدم الرضی بحکمه معه هذا ❊
انکیچون‌بیع شرعیده طرفینك‌رضاسی بولنمق لازم اولمغله مکرهك بیعی هرنقدر
منعقد اولورسه‌ده لازم اولمدی اشبو عباره‌دن فهم اولنان مکرهك بیعنك
فضولی‌نك بیعی کبی صحیح موقوف اولمسیدر حالبوکه بویله دکلدر بلکه مکرهك
بیعی فاسد موقوفدر زیرا بحر شروط‌بیعی تعداد ایتدکده ومنها الرضی ففسد
بیع‌المکره وشراؤه دیدی بس لزوم ونفاذی رضایه موقوفدر امدی اکراهك
زوالندنصکره صراحة ویا دلالة مکره اذن واجازت ویررسه رضا بولنمغله
بیع صحیح‌اولور فساد کرهدن ناشی آنك زوالیله اول‌ده زائل اولدی وهزل ایله که
کلامك حقیقت معناسی اراده اولنمیوب بروجه استعاره معنای موضوع
لهك غیری‌لفظك کندویه صالح اولمدیغی معنی‌اراده سیله بیع‌منعقد اولمدی
هزلده بیعك حکمنه رضا بولنمغین هزلك لغت معناسی لعبدر
معنای‌اصطلاحیسی معنای مشرو حدرهازل کندی رضا
واختیاریله مثلا عقدصیغه‌سنی تکلم ایدر لکن حکمك ثبوتی
اختیار ایدوب واکا راضی اولمز اختیار برشیء قصد واراده‌ورضاوایثار
واستحساندر امدی مکره برشییء اختیار ایتمش اولور راضی اولمش اولمز
بنابرین علما بیوردیلرکه معاصی‌وقبایح الله عظیم الشانك‌اراده سیله‌در رضاسیله
دکلدر ان‌الله لایرضی لعباده الکفر بیورلمشدر ❊کذا فی‌التلویح❊ وهزلك تحققنك
شرطی وتصرفاتده اعتبار اولنمسی انی ابیع هازلا دیمك کبی صراحة لسان
ایله اولمقدر دلالة حال ایله اکتفا اولنمز شوقدر وارکه هزلی نفس عقدده
ذکر شرط دکلدر امدی مواضعه‌نك اصل عقد اوزرینه مقدم اولمسی کفایت
ایدر بس ایکی کمسه هزل اوزره اصل بیعده اتفاق ایتسه‌لرکه بین الناس
لفظ بیعی مواضعة تکلم ایده‌لوم الکن حقیقتده بیع بولنمسون امدی مادام
اشبو حال اوزره اولوب هزلی رفع ایتمدکجه بیعلری منعقددر اهلندن صادر

ومحلنه واقع اولمغله لكن اصل حكمه راضى اولمدقلرندن بيعلرى فاسددر كانه
ابدا خيار شرطيله اولان بيع كبى اولور وحكمه رضا بولنمغله قبضله مالك اوله‌رز
حتى مشترى آنى عتق ايلسه نافذ اولمز وقبضله مالك اولممغين باطلده دينسه
اولور فاسد ده حكمنه رضا بولنورسه قبضله مالك اولور انتهى ❊ منار وشرحه
لصاحب البحر ❊ ويرد على التعريفين مافى التاتار خانية لوخرجا معا صح
البيع لكن فى القهستانى لوكانا معالم ينعقد كما قالوا فى السلام ❊ ايجابله قبولك
تعريفلرنده ايجاب اول اولوب قبول ثانى اولمغله قيدلنديغنه نظرا تعريف مزبور
تاتارخانيده اولان ايجاب وقبول بايعله مشتريڭ فملرندن ايكيسى بردن خروج ايتسه‌لر
بيع صحيح اولور مضمونيله سؤال وارد اولوركه اشبو تعريفلر افرادينى جامع
اولمديلر لكن قهستانيده ذكر اولنديكه ايجابله قبولك ايكيسى بردن واقع اولسه‌لر
بيع منعقد اولمز علمانڭ سلامده رد ايله سلامڭ ايكيسى برانده بولنسه ردڭ
اعاده سى لازمه اولور قوللرى كبى ظن ايده رمكه قول مشروحى علماالله جليلك
{فحيوا} امر واجب الامتثاللرنده كى تعقيب ايچون اولان فاكلمه سندن اخذ
بيور ديلر حتى قهستانى نقايه‌نڭ بالايجاب وقبول قولندنصكره وينبغى ان يكون الواو
بمعنى الفاء فانهما لوكانا معالم ينعقد كما قالوا فى السلام ديدى ❊ وعلى الاول
مافى الاشباه تكرار الايجاب مبطل للاول الا فى عتق وطلاق على مال ❊
تعريف اولكه ايجابڭ تعريفنه اشباهده ذكر اولنان ايجابڭ تكرارى اولكنى
ابطال ايدر الاعتقله طلاق على مال ده دكل مضمونيله سؤال وارد اولوركه اشبو
تكرار صورتنده ايجاب معتبر اولا ذكر اولنان اولمدى بلكه ثانيا ذكر اولنان
اولدى جواب ممكنكه اولدن مراد قبولدن مقدم اولاندركندونڭ غيرى يه
نسبتله هرنقدر ثانى دخى اولورسه ده واول وقتاكه باطل اولديسه عدم
كبى اولمغله ثانى كانه حقيقة اول اولدى بيعده تكرارڭ صورتى بايعڭ سكااشبو
نسنه‌يى بيك درهمه بعده ايكيوز ديناره بيع ايتدم ديدكده مشترينڭ قبول
ايتدم ديمسيدر امدى قبولى ايجاب ثانى‌يه منصرف اولور ده ايكيوز ديناره
بيع اولمش اولور اما سيدڭ كندى عبدينه سن بيك درهم مقابلى حرسڭ
وايكيوز ديناره حرسڭ ديوب عبد كده قبول ايتدم ديمسى مارالذكر بيعڭ
خلافنده در عبد مزبور درهمله دينارڭ ايكيسنى بردن ادا لازم اولور وبيانلرنده
فرق بيعده ايجاب ثانى ايجاب اولدن رجوعدر ومشترينڭ قبولندن مقدم
بايعڭ رجوعنه عمل اولور بناأ عليه ايجاب اول باطل اولديده قبول ايجاب
ثانى‌يه صرف اولندى اما مولانڭ ايجاب عتقدن رجوعنه عمل اولنمز

(كور)

كوردڭمى سنكه عتقدن رجوع ايتدم ديسه اكا عمل اولنمز زيرا عتق بالمال
ايجابى قبوله تعليقدر تعليقانده رجوعه عمل اولنمغين ايجاب اول ايله ايجاب
ثانى ايكيسى بردن باقى قالمغله قبول ايكيسينه صرف اولندى ❊ ذكره البيرى نقلا عن
الذخيرة ❊ وسيجئ فى الصلح وفى المنظومة المحبية (نظم) وكل عقد بعد
عقد جددا ❊ فابطل الثانى لانه سدا ❊ ومضمون مشروحكه ايجابك تكرارينك
اولكنى ابطالى بيانى قريبا صلحده دخى كلوركه انده شارح رحمه الله تعالى
ديركه والاصل ان كل عقد اعيد فالثانى باطل الا فى الكفالة والشراء والاجارة
انتهى لكن كرك صلحده‌كى وكرك نظمده‌كى مفاد عقدڭ تكرارنده‌در كلام ايسه
ايجابڭ تكرارى حقنده در ومنظومهٔ محبيه‌ده مرسومدركه هر برعقدكه
برعقددنصكره تجديد وتكرار اولندى ايكنجيسى باطل اولور مهمل اولمغله بحرده
مسطوردركه ايجابله قبول تعدد ايدرسه ايكنجيسى منعقد اولوب اولكيسى منفسخ
اولور اكر ثانى اولدن ازيد ويا انقصله اولورسه واكر اولكينڭ مثليله اولورسه
اولكى منفسخ اولمز وصلحدنصكره تكرار صلح اولسه ايكنجيسى باطلدر اولكيسى
صحيحدر فروق كرابيسيده مذكوردركه كفالتدن صكره كفالت صحيحه‌در
حوالهدنصكره حواله نكاحدنصكره نكاح باطلدر نكاح ثانيده مهر ايجاب
ايتمز الا مهرى زياده ايچون تجديد اولنورسه ايجاب ايدر ❊ فالصلح بعده
الصلح اضحى باطلا ❊ كذا النكاح ماعدا مسائلا ❊ اضحى افعال ناقصه‌دن
صار معناسنه‌در يعنى امدى صلحدنصكره صلح باطل اولدى اكر صلح على وجه
الاسقاط اولورسه واكر صلح عن عوض اولورسه امدى صكره‌دن
مقاوله اولنان صلح عوض اخر اوزرينه اولورسه بيع كبى اولورده ايكنجيسى
جائز اولكيسى منفسخ اولور نكاحده بنه بويله نكاحدنصكره باطلدر انجق
مهر اول لازم اولور نكاحڭ فسخى احتمالى اولمغين اولكيسى منفسخ اولمز الا
بعض مسائلده اولكندنصكره ايكنجى باطل اولمز بلكه صحيح اولور ❊ منها الشرا
بعد الشرا صححوا ❊ كذا كفالة على ماصرحوا ❊ مسائل مستثنالردندر برشيئى
بردفعه اشترا ايتدكدنصكره بنه تكرار اشترا ايتمك بونى فقها تصحيح
ايتديلركه ثمن اول مثليله اولورسه شرا بعد الشرا صحيح اولور اما اولكندن
زياده‌يه ويا نقصانه اولورسه اولكى منفسخ اولور تصريحلرينه كوره
كفالتده بنه بويله‌در بركفيل اخذندنصكره ديكر كفيل اخذ يده شروعدر
صكره‌كى باطل اولمز ❊ اذا المراد صاح فى المحقق ❊ منها اذا زيادة التوثق ❊
زيرا مسائل مشروحه‌دن محققده كه ابتداصادر اولان عقد صحيحده مراد
ظاهردركه عقد مزبور اعاده اولنوب مثلا كفيلدن ويا اصيلدن ثانيا كفيل اخذى

وبعده اولکی ثمنی مثلیله ثانیا بیعدن مقصود توثق وتحفظك زیادهسی وعقدك
تثبیدر اذاکلمهسی اذا اعید تقدیرنده در ❊ (وهما عبارة عن کل لفظین ینبأن
عن معنی التملك والتملیك ماضیین) کبعت واشتریت (اوحالین) کمضارعین لم یقرنا
بسوف والسین کابیعك فیقول اشتریه اواحدهما ماضی والاخر حال ❊ اشبو ایجابله
قبول بعت واشتریت کبی ماضیلر ویاابیعك اشتریه کبی سین وسوفه یه مقارن
اولمیان قول اصح اوزره مضارعلر کبی حاللرویاخود بری ماضی ودیکری حال
اولوب تملیك وتملکدن منبیٔ ومخبر اولان هربر ایکی لفظدن عبارتدر تملیك
وتملك معنا سندن مخبر وانلره دلالت ایدن هبه واشرکتك فیه وادخلتك فیه
لفظلری کبی الفاظدر بس بونلر ایجاب عد اولنورلر ❊ (و) لکن (لایحتاج
الاول الی نیة بخلاف الثانی) فان نوی به الایجاب للحال صح علی الاصح
والالااذا استعملوه للحال کاهل خوارزم فکالماضی وکابیعك الآن لتمحضه
للحال ❊ لکن اولکیکه ایکیسیده ماضی لفظلریله صادر اولان بیع نیته محتاج
اولمز اما ایکنجیکه ایکیسبده حاله دلالت ایدن مضارع اولدیغی
صورتك خلافنه درکه انده حال ایله ایجابه نیت ایدرسه عقد صحیح اولور
یوق استقباله نیت ایدوب ویااصلا برشیئه نیت ایتمزسه صحیح اولمز الا مضارعی
اهل خوارزم کبی فقط حالده استعمال ایدوب وعدواستقبالده استعمال ایتمیان
کمسهلردن اولورسه مضارعده ماضی کبی اولور ده نیته محتاج اولمز
دخی ابیعك الآن ترکیبنده کی کبی حالده استعمال اولنورسه بلانیة صحیح اولور
محضا حال ایچون اولمغله ❊ واما المتمحض للاستقبال فکالامر لا یصح
اصلا الاالامر اذادل علی الحال کخذه بکذ افقال اخذت اورضیت صح بطریق
الاقتضاء فلیحفظ ❊ اما سین وسوفه یه مقارن اولان مضارع کبی محضا
استقباله دلالت ایدن صیغهٔ امر کبیدر انکله عقد اصلا صحیح اولمز مثلا مشتری
بعنی هذا الثوب بکذا دیدکده بایعده بعت دیسه ویابایع سا بیعك هذا العبد
دیدکده مشتری اشتریت دیسه امدی بوعقدلر صحیح اولمز الا امر بایعك خذه بکذا
دیوب مشتری‌نك اخذت دیمسی مثلاو حاله دلالت ایدرسه بس عقد مشروح
بطریق الاقتضاء که لازم متقدمجسنه صحیح اولور زیرا بودخی ماضی کبی بیعك
سابقیتنی ایجاب ایدر شوقدر وارکه ماضی‌نك سبق بیع اقتضا ایتمسی بحسب
الوضعدر امرکه خذه صیغهسنك بیعك سبقتنی ایجابی بطریق الاقتضادر که
بعتك فخذه تقدیرنده اولور ❊ (وتصح اضافته الی عضو یصح اضافة العتق الیه)
کوجه وفرج (والالا) کظهر وبطن ❊ وجه وفرج کبی مملوکك اعضالرندن
عتقك کندویه اضافت ونسبتی صحیحه اولان هربرعضوه اشبو بیعك

اضافتی صحیحه ومشروعه اولور واکر ظهر وبطن کبی عتقك کندویه اضافتی
صحیحه اولمیان عضوه نسبت اولنورسه صحیح اولمز ❊ (و) کل مادل علی معنی
بعت واشتریت (نحو قد فعلت ونعم وهات الثمن) وهولك اوعبدك اوفدا ؤك
اوخذه (قبول) لکن فی الوالوالجیة ان بدأ البائع فقبل المشتری بنعم لم ینعقد
لانه لیس بتحقیق وبعکسه صح لانه جواب ❊ هربر بعت واشتریت معنالرینه
دلالت ایدن قدفعلت ونعم وهات الثمن وهولك اوعبدك ویافداؤك ویاخذه امثالی
لفظلر قبولدرلر بومصنفك مارا الذکر وهما عبارة عن کل لفظین آلخ
قولنی تکراردر لکن ولوالجیهده مرسومدرکه بایع ابتدا کندوسی بعت
دیوب بعده مشتری کویا قبول ایدوب نعم دیسه بیع منعقد اولمز بو بیعی تحقیق
قبول اولمغین کورمز مسئکه برکسه عورتنه اختاری نفسك دیدکده
جوابنده قد فعلت دیسه اختیار ایتمش اولوب نعم دیسه اولمدیغی مثلاو
وبونك عکسیکه مشتری‌نك مقدم اشتریت دیوب بعده بایعك نعم دیمسنده
عقد صحیح اولور بوجواب اولمغله ❊ وفی القنیة نعم بعد الاستفهام کهل بعت
منی بکذا بیع ان نقد الثمن لان النقد دلیل التحقیق واوقال بعته فبلغه یافلان
فبلغه غیره جاز فلیحفظ ❊ دخی قنیهده مذکوردرکه برکسه براخر کمسهیه
علی طریق الاستفهام اشبو عبدی بکا شوقدر ثمنه بیع ایتدکمی دیوب اول دخی
جوابنده نعم دیسه بیع تحقق ایتمش اولور اکر مشتری ثمنی نقد ایدوب تسلیم
ایدرسه نقد ثمن تحقیقه دلیل اولمغله برکسه براخر کمسهیه بن اشبو شیئی فلان
کمسهیه بیع ایتدم کندویه خبر ویر دیدکده اول کمسهیه مخاطبك غیری خبرویرسه
جائز اولور ❊ (ولایتوقف شطر العقد فیه) ای البیع (علی قبول غائب) فلو
قال بعت فلانا الغائب فبلغه فقبل لم ینعقد (اتفاقا) الا اذا کان بکتابة اورسالة
فیعتبر مجلس بلوغها ❊ اشبو بیعده عقدك شطریکه جزئی اولان ایجاب اتفاقا
غائبك قبولنه توقف ایتمز امدی برشخص بن فلان غائبه اشبو نسنه‌یی بیع ایتدم
دیوب واشبو خبر اکا بالغ اولدقده قبول ایتدم دیسه عقد مشروح منعقد اولمز
الا بلوغ خبر بایع جانبندن کتابت ویارسالته اولورسه امدی انلرك بلوغلری
مجلسنه اعتبار اولنور که حین بلوغده مشتری قبول ایتدم دیرسه بیع صحیح اولور
❊ (کما) لایتوقف (فی النکاح علی الاظهر) خلافا للثانی فله الرجوع لانه عقد
معاوضة بخلاف الخلع والعتق علی مال حیث یتوقف اتفاقا فلا رجوع لانه
یمین نهایة ❊ نتکم قول اظهر اوزره نکاحده شطر عقد غائبك قبولنه توقف
ایتمدیکی کبی امام ثانی ایچون اختلاف واردر امدی بو عقد معاوضه اولمغله
بونده عاقد حاضر قبول ایتمزدن مقدم رجوع مشروعدر اما خلعله عتق

على مالده حكم نكاحڭ خلافندر كه اتفاقا قبوله توقف ايدر و يمين اولمغله
رجوعده اولمز

* في بيان بيع بالتعاطي *

* (واما الفعل فالتعاطي) وهو التناول قاموس (في خسيس ونفيس) خلافا للكرخي
(ولو) التعاطي (من احد الجانبين على الاصح) فتح وبه يفتى فيض (اذا لم يصرح
معه) مع التعاطي (بعدم الرضى) فلو دفع الدراهم واخذ البطاطيخ والبائع
يقول لا اعطيها بها لم ينعقد كما لو كان بعد عقد فاسد خلاصة وبزازية * اما بيعك
فعل ايله اولوب وجوده كلاني خسيس ويا نفيس هر بر شيده تعاطيله كه
بلا تكلم مثلا ثمني وضع ايدوب مبيعي اخذ وتناول ايتمكلهدر امام كرخي ايچون
اختلاف واردر مشار اليه بيع بالتعاطي انجق خسيس اولان نسنه لرده اولور ديدي
نفيس عبد كبي ثمني كثير اولان خبز كبي ثمني قليل اولاندر بعضيلر نصاب سرقه يه
بالغ اولوب واولميانله بيان وتعريف ايتديلر قول اصح اوزره تعاطي هر نقدر
بر طرفدن اولسه ده اولور اگر تعاطيله برابر عدم رضا ايله تصريح ايتمزلرسه
بيع منعقد اولور اما مشتري دراهمي دفع ايدوب قاون و ياقارپوزي
اخذ ايتدكده بايع آني بن اول بهايه ويرمم ديسه بيع مزبور منعقد اولمز
نتكم مزبور بيع بالتعاطي عقد فاسد دنصكره اولديغي صورتده اولمديغي كبي
* (وصرح في البحر بان الايجاب والقبول بعد عقد فاسد لا ينعقد بهما البيع
قبل متاركة الفاسد ففي بيع التعاطي بالاولى وعليه فيحمل ما في الخلاصة
وغيرها على ذلك وتمامه في الاشباه من الفوائد اذا بطل المتضمن بطل المتضمن
والمبني على الفاسد فاسد * دخي بحرده تصريح اولنديكه عقد فاسد دنصكره
ايجاب وقبول ايله بيع منعقد اولمز مادام فاسد متاركه اولنمدقجه امدي بيع
بالتعاطيده عدم انعقادي بالطريق الاولى در زيرا مجتهدين بيع بالتعاطي نك
عدم جوازينه قائل واردر حتى تصريحلري واردر كه تعاطيله اولان بيعه
شاهد انجق تعاطي يه شهادت ايدر يوقسه بيعه شهادت ايده مز پس اشبو
صاحب بحرك قبل متاركة الفاسد ايله تقييد ينه نظرا خلاصه نك وسائر معتبراتك
كلاملري بوڭا محمولدر كه انلرده دخي اشبو قيد مشروح معتبردر اشبو بحثك
تمام وتفصيلي اشباهك فوائدنده در كه ميمك كسريله متضمن باطل اولدقده فتحيله
اولان متضمنده باطل اولور يعني مقدمه كي بيع فاسد باطل اولمغله قبل المتاركه آنك
متضمن اولديغي قبضده باطل اولور و فاسد اوزرينه بنا قلنانده فاسددر

* (وقيل لابد) في التعاطي (من الاعطاء من الجانبين وعليه الاكثر) قاله
الطرسوسي واختاره البزازي وافتى به الحلواني واكتفى الكرماني بتسليم
المبيع مع بيان الثمن فتحرر ثلاثة اقوال وقد علمت المفتى به وحررنا في شرح الملتقى
صحة الاقالة والاجارة والصرف بالتعاطي فليحفظ * بعضيلر تعاطي مضاربه
مقاسمه مخاصمه كبي طرفيندن حصولي موجب اولان مفاعلهدن مأخوذ معاطاتدن
اولمغله كندوده طرفيندن اعطادن لازمدر ديديلر واكثر فقها اشبو قول
اوزرهدرلر بو قولي طرسوسي ديدي وبزازي اختيار ايدوب وحلواني كندي ايله
افتا ايتدي كرماني ثمنك بيانيله برابر مبيعك تسليميله اكتفا ايتدي پس اوچ قول
تحرير اولنمش اولدي اولكي عاقدينك برينك گرك بايع وگرك مشتري عندنده
اولان نسنه يي اعطاسنك كفايت ايتمسيدر ايكنجيسي طرفيندن تعاطينك
بولنمسنك لزوميدر اوچنجيسي كرماني نك تفصيل ايتديكي بيان ثمنله تسليم
مبيع ايله اكتفا صورتيدر ومفتى به اولان طرفيندن فقط برينك اعطاسنك
كفايتي قولي معلومك اولدي شارح رحمه الله تعالى ديركه تحقيق بز ملتقى
شرحنده تعاطيله اقاله واجاره وصرفك صحتني تحرير وبيان ايلدك يعني
تعاطيله بيع مشروع اولديغي مثللو عقود مشروحه دخي منعقده اولورلر
وبحرده مرسومدر كه حكما بيع بالتعاطي قبيلندندر بركمسه كندويه وديعه وضع
اولنان جاريهنك غيريني مودعه كتوروب جاريهك اشته بودر ديوب وحلف
ايدوب مالكده كندونك اولمديغني بيله رك آني اخذ ايلسه امدي كندويه
اول جاريه يي وطئ حلال اولور اگر دافعك ملكيسه بيع بالتعاطي اولمش اولور
ينه امام ابي يوسفدن مرويدر كه بر درزي اثوابي صاحبنه اثوابني كتوروب
اشته اثوابك بودر ديدكده اثواب صاحبي بو بنم دكلدر ديدكده امدي خياط بن
استبدال ايتمدم ديو يمين ايدوب واول اثواب كندونك ملكي اولورسه مال صاحبنه
آني اخذ واستعمال مشروع اولور گويا بيع بالتعاطي اولمش اولور ينه حكما
بيع بالتعاطي قبيلندندر دلالك بزازه مثلا اشبو ثوب بر درهمهدر ديدكده بزازك
كندويه وضع ايله براق قولي ينه بويله بغدايك اوچه كي نه بهايهدر ديدكده
بايع بر درهمه ديمكله مشتري قوي بوشالد ديسه امدي بايع قفيزي مشترينك
قابنه بوشالدسه بيع اولور قصابده ينه بويلهدر بركسه خيار عيبله برمالي رد
ايتدكده بايع كندونك اولمديغني يقين ايدركن آني اخذ ايدوب اكا راضي اولسه
ينه بيع بالتعاطي اولور بوندن فهم اولنان جاريه ايله ثوبده دخي رضادن لازمدر
* فروع مايستأجره الانسان من البياع اذا حاسبه على اثمانها بعد استهلاكها
جاز استحسانا * بعض كمسهلرك بياعكه بقال وقصاب ونان فروش

امثالی کسه لردن براز اشیا کتوروب وآنلری استهلا کد نصکره کندولریله
محاسبه کوروب ثمنلرینی ویرسه اشبو معامله استحسانا جائز ومشروع کورلدی
بوقسه بعدالاستهلاك بومعدومی بیع کبیدر اول ایسه باطلدر بعضیلر بو معدومی
بیع دکلدر بلکه تالف اولنان شیلری تضمیندر دیدیلر لکن اشباه حاشیه سنده
ابی السعود بونی دخی رد ایتدیکی تضمین متلفات انجق بلا اذن اتلاف اولنان
شیلرده اولور بوایسه اذنله درو ضمان مثلیاتده مثلیله وقیمیاتده قیمتیله اولور
ثمنلریله اولمز مترجم فقیردیرکه بومقوله معامله بیع بالتعاطی نوعندن اولمق
مستبعد کلدر کویا بقالدن کتوریلان پرنج وباغ امثالی شیلر بیع بالتعاطی نك
اولکی قسمندندرکه تعاطی نك مجرد برطرفدن اولمسی کفایت ایدر قول مفتی بهنه
مبنی اولور زیرا بونده ابتلای عام اولمغله دفعا للحرج تسهیله محتاج اولندی
﴿ بیع البرا آت التی یکتبها الدیوان علی العمال لایصح بخلاف بیع حظوظ
الائمة لان مال الوقف قائم ثمة ولا کذلك هنا اشباه . وقنیة ومفاده انه یجوز
للمستحق بیع خبزه قبل قبضه من المشرف بخلاف الجندی بحر ﴾ برا آت براءه کلمه سنك
جمعیدرکه دیوان کاتبلرینك بعض عامللره وسائر صاحب برات اولان ذواته
عطا حقنده کتب وتحریر ایتدکلری اوراقلردر پس بونلری بیع صحیح
ومشروع دکلدر امامرك حظ ونصیبلرینی بیع بونك خلافنده در زیرا بونده
وقفك مالی قائم وموجود در برانده بویله دکلدر وبونك مفادی ارباب استحقاقه
مشرفدن خبزی قبضندن مقدم انی بیعك جوازیدر اما جندی بونك خلافنده در
مشرف خبزی تسلیم وقبض ایدن مباشر در جندی عسکر معناسنه در
﴿ وتعقبه فی النهر وافتی المصنف ببطلان بیع الجامکیة لمافی الاشباه بیع الدین
انما یجوز من المدیون ﴾ ونهرده مضمون مشروحه اعتراض ایراد ایتدیکه
قنیه نك معدومی بیع صحیحدر قولی ضعیفدر زیرا فقهانك اتفاقلری معدوملك
وغیر مملوکك بیعلرینك عدم صحتنه در امدی صورة مشروحه ده پرنج
وباغ امثالی شیلرك ماسبقده فقیرك دیدیکی مثللو بقالدن جلبی بیع بالتعاطیدن
اولمغه برمانع یوقدر ومعلوم اولمغله ثمن بیاننده ده حاجت مس ایتمز واما ملك
حظ ووظیفه سی قبل القبض ملکی اولمز پس نیجه بیع ایده بیلور ومصنف
مرحوم جامکیه که عسکرك قپوده اولان ماهیه سنك بیعنك بطلانیله افتا ایلدی
زیرا اشباهده مسطوردرکه دینی دائن انجق مدیونه بیع ویاهبه ایدر سائره
ایده مز مناینی غیره حواله اولور ﴿ وفیها وفی الاشباه لایجوز الاعتیاض
عن الحقوق المجردة کحق الشفعة وعلی هذا لایجوز الاعتیاض عن الوظائف
بالاوقاف ﴾ وقنیه ده واشباهده مرسومدرکه حق شفعه کبی ملکدن مجرد اولان

صرف حقوقدن اعتیاض جائز دکلدر مثلا شفعه دعواسنی ترك ایچون بر مقدار
نسنه به مصالحه ایتسه لر امدی صلح مشروح باطلدر وعوضله رجوع ایدر
ومثلا خیار بلوغله مخیره زوجنی اختیار ایچون بر مقدار ماله صلح اولسه
بنه باطلدر زوجدن بر نسنه مطالبه ایده مز وایکی زوجه دن بری ضره سنك
نوبتی کندویه ویرمك ایچون بر مقدار شیئه صلح اولسه بدل صلح لازم اولمز
بوکا کوره اوقافده اولان امامت وخطابت واذان وظیفه لرندن هرنقدر بیع
طریقیله اولورسه ده اعتیاض جائز اولمز حق مرور وحق شرب دخی بویله در
لکن تبعیتله بیع اولنورلر ﴿ وفیها فی آخر بحث تعارض العرف مع اللغة المذهب
عدم اعتبار العرف الخاص لکن افتی کثیر باعتباره وعلیه فیفتی بجواز النزول
عن الوظائف بمال وبلزوم خلوا لحوانیت فلیس لرب الحانوت اخراجه
ولااجارتها لغیره ولو وقفا انتهی ملخصا ﴾ اشباهده تعارض العرف مع اللغة
دیدیکی بحثك آخرنده مذکوردرکه مذهب مختار عرف خاصك اعتبار
اولنممسیدر بنا علیه احکامده ومعاملاتده معتبر اولان عرف عام شایعدر
لکن مشایخك چوغی عرف خاصك اعتبارینه فتوی ویردیلر بنا برین مال
مقابلنده وظائفدن برکسه نك نزولی وتسلیم براتله فراغی جائز ومعتبر در
دیو افتا اولنور وعلامه عینی فتاواسنده ذکر ایدرکه اشبو امامت وتولیت امثالی
جهت فراغنك حقنده کندویه اعتماد اولنور براصل ومبنی یوقدر لکن علما
وحکام ضرورت بوکا ذاهب اولوب وبونی عرف تقدیم ایدوب راضی اولدیلر
زیرا بدنده برجهت ووظیفه اولان کسه غله سنی اخذ وتناول ایتدیکی
وقفك رقبه سنه مالك اولمز امدی نزول وفراغنه نیجه قادر اولورلکن
فقهانك کثیری تجویز ایدوب وقطعا للنزاع متولینك امضاسنی دخی شرط
ایتدیلر وجوی بعض فضلادن نقل ایتدیلرکه اشبو نزولده رجوعدن منع
ایچون بعدالنزول ابرالابق ومناسبدر وبدرعینی نظم درر البحار شرحنده
بیان ایتدیکه نزول صحیحدر زیرا برعورتك کندی ضره سنه قسم نوبتنی
ترکی برامر مشروعدر اسقاط محض اولمقده مبانه لرنده برفرق یوقدر وامیر
المؤمنین حسن بن علی رضی الله تعالی عنهما اعظم وظائف اولان خلافتی
بهرسنه کندویه کفایت ایدر مصارف ومؤنتنی تأدیه مقابلی حضرت معاویه رضی الله
تعالی عنهه فراغ بیوردیلر بودخی جوازه دلیلدر لکن بو اشباهك ما رالذکر
لایجوز الاعتیاض عن الحقوق المجردة قولنه معارض اولمز زیرا اول عرف
خاص اعتبار اولنمدیغنه بنادر مانحن فیه عرف خاص اعتبارینه بنادر
ابوالسعود دیرکه عندالحنفیه مصرح اولان مفرغ لهنه حقك ثبوتی انجق

قاضی‌نك كندوبه وظیفه‌یی تقریریله اولور زیرا قاضی ایچون غیره‌ده تقریر واردر
امدی برکسه کندی وظیفه‌سنی برمقدار دراهم مقابلی براخره فراغ وقصر ید ایدوب
مفروغ له فراغ اولنان جهت ووظیفه‌یی ضبط ایده‌مسه بس ویردیکی دراهمی
فارغدن رجوع ایدوب مطالبه ایده‌مز فارغ وسع وقدرتنده اولان اسقاط
وفراغی اتیان ایتمکله دخی عرف خاص اعتبارینه بناً دکانلرده اولان
خلوك لزومیله افتا اولنور امدی دکان صاحبی خلو صاحبنی دکاندن اخراج
ایدوب غیره ایجار ایده‌مز دکان هرنقدر وقف اولورسه‌ده اشبو خلوك
مشروع وجائز اولدیغنه دلالت ایدر نقولدندر واقعات امام ضریریده ذکر اولنان
نقلکه بروقف دکانده ساکن اولان کمسه غائب اولمغله متولی خصوص مشروحی
قاضی‌یه افاده ایتدکده قاضی کندوبه دکانی فتح وغیره ایجار ایله امر ایتمکین
متولی اویلجه یابسد امدی غائب مزبور حاضر اولسه اول دکانه کندوسی
اولی واحقدر وخلوی وار ایسه خلوینه دخی کندوسی مستحقدر دیلرسه
غیره اولان اجاره‌یی فسخ ایدوب دکانده کندوسی ساکن اولور واکر دیلرسه
اجازت ویروب خلویله مستأجره رجوع ایدر امدی مستأجر راضی اولورسه
خلوی ادا ایدر یوقسه دکاندن خروجیله امر اولنور ❊ انتهی ❊ وفقهانك تصریح
بیورمشلرکه برمستأجر واقفك ویاناظرك اذنیله ارض وقفده بنا ویاغرس
ویابستان احداث ایلسه اول ارض یدنده ابقا اولنور بحرده وفتح الغفارده
قنیه‌دن نقلا مرسومدرکه برکسه بروقف ارضنی استیجار وانده برازبنا
ویاغراس بیدا ایتسه امدی مدت ایجاری مرور ایتدکده کندوبه اجر
مثلیله انلری ابقا واردر وقف صاحبلری مجرد قلع ایتدیرز دیه‌مزلر
وخصافدن منقولدرکه بردکانك اصلی وقف وعمارتی بررجلك اولوب بس ارضی
اجر مثلیله استیجاره مزبور رجل راضی اولمسه فقها بیوردیلرکه اکر عمارت
رفع اولندیغنه نظرا ارض وقف صاحب بنانك ایجار ایتدیکی مبلغدن اکثر
بدل ایجاره ایجار اولنورسه کندوبه بناسنك رفعیله تکلیف اولنوب وغیره
ایجار اولنور یوقسه اجرتیله کندونك یدنده ترك اولنور خلو ارض وقفده
اولدیغی کبی ارض مملوکده‌ده اولور فتواده اشبو قول اوزریندر وخلو ارض
محتکره‌ده که بنا کبی عین وقفه اتصال قرار ایله متصل اولان نسنه‌یه صادق
اولدیغی مثللو استیفای منفعته تمکن مقابله‌سنده صاحب وقفه دفع اولنان
دراهمه دخی صادق اولور زیرا اشباهده مذکوردرکه سلطان غوری مصرده
جلون دیدیکی محلده که دکانلری بنا ایلدکده تجاری انلره خلو ایله اسکان
ایلدیده بهر دکانه برمقدار دراهم کندولردن اخذ ایلدی کویا انکله یدلرندن

نزع اولنمز بدل ایجار اولان ماهیه ویاسنویه جانب وقفه ادا اولنان مبلغ بشقه‌در
خلاصهٔ کلام خلو ارض وقفه اتصال قرار ایله متصل اولان بنا امثالی شیئه
خاص دکلدر بلکه اکا وسائر دراهم وقهوه‌لرده‌کی فنجان وابریق وجامده‌کی
فوطه مثللو شیلره دخی اطلاق اولنور لکن فنجان وفوطه امثالی متصل اولمیان
اعیانه جندك تعبیر اولنور خلو اطلاق اولنمز وکرك ارض مملوکده وکرك موقوفه‌ده
متصل اولان بنا وغراس اتصال قرار ایله متصل اولمغله عقار کبی اولدیده
کندوده شفعه جاریه اولدی ❊ ابوالسعود ملخصا انتهی ❊ وفی معین المفتی للمصنف
معزیا للولو الجیة عمارة فی ارض بیعت فان بناء اواشجار اجاز وان کرابا اوکری
انهار ونحوه ممالم یکن ذلك بمال ولا بمعنی مال لم یجز انتهی قلت ومفاده ان بیع
السکة لایجوز وکذا رهنها ولذا جعلوه الآن فراغا کالوظائف فلیحرر انتهی
وسنذکره فی بیع الوفاء ❊ مصنف والا جنابك معین المفتی نام تألیف دلپسندنده
ولوالجیه‌یه عزو ونسبتله مذکوردرکه برارضده بیع اولنان عمارت بنا واشجار اولورسه
انك بیعی جائز ومشروعدر واکر کرابکه زراعت وحراثت ایچون زمینی اصلاح
وماتحتنی مافوقنه قلبکه بزم عرفزده فلحق تعبیر اولنور ویا کری
انهارکه ارمقلرك درونده بولنان طاش وچامور کبی شیلری صو
کوزلجه جریان ایتسون دیو اخراج وتنظیف وبونلر امثالی ارضك انخفاض
وارتفاعنی تسویه مثللو مال اولمیوب وما سبقده مرور ایدن بطریق الخلو ارض
موقوفده‌کی سکنا مثللو وجدك کبی مال معناسنده اولمیان شیلر اولورسه
آنلرك بیعی جائز ومشروع دکلدر شارح رحمه الله تعالی دیرکه اشبو مضمون
مشروحك مفادی ومآلی بودرکه تحقیق سکه‌نك بیعی که انده اولان
حق مروری برکسه‌نك دیکره بیعی ورهنی جائز دکلدر بناً علیه فقها
بیع مشروحه فراغ تعبیر ایتدیلر وظائفده‌کی مثللو ایمدی برمنوال مشروح
تحریر اولنور وبیع بالوفا بحثنده دخی ان شاء الله تعالی مضمون مزبوری بزذکر
وبیان ایده‌رز وبیع معهودك صورت وایضاحی مثلا برکسه‌نك سکهٔ غیر
نافذه‌ده برداری اولوب امدی آنده حق مروری وار ایکن طریق عام
طرفندن برقپو کشاده ایدوب آنده‌کی حق مروری دیکر حق مروری اولمیان
کمسه‌یه بیعی کبیدر وحق مرورك بیعنده فقهاده ایکی روایت واردر ❊ (وینعقد)
ایضا (بلفظ واحد کما فی بیع القاضی) والوصی (والاب من طفله وشراه منه)
فانه لوفور شفقته جعلت عبارته کعبارتین وتمامه فی الدرر ❊ مار الذکر بیع
بایعله مشترینك ایجاب وقبول وتعاطیلریله منعقد اولدیغی مثللو فقط
برلفظله‌ده منعقد اولور مثلا قاضی‌نك بریتیمك مالنی دیکر یتیمه بیعی وشراسی کبی

اما كندى نفسنه عقد جائزدكلدر كندى نفسنه قصاسى قبيلندن اولمغله باطل اولديغندن ووصى نك يتيمك اون درهم ذكر مالنى اون بش درهمه كندى نفسنه بيعنده يتيمه خير ونفع اولمغله اولديغى كبى و بابانك طفلك مالنى كندى نفسنه بيع وشراسنده نفع اولسون ويا اولمسون اولديغى مثللو زيرا ابك طفلنه كثرت شفقتى اولمغله عبارهسى كويا ايكى عبارهكبى اولديده قبوله محتاج اولمدى بلكه كندى نفسنه اصيل وطفلنه نائب اولدى حتى طفل بالغ اولدقده عهده كندونك اوزرينه اولور باباسنه اولمز اما يتيمك مالنى اب اجنبى‌يه بيع ايدوب امدى بالغ اولسه عهده باباسنك اوزرينه اولور بس ابك طفلك مالنى اشتراسى صورتنده ايه تأديه لازمه اولدقده ديندن برى اولمز بلكه قاضى صغيرك ثمنى ابدن قبضه بروكيل نصب ايدوب بعد القبض ابه وكيل رد ايدر ده آنك عندنده ثمن امانت اولور واشبو بحثك تمام وتفصيلى درردهدر ﴿(واذا اوجب واحد قبل الاخر) بائعا كان اومشتريا (فى المجلس) لان خيار القبول مقيد به (كل المبيع بكل الثمن اوترك) لئلا يلزم تفريق الصفقة﴾ قچانكه عاقدينك برى بايع ويا مشترى ايجاب ايدرسه ديكرى اول مجلسده مبيعك كليسنى ثمنك كليسيله موجبك رجوعندن مقدم قبول ايدر ويا خود ترك ايدر خيار قبول مجلسله مقيد اولوب وصفقهكه نفس عقددر تفريقى لازم كلمسون ديو واكر قبولدن اقدم مبيعك كليسندن ويابعضيسندن بايع رجوع ايدرسه ايجاب باطل اولور وقبولك مبيعك تغيرندن مقدم بولنمسى دخى شرطدر امدى بيع اولنان جاريه‌نك قبل القبول يدى قطع اولنوب و بايع ارشنى اخذ ايلسه ويا ولد كتورسه ويا عصير خمر اولوب بعده خل اولسه مشترى‌نك قبولى صحيح اولمز ﴿(الا اذا اعادا) الايجاب والقبول اورضى الاخر وكان الثمن منقسما على المبيع بالاجزاء كمكيل وموزون والالا وان رضى الاخر لعدم جواز البيع بالحصة ابتداء كما حرره الوانى (او بين ثمن كل) كقوله بعتهما كل واحد بمائة وان لم يكرر لفظ بعت عند ابى يوسف ومحمد وهو المختار كما فى الشرنبلالية عن البرهان﴾ الا مزبور عاقدلر ايجابله قبولى اعاده ويا خود آخر تفريقه راضى اولوب ومبيع مكيل وموزون كبى ثمن اجزايه منقسم اولور مقوله شى ويا بايعك اشبو ايكى نسنه‌يى بيع ايتدم هر برلرى يوز درهمه قولى كبى مبيعك هر برلرينك ثمنى بيان اولنورسه امام ابى يوسف وامام محمد رحمهما الله تعالى عندلرنده بعت لفظى هرنقدر تكرار اولنمزسهده مبيعك كليسنى ثمنك كليسيله قبول ايجاب ايتمزده تفريق مشروع اولور واكر ثمن اجزايه منقسم اولور مقولهدن اولمزسه هرنقدر آخر راضى دخى اولورسهده تفريق جائز اولمز ابتداء بيع بالحصة جائز اولمغين اما بيع بالحصة انتهاءً اولورسه مثلا بركسه‌يه بردارى بيع ايدوب

بعده مستحق چيقلدقده مشترى باقيسنه راضى اولديغى صورتده اولديغى كبى بس بونده بيع بالحصة انتهاءً اولمغله مشروع اولور تكم وآنى تحرير ايلدى ﴿(ومالم يقبل بطل الايجاب ان رجع الموجب) قبل القبول (اوقام احدهما وان لم يذهب (عن مجلسه) على الراجح نهر وابن الكمال فانه كمجلس خيار المخيرة وكذا سائر التمليكات فتح﴾ مادام قبول بولنمدقچه ايجاب باطل اولور اكر قبل القبول موجب رجوع ايدوب وياقول راجح اوزره هرنقدر ذاهب اولمزسهده عاقدينك برى مجلسندن قائم اولورسه زيرا بوطلاقنه كندوبى زوجنك مالكه قلديغى مخيره عورتك خيار مجلسى كبيدر وعتقى كنند ويه تمليك ايتديكى رقيق كبى سائر تمليكاتلرده بنه بويله‌در ﴿(واذا وجد الزم البيع) بلا خيار الا لعيب اورؤية خلافا للشافعى رحمه الله تعالى وحديثه محمول على تفرق الاقوال اذ الاحوال ثلاث قبل قولهما وبعده وبعد احدهما واطلاق المتبايعين فى الاول مجاز الاول وفى الثانى مجاز الكون وفى الثالث حقيقة فيحمل عليه﴾ واكر قبول بولنورسه ائمه حنفيه قتنده بلا خيار بيع لازم اولور الا خيار عيب ورؤيت ثابت اولور اما امام شافعى ايچون اختلاف واردر مشاراليهك خيار حقنده نقل وروايت ايتديكى بخارى شريفده‌كى عبدالله بن عمر رضى الله تعالى عنهمادن مروى {المتبايعان بالخيار مالم يتفرقا} حديث شريفى تفرق اقوالكه ناسك قوللرينك اختلافلرينه محمولدركه مثلا متبايعينك برى اخرك ايجابندن صكره بن انى اشترا ايتم ديوب وياقبل القبول موجبك رجوعى كبى زيرا متبايعان ايچون اوچ حال واردر قوللرندن مقدم اولان وصكره اولان و برينك قولندنصكره اولان حاللريدر اولكينه كه بعت واشتريت قوللرندن مقدم كندولرينه متبايعان اطلاقى مجاز اوليدركه عاقبت حاللرى بيع وشرايه رجوع ايدر ديمكدر ايكنجيكه بعت واشتريت قوللرندنصكره‌كى حاللرى اطلاق مشروحك مجاز كونى اولمسيدر اوچنجيده حقيقتدركه متبايعان حقيقة امر بيعه متشاغلان ومتساومان اولان كمسه‌لردركه برينك قبولندن مقدم اخرك ايجابى وقتنده كندولرينه متبايعان اطلاق اولنور بومقامده مراد بودركه خيار قبولدر اشبو بيان مشروح ابراهيم نخعى نكدر رحمه الله تعالى رحمة واسعة ﴿(وشرط لصحته معرفة قدر) مبيع وثمن (ووصف ثمن) كمصرى اودمشقى (غير مشاراليه لا) يشترط ذلك (فى مشاراليه) لنفى الجهالة بالاشارة مالم يكن ربويا قوبل بجنسه اوسلما اتفاقا اورأس مال سلم لو مكيلا اوموزونا خلافا لهما كما سيجيء﴾ بيعك صحتى ايچون شرط قلندى مشاراليه اولميان مبيع وثمنك مقدارينى ومصرى ويادمشقى كبى ثمنك وصفنى معرفت وعلم مجرد ذكرلرى كفايت

ایتمز زیرا بیعدن مقصود تسلیم وتسلمدر ایمدی مزبورلرده جهالت اولدیغنه نظرا نزاعه مفضی اولورده تسلیم وتسلم بولنمز ایضاحده مرسومدرکه برمبیع جهالهٔ فاحشه ایله مجهول اولوب وانده عرف جاری اولمزسه اول بیع صحیح اولمز امدی برکسه برآخر کسنه‌یه سکا اشبو دارده‌کی بولنان رقیق ودواب وثیابدن جمیع مالمی بیع ایتدم دیوب مشتریده انده بولنان شیلری بلمسه بیع مزبور فاسد اولور مبیع مجهول اولمغله بنه ثمنده مجهول اولورسه فاسد اولور مثلا قیمتیله ویا فلانك قطع ایتدیکی بهایه ویا رقیله ویا سرمایه سیله برشیئی بیع کبی ومبیعك وصفنی معرفت شرطدکلدر لکن ثمنککنی معرفت شرطدر ومبیعله ثمنده قدرلرینی وثمنده وصفنی معرفت مشار الیهده شرطدکلدر جهالت اشارتله منتفی اولمغله مادام بیع اولنان نسنه جنسیله بری برینه مقابل اولور بوی ویا اتفاقا سلمکه رأس مال اولمدقجه ویاخود سلمده مکیل ویا موزون سلمك رأس مالی اولمزسه امامین ایچون اختلاف واردر مشار الیهما رأس مال سلمده مکیلات ویاموزونات اولورسه‌ده اشارت کفایت ایدر مقدارلرینی معرفت لازمه دکلدر دیدیلر وشارح تحریرك اوسلما اتفاقا قولنه حاجت یوقدر ذکراتی اورأس مال سلم اندن مغنیدر نتکم باب السلمده بیان وتفصیلی کلور ✻ فرع لوکان الثمن فی صرة ولم یعرف مافیهما من خارج خیر ویسمی خیار الکمیة لاخیار الرؤیه لعدم ثبوته فی النقود فتح ✻ واکر ثمن برکیسه درونده اولوب خارجدن نه مقدار اولدیغی معلوم اولمسه امدی بایع مخیر قلنور وبوکا خیار الکمیة تسمیه اولنور خیار رؤیت دینمز نقودده خیارك ثبوتی اولمغین ✻ (وصح بثمن حال) وهو الاصل (ومؤجل الی معلوم) لئلا یفضی الی النزاع ولو باع مؤجلا صرف لشهر به یفتی ✻ حال لامك تشدیدیله‌در یعنی بیع ثمن حالله که بشین پاره ایله ونزاعه مؤدی اولمسون دیو معلوم اجل ایله مؤجل ایله‌ده صحیح اولور لکن اصل اولان حال اولمسیدر یعنی مقتضای عقد حلول ثمندر اجل انجق شرط ایتمکله ثابت اولور برشخص برنسنه‌یی علی الاطلاق مدت بیان ایتمکسزین مؤجلا بیع ایلسه برماه اجله صرف اولنور انجق بوقول ایله فتوی ویریلور سلمده ویمینده شرعا معهود برماه اولمغله مثلا برکسه یمین ایتسه که مؤجلا دینمی ادا ایده‌رم دیو امدی برماهده قضاسی لازم اولور بعضیلر اوچ کوندر دیدیلر ✻ ولو اختلفا فی الاجل فالقول لنافیه الا فی السلم ولو فی قدره فلمدعی الاقل والبینة فیهما للمشتری ولو فی مضیه فالقول والبینة للمشتری ویبطل الاجل بموت المدیون ✻ بایعله مشتری اجلده اختلاف ایتسه‌لر امدی قول اجلی نفی ایدنکه بایعکدر اصل اولان اجلك عدمی اولمغله لکن سلمده قول اجلی اثبات ایده‌نکدر زیرا نفی ایدن

فسادنی دعوی ایتمش اولور صحتنك شرطی اولان تأجیلك فقدی سببیله وجودینی دعوی ایدن صحت دعواسی ایتمکله قول کندونك اولور واکر اختلافلری اجلك قدرنده اولورسه قول اقل ایده‌نکدر زیاده‌یی منکر اولدیغندن کرك نفس اجلده وکرك قدرنده اختلافلری صورتنده بینه مشترینکدر خلاف ظاهر اثبات ایتدیکندن واکر اختلافلری اجلك مضیسنده اولوب بایع مرور ایتدی ومشتری ایتمدی حالا باقیدر دیسه امدی قول وبینه ایکیسیده مشترینکدر قول کندونك اولدیغی بقاء ماکان علی ماکان قاعده سنه مبنیدر بینه کندونك اولمسی بینه دعوی اوزرینه مقدم اولدیغیچوندر ومدیونك موتیله اجل باطل اولور ✻ فروع باع بحال ثم اجله اجلا معلوما اومجهولا کنیروز وحصاد صار مؤجلا منیه ✻ برکسه برنسنه‌یی حالا بیع بعده نیروز وحصاد کبی مجهول ویا معلوم اجل ایله انك ثمنی تأجیل ایلسه بیع مزبور مؤجل اولمش اولور بوامامین قولیدر امام اعظم رحمه الله تعالی بیع مزبور فساده کیدر بیوردیلر (تنبیه) اجل که وعد ایکی قسمدر بری معلومدر سنین وشهور وایام کبی وبری مجهولدر بودخی ایکی نوعدر مجهول متقاربدر حصاد ودیاس ونیروز ومهرجان وقدوم حاج وخروج حاج ونصارانك صومی وفطری کبی ومتفاوتدر هبوب ریح ونزول مطر وقدوم فلان ووقت یسر کبی ✻ له الف من ثمن مبیع فقال اعط کل شهر مائة فلس بتأجیل بزازیة ✻ برکسه‌نك ثمن مبیعدن برآخر کسه‌ده بیك درهمی اولمغله کندویه هرماه یوزدرهم ویردیسه بوتأجیل عد اولنمز ✻ علیه الف ثمن جعله ربه نجوما ان اخل بنجم حل الباقی فالامر کما شرطا ملتقط وهی کثیرة الوقوع ✻ برکسه‌نك اوزرنده ثمن مبیعدن بیك غروش اولمغله حق صاحبی انی تقسیطه کسوب مثلا هفته‌ده شوقدر مبلغ ویروالا برقسطه خلل ویررسك باقی قسطلر دخی حلول ایدر تماما بردن اخذ ایده‌رم دیو شرط ایتسه‌لر امر شرطلری اوزره‌در وبومسئله کثیرة الوقوعدر ✻ قلت ومما یکثر وقوعه مالو شری بفلوس رائجة فکسدت بضرب جدیدة یجب قیمتها یوم البیع من الذهب لاغیر اذ لایمکن الحکام الحکم بمثلها لمنع السلطان منها ولایدفع قیمتها من الفضة الجدیدة لانها مالم یغلب غشها فجیدها ورديئها سواء اجماعا اما ماغلب غشه ففیه الخلاف کما سیجیء فی فصل القرض فتنبه وبه اجاب سعدی افندی ✻ شارح رحمه الله تعالی دیرکه اکثریا وقوعیاتدن اولان مسائلدندر برکسه رائج فی الوقت برنوع اقچه ایله برنسنه اشترا ایتسه نصکره قبل نقد الثمن دیکر نوع اقچه ضرب اولنمغله مقدمکی مضروب رائج اقچه

كاسده اولوب رواجدن قالسه انجق آلتوندن اوله رق مقدمكى اقچه نك يوم
بيعده كى قيمتنى كندويه بايعه تأديه واجبه اولور زيرا بوندن حكام جانب سلطانيدن
ممنوع اولغله كندولرينه انك مثليله حكم ممكن اولمز ونقود متعينه او لمغين
انك مثليله حكمده برفائده ده اولمز وفضه‌ٔ جديده‌دن انك قيمتى ويرلمز زيرا مادام
فضه‌نك غشى غالب اولمدقجه اجماعا جيد ورديسى برابردر اما غشى غالب اولدقده
اختلاف واردر نتكم قرض فصلنده كلور وسعدى افندى بونكله جواب
ويردى لكن مذكور اولان صرف بحثنده‌در قرض بحثنده دكلدر ﴾ وهذا
(اذا بيع بثمن دين) فلو بعين فسد قهج (او بخلاف جنسه ولم يجمعهما قدر)
لمافيه من ربا النساء كما سيجئ فى بابه ﴾ واشبو بيعك ثمن مؤجل ايله صحيح اولمسى ثمن
دينله كه نقدايله بيعك اولنديغنه نظرادر واكر بيع دين اولان عين مقابلى اولورسه
فاسد اولور مثلا برعبدى مشترى‌نك ذمتنده ثمن اوله رق باقى قلان ثوب مقابلى
بيع ايتمك كبى دين فى الذمة اولمقده كويا سلم كبى اولديه كندوده اجل شرط
اولدى دخى بيع مزبورك صحتى قدركه كيل ايله وزن كندويى جمع ايتميان ثوبى
دراهم مقابلى بيع كبى نسنه‌يى خلاف جنسيله مؤجلا بيعه نظرادر
اما خلاف جنس اولوب قدر كندويى جمع ايدرسه مثلا براولچك بغدايى
براولچك اربه‌يه وياجنسى جنسنه قدرله كه بغدايدن براولچه‌كى براولچه كه
وياقدرسز جنسى جنسنه كه بغدايدن مثلا برطاس مقدارينى برطاش مقدارينه
بيع بس اشبو اوچ صورتده صحيح ومشروع دكلدر تأجيللرنده ربا نسا
اولمغله نتكم ربابابنده كلور ومتنك او بخلاف جنسه قولنده اولى اولان واو ايله
ايراد اولنمق ايدى بعض نسخه ده اولديغى مثللو زيرا مزبورلرك ايكيسى بردن
شرطدر مجرد هربررزى شرط دكلدر ﴾(و) الاجل (ابتدائه من وقت التسليم)
ولو فيه خيار فمذ سقوط الخيار عنده خانية ﴾ اجلك ابتداسى مبيعك
تسليمى وقتندندر واكر بيعده مخيرلك اولورسه امام اعظم رضى الله عنه قتنده خيارك سقوطى
آوانندن اولور ﴾(وللمشترى) بثمن مؤجل الى سنة منكرة (اجل سنة ثانية)
مذ تسلم (لمنع البائع السلعة) عن المشترى (سنة الاجل) المنكرة تحصيلا لفائدة
التأجيل فلو معينة اولم يمتنع البائع من التسليم لاتنفا قا لان التقصير منه ﴾
برسنه وعديله تأديه‌ٔ ثمن قوليله برنسنه اشترايدن كمسه‌يه حين تسلمدن ايكنجى
سنه‌نك اجلى لازم اولور فائده‌ٔ تأجيلى تحصيل ايچون نكره اوله رق ايراد
اولنان سنه اجلنده سلعه‌يى مشتريدن منع ايتمكله امدى سنه منكره اولميوب معينه
اولسه وياخود بايع تسليمدن امتناع ايتمسه اتفاقا سنه‌ٔ آتيه‌نك تأجيلى ايجاب ايتمز
تقصير كندودن اولمغله ﴾(و) الثمن المسمى قدره لاوصفه (ينصرف

مطلقه الى غالب نقد البلد) بلد العقد مجمع الفتاوى لانه المتعارف ﴾ بيعده
مقدار ونوعى بيان ولديه اولوب وصفى ذكر اولنميان ثمن مطلق عقد بلدينك
غالب نقدينه صرف اولنور متعارف اولان كندى اولغله يعنى عقد
بلدنده اكثريا متعامل ومتعارف اولان نقددن ثمن تأديه اولنور ﴾(وان اختلف
النقود ماليه) كذهب شريفى وبندقى (فسد العقد مع الاستواء
فى رواجها الا اذا بين) فى المجلس لزوال الجهالة ﴾ واكر شريفى
وبندقى التونى كبى نقود بلد ماليتده مختلف اولوب رواجده مساوى اولورسه
عقد فساده كيدر لكن مجلسده مشترى برينى بيان ايدوب مثلا بندقى التونيله
ديرسه جهالت زائله اولمغله صحيح اولور واكر ماليتده مختلف اولديغى
مثللو رواجده دخى مختلف اولسه وياخود فقط رواجده مختلف اولورسه
ثمن رواجدن لازم اولور واكر رواجده وماليتده مساوى اولورسه
بيع صحيح اولور وقنغيسندن ديلرسه آلدن وبر خلاصه‌ٔ مسئله رباعيه در
زيرا نقود بلد يا ماليتده ورواجده مساوى اولور ويا مختلف اولور ويا فقط برنده
مساوى اولور ديكرنده اولمز فساد فقط برصورتده در كه رواجده مساوى
ماليتده مختلف اولانده در باقى اوچده صحيحدر ﴾(وصح بيع الطعام)هو فى
عرف المتقدمين اسم للحنطة ودقيقها (كيلا وجزافا)مثلث الجيم معرب كزاف
المجازفة (اذا كان بخلاف جنسه ولم يكن رأس مال سلم) لشرطية معرفته
كما سيجئ (اوكان بجنسه وهو دون نصف صاع)اذ لاربا فيه كما سيجئ ﴾ طعام كه
حبوباتى كيلا كه اولچكله جزافا كه مجازفة ماردة بيع صحيح اولدى اكر خلاف
جنسيله اولوب وسلمك رأس مالى اولمزسه زيرا سلمده رأس مالى معرفت شرطدر
نتكم قريبا كلور وياخود جنسيله نصف صاعدن اقلده اولورسه ينه صحيح اولور
انده ربا اولمغين نتكم قريبا كلور مجازفه ده مبيع مميز ومشار اليه اولمق شرطدر
مجهول اولمق ايچون كيلا جزافا تمييزيت اوزره منصوبلردر طعام عرف
متقدمينده بغداى واونه اطلاق اولنور جزاف جيمك حركات ثلثه سيله كزاف
معربيدر مجازفه معنا سنه در ﴾(و)من المجازفة البيع (باناء وحجر لايعرف
قدره) قيد فيهما وللمشترى الخيار فيهما نهر وهذا (اذا لم يحتمل) الاناء
(النقصان و) الحجر (التفتت) فان احتملهما لم يجز كبيعه قدر مايملأ هذا البيت
ولو قدر مايملأ هذا الطشت جاز سراج ﴾ بيع بالمجازفه قبيلندندر قدرلرى
معلوم اولميان قاب وحجر ايله بيع اكر انانك نقصانه وحجرك تفتته احتمالى
اولمازسه واكر نقصانه واوفتيه احتمالى اولورسه بيع مزبور جائز اولمز اشبو منزل
طولوسى مقدارى حبوباتى بيعك عدم جوازى كبى واكر اشبو طشتى طولديرر مقدارى

حبوباتی بیع ایدرسه جائز اولور وصورة مشروحه ده کشف حال اولنه دك
مشتری ایچون مخیرلك واردر امدی بیع مزبور جائز اولمش اولور لازم اولماز
(تنبیه) برکسه نك برآخرکسه نك اوزرنده برمقدار بغدایی اولمغله آنی اکل
وتلف ایتدیکندن کندویه نسیئة بیع ایلسه بیع مزبور جائز اولماز ذمتده
ضمانی لازم اولان دینی بیع اولمغله جوازنك طریق وحیله سی مزبور
درذمت اولان بغدایی برثوب مقابلی مدیونه بیع ایدوب بعده اول ثوابی دراهمله مؤجلا
بیع ایتمکدر ❊(و) صح (فی) ماسمی (صاع فی بیع صبرة کل صاع بکذا)
مع الخیار للمشتری لتفرق الصفقة علیه ویسمی خیار التکشف ❊ مشتری ایچون
مخیرلك اوله رق هربراولچکی شوبهایه دیه رك حبوباتدن برصبره که یعنی
بیعده تسمیه اولنان برصاعده بیع صحیح اولور کندونك اوزرینه صفقه
متفرق اولمغله بوکا خیار تکشف تسمیه اولنور فی ماسمی صاع ترکیبنده صاع کلمه سی
ما لفظندن بدل البعض من الکلدر شارح رحمه الله تعالی ماسمی تقدیریله صاعك
قید احترازی اولمدیغنه اشارت ایدر یعنی هربرایکی ویا اون صاعی شوبهایه
دیسه ایکی ویا اون صاعده بیع صحیح اولور وصاع قولی بنه مثالدر زیرا هربرمکیل
ویاموزون ویاعددی متقارب جنس واحددن اولورسه حکمی بنه بویله در
❊(و) صح (فی الکل ان) کیلت فی المجلس لزوال المفسد قبل تقرره او (سمی جملة
قفزانها) بلاخیار لو عند العقد وبه لو بعده فی المجلس او بعده عندهما وبه یفتی
فان رضی هل یلزم البیع بلا رضی من البائع الظاهر نعم نهر ❊ واکرصبره نك کیلسی
مجلس عقدده اولچیلورسه بیع کلیسنده صحیح اولور مفسد که جهالت انقضای
مجلسله متقرر وثابت اولمزدن مقدم زائل اولمغله ویاخود صبره نك قفیزلرینك
کیلسی بردن حین عقدده تسمیه اولنورسه بلاخیار وعقددنصکره مجلسده
اولورسه خیارله ویاخود مجلسدنصکره اولورسه امامینه کوره خیار ایله بنه بیع مزبور
صحیح اولور انجق اشبو امامین قولیله افتا اولنور بونده ناسه تیسیر اولمغله بوقسه
امام اعظم رحمه الله تعالی نك دلیلی ضعیف اولدیغنه بناً دکل واکر مشتری
راضی اولورسه بایعدن مجددا رضا وقبول بولنمقسزین بیع لازم اولورمی ظاهر اولان
اولمقدر ❊(وفسد فی الکل فی بیع ثلة) بفتح المثلثة فتشدید قطیع الغنم (وثوب
کل شاة او ذراع) لف ونشر (بکذا) وان علم عدد الغنم فی المجلس لم ینقلب
صحیحا عنده علی الاصح ولو رضیا انعقد بالتعاطی ونظیره البیع بالرقم سراج ❊
ثله ثانك فتحی ولامك تشدیدیله قیون سوریسی معنا سنه در قطیع غنمده هربری
شوبهایه وثوبده هربرارشونی شوبهایه دیه رك بیعده کلیسنده بیع فاسد اولور
صبره ده افراد متفاوت اولمدیغی کلیسنده فاسد اولمدی واکر مجلسده بعد العقد

غنم معلوم اولورسه قول اصح اوزره امام اعظم رحمه الله تعالی عندنده عقد
صحیحه منقلب اولماز صورة مشروحه ده عاقدان راضی اولورلرسه عقد
تعاطیله منعقد اولمش اولور بومار الذکر فقهانك بیع بالتعاطی عقد فاسددن
وباطلدنصکره اولمملی قوللرینه منافیدر امدی قبل المتارکه بیع بالتعاطی منعقد اولماز
اشبو مار الذکر بیعك رضالری صورتنده تعاطیله صحتنك نظیری رقمله اولان بیعدرکه
مثلا مبیعده اولان ویادفترده کی یازوسی اوزره بیع ایتمك کبی امدی بونده ثمنده جهالت
صلب عقدده متمکنه اولمغله فاسد اولدی لکن امامین اول مجلسده عقد آخرکه تعاطیله
ثمن معلوم اولورسه مزبور بیع بالرقمی تجویز ایتدیلر ❊(وکذا) الحکم (فی کل
معدود متفاوت) کابل وعبید وبطیخ وکذا کل مافی تبعیضه ضرر کمصوغ
اوانی بدائع ولو سمی عدد الغنم والذرع او جملة الثمن صح اتفاقا ❊ دوه
وعبید وقاون وقاربوز امثالی هربر معدود متفاوت اولان شیده حکم بنه
بویله درکه هربری شوبهایه دیو بیع اولنسه کلیسنده بیع فاسد اولور
وتبعیضنده ضرر اولان هربر معادندن مصوغ ومصنوع آنیه لر کبی شیلرك حکمی
دخی بنه بویله در واکر صلب عقدده غنمك وذراعك عددی ویاثمنك جمله سی
تسمیه اولنورسه عقد مزبور اتفاقا صحیح اولور اما عقددنصکره تسمیه اولنورسه
صحیح اولماز الامتعاقدین راضی اولورلرسه بیع بالتعاطیله جائز اولور نتکم
ماسبقده بیان اولندی ❊ والضابط لکلمة کل ان الافراد ان لم تعلم نهایتها فان
لم تؤد للجهالة فللاستغراق کیمین وتعلیق والا فان لم تعلم فی المجلس فعلی الواحد
اتفاقا کاجارة وکفالة واقرار والا فان تفاوتت الافراد کالغنم لم یصح فی شیء
عنده والاصح فی واحد عنده کالصبرة وصححاه فیهما فی الکل بحر ❊ علماء اعلامك
کل کلمه سی حقنده بیوردقلری نکره یه داخل اولورسه استغراق افراد ومعرفه یه
داخل اولورسه مدخولنك اجزاسنی استغراق ایچوندر بیاننددنصکره انلك
حقنده که اصل اصیل وقاعده وتفصیل بودرکه یمین وتعلیق کبی داخل اولدیغی
شیئك افرادینك نهایتی معلوم اولیوب وجهالته مفضی اولمزسه امدی
کل کلمه سی استغراق ایچون اولور وتمثیلده اولی اولان کلامی وتعلیق دیمك ایدی
زیرا تعلیقده یمیندر تعلیقك مثالی کل امرأة اتزوجها فهی طالق وکلما اشتریت
ثوبا فهو صدقة وکلما رکبت دابة فکذا وکلما اکلت اللحم فعلی درهم امثالی شیلردر
پس لحمدن هر لقمه سنه بردرهم لازم اولور امرك مثالی ادفع عنی کل شهر کذا
مضمونیدر امدی مأمور برماهدن زیاده ویرسه آمره تأدیه سی لازمه اولور
واکر اجاره وکفالت واقرار امثالی کل کلمه سنك مدخولی نزاعه مؤدی
اولور وجهالتی متضمن اولور ومجلسده معلومه اولمزسه اتفاقا برینه واقع

اولور مثلا اجرتك داری کل شهر بکذا دیسه فقط برماهك اجاره سی ثابته
اولور وابتداسنده ساکن اولدیغی ماهك دخی اجاره سی لازمه اولور کفالتك
صورتی مثلا برعورتك نفقه سنه ضمنت نفقتها کل شهر اوکل یوم مضمونی کفیل
اولسه فقط برماهك ویا بریومك نفقه سی کندویه لازم کلور لك على
کل درهم کبی درهم بدلنه دراهم تعبیرایلسه امام اعظم رحمه الله تعالى نك
قولنه قیاسا اون امامین قتنده اوچ درهم لازم اولور واکر افرادك نهایتی
معلوم اولوب غنم کبی افراد معدود متفاوت اولورسه امام اعظم رحمه الله
تعالى نزدنده عقد هیچ برنده صحیح اولمز اصح اولان امام مشار الیه کوره فقط برنده
صحیح اولمقدر صبره ده کی کبی امامین رحمهما الله تعالى ثلثه ایله صبره ده کلیسنده
عقدی تصحیح ایتدیلر (تنبیه) برکسه بنم غریملریمك کلیسنه حلال اولسون
دیسه محمد بن مقاتل اشبو قول ایله مدیونلر دینلرندن خلاص اولمزلر زیرا
بو غرماده که حقندن ابرادر بوایسه انجق باعیانهم قوم مخصوصیندن اولور دیدی
واکر کل کلمه سی اباحه ده بولنسه کل انسان تناول من مالی فهوله حلال دیمك کبی
محمد بن سلمه بو جائز دکلدر مزبورك مالندن تناول واخذ ایدن ضامن اولور دیدی
ابو نصر محمد بن سلام بو اباحه اولمغله جائزدر زیرا مجهولده اباحه مشروعه در بیوردیلر
مشار الیه محمد بن سلمه ابرا اولمسنه ذاهب اولدیلر زیرا مجهولدن ابرا باطلدر وفتوى
محمد بن سلامك قولنه در ﴿ وفی النهر عن العیون والشرنبلالیة عن البرهان
والقهستانی عن المحیط وغیره وبقولهما یفتی تیسیرا ﴾ نهرده عیوندن
وشرنبلالیه ده برهاندن وقهستانیده محیطدن وسائرندن نقل ایله مرسومدرکه
تیسیرا للعباد مسئلهٔ مشروحه ده انجق امامین قوللریله افتا اولنور
﴿(وان باع صبرة على انها مائة قفیز بمائة درهم وهی اقل اواکثر اخذ)
المشتری (الاقل بحصته) ان شاء (اوفسخ) لتفرق الصفقة وکذا کل مکیل
اوموزون لیس فی تبعیضه ضرر (ومازاد للبائع) لوقوع العقد على قدر معین ﴾
واکر برصبره که بریغین حبوباتی یوز اولچك دیه رك یوز درهمه بیع ایلسه حالبوکه
اول صبره یوزدن اقل ویا اکثر بولنسه مشتری دیلرسه اقلی ثمندن حصه سیله
اخذ ایدر ویاخود فسخ ایدر صفقه متفرقه اولمغله اشبو مسئله سابق الذکر
متنك وفی صاع فی بیع صبرة کل صاع بکذا عباره سنك مقابلیدر اکثر اولدیغی
صورتده یوزدن زیاده سی بایعکدر عقد قدر معین اوزرینه اولمغله زیاده تحت عقدده
داخل اولمغله بایعك اولدی وتبعیضنده ضرر اولمیان هر برمکیل وموزون
بنه بویله در ونقصان دعواسنده قول مشترینکدر بایع هرنقدر وزن
ویا کیل ایتمش اولورسه ده مادام مشتری بایعدن شوقدر قبض ایتدم دیو

مقبوضنی تعیین واقرار ایتمدکجه ﴿(وان باع المذروع مثله) على انه مائة
ذراع مثلا (اخذ) المشتری (الاقل بکل الثمن اوترك) الا اذا قبض المبیع اوشاهده
فلا خیار له لانتفاء الغرور نهر (و) اخذ (الاکثر بلا خیار للبائع)
لان الذرع وصف لتعیبه بالتبعیض ضد القدر والوصف لا یقابله شئ
من الثمن الا اذا کان مقصودا بالتناول کما افاده بقوله ﴾ واکر مذروع قبیلندن
اولان ثوب ویا ارض امثالی نسنه یی بیع مزبور مثللو یوز ذراع یوز درهمه دیو
بیع ایلسه امدی مشتری اقلی ثمنك کلیسیله یا اخذ ایدر ویاخود ترك ایدر
لکن اقل اولان مبیعی اخذه راضی اولوب قبض ایدوب ویا مشاهده ایدرسه امدی
مشتری یه مخیرلك اولمز غرور منتفی اولمغله وثمن مذکورله اکثری بایعه خیار
اولمقسزین مشتری اخذ ایدر و زیاده کندویه قضاءً ودیانةً طیب اولور زیرا
بو مقامده ذرعدن مراد قدرك ضدی اولان وصفدر تبعیضیله عیب لندیغنه
بناءً وصفه ثمندن برشی مقابل اولمز الا مصنف والاجنابك ذکر آتی
قولیله بیان ایتدیکی مثللو وصف مقصود بالتناول اولورسه کندویه ثمندن
برشی مقابل اولور کانه ثوبك هر بر ذراعی مبیع اولمش اولور ﴿(وان قال)
فی بیع المذروع (کل ذراع بدرهم اخذ الاقل بحصته) اصبرورته اصلا بافراده
بذکر الثمن اوترك لتفرق الصفقة (وکذا) اخذ (الاکثر کل ذراع بدرهم
اوفسخ) لدفع ضرر التزام الزائد ﴾ واکر صورة مشروحه ده ذرع شاننداولان
نسنه یی بیعده هر بر ذراعی بردرهمه دیرسه ثمنی ذکراولنمغله اقل على حدة
اصل اولمغله ثمندن حصه سیله یا اخذ ایدر ویاخود صفقه که عقد تفریق اولنمغله
ترك ایدر واکثر اولدیغنه نظرا انکده یا هر بر ذراعنی بردرهمه اخذ ایدر ویا فسخ
عقد ایدر ثمندن زائدی التزام ضررنی دفع ایچون ﴿(وفسد بیع عشرة
اذرع من مائة ذراع من دار) اوحمام وصححاه وان لم یسم جملتها على الصحیح
لان ازالتها بیدهما ﴾ داردن ویا حمامدن یوز ذراعدن اون ذراعی بیع فاسد اولدی
نزاعه مفضی اولور جهالتله مجهول اولمغله امامین رحمهما الله تعالى بیع مزبوری
قول صحیح اوزره تصحیح ایتدیلر هرنقدر دارك ذراعلرینك جمله سنی ذکر
وتسمیه ایتمزسه ده زیرا اول قدر جهالتی ازاله کندولرینك یدلرنده در ﴿ (لا) یفسد
بیع عشرة (اسهم) من مائة سهم اتفاقا لشیوع السهم لا الذراع بقی لوتراضیا
على تعیین الاذرع فی مکان لم اره و ینبغی انقلابه صحیحا لوفی المجلس ولو بعده
فبیع بالتعاطی نهر ﴾ برداردن یوز سهمدن اون سهمی بیع اتفاقا فاسد اولمز
سهم شایع اولوب ذراع اولمغین بلی برمسئله نك بیانی باقی قالدیکه صورة
مشروحه ده متعاقدان برمکانده ذراعلری تعیین ایدوب جهالتی اوزره

راضی اولسه‌لر شارح بوکا دائر بر کلام کوره مدم دیر لکن لایق اولان صورة مشروحه‌ده تعیین عقد مجلسنده اولورسه عقدك صحته منقلب اولمسیدر یوق صکره اولورسه بیع بالتعاطی قبیلندن اولور ❊(اشتری عددا من قیمی) ثیابا اوغنما جوهرة (علی انه کذ افنقص اوزاد فسد) للجهالة واواشتری ارضا علی ان فیها کذ انخلا مثمرا فاذا واحدة فیها لاتثمر فسد بحر ❊ برکسه قیمی اولان اثواب واغنام امثالی شیلری عددا شوقدر دیه‌رك اشترا ایدوب بعده اندن زیاده ویا نقصان ظهور ایتسه عقد مشروح فاسد اولور نقصان صورتنده رداولنه‌جق ثمن زیاده ده بیع مردود مجهول اولمغله نقصان صورتنده ثمنك جهالتی اجزاسی مبیع قیمی‌نك اجزاسنه منقسم اولمدیغنه مبنیدر برکسه برقطعه ارضی کندوده بوقدر نخل مثمر واردر دیه‌رك اشترا ایدوب بعده اناك بری میوه دار اولمسه بیع مزبور فاسد اولور ❊(کما لوباع عدلا) من الثیاب (اوغنما واستثنی واحد ابغیر عینه) فسد (ولو بعینه جاز) البیع خانیة ❊ نتکم برکسه اثوابدن بردنکه‌طایی ویاغنمی سوروسیله بیع ایدوب لاعلی التعیین برینی استثنا ایلسه عقد مشروح فساده کیدر جهالت اولمغله زیرا بایع اعلاسنی اخذ مشتری ادنماسنی دفع مراد ایدرلر واکر بعینه برینی استثنا ایدرسه بیع جائز اولور ❊(ولو بین ثمن کل من القیمی) بان قال کل ثوب منه بکذا (ونقص) ثوب (صح البیع (بقدره) لعدم الجهالة (وخیر) لتفرق الصفقة (وان زاد) ثوبا (فسد) لجهالة المزید ولورد الزائد اوعزله هل یحل له الباقی خلاف ❊ مزبور مبیع قیمی‌دن هر برینك قیمتی تعیین وبیان اولنوب مثلا اول عدلدن هر ثوب شو بهایه دینلوب وثوبده نقصان اولسه موجود مقدارنده بیع صحیح اولور جهالت معدومه اولمغله وصفقه متفرقه اولدیغندن مخیرده اولور واکر برثوب زیاده ظهور ایدرسه مزیدك جهالتنه بناً بیع فاسد اولور اون بردن بیع اولنان اونك تعیننده منازعه اولمغله واکر زائد رد اولنوب ویا بایع آنی عزل ایدوب طوپدن چیقارسه مشتری‌یه باقی حلال اولورمی بونده میان علماده اختلاف واقع اولدی بحرده برازیه‌دن نقلا مرسومدرکه برکسه شوقدر عدد دیه‌رك برطای اثواب اشترا ایدوب امدی اندن زیاده بولوب وبایعده غائب اولسه زیاده‌یی عزل ایدوب آلیه‌ور باقی ملکی اولمغله استعمال ایدر ❊انتهی❊ بو استحساندر یوقسه زیاده‌نك جهالتنه بناً بیع فاسددر بو امام محمد رحمه الله تعالی قولیدر ❊(اشتری ثوبا) تتفاوت جوانبه فلو لم تتفاوت ککرباس لم تحل له الزیادة ان لم یضره القطع وجازبیع ذراع منه نهر (علی انه عشرة اذرع کل ذراع بدرهم اخذه بعشرة فی عشرة و) زیادة (نصف بلاخیار) لانه انفع

(و) اخذه (بتسعة فی تسعة ونصف بخیار) لتفرق الصفقة ❊ برکسه اطرافی متفاوته اولان سراویل وقمیص وعمامه امثالی ثوبی اون آرشون اولمق اوزره هر ارشونی بر درهمه اشترا ایلسه امدی اون بچق ارشون کلسه بلا خیار اون درهمه اخذ ایدربارم ارشون زیاده کندویه انفع اولمغله واکر طقوز بچق کلورسه خیار ایله طقوز درهمه اخذ ایدر صفقه متفرقه اولمغین واکر یاسکه طوپ بزمثللو ثوبك جوانبی متفاوته اولمیوب وکندویه قطع ضرر ویرمزسه زیاده مشتری‌یه حلال اولمز وطوپدن بر ارشونی بیع جائزدر صبره‌دن برقفیزی بیع جائز اولدیغی مثللو زیرا قطع وتمیزده باقی‌یه ضرر اولماز ❊ وقال محمد یأخذ فی الاول بعشرة ونصف بالخیار وفی الثانی بتسعة ونصف به وهو اعدل الاقوال بحر واقره المصنف وغیره قلت لکن صحیح القهستانی وغیره قول الامام وعلیه المتون فعلیه الفتوی ❊ امام محمد رحمه الله تعالی جز کل اعتباریله صورة اولی‌ده مشتری مخیر اوله‌رق اون بچق درهمه وصورة ثانیه‌ده طقوز بچوقه اخذ ایدردی واعدل اقوال بودر مصنف وساٮرلری دخی بونی اقرار ایتدیلر لکن قهستانی وغیریلری امام اعظم رحمه الله تعالینك مذهبنه‌کی قولنی تصحیح ایتدیلر ومتون دخی اناك اوزرینه افتا ایتدیلر امدی فتوی اول قول متانت شعارك اوزرینه اولور جز کل اعتبارینك معناسی هر بر ذراع بر درهمه مقابل اولمغله نصفکده نصفه مقابله سیدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊(فصل)❊

فصلك اصل وضعی ذکری سبقت ایدن مسائل ایله ذکرآتی بیان میانلرینی قطع وتمیزه موضوع اولمغله بیتك ایکی مصراعی مابیننده‌کی بیاض محلی کبی اولدی بس لایق ومناسب اولان فصل بین کذا وکذا دینلمك ایدی لکن مصنفین رحمهم الله تعالی کندوی‌باب مجراسنه اجرا ایتدیلرده فی کلمه‌سنه وصل ایله ایراد ایتدیلر ❊کذا ذکره الناصر اللقانی ❊ فیما یدخل فی البیع تبعا ومالا یدخل ❊ بعض نسخه‌ده بیع بدلنه مبیع واقعدر لکن بیعده بنه مبیع معناسنه‌در عقد مراد دکلدر یعنی بو بیان مبیعده بالتبع داخل اولوب واولمیان شی بیانیدر ❊الاصل ان مسائل هذا الفصل مبنیة علی قاعدتین احداهما ما افاده بقوله (کل ما کان فی الدار من البناء) یعنی کل ماهو متناول اسم المبیع عرفا یدخل بلا ذکر ❊ اشبو فصلك مسائلی حقنده اصل اصیل وقاعده وتفصیل

ایکی قاعده و بیان مبندر بری مصنف والا جنابك كل ماكان قولیله
افاده وافهام ایتدیکیدرکه یعنی هر بر دارده بولنان بناکه مبیعك عرفنده
کندویه متناول اولدیغی هر بر شی بلا ذکر داخل اولور متنده‌کی دار وبنا
مثا للرده قید دکللردر ❊ وذکر الثانیة بقوله (اومتصلا به تبعا لهنا دخل
فی بیعها) یعنی ان کل ماکان متصلا بالمبیع اتصال قرار وهو ماوضع لالان یفصله
البشر دخل تبعا ومالا فلا ومالم یکن من القسمین فان من حقوقه ومرافقه
دخل بذکرها والالا ❊ مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب قاعدهٔ ثانیه‌یی
اومتصلابه قولیله ذکر و بیان ایدرکه و یاخود مبیعه هر بر اتصال قرار ایله متصل
اولان نسنه که کندویی بشر فصل ایتمك ایچون وضع اولنه اول شی دارك بیعنده بالتبع
داخل اولور اتصال قرار ایله متصل اولمیان نسنه تبعیتله مبیعه داخل اولمز واشبو قسمین
مشروحیندن اولمیان شی اکر مبیعك قبوده دلو وحبل ارضده حق شرب کبی حقوق
ومرافقندن اولور مقوله‌لردن ایسه ذکرلریله داخل اولورلر یوقسه اصلا
داخل اولمزلر مصنف متنده‌کی تبعا لهنا قولنی دخل فی بیعها کلامندن صکره
ذکر ایتسه اولی اولور ایدی ❊ (فید خل البناء والمفاتیح) المتصلة اغلاقها
کضبة وکیلون ولو من فضة لا اقفل لعدم اتصاله (والسلم المتصل والسریر
والدرج المتصلة) والرحی لواسفلها مبنیا والبکرة لاالدلو والحبل مالم یقل بمرافقها
(فی بیعها) ای الدار وکذا بستانها ❊ امدی دارك بیعنده دارده
بولنان بیوت ومنازل مسکنلرك بنالری وهرنقدر کومشدن دخی اولورسه
ضادك فتحیله ضبه که قپولرده‌کی ایتلو دمور وفرنکی کبی دارك اغلاقنه متصله
اولان مفتاحلر بلا ذکر داخل اولور قفل که داره متصل اولمیان کلیدلر داخل
اولمز ودا ره متصل سلم وسریرکه تخت وزد بان واسفلی مبنیه اولان دکرمان
وبکره داخل اولور دارك بیعنده حقوق مرافقیله دیمدکجه قوغه ایله ایب داخل
اولمز بستانی دخی بنه بویله داخل اولور اکر داخل دارده اولورسه
والمفاتیح بدلنه والاغلاق دیسه اولی اولوردی زیرا مفاتیحك اتصالی
یوقدر دخولی تبعیتله‌در اغلاق غلقك جمعیدر قفل قافك ضمی فالك
سکونیله‌در ❊ واما البئر الکائنة فی الدار فتدخل فتح القدیر کما سیجیء
فی باب الاستحقاق ویدخل فی بیع الحمام القدور لاالقصاع وفی الحمار
اکافه ان شراه من المزارعین واهل القری لا لو من الحماریین وتدخل
قتلادته عرفا ویدخل ولد البقرة الرضیع وفی الاتان لا رضیعا ا ولا
به یفتی ❊ اما دارده‌کی قیو داخل اولور تتکم استحقاق بابنده کلور
حمامك بیعنده قزغانی داخل اولور طاسی داخل اولمز وحمارده سمری وپلانی داخل اولور
اکر حمار عیندن وقرویلردن اشترا ایدرسه بوا کر حمار آلوب صاتوب آنکله

تجارت ایدن جنبازلردن اشترا ایدرسه اکافی داخل اولمز عرفده قلاده سی
داخله اولوروداینه‌نك لجامی واوکوزك بوینوزنده‌کی ایب انجق انلر ایله
دیو شرط ایدرلرسه داخل اولور وبقره‌نك سود امن بوزاغوسی کندوبی
بیعده داخل اولور سودیله انتفاع انجق بوزاغوسیله اولمغله دیشی مرکبك
یوریسی سودامسون ویا امسون داخل اولمز انجق بو قولله فتوی ویریلور
❊ ویدخل ثیاب عبد وجاریة ای کسوة مثلهما یعطیهما هذه اوغیرها لاحلیها
الاان سلمها اوقبضها وسکت وتمامه فی الصیرفیه ❊ عبدوجاریه‌نك ثیابلری بیعده داخل
اولور ثیاب وکسوه‌لری بلا شرط بیعلرنده کندی مثللولرك بایع مشتری‌یه
ارقه‌لرنده‌کی ملبوسلری ویاانلرك غیریسنی ویرر حلیلری داخل اولمز لکن بایع
مثلا کویه وکردانه امثالی حلیلری جاریه ایله برابر مشتری‌یه تسلیم ویا مشتری
انلری قبض و سکوت ایدرسه مشتری‌نك اولور وبو بحثك تمام وتفصیلی
صیرفیه‌ده مسطوردر ❊ (ویدخل الشجر فی بیع الارض بلاذکر) قید
فی المسئلتین فبالذکر اولی (مثمرة کانت اولا) صغیرة اوکبیرة الا الیابسة لانها
علی شرف القطع فتح (اذا کانت موضوعة فیها) کالبناء (للقرار) فلو فیها
صغار تقلع زمن الربیع ان من اصلها تدخل وان من وجه الارض لا الا بالشرط
وتمامه فی شرح الوهبانیة ❊ مثمره ویاغیر مثمره بیوك وکوجك شجرار ضك
بیعنده بلاذکر داخل اولور اکر بناء کبی ارضه قرار ایچون موضوعه اولورسه
بلا ذکر قولی مسألتینکه بنا وشجر مسئله‌لرینه قیددر امدی ذکرلری وقتنده
بالطریق الاولی داخل اولورلر قورومش اغاج قطعه قریب اولمغله حطب موضوع کبی
اولورده ارضك بیعنده بلاذکر داخل اولمز واکر بیع اولنان ارضده اشجار
صغیره‌لر بولنورسه امدی بهار وقتنده کوکلریله قلع اولنور مقوله‌دن اولورلرسه
ارضك بیعنده بلاذکر داخل اولور واکر اصلندن قلع اولنمیوب وجه ارضدن
قطع اولنورسه بلاشرط داخل اولمز وبو بحثك تمام وتفصیلی وهبانیه شرحنده
مرسومدر ❊ وفی القنیة شری کرما دخل الوثائل المشدودة علی الاوتاد
المنصوبة فی الارض وکذا الاعمدة المدفونة فی الارض التی علیها اغصان الکرم
المسماة بارض الخلیل بر کاز الکرم ❊ دخی قنیه نام کتابده‌مذکوردرکه برکمسه بر باغ
اشترا ایتدکده اول باغك ارضنده منصوبه اولان وتدلر اوزرینه باغلنمش لیفدن
حبللر داخل اولور وارض خلیل الرحمنده رکاز کرم ومصرده برابیز الکرم
تعبیر اولنان اوزرلرینه باغلرك چبوقلری القا وارضده مدفونه ومرکوزه اولان
عمودلر که بزلرده سرینه اطلاق اولنان اغاجده بنه بویله داخل اولور اما مرکوزه
اولمیوب وجه ارضه القا اولنان اشجار حطب منزله سنده اولمغله مزبور باغك

بعنده داخل اولمز وثائل تحریکله وثلث جمیدر ﴿ وفی النهر کل مادخل تبعا لایقابله شیٔ من الثمن لکونه کالوصف وذکره المصنف فی باب الاستحقاق قبیل السلم ﴾ دخی نهرده مرسومدر که هر بر شیکه بیعده تبعیتله داخل اولدی کندویه ثمندن برشی مقابل اولمز وصف کبی اولمغله واشبو مضمون مشروحی مصنف والاجناب سلمدن مقدمجه باب الاستحقاقده ذکر وبیان ایلدی ﴿ (ولایدخل الزرع فی بیع الارض بلاتسمیة) الا اذا نبت ولاقیمة له فیدخل فی الاصح شرح مجمع ﴾ بلاتسمیه ارضی بیعده زرع داخل اولمز الازرع بتوب وکندی ایچون قیمت اولمزسه قول اصحده ارضك بیعنده داخل اولور ﴿ (ولاالثمر فی بیع الشجر بدون الشرط) عبرهنا بالشرط وثمة بالتسمیة لیفید ان لافرق وان هذا الشرط غیرمفسد وخصه بالثمراتباعا لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم الثمرة للبائع الا ان یشترطه المبتاع ﴾ شجری بیعده ثمر بلا شرط داخل اولمز بونده شرطله مارالذکر زرعده تسمیه ایله تعبیر میانلرنده فرق اولمیوب واشبو شرطك مفسد اولمدیغنه مبنیدر وشرطی ثمره تخصیص رسول اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمك میوه دار اوله رق بیع اولنان درختك میوه سی بایعکدر الا مشتری کندی ایچون اولمغی شرط ایدرسه کندونك اولور مضمونی قول واجب الاتباعلرینه اقتفاً در یوقسه تسمیه نك ثمرده شرطك زرعده ذکری دخی ممکندر ﴿ (ویؤمر البائع بقطعهما) الزرع والثمر (وتسلیم المبیع) الارض والشجر عند وجوب تسلیمهما فلو لم ینقد الثمن لم یؤمر به خانیة (وان لم یظهر صلاحه) لان ملك المشتری مشغول بملك البائع فیجبر علی تسلیمه فارغا ﴾ مشتری مارالذکر مبیع اولان ارض وشجرك ثمنلرینی بایعه تأدیه ایتمکله کندویه انلرك تسلیمی واجب اولیجق بایع زرعله ثمرك قطعیله ومبیعك تسلیمیله امر اولنور هرنقدر صلاحلری ظاهر اولمزسه ده زیرا مشتری نك ملکی بایعك ملکیله مشغول اولمغله مبیعی فارغ اوله رق مشتری یه تسلیمیله جبر اولنور امدی مشتری ثمنی صایوب وادا ایتمزسه مبیعك کندویه تسلیمی واجب اولمدیغندن تسلیمله امر اولنمز واکر مارالذکر شجر بدون الارض قطع وقلع ایچون اشترا اولنورسه مشتری قلعیله امر اولنور وآنی عروق واصولیله قلع ایدر وعروقك نهایت بولدیغی محله دك حفر کندویه لازم دکلدر وقطع ایچون اشترا اولنمیان شجرك مأتحتنده کی ارضدن غلظتی مقداری داخل اولور اما ارض مستأجرده مدت ایجار تمام اولسه زرعك قلعیله مستأجر امر اولنمز بلکه زرع کمالنی بولنه دك اجر مثلیله ابقا اولنور ﴿ (کما لو اوصی بنخل لرجل وعلیه بثمر حیث یجبر الورثة علی قطع الثمر هو المختار) من الروایة والواجبة وماقی الفصولین

باغ ارضا بدون الزرع فهو للبائع باجر مثلها محمول علی ما اذا رضی المشتری نهر ﴾ نتکیم برکسه اوزرنده بسر اولان خرمادر ختنی بررجله وصیت ایتسه ورثه بسرك قطعنه جبر اولندیغی کبی روایتدن انجق مختار اولان بودر سماویه قاضیسنك اوغلونك عمادیله استروشنی فصوللرینی کندوده جمع ایتدیکی جامع الفصولین نام کتابنده ذکر اولنان برکسه بلا زرع برارضی بیع ایلسه امدی اول زرع ارضك اجر مثلیله بایعکدر مضمونی مشتری نك رضاسیله زرعی ترك ایتدیکنه محمولدر ﴿ (ومن باع ثمرة بارزة) اما قبل الظهور فلا یصح اتفاقا (ظهر صلاحها اولا صح) فی الاصح (ولو برز بعضها دون بعض لا) یصح (فی ظاهر المذهب) وصححه السرخسی وافتی الحلوانی بالجواز لوالخارج اکثر زیلعی ﴾ برکسه وجوده کلمش بارز وآشکاره اولان میوه یی بیع ایلسه صلاحی ظاهر اولسون ویا اولمسون قول اصحده صحیح اولور اما ظاهر وهویدا اولمزدن مقدم بیعی اتفاقا صحیح اولمز واکر میوه نك بعضیسنك ظهور وبروزی اولوب وبعض اخرینك اولمسه ظاهر مذهبده انك بیعی صحیح اولمز واشبو ظاهر مذهبی امام سرخسی علیه رحمة القدسی تصحیح ایلدی واکر میوه دن خارج وظاهر اولان چوق اولورسه امام حلوانی انك بیعنك جوازیله افتا بیوردیلر میوه نك صلاحنك ظهوری نوع بنی ادمك اکل وتناولنه ویا علف دوابه صالح وقابل اولمغله در حاشیهٔ شلبیده عند الحنفیه بدو صلاح آفتدن وفساددن امین اولمغله در وعند الشافعی نضجی ظاهر وحلاوتی باهر اولمغله در دیو مرسومدر وحین عقدده موجود اولان ثمره بیعده اصالةً صکره دن حادث اولان بالتبع داخل اولور ﴿ (ویقطعها المشتری فی الحال) جبرا علیه (وان شرط ترکها علی الاشجار فسد) البیع کشرط القطع علی البائع حاوی (وقیل) قائله محمد (لا) یفسد (اذا تناهت) الثمرة للتعارف فکان شرطا یقتضیه العقد (وبه یفتی) بحر عن الاسرار ﴾ بایعك ملکنی فارغ وبوش قلق ایچون مشتری ثمره یی فی الحال مجبورا قطع ایدر واجرت قطع مشتری یه لازمدر واکر ثمره نك اشجار اوزره ترکنی شرط ایدرسه ثمره کمالنی بولسون ویا بولمسون بیع فساده کیدر عقدك اقتضا ایتمدیکی شرط اولمق ایله اجرت قطعی بایع اوزره شرطك مفسد اولدیغی کبی بعضیلرکه امام محمد رحمه الله تعالی ثمره کماله رسیده اولمش اولورسه بیع من بور فساده کیتمز بیوردیلر بونده عرف وعادت اولمغله کانه عقدك ایجاب ایتدیکی شرط اولمش اولدی وانجق اشبو امام محمد قولیله افتا اولنور اما میوه کماله بالغ اولمزسه صورتِ مشروحه نك خلافنده اولورکه امام مشارالیه نزدنده دخی فساده

کیدر ارض وشجر واسطه سیله زیاده اولان جزء معدومی شرط ایتدکلرینه
مبنی ✻ لکن فی القهستانی عن المضمرات ان علی قولهما الفتوی فتنبه ✻ لکن
قهستانیده مضمراتدن نقلا مرسومدرکه میوه‌یی شجر اوزره ترک شرط وبوکا
رضا امامین قتنده بیعی مفسد در وفتوی کندولرینك قوللری اوزرینه در فتنبه
قولی قولینك ایکیسیده مفتی به اولوب مفتینك مخیر اولمسنه اشارتدر ✻ قید
با شراط الترك لانه لوشراها مطلقا وترکها باذن البائع طاب له الزیادة وان
بغیر اذنه تصدق بما زاد فی ذاتها وان بعدما تناهت لم یتصدق بشیء ✻ متنك
ترکی شرطی قطع وترکدن مطلق اوله‌رق بلا قید ثمره‌یی شرا وبایعك اذنیله
انی ترك ایلسه مشتری‌یه زیاده طیب وحلال اولمسنه مبنیدر واکر بایعك اذنی
اولمقسزین ترك ایدرسه میوه‌نك ذاتنده زیاده اولنی تصدق ایدر واکر میوه
کماله متناهی اولدقدنصکره ترك اولنورسه اصلا برشیء تصدق ایتمز زیرا حال ثمره‌ده
تغییر ارض وشجردن دکلدر بلکه الله ذوالجلال حضرتلرینك تقدیر وارادهٔ سیله
نضجی شمسدن واونی قمردن وطعمی کواکبدن اخذ ایدر ✻ وان استأجر الشجر
الی وقت الادراك بطلت الاجارة وطابت الزیادة لبقاء الاذن ولو استأجر
الارض لترك الزرع فسدت لجهالة المدة ولم تطب الزیادة ملتقی الابحر لفساد الاذن
بفساد الاجارة بخلاف الباطل کما حررناه فی شرحه ✻ میوه اشترا ایدن
کمسه ادراکی وقته‌دك شجری استیجار ایلسه اجاره باطله اولورادنی باقی
اولمغله زیاده‌ده طیب اولور واکر زرعی ترك ایچون ارضی استیجار ایدرسه اجاره
فاسده اولور مدت مجهوله اولمغله وثمندن زیاده بایعه طیب اولمز اجاره‌نك فسادیله
اذننده فسادی کتمکله باطلك بونك خلافنده‌در نتکم مضمون مشروحی ملتقی
شرحنده تحریر ایلدك مفادی بوکه باطل شرعده اصلا ووصفا معدوم
اولمغله برشیئی متضمن اولمز اما فاسد بالکلیه معدوم اولمز بلکه وصفی فائت
اصلی ثابت اولمغله شیء آخری متضمن اولورده متضمنك فسادندن
متضمنکده فسادی لازم کلور انتهی ✻ والحیلة ان یأخذ الشجرة
معاملة علی ان له جزء من الف جزء وان یشتری اصول الرطبة
کالباذنجان واشجار البطیخ والخیار لیکون الحادث للمشتری وفی الزرع
والحشیش یشتری الموجود ببعض الثمن ویستأجر الارض مدة معلومة یعلم
فیها الادراك بباقی الثمن وفی الاشجار الموجود ویحلله البائع مایوجد ✻
فساد وحرمتدن تخلص ایچون اثماری اشجار اوزره باقی اوله‌رق
بیعده حیلهٔ شرعیه ثمری اشترا ایدن کمسه شجره‌یی بایعدن معامله که
بروجه مساقات ثمره‌دن برجزء مقابلی شجره‌یی اصلاح ایچون اخذ ایدر

(مثلا)

مثلا مشتری بایعه ثمنی ادادنصکره دیرکه سندن اشبو شجری بیك جزءده بری
سکا و بیکدن برنقصانی بکا اولمق اوزره مساقاته اخذ ایتدم لکن بوکا اشکال
وارد اولورکه مشتری بردفعه میوه‌یی اشترا ایتدکدنصکره معامله‌یه نیجه آلور
جواب ممکنکه ثمنی علی وجه التبرع تأدیه ایدوب اصل اعتبار عقد مساقاته اوله
وحادث مشتری ایچون اولسون دیو رطبه که باذنجان وبطیخ وخیار امثالی
خضروانك اصول واشجارینی دخی برابر اشترا ایدرکه زیاده ملکی اوزره
حاصل اوله بعده دیلرسه اصولی بایعه بیع ایدر زرعله حشیشده حیله ثمنك
بعضیسیله کندولردن موجود اولانی اشترا وباقیسیله کندوده زرعك
ادراك ایده‌له‌جکی اوب تابرشجره‌کی مدة معلومه ایله ارضی استیجار ایتمکدر اشجار
ثمار موجوده سنی مشتری اشترا ایدوب موجوده اولمیانلری بایع کندویه اباحه
واحلال ایدوب شجره‌ده ترکنه اذن ورخصت ویرر ✻ فان خاف ان یرجع
یقول علی انی متی رجعت فی الاذن تکون مأذونا فی الترك ثمنی ملخصا ✻
واکر مشتری بایعك اذنندن رجوعندن خوف ایدرسه بایع کندویه هرنه زمان
اذنمدن رجوع ایدرسم بنه سن ترکده اذن جدید ایله مأذونسك دیر (تتمه)
بحرده مرسومدرکه برشخص رؤس اشجارده بولنان ثماری اشترا ایدوب
وهربر شجره‌دکی میوه‌نك بعضیسنی کورسه کندویه خیار رؤیت
ثابت اولور حتی کلیسنی رؤیتدنصکره راضی اولسه کندویه آنی اخذ لازم اولور
واکر تحت ارضده مستور اولان حوج وصوغان وصارمساق وشلغم
وطوروپ امثالی شیلری بیع ایلسه امدی مزبورلر ارضده القا اولنوب
لکن بتمسه ویاخود بتوب لکن معلوم اولمسه بیع مزبور جائز ومشروع اولمز
واکر تحت ارضده وجودی معلوم اولور جهسنه ثابت اولان شیئی
نباتندنصکره بیع ایدرسه بیع مزبور جائز اولور وامام اعظم رضی الله عنه
عندنده کورمدیکی نسنه‌یی اشترا ایتمش اولور جمله‌سنی کوروب وراضی اولمدقجه
خیار رؤیتی باطل اولمز امامینه کوره خیار رؤیت مزبورلرك جمله‌سنی
کورمکه توقف ایتمز وفتوی اشبو امامین قولنه‌در ✻ (ماجاز ایراد العقد
علیه بانفراده صح استثناؤه منه) الا الوصیة بالخدمة یصح افرادها دون استثنائها
اشباه ✻ شول برنسنه که منفردا علی حدة عقدی کندونك اوزرینه ایراد
جائز اولدی انی مبیعدن استثنا صحیح اولدی کرك بنا وشجر کبی مبیعده
بالتبع داخل اولسون وکرك ارطال معلومه کبی داخل اولمسون وکندونك اوزرینه
عقدك ایرادی صحیح اولمیان نسنه‌یی استثنا صحیح اولمز امدی حامل اولان جاریه‌نك
وشاتك حملنی وبیع اولنان قیونك قویروغنی وعبدك یدینی استثنا صحیح اولمز

لكن مثلا برعبدك منفردا بلارقبة خدمتيله وصيت صحيح اولماز ﴿ثم فرع على هذه القاعدة بقوله (فصح استثناء) قفيز من صبرة وشاة معينة من قطيع و(ارطال معلومة من بيع ثمرة نخلة) لصحة ايراد العقد عليها ولو الثمرة على رؤس النخل على الظاهر﴾ مصنف نصفت نصاب عليه رحمة الملك الوهاب فصح استثناء قوليله اشبو قاعدهٔ مشروحه اوزرينه مسئله تفريع ايدركه امدى حبوباتدن بركومه ويغندن براولچه كى وسورودن برشاة معينه‌يى وبراغاجك خرماسنى بيعدن ارطال معلومه‌يى استثنا صحيح اولور عقدك كندولرينك اوزرلرينه ايرادى صحيح اولمغله وقول ظاهر اوزره ثمره هرنقدر رؤس نخل اوزره ثابت اولورسه‌ده شاة غير معينه‌يى استثنا جائز ومشروع دكلدر ﴿(كصحة بيع بر فى سنبله) بغير سنبل البر لاحتمال الربا (وبا قلاء وارز وسمسم فى قشرها وجوز واوز وفستق فى قشرها الاول) وهوالاعلى﴾ نتكم بغدايى سنبليكه باشغنده وبقلا وبرنج وسوسمى قشر يكه قابلرنده وجوزى وبادمى وفستق قشر اوليكه اعلاسنده بيعى جائز اولديغى مثللو اما سنبلنده برى بيع بغداى سنبله‌سى مقابلنده اولملى رباحتمالنه بناءً ﴿وعلى البائع اخراجه الااذا باع بما فيه وهل له خيار رؤية الوجه نعم فتح وانما بطل بيع مافى تمر وقطن وضرع من نوى وحب ولبن لانه معدوم عرفا﴾ بغداى سنبلنده بيع اولديغنه نظرا دوكوب وصاوروب صمانندن اخراج ايدوب مشترى‌يه تسليمى بايعك اوزرينه لازمدر الا بغدايك كندوده اولديغى صاپى وصمانيله بيع ايدرسه بايعه بغدايى صماندن تخليص لازم دكلدر صورة مشروحه‌ده مشترى ايچون خيار رؤيت اولورمى بلى اولمق موجهدر زيرا انى كورممشدر اما خرماده‌كى چكرده‌كى وپاموقده‌كى چكرد تعبير اولنان حبى وممه‌دكى سودى بيعك بطلانى عرفا معدومى بيع اولمغله‌در ﴿(واجرة كيل وعد ووزن وزرع على بائع) لانه من تمام التسليم﴾ مبيعى كيلك وعددك ووزنك وزرعك اجرتى بايعك اوزرينه‌در زيرا تمام تسليمدن اولمغله ﴿(واجرة وزن ثمن ونقده) وقطع ثمر واخراج طعام من سفينة (على مشتر) الا اذا قبض البائع الثمن ثم جاء برده بعيب الزيافة﴾ ثمنى وزنك ونقدك وميوه‌يى قطعك وطعامى سفينه‌دن اخراجك اجرتى مشترى‌نك اوزرينه‌در الا بايع ثمنى قبض ايدوب بعده زيوفدر ديه‌رك عيبيله رد ايدرسه اجرت كندويه لازم اولور ﴿وفرع ظهر بعد نقد الصراف ان الدراهم زيوف ردالاجرة وان وجد البعض فبقدره نهر عن اجارة البزازية﴾ صراف ثمنى نقدندنصكره دراهمك زيوف اولديغى ظاهر اولسه عملنك فسادينه بناءً

اجرتى ردايدر واكر دراهمك بعضيسى زيوف بولورسه اول قدرك اجرتنى ردايدر ﴿واما الدلال فان باع العين بنفسه باذن ربها فاجرته على البائع ان سعى بينهما وباع المالك بنفسه يعتبر العرف وتمامه فى شرح الوهبانية﴾ دلال برمتاعى صاحبنك اذنيله كندوسى بنفسه بيع ايدرسه اجرتى بايعك اوزرينه‌در واكر بايع بالذات كندوسى بيع ايدوب دلال ميانه‌لرنده مجرد سعى ايدرسه عرف اعتبار اولنور واشبو بحثك تمام وتفصيلى وهبانيه شرحنده‌در ﴿(ويسلم الثمن اولا فى بيع سلعة بدنانير ودراهم) ان احضر البائع السلعة﴾ بايع سلعه‌يى احضار ايدوب وسلعه دنانير ودراهمله بيع اولنديغنه نظرا ابتدا ثمن تسليم اولنور بايعك حقى تعين ايتسون ايچون زيرا مشترى‌نك حقى مجرد عقدايله مبيعده تعين ايتمكله ملكنه داخل اولور واكر سلعه حاضر اولمزسه ثمنك تسليمى لازم اولمز ﴿(وفى بيع سلعة بمثلها) اوثمن بمثله (سلما معا) مالم يكن احدهما دينا كسلم وثمن مؤجل﴾ سلعه كه متاعى ويا ثمنى كندولرى مثللو شيلره بيعده سلمكه مسلم فيهده وثمن مؤجلده اولديغى مثللو مادام احد عوضين دين اولمزسه ايكيسى بردن تسليم اولنورلر سلعه‌ده تعيينده ثمنده عدم تعيينده مساوى اولدقلرينه بناءً مناسب اولان بيعده مشترى ايچون خيار اولمق صورتى زياده ايدى زيرا مشترى مخير اولورسه بايع خيارك سقوطندن مقدم ثمنى مطالبه ايده‌مز ﴿ثم التسليم يكون بالتخلية على وجه يتمكن من القبض بلا مانع ولا حائل وشرط فى الاجناس شرطا ثالثا ان يقول خليت بينك وبين المبيع فلو لم يقله اوكان بعيد الم يصر قابضا والناس عنه غافلون فانهم يشترون قرية ويقرون بالتسليم والقبض وهو لايصح به القبض على الصحيح وكذا الهبة والصدقة خانية وتمامه فيما علقناه على الملتقى﴾ بعد زين كرك مبيعده وكرك ثمنده تسليم بلا مانع ولا حائل قبضه متمكن ومقتدر اولور وجه اوزره مقبوضله قابض مابينى تخليه ايله اولور مانع اولمق غيرك حقيله مشغول اولمغله وحائل اولمق حضورده اولمغله اولور اجناس نام كتابده تسليمه شرط ثالثكه مشترى‌يه سنكله مبيعك مابينى تخليه ايتدم ديمكى زياده ايلدى ايمدى بايع قول مشروحى ديمزسه ويامبيع غائب وبعيد اولورسه مشترى قابض اولمز ناس اشبو حكم مشروحدن غافللردركه مثلا برقريه‌يى اشترا ايدوب بايعك تسليمى ومشترى قبضى اقرار ايدرلر حالبوكه قول صحيح اوزره اقرار مشروحله قبض صحيح اولمز هبه وصدقه دخى بويله‌دركه كندولرنده قبض بعيدده تخليه ايله اولمز شارح رحمه الله تعالى ديركه اشبو بحثك تمام وتحقيقى بزم ملتقى اوزرينه اولان تعليقات وشرحمزده‌در ﴿(وجده) اى البائع الثمن (زيوفا ليس له استرداد

السلعة وحبسها به) لسقوط حقه بالتسليم وقال زفر له ذلك كما لو وجدها رصاصا
او ستوقة او مستحقا وكما لو ترتهن منه ❊ بر بايع ثمنى زيوف بولسه كندويه
سلعه يى استرداد وثمن ايچون حبس مشروع دكلدر تسليمله حقى ساقط اولمغله
وامام زفر رحمه الله تعالى حقنى استيفا ايتمديكندن بايعه متاعى استرداد
وحبس وارد ردیدی لکن نقود ی قورشون ویا تجارك وبيت المالك قبول
ايتمديكى ستوقه ويامستحق چقيلان نسنه بولسه من بورلر نقود دن عد اولنمغين
كندولرى اصلا قبض عد اولنمديغى كبى زيوفى تجار قبول ايدوب بيت المال
قبول ايتمديكندن نقود دندر دخى ثمنك رهننده اولديغى صورتنده بايعدن مبيعك
حبس حقى ساقط اولمديغى مثللو ❊ (قبض بدل) دراهمه (الجياد) التى كانت له
على زيد. (زيوفا) على ظن انها جياد (ثم علم بانها) زيوف (يردها ويسترد الجياد
ان) كانت (قائمة والا فلا) يرد ولا يسترد كما لو علم بذلك عند القبض وقال
ابو يوسف يرد مثل الزيوف ويرجع بالجياد كما لو كانت رصاصا او ستوقة ❊
عمرو زيدك اوزرنده اولان دراهم جيادى بدلنه جياد ظنيله زيوفى قبض بعده زيوف
اولديغى معلومى اولسه اكر موجوده ايسه آنى رد وجيادى استرداد ايدر
واكر زيوف قائمه اولميوب تلف اولمش بولنورسه رد واسترداد اولمز قضاً
دين حقنك جنسنى قبضيله حاصل اولمغله نهايتى زيافتى علمدنصكره كندويه
حق فسخ ثابت اولدى اول دخى قضا كندى ايله اولان شيئك هلاكيله ممتنع اولدى
لكن زيوف اولديغنى حين قبضده باسه حق رد كندو دن ساقط
اولديغى كبى امام ابى يوسف زيوفك مثلنى رد ايدوب وجيادى رجوع ايدر
بيورديلر رصاص وستوقه اولديغى صورتده اتفاقا رد اولنديغى كبى
حتى حين قبضده معلومى اولسه دخى رد ايدر اثمان جنسندن اولمغين
❊ (اشترى شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبائع اسوة للغرماء)
وقال الشافعى هو احق به (كما لو لم يقبضه) المشترى (فان البائع احق به) اتفاقا ولنا
قوله عليه الصلاة والسلام اذا مات المشترى مفلسا فوجد البائع متاعه بعينه
فهو اسوة للغرماء شرح مجمع للعينى ❊ بركسه برنسنه يى اشترا وقبض ايدوب
وقبل نقد الثمن مفلسا وفات ايتسه امدى بايع قسمتده غرمايه مساويدر
مشترا يى خاصة بن اخذايدهرم ديه من امام شافعى رحمه الله تعالى بايع مبيعنه
كندوسى احقدر بيورديلر لكن مبيعى مشترى قبض ايتمديكى صورتده بايع
اكا اتفاقا احق اولديغى كبى حنفيه ايچون دليل رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلمك مشترى مفلسا وفات ايدوب بايع متاعنى بولسه امدى كندوسى
غرمايه اول متاعى ميانلرنده تقسيمده برابردر قول واجب الاتباعلريدر

❊ فروع باع نصف الزرع بلا ارض ان باعه الاكار لرب الارض جاز وبعكسه لا
الا اذا كان البذر من الاكار فينبغى ان يجوز خانية ❊ بركسه بلا ارض
زرعك نصفنى بيع ايلسه امدى بايع اكار كه صاحب ارض اولميان
مزارع مشترى صاحب ارض اولورسه بيع مزبور جائز اولور وعكسيكه
بايع اكار اولمزسه جائز اولمز الا بذر دخى اكارك اولورسه لايق اولان
جواز يدر كويا ارضى استيجار ايتمش اولمغله مستحق الوضع اولور
❊ باع شجرا اوكرما فيثمر الايدخل الثمر وحينئذ فيعار الشجر الى الادراك
فلوابى المشترى اعارته خير البائع ان شاء ابطل البيع او قطع الثمر
جامع الفصولين قال فى النهر ولا فرق يظهر بين المشترى والبائع ❊
بركسه ميودار اولان شجرى وياكرمى بيع ايلسه ميوه بيعه داخل اولمز
امدى ميوهنك ادراكنهدك شجر عاريه اولمش اولور مشتريدن اجارهسى
مشروع اولمز واكر مشتريده اعارهدن امتناع ايدوب راضى اولمزسه بايع
مخير قلنورديلرسه بيعى ابطال وديلرسه ميوه يى قطع ايدر صاحب نهر ابطال
بيعله قطع ثمر بيننده مخير اولمقده بايعله مشترى ميانهلرنده فرق ظاهر
دكلدر ديدى يعنى بلا شجر ثمرهيى بيع ايلسه امدى ميوه كالنى بولمديغنده نظرا
بايع اعارهٔ شجره راضى اولمزسه مشترى ابطال بيعله قطع ثمر بيننده مخير اولور
قطعده اتلاف مال اولمغله لكن قريبا مرور ايتديكه مشترى مطلقا
جبر اولنور والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (باب خيار الشرط) ❊

اشبو باب بعده خيار شرطه دائر مسائل خير ار تسامدر خيارك شرطه
اضافتى حكمك سببنه اضافتى قبيلندندر زيرا شرط خياره سببدر خيار
اختيار معناسنهدر بعضيلر تخيير معناسنهدر ديديلر يعنى بين الامضاء
والفسخ مخيرلك ديمك ❊ وجه تقديمه مع بيان تقسيمه مبين فى الدرر ❊
خيار شرطك سائر خيارات اوزرينه تقديمنك وجه وسببى وخيارك تقسيمنك
بيانى درر ده مبين ومستباندر كه بيع يا لازم اولور كه شرائطى موجوده
اولدقدنصكره كندوده خيار اولمز ويا غير لازم اولور كه كندوده خيار
اولور ولازم نوعى اقوى اولمغله تقديمه شايان قلندى وخيار شرط عاقدك اصل
عقدى قبوليله ردى بيننده مخير اولسيدر وخيار تعيين ايكى ويا اوچ شيئك برينى مشترى تعيين
ايتمك اوزره اشترادر خيارك اشبو ايكى نوعنك سائرلرينك اوزرلرينه تقديم اولنمسى

ابتدا حكمك بولنمسنه مانع اولدقلرينه مبنيدر بعده خيار رؤيتى ذكرلرى حكمك
تمامنه مانع اولديغيچوندر خيار عيبك مز بورلردن تأخيرى لزوم
حكمنه مانع اولديغنه بنا أدر خيار شرط ايچون بر قاچ نوع واردر برنوعى
اتفاقا فاسددر مثلا اشتريت على انى بالخيار او على انى بالخيار اياما ديمك كبى
بحرده مذكوردركه بركسنه سن مخيرسك ديسه اول مخاطب ايچون فقط
خيار مجلس واردر برنوعى اتفاقا جائزدر مثلا بنم ايچون بو خصوصده اوچ
كون ويا نقصان مخيرلك واردر ديمك كبى وبرنوعى مختلف فيهدركه بنم ايچون
بو خصوصده برماه ويا ايكى ماه خيار واردر ديمك كبى بو امام اعظم وامام زفر
وامام شافعى رحمهم الله تعالى نزدلرنده فاسددر امام ابى يوسف وامام محمد
رحمهما الله تعالى عندلرنده جائز ومشروعدر ❊ انتهى مزيدا ❊ ثم الخيارات
بلغت سبعة عشر الثلاثة المبوب لها وخيار تعيين وغبن ونقد وكمية واستحقاق ❊
بوندنصكره خيارلر اون يدى يه بالغه اولور اوچى كندولر يچون باب
معقوب اولان خيار شرط وخيار رؤيت وخيار عيبدر وبرى خيار
تعييندركه مصنف عليه الرحمه نك ذكراتى بركسنه ايكى رأس عبدينى برنده
خيار اوزره بيع ايلسه امدى تفصيل ثمن ايدوب هر برلرينك قيمتلرينى بيان وخيار
قنغيسنده اولديغنى عيان ايدرسه خيار مشروح صحيح اولور يوقسه اولمز
قولنده كى مفاددر وبرى خيار غبندر كه نه متنده ذكراتى مرابحه صورتنده غبن فاحشله
ظاهر روايتده رد اولنمز واكر بايع مشترى بى ويا مشترى بايعى تغرير ايدرسه ويا دلال تغرير
ايدرسه رد اولنور يوقسه رد اولنمز ديو فتوى وبريلور مضمونيدر وخيار نقددركه اوچ
كونه دك اكر ثمنى ويرمزسه بيع يوقدر ديسه صحيح اولور مضمونيدر وخيار كميتدركه
مثلا بركمسه اشبو كويده كى شيئى اشترا ايتدم ديوب بعده انده كى دراهمى كورسه كندى
ايچون خيار اولمق كبى بو خيار كميتدر خيار رؤيت دكلدر زيرا خيار رؤيت نقودده اولمز
وخيار استحقاقدركه مبيعك بعضيسنك مستحق چقمسنده كى خيار كبى امدى
مبيعك كليسنى قبضدن مقدم استحقاق ظهور ايدرسه كليسنده خيار ثابت
اولور صفقه تفرق ايتمكله واكر بعد القبض مستحق چقيلورسه قيميده خيار
اولور قيمى تبعيض عيب اولمغله مثليده خيار اولمز ❊ وتغرير فعلي وكشف حال
وخيانة مرابحة وتولية وفوات وصف مرغوب فيه وتفريق صفقة بهلاك
بعض مبيع واجازة عقد الفضولى وظهور المبيع مستأجرا اومرهونا
اشباه من احكام الفسوخ ❊ دخى خيار تغرير فعليدركه مثلا برسود لو
قيونك لبنى قليل اولمغله بايع ممه سنى لبنى مجتمع اولسون ديو باغلمغله مشترى لبنى
كثير ظن ايلسه برديو ايتده رد ايدر روايت اخراده نقصان قيمتيله رجوع

ايدر رد ايتمز وخيار كشف حالدركه برشيئى مثلا برطاش اغرى آلتونه اشترا كبى
وهر براولچه كى بردرهمه ديه رك برصبره يى بيعده فقط برصاعده بيعك صحيح
اولمسنده مشترى ايچون خيارك ثبوتى دخى اشبو خيار كشف قبيلندندر
ومرابحه كه بايعك اوزرينه قائم بها وزياده كار ايله وتوليه كه فقط سرمايه سيله
بلا قبض معامله ده خيانتده امدى مشترى يا ثمنك كليسيله اخذ ايدر ويارد
ايدر رضا فوت اولمغله ومبيعده كى وصف مرغوبك فوتنده كى خياركه مثلا برعبدى
خباز وياكاتب ديه رك اشترا وخلافنك ظهورى كبى امدى يا ثمنك كليسيله اخذ ايدر
ويا ترك ايدر وقبل القبض مبيعك بعضيسنك هلاكيله تفريق صفقه ايله اولان خياردر
وفضولى نك عقدينك اجازتنده كى خياركه مالك عقد مشروحك اجازتيله ابطالى بيننده
مخيردر ومبيعك مستأجر ويا مرهون ظهورنده كى خياردر يعنى مستأجر
ويا مرتهن بيعه اجازت ويررلرسه مشترى يه خيار يوقدر واكر اجازت ويرمزلرسه
مشترى انتظار ايله فسخ ميانه لرنده مخيردر مسائل مشروحه اشباهك
احكام الفسوخندن منقوله در ❊ قال ويفسخ باقالة وتحالف فبلغت تسعة
عشر سببا واغلبها ذكرها المصنف يعرفه من مارس الكتاب ❊ صاحب
اشباه اقاله ايله كه متعاقدينك فسخ عقده تراضيلريله وتحالفله كه متبايعينك
ثمنك ويا مبيعك مقدارلرنده اختلافلرينه بنا أ اتيان بينه دن عاجز اولمريله
تحالف ايدوب قاضى كندولرينك برينك طلبيله يعنى فسخيله ده عقد فسخ اولنور
امدى سبب فسخ اون طقوزه بالغ اولور وخيارات مز بوره نك اكثريسنى
مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب متنده ذكر وبيان ايلدى مشار اليهك
كتابيله ممارسه سى اولان فقيه متقن انى بيلور ❊ (صح شرطه للمتبايعين)
معا (ولاحدهما) ولو وصيا (ولغيرهما) ولو بعد العقد لاقبله تاتارخانية
فى مبيع) كله (او بعضه) كثلثه او ربعه ولو فاسدا ولو اختلفا فى اشتراطه
فالقول لنافيه على المذهب (ثلثة ايام او اقل) وفسد عند اطلاق او تأبيد (لا اكثر)
فيفسد فلكل فسخه خلافا لهما (غير انه يجوز ان اجاز) من له الخيار (فى الثلثة)
فينقلب صحيحا على الظاهر ❊ خيارى مبيعك كليسنده ويا ثلثى وربعى مثلاو
بعضيسنده متبايعينك ايكيسى ويا فقط برى ايچون هر نقدر وصى ويا وكيل
اولورسه ده وغيريلر ايچون هر نقدر عقد دنصكره وعقد فاسدده اولورسه
اوچ كون ويا اقل شرط صحيح اولدى اكثرده صحيح اولمزا وچدن زياده خيار شرط
اولنورسه فساده كيدر عاقدينك هر برلرى ايچون فسخ واردر امامين ايچون اختلاف واردر
شو قدر واركه اوچدن اكثر شرط اولديغنه نظرا مخيرلك كندو ايچون اولان
كمسه اوچ كونده اجازت ويرسه قول صحيح اوزره صحيحه منقلب اولور

مفسد قبل التقرر مرتفع اولمغله قبل العقد خياری شرط مشروع دكلدر واكر متعاقدين خيارك اشتراطنده اختلاف ايتسه‌لر مذهب اصح اوزره قول خياری نفی ايده‌نكدر امام محمد قتنده قول خيار دعوا ايده‌نكدر بينه اخر كدر خيارده مدت تعيين اولنميوب على الاطلاق ويا ابد ذكر اولنورسه فساده كيدر ❊(وصح) شرطه ايضا (فی لازم يحتمل الفسخ كمزارعة ومعاملة و(اجارة وقسمة وصلح عن مال) ولو بغير عينه (وكتابة وخلع) ورهن (وعتق على مال) لو شرط لزوجة وراهن وقن (ونحوها) ككفالة وحوالة وابراء وتسليم شفعة بعد الطلبين ووقف عند الثانی اشباه واقالة بزازية فهی ستة عشر ❊ مزارعه ومعامله كه مساقات واجاره وقسمت وهرنقدر مالك عينتك غيرينه اولورسه ده صلح عن مال وكتابت وخلع ورهن وعتق على مال زوجه وراهن وقن ايچون شرط قلنورسه وبونلر امثالی كفالة وحواله وبعد الطلبينكه طلب مواثبه وطلب قضادنصكره شفعه‌يی تسليم وامام ثانی عندنده وقف وبزازيه‌نك بيانه نظرا اقاله كبی فسخه قابل عقد لازملرده دخی بنه خياری شرط صحيح اولدی لازم قيديله لازم اولميان عقد وصيتدن احتراز اولندی امدی وصيتده خيار اولمز زيرا موصی مادام حياتده اولدقجه كندويه رجوع مشر وعدر موصی له ايچونده انی قبول وعدم قبول واردر يحتمل الفسخ قوليله فسخه احتمالی اولميان نكاح وطلاق مثللو شيلر خارج قالدی خلعده خيارك زوجه‌يه ورهنده راهنه وكتابتله عتق على مالده قنه شرطينك صحتی عقد انجق كندولرينك جانبندن فسخه احتمالی اولميان عقد لازم اولديغنه مبنيدر اما زوجله سيد مزبورلرك خلافنه دركه عقد انلرك طرفندن لازمدر لكن يمين اولمغله فسخه محتمل دكلدر مرتهن طرفنده عقد اصلا لازم دكلدر زيرا كندويه هرنه وقت ديلرسه رهنی بلاخيار نقض واردر كفالت بنفس ايله بماله شاملدر ابراده خيار ابرأتك على انی بالخيار ديمكله اولور امدی ابرا اولمش اولمز مثلا هزل ايله ابرا اولمديغی كبی وقفده خيار شرطك صحتی امام ابی يوسف رحمه الله تعالى قوليدر اكر وقت معلوم اولورسه امام محمد وقت كرك معلوم وكرك مجهول اولسون خيار شرط وقفده ذكر اولنمز ديدی امدی خيار شرطك كندوده صحيح اولديغی مواضع اون التی اولمش اولور ❊(لا فی نكاح وطلاق ويمين ونذر وصرف وسلم واقرار الا الاقرار بعقد يقبله اشباه ووكالة ووصية نهر فهی تسعة ❊ نكاحده وطلاقده ويمينده ونذرده فسخه احتمالی اولمغين كندولرده خيار شرط صحيح اولمدی دخی صرفله سلمده هرنقدر فسخه احتمالی

اولميان عقود لازمه دن ايسه لرده ينه خيار كندولرنده صحيح دكلدر زيرا شرط خيار صرفله سلمده شرط اولان قبل الافتراق بدل صرفله سلمك رأس مالنك هربرينی قبضه منافيدر قبل الافتراق قبضك اشتراطی مزبورلرده ملكك ثبوتنك فرعيدر بناء عليه كندولرده خيار شرط جائز اولمدی دخی اقرارده خيار شرط صحيح دكلدر پس بركسه بن اوچ كون مخير اولمق اوزره فلان كسه‌نك بنم اوزرمده بيك درهمی واردر ديسه كندويه اقرار ايتديكی مبلغ لازم اولوب وشرط باطل اولور اقرار حجة ملزمه اولوب ذاتنده موجود اولان شيئی اخبار اولوب انشا اولمغين واخبار خياری قبول ايتمز خيارده تعليق بالشرط معناسی اولوب اخبارك اكا احتمالی اولمغين الاخيار ی قبول ايدن مثلا بيع كبی عقدی اقرارده خيار اولور مثلا فلان كسه‌دن مخير اوله‌رق اشترا ايتديكم ثمن مبيعدن كندويه شوقدر دينم واردر ديو اقرار كبی امدی اشبو اقرار صحيحدر ومقرله كندوبی تصديق ايدوب ويا بينه ايله اثبات ايدرسه خيار ثابت اولور مقربه خياری قبول ايدر عقد اولمغله واكر تكذيب ايدرسه خيار ثابت اولمز وقول مقرلهك اولور خيارده اجل كبی عوارضدن اولمغله عوارضده قول منكر كدر دخی وكالتله وصيتده خيار اولمز وكالتده طرفيندن لزوم اولمغله بعض صورتده اولورسه ده نادردر امدی كندوده خيار صحيح اولميان عقود طقوزدر ❊ وقد كنت غيرت ما نظمه فی النهر فقلت ❊ شارح رحمه الله تعالى صاحب نهرك كندوده خيارك صحيح اولوب واولمديغی مواضعی نظمله تعداد وبيان ايتديكی ابياتی بن نوعا ما تغيير ايتدم وبحر رجزدن اوله‌رق ديدم ديو ❊ يأتی خيار الشرط فی الاجارة ❊ والبيع والابراء والكفالة ❊ خيار شرط اجاره‌ده وابراده وبيعده وكفالتده جاری اولور ❊ والرهن والعتق وترك الشفعة ❊ والصلح والخلع كذا والقسمة ❊ دخی رهن وعتق وترك شفعه وصلح وخلع وقسمتده جاری اولور ❊ والوقف والحوالة الاقالة ❊ لا الصرف والاقرار والوكالة ❊ ولا النكاح والطلاق والسلم ❊ نذر وايمان فهذ ايغتنم ❊ دخی وقف وحواله واقاله‌ده اولور اما صرف واقرار ووكالت ونكاح وطلاق وسلم ونذر وايمانده خيار اولمز بو مثللو بيان وتحقيق نعمت وغنيمت عد اولنمغه سزا وحقيقدر لكن قسم اولدن مزارعه ومعامله وكتابت ثانيدن وصيت ذكر اولنمدی ❊(فان اشتری) شخص شيئا (على انه) ای المشتری (ان لم ينقد ثمنه الى ثلاثة ايام فلا بيع صح) استحسانا خلافا لزفر فلو لم ينقد فی الثلاثة فسد فنفذ عتقه بعدها لو فی يده فليحفظ ❊ امدی بركسه برنسنه اشترا ايتسه كه اكر اول شيئك ثمنی اوچ كونه‌دك ادا ايتزسه بيع اوله‌يه بو مقوله عقدلر استحسانا صحيح ومشروع اولور امام زفر ايچون

اختلاف واردر امدی مشتری مزبور مدۀ مشروحه ده تأدیۀ ثمن ایده مزسه
بیع فساده کیدر واکر مبیع مشتری نك یدنده بولنه رق اوچ کوند نصکره آنی عتق ایدرسه
عتقی نافذ اولور قیمتنی تأدیه کندویه لازمه اولور واکر بایعك یدنده اولورسه
برشی لازم اولمز ﴿(و) ان اشتری کذلك (الی اربعة) ایام (لا) یصح خلا فالمحمد
(فان نقد فی الثلاثة جاز) اتفاقا لان خیار النقد ملحق بخیار الشرط فلو ترك
التفریع لكان اولی ﴾ واکر درت کونه دك ثمنی ادا ایتمزسم بیع اولمسون دیه رك
اشترا ایدرسه بیع مزبور صحیح اولمز امام محمد ایچون اختلاف واردر مشار الیه تجویز
بیوردیلر واکر صورۀ مشروحه ده ثمنی اوچده تأدیه ایدرسه اتفاقا جائز اولور
خیار نقد خیار شرطه ملحق اولمغله امدی ابتدای مسئله ده کی متنك فان اشتری
علی انه آلخ قولنده مصنف تفریعی ترك ایلسه اولی اولور ایدی فلو ترك تفریعی ملحق
قولنده در زیرا الحاق مغایرت ایجاب ایدر تفریع مجانست اقتضا ایدر حتی مولانا خسرو
غررنده فاء تفریعیه سز ان اشتراه علی انه آلخ دیدی ﴿(ولا یخرج مبیع عن ملك
البائع مع خیاره) فقط اتفاقا (فیهلك علی المشتری بقیمته) ای بدله لیعم المثلی
(اذا قبضه باذن البائع) یوم قبضه کالمقبوض علی سوم الشراء فانه بعد بیان
الثمن مضمون بالقیمة بالغة مابلغت نهر ولو شرط المشتری عدم ضمانه بزازیه ﴾
دخی اتفاقا فقط بایعك مخیر اولمسیله مبیع کندونك ملکندن خروج
ایتمز عقدك تمامی طرفینك رضالریله اولمغله امدی خیار صورتنده رضالری
تحقق ایتمز پس بایعك ملکندن خروج ایتمدیکندن عتق نافذ اولور مشتری
کندوده تصرفه قادر اولمز هرنقدر بایعك اذنیله قبض ایتمش اولورسه ده
امدی بایعك اذنیله قبض ایتدیکنه نظراً مبیع هلاك اولسه مقبوض
علی سوم الشراء کبی مشتری نك اوزرینه یوم قبضده اولان قیمتیله که بدلیله
هلاك اولورده مشتری ضامن اولور سوم شرا ایله مقبوضك ثمنی بیان
اولندقدنصکره بالغة مابلغت قیمتیله تضمین اولنور مشتری هرنقدر عدم ضمانی
شرط ایدرسه ده شارحك متنك بقیمته لفظنی ای بدله قولیله تفسیری مثلی یه عام
وشامل اولسون ایچوندر زیرا مثلی کندی مثلیله تضمین اولنور فیهلك لامك
کسریله در بالغة مابلغت عباره سی طرسوسی نك مسمابی تجاوز ایتمز قولنی
رد ایچوندر ﴿ ولو فی ید الوکیل ضمنه من ماله بلا رجوع الا بامره بالسوم
خانیة واما علی سوم النظر فغیر مضمون مطلقا وعلی سوم الرهن بالاقل من
قیمته ومن الدین وعلی سوم القرض بقرض ساومه به وعلی سوم النکاح
لامة بقیمتها نهر ﴾ سوم شرا ایله مقبوض مال وکیلك یدنده هلاك اولنسه
موکله رجوع ایتمز کندی مالندن وکیل ضامن اولور لکن موکل وکیله سومله اخذه

(امر)

امر ایدرسه وکیل ضامن اولدقدنصکره موکله رجوع ایدر واکر سوم نظر
اوزره کتور بقایم ویاغیره کوستره یم دیه رك کتور رسه تسمیۀ ثمن اولسون
ویا اولمسون مطلقا ضمان اولمز وداننك مدیوننده ن سوم رهن طریقیله
کتوردیکی نسنه هلاك اولورسه قیمتیله دیندن قنغیسی اقل ایسه انی
ضامن اولور حقیقة رهن اوله رق مقبوض کبیدر وسوم قرض اوزره اخذ
اولنان نسنه که مثلا برکسه نك برآخر کسه دن اون درهم قرض مطالبه سنده
دراهمی موجوده اولمغین مستقرضه مقرض برمتاع ویروب بونی برکسه نك
عندینه رهن وضعیله کندودن اون درهم اخذ ایله دیمکله آنك عندنده اول
رهن ضایع اولسه کندی ایچون مساومه ایتدیکی اون درهمی ضامن
اولور رهنله قرض مسئله لری میانلرنده فرق ایکی جهتله درکه رهنده دین راهنك
ذمتنده ثابتدر مستقرضك ذمتنده دینك ثبوتی یوقدر ورهن اقل ایله مضموندر
قرض کندونك اوزرینه مساومه اولندیغی مبلغله مضموندر وسوم نکاح
اوزره اخذ اولنان جاریه قیمتیله مضموندر (تتمه) مجرده بزازیه دن نقلا
مرسومدرکه بایع بلمیه رك مشتری یه مبیعك غیری بی تسلیم ایدوب اول دخی هلاك
اولسه قیمتیله آنی ضامن اولور بروجه بیع آنی قبض ایتمکله برکسه بزازه
بر رسول کوندررسه که بزه شو مقوله برثوب ارسال ایله دیو امدی انکله
ویا بشقه برآخر کسه ایله بزاز ثوبی ارسال ایلسه ده آمره وصولندن مقدم
ثوب ضایع اولسه امدی ثوبك ضیاعنده تصادقلری اولورسه رسوله
ضمان لازم کلمز اکر رسول آمرك اولورسه ضمان آمره ایجاب ایدر بزازك
اولورسه برکسه یه ضمان اقتضا ایتمز لکن آمره واصل اولمش اولورسه
آمر ضامن اولور برکسه دن دراهم استقراضی و دینی مطالبه ایچون ارسال
اولنان رسولك حکمیده بنه بویله در ﴿ (ویخرج عن ملکه) ای البائع
(مع خیار المشتری) فقط (فیهلك فی یده بالثمن کتعیبه) فیها بعیب
لا یرتفع کقطع یدفیلزمه قیمته فی المسئلة الاولی وللبائع فسخ البیع واخذ نقصان
القیمی لا المثلی لشبهة الربا حدادی وثمنه فی الثانیة ولو یرتفع کمرض فان زال
فی المدة فهو علی خیاره والا لزمه العقد لتعذر الرد ابن کمال ﴾ مجرد مشتری نك
خیاریله مبیع بایعك ملکندن خروج ایدر امدی بایعك عتقی صحیح اولمز
ومشتری نك یدنده هلاك اولورسه ثمنیله اولور که بایعه ثمنی تأدیه سی لازمه اولور
مبیعك ردی ممتنع اولمغله نتکم قطع یدکبی اصلا مرتفع اولمیان عیبله مشتری نك
یدنده مبیعك تعیبنده ثمن لازم اولدیغی کبی پس مسئلۀ اولی که خیارك بایع ایچون
اولدیغنده مشتری یه قیمتی ادا لازمه اولورده بایع بیعی فسخ ایدوب قیمی نك

قیمتك نقصاناتی اخذ ایدر مثلی نك نقصانی اخذ ایتمز را شبهه‌سی اولمغله
صورة ثانیه كه خیارك مشتری ایچون اولمسنده هلاكنده ثمنی تأدیه مشتری‌یه
لازمه اولور ثمن متعاقداناك راضی اولدیغی مبلغدر قیمت متقومك قیمت قطع
ایتدیكیدر واكر عیب مرض كبی مرتفع اولور شی اولوب ومدة خیارده زائل
اولورسه بنه خیاری اوزرینه اولور واكر زائل اولمزسه ردی متعذر اولدله
كندویه عقد لازم اولور ﴿ و لایملكه المشتری خلافا لهما) لئلا یصیر سائبة
قلنا السائبة هی التی لاملك فیها لاحد ولاتعلق ملك والثانی موجود
هنا ویلزم اجتماع البدلین والعود علی موضوعه بالنقض بشراء قریبه ﴾
مشتری خیار ایله اشترا ایتدیكی شیئه مالك اولهمز امامین ایچون اخلاف واردر
مشار الیهما سائبه كه كندوده براحدك ملكی وتعلق ملكی اولمق
اولمسون ایچون مشتری اكا مالك اولور دیدیلر ایكنجی كه تعلق ملك بومقامده كه
مانحن فیهده موجود در زیرا ردیله ملكك بایعه ومشتری‌نك خیاری اسقاطیله
كندویه عود ممكندر ومبیع مشتری‌نك ملكنه داخل اولوب وثمن خروج ایتمسه
بركسه‌نك ملكنده ایكی بدلك اجتماعی لازم كلور قریبنی اشترا
ایتدیكنه كوره نقض سببیله موضوعنه عود لازم كلور زیرا خیارك اشترا طنك
مشروعیتی مشتری‌نك تفكر ایدوب مصلحته اطلاع ایچوندر بس ملك كندویه
ثابت اولوب ومبیع كندویه ذی رحم محرم اولان رق اولور من غیر اختیار كندونك
اوزرینه عتق اولغله نظر ومنفعتی فوت اولور ﴿ (ولایخرج شیئ
منهما) ای من مبیع وثمن من ملك بائع اومشتر عن مالكه اتفاقا (اذا كان الخیار لهما)
وایهما فسخ فی المدة انفسخ البیع وایهما اجاز بطل خیاره فقط ﴾ واكر خیار
بایعله مشتری ایچون اولورسه مبیعله ثمندن برشی اتفاقا كندولرك ملكندن خروج ایتمز
كندولرك تفنیسی مدة خیارده فسخ ایدرسه بیع منفسخ اولور وقنغیسی
اجازت ویرسه فقط انك خیاری باطل اولور وشارحك عن مالكه قولنه حاجت یوقدر
واكر اصلا برندن نه اجازت ونه فسخ بولنمیوب حتی مدت منقضیه اولسه بیع
لازم اولور ﴿ (و) هذا الخلاف (ثمرته تظهر) فی عشر مسائل جمعها العینی (فی) قوله
(اسحق عزك فخم) الالف من الامة لو شراها بخیار وهی زوجته بقی النكاح ﴾
اشبو خیار مشتری ایچون اولورسه ملكه قائل اولمیان امام اعظم رحمه الله تعالی
بینیله قائل اولان صاحبینی میانلرنده وقوعبولان خلافك ثمره سی اون مسئله ده
ظاهر اولور كه آنی عینی كندولرینه اسحق عزك فخم قولنده كی حرفلر ایله
رمز واشارتله جمع ایلدی حروف مشروحه دن الف امه‌یه اشارتدر كه
بركسه تحت نكاحنده بولنان برجاریه‌یی خیار ایله اشترا ایلسه نكاح باقی قالور

امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده جاریه زوجك ملكنه دخول ایتمكین
واكر خیار ساقط اولورسه نكاح باطل اولور ملكله نكاح میانلرنده منافات اولمغله
امامینه كوره مشتری‌نك ملكنه دخول ایتمكله نكاح منفسخ اولور واكر مشتری بیعی
فسخ ایدرسه جاریه امامینه كوره بلا نكاح مولاسنه رجوع ایدر امام اعظم
رحمه الله تعالی قتنده نكاحله زوجه اوله رق رجوع ایدر ﴾ والسین
من الاستبراء فحیضها فی المدة لایعتبر استبراء ﴾ وسین استبرادندر كه جاره‌یه‌نك
مدة خیارده استبراسی امام اعظمه كوره استبرا اعتبار اولنمز امامینه كوره
اعتبار اولنور وخیاره بناءً بایعه رد اولنورسه امام اعظم قتنده استبرا واجب اولمز
امامین عندده واجب اولور اكر رد بعد القبض اولورسه ﴿ ح من المحرم
فلایعتق محرمه ﴾ وحا محرمدندر خیار ایله اشترا ده امام اعظمه كوره محرمی عتق اولمز
وخیاری باقی اولور امامین ایچون خلاف واردر ﴿ ق من القربان لمنكوحته المشتراة
فله ردها الا اذا انقضها به ﴾ وقاف اشترا اولنان منكوحه‌سنه قربان‌دن اولور
امدی امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده بعد الوطئ جاریه‌یی رد ایدر وطئ
ملك نكاحله اولوب ملك یمینله اولمغین الا قربانله جاریه‌یه نقصان عارض اولورسه
ویا باكر اولورسه رد ایده‌مز امامینه كوره اصلا رد ایده‌مز واكر سید بنه رد ایدرسه
امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده منكوحه اوله رق عودت ایدر امامینه كوره
بلا نكاح عودت ایدر منكوحه‌سی اولمغله قیدلندیغی زوجه‌سنك غیری‌یی خیار ایله
اشترا ووطئ ایتدكده كندویه نقصان عارض اولسون ویا اولمسون ردی ممتنع اولور
وخیاری ساقط اولور اشبو قربان مسئله‌سی اولكی مسئله كه زوجه مسئله‌سیدر
آنی تكرار دكلدر زیرا مسئلهٔ اولی نكاحك فسادی وعدم فسادی كندونك
اوزرینه ترتب ایدن ملكه دخول وعدم دخول ایله‌در قربان مسئله‌سی وطئله
خیارك سقوطی وعدم سقوطنه نظرادر ﴿ عین من الودیعة عند بائعه فیهلك
علی البائع لارتفاع القبض بالرد لعدم الملك ﴾ وعین ودیعه‌دنكه خیار ایله مشتری
بایعك اذنیله مبیعی قبض وبایعك عندنده ایداع ایتمكله مدة خیارده بایعك
یدنده هلاك اولسه امدی مالكیت اولمغین رد ایله قبض مرتفع اولمغله بایعك
اوزرینه هلاك اولور ﴿ زاء من الزوجة المشتراة لو ولدت فی المدة
فی ید البائع لم تصر ام ولد ولو فی ید المشتری لزمه العقد لان الولادة عیب درر
وابن كمال وفی البحر عن الخانیة اذا ولدت بطل خیاره وان كان الولد میتا ولم
تنقصها الولادة لایبطل خیاره واقره المصنف ﴾ وزاء زوجهٔ مشتراتدندر یعنی
مز بوره بایعك یدنده مدة خیارده ولدكتورسه امام اعظم قتنده مالك اولمغین
ام ولد اولمز امامینه كوره ولد بندندر دیو دعوی ایدرسه اولور واكر ولادت

مشتری نك یدنده ایكن بولنور سه عیب اولمغله عقد كندویه لازم كلور بحر ده
خانیه دن نقلامذ كوردر كه ام ولد مشتری نك عندنده ولدلرسه خیاری باطل اولور
واكر میت اولوب وولادت كندویه نقصان ویرمز سه خیاری باطل اولمز تعیب
اولمغین مضمون مشروحی مصنف دخی اقرار ایلمدی ❊ لثمن الكسب للعبد
فی المدة فهو للبائع بعد الفسخ ❊ كاف مدة خیارده عبدك كسبندندر امدی
كسب مشروح امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده بعد الفسخ بایعكدر اما مینه
كوره مشترینكدر فسخ اولنمزسه زائد مبیعه تابعدر ❊ ف من الفسخ
لبیع الامة فلا استبراء علی البائع ❊ فابیع اولنان جاریه نك بیعنك فسخندندر
امدی امام مشار الیه كوره بایعه استبرا ایجاب ایتمز مشتری نك ملكنه دخول
ایتمكین امامین بعد القبض رداولنورسه ایجاب ایدر بیوردیلر ❊ خ من الخمر
فلو شراه ذمی من مثله بالخیار فاسلم احد هما فهو للبائع عینی وتبعه المصنف
لكن عبارة ابن الكمال اسلم المشتری ❊ خا خمردندر امدی خمری بر ذمی كندی
مثلی او ذمیدن خیار ایله اشترا ایدوب وبری شرف اسلامله مشرف اولورسه اول خمر
بایعكدر لكن ابن كمالك عبارهسی اسلم المشتری در عینی نك عبارهسنده دهمراد معین
اولوب مشتری اولملی امدی بر ذمی آخر ذمیدن خیار ایله خمر اشترا ایدوب بعده اسلامله
مشرف اولسه اما مین قتنده مالك اولمغله خیار باطل اولور رد ایدهمز
امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده مالك اولمغین بیع باطل اولور امدی
خیاری اسقاطله مسلم اوله رق اكا مالك اولهمز ❊ م من المأذون لوابرأه
البائع عن الثمن صح استحسانا وبقی خیاره لانه یلی عدم التملك كل ذلك عنده
خلافا لهما قلت وزید علی ذلك مسائل منها ت لتعلیق كان ملكته
فهو حر فشراه بخیار لم یعتق ❊ میم مأذوندندر كه كندوبی مدة خیارده
بایع ثمندن ابرا ایلسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده استحسانا ابرا صحیح اولور
وكندونك خیاری باقی اولور عدم تملكی ولی ایتمكله اما مین قتنده مزبور
مأذونك خیاری باطل اولور زیرا كندوسی اكا مالك اولمغله مجدد ارد ایلسه
امدی اول رد كندودن بلاعوض انی بایعه تملیك اولور كندی ایسه
اكا اهل دكلدر واشبو مسائل مرموزه نك كلیسی امام اعظم رحمه الله تعالی
قوللری اوزره مبنیدر اختلاف امامینكدر شارح رحمه الله تعالی ورضی
عنه دیركه مسائل مشروحه نك اوزرلرینه بعض مسائل دخی زیاده اولندیكه
آنلردندر تا ایله كندویه رمز اولنان تعلیق مثلا بركسه فلان عبده مالك اولورسم
حر اولسون دیوب بعده انی خیار ایله اشترا ایلسه امام اعظم رحمه الله تعالی
نزدنده عتق اولنمز ملك اولمغین اما مینه كوره ملك اولمغله عتق اولنور

❊ ت واستدامة السكنی باجارة او اعارة لیس باختیار ❊ وینه تا ایله
رمز اولنان اجارة ویا اعاره ایله سكنانك استدامهسنك اختیار اولمسی یعنی بركسه
علی وجه الاعارة والاجارة ساكن اولدیغی داری خیار ایله اشترا ایدوب
وسكناسی ممتد اولورسه اختیار ایتمش اولمز خواهر زاده امامینه كوره
استدامهسی عین دارك ملكنی اختیار وامام اعظم رحمه الله تعالی عندنده
اختیار دكلدر دیدی ❊ ص وصید شراه بخیار فاحرم بطل البیع ❊
دخی صاد ایله كندویه اشارت اولنان صیدك انی خیار ایله بركسه اشترا
ویدنده ایكن احرامه كیرسه بیع باطل اولوب بایعه رد اولنور امامینه كوره
مشتری یه لازم اولور ❊ د والزوائد الحادثة فی المدة بعد الفسخ للبائع ❊
دخی دال ایله كندویه اشارت اولنان مدة خیارده كی زیادهٔ حادثه نك
بعد الفسخ امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده مشتری نك ملكنده حادث
اولمغین بایعك اولمسیدر امامینه كوره حادث اولمغله مشترینكدر حلبی ده
زوائد متصله ایله منفصله یه عامدر دیو مذكوردر امدی كندویه
كاف ایله اشارت اولنان كسبدن استغنا حاصل اولور ❊ ر والعصیر فی بیع
مسلمین لو تخمر فی المدة فسد خلافا لهما ❊ دخی را ایله كندویه رمز اولنان
مسئله كه ایكی مسلم میانهسنده بیع اولنان اوزم صویی مدت خیارده خمر
اولسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده مشتری تملكندن عاجز اولمغله
عقد مزبور فاسد ایدر اما مین ایچون خلاف واردر مشار الیهما قتنده
رددن عجز ینه بنا بیع تمام اولور ❊ فینبغی ان یرمز لها لفظ تصدر ویضم
الرمز الی الرمز ولم اره لاحد فلیحفظ ❊ بس لایق وسزاوار اولان اشبو مسائل
خمسهٔ مشروحه یه تصدر لفظیله اشارت اولنوب وبو رمز رمز سابقه
ضم اولنمقدر شارح علیه الرحمه تحدیث نعمت ایدهرك بن اشبو رمزی
بركسهدن كورمدم كندی مخترعاتمدندر وضبط وحفظه شایاندر دیو محشی
علامهٔ طحطاوی علیه رحمة الباری نك بیاننه نظرا رمز مشروحك معناسی
تواضعكله كندی كبر وتخوتنی سحق ومحو ایدوب والله جلیلی كندی نفسكده
عظیم وفخیم اعتقاد وایقان برله امرلرینه امتثال ونهیلرندن اجتناب
وناسه تعظیم ایدوب هر كمسی كندی منزللرینه تنزیل ایله مقادیرلرنی ضایع
قلمه كه حتی جنابك تصدر ایدوب عندالله وعندالناس مقدم ومقرب
اولهسك دیمك اولور ❊ (اجاز من له الخیار) واو اجنبیا (صح ولو مع جهل
صاحبه) اجماعا الا ان یكون الخیار لهما وفسخ احدهما فلیس
للاخر الاجازة لان المفسوخ لا تلحقه الاجازة ❊ كندی ایچون مخیرلك

اولان كسـه هرنقـدر اجنبى دخى اولورسـه اجازت ويرسـه اجماعا صحيح
اولور صاحـبى هرنقدر بلمزسـه ده زيرا اجازت طلاق وعتاق كبى اسقـاط
حـق اولمغـله كـندويه صاحبنك علمى لازم اولمدى الاخيار متبـا يعينك
ايكيسى ايچـون اولوب ويرى فقط فسخ ايدرسـه ديكريچـون اجازت اولمز
مفسوخه اجازت لاحقه اولمغين ﴿(فان فسخ) بالقول (لا) يصح (الااذا علم
الآخر فى المدة فلو لم يعلم لزم العقـد والحيلة ان يستوثق بكفيل مخافة الغيبة
اويرفع الامر للحاكم لينصب من يرد عليه عينى قيدنا بالقول لصحته بالفعل بلا علمه
اتفاقا كما افاده بقـوله ﴾ واكرمن له الخيار قـو ليله عقـدى فسخ ايدرسـه
فسخى صحيح اولمز الاآخر مـدت خيـارده فسخى بيلـورسـه صحيح اولـور
واكـر آخر فسخى بلمزسـه عقـد لازم اولـور فسخك برفائدهسى اولمز
امـدى فسخـك صحتنك طريق وحيلهسى من له الخيـارك صاحبنـك
غيبتى خـوفندن كنـدودن بركفيـل اخـذ ايتمكدر وياخود ماده يى حاكمه رفع
ايدركه كنـدويه رد اولنـور غائبـه قائم بركسـه نصب ايده بحرك وسائرلرينك
بيانلرى كنـدويه رد ايتمك ايچـون اندن بروكيـل اخـذ ايدر شارح رحمه الله
تعـالى ديركه فسخى قـول ايله تقييـد بمز فعل ايله بلا علم اتفاقا فسخـك
صحيح اولديغنه مبنيدر فعل ايله فسخ خيـار كنـدى ايچـون اولديغنـه نظرا
بايعـك مـدة خيـارده مبيعده تصرف ملا كجـه سنه تصـرف ايدوب
مثلا جاريه يى عتق ويا وطئ ويا بيع ايتمسيدر نتكم مصنف عليه الرحمه مضمون
مشروحى كنـدونك ذكرآتى قوليله افاده ايلدى لكن شارحك اشبو قولى خطادر
زيرا متنده كى ذكرآتى وتم العقد بموته وكندونك اوزرينـه عطف اولنـان قوللرى
عقدك تماميتنى افاده ايدرانفساخنى افاده ايتمز امـدى احـدهمانى آخره تشبيه
وتنظيرك امرى مستبعددر ﴿(وتم العقد بمـوته) ولا يخلفه الوارث كخيـار رؤية
وتغرير ونقدلان الاوصاف لاتورث ﴾ كندوده خيـار شرط اولان عقد من له
الخيـارك موتيله تمام اولور فسخه مجـال اولمز وارثى كندويه خلف اولمز خيـار
رؤيت وتغرير ونقد كبى زيرا مزبور خيـارلر ميتك اوصافى اولوب اوصـافده
ميراث اولمز ميراث انجق اعيان اولوب انتقـال شانندن اولان شيلرده اولور اوصافده
انتقـال متصور دكلدر امـدى من له الخيـار بايع اولورسـه ثمن ورثه سنك
ملكنه داخل اولور واكر مشترى ايسه مبيع ورثهنك ملكنه داخل اولوب بايعه تركهدن
ثمن لازم اولور اكرثمنى اخذ ايتمش ايسـه واكر وفات ايدن كندى ايچون خيار
اولميان عاقد اولورسـه آخر بالاجماع خيارى اوزره اولور امـدى بيعى امضـا
ايدرسـه تمـام اولـور واكر فسخ ايدرسـه منفسخ اولور ﴾ واما خيـار العيب

والتعين وفوات الوصف المرغوب فيه فيخلفه الوارث فيهـا لانه يرث خيـاره درر
فليحفظ ﴾ اما خيـار عيب و تعيين وفوات الوصف المرغوب فيهه وارث خلف
اولور لكن مورثك خيارنـه وارث اولمغـله دكل بلكه خيـار عيب اول امردن
وارثه ثابتـدر زيرا مورث مبيعه سالمـا من العيب مستحق اولمغله وارث دخى اويلجه
مستحق اولور مقـامنه قائم اولمغله پس حقيقتده موروث عيبدن سالم اولان عين
مبيع اولور خيـار تعيينده يـنـه بويلهدركه ابتداء بايعك ملكنه اختلاطى ضمننده
ورثهيه ثابتـدر امـدى بونلرده وارثه ثابت اولان خيار مورثه ثابت اولان خيارك
غيريدر زيرا مورثنكى موقت وارثككى غير مـوقتدر ﴿(ومضى المدة) وان لم
يعلم لمرض اواغمـاء (والاعتـاق) ولولبعضه (وتوابعه) ﴾ دخى عقد مـدت
خيـارك مضيله ده تمـام اولورهرنقدر من له الخيـار مرض اولوب وياكندويه
اغمـا مستولى اولمغـله مضى مـدته عالم اولمزسـه ده زيرا خيـار انجق مـدت
خيـارده ثابت اولمغله مـدت نصكره كندويه بقـا اولمز دخى هرنقـدر بعضنى
اولورسـه ده عتقيله وتدبير وكتابت كبى توابعيله ده عقد تمـام اولور ﴾ وكذا كل
تصرف لاينفذ اولا يحل الا فى الملك كما جارة ولو بلا تسليم فى الاصح ونظر الى
فرج داخل بشهوة والقول لمنكر الشهوة فتح ﴾ يـنـه بويله اجاره وفرج داخله
شهوتله نظر كبى هربر تصرفكه انجق ملكده نافـذ وحـلال اولور انكله ده عقد
تمـام اولور مثلا خيـار ايله اشترا ايتـديكى نسنه يى بيع وهبه مـع التسليم ورهن
ايتمسى كبى كما جارة ونظر تمثيلنده لف ونشر مرتب واردر خيـار مشترينك مثلا
دارده سـاكن اولان كمسـه دن اجرت مطـالبهسيله وعبده حجـامت ودواسقيى
وباشنى تراشيله وحرث ارضى سـقى و حصدى ومبيعى بيعه عرضى ودارى تعمير
وترميمله وياهـدميله ده سـاقط اولور ودكر مانده بركـون وبركيجهدن زياده
نهمقدار اون اوكندوكنى بلمك ايچـون اون اوكتسـه وعبدى ثانيـا استخدام
ايلسـه ودابهيه سقى وياصـاحبنه رد ايچـون راكب اولسـه ويابقرهنك سودينى
صاغسـه وياخود من له الخيار اجرت شرائه وياشئت اخذه ويارضيت اخذه
ديسـه خيارى باطل اولور ونظرك شهوتله اولمسنده اختلاف اولنسـه قـول
شهوتى انكار ايدهنكدر سقوط خيارى انكار ايتـديكنه بنـاً (تتمه) بيعك كندى ايله
تمام اولديغى شيلردندر اصل مبيعدن متولده مثلا سمزلك وكوزينك بياضنك زائل
اولوب منجلى اولمسى كبى زيادهٔ متصلهنك مشترينك يدنده مبيعده زياده اولمسى
امام محمد ايچون اختلاف واردر صبغ كبى كندودن متولده اولميان زيادهٔ متصلهنك
فسخك امتناعنه سبب اولمسنده اختلاف يوقدر ميوه وولد كبى كندودن متولده
زيادهٔ منفصلهده يـنـه فسخه مانعلردر اماغله وكسب كبى منفصلهٔ غير متولده

انفاقا فسخنه مانع دكللردر ❊ ومفاده انه اوشراها بالخيار على انها بكر فوطئها
ليعلم اهى بكرام لا كان اجازة ولو وجدها ثيبا ولم يلبث فله الرد بهذا العيب نهر
وسيجئ فى بابه ولوفعل البائع ذلك كان فسخا ❊ قاعدهٔ مشروحه‌نك مفادى
بودركه بركسه برجاريه‌يى خيار ايله باكر اولمق اوزره اشترا ايلسه امدى
آنك باكر اولوب ويا اولمديغنى بلمك ايچون وطئ ايلسه اجازت اولور زيرا اشبو
وطئ مشروح هرنقدر كندويه امتحان ايچون احتياج وار ايسه‌ده لكن
ملكك غيرده حلال اولمز واكر انى ثيب بولوب ولبث ايتميوب همان درحال جماعى ترك
ايدرسه امدى كندويه ثابت عيبله رد مشروعدر خيار شرط هرنقدر وطئله
ساقط اولمش ايسه ده بو مسئله قريبا خيار عيب بابنده كلور واكر جماعى ترك ايتميوب
مصلحته ختام ويررسه راضى اولمش اولوروده رد ايده مز واكر مزبور وانجق ملكله
نافذو حلال اولان تصرفى بايع ايشليوب خيار فسخ كندى ايچون اولورسه اول فعلى
فسخ اولور ❊ (وطلب الشفعة) وان لم يأخذها معراج (بها) اى بدار فيها خيار الشرط
بخلاف خيار رؤية وعيب معراج (من المشترى اذا كان الخيار له) لانه
دليل الاجازة ❊ دخى خيار مشترى ايچون اولورسه كندونك خيار شرطله
اشترا ايتديكى دار ايله شفعه طلبيله‌ده عقد تمام اولور اجازته دليل اولمغله
هرنقدر دارى شفعه ايله اخذ ايدمزسه‌ده اما خيار رؤيتله خيار عيب
خيار شرطك خلافنه دركه بركسه خيار رؤيتله بردار اشترا ايدوب
امدى انك جنبنده براخر دار بيع اولنمغله انده شفعه دعواسى ايدوب واخذ
ايلسه دار اولى يى خيار رؤيتله رد ايدر ❊ (ولو شرط المشترى) اوالبائع
كما يفيده كلام الدرر وبه جزم البهنسى (الخيار لغيره) عاقدا كان اوغيره بهنسى
صح استحسانا وثبت الخيار لهما ❊ واكر مشترى ويا بايع خيارى عاقد وغير عاقد
غيرى كسه ايچون قلسه استحسانا صحيح اولور وكندولرينه خيار ثابت
اولور ❊ (فان اجاز احدهما) من النائب والمستنيب (اونقض صح) ان وافقه
الاخر (فان اجاز احدهما وعكس الاخر فالاسبق اولى) لعدم المزاحم (ولو كانا
معا فالفسخ) احق فى الاصح زيلعى لان المجاز يفسخ والمفسوخ لا يجاز ❊
نائبله مستنيبدن برى خياره اجازت ويروب ويا نقض ايلسه صحيح اولور
اكر ديكرى كندويه موافقت ايدرسه واكر برى اجازت وديكرى نقض
ايدرسه مقدمكى اعتباره اولى دركه كندويه مزاحم بولنمديغندنكه يعنى
برزمانده بولنديكه انده كندويه مزاحم اولور برشئ اولمدى ديمك امدى ثانى
لغو اولور واكر مزبور اجازتله نقض ايكيسى بردن بولنوب ويا قنغيسى
مقدم اولديغى معلوم اولمزسه قول اصحده اولى واحق اولان عقدك فسخيدر

مجازك فسخ اولنوب مفسوخك مجاز اولمديغنه بناً كتاب البيوع رد ايتنده
اولى اولان مالكك تصرفيدر ديو مسطوردر ❊ واعترض بانه يجاز
لما فى المبسوط لوتفاسخا (ثم تراضيا على فسخ الفسخ و) على (اعادة العقد بينهما
جاز) اذ فسخ الفسخ اجازة واجيب بمنع كونه اجازة بل بيع ابتداء ❊ مار الذكر
والمفسوخ لا يجاز مقدمه سنه نقضله اعتراض اولنوركه مفسوخ اجازت
اولنور زيرا مبسوطده مذكوردركه متعاقدين عقدى فسخ ايدوب بعده فسخى
فسخه وعقدك ميانه‌لرنده اعاده سنه راضى اولسه‌لر جائز اولور فسخى
فسخ اجازت اولديغنه بناً لكن نقض دليلك كبراسنى منعله جواب ويريلوركه
لا نسلم فسخى فسخ اجازت اولديغنى ابتداء بيع اولمق نجهد جائز اولمز
❊ (باع عبدين على انه بالخيار فى احدهما ان فصل ثمن كل واحد منهما
وعين) الذى فيه الخيار (صح) البيع للعلم بالمبيع والثمن (والا) يعين ولا يفصل
اوعين فقط اوفصل فقط (لا) يصح لجهالة المبيع والثمن واحدهما ❊ بركسه
قيمى اولان شيلردن مثلا ايكى عبدى برنده مخير اولمق اوزره بيع ايلسه
امدى هربرلرينك ثمنلرينى تفصيل وبيان ايدوب مثلا اشبو ايكى عبدك
هربرينى سكا بيك غروشه بيع ايتدم ديوب وكندوده خيار اولان عبدى
تعيين ايدوب اشبو عبدده بن مخير اولمق اوزره ديسه بو بيع صحيح اولور مبيع
وثمن معلوم اولدقلرينه بناً واكر هربرلرنده تعيين وتفصيل ايتميوب
وياخود فقط برنده تعيين ويا تفصيل ايلسه بيع صحيح اولمز مبيع ايله ثمن ويافقط
برى مجهول اولمغله زيرا كندوده خيار اولانده عقد من حيث الحكم منعقد
اولممغين كانه بيعدن خارج اولديده بيع ديكرنده بولنمش اولدى امدى اولده
مجهولدر كندوده خيار اولان مجهول اولمغله ومبيعك ثمنده مجهولدر بو مثللو
بعده ثمن مبيعه على السويه منقسم اولممغين مسئله‌ده قيمى اولان عبدك ايكى
اولمسيله تصوير اولنديغى بر اولديغنه نظرا نصفنده خيار تفصيل وتعيين
اولسون واولمسون صحيحدر وايكى مثليده تفاوت اولممغين ينه صحيحدر
❊ (وكذا لو كان الخيار للمشترى) تتأتى ايضا الانواع الاربعة ❊ مشترى ايچون
اولورسه ينه بويله انواع اربعه كه تفصيل وتعيين صور اربعه‌سى بونده دخى
حاصل اولور ❊ فرع وكله ببيع بشرط الخيار فباعه بلا شرط لم يجز
ولو وكله بالشراء والحالة هذه نفذ على الوكيل والفرق ان الشراء متى لم ينفذ على الآمر
ينفذ على المأمور بخلاف البيع فتح وسيجئ فى الفضولى والوكالة فليحفظ ❊
بركسه براخر كسه‌يى خيار شرطيله برنسنه‌سنى بيعه توكيل ايتمكله اول كمسه
انى بلا شرط بيع ايلسه بيع مزبور جائز اولمز آمره مخالفت ايتديكندن صورة

مشروحه ده توكيل شرايه اولوب وبرمنوال محرر مخالفت اولنسه شرا وكيل اوزرينه نافذ اولور مسئلنين ميانلرنده فرق شرا فچانكه آمره نافذ اولمزسه مأموره اولور امابيع انك خلافنه در بوبحث قريبا بيع فضولى ده ووكالنده كلور ❊ (وصح خيار التعيين) فى القيميات لافى المثليات لعدم تفاوتها واوللبائع فى الاصح كافى لانه قديرث قيميا ويقبضه وكيله ولا يعرفه فيعه بهذا الشرط فست الحاجة اليه نهر (فيمادون الاربعة) لاندفاع الحاجة بالثلاثة لوجود جيدوردى ووسط ومدته كخيارشرط ولايشترط معه خيارشرط فى الاصح قيح ❊ خيار تعيين قيميانده مادون الاربعه ده صحيح اولور اكر مأخوذك ثمنى معلوم اولورسه زيرا اوچده جيدوردى ووسط بولنمغله حالنه مناسب وموافق اوله نى اختياريله غبندن خلاصله حاجت مندفع اولور مثليانده تفاوت اولمغين كندوده خيار تعيين صحيح اولمدى قول اصح اوزره خيار تعيين هرنقدر بايع ايچون اولسه ده اولور مثلا مشترى نك بايعه اشبو ايكى ثوبك برينى سندن اشترا ايتدم بكا انك برينى اعطا ايتمك اوزره ديمسى كبى وبعض اولور كه بايع قيمى اولان بر ازنسنه يه وارث اولوب ووكيلى انى قبض ايدوب وكندوسى انى بلميدرك خيار تعيين شرطيله بيع ايدركه حتى حين معاينه ده كندويه ارفق واوفق اوله نى نفسى ايچون ابقا ايليه امدى شرط مشروحه حاجت مس ايش اولور واشبو خيار تعيينك مدتى خيار شرط كبى اوچ كوندر وقول اصحده خيار تعيينله برابر خيار شرط شرط قلنمز ❊ (ولو اشتريا) شيئا على انهما (بالخيار فرضى احدهما) بالبيع صريحا اودلالة (لايرده الاخر) بل بطل خياره خلافا لهما ❊ ايكى كمسه خيارايله برشى اشترا ايدوب برى صراحة ويادلالة بيعه راضى اولسه ديكرى رد ايده من بلكه خيارى باطل اولور امامين ايچون اختلاف واردر دلالة رضا انجق ملكله حلال ونافذ اولور برفعلى ايشلمه ايله اولور ❊ (وكذا) الخلاف فى (خيار الرؤية والعيب) فليس لاحدهما الرد بعد رؤية الاخر اورضاه بالعيب خلافا لهما لضرر البائع بعيب الشركة ❊ خياررؤيتله خيار عيبده اختلاف بند بويله در امدى مزبور مشتريلرك برى مبيعى كوروب وياعيبنه راضى اولدقدنصكره ديكرى ايچون انى رد يوقدر بايع شركة عيبله متضرر اولمغله زيرا انده انتفاعى انجق مهاياتله اولور امامين ايچون اختلاف واردر ❊ (كما يلزم البيع لو اشترى) رجل (عبدامن رجلين صفقة) واحدة (على ان الخيار لهما) للبائعين (فرضى احدهما دون الاخر) فليس لاحدهما الانفراد اجازة اورد اخلا فالهما مجمع ❊ مسئله سابقه ده اخرك رد ايده ميوب بيعك لازم اولديغى تكم بركسه ايكى كمسه دن خيار كندولرى ايچون اولمق اوزره صفقه واحده ده برعبد اشترا ايليوب وبرى راضى اولوب ديكرى راضى

اولمسه بيع لازم اولديغى كبى امدى مزبورلك برى ايچون ردا واجازة انفراد يوقدر امامين ايچون اختلاف واردر ❊ (اشترى عبدابشرط خبزه اوكتبه) اى حرفته كذلك (فظهر بخلافه) بان لم يوجد معه ادنى مايطلق عليه اسم الكتابة والخبز (اخذه بكل الثمن) ان شاء (اوتركه) لفوات الوصف المرغوب فيه ولوادعى المشترى انه ليس كذلك لم يجبر على القبض حتى يعلم ذلك وكذا سائر الحرف اختيار ولوامتنع الرد بسبب ما قوم كاتبا وغير كاتب ورجع بالتفاوت فى الاصح ❊ بركسه كاتب ويا خباز ديه رك برعبداشترا ايدوب امدى كندويه كتابت وخبزا طلاق اولنور شيئك ادناسى كندولرده بولنمغله خلافى ظهور ايدرسه ديلرسه انى ثمنك كليسيله اخذ ايدر وياخود مرغوب فيه اولان وصف فوت اولمغله انى ترك ايدر واكر مشترى مبيعى بايعك بيان ايتديكى وصف اوزره دكلدر ديو دعوى ايدرسه اول وصف اوزره اولديغى معلوم اولمدقجه قبضه جبر اولنمز قول اصلى دعوى ايده نك قولى اولوب صفات عارضه ده عدم صفات اصليه ده وجود اصل اولمغله عدم خبز وعدم كتابتده قول مشترى نك اولور صفات عارضه دن اولدقلرينه بناءً جاريه نك بكر اولمسى دعواسنده قول بايعكدر بكارت صفة اصليه دن اولديغندن سائر صنعتلرده ينه بويله در واكر سابق الذكر كاتب وياخبازدر ديو بيع اولنان عبدك بسبب من الاسباب ردى ممتنع اولورسه كاتب وغير كاتب اوله رق تقويم اولنور قول اصحده ثمندن متفاوت اولان مقدارى اعتبار اولنوب انكله مشترى رجوع ايدر بعضيلر برشيله رجوع ايتمز ديديلر ❊ (بخلاف شرائه شاة على انها حامل او تحلب كذا رطلا) او يخبز كذا صاعا او يكتب كذا قدر افسد لانه شرط فاسد لا وصف حتى لوشرط انها حلوب اولبون جاز لانه وصف ❊ اما برقيونى حاملدر وياشوقدر بطمان سودوير وياخود عبد شوقدر صاع اتمك ياپار وياشوقدر يازو يازار ديو اشترا ايدرسه صورة سابقه نك خلافنه در كه بونده عقد فساده كيدر شرط فاسد اولوب وصف اولمغين حتى شاة حلوب ويالبوندر ديو شرط ايلسه وصف اولمغله عقد جائز اولور ❊ (والقول للمنكر) لو اختلفا (فى) شرط (الخيار) على الظاهر (كما فى دعوى الاجل والمضى) والاجازة والزيادة ❊ قول ظاهر اوزره شرط خيارده متعاقدين اختلاف ايتسه لر قول منكركدر خيار شرطله ثابت اولمغله عوارضدن اولديده قول كندوينى نفى ايده نك اولور نتكم اجل ومضى مدة وبيعه اجازت واجلك زياده سى دعوالرنده قول منكرك اولديغى كبى زياده ده ده قول منكرك اولديغى مثلا ايكى كمسه اجلك مقدارنده اختلاف ايتسه لر قول ايكى وقتك اقصرنى دعوى ايده نك اولور ديكرى آنك اوزرينه شرطك زياده سنى دعوى وكندوسى انكار ايتمكله

❊(اشتری جاریة بالخیار فرد غیرها) بدلهـا (قائلا بانها المشتراة فقال) البائع (لیست هی) ولابینة له (فالقول للمشتری) بیمینه (وجاز للبائع وطئها) درر وانعقد بیعا بالتعاطی فتح وکذا الرد فی الودیعة فلیحفظ ❊ برکسـه خیار ایله برجاریه اشترا یدوب بعده انك بدلنه بودر اشترا اولنـان جاریه دیه‌رك بشقه برجاریه رد انسه ایمدی بایع بو بنم دکل دیسه و کندوسی ایچون بینه اولمسه قول یمینیله مشترینکدر و بایعه اول جاریه‌یی وطئ جائز اولور وعقد بیع بالتعاطی اوله‌رق منعقد اولور امدی بایعه استبرا واجب اولور ودیعه‌یی رد ده ینه بویله در بلکه عاریه ایله مستأجرك حکمی دخی ینه بویله در ❊(ولوقال البائع عند رده کان یحسن ذلك لکنه نسی عندك فالقول للمشتری)لان الاصل عدم الخـبز والکتابة فکان الظاهر شاهد اله❊ ماالذکر کاتب ویاخباز در دیو اشترا ایتدیکی عبدی مشتری رد ایتدکده کتابت وخبزی کوزلجه یاپا میور دیو بایع کوزل یاپار ایدی لکن سـنك عندکده اونتمش دیسه قول مشتری نکدر اصـل اولان عدم کتابت وخبز اولمغـله ظاهر کـندویه شا هد اولدی بومسئله نك ذکری محلی متنك مار الذکر اخذه بکل الثمن او ترکه قولندنصکره ایدی ❊(ولواشتراه من غیر اشتراط کتبه وخبزه وکان یحسن ذلك فنسیه فی ید البائع رده علیـه)لتغیر المبیع قبل قبضـه زیلعی قال ولو اختـاره اخذه بکل الثمن لمامر ان الاو صاف لایقـا بلهاشیء من الثمن❊ برکسه ذاتنـده کوزلجه کتابت وخبز یاپان عبدی بلا اشتراط اشترا ایتدکد نصکره بایعك یدنده ایکن انلری اونتسـه قبل القبض مبیع متغیرا ولمغله آنی بایعه رد ایدر واکر مشـتری اول حال اوزره اخذنی مراد ایدر سـه ثمنك کلیسیله اخذ ایدر سـابق الذکـر اوصاف کندویه ثمندن برشی مقـابل اولمیـان نسنه اولمغله ❊(فروع باع داره بمافیها من الجذوع والابواب والخشب وا لنخـل فاذالیس فیها شیء من ذلك لاخیار للمشـتری ❊ برکسـه کندی منزلنی انده‌کی جذوع وابواب واخشـاب ونخل ایله بیع ایلسه امدی آنده مزبور لردن برشی اولمه مشتری ایچون خیـار اولمز دارعرصـه‌یه اسم اولوب مزبورلر تابع اولمغـله کندولرینه ثمندن برشی مقابل اولمز کندو لری بلا ذکر نفس عقد ده داخل اولور لر وعدم خیاردن مراد وصف مرغوب فواتیله اولان خیار در یوقسـه حین عقد ده کورمدیسه کندی ایچون خیـار رؤیت اولور ❊شری دارا علی ان بنـاءها اجر فاذا هولبن اوارضـا علی ان شجرها کلها مثمرة فاذا واحدة منها لاتثمراوثوبا عـلی انه مصبوغ بعصـفر فاذا هو بزعفران فسـدو لوعلی انها بغلـة مثـلا فاذاهو بغـل جازو خیرو بعکسـه جاز بلاخیـار لکونه علی صفة خیرمن المشروط مجتبی فلیحفظ الضابط ❊ برکسه برداری بناسی بشمش کرمد ایله در دیو اشـترا ایدوب بعده

کرپچـله اولدیغی تبین ایلسـه ویا برارضك شجرینك کلیسی میوه‌دار در دیه‌رك اشـترا ایتسـه‌ده بری مثمره اولمسـه ویا برثوبی عصفر ایله مصبوغدر دیو شرا ایدوبده زعفر انله مصبوغ اولدیغی ظاهر اولسـه عقد مزبور فاسد اولور اختـلاف کثیر اولمغـله کانه جنسـی مختلف کبی اولدی وا کر بردابه‌یی دیشـی قاطردر دیه‌رك اشـترا ایدوبده ارکك ظهور ایتسـه امدی عقد مزبور جائز اولور لکن کندو ده مخـیر لك اولو ر کنـدو ده وصف مرغوب فوت اولمغـله وبونك عکسنده بلا خیار جائز اولور مشروطدن خیرلو صفت اوزره اولدیغندن قاعـده که کندویه رغبت اولنـان وصف فوت اولـور سـه خیار اولـور واکر بروصـف ذکر ایدوبده بعده اندن خـیرلو بروصف بولنسه خیـار اولمز حفـظ اولنسـون ❊(البیع لایبطل بالشرط فی اثنین وثلا ثین موضعـا مذکـورة فی الاشباه)❊ بیع اوتوز ایکی محلده شرطله باطل اولمز مواضع مشروحه اشـبا هـده مـذکوره ومبینه‌در مواضع مشـروحه دندر رهن شرطی یعنی برکسـنه برنسـنه‌یی بیع ایتدکده ثمننه رهن اعطـاسـنی شرط ایلسـه امدی رهن مجهول اولور سه عقد فاسد اولور واکر اشارت ویاتسمیه ایله معلوم اولوب ومجلسده اعطا اولنورسه استحسا نا جائز اولور و کفیل شرطیکه ثمنه کفیل اعطاسـنی شرطدخی استحسانا جائزدر بونلر عقدك تمـامنی ایجاب ایدن مقوله‌لر دندر واحاله که مشـتری بایعه ثمننی غیره حواله ایتمکی شرطی واوچ کونه دك ثمنی تأدیه‌یی شرطی نتکم اوچ کونه دك ثمنی ادا ایتمزسه میانه‌لرنده بیع اولمیه قولنده بیع وشرطك جوازی کبی وهر برعیبدن برائت شرطی ومدة معلومه‌یه دك ثمنی تأجیل وثمار مبیعه‌یی قطع وبعد الادراك نخیل اوزره خرمایی ترك شرطی وثمنی تماما تسلیم ایتدکجه مبیعك عدم تسلیمی وعیبی بولنورسه مبیعك ردی شرطی وطریقك مشتری نك غیری ایچون اولمسی شرطی وآدمی نك غیریده مبیعك مشتری نك ملکندن عدم خروجنی شرطی امابرعبدی ملکندن اخراج ایتمك شرطیـله اشترا فاسددر فرق اشـباه حاشـیه لرنده در ومبیعه مشتری نك اطعامنی شرطی وبایعدن جاریه نك حملی شرطی مشتریدن اولورسـه مفسددر بهـایمده اولدیغی کبی وجاریه‌یی مغنیه اولمق شرطیـله بیع جائزدر کویا عیبنی خبرویرمش اولور وبقره‌یی حلوبدر دیه‌رك بیـع وفرسی سریع السـیر ویورکك دیو بیع حـین بیعده اشبو شرطه وقوف ممکن اولمغـله وجاریه نك اصـلا ولد کتورممش اولمسی شرطی اما ولد کتوردیکی تبین ایدرسـه رد اولنـور ولادت نقصـان قوتی موجب اولمغله وثمنك فلان بلده ده ایفاسی شرطی وحمل اولنـان مبیعی مشتری نك منزلنه لغة فارسیه ایله حملی شرطی اما لغة عربیـه ایله اشتریت هذا البر بکذا علی ان تحمله الی منزلی بسمرقند دیسه فاسد اولور عربی ده ایفا ایله حمل میانه‌لری فرق اولنمغله حمل عقدك اقتضا ایتمدیکی شرط اولوب ایفا اقتضـا

ایتدیکی شرط اولمغله ونعلی بایعك حذویکه بربرینه اوید یروب مطابق
قلمسی وخفك خرقنی دیکوب وثوبه یما اورمسی شرطلری وثوبی سداسی
شرطیله اشترا ایدوب خماسی ظهوری بونده مشتری مخیر در دیلرسه
ثمنك کلیسیله اخذ ایدر و دیلرسه ترك ایدر بو اختلاف نوع قبیلندن
اولوب اختلاف جنس اولمغین کندوده بیع فاسد اولمدی
وسویق شوقدر من سمنله ملتوت وقار شدیرلمشدر دیه رك اشترا ایدوب
امدی اول قدر سمنله ملتوت اولمدیغی تبین ایدرسه بیع جائز اولور وخیار اولمز
بومثللو شی معاینة معلوم اولمغله تغریر منتفی اولور وصابونك شوقدر
جزءزیتدن اتخاذ اولندیغی شرطیله اشترا اولنوب اندن نقصاندن اتخاذینك
ظهوری وقمیصك شوقدر ذراعدن اتخاذینی شرط ایدوب اندن اقلدن
اتخاذینك تبینی بونلر معاینه اولنمغله بلاخیار کندولرنده بیع جائز اولدی
وبرعبدی آخره بیعنده مشتری نك انی بیعنی شرطی جائزدر مطالب بولنمغین
اما فلان کسه یه بیعك شرطیله دیرسه امدی بونده بیع فاسد اولور
عبدی طالب بولنمغله وبرذمی برمسلمك دارینی اشترا ایتدکده کنیسه قلمسی
شرطیله اولسه بیع جائز وشرط باطلدر مسلمه بومثللو شرطه رضا مکروهدر
وعصیر خمر اتخاذی شرطیله بیعده بنه بویله در بومثللو شرط مبیعی
مشتری نك ملکندن اخراج ایتمز وشرطك تحصیلنی مطالبه ایدر برکسه
بولنمزده بیع جائز اولور امادا ری مسلم مشتری نك مسجد اتخاذینی شرطی
صورة مشروحه نك خلافنه درکه بونده بیع فاسده کیدر مسجد ملکندن
خروج وحق سبحانه وتعالی حضرتلرینه بیت اولمغله بنه بویله طعامی
فقرایه تصدق وارضی مسلمینه مقبره ویاساقیه وخیرات یاپمق شرطیله بیع
فاسددر وجیرانك رضالری شرطیله بیع جائزدر یعنی بیعده عقدك اقتضا
ایدوب من غیر ذکر عقدایله واجب اولان شیئی شرط مفسد دکلدر وعقدك
اقتضا ایتمیوب لکن کندویه ملایم اولان نسنه یی شرط وملایم اولمیوب لکن
خیار واجل کبی شرع شریفك جوازینه رخصت ویردیکی ورخصت ویرلیوب
لکن عرف وعادتك جاری اولدیغی مثلا نعل وشراك مثللو شیئی بایعك حذو
وتطبیق شرطی استحسانا جائزدر قیاسا هرنقدر مزبورلر جائز اولمزلر ایسه ده
﴿ شرط علی انها مغنیة ان للتبری لایفسد وان للرغبة فسد بدائع ﴾
برکسه جاریه سنی مغنیه در دیه رك بیع ایلسه امدی بوندن مرادی عیبنی
اخبار وسترندن تبری اولورسه فساده کتمز واکر مدح ورغبت ایچون اولورسه
فساده کیدر ﴿ ولوشرط حبلها ان الشرط من المشتری فسد وان من البائع

جازلان حبلها عیب فذکره للبرائة منه حتی لوکان فی بلد یرغبون فی شراء الاماء
للاولاد فسد خانیة ﴾ برجاریه بیع اولندقده حبلی شرط قلنسه اکرشرط مشتری
جانبندن اولورسه بیع فساده کیدر بایع طرفندن اولورسه جائز اولور
زیرا جاریه نك حبلی عیب اولمغله انك ذکری عیبدن برائتی ایچون اولور
حتی مزبورعقد امانك اولاد ایچون اشترا اولندیغی بلده ده اولورسه
فساده کیدر اشبو ایکی مسئله محشی طحطاوی نك اشباهدن
نقل ایتدیکی صورتلردر ﴿ ولوشرط انها ذات لبن جاز علی الاکثر
قلت والضابط للاوصاف ان کل وصف لاغررفیه فاشتراطه جائز لامافیه
غرر الاان یرغب فیه ﴾ واکرجاریه یی سوداولمق شرطیله بیع ایدرسه اکثر
علماء عندنده جائز اولور شارح رحمه الله تعالی دیرکه اوصاف حقنده
قاعده بودرکه هر بر وصفکه کندوده تغریر اولمدی انك اشتراطی جائزدر
اماکندوده تغریر اولورسه انك اشتراطی جائز دکلدر الاکندویه رغبت ومیل
اولنور وصف ایسه امدی انك اشتراطی اندن برائتی ایچون اولور ﴿ وفی الخانیة
فی فصل الشروط المفسدة متی عاین مایعرف بالعیان انتفی الغرر والله تعالی اعلم ﴾
وخانیه ده شروط مفسده فصلنده مرسومدرکه معاینة مشاهده ایله معلوم
اولان شیلری قچانکه برکسه عیانا کوررسه غررکه آلدانمق منتفی اولور
مثلا سابق الذکر سویق ملتوت وشومقدار جرءزیتدن اتخاذ اولنان صابون
واون ارشوندن اتخاذ اولندی دیوب طقوزدن متخذ قمیص مسئله لری کبی
بس مزبورلرك خلافی ظهور ایتدکده رداولنمزلر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ باب خیار الرؤیة ﴾

مصنف والاجنابك اشبو خیار رؤیت بابنی خیار عیب بابنك اوزرینه تقدیمی
بوحکمك تمامنه اول لزومنه مانع اولوب لزوم تمامدنصکره اولدیغنه بناءً در
﴿ من اضافة المسبب الی السبب وماقیل من اضافة الشیء الی شرطه غیر ظاهر
المسیحی ان له الرد قبل الرؤیة ﴾ خیارك رؤیته اضافتی مسببك سببنه
اضافتی قبیلندندر اما شیئك شرطنه اضافتندندر قوللری ظاهر دکلدر زیرا
قریبا کلورکه قبل الرؤیة مشتری ایچون رد واردر اکر شرط اولسه ایدی کندوسز خیار
ورد اولمز ایدی فتح القدیر وبحر صاحبلری رؤیت خیارك ثبوتنه شرطدر عدم
رؤیت سیبدر خیار رؤیتله ثابت اولمغله دیدیلر شارحك ان له الرد قبل الرؤیة
دلیلنه جواب ممکنکه قبل الرؤیة حق فسخ کندویه خیارك ثبوتی نتایجندن

دكلدر بلكه عقدك عدم لزومندندر زيرا عقد قطعا واقع اولمغله فسخى جائز اولدى ❊(هو يثبت فى) اربعة مواضع (الشراء) للاعيان (والاجارة والقسمة والصلح عن دعوى المال علی شئ بعينه) لان كلا منها معاوضة فليس فی ديون ونقود وقود لاتنفسخ بالفسخ خيار الرؤية فتح ❊ خيار رؤيت درت محلده ثابت اولور اعيانى اشترادە واجارەدە ومال دعواسندن بعينه برشئ اوزرينه صلحده بونلرك هر برلرى معاوضه اولمغله امدى مسلم فيه كبى ديونده واثمان خالصه مثللو نقودده ومهر وقصاصدن بدل صلح وبدل خلع امثالى فسخيله منفسخ اولميان عقودده خيار رؤيت ثابت اولمز بلكه هر بر فسخيله منفسخ اولور عقودده اولور وبونده فسخ قضا ورضايه توقف ايتمز همان مجرد درت قوليله اولور امام اعظم وامام محمد عندلرنده بايعك فسخى علمندن لازمدر امام ابى يوسف ايچون خلاف واردر ❊(صح الشراء والبيع لما لم يراه والاشارة اليه) اى المبيع (اوالى مكانه شرط الجواز) فلو لم يشر الى ذلك لم يجز اجماعا فتح وبحر وفى حاشية اخى زاده الاصح الجواز ❊ بايعله مشترينك كورمدكلرى نسنه يى بيع وشرالرى صحيح ومشروعدر مبيع كندويه وصف وبيان ايتسون ويا ايتمسون ووصف اولنديغى وجه اوزره اولسون ويا اولمسون وكرك حاضر اولسون اولمسون ❊ كذا فى الدر المنتقى ❊ مبيعه ويامكاننه اشارت جوازك شرطيدر بس مبيعه اشارت اولنمزسه اجماعا بيع جائز اولمز لكن اخى زادەنك حاشيه سنده اصح اولان بيعك بلا اشارة ولا حضور جوازيدر ديو مرسومدر مثلا بركسەنك قريه ده بولنان بغداينى شهرده بيع ايتمسى مثللو ❊(وله) اى للمشترى (ان يرده اذا رآه) الا اذا حمله البائع لبيت المشترى فلا يرده اذا رآه الا اذا عاده الى البائع اشباه (وان رضى) بالقول (قبله) اى قبل ان يراه لان خياره معلق بالرؤية بالنص ولا وجود للمعلق قبل الشرط ❊ مشترى ايچون بلا رؤية اشترا ايتديكى نسنه يى كوردكده رد واردر هرنقدر قبل الرؤية قول ايله راضى اولورسه ده زيرا خيارى نصله رؤيته معلقدر بس شرطدن مقدم معلق ايچون وجود اولمز واكر رضاسى فعل ايله اولوب انده تصرف ايدرسه خيارى زائل اولور الا بائع مبيعى مشترينك خانه سنه كتوررسه كوردكده آنى رد ايدەمز الا بايعه اعاده ايدرسه رد ايدر عدم اعاده صورتنده رد ايدەمديكى ردنده حمله محتاج اولمغله كانه مشترينك عندنده عيب حادث ظهور ايتمش كبى اولديغنه مبنيدر وعيبله خيار شرط ورؤيتله ردك مؤنتى مشترينك اوزرينەدر ورؤيتدن مراد عموم مجاز طريقيله مقصوده عالم اولمقدر زيرامسك اشترا ايدن كسه يه خيار رؤيتك ثبوتى شميله در

رؤيتيله دكلدر ومقدما كورديكى نسنه يى اشترا ايدوب بعده آنى متغير اولمش بولسه امدى رؤية سابقه سى الآن مقصود اولان شيئى معرفت دكلدر واعمانك رؤيتى مبيعك اوصافنى بيانيله اولورده خيار انكله ثابت اولور ❊(ولو فسخه قبلها) قبل الرؤية (صح) فسخه (فى الاصح) بحر لعدم لزوم البيع بسبب جهالة المبيع فلم يقع منبرما ❊ واكر مشترى قبل الرؤية بيعى فسخ ايدرسه قول اصحده فسخى صحيح اولور مبيعك جهالتنه بناءً بيع لازم اولمغله بيع قطعا واقع اولمدى سؤال اولنورسه كه خيار رؤيتده قبل الرؤية فسخيله اجازت ميانلرنده فرق نه كه اجازتده صحت ولزوم اولميور ديكر بلكه فسخ صحيح ولازم اوليور حالبوكه حديث شريفده كه { من اشترى شيئا لم يره فله الخيار اذا رآه ان شاء اخذه وان شاء تركه } دەشرطده تعليقده ايكيسى برابرلردر جواب ويريلوركه ميانەلرنده فرق واردر زيرا فسخه سبب آخر واركه اشبو عقدك عدم لزوميدر امدى لازم اولميان عقدى مشترى ايچون فسخ مشروعدر اما اجازته سبب آخر موجود اولمغين عدم اوزره باقى قالدى خلاصهٔ كلام بودركه قبل الرؤية مبيعك جهالتنه بناءً عقد لازم دكلدر وقتاكه كوردكده عقدك عدم لزومنه برسبب دخى پيدا اولدى بلكه رؤيتدر امدى برمسببه ايكى سببك اجتماعنه برمانع يوقدر ❊ كذا فى البحر بتصرف ❊(ويثبت الخيار) للرؤية (مطلقا غير موقت) بمدة هو الاصح عناية لاطلاق النص مالم يوجد مبطله وهو مبطل خيار الشرط مطلقا ومفيد الرضى بعد الرؤية لاقبلها درر فله الاخذ بالشفعة ثم رد الاول بالرؤية درر من خيار الشرط فليحفظ ❊ اشبو رؤيت ايچون اولان خيار مطلقاكه بروقتله موقت اولميەرق جميع عمرده ثابت اولور مادام كندوبى ابطال ايدر برشئ موجود اولمدقجه انجق اصح اولان قول بودر نصكه مار الذكر حديث شريف مطلق اولمغله وكندوبى مطلقاكه بعدالرؤية صراحةً ويادلالةً ابطال ايدن شئ خيار شرطى ابطال ايدن و بعد الرؤية مبيعى قبضى وبيعه عرضى وشفعه ايله مثلا جوارندەكى دارى اخذى كبى رضاسنى افاده واشعار ايدن شيلردر قبل الرؤية رضايى مفيد اولان شى خيار رؤيتى ابطال ايتمز بناءً عليه مشترى ايچون قبل الرؤية جوارندەكى عقارى شفعه ايله اخذ بعده رؤيتله مقدمكى اشترا ايتديكى مبيعى رد واردر بوعباره دررك خيار شرطندن منقولەدر ❊(ويشترط لفسخه علم البائع) بالفسخ خوف الغرر ❊ مشترينك فسخنه بايعك فسخه علمى شرط قلندى بايعك غررى خوفندنكه انك شراسنه اعتماد ايله سلعه سنه ديكر مشترى طلب ايتميه ❊(ولا خيار البائع مالم يره) فى الاصح ❊ قول اصحده كورمديكى نسنه يى بيع ايدن بايع ايچون خيار يوقدر شرايه

معلق اولمغله انك غیریده اولمز و بیعدن مراد ثمن نقد ایله اولان بیعدر مثلا ارثله مالك
اولدیغی شیئی کورمدین بیع کبی اما سلعه سلعه مقابلنده بیع اولنورسه متعاقدینك
هر بری عوضی کورمدکلرینه نظرا کندولرینه خیار واردر ❊ (وکفی رؤیة
مایؤذن بالمقصود کوجه صبرة ورقیق و) وجه (دابة) ترکب (وکفلها)
ایضا فی الاصح (و) رؤیة (ظاهر ثوب مطوی) وقال زفر لا بد من نشره کله
وهو المختار کما فی اکثر المعتبرات قاله المصنف ❊ مبیعك رؤیتنده کندودن مقصود
ایذان واعلام ایدن صبره که غلالدن کومه نك وعبید وامانك ورکوب ایچون
اولان دابه نك یوزینی کورمك کفایت ایدر وقول اصحده دابهٔ مشروحه نك
کفلیکه صغریسنی دخی کورملك لازمدر کندو دن مقصود مؤخری اولمغله
مجرد وجهنی کورمك کفایت ایتمز رقیق بونك خلافنه در و بوکلمش
اولان ثوبك ظاهرینی رؤیت دخی کفایت ایدر ظاهر باطنی معرف اولمغله
الاسمور کبی باطنی مقصود اولورسه آنده رؤیتدن لازمدر امام
زفر رحمه الله تعالی کلیسنی نشردن لازمدر بیوردیلر ومختار اولان بودر
نکم اکثر معتبراتده مرسومدر ومکیلات وموزونات قبیلندن اولان صبره نك
التی اوستنه اویمایوب پك ردی ظهور ایدرسه امدی خیار عیب ثابت اولور
مضمون مشروحی مصنف کرامت نصاب علیه رحمة الملك الوهاب بیوردیلر
❊ (وداخل دار) وقال زفر لابد من رؤیة داخل البیوت وهو الصحیح وعلیه الفتوی
جوهرة وهذا اختلاف زمان لا برهان ومثله الکرم والبستان ❊ ودارك داخلی
رؤیت کفایت ایدر امام زفر رحمه الله تعالی داخل بیوتی رؤیتدن لازمدر دیدی
وصحیح اولان قول بودر وفتوی بوقولك اوزرینه در وبو اختلاف زمان قبیلندندر
اختلاف برهان دکلدر لکن بوقولی وهو الصحیح وعلیه الفتوی قولنه منافیدر
وکرم وبستان دخی دار مثللودر یعنی ظاهرلرینی رؤیت کفایت ایتمز بلکه باغده
اوزمدن هر بر نوعنی ورمانده حلونی وحامضی رؤیتدن لازمدر ❊ (و) کفی
(جس شاة لحم ونظر) جمیع جسد (شاة قنیة) للدر والنسل مع ضرعها
ظهیریة وضرع بقرة حلوب وناقة لانه المقصود جوهرة ❊ لحمیچون اشترا اولنان قیونی
جسیکه یدیله اللمسی وسود ونسلی ایچون اخذ اولنان قیونك ممه سیله برابر جمیع
جسدنه نظری وسود او بقره وناقه نك ممه سی مقصود اولمغله اکا نظری
کفایت ایدر اقتنیته یعنی اتخذته لنفسی قنیة معناسنه که نسل وسود ایچون اخذ ایتدم
تجارت ایچون اخذ ایتمدم دیمك مراددر ❊ (و) کفی (ذوق مطعوم) وشم مشموم ❊
ماکولات نوعندن اولان شیئی ذوقکه طاتمق وشم اولنور مقوله دن اولان
نسنه یی قوقولق کفایت ایدر که رؤیت مقامنه قائم اولور ودفوف مغازیده

صوتنی سماعدن لازمدر زیرا بر شیئه علم آنجق اله ادراکنی استعمال اولور
خیاری انجق آنی ادراکله ساقط اولور ❊ (لاخارج دار وصحنها) علی المفتی به
کمام (اورؤیة دهن فی زجاج) اوجود الحائل ❊ ماسبقده مرور ایتدیکی مثللو
قول مفتی به اوزره دارك خارجنی وحولیسنی ویا سرچه درونده یاغی کورمك
حائل بولنمغله رؤیت کفایت ایتمزینه بویله آینده یه نظر ایله مبیعی کورسه
خیار ساقط اولمز عینی کورمیوب مثالی کورمکله زیرا قول مختار اصل رؤیت
مرئینك صورة منطبعه ومرتسمه سنه اولوب آینده ده کی بر وجه انعکاس انك مثلی
اولان شکل منعکسه یه دکلدر اکر شکل منعکسه یه اولورسه خیار ساقط اولور کانه
عینی کورمش کبی اولمغله ❊ (وکفی رؤیة وکیل قبض و) وکیل (شراء لا رؤیة
رسول) المشتری وبیانه فی الدرر ❊ وقبض وشرایه وکیل اولان کمسه نك رؤیتی
کفایت ایدر مشترینك رسولنکی کفایت ایتمز معراج صاحبی دیرکه وکیل ایله
رسول بینلرنده فرق وکیل عقدی موکله مضاف قلمز رسول مرسله مضاف قیلر
اشبو مسئله نك بیان وتفصیلی درر ده در ❊ (وصح عقد الاعمی) ولو لغیره وهو
کالبصیر الا فی اثنتی عشرة مسئلة مذکورة فی الاشباه ❊ اعمانك عقدی صحیح اولور
هر نقدر وصی ووکیل اولمسی مثللو غیری ایچون اولورسه ده اعمی هر بر اموردہ بصیر
کبیدر الا اون ایکی مسئله ده بصیر کبی دکلدر اشباهده مذکوردر که اعمانك اوزرینه
جهاد وجمعه وجماعت لازم دکلدر هر نقدر قائدی بولنورسه ده وقول معتمد اوزره
مطلقا شهادته وقضایه وامامت عظمایه اهل دکلدر و بر کمسه کندونك
کوزینی چیقارسه دیت لازمه اولمز بلکه حکومة عدل لازمه اولور ونمازده
امامتی مکروهدر لکن قومك اعلمی اولورسه دکل واعمی اولان عبدی کفارت ایچون
عتق مشروع دکلدر مشار الیه اشباه مؤلفی زین بن نجیم دیرکه اعمانك ذبیحه
وصید وحضانه واشترا ایتدیکی نسنه یی وصفیله رؤیتی وقبله حقنده اجتهادینه
دائر احکامی بن کورمدم لکن لایق اولان ذبیحه سنك کراهتیدر ومحضونی
حفظه مقتدر اهل اولورسه حضانه یه اهل اولور یوقسه اولمز وناظر ووصی
اولور ❊ انتهی حلبی ❊ (وسقط خیاره بجس مبیع وشمه وذوقه) فیما یعرف بذلك
(ووصف عقار) وشجر وعبد وکذا کل ما لا یعرف بجس وشم وذوق حدادی
او بنظر وکیله واوابصر بعد ذلك فلا خیار له ❊ اعمانك وقوفی اولمغله وطا تمغله
معلوم اولور نسنه لرده اعمانك مبیعی جس وشم وذوقیله وعقار وشجر وعبدی
ممکن اولدیغی مقداری کندویه وصف وبیانله وهر بر جس وشم وذوقله بلنمیان
شی دخی بنه بویله در وصفندن لازمدر ویاخود وکیلنك نظریله خیاری ساقط اولور
اکر منز بورلر ایله راضی اولدم دیر ایسه بوندنصکره کوزی کورر سه کندویه

خيار اولمز ساقط اولمغله عودت ايتمز بصير اولهرق اشترا ايدوب بعده اعمى
اولورسه خيار وصفنى بيانله اولمغله انتقال ايدر ✻ هـذا كله (اذا وجدت)
المذكورات كشم الاعمى وكذا رؤية البصير وجه الصبرة ونحوها نهر (قبل شرائه
ولو بعده ثبت له الخيار بها) اى بالمذكورات لا انها مسقطة كما غلط فيه بعضهم ✻
اشبو ما ر الذكر اعمانك شمى وبصيرك وجه صبره‌يى رؤيتى امثالى شيلرك كليسنك
خيارى اسقاطلرى مذكوراتك شرادن مقدم اولديغنه نظراً در اما من بورلر
شرادن صكره اولورلرسه انلر ايله مشترى‌يه خيار ثابت اولور يوقسه من بورلر
خيارى اسقاط ايتمزلر نتكم بعضيلر بونلر ايله ساقط ظنيله غلط ايتديلر
✻ (فيمتد) خياره فى جميع عمره على الصحيح (مالم يوجد منه مايدل على الرضى
من قول اوفعل) او يتعيب او يهلك بعضه عنده ولو قبل الرؤية ولو اذن
للاكار ان يزرعها قبل الرؤية فزرعها بطل لان فعله بامره كفعله عينى ✻
ايمدى بعد الشراء ما ر الذكر شم اعمى ورؤية البصير وجه الصبرة امثالى
شيلر ايله خيار ثابت اولمغله قول صحيح اوزره مشترى‌نك خيارى جميع عمرنده
ممتد اولور مادام كندودن رضايه دلالت ايدر قول ويافعل بولنميوب
وياخود كندونك عندنده مبيعه برعيب طارى ويا بعضيسى هلاك اولمديجه
من بورلر هرنقدر قبل الرؤية اولورلر ايسه‌ده مبيع مشترى‌نك عندنده عيبلنور سه
ردايده‌من بايعه ضرر اولمغله وبعضيسنك هلاكيله تفريق صفقه لازم كلور
مثلا ثيابك برنى بيع وياهبه مع التسليم صورتلرنده اولديغى كبى كندى ايچون
خيار رؤيت اولان كمسه قبل الرؤية ارضى زراعتله مزارعه اذن ويرمكله زراعت
ايتسه خيار باطل اولور زيرا انك امرى ايله فعلى كندونك فعلى كبيدر ✻ واوشرى
نافجة مسك فاخرج المسك منها لم يرد بخيار رؤية ولاعيب لان الاخراج يدخل
عليه عيبا ظاهرا نهر ✻ بركمسه مسك كوبه‌كنى اشترا وكندودن مسكى
اخراج ايتدكده رايحه‌سى منقطع اولمش بولنسه انى خيار رؤيتله وعيبله
رد ايده‌من كندونك عندنده عيب اخر حادث اولمغله نهايتى نقصان قيمتيله رجوع
ايدر ✻ (ومن رأى احد ثوبين فاشتراهما ثم رأى الاخر فله ردهما) ان شاء (لارد الاخر
وحده) لتفرق الصفقة ✻ بركمسه مقدما ايكى ثوبك برينى كوروب صكره ايكيسنى
بردن اشترا وديكرينى دخى كورسه‌ده لرسه ايكيسنى بردن رد ايدر فقط برينى ردايده‌من
صفقه‌نك تفرقى لازم كلمك ايله ✻ (ولواشترى مارأى) حال كونه (قاصد الشرائه
عند رؤيته فلو رأه لا لقصد شراء ثم شراه قيل له الخيار ظهيرية ووجهه ظاهر لانه
لايتأمل التأمل المفيد بحر قال المصنف ولقوة مدركه عولنا عليه (عالما بانه مرئيه السابق
وقت الشراء فلو لم يعلم به خير) لعدم الرضى درر (فلا خيار له الا اذا تغير)

فيخير ✻ بركمسه كورديكى وقتده شراسنى قصد ايده‌رك كورديكى
نسنه‌يى حين شراسنده سابقا كورديكى شيدر ديه‌رك اشترا ايلسه امدى
كندى ايچون خيار رؤيت اولمز الا متغير اولمش اولورسه مخير قلنور
واكر سراسنى قصدا ايتمكسزين كوروب بعده اشترا ايدرسه بعضيلر كندى ايچون
خيار اولور ديديلر اشبو بعضك قوللرينك وجهى ظاهردركه صورة
مشروحه‌ده مشترى تأمل مفيد ايله تأمل ايده‌من ومصنف مرحوم ديركه
بو قولك دليلى قوى اولمغله كندويه اعتماد ايلدك واكرك حين شراده
مقدما كورديكى اولديغى معلومى اولمزسه مخير قلنور رضاسنى موجب
برشئ بولنممغين مثلا برجاريه‌يى مقدما كوروب بعده آنى نه مقابلى
اوله‌رق اشترا ايدوب كورديكى جاريه اولديغنى بلمسى كبى ✻ (رأى ثيابا
فرفع البائع بعضها ثم اشترى الباقى ولايعرفه فله الخيار) وكذا لو كانا ملفوفين
وثمنهما متفاوت لانه ربما يكون الاردى بالاكثر ثمنا ✻ بركمسه برمقدار اثوابى
كوروب بعده بايع انك بعضيسنى قالدردقدنصكره باقيسنى بلميه‌رك اشترا ايلسه
كندى ايچون خيار اولور بونه بويله ايكيسى بربرينه لف اولنوب وثمنلرى متفاوت
اولسه امدى انلرى اشترادة كندويه خيار اولور زيرا بعض اولوركه اردى
ثمنا اكثر اولور حالبوكه مشترى‌نك معلومى اولمز ✻ (ولوسمى لكل واحد) من الثياب
(عشرة لا) خيار له لان الثمن لما لم يختلف استويا فى الاوصاف بحر ✻
واكر صورة مشروحه‌ده ثيابك هربرى ايچون ثمن تعيين اولنوب مثلا اون درهم
تسميه اولنورسه كندويه خيار اولمز زيرا ثمن وقتاكه مختلف اولمديسه ثوبلرى
اوصافده مساوى اولديلر ✻ (والقول للبائع) بيمينه (اذا اختلفا فى التغير)
هذا (والمدة قريبة وان بعيدة فالقول للمشترى) عملا بالظاهر وفى الظهيرية
الشهر فما فوقه بعيد وفى الفتح الشهر فى مثل الدابة والمملوك قليل ✻
واكر مدة قريبه‌ده مبيعك تغيرنده بايعله مشترى اختلاف ايتسه‌لر قول يمينيله
بايعكدر واكر مدت بعيده اولورسه عملا بالظاهر قول مشتريكدر زيرا ظاهر
اولان برشى دار تغير اولان دنياده بلاتغير مدة طويله قالمز مثلا جاريه شابه
طول مدتله عجوزه اولور شارحك عملا بالظاهر قولى مسئلتينك ايكيسنه تعليل اولمسى
ظاهردر ظهيريه‌ده برماه ومافوقى بعيددر وفتحده دابه مملوك امثالى
شيلرده برماه قليلدر ديو مذكوردر شرنبلالى مدت اشيانك اختلافيله مختلفه
اولور ديدى امدى اشجارك تغيرى برسنه‌ده دوابنكى اقلده اولور ✻ (كما)
ان القول للمشترى بيمينه (لو اختلفا فى) اصل (الرؤية) لانه ينكر الرؤية وكذا لوانكر
البائع كون المرد ومبيعا فى بيع بات اوفيه خيار شرط اورؤية فالقول للمشترى

ولو فيه خيار عيب فالقول للبائع والفرق ان المشترى ينفرد بالفسخ فى الاول
لا الاخير ﴾ تنكم اصل رؤيتده اختلافلرى صورتنده قول يمينيله مشترى نك اولديغى
مثللو رؤيتى انكارنه بناأ ينه بويله بيع باتله ويا خيار شرطله ويا رؤيتله منعقد اولان
مبيعك مرد وديتنى بايع انكار ايلسه قول مشترى نك اولور زيرا رديله بيع منفسخ
اولمغله بايعك ملكى كندونك يدنده بولندى امدى كرك امين وكرك مودع
وغاصب كبى ضمين اولسون كندى ملكنى تعيينده قول قابضك اولور خلاصهٔ كلام
خيار شرطده سلعه مشترى نك مقبوضى اولوب وتعيينده اختلاف اولنسه
قول مشترى نك اولور بيع باتده رد اقاله ايله ويا توليت ومرابحه ده خيانتك ظهورى
ايله ويا كندوده وصف مرغوبك فواتيله اولور واكر مبيعده خيار عيب
اولورسه قول بايعك اولور زيرا عقد بونده مشترى نك فسخيله منفسخ اولمز كه
حتى قاضى كندويه حكم ايده امدى مشترى فسخى مدعى و بايع منكر اولمغله
قول كندونك اولور مباالرنده فرق اولكندهكه قول مشترى ايچون اولان خيار
شرط وخيار رؤيت مسئله سنده فسخله مشترى منفرد اولوب واخيركه خيار
عيبده اولمسيدر ﴾ (اشترى عدلا) من متاع ولم يره (وباع) اولبس نهد
(منه ثوبا) بعد القبض (اووهب وسلم رده بخيار عيب لا بخيار رؤية اوشرط)
الاصل ان رد البعض يوجب تفريق الصفقة وهو بعد التمام جائز لا قبله فخيار
الشرط والرؤية يمنعان تمامها وخيار العيب يمنعه قبل القبض لا بعده ﴾
بركسه كورميهرك بردنك متاعى اشترا وبعد القبض اندن برثوبى بيع و ياليس
وياهبه و تسليم ايلسه انى خيار عيبله رد ايدر خيار رؤيت وشرطله رد ايدهمز
شارحك بعد القبض قوليله تقييدى قبل القبض مزبور ثوبك بيع وهبهسى صحيح
اولمديغى مبنيدر اشبو مسئله ده اصل وقاعده بودركه مبيعك بعضيسنى رد تفريق
صفقهيى موجبدر تفريق صفقه بعد تمام الصفقة جائز در قبل تمام الصفقة جائز
دكلدر امدى خيار شرطله خيار رؤيت صفقه نك تمامنه مانعلردر خيار
عيب قبل القبض مانع اولور بعد القبض اولمز ﴾ وهل يعود خيار الرؤية بعد
سقوطه عن الثانى لا كخيار شرط وصححه قاضيخان وغيره ﴾ خيار رؤيت
بردفعه ساقط اولدقدنصكره عودت ايدرمى امام ثانىدن خيار شرط كبى بردفعه
ساقط اولدقدنصكره عودت ايتمز ديو مرويدر و بو قولى قاضيخان وسائر
فقهاى كرام تصحيح ايتديلر سقوطى مثلا خيار رؤيتله اشترا ايتديكى نسنهيى
كورمدين بيع وياهبه و تسليم ايتمك كبى امدى بونلر رضايه دلالت ايتمكله قبل
الرؤية وبعد الرؤية خيار باطل اولور ايمدى بوقولك مقابلى خيارك بقاسيدر كويا مانع
زائل اولمغله ينه خيار رؤيت مقتضاسنى عمل ايدر شمس الائمه امام سرخسى عليه

رحمة القدسى بوقوله ذاهب اولمشدر ﴾ فروع شرى شيأ لم يره ليس للبائع
مطالبته بالثمن قبل الرؤية ولو تبايعا عينا بعين فلهما الخيار مجتبى ﴾ بركسه
كورمديكى نسنهيى اشترا ايلسه بايعه قبل الرؤيه كندودن ثمن مطالبهسى
يوقدر صفقه نك تمامى بولنمغله واكر عينى عين مقابلهسنده بيع ايدرلرسه متعاقدين
ايچون خيار ثابتدر هر برلرى كندولرى ايچون اولان عوضه مشترى
اولدقلرينه بناأ ﴾ شرى جاريه بعبد والف فتقابضا ثم رد بائع الجاريه
العبد بخيار رؤية لم يبطل البيع فى الجاريه بحصة الالف ظهيرية لما مر انه لا خيار
فى الدين ﴾ بركسه برجاريهيى برعبد ايله بيك غروش مقابلى اشترا ايدوب
وتقابض ايتسهلر بعده بايع جاريه عبدى خيار رؤيتله رد ايلسه جاريهده
بيكك حصهسندن بيع باطل اولمز ماسبقده مرور ايدن دينده خيار اولمز مضمونه بناأ
بونك مثلى محيطده مرسومدركه بركسه برعينى كورمديكى برعينله وبرمقدار
دين مقابلى بيع ايدوب بعده عينى كوروب رد ايلسه عينك حصهسنده بيع
منتقض اولور دينك حصهسنده اولمز ﴾ انتهى ﴾ اراد بيع ضيعة ولا يكون للمشترى
خيار فالحيلة ان يقر بثوب لانسان ثم يبيع الثوب مع الضيعة ثم المقر له يستحق
الثوب المقر به فيبطل خيار المشترى للزوم تفريق الصفقة وهو لا يجوز الا
فى الشفعة والواجبة ﴾ بركسه مشترىيه خيار اولميهرق ضيعه سيكه عقارينك
بيعنى مراد ايلسه امدى بونده حيله كندى ثوبنى بركسهيه مقدما اقرار بعده اول ثوبى ضيعه
ايله برابر بيع ايدوب صكره مقرله ثوب مقربهه مستحق جقمقدر امدى تفريق
صفقه لازم كلمك ايله مشترى نك خيارى باطل اولور تفريق صفقه انجق شفعهده
جائز اولور مجمع شرحنده مرسومدركه شفيعك دارى مبيعك بعضيسنه ملاصق
اولسه شفعه انجق ملاصقه اولديغى طرفده اولور بونده هرنقدر تفريق صفقه
ايجاب ايدرسه ده ﴾ انتهى ﴾ شرى شيئين وباحد هما عيب ان قبضهما له رد
المعيب والا لا لما مر ﴾ بركسه برنده عيب اولان ايكى نسنهيى بردن اشترا ايلسه
امدى انلرى قبض ايتمش اولورسه كندويه معيبى رد واردر يوقسه يوقدر
زيرا ماسبقده مرور ايتديكه مشترى ايچون بعد القبض صفقه تمام اولمغله مبيعك
بعضيسنى خيار عيبله رد مشروعدر قبل القبض دكلدر قبض صفقه نك تمامندن
اولمغين والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴾ (باب خيار العيب) ﴾

خيارك عيبه اضافتى برشيئك سببنه اضافتى قبيلندندر عاب فعلى لازم اوله رق استعمال

اولنور عاب المتاع تركيبنده صارد'ا عيب معناسنه اولديغى كبى ومتعديده اولور
عابه زيد كبى تشديد ايله عيبه نسبه الى العيب معناسنه در * حموى * هو لغة
مايخلو عنه اصل الفطرة السليمة وشرعا ماافاده بقوله (من وجد بمشريه ماينقص
الثمن) ولو يسيرا جوهرة (عند التجار) المرادبهم ارباب المعرفه بكل تجارة
وصنعة قاله المصنف (اخذه بكل الثمن اورده) مالم يتعين امساكه كحلا لين
فاحرما اواحدهما * عيب لغتده برشيئك اصل خلقة اصليه واساسى كندودن
خالى وبوش اولان شيدر واشبو معنى هرنقدر معناى لغوى ايسه ده لكن
اوزرينه احكام تفريعنده بنه كندولرى اعتبار اولندى كورمز مسنكه بركسه
برآخر كسنه يه سكا اشبو بغدايى بيع ايتدم ديو اشارت ايدوب مشترى كوروب ورداتنى
بلميه رك قبول ايتدكدنصكره انك رداتى عينه مطلع اولسه كندويه انى خيار عيله رديوقدر
زيرا حنطه نك فطرة اصليه سنده جيد وردى و وسط اولمق وزردر عيبسه اصل
فطرة سليمه نك كندودن خالى اولديغى بلل ورطوبت وبت دشمك وتعفن
امثالى آفات وفساددر * كذا فى الشرنبلالية * وشرعا عيب مصنفك من وجد الخ
قوليله افاده ايتديكى عند التجار نقصان ثمنى موجب اولان شيدر محل افاده
متنك ماينقص الثمن قوليدر يعنى بركسه اشترا ايتديكى نسنه ده هرنقدر قليل
اولورسه ده عند التجار نقصان ثمنى موجب اولور برعيب بولورسه انى
بائعك كليسيله اخذ ايدر ويارد ايدر مادام حلالكه احرامسز اولان ايكى
كمسه نك بريسى ديكرندن برصيد اشترا ايدوب بعده برى ويا ايكيسى
بردن احراملنوب مبيعى معيب بولمغله اولديغى مثلا و امساكى تعيين
ايتمزسه بس بونده رد ايتمسى ممتنع اولمغله نقصان ثمنله رجوع ايدر تانك ضميله
تجارتا جرك جميدر تجارت وصنعتله اولان هر براراباب معرفتمراددر
خيار مشروحك سببى مطلق عقدك مبيعك عيبدن سلامتنى ايجاب ايتمسيدر
بس سلامت فوت اولمغله خيار ثابت اولدى ثمندن تنقيص اولنمديغى اوصافه
ثمندن برشى مقابل اولمديغنه مبنيدر اشبو مسئله يى بيانده بعض قيود زياده سندن
لازمدر اولا عيبك بايعك عندنده اولمسى ثانيا مشترينك انى حين بيعده
بلمسى ثالثا وقت قبضده بلمسى رابعا بلامشقة اول عيبك زوالى ممكن
اولمقدر واكر بلامشقة زوالى ممكن اولورسه احرا مده كى جاريه نك
احرامى كبى بونده خيار اولمز تحليلنه طريق اولمغله دخى ولوالجيه ده مرسومدركه
بركسه برثوب اشترا ايدوب انده دم بولسه بس دم غسل اولنمغله ثوبه نقصان
عارض اولورسه معيب اولور عيبك تعريفى بولنمغله يوقسه عيب عد اولنمز
خامسا خاصه برعيبدن وعموما جميع عيوبدن برائتى شرط قلنمامق سادسا

قبل الفسخ عيب زائل اولمقدر اكر زائل اولورسه رد ايده مز مثلا كوزينك
بياضنك منجلى اولوب وياحامنك زوالى كبى * بحر * وفى المحيط وصى او وكيل
اوعبد مأذون شرى شيئا بالف وقيمته ثلاثة آلاف لم يرد بعيب بخلاف خيار الشرط
والرؤية اشباه للاضرار بيتيم وموكل ومولى * ومحيطده مذكوردركه
بروصى وياكيل وياعبد مأذون مثلا قيمتى اوچ بيك غروش اولان نسنه يى بيك
غروشه اشترا ايلسه عيبله رد ايده مز يتيمه وموكله وسيده اضرار اولمغله اما خيار
شرطله خيار رؤيت عيبك خلافندركه بونلرده تمام صفقه منعدم اولمغله
رد مشروعدر * وفى النهر وينبغى الرجوع بالنقصان كوارث شرى من التركة
كفنا ووجدبه عيبا ولوتبرع بالكفن اجنبى لايرجع وهذه احدى ست مسائل
لارجوع فيها بالنقصان مذكورة فى البزازية وذكرنا فى شرحنا للملتقى معزيا للقنية
انه قدير دبالعيب ولايرجع بالثمن * ونهرده مرسومدركه بعض نقصانله رجوع
اولنور مثلا بر وارث تركه دن ميته بركفن اشترا ايدوب انى عيبلو بولمسى كبى امدى
بونده رد ايده مز نقصانيله رجوع ايدر واكر مزبور كفنى براجنبى كمسه تبرع
ايتمش اولورسه رجوع ايده مز اشبو مسئله كندوده نقصانله رجوع اولنميان
مسائل ستك بريدر اولده بزازيه ده مذكوره در ايكنجيسى بركسه كندونك مديون
مستغرق اولان عبد مأذوندن برنسنه اشترا ايدوب وانى معيب بولسه امدى
ثمننى ادا ايتمش اولورسه كرك مزبور عبدك كندوسنه وكرك بايعنه رد
ايده مز واكر تأديه ثمن ايتمش اولورسه رد ايدر اكر ثمن بلاتعيين نقوددن
ويامكيلات وموزوناتدن اولورسه زيرا سيد رديله مأذونى كندودن مطالبة
ثمندن دفع ايدر واكر ثمن عرض اولورسه رد ايده مز اوچنجيسى بركسه
كندى عبدينه برجاريه مقابله سنده كندوسنى بيع ايلسه امدى انده عيب بولسه
جاريه يى رد ايدوب عبددن كندى نفسنك قيمتنى اخذ ايدر امامينه كوره
امام محمد رحمه الله تعالى جاريه نك قيمتنى اخذ ايدر بيوردبلر دردنجيسى وارث
كندى مورثنه برنسنه بيع ايليوب بعده مشترى وفات ايدوب مبيعه بايع وارث
اولوب وانى معيب بولسه وارث آخرده بولنورسه كندويه رد ايدر واكر
مورث مديون اولمغله بايع وارث اولمزسه رد اولنمز ونقصان قيمتله رجوع ده
اولنمز بقيه مسائل بحرده مسطوره در شارح رحمه الله تعالى ديركه قنيه دن
نقل ايله ملتقى شرحنده ذكر وبيان ايتدك بعض اولوركه مبيع عيبله رد اولنور
ومشترى ثمنله رجوع ايده مز مثلا بركسه عبدنى بيع وتسليم
ايتدكدنصكره ثمننى قبضه بررجلى توكيل ايتمكله وكيل بن مزبور
ثمنى قبض ايتدم وضايع اولدى ديوب وياخود موكله دفع ايتدم ديوب اول دخى

دفعنی وضیاعنی بالکلیه انکار ایتکله قول یمینیله وکیلک اولوب ومشتری
ثمندن بری اولد قده آنده برعیب بولوب رد ایلسه بایعه ثمنیله رجوع ایده مز
میانه‌لرنده عقد بولنیوب کندوسی قبض ثمنده همان امین اولوب انجق نفسندن
ضمانی دفعده قولی تصدیق اولنمغله بوندن ظاهر ومتبین اولان آمر وکیلک
کندویه ثمنی دفعنی تصدیق واقرار ایدرسه مشتری بعدالرد بالعیب ثمنله امره
رجوع ایدر قابضه رجوع ایده مز ❊ کذا فی الحلبی ❊ (کالاباق) الا اذا ابق من المشتری
الی البائع فی البلدة ولم یختف عنده فانه لیس بعیب واختلف فی الثور والاحسن انه
عیب ولیس للمشتری مطالبة البائع بالثمن قبل عوده من الاباق ابن ملک قنیة ❊
عند التجار نقصان ثمنی موجب اولان عیب اباق کبیدر اباق همزه نک کسریله
اسمدر مصدری ابقادر بابی ضرب در آبق من غیر ظلم سیدندن فرار ایدندر هارب
ظلمی سببیله فرار ایدندر بوکا کوره اباق عیب هرب عیب دکلدر الاباق
بلده ده مشتریدن بایعه اواوب وبایعک عندنده اختفا ایتمش اولورسه
بوعیب دکلدرو اکر اختفا ایدهجک اولوب ویا قریه دن قریه یه اولورسه
عیبدر اوکوزک فرارنده اختلاف اولندی احسن اولان آنک عیب اولمسیدر
مشتری ایچون بایعدن مبیعک اباقندن عودندن مقدم ثمنی مطالبه یوقدر ❊ (والبول
فی الفراش والسرقة) الا اذا سرق شیئا للاکل من المولی اویسیرا کفلس وفلسین
ولوسرق عند المشتری ایضا فقطع رجع بربع الثمن لقطعه بالسرقتین جمیعا ولو رضی
البائع باخذه رجع بثلاثة ارباع ثمنه عینی ❊ دخی فراشه بول وسرقت کبیدر
سرقتده کرک قطع ید ایجاب ایتسون وکرک ایتسون نباش وطرارکه
یان کسیجی کبی لکن مولی سندن اکل ایچون ویا بر وایکی منقر کبی آز برنسنه سرقت
ایدرسه عیب اولمز کویا کندو بی آج ومحتاج قومغله تقصیر مولا سنده اولمش اولور
واکر بایعک عندنده ایتدیکی مثلا و سرقتی مشتری نک نزدنده دخی ایتمکله
یدی قطع اولنورسه امدی ایکی سرقتدن ناشی قطع اولنمسیله ثمنک ربعیله
رجوع ایدر زیرا حرده یدک دنی نفسک دیتنک نصفیدر رقیقده قیمتنک نصفیدر
بس بونده نصف تلف اواوب لکن بری بایعک ودیکری مشتری نک عندنده بواننان ایکی
سبیله تحقق ایتمکله مقتضاسی تنصیف اولدیده نصف نصفله رجوع ایلدیکه
ربعدر صورة مشروحه ده بایع مبیعک اخذینه راضی اولورسه ثمنک اوچ ربعیله
رجوع ایدر ❊ (وکلها تختلف صغرا) ای مع التمییز وقدروه بخمس سنین
اویأکل ویلبس وحده وتمامه فی الجوهرة فلو لم یأکل ولم یلبس وحده لم یکن
عیبا ابن ملک (وکبرا) لانها فی الصغر لقصور عقل وضعف مثانة عیب وفی الکبر
لسوء اختیار وداء باطن عیب آخر ❊ واشبو عیوب مشروحه نک کلیسی صغرا

وکبرا مختلفلردر لکن صغیر ممیز اولملیکه آنی علمایش یاشیله تقدیر ویا خود
کندی باشنه اکل ولبسیله بیان بیوردیلر امدی یالکز کندی باشنه اکل
ولبس ایده مزسه انده مزبورلر عیب عد اولنمزلر صغر حالنده قصور عقل
وضعف مثانه دن ناشی اولمغله عیبدر وکبرده سوء اختیار وداء باطنی یه مبنی اولمغله
عیب آخردر ❊ فعند اتحاد الحالة بان ثبت اباقه عند بائعه ثم مشتریه کلاهما
فی صغره اوکبره له الرد لاتحاد السبب وعند الاختلاف لا لکونه عیبا حادثا کعبد
حم عند بائعه ثم حم عند مشتریه ان من نوعه له رده والا لا عینی ❊ امدی عیبک
حالتی متحده اولوب مثلا عبدک اباقی مقدما بایعک بعده مشترینک عندنده ثابت
وایکیسیده صغری ویا کبری حالنده اولورسه سبب متحد اولمغله آنی رد مشروعدر
واکر مختلف اولورسه کندی ایچون رد اولمز عیب حادث اولمغله مثلا بایعک
عندنده حمی مرضنه مبتلا اولوب بعده مشترینک نزدنده دخی محموم اولمسی
کبی بس ایکیسی بر نوعدن اولوب مثلا وقتلری براولوب سببلری متحد اولورسه
کندویه آنی رد واردر یوقسه یوقدر ❊ (بقی لو وجده یبول ثم تعیب حتی رجع
بالنقصان ثم بلغ هل للبائع ان یسترد النقصان لزوال ذلک العیب بالبلوغ ینبغی نعم فتح ❊
برمسئله باقی قالدیکه مشتری عبدی بایعک عندنده بول ایدر بولسه بعده کندونک عندنده
دیکر برعیب حادث اولمغله بایعه رد ممتنع اولدیغندن نقصان قیمتیله رجوع ایدوب
بعده بالغ اولمغله عیبی زائل اولسه بایعه نقصانی استردادی وارمیدر الجواب
لایق اولان اولمقدر ❊ (والجنون) هو اختلال القوة التی بها ادراک الکلیات تلویح
وبه علم تعریف العقل انه القوة المذکورة ومعدنه القلب وشعاعه فی الدماغ درر
(وهو لا یختلف بهما) لاتحاد سببه بخلاف مامر وقیل یختلف عینی ❊ دخی
عندالتجار نقصان ثمنی موجب اولان شی جنون کبیدر جنون حسنی قبحدن
تمییز ایدوب وکلیات عواقب اموری ادراک ایدن قوتنه اختلال طاری اولمقدر
واشبو بیان مشروحله عقلک تعریفی ظاهر ومعلوم اولدیکه عقل کلیاتی کندیله
ادراک اولنان شیدر وعقلک معدنی قلب وشعاعی دماغده در جنون شعاع
مشروحک انقطاعیدر واشبو جنونک سببی متحد اولمغله صغر وکبر ایله مختلف اولمز
اماسابق الذکر عیوب ثلاثه بونک خلافنه درکه صغر وکبر ایله انلر مختلف
اولورلر بعضیلر بو دخی مختلف اولور دیدیلر ❊ ومقداره فوق یوم ولیلة
ولا بد من معاودته عند المشتری فی الاصح والا فلا رد الا فی ثلاث زنا الجاریة
والتولد من الزنی والولادة فتح قلت لکن فی البزازیة الولادة لیست بعیب
الان توجب نقصانا وعلیه الفتوی واعتمده فی النهر ❊ جنونک مقداری برکون
وبرکیجه دن زیاده اولمقدر مادونی عیب اولمز بعضیلر برساعت دخی اولسه

عيبدر ديديلر بعضيلر جنون مطبق عيبدر غيريسى عيب دكلدر ديديلر مطبق
بابك فتحيله‌در وقول اصحده عيبك مشترى نك عندنده معاوده سندن لازمدر
واكر معاوده ايتمزسه رد ايده‌مز الااوچ مسئله‌ده هرنقدر معاوده ايتمزسه‌ده
بنه‌رد ايدر جاريه‌نك زانيه اولمسى وزنادن تولديكه آندن حاصله اولمسى لكن
رقيقك زنادن متولد اولمسى معاوده‌سى ممكن اولميان شيلردندر جذام كبى
شارح رحمه‌الله تعالى ديركه لكن بزازيه‌ده ولادت عيب دكلدر الا قيمته نقصان
ايراث ايدرسه عيبدر وفتوى بوقولك اوزرينه در مرسومدر وصاحب نهر قول معتمد
بودر ديدى زيرا ولادتدن طارى اولان ضعفى ازاله‌يه الله ذوالجلال حضرتلرى
قادردر ﴿وفيه الحبل عيب فى بنات ادم لافى البهائم والجذام والبرص والعمى
والعور والحول والصمم والخرس والقروح والامراض عيوب وكذاالادر وهوانتفاخ
الانثيين والعنين والخصى عيب واذا اشترى على انه خصى فوجده فحلافلا خيارله
جوهرة ﴿ونهرده مرسومدركه نساده حمل عيبدر بهائمده دكلدر جذام غراب وزننده
معاذالله تعالى برعلتدركه سود انك جميع بدنه انتشارندن تحدث ايدوب جمله
اعضانك مزاجى وهيئتى فاسد ومتغير اولوب وبدنه يارامز ياره‌لر وچبانلر
ظهور ايدر تركيده مسكينلك ديدكلريدر وبرص وعما وبركوزى كورمك وشاشى
وصاغر واخرس اولمق وقروحكه چبان وياره‌لر ومرضلر عيبلردر وهمزه‌نك
ودالك فتحيله ادركه خصيه‌لرك ياريلوب كندوده فتق ظهور ايتمك وعنين وخصى
اولمق بنه عيبدر وخصيكه اينانمش طواشه ديه‌رك اشترا ايدوبده فحلكه اركك
حركت صاحبى بولسه كندى ايچون خيار اولمز اشترا ايتديكى حالندن اتم
حالت اوزره اولمغله ﴿(والبخر) نتن الفم (والدفر) نتن الابط وكذا نتن
الانف بزازيه ﴿ بخر بانك وخانك فتحيله اغزك فناقوقسى معناسنه‌در
دفرقولتق قوقمق وبورون قوقمق بنه عيبلردر ﴿(والزنى والتولدمنه) كلهاعيب (فيها)
لافيه ولوامرد فى الاصح خلاصة (الاان يفحش الا ولان فيه) بحيث يمنع
القرب من المولى (او يكون الزنى عادة له) بان يتكرر اكثر من مرتين واللواطة بهاعيب
مطلقا وبه ان مجانالانه دليل الابنة وان باجرلا قنية ﴿ دخى زنا وزنادن تولد
اشبو مارالذكر عيوب اربعه‌نك كليسى جاريه‌ده عيبدر غلامده دكلدر قول
اصحده غلام هرنقدر امرد كه ساده رو اولورسه‌ده زيرا جاريه‌دن مقصود
استفراش وولد طلبى اولمغله مزبور عيبلر اكا مخل اولور اما غلامدن مقصود
استخدامدر امدى بونلردن برشى اكا مانع دكللردر اما بعض اشخاص خبيثه‌نك
ساده رو محبوبلره مخالطه والفتلرينه ميل ومحبتلرينه التفات اولنمز الا ايكى
اولكيكه بخر ايله دفرغلامده بك فاحش اولوب سيدينه قربه مانع اولورسه

(ويا)

وياخود زنا كندويه عادت اولوب ايكيدن زياده تكرر ايتمش اولورسه انده دخى
عيبدر جاريه‌ده لواطه‌يه ميل مطلقا كرك اجرتله وكرك مجانا وغلامده
پاره‌سيز مجانا عيبدر ابنه اولمسنه دليلدر واكر اجرتله اولورسه عيب دكلدر
﴿وفيها شرى حمارا تعلوه الحمران طاوع فعيب والالا واما التخنث بلين صوت
وتكسر مشى فان كثر رد لان اقل بزازيه ﴿وقنيه‌ده مذكوردركه بركسه برحمار
اشترا ايتسه كه كندويه حمارلر عالى اولوب آشار اولسه‌لر امدى كندوسى
مطاوعت ايدوب رضاسيله آشارلرسه مرض اولمغله عيب عد اولنور واكر
كندونك رضاسى اولمقسزين اشارلرسه عيب اولمز اما تخنثكه صوتى اينجه
قيلوب ومشيده قيريلوب بوكلمك پك چوق اولوب كندويه ازيلوب سوزلمك طبيعت
ثانيه اولورسه رد ايدر بوقسه ايتمز ﴿(والكفر) باقسامه وكذا الرفض
والاعتزال بحر بحثا (عيب فيهما) ولوالمشترى ذميا سراج ﴿ مشترى
هرنقدر ذميده اولورسه جاريه‌ده وغلامده كفر بجميع اقسامه عيبدر كرك
اسلامى شرط قلنسون وكفرى ظاهر اولسون وكرك بروجه اطلاق بيع اولنسون
رفض واعتزال دخى بنه بويله‌در ﴿(وعدم الحيض) لبنت سبعة عشروعندهما
خمسة عشر ويعرف بقولها اذا انضم اليه نكول البائع قبل القبض وبعده
هوالصحيح ملتقى ولا تسمع فى اقل من ثلثة اشهر عندالثانى ﴿ امام اعظم رحمه‌الله
تعالى نزدنده اون يدى امامينه كوره اون بش ياشنده جاريه‌نك حيض كورممه‌سى
عيبدر انقطاعى مرضنه دليلدر بنات آدمده حيض اصل اولمغله وكندوسى دم
صحتدر وعدم حيض جاريه‌نك كندونك قوليله بلنورانى كندونك غيرى بلمكين لكن
مجرد جاريه‌نك قوليله بايعه رد اولنمز بلكه كندويه تحليف اولنور اكر بعد القبض
ايسه يميندن نكوليله وقبل القبض ايسه قول صحيح اوزره نكوليله برابر رد
اولنور امام ثانى‌يه كوره اوچ ماهدن اقلده عدم حيض دعواسى مسموعه اولمز
امام محمد نزدنده اون درت ماهدن مقدم وامام اعظم ايله امام زفر قتنده
ايكى سنه‌دن مقدم مشترى نك عدم حيض دعواسى مسموعه دكلدر
﴿(والاستحاضة والسعال القديم) لاالمعتاد (والدين) الذى يطالب به فى الحال
لاالمؤجل لعتقه فانه ليس بعيب كما نقله مسكين عن الذخيرة لكن عمم الكمال
وعلله بنقصان ولائه وميراثه ﴿ دخى استحاضه كيكه علامة داء اولان
استمراردمدر وسعال قديم كيكه عادتا اولميان اوكسوركدر دوامى داء
اولديغنده دلالدر نفس سعال عيب دكلدر حركة طبيعيه‌در دخى فى الحال مطالبه
اولنان دين كبى حين عتقيله مؤجل اولان دين عيب دكلدر تكم مضمون
مشروحى مولانا مسكين ذخيره‌دن نقل ايلدى لكن كمال دينى مؤجل وغير مؤجلدن

تعميم ومولانك عصبه‌سی وارث اولديغنه نظرا ولانك وكندوسی اولديغنه كوره
ميراثك نقصانيله تعليل ايلدی ❊ (والشعر والماء فی العين وكذا كل مرض
فيها) فهو عيب معراج كسبل وحـوص وكثرة دمع والثؤلول بمثلثة كزنبور
بثر صغير صلب مستدير علی صورشتی جمعه ثأليل قاموس وقيده بالكثرة بعض
شراح الهداية ❊ كوزده قل بثـوب وصواقق وسبلكه كوزده عنكبوت نسيجی
كبی قرمزی طمرلر ايله پرده وقحتينله حـوصه كه كوزك مـؤخريكه قوير وغنك
ضيق وكـوزياشنك واغر بسنك كثرتی كبی هر بركندوده‌اولان مرض عيبدر
ضعف بصر وعما ابراث ايتـد كلرينه بناً وزنبور وزنـنده ثاء مثلثه ايله ثؤلولكه
بانك ضميله بثركه كوجك وبرك وصور متفرقه اوزره دكرمی سكركه‌جمعی ثأليلدر
بعض هدايه شارحلری اشبومار الذكر سكرك عيب اولمسنی كثرتله قيدلديلر ❊ (وكذا
الكی) عيب (لوعن داء والالا) وقطع الاصبع عيب والاصبعان عيبان والاصابع مع الكف
عيب واحد والعسر وهو من يعمل بيساره فقط الاان يعمل باليمين ايضا كعمر بن الخطاب
رضی الله تعالی عنه ❊ بنه بويله كيكه تجربه كردهٔ حذاق اطبا اولان نخود ياقيسی عيبدر
اكر مرضدن ناشی اولورسه واكر مرض ايچون اولمزسه عيب دكلدر
وبر پرمـق مقطوع اولمق برعيبدر وايكی پرمق مقطوع اولمـق ايكی عيبدر بس
برعيبدن ارا اولنمش اولورسه مزبور مقطوع الاصبعيندن ارا اولمز اليله برابر
پارمقـلری مقطوع اولمـق برعيبدر امدی بركسه برعيبله معيـوبدر ديه‌رك
برعبد اشترا وانی مقطوع الاصابع مع الكف بولسه بس انی رد ايده‌مز وعسركه
فقط صول اليله ايشليان صولاق كسه‌يه اول عيبدر الا عمر بن الخطاب رضی الله
تعالی عنه كبی صوليله ايشلديكی كبی صاغيله‌ده ايشلرسه عيب اولمز ❊ والشيب وشرب خمر
جهرا وقمار ان عد عيبا وعدم ختانهما لوكبيرين مولدين وعدم نهق حمار وقلة
اكل دواب ونكاح وكـذب ونميمة وترك صـلاة لكن فی القنية تركها فی العـبد
لايوجب الرد ❊ شيـبكه مسن اولمـق وعلی سـبيل الاعـلان والا دمان شرب
خمر وعيب عداولان قمـاركه نرديعنی طوله وشطرنج امثالی قمار وجاريه ايله غلامك
عدم ختـانلری اكر كبـير اولوب وبا يعـك يدنده توليـد اولنمش اولورلر سـه
واكر صغير اولوب ودار حربدن جلب اولنمش اولورلرسـه عـدم ختـان عيب
اولمز وحمـارك عـدم نهق ودوابك قلهٔ اكلی وغـلامله جاريه‌ده نكاح زيرا
جاريه‌نك فرجی كنـدويه حرام اولور وعبـد زوجه سـنك نفقه سـنه مشغول
اولور وكـذبله نميمه افسـادی موجب اولملريله وترك صـلاة عيبلردر لكن قنيه ده
نمازی عبـده كوره ترك عيب دكلـدر ردی موجب اولمز ديو مرسـومدر
❊ وفيها لوظهر ان الدار مشـؤمة ينبغی ان يتمكن من الرد لان الناس لايرغبون

فيهـا ❊ وقنيه ده مذكور دركه دار مشـؤمه در ديو ظاهر اولورسه ظاهر اولان
عيب عد اولنمغله رده قادر اولمقدر نا سك اكا عدم رغبتلرينه بناً ❊ وفی المنظومة
المحبية والخال عيب لوعلی الذقن اوالشـفة لاالخدو العيوب كثيرة برأ نا الله تعالی
منهـا ❊ ومنظومهٔ محبيه‌ده مرسومدركه خال اكر ذقنـكه چكه ده وياشـفه ده
اولورسه عيبدر خدكه يكاقده اولورسـه عيب دكلدر حفظنا الله تعـالی عيوب
پك چوقدر دوابده حرون وچامش اولوب ويولارينی سوكمك ومثانه سـندن زبع
ظهـور ايتمك عيبدر ❊ (حدث عيب آخر عند المشـتری) بغير فعل البـائع فلو به
بعد القبض رجع بحصتـه من الثمـن ووجب الارش واما قبـله فله اخذه اورده
بكل الثمن مطلقـا ❊ بايعك صنعنسز مشتری‌نك عنـدنده مبيعده‌د يكر برعيب دخی
حادث اولسـه عيب قديمك قيمتندن نقصـانيله رجوع ايدر امـدی حـدوث
عيب تعبيری بايعك مقـدما عندنده مـوجـود اولان مرضنك ازديادنه شـامل
اولوركه مشتری‌نك عندنده مقـدمكه مرض مزداد اولورسه رد ايده‌مز وبعضيلر
وجـع سـنده‌كی كبی زياده اولمغـله رد ايتمـك لايقدر ديديلر الا ازدياد مرضله
صـاحب فراش اولورسـه رد ايتمز ابرشيمی ودريی صوبه اور مغله عينه مطلع
اولسـه رد ايده‌مز نقصـانيـله رجوع ايدر بالطه امثـالنی آتشه اورمغـله عيبی
ظـاهر اولسـه رد اولنمز دمور آتشله تنقيص اولنمغـله فضـه‌ده دمـور كيدر
النون اويله دكلدر واكر عيب بعد القبض بايعـك فعليله حادث اولورسـه ثمندن
عيب اولك حصـه سـيله رجوع ايدر وبايعـك فعليله حادث اولان عيب ثانی‌نك
ارشيله ده رجـوع ايدر كويا ايكی شيله رجوع ايتمش اولور واكر عيب حادث
قبل القبض اولورسـه مشتری ايچون انی مطلقـا كه كرك عيب قديمی اولسـون
وكرك اولمسـون اخـذ واردر وياثمنك كليسـيله رد واردر ❊ ولو برهن البـائع
علی حدوثه والمشتری علی قدمـه فالقول للبائع والبينهٔ للمشتری ولايرد جبرا ماله
حمل ومؤنهٔ الا فی بلد العقد بحر ❊ واكر بايع عيبك مشتری‌نك عندنده حـدوثنه
مشتری قدمنه اقامهٔ بينه ايتسـه مشتری‌نك بينه‌سی مقبوله اولور خياری أثبـات
ايتمكله قول بايعكدر خيـاری انكار ايتـديكندن امدی قول بايعك بينه مشتری‌نك
اولور برهان اولـديغنه نظرا وكندی ايچون حمل ومؤنت اولان نسـنه جبرا رد
اولنمز الا عقد بلدنده اولورسـه اولور زيرا اماسبقده مرور ايتديكه رد مشتری‌نك
عندنده حـدوث عيب قبيلندندر لكن حمل ومؤنت بلد عقدده دخی اولسه اولور
❊ (رجع بنقصـانه) الا فيما استثنی ومنه مالو اشتراه توليهٔ اوخاطه لطفله زيلعی
اورضی به البائع جوهرة ❊ مصنفك اشبو رجع بنقصانه كلامی مار الذكر متنك حدث
عيب اخر قولنده شرط مقدرك جوابيدر يعنی مشتری‌نك عندنده عيب اخر حادث اولورسه

نقصانيله رجوع ايدر الا بايك اولنده استثنا اولنان التى مسئله ده دكل انلرده
نقصانيله رجوع ايدەمز مسائل مشروحه دندر بركسه بر نسته يى توليت
طريقيله كه ثمن اوليله كه سرمايه سنه اشترا ايدوب بس كندوده عيب قديمى
وار ايكن مشترى نك عندنده برعيب حادث دخى ظهور ايتسه بونده نقصان ثمنله
رجوع اولمزاولسه ثانى اولدن انقص اولمق لازم كلور بوايسه باطلدر توليتده
ثمن اولك مثلى اولمق لازم اولمغله ورده اولمز الا بايع راضى اولورسه
رد ايدر وياخود بركسه ولد صغيرنه اشترا ايتديكى ثوبى قطع وكندى ايچون
لباس خيط ايدوب بعده عيبنه مطلع اولسه نقصنله رجوع ايدەمز مجرد قطعله
بابادن صغيره تمليك صادر اولوب وتسليمده بابا كندونك نائبى اولمغله كويا مبيعى حبس
ايدیجى اولديغنه بنأ زيرا هر برمحلده كه بايعه مبيعى عيبله اخذ مشروعدر آنده
مشترى نقصانيله رجوع ايدەمز آكرانى ملكندن اخراج ايتمش اولورسه
يوقسه رجوع ايدر وولد صغر ايله تقييد اولنمسى كبير اولديغنه نظرا نقصانيله
رجوع ايتديكنه مبنيدر زيرا كندويه ثوبك تسليمى انجق بعد الخياطه اولمغله
خياطه ابك كندى ملكنده وقوع بولمغله ملكندن اخراجندن مقدم انده
زياده سى سببيله رد ايتمسى ممتنع اولمش اولور وياخود بايع رده راضى اولورسه
نقصانيله رجوع اولمز بلكه مشترى من غير رجوع يا امساك ايدر ويا رد ايدر لكن
شارحك اشبو اورضى به البائع نقلندن متنك ذكر آتى وله الرد برضى البائع
قولى مغنيدر ❊ (وله الرد برضى البائع) الا لمانع عيب اوزيادة (كأن اشترى
ثوبا فقطعه فاطلع على عيب رجع به) اى بنقصانه لتعذر الرد بالقطع
(فان قبله البائع كذلك له ذلك) لانه اسقط حقه ❊ مشترى يه بايعك
رضاسيله مبيعى رد واردر مثلا برثوب اشترا ايدوب انى قطعدنصكره عيبنه
مطلع اولسه قطعى سببيله رد متعذر اولمغله نقصان قيمتيله رجوع
ايدر واكر بايع ثوبى مقطوعا قبول ايدرسه كندى حقنى اسقاط ايتسيله
كندويه اول دخى جائزدر الا برعيب آخر مانع اولورسه رد ايدەمز انجق نقصان
قيمتيله رجوع ايدر مثلا بركسه نك مبيع اولان عبد مشترى نك عندنده خطأ قتل
ايلسه بعده بايعك عندنده برآخر كسه يى دخى خطأ قتل ايتديكى تبين ايتمكله
بايع جنايتيله عبدنى قبول ايلسه مشترى رد ايله جبر اولنمز انجق كندودن
ضررى دفع ايچون جناية اولى نك نقصانيله رجوع ايدر زيرا بايعنه رد ايلسه
آنى ايكى جنايتدن ناشى فداده مختار اولور وياخود خياطت كبى زياده مانعى
اولورسه ينه رد اولمز ايمدى فاء تعقيبيه لردن فهم اولنان قطع بعد الاطلاع اولورسه
نقصانيله رجوع اولمقدر ❊ (ولو اشترى بعيرا فنحره فوجدا معائه فاسدا لا)

يرجع لافساد ماليته (كما) لايرجع (لو باع المشترى الثوب) كله او بعضه
او وهبه (بعد القطع) لجواز رده مقطوعا لامخيطا كما افاده بقوله (فلو قطعه
المشترى (وخاطه او صبغه) باى صبغ كان عينى (اولت السويق بسمن) اوخبز
الدقيق اوغرس اوبنى (ثم اطلع على عيب رجع بنقصانه) لامتناع الرد بسبب
الزيادة لحق الشرع لحصول الربا حتى لو تراضيا على الرد لايقضى القاضى به
درر وابن كمال ❊ برشخص مثلا بردوه اشترا وذبح ايتدكدنصكره بغرسقلرينى
فاسد بولسه ماليتى فساده كتمش اولمغله امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده
رجوع ايدەمز نتكم مشترى بعد القطع ثوبك كلبسنى ويا بعضيسنى بيع وياهبه
ايلسه رجوع ايدەمديكى كبى زيرا آنى مقطوعا رد جائزدر اما مخيطا دكلدر
نتكم مضمون مشروحى مصنف كندى قوليله افاده ايدركه بس مشترى ثوبى قطع وخيط
ايدوب وياقنغى صبغله اولورسه اولسون صبغ ايدوب وياخود سويقده سمن قاتوب
ويا اونى اتمك يابوب ويا ارضه غرس ويا بنا احداث ايدوب بعده من بو رلرك
عيبلرينه مطلع اولسه نقصان قيمتلريله رجوع ايدر زياده سببيله حق شرع
اولەرق قاضى آنكله حكم ايدەمز ❊ (كما) يرجع (او باعه) اى الممتنع رده
(فى هذه الصور بعد رؤية العيب) قبل الرضى به صريحا او دلالة (اومات
العبد) المراد هلاك المبيع عند المشترى (او اعتقه) او دبر او استولد
او وقف قبل علمه بعيبه (اوكان) المبيع (طعاما فاكله او بعضه) او اطعمه
عبده اومدبره او ام ولده اولبس الثوب حتى تخرق فانه يرجع بالنقصان استحسانا
عندهما وعليه الفتوى بحر ❊ نتكم صراحة ويا دلالةً كه لبس ويا ركوب
مثلاو استعمال ايله عيبنى كوردكدنصكره رضادن مقدم صور مشروحه ده
ردى ممتنع اولان مبيعى بيع ايلدوب ويا عبد وفات ايتسه كه مبيع مشترى نك
عندنده هلاك اولسه ويا انى عيبنه مطلع اولمزدن مقدم عتق ايدوب
وياتدبيره كسوب ويا استيلاد ايدوب ويا وقف ايليوب وياخود مبيع طعام
اولمغله آنك كلبسنى ويا بعضيسنى كندوسى بالذات اكل ايدوب وياعبدنه
ويا مدبرنه ويا ام ولدنه اكل ايتدرسه ويا ثوبى لبس ايتمكله متخرق اولوب
يرتلسه امامين عندلرنده استحسانا مشترى صورة مشروحه لرك كلبسنده
نقصانيله رجوع ايدر فتوى دخى بوقولك اوزرينه در ❊ وعنهما يرد مابقى ويرجع
بنقصان ما اكل وعليه الفتوى اختيار وقهستانى ولوكان فى وعائين فله رد
الباقى بحصته من الثمن اتفاقا ابن كمال وابن ملك وسيجئ قلت فعلى مافى الاختيار
والقهستانى يترجح القياس قنية ❊ امامين رحمهما الله تعالى دن مرويدركه
باقى قلانى رد ايدر اكل ايتديكنك نقصان قيمتنى رجوع ايدر فتوى بو قولك

اوزرینه‌در اکر طعام بر قابده اولوب و یا اصلا قابده اولمزسه واکر ایکی قابده
اولورسه مشتری‌یه باقی قلان ثمندن حصه‌سیله اتفاقا رد واردر و اشبو بابده
قریبا کلور شارح رحمه الله تعالی دیرکه بس اختیارده وقهستانی‌ده‌کی مضمون
اوزره قیاسکه رجوع بالنقصان اولان امامین قولی ترجیح ایدر قنیه‌ده بو بلجه مسطوردر
✼(ولو اعتقه علی مال) او کاتبه (او قتله) او ابق او اطعمه طفله او امرأته او مکاتبه
او ضیفه مجتبی بعد اطلاعه علی عیب کذا ذکره المصنف تبعا للعینی فی الرمز لکن
ذکر فی المجمع فی الجمیع قبل الرؤیة واقره شراحه حتی العینی فیفید البعدیة بالاولویة
قنیه (لا) یرجع بشیء لامتناع الرد بفعله والاصل ان کل موضع للبائع اخذه
معیبا لا یرجع باخراجه عن ملکه والا رجع اختیار وفیه الفتوی علی قولهما فی الاکل واقره
القهستانی ✼ برکسه عیبنی بلمه‌رك اشترا ایتدیکی عبدی بعد اطلاع العیب انی
برمقدار مال بدلنه عتق ایدوب و یا کتابته کسوب و یا قتل ایدوب و یا اباق ایتسه و
یاخود طعام مقوله‌سندن اولان نسنه‌یی طفلنه و یا زوجه‌سنه و یا مکاتبنه و یا ضیفنه
اطعام ایتسه امدی کندونك فعلیله رد ممتنع اولمغله برشیئله رجوع ایده‌من
بو خصوصده اصل اصیل و قاعده و تفصیل بودرکه هر بر محلده که بایعه مبیع
معیبی اخذ جائز اولور آنی مشتری کندی ملکندن اخراج ایدرسه برشیئله
رجوع ایده‌من بوقسه ایدر اکل حقنده فتوی امامین قولنه‌در مار الذکر
عبدینه ومدبرینه وام ولدینه اکل ایتدردیکنده رجوعنك سببی ملکنك آنده
بقاسیدر یعنی مزبورلر طعامه مالك اولمدقلرینه بناء انی سیدك ملکی او زره
اکل ایتمش اولدیلر اما ما نحن فیه که طفلنه وما عطف علیهنه اکل ایتدرمسی
انك خلافنه‌درکه بونلر تملیکه اهل اولملریله کویا تملیکیله مبیعی حبس ایتمش
اولمغله رجوع ایده‌مدی ومضمون مشروحی مصنف مرحوم عینی‌یه تبعیتله
برمنوال مقرر کنز دقایق شرحی رمز الحقایقده ذکر و بیان بیوردیلر لکن
مجمع شرحنده اولی ولو اعتقه علی مال اولان مسائل مشروحه‌نك جمیعسنده
انلری رؤیتدن مقدم ایشلدی دیمك ومفاد مذکوری مجمع شارحلری حتی
امام عینی دخی کندونك مجمع شرحنده اقرار ایلدی امدی عدم رجوعی بعد یتکه
مزبور فعللری عیبنی کوردکدنصکره ایشلمك اولویتله ایجاب ایدر
✼(شری نحو بیض او بطیخ) کجوز وقثاء (فکسره فوجده فاسدا ینتفع به)
ولو علفا للدواب (فله) ان لم یتناول منه شیئا بعد علمه بعیبه (نقصانه) الا اذا رضی
البائع به ولو علم بعیبه قبل کسره فله رده ✼ یمورطه و یا قاون وقارپوز
امثالی جوز وخیار وعجور کبی نسنه‌لری اشترا و کسر ایتدکدنصکره مزبورلری
کندولریله نوعا ما انتفاع اولنور فاسد بولسه انتفاع هر نقدر دوابه علف

اولمغله اولسه‌ده اولور امدی عیبنه مطلع اولدقدنصکره اندن اکل وتناول
ایتمش اولمزسه کندویه نقصان قیمتی اخذ وار در الابایع مکسورا اخذه راضی
اولورسه مشتری نقصانیله رجوع ایتمز واکر مزبورلرك عیبنه کندولرینی
کسر ایتمکسزین واقف اولورسه بلا کسر کندویه انلری رد واردر واکر
عیبی معلومی اولدقدنصکره کسر ایدرسه رد ایده‌من راضی اولمش اولمغله
واکر بر مقدارینی اکل وتناول ایتمش اولورسه برشیئله رجوع ایده‌من
✼(وان لم ینتفع به اصلا فله کل الثمن) لبطلان البیع ولو کان اکثره فاسدا جاز
بحصته عندهما نهر وفی المجتبی لو کان سمنا ذائبا فاکله ثم اقر بائعه بوقوع
فارة فیه رجع بنقصان العیب عندهما وبه یفتی ✼ واکر مزبور بیض منتن اولوب
وقثا آجی وجوز خاوی اولمغله کندولریله اصلا انتفاع اولنمز اولورسه کسریله
عدم مالیتی تبین ایتمکله بیع باطل اولدیغندن کندویه ثمنك کلیسنی اخذ
مشروع اولور واکر اکثری فاسد واقلی صحیح بولورسه امامین قتنده اقلك
حصه‌سنده جائز اولور قلیل یوزده اوچ واوچدن اقلدر کثیر اوچك اوزرینه
زیاده اولاندر قنیه‌ده اونده برکثیردر دیو مصرحدر مجتباده مرسومدرکه
برکسه‌نك اشترا ایتدیکی اریمش ساده یاغ اکل ایتدکدنصکره بایعی اکافاره‌نك
وقوعنی اقرار ایلسه امامین عندنده نقصان عیبله رجوع ایدر وانجق اشبو امامین
قولیله افتا اولنور یعنی طاهر اوله‌رق برقیمتله تقویم ومتنجس اوله‌رق برقیمتله
تقویم اولنوروده تفاوت مقدار ایله بایعه رجوع ایدر (فرع) برکسه پنبه
جیکه چکید تعبیر اولنان تخمی اشترا و زرع ایدوب بتسه بعضیلر نقصان
عیبله رجوع ایدر دیدیلر بعضیلر مبیعی اهلاك ایتمکله رجوع ایتمز دیدیلر
✼(باع ما اشتراه فرد) المشتری الثانی (علیه بعیب رده علی بائعه لو رد علیه بقضاء)
لانه فسخ مالم یحدث به عیب اخر عنده فیرجع بالنقصان وهذا لو (بعد قبضه)
فلو قبله رده مطلقا فی غیر العقار کالرد بخیار رؤیة او شرط درر وهذا اذا باعه
قبل اطلاعه علی العیب فلو بعده فلا رد مطلقا بحر وهذا فی غیر النقدین
لعدم تعینهما فله الرد مطلقا شرح مجمع ✼ برکسه اشترا ایتدیکی نسنه‌یی
بیع ایتدکدنصکره مشتری ثانی کندویه انی بر عیبله رد ایلسه
امدی اکر قضا ایله کندویه بعد القبض رد اولنمش اولورسه کندوده
بایعنه رد ایدرکه کندویه بایع اوله مخاصمه وعیب قدیمی مثلا انکار ایدرسه
اثبات لازم اولور یوقسه مجرد کندویه‌رد بایعنه رد اولمز زیرا مشتری ثانی‌نك
ردی فسخدر مادام کندونك عندنده عیب اخر حادث اولمدقجه واکر عیب
آخر حادث اولورسه نقصانیله رجوع ایدر واشبو رد ایچون قضانك اشتراطی

مشتری ثانی نك مبیعی قبضندنصكره اولدیغنه كوره در واكر مشتری
ثانی نك اوله مبیعی ردی آندن قبضندن مقدم اولورسه كندوسی رد بخیار شرط
او رؤیة كبی عقارك غیریده مطلقا كه كرك رد قضا ایله اولسون وكرك رضا ایله
آنی ردایدر زیرا بوجله حقنده فسخدر وعقارده مشتری اول بایعنه ردایده مز
الا كندویه رد قضا ایله اولورسه مشتری ثانی قبض ایتسون ویا ایتمسون
ردایدر واكر رد قبل القبض رضا ایله اولورسه بایعه كندوسی ردایده مز بیع جدید
منزله سنده اولمغله زیرا قبل القبض عقارك بیعی جائز اولمغله كویا
مشتری اول ثانیدن اشترا ایتمش اولدی اما منقولك قبل القبض
بیعی مشروع دكلدر امدی منقولی مشتری ثانی اوله قبل القبض رد
ایلسه فسخ اولور بیع جدید اولمز اشبو مزبور ردده كه قضا ویا رضا
ایله اولمق تفصیلی مشتری ثانی نك عیبه اطلاعندن مقدم بیع ایتدیكنه نظرادر
اما اطلاعندنصكره بیع ایدرسه مطلقا كه كندویه رد كرك قضا وكرك رضا
ایله اولسون كندوسی رد ایده مز زیرا عیبنه واقف اولدقدنصكره بیعی
رضاسنه دلیلدر واشبو حكم مشروح نقدینك غیریده در كه مبیعی عین اولوب
نقدین اولمغله صرف اولمدیغنه نظرادر زیرا عقودده اثمان متعین اولمغله كرك
رضا ایله وكرك قضا ایله اولسون كندویه رد جائزدر امدی مشتری اول
دیناری مشتری ثانی یه بیع ایدرسه كندویه بایعندن اخذ ایتدیكنی ویرمك تعین ایتمز
وعیبله رد اولندیغنه نظرا فسخ اولور امدی كرك قضا وكرك رضا ایله اولسون میانلرنده
فرق اولمز امدی بركسه دراهمله بر دینار اشترا ایتدكدنصكره اول دیناری
براخر كسه یه بیع ایدوب اول دخی انده برعیب بولمغله بلا قضاء انی رد ایلسه
اول دخی كندی بایعنه رد ایدر بیع جدید اولمسی ممكن اولمغین ومبیع حقیقتده
معیب دكلدر بلكه مبیع سلیمدر امدی مبیع بایعكه مشتری اولك ملكی اولور بس
كندویه رد اولندقده كندوده بایعنه رد ایدر ﴿(ولو) رده (برضاه) بلاقضاء
(لا) وان لم یحدث مثله فی الاصح لانه اقالة ﴾ واكر مشتری ثانی مبیع معیبی
مشتری اولك كندی رضاسیله بلا قضاء رد ایدرسه كندی بایعنه رد ایده مز
رد مشروح ثالثكه بایع اول حقنده اقاله كه بیع جدید اولمغله قول اصحده اصبع
زائد كبی هرنقدر اول مثلو عیب حادث اولمزسه ده بعضیلر انك بایع اولك عندنده
اولدیغی متیقن اولمغله رد ایدر دیدیلر ﴿(ادعی عیبا) موجبا للفسخ اوحط
ثمن (بعدقبضه المبیع لم یجبر) المشتری (علی دفع الثمن) للبائع (بل یبرهن)
المشتری لاثبات العیب (او یحلف بایعه) علی نفیه ویدفع الثمن انلم یكن شهود ﴾
مشتری مبیعی قبضندنصكره فسخی ویاحط ثمنی موجب برعیب ادعا ایلسه بس

مشتری یه بایعه ثمنی ویردیو جبر اولنمز دعواسنده صادق اولمسی احتماله
بنأ بلكه مشتری عیبك اثباتنه برهان كتوروب اقامهٔ بینه ایدر ویاخود بایعنه
عیبك نفینه تحلیف ایدوب یمین ویردكه اشبو عیب بنم عندمده یوق ایدی دیو
واكر عیبك ثبوتنه شاهدی اولمیوب اقامهٔ بینه دن عاجز اولورسه مشتری
بایعه ثمنی دفع ایدر فسخی موجب اولمسی عیب قدیمندن غیری برعیب اولمدیغنه
نظرا در حط ثمنی ایجاب ایتدیكی انكله معادیكر عیبك حدوثنه مبنیدر
﴿(وان ادعی غیبة شهوده دفع) الثمن (ان حلف بائعه) ولو قال احضرهم
الی ثلاثة ایام اجله ولو قال لابینة لی فحلفه ثم اتی بها قبلت خلا فا لهما قنیة
(ولزم العیب بنكوله) ای البائع عن الحلف ﴾ واكر مشتری شاهدلرینك
بلده دن غیبوبتنی ادعا ایدوب وبایعی یمین ایدرسه ثمنی مشتری دفع ایدر
انتظارده بایعه اضرار اولمغله دفعده مشتری یه اول قدر اضرار یوقدر زیرا هرنه
زمانكه اقامهٔ بینه ایدرسه مقبوله اولور واكر اوچ كونه دك شاهدلریمی احضار
ایدرم دیرسه قاضی كندویه رخصت ویرر واكر شاهدم یوقدر دیرسه
كندویه یمین ویرر بعده اتیان بینه ایدرسه مقبوله اولور امامین ایچون اختلاف واردر
وبایعك حلفدن نكولیله عیب ثابت اولور نكول بومقوله محلده حجت اولمغله
حدودده هرنقدر حجت اولمزسه ده ﴿(ادعی) المشتری (اباقا) ونحوه
ممایشترط فیه وجود العیب عندهما كبول وسرقة وجنون (لم یحلف بائعه)
اذا انكر قیامه للحال (حتی یبرهن المشتری انه) قد (ابق عنده فان برهن
حلف بائعه) عندهما (بالله ماابق) وماسرق وماجن (قط) وفی الكبیر بالله
ماابق منذبلغ مبلغ الرجال لاختلافه صغرا وكبرا ﴾ مشتری مبیعده اباق وامثالی بول
وسرقت وجنون كبی امامین عندنده مبیعك ردی خصوصنده وجودی شرط
قلنان عیبی ادعا ایدرسه بایعی اول عیبك الان وجود وقیامنی انكار ایتدكده
تحلیف اولنمز حتی مشتری مبیعك كندونك نزدنده اباقنی اثبات ایدنه دك امدی
مشتری بووجه مشروح اقامهٔ بینه ایدرسه امامینه كوره بایع بالله بنم عندمده
قطعا اباق وسرقت وجنت ایتمدی وغیرك عندنده وقوعنه علمم یتمز دیو تحلیف
اولنور اكر مشتری بایعك عندنده ثبوتنی اثبات ایتمزسه اشبو تحلیف صغیر حقنده در
كبیرده مبلغ رجاله بلوغی مدتندن بوانه دك اباق ایتمدی دیو تحلیف اولنور اباق
وفراشده بول وسرقت صغرا وكبرا مختلف اولمغله ﴾ واعلم ان العیوب انواع
خفی كاباق وعلم حكمه وظاهر كعور وصمم واصبع زائدة اوناقصة فیقضی بالرد
بلا یمین للتیقن به اذا لم یدع الرضی به ومالا یعرفه الا الاطباء ككبد فیكفی قول
عدل ولاثباته عند بائعه عدلین ﴾ معلوم اولسونكه عیوبك انواع كثیره سی

واردر بر نوعی خفیدرکه اباق وسرقت وبول فراش انجق هربری تجربه واختیار ایله معلوم اولاندر بونك حکمی مارالذکر ادعی المشتری اباقا قولندن معلوم اولدی وبرنوعی ظاهردرعورکه برکوزی نابینا اولمق وصاغراق وپرمقك برینك زیاده ونقصان اولمسی کبی بس بوصورتده عیبه بایعله مشترینك تیقنی اولمغله بلا یمین ردیله حکم اولنور اکر بایع مشترینك عیبه رضاسنی ویاحین شراده علمنی ادعا ایتمزسه وبرقسمی جکر وطلاق علتی مثللو انجق اطبانك بلدیکی مرضدر امدی بونده برعادل کسه نك قولی کفایت ایدر انك بایعنك عندنده وجودینی اثبات ایچون ایکی شاهدعادلدن لازمدر ❊ ومالا یعرفه الاالنساء کرتق فیکفی قول الواحدة ثم یحلف البائع عینی قلت وبقی خامس مالاینظره الرجال والنساء ففی شرح قاضیخان شری جاریه وادعی انها خنثی حلف البائع ❊ وبری رتق علتی کبی انجق طائفهٔ نسانك بلدیکی عیبدر بونده برعورت کفایت ایدر بعده بایعه رد ایچون کندوسی تحلیف اولنور شارح رحمه الله تعالی دیرکه بشنجی باقی قالدیکه رجال ونسانك کندویه نظر ایده مدیکی خنثادر وقاضیخان شرحنده مذکوردرکه برکسه برجاریه اشترا ایدوب وانی خنثادر دیو دعوی ایلسه بایع تحلیف اولنور اکا رجال ونسا نظر ایده مدکلرندن ❊ (استحق بعض المبیع) فان استحقاقه (قبل القبض) للکل (خیر فی الکل) لتفرق الصفقة (وان بعده خیر فی القیمی لافی غیره) لان تبعیض القیمی عیب لاالمثلی کما سیجیء ❊ مبیعك کلیسی قبض اولنمزدن مقدم بعضیسی مستحق چیقلسه صفقه متفرق اولمغله کلیسنده مشتری مخیر قیلنور مبیع کرك قیمی وکرك مثلی اولسون واکر استحقاق بعد القبض اولورسه قیمیده مخیر قلنور غیرینده قلنمز قیمی یی تبعیض عیب اولوب مثلی یی تبعیض عیب اولمغین نتکم قریبا کلور خیر فی الکل بدلنه فی الباقی دیسه اولی ایدی زیرا مستحق چیقلان بعضده بیع باطلدر ❊ (وان) شری شیئین (فقبض احدهما دون الاخر فحکمه حکم ماقبل قبضهما) فلو استحق اوتعیب احدهما خیر ❊ برکسه ایکی نسنه اشترا ایدوب برینی قبض ایدوب دیکرینی قبض ایتمسه انك حکمی انلری قبضدن مقدمك حکمی کبیدر امدی بری مستحق چیقسه ویا عیبلو اولسه مخیر اولور ❊ (وهو) ای خیار العیب بعد رؤیة العیب (علی التراخی) علی المعتمد وما فی الحاوی غریب بحر (فلو خاصم ثم ترك ثم عاد وخاصم فله الرد) مالم یوجد مبطله کدلیل الرضی فتح ❊ اشبو خیار عیب عیبی کوردکدنصکره قول معتمد اوزره تراخی اوزرنه درامدی برکسه اشترا ایتدیکی نسنه یی عیبلو بولوب انك حقنده بایعله مخاصمه بعده چند روز مخاصمه یی ترك صکره ینه مخاصمه یه عودت ایدوب ودعوی ایلسه کندی ایچون رد مشروعدر

مادام رضاسنه دلالت ایدر مبطلی بولنمدقجه وحاوی القدسی ده ذکر اولنان مشتری مبیعك عیبنه اطلاعندنصکره ردنه قادر ایکن امساك ایلسه راضی اولمش اولور مضمونی برامر مستغربدر ❊ وفی الخلاصة لولم یجد البائع حتی هلك رجع بالنقصان ❊ دخی خلاصة الفتاواده مسطوردرکه برکسه بردابه ویاغلام اشترا ایدوب بعده انده برعیب بولوب ردیچون بایعنی بوله مدیغندن آنی کندی عندنده امساك واطعام ایدوب وانده رضایه دلالت ایدر تصرفله متصرف اولمسه امدی بایعی حاضر اولدقده آنی بایعنه رد ایدر هلاك اولمش اولورسه نقصانیله رجوع ایدر ❊ (واللبس والرکوب) والمداواة له وبه عینی (رضی بالعیب) الذی یداویه فقط مالم ینقصه برجندی وکذا کل مفید رضی بعد العلم بالعیب یمنع الرد والارش ❊ مبیع معیبی مشترینك ابسی واکا کندی مصلحتیچون رکوبی واکا مداوات وآنکله غیری نسنه یه دوا فقط مداوات ایتدیکی عیبه رضادر مادام کندویه نقصان و یرمزسه مثلا کوزنده برعلت اولان مبیعه مداواتله چشمی نابینا اولمق کبی امدی بوصورتده مشتری دیکر عیبله رد ایده مز کندونك نزدنده حاصل اولان نقصانه بناًء بویله عیبه عالم اولدقدنصکره هر بر رضا افاده ایدن شیء رد وارشه مانعدر ارشدن مراد نقصان عیبدر یعنی عیبه اطلاعندنصکره تصرفات مشروحه یی ایشلسه نقصان عیبله رجوع ایده مز ❊ ومنه العرض علی البیع الاالدراهم اذا وجدها زیوفا فعرضها علی البیع فلیس برضی کعرض ثوب علی خیاط لینظر ایکفیه ام لا اوعرضه علی المقومین لیقوم ولوقال له البائع ابتعیه قال نعم لزم ولو قال لا لان نعم عرض علی البیع ولا تقریر لملکه بزازیة ❊ دخی مبیع معیبی مشترینك بیعه عرضی رده مانع اولان شیدندر الادراهمی زیوف بولمغله بیعه عرض ایتسه اشبو عرض رضاعد اولنمز چیقارمی چقمزمی باقسون دیو ثوبی درزی یه ویا تقویم ایتسونلر دیو مقومینه عرض رضا اولمدیغی کبی دراهم زیوفی بیعه عرضی رضا اولمز یعنی اصل کندونك حقی جیاد اولمغله کندونك ملکنده داخل اولمدیغنه مبنیدر امدی زیوفی بایعه ردی حقنك خلافی اولدیغیچون اولور واکر بایع مشتری یه اشبو مبیع معیبی بیع ایدرمسك دیدکده اول دخی بلی ایدرم دیسه بیع لازم اولور خیار عیب باقی قالمز واکر جوابنده لا دیرسه بیع لازم اولمز نعم قولی بیعه عرض اولوب لا کلمه سی مبیعی بایعك ملکنده تقریر اولمغله کانه مشتری دیمش اولورکه بن آنی بیع ایتم بنم ملکم دکلدر بن آنی رد ایتمکله سنك ملکك اوله جقدر ❊ (لا) یکون رضی (الرکوب للرد) علی البائع (اوالشراء العلف) لها (اوللسقی و) الحال انا المشتری (لابد له منه) ای الرکوب لعجز اوصعوبة وهل هوقید للاخیرین اوللثلاثة استظهر البرجندی الثانی واعتمده المصنف تبعا للدرر والبحر والشمنی وغیرهم الاول ❊ بایعه رد ایچون

ویا خاصة دابه‌یه علف اشتراسی ویا صقیی ایچون مشتری‌نك رکوبی رضا اولمز
اکر مشتری مشیدن عاجز ویا دابه‌دن صعوبت اولمغله اکارکوبه مضطر
اولورسه ومصنفك اشبو ولابدله منه قیدی ایکی صکره‌کی اشترای علفله سقیدمی قیددر
ویا رد ایله برابراوچی نه‌می قیددر امام بر جندی ایکنجیکه اوچی نه قیدا اولمغی استظهار
ایلیوب ومصنف رحمه الله تعالی دخی درزه وبحره وشمنی‌یه تبعیتله اکا اعتماد
ایلدی وسائرلری قولاونی اختیار ایلدی یعنی ایکی صکره کنه قید اولمغی اختیار
ایلدی ❊ ولو قال البائع رکبتها لحاجتك وقال المشتری بل لا ردها فالقول
للمشتری بحر ❊ بایع مشتری‌یه کندی حاجتك ایچون راکب اولدك دیوب
مشتری آنی رد ایچون راکب اولدم دیرسه‌ایمدی قول مشتری‌نك اولور ظاهر کندو
شهادت ایتمکله ❊ وفی الفتح وجد بها عیبا فی السفر فحملها فهو عذر ❊ دخی فتحده
مذکوردرکه برکسه اشترا ایتدیکی دابه‌ده سفرده عیب بولمغله آنك اوزرینه
کندی حملنی تحمیل ایلسه ایمدی سفر عذر اولمغله رده مانع اولمز ❊ (اختلفا
بعد التقابض فی عدد المبیع) اواحدا ومتعدد لیتوزع الثمن علی تقدیر الرداوفی
عدد (المقبوض فالقول للمشتری) لانه قابض والقول للقابض مطلقا قدرا
اوصفة اوتعیینا فلو جاءلیرده بخیار شرط اورؤیة فقال البائع لیس هو المبیع
فالقول للمشتری فی تعیینه ❊ بایعله مشتری بعد التقابض برمی ویامتعددمی دیو مبیعك
عددنده اختلاف ایتسه‌لرکه حتی رد اولندیغنه نظرا ثمن میانلرنده توزیع اولنه مثلا
برکسه برجاریه اشترا وتسلم ایتدکدنصکره انده برعیب بولمغله رد ایده‌جك اولدقده
بایع بن سکا بوجاریه‌یی یالکز بیع ایتمدم بلکه بر دیکر جاریه ایله برابر بیع ایلدم
دیوب مشتری یالکز بونی بیع ایتدك دیمك کبی ویاخود مقبوضك عددنده اختلاف
ایتسه‌لر مثلا ایکی عبدی اشترا ایتدکده بایع ایکیسنی بردن قبض ایتدك
دیوب مشتری فقط برنی قبض ایتدم دیمسی کبی بس بونلرده قول مشتری ایچوندر
زیرا مشتری صورة مشروحه‌لرده قابضدر قوالده مطلقا قابضکدر کرك
امین اولسون وکرك غاصب کبی ضمین اولسون وکرك مبیعك قدرنده اختلاف
ایتسونلر وکرك صفتنده اولسونکه مثلا مبیعك طول وعرضنده اختلاف کبی
بس بونده قول مشتری‌نکدر وکرك تعیینا اولسونکه مثلا زقکه طولومی تعیینده اختلافلری
کبی بونده قول مشتری ایچوندر قچانکه برکسه خیار شرط وخیار رؤیتله مبیعی رد
ایده‌جك اولدقده بایع مبیع بو دکلدر دیسه تعیینده قول مشتری ایچوندر ❊ ولوجاء
لیرده بخیار عیب فالقول للبائع کالواختلفا فی طول المبیع وعرضه فتح ❊
برمشتری برمبیعی خیار عیبله رد ایچون کتورسه قول بایعکدر مبیعك طول
وعرضنده اختلافده اولدیغی کبی لکن بونك ماالذکر قول مشتری‌نك اولمسنه

مخالفی خلافه مبنی اولدیغنه بنا‌ادر ❊ (اشتری عبدین) ای شیئین ینتفع
باحدهما وحده صفقة واحدة (وقبض احدهما ووجد) به اوبا (لاخر عیبا)
لم یعلم به الا بعد القبض (اخذهما اوردهما ولو قبضهما رد المعیب) بحصته سالما
(وحده) لجواز التفریق بعد التمام ❊ برکسه ایکی عبدیکه فقط بریله انتفاع اولنان ایکی
شیٔ صفقهٔ واحده‌ده اشترا وبرنی قبض واندهویادیکرنده بعد القبض عالم اولدیغی
برعیب بولسه ایمدی یاایکیسنی بردن اخذ ایدر ویارد ایدر فقط معیبی رد ایده‌مز
واکر ایکیسنی بردن قبض ایدرسه فقط معیبی سالما حصه‌سیله رد ایدر بعد
التمام تفریق جائز اولمغله زیرا خیار عیبده قبض ایله صفقه تمام اولور ❊ (کما
لوقبض کیلیا اووزنیا) اوزوجی خف ونحوه کزوجی ثور الف احدهما الاخر
بحیث لا یعمل بدونه (ووجد ببعضه عیبا فانله رد کله اواخذه) بعیبه لانه کشیٔ واحد
ولو فی وعائین علی الاظهر عنایة وهو الاصح برهان ❊ صورة مشروحه‌ده که
اخذ ایله ردده مثلا برکسه مکیلات ویاموزونات قبیلندن اولان برنوع مبیعی
ویاخفك برچفتنی ویاخف مثلا واحدهما اخریله الف وانسیت ایدوب دیکرنسز
عمل ایتمیان اوکوزك چفتی کبی شیلری قبض ایدوب وبعضیلرنده عیب
بولمق کبی ایمدی کندویه یا‌من بور مبیعلرك کلیسنی رد ویاعیبیله انی اخذ واردر
زیرا مبیع مشروح قول اظهر اوزره شیٔ واحد کبیدر هرنقدر ایکی قابده اولورسه‌ده
وانجق اصح اولان بودر زیرا مکیلات وموزوناتده مالیت اجتماع وانضمام ایله‌در
وحبهٔ واحده متقومه دکلدر حتی انك بیعی جائز دکلدر ایمدی مالیت اجتماع
اعتباریله اولمغله کلیسی بیع حقنده شیٔ واحد کبی اولدی بناءعلیه اسم واحدکه
کروامثالی شیٔله تسمیه اولنور وثوب واحد کبی بعضیسنی رؤیت کلیسنی رؤیت کبیدر وحسن
بن زیاد امام اعظم رحمه الله تعالی دن روایت ایدر که برکسه چند عدد عدلکه طای خرما
اشترا واندن برطاینی عیبلو بولسه ایمدی خرمانك جمله‌سی جنس واحددن
اولورسه کندویه خاصة معیبی رد یوقدر زیرا تمر جنس واحددن اولورسه شیٔ
واحد منزله‌سنده اولمغله کندویه انك بعضیسنی رد ایدوب وبعض آخرینی اتمام
ایتمسك جائز دکلدر ❊ (اشتری جاریة فوطئها اوقبلها اومسها بشهوة
ثم وجد بها عیبا لم یردها مطلقا) ولو ثیبا خلافا للشافعی واحمد ولنا انه استوفی
مائها وهو جزؤها ولو الواطئ زوجها ان ثیبا ردها وان بکرا لا بحر (ورجع بالنقصان)
لامتناع الرد وفی المنظومة المحبیة لوشرط بکارتها فبانت ثیبا لم یردها بل
یرجع باربعین درهما نقصان هذا العیب ❊ برکسه برجاریه اشترا ایدوب
بعده انی وطئ ویاتقبیل ویاشهوتله مس ایلیوب بعده انده برعیب بولسه انی مطلقا که
کرك ثیب وکرك باکر اولسون رد ایده‌مز زیرا مشتری انی وطئ ایتمکله

کندونك جزئی اولان صو یونی استیفا ایتمش اولمغله کانه بعضی امساك وباقیسنی رد ایتمش اولور وردی ممتنع اولمغله نقصانیله رجوع ایدر امام شافعی ایله امام احمد ایچون اختلاف واردر واکر جاریهٔ مشروحه‌یی وطئ ایدن انك زوجی اولورسه امدی ثیب اولورسه رد ایدر باکر اولورسه رد ایده‌مز نهایتی نقصان عیبله رجوع ایدر منظومهٔ محبیه ده مذکوردر که برکسه اشترا ایتدیکی جاریه‌نك بکارتنی شرط ایدوب بعده انی وطئ ایتدکده ثیب ظهور ایتسه آنی رد ایده‌مز بلکه مزبور عیبدن ناشی نقصان اوله‌رق فرق درهمله رجوع ایدر ﴿وفی الحاوی والملتقط الثیوبة لیست بعیب الا اذا شرط البکارة فیردها لعدم المشروط ﴾دخی حاوی وملتقطه مرسومدر که ثیوبت عیب دکلدر الا بکارتنی شرط ایدرسه مشروط بولنمغین آنی رد ایدر اکر ثیبلکنی وطئك غیریله بیلوب وبا وطئله من غیر لبث بیلورسه ﴿ (الا اذا قبلها البائع) لان الامتناع لحقه فاذا رضی زال الامتناع ویعود الرد بالعیب القدیم بعدزوال العیب الحادث لعود الممنوع بزوال المانع درر فیردالمبیع مع النقصان علی الراجح نهر ﴾ لکن مارة الذکر جاریه‌یی بایع قبول ایدرسه مشتری آنی رد ایدر امتناع کندونك حقی اولمغله راضی اولدیغنه نظرا زائل اولور وعیب حادث زائل اولدقدنصکره عیب قدیمیله رد عودت ایدر ممنوع اولان رد مانعك زوالیله عودت ایتمکله امدی اشبو ویعود الرد بالعیب القدیم الخ مسئله سنك ذکرینك محلی مصنفك سابق الذکر حدث عیب اخر عند المشتری رجع بنقصانه قولنك عقبی ایدی بس قول راجح اوزره مبیع مع النقصان رداولنور ﴿ (ظهر عیب بمشتری) البائع (الغائب) واثبته (عند القاضی فوضعه عند عدل) فاذا هلك (هلك علی المشتری الا اذا قضی) القاضی (بالرد علی بائعه) لان القضاء علی الغائب بلا خصم ینفذ علی الاظهر درر ﴾ بر بایع غائبك بیع ایتدیکی نسنه ده برعیب ظاهر اولوب ومشتری آنی قاضینك حضورنده اثبات وقاضی آنی برعادل کمسه‌نك عندنه وضع ایتدکده هلاك اولسه مشتری اوزرینه هلاك اولور زیرا بایع غائب اولمغله کندویه رد ثابت اولمدی الا قاضی بایعنه ردله حکم ایدرسه مشتری اوزرینه هلاك اولمز قول اظهر اوزره بلاخصم غائب اوزرینه حکم نافذ اولمغله معلوم اولسونکه تحقیق غائب اوزرینه قضانك نفاذنده ایکی روایت واردر فقها کتاب المفقودده نفاذی روایتنی وکتاب القضاده عدم نفاذی روایتنی تصحیح بیوردیلر ﴿ (قتل العبد المقبوض (اوقطع بسبب) کان (عندالبائع) کقتل اوردة (ردالمقطوع)

اوامسکه ورجع بنصف ثمنه مجمع (واخذثمنهما) ای ثمن المقطوع والمقتول ولوتداولته الایدی فقطع عند الاخیر اوقتل رجع الباعة بعضهم علی بعض وان علموا بذلك لکونه کالاستحقاق لاکالعیب خلافا لهما ﴾ مشتری‌نك قبضندنصکره اشترا ایتدیکی عبد قتل وزدت کبی بایعك عندنده بولنان سببه بناءً قتل ویا یدی قطع اولنسه مشتری یا مقطوعی رد ایدوب مقطوعله مقتولك ثمنلرینی اخذ ایدر واکر انده تداول ایدی بولنوب الٔصکره کنك عندنده قطع ویاقتل اولنورسه استحقاقده‌کی کبی بایعلرك بعضیلری بعضیلرینه رجوع ایدرلر هرنقدرمز بور بایعلر قتل وقطعك سببلرینی بیلورلر ایسه‌ده زیرا مارالذکر سبب استحقاق کبیدر عیب کبی دکلدر امامین ایچون اختلاف واردر مشار الیهما نزدلرنده عیب کبی اولمغله سارقا اولان قیمتیله رجوع ایدر ویاخود قطع صورتنده عبدی امساك ایدوب ثمننك نصفیله رجوع ایدر ﴿ (وصح البیع بشرط البرائة من کل عیب وان لم یسم) خلافا للشافعی لان البرائة عن الحقوق المجهولة لاتصح عنده وتصح عندنا لعدم افضائه الی المنازعة (ویدخل فیه الموجود والحادث) بعد العقد (قبل القبض فلایرده بعیب) وخصه مالك ومحمد بالموجود کقوله من کل عیب به ﴾ هرنقدرعیبی تسمیه وذکر ایتمه‌رك اولورسه‌ده هر برعیبدن برائت شرطیله که مثلا بایعك اشبو عبدی سکا هر برعیبدن بری اوله‌رق بیع ایتدم دیمسی کبی بیع صحیح اولدی عقد مشروحده عقددنصکره قبضدن اول موجود وحادث اولان هر برعیب داخل اولور بایعله مشتری‌نك معلوملری اولسون ویااولمسون امدی بوصورتده مشتری مبیع مشروحی عیبله ردایده‌مز امام مالك ایله امام محمد رحمهما الله تعالی شرط مشروحی حین عقدده موجود اولان عیبه تخصیص ایتدیلر مبیعده موجود اولان هر برعیبدن بری اولمق شرطیله قوانده انجق موجوده خاص اولوب آنده عیب حادث اجماعا داخل اولمدیغی کبی امام شافعی ایچوندر اختلاف زیرا مشار الیه نزدنده حقوق مجهوله‌دن برائت صحیحه دکلدر ائمهٔ حنفیه‌یه کوره صحیحه درمنازعه‌یه مفضی اولمغین ﴿ ولوقال مما یحدث صح عند الثانی وفسد عند الثالث نهر ﴾ صورة مشروحه‌ده بایع هر برحادث اولان عیبدن برائت شرطیله دیسه امام ابی یوسف نزدنده صحیح اولور غرض مبیعك کندوده عیبدن سلامتی وجهی اوزره مستحق اولمیه‌رق بیعی ایجاد اولمغله امام محمد عندنده صورة مشروحه‌ده عقد فاسد اولور ابرانك برشیئه اضافتی احتمالی اولمغین شرط فاسد اولمغله ﴿ (ابرأه من کل داء فهو علی) المرض وقیل علی (مافی الباطن) واعتمده المصنف تبعا للاختیار والجوهرة لانه المعروف فی العادة (وماسواه) فی العرف (مرض) ولو ابرأه من کل غائلة فهی السرقة والاباق والزنی ﴾

برکسـه هر برداندن بريدر ديه رك بيع ايلسـه امدى داءدن مراد مرض اولور بعضيلر داء باطنده اولان علته اطلاق اولنور ديديلر ومصنف والاجناب اختيار وجوهره يه تبعيله عادتا معروف اولان داء مافى الجوفه اطلاق اولنمغله اكا اعتماد ايلدى وعرفده مافى الباطنك ماعداسى مرضـدر امالغتـده داء كرك درونده اولسون وكرك بيرونده اولسون مرضدرواكر بايع مزبور عبدى هر برغائله دن بريدر ديه رك بيع ايدرسـه امدى غائله دن مراد سرقت واباق وزنا اولور ❊(اشـترى عبد افقـال لمن ساومه اياه اشتراه فلا عيب به فلم يتفق بينهما البيع فوجد) مشتريه (به عيبـا) فـله (رده على بائعه)بشرطه (ولايمنعه) من الرد عليه (اقراره السـابق) بعدم العيب لانه مجاز عن الترويج ❊ بركسـه برعبد اشترا ايتدكده انى شرايه طالب اولان كمسه يه اشترا ايله انده عيب يوقـدر ديوب ومبالنرنده سوزلرى بربرينه موافق اولمغين بيع بولنموب مشترى انده برعيب بولسه امـدى كندويه انى بايعنه ردك شرطيله كه عيبك بينه ايله ثبوتيـله ويابايعك انى اقراريله ويايميندن نكوليله بايعنه رد واردر امدى مشترى نك سابقده كه انده عيب يوقدر ديو اقرارى بايعنه رد ينه مانع اولمز زيرا اقرار مشروحدن معنـاى ظـاهريسى مراداولمغين ترويجدن مجاز اولمش اولورده بركمسدنك كندى وجاريه سنه على وجه الشتم يازانيه ويامجنونه ديمسى عيبنى اقرار اولميوب معنـاى حقيقيسى اراده اولنمديغى كبى اولور ❊(ولوعينه) اى العيب فقـال لاعوربه اولاشلل (لا) يرده لاحاطة العلم به الاان لا يحدث مثله كلا اصبع به زائدة ثم وجدهـا فـله رده للتيقن بكذبه ❊ مارالذكر مشـترى شرايه طـالب اولان كمسـه يه عيبى تعيين وبيـان ايدوب مثلا كوزنده و يا يدنده علت يوقدر ديو بعده علت مشروحدلر موجوده اولسه اكـا علم احاطه ايتمكله انى بايعنه رد ايده مز كويا عيب كندونك عندنده حادث اولمش اولور الا اول مثللو عيبك حدوثى اولمزسـه مثلا زياده پارمغى يوقـدر ديو بده بعده زياده سى ظهور ايتمك كبى اولورسـه امـدى كذبى متيقن اولمغله كندويه انى رد مشروع اولور ❊(قال) لاخر (عبدى) هذا (ابق فاشـتره منى فاشـتراه وباع) من اخر (فوجده) المشترى (الثانى آبقـا لايرده بمـا سبق من اقرار البائع) الاول (ما لم يبرهن انه ابق عنده) لان اقرار البائع الاول ليس بحجـة على البائع الثانى الموجود عند السكوت ❊ بركسه بر آخركمسه يه بنم اشـبو عبدم آبقدر انى بندن اشترا ايله ديوب واكا بيع ايتمكله اول دخى بر آخركمسه يه بيع ايدوب پس مشترئ ثانى انى آبق بولسـه سـابق الذكر بايع اولك اقراريله انى رد ايدمز مادام اباقى مقر اولان بايع اولك عندنده مزبور عبد اباق ايتدى ديو اقامۀ بينه ايتمدكجه زيرا بايع اولك اقرارى كندودن سكوت بولنوب بايعنى اقرارنده تصديق ايتميـان

بايع ثانى اوزرينه حجت اولمز اما بايع ثانيـده بن دخى انى اباق ايدر بولـدم ديوب بايع اولى اباقى اقرارنده تصديق ايدرسه امدى اباق تكررايتمكله رد اولنور ❊(اشترى جارية لهالبن فارضعت صبياله ثم وجدبها عيبا كان له ان يردهـا) لانه استخدام بخلاف الشاة المصراة فلايردهامع لبنهـا اوصاع من تمربل يرجـع بالنقصـان عـلى المختار شروح مجمع وحررناه فيما علقنـاه على المنار(كمالـو استخدمها) فى غير ذلك ❊ بركسه سودلو برجاريه اشـترا ايدوب پس چوجوغنى اكا ارضـا ايتـدكدنصكره انده عيب بولسـه كندو يه انى رد ايتمك مسـوغ ومشروعـدر نكم اشبو ارضـاعك ماعـداسيله استخدام ايله ردى جائز اولديغى كبى امـدى بو دخى استخدام قبيلندن اولور اما شاة مصراة بونك خلافنه دركه انى لبنيله واكر لبنى ضايع اولمش اولورسـه خرمادن برصـاعله رد ايدمز بلكه قول مختـار اوزره نقصـانيله رجـوع ايدر شاة مصراة سودى آز اولان قيونك ممه سنى بايعـك بغلمه سيدركه حتى مشترى انده سودك اجتمـاعى سببيله سودنى چوق ظن ايده شارح رحمـه الله تعالى ديركه اشبو بحثى بزمنار اوزرينه اولان تعليقا تمزده تحرير واملا ايلدك ❊ فى المبسوط الاستخدام بعد العلم بالعيب ليس برضى استحسانالان الناس يتوسعون فيه وهـو للاختيار وفى البرازية الصحيح انه رضـى فى المرة الثـانية الا اذا كان فى نوع آخر وفى الصغرى انه مرة ليس برضى الاعلى كره من العبد بحر ❊ دخى مبسوطده مرسومدركه مبيعك عيبنه مطلع اولدقدنصكره مشترى نك انى استخدامى استحسـا نا رضـا اولمدى زيرا ناس بو مثللو شيده توسع ايدوب قيد ايتمزلر بواختبار وامتحان ايچون اولور بزازيه ده صحيح اولان ايكنجى دفعه ده استخدام رضـادر الا اولكينك غيرى نوع اخرده استخدام اولنورسـه رضـا دكلدر ديو مصرحدر فتاوى صغراده مـذكوردركه بركره استخدام رضـا دكلدر الاعبددن كرهـا واقع اولورسه رضـادر ❊(قال المشترى ليس به) بالمبيع (اصبع زائدة اونحوهـا ممالايحدث) مثله فى تلك المدة (ثم وجـدبه ذلك كان له الرد) بلا يمين لمامر ❊ برمشـترى مبيعده اصبع زائده مثللو اول قدر مدتده حادث اولميجق عيب يوقـدر ديدكدنصكره انده اول عيب هـويدا اولسـه بلا يمين انى كندويه رد مشروعـدر مار الذكر كذبنك متيقن اولديغنه بناأ ❊(باع عبدا و قال) للمشترى (برئت اليك من كل عيب به الاالاباق فوجده آبقا فله الرد ولو قال الا اباقـه لا) لانه فى الاول لم يضف الاباق للعبد ولاوصفه به فلم يكن اقرار ابا باقه للحال وفى الثانى اضـافه اليه فكان اخبـارا بانه ابق فيكون راضيابه قبل الشـراء خانيـة وفيهـا الوبرئ من كل حـق له قبله دخل العيب لاالدرك ❊ بركسه برعبدى بيع ايتدكده مشترى يه اشبو عبدى سكا هر بر

عیبدن بری اوله‌رق بیع ایتدم الا اباقدن بری ایتمدم دیوب پس انی آبق
بولسه کندویه انی رد مشروعدر واکر اباقی کندویه نسبت ایده‌رك الا انك اباقدن کندوبی
بری ایتمدم دیرسه رد ایده‌مز مسئله اولی ده بایع اباقی عبده مضاف قلیوب وعبدی
اباقله وصفلدی امدی فی الحال عبدك اباقنی اقرار اولمز بلکه حالا واستقبالا لا
موجود اولان اباقی اقرار ایتمش اولورده شکه بناً حالا اولان اباقی اقرار ایتمش
اولمغین کندویه حق رد ثابت اولمز اما ایکنجی صورتده مشتری اباقی کندویه مضاف
قلمغله کانه عبدك اباقنی خبر ویرمش اولمغله قبل الشراء کویا اباقنه راضی اولمش
اولور خانیه‌ده مسطوردر که مشتری بایعی کندی طرفندن اولان هر حقدن ابرا
ایلسه عیب دعواسی داخله اولورده اندن اشترا ایتدیکی مبیعی معیب بولسه
انی عیبله رد ایده‌مز اما ضمان درك داخل اولمزکه مشتری قول مزبوری کفیل
بالدرکنه که مبیعی مستحق چیقیلورسه ثمننه کفیل اولان کمسه‌یه دیسه کفالتی
باطله اولمز اولوقنده حقك عدم تحققنه بناً ❊(مشتر) لعبد اوامة (قال
أعتق البائع) العبد (اودبر اواستولد) الامة (اوهو حر الاصل اوانکر البائع
حلف) لعجز المشتری عن الاثبات (فان حلف قضی علی المشتری بما قاله)
من العتق ونحوه لاقراره بذلك (ورجع بالعیب ان علم به) لان المبطل للرجوع
ازالته عن ملکه الی غیره بانشائه اواقراره ولم یوجد (حتی لوقال باعه وهوملك
فلان وصدقه) فلان (واخذه لا) یرجع بالنقصان لازالته باقراره کانه
وهبه ❊ برعبد ویاجاریه اشترا ایدن کمسه بایع اول عبدی عتق ایتدی ویاتدبیره
کسدی ویاجاریه‌یی استیلاد ایلدی ویاحرالاصلدر دیوب بایعده
انی انکار ایلسه مشتری اثباتدن عاجز اولورسه بایع تحلیف
اولنورامدی بایع یمین ایدرسه مشتری‌نك اوزرینه دیدیکی عتق
ویاتدبیر امثالی شیلرایله قضا وحکم اولنور انلری اقرار ایتدیکندن وعیبنه مطلع
اولورسه نقصان عیبله رجوع ایدر زیرا رجوعی ابطال ایدن مشترینك مبیعی
یابطریق الانشاء ویابطریق الانکار کندی ملکندن غیری کمسه‌نك ملکنه ازاله
واخراج ایچوندر اول ایسه بومقامده موجود دکلدر حتی انی بیع ایتدی حالبوکه
اول فلان کمسه‌نك ملکیدر دیوب اول دخی کندوبی تصدیق ومبیعی اخذ ایلسه نقصانیله
رجوع ایده‌مز کندی اقراریله ملکندن ازاله ایتمکله کانه انی مزبور فلانه هبه
ایتمش اولور واکر مقرله اولان فلان مشتری‌یی تکذیب ایدرسه اقراری باطل اولمغله
مبیعی عیبله رد ایدر ❊(وجد المشتری لغنیمة محرزة) بدارنا اوغیر محرزة لوالبیع
من الامام اوامینه) بحر قال المصنف فقید محرزة غیر لازم (عیبا لایرد علیهما) لان الامین
لاینتصب خصما (بل) ینصب له الامام خصما فیرد علی (منصوب الامام ولا یحلفه)

لان فائدة الحلف النکول ولایصح نکوله واقراره (فاذارد علیه) المعیب (بعد ثبوته یباع
ویدفع الثمن الیه ویردالنقص والفضل الی محله) لان الغرم بالغرم درر ❊ امام
ویاخود امینی دارمزده حرز وحفظ اولنان ویا اولنمیان مال غنیمتی برکسه‌یه
بیع ایتدکده مشتری انده برعیب بولسه انی امامك ویاامیننك اوزرلرینه رد
ایده‌مز امیننك کندوسی خصم اوله‌مز بلکه امام کندویه خصم نصب ایدرده
امدی مشتری اکا رد ایدر وکندویه یمین ویره‌مز یمینك فائده‌سی نکول اولوب
وامین مزبورك نکول واقراری صحیح اولمغین امدی مشتری‌نك ردی انجق عیبی
بینه ایله اثباتیله اولور پس بعد ثبوت العیب مبیع معیب نصب اولنان امینه
رد اولندقده امام انی بیع ایدوب ثمنی مشتری‌یه دفع ونقصانی وزیاده‌یی محلنه
رد ایدر زیرا غرم غنم مقابلیدر غنیمت حرز اولنوب واولنمیانه تعمیم اولنمغله
مصنف مرحوم محرزة قیدی لازم دکلدر دیدی ❊(وجد) المشتری (بمشریه
عیبا واراد الرد به فاصطلحا علی ان یدفع البائع الدراهم الی المشتری ولایرد
علیه جاز) ویجعل حطا من الثمن ❊ برمشتری مشریسنده عیب بولمغله انك
ردنی مراد ایتمکله بایع کندویه برمقدار دراهم اعطا ایدوب مبیعی کندویه رد ایتمامك
اوزره مقاوله وشرط ایتسه‌لر جائز ومشروع اولور کانه ثمندن حط ایتمش
اولورلر اولی اولان الدراهم کلمه‌سندن الف واللامك حذفیدر بحرده مسطوردر که
تحقیقا خیار عیب حین بیعده ویاقبضی هنکامنده عیبه عالم اولوب ویا بیع
وقبضدنصکره عیبه راضی اولمغله ویاهر برعیب دعواسندن برائت شرطیله ویاعیبدن
برشیئه صلحله ساقط اولور ❊(وعلی العکس) وهو ان یصطلحا علی ان یدفع
المشتری الدراهم الی البائع ویرد علیه (لا) یصح لانه لاوجه له غیرالرشوة
فلا یجوز ❊ صورة مشروحه‌نك عکسیکه متعاقدینك مشتری‌نك بایعه
برمقدار دراهم اعطاسیله کندویه ردنه مصالحه ومقاوله‌لری صحیح ومشروع
دکلدر زیرا دراهم مزبوره‌نك رشوتدن غیری‌یه احتمالی اولمغین مقاولهٔ مشروحه
جائز اولمدی رشوت رانك حرکات ثلاثی وشین معجمه‌نك سکونیله جعل معناسنه
درکه برادمه عملی مقابلنده ویریلان اجرته واباق تربنه دینور وحاکمه ویاغیری
کمسه‌یه مصلحتنی دلخواهی اوزره کورمك ایچون ویریلان بارطله‌ده اطلاق اولنور
ابوالنصر البغدادی قدوری شرحنده ذکر وبیان ایدرکه رشوتله هدیه میانلرنده
فرق رشوت کندویه اعانه ومساعده ایچون ویریلوب هدیه لالغرض
ولالعوض ویریلاندر رشوت کتاب وسنت واجماع امتله حرامدر کتابکه الله جلیلك
{ لاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل } قول شریفیدر باطلدن
مراد غصب وربا وقمار امثالی شرع شریفك مباح قلمدیغی شیلردر

سنتكه رشوت حقنده واردر اولان احاديث شريفه دركه ازجمله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك {لعنة الله على الراشى والمرتشى} و{لعن الله الراشى والمرتشى فى الحكم} و{لعن الله الراشى والمرتشى والرائش الذى يمشى بينهما} قول شريفلريدر وفتح القديرده ذكر وبيان اولنديغنه نظرا رشوت درت قسمدر برى آخذه ومعطى يه حرام اولاندركه قضا وامارت تقليدىچون رشوتدر وبونوع كسه قاضى اوله مز ايكنجيسى قاضى نك برطرفه حكميچون ارتشا سيدر رشوتك بونوعى النه وويره نه حرامدر كرك بحق وكرك بغير حق اول خصوصده قاضى نك حكمى نافذ ومشروع دكلدر حكمى بحق اولديغنه كوره نافذ اولماسى حكم كندونك اوزرينه واجب اولمغله اكا مال اخذى حلال اولمديغنه مبنيدر وباطل اوزره حكمنك عدم نفاذى اظهر من ان يخفى در ورشوتك قبل القضاء ويابعد القضاء اولمسنده فرق يوقدر اوچنجيسى سلطان عندنده بولنان برمصلحتنى كورمك ايچون كرك دفع مضرت وكرك جلب منفعتدن ناشى مال اخذيدر بوده آخذه حرامدر بعضيلر بونى هديه قسمندن عد ايتديلر دردنجيسى مدفوع اليهدن مضرت خوفنى دفعيچون اعطا اولنا ندر بو اخذايده نه حرامدر زيرا مسلم قرنداشندن ضررى دفع هركسه واجبدر آنك مال اخذى جائز دكلدر اماقاضى وپادشاه حضورنده كوريله جك مصلحتى اولان كسه انكيچون برآخر كسه يى اول كون استيجار ايدوب بدل ايجار اولهرق برمقدار نسنه ويرسه بو رشوت عد اولنمز جائزدر وبلا شرط قپوده اولان مصلحتنى كورمكه بعد الرؤية برمقدار نسنه ويرسه صحيح اولان برواحسانه مجازات اولمغله حلال اولمسيدر هدايا دخى اوچ قسمدر اولكيسى مهدى وآخذه حلال اولاندركه تودد ومحبت ايچون اولان اهدادر ايكنجيسى جانبيندن حرام اولاندركه ظلمه اعانه ايچون اولور اوچنجيسى مهدى طرفندن حلال اخذ جانبندن حرام اولور كه كندودن ظلمى دفع ايچون اولور بونده حيله اوچ كونه دك استيجار در وقنيه ده متعاشقانك بربرينه ارسال ايلدكلرى نسنه رشوت قبيلندندر ديو مسطور در ❊ وفى الصغرى ادعى عيبا فصالحه على مال ثم برئ اوظهر ان لا عيب فللبائع ان يرجع بما ادى ولوزال بمعالجة المشترى لاقنية ❊ فتاواى صغراده مذكوردركه برمشترى مبيعنده برعيب دعوى ايتمكله برمقدار مال اوزرينه مصالحه اولوب بعده مبيع صحت بولوب اول عيبدن برى اولوب وياخود انده عيب اولمديغى ظاهر ونمايان اولسه بايع ايچون ادا ايتديكى نسنه ايله مشترى يه رجوع واردر واكر مشترى نك معالجه سيله عيب زائل اولمش اولورسه بايع رجوع ايده مز ❊ (رضى الوكيل بالعيب لزم الموكل ان كان المبيع مع العيب) الذى به

(يساوى)

(يساوى الثمن) المسمى (والا) يساوه (لا) يلزم الموكل ❊ برنسنه اشتراسنه وكيل اولان كسه اول شيئك عيبنه راضى اولسه موكله اول شيئ اخذ لازم اولور اكر مبيع عيبيله ثمن مسمايه مساوى اولورسه واكر مساوى اولميوب اول بهايى دكرسه موكله آنى قبول لازم كلمز ❊ فروع لايحل كتمان العيب فى مبيع اوثمن لان الغش حرام الافى مسئلتين الاولى الاسير اذا شرى شيئا ثمة ودفع الثمن مغشوشا جازان كان حرا لاعبدا الثانية يجوز اعطاء الزيوف والناقص فى الجبايات اشباه ❊ مبيعده ويا ثمنده عيبى كتم واخفا حلال ومشروع اولمدى زيرا خيانت حرامدر الا ايكى مسئله ده حرام دكلدر اولكيسى براسير كافرستانده برنسنه اشترا ايدوب وثمنى مغشوش اولهرق ادا ايلسه جائز اولور اكر اشترا ايتديكى اسير حر اولورسه واكر عبد اولورسه اداى ثمنده غش وخيانت مشروع اولمز ايكنجيسى ناسدن ظلما طوپلنوب جمع اولنان ساليانه وقاضيلرك بغير حق اخذ ايتديكى شيلره زيوف وناقص اقچه اعطا سنك جوازيدر ❊ وفيها رد المبيع بعيب بقضاء فسخ فى حق الكل الافى مسئلتين احداهما لواحال البائع بالثمن ثم رد المبيع بعيب بقضاء لم تبطل الحوالة الثانية لو باعه بعد الرد بعيب بقضاء من غير المشترى وكان منقولا لم يجز قبل قبضه ولو كان فسخا لجاز ❊ اشباهده مسطوردركه برمبيعك عيبيله قضا ايله ردى مشتريله بايعك كليسى حقلرنده فسخدر الا ايكى مسئله ده دكلدر برى بر بايع ثمن مبيعى براخر كسه يه حواله ايدوب بعده مبيع عيبيله قضا ايله رد اولنسه حواله باطل اولمز ايكنجيسى بايع منقول اولان مبيع معيبى قضا ايله رد اولندقدنصكره قبل القبض مشترى نك غيرى يه بيع ايلسه جائز اولمز اكر فسخ اولسه جائز اولور ايدى ❊ وفى البزازية شرى عبدا فضمن له رجل عيوبه فاطلع على عيب ورده لم يضمن لانه ضمان العهدة وضمنه الثانى لانه ضمان العيوب وان ضمن السرقة اوالحرية اوالجنون او العمى فوجده كذلك ضمن الثمن ❊ بزازيه ده مرسومدر كه بركسه برعبد اشترا ايتمكله بررجل انك عيوبنه ضامن اولوب ومشترى عيبنه مطلع اولمغله بايعنه رد ايلسه رجله ضمان لازم كلمز بو ضمان العهده اولمغله اشبو ضمان امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده باطلدر كندوده اشتباه اولمغله زيرا بونده ممكنكه بايع عيوبه مداوات ايده واحتمالكه نقصاننى ضامن اوله وياخود بلا منازعه بايعه رد ايليه امام ثانى بيدانى ابى يوسف رحمه الله تعالى بو ضمان عيوبكه ضمان دركدر اولمغله ضامن اولور ديدى واكرمز بور رجل سرقته وياحريته وياجنونه وياعمى يه كفيل اولوب بعده ايدى كندوبى عيوب مشروحه ايله معيوب بولسه ثمنى مشترى ضامن اولور ❊ وفى جواهر الفتاوى شرى ثمرة كرم ولايمكن قطعا فهالغلبة الزنا بيران بعد القبض لم يرده وان قبله فان انتقص المبيع بتناول الزنا بيرفله الفسخ لتفرق الصفقة عليه والله

سبحانه وتعالى اعلم ﴿ وجواهر الفتاوى نام كتابده مرسومدركه بركسه
برباغك ميوه‌سنى اشترا ايدوب كندويه آربلرك كثرت وغلبه سنه بناءً اوزمنى كسمك ممكن
اولمسه امدى اكر غلبهٔ زنابير مشترى‌نك باغى قبضندنصكره اولمش اولور سه
انى ردايده‌مز عيب كندونك عندنده حادث اولمغله واكر قبل القبض اولور سه
امدى اربلرك تناول واكللرى سببيله مبيعه نقصان طارى اولورسه كندويه صفقه متفرقه
اولمغله فسخ مشروع اولور زيرا اربلرك تناول ايتدكلرى نقصان اولمغله صفقهٔ
جديده محتاج اولمش اولدى والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿باب البيع الفاسد﴾

اشبو بيع فاسدك صحيحدن تأخير اولنمسى دين محمدى‌يه مخالف اولوب وبايعله
مشترى‌نك هر برر لرينك حقلرى منقطع اولمدبغنه مبنيدر زيرا فسخ كندولرينه مشروع
بلكه واجبدر صحيحك تقديمى عقودك مشروعيتى كندى ايچون اولان سلامت
دين مقصد اقصاسنك تمامنه موصل اولديغنه بناءًدر ﴿ المراد بالفاسد
الممنوع مجازا عرفيا فيعم الباطل والمكروه وقد يذكر فيه بعض الصحيح تبعا ﴾
بومقامده فاسددن مراد مجاز عرفى اوله‌رق ممنوعدر امدى باطله ومكروهه
عام وشامل اولور اشبو فاسد بحثنده تبعيله بعض صحيحده ذكر وبيان اولنور
باطل اصلا ووصفا مشروع اولميان بيعدر آنك حكمى قبض اولنسون ويا اولنمسون
ملك افاده ايتمكدر مكروه محبوبك ضديدر وكراهت تحريمى مراددر اصطلاحده
اذان جمعه‌ده‌كى بيع كبى مجاوردن ناشى كندودن نهى اولنان بيعكه نماز ايچون
منهيدر نهرده مستصفادن نقلا مرسومدركه بيع ايكى نوعدر صحيح
وفاسددر صحيحده ايكى قسمدر لازم وغير لازمدركه موقوفدر حق اولان موقوف
نوعندندر زيرا صحيح اصلا ووصفا مشروع اولاندر موقوفده بويله‌در كندوده
صحيحك حكمى جارى اولور زيرا صحيح بلاقبض ملك افاده ايدر بودخى اويله‌در
اجازته توقفى اكا ضرر ويرمز كندوده خيار اولان بيعك اسقاطنه توقفى
كبى خلاصه‌ده مسطوردركه موقوف اون بشدر محجور اولان عبد ايله صبى‌نك
بيعلرى مثللو مولانك وابك وياوصيلرينك اجازتلرينه توقف ايدر وغير رشيدك
بيعى قاضى‌نك اجازتنه ومرهونك ومستأجرك وغيرك مزارعه سنده بولنان
ارض مرتهنك ومستأجرك ومزارعك اجازتلرينه موقوفدر وبايعك مشترى
مبيعنى قبض ايتدكدنصكره مشترى‌نك غيرى‌يه بيعى انك اجازتنه توقف ايدر
امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده مرتدك بيعى دخى بندبويله‌در ورثيله وبافلان

كسه‌نك بيعى اوزرينه مشترى‌نك معلومى اولمقسزين منعقد اولان بيع مجلسده علمنه
توقف ايدر وكندوده خيار مجلس اولان بيع ايتديكى ثمن مثلويه ومال
صاحبنك مال مغصوبنى بيعى غاصبك انى اقرارينه وانكار ايدرسه اثبات بينه سنه
موقوفدر وغيرك مالنى كندودن اذنسز بيع بنه بويله‌در اشبو بحثك تمام
وتفصيلى بحرده‌در ﴿ وكل ماأورث خللا فى ركن البيع فهو مبطل وماأورثه
فى غيره فمفسد ﴾ هر بر شيكه بيعك ركننده بر خلل ايراث ايدر اول شى مبطلدر
ركننك غيريده خلل ايراث ايدرسه اول مفسددر شرح بدايعده مرسومدركه بيعك
ركنيكه ايجاب ايله قبول محليكه مبيعدر خللدن سالم اولورسه بيع صحيح اولور واكر
سالم اولميوب متصرفك صبى غير مميز ويامجنون اولمسى سببيله كندونك
اهليتنده ويامبيعك ميته ويادم وياحر وياخمر اولمسيله نفس مبيعده خلل اولورسه
بيع باطل اولور صحيح اولمز اركان وشرائطى مجتمع اولمغين بيع فاسددر كن ومحلى خللدن
سالم اولوب لكن ثمننده خمر وخنزير اولمق كبى وياخود مبيع مقدور التسليم اولمق
مثللو وياخود عقدك اقتضا ايتمديكى كندوده شرط بولنمغله كندوده خلل بولنان
بيعدر امدى بونوع بيع فاسددر ركن ومحلى خللدن خالى اولمغله باطل دكلدر
بس شارحه اولى اولان وكل ماأورث خللا فى ركن البيع او محله ديمك ايدى
مدى فقهانك كلاملرندن ظاهر اولان اصل بيع ركنندن ومحلى اولان
مال متقومدن عبارتدر بيعك مبناسى كندولرى اولمغله زيرا اصل مايبتنى عليه
غيره‌در بيعك وصفى مقتضاى عقده مخالف اولان شرط وثمنيت كبى ركندن
ومحلدن خارج اولان شيدن عبارتدر سؤال مدار بيع بدليندر مبادلهٔ
مال بمال اولمغله امدى لايق اولان بدلينك هر برى بيعه ركن اولوب تابع
اولممقدر بنا برين بيعده تسميهٔ بدلدن لازمدر جواب بيعده اصل اولان انجق
مبيع اولوب ثمن اولمديغيدر * مكى * انتهى بعضيلر باطلى فاسددن تمييز ايچون
قاعده ذكر وبيان ايلديلركه دين سماويده احد بدلين مال اولمزسه بيع باطلدر
كرك مبيع اولسون وكرك ثمن اولسون امدى ميته‌نك ودمك وحرك بيعلرى وكندولرى
ثمن قلمق باطل اولور واكر بعض اديانده مال اولوب بعضيسنده اولمزسه بس انى
ثمن اعتبارى ممكن اولورسه انكله بيع فاسد اولور امدى عبدى خمر مقابلى خمرى
عبد مقابلى بيع فاسد اولور واكر مبيع اولمسى تعين ايدرسه امدى بيع باطل اولور
اولور خمرى دراهم ودراهمى خمر مقابلى بيع كبى ﴿ (بطل بيع ماليس بمال)
والمال مايميل اليه الطبع ويجرى فيه البذل والمنع درر فخرج التراب ونحوه
(كالدم) المسفوح فجاز بيع كبد وطحال (والميتة) سوى سمك وجراد
ولافرق فى حق المسلم بين التى ماتت حتف انفها او بخنق ونحوه ﴾ آقش

قان و بالق وجكر كه نك ماعداسی میته مثلو مال اولمیان شیئك بیعی باطل اولدی مال طبیعتك كندویه میل ورغبت ایتدیكی شیدر وكندوده بیع وهبه مثلو شیئله بذل واعطا وكندویی مالكنك غیری كسه دن منعی جاری اولور بس تراب خالص امثالی كندوده بذل جاری اولمیان شیلر خروج ایلدی وكبد كه جكر وطلاق دم مسفوح اولمغین بیعلری جائز اولدی مسلم حقنده حتف انفها كه قتل وضرب مثلو نسنه ایله روحی ازهاق اولنموب بلكه همان بطبعه جانی بورنندن خروجیله فوت اولان حیوانله ویاخود خنقله كه بوغمق امثالی شیله اماته اولنان بهایم میاننده فرق یوقدر ﴿والحر والبیع به﴾ ای جعله ثمنا بادخال الباء علیه لان ركن البیع مبادلة المال بالمال ولم یوجد ﴿ دخی حرك بیعی وحر ایله بیعكه بایی كندویه ادخال ایله كندویی ثمن قلمق باطل اولدی زیرا بیعك ركنی مالی ماله مبادله در صورة مشروحه ده ایسه مال بولنمدی ﴿ والمعدوم كبیع حق التعلی ﴾ ای علو سقط لانه معدوم ومنه بیع ما اصله غائب كجزر وفجل او بعضه معدوم كورد و یاسمین وورق فرصاد جوزه مالك لتعامل الناس و به افتی بعض مشایخنا عملا بالاستحسان وهذا اذا نبت ولم یعلم وجوده فاذا علم جازوله خیار الرؤیة وتكفی رؤیة البعض عندهما وعلیه الفتوی شرح مجمع ﴿ دخی مال اولمیان شیئ بیع حق تعلی كه ساقط اولان علوی بیع كبی معدومی بیعدر مثلا علوی وسفلی اولان دارك علوی بر رجلك وسفلی آخر كسه نك اولوب ایكیسی بردن ویاخود فقط علوی ساقط اولمغله امدی صاحب علو معدوم وهوای محض اولان موضعی بیع ایلسه مزبور بیع باطل اولور حق تعلی اولوب مال اولمغین مال انجق لدی الحاجة احراز وضبط اولنان نسنه یه مبیع موضع علودر علو ساقط دكلدر یاخود هواء علو ساقط ویا سقط بناء تقدیرنده در و لانه معدوم تعلیلی عین موضوع مسئله در حذف اولنسه اولی اولور ایدی حوج وطورپ امثالی اصلی بالكلیه غائب ویاكل ویاسمین كبی بعضیسی معدوم اولان نسنه یی بیع معدومی بیع نوعندن اولمغله حكمی انك اوزرینه جاری اولور كلك ویاسمینك خروجلری تدریجیدر توت یپراغنك یعنی تعامل ناس اولمغله امام مالك تجویز ایلدی واستحسانله عمل ایچون انجق جوازله بعض مشایخمز افتا ایلدی لكن بو نابت اولوب وجودی معلوم اولمدیغنه نظرادر واگر وجودی معلوم اولورسه بیع جائز اولور ومشتری یه خیار رؤیت اولور امامین عندنده بعضیسنك رؤیتی كفایت ایدر وفتوی بوقولك اوزرینه در امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده مادام كلیسنی كوروب وراضی اولمدقجه خیاری باطل اولمز ﴿والمضامین﴾ مافی ظهور الاباء من المنی ﴿والملاقیح

جمع ملقوحة مافی البطن من الجنین ﴿ والنتاج ﴾ بكسر النون حبل الحبلة ای نتاج النتاج لدابة اوادمی ﴿ دخی مال اولمیوب بیعی باطل اولان نسنه مضامین كبیدر كه ظهور آباده اولان منیدر مضامین مضمونه نك جمعیدر دخی ملاقیح كبیدر كه ملقوحه نك جمعیدر بطنده اولان جنین معناسنه در نتاج نونك كسریله وتحریكله حبل الحبله كه كرك دابه نك وكرك ادمینك ولدی نك ولدی معناسنه در یعنی بونك دخی بیعی باطلدر معدوم اولمغله مال اولمدی ﴿ و بیع امة تبین انه ﴾ ذكر الضمیر لتذكیر الخبر ﴿ عبد وعكسه ﴾ بخلاف البهایم والاصل ان الذكر والانثی من بنی ادم جنسان حكما فیبطل و فی سائر الحیوانات جنس واحد فیصح ویتخیر لفوات الوصف ﴿ دخی عبد اولدیغی تبین ایدن جاریه نك وعكسیكه جاریه لكی ظاهر اولان عبدك بیعی باطل اولدی یعنی كندولرینی جاریه ویاغلام دیو بیع ایدوب بعده خلافی ظهور ایلسه عقد مزبور باطلدر دیمكدر انه ضمیرنك مذكر اولدیغی خبرك تذكیرنه مبنیدر عكسه رفعله بیع اوزرینه جر ایله امة اوزرینه دخی عطف اولنسه ده اولور بهایم مزبورك خلافنه دركه انلرك مذكرنی مؤنث مؤنثنی مذكر دیو عقد ایتسه لر صحیح اولور نهایتی كندوده وصف مرغوب فوت اولمغله مشتری مخیر اولور بس بونده اصل وقاعده بودركه بنی آدمدن ذكر ایله انثاده اغراضده تفاوت فاحش اولمغله كندولری حكما ایكی جنس اولدیغندن عقد مزبور باطل اولدی اما سائر حیوانانده جنس واحد اولملریله عقد صحیح اولور وصف فوت اولمغله مشتری مخیر اولور ﴿ ومتروك التسمیة عمدا ﴾ ولو من كافر بزازیة وكذا ما ضم الیه لان حرمته بالنص ﴿ دخی هرنقدر كافر دنده اولورسه قصدا ذبحنده بسمله ترك اولنان مذبوحی بیع باطل اولدی وكندویه منضم اولان شیئك دخی بیعی باطل اولور بطلان اكا دخی سرایت ایتمكله زیرا متروك التسمیه نك حرمتی نصله ثابته در ﴿ وبیع الكراب وكری الانهار ﴾ لانه لیس بمال متقوم بخلاف بناء وشجر فیصح اذا لم یشترط تركها ولو اجبة ﴿ دخی مال متقوم اولمغین زراعت ایچون ارضی آثاره وقلبكه نضاس وارمقلری حفری بیع باطل اولدی یعنی بر كسه استیجار ایتدیكی ارضی فلن وخرقنی حفر ایدوب مدت اجاره سی تكمیل اولمغله عمل مشروحی بیع ایده جك اولسه مشروع اولمز اما ارض مزبوره ده بنا ویا شجر احداث ایتمش اولورسه مسئله مرسومه نك خلافنه دركه انلرك ارضده تركنی شرط ایتمزسه بیعلری صحیح اولور ﴿ ومافی حكمه ﴾ ای حكم مالیس بمال ﴿ كام الولد والمكاتب والمدبر المطلق ﴾ فان بیع هؤلاء باطل ای بقاء فلم یملكوا بالقبض لا ابتداء فصح بیعهم من انفسهم وبیع قن ضم الیهم درر ﴿ دخی ام ولد ومكاتب ومدبر مطلق كبی

مال اولمیان شی حکمنده اولان شیلرک بیعلری باطل اولدی زیرا اشبو مزبورلرک بیعلری بقاءً باطلدر که حرک بیعی کبی ابتداءً و بقاءً باطل دکلدر امدی مزبورلر قبضله تملیک اولنمزلر اما ابتداءً باطل اولمغین کندولرینی نفسلرینه بیع وکندولرینه ضم اولنان قنی بیع صحیح اولدی مدبرک مطلقله تقییدی مقیدیله مثلا اشبو سفرمدن کلورسم ویا اون ویا اون بش سنه دنصکره عتق اول دینلدیکی صورتده آنک بیعنک اتفاقا جوازینه مبنیدر ﴿ وقول ابن کمال بیع هؤلاء باطل موقوف ضعفه فی البحر بان المرجح اشتراط رضی المکاتب قبل البیع وعدم نفاذ القضاء ببیع ام الولد وصحح فی الفتح نفاذه قلت الاوجه توقفه علی قضاء آخر امضاء اوردا عینی ونهر فلیکن التوفیق وفی السراج ولد هؤلاء کهم وبیع معض کحر ﴾ ابن کمالک اشبو مزبورلرک بیعلری باطل موقوفدر که مکاتبک رضاسنه ام ولد ایله مدبرده قاضینک قضاسنه توقف ایدر قولنی صاحب بحر تضعیف ایلدیکه قول مرجح قبل البیع مکاتبک رضاسنک اشتراطی وام ولدک بیعیله قضانک عدم نفاذیدر وفتحده نفاذی تصحیح اولندی شارح رحمه الله تعالی دیرکه زیاده وجه اولان قول امضاءً ویاردا قاضیٔ آخرک قضاسنه توقف ایتمکدر امدی بوقولین میاننی توفیق اولورکه بحرک عدم نفاذی قولی قاضیٔ آخرک قضاسی اولمدیغنه محمولدر وفتحده نفاذیله قولی دیکر قاضینک نفاذیله حکمنه منوطدر وسراجده اشبو مار الذکر ام ولدک ومدبرک ومکاتبک ولدلری بیع خصوصنده کندولری کبیدر دیو مسطوردر ومعتق البعضک بیعی حرک بیعی کبیدر ﴿(و) بطل (بیع مال غیر متقوم) ای غیر مباح الانتفاع به ابن کمال فلیحفظ (کخمر وخنزیر ومیتة لم تمت حتف انفها) بل بالخنق ونحوه فانها مال عند الذمی کخمر وخنزیر وهذا ان بیعت (بالثمن) ای بالدین کدراهم ودنانیر ومکیل وموزون بطل فی الکل وان بیعت بعین کعرض بطل فی الخمر وفسد فی العرض فیملکه بالقبض بقیمته ابن کمال ﴾ خمر وخنزیر وحتف انفها که کندی باشندبلا قتل وضرب جانی بورنندن چیقمیوب بلکه خنق وضرب کبی شیله فوت اولان میته کبی ثمنله که دراهم ودنانیر ومکیل وموزون کبی دین مقوله سندن اولان نسنه ایله بیع اولنان مال غیر متقومکه کندی ایله انتفاع مباح اولمیان شیٔ دخی باطل اولدی زیرا میتهٔ مشروحه ذمی عندنده مالدر خمر وخنزیر کبی اما حتف انفها هلاک اولورسه اهل ذمت قتنده دخی مال عد اولنمز ابن کمال تلویحدن نقلا ذکر وبیان ایدرکه تقوم ایکی نوعدر بری عرفیدرکه احرازدر مال محرز اولمسیدر امدی صید وحشیش کبی محرز اولمیان شیلر مال متقوم اولمزو بری شرعیدرکه کندی ایله انتفاع مباح

اولاندر بو مقامده تقومدن بو معنی مراددر واکر مزبورلر عینکه عرض مقابلنده بیع اولنورلرسه بیع خمرده باطل عرضده فاسد اولمغله قبضله عرضه قیمتیله مالک اولور ومنحده مذکوردرکه سابق الذکر مال غیر متقومک ثمنله بیعنک بطلانی ثمنک مبیع طرفنده حکم افاده ایتدیکنه مبنیدر زیرا بیع مبیعک وجودینه توقف ایتمکله کندوده اصل اولان مبیعدر اما ثمن بونک خلافنه در امدی صورة مشروحده کرک اصل وکرک ثمن تملیکه محل اولمدی زیرا ثمنک ذمتده ثبوتی حکمیدر کندونک تملکی مال آخرک تملکی مقابله سنده اولمغله پس بیع بولنمغله ثمن ذمتده ثابت اولمز زیرا معدومده ملکک ثبوتی محال اولمغله ثمنده ملک ثابت اولمدی اما خمر عین مقابلنده بیع اولندیغنه نظرا بیع فاسد اولورده کندولری هرنقدر تملیک اولنمزسه ده عین تملیک اولنور ﴿(و) بطل (بیع قن ضم الی حر وذکیة ضمت الی میتة ماتت حتف انفها) قید به لتکون کالحر (وان سمی ثمن کل) ای فصل الثمن خلافا لهما ومبنی الخلاف ان الصفقة لا تتعدد بمجرد تفصیل الثمن بل لابد من تکرار لفظ العقد عنده خلافا لهما وظاهر النهایة یفید انه فاسد ﴾ حره ضم اولنان قنک وحتف انفها هلاک اولان میته یه ضم اولنان ذکیه که ذبح اولنان حیوانک بیعی دخی باطل اولدی هرنقدر مزبورلرک علی حدة هر برلرینک ثمنلری تسمیه وتفصیل وبیان اولنورسه ده امامین ایچون اختلاف واردر خلافک مباسی صفقه مجرد تفصیل ثمنله تعدد ایتمز بلکه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده لفظ عقدک تکراردن لازم اولدیغنه مبنیدر امامین ایچون بونده ده اختلاف واردر ونهایه نک کلامنک ظاهری عقد مشروحک فسادینی افاده ایدر ﴿ (بخلاف بیع قن ضم الی مدبر) اونحوه فانه یصح (اوقن غیره وملک ضم الی وقف) غیر المسجد العامر فانه کالحر بخلاف الغامر بالمعجمة الخراب فکمدبر اشباه من قاعدة اذا اجتمع الحرام والحلال (ولو محکوما به) فی الاصح خلافا لما افتی به المنلا ابو السعود فیصح بحصته فی القن وعبده والملک لانها مال فی الجملة ولو باع قریة ولم یستثن المساجد والمقابر لم یصح عینی ﴾ مدبره وانک امثالی مکاتبه وام ولده ویا غیرک قننه ضم اولنان قنک ومسجد معمورک غیری وقفه منضم اولان ملکک بیعی وقف هرنقدر محکوم به اولورسه ده قول اصحده صورة مشروحه نک خلافنه درکه بیعلری باطل دکلدر امدی قننده وکندونک عبدنده وملکده حصه لریله بیعلری صحیح اولور مزبورلر فی الجمله مال اولمریله مسجد عامر حرکبی اولمغله کندویه منضم اولانده بیع باطل اولور غین معجمه ایله غامرکه خراب مدبرکبیدر کلام مشروح اشباهک اذا اجتمع الحلال والحرام

قاعده‌سندن منقولدر فيصح بحصته قولنده لف ونشر مرتب واردر ايمدی اختلاف ابو السعودك افتا ايلديكی وقفه منضم اولان ملكك بيعنك صحتنی وقفك لزوميله حكم اولنمديغی قيديله تقييد اولنان قول ايچوندر امدی لزوميله حكم اولنمديغنه نظرا بيع فاسد اولور بركسه برقريه سنی بيع ايدر اولدقده مسا جديله مقا برينی استثنا ايلمسه بيع مزبور صحيح اولمز ❊ (كما بطل بيع صبی لايعقل ومجنون) شيئا وبول (ورجيع آدمی لم يغلب عليه تراب) فلومغلوبا به جاز كسرقين وبعر واكتفی فی البحر بمجرد خلطه بتراب ❊ مار الذكر بطلان صورتلری صبی لايعقلك ومجنونك برنسنه‌يی بيعلرينك وانسانك كندويه تراب غالب اولميان بول ونجاستنك بيعنك باطل اولديغی كبی واكر ترابله مغلوب اولورسه زبل وبعر كبی انك بيعی جائزدر خلطيله انتفاع حلال اولمغله بحرده رجيعك مجرد ترابه خلطيله اكتفا ايلدی يعنی مغلوبيتنی اعتبار ايتمدی ❊ (وشعر الانسان) لكرامة الادمی ولوكافرا ذكره المصنف وغيره فی بحث شعر الخنزير (وبيع ماليس فی ملكه) لبطلان بيع المعدوم وماله خطر العدم (لابطريق السلم) فانه صحيح لانه عليه الصلاة والسلام نهی عن بيع ماليس عند الانسان ورخص فی السلم ❊ دخی انسانك كرامته بناء قللرينك بيعنك باطل اولديغی كبی هرنقدر كافر دخی اولورسه‌ده اشبو مضمونی مشروحی مصنف وسائر فقها شعر الخنزير بحثنده ذكر وبيان ايلدی دخی سلم طريقيله اولميه‌رق ملكنده اولميان شيئی بيعك باطل اولديغی كبی زيرا معدوملك وبطنده كی حمل ومه‌ده‌كی سود كبی كندی ايچون خطر عدم خوفی اولان نسنه‌نك بيعی باطلدر وسلم طريقيله معدومی بيع مشروعدر رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلمك انسانك عندنده اولميان شيئی بيعندن نهی وسلمه رخصت ويرديكنه بناء ❊ (و) بطل بيع صرح بنفی الثمن فيه) لانعدام الركن وهو المال ❊ ركنكه مال منعدم اولمغله كندوده نفی ثمنله تصريح اولنان بيع دخی باطل اولدی اما ثمن ذكرندن سكوت اولنسه بيع فاسد اوله‌رق منعقد اولور مطلق بيع معاوضه اقتضا ايتمكله سكوتده دخی غرضی قيمتيله بيع اولور حتی بيع فاسدلرك جميعسنده قيمتيله تضمين اولنور اما تصريح صورتنده مقتضايه اعتبار اولنمز ❊ (و) البيع الباطل (حكمه عدم ملك المشتری اياه) اذا قبضه (فلاضمان لوهلك المبيع (عنده) لانه امانة وصحح فی القنية ضمانه قيل وعليه الفتوی ❊ بيع باطلك اوزرينه ترتب ايدن اثری قبض ايتديكی تقديرجه مشترينك كندويه مالك اولمسيدر امدی مبيع عندنده هلاك اولورسه امانت اولمغله كندويه ضمان لازم كلمز زيرا عقد باطل اولمغله مجرد مالكك اذنيله قبض باقی قالدی بوايسه

انجق تعديله ضمان ايجاب ايدر قنيه‌ده ضمانی قولی تصحيح اولندی زيرا نفسيچون مبيعی قبض ايتمكله غصبه مشابه اولدی وفتوی بوقولك اوزرينه‌در ❊ وفيها بيع الحربی اباه اوابنه قيل باطل وقيل فاسد وفی وصاياها بيع الوصی مال اليتيم بغبن فاحش باطل وقيل فاسد ورجح وفی النتف بيع المضطر وشراؤه فاسد ❊ قنيه‌ده مرسومدركه حربينك باباسنی ويااوغلونی بيعنی بعضيلر باطل وبعضيلر فاسد اولور ديديلر ثمره خلاف قبضله مالك اولوب واولمده ظاهر اولور وقنيه‌نك وصاياسنده مذكوردركه وصينك يتيمك مالنی غبن فاحشله بيعی باطلدر بعضيلر فاسددر ديديلر واشبو فساد قولی ترجيح اولندی ونتفده مضطرك بيع وشراسی فاسددر ديو مسطوردر يعنی بركسه برطعامك شراسنده مضطر اولمغله انی بايع ذكر بهاسندن اكثره بيع ايلسه ديمكدر

❊ فی بيان بيوع فاسدة ❊

❊ (وفسد) بيع (ماسكت) ای وقع السكوت (فيه عن الثمن) كبيعه بقيمته ❊ مصنف والا جناب باطلك بياننده فارغ اولدقدنصكره فاسدك بيانته شروع ايدوب ديركه كندوده ثمن ذكرندن سكوت اولنوب مثلا برشيئی قيمتيله بيع ايتمك كبی كندوده ثمن بياننده صرف نظر اولنسه بيع مزبور فاسد اولور ❊ (و) فسد (بيع عرض) هو المتاع القيمی ابن كمال (بخمر وعكسه) فينعقد فی العرض لا الخمر كامر ❊ دخی عرضكه قيمی اولان متاعی خمر مقابلی وعكسيكه خمری عرض مقابلی بيع فاسد اولدی امدی عرضده بيع منعقد اولور خمرده اولمز نتكيم ماسبقده وان بيعت كعرض بطل فی الخمر وفسد فی العرض قولنده مرور ايلدی ❊ انتهی ❊ (و) فسد (بيعه) ای العرض (بام الولد والمكاتب والمدبر حتی لوتقابضا ملك المشتری) للعرض (العرض) لما مر انهم مال فی الجملة ❊ دخی عرضی ام ولد ومكاتب ومدبر مقابلی بيع فاسد اولدی حتی تقابض ايتسه‌لر عرضی اشترا ايدن كمسه عرضه مالك اولور زيرا ماسبقده مرور ايتديكه من بودلر فی الجمله مالدر ❊ (و) فسد (بيع سمك لم يصد) لو بالعرض والا فباطل لعدم الملك صدر الشريعة (اوصيد ثم القی فی مكان لا يؤخذ منه الا بحيلة) للعجز عن التسليم (وان اخذ بدونها صح) وله خيار الروية ❊ (الا اذا دخل بنفسه ولم يسد مدخله) فلوسده ملكه ولم تجز اجارة بركة ليصاد منها السمك بحر ❊ دخی صيد اولنميان سمكی بيع فاسد اولدی اكر

بیعی عرض مقابلی اولورسه بوقسه باطل اولور ملك اولمغین رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلمك {لاتشتروا السمك فی الماء فانه غرر} قول شریفلرینه
بناءً و یاخود صید اولنوب بعده کندودن انجق حیله ایله اخذ اولنان مکانه القا
اولنور سه تسلیمندن عاجز اولمغله ینه فاسد اولور واکر حیله سز اخذ اولنان
مکانه القا اولنورسه بیع مزبور صحیح اولور وکندی ایچون خیار رؤیت
ثابت اولور الا سمك بنفسه محل مزبوره داخل اولوب ومدخلی مفسد اولمز سه
بیع مزبور باطل اولور مالکیت بولنمغین واکر مدخلی سد ایدرسه اکا مالك
اولور کندودن سمك صید اولنمق ایچون برکه اجارهسی جائزه ومشروعه اولمدی
﴿ (و) بیع (طیر فی الهواء لایرجع) بعد ارساله من یده اما قبل صیده
فباطل اصلا لعدم الملك (وان) کان (یطیر ویرجع) کالحمام (صح) وقیل
لاورجحه فی النهر ﴾ دخی هوادهکه یدندن ارسال اولندقدنصکره رجوع ایتمیان
طیری بیع فاسد اولدی واکر طیری اصلا صید ایتمدین هواده بیع ایدرسه
امدی بونده ملك معدوم اولمغله بیع باطل اولور اکر بیع احد نقدینله اولورسه
واکر عرضله اولورسه فاسد اولور واکر طیر مزبور کوکرچین مثللو طیران
ایدوب و رجوع ایدر اولورسه بیعی صحیح اولور زیرا عادتا معلوم اولان حالا واقع
کبیدر بعضیلر عقد مزبور صحیح دکلدر دیدیلر ونهرده اشبو عدم مشروعیت
قولنی ترجیح ایلدی ﴿ (و) بیع (الحمل) ای الجنین وجزم فی البحر ببطلانه
کالنتاج ﴾ دخی حملکه بطندهکی موجود ولدی بیع فاسد اولدی بحرده
نتاج کبی بطلانیله جزم ایلدی نتاجکه حالا بطنده موجود اولمیان ولدی
بیع معدومیتی مقطوع اولان نسنهیی بیع اولمغله باطل اولدی جنینكکه مشکوك
اولمغله فاسد اولدی ﴿ (وامة الا حملها) لفساده بالشرط بخلاف هبة
ووصیة (ولبن فی ضرع) وجزم البرجندی ببطلانه ﴾ دخی جاریهنك حملنی
استثنا ایدهرك کندویی بیع فاسد اولدی شرطله عقد فاسد اولمغله زیرا قاعدهٔ
مقررهدندرکه عقدده افراد وافرازه قابل وصالح اولمیان نسنهیی عقددن
استثناسی صحیح دکلدر امدی حمل دخی بوقبیلدندر اطراف حیوان منزلهسنده
اولمغله اما جاریهیی هبه ووصیت بیعك خلافنهدرکه کندولرینی هبه و وصیت
حمللرینی استثنا مشروعدر دخی ممدهکی سودی بیع فاسددر زیرا لبن ویا دم
ویا ریح اولدیغی معلوم دکلدر برجندی بیع مزبورك بطلانیله جزم ایلدی
﴿ (ولؤلؤ فی صدف) للغرر ﴾ دخی صدفده اینجویی بیع فاسد اولدی
مجهول اولمغله وجودی وقدری معلوم اولمیوب وتسلیمی انجق کسر صدف
ضرریله ممکن اولمغین کندوده غرر که خطر اولدیغندن امام ابی یوسف رحمه الله

تعالی دن بیع مزبورك جوازی مرویدر صدفله انتفاع انجق کندونك کسریله
اولمغله ضرر عد اولنمغین ﴿ (وصوف علی ظهر غنم) وجوزه الثانی ومالك
وفی السراج لو سلم الصوف واللبن بعد العقد لم ینقلب صحیحا وکذا کل ما اتصاله
خلق بجلاد حیوان ونوی تمر و بذر بطیخ لما مر انه معدوم عرفا ﴾ دخی قیونك
ارقهسندهکی یوکی بیع فاسد اولدی امام ثانی ومالك انی تجویز ایلدی سراجده
مرسومدرکه بعد العقد صوفله لبن مشتری یه تسلیم اولنسه عقد صحته منقلب
اولمز وهر بر اتصالی خلق اولان حیوانك دریسی وخرمانك چکردهکی وقاون
وقارپوزك تخمی کبی شیلر دخی ینه بویلهدر زیرا ماسبقده مرور ایتدیکه
مزبورلر عرفده معدوملردر ﴿ وانما صححوا بیع الکراث وشجر الصفصاف
واوراق التوت باغصانها للتعامل ﴾ کراث رمان وسحاب وزنندهپراصه
دیدکلری سبزهدر فارسیسی کندنا در صفصاف سکود اغاجیدر یعنی پراصه
دخی هرنقدر صوف کبی اسفلندن نشونما بولوب وسکود واوراق توت اعلا سندن
نابت وزائد اولورلر ایسهده فقها مزبورلرك بیعنی تصحیح و تجویز بیوردیلر
معاملهٔ ناس اولمغله لکن توت یپراقلرینك دالاریله بیعنك جوازی قطع محلنك
معلوم اولدیغنه نظرا در ﴿ (وفی القنیة باع اوراق توت لم تقطع قبله بسنة جاز
و بسنتین لا لانه یشتبه موضع قطعه عرفا ﴾ وقنیهده مرسومدرکه برکسه برسنه
مقدم اغصانی قطع اولنمیان توت یپراقلرینی بیع ایلسه جائز اولور موضع
قطعی عرفا معلوم اولمغله واکر اغصانی ایکیسنه مقدم قطع اولنمش اولورسه
بیعی جائز اولمز موضع قطعنده عرفده اشتباه اولمغله ﴿ (وجذع) معین
(فی سقف) اما غیر المعین فلا ینقلب صحیحا ابن کمال ﴾ دخی سقفدهکی معین
ومعلوم اولان حذعکه دیرهکی بیع فاسد اولدی تسلیمنده ضرر اولمغله شارحه
اولی اولان واما غیر المعین آلخ قولنی ذکر آتی فلو قطع قولندنصکره ایتسان ایدی
یعنی غیر معین اولان ذراع ثوبی قطع وتسلیم ایلسه صحیحه منقلب اولمز
دیمکدر ﴿ (وذراع من ثوب یضره التبعیض) فلو قطع وسلم قبل فسخ المشتری
عاد صحیحا ولو لم یضره القطع ککرباس جاز لانتفاء المانع ﴾ کوملك وصارق کبی
تبعیضنده کندویه ضرر اولان ثوبدن بر ذراعی بیع دخی فاسد اولدی امدی بایع
ذراعی قطع وجذعی قلع ایدوب مشترینك فسخندن مقدم کندویه
تسلیم ایلسه عقد صحیحه عودت ایدر واکر ارشون بزی مثللو کندویه قطع
ضرر ویرمیان ثوب نوعندن اولورسه کندودن بر ارشونی بیع جائز اولور
تسلیمنده ضرر اولمق مانعی منتفی اولمغله ﴿ (وضربة القانص) بقاف ونون
الصائد (والغائص) بغین معجمة الغواص والبیع فیهما باطل للغرر بحر ونهر

والكمال وابن الكمال قال المصنف وقد نظمه منلا خسرو فى سلك الفاسد فتبعته فى المختصر ويجب ان يراد به الباطل لانه ماليس فى ملكه كامر ❊ دخى قاف ونونله قانصكه صيادك وغواصك ضربه سيكه شبكه سنى بيع فاسد اولدى يعنى بردفعه اشبو شبكه يى القاده ويا غوصده اخراج اولنان نسنه يى سكا شو بها يه بيع ايتدم ديمك فاسد اولدى ديمك اولور زيرا بونلرده مبيع مجهولدر بلكه اصلا برشئ چقممق احتمالى اولمغله كندوده خطر دخى واردر بحر ونهر وكمال وابن كمال مزبورالك بيعلرى باطلدر كندولرنده خطر اولمغله ديديلر مصنف والا جناب ديركه مارالذكر عقدلرى مولانا علامه خسرو بيع فاسد عدادنده نظم وبيان ايتمكله بن دخى كندويه تبعيت ايتمكله اشبو مختصر ده اويلجه ذكر ايلدم لكن بته بو مقامده فاسد ايله باطل اراده سى واجبدر ملكنده اولميان نسنه يى بيع اولمغله نتكم مصنفك وبيع ماليس فى ملكه الا فى السلم قولنده مرور ايلدى ❊ (والمزابنة) هى بيع الرطب على النخل بتمر مقطوع مثل كيله تقديرا شروح مجمع ومثله العنب بالزبيب عنايه للنهى ولشبهة الربا قال المصنف فلو لم يكن رطبا جاز لاختلاف الجنس ❊ مزابنه دفع معناسنه اولان زبندن مأخوذدر بونوع بيعه مزابنه تسميه سنك وجهى كندوده دفاع ونزاع اولمسيدر وحا لبنى حلب وقتنده دفع ايدن ناقه يه زبون اطلاق اولنور وحديث شريفده {لايقبل الله صلاة الزبن} وارد اولمشدر يعنى اخبثينى مدافعه ايدن كسه نك نمازينى الله تعالى قبول ايتمز ديمك قضاى حاجت مراددر يعنى مزابنه كه اغاجنده كى ياش خرمايى بروجه تخمين اول قدر كيل مقطوع اولان تمره بيع دخى فاسد اولدى وباغده مقطوع اولميان ياش اوزومى قورى اوزم مقابلى بيع دخى خرما كبيدر حقنده نهى وارد اولوب وشبهۀ ربا اولمغله مصنف رطب اولميوب بسر اولورسه اختلاف جنسه مبنى عقد جائز اولور ديدى ❊ (والملامسة) للسلعة (والمنابذة) اى نبذها للمشترى (والقاء الحجر) عليها وهى من بيوع الجاهلية فنهى عنها كلها عينى لوجود القمار فكانت فاسدة ان سبق ذكر الثمن بحر ❊ دخى سلعه يى ملامسه كه احد متعاقدينك آخره اكر سنك ثوبكى لمس ايدرسم ويا سن بنم ثوبمى لمس ايدرسك بيع واجب اولسون ديمسى ومنابذه كه بايعك مشترى يه اكر اشبو مبيعى سكا نبذ ايدرسم ويا مشترى نك بايعه بكا نبذ ايدرسك بيع واجب اولسون ديمسى وياخود سلعه نك اوزرينه القاى حجركه احد متعاقدينك اكر القاى حجر اولورسه بيع وقوع بولسون ديمسى فاسد اولدى بونلر زمان جاهليت بيوعلرندن اولمغله كلسندن نهى اولندى كندولرنده قمار بولنمغله واكر ثمن ذكرى سبقت ايدرسه عقود مشروحه فاسده اولور قبضيله

مالك اولور ❊ (و) بيع (ثوب من ثوبين) اوعبد من عبدين لجهالة المبيع فلو قبضهما وهلكا معا ضمن نصف قيمة كل اذ الفاسد معتبر بالصحيح ولومرتبين فقيمة الاول لتعذرردده والقول للضامن وهذا اذا لم يشترط خيار التعيين فلو شرط اخذ ايهما شاء جاز لمامر ❊ دخى لاعلى التعيين ايكى ثوبك برينى ويا ايكى عبدك برينى بيع فاسد اولدى مبيعده نزاعه مفضى اولان جهالت اولمغله بايع تسليم ايده جكى مشترى تسلم ايده جكى بيله مز امدى بايع مارالذكر ثوبك ويا عبدك ايكيسنى بردن قبض ايدوب ويا ايكيسيده هلاك اولسه هربرينك قيمتنك نصفنى ضامن اولور زيرا برى بيع فاسد حكميله وديكرى امانتله مقبوض اولوب واحدهما آخردن اولى اولمغين بس امانتله ضمان ايكيسنه بردن شايع اولدى زيرا فاسد صحيحله معتبردركه مثلا صحيحده ايكى ثوبى مشترى برنده خيار ايله قبض ايدوب بس ايكيسيده هلاك اولسه هربرينك ثمننك نصفنى ضامن اولور فاسدده قيمت صحيحده ثمن كبيدر مسئله نك قيميله تصويرى مثليده مبهمك بيعنك جوازينه بناءدر واكر ثوبينك ايكيسنى بردن قبض ايتيوب مرتبا برينى مقدما وبرينى مؤخرا قبض ايدرسه اولكينك قيمتنك ضمانى لازم كلور اولا هلاك اولاننك ردى متعذر اولمغله مضمون اولمغله كندوسى تعين ايلديده ايكنجيسى امانت اولدى ومضمونى تعيينده قول ضامنكدركه ابتدا هلاك اولان زيدآدلو عبددر عمرو دكلدر ديو ادعا ايلسه قولنده تصديق اولنور اشبو لاعلى التعيين مثلا ايكى ثوبك برينى بيع صورتنده بيعك فسادى خيار تعيين كندوده شرط اولمديغنه نظرادر واكر قنغيسنى ديلرسه آنى اخذ ايتمك شرطيله ديه رك بيع ايدرسه امدى اشبو عقد جائز اولور خيار تعيين بابنده مرور ايتديكنه بناء ❊ (والمراعى) اى الكلأ (واجارتها) اما بطلان بيعها فلعدم الملك لحديث الناس شركاء فى ثلث فى الماء والكلأ والنار واما بطلان اجارتها فلانها على استهلاك عين ابن كمال وهذا اذا نبت بنفسه وان انبته بسقى وتربية ملكه وجاز بيعه عينى وقيل لا ❊ رعى رانك كسريله ومرعى ايكيسى برمعنايه دركه دوابك اوتليوب اكل ايتديكى نسنه در جمعى مراعى در يعنى مراعيكه خدايى نابت بلا تربية نابت اولان اوتلرى بيع وانلرى اجاره فاسد اولدى كلأ جبل وزنده ياش ويا قورى اوت معناسنه در اما بيعنك بطلانى ملك معدوم اولديغنه مبنيدر زيرا حديث شريفده ناس اوچ نوع شيده شريكلردر صو ده واوتده وآتشده يعنى بركسه نك يا قديغى آتشده هربركسه ايچون اصمق واثوابى انده قورتمق مشروعدر لكن جمر يعنى قورى انجق صاحبنك اذنيله اخذ اولنور نارده شركتك معناسى بودر صوده

شركتك معناسی ملك اولان قیولردن وحوضلردن وایرمقلردن هر كسك
ایچوب ودابه لرینی سقیدر كلئده شركت اندن احتشاشكه هر نقدر ارض مملوكه ده
دخی اولورسه ده آندن اوت دوشرمكدر شوقدر واردركه صاحب ارض ایچون
اوت ویا صو اخذی ایچون كندونك ارضنه دخولدن غیری كسه لری
منع واردر امدی منع اولندقده دخول مراد ایدن كسه بنم سنك ارضكده
حقم واردر یا بنی اكا ایصال ایدرسك ویا سن بالذات احتشا واستقا ایدوب
بكا ادا ایدرسك دیر بو بركسه نك ثوبنك آخر كسه نك دارنه وقوعی كبیدر
یا صاحب ثوبه اخذیچون دخولنه اذن ویرر ویا كندوسی چیقارر
لكن بو صو استقا واوت قطع اولنمدیغنه نظرادر اما صو استقا اولنوب كندی
قابنده احراز اولنوب واوت قطع اولنورسه بیعلری جائز اولور احراز ایله انلره
مالك اولمغله واوت بنفسه نابت اولدیغنه كوره در بس صاحب ارض ارضنی
سقی ایدوب وانباتیچون حاضرلرسه امدی بنه نابت اولان حشیشی بیعی جائز
اولور ملكی اولمغله مرعانك اجاره سنك بطلانی استهلاك عینه مؤدی
اولدیغنه مبنیدر اشبو ماراالذكر حشیشك بیعنك فسادی بنفسه نابت
اولدیغنه نظرادر امدی خدای نابت اولمیوب مالكك سقیی ویا تربیه سیله
اولمش اولورسه اكا مالك اولمغله بیعی جائز اولور بعضیلركه قدوری سقی وتربیه
اینسه دخی بنه شركت باقیدر دیدیلر ❊ قال وبیع القصیل والرطبة علی ثلاثة
اوجه ان لیقطعه اولیرسل دابته فأكله جاز وان ایترکه لم یجز وحیلته ان یستأجر
الارض لضرب فسطاطه اولا یقاف دوابه اولمنفعة اخری كمقیل ومراح
وتمامه فی وقف الاشباه ❊ امام عینی قصیلك وتازه یونجه نك بیعی اوچ وجه
اوزره در دیدی اكر قطع ویا دوابنی اكا ارسال وانی اكلیچون اولورسه
اشبو ایكی نوعی جائز ومشروعدر عقدك اقتضا ایتدیكی شرط اولمغله واكر
محلنده ترك اولنمق ایچون بیع ایدرسه جائز اولمز بو عقدك اقتضا ایتمدیكی
شرطدر مرعایی اجاره نك جوازینك حیله سی ارضی چادرینی قورمق ویا دوابنی
طوردرمق ویامقیله كه قیلوله ویا استراحت محللی كبی منفعت اخری ایچون
استیجار ایتمكدر واشبو بحثك تمام وتفصیلی اشباهك وقفنده در ❊ (وبیاع
دود القز) ای الابریسم (وبیضه) ای بزره وهو البزر الفیلق الذی فیه الدود ❊
قزكه خام ایپكك قوردینك وبیضیكه كندوده كی بوجكی حاصل اولان حیدر
وزننده فیلق تخمنی بیع جائز اولدی ❊ (والنحل) المحرز وهو دود العسل
وهذا عند محمد وبه قالت الثلاثة وبه یفتی عینی وابن ملك وخلاصة وغیرها
وجوز ابو اللیث بیع العلق وبه یفتی للحاجة مجتبی ❊ دخی نحلكه عسلیله قوانده

محرز ومقدور التسلیم بال اریسی بیع اولنور كندوسی هر نقدر اكل اولنمز
ایسه ده لكن حمار وبغل كبی كندی ایله انتفاع اولنور شارح رحمه الله تعالی
دود العسل بدلنه حیوان العسل دیسه اولی اولور ایدی نحله دود اطلاق اولنمغین
واشبو ماالذكر دود القز وبیضی ونحلی بیعلرینك جوازی امام محمد
رحمه الله تعالی قتنده در وائمهٔ ثلاثه دخی بو قوله ذاهب اولدیلر وانجق
بو قول ایله افتا اولنور ابو اللیث علقكه سلوك تعبیر اولنان حیوانك بیعنی تجویز
ایلدی وناسك كندوینی تمول ایدوب وكندویه احتیاجلری اولمغله انجق
بو قول ایله فتوی ویریلور ❊ (بخلاف غیرهما من الهوام) فلا یجوز اتفاقا
كحیات وضب وما فی بحر كسرطان الا السمك وما جاز الانتفاع بجلده او عظمه
والحاصل ان جواز البیع یدور مع حل الانتفاع مجتبی واعتمده المصنف
وسیجیئ فی المتفرقات ❊ اشبو دود القز ایله نحلك ماعداسی حیات وكلر
ودریاده بولنانلردن ینكچ مثللو هوام حشرات مز بورانك خلافنه دركه
انلری بیع اتفاقا جائز دكلدر الا سمك وجلدیله ویا عظمیله انتفاع جائز اولان
هوامك بیعی جائزدر خلاصهٔ كلام بیعك جوازی انتفاعك حلی ایله برابر دوران
ایدر ومصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهاب قول مز بوره اعتماد ایلدی
وبو قول قریبا متفرقاتده كلور ❊ فرع انما تجوز الشركة فی القز اذا كان البیض
منهما والعمل منهما وهو بینهما انصافا لا اثلاثا فلو دفع بزر القز او بقرة او دجاجا
لآخر بالعلف مناصفة فالخارج كله للمالك لحدوثه من ملكه وعلیه قیمة العلف
واجر مثل العامل عینی ملخصا ومثله دفع البیض كما لا یخفی ❊ ایبكده شركتك
جوازی انجق یمورطه وعمل ایكی شریكك كندولرندن برابر اولوب وحاصلات
میانلرنده مناصفة تقسیم اولنوب اثلاثا اولمغله در امدی بركسه بزر قزیكه بوجكی
بوجكنك تخمنی ویا اینكی ویا طووغی آخر كسه یه علف مقابلی مناصفة ویرسه
یعنی یملرینی ونفقه لرینی سن كندی كیسكدن صرف ایله سود ویمورطه وایبك
مابینمزده بروجه نصفیت تقسیم اولنسون دیسه خارجك كلیسی مالكك اولور
كندونك ملكندن حادث اولمغله وعلفك قیمتی وعاملك اجر مثلی كندونك اوزرینه
لازم اولور ویمورطه ویروب اندن حاصل اوله جق طویق یوریلرینه شركت
دخی صورهٔ سابقه نك مثلیدر اشبو مسائل مشروحه ده حیلهٔ شرعیه بیضه
ودجاجه صاحبلری نصفلرینی مدفوع الیهه بیع ایدوب وثمنلرندن ابرای ذمت
ایتكله در بو صورتده خارج بینلرنده مشترك اولور ❊ (والابق) ولو لطفله او لیتیم
فی حجره ولو وهبه لهما صح عینی ومافی الاشباه تحریف نهر (الا من یزعم انه
ای الآبق (عنده) فحینئذ یجوز لعدم المانع وهل یصیر قابضا ان قبضه لنفسه

اوقبضه ولم يشهد نعم وان اشهد لالانه قبض امانة فلا ينوب عن قبض الضمان لانه اقوى عناية والا اذا ابق من الغاصب فباعه المالك منه فانه يصح لعدم لزوم التسليم ذخيرة ﴾ دخى عبد آبق بيع فاسد اولدى هرنقدر بايع كندى طفلنه وحجر تربيه سنده بولنان يتيمه بيع ايدرسه ده اما مزبورلره هبه ايدرسه صحيح اولور بومال مقابلى اولمغله اول قدرجه قبض ويد كندوده كفايت ايلدى واشباهده ذكر اولنان بيعك صحتى هبه نك فسادى قولى تحريفدر الا ابق كندونك عندنده اولديغى زعم ايدن كمسه يه بيع ايدرسه مشروع اولور زيرا ابق مشترى نك نزدنده بولنمغله تسليمدن عجز مانعى منتفى اولور مشترى عبد آبق بولنديغى وقتده كندى نفسيچون قبض ايدرسه وياخود قبض ايدوب لكن بايع ايچون على طريق الامانة قبض ايتدم ديو اشهاد ايتمزسه قابض عد اولنورمى بلى اولنور اكر بروجه مشروح اشهاد ايدرسه قابض اولمز اشبو قبض قبض امانت اولمغله اقوى اولان قبض ضمان مقامنه قائم اولمز دخى عبد آبق غاصبدن اباق ايدوب مالك انى كندويه بيع ايدرسه بس اشبو ابق بيع صحيح اولور بونده تسليم لازم اولمغين اباقك بيعه مانع اولديغى تسليمه احتياج اولديغنه نظرادر ﴾ (ولوباعه ثم عاد) وسلمه (تم البيع) على القول بفساده ورجحه الكمال (وقيل لا) تم (على) القول ببطلانه وهو (الاظهر) من الرواية واختاره فى الهداية وغيرها وبه كان يفتى البلخى و غيره بحر وابن كمال ﴾ اباق ايدن عبدى صاحبى بيع ايتدكدنصكره عودت ايدوب وكندوبى مشترى يه تسليم ايلسه بيع مزبورك فسادى قولى اوزرينه بيع تمام اولور ابقك بيعنك فسادنى كمال ترجيح ايلدى امدى بايع تسليمندن مشترى قبولندن امتناع ايتسه لر جبر اولنورلر زيرا بيعك صحتى تسليمه قدرته موقوفه ايدى اول ايسه قبل الفسخ بولندى اما قاضى بيعك فسخيله حكم ايتدكدنصكره عودت ايدرسه اتفاقا بيع صحته منقلب اولمز اظهر روايت اولان آبقك بيعنك بطلانى قولى اوزرينه بعضيلر بعد العود بيع تمام اولمز ديديلر اشبو قولى هدايه صاحبى وسائرلرى اختيار ايلديلر ومشايخ بلخ وسائرلرى انجق بوقول ايله افتا ايتديلر ﴾ (ولبن امرأة) ولو (فى وعاء ولوامة) على الاظهر لانه جزء آدمى والرق مختص بالحى ولاحياة فى اللبن فلا يحله الرق ﴾ دخى عورت هرنقدر جاريه اولورسه ده قول اظهر اوزرينه سوديني بيع فاسد اولدى هرنقدر قابده دخى اولورسه ده آدمى نك جزئى اولمغله رقيت كندوده حيات اولان جسم حى يه مختص اولوب لبنده حيات اولمغين لبنه رقيت حلول ايتمدى وبحرده عورتك سودى مال اولمغين اتلاف اولنسه انك مثلى تضمين اولنمز ديو

مرسومدر كمال اطبا قزسودى نك كوز اغريسنه نفعى واردر ديديلر بيوردى بومسئله خمر كبى محرمله تداوى نك مشروع اولديغى مسائل افرادندر نهايه وخانيه صاحبلرى كندوده شفا اولانك غيريله دوا بولنمديغى معلوم اولورسه انكله تداوى بى جائز كورديلر اظهرك مقابلى امام ابى يوسفك جوازى قوليدر ﴾ (وشعر الخنزير) لنجاسة عينه فيبطل بيعه ابن كمال (و) ان (جاز الانتفاع به) لضرورة الخرز حتى اولم يوجد بلا ثمن جاز الشراء للضرورة وكره البيع فلا يطيب ثمنه ويفسد الماء على الصحيح خلافا لمحمد قيل هذا فى المنتوف اما المجزوز فطاهر عناية وعن ابى يوسف يكره الخرز به لانه نجس ولذا لم يلبس السلف مثل هذا الخف ذكر هذا القهستانى ولعل هذا فى زمانهم واما فى زماننا فلا حاجة اليه كما لايخفى ﴾ دخى خنزير قلنى بيع فاسد اولدى آنك عينى نجس اولمغله بيعى باطل اولدى هرنقدر ضرورت خرزكه سختيانى دكمك ضرورتى ايچون كندى ايله انتفاع جائز اولورسه ده حتى پاره سز بولنمزسه ضرورته بناءً شراسى جائز اولدى فانه يبطل قوليله بونك افراد باطلدن اولمسنه اشارت ايدر ظن ايدرمكه بونده ايكى روايت واردر برى فساد وبرى بطلاندر بيعى مكروهدر ثمنى طيب اولمز اما بلا شراء بولنورسه انكله انتفاع مشروع اولور امام محمد قولى اوزرينه ثمنى دخى طيب اولور مطلقا كندى ايله انتفاعك جوازى طهارتنه دليلدر قول صحيحكه امام ابى يوسف قولى اوزرينه شعر خنزير صويى افساد ايدر ضرورت خرز حقنده اولمغله حكمى انى تجاوز ايلمز بعضيلر اشبو نجاستله حكم شعر منتوفده كه چكيلاندهدر قطع اولنانده دكلدر ديديلر قيل كلمه سيله ضعفنه اشارت ايدر امام ابى يوسفدن نجاستنه بناءً كندى ايله خرز مكروهدر ديو دخى مرويدر حتى سلف صالحين بومثللو خفى لبس ايتمزلر ايدى لكن ضرورتده كراهت اولمق كرك زيرا ضرورتده لحمى دخى مباحدر شعرى اولويتده قالور لكن اشبو شعر خنزير ايله انتفاعك جوازى ظن ايدرمكه سلف زمانلرينه خاصدر امافى زماننا ايكنه ايله كندودن استغناء حاصل اولوب كندويه حاجت مس ايتمكدر زيرا فقهانك ظاهر كلاملرى عدم ضرورتده انتفاعك منعيدر ﴾ (وجلد ميتة قبل الدبغ) لو بالعرض ولو بالثمن فباطل ولم يفصله ههنا اعتمادا على ماسبق قاله الوانى فليحفظ ﴾ دخى قبل الدباغه ميته نك دريسنى عرض مقابلى بيع فاسد اولدى كندى ايله انتفاع حرام اولمغله ثمن مقابلى اولورسه بيع مزبور باطل اولور ميته نك بومقامده عدم تفصيلى ماسبقده صاحب درردن منقول خمر حقنده وفسد بيع عرض بخمر وعكسه قولنه اعتمادا در ﴾ (وبعده) اى الدبغ (يباع) الا جلد انسان وخنزير وحية (وينتفع به) لطهارته حينئذ (لغير الاكل)

ولوجلدمأكول على الصحيح سراج لقوله تعالى حرمت عليكم الميتة وهذا جزؤها
وفى المجمع ونجيز بيع الدهن المتنجس والانتفاع به فى غير الاكل بخلاف الودك
(كما ينتفع بما لاتحله حياة منها) كعصبها وصوفها كامر فى الطهارة ✻
بعد الدباغة ميتەنك جلدى بيع اولنور الاانسانك كه كرامتنه بناءً وكندى
ايله انتفاع حرام اولمغله وخنزيرك كه جميع اجزاسى نجاست وكندى
ايله انتفاع حرام اولمغله وحيدنك جلدلرينى بيع مشروع دكلدر ودباغت
اولنمدقدنصكره طهارتنه بناءً اكلك غيريله كندى ايله انتفاع اولنور
قول صحيح اوزرينه هرنقدر مأكول اللحم اولان حيوانك دريسى اولسه
دخى اكليله انتفاع اولنمز {حرمت عليكم الميتة} نظم كريمنه بناءً زيرا جلدده
اجزادندر نتكم ميتەنك سكرى وبوكى كبى كندولرينه حيات حلول ايتميان
هربرشعرى وعظمى امثالى شيلر ايله انتفاع مشروع اولديغى كبى طهارت
بخشنده بونلره حيات حلول ايتمديكى كبى موت دخى حلول ايتمكين بونلر
پاكدر ديومرور ايتديكى كبى فيلك عظمنى بيع وكندى ايله انتفاع جائزدر
ومجمعده دهن متنجسى بيعى وكندى ايله اكلك غيريله مثلا مسجدك ماعداسنده
استصباح كبى انتفاعى جائزكوربزديومرسومدر ميتەنك ودكيكه ايج ياغى
وعظامنده كى مخى مزبورك خلافنده دركه بيعى وانتفاعى جائزدكلدر
✻(و) فسد (شراء ماباع بنفسه اوبوكيله) من الذى اشتراه
ولوحكما كوارثه(بالاقل) من قدر الثمن الاول(قبل نقد) كل(الثمن)الاول صورته
باع شيئا بعشرة ولم يقبض الثمن ثم شراه بخمسة لم يجز وان رخص السعر
للربا خلافا للشافعى ✻ بركسەنك بالذات كندونك وياوكيلنك بيع ايتديكى
نسنەيى اشترا ايدن ثمن اولك كليسنى نقد ايدوب تأديه ايتمزدن مقدم قدرا
ووصفا اندن اقل ايله اشترا ايلسه شراسى فاسداولور صورة مسئله مثلا بركسه
اون غروشه برنسنه بيع ايدوب وثمننى قبض ايتمدين انى بش غروشه اشترا ايلسه
ربا اولمغله جائز اولمز سعر هرنقدر رخيص اولورسه ده زيرا مبيع كندونك
ملكندن خروج ايتديكى وجه اوزرينه عودت ايدوب ثمنك بعضيسنى بعضيسنه
تقاص اولوب مشترىنك ذمتنده بلاعوض برازثمن باقى قالمغله اول فضل بايعك
ضامن اولمديغى ربح اولديغندن نصله حرمتى ثابته اولان رباولدى
مشترىنك وارثى كبى اشترا اولنان كسه هرنقدر حكما مشترى دخى اولسه اولور
وكالت صورتى موكل بالبيعك وكيلنك بيع ايتديكى نسنەيى ثمنندن
اقله اشترا سيدر بودخى جائز دكلدر زيرا وكيلى وقتاكه كندونك اذنيله بيع
ايتديسه كندوسى بنفسه بيع ايتمش اولور بعده ينه ثمنندن اقله اشترا

اولور امام شافعى ايچون اختلاف واردر مشار اليه شراى مشروحى تجويز بيوردېلر
قياس اولانده بودر زيرا عقد مشروحده مشترىنك مبيعى قبضيله
كندوده ملك تمام اولدى تمام ملك بايعك ثمنى قبضنه توقف ايتمز ✻(وشراء
من لايجوز شهادته له) كابنه وابيه (كشرائه بنفسه) فلايجوز ايضا خلافا لهما
فى غير عبده ومكاتبه ✻ دخى بايع مزبوره شهادتى مشروعه اولميان كندونك
اوغلو وباباسى امثالى كسەلرك شرالريده بنفسه كندونك شراسى كبيدر
ينه جائز اولمز عبديله مكاتبك ماعداسنده امامين ايچوندر اختلاف عبدنده
ازهر جهت مكاتبنده بعض جهتدن ملك مولانك اولمغله ✻(ولابد)
لعدم الجواز(من اتحاد جنس الثمن) وكون المبيع بحاله(فان اختلف) جنس الثمن
اوتعيب المبيع (جاز مطلقا) كما لوشراه بازيد اوبعد النقد ✻ بيع مزبورك عدم
جوازنده ثمنك جنسك اتحادندن ومبيعك كندى حالنده اولوب متغير اولمسندن
لازمدر امدى جنس ثمن مختلف اولوب ويامبيع عيبلنسه عقد مشروح
مطلقا جائز اولوركه نقصان كرك عيبله اولان نقص مقدارى اولسون ويا اكثر
اولسون نتكم ثمن اولدن زيادەيه ويابعد النقد شرا ايتديكى صورتده
جائز اولديغى كبى اختلاف جنس صورتنده ربح ظاهر اولمز مشترىنك
عندنده حادث اولان عيبله نقصان صورتنده ثمندن تنقيص اولنان
عيب مقابلنده اولور ✻(والدراهم والدنانير جنس واحد) فى ثمان
مسائل منها (هنا) وفى قضاء دين وشفعة واكراه ومضاربة ابتداء
وانتهاء وبقاء وامتناع مرابحة ويزاد زكاة وشركات وقيم متلفات واروش جنايات
كما بسطه المصنف معزيا للعمادية ✻ دراهمله دنانير سكز مسئله ده
جنس واحد عد اولنور مواضع مشروحەنك برى بومقامده
اولاندر امدى عقد اول دراهمله اولوب بعده بايع قيمتى انك قيمتندن اقل اولان
دنانير ايله انى اشترا ايلسه اشبو عقد استحسانا جائز اولمز قياسا جائز اولور امام
زفر جنسان اولملريله جوازيله حكم ايلدى حتى ميانەلرنده فضل جارى اولمغين ربا اولمدى
لكن جمهور فقهاء دراهمله دنانير هرنقدر صورتا ايكى جنسلر ايسه ده
معنا كندولردن مقصود مجرد ثمنيت اولمغله جنس واحددر ديديلر امدى
اولكنه كوره صحيح ايكنجى يه كوره غير صحيح اولور بس قاعدهٔ مقرره اوزره
محرم مبيح اوزرينه تغليب اولندى منهاده كى من اسمدر بعض معناسنده اولمغله مبتدادر
مابعدى خبريدر شارح منها ماهنا ديسه اولى اولوردى دخى دراهم دنانيرك
جنس واحد اولديغى قضاء دينده دركه مثلا برجلك آخر رجل اوزرينه
دينى اولمغله اداسندن امتناع ايدنسه امدى مديونك برمقدار دينارى قاضى نك

بدينه كجسه قاضي به آني دراهمه بوزوب غريمنه تأديه جائزدر امام اعظم
رحمه الله تعالى نزدنده قاضي بوني دنانيرك غيريده يابه مز امامينه كوره هر بر
دنانيرك غيري مالى بنه بويله در دخي شفعه ده دركه شفيعه مشتري
داري بيك درهمه اشترا ايتدي ديو اخبار اولنمغله شفعه يي تسليم ايدوب
بعده قيمتي بيك درهملي دنانير ايله اشتراسي تبين ايلسه كندويه تكرار شفعه
طلبي اولمز مقدما شفعه يي تسليمله ساقط اولور دخي اكراهده دركه بركمسه
عبدني بيك درهمه بيع اوزره اكراه اولنمغله اني قيمتي بيك درهملي اللي ديناره
بيع ايلسه بيع مزبور اكراه حكمي اوزرينه اولور اما بيك درهم قيمتلوكيلي
وياوزني ويا عرض مقوله سندن اولان نسنه مقابلنده بيع اولنورسه اكراه
حكمي اوزرينه اولمز دخي ابتداً مضاربه ده دركه رب المال مضاربله بيك دينار اوزره
عقد مضاربه وربحي بيان ايتدكدنصكره رب المال مضاربه قيمتي بيك التونلق
دراهم ويرسه مضاربه صحت حكمي اوزرينه وربح مقدماكي شرطلري اوزرينه اولور
دخي انتهاءً مضاربه ده دركه بعد العمل والاتجار مال مضاربه دراهم اولوب امدي
رب المال وفات ايدوب ويا مضاربي عزل ايلسه مضاربه اني دنانيره صرف
واردر انكله دنانيرك غيري برشئ اشترا ايده مز دخي بقاءً مضاربه ده دركه
اموال مضاربه مضاربك يدنده دراهم بولنوب لكن دنانير ايله براز متاع اشترا
ايلسه شراسي مضاربه اوزرينه اولورده مضاربدن التوني اسندانه اولمز
اما كيلي ويا وزني مقابلنده براز عروض اشترا ايدرسه شرا بالكز مضارب ايچون
اولورده مضاربه دن معدود اولمز رب المال كندويه استدانه يه رخصت ويرمكين
دخي مرابحه كه سرمايه سندن زياده برمقدار كارايله بيعك اسمنا عنده دراهمله
دنانير جنس واحد عد اولنور كه مثلا بركمسه اون درهمه برثوب اشترا ايدوب
بعده مرابحه طريقيله اون ايكي درهمه آني بيع ايدوب صكره اني برالتونه
اشترا ايلسه اني مرابحه بيع ايده مز زيرا دينار دن امام اعظم رحمه الله تعالى
قولي اوزره ربحيكه ايكي درهم حط اولنمغه محتاج اولور اوايسه انجق تخمين
وظن له فهم اولنور ديناري دراهمله تقويمه محتاج اولمغله حالبوكه توليه ايله
وضيعه كبي مرابحه نكده مبناسي كندونك اوزرينه قائم اولديغي بهايه يقين
اوزره دركه حتى شبهه خيانت منتفي اوله بنه بويله اون درهمه اشترا ايدوب
اون ايكي درهم قيمتلو برديناره بيع ايلسه انك اوزرينه مرابحه اولمز
مزبورلرك اوزرينه زكاتده زياده قلنور كه انده احد جنسين آخره منضم اولوب
نصاب انكله تكميل اولنور واحد جنسينك زكاتي آخردن اخراج اولنور دخي
شركات زياده قلنور كه شريكلرك برينك مالي دراهم وديكرينكي

التون اولسه ميانه لرنده شركت عنان منعقده اولور دخي تلف اولان نسنه لرك
قيمتي نك تقويمي زياده قلنور كه مقدم ديلرسه متلفي دراهمله وديلرسه دنانير ايله
تقويم ايدر دخي جنايات ارشلري زياده قلنور كي مثلا موضحه ده كي عظمي
كشف وايضاح ايدن جرحه ديتك عشرينك نصفي هاشمه ده كي عظمي كسر
ايدنده عشري منقله ده كي بعد الكسر عظمي نقل ايدوب دوشرنده عشريله
نصف عشري جائفه ده كي جوفه واصل اولانده ثلثي واجب اولور تمام ديت يابيك
دينار ويااون بيك درهمدر امدي اشبو جنايات مشروحه نك ارشلري
جنسينك قنغيسيله تقدير اولنسه اولور اشبو تفصيل مشروحي مصنف والا جناب
عما ديه يه نسبت ايده رك بسط وبيان ايلدي ❊وفي الخلاصة كل عوض ملك بعقد
ينفسخ بهلاكه قبل قبضه لم يجز التصرف فيه قبل قبضه❊ خلاصه ده
مذكوردركه هر بر منقولاتدن اولان عوضكه عقد ايله تمليك اولنوب قبل القبض
هلاكيله عقد منفسخ اولور قبل القبض انده مشتري بيعله تصرف ايده مز
اما ثمنده بايع هرنه درلو اولسه تصرف ايدر ❊(وصح) البيع (فيما ضم اليه)
كان باع بعشرة ولم يقبضها ثم اشتراه مع شئ آخر بعشرة فسد في الاول وجاز في الاخر
فيقسم الثمن على قيمتهما ولايشيع الفساد لانه طارئ ولمكان الاجتهاد❊ بايعك
كندولريني اشترا ايتديكي مبيعه ضم اولنان مبيع آخرده بيع صحيح اولدي
مثلا بركمسه برنسنه يي اون غروشه بيع ايدوب ثمني قبض ايتمدين اني شئ آخر ايله
برابر اون غروشه اشترا ايلسه اولكنده بيع فاسد ايكن صكره كنده جائز اولورده ثمن
قيمتلرينه تقسيم اولنور فساد مبيعلرك ايكيسينه شايع اولمز طارئ اولوب
واجتهاد محلي اولمغله زيرا بايع مذكور ثمني ايكي مبيعه مقابل قيلوب وكندونك
عقد مكي بيع ايتديكي شيئك ازاسنه ثمن اولدن اقل اولمغي شرط ايتما مكين
مقابله مشروحه صحيحه اولدي لكن بوندنصكره ثمن قيمتلرينه تقسيم اولنمغله
بعضيسي مقدم بيع ايتديكي وبعضيسي بيع ايتمديكي شئ مقابلنده قلنمغله
بيع ايتديكي شئ حقنده بيع فاسد اولدي امدي فسادك طريانده شك
اولمغين صكره دن ضم اولنان مبيعه تعدي ايتمدي واجتهاد محلي اولمغله
جوازيله برقاضي حكم ايلسه صحيح اولور واولكنك فسادي شبهه ربا اعتباريله در
امدي مضمومده دخي اعتبار اولنسه شبهه شبهه يي اعتبار اولور بو ايسه معتبر دكلدر
❊(و) بيع (زيت على ان يزنه بظرفه ويطرح عنه بكل ظرف كذا رطلا)
لان مقتضى العقد طرح مقدار وزنه كما افاده بقوله (بخلاف شرط
طرح وزن الظرف) فانه يجوز كما لو عرف قدر وزنه❊
دخي زيتي قابيله طارتوب كندودن هر بر ظرفي ايچون شوقدر رطل زيت

طرح اولنمق اوزره بيع فاسد اولدى بو عقدك اقتضا ايتمديكى شرطدن اولمغله
عقدك اقتضا ايتديكى شرط ظرفك وزنى مقداريني طرحدر نتكم مصنف
مضمون مشروحى ظرفك وزنى مقدارينى طرح صورة مزبوره نك خلافنده در
مضمونى قوليله افاده ايلدى بو جائزدر ظرفك وزنى معلوم اولديغى تقديرجه
اول قدرى طرحى شرط جائز اولديغى كبى ﴿ واو اختلفا فى نفس الظرف وقدره
فالقول للمشترى) بيمينه لانه قابض اومنكر ﴾ بايعله مشترى نفس ظرفده
وقدرنده اختلاف ايتسه‌لر قول يمينيله مشتر ينكدر زيرا مشترى يا قابض
ويا منكردر يعنى مشترى طلومى رد ايدركده وزن ايتمكله اون بطمان كلسه امدى
بايع اشبو طلوم بنم طلومم دكلدر ويا بش بطماندر ديسه قول مشترينكدر
زيرا اشبو اختلاف يا مقبوض طلومى تعيينده ويا مقدار ثمنده در امدى مقد مكنده
اولورسه مشترى قابض اولمغله قول كنديونك اولور زيرا قابض كرك ضمين
اولسون غاصب كبى وكرك امين اولسون مودع كبى قول آنك اولور واكر ايكنجيده
اولورسه بس بو اختلاف ثمنده اولمغله قول مشترينك اولور زياده يى انكار
ايتمكله ﴿ (وصح بيع الطريق) وفى الشرنبلالية عن الخانية لا يصح ومن قسمة
الوهبانية ۞ وليس لهم قال الامام تقاسم ۞ بدرب ولم ينفذ كذا البيع يذكر ﴾
طولا وعرضا تحديد وبيان اولنسون ويا اولنمسون طريقك بيعى صحيح اولدى
وشرنبلاليه‌ده خانيه‌دن نقل ايله صحيح دكلدر دبو مسطوردر ومن قسمه كلمه‌سى
مقدم خبريت مؤخر مبتدادر يعنى اشبو بيت وهبانيه نك قسمتندن
منقولدر ديمك اولور معناى بيت امام اعظم وهمام اقدم رحمه الله تعالى
بيورديلركه سكهٔ غير نافذه صاحبلرى يچون انى ميانه‌لرنده تقسيم وهر برى حصه‌لرينى
بيع ايتمك مشروع دكلدر ﴿ وفى معاياتها وارتضاه فى الغاز الاشباه ۞ وما لك
ارض ليس يملك بيعها ۞ لغير شريك ثم لو منه يحظر ﴾ وهبانيه نك معاياتنده
مذكوردر واشباهك لغزلريكه مستور المرام ذكر اولنان كلاملرنده بو قوله
راضى اولديلر يعنى سكهٔ غير نافذه دن مملوكه اولان ارضى صاحبى شريكنك
غيرى يه بيعه قادر اوله‌مز شريكنه بيعنده دخى نظر واردر نهايتى داره تبعيتله
بيع اولنور معايات مسئولك جوابدن عجزينى سائلك ظنى معناسنده در بوندن
مراد تشحيذ اذهان اولورسه مباحدر نتكم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
اصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن ورقى ساقط اولميان شجره دن
سؤال بيورديلر يعنى عن حجته وعن جوابه كلاملرندن مأخوذدر يعنى عاجز اولدى
ديمك اولور ﴿ (حد) اى بين له طول وعرض (اولا وهبته) واذا لم يبين يقدر بعرض
باب الدار العظمى ﴾ حد اولا طريقك صفتيدر تحديد اولنسون ويا اولنمسون

طريقك بيعى وهبه‌سى صحيح اولدى ديمك واكر حدى بيان اولنمزسه دارك
بيوك قپوسنك عرضيله تقدير اولنور اولى اولان العظمى بدلنه الاعظم ديمك ايدى
﴿ (لا بيع مسيل الماء وهبته) لجهالته اذ لا يدرى قدر ما يشغله من الماء ﴾
مسيل ميمك فتحى وسينك كسريله صويك اقديغى محل معناسنه در يعنى مسيل
مانك بيع وهبه‌سى مشروع دكلدر جهالتنه بناءً زيرا صودن نه مقدارى كنديى
مشغول قلديغى موضع معلوم اولمز ﴿ (وصح بيع حق المرور تبعا) للارض
(بلا خلاف و) مقصودا (وحده فى رواية) وبه اخذ عامة المشايخ شمنى
وفى اخرى لا وصححه ابو الليث ﴾ ارضه تبعا كندوده اولان حق مرورى
بيع بلا خلاف وبلا تبعية يالكز كندوسى مقصود بالذات اوله‌رق بر روايتده صحيح
وجائز اولدى بو روايتى عامهٔ مشايخ اخذ ايلدى وروايت اخراده صحيح اولمز
و بو روايتى ابو الليث تصحيح ايلدى حق مرور سائر حقوقلر كبى بر حقدر
حقوق ايسه بانفراده بيع جائز دكلدر صورة مسئله بر كسه‌نك كندوده حق مرورى
اولديغى بر ارضى اولوب وانك بشقه يردن انك غيرى بر حق مرورى اولديغى
بر محل دخى اولمغله انك ايكيسنى بردن بيع ايتمسيدر اولى اولان وصححه‌ده
وما قبلنده ضميرك تأنيثى ايدى ﴿ (وكذا) بيع (الشرب) وظاهر الرواية
فساده الا تبعا خانية وشرح وهبانية وسنحققه فى احياء الموات ﴾ بونكبيله حق
شربى ارضه تبعيتله بالاتفاق يالكز كندوسنى بر روايتده بيع جائز اولدى
صودن بر حصه اولمغله وبر روايتده جائز دكلدر مجهول اولمغله شرب لغتده نصيب ماء
ومعناسنه‌در وشرعده زراعت ودوابى سقى ايچون صوايله انتفاع نوبتيدر
ظاهر روايت فسادى اوزرينه‌در لكن تبعيتله اولورسه فاسد اولمز شارح
رحمه الله تعالى ديركه اشبو بحثى احياء الموات‌ده قريبا تحقيق ايده‌رزكه بيع وهبه‌سى
واجاره‌سى وتصدقى مشروع دكلدر مال متقوم اولمديغين فتوى بو قولك اوزرينه‌در
﴿ (لا) يصح (بيع حق التسييل وهبته) سواء كان على الارض لجهالة محله كما مر اوعلى
السطح لانه حق التعلى وقدمر بطلانه ﴾ كرك ارض اوزرينه اولسون محلنك
جهالتنه بناءً كرك سطح اوزرينه اولسون حق تعلى اولمغله حق تسييلى بيع وهبه
صحيح اولمدى حق مرور وحق تعلى اولوب وانلرك بيعلرينك بطلانى مرور
ايتمكله ﴿ (و) لا (البيع) بثمن مؤجل (الى النيروز) وهو اول يوم من الربيع
تحل فيه الشمس برج الحمل وهذا نيروز السلطان ونيروز المجوس يوم
تحل فى الحوت وعده البرجندى سبعة فاذا لم يبينا فالعقد فاسد ابن
كمال ﴾ دخى نيروزكه كندوده شمسك برج حمله حلول ايتديكى ربيعك ابتدا كونيله

مؤجل ثمن مقابلنده بيع جائز اولمدی مبيعی تأجيل هرنقدر اجل معلومله
اولورسه ده مفسد اولمغله بومقامده تأجيل ثمن ايله تقييد اولندی واشبو نيروز
مشروح نيروز سلطانيدر نيروز مجوس شمسك حوته دخول ايتديكی كوندر
امام برجندی نيروزی بدیعد ايلدی سيدحموی بشنی ذكر ايتديكه ايكيسی مزبوراندر
اوچی نيروز خوارزمی نيروز عامه نيروز خاصه‌در امدی عاقدلر صورة
مشروحه‌ده اجلی تعيين وبيان ايتمزلرسه عقد فاسد اولور لكن بوديارلرده
نيروز معلوم ومتعين كوندر بس ظاهر اولان كندی ايله تأجيلك صحتيدر
﴿(والمهرجان) هو اول يوم من الخريف تحل فيه الشمس برج الميزان﴾
دخی مهرجانه دك تأجيل ايله بيع صحيح اولمز يعنی كندوده شمسك ميزان برجنه
حلول ايتديكی خريفدنكه كوزك اولكی كونيدر ﴿(وصوم النصاری)
وفطرهم (وفطر اليهود) وصومهم فاكتفی بذكر احدهما سراج (اذا لم
يدره المتعاقدان) النيروز وما بعده فلو عرفاه جاز﴾ دخی نصارانك صومی
وصوملری دخول ايتمزدن اقدم فطرلری ويهودك فطر وصوملريله ثمنی تأجيل
جائز دكلدر مصنف والا جناب صنايع بديعه‌دن احتباك صنعة محسنه‌سينی
اجرا ايله فطر وصومك هر برلرينی ذكر ايله اكتفا ايلدی لكن اشبو مارالذكر
نيروزدن برو ذكر اولنان اوقاته تأجيلك فسادی متعاقدانك انلری بلمديكلرينه
نظرادر واكر معلوملری اولورسه جائز اولور ﴿(بخلاف فطر النصاری بعدما
شرعوا فی صومهم) للعلم به وهو خمسون يوما﴾ اما نصاری صوملرينه شروع
ايتدكدنصكره فطرلری صورة مشروحه‌نك خلافنده‌دركه اكا تأجيل صحيحدر
صوملری تمام اللی كون اولمغله معلوم اولديغندن ﴿(و) لا (الی قدوم الحجاج
والحصاد) للزرع (والدياس) للحب (والقطاف) للعنب لانها تتقدم
وتتأخر﴾ دخی حجاج ذوی الابتهاجك قدومنه‌دك وزرعك بچم
وقتنه‌دك وحبوبات ايچون اكنك دوسكه خرمن يرنده دوكلسنه واوزمك
كسلمسنه‌دك ثمن مبيعی تأجيل صحيح دكلدر زيرا اشبو قدوم الحجاجدن برو
ذكر اولنان شيلر تقدم وتأخر ايدرلر امدی جهالت منازعه‌يه مفضی اولور
دياس دوسدن مأخوذ اولمغله اصلی دواس ايدی ماقبلی مكسور اولمغله واو يايه
قلب اولندی وقطاف قافك فتحی وكسريله‌ده لغتدر ﴿(ولو باع مطلقا عنها)
ای عن هذه الآجال (ثم اجل الثمن) الدين اما تأجيل المبيع او الثمن العين
فمفسد ولو الی معلوم شمنی (اليها صح) التأجيل﴾ بركسه كندی متاعنی اشبو
آجال مشروحه‌دن مطلق اوله‌رق بيع ايدوب بعده دين اولان ثمنی آجال
مشروحه‌يه تأجيل ايلسه قول اصحده اشبو تأجيل صحيح اولور دينی تأجيل

اولمغله بعد البيع اولان تأجيل تبرع اولديغندن وقت مجهول ايله تأجيلی مشروع
اولدی امدی مفسد صلب عقدده اولان تأجيل اولور امامبيعی وياعين اولان
ثمنی تأجيل مفسددر هرنقدر اجل معلومله اولورسه ده ومبيعدن مراد مسلم
فيه اولميان مبيعدر ﴿(كما لو كفل الی هذه الاوقات) لان الجهالة اليسيرة محتملة
فی الدين والكفالة لا الفاحشة (او اسقط) المشتری (الاجل) فی الصور المذكورة
(قبل حلوله) وقبل فسخه (و) قبل (الافتراق) حتی لو تفرقا قبل الاسقاط تأكد
الفساد ولا ينقلب جائزا اتفاقا ابن كمال وابن ملك بحثها لة فاحشة كهبوب الريح
ومجیء مطر فلا ينقلب جائزا وان ابطل الاجل عينی﴾ صورة مرسومه‌ده
تأجيلك صحتی اوقات مشروحه‌يه تعليقله بركسه كفيل اولسه انك كفالتنك
صحيحه اولديغی كبيدر زيرا دينده وكفالتده جهالت يسيره محتمله‌در هبوب
ريح وقدوم غائب كبی فاحشهٔ محتمله دكلدر وياخود مشتری صورة مذكوره‌ده
اجلك حلولندن وفسخندن وافتراقندن مقدم اجلی اسقاط ايلدكده كفالتك
صحيحه اولديغی كبيدر زيرا فساد تنازعه مبنی اولوب اول دخی قبل تقرر
الاجل مرتفع اولمغله حتی قبل اسقاط الاجل بايعله مشتری تفرق ايتسه‌لر فساد
تأكد ايدر واتفاقا جائزه منقلب اولمز هبوب ريح ومجیء مطر كبی جهالة فاحشه‌ده
هرنقدر اجل ابطال اولنسه دخی جائزه منقلب اولمديغی كبی واجلك
اسقاطنده مشتری‌نك مستقل اولمسی اجل كندونك خالص حقی اولديغنه مبنيدر
واجلك حلولندنصكره اجلی اسقاط ايلسه بنیء جائزه منقلب اولمز ﴿(اوامر
المسلم ببيع خمرا وخنزير او شرائهما) ای وكل المسلم (ذميا) اوامر (المحرم غيره)
ای غير المحرم (ببيع صيده) يعنی صح ذلك عند الامام مع اشد كراهة كما
صح ماامر لان العاقد يتصرف باهليته وانتقال الملك الی الآمر امر حكمی
وقالا لا يصح وهو الاظهر شرنبلالية عن البرهان﴾ اوامر تركيبی مارالذكر كما
لو كفل قولندكی كفل فعلنك اوزرينه معطوفدر يعنی صورة مرسومه‌ده تأجيل
وكفالت صحيح اولديغی كبی ياخود برمسلم خمرك وياخنزيرك بيعی وشراريله
برذمی يه امر كه كندوينی انلره توكيل ايلسه وياخود برمحرم محرم اولميان كسه‌يی
كندونك صيدنی بيعه توكيل ايلسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده اشبو
بيع مذكورلر اشد كراهتله دخی صحيح اولور زيرا عاقد تصرفه اهلدر وملكك
آمره انتقالی برامر حكميدر اسلامله منع اولنمز امدی توكيل مشروح شرايه
اولديسه مسلمه خمری تخليل ويااراقه وخنزيری تسييب ايدوب صالی ويرمك
واجب اولور واكر توكيل بيعه اولمش اولورسه ثمنلرينی تصدق ايدر
امامين رحمهما الله تعالی بيع مزبور صحيح اولمز بيورديلر بونده عدم
صحتدن مراد بطلاندر وزياده ظاهر اولانده بودر ﴿(و) لا (بيع بشرط)

عطف على الى النيروز يعنى الاصل الجامع فى فساد العقد بسبب شرط (لا يقتضيه العقد ولايلايمه وفيه نفع لاحدهما او) فيه نفع (لمبيع) هو (من اهل الاستحقاق) للنفع بان يكون آدميا فلولم يكن كشرط ان لايركب الدابة المبيعة لم يكن مفسدا كما سيجيىء (ولم يجر العرف به و) لم (يرد الشرع بجوازه) امالوجرى العرف به كبيع نعل مع شرط تشريكه اوورد الشرع به كخيار شرط فلافساد ﴾ دخى عقدك اقتضا ايتميوب وعقده ملايم اولميوب وكندوده احد عاقدينه ويا آدميدن اولمغله نفعه مستحق اولور مقوله دن اولان مبيعه نفعاولوب وعرفده جارى اولميوب وكندونك جوازيله شرع شريفده اثر وارد اولميان شرطله بيع جائز ومشروع اولمدى تركيب مذكورده معطوف عليه والبيع الى النيروز قولنده كى والبيع لفظيدر بونده بيعك فسادى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك شرطله بيعدن نهينه مبنيدر مولانا علامهٔ خسرو دررنام تأليفنده اشبو شرطله بيعك فسادنى اولوجهله بيان بيورورلركه وقتاكه بونوع عقدده بايعله مشترى ثمنله مبيع ميانه‌لرنده مقابله قصد و مراد ايتديلر ايسه شرط قلنان نسنه عوضدن خالى قالمق ايله ربا اولديده فاسد اولدى يعنى فساد عقدده اصل جامع شرط سببيله اولمقدر شرطى عقدك اقتضا ايتمسنك معناسى بلا شرط مجرد عقدايله كندونك وجوبيدر و ندن مالايقتضيه العقدك معناسيده ظاهر اولور وفيه نفع قوليله كندوده احد متعاقدينه مضرت اولان مثلا ثوبى بيع و ياهبه ايتمك شرطيله اولان عقد خارج قالديكه بونده بيع امامينه كورهٔ جائز امام ابى يوسف عندنده فاسددر واكر نفع كندويه شرط قلنان مبيع نفعه استحقاق كندونك شانندن اولميان مثلا دابه‌يه بنمك شرطيله بيع كبى اولورسه مفسد اولمز نتكم قريبا كاور بومحترز واما لو جرى محترزينى ذكره حاجت يوقدر قريبا كلديكنه بناً واكر شرط كندوده عرف جارى اولان مثلا نعلى كندويه شراكه طسمه ادخالى شرطيله وياخود خيار شرط كبى كندونك جوازى حقنده طرف شارعدن رخصت وارده اولمش اولورسه بس بونلرده فساد اولمز زيرا شارعدن كندويه اذن اولان شيده البتة منفعت ومصلحت اولور مفسده اولمز ﴾ (كشرط ان يقطعه البائع (ويخيطه قباء) مثال لما لايقتضيه العقد وفيه نفع للمشترى (او يستخدمه) مثال لمافيه نفع للبائع وانما قال (شهرا) لما مر ان الخيار اذا كان ثلاثة ايام جاز ان يشترط فيه الاستخدام درر ﴾ عقدك اقتضا ايتمديكى شرط مفسد ثوب مبيعى بايعك قطع وقبا خيط ايتمسنى شرط ايتمك كبيدر

بوكندوده مشترى يه نفع اولوب وعقدك اقتضا ايتمديكى شرطه مثالدر بوقبيلدندر مؤنت قضانك كندودن ساقط اولمسيچون مشترى نك ثمنى بايعك غريمنه ويرمسنى شرط ايتمسى وياخود برماه بايعك عبدى استخدامنى شرط كبى بودخى كندوده بايعه نفع اولان شرطه مثالدر شهرا ايله تقييد ماسبقده مرور ايدن اوچ كون خيار شرطيله اولان مبيعه استخدامك شرطنك جوازينه مبنيدر ﴾ (او يعتقه) فان اعتقه صح ان بعد قبضه ولزم الثمن عنده والالا شرح مجمع (او يدبره او يكاتبه او يستولدها اولايخرج القن عن ملكه) مثال لما فيه نفع لمبيع يستحقه ﴾ وياخود شرط مشروح مبيعك عتقنى ويابد بيرينى وياكتابتنى وياجاريه‌نك استيلادينى وياقنك ملكندن عدم اخراجنى شرط كبى امدى قن مشروحى مشترى بعد القبض عتق ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده عتق صحيح وثمنى كندونك اوزرينه لازم اولور واكر بعد القبض عتق ايتميوب قبل القبض ايدرسه عتق صحيح اولمز اشبو صورت كندوده نفعه مستحق اولان مبيعه نفع اولديغنه مثالدر زيرا قنه تداول ايدى اولميوب الدن اله كچمه مك كندويه پك محبوب ومرضيدر امدى كندوده عوضدن خالى زياده بولنمغله بيع فاسد اولدى ﴾ ثم فرع على الاصل بقوله (فيصح) البيع (بشرط يقتضيه العقد كشرط الملك للمشترى) وشرط حبس المبيع لاستيفاء الثمن ﴾ بعدازين مؤلف دقت پناه اعلى الله تعالى فى الجنة مسكنك بناه اصل مشروح اوزرينه كندى قوليله مسئله تفريع ايتديركه امدى مبيعه مشترى نك مالك اولمسى واستيفاى ثمن ايچون بايعك مبيعى حبسى شرطى كبى عقدك كندوبى اقتضا ايتديكى شرطله بيع صحيح ومشروع اولور ﴾ (اولا يقتضيه ولانفع فيه لاحد) ولوا جنبيا ابن ملك فلوشرط ان يسكنها فلان اوان يقرضه البائع اوالمشترى كذا فالاظهر الفساد ذكره اخى زاده وظاهر البحر ترجيح الصحة (كشرط ان لايبيع) عبر ابن الكمال بيركب (الدابة المبيعة) فانها ليست باهل للنفع ﴾ وياخود عقدك اقتضا ايتميوب وكندوده هرنقدر اجنبيده اولورسه براحده نفع اولميان دابهٔ مبيعه‌يى بيع ايتممك وياراكب اولممق شرطى كبى شرطله دخى بيع جائز اولور دابه ارباب نفعدن اولمغين امدى بايع شرط ايتسه كه بيع ايتديكم دارده فلان كسنه ساكن اولوب وياكندويه بايع ويا مشترى شوقدر نسنه اقراض ايتمك شرطيله بيع ايتدم ديسه بس اشبو عقدده پك ظاهر اولان فساددر وبحرك عبارەسنك ظاهرى عقد مشروحك صحتيدر ﴾ (اولايقتضيه لكن) يلايمه كشرط رهن معلوم و كفيل حاضر ابن ملك او (جرى العرف به كبيع

نعل) ای صرم سماه باسم مایؤل الیه یعنی (علی ان یحذوه) البائع (ویشرکه) ای یضع علیه الشراك وهو السیر ومثله تسمیر القبقاب ※ ویاخود رهن معلوم وکفیل حاضر شرطی کبی عقدك اقتضا ایتمیوب لکن عقدده ملایم اولان شرطه ویاخود کندوده عرف وعادت جاری اولان مثلا نعلیله دری بی بایع کسوب واوزرینه شراك که ایاغك اوزرینه کلان قایشی وضع شرطی مثللو شرطله ده بیع صحیح اولور وقبقابی تسمیر که کندویه قایش چاقاق بنه بویله در صرمه نعل اطلاقی مایؤل الیه اعتباریله درسیرسینك فتحی ویانك سکونیله دربدن دلنان قایش معناسنه درصرم فتحله جلد معناسنه در (استحسانا) للتعامل بلا نکیر هذا اذا علقه بکلمة علی وان بکلمة ان بطل البیع الا فی بعت ان رضی فلان وقته کخیار الشرط اشباه من الشرط والتعلیق وبحر من مسائل شتی ※ مسئلهٔ مشروحه ده بیعك صحتی استحسانا در بلا نکیر کندوده معاملهٔ ناس اولمغله اندن خروجده حرج ظاهر اولور یوقسه بونده مشتری یه نفع اولوب وکندوبی عقد اقتضا ایتمکین قیاس اولان بیعك فاسد ایدی لکن صورت مرسومه ده بیعك صحتی شرطی علی کلمه سیله تعلیق ایتدیکنه نظرا در امدی ان کلمه سیله تعلیق ایدرسه بیع باطل اولور الا بعت ان رضی فلان صورتنده بیع باطل اولماز تعلیق هرنقدر ان کلمه سیله اولورسه ده بونده رضانك وقتی خیار شرط کبی اوچ کوندر اشبو مسئله اشباهك شرط وتعلیقندن وبحرك مسائل شتی سندن منقوله در ※ (واذا قبض المشتری المبیع برضی) عبر ابن الکمال باذن (بائعه صریحا اودلالة) بان قبضه فی مجلس العقد بحضرته (فی البیع الفاسد) وبه خرج الباطل وتقدم مع حکمه وحینئذ فلا حاجة لقول الهدایة والعنایة وکل من عوضیه مال کما افاده ابن الکمال لکن اجاب سعدی بانه لما کان الفاسد یعم الباطل مجازا کما مر حقق اخراجه بذلك فتنبه (ولم ینهه) البائع عنه، ولم یکن فیه خیار شرط (ملکه) ※ مصنف والاجناب بیع فاسدك احکامنی بیانه اغاز وشروع ایدوب بیورر که بیع فاسد ده مشتری بایعنك صراحة ویا دلالة که مجلس عقد ده کندونك حضورنده اذن ورضاسیله مبیعی قبض ایدوب وبایع کندوبی اندن نهی ایتمیوب وکندوده خیار شرطده اولمزسه عین مبیعه مالك اولور فعلی معصیت اولمغله آندن توبه وکندوبی فسخ لازم اولور واشبو فاسد قولیله باطل خروج ایلدی وباطلك بیانی حکمیله برابر ما سبقده تقدم ایلدیکه حکمی قبضیله مشترینك مالك اولمیوب وبدنده هلاك اولسه امانت اولمغله عدم ضمان در بس قچانکه فاسد قولیله باطل خروج ایتدیسه ابن کمالك افاده ایتدیکی مثللو هدایه ایله عنایه نك وکل من

عوضیه مال قولنه حاجت مس ایتمز لکن سعدی بوندن جواب ویردیکه وقتاکه ماسبقده مرور ایتدیکی مثللو مجاز عرفی اوله رق ممنوع معناسی اراده سیله فاسد باطله ومکروهه عام وشامل اولدیسه باطلك وکل من عوضیه مال قولیله اخراجی تحقیق اولندی ※ الا فی ثلاث فی بیع الهازل وفی شراء الاب من ماله لطفله او بیعه له کذلك فاسدا لا یملکه حتی یستعمله والمقبوض فی ید المشتری امانة لایملکه به واذا ملکه تثبت کل احکام الملك الاخمسة لایحل له اکله ولا لبسه ولا وطئها ولا ان یتزوجها منه البائع ولا شفعة لجاره لو عقارا اشباه وفی الجوهرة وشرح المجمع ولا شفعة بها فهی سادسة ※ الا اوچ صورتده که بروجه هزل وقوعبولان بیعده قبضله مشتری مالك اولهمز هزل جدك ضدیدر که برلفظك معنای حقیقی ومجازی اصلا برینی اراده اولنمقدر شرطی قبل العقد صراحة لسانله مشروط اولمقدر حین عقدده ذکری شرط دکلدر امدی قچانکه ایکی کسه بروجه مواضعه هزل ایله بیع ایتسه لر فاسدا منعقد اولور قبضله ملك افاده ایتمز ملکه رضا منعدم اولمغله دخی باباك طفلنه کندی مالندن فاسد اشراسی ویا کندی مالنی اکا بیعی صورتنده مجرد کندونك قبضیله ملك ثابت اولمز حتی استعمال ایتمدکجه زیرا صغیرك مالنی باباك قبضی ذاتنده متحققدر ملك انجق استعمال ایله ثابت اولور بیع فاسد ایله مشترینك یدنده مقبوض اولان مبیع اما نتدر اکا مالك اولهمز مالك اولدیغنه نظرا احکام ملکك کلیسی کندویه ثابت اولور قچان برکسه انی دعوی ایده جك اولسه رقبه سنه مالك اولمغله مشتری اکا خصم اولور وانی بعد القبض عتق ایلسه صحیح اولور وولاسی کندونك اولور وبیع ایلسه ثمن کندونك اولور الابش شیده مبیع فاسده احکام ملك ثابت اولمز اکر ماکولات قسمندن ایسه اکلی وثیاب نوعندن ایسه لبسی وجاریه ایسه وطئی وبایعك کندودن انی تزوجی شبههٔ ملك اولمغله حلال اولمز وشراء فاسد ایله اشترا اولنان نسنه عقار اولورسه جارنه وخلیطنه وشریکنه مبیع حقنده شفعه دعواسی جائز ومشروعه اولمز نفیا للفساد فسخ واسترداد اوزره اولمغله بایعك حق منقطع اولمغین واکر مشتری انده بنا احداث ایتمکله حق فسخ ساقط اوله جق ولورسه حق شفعه انده ثابت اولور کندی سببیله شفعه اولمز که برکسه شراء فاسد ایله بر دار اشترا ایده جك اولمغله انك جنبنده بر دار بیع اولنسه انده شفعه اولمز جوهره نك وشرح مجمعك بیاننه نظرا لکن امام زیلعی نك ذکر ایتدیکی بونك خلافیدر ※ (بمثله ان مثلیا والا فبقیمته) یعنی ان بعد هلاکه اوتعذر رده (یوم قبضه) لان به یدخل فی ضمانه فلا تعتبر زیادة قیمته کالمغصوب ※

يعنی مبيع مشروح اكر مثلياتدن اولوب وهلاك اولوب و يا مثلا موتيله ردی متعذر اولورسه مشتری اكا مثليله واكر قيمياتدن اولورسه يوم قبضندنكه قيمتيله مالك اولور واكر هلاك و يا ردی متعذر اولمزسه عينی رد واجب اولور وضمان قبضيله لازم اولمغله مغصوب كبی زيادهٔ قيمته اعتبار اولنمز ❊ (والقول فيها للمشتری) لانكاره الزيادة ❊ وزياده دعواسنده قول كندی نفسندن ضمانی نفی ايدن مشتری‌نك اولور زياده يی انكار ايتمكله بينه بايعك اولور ❊ (و) يجب (علی كل واحد منهما فسخه قبل القبض) ويكون امتناعا عنه ابن ملك (او بعده مادام) المبيع بحاله جوهرة (فی يد المشتری) اعداما للفساد لانه معصية فيجب رفعها بحر (و) لذا (لايشترط فيه قضاء قاض) لان الواجب شرعا لايحتاج للقضاء درر ❊ بيع فاسدده مادام مبيع مشتری‌نك يدنده كندی حاليله موجود اولدقجه كرك قبل القبض وكرك بعد القبض عاقدينك هر برلرينه فسادی اعدام واندن امتناع ايچون بيعی فسخ واجب اولور معصيت اولمغله رفعی واجب اولور وكندوده قضاء قاضی شرط اولمز شرعا واجب اولان شيده قضايه احتياج اولمغين اما مبيع مشتری‌نك يدنده حالی اوزره موجود اولميوب ديكر كسديه بيع بات صحيحله بيع و ياعتق اولنسه امدی فسخی ممتنع اولور ❊ (و اذا اصر) احدهما (علی امساكه وعلم به القاضی فله فسخه) جبرا عليهما حقا للشرع بزازية ❊ متعاقدينك بری و يا ايكيسی بردن مبيعی امساك اوزره اصرار ايدوب و قاضيده اكا عالم اولسه حق شرع اولمغله قاضی ايچون جبرا بيعی كندولرينك اوزرلرينه فسخ واردر ❊ (وكل مبيع فاسد رده المشتری علی بائعه بهبة اوصدقة او بيع او بوجه من الوجوه) كاعارة واجارة وغصب (ووقع فی يد بائعه فهو متاركة) للبيع (و برئ المشتری من ضمانه) قنية ❊ هر مبيع فاسدكه انی مشتری بايعنه هبه و يا صدقه و يا بيع و يا اعاره واجاره وغصب كبی وجوهدن بروجهله رد ايليوب بايعك يدينه واصل اولسه امدی بو بيعی متاركه‌در مشتری ضماننددن بری اولور وادا ايتديكی ثمنيله رجوع ايدر واكر بايعك يدينه واصل اولمزسه متاركه اولميوب وملكندن خروج ايتمز ❊ والاصل ان المستحق بجهة اذا وصل الی المستحق بجهة اخری اعتبر واصلا بجهة مستحقه ان وصل اليه من المستحق عليه والا فلا وتمامه فی جامع الفصولين ❊ خصوص مشروحده اصل اصيل وقاعده وتفصيل بودركه برجهتله مستحق اولنان مثلا مبيع فاسد جهت اخری ايله مستحقنه واصل اولسه انك جهتنه واصل اولمش اعتبار اولنور اكر مستحق عليه طرفندن كندويه واصل اولورسه واكر مستحق عليهدن واصل اولمزسه

كندويه واصل اولمش اعتبار اولنمز مثلا فاسدا اشترا اولنان نسنه‌يی مشتری بايعنك غيری يه هبه و يا بيع ايدوب اول دخی انی بايع اوله هبه وتسليم ايلسه مشتری قيمتندن بری اولمز بايعه وصولی استحقاق اولنديغی جهتدن اولميوب جهة اخرادن اولمغله

❊ فی بيان نفوذ بيع المشتری فاسدا ❊

❊ (فان باعه) ای باع المشتری المشتری فاسدا (بيعا صحيحا باتا) فلو فاسدا او بخيار لم يمتنع الفسخ (لغير بائعه) فلو منه لكان نقضا للاول كما علمت (وفساده بغير الاكراه) فلو به ينقض كل تصرفات المشتری ❊ قچانكه فسادی اكراهله اولميان شرای فاسد ايله اشترا اولنان نسنه‌يی مشتری بايعنك غيری يه بيع بات صحيحله بيع ايلسه امدی بيعی نافذ اولور كندويه مالك اولمغله تصرفنده مالك اولوب ومشتری ثانی‌نك حق تعلق ايتمكله استرداد حقيده ساقط اولدی وعقد اولك نقضی انجق حق شرع اولوب وحق عبد شرعده مقدمدر احتياجنه بناً واكر بيع ثانی فاسد اولوب و يا خيار ايله اولورسه اولك فسخی ممتنع اولمز بونلرده بيع لازم اولميوب وخيار صورتنده مبيع مشتری‌نك ملكنه داخل اولمغين بس بايع اول ايچون فسخ واردر هرنقدر عقد ثانی منفسخ اولميوب وفسخ مدة خيارده اولورسه‌ده واكر مشتری‌نك بيعی بايع اوله اولورسه امدی بيع اولی منقضی اولور نتكم مصنفك وكل مبيع فاسد الخ قولنده معلومك اولدی واكر بيع اولك فسادی اكراهدن ناشی اولورسه مشتری‌نك تصرفاتنك مثلا اعتاق مثللو كليسی نقض اولنور ❊ (او وهبه وسلم او اعتقه) او كاتبه او استولدها ولو لم تحبل ردها مع عقرها اتفاقا سراج (بعد قبضه) فلو قبله لم يعتق بعتقه بل بعتق البائع بامره ❊ و يا خود هبه وتسليم و يا عبدی بعد القبض عتق و يا كتابته قطع و ياخود جاريه‌يی استيلاد ايلسه ينه مقدمكی بيع فاسد نافذ اولور واكر قبضندن مقدم عتق ايتمش اولورسه مشتری‌نك عتقيله عتق اولمز بلكه مشتری‌نك امريله بايعك عتقيله عتق اولنور ومصنفه اولی اولان بعد قبضه قولنی آخر مسائلده وضع ايدی استيلاد اولنان جاريه حامل اولمش اولورسه مشتری انی اتفاقا عقر ايله برابر رد ايدر ❊ وكذا لو امره بطحن الحنطة او ذبح الشاة فيصير المشتری قابضا اقتضا فقد ملك المأمور مالا يملكه الامر وما فی الخانية علی خلاف هذا اما رواية اوغلط من الكاتب كما بسطه العمادی ❊ ينه بويله مشتری بايعه بغدايی طحنله و يا قيونی

ذبحله امر ایلسه امدی مشتری فاسدا مبیعی اقتضاأ قبض ایتمش اولمغله بس مأمور امرك مالك اولمدیغی شیئه مالك اولمش اولور عجیب شیدر خانیه ده ذکر اولنان مضمونکه برکسنه شرای فاسد ایله برعبدی اشترا وقبل القبض بایعنه بنم ایچون انی عتق ایله دیوب اول دخی عتق ایلسه کندوسی عتق ایتمش اولور مشتریدن اولمز مضمون مشروحك خلافنه در امدی یاروایت اولمق کرك ویاخود کاتبدن سهو وغلطدر نتکم امام عمادی بویلجه بسط وبیان ایلدی حنطه وشات مسئلهٔ مشروحه سی دخی ینه بویله در ﴿ (او وقفه) وقفا صحیحا لانه استهلکه حین وقفه واخرجه عن ملکه ومافی جامع الفصولین علی خلاف هذا غیر صحیح کمابسطه المصنف (اورهنه اواوصی) او تصدق (به نفذ) البیع الفاسد فی جمیع مامر وامتنع الفسخ لتعلق حق العبد به الافی اربع مذکورة فی الاشباه ﴾ ویاخود مشتریٔ مذکور مشترای مزبوری وقف صحیحله وقف ایدوب وملکندن اخراج ایلسه ویاانی رهن ویاوصیت ویاتصدق ایلسه اشبو صورة مشروحه لرك کلیسندن بیع فاسد نافذ اولور کندویه حق عبد تعلق ایتمکین واکر وقف صحیح اولمیوب مثلا کندوده لدی الحاجة بیعی شرط قلنمغله فاسد اولورسه فسخنه مانع اولمز وجامع الفصولینده بونك خلافنه ذکر اولنان بیع فاسد ایله بیع اولنان نسنه یی مشتری وقف ویامسجد اینسه حق فسخی باطل اولمز مادام انده بنا احداث ایتمدکجه مفادی صحیح دکلدر نتکم مصنف مرحوم مضمون مشروحی بسط وبیان ایلدی الاشرای فاسد ایله اشترا اولنان نسنه نك بیع وسائر تصرفلریله اشباهده ذکر اولنان درت محلده بیع فاسدده عقد نافذ وفسخ ممتنع اولمز اشباهك عبارهسنك مضمونی بودرکه عقد فاسده حق عبد تعلق ایلرسه کندوسی نافذ ولازم اولوب وفساد مرتفع اولور الابعض مواضعده اولمز مثلا برکسنه اجارهٔ فاسده ایله برنسنه ایجار ایتدکدنصکره مستأجر آنی صحیحا استیجار ایلسه مقدمکی موجره انی فسخ مشروعدر واکراه معتبر ایله اشترا ایتدیکی نسنه یی صحیحا آخره بیع ایلسه مکرهه انی نقض واردر وفاسدا اشترا ایدن صحیحا انی ایجار ایلسه بایعه انی نقض جائزدر وتزویجده ینه بویله درکه فاسدا اشترا اولنان جاریه یی نکاح ایلسه بایعه فسخی جائزدر ❊انتهی❊ لکن سنك معلومکدرکه متنك مفادی فاسدا اشترا ایدن کسه نك تصرفنده در امدی مسألهٔ اولینك اندن استثناسی صحیح اولمز انده داخل اولمغین ثانیه نکده استثناسی صحیح دکلدر متنك اندن وفساده بغیر الاکراه قولیله احترازینه بناأ ثالثه ایله رابعه یی دخی

استثنانك عدم صحتنی شارح رحمه الله تعالی غیرا جارة ونکاح قولیله ذکر ذکر وبیان ایلدی ❊ حلبی انتهی ﴾ وکذا کل تصرف قولی غیراجارة ونکاح وهل یبطل نکاح الامة بالفسخ المختار نعم ولوالجیة ﴾ وتدبیر مثلاو اجاره ایله نکاحك ماعداسی هر برتصرف قولی دخی ینه بویلجه درکه بیع فاسدك نفوذنی وفسخنك امتناعنی موجبدر اما اجاره اعذار ایله فسخ اولنمغله رفع فساد عذریله ده فسخ اولنور نکاحده دخی ملکدن اخراج اولنمغین بیع فاسد نافذ اولمز بیع فاسد ایله بیع اولنان جاریهنك نکاحی فسخله باطل اولورمی مختار اولان اولمقدر اکر نکاح قبل القبض اولمش اولورسه موضوع مسئله ایسه بعد القبض اولدیغنه نظرادر ﴾ ومتی زال المانع کرجوع هبة وعجز مکاتب وفك رهن عاد حق الفسخ لو قبل القضاء بالقیمة لابعده ﴾ قچانکه هبهدن واهبك رجوعی ومکاتبك عجزی ورهنك فکی کبی فسخه مانع اولان نسنه هرنه زمان زائل اولورسه حق فسخ عودت ایدر اکر فاسدا اشترا ایدن کسهنك اوزرینه قیمتیله قضا وحکم اولنمزدن مقدم اولورسه واکر صکره اولورسه عودت ایتمز قضانك ابطالی لازم کلمکین ﴾ (ولایبطل حق الفسخ بموت احدهما) فیخلفه الوارث به یفتی ﴾ بیع فاسدده احد متعاقدینك موتیله حق فسخ باطل اولمیوب وارثی کندویه خلف وقائممقام اولور انجق بوقول ایله فتوی ویریلور ﴾ (و) بعد الفسخ لایأخذه بائعه (حتی یرد ثمنه) المنقود بخلاف مالوشری من مدیونه بدینه شراء فاسدا فلیس للمشتری حبسه لاستیفاء دینه کاجارة ورهن وعقد صحیح والفرق فی الکافی ﴾ بیع فاسدده مبیعی بعد الفسخ بایعی اخذ ایدهمز حتی ثمن منقودینی رد ایتمدکجه زیرا مبیع ثمنه مقابل اولمغله رهن کبی انك مقابلنده محبوس اولور ونقدینك غیری به شمولیچون منقود دن مقبوض اراده اولندی امامد یونندن دینی مقابلی شرای فاسد ایله اشترا ایلدیکی نسنه مسئلهٔ مشروحهنك خلافنه درکه بونده استیفای دین ایچون مشتری مبیعی حبس ایدهمز اجارهٔ فاسده ایله رهن فاسد دین سابق مقابلنده اولدیغنه نظرا فسادلرینه بناأ فسخ صورتنده استیفای دین ایچون حبس اولنمدیغی کبی شارحك وعقد صحیح قولی خطادر صواب اولان بخلاف عقدها الصحیح دیمك ایدی زیرا عقد صحیحده استیفای ثمن ایچون حبس واردر عقد فاسد ایله صحیح میانهلرنده استیفای ثمن ایچون مبیعی حبسده فرق کافی ده بحردن نقلا مسطوردر ﴾ (فان مات) احدهما اوالموجر اوالمستقرض اوالراهن فاسدا عینی وزیلعی بعد الفسخ (فالمشتری) ونحوه (احق به) من سائر الغرماء بل قبل تجهیزه قله

حق حبسه حتى يأخذ ماله فيأخذ) المشترى (دراهم الثمن بعينها لوقائمة ومثلها
اوها لكة) بناء على تعين الدراهم فى البيع الفاسد وهوالاصح ❊ قيجانكه احد
متعاقدين وياموجر ويامستقرض وياراهن فساده بنا‌أ عقدى فسخ ايتدكدنصكره
وفات ايتسه‌لر امدى مشترى ومستأجر ومرتهن ومقرض مبيعه
سائرغرمادن بلكه تجهيز وتكفيننددن مقدم احق واولى در مالنى
اخذ ايده‌نه‌دك كندويه انى حبس حق وار در بس ثمن اولان
دراهم قائمه ايسه عينى وهالكه ايسه مثلنى مشترى
اخذ ايدر بيع فاسدده دراهمك تعينى قول اصحنه بنا‌أ ❊ (و) انما (طاب
للبائع مارج) فى الثمن لاعلى الرواية الصحيحة المقابلة للاصح بل على الاصح
ايضا لان الثمن فى العقد الثانى غير متعين ولا يضر تعينه فى الاول كما افاده
سعدى (لا) يطيب (للمشترى) مارج فى مبيع يتعين بالتعين بان باعه بازيد
لتعلق العقد بعينه فتمكن الخبث فى الربح فيتصدق به ❊ وقتاكه اصح اولان بيع
فاسدده دراهمك تعينى قولى اولديسه واجب اولان بايعه ثمندن ايتديكى ربح
طيب اولملى دكل ايدى سؤالنه اشبو متنك وطاب للبائع الخ قولى جوابدر
يعنى كرك قول اصحه مقابل اولان عقد فاسدده دراهمك عدم تعينى رواية
صحيحه‌سى اوزره وكرك قول اصح اوزره بايعك ثمندن ايتديكى ربح
كندويه طيب اولملى ايدى بونده طيب اولمسى ربحك عقد ثانى اعتباريله
حاصل اولان ثمندن اولمسيله غير متعين اولديغنه مبنيدر زيرا عقد ثانى‌ده عقد
دراهم متعينه تعلق ايتمكين خبث كندويه تمكن ايتمز غايتى كندويه ذمتنده اوله‌رق
ثمنك مثلى لازم اولور عقد اولده ثمنك تعينى ضرر ايتمز تكم سعدى بو وجهله افاده
ايلدى عبارده وطاب للبائع مارج على الروايتين دينلسه اوضح واخصر
اولور ايدى مشترينك تعيينيله متعين اولان مبيعى زياده بها ايله بيعيله كندوده
ايتديكى ربح كندويه طيب اولمز عقد بالذات كندويه تعلق ايتمكله خبث
ربحده تمكن ايتديده كندويه انى تصدق لازم اولدى ❊ (كما طاب ربح مال
ادعاه) على آخر فصدقه على ذلك (فقضى له) اى اوفاه اياه (ثم ظهر عدمه
بتصادق قهما) انه لم يكن عليه شئ لان بدل المستحق مملوك ملكا فاسدا
والخبث لفساد الملك انما يعمل فيما يتعين لافيما لايتعين ❊ مسئله مشروحه‌ده
ربحك بايعه طيب اولمسى مثلا بركسه‌نك آخر كسه اوزرينه برمقدار دراهم
ادعا اول دخى كندوبى دعواسنده تصديق وادعا ايتديكى مبلغى كندويه
ايفا ايتدكدنصكره هر برلرينك تصادقيله انك عدمى ظاهر اولسه كه مدعى
عليهك اوزرنده برشئ يوقدر اشبو مالك ربحنك طيب اولديغى كبيدر زيرا

مسئله مشروحه‌ده مدعى‌نك مستحق چيقديغى دينك بدلى اولان دراهم مقبوضه
ملك فاسد ايله مملوكه اولدى فساد ملكه بنا‌أ حاصل اولان خبثده انجق
عروض كبى تعين ايدن شيلرده عمل ايدر نقود كبى مالا يتعين‌ده عمل ايتمز
❊ واما الخبث لعدم الملك كالغصب فيعمل فيهما كما بسطه خسرو وابن
الكمال وقال الكمال لو تعمد الكذب فى دعواه الدين لايملكه اصلا وقواه فى النهر ❊
اماغصب مثلو مالكيت اولمملغله حاصل اولان خبث متعين اولوب واولميانده عمل
ايدر امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قتنده طيبك شرطى ضمان اولوب اول دخى بولنمغله
طيب اولورتكم مولانا فاضل خسرو بسط وتفصيل ايلدى وكمال دين دعواسنى عن قصد
كذب اوله‌رق ايدرسه مدعى مالك اوله‌مز ديدى وصاحب نهرده انى تقويه
ايدوب اقرار بحثنده تصريح ايلديكه مقرله مقرك اقرارنده كاذب اولديغنى بيلورسه
كندويه انى اخذ حلال اولمز ❊ وفيه الحرام ينتقل ❊ نهرده مسطوردركه حرام
ذمتدن ذمته انتقال ايدر بس بوندن معلوم ومستبان اولوركه نهب وغارات
اولنان شئ وهرنقدر طبخيله استهلاك ايدرسه‌ده طعام مغصوبى اشترا
حرامدر الا قيمتنى ادا ايدوب ويا تضمين اولنوب وياصاحبى مسامحه ايدوب
حلال ايدرسه شراسى حرام اولمز ❊ فلودخل بامان واخذ مال حربى بلا رضاه
واخرجه الينا ملكه وصح بيعه لكن لايطيب له ولاللمشترى منه بخلاف البيع
الفاسد فانه لايطيب له لفساد عقده ويطيب للمشترى منه لصحة عقده ❊ بركسه
امانله دار حربه دخول ورضاسى اولمقسزين بر حربينك مالنى اخذ ايدوب
دار اسلامه اخراج ايلسه اكا مالك اولوب وانك بيعى صحيح اولور شوقدر
واردركه كندويه وكندودن اشترا ايدن كسه‌يه طيب اولمز غدرينه بنا‌أ ملكى
خبث اولمغله امادار حربه دخولى بلا امان اولورسه غدر اولمغين كندويه طيب
اولور بيع فاسد صورت مشروحه‌نك خلافنده دركه انده عقدى فاسد اولمغله
ربحى كندويه طيب اولمز كندودن اشترا ايدن كسه‌نك عقدى صحيح اولمغله
اكا طيب اولور ❊ وفى حظر الاشباه الحرمة تتعدد مع العلم بها الا فى حق
الوارث وقيده فى الظهيرية بان لايعلم ارباب الاموال وسنحققه ثمة ❊ حظر
شرعا استعمالى ممنوع اولان شيدر مباحك ضديدر يعنى اشباهك حظر
بحثنده مرسومدركه برنسنه‌نك حرمتى معلوم اولنجق اشخاص متعدده
اوزرينه تحقق ايدر الا وارث حقنده حرمت تحقق ايتمز كندويه مورثندن
انتقال ايدن مال حلال اولور اكر مال صاحبلرينى وياورثه‌سنى بلمزسه
بس مال صاحبى معلوم اولورسه وارثه ردى واجب اولور رد ايتمزسه كندويه
دخى حرام اولور شارح رحمه الله تعالى ديركه انشاءالله تعالى بز دخى
بحث مشروحى حظر بياننده تحقيق ايده‌رز تحقيق بوكه لكن مجتباده ذكر

اولنان كسبی حرام اولان كمسه وفات ایتسه كده میراثی حلالدر بعده شارح دیدیكه بزلر اشبو روایتله عمل ایتیورز بلكه كسب مشروح ورثه یه حرامدر مادام حرمتی معلومی اولدقجه ارباب حقوقی هرنقدر بلمز ایسه ده ﴿(بنی اوغرس فیما اشتراه فاسدا) شروع فیما یقطع حق الاسترداد من الافعال الحسیة بعد الفراغ من القولیة (لزمه قیمتهما) وامتنع الفسخ وقالا ینقضهما ویرد المبیع ورجحه الكمال وتعقبه فی النهر لحصولهما بتسلیط البائع ﴾ بیع فاسدده حق استردادی قول ایله قطع ایدن شیلری ذكردن فارغ اولدقدنصكره استرداده مانع اولان افعال حسیه بیانته شروع ایدوب مصنف علیه الرحمه دیر كه برداری ویا ارضی فاسدا اشترا ایدن كمسه انده بنا ویا غرس احداث ایلسه كندویه انلرك قیمتنی تأدیه لازمه اولوب وفسخی ممتنع اولور زیرا بنا ایله غرس امام اعظم رحمه الله تعالی نزدلرنده استهلاك اولوب وكندولرندن مقصود دوام اولوب اوكا دخی تسلیط بایع طرفندن اولمغله بیع كبی كندولر سببیله حق استرداد منقطع اولدی امامین رحمهما الله تعالی مشتری بنا ایله غرسی نقض ایدوب مبیعی رد ایدر دیدیلر وكالده اشبو قولی ترجیح ایلیوب زیاده وجیه اولان قول بودر دیدی بنادن دوامك قصد اولنمسی استرداده مانع دكلدر زیرا اجاره ده قلعك وجوبی اتفاقیدر امدی بنا ایله غرسك بقاسی ایچون اولانی ده اولور اولمیانی ده اولور لكن صاحب نهر كاله سؤال ایراد ایتدیكه مزبور بنا ایله غرس بایعك تسلیطیله در بونده دوام قصد اولنور اجاره بونك خلافنده در بونده تسلیط یوقدر ﴿وكذا كل زیادة متصلة غیر متولدة كصبغ وخیاطة وطحن حنطة ولت سویق وغزل قطن وجاریة علقت منه فلو منفصلة كولد اومتولدة كسمن فله الفسخ ویضمنها باستهلاكها سوی منفصلة غیر متولدة جوهرة﴾ بنه بویله بویا ودكیش وبغدایی اون ایدوب وسویقه یاغ قاتوب وپنبه یی اكیروب وجاریه نك رجلدن حامل اولمسی كبی هر زیادهٔ متصلهٔ غیر متولده صاحبی اولان شیلرك قیمتلری لازم كلور مزبورلرده ده مانع اولدقلرینه بناءً امدی زیاده ولد كبی منفصله ویا سموزلك كبی متولده اولورسه بایع ایچون فسخ عقد واردر وكسب كبی زیادهٔ منفصلهٔ غیر متولده نك ماعداسنی استهلاك ایله مشتری ضامن اولور ﴿وفی جامع الفصولین اونقص فی ید المشتری بفعل المشتری اوالمبیع اوبافة سماویة اخذه البائع مع الارش ولو بفعل البائع صار مستردا ولو بفعل اجنبی خیر البائع﴾ جامع الفصولینده مذكوردر كه بیع فاسدده مشترینك یدنده مشترینك ویا مبیعك فعلیله ویا برآفة سماویه ایله مبیعه نقصان عارض اولورسه بایع مبیعی ارشیله كه نقصان قیمتیله برابر

اخذ ایدر واكر بایعك فعلیله اولورسه مبیعی استرداد ایتمش اولور حتی مشتری كندویی حبس ومنع ایتدین كندونك عندنده هلاك اولسه بایعك اوزرینه هلاك اولور واكر نقصان اجنبینك فعلیله اولورسه بایع مخیر قلنور دیلرسه نقصانی مشتریدن اخذ ایدوب اول دخی جنایت ایدنه رجوع ایدر واكر دیلرسه جانیدن اخذ ایدر ﴿(وكره) تحریما مع الصحة (البیع عند الاذان الاول) الا اذا تبایعا یمشیان فلا بأس به لتعلیل النهی بالاخلال بالسعی فاذا انتفی انتفی وقد خص منه من لا جمعة علیه ذكره المصنف﴾ یوم جمعه ده بعد الزوال اذان اولده بیع صحیح اولهرق تحریما مكروه قلندی الا ماشیا بیع ایدرلرسه انده بأس یوقدر نهی اخلال بالسعی ایله تعلیل اولنمغله مشی حالنده مبایعه لری بولنمغله سعیه خلل كلمزسه علت منتفیه اولمغله معلولده منتفی اولور اشبو اذان اولده بیعك كراهتی حكمندن اوزرلرینه جمعه لازمه اولمیان نساء ومسافرین ومرضی مثللو كمسه لر تخصیص اولندیكه بونلرك بیعنده كراهت اولمدی ﴿(و) كره (النجش) بفتحتین ویسكن ان یزید ولا یرید الشراء اویمدحه بما لیس فیه لیروجه ویجری فی النكاح وغیره ثم النهی محمول علی ما (اذا كانت السلعة بلغت قیمتها اما اذا لم تبلغ لا) یكره لانتفاء الخداع عنایة﴾ دخی فتحتینله ویاجیمك سكونیله نجشكه شراسنی مراد ایتمیه رك مجرد غیر رغبت ایتسون دیو برمتاعی آرتورمق ویا رواجیچون كندوده بولنمیان وصفله انی مدح ایتمك مكروهدر اكر سلعه قیمتنه بالغ اولمش ایسه واكر بالغ اولمش دكلسه مكروه دكلدر خدعه منتفیه اولمغله نجش نكاحده وغیر یسنده دخی جاری اولور ﴿(والسوم علی سوم غیره) واوذمیا اومستأمنا وذكر الاخ فی الحدیث لیس قیدا بل لزیادة التنفیر نهر وهذا (بعد الاتفاق علی مبلغ الثمن) اوالمهر (والا لا) یكره لانه بیع من یزید وقد باع علیه الصلاة والسلام قدحا وحلسا بیع من یزید﴾ ذكر بها سنده ویامهرده اتفاق اولندقدنصكره هرنقدر ذمی ویامستأمن دخی اولورسه ده غیری كمسه نك طالب اولدیغی بهادن اكثر بها ایله برمبیعه طالب اولمق دخی مكروهدر اكر حالا قیمتنه واصل اولمش ایسه اولمزسه بیع من یزیددن اولمغله مكروه اولمز {لا یستام الرجل علی سوم اخیه ولا یخطب علی خطبة اخیه} حدیثنده اخك ذكری قید احترازی دكلدر بلكه زیادهٔ تنفیر ایچوندر یعنی اخ حقنده حرمتی پك شدید دیمكدر غیبت حقنده {ذكرك اخاك بما یكره} مثللو رسول اكرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلم بیع من یزید ایله برقدح وبرحلسكه دوه وچارك ارقه سنه وضع اولنان چول پارچه سنی بیع بیور دیلر انس رضی الله تعالی عنه بیوردیلركه انصاردن بركمسنه سؤال ایچون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه كلدكده كندویه بیور دیلر كه

خانه کزده برنسنه کزبو قیدربلی برجلس وار در بعضیسنی ما تحتنه و بعضیسنی
مافوقیزه قیلارز برده صو ایچه جك برقدحمز واردر دیدی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم سعادتله بیور دیلرکه انلری بکا کتورك وقتاکه انلری حضور دولتنه
آکتوردکارنده آنلری اخذ بیوروب بونلری کیم اشترا ایدر دیدکده بر رجل بن بر درهمه
نلری اشترا ایدرم دیدی تکرار ایکی ویااوچ دفعه {من یزید علی درهم} بیور دیلر
یعنی بر درهمك اوزرینه کیم زیاده ایدر دیدکده برکسه بن ایکی درهمه آلورم
دیمکله اکا اعطا ودرهمنی مارالذکر سائله اعطا وکندولرینه امر وفرمان بیوردیلرکه
اشبو ایکی درهمك برینه اهل وعیالکز ایچون طعام ودیکرینه بربالطه آلوب
بکا کتوریکوز بیورمغله فرموده نزی اوزره بالطه یی آلوب کتوردکلرنده
اکاید مبارکه لریله براغاج طاقوب کیت احتطاب ایدوب بیع ایله واون بش
کونه دك البتة بن سنی کورمیم بیورمغله امره امتثال برله مدة مشروحه دن
صکره کلدکده اون درهم کسبله مرزوق اولمغله بعضیسنه اثواب و بعضیسندن طعام اشترا
ایلدی بس رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیور دیلرکه اشبو کسب
بدیکز سزك حقکزده خیرلو دریوم قیامتده مسأله وجهکزده نکتهٔ سوداء اوله رق
کلمکزدن ❊ (وتلقی الجلب) بمعنی المجلوب اوالجالب وهذا (اذا کان یضر
باهل البلد اویلبس السعر) علی الواردین لعدم علمهم به فیکره للضرر والغرر
(امااذا انتفیا فلا) یکره ❊ جلب لامك فتحیله مجلوب ویاجالب معناسنه در
محشی طحطاوی قدس سره دیر که صاحب بحرك ونهرك بیانلری مجلوب معناسنه اولمسیدر جالب
معناسنه اولمسیله تفسیرلری بن کوره مدم بهمه حال مصدرك مفعولنه اضافتی
قبیلندندر یعنی دخی طشره دن جلب اولنان طعام وسائر اشیایی تلقیکه
قارشولیوب کتورنلردن رخیص بها ایله آلوب اهالی یه دیلدیکی بها ایله بیع
ایتمك مکروهدر اکر اهل بلده یه ضرری اولوب ویاخود طشره دن ورود ایدنلرك
معلوملری اولمغین کندولرینه سعر ملتبس اولورسه اولکنده نظرا ضرر ایکنجی یه
کوره غرره بناً امدی للضرر والغرر لف ونشر مرتبجه سنه اولور اما ضرر
وغرر منتفی اولورلرسه تلقی مکروه اولماز ❊ (و) کره (بیع الحاضر للبادی)
وهذا (فی حالهٔ قحط وعوز والالا) لانعدام الضرر قیل الحاضر المالك البادی
المشتری والاصح کمافی المجتبی انهما السمسار والبائع لموافقته آخر الحدیث
دعوا الناس یرزق بعضهم بعضا ولذا عدی باللام لابمن ❊ قحط وغلا
واحتیاج تام وقتنده حاضرك بادی یه که اهل بادیه طشره لو ایچون بیعی مکروه
قلندی اضراره بناء واکر خاو اوجوزاق اوانی اولورسه کراهت اولمز ضرر
منعدم اولمغین قاموسده عوز تحریکله حاجت معناسنه در دیو مصرحدر

بعضیلر حاضر مالك وبادی مشتریدر دیدیلر بوکا کوره للبادی ده لام من معناسنه در
بیع ماده سی من ایله صله لنوب استعمال اولنمغله واصح اولان مجتباده تصریح
اولندیغی مثللو حاضر ایله بادی سمسارکه میانجی وبایعدر اشبو قول حدیث
شریفك آخریکه { دعوا الناس یرزق بعضهم بعضا } نه موافقدر بناً علیه
لام ایله متعدی اولدی من ایله اولمدی سمسار بایعله مشتری ماییننده توسط ایدن
کمسه درکه میانجی تعبیر اولنور دلال دکلدر امدی مجتبانك عباره سنده کی
سمساردن مراد لف ونشر مرتبجه سنه حاضر بایعدن مراد بادی اولور
❊ (لا) یکره (بیع من یزید)لمامر ویسمی بیع الدلالهٔ ❊ ماسبقده مرور ایدن
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك قدحله حلسی بیعنه بناً بیع من یزید
مکروه دکلدر و بو بیعه بیع الدلالهٔ دخی تسمیه اولنور ❊ (ولایفرق) عبر بالنفی
مبالغة فی المنع للعنه علیه الصلاة والسلام من فرق بین والد وولده واخ واخیه
رواه ابن ماجة وغیره عینی وعن الثانی فساده مطلقاوبه قال زفر والائمة
الثلاثة (بین صغیر) بالغ (وذی رحم محرم منه) ای محرم من جهة الرحم
لاالرضاع کابن عم هو واخ رضاعا فافهم ❊ صغیر غیر بالغ بینیله من جهة
الرحم محرم بینی تفریق اولنمز نسبا ابن عم اولوب رضاعا قرنداشی کبی رضاع
جهتندن قرابت صاحبی اولان دکلکه بومثللو صغیرك قریبندن تفریقی مشروعدر
مصنف مرحومك صیغهٔ نفیله تعبیری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك
والد ایله ولد واخوین میانه لرینی تفریق ایدن کمسه یه لعننه بناً منعده مبالغه
ایچوندر کانه وقوعی محال اولان شی منزله سنده قلدی مضمون مشروحده
اولان { ملعون من فرق بین والدة وولدها } حدیث شریفنی اصحاب کزیندن
عمران بن حصین رضی الله تعالی عنهدن روایتله امام حاکم
تخریج ایلدی امام ابی یوسفدن تفریق مشروحله اولان بیعك فسادی
مطلقاکه کرك قرابت ولاد ایله ویاسائر قرابتله اولسون مرویدر زیرا حدیث
شریفده وارد اولان ردیله امر انجق بیع فاسده اولور ❊ (الا اذا کان)
التفریق باعتاق وتوابعه ولوعلی مال اوببیع ممن حلف بعتقه اوکان المالك
کافر العدم مخاطبته بالشرائع اومتعدد اواو الاخر لطفله اومکاتبه فلا بأس
به اوتعدد محارمه فله بیع ماسوی واحد غیر الاقرب والابوین والملحق
بهما فتح ❊ الاتفریق اعتاقله وتوابعیکه تدبیرواستیلاد کتابت امثالی شیلر ایله
وعتق هرنقدر مال اوزرینه اولورسه ده ویاخود برعبده مالك اولورسم عتق
اولسون دیو حلف ایدن کمسه یه بیعله ویاخود مالك کافر اولورسه شریعتله
مخاطب اولمغین ویاخود بایع متعدد اولوب قریبنك بری برینك وبری آخرك

اولورسه اشبو صورة مشروحه لرده تفريق مشروعدر واكر قريبلك برى
كندونك وديكرى طفلنك ويامكاتبنك اولور سه ينه تفريقنده بأس يوقدر
واكر صغيرك محرملرى متعدد اولورسه امدى بايعه اقربك وابوينك وانلره
ملحق اولان جد ايله جده نك ماعداسنى بيع واردر صاحب بحر ديركه
بوخصوصده اصل وقاعده بودر كه صغير ايله برابر محارم متعدده بولنورسه
امدى ابعدى بيع جائز اولور واكرا بعد بولنيوب جمله سى بردرجه ده اولورسه
بس اب ايله ام خاله ايله عمه كبى جنسين مختلفيندن اولورلرسه تفريق اولنمزلكن
ياكايسى بردن بيع اولنور ويا امساك اولنورلر واكر اخوين عمين وخالين كبى
جمله سى جنس واحددن اولورسه صغير ايله برابر برسى امساك اولنوب
ماعداسى بيع اولنور جده ام كبيدر بس جده وعمه وخاله ايله برابر صغير بولنورسه
عمه ايله خاله نك بيعلرى جائز اولور اما صغير ايله برابر عمه وخاله بولنسه لر انجق
بردن بيع اولنورلر جهتلرى هرنقدر مختلفه ايسه ده درجه ده متحد اولدقلرى ايجون
﴾او (بحق مستحق) كخر وجه مستحقا (وكدفع احدهما بالجناية وبيعه بالدين)
او باتلاف مال الغير (ورده بعيب) لان النظر فى دفع الضرر عن الغير لافى الضرر
بالغير﴿ ويا خود مستحقك حقيچون تفريق اولنور كه مثلا برينه غيرى كسه نك
مستحق چيقمسى كبى دخى برينك ايتديكى جنايت مقابلى دفع اولنماسى ويرى
عبد مأذون اولمغله دينيچون ويا غيرك مالنى اتلاف ايتمكله بيعى وعيبله
ردى كبى زيرا بوخصوصده عدم تفريقله نظرى غيركه صغيردن ضررى دفعه در
يوقسه غيركه مالكه ضرر ده دكلدر يعنى صغير ايله ذى رحم محرمى ميانلرينى
تفريقدن مالكى منع صغيردن ضررى دفع ايچوندر امدى اشبو ضررى دفعده
مالك كندى نفسندن ضررى اختياريله تكليف اولنمز زيرا مسئلهٔ اولىده تفريق
مطلقا منع اولنسه مالكه ضرر لاحق اولور جنايت صاحبنه فدايى ويرمك
كندويه لازم اولمغله ايكنجى مسئله ده عبدك قيمتنى غرمايه تأديه واچنجيده
بلا اختيار مبيعى قبول كندويه لازم اولور اشبو تفصيل مشروحى دررمحشيسى
فاضل نوح ذكر وبيان ايلدى ﴾(بخلاف الكبيرين والزوجين) فلا بأس به
خلافا لاحمد فالمستثنى احد عشر﴿ كبيرين ايله زوجين ميانلرينى تفريق صورت
مشروحه نك خلافنه دركه تفريقلرنده باس يوقدر امام احمد رحمه الله تعالى
ايچوندر اختلاف امدى متنك ولايفرق قولندن استثنا اولنان اون برصورت
اولور كه اعتاق وتوابعى وعتقيله حلف ايتديكى نسنه يى كندويه بيعى
ومالكنك كافر اولمسى ومبعك ويامحارمك تعددى ومستحق چيقمق وجنايتنه
ويرلمك ودينى ويااتلاف ايتديكى غيرك مالى مقابلى بيع اولنمسى وعيبله ردى صاحب

بحر صغيرك مراهق اولوب وانا سنك بيعنه راضى اولمسنى زياده ايلدى فالمستثنى
احد عشر قولنى بخلاف الكبيرين والزوجين قولنك اوزرينه تقديم ايتك واجبدر
﴾(وكما يكره التفريق ببيع) وغيره من اسباب الملك كصدقة ووصية (يكره)
بشراء الامن حربى ابن ملك و (بقسمة فى الميراث والغنائم) جوهرة واعلم ان فسخ
المكروه واجب على كل واحد منهما ايضا بحر وغيره لرفع الاثم مجمع وفيه وتصحيح
شراء كافر مسلما او مصحفا مع الاجبار على اخراجهما عن ملكه وسيجئ
فى المتفرقات والله تعالى اعلم﴿ صغير ايله ذى رحم محرمى ميانلرينى بيعله وصدقه
ووصيت كبى بيعك ماعداسى اسباب ملكدن برشيئله تفريق مكروه اولديغى مثلو
شرا ايله وميراثده وغنائم ده تقسيمله ده تفريق مكروه قلنور بونك ظاهرى مثلا
متوفانك ايكى اوغلو اولوب وميراث اوله رق انجق برصغير وبرذى رحم
محرمنى ترك ايتمكله هربرينه برى حصه اولسه امدى واجب اولان رقيقنك
ايكيسنى بردن برينه بيع ايدوب ثمننى ميانه لرنده تقسيم ايتكدر وغازيه وقاسم
غنيمته دخى تفريق مشروح حرامدر مشترى منزله سنده اولمغله بس عاقدين
مابينده كراهت متحققه در الا شرا حربيدن اولورسه تفريقده كراهت اولمز
معلوم اولسونكه رفعا للاثم بيع فاسده احد متعاقدينك هربرلرينه عقدى
فسخ واجب اولديغى كبى مكروهى دخى فسخ واجب اولور وينه مجمعده
مرسومدركه كافرك رقيق مسلمى ويا مصحف شريفى شراسى صحيح اولور
لكن كافرك مسلمدن ذلنى دفع ورفع ايچون كتاب مبينى اهانتدن حفظ وصيانت
ايچون انلرى كندونك ملكندن اخراجه جبر اولنور ومسئله نك بيانى قريبا
متفرقاتده دخى كلور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴾(فصل فى الفضولى)﴿

فضولى زياده معناسنه اولان فضلك جمعيدر قياس اولان هرنقدر مفرده نسبت
اولنمق ايسه ده غلبهٔ استعمال ايله بومعنايه علم كبى اولديده انصارى واعرابى كبى
اولدى انتهى بنايه ﴾ومناسبته ظاهرة وذكره فى الكنز بعد الاستحقاق لانه
من صوره﴿ اشبو فضولى مسئله سنك ماقبلنه مناسبتى ظاهره دركه اشبو فاسد ايله
فضولى موقوفك هربرلرينك ملك افاده لرينك برشيكه اولكنده قبضه
ايكنجيده اجازته توقف ايتمسيدر كنز صاحبى فضولى بحثنى استحقاقدنصكره
ذكر ايلدى استحقاق دخى فضولى صورتلرندن اولمغله زيرا مستحق حين دعواده
اشبو نسنه بنم ملكمدر سكا بيع ايدن كسه بندن اذنسز بيع ايتمشدر دير
بوايسه عين بيع فضوليدر انتهى حلبى ﴾(هو) من يشتغل بما لا يعنيه فالقائل
لمن يأمر بالمعروف انت فضولى يخشى عليه الكفر فتح﴿ فضولى لغتده كندونك

اوزرینه لازم اولمیان مالا یعنیه مشغول اولان کسه‌در امدی امر معروف و نهی
منکر ایدن کسه‌یه بر کسه سن فضولیسك دیسه اوزرینه کفر قورقیلور زیرا
امر معروف نهی منکر شرعا کندونك اوزرینه واجب اولمغله مالایعنی‌دن
اولمش اولور امدی انت فضولی قولی وجوبی نفیده ظاهر در حقیقة
کافر اولمدیغی بو مثللو لفظله نفی وجوب قصد اولنمدیغنه مبنیدر
✽ واصطلاحا (من یتصرف فی حق غیره) بمنزلة الجنس (بغیر اذن شرعی)
فصل خرج به نحو وکیل ووصی ✽ فضولی اصطلاح فقهاده اذن شرعیسز
غیرك حقنده تصرف ایدن کسه‌در من یتصرف فی حق غیره قولی جنس
منزله‌سنده‌در کندوده وکیل ووصی وولی وفضولی جمله‌سی داخل اولور
بغیراذن شرعی فصلدر کندی ایله وکیل ووصی وقاضی خروج ایلدی ✽ (کل
تصرف صدر منه) تملیکا کان کبیع وتزویج اواسقاطا کطلاق واعتاق
وله مجیز) ای لهذا التصرف من یقدر علی اجازته (حال وقوعه انعقد
موقوفا) وما لامجیزله حالة العقد لا ینعقد اصلا ✽ هر بر تصرفکه کرك
بیع وتزویج کبی حقیقة ویاحکما تملیك اولسون ویاطلاق واعتاق کبی اسقاط
اولسون فضولیدن واقع وصادر وکندونك حین وقوعنده کندونك
اجازتنه قادر مجیز بولنورسه موقوفا منعقد اولور حین عقدده کندی ایچون
مجیز بولنمزسه اصلا منعقد اولمز مثلا صغیرك زوجه‌سنی فضولینك تطلیق
ورقیقنه اعتاق ومالنی هبه‌سی نافذ اولمز اجازتنه کرك صغیر وکرك ولیسی
مالك اولمغین ✽ بیانه صبی باع مثلا ثم بلغ قبل اجازة ولیه فاجازه بنفسه جاز لان
له ولیا یجیزه حالة العقد بخلاف مالوطلق مثلا ثم بلغ فاجازه بنفسه لم یجز لانه
وقت العقد لا مجیز له فیبطل مالم یقل اوقعته فیصح انشاء لا اجازة کما بسطه
العمادی ✽ کلام مشروحك بیان وتفصیلی مثلا برصبی برنسنه سنی بیع ایدوب
بعده ولیسنك اجازتندن اقدم بالغ اولوب کندوسی بالذات اجازت ویرسه
عقد مشروح جائز ومشروع اولور حین عقدده کندی ایچون اجازت ویرور ولی اولمغله
اما صبینك عورتنی تطلیق ایدوب بعده بلوغه ایروب وکندونك بنفسه اجازت ویرمسی
صورت سابقه‌نك خلافنه درکه جائز اولمز زیرا بونده عقد وقتنده مجیز اولمغین
اجازتی باطله اولور مادام مقدمکی طلاقی بن مجددا ایقاع ایتدم دیمدکجه
پس بویله دیرسه طلاقی بروجه انشا صحیح اولور اجازت اولمز نتکم عمادی
بسط ایلدی لکن صبینك عقد مشروحارده فضولی اولمسی پك ظاهر دکلدر
✽ (وقف بیع مال الغیر) لوالغیر بالغا عاقلا فلو صغیرا اومجنونا لم ینعقد اصلا
کما فی الزواهر معزیا للحاوی وهذا ان باعه علی انه (لمالکه) امالو باعه علی

انه لنفسه اوباعه من نفسه اوشرط الخیار فیه لمالکه المکلف اوباع عرضا
من غاصب عرض آخر للمالك به فالبیع باطل ✽ عاقل بالغ اولان کسه‌نك
مالنی بر آخر کسنه آنك مالی دیه‌رك بیع ایلسه امدی اشبو بیعی موقوف
اولور واکر غیر صغیر ومجنون اولورسه بیع اصلا منعقد اولمز ویا بر منوال
مشروح بیع ایتیوب بلکه کندونك مالی دیه‌رك ویاخود کندی نفسنه بیع
ایلسه ویاخود انده انك مکلف اولان مالکنه خیاری شرط ایتسه ویاخود
بررجلك ایکی عرضنی غصب ایدن ایکی غاصب مبایعه ایدوب مالکك عرضنك برینی
غاصبی دیکر غاصبك غصب ایتدیکی عرض مقابلی بیع ایلیوب مالکده اجازت
ویرسه جائز اولمز زیرا بیعدن فائده مشتری‌یه مبیعك رقبه وتصرفنه مالکیتك
ثبوتیدر بونلر ایسه بدلینده مالکه ذاتنده ثابتدر امدی غاصبلرك عقدلرینك
ومالکك اجازتنك بر فائده‌سی اولمدی بلکه حاصلی تحصیل اولدی امدی
صورة مشروحه‌لرده بیع باطلدر شارحك لمالك قولی مبتدای محذوفه
خبردر هما للمالك سبکنده‌در بعده‌کی باعه جاره باع فعلنه متعلقدر ✽ والحاصل ان بیعه
موقوف الافی هذه الخمسة فباطل قید بالبیع لانه لواشتری لغیره نفذ علیه
الا اذا کان المشتری صبیا اومحجورا علیه فیتوقف ✽ حاصل کلام فضولینك
بیعی موقوفدر الافلو صغیرا اومجنونا ایله اشارت اولنان بش مسئلهٔ مشروحه
باطله‌در مصنف علیه الرحمه‌نك وقف بیع مال الغیر قولنی تبعیتله تقییدی غیر ایچون
اشترادهٔ عقدك کندونك اوزرینه نفوذینه مبنیدر الا مشتری صبی ویا محجور
علیه اولورسه کندی ایچون اشترا اولنان کسه‌نك اجازتنه توقف ایدر پس
برکسه برنسنه‌یی فلان کسه ایچون اشترا ایتدم دیو اشهاد ایدوب اول دخی
راضی اولدم دیسه بنه عقد اصل مشتری‌یه اولور مادام مقدم شرایه وکیل
اولمدقجه ملك کندونك اولور صکره‌کی اجازته اعتبار اولنمز اجازت انجق
موقوفه لاحقه اولوب نافذه اولمغین اما مشتری مبیعی غیره ویروب ثمنی اخذ ایدرسه
بیع بالتعاطی اولور ✽ هذا اذا لم یضفه الفضولی الی غیره فلو اضافه
بان قال بع هذا العبد لفلان فقال البائع بعته لفلان توقف بزازیة وغیرها لان
بیعه لنفسه باطل کما فی البحر والاشباه عن البدائع کانه لانه غاصب وکذا من نفسه
لان الواحد لایتولی طرفی البیع الا الاب کما مر ✽ اشبو غیر ایچون فضولا
اشترا صورتنده اشترانك کندویه نفوذی مشتری‌نك شرایی غیره مضاف
قلمدیغنه نظرادر پس مضاف قیلوب اشبو عبدی فلان کسه‌یه بیع ایله دیوب
اودخی اکا بیع ایتدم دیسه امدی انك اجازتنه توقف ایدر شارحك لان بیعه
لنفسه باطل قولی سابق الذکر فالبیع باطل قولنه تعلیلدر پس لایق اولان

انك عقبنده ذكر اولنمسی ایدی یعنی صور مذكوره ده بیعك باطل اولدیغی كندی نفسیچون غیرك مالنی بیع ایتدیكنه كوره كانه كندوسی غاصب اولدیغنه مبنیدر * منك لمالكه قولنده علت اولسه اولور وغیرك مالنی فضولینك كندی نفسنه بیعی یعنی كندونك مشتری اولمسی دخی بنه بویله باطلدر بركسه بیعك ایكی طرفنه مالك ومتولی اوله میوب انجق بابا اولدیغنه بنأ تنكم بیوعك اولنده مرور ایلدی شارحك انده ذكر ایتدیكی ایله برابر قاضی و وصیدر ❊ وعبارة الاشباه بیع الفضولی موقوف الا فی ثلاث فباطل اذا باع لنفسه بدائع واذا شرط الخیار فیه للمالك تلقیح واذا باع عرضا من غاصب عرض آخر للمالك به فتح لكن ضعف المصنف الاولی لمخالفتها لفروع المذهب انصر یحهم بان بیع الغاصب موقوف وبان المبیع اذا استحق فللمستحق اجازته علی الظاهر مع ان البائع باع لنفسه لا للمالك الذی هو المستحق مع انه توقف علی الاجازة ❊ واشباهك عبارهسنك مفادی فضولینك بیعنك موقوف اولوب الا اوچ محلده باطل اولمسی كه كندی مالی دیه رك بیعنده و انده خیاری مالك ایچون شرط قلمسنده ومالك ایچون دیه رك برعرضی عرض اخری غصب ایدن كمسه یه اول عرض مقابلی بیع ایتمكده در لكن مصنف مرحوم اولی كه كندی نفسیچون بیعده بطلانی تضعیف ایلدی فروع مذهبه مخالفتنه بنأ زیرا فقهانك تصریحلری واردركه مقیس علیه اولان غاصبك بیعی موقوفدر و برمبیع مستحق چیقلدقده مستحق ایچون روایة ظاهره اوزره اكا اجازت واردر حالبوكه بایع كندی نفسیچون بیع اتمشدر مستحق چیقان مالك ایچون اتمشدر اجازته توقفیله بله ❊ واما الثانیة ففی النهر و ینبغی الغاء الشرط فقط قلت وحاصله كما قاله شیخنا ان بیعه موقوف ولو لنفسه علی الصحیح انتهی لكن فی حاشیة الاشباه لابن المصنف وزدت علیه مسئلتین من الحاوی وهما بیع الفضولی مال صغیر و مجنون لاینعقد اصلا الی هنا ❊ اما ایكنجی مسئلهنك بطلاننك ضعفی نهرده مسطوردركه لایق اولان فقط خیار شرطك الغا اولنوب بیعك موقوف اولمسیدر مؤلف رحمه الله تعالی دیركه مضمون مشروحك حاصلی شیخمزك دیدیكی كبی تحقیقا بایع مذكورك بیعنك قول صحیح اوزره موقوف اولمسیدر هرنقدر كندی نفسیچون بیع اتمش اولورسه ده لكن مصنف مرحومك فرزند دلپسندلرینك اشباه اوزرینه اولان زواهر نام حاشیه سنده بن مزبور اوچك اوزرینه حاویدن نقلا ایكی مسئله دخی زیاده ایلدم دیو مرسومدر انلرك فضولینك صغیرك ومجنونك ماللرینی بیعنك اصلا منعقد اولمسیدر بونده حاشیهٔ مرسومهنك عبارهسی نهایت بولدی

* فی بیان تعداد البیع الموقوف *

❊ (و) وقف (بیع العبد والصبی المحجورین) علی اجازة المولی والولی وكذا المعتوه وفی العمادیة وغیرها لاتنعقد اقاریر العبد ولاعقوده وستحققه فی الحجر ❊ دخی محجور اولان عبد ایله صبینك بیعلری مولانك و ولینك اجازتنه توقف ایدر معتوه دخی بنه بویله در وسائر معتبراتده مرسومدركه عبدك سیدی ایچون اقرارلری وعقودی منعقد اولمز و بوكلامی قریبا حجر بحثنده تحقیق ایده رزكه عبدك كندی نفسی حقنده اقراری معتبردر نهایتی مابعد العتقه تأخیر اولنور ❊ (و) وقف (بیع ماله من فاسد عقل غیر رشید) علی اجازة القاضی ❊ دخی بركسه نك كندی متاعنی عقلنده فساد وخلل اولوب رشید اولمیان كمسه یه بیعی قاضینك اجازتنه توقف ایدر ❊ (و) وقف (بیع المرهون والمستأجر والارض فی مزارعة الغیر) علی اجازة مرتهن ومستأجر ومزارع ❊ دخی رهن واستیجار اولنان نسنه نك وغیرك زراعتنده اولان ارضك بیعی مرتهنك و مستأجرك و مزارعك اجازتنه توقف ایدر ❊ (و) وقف (بیع شیء برقمه) ای بالمكتوب علیه فان علمه المشتری فی مجلس البیع نفذ والابطل قلت وفی مرابحة البحر انه فاسد له عرضیة الصحة لا بالعكس هو الصحیح وعلیه فتحرم مباشرته وعلی الضعیف لا ❊ دخی برنسنه یی رقیكه اوزرنده كی یازوسیله بیعی موقوفدر امدی مشتری رقمی مجلس بیعده بیلورسه بیع نافذ اولور یوقسه باطل اولور شارح دیركه بحرك مرابحه سنده مرسومدركه بیع مذكور فاسددر لكن كندونك صحته عرضیت وقابلیتی واردر مشترینك معلومی اولمغله عكسی دكلدركه صحیح اولوب فساده قابلیتی اولمغله وانجق صحیح اولان بودر بوكا كوره مبیع مشروحه مشترینك مباشرت ایدوب متصرف اولمسی حرام اولور قول ضعیف اوزره حرام اولمز ❊ وترك المصنف قول الدرر و بیع المبیع من غیر مشتریه لدخوله فی بیع مال الغیر ❊ مصنف علیه الرحمه درر صاحبنك قوانیكه بایعك مبیعنی مشتریسنك غیری یه تكرار بیعی دخی موقوفدر قولنی ترك ایلدی غیرك مالنی بیع موقوفدر قولنده دخولنه مبنیدر زیرا مشتری اوله بیعیله انك مالی اولور ❊ (و بیع المرتد والبیع بما باع فلان والبائع یعلم والمشتری لایعلم والبیع بمثل مایبیع الناس به او بمثل ما اخذبه فلان) فان علم فی المجلس صح والا بطل ❊ دخی مرتدك بیعی امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده اسلامنه دك موقوفدر اماامامین قتنده موقوف دكلدر دخی بایع معلوم مشتری نا معلوم اولهرق فلان كمسه نك بیع ایتدیكی وجه

اوزره اولان بیع موقوفدر بابعده معلوم اولمزسه موقوفیتی بالطریق الاولی در
دخی ناسك بیع ایتدیکی ویا اخذ ایتدیکی ثمن مثلیله بیع موقوفدر امدی اشبو
صور ثلاثه‌ده ثمن مجلسده معلوم اولورسه بیع صحیح اولور یوقسه باطل اولور
شرنبلالینك البیع بما باع فلان مسئله‌سنی بیانده فاسددر تبضله مالك اولنور
قولنه نظرا بطلانی مسلم اولماز ※ (وبیع الشیٔ بقیمته) فان بین فی المجلس
صح والا بطل وانی ※ بر نسنه‌یی بهاسیله بیع موقوفدر امدی
قیمتی مجلسده بیان اولنورسه صحیح اولور یوقسه باطل اولور
※ (وبیع فیه خیار المجلس) ※ کندوده خیار مجلس اولان بیع موقوفدر
※ و) وقف (بیع الغاصب) علی اجازة المالك یعنی اذا باعه لمالكه لالنفسه علی
مامر عن البدائع ※ غاصبك غصب ایتدیکی نسنه‌یی مال صاحبی ایچون بیع
ایدرسه انك اجازتنه توقف ایدر اما کندی نفسیچون بیع ایدرسه ایتمزلکن ماسبقده
بدایعدن نقلا مرور ایدن مضمونه نظرا نفسی ایچون دخی بیع ایتسه ینه
اجازته محتاج اولور ※ ووقف ایضا بیع المالك المغصوب علی البینة اواقرار
الغاصب وبیع مافی تسلیمه ضرر علی تسلیمه فی المجلس وبیع المریض اوارثه علی
اجازة الباقی ※ ینه بویله مالکك غصب اولنان مالنی بیعی غاصبك انکارینه
نظرا کندونك اثباتنه ویاغاصبك اقرارینه توقف ایدر معین ویا غیر معین
سقفدن بردیرکی بیع کبی تسلیمنده ضرر اولان شیٔ بیع مجلسده انك تسلیمنه
ومریضك ورثه‌لردن برینه برمالنی بیعی هرنقدر دکر بهاسیله اولورسه‌ده
سائر ورثه‌لرك اجازتلرینه توقف ایدر ※ وبیع الورثة الترکة المستغرقة علی
اجازة الغرماء وبیع احد الوکیلین اوالوصیین اوالناظرین اذا باع بحضرة
الاخر توقف علی اجازته اوبغیبته فباطل واوصله فی النهر الی نیف وثلاثین ※
ورثه‌نك ترکهٔ مستغرقه‌یی بیعلری غرمانك اجازتلرینه وایکی وکیلك
ویاوصینك ویاناظرك برینك دیکرینك حضورنده بیعی انك اجازتنه توقف ایدر
واکر غیبتنده اولورسه بیع باطل اولور صاحب نهر بیع موقوفی اوتوزدن
زیاده که اوتوزسکزه قدر ایصال ایلدی ماتن وشارح علیهما الرحمه یکرمی
اوچ صورتی بومقامده ذکر وبیان ایلدی ※ (وحکمه) ای بیع الفضولی
لوله مجیز حال وقوعه کامر (قبول الاجازة) من المالك (اذا کان البائع
والمشتری والمبیع قائما) بان لایتغیر المبیع بحیث یعدشیئا آخر لان اجازته کالبیع
حکما ※ فضولینك بیعنك وقوعی حالنده کندی ایچون مجیز اولورسه حکمی
مالکدن اجازتنك قبولیدر اکر بایع ومشتری ومبیع قائم اولوب شیٔ اخر عد
اولنور جه سنه مبیع تغییر اولمزسه زیرا مجیزك اجازتی حکما بیع کبیدر
مبیعك شیٔ آخرعد اولنمسی بزك قطع اولنوب قمیص خیط اولنمسی کبی بونده اجازت

عمل ایده‌مز زیرا اجازت عقدده تصرفدر عقدده انجق مزبور اوچك قیامیله
تمام اولور ※ (وکذا) یشترط قیام (الثمن) ایضا (لو) کان (عرضا)
معینا لانه مبیع من وجه فیکون ملکا للفضولی وعلیه مثل المبیع لومثلیا
والا فقیمته وغیر العرض ملك للمجیز امانة فی ید الفضولی ملتقی ※ فضولینك
بیعنك اجازتی قبولنده اشیای ثلاثهٔ مشروحه‌نك قیامی شرط اولدیغی مثللو
ثمن عرض معین اولورسه انك دخی قیامی شرط قلندی من وجه اول دخی مبیع
اولمغله بس ثمن مقامنده اولان عرض فضولینك ملکی اولور وکندونك
اوزرینه مبیع مثلی ایسه انك مثلی یوقسه قیمتی لازمه اولور عرض معین
اولمزسه جهالتنه بناءً عقد مشروع اولمز عرض اولمیان نقد فضولینك
یدنده امانت اوله رق مجیزك ملکی اولور کویا فضولی وکالة بیع ایتمش اولور
اجازهٔ لاحقه وکالهٔ سابقه کبی اولمغین ※ (و) کذا یشترط قیام (صاحب
المتاع ایضا) فلا تجوز اجازة وارثه لبطلانه بموته ※ وینه بویله اجازتك
شرطی صاحب متاعکه مالکك قیامیدر زیرا عقد کندونك اجازتنه توقف
ایتمکله غیرك اجازتیله نافذ اولمز امدی کندونك موتیله اجازت باطله اولمغله
وارثنك اجازتی جائز اولمز نتکم فضولی ومشترینك مقاملرینده وارثلری قائم
اولمدیغی کبی ※ (و) حکمه ایضا (ان اخذ) المالك (الثمن اوطلبه) من المشتری
یکون اجازة عمادیه وهل للمشتری الرجوع علی الفضولی بمثله لوهلك فی یده قبل
الاجازة الاصح نعم ان لم یعلم انه فضولی وقت الاداء لاان علم قنیة واعتمده ابن
الشحنة واقره المصنف وجزم الزیلعی وابن ملك بانه امانة مطلقا ※ وینه بویله
بیع فضولینك حکمی اکر مالك ثمنی اخذ ویامشتریدن طلب ایدرسه بیعه
اجازت ویرمش اولور شارح رحمه اللهك مصنف مرحومك کلامنی تغییر ایله
ترجمه بودر که وحکمه مبتدا ان اخذ شرط وجزاسیله خبریدر لکن تغییر مشروحه
حاجت مس ایتمکسزین وان اخذ الثمن مبتدا وذکرآتی اجازة قولی خبر اولسه
عبارهٔ ظاهری اوزره ابقا اولنمش اولور ایدی زیرا بو بیع فضولی احکامندن دکلدر
بلکه بوندن مقصود کندی ایله اجازت اولوب واولمیان شیٔ بیاندر و بونکله
اجازت اولدیغی شارح علیه الرحمه یکون اجازة قولیله ذکر ایلدی فضولا
بیع اولنان نسنه مالك طرفندن اجازت ویرلمزدن مقدم مشترینك یدنده هلاك
اولسه کندی ایچون فضولی اوزرینه انك مثلیله رجوع وارمیدر الجواب بلی
اصح اولان واردر اکر مشتری بایعك مالی کندوبه تأدیه وتسلیمی وقتنده انك
فضولی اولدیغنی بلمزسه یوق فضولی اولدیغی معلومی اولورسه رجوع
ایده‌مز ابن شحنه معتمد اولان قول بودر دیدی ومصنف انی اقرار ایلدی

وزيلعى وابن ملك مبيع مشروح مشترى نك يدنده مطلقا كه كرك اجازتدن
مقدم وكرك صكره اماتدر ديوجزم ايلدى ﴿ (وقوله) اسأت نهر
(بئس ماصنعت اواحسنت اواصبت) على المختار قنح (وهبة الثمن من المشترى
والتصدق عليه به اجازة) لو المبيع قائما عماديه ﴾ ونهرك بياننه كوره
مالكك اسأت بئس ماصنعت ويا احسنت ويا اصبت قولى قول مختاز اوزره
وثمنى مشترى يه هبه سى وتصدق اجازتدر اكر مبيع قائم ايسه مختارك مقابلى
قاضيخانك ذكر ايلديكى مالكك فضولى يه احسنت ويا اصبت ويا وقفت
قولى اجازت اولمز استهزا مقامنده ذكر اولنمغله كندى ايچون رد اولمق مضمونيدر
﴿ (وقوله لا اجيز رد له) اى للبيع الموقوف فلو اجازه بعده لم يجز لان المفسوخ
لا يجاز بخلاف المستأجر لو قال لا اجيز بيع الاجر ثم اجاز جاز وافاد كلامه
جواز الاجازة بالفعل والقول ﴾ مالكك بن اجازت ويرمم قولى بيع موقوفى
رددر امدى لا اجيز قولندنصكره اجازت ويرسه جائز اولمز بر دفعه فسخ
اولنمش قد نصكره اجازت مشروع اولمغين اما مستأجر مالكك خلافنه دركه
بن اجاره ايدن كسنه نك بيعنه اجازت ويرمم ديوب بعده اجازت ويرسه جائز اولور
مستأجر انجق اجازتنه مالك اولوب فسخه مالك اولمديغنه مبنى وبو كلامك
مفادى اجازتك قولا وفعلا جوازيدر واشبو وافاد كلامه قولنى شارحه وقوله لا اجيز
رد له قولندن مقدم ذكر ايتمك اولى ايدى ﴿ وان للمالك الاجازة والفسخ
وللمشترى الفسخ لا الاجازة ﴾ دخى مصنفك كلامى مالك ايچون فسخ
واجازتك مشروعيتنى افاده ايدر فسخى افاده سى لا اجيز رد له قوليله در مشترى
ايچون قبل الاجازة فسخ واردر عقدك لزومندن تحرزا ايچون اما مشترى يه
اجازت مشروع دكلدر وللمشترى الفسخ قولى جمله مستأنفه در مفاد جمله سندن
دكلدر ﴿ وكذا للفضولى قبلها فى البيع لا النكاح لانه معبر محض بزازيه ﴾
وينه بويله بيعده فضولى ايچون قبل الاجازة فسخ كندى ايچون واردر
حتى كندى فسخ ايتدكدنصكره مالك بيعه اجازت ويرسه نافذ اولمز اما نكاح
بيع كبى دكلدر يعنى انده فضولى محضا تعبير ايديجى اولمغله انده كندويه قولا وفعلا
فسخ اولمدى بس موكل اجازت ويرمكله عباره كندويه انتقال ايدرده
حقوقك كلبسى كندويه منوطه اولور فضولى يه اولمز ﴿ وفى المجمع لو اجاز
احد المالكين خير المشترى فى حصته والزمه محمد بها ﴾ مجمع نام كتابده
مرسومدركه ايكى مالكك برى اجازت ويرسه مشترى انك حصه سنى اخذ ده
مخير درآنك اوزرينه صفقه تفرق ايتمكله امام محمد رحمه الله تعالى مشترى يه
انك حصه سنى المق لازم درديدى ﴿ (سمع ان فضوليا باع ملكه فاجازولم يعلم

مقدار الثمن فلما علم رد المبيع فالمعتبر اجازته) لصيرورته بالاجازة كالوكيل
حتى يصح حطه من الثمن مطلقا بزازيه ﴾ بركسه برفضولينك كندونك ملكنى
بيع ايتديكنى استماع ايدوب واجازت ويروب وثمنك مقدارى معلومى اولمسه
بس وقتاكه مقدار ثمن معلوم اولدقده مبيعى رد ايلسه اعتبار اجازتنه در
اجازتيله فضولى وكيل كبى اولمغله امدى وكيلك ثمندن حطى مطلقا كه مالكك معلومى
اولسون ويا اولمسون صحيح اولور ﴿ (اشترى من غاصب عبدا فاعتقه)
المشترى (او باعه فاجاز المالك) بيع الغاصب (او ادى الغاصب) الضمان الى
المالك على الاصح هدايه (او) ادى (المشترى الضمان اليه) على الصحيح زيلعى
(نفذ الاول) وهو العتق (لا الثانى) وهو البيع لان الاعتاق انما يفتقر للملك
وقت نفاذه لا وقت ثبوته ﴾ قچان بركسه برغاصبدن برعبد اشترا وانى عتق
ويا بيع ايلسه امدى غاصبك بيعنه مالك اجازت ويروب وياخود قول اصح اوزره
غاصب صحيح اوزره مشترى ضمانى مالكه ادا ايلسه اولكيكه عتق نافذ اولور
ثانيكه بيع نافذ اولمز اعتاق انجق ملكه وقت نفاذنده محتاج اولوب
وقت ثبوتنده اولمغين امابيع وقت ثبوتنده ملكه محتاج اولور ﴿ قيد بعتق
المشترى لان عتق الغاصب لا ينفذ باداء الضمان لثبوت ملكه به زيلعى ﴾ مسئله نك
مشترى نك عتقيله تقييد اولنديغى غاصبك عتقى اداى ضمانله نافذ اولمديغنه
مبنيدر زيرا مشترى نك ملكى انجق ضمانله ثابت اولور غصبله اولمز غصب افاده
ملك ايچون موضوع اولمغين عتق اصلا ملكنده اولميان شيده واقع اولمغله
نافذ اولمدى اما ضمانى مشترى ادا ايدرسه ملك عقد مبايعه يه مستند اولمغله
بيع نافذ اولور ﴿ (ولو قطعت يده) مثلا (عند مشتريه فاجيز) البيع (فارشه)
اى القطع (له) وكذا كل ما يحدث من المبيع (كالكسب والولد والعقر) ولو
(قبل الاجازة) يكون للمشترى لان الملك تم له من وقت الشراء بخلاف الغاصب
لما مر (وتصدق بما زاد على نصف الثمن وجوبا) لعدم دخوله فى ضمانه فتح ﴾
مارالذكر فضولى نك بيع ايتديكى عبدك مثلا يدى مشترى نك عندنده قطع
اولنوب وبيعه اجازت ويرلسه امدى قطعك ارشى ومبيعدن حادث اولان
كسب وولد وعقر كبى هر برشى مشترى نك اولور ملك وقت شرادن تماما كندونك
اولمغله قطع كندونك ملكنده اولمش اولدى غاصب بونك خلافنه دركه ارشه
مالك اولمز ماسبقده مرور ايدن ملكك كندويه ثبوتى ضمانله اولوب
غصبله اولمديغندن ومشترى ارشدن اخذ ايتديكى مبلغدن ثمنك نصفنك
اوزرينه زياده يى واجب اوله رق تصدق ايدر زيرا ده ضماننده داخل اولمديغندن
حرده يد واحده نك ارشى نصف ديت عبدده نصف قيمتدر وضماننده داخل
اولان ثمن مقابلنده اولاندر امدى ثمندن نصفك اوزرينه زياده اولانده عدم ملك

شبهه سی آنی وجوبا تصدق ایلدی ﴿ (باع عبد غيره بغير امره) قيد اتفاقی
(فبرهن المشترى) مثلا (على اقرار البائع) الفضولى (او) على اقرار (رب العبد
انه لم يأمره بالبيع) للعبد (واراد) المشترى (رد المبيع ردت) بينته ولم يقبل قوله
للتناقض ﴿ برکسه بر غیری کسه نك عبدینی بیع ایتدکده مشتری مثلا اقامهٔ بینه
ایتسه که بایع فضولی ویاخود عبد صاحبی اقرار ایتدیکه عبدی کندویه
بیعله امر ایتمدم ومبیعك ردینی مراد ایلسه تناقض اولمغله مشترینك بینه سی
رد اولنوب قولی قبول اولنمز زیرا کندولرینك عقده اقداملری کندولرندن
عقدك صحت ونفاذینه اعتراف واقراردر بینه ایسه انجق دعوای صحیحه
اوزرینه اقامه اولنور وقتاکه دعوی باطله اولدیسه بینه دخی باطله اولدی
متنك بغير امره قولی قید اتفاقیدر بایعله مشتری میاننده اصل نزاع کندوده
اولمغله صورت مسئله دن خارج اولدی ﴿ (کما لو اقام) البائع (البينة انه باع بلا امر
او برهن على اقرار المشترى بذلك) واصله ان من سعى فى نقض ما تم من جهته
لايقبل الا فى مسئلتين ﴿ صورة مشروحه ده بینه نك ردی وقولك عدم
قبولی بایعك انده بلا امر بیع ایتدم ویامشتری انی اقرار ایتدی دیو اقامهٔ
بینه ایلسه بینه سنك ردی وقولك عدم قبولی کبیدر بونك اصل ومبناسی
فقهانك تحقیقنجه شول برکسه که کندونك جهتندن تمام اولان شیئك نقضنه
سعی ایده نك سعیی قبول اولنمز مردوددر الاایکی مسئله ده دکل قوللریدر
مسألهٔ اولی برشخص برعبدی اشترا وقبض ایتدکدنصکره بایع آنی غائب اولان
فلان کسه یه کندودن مقدم بیع ایتمشیدم دیو دعوی واقامهٔ بینه ایلسه
مقبوله اولور ومسئلهٔ ثانیه برکسه جاریه سنی برشخصه هبه اول دخی آنی استیلاد
ایتدکدنصکره واهب انی مقدم تدبیره کتمشدم ویااستیلاد ایتمشیدم دیو
دعوی واقامهٔ بینه ایلسه مقبوله اولور انی وعقرینی استرداد ایدر کویا مقدم
تدبیری واستیلادی ایشلیوب بعده خروجا عن المعصية توبه ایدوب انلری اقراره
حمل اولنور ﴿ (وان اقر البائع) المذکور ولو عند غير القاضى بحر
(بان رب العبد لم يأمره بالبيع ووافقه عليه) اى على عدم الامر (المشترى انتقض)
البيع لان التناقض لايمنع صحة الاقرار لعدم التهمة فاذا توافقا بطل (فى حقهما
لا فى حق المالك) للعبد (ان كذبهما) وان دعى انه كان بأمره فيطالب البائع
بالثمن لانه وكيل لا المشترى خلافا للثانى ﴿ سابق الذکر بایع هرنقدر قاضی نك
غیرینك عندنده اولورسه ده عبدك صاحبی بیعله امر ایتمدی دیو اقرار ایلیوب
وعدم امر اوزرینه مشتریده کندویه موافقت وکندوبی تصدیق ایلسه
بیع کندولری حقلرنده منتقض اولور عبدك مالكی کندولرینی تکذیب ایدوب

وکندونك امریله اولدی دیو دعوی ایدرسه آنك حقنده بیع منتقض وباطل اولمز
بایعی ثمنیله مطالبه ایدر وکیل اولدیغندن مشتریدن مطالبه ایدمز امام ثانی
ایچون اختلاف واردر مشارالیه مشتریدن مطالبه واردر دیدی بونده بایعك تناقضی
عدم امری اقرارینك صحتنه مانع دکلدر کندی علیهنده اقراری تهمت
اولمغین ﴿ (باع دار غيره بغير امره) واقبضها المشترى ثم وامادا خالها
فى بناء المشترى فقيد اتفاقى درر (ثم اعترف البائع) الفضولى (بالغصب وانكر
المشترى لم يضمن) البائع (قيمة الدار) لعدم سراية اقراره على المشترى
(فان برهن المالك اخذها) لانه نور دعواه بها ﴿ برکسه برآخر کسه نك دارینی
کندونك امرنسز بیع ومشتری انی قبض ایتدکدنصکره بایع غصبنی اقرار ومشتری
انکار ایلسه بایع دارك قیمتنی ضامن اولمز عقارك غصبنك عدم صحتنه بناءً
اما مشترینك یدندن دارك عدم نزعی بایعك اقرارینك اکا سرایت ایتمدیکنه
مبنیدر امدی اصل لم يضمن البائع قولنك علتی محذوفدر لعدم سراية اقراره
قولی اول محذوفه علت اولمش اولدی نکم ترجمه دن مستباندر بس مالك غصبه اقامهٔ
بینه ایدرسه دارینی اخذ ایدر دعواسنی بینه ایله تنویر ایتدیکیچون کنزده
حافظ الدین رحمة الله علیهك ذکر ایتدیکی کبی داری مشترینك کندی بناسنه ادخالی قیدی
قید اتفاقیدر لازم دکلدر ومحل نزاع اولمغله متنك بغير امره قولنه دخی احتیاج یوقدر
﴿ فروع باعه فضولى وآجره آخر او زوجه اورهنه فاجيز امعا ثبت الاقوى
فصير مملوكة لا زوجة فتح ﴿ برفضولی برمملوکی بیع ودیکری ایجار ویاتزویج
ویارهن ایلیوب درعقب ایکیسنه بردن اجازت ویرلسه اقوی ثابت اولمغله جاریه
مملوکه اولور زوجه اولمز امابرسی اقوی اولمزسه مثلا فضولیلرك هربرلری
بررجله تزویج ویابیع ایتسه لر امدی ایکیسنه بردن اجازت ویرلسه لر تزویج
باطل اولور ومشتریلرك هربرلری نصفی اخذ ایله ترك بینده مخیر اولورلر
﴿ سكوت المالك عند العقد ليس باجازة خانية من آخر فصل الاقالة ﴿
مالکك عقد وقتنده وبعد العلم سکوتی اجازت دکلدر والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

﴿ (باب الاقالة) ﴾

اقاله نك فضولی یه مناسبتی عقد فضولی یه اجازت اولمدیغنه نظرا رفع اولنوب
اقاله نك مطلق رفع اولمسیدر ﴿ (هى) لغة الرفع من اقال اجوف يائى وشرعا
(رفع البيع) وعمم فى الجوهرة فعبر بالعقد ﴿ اقاله لغتده رفع معناسنه در

اقال فعلندن مأخوذ واجوف يائی در كه عين الفعلی حروف علتدن يادر وقليلا
ثلاثی دنده كلور قال قيلا دينيلور باع بايند ن اوله‌رق وعلامهٔ نوح اقاله نك
قيلدن مشتق اولوب قولدن اولمديغنه اوچ وجه بيان ايدر كه اولا ارباب لغت
قافك كسريله قلته البيع ديرلر اكر قولدن اولسه ضمه‌له قلته دينيلور ايدی و ثانيا
مصدری يا ايله كليور واو ايله كلميور مجموع اللغة نام كتابده قال البيع قيلا واقاله فسخه
ديو مسطوردر ☼انتهى☼ مصدر كندی ايله اصل كلمه يه استدلال اولنان شيلر دندر
وثالثا ارباب لغتدن صحاح وقاموس صاحبلری امثالی فحول رجال اقاله‌يی
ق ی ل ماده سنده ذكرو بيان ايدوب ق و ل ماده سنده ذكر ايتمديلر☼انتهى☼ جوهره‌ده
رفعی تعميم ايليوب عقد ايله تعبير ايلدی امدی بيعك و اجاره نك وسائر عقودك
رفعنه عام وشامل اولور ﴿(وتصح بلفظين ماضين) وهذا ركنها
(او احدهما مستقبل) كاقلنی فقال اقلتك لعدم المساومة فيها فكانت كالنكاح
وقال محمد كالبيع قال البرجندی وهو المختار﴾ اقاله ماضيلر اولان ويا برينك
اقلنی ديوب ديكرينك اقلتك ديمسی مثللو بريسی مستقبل اولان ايكی لفظله
صحيحه و ثابته اولور اقاله نك ركنی اشبو لفظلردر اقاله هرنقدر امام ثانی
نزدنده من كل وجه بيع وامام اعظم رحمه الله تعالى قتنده من بعض الوجوه
بيع اولوب بيع ايسه بری مستقبل اولان لفظلر ايله منعقد اولمز ايسه ده بونده
كندويه بيع حكمی ويرلمدی كندو ده مساومه جاريه اولمغين لفظ مستقبل
تحقيقه حمل اولندی اما بيع بونك خلافنه در امدی اقاله نكاح كبی اولدی وامام
محمد رحمه الله تعالى بيع كبيدر ديو بيوردی وامام برجندی انجق مختار اولان بو قولدر ديدی
﴿(و) تصح ايضا (بفاسختك وتركت وتاركتك ورفعت وبالتعاطی) ولو من احد الجانبين
(كالبيع) هو الصحيح بزازية وفی السراجية لابد من التسليم والقبض
من الجانبين﴾ اقاله لفظان مزبوران ايله صحيحه اولديغی كبی احدهمانك آخره
سنكله بيعی مفاسخه وترك ومتاركه ورفع ايتدم قوليله ده صحيحه اولور يعنی اقاله
لفظيله تعبير شرط دكلدر بيع كبی تعاطيله ده اولور هرنقدر احد طرفينده
اولورسه ده انجق صحيح اولان قول بودر صحيحك مقابلی سراجيه‌ده كی
ايكی طرفدن مبيعك تسليمی وثمن مدفوعك قبضی لازم اولمق قوليدر ﴿(وتتوقف
علی قبول الآخر فی المجلس ولو) كان القبول (فعلا) كما لو قطعه اوقبضه
فور قول المشتری اقلتك لان من شرائطها اتحاد المجلس ورضی المتعاقدين
او الورثة او الوصی وبقاء المحل القابل للفسخ بخيار﴾ دخی اقاله نك ثبوتی
مجلسده آخرك قبولنه توقف ايدر قبول هرنقدر مشتری نك اقلتك قولنك عقبنده
اول مجلسده بايعك ثوبی قطعی كبی فعلا ده اولورسه اولور زيرا اقاله نك شرائطندندر

اتحاد مجلس ومتعاقدينك ويا خود ورثه نك ويا وصينك رضاسی وخيارلردن
برخيار ايله فسخه قابل اولان محلك بقاسی امدی محل هلاك اولورسه اقاله اولمز
و زياده اولورسه فسخه قابل اولمز شارحك ورضی المتعاقدين قولی كلام مستأنف اولوب
علت جمله سندن اولمسه اولی اولور ايدی اتحاد مجلسك شرطيتی اوزره
تفرع ايدن مسائلدندر قنيه‌ده ذكر اولنان بلا ذكر الثمن بر كمسه‌نك امريله
بر متاعنی بيع ايتدكدنصكره دلال ثمننی بايعه كتوردكده بن بو بهايه ويرمم ديوب
مشتری يه خبر ويرلدكده اول دخی بنده الملم ديسه مجلس متحد اولمغين عقد
منفسخ اولمز☼انتهى☼ ﴿فلو زاد زيادة تمنع الفسخ لم تصح خلافا لهما﴾ امدی
فسخه مانع اولور مبيعده صبغ وخياطت مثللو اصلدن تولد ايتميان زيادهٔ متصله
ويا ولد وميوه كبی زيادهٔ منفصله زائده اولسه اقاله صحيحه اولمز اما مين ايچون
اختلاف واردر وشارحك سابق الذكر القابل للفسخ قولنك فلو زاد آخ قولی محترزيدر
﴿وقبض بدلی الصرف فی اقالته وان لا يهب البائع الثمن للمشتری قبل قبضه﴾ دخی
اقاله نك شرطندندر صرفك اقاله سنده كندونك ايكی بدلنی قبض وبايع ثمنی قبض
ايتمدين مشتری يه هبه ايتمك ﴿وان لايكون البيع باكثر من القيمة فی بيع مأذون
ووصی ومتول﴾ دخی اقاله نك شرائطندندر مأذونك ووصی نك ومتولی نك بيعلرنده
بيع قيمتدن اكثره اولمق ﴿(وتصح اقالة المتولی ان خيرا) للوقف (والا لا)﴾
متولينك اقاله سی وقف حقنده خيرلو اولورسه صحيحه اولور يوقسه اولمز
﴿الاصل ان من ملك البيع ملك اقالته الا فی خمس الثلاثة المذكورة والوكيل
بالشراء قيل وبالسلم اشباه﴾ اشبو اقاله خصوصنده اصل اصيل وقاعده
وتفصيل بودركه شول بركسه كه بيع وشرايه مالك وقادر اولور انك اقاله سنده
مالك اولور الا بش مسئله ده دكلكه اوچی ذكر اولنمشدركه برعبد مأذون
مثلا قيمتی اوچ يكی ديكر برغلامی بيك درهمه اشترا ايلسه اقاله سی صحيحه
اولمز وبروصی ميتك مديوننندن اللی درهم قيمتلو برنسنه‌يی يكرمی يه اشترا
ايلسه بنه اقاله ايده‌مز وبروقفك متوليسی مستغلاتنی ايجار ايتدكدنصكره
بلا مصلحة اقاله ايلسه جائز اولمز دخی شرايه وسلمه كه مسلم فيه شرايه وكيل
اقاله ايده‌مز ﴿ولا اقالة فی نكاح وطلاق وعتاق جوهرة وابراء بحر من باب
التحالف﴾ دخی نكاحده وطلاقده وعتاقده اقاله اولمز زيرا شارع نكاح ايچون
رافع مخصوص قلديكه طلاق وياردت مثللو شيئله فسخدر وطلاق عتاق كبی
بر دفعه وقوع بولدقدنصكره بر دخی رفع اولمز وابراده دين ساقط اولمغله
الساقط لايعود قاعده سنه بناً انده دخی اقاله اولمز ﴿(وهی) مندوبة
للحديث وتجب فی عقد مكروه وفاسد بحر وفيما اذا غره البائع يسيرا نهر بحثا

فلوفاحشا فله الرد كما سيجئ ﴿ اقاله حديث شريفيكه رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلمك { من اقال نادما بيعته اقال الله عثرته يوم القيمة } قول شريفنه
بناً مندوبه در وعقد مكروهده وفاسدده وبايعك مشترى يى عبن يسير ايله
تغريرنده اقاله واجبه اولور بس فاحشده دخى كندى ايچون رد واردر تكم
قريبا كلور ﴿ وحكمها انها (فسخ فى حق المتعاقدين فيما هومن موجبات)
بفتح الجيم اى احكام (العقد) اما لووجب بشرط زائد كانت بيعا جديدا
فى حقهما ايضا كان شرى بدينه المؤجل عينا ثم تقايلا لم يعد الاجل
فيصيردينه حالا كانه باعه منه ولورده بخيار بقضاء عاد الاجل لانه فسخ ولوكان
به كفيل لم تعد الكفالة فيهما خانية ﴿ اقالهنك حكمى مقتضيات عقدكه احكام عقدده
متعاقدين حقنده فسخدركه قبل القبض اولسون وكرك بعد القبض اولسون موجبات
لفظى حيثيله بلا شرط نفس عقد ايله ثابت اولان شيدر اما موجب عقدايله
واجب اولميوب شرط زائد ايله واجب اولسه اقاله ايكيسينكده حقنده بيع جديد
اولور غيرى حقنده اولديغى كبى مثلا بركسه دين مؤجلى مقابلى برنسنه اشترا
ايدوب بعده مقايله ايتسهلر اجل حلول ايتمكله مجدداً اجل عودت ايتمز بس
دين حال اولورده كانه بثين پاره سيله مبيعى كندويه بيع ايتمش اولور واكر
مزبور مشترى مبيعى خيار عيله قاضى نك قضاسيله رد ايدرسه اجل كما كان
عودت ايدر فسخ اولمغله واكر مزبور دينه كفيل اولورسه اقاله وردبالعيب
حقنده كفالت عودت ايتمز حاصل كلام دين مقابله سنده اولان بيع اقاله اولنورسه
اجل ايله كفالت عودت ايتمزلر عيله قضا ايله ردده اجل عودت ايدر كفالت
ايتمز بشرط زائد بدلنه شارح بامر زائد ديسه اولى اولور ايدى امر حلول
دين كبى امدى اقاله ايله حلول دين فسخ اولنوب اجل عودت ايتمز بردفعه
ساقط اولمغله عودت ايتمز ﴿ ثم ذكر لكونها فسخا فروعا فالاول انها (تبطل بعد
ولادة المبيعة) لمنع الفسخ بالزيادة المنفصلة بعد القبض حقا للشرع لاقبله
مطلقا ابن ملك ﴿ بعدازين مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب اقالهنك
فسخ اولديغنه برز فروع ذكر وبيان ايليكه اولكيسى اقاله مبيعه ولادت
ايتدكدنصكره باطله اولور حق شرع اولهرق بعد القبض زيادهٔ منفصله ايله
فسخ متعذر اولمغله اما قبل القبض كرك زيادهٔ متصله وكرك منفصله اقالهيه مانعه
دكلدر ﴿ (و) الثانى (تصح بمثل الثمن الاول وبالسكوت عنه) ويرد مثل
المشروط ولو المقبوض اجود اواردأ ولوتقايلا وقد كسدت رد الكاسد ﴿
ايكنجيسى اقاله ثمن اول مثليله ياخود ذكرندن سكوتله ده صحيحه اولور وثمن اول واجب
اولور ومقبوض هرنقدرپك جيد وياپك ردئ اولورسه ده ينه مشروط مثللو رد

لنور ايعنى ابتدا بيعده قنغى نوع اقچه شرط اولنديسه انك مثلى رد ايدر
كانه مشترى بايعه ثمن اول مثليله بيع ايتمش اولور دراهم كاسده اولدقدنصكره
متعاقدان اقاله ايتسهلر كاسد رد اولنور ﴿ (الا اذا باع المتولى اوالوصى
للوقف اوللصغير شيأ باكثر من قيمته اواشتريا شيأ باقل منها) للوقف اوللصغير لم تجز
اقالته ولو بمثل الثمن الاول وكذا المأذون كامر ﴿ الامتولى ذكر بهاسندن
زيادهيه وقف ايچون وياوصى صغير ايچون برشى بيع ويامزبوران ايچون قيمتندن
اقله برنسنه اشترا ايلسهلر هرنقدر ثمن اول مثليله اولورسهده وقف وصغير
جانبنه رعاة اقالهلرى جائز اولمز ماسبقنده مرور ايتدكى مثللو مأذون عبد دخى
بنه بويله در ﴿ (وان) وصلية (شرط غير جنسه اواكثرمنه او) اجله وكذا
فى (الاقل الامع تعيبه) فتكون فسخا بالاقل اوبقدر العيب لاازيد ولاانقص
قبل الابقدر مايتغابن الناس فيه ﴿ اشبو متنك وان شرط غير جنسه كلامى استثنانك
ماقبلى اولان وتصح بمثل الثمن الاول قولنه مربوط در بس لايق اولان
استثنادن مقدم ذكر اولنمق ايدى يعنى اقاله ثمن اول مثليله اولور هرنقدر
انك جنسنك غيرى ويااندن اكثر وياقل وياثمنك تأجيلى شرط قيلنورسهده زيرابو فسخ
اوله جقدر فسخده انجق ثمن اول مثلى اوزره اولور الا مبيعك تعيبيله اقل اقاله
اولور امدى زياده ونقصان اولميهرق عيب مقداريله اولورسه اقاله اقل ايله
فسخ اولمش اولور بعضيلر كندوده ناسك مسامحه ايدوب تغابن ايتدكلرى
زياده ونقصانله اقاله اولور ديديلر ﴿ (و) الثالث (لاتفسد بالشرط) الفاسد (وان
لم يصح تعليقها به) كما سيجئ ﴿ اوچنجيسى اقاله نك شرط فاسد ايله فاسده
اولمسيدر هرنقدر كندويى اكا تعليق صحيح اولمزسهده تكم صرفدن مقدمجه
قريبا كلور بيعك شرط مفسد ايله فسادى انكله كندويه ربالازم اولديغى ايچون
ايدى فسخده ايسه ربا اولمز اقاله يى شرطه تعليقك صورتى مثلا بركسه
برآخر كسهيه برثوب بيع ايتدكده مشترى يه پك رخيص اشترا ايتدك ديمكله
مشترى بندن زياده بهاويرن اولورسه واراكا بيع ايله ديسه امدى بايع زياده بها ايله
اشترايدن بركسه بولمغله اكا بيع ايلسه اشبو بيع ثانى منعقد اولمز اقاله يى شرطه
تعليق اولمغله ﴿ (و) الرابع (جاز للبائع بيع المبيع منه) ثانيا بعدها (قبل
قبضه) ولوكان بيعا فى حقهما لبطل كبيعه من غير المشترى عينى ﴿ دردنجيسى
بايع اقاله دنصكره مبيعى قبضندن مقدم تكرار مشترى يه بيع ايلسه جائز
اولور اكر حقلرنده بيع اولسه باطل اولور ايدى مشترينك غيرى يه منقولى قبل
القبض بيع باطل اولديغى كبى لكن بوقاعده بطلاندن مراد فساد درحتى مصنف
مرحوم فسد تعبير ايلدى ﴿ (و) الخامس (جاز قبض المكيل والموزون منه)

بعد ها (بلااعادة) كيله ووزنه ❊ بشنجى اقاله دنصكره بايعك مكيل وموزونى
كيل ووزنى اعاده ايتمكسزين مشترى دن قبضى جائز اولور وبيع ايتسه نافذ
اولور ❊(و) السادس (جاز هبة المبيع منه بعد الاقالة قبل القبض) واو كان
بيعا فى حقهما لما جاز كل ذلك ❊ التجنيسى بعد الاقاله قبضدن مقدم
مشترى نك مبيعى بايعه هبه سى جائزه اولور اكر حقلرنده بيع اولسه مزبورلرك
كليسى جائز اولمز ايدى ❊(و) انما (هى بيع فى حق ثالث) اى
لو بعد القبض بلفظ الاقالة فلوقبله فهى فسخ فى حق الكل فى غير العقار
ولو بلفظ مفاسخة اومتاركة اوتراد لم يجعل بيعا اتفاقا ولو بلفظ البيع فبيع اجماعا ❊
اكر قبضدنصكره اقاله لفظيله اولورسه اوچنجى حقنده اقاله بيعدر واكر
قبضدن مقدم اولورسه عقارك غيريده كليسى حقنده اقاله فسخدر زيرا عقارك
غيرى بى قبل القبض بيع جائز دكلدر بناء عليه انده فسخ اولدى عقارى قبل
القبض بيع مشروع اولمغله انده بيع اولدى واكر مفاسخه ويامتاركه وياتراد
لفظلريله تعبير اولنورسه اتفا قابيع اولمز واكر بيع لفظيله اولورسه مثلا بعنى
مااشتريت كبى اجماعا بيع اولور كندوده بيع حكمى اجرا اولنور حتى سلعه يى بلا
ثمن ويررسه بيع فاسد اولور ❊ وثمرته فى مواضع فالاول (لوكان المبيع عقارا
فسلم الشفيع الشفعة ثم تقايلا قضى له بها) لكونها بيعا جديدا فكان الشفيع
ثالثهما ❊ اقاله نك اوچنجيسى حقنده بيع اولمسنك ثمره سى چند موضعده در اولا
مبيع عقار اولوب شفيع شفعه يى تسليم ايدوب شفعه دعواسى ايتمسه بعده اقاله
ايلسه لر بيع جديد اولمغله شفيعه شفعه ايله حكم اولنور شفيع ثالثلرى اولمش اولور
❊(و) الثانى (لايرد البائع الثانى على الاول بعيب علمه بعدها) لانه بيع
فى حقه ❊ وثانيا بعد الاقاله مطلع اولديغى عيبله مبيعى بايع ثانى بايع اوله رد
ايدمز كندونك حقنده بيع اولمغله يعنى مشترى مبيعى آخر كمسه يه بيع ايدوب
بعده اقاله بعده بايع اولك يدنده كى عيبنه مطلع اولمغله كندويه رد ايده جك اولسه
رد ايدمز كندونك حقنده بيع اولمغله كانه انى كندودن اشترا ايدن كمسه دن
اشترا ايتمش اولور امااقاله سز مشترى ثانى مشترى اوله عيبله رد ايدرسه
اول دخى بايع اوله رد ايدر واكر فسخ اولسه ايدى بايع ثانى اوله رد ايدر ايدى
❊(و) الثالث (ليس للواهب الرجوع اذا باع الموهوب له الموهوب من آخر
ثم تقايلا) لانه كالمشترى من المشترى منه ❊ وثالثا موهوب له موهوبى آخر كسه يه بيع
ايدوب بعده اقاله ايتسه لر واهب ايچون هبه دن رجوع مشروع دكلدر زيرا
انى كندودن اشترا ايدن كسه دن اشترا ايتمش كبى اولور اختلاف عقود اختلاف
ايدى كبى اولمغله ❊(و) الرابع (المشترى اذا باع المبيع من آخر قبل نقد الثمن

جاز للبائع شراؤه منه باقل) ❊ ورابعا برنسنه اشترا ايدن كسه انى قبل نقد
الثمن برآخر كسه يه بيع ايدوب صكره اقاله ايلسه بايع ايچون انى مشتريدن
ثمن اولدن اقل ايله شرا جائز اولور بايع حقنده كويا مشترئ ثانيدن شراى
جديد ايله مملوك كبى اولور ❊(و) الخامس (اذا اشترى بعروض التجارة
عبدا للخدمة بعدما حال عليها الحول ووجد به عيبا فرده بغير قضاء واسترد
العروض فهلكت فى يده لم تسقط الزكاة) فالفقير ثالثهما اذا ردبعيب بلاقضاء
اقالة ❊ وخامسا تجارت عروضيله كندونك اوزرينه حول حولان ايتدكدنصكره
بركسه خدمت ايچون برعبد اشترا وانده عيب بولمغله بلاقضاء انى رد وعروضى
استرداد وعروض كندونك يدنده هلاك اولسه زكات ساقطه اولمز امدى
فقير ثالثلرى اولور بلا قضاء عيبله رد اقاله اولمغله اما عبدى خدمتيچون اشترا
ايتمزسه شرا استهلاك اولمزمال تجارته استبدال استهلاك اولمغين واكر رد
قضا ايله اولورسه جميعسى حقنده فسخ اولمغله كانه بيع اصلا صادر اولممش
وعروض هلاك اولمش اولمغله زكات واجبه اولمز ❊ ويزاد التقابض فى الصرف
ووجوب الاستبراء لانه حق الله تعالى فالله ثالثهما صدر الشريعة ❊ دخى مواضع
مشروحه نك اوزرينه صرفده اقاله ده تقابض واستبرائك وجوبى زياده قيلنور
يعنى بركسه برجاريه اشترا وقبض ايتدكدنصكره اقاله ايتسه لر بواقاله ثالث
حقنده بيع منزله سنه تنزيل اولنورده بايع اوله انك وطئ انجق استبرادنصكره
جائز اولور استبرا حق الله اولمغله كويا الله جليل ثالثلرى اولمش اولور ❊ والاقالة
بعد الاجارة والرهن فالرتهن ثالثهما نهر فهى تسعة ❊ دخى مشترى نك
مبيعى اجاره ويارهندنصكره اقاله سى صورتلرى زياده قيلنور والا قاله قولى تقابض
اوزرينه معطوفدر امدى مستأجر ومرتهن ثالثلرى اولور امدى اقاله نك ثالث
حقنده بيع اولمسنك ثمره سى ظاهر اولان مواضع طقوز اولور ❊(و) الاقالة
(يمنع صحتها هلاك المبيع) ولو حكما كاباق (لاالثمن) ولوفى بدل الصرف ❊
اقاله نك صحتنه مبيعك هلاكى مانع اولور هلاك اباق كبى هرنقدر حكما دخى
اولورسه ده اقاله بيعى رفع اولوب انده ده اصل اولان مبيع اولمغله بعد الاقاله
مبيع هلاك اولسه اقاله باطله اولور بيع اصلى عودت ايدر ثمنك هلاكى مانع اولمز
ثمن عقده محل اولمغين هرنقدر ثمن صرف بدلنده اولورسه ده ❊(وهلاك
بعضه يمنع) الاقالة (بقدره) اعتبار الجزء بالكل وليس منه مالو شرى
صابونا فجف فتقايلا لبقاء كل المبيع قنح ❊ مبيعك بعضيسنك هلاكى اول مقدارده
اقاله يه مانع اولور جزئى كل ايله اعتباره بناء مثلا برارضى زرعيله اشترا
ايدوب زرعى بچوب بعد الحصاد اقاله ايتسه لر ارضده حصه سنجه اقاله صحيحه

اولور اما اشترا اولنان صابون قوريوب بعده اقاله اولنسه بعضيسى هلاك اولان
قيلدن اولمز وجفا قيجون ثمندن برشى تنقيص اولنمز مبيعك كايسى باقى اولمغله
(واذا هلك احد البدلين فى المقايضة) وكذا فى السلم (صحت) الاقالة
(فى الباقى منهما وعلى المشترى قيمة الهالك ان قيميا ومثله ان مثليا
واوهلكا بطلت) الافى الصرف متاعى متاعه بيعده ايكى بدلك برى
هلاك اولسه باقيسنده اقاله صحيحه اولور ومشتريك اوزرينه هالك قيميسه قيمتى
ومثليسه مثلى لازم اولور سلمده دخى بنه بويله دركه مسلم فيه قبض ايتدكدن
صكره اقاله مشروعه در واكر بدلينك ايكيسى بردن هلاك اولسه لر اقاله باطله اولور
الا صرفده اولمز الافى الصرف استثناسى استثناى منقطعدر (تقايلا فابق
العبد من يد المشترى وعجز عن تسليمه اوهلك المبيع بعدها قبل القبض بطلت)
بزازية متعاقدان اقاله ايتدكدنصكره عبد مشترينك يدندن اباق ايتمكله
تسليمندن عاجز اولوب كه با مبيع حكما هلاك اولسه وياخود بعد الاقاله قبل القبض
مبيع حقيقة هلاك اولسه اقاله باطله اولور (وان اشترى) ارضا مشجرة فقطعه او
(عبدا فقطعت يده واخذ ارشها ثم تقايلا صحت ولزمه جميع الثمن ولا شئ
لبائعه من ارش) الشجرو (اليد ان عالمابه) بقطع اليدو الشجر) وقت الاقالة
وان غيرعالم خيربين الاخذ بجميع ثمنه اوالترك) قنية بركسه كثيرة الشجر
اولان براضى اشترا وشجرينى قطع ايدوب وياخود برعبدى اشترا ويدى قطع
اولنوب يدك ارشنى وشجرك قيمتنى اخذ ايتدكدنصكره اقاله ايتسه لر اقاله صحيحه
اولور وثمنك جميعيسى كندويه لازم اولور بايعنه شجرك ويا يدك ارشندن
برشى لازم اولمز اكر يدك وشجرك قطع اولنديغنه حين اقاله ده عالم اولورسه
واكر قطع بايعك معلومى اولمزسه ثمنك جميعيله اخذيله وياتركى بيننده مخير
قيلنور ومشجره ميمك ضمى وجيمك كسريله كثيرة الشجر معناسنه قحلريله
اسم مكاندر بوكا كوره ماقبلندن بدل اولور وفيها شرى ارضا مزروعة
ثم حصده ثم تقايلا صحت فى الارض بحصتها ولو تقايلا بعدادراكه لم يجز
قنيه ده مذكوردركه بركمسه ارض مزروعه يى اشترا اوزرعنى بچوب بعده اقاله
ايلسه ارضده اقاله حصه سيله صحيحه اولور كويا مبيعك بعضيسى هلاك اولمش اولور
[illegible] زرعى [illegible] حصيل ايكن اشترا وبعد الادراك اقاله ايتسه لر جائزه اولمز
عقد قصيله اولوب حنطه يه اولمغين وفيها تقايلا ثم علم ان المشترى كان
وطئ المبيعة ردها واخذ ثمنها وفيها مؤنة الرد على البائع مطلقا وينه قنيه ده
مذكوردركه بعد الاقاله بايع مشترينك مبيعه اولان جاريه يى وطئ ايتديكنه
عالم اولسه آنى رد ايدوب ثمننى اخذ ايدر ومؤنة رد مطلقا كه كرك مبيعك

حضورنده وكرك غيبتده اولسون بايعك اوزرينه در كندونك ملكنه
عودت ايتمكله (وتصح اقالة الاقالة فلو تقايلا البيع ثم تقايلاها) اى الاقالة
(ارتفعت وعاد) البيع (الااقالة السلم) فانها لا تقبل الاقالة لكون المسلم فيه
دينا سقط والساقط لا يعود اشباه اقاله يى اقاله صحيحه اولور امدى بيعى اقاله
بعده اقاله يى اقاله ايتسه لر اقاله مرتفعه اولور بيع عودت ايدر الا سلمك اقاله سنى
اقاله يى قبول ايتمز زيرا مسلم فيه دين اولديغندن اقاله ايله ساقط اولور اقاله يى اقاله
ايله ساقط عودت ايتمز وفيها رأس المال بعد الاقالة كهو قبلها فلا يتصرف
فيه بعدها كقبلها الافى مسئلتين لواختلفا فيه بعدها فلا تحالف ولو تفرقا
قبل قبضه جاز الافى الصرف دخى اشباهده مرسومدركه اقاله دنصكره سلمك
رأس مالنك حكمى قبل الاقاله رأس مالك حكمى كبيدر امدى رأس مالده
مسلم اليه قبل القبض اقاله دن مقدم تصرف ايده مديكى كبى بعد الاقاله دخى
تصرف ايده مز الا ايكى مسئله ده كل برى متعاقدان رأس مالده بعد الاقاله
اختلاف ايتسه لر تحالف اولمز قول مسلم اليهك اولور اما قبل الاقاله رأس مالده
اختلاف ايدرلرسه ايكيسنه ده حلف اولور وبرى بعد الاقاله رأس مالى قبضدن
مقدم متعاقدين تفرق ايتسه لر جائز اولور الا صرفده بعد الاقاله بدلينى
قبضدن مقدم تصرف جائز اولمز وفيها اختلف المتبائعان فى الصحة والبطلان
فالقول لمدعى البطلان وفى الصحة والفساد لمدعى الصحة وينه اشباهده
مسطوردركه بايع له مشترى صحتله بطلان دعواسنده اختلاف ايتسه لر قول
بطلان دعواسى ايدنكدر عقدى انكار ايتديكندن صحت وفساد دعواسنده
اختلاف ايتسه لر قول صحت دعواسى ايدنكدر فسادى انكار ايتديكندن
قلت الافى مسئلة اذا ادعى المشترى بيعه من بايعه باقل من الثمن قبل النقد
وادعى البائع الاقالة فالقول للمشترى مع دعواه الفساد شارح رحمه الله
تعالى ديركه الا بر مسئله ده قول فساد دعوى ايدنك اولور اكر مشترى قبل نقد الثمن
مبيعى كندى بايعنه فاسدا ثمندن اقله بيع ايتدى ديو دعوى بايعده اقاله دعواسى
ايتسه قول مشترينكدر فساد دعواسى ايدركن بله اقاله انجق بيع صحيحده اولمغله
اقاله دعواسى بيعك صحتى دعواسنى مستلزمدر ولو بعكسه تحالفا بشرط
قيام المبيع الا اذا استهلكه فى يد البائع غير المشترى ورأيت معزيا للخلاصة باع
كرما وسلمه فاكل مشتريه نزله سنة ثم تقايلا لم تصح واكر مسئله صورت
مشروحه نك عكسى اولورسه كه بايع مبيعى مشتريدن ثمن اولدن اقل ايله اشترا
دعواسى ايدوب مشترى اقاله ادعا ايلسه مبيعك قيامى شرطيله تحالف ايدرلر
الا مبيعى بايعك يدنده مشترينك غيرى استهلاك ايدرسه تحالف اولمز عينك قيمتى

كندوسى مقامنه قائم اولديغندن شارح رحمه الله تعالى ديركه خلاصه يه نسبتله
كوردمكه بركسه برقطعه باغنى بيع ومشترى يه تسليم برله مشترى برسندلك غله سنى
اكل ايتدكدنصكره اقاله ايتسه لر اقاله لرى صحيحه اولماز والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

﴿ باب المرابحة والتولية ﴾

اشبو باب على وجه المرابحة والتولية وقوع بولان معاملات بياننده باب بلاغت
نصابدر ﴿ لمابين الثمن شرع فى الثمن ﴾ وقتاكه مصنف نصفت نصاب
عليه رحمة الملك الوهاب مثمنكه مبيعه متعلق مباحث وكلامى ذكر وبيان
ايتديسه ثمنه متعلق مباحث بياننه ده آغاز وشروع برله مرابحه وتوليه وربا وصرف
تفصيلنه تصدى ايلدى ﴿ ولم يذكر المساومة والوضيعة لظهورهما ﴾
مساومه كه نه مقدار ثمنه اولورسه اولان بيعى ووضيعه كه سرمايه سندن اقل
يسيره بيعى ذكر ايتديكى ظهورلرينه مبنيدر ومبايعه دن مقصود استرباح
اولمغله وضيعه نادر واقع اولور ﴿ (المرابحة) مصدر رابح وشرعا (بيع
ما ملكه) من العروض ولو بهبة اوارث اووصية اوغصب فانه اذا ثمنه (بما قام عليه
وبفضل) مؤنة وان لم تكن من جنسه كاجر قصار ونحوه ثم باعه مرابحة
على تلك القيمة جاز مبسوط ﴾ مرابحه رابح فعلنك مصدريدر باع المتاع
او اشترى مرابحة ديناور ثمندن هربر مقدار ايچون مثلا غروش باشنه برپاره كبى
قدر معين ربح تقدير اولنسه وشرعده مرابحه بركسه عروضدن مالك اولديغى
نسنه يى اوزرينه قائم اولان وزياده مصارف ومؤنتى مقابلى مبلغه بيع ايتمكدر
هر نقدر مؤنته مضمومه اجرة قصار وصباغ امثالى مبيع جنسندن
اولمزسه ده بوندنصكره اصل قيمتيله انى مرابحه طريقى اوزره بيع ايلسه
جائز اولور وبيع ايتديكى شيئه مالكيتى اسباب ملكندن بيع وشرا طريقيله
اولمق لازم دكل هرنقدر هبه وياارث وياوصيت وياغصبله اولسه ده اولور
پس بوكا كوره قيمتى شومقدار درديه رك قيمتيله بروجه مرابحه معامله
ايدر غصبك صورتى غاصبك عندنده مغصوب ضايع اولوب قيمتنى ضامن
اولدقدنصكره مغصوبى بولسه امدى كند ويه آنى مرابحة وياتولية بيع جائز
اولور عقد ابتداً هرنقدر بولنمديسه ده انتهاً بولنمش اولدى زيرا قاضى غاصبه
قيمتيله حكم ايتمكله غصب عقده عودت ايتمش اولور حتى غاصبك يدينه عودت
ايتدكدنصكره مالك قيمتنى ويروب آنى اخذ ايدەمز. شارحك اشبوفانه اذا ثمنه قولنى
تقديرندن مرادى ثمنى قيمته تعميمدر ﴿ (والتولية) مصدر ولى غيره جعله
واليا وشرعا (بيعه بثمنه الاول) ولوحكما يعنى بقيمته وعبر عنها به لانه الغالب ﴾

تولية لفظى جعله واليا معناسنه اولان ولى غيره ده كى ولى فعلنك مصدريدر وشرعا
توليه برشيئ هرنقدر حكماده اولورسه ثمن اوليكه قيمتنه بيعدر شارحك يعنى بقيمته
ثمن كلامى حكمى يى تفسيردر غاصبك مغصوبى بعد تضمين القيمة بيعنه شمولى ايچون
ولوحكما قيدى زياده اولنمشدر امدى غاصب ايچون قيمتيله بروجه توليه
مشروعدر قيمتدن ثمنله تعبير اولنديغى توليه ويامرابحه ده غالبا عادت
انجق عقد اولده كى ثمنله اولنديغنه مبنيدر ﴿ (وشرط صحتهما كون العوض
مثليا او) قيميا (مملوكا للمشترى و) كون (الربح شيئا معلوما) ولوقيميا مشارا اليه
كهذا الثوب لانتفاء الجهالة حتى لوباعه بربح ده يازده اى العشرة باحد عشر
لم يجز الا ان يعلم بالثمن فى المجلس فيخير شرح مجمع للعينى ﴾ على وجه المرابحة
والتولية وقوعبولان بيعلرك صحتلرينك شرطى عقداولده عوضك مثلى ويامشترى نك
مملوكى اولان قيمى وربحك شيئ معلوم اولمسيدر هرنقدر شوثوب كار اولمق
اوزره كبى ربح مشاراليه اولان قيمى اولورسه ده بونده جهالت منتفيه اولمغين
حتى اونى اون بردن كاريله ديه رك بيع اولنورسه جائز اولمز جهالتنه بناءً الا مجلسده
ثمن معلوم اولورسه مشترى قبولنده مخير قلنور معلوم اوله كه دالك فتحى وهانك
سكونيله ده لفظى فارسيده عشره يه اسمدر ويازده لفظيده يانك فتحى وزانك سكونيله
احد عشره اسمدر ﴿ (ويضم) البائع (الى رأس المال اجر القصار والصبغ)
باى لون كان (والطراز) بالكسر علم الثوب (والفتل وحمل الطعام وسوق الغنم
واجرة الغسل والخياطة وكسوته) وطعام المبيع بلا اسرف وسقى الزرع والكروم
وكسحها وكرى المسناة والانهار وغرس الاشجار وتجصيص الدار ﴾
بايع رأس ماله قصار بهاسنك وقنغى لون اولورسه اولسون صبغك وطانك
كسريله طرازكه ثوبك علمنك وفتلكه بوكسه نك وبرا وبحرا طعامى
حملك وغنم وامثالى مواشينك منزلنه سوقى وغسل وخياطت ومبيعك بلا اسراف
وزياده كسوه سنى وطعامنى وزرعك و باغلك سقى وكسحيكه سپورمه سى
وميمك ضمى ونونك تشديديله مسناتكه صوبندينك و انهارك كرى واشجارك
غرسى ودارك تجصيصى اجرتنى ضم ايدر ﴿ (واجرة السمسار) هو الدال
على مكان السلعة وصاحبها (المشروط فى العقد) على ماجزم به فى الدرر ورجح
فى البحر الاطلاق وضابطه كل مايزيد فى المبيع اوفى قيمته يضم درر واعتمد العينى
وغيره عادة التجار بالضم ﴾ دخى سمساركه سلعه نك وصاحبنك مكاننه
دلالت ايدن كسه نك عقدده مشروطه اولان اجرتى مولانا فاضل خسروك
درره ده جزم ايتديكى اوزره ضم اولنور صاحب بحر مطلقا كرك مشروطه
اولسون وكرك اولمسون ضم اولنور قولنى ترجيح ايلدى اشبو رأس ماله ضم اولنان

مصارفك ضابط وقاعده‌سی صبغ امثالی هر بر شیکه مبیعده وياحمل كبی
قیمتدن زیاده ایدن شیٔ ضم اولنور عینی وكال رأس ماله الحاقده عادهٔ تجار
كندونك ضمنده جاریه اولمق قول معتمد در دیو بیان ایلدی یعنی ضمنده عرف
وعادت جاریه اولان نسنه الحاق اولنور اوایمان اولنمز ﴿ (ويقول قام على
بكذا ولايقول اشتريته) لانه كذب وكذا اذاقوم الموروث ونحوه اوباع
برقه لوصادقا فی الرقم فتح ﴾ ماراالذكرضمی مشروع اولان شیلرضم اولندقدنصكره
بایع اشبو متاع بنم اوزریمه شوبهایه طورددی دیر كذب اولمغله آنی شوبهایه
اشترا ایتدم دیمزوینه بویله بروجه مرابحه بیع اولنان متاعك اصلی میراث
ویاهبه ویاصدقه ویاوصیت اولسه امدی تقویم اولنغله اوقیمت اوزرینه
وياخود بايعله مشتری رقده تصادق ایدرلرسه رقیله بروجه مرابحه بیع جائزاولور
﴿ (لا) يضم (اجر الطبيب) والمعلم دررولوللعلم والشعر وفيه مافيه فلذاعلله فى المبسوط
بعدم العرف (والدلالة والراعى و) لا (نفقة نفسه) ولا اجر عمل بنفسه
اوتطوع به متطوع ﴾ طبیبك ومعلمك ودلالتك وراعینك وبایع كندی نفسنك
نفقه‌سنی وعملنك اجرینی وبلا اجرة تطوعا عمل ایدن كسه‌نك اجرتنی رأس
ماله ضم والحاق ایده‌مز معلم هرنقدر علم وشعر تعلیمی ایچون اولورسه ده
لكن معلمك اجرینك عدم ضمنده نظر واشكال واردر بنابرین مبسوطده
آنی عدم عرفله تعلیل ایلدی ﴿ (وجعل الآبق وكراءبيت الحفظ) بخلاف اجرة المخزن
فانها تضم كما صرحوا به وكانه للعرف والافلا فرق يظهر فتدبر ﴾ دخی اباق
ایدن عبدك بولنمسیچون مشتلق مثلاو اعطا اولنان مصارف ومتاعی محافظه
ایچون اولان بیتك كراسی ضم اولنمز اجرة مخزن كرای مشر وحك خلافنه‌دركه
اول ضم اولنور لكن فقها انك ضمنك مشروعیتله تصریح ایتدیلر ظن ایده‌رمكه
اجرة مخزنك ضمی عرفه مبنیدر يوقسه مخزنله بيت حفظك عين متاعده
برشی زیاده ایتمه‌ده برفرق ظاهر یسی یوقدر ﴿ (وما يؤخذ فى الطريق من الظلم
الا اذا جرت العادة بضمه) هذا هو الاصل كما علمت فليكن المعول عليه كما يفيده
كلام الكمال ﴾ دخی اثنای طریقده بغیر حق ظلما مثلا باج وياكمرك مثلواخذ
اولنان شیلررأس ماله ضم اولنمز الا بين التجار ضميله عادت‌جاریه ایسه ضم
اولنور انجق اصل اولانده بودر نتكم معلومك اولدی وكمالك كلامنك افاده‌سنه
نظرا اعتماده بو قولك اوزرینه اولور ﴿ (فان ظهر خيانته فى مرابحة باقراره
او برهان) على ذلك (او بنكوله) عن اليمين (اخذه) المشترى (بكل ثمنه اورده)
لفوات الرضى (وله الحط) قدر الخيانة (فى التولية) لتحقق التولية ﴾ بروجه
مرابحه عقداولنان مبیعده بایعك خیانتی كندونك اقراریله ویا انك اوزرینه

مشتری نك اقامهٔ برهانیله ویاخود بایعك عدم خیانتنه یمیندن نكولیله
ظاهر اواورسه مشتری متاعی یا ثمنك كلیسیله اخذ ویارضا فوت اولمغله رد ایدر
تولیه صورتنده كندویه خیانت مقدارینی ثمندن حط وتنزیل واردركه حتی
تولیه تحقق ایلیه زیرا حط اولمیجق ثمن اولدن اكثراولمغله تولیه اولمقدن
خروج ایدر ﴿ ولوهلك المبيع) اواستهلكه فى المرابحة (قبل رده او حدث به
ما يمنع منه) من الرد (لزمه بجميع الثمن) المسمى (وسقط خياره) وقدمنا انه
لو وجد المولى بالمبيع عيبا ثم حدث آخر لم يرجع بالنقصان ﴾ صورت مشروحه‌ده
مبیعی رددن مقدم مرابحه‌ده مبیع هلاك اولسه ویا مشتری آنی استهلاك ایلسه
ویاخود انده رد ده مانع اولور عیب ویازیاده كبی برشی حادث اولسه كندویه
ثمن مسمانك جمعیسیله اول متاعی اخذ لازم اولوب ومخیرلكی ساقط اولور زیرا
خیار رؤیت وخیار شرط كبی مجرد اختیاره ثمندن برشی مقابل اولمز اما خیار
عیب بونك خلافنده‌در وبو بحثك تمام وتفصیلی محده مرسومدر وماسبقده
ذكر ایتدككه بروجه تولیه بر نسنه اشترا ایدن كسه مبیعده برعیب بولوب بعده
آنده عیب آخردخی حادث اولسه بایعه نقصان ثمنله رجوع ایده‌مز زیرا رجوعله
ثمن ثانی ثمن اولدن انقص اولور تولیه‌ده ایسه ثمن اولك مثلی اولمق لازمدر
﴿ (شراه ثانيا) بجنس الثمن الاول (بعد بيعه بربح فان رابح طرح ماربح)
قبل ذلك (وان استغرق) الربح (ثمنه لم يرابح) خلافا لهما وهو ارفق وقوله
اوثق بحر واو بين ذلك اوباع بغير الجنس اوتخلل ثالث جاز اتفاقا فتح ﴾
بر كسه مثلا مقدما اون درهمه اشترا ایتدیكی نسنه‌یی ربحیله كه مثلا اون بش
درهمه بیع ایتدكدنصكره ثانیا ثمن اول جنسیله اشترا ایلسه امدی بروجه
مرابحه بیع ایده‌جك اولسه مقدما ربح ایتدیكی مبلغی طرحله بش درهمه
مرابحه ایدوب اوزریمه بشه قائم اولدی دیر واكر ربح ثمن اولی مستغرق اولوب
مثلا اونه اشترا ایتدیكنی یكرمی‌یه مرابحة بیع ایتدكدنصكره ینه اونه اشترا ایلسه
امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده اصلا مرابحة بیع ایده‌مز امامین ایچون
اختلاف واردر مشار الیهما زدلرنده صورتین مرسومتینده اون درهم اوزره مرابحه
ایدر بو قول ارفق امام اعظمك قولی اوثقدر مشتری معاملهٔ مشروحه‌یی بیان
ایدوب بن مبیع مشروحی شو بهایه بیع وانده شو مقدار بیع ایدوب بعده
شومقدار مبلغه اشترا وثمدی بروجه مرابحه آنی شو مقداره بیع ایتدم دیسه
ویاخود برعرضی برعبد ویادابه ویا عرض آخر مقابلی بیع ایدوب بعده آنی
اون درهمه اشترا ایلیوب آنی بروجه مرابحه اون درهمه بیع ایلسه كندویه
ثمن اولك جنسندن اولمیان ثمنله عودت ایتمكله مرابحه اتفاقا جائزه اولور ویاخود

ثالث تخلل ایلسه بنه مرابحة بیع جائز اولور عقد ثانی عقد مجدد اولمغله احکامی اولکندن قطع ایتمکله مرابحه یی انك اوزرینه بنا جائز اولدی ❊(رابح) ای جاز ان یبیع مرابحة لغیره (سید شری من) مکاتبه او(مأذونه) ولو(المستغرق دینه رقبته) فاعتبار هذا القید لتحقیق الشراء فغیر المدیون بالاولی ❊ هرنقدر دینی رقبه‌سنی مستغرق اولورسه‌ده برسید عبد مکاتبندن ویا مأذوننددن اشترا ایلدیکی نسنه‌یی غیری کسه‌یه مرابحة بیع ایتمك جائزدر واشبو متنك المستغرق دینه رقبته قیدینی اعتبار عبددن شرانك تحقیقی ایچوندر زیرا عبد مدیون اولمزسه سیدك کندودن مبیعی شراسی صحیح اولمز مبیع کندونك ملکی اولمغله زیرا انسان کندی نفسنك ملکنی اشترا ایده‌مز امدی مدیون اولمیان عبدك اشترا ایتدیکی نسنه‌ده سید بالطریق الاولی مرابحه ایدر ❊(علی ماشری المأذون کعکسه) نفیا للتهمة وکذا کل من لا تقبل شهادته له کاصله وفرعه ولو بین ذلك ربح علی شراء نفسه ابن کمال ❊ لکن صورة مشروحه‌ده سید کندی مالنی کندی نفسنه بیع وشرا تهمتندن نفی ایچون مأذونك اشترا ایتدیکی مبلغ اوزره مرابحه ایدر عکسی کبیکه عبد مأذونك سیدك مالنی مرابحة بیعنده سیدك شرا ایتدیکی ثمن اوزره ایتدیکی مثللو وهر بر شهادتی کندی حقنده مقبوله اولمیان بروجه مرابحه بیع ایدن کسه‌نك اصلی وفرعی مثللو کسه‌لرك حکمیدخی بنه بویله‌در که انلرك شرالری اوزره مرابحه ایدر واکر بایع انی بیان ایدوب مثلا اوغلومك شو بهایه بنم ثمنمله اشترا ایتدیکی نسنه‌یی شوقدر ربحله سکا بیع ایتدم دیرسه کندی نفسنك شراسی اوزرینه مرابحه ایتمش اولور ❊(ولوکان مضاربا) معه عشرة (بالنصف اشتری بها ثوبا وباعه من رب المال بخمسة عشر (باع) الثوب (مرابحةرب المال باثنی عشر ونصف) لان نصف الربح ملکه وکذا عکسه کما سیجیء فی بابه وتحقیقه فی النهر ❊ اون درهم رأس مالی اولان مضارب بالنصف انکله برثوب اشترا وانی رب الماله اون بش درهمه بیع ایلسه امدی رب المال انی مرابحه طریقیله اون ایکی بچوق درهمه بیع ایدر ربحك نصفی اولان ایکی بچوق درهم کندونك ملکی اولمغله اصل سرمایه‌سی اون ایکی بچوق اولدی اشبو مسئله‌نك عکسیکه بایع رب المال مشتری مضارب اولمق صورتی بنه بویله‌در نتکم قریبا باب المضارب الذی یضارب بابنده کلور وبو مسئله‌نك تحقیقی نهرده در

❊(فی بیان وجوب العیب للبایع)❊

❊(یرابح) مریدها (بلا بیان) ای من غیر بیان (انه اشتراه سلیما) اما بیان نفس العیب فواجب (فتعیب عنده بالتعیب) بآفة سماویة اوبصنع المبیع (ووطئ الثیب ولم ینقصها الوطئ) کقرض فار وحرق نار للثوب المشتری وقال ابو یوسف وزفر والثلاثة لابد من بیانه قال ابو اللیث وبه نأخذ ورجحه الکمال واقره المصنف ❊ بروجه مرابحه بیع مراد ایدن کسه مبیعی کندوسی سلیما اشترا وعندنده آفة سماویه ویاصنع مبیع کبی تعیبله عیبلنسه انی ذکر وبیان ایتمز مرابحه ایدر نقصان عیب آز اولسون ویاچوق اولسون اما نفس عیبی بیان واجبدر مشتری یی غش اولمق ایچون حدیث شریفده {من غشنا فلیس منا} وارد اولمشدر برکسه متاعنك عیبی معلوم ممکن انی کتم واخفا ایدرك بیع ایلیوب بیان ایتمسه مردود الشهادة فاسق اولور بوندن ظاهر اولان کتمان عیبك کبائردن اولمسیدر زیرا صغیره‌یه اصرار اولمیجق انکله شهادت رد اولنماز ثیب جاریه‌نك وطئ اولنوب ووطئله کندویه نقصان طاری اولمق ثوب مشترایی فاره‌نك کسمسی ونارك یاقمسی کبیدر امام ابی یوسف وزفر وائمۀ ثلاثه رحمهم الله تعالی مزبور عیبلری بیاندن لازمدر دیدیلر فقیه ابو اللیث اشبو قولله عمل ایدرز بیورد دیلر وکمال بو قولی ترجیح ومصنف اقرار ایلدی زیرا مرابحه‌نك مبناسی عدم خیانت اوزره در عدم بیانده خیانت شائبه‌سی اولور ❊(و) یرابح (ببیان بالتعیب) ولو بفعل غیره بغیر امره وان لم یأخذ الارش وقید اخذه فی الهدایة وغیرها اتفاقی فتح (ووطئ البکر کتکسره) بنشره وطیه لصیرورة الاوصاف مقصودة بالاتلاف ولذا قال ولم ینقصها الوطئ ❊ تعدیله تعیبده عیبك بیانیله مرابحه ایدر تعییب هرنقدر بایعك امر ایتمدیکی غیرك فعلیله دخی اولوب وارشی اخذ ایتمش اولورسه‌ده هدایه‌نك وغیریلرك ارشی اخذ قیدی اتفاقیدر باکرك وطئی ثوبك اچوب وبوکمه سیله قیریلوب وپاره‌لنمسی کبیدر واشبو تعییب صورتنده بیانك لزومی اوصافکه مثلا بکارت اتلافله مقصود اولدیغیچوندر اما تعیب بونك خلافنده‌درکه انده اتلاف مقصود دکلدر بنا برین ماسبقده تعیب صورتنده ولم ینقصها الوطئ دیدی زیرا جاریه‌یه وطئ نقصان ویرسه دلالت ایدرکه واطئ اتلاف قصد ایتمشدر زیرا من غیر قصد اتلاف وطئ غالبا نقصان ایراث ایتمز ❊(اشتراه بالف نسیئة وباع بربح مائة بلا بیان خیر المشتری فان تلف) المبیع بتعیب اوتعییب (فعلم) بالاجل (لزمه کل الثمن حالا وکذا) حکم (التولیة) فی جمیع مامر وقال ابو جعفر المختار للفتوی الرجوع بفضل مابین الحال والمؤجل بحر ومصنف ❊ برکسه برشیئی وبرسنه بیك غروشه اشترا واجلی بیان ایتمکسزین یوزغروش کاریله انی بیع ایلسه مشتری

مخیر قیلنور یاثمنك كامیله اخذ ایدر ویاترك ایدر امدی مبیع تعیبله كه آفت سماویه
ایله ویاتعیبله كه مشتری نك فعلیله تلف اولوب واجل معلوم اولورسه مشتری یه
ثمنك كلیسنی پشین ویرمك لازم اولور اجل فی حد ذاته مال اولمغین كندویه
ثمندن برشی مقابل اولزمرور ایدن احكامك جمیعنده تولیه نكده حكمی ینه
بویله در كه تعیب ووطئ بكرده بیان وتعیب ووطئ ثیبده عدم بیان لازمدر
ونسیئه دهدینه بویله در ابوجعفر فتوایه مختار اولان حال ایله مؤجلك
مابینده كی مبلغی رجوع ایتمكدر دیدی ✻ (ولی رجلا شیئا) ای باعه تولیة
(بما قام علیه او بما اشتراه) به (ولم یعلم المشتری بكم قام علیه فسد) البیع
لجهالة الثمن (وكذا) حكم (المرابحة وخیر) المشتری بین اخذه وتركه (لو علم
فی مجلسه) والا بطل ✻ بركسه بررجله برنسنه یی اوزرینه قائم اولدیغی
وياشترا ایتدیكی ثمن مقابلی بروجه تولیه بیع ومشتریده اوزرینه نه مقدار
ثمنه قائم اولدیغنی بلمسه عقد مشروح فساده كیدر ثمن مجهول اولمغله
مرابحه نكده حكمی ینه بویله در واكر بایعك اوزرینه نه مقدار
مبلغه قائم اولدیغی مجلسده معلوم اولورسه مشتری اخذیله تركی
بیننده مخیر قیلنور فسادیك تقرر ایتمكین مجلسده معلوم اولمغله كانه
ابتدای عقد كبی اولدیده كویا قبول اخر مجلسه تأخیر اولنمش اولدی یوقسه
باطلكه فاسد اولور بومقامده بطلاندن مراد فساددر

✻ فی بیان رد بغبن فاحش ✻

✻ (و) اعلم انه (لارد بغبن فاحش) هو مالا یدخل تحت تقویم المقومین (فی ظاهر
الروایة) وبه افتی بعضهم مطلقا كما فی القنیة ثم رقم وقال (ویفتی بالرد) رفقا بالناس
وعلیه اكثر روایات المضاربة وبه یفتی ✻ معلوم اولسونكه ظاهر روایتده غبن فاحشكه
مقومینك تقویمی تحتنده داخل اولمیان شیده رد یوقدر بعضیلر انجق بو قول ایله
مطلقا كه غرر احد متعاقدیندن اولسون ویا اولمسون فتوی ویردیلر نتكم
قنیه ده بویلجه مرسومدر بعده صاحب قنیه ختم كلام ایدوب ناسه رفق
ایچون ردیله افتا اولنور دیدی غرر اولسون ویا اولمسون مضاربه نك اكثر روایتی
دخی بونك اوزرینه در انجق بوقول ایله فتوی ویریلور ✻ ثم رقم وقال (ان غره)
ای غر المشتری البائع او بالعكس اوغره الدلال فله الرد (والا لا) وبه افتی صدر
الاسلام وغیره ✻ بوندنصكره ینه صاحب قنیه ختم كلام ایدوب یوردیكه
ردیله افتا اولنور اكر مشتری بایعی ویابایع مشتری یی ویادلال مزبورلرك برینی

تغریر ایدرسه انك ایچون رد واردر یوقسه یوقدر صدر الاسلام ابو الیسر وسائرلری
انجق بوقول ایله افتا ایتدیلر وصحیح اولان قولده بودر ✻ ثم قال (وتصرفه
فی بعض المبیع) قبل علمه بالغبن (غیر مانع منه) فیرد مثل ما اتلفه ویرجع بكل
الثمن علی الصواب انتهی ملخصا ✻ بوندنصكره صاحب قنیه دیدیكه مشتری نك
غبنه علمندن مقدم مبیعك بعضیسنده تصرفی رده مانع دكلدر امدی
اتلاف ایتدیكینك مثلنی رد ایدوب قول صواب اوزره ثمنك كلیسیله بایعه
رجوع ایدر قنیه نك كلامی ملخصا بونده نهایت بولدی ✻ (بقی مالو كان قیمیا
لم اره) قلت وبالاخیر جزم الامام علاء الدین السمرقندی فی تحفة الفقهاء وصححه
الزیلعی وغیره ✻ صورت مشروحه ده مبیعك قیمی اولدیغی باقی قالدی
شارح رحمه الله تعالی دیركه اكا متعلق بحثی بن كورمدم وقول اخیركه ردایله
افتا قولیله امام علاء الدین السمرقندی تحفة الفقهاء نام تألیفنده جزم ایلدی
وزیلعی وغیریسی قول مرسومی تصحیح ایلدیلر اولی اولان شارحه اشبوقلت وبالاخیر
قولنی وبه افتی صدر الاسلام قولنك عقیبنده ایراد ایلدی ✻ وفی كفالة الاشباه عن
بیوع الخانیة من فصل الغرور الغرور لایوجب الرجوع الا فی ثلاث منها هذه
وضابطها ان یكون فی عقد یرجع نفعه الی الدافع كودیعة واجارة فلوهلكا ثم استحقا
رجع علی الدافع بما ضمنه ولا رجوع فی عاریة وهبة لكون القبض لنفسه ✻
و اشباهك كفالتنده خانیه نك بیوعنك فصل فی الغروردن نقلا مرسومدركه
غرور رجوع ایجاب ایتمز الا اوچ محلده ایدر انك بری اشبو متنده كی
صورتدر مسئلهٔ مشروحه نك ضابط وقاعده سی ودیعه واجاره كبی غرورك
نفعی كندوده دافعنه راجع اولان عقدده اولمسیدر دافع بایعه ومشتری یه
ومودعه وموجره عامدر مودعك آخر كمسه عندنه ملكی دیه رك
ودیعه وضع ایتدكدنصكره عندنده ودیعه هلاك اولوب بعده مستحق چقلسه
امدی مالك انی دالك قتیله مودعه تضمین ایتدیرر كندونك اذن ورضاسی
اولمقسزین ملكنه وضع ید ایتمكله كویا غاصبك غاصبی منزله سنده اولمش اولدی
بعده كندوده ضامن اولدیغی مبلغی دالك كسریله مودعنه رجوع ایدر كویا
ودیعه ملكم دیمكله كندوبی تغریر ایتمكله اجاره نك صورتی مثلا بركسه بردابه یی
ملكمدر دیه رك ایجار ایتدكدنصكره مستأجرك یدنده هلاك اولوب بعده مستحق
چیقلسه مستحق مستأجره تضمین ایتدیردكدنصكره مستأجرده موجره رجوع ایدر
كندی ملكیمی ایجار ایتدم دیوانی تغریر ایتدیكنه بناً بس مسئله نك تصویرنده
مرور ایتدیكی مثلاو ودیعه ایله دابهٔ مستأجره هلاك اولوب بعده مستحق
چیقلسه لر مستأجر ایله مودع ضامن اولدقلری مبلغی دافعه رجوع ایدرلر

عبارەدە اولی اولان اشباهك عبارەسی کبی رجعا علی الدافع بما ضمناه دیمك
ایدی عاریه ایله هبەدە قبض وانتفاع مستعیر ایله موهوب لهك کندی نفسلریچون
اولمغله معیر ایله واهبه رجوع ایدەمزلر یعنی استعارە وهبه اولنان نسنه
مستعیر ایله موهوب لهك یدلرندە هلاك اولوب ومستحق چیقلوب وتضمین
اولنسەلر تضمین اولنان مبلغله معیرە وواهبه رجوع ایدەمزلر ❊ ابوالسعود فی حاشیة
الاشباه ❊ الثانیة ان یکون فی ضمن عقد معاوضة کبایعوا عبدی اوابنی فقد
اذنت له ثم ظهر حرا اوابن الغیر رجعوا علیه للغرور ان کان الاب حرا والا فبعد
العتق وهذا ان اضافه الیه وامر بمبایعته ❊ ایکنجیسی غرورك عقد معاوضەکه
بیعدە اولمسیدر مثلا حر اولوب ویاغیرك ابنی اولان کمسەیە برکمسەنك کندی نفسنه
اضافتله بنم اشبو عبدمله ویااوغلومله مبایعه ایدك تحقیق بن کندویه اذن ویردم
دیوامر ایتمسی کبی امدی بوندە اب حر اولورسه غرورە بناءً مبایعه ایدنلر
کندویه رجوع ایدرلر واکر عبد اولورسه بعدالعتق کندویه رجوع ایدرلر
لکن اشبو غارە رجوع عبدی وابنی کبی کندی نفسنه مضاف قیلوب وانکله
مبایعه ایله امر ایتدیکنه نظرادر یعنی بوایکی شرطله مشروطدر ❊ ومنه اوبنی
المشتری اواستولد ثم استحقا رجع علی البائع بقیمة البناء والولد ❊ عقد معاوضەدە
غرور قبیلندندر مشترینك اشترا ایتدیکی دارە بنا احداث ایدوب وجاریه استیلاد
ایتدکدنصکرە مستحق چیقسەلر بایعه بنا تسلیم اولند قدنصکرە انك وولدك
قیمتیله رجوع ایدر ❊ ومنه ما یأتی فی باب الاستحقاق اشترنی
فانا عبد ارتهنی ❊ دخی کندودە غرور بولنوب وغارە رجوع اولنان
عقد معاوضه قبیلندندر باب الاستحقاقدە کە ذکرآتی عقدکه برکمسه بن عبدم
بنی اشترا ایلە دیوب برکمسه دخی آنی اشترا ایتدکدە حر چیقسه امدی بایع
حاضر اولورسه غارە برشی لازم کلمز واکر حاضر اولمزسه غارە غاردە بایعه رجوع
ایدر اکر قادر اولورسه بوندە غار هر نقدر بایعك امرنسنز کندونك دینی ادا
ایتدیسەدە تأدیه سندە مضطر اولمغله رجوع ایتدی یوقسه برکمسه امری
اولمقسزین برکسەنك دینی ادا ایتسه رجوع ایدەمز شارحه اولی اولان
بخلاف ارتهنی دیمك ایدی یعنی بن عبدم بنی رهن ایله دیسه صورت مشروحەنك
خلافنەدرکه رهن ایدوب بعدە حرظهور ایلسه مرتهن بهمه حال اوزرینه
برشیله رجوع ایدەمز راهن کرك حاضر اولسون وکرك غائب ❊ الثالثة
اذا کان الغرور بالشرط کما لوزوجه امرأة علی انها حرة ثم استحقت رجع علی
المخبر بقیمة الولد المستحق وسیجیء آخر الدعوی ❊ غرور ایله رجوعی موجب
اولان مواضع ثلاثەنك موضع ثالثی غرورك شرطله اولمسیکه مثلا برکسه مستحق

برکسەیە برعورتی حرەدر دیە رك تزویج ایتدکدنصکرە عورت مستحقه چیقلسه
مستحق ولدك قیمتیله مخبرکه مزوجدر اوزرینه رجوع ایدر بومسئله قریبا
دعوانك آخرندە کلور ❊ فروع هل ینتقل الرد بالتغریر الی الوارث استظهر
المصنف لاانتصر بحثهم بان الحقوق المجردة لاتورث قلت وفی حاشیة الاشباه لابن
المصنف وبه افتی شیخنا العلامة علی المقدسی مفتی مصر ❊ تغریر ایله رد
وارثه انتقال ایدرمی مصنف علیه الرحمه فقهانك حقوق مجردە میراث اولمز
دیو تصریحلرینه بناءً ظاهر اولان انتقال ایتمکدر دیدی زیرا اشبو تغریر
ایله رد دعواسی انجق مشیئت وارادە اولان عوضدن مجرد برحق اولمغله وارثه
انتقال تصور اولنمدی ومصنفك فرزند دلپسندلرینك اشباه اوزرینه اولان
حاشیه سندە مصر مفتیسی شیخمز علامه علی المقدسی انجق اشبو عدم انتقال
قولیله افتا ایتدی دیو مرسومدر ❊ قلت وقدمناه فی خیار الشرط معزیا
للدرر لکن ذکر المصنف فی شرح منظومته الفقهیة مایخالفه ومال الی انه یورث
کخیار العیب ونقله عنه ابنه فی کتابه معونة المفتی فی کتاب الفرائض وایده بما
فی بحث القول فی الملك من الاشباه قبیل التاسعة ان الوارث یرد بالعیب ویصیر
مغرورا بخلاف الوصی فتأمل ❊ شارح رحمه الله تعالی دیرکه اشبو عدم
انتقال قولنی دررە نسبت ایدەرك ماسبقدە بز تقدیم ایلدك لکن مصنف مرحوم
تحفة الاقران نام کندونك منظومه فقهیه شرحندە بوکا مخالف کلام ذکر
ایتدیکه تغریر ایله ردك وارثه انتقالنه میل ایلدی خیار عیبك میراث اولدیغی
کبی و مضمون مشروحی مصنفك اوغلو کندولرینك معونة المفتی نام تألیفلرینك
کتاب الفرائضندە مصنفدن نقل ایلدی وانی اشباهك قاعده تاسعه سندن
مقدمجه القول فی الملك بحثندەکی وارث عیبله مبیعی رد ایدر ومغرور اولور وصی
بونك خلافنه در مضمونیله تأیید ایلدی محط تأیید ویصیر مغرورا قولیدر یعنی
مورثنك غرریله کندولرینە مغرور اولورکه خیار غرر میراث اولوردیمك
اما وصینك طرفندە ملك اولمغین کندولری مغرور عد اولنمز وصی مودع منزله سندە
اولمغله کندویه رد مشروع اولمدی ❊ وقدمنا عن الخانیة انه متی عاین
مایعرف بالعیان انتفی الغرر فتدبر والله تعالی اعلم بالصواب ❊ خانیەدن نقلا
ماسبقدە ذکر ایتدککه برکسه قچانکه اشترا ایتدیکی شیدە عیانا معلوم
اولەجق شیئی معاینه ومشاهدە ایدرسه غرر منتفی اولور مثلا برصاع
سویق ایکی بطمان سمنه لت اولنمشدر دیە دك بیع ایدوب بعدە بربطمان سمنه
ملتوت اولدیغی مشتری یه ظاهر اولسه انی رد ایدەمز قصور کندودە اولمغله
زیراانك قلت وکثرتی معاینه ایله ظاهر اولور والله تعالی اعلم واستغفرالله العظیم

﴿(فصل)﴾

﴿ في التصرف في المبيع والثمن قبل القبض والزيادة والحط فيهما وتأجيل الديون ﴾ اشبو فصل مبيعده وثمنده قبل القبض تصرف وانلرده زياده وحط وديونی تأجيله دائر مسائل ومباحث فصليدر ﴿ (صح بيع عقار لا يخشى هلاكه قبل قبضه) من بائعه لعدم الغرر لندرة هلاك العقار حتى لو كان علوا او على شط نهر ونحوه كان كمنقول ﴾ عقارك هلاكی نادر اولمغله هلاكيله عقدك انفساخی غرری معدوم اولمغله هلاكی خوفی اولميان عقاری بايعندن قبضندن مقدم مشترينك بيعی صحيح اولدی بس هلاكی نادر اولميان علو وياشط نهر امثالی برشی اولورسه منقول كبی اولور ﴿ (فلا) يصح اتفاقا ككتابة واجارة و (بيع منقول) قبل قبضه ولو من بائعه كما سيجیء ﴾ امدی منقولی مشتری قبض ايتمدين هرنقدر كندی بايعنه دخی اولورسه ده بيعی صحيح اولمدی نتكم قريبا متنده ولو باعه قبله منه لم يصح قوانده كلور نتكم عبد مبيعی قبل القبض كتابته كسمك وايجار ايتمك اتفاقا صحيح اولمديغی كبی ﴿ (بخلاف) عتقه وتدبيره و (هبته والتصدق به واقراضه) ورهنه واعارته (من غير بائعه) فانه صحيح (على) قول محمد وهو (الاصح) والاصل ان كل عوض ملك بعقد ينفسخ بهلاكه قبل قبضه فالتصرف فيه غير جائز ومالا فجائز عينی ﴾ عبد مبيعی قبل القبض مشترينك عتق وتدبيری و بايعنك غيريه هبه‌سی وانی تصدق واقراضی ورهنی واعاره‌سی صورت مشرحه‌نك خلافنده‌در كه امام محمد قولی اوزره صحيحدر واصح اولان قولده بودر مصنفك من غير بايعه قوليله تقييدی بايعنه بيعك بالطريق الاولى صحتنه ايما ايچوندر اشبو امام محمد قولنك مقابلی امام ابی يوسفك عقود مشروحه‌نك عدم صحتی قوليدر بونلرده بيع واجاره كبی عقود تمليك اولديغنه بناً امام محمد رحمه الله تعالى نك صحتنه قائل اولمسنك وجهی تصرفات مشروحه‌نك انجق قبضله جائز اولوب و بايعك غيری قبضده مشتريدن نائب اولمغه صالح اولمغله مأمورك قبضی بحكم النيابة اولا كندونك قبضی اولور بعده تمليكا كندی نفسيچون قابض اولور اما مبيع بونلرك خلافنده‌در كه قبل القبض ملك افاده ايدر ومبيعی قبل القبض تمليكده فاسددر وقبل القبض مبيعی وصيتك صحتنده علما اتفاق ايتديلر وبو خصوصده اصل اصيل وقاعده وتفصيل بودر كه هر بر عوضكه مبيع وعين اولان اجرت كبی قبل القبض هلاكيله منفسخ اولور عقد ايله تمليك اولنورسه انده قبل القبض تصرف جائز دكلدر ومهر وعتق

على مال ودم عمددن بدل صلح كبی قبل القبض هلاكله منفسخ اولميان عقود ايله تمليك اولنمزسه انده قبل القبض تصرف جائزدر واشبو اصل انجق امام ابی يوسف رحمه الله تعالى قولنه مناسبدر امام محمد رحمه الله تعالى قولنه مناسب دكلدر ﴿ (و) المنقول (لو وهبه من البائع قبل قبضه فقبله) البائع (انتقض البيع ولو باعه منه قبله لم يصح) هذا البيع ولم ينتقض البيع الاول لان الهبة مجاز عن الاقالة بخلاف بيعه قبله فانه باطل مطلقا جوهرة ﴾ منقولی مشتری كندی بايعنه قبل القبض هبه ايدوب بايعده قبول ايدرسه بيع منتقض اولور اما هبه‌يی بايع قبول ايتمزسه هبه باطله اولوب بيع حالی اوزره صحيح اوله رق باقی قالور اما منقولی مشتری قبل القبض بايعنه بيع ايلسه اشبو بيعی صحيح اولميوب و بيع اول منتقض اولمز زيرا هبه‌دن مجازا اقاله اراده اولنور هبلی ذنبی واقلنی عثرتی دينلديكی كبی يعنی اقاله بغير لفظ الاقاله صحيحه اولور اما قبل القبض بايعنه بيعی بونك خلافنده‌در كه مجازا اقاله‌يه احتمالی اولمز بيع اقاله نك ضدی اولمغين بو مطلقا كرك بايعنه وكرك بايعنك غيريه باطلدر ﴿ قلت وفي المواهب وفسد بيع المنقول قبل قبضه انتهى ونفي الصحة يحتملهما فتدبر ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه مواهبده مسطوردر كه قبل القبض منقولی بيع فاسددر متنك لم يصح عباره‌سنك مشتمله اولديغی نفی صحت فساد ايله بطلانك ايكيسنه‌ده محتملدر لكن صورت مشروحه‌ده بيعك ايكی ركنی اولان عوضلر ثابتلر اولوب فساد انجق مبيعك هلاكيله عقدك انفساخی غرری جهتندن اولمغله ظاهر اولان فاسد اولمسيدر واكثريا فاسده باطل اطلاق اولنور ﴿ (اشترى مكيلا بشرط الكيل حرم) اي كره تحريما (بيعه واكله حتى يكيله) وقد صرحوا بفساده وبانه لا يقال لاكله انه اكل حراما لعدما لتلازم كما بسطه الكمال لكونه اكل ملكه ﴾ بركسه مكيلات نوعندن برشيئی كيل شرطيله اشترا ايلسه بلا كيل بيعی واكلی حرام اولديكه كراهت تحريميه ايله مكروه اولدی رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك كندوده ايكی صاعكه بايعله مشترينك صاعلری جاری اولميان طعامی بيعدن نهی ايتديكنه بناً اما اسباب ملكدن هبه ويا ارث ويا وصيتله مالك اولورسه قبل الكيل انده تصرف جائز اولور كيل شرطيله اشترا شو طعامی اون اولچك اولمق اوزره اشترا ايتدم ديمك كبی فقها بيع مز بورك فساديله وقبل الكيل طعامك آكلنه حرام اكل ايتدی ديلممكله تصريح ايتديلر فساد ايله حرمت بيننده تلازم اولمغين نتكم كمال رحمة الله عليه مز بور طعامی اكل ايدنه حرام اكل ايتدی زيرا ملكی اولان كندی نفسنك مالنی اكل ايلدی مضمونی بسط وبيان ايلدی نهايتی مأمور اولديغی كيلی تركله آثم اولدی سائر بيوع فاسده نك حكمی دخی

بنه بويله دركه قبض ايدوب وآكا مالك اولوب اكل ايدرسه كندويه حلال اولمز
لكن بوندن فهم اولنان هربر اكلى حلال اولميان نسنه‌يى اكل ايده نه حرام اكل
ايتدى ديلنمكدر ﴿ (ومثله الموزون والمعدود) بشرط الوزن والعد لاحتمال
الزيادة وهى للبائع بخلافه مجازفة لان الكل للمشترى وقيد بقوله (غيرالدراهم
والدنانير) لجواز التصرف فيهما بعد القبض قبل الوزن كبيع التعاطى فانه
لايحتاج فى الموزونات الى وزن المشترى ثانيا لانه صار بيعا بالقبض بعدالوزن
قنية وعليه الفتوى خلاصة ﴿ دراهم ودنانيرك غيرى وزن وعد شرطيله اولان موزون
ومعدود ده سابق الذكر مكيل كيدر قبل الوزن و العد انده تصرف حرامدر
بايعك ملكى اولان زياده احتماله مبنى امامجازفه بيع من بورك خلافنه در زيرا
انده مبيعك كليسى مشتر ينكدر انده زياده احتمال يوقدر وبيع با لتعاطيده كى كبى
دراهم و دنانيرده قبضدن صكره وزندن مقدم كندولرده تصرف جائزدر
موزوناتده ثانيا مشتر ينك وزننه احتياج يوقدر بعد الوزن قبضله بيع اولمغله
زياده احتمالى اولمز فتوى بوقولك اوزر ينه‌در ﴿ (وكفى كيله من البائع بحضرته)
اى المشترى (بعدالبيع) لاقبله اصلا وبعده بغيبته فلوكيله بحضرة رجل فشراه فباعه
قبل كيل لم يجز وان اكاله الثانى لعدم كيل الاول فلم يكن قابضا فتح ﴿ مبيعى بعد البيع
مشتر ينك حضورنده بايعدن كيل كفايت ايدر مبيع كيل واحد ايله معلوم اولمغله تسليم
تحقق ايدر بيعدن مقدم اصلا كه مشتر ينك كرك حضورنده وكرك غيبتنده
مبيعى كيل كفايت ايتمز حديث شريفله شرط اولان بايعله مشتر ينك صاعلرى بولنمغين
وياخود بعدالبيع مشتر ينك غيبتنده‌كى كيل كفايت ايتمز مشتر ينك علمى وتسليم تحقق
ايتديكندن امدى بر رجلك حضورنده مكيلا تدن برمبيع كيل اولنوب بعده انى اشترا
وقبل الكيل مكايله آنى بيع ايلسه بيعى من بور جائز اولمز هرنقدر مشترى ثانى انى
كيله لرسه‌ده زيرا اولكى اشترا ايتدكدنصكره كيل ايتديكندن كويا قبض ايتمش اولدى
﴿ (ولو كان) المكيل و الموزون (ثمنا جاز التصرف فيه قبل كيله ووزنه) لجوازه
قبل القبض فقبل الكيل اولى ﴿ مكيل وموزون ثمن اعتبار اولنورسه انى كيل
ووزن ايتمزدن مقدم انده تصرف جائز اولور قبل القبض ثمنده تصرف جائز اولمغله
قبضك تمامندن اولان كيلدن مقدم اولمسى بالطريق الاولى‌در ﴿ (لا) يحرم
(المذروع) قبل ذرعه (وان اشتراه بشرطه الا اذا افرد لكل ذراع ثمنا فهو)
فى حرمة ماذكر (كموزون) والاصل مامر مرارا ان الذرع وصف لاقدر فيكون
كله للمشترى الا اذا كان مقصودا واستثنى ابن الكمال من الموزون ما يضره
التبعيض لان الوزن حينئذ فيه وصف ﴿ مذروعات مقوله سندن اولان شيلرى
قبل الذرع استعمال حرام اولمز هرنقدر ارشو نلامق شرطيله اشترا اولنورسه‌ده

الا هر برذراع ايچون ثمن تعيين اولنورسه مارالذكر مذروع بيعك وسائر ملكه
مبتنى اولان هر بر تصرفك حرمتنده موزون كيدر بونده اصل وقاعده مرارا
مرور ايدن ذرعك ميعده وصف اولوب قدر اولمسيدر بس مذروعك كليسى
مشترينك اولور هرنقدر كندوده زياده دخى اولورسه ده الاذرع مقصود
اولوبكه هربر ذراع ايچون ثمن تعيين وتخصيص اولنورسه ثمنك ازديادى حقنده
ذرع قدره ملتحق اولورده بوصورتده مبيع ثوب مقدر اولور ابن كمال
موزوندن مصوغ مثلا وتبعيضك كندويه ضرر ويرديكى شيئى استثنا ايلدى
بوتقديرجه وزن كندوده وصف اولمغله انده قبل الوزن تصرف جائز اولور
هرنقدر وزن شرطيله اشترا ايدرسه‌ده ﴿ (وجاز التصرف فى الثمن)
بهبة اوبيع اوغيرهما لوعينا اى مشارااليه ولودينا فالتصرف فيه تمليكه
ممن عليه الدين ولو بعوض ولايجوز من غيره ابن ملك (قبل قبضه) سواء
(تعين بالتعين) كمكيل(اولا) كنقود فلو باع ابلابدراهم اوبكر رجاز اخذ
بدلهما شيئا آخر ﴿ ثمن مكيل كبى كرك تعيينله متعين اولسون وكرك نقود كبى
اولمسون كندوبى قبضدن مقدم كندوده هبه ويابيع امثالى سائر اجاره
ووصيت كبى شيلرايله تصرف جائز اولور اكر ثمن عينكه مشار اليه اولان
دراهم ودنانيرك غيرى كرك قيمى وكرك مثلى نسنه اولورسه واكر دين اولورسه انده
تصرف انى دين كندونك اوزرنده اولان مديونه تمليكله درتمليكده كرك عوضله اولسون
مثلا بايعك مشتريده اولان ثمنى مقابلنده كندودن برنسنه اشترا ايتمسى
مثللو كرك عوضسز اولسون كندويه ثمنى هبه وياتصدق كبى امدى بايع
مشترى‌يه ثمنى هبه ايدرسه قبضه محتاج اولمغين مجرد هبه ايله اكا مالك اولور
دينى دين كندونك اوزرنده اولميان غيرى كسه‌يه تمليك جائز اولمز الا انى
قبضه تسليط ايدرسه اولور نيجانكه بركسه برمقدار دراهم ويابغدايدن براوليچك
مقابلنده برراس دوه بيع ايلسه انلرك بدلنه اخر نسنه اخذى كندويه جائز اولور
﴿ (وكذا الحكم فى كل دين قبل قبضه كمهر واجرة وضمان متلف) وبدل خلع
وعتق بمال وموروث وموصى به والحاصل جواز التصرف فى الاثمان والديون
كلها قبل قبضها عينى (سوى صرف وسلم) فلا يجوز اخذ خلاف جنسه لفوات
شرطه ﴿ مهر واجرت وتلف اولان نسنه‌نك قيمتى وخلع وعتق بدلى وميراث
ووصيت كبى صرف وسلمك ماعداسى هر ديننده قبل القبض حكم بنه بويله در آنده قبل القبض
تصرف مشروعدر خلاصه كلام عقودده بولنان اثمان وديونك كليسنده قبل القبض
تصرف جائزدر الا صرف فله سلمده مقبوضنده عين مبيع حكمى اولوب مبيعده ده
قبل القبض تصرف اولمغين وكندولرده شرط اولان قبل الافتراق بدل صرف

رأس مال سلمی قبض فوت اولمغله قبل القبض تصرف جائز اولمدی اوضح
اولان وضمان متلف بدلنه وقیمة متلف وعتق بمال ترکیبنده بمال لفظنی حذف
وبدلی کندویه تسلیطابله ابراد ایدی وفلایجوز اخذ خلاف جنسه بدلنداولی اولان
فلایجوز التصرف فیه دیمك ایدی ﴿(وصحت الزیادة فیه) ولومن غیر جنسه
فی المجلس اوبعده من المشتری اووارثه خلاصة ولفظ ابن ملك اومن اجنبی
(ان) فی غیر صرف و (قبل البائع) فی المجلس فلو بعده بطلت خلاصة وفیها
لوندم بعد مازاد اجبر (وکان المبیع قائما) ﴾ صرفك غیریده مجلس زیادەده
بایع زیادەیی قبول ومبیعده قائم وموجود اولورسه ثمنده زیاده صحیحه اولور
اکر مجلسدن صکره قبول ایدرسه زیاده باطله اولور وزیادە مجلسده ومجلسدن صکره
مشتریدن ویاوارثندن ویااجنبیدن هرنقدر ثمنك خلاف جنسندن اولسه ده اولور
صرفده ثمنی زیاده وحط جائز اولمز ربااولمغله بنه خلاصەده مرسومدرکه مشتری
زیاده ایتدکدنصکره نادم اولسه ادایه جبر اولنور لکن زیاده اجنبیدن اولدیغنه
نظرا اکر مشتری نك امریله اولورسه مشتری نك اوزرینه واجبه اولور
واکر امرنسز اولورسه اجازت ویرسه بنه کندویه لازم اولوریوقسه باطله اولور
متنده صح بدلنه لزم دینلسه اولی اولور ایدی زیرا زیادە لازمه اولور حتی مشتری
بردفعه زیاده ایتدکدنصکره نادم اولوب امتناع ایتسه جبر اولنور ﴿ فلاتصح
بعد هلاکه ولوحکما علی الظاهر بان باعه ثم شراه ثم زاده زاد فی الخلاصة وکونه
محلا للمقابلة فی حق المشتری حقیقة فلو باع بعدالقبض اودبر اوکاتب اوماتت الشاة
فزادلم یجزلفوات محل البیع بخلاف مالوآجر اورهن اوجعل الحدید سیفا
اوذبح الشاة لقیام الاسم والصورة وبعض المنافع ﴾ بس ثمنك زیاده سنده
مبیعك قیامی لازم اولدیسه هلاکندنصکره زیاده صحیحه اولمز
هرنقدر ظاهر روایت اوزره حکماده اولورسه حکما هلاك مبیعی مشترینك
بیع ایدوب بعده اشترا بعده اندە ثمنی زیادەسی کبی زیرا بونده
اختلاف ایدی اختلاف سلعه کیدر عدم اشترا صورتنده عدم زیاده بالطریق
الاولیدر خلاصه صاحبی ثمنك زیاده سنك صحتنه مشتری حقنده مبیعك زیادۀ
ثمنه مقابله یه محل اولمسنی زیاده ایلدی امدی مشتری مبیعی قبض ایتدکدنصکره
دیکره بیع ویاتدبیره وکتابته کسوب ویاشات فوت اولوب بعده ثمن زیاده اولسه
جائز اولمز محل بیع فوت اولمغله مبیع حنطه اولوب مشتری انی اوکودوب دقیق
ویادقیق اولوب آنی خبز ایلسه حکم بنه بویله درکه مبیع زیادۀ ثمنه
مقابل اولمامش اولور امامبیعی مشتری ایجار ویارهن ویامبیع حدید اولمغله
سیف یاپوب ویا قیونی ذبح ایلسه صورة مشروحه نك خلافنده درکه مبیعده

(اسم)

اسم وصورت وبعض منافع قائم اولمغله مشتری حقنده مقابله یه محل اولمش اولور
لکن سیف صورتنده تبدل ایدر ﴿ (و) صح (الحط منه) ولو بعد هلاك المبیع
وقبض الثمن ﴾ ثمندن حط وتنزیلده صحیح اولور هرنقدر معبیك هلاکندن
وثمنك قبضندنصکره اولورسه ده ﴿ (و) الزیادة والحط (یلتحقان باصل العقد)
بالاستناد فبطل حط الکل واثر الالتحاق فی تولیة ومرابحة وشفعة واستحقاق
وهلاك وحبس مبیع وفساد صرف لکن انما یظهر فی الشفعة الحط فقط ﴾
زیاده ایله حط حین عقده مستند اوله رق ملتحق اولورلر بس حط اصل عقده
ملتحق اولدیسه ثمنك کلیسنی حط کی ویا بیع بلا ثمن اولمغله باطل اولدی
هبه دکلسه تجارته منافی اولور دخی التحاق مشروح تولیه ومرابحه وشفعەده
تاثیر ایدوب وظاهر اولورکه زیاده ده بایع رأس مال ایله زائدك کلیسی اوزره
وحطده بعدالحط باقی اوزره تولیه ومرابحه ایدر وشفیع شفعه ده بعدالحط
باقی قلان ثمنله اخذایدر واستحقاقده ظاهر اولورکه مبیع مستحق چیقلورکه مشتری ثمنك
کلیسیله بایعه رجوع ایدر ومستحق بیعه اجازت ویرسه ثمنك کلیسنی اخذ ایدر
وهلاکده وحبس مبیعده وصرفك فسادنده تأثیر ایدرکه بایع مبیعی زیادەیی
قبض ایده نه دك حبس ایدر صرفك فسادی صورتی مثلا برکیسه متساویة
دراهمی دراهم مقابلی بیع بعده متعاقدینك بری زیاده ویاحط ایدوب ودیکری
قبول ورنیاده ده زائدی وحطده مردودی قبض ایلسه عقد فاسد ده کیدر
کانه بایعله مشتری ابتدا او یلجه عقد ایتمش اولورلر لکن شفعه ده التحاقك
ظهوری انجق حط صورتنده اولور شفیعه زیاده لازم اولمز زیرا بونده کندونك
بیع اول ایله ثابت اولان حقنی ابطال واردر بوکا ایسه بایعله مشتری قادر دکلمردر
﴿ (و) صحت (الزیادة فی المبیع) ولزم البائع دفعها (ان) فی غیر سلم زیلعی و
(قبل المشتری و) تلتحق) ایضا (بالعقد فلو هلکت الزیادة قبل قبض سقط حصتها
من الثمن) وکذا لوزاد فی الثمن عرضا فهلك قبل تسلیمه انفسخ العقد بقدره قنیة ﴾
سلمك غیریده مشتری قبول ایدرسه مبیعده زیاده صحیحه وانی بایعه دفع لازم اولور
امدی مسلم فیهده زیاده مشروعه اولمز ثمنك زیاده سنده اولدیغی کبی بودخی
عقده ملتحق اولور امدی قبل القبض زیاده هلاك اولورسه ثمندن حصه سی
ساقطه اولور بنه بویله مشتری ثمنده برمقدار عرض زیاده ایتمکله انی تسلیمدن مقدم
هلاك اولورسه آنك مقدارنجه ده عقد منفسخ اولور مثلا یوز درهمه برشی
اشترا وتقابض دنصکره مشتری اللی درهم قیمتلو برعرض زیاده وقبل التسلیم
هلاك اولسه مبیعك ثلثنده عقد منفسخ اولور ﴿ (ولا یشترط للزیادة هنا
قیام المبیع) فتصح بعد هلاکه بخلافه فی الثمن کمامر ﴾ اشبو مبیعده زیاده
صورتنده مبیعك قیامی زیاده ایچون اولمز زیاده قائم وموجود اولان ثمن مقابلنده

اولمغله مبيعك هلاكند فصكره دخى زياده صحيحه اولور ثمنده زياده بونك خلافنه
در كه انده مبيعك قيامى لازمدر تتكم ماسبقده متنك وكان المبيع قائما قولنده
مرور ايلدى شارحك بخلافه تركينده اولى اولان تأنيثله بخلافها تعبيرى ايدى
﴿ (ويصح الحط من المبيع ان) كان المبيع (دينا وان عينا لا) يصح لانه اسقاط
واسقاط العين لايصح بخلاف الدين فيرجع بما دفع فى برائة الاسقاط لافى برائة
الاستيفاء اتفاقا ولو اطلقها فقولان ﴾ مبيعدن حط صحيح اولور اكر مبيع دين
اولور سه واكر عين اولور سه اولمز حط اسقاط اولوب عينك اسقاطى صحيح
اولمغين محيطده مرسومدر كه بركسه معين براولجك بغدايى اشترا وبايعدن
آنك ربعنى قبل القبض حط ايلسه جائز اولمز عين اولمغله اسقاطى صحيح اولمغين
اما بركومه‌دن براولجه‌كى لا على التعيين اشترا وقبل القبض ربعنى حط ايلسه
جائز اولور دين اولمغله حطى مشروع اولديغنه بناً دينده مسلم فبهده داخل اولور
دين صورة مشروحه‌نك خلافنه‌در كه انك اسقاطى جائزدر امدى
اشبو برائت اسقاط قبيلندن اولان ديندن مشترى دفع ايتديكى مبلغى اتفاقا
رجوع ايدر استيفاده رجوع ايتمز زيرا برائة اسقاط ذمتندن دينى اسقاط ايدر
اما برائة استيفا بونك خلافنه‌در برائة اسقاطك مثالى اسقطت وحططت وابرأت
برائة اسقاط كبى برائة استيفانك مثالى ابرأنك برائة استيفاء وقبض كبى دينك
اسقاطنك صحيح اولمسنك وجهى بودر كه دين بعد القضاء دخى مشترينك
ذمتنده باقيدر زيرا مشترينك قضا وادا ايتديكى كندونك اوزرينه
واجب اولان دينك عينى دكلدر كه حتى ذمتنده برشى قالميه
بلكه مثليدر امدى دين ذمتنده حالى اوزره قالمش اولور شو قدر واركه
مشترى اول دينله مطالبه اولنمز كندونكده بايعك ذمتنده انك مثلى مبلغى
اولمغله ﴿ افاده فى البحر ﴾ ابرايى بايع مطلق اوله‌رق ذكر ايدوب برائة اسقاط وياستيفا ايله
تقييد المسه بس بونده ايكى قول واردركه رجوع وعدم رجوعدر ﴿ واما
الابراء المضاف الى الثمن فصحيح ولو بهبة او حط فيرجع المشترى بما دفع على
ماذكره السرخسى فيتأمل عند الفتوى بحر قال فى النهر وهو المناسب للاطلاق ﴾
ثمنه مضاف اولان ابراهر نقدر هبه وياحط تعبيريله‌ده اولورسه صحيحدركه
استيفاى ثمندن بايع برى اولور حتى امام سرخسى عليه رحمة القدسينك
ذكر ايتديكنه كوره مشترى ويرديكى ثمنله بايعه رجوع ايدر امدى مفتى فتوى
زماننده تأمل ايدر شيخ الاسلامك سابق الذكر ايراده‌كى تفصيليله امام سرخسينك
قولى ميانلرينى توفيق ايده نهرده اشبو امام سرخسينك قولى اطلاقه مناسبدر
ديدى ظن ايدرمكه فقهانك صحت برائتى بروجه اطلاق بيانلرى مراددر

وظاهر اولان شيخ الاسلامك تفصيلدر زيرا ثمنى سابقيدر كندويه بردفعه ادا
ايدوب بعده بايع مشترى يى برائة قبض واستيفا ايله ابرا ايتسه بس نه كيفيتله
مشترى‌يه رجوع ثابت اولور زيرا بايعك مرامى سنك اوزركده‌كى حقمى
قبض واستيفادن نشئت ايدن برائت‌لەسنى ابرا ايتدم ديمكدر ﴿ وفى البزازية
باعه على ان يهبه من الثمن كذا لا يصح ولو على ان يحط من ثمنه كذا جاز
للحوق الحط باصل العقد دون الهبة ﴾ وبزازيه‌ده مرسومدركه بركسه
برنسنه‌يى ثمندن شومقدارينى كندويه هبه ايتمك اوزره بيع ايلسه بيع مزبور
صحيح اولمز عقدك اقتضا ايتمديكى شرط اولمغله واكر ثمندن شو مقدارينى
حط وتنزيل اوزرينه بيع ايدرسه جائز اولور حط اصل عقده لاحق اولوب
هبه اولمديغنه بناً كانه ابتداً بعد الحط باقى قلان مبلغه بيع ايتمش اولور
﴿ (والاستحقاق) لبائع او مشتر او شفيع (يتعلق بما وقع عليه العقد و) يتعلق
(بالزيادة) ايضا فلو رد بنحو عيب رجع المشترى بالكل ﴾ بايع حقنده استحقاقكه
ثمنده‌و يا مشترى ايچون استحقاقكه مبيعده استحقاق ويا شفيع ايچون استحقاق
عقد كندى ايچون واقع اولان مزيد عليهله زياده قلنان نسنه‌نك ايكيسنه
بردن تعلق ايدر امدى مبيع خيار عيب ويارؤيت وياشرطله رد اولنسه
مشترى مزيد ومزيد عليهك كليسيله رجوع ايدر

﴿ فى بيان عدم تأجيل القرض ﴾

﴿ (ولزم تأجيل كل دين) ان قبل المديون (الا) فى سبع على مافى مداينات
الاشباه بدلى صرف وسلم وثمن عند اقالة وبعدها وما اخذ به الشفيع ودين الميت
والسابع (القرض) ﴾ مديون قبول ايدرسه دينك كليسنى تأجيل لازم اولور
الاشباهك مداينانتده ذكر اولنديغى وجه اوزره يدى محلده تأجيل
مشروع اولمز اولا بدل صرفده مجلس عقدده قبض شرط اولمغله وبدل
سلمده كه رأس مال سلمده زيرا مسلم فيه البته تأجيل اولنور وحين اقاله‌ده
واقاله‌دنصكره مشترينك بايعه ثمن حقنده تأجيلى مشروع دكلدر وشفيعك
اخذ ايتديكى عقارك ثمنى مشترى تأجيل ايلسه ينه جائز اولمز دخى ميتك
دينى ايچون ورثه‌يه تأجيل اولنمز يدنجيسى قرضدر يعنى بونده دخى تأجيل
مشروع دكلدر زيرا قرض ابتداً اعاره وصله در واعاره لفظيله‌ده اولور
وصى وولى كبى تبرعه اهل اوليان كسه‌لر اكامالك اوله‌مزلر وعاريه‌ده
توقيت اولمز معير هر نه زمان ديلرسه عاريه‌يى استرداد ايدر ﴿ فلا يلزم

﴿ تأجيله (الا) فى اربع (اذا) كان مجحودا اوحكم مالكى بلزومه بعد ثبوت اصل الدين عنده اواحاله على آخر فأجله المقرض اواحاله على مديون مؤجل دينه لان الحواله مبرئة والرابعة الوصية (اوصى بان يقرض من ماله الف درهم فلانا الى سنة) فيلزم من ثلثه ويسامح فيها نظرا للموصى ﴾ امدى قرضك تأجيلى لازم اولمز يعنى استقراضده مدت معلومه ايله تأجيل اولنسه تأجيل ثابت اولماز مقرض فى الحال مطالبه ايدر الادرت محلده قرضده تأجيل مشروع اولور اولا دين جحد وانكار اولنمش اولورسه مثلا مديون داينه دينى سكا اقرار ايتم حتى بكا برمدت وعد ويروب وبابرمقدارينى حط وتنزيل ايتمدكجه ديوب اول دخى ايشلسه صحيح اولور فى الحال مطالبه‌دن برى اولور وياخود مالكى المذهب برقاضى كندونك حضورنده اصل دين ثابت اولدقدنصكره تأجيلك ثبوتى ايله حكم ايلسه وياخود قرضى مستقرض آخر كسه‌يه احاله اكاده مقرض تأجيل ايلسه وياخود دينى مؤجل اولان مديون اوزرينه حواله ايلسه اشبو صورتلرده قرضى تأجيل مشروع اولور حواله محيلى دينندن برى قيلر اصل دين محال عليه اوزرينه انتقال ايدر اول ايسه مؤجل ايدى دردنجيسى وصيتدركه مثلا بركمسه كندى مالندن فلان كمسه‌يه برسنه‌يه‌دك بيك درهم اقراضله وصيت ايلسه ثلثدن لازم اولور وصيتده موصى‌يه حرمة مسامحه اولنور ﴿ (اواوصى بتأجيل قرضه) الذى له (على زيد سنة) فيصح ويلزم والحاصل ان تأجيل الدين على ثلاثة اوجه باطل فى بدلى صرف وسلم وصحيح غير لازم فى قرض واقالة وشفيع ودين ميت ولازم فيما عدا ذلك واقره المصنف وتعقبه فى النهر بان الملحق بالقرض تأجيله باطل ﴾ وياخود بركمسه كندونك زيد اوزرينه اولان قرضنك برسنه تأجيليله وصيت ايلسه بس تأجيل صحيح ولازم اولور خلاصهٔ كلام دينك تأجيلى اوچ وجه اوزرينه بدل صرفده وسلمده باطلدر قرضده واقاله‌ده وشفيعده ودين ميتده صحيح غير لازمدر مزبورلرك ماعداسنده لازمدر مضمون مشروحى مصنف عليه الرحمه اقرار وصاحب نهر مصنفه اعتراض ايتديكه قرضه ملحق اولان اقاله وشفيع ودينك تأجيلى باطلدر لكن نهرده‌كى اعتراض بحرده‌در ﴿ قلت ومن حيل تأجيل القرض كفالته مؤجلا فيتأخر عن الاصيل لان الدين واحد بحر ونهر فهى خامسة فاحفظ ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه قرضك تأجيلى حيله‌لرندندر قرضه براخر كمسه‌نك مؤجلا كفيل اولمسى بس دين واحد اولمغله اصيلدنده تأخرايدرده مؤجل اولوررامدى بو بشنجيدرايمدى بوحفظ اولنه ﴿ وفى حيل الاشباه حيله تاجيل دين الميت ان يقر الوارث بانه ضمن ماعلى الميت فى حياته مؤجلا الى كذا

ويصدقه الطالب انه كان مؤجلا عليهما و يقرا لطالب بان الميت لم يترك شيأ والا لامرا لوارث بالبيع للدين وهذا على ظاهر الرواية من ان الدين اذا حل بموت المديون لايحل على كفيله قلت وسيجىء آخر الكتاب انه لوحل بموته اواداه قبل حلوله ليس له من المرابحة الابقدر مامضى من الايام وهوجواب المتأخرين ﴾ اشباهك حيلنده مرسومدركه ميتك دينتك تأجيلنك حيله‌سى وارثك ميتك اوزرنده‌كى دينه ميتك حال حياتنده فلان مدته قدر مؤجل اوله‌رق بن كفيل اولدم ديو اقرار وصاحب حقك دينك كفيلك واصيلك اوزرلرينه مؤجل اولديغنى تصديق وميتك برشى ترك ايتمديكنى اقرار ايتمسيدر زيرا برشى ترك ايتمش اولورسه وارث دين ايچون انك بيعيله امراولنور بوظاهر روايت اولان قول اوزره دركه مديونك موتيله دين حلول ايتسه كفيلك اوزرينه دين حال اولمز شارح رحمه الله تعالى ديركه كتابك آخرنده قريبا كلوركه مديونك موتيله مؤجل اولان دين حال اولوب وياخود وقتى حلول ايتمدين انى تأديه ايلسه كندويه مرابحه‌دن اخذ اولنه‌جق انجق مضى ومرور ايدن ايام قدريله مشروع اولور متأخرينكده جوابى بودر يعنى بركمسه سرمايه‌سى مثلا اللى درهم اولان برمتاعنى برماه وعديله بروجه مرابحه اللى درت درهمه بيع ايدوب بس قبل حلول الاجل مثلا اون بش كون مرورنده مشترى وفات ايتسه ويادينى ادا ايتسه ربحدن مرور ايدن ايامه اصابت ايدن ايكى درهمى ويرر والله تعالى اعلم واستغفرالله العظيم

﴿ (فصل فى القرض) ﴾

قرض قافك فتحيله وكسريله‌ده لغتدر بومقامده آتيانك مناسبتى ماقبلنده‌كى مصنفك دينك كلسنك تأجيلى لازم اولوب الاقرضك اولمسيدر ﴿ (هو) لغة ماتعطيه لتتقاضاه وشرعا ماتعطيه من مثلى لتتقاضاه وهو اخصر من قوله (عقد مخصوص) اى بلفظ القرض ونحوه (يرد على دفع مال) بمنزلة الجنس (مثلى) خرج القيمى (لاخرليرد مثله) خرج نحوود يعة وهبة ﴾ قرض لغتده المق ايچون ويرديكك نسنه در قيمى اولسون ويامثلى اولسون وكرك عينى استرداد ايتسون وكرك مثلنى وانسانك سلفده ايشلديكى اسائت ويااحسان اكاده اطلاق اولنور وشرعده كندوبى تقاضى ايتمك ايچون ويرديكك مثلى‌يه دينرز اشبو تعريف مصنفك ذكر وبيان ايتديكى تعريفكه قرض شرعده كندونك مثلنى رد ايتمك ايچون مثلى اولان مالى آخره دفع اوزره وارد اولان قرض لفظى

مثلاو تعبیره مخصوص عقددر قولندن پك مختصردر مصنفك یردعلی دفع مال قولی جنس
منزله سنده در مثلی قولی ایله قیمی خارج قالدی لیرد مثله قولی ایله ودیعه وهبه امثالی شیلر
خارج قالدی هبه وصدقه کبی شیده اصلا برشی رد اولنمز ﴾ (وصح) القرض (فی مثلی)
هوکل مایضمن بالمثل عند الاستهلاك (لافی غیره) من القیمیات کحیوان وحطب
وعقار وکل متفاوت لتعذر رد المثل ﴾ مثلیده که هر براستهلاك وقتنده مثله تضمین اولنان
مکیلات وموزونات ویمورطه کبی عدد متقاربده قرض صحیح ومشروع اولدی
ذوات امثال اولمیان مثلینك غیری حیوان وحطب وعقار وثیاب وهر بقاون
وقاربوز امثالی عدد متفاوتده قرض صحیح اولمز مثلنی رد متعذر اولمغله قرضی
جائز اولان هر بر نسنه یی عاریه الـمق قرضدر قرضی مشروع اولمیان شیلری اعاره
عاریه در ﴾ واعلم ان المقبوض بقرض فاسد کمقبوض ببیع فاسد سواء فیحرم
الانتفاع به لابیعه لثبوت الملك جامع الفصولین ﴾ معلوم اولسونکه منزل امثالی
نسنه لری استقراض کبی قرض فاسد ایله مقبوض بیع فاسد ایله مقبوض کبی
حکمده برابر در امدی کندی ایله انتفاع حرام اولور انده طرف شارعدن اذن
اولمغین هر نقدر متعاقدان اکاراضی اولورلرسه ده ملك ثابت اولمغله بیع فاسد ایله
بیع اولنان نسنه نك بیعی حرام اولمدی ﴾ (فیصح استقراض الدراهم والدنانیر
وکذا) کل (مایکال اویوزن اویعد متقارب فاصح استقراض جوز وبیض) وکاغد
عددا (ولحم) وزنا وخبز وزنا وعددا کما سیجیء ﴾ امدی دراهم ودنانیرك
وهر برکیل ویاوزن اولنان ویاعددی متقاربدن عد اولنان نسنه لری
استقراض صحیح ومشروع اولور بس جوز ویمورطه وکاغدی عددا ولحمی وزنا
وخبزی وزنا وعددا استقراض صحیح اولدی تکم قریبا کلور فقها کاغدك
جودتی وبربرندن تو عاماز بادەسنی اعتبار ایتمدیلر هندیه ده خانیه دن ظهیریه دن
وکافیدن نقلا مرسومدرکه فتوی اکمك وزنا استقراضنك جوازنه در عددا
استقراضنه دکلدر وبو امام ثانی قولیدر ﴾ (استقرض من الفلوس الرائجة
والعدالی فکسدت فعلیه مثلها کاسدة) و (لا) یغرم (قیمتها) وکذا کل
مایکال ویوزن لمامر انه مضمون بمثله فلا عبرة بغلائه اورخصه ذکره فی المبسوط
من غیر خلاف وجعله فی البزازیة وغیرها قول الامام وعند الثانی علیه قیمتها یوم
القبض وعند الثالث قیمتها فی آخر یوم رواجها وعلیه الفتوی ﴾ برکسه فلوس رائجه
ودرهمی استقراض ایتدکدنصکره انلره کسادطاری اولسه کندویه کاسدة انلرك مثلنی
قیمتلرینی ضامن اولمز عنایه نك فقهاء ماوراء نهردر همه عدلی تسمیه ایدرلر
دیدیکنه نظرا عدالی عدلینك جمیدر عینك فتحیله عدله کسریله مثل معنا سنه
اولان عدله نسبتی محتملدر بنه بویله ماسبقده مکیلات وموزونات مثللریله

مضمونلردر دیومرور ایتدیکنه نظرا هر برکیل ووزن اولنور شیلری برکسه
استقراض ایتدکدنصکره انلره غلا ورخص طاری اولسه اوجوزلوغنه
وبهالولغنه اعتبار اولنمز کندویه مثللرینی ادا لازم اولور اکر بلدهٔ واحده ده
اولورسه متنده کی مثلینك وجوبی مضمونتی مبسوطده خلاف بیانسز بومنوال مشروح
ذکر وبیان ایتدی بزازیه ده وسائر معتبراتده مضمون مشروحی امام اعظم
رحمه الله تعالی قولی قلدیلر امام ثانی علیه رحمة الصمدانی نزدنده کندویه
آنك یوم قبضده کی قیمتنی تادیه لازمه در هندیه نك محیطدن نقلنده کوره زمانه من
مشایخی امام ابی یوسف قولیله افتا ایدردیلر وصوابه اقرب اولان فی زماننا مشار
الیهك قولیدر امام ثالث قتنده صورت مشروحه ده رواجی کوننك آخرنده کی
قیمتی لازمه اولور ﴾ قال وکذا الخلاف اذا (استقرض طعاما بالعراق فاخذه
صاحب القرض بمکة فعلیه قیمته بالعراق یوم اقتراضه عند الثانی وعند الثالث
یوم اختصما ولیس علیه ان یرجع) معه الی العراق فیأخذ طعامه ﴾ مصنف مرحوم
خلاف بنه منوال مشروح اوزره در دیدی اکر برکسه عراقده برازطعام
استقراض ایدوب صاحب قرضك مقرض مکهٔ مکرمه ده آندن اخذنی مراد ایلسه
امدی امام ثانی عندنده عراقده استقراض ایتدیکی کونده کی قیمتی کندویه تادیه
لازمه در امام ثالث نزدنده مخاصمه ایتدکلری کونده عراقده کی قیمتی لازمه اولور
کندویه مقرضله برابر عراقه عودت ایدوب انده طعامنی اخذ لازم دکلدر
لکن بو یوم قبضله یوم خصومتده کی قیمت مختلفه اولدیغنه نظرا ظاهر اولور
اما قیمت متحده اولورسه امر ظاهردر ﴾ (ولو استقرض الطعام ببلد الطعام
فیه رخیص فلقیه المقرض فی بلد الطعام فیه غال فاخذه الطالب بحقه فلیس له
حبس المطلوب ویؤمر المطلوب بان یوثق له) بکفیل (حتی یعطیه طعامه فی البلد الذی
اخذ منه) ﴾ برکسه کندوده طعام اوجوز اولان بلده ده برمقدار طعام استقراض
ایتدکدنصکره مقرض کندویه طعام کندوده غالی بهالو اولان بلده ده
ملاقی اولمغله بس حقنی مطالبه ایلسه مطلوبی حبس ایتدیره مز غائی مستقرض
کندویه اعتماد اولنور برکفیل ویرمکله امر اولنور حتی طعامنی کندوده
اخذ ایتدیکی بلده ده کندویه اعطا ایده ﴾ (استقرض شیئا من الفوا که کیلا
او وزنا فلم یقبضه حتی انقطع فانه یجبر صاحب القرض علی تأخیره الی
مجیء الحدیث الا ان یتراضیا علی القیمة) لعدم وجوده بخلاف الفلوس اذا کسدت
وتمامه فی صرف الخانیة ﴾ برکسه فوا کهدن برمقدار اوزوم ویا اریك ویازردالو
امثالی شیلری کیل ایله ویاوزنله استقراض ایدوب بعده آنی مقرضه تقبیض
ایتدیرمسه یعنی دفع ایتمدین مثلی منقطع اولسه امدی حق صاحبی یکیسی کلنه دك

تأخيريله جبر اولنور الامثلى بولنمغين قيمتنى اخذه متراضى اولور لرسه اولده اولور اما فلوس كاسده بونك خلافنه دركه موجوده اولمغله انك مثلنى اخذ ايدر امافا كهه ناموجوده در اشبو بحثك تمام وتفصيلى خانيه‌نك صرفنده مرسومدر ﴿(ويملك) المستقرض (القرض بنفس القبض عندهما) اى الامام ومحمد خلافا للثانى فله ردالمثل ولو قائما خلافا له بناء على انعقاده بلفظ القرض وفيه تصحيحان وينبغى اعتماد الانعقاد لافادته الملك للحال بحر فجاز شراء المستقرض القرض ولو قائما من المقرض بدراهم مقبوضة فلو تفرقا قبل قبضها بطل لانه افتراق عن دين برازية فليحفظ﴾ امام اعظم وامام محمد رحمهما الله تعالى نزدلرنده مستقرض قرض ايتديكى نسنه‌يه نفس قبضله مالك اولور امدى قرض اولنان شئ هرنقدر قائم وموجود اولورسه‌ده مستقرض ايچون انك مثلنى رد جائزدر امام ثانيچون اختلاف واردر مشار اليه قتنده نفس قبضله مالك اولمز ومادام موجود اولدقجه عينى ردايدر مثلنى ايده مز بدون الاستهلاك مجرد لفظ قرضله منعقد اولديغنه بناً بو مسئله‌ده ايكى تصحيح واردر لكن لايق وسزا وار اولان انعقاد قولنه اعتماد ايتمكدر انعقاد فى الحال عينه مالكيت افاده ايتمكله بس مستقرض قرضه مالك اولديسه انى مقرضه ثمن مقبوض مقابلى بيع جائز ومشروع اولور هرنقدر قرض قائم وموجود اولورسه‌ده امدى قبل نقد الثمن مفترق اولورلرسه بيع مشروح باطل اولور افتراق عن دين اولمغله ﴿(اقرض صبيا) محجورا (فاستهلكه الصبى لايضمن) خلافا للثانى (وكذا) الخلاف لوباعه اواودعه ومثله (المعتوه ولو) كان المستقرض (عبدا محجورا لايؤاخذ به قبل العتق) خلافا للثانى (وهو كالوديعة) سواء خانية﴾ بركمسه صبى محجوره برمقدار نسنه قرض ويروب اول دخى آنى استهلاك ايلسه ضامن اولمز امام ثانيچون اختلاف واردر انك عندنده ضامن اولور بنه بويله صبى‌يه برشى بيع ويا ايداع ايتمكله صبى انلرى استهلاك ايلسه ضامن اولمز اختلاف امام ثانيچوندر متنده‌كى وهو كالوديعة‌يى بونده‌كى اواودعه قولى تكراردر اكا حاجت يوقدر ومعتوهده صبى كبيدر مستقرض عبد محجور اولورسه قبل العتق قرضله مؤاخذه اولنمز امام ثانى فى الحال مؤاخذه اولنور بيوردیلر قرضده وديعه كبيدر انكله برابردر ﴿وفيها (استقرض من آخر دراهم فاتاه المقرض بها فقال المستقرض القها فى الماء فالقاها قال محمد لاشئ على المستقرض) وكذا الدين والسلم بخلاف الشراء والوديعة فانه بالالقاء يعد قابضا والفرق ان له اعطاء غيره فى الاول لاالثانى وعزاه الغريب الرواية﴾ وخانيه‌ده

خانيه‌ده مرسومدركه بركمسه برآخر كمسه‌دن برمقدار درهم استقراض ايتمكله مقرض آنى كتورد كده مستقرض صويه القا ايله ديمكله اودخى صويه القا ايلسه امام محمد رحمه الله تعالى مستقرضه برشى لازم كلمز ديدى دين وسلمك رأس مالى دخى بنه بويله‌در اما شرا ايله وديعه مز بورلرك خلافنه‌در يعنى بايع اشترا اولنان مثلا بركيله بغدايى مشترى‌يه كتورد كده صويه القا ايله ديسه امدى انكله قابض عد اولنور ميانه‌لرنده فرق اولكه قرض دين سلمده كندويه انك غيرى‌يى ويرمك واردر ايكنجيكه شرا ايله وديعه‌ده بوقدر قاضيخان بونى روايت غريبه‌يه عزو ونسبت ايلدى ﴿(القرض لايتعلق بالجائز من الشروط فالفاسد منها لايبطله ولكنه يلغو شرط رد شئ آخر فلو استقرض الدراهم المكسورة على ان يؤدى صحيحا كان باطلا) وكذا لواقرضه طعاما بشرط رده فى مكان آخر (وكان عليه مثل ما قبض) فان قضاه اجود بلاشرط جاز﴾ قرض شروط جائزه‌يه تعلق ايتمزكه اكا تعليق قبول ايتمزامدى شروط فاسده قرضى ابطال ايلمز لكن قرضله برابر آخر نسنه ردينى دخى شرط لغودر امدى بركمسه دراهم صحيحه ويرمك شرطيله دراهم مكسوره‌يى استقراض باطل اولمغله كندويه انجق قبض ايتديكنك مثلنى ادا لازم اولور امابلا شرط اجودى ادا ايدرسه جائزدر بنه بويله بركمسه‌يه مكان آخرده ردى شرطيله براز طعامى اقراض باطل اولور ﴿ويجبرالدائن على قبول الاجود وقيل لايجبر﴾ داين مديوندن ادا اولنان مبلغك اجودينى قبوله جبر اولنور وبعضيلر اولنمز ديديلر صحيح اولانده بودر ديندن نقصانى قبوله جبراولنمديغى كبى وهنديه‌ده مرسومدركه دين مؤجل اولوب قبل حلول الاجل قضا اولنه‌جق اولسه قبوليله جبر اولنور ﴿وفى الخلاصة القرض بالشرط حرام والشرط لغو بان يقرض على ان يكتب به الى بلد كذا ليوفى دينه﴾ دخى خلاصه‌ده مذكوردركى شرطله قرض حرامدر شرط لغودر مثلا فلان بلده‌يه تحرير ايدوب انده كه دينى ايفا اوننده قرض ويرمك كبيكه بزم ديارلرده پوليچه تعبير اولنور فقهانك سينك ضميله سفتجه تسميه ايتدكلرى معامله‌در امابلاشرط استقراض ايدوب بعده بلد آخرده ايفا ايلسه كراهت اولمز ﴿وفى الاشباه كل قرض جرنفعا حرام فكره للمرتهن سكنى المرهونة باذن الراهن﴾ اشباهده مسطوردركه هربر قرضكه جرنفع ايده حرامدر امام كرخى قدس سره اشبو حرمت نفع نفس عقدده مشروط اولديغنه نظرادر ديدى امدى مشروط اولميدرق اجودى ويرسه بأس يوقدر بركمسه برآخر كمسه‌يه برمقدار درهم قرض ويرسه‌كه كندونك متاعنى زياده ثمنله اشترا ايده بونده امام مشاراليه قولى اوزره بأس يوقدر امام طحاوى ماأحب له ذلك تعبير بيوردى بوكراهتدن دوندر افضل اولان مقرض

مستقرضك هديه‌سنی قبولدن ودعوتندن تورع عدر اكرقرض ایچون اولدیغی معلومی
اولورسه امدی دارمی هونده راهنك اذنیله مرتهنك ساكن اولمسی مكروه قلندی
بعضیلراذن تله اواورسه حلال اولور دیدیلر ﴿ فروع استقرض عشرة دراهم
وارسل عبده لاخذها فقال المقرض دفعته اليه واقرالعبدبه وقال دفعتها الی
مولای وانكر المولی قبض العبدالعشرة فالقول له ولاشیٔ عليه ولايرجع المقرض علی
العبد لانه اقرانه قبضها بحق انتهی بحر ﴿ بركسه برآخركسه‌دن اون
درهم استقراض ایدوب اخذی ایچون عبدینی ارسال ایتكله مقرض مبلغ
مشروحی عبده ویردم دیوب عبدده اخذینی اقرار وانی سیدیمه دفع ایتدم دیوب
مولی عبدك عشره‌یی قبضنی انكار ایدرسه قول كندونكدر واوزرینه برشی
لازم كلمز ومقرض عبددن برشی مطالبه ایده‌مز عشره‌یی قبضنی اقراری بحق
قبضی اقرار اولمغله كه سیدی ایچون استقراض جهتندن قبضدر ﴿ عشرون
رجلا جاؤ اواستقرضوا من رجل وامروه بالدفع لاحدهم فدفع ليس له ان
يطلب منه الاحصته قلت ومفاده صحة التوكيل بقبض القرض لابالاستقراض قنية ﴿
یكرمی كسه بررجله كلوب واندن برمقدار نسنه استقراض وكندولرندن برینه
دفعله كندویه امر ایتلریله اكا دفع وتسليم ایلسه امدی اندن انجق حصه‌سنی
مطالبه ایدرسكاو ویردم دیو جمله‌سنی اندن طلب ایده‌مز شارح دیركه بوندن
فهم اولنان قرضك قبضنه توكيلك صحيح اولوب استقراضه توكيلك عدم صحتیدر
وهندیه مرسومدركه اقراضه توكيل جائز استقراضه غير جائزدر ﴿ وفيها
استقراض العجين وزنا يجوز وينبغی جوازه فی الخميرة بلاوزن سئل رسول الله صلی الله
تعالی عليه وسلم عن خميرة يتعاطاها الجيران ايكون ربا فقال مارأه المسلمون حسنا
فهو عندالله حسن ومارأه المسلمون قبيحا فهو عندالله قبيح ﴿ وقنيه‌ده
مرسومدركه خاموری وزنله استقراض جائزدر خميره كه عجينك ایچنه قاتدقلری
مایه‌یی بلا وزن استقراضك جوازی لايق ومناسبدر رسول الله صلی الله تعالی
عليه وسلم قومشولرك بعضا بربرلرندن الوب ویردكلری مایه دن سؤال واستفتا
اولندیكه ربا اولورمی سعادتله جواب باصوابنده اول حلال مشكلات بیوردیلركه
مسلمينك حسن كوردكلری شی عندالله حسندر قبيح رأی ایتدكلری عندالله
قبيحدر ﴿ وفيها شراء الشیٔ اليسير بثمن غال لحاجة القرض يجوز ويكره
اقره المصنف ﴿ قنيه‌ده مرسومدركه قرضه احتياجدن ناشی شیٔ يسيری ثمن غاليله
اشترا جائز ومكروه اولور ومضمون مشروحی مصنف عليه الرحمه اقرار ایلدی
﴿ قلت وفی معروضات المفتی ابی السعود لوادان زيد العشرة باثنی عشر او بثلاثة عشر
بطريق المعاملة فی زماننا بعدان ورد الامر السلطانی وفتوی شيخ الاسلام

بان لاتعطى العشرة بازيد من عشرة ونصف ونبه علی ذلك فلم يمتثل
ماذايلزمه فاجاب يعزر ويحبس الی ان تظهر توبته وصلاحه فيترك ﴿
شارح مرحوم دیركه معروضات ابی السعودده مذكوردركه زيد اونی اون بچوقدن زياده‌يه
ویرلمه‌يه امر سلطانی وشيخ الاسلام فتواسی وارداولدقدنصكره اونی اون ايكی
وياأون اوچ اوزره زمانه مزده كی معامله طريقيله ادانه ودور ايليوب امر سلطانه
امتثال ایتمسه كندويه شرعا نه لازم كلور جواب بيورديلركه توبه وصلاحی
ظاهر اولنه دك حبس وتعزير اولنور بوقسه ترك اولنور عينه تعبير اولنان معامله
شرعيه عند الفقهاء العظام بودركه مثلا بركسه برديكر كسه‌دن برمقدار قرض
طلب ایتدكده انی ویرمكه رضاسی اولميوب اكا سوق سلطانيده قيمتی اون درهم
دكر برثوبی اون ايكی درهمه بيع اول دخی انی اشترا وقبض ایتدكدنصكره
چارشوده اون درهمه بيع ایتكله مقرض ایچون اون ايكی درهم مستقرض
ایچون اون درهم حاصل اولور هنديه نك بيانـنه كوره عينه‌نك برتفسيری
بودرتبيين محارمك بعنده برآخر حيله‌لر بيان ایدركه عينه‌يه راجعدر اندن بعضدر
مثلا بركسه‌دن برمقدار قرض مطالبه اولندقده اندن ابا وامتناع ایتكله
مستقرض مقرضه يوز درهمه برمتاع بيع اول دخی اشترا وثمنی اداومتاعی
اخذدنصكره مستقرض مقرضه اشبو متاعی بكا يوز يكرمی درهمه بيع ايله ديمكله
كندويه بيع ایتدكده مستقرضه يوزدرهم حاصل اولوب ومتاعی كندويه عودت ایدر
مقرضكده كندوده يوز يكرمی درهمی ثابت اولور واكر متاع مقرضك
اولوب اونی اون اوچدن برمدته دك قرض ويرمك مراد ایدرسه امدی انی
مستقرض اون اوچ درهمه بيع وتسليم اول دخی براجنبی كسه‌يه اون درهمه
بيع ایدوب اجنبيده اون درهمه مقرضه بيع وانی كندودن اخذ ومستقرضه
دفعله ثمندن بری وسلعه‌ده مقرضه اون درهمه واصل اولوب مقرضككده
مستقرضده مدت مشروحه‌يه دك اون اوچ درهمی اولور بركسه‌نك برآخر
كسه‌ده اون درهمی اولمغله انی برازوعد ايله اون اوچ قلمق مراد ايلسه فقها
بيورديلركه دائن مديوندن مزبور اون درهمه برنسنه اشترا وقبض ایتدكدنصكره
مديونه وعد مشروحله انی اون اوچ درهمه بيع ایتكله حرامدن احتراز
ایتمش اولور وبونك مثلی رسول الله صلی الله تعالی وسلمدن مرويدر ﴿ وفی هذه
الصورة هل يرد مااخذه من الربح لصاحبه فاجاب ان حصله منه بالتراضی ورد
الامر بعدم الرجوع لكن يظهر ان المناسب الامر بالرجوع واقبح من ذلك
السلم حتی ان بعض القری قدخربت بهذا الخصوص انتهی والله الموفق ﴿ دخی صورة
مشروحه‌ده حقنده امر وارد اولان مبلغك اوزرينه زائد اخذ ايتديكی

رجحی صاحبنه رد ایدرمی ابو السعود جواب بیوردیلر که انی اخذلری طرفینك رضالریله اولدیسه عدم رجوعیله امر سلطانی وارد اولدی لکن مناسب اولان رجوعیله امرك ظهوریدر عدم رجوعله واجب الاتباع امر وارد اولدقدنصکره استدر اکك وجهی یوقدر سلم بیع معامله‌دن اقبحدر حتی بعض قریه‌لر اشبوسلم خصوصیله خراب اولدی زیرا بغدای ویاسمن ویاالکمزدن برچوق شیء مقابله‌سنده از بر ثمن ویریلورکه مسلم فیهك قیمتك نصفی ویااقللی اولمز (فرع) منحه مرسومدرکه کرك قریب اولسون وکرك بعید دینك اجلنك حلولندن مقدم مدیونه سفر مشروعدر داین کندوبی سفردن منع ایدەمز شوقدر واردرکه اجلك حلولنه‌دك کندی ایله برابر مسافرت ایدوب وعدی یتدکده کندوبی سفردن منع ایدر استیفای حق ایده نه‌دك * انتهی والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

(باب الربا)

طرف شارعدن من واحسان بیوریلوب حلال قلنان بیعلرك بیانندن فراغ حاصل اولمغله شارعك کندودن نهی ایتدیکی معامله‌نك بیانه شروع اولندی واندن بعضدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری {لاتأكلوا الربا} بیوردیلر ربا لفظی مقصوردر لفظیله کندویه نسبتده رانك کسریله ربوی دینور بوماده‌سنك واوی اولمسنی ایجاب ایدر لکن حریری صواب اولان یا ایله کتب وتحریر اولنمقدر دیدی تثنیه‌سی ربیان اولمغله ارباب لغتدن ابن الانباری وابن السکیت‌ده بوکا ذاهب اولدی * (هو) لغة مطلق الزیادة وشرعا (فضل) ولو حکما فدخل ربا النسیئة والبیوع الفاسدة فکلها من الربا فیجب رد عین الربا لو قائما لارد ضمانه لانه یملك بالقبض قنیة وبحر (خال عن عوض) خرج مسئلة صرف الجنس بخلاف جنسه (بمعیار شرعی) وهو الکیل والوزن فلیس الذرع والعد بربا (مشروط) ذلك الفضل (لاحد المتعاقدین) ای بائع اومشتر فلو شرط لغیرهما فلیس بربا بل بیعا فاسدا (فی المعاوضة) * ربا لغتده مطلق زیاده معناسنه‌در وشرعده احد متعاقدین ایچون شرط قلنان معیار شرعیکه کیل ووزنله عوضدن خالی فضل وزیاده‌در هرنقدر حکما ده اولورسه امدی فضلده نسیئه‌نك وبیوع فاسده‌نك رباسی داخل اولدی پس بیوع فاسده‌نك کلیسی ربا قبیلندندر امدی ربانك عینی قائم ایسه ردی واجب اولور ضمانی رد اولنمز قبضله تملیك اولنمغله وصاحب تعریفك خال عن عوض قولیله جنسی خلاف جنسینه صرف مسئله‌سی خروج ایلدی امدی

براولیجك بغدایی وبراولیجك ارپه‌یی ایکی اولیجك بغدای ایله ایکی اولیجك ارپه مقابلنده بیع ربادن خروج ایتدی جنسی خلاف جنسنه صرف اولمغله معیار شرعی اولمدقلرندن ذرعله عدده ربا اولمدی امدی ثوب هرویك اون ارشونیك بش ارشونی اوزره فضلنده ربا اولمز قدر شرعی منتفی اولمغله عددك مثالی بر یمورطه‌یی ایکی یمورطه‌یه بیعدر متعاقدین بایعله مشتری اراده اولنمغله کندولرینك غیریه شرط قلنان فضل رباعد اولنمدی بلکه بیع فاسد اولدی * فلیس الفضل فی الهبة بربا فلو شری عشرة دراهم فضة بعشرة دراهم وزاده دانقا ان وهبه منه انعدم الربا ولم یفسد الشراء وهذا ان ضرها الکسر لانها هبة مشاع لایقسم کما فی المنح عن الذخیرة عن محمد وفی صرف المجمع ان صحة الزیادة والحط قول الامام وان محمدا اجاز الحط وجعله هبة مبتدأة لحط کل الثمن وابطل الزیادة قال ابن الملك والفرق بینهما خفی عندی * پس ربا معناوضه‌ده که فضل اولمغله هبه‌ده که فضل اشبو بابده مصطلح علیه اولان ربادن اولمز هرنقدر شرط قلنسه دخی امدی برکسه فضه‌دن اون درهمی اندن اون درهم مقابلی بیع ایدوب بردانق آنك اوزرینه زیاده وآنی مشتریه‌یی هبه ایدرسه ربا اولمز وعقد فاسد اولمز واشبو هبه‌نك صحتی کسرك فضه‌یه ضرری اولدیغنه مبنیدر زیرا بوتقدیرجه مشاع لایقسمی هبه اولور بوایسه صحیحدر اما کسر ضرر ویرمیوب تقسیمه قابل اولورسه هبه اولنان دانق هبه وقتنده تمییز لازمدر تکم مضمون مشروحی امام محمد رحمه الله تعالیدن روایتله ذخیره‌دن نقل ایله منحده مسطوردر ومجمعك صرف بحثنده مرسومدرکه زیاده وحطك صحتی امام اعظم رحمه الله تعالی قولیدر امام محمد رحمه الله تعالی حطی جائز کوروب هبه مبتدئه قلدی ثمنك کلیسنی حط کبی زیاده‌یی ابطال ایلدی ابن ملك حطله زیاده بیننده بنم عندمده فرق خفیدر دیدی اشبو مختلف فیها اولان مسئله‌نك صورتی ایکی کسه‌نك متساوی اولان نسنه‌لر اوزرینه عقد اولندقدنصکره برینك زیاده ویاحط ایتمسیدر * قال وفی الخلاصة لو باع درهما بدرهم واحد هما اکثر وزنا فحلله زیادته جاز لانه هبة مشاع لایقسم * ابن ملك دیدیکه خلاصه‌ده مذکوردرکه بردرهمی بردرهم مقابلی بیع ایدوب لکن درهمك بری وزنا اکثر اولمغله زیاده‌سنی بطریق الهبه آخره حلال ایلسه جائز اولور تقسیمه قابل اولمیان مشاعی هبه اولمغله * ولو باع قطعة لحم بلحم اکثر وزنا فوهبه الفضل لم یجز لانه هبة مشاع یقسم * برکسه وزنا اکثر اولان برمقدار لحمی برمقدار لحم مقابلی بیع وزیاده‌سنی هبه ایلسه جائز اولمز تقسیم قبول ایدن مشاعی

هبه اولمله ﴿قلت وما قدمنا عن الذخيرة عن محمد صريح فى عدم الفرق بينهما
وعليه فالكل من الزيادة والحط والعقد صحيح عند محمد وكذا عند الامام سوى
العقد فيفسد لعدم التساوى فليحفظ فانى لم ار من نبه على هذا﴾ امام محمد
رحمه الله تعالى دن مروى ذخيره ده منقول بزم ماسبقده ذكر ايتديكمز عشره يى
عشره يه بيعده دانقك زياده سى حطله زياده نك هر بر لرنى هبه ميدنه
قلمقده ميانلرنده فرق اولمقده صريحدر بنا برين زياده وحط وعقدك
هر بر لرى امام محمد عليه الرحمه قتنده صحيحدر ينه بويله امام اعظم عندنده
عقدك ماعداسى صحيحدر عقدده تساوى بولنمغين عقد فاسد ده كيدر مضمون
مشروح حفظ وضبط اولنمغه سزا واردر زيرا كندويه تنبيه واشارت ايدر
براحدى بن كوره مدم ﴿(وعلته) اى علة تحريم الزيادة (القدر) المعهود
بكيل اووزن (مع الجنس فان وجد احرم الفضل) اى الزيادة (والنساء) بالمد
التأخير فلم يجز بيع قفيز بر بقفيز منه متساويا واحدهما نساء﴾ زياده كه ربانك
حرام اولمسى نك علت وسببى كيل ويا وزنله معهود ومعروف اولان قدر ايله
جنسدر امدى قدر وجنس برابر بولنورلرسه زياده ونونك فتحيله ومدايله نساء كه
تأخير حرام اولور بس بغدايدن بر اولچكى متساويا ويرى نسيئة اوله رق اندن
برقفيزه بيع جائز ومشروع اولمز ﴿(وان عدما) بكسر الدال من باب علم
ابن ملك (حلا) كهروى بمرويين لعدم العلة فبقى على اصل الاباحة﴾ عدم دالك
كسريله علم بابندندر واكر مارالذكر قدر ايله جنس معدوم اولورلرسه مثلا ثوب
هروينك برنى ثوب مروينك ايكيسى مقابلى بيع كبى امدى بونده كرك فضل
وكرك نساء حلال اولورلر حرمتك علتى بولنمغين بيع اصل اباحه سى اوزرينه
باقى قالدى ﴿(وان وجد احدهما) اى القدر وحده اوالجنس (حل الفضل
وحرم النساء) ولومع التساوى حتى لوباع عبدا بعبد الى اجل لم يجز لوجود
الجنسية واستثنى فى المجمع والدرر اسلام منقود فى موزون كيلا ينسد اكثر
ابواب السلم ونقل ابن الكمال عن الغاية جواز اسلام الحنطة فى الزيت﴾
واكر جنسله قدرك يالكز بريسى بولنورسه حنطه ايله شعير وهروى ايله مروى كبى
فضل حلال ونسا حرام اولور هر نقدر تساويله اولورسه ده حتى بر كسنه
عبدى عبد ويا شاتى شات مقابلى بر مدته دك اجل ايله بيع ايلسه جائز اولمز
جنسيت بولنمغله مجمع ودرر صاحبلرى حكم مشروحكه قدر بولنديغنه كوره
عقدك جائز اولمديغندن منقود ديكه نقدينى زعفران و پنبه مثللو شيلره سلم ايتمكى
استثنا ايتديلركه حتى ابواب سلمك اكثريسى منسد اولوب قپانميه وهدايه صاحبى
استثناى مشروحى وزنك عدم اتفاقيله تعليل ايتديكه نقود طاشله زعفران

منكه بطمانله وزن اولنور امدى من حيث الوزن صورة ومعنا مختلف اولديلر
معنا اختلافلرى نقودك تعيينله متعين اولميوب زعفران امثالى شيلرك متعين
اولملريله در وقبل القبض نقودده تصرف مشروع اولوب مثمنكه مبيعده
اولمغله حكما دخى مختلف اولديلر ده كندولرنى قدر من كل وجه جمع
ايتمامش اولدى ابن كمال غايه دن بغدايك زيته سلم اولمسنك جوازينى نقل ايلدى
برى كيلى وديكرى وزنى اولمغله قدر مختلف اولمغله ﴿قلت ومفاده ان القدر
بانفراده لايحرم النساء بخلاف الجنس فليحرر وقدمنا فى السلم ان حرمة النساء
تتحقق بالجنس وبالقدر المتفق قنية﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه
ابن كمالك نقلنك مفادى قدر بانفراده نسايى حرام قلمز جنس بونك
خلافنه در بو بابده تحرير اولنملى وسلمده ذكر در كه نسانك حرمتى
متفق ومجتمع اولان قدر وجنسله تحقق ايدر وقدمنا فى السلم تركيبنده وقدقرردينلسه
اولى اولور ديدى ﴿ثم فرع على الاصل الاول بقوله (فحرم بيع كيلى ووزنى
بجنسه متفاضلا ولو غير مطعوم) خلافا للشافعى (كجص) كيلى (وحديد)
وزنى ثم اختلاف الجنس يعرف باختلاف الاسم الخاص واختلاف المقصود
كما بسطه الكمال﴾ اصل اولكه فان وجد احرم الفضل والنساء قولنه بوندن صكره
مصنف والاجناب مسئله تفريع ايتديروب ديركه مكيلات وموزونات مقوله
سندن اولان شيلرى كيل ايله اولان كرج ووزن ايله اولان دمور مثللو هر نقدر
غير مطعوم دخى اولورسه ده متفاضلا كندى جنسيله بيع حرام اولدى
نسيئة دخى اولسه ينه حرام اولور هر بر فضلى حرام اولانك نسيئه سى دخى
حرام اولور امام شافعيچوندر اختلاف مشار اليه مطعوماتده علتى طعم
قلمغله مطعوم اولميانلرده فضلى ربا عد ايتمدى بعدازين بر شيئك جنسنك
اختلافى حنطه وشعير كبى كندولرينه خاص اولان اسمك وكندولردن
مقصود ومراد اولان شيئك اختلافيله معلوم اولور نتكم كمال بو بابده بسط
وتفصيل ايلدى امدى محاورانده هر برلرينه خاص اولان اسم بشقه
اولمغله حنطه ايله شعير ايكى جنس اولديلر هروى ومروى وحديد
ايله رصاص ودهن ورد ايله دهن بنفسج دخى جنسان عد اولنور
كندولردن مقصودده اختلاف اولنمغله ﴿(وحل) بيع ذلك
(متماثلا) لامتفاضلا (وبلا معيار شرعى) فان الشرع لم يقدر المعيار
بالذرة وبمادون نصف صاع (كحفنة بحفنتين) وثلاث وخمس مالم يبلغ نصف
صاع (وتفاحة بتفاحتين وفلس بفلسين) او اكثر (باعيانهما) لواخره لكان
اولى لما فى النهر انه قيد فى الكل فلو كانا غير معينين او احدهما لم يجز اتفاقا﴾

كيليه وزنى متماثلا كه متفاضلا اولميه رق وباعيانهما برآوبجى ايكى واوچ وبش
اوبچ مقابلى مادام نصف صاعه بالغ اولمدقجه وبرالمايى ايكى المايه وبرفلسى
ايكى ويا اكثرفلس مقابلى مثلاو بلا معيار شرعى بيع حلال اولدى شرع شريف
معيارى ذره ايله ونصف صاعدن مادون ايله تقدير يور مدقلرينه بناأ باعيانهما
قيدينى مصنف عليه الرحمه تأخيرايلسه اولى اولورايدى زيرانهرده مسطوردركه
باعيانهما ذكرآنى وتمرة بتمرتين الخ قوللرينك كلسنه قيددر امدى حفنتين وياتفا حتين
وياخود بردلرى معين اولمزلرسه عقد مشروح اتفاقا جائز اولمز ✽ (تمرة و بتمرتين)
وبيضة ببيضتين وجوزة بجوزتين وسيف بسيفين ودواة بدواتين واناء باثقل منه
مالم يكن من احد النقدين فيمتنع التفاضل فيه وابرة بابرتين (وذرة من ذهب وفضة
مما لايدخل تحت الوزن بمثليهما) فجاز الفضل لفقد القدر وحرم النساء
لوجود الجنس حتى لو انتفى كحفنة بحفنتى شعير فيحل مطلقا لعدم العلة وحرم
الكل محمد وصحيح كما نقله الكمال ✽ دخى متماثلا بلامعيار شرعى كيليه وزنى ده
بيعك حلال اولديغى برخرمايى ايكى خرمايه وبر يمورطه يى ايكى يمورطه يه وبرجوزى
ايكى جوزه وبرسيفى ايكى سيفه وبر ديويدى ايكى ديويده وبرقابى كندودن
اغر واحد نقدين اولميان قابه وبر اكنه يى ايكى اكنه يه وو زن تحتنده
داخل اولميان التوندن وكمشدن ذره مقدارينى كندى مثلارينه بيعده اولديغى كبى
امدى بونلرده فضلك زياده جائزاولور قدر مفقود اولمغله ونساء حرام اولور
جنس موجود اولديغندن حتى بغدايدن برملء كفى اربه دن ايكى ملء كفه بيع كبى
جنس منتفى اولورسه عقدكرك نسيئةاولسون وكرك حالا زياده حلال اولور حرمتك
علتى معدومه اولمغله امام محمد رحمه الله تعالى من بورلرك كليسنى تحريم وكثيرى
حرام اولان هر برشيئك قليلى دخى حرامدر ديو حرمت قولنى تصحيح ايلدى
نتكم مضمون مشروحى كمالده نقل وحكايه ايلدى ماراالذكر اناء نقدينك
برى اولسه تفاضل ممتنع اولور ✽ (ومانص) الشارع (على كونه كيليا) كبر
وشعيروتمر وملح (اووزنيا) كذهب وفضة (فهوكذلك) لايتغير (ابدا
فلم يصح بيع حنطة بحنطة وزنا كما لو باع ذهبا بذهب اوفضة بفضة كيلا)
ولو (مع التساوى) لان النص اقوى من العرف فلا يترك الاقوى بالادنى ✽ بغداى
واربه وخرماوطوز امثالى كندولرينك كيلى وياالتون وكمش كبى كندولرينك وزنى اولملرى
حقنده طرف شارعدن تنصيص وتصريح واقع اولان شيلر اوبله دركه كيلى
ووزنيلردر ابدا تغير وتحويل اولنمزلر امدى هرنقدر مع التساوى اولسه دخى
بغدايى بغدايه وزنا بيع صحيح دكلدر التونى التونه كمشى كمشه بيع كيلا صحيح
اولمديغى كبى تربه لرده شمع ايقادى كبى عرفك باطل اوزرينه وقوعى جائز اولمغله

اكثريا فى زماننا اولديغى كبى نص عرفدن اقوى اولمغين اقوى ادنى ايله ترك اولنمدى
✽ (ومالم ينص عليه حمل على العرف) وعن الثانى اعتبار العرف مطلقا
ورجحه الكمال وخرج عليه سعدى افندى استقراض الدراهم عددا وبيع الدقيق
وزنافى زماننا يعنى بمثله وفى الكافى الفتوى على عادة الناس بحر واقره المصنف ✽
جانب شارعدن كندوبه نص وارداولميان نسنه عرفه محمولدر { مارأه المسلمون
حسنا فهو عندالله حسن } حديث منيفنه بناأ امام ابى يوسف رحمه الله
تعالىدن مطلقا كه حقنده شرع وارد اولسون ويا اولمسون عرفك اعتبارى
مرويدر كمالده آنى ترجيح ايلدى كيل ايله وياوزن ايله شارعدن نصك ورودى
كندونك زماننده عادت اوبلجه جاريه اولديغنه مبنيدر وقتاكه عادت
تبدل ايدرسه انكله عمل اولنور سعدى افندى عرفك اعتبارندن
فى زماننا دراهمى عددا استقراضى واونى وزنا بيعى استخراج ايلدى
لكن سعدى افنديتك استخراجندن مقدم غيائيه نام كتابده مذكوردركه
امام ابى يوسف اولمك و وزنا استقراضنى تجويز ايلدى اكر تعارف ناس انك
اوزرينه جارى اولمش اولورسه وكافىده فتوى عادة ناس اوزرينهدر ديو
مرسومدر مصنف مرحوم دخى آنى اقرار ايلدى ✽ (والمعتبر تعيين الربوى
فى غيرالصرف) ومصوغ ذهب وفضة (بلاشرط تقابض) حتى لو باع برابر
بعينهما وتفرقا قبل القبض جاز خلافا للشافعى فى بيع الطعام ولو احدهما
دينا فان هو الثمن وقبضه قبل التفرق جاز والالا كبيعه ماليس عنده سراج ✽
معتبر اولان صرفك والتوندن وكمشدن يابلمش نسنه نك غيريده بلاشرط التقابض
ربوى اولان شيلرى تعيين ويساندر عاقدك ملكنده اولدقدنصكره مجلسدن
غائب اولسه ده اولور قبل التفرق بالابدان تقابض شرط دكلدر حتى بركمسه
برمقدار معين بغدايى معين برمقدار بغداى مقابلى بيع ايدوب وقبل القبض متفرق
اولسه لر عقدلرى جائز اولور طعامك بيعنده اختلاف امام شافعى ايچوندر
واكر ماراالذكر بغدايلرك برى عين اولميوب ثمن اعتبار اولنان دين اولوب وقبل
التفرق انى قبض ايدرلرسه جائز اولور واكر دين ثمن اولميوب مبيع اولورسه
عقد مشروح جائز ومشروع اولمز عندنده موجود اولميان شيئ بيع اولديغندن
ثمن اعتبارى بابك دخوليله در مثلا بعت هذا البر بهذا البر ديمك كبى باداخل
اولميان مبيعدر صرفده والتون وكمشدن مصوغ حلى امثالى شيلرده قبض
شرطدر تعين انجق قبضله اولمغله ✽ (وجيد مال الربا) لاحقوق العباد
(ورديئه سواء) الا فى اربع مال وقف ويتيم ومريض وفى القلب الرهن اذا
انكسر اشباه ✽ ربوى اولان مالك معامله لرنده جيديكه يك اعلاسى ورديسيكه

بك ادناسی برابردر زیرا کندوده جودت ورداٸت اعتبار اولنسه باب بیاعات منسد اولور مثلا بغدای من کل وجه دیکر بغدایه مثل اولەمز ✵ افاده الاتقانی ✵ ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم { جیدها وردیٸها سواء } بیورمشدر ووصف عرفده تفاوت عد اولنمز حقوق عباد ده جودت ردائت مساویه دکلدر بلکه انده جودت معتبره در پس برکسه آخرکسه نك جید اولان برمقدار مالنی اتلاف واضاعه ایلسه امدی مثلیسه قدرا وجودة انك مثلنی واکر قیمیسه قیمتنی کندویه تضمین لازم اولور اما بیعده جودتله تقیید اولنمیەرق بروجه اطلاق عقد بولنسه جودته مستحق اولەمز عادتا بولنان مبیعی اخذ ایدر مثلا بغدای ویا سائر برنسنه یی برکسه اشترا ایلیوب انی بلا عیب ردی بولسه رد ایدەمز امدی جیدی وردیسی مساوی اولدیسه جیدی ردی مقابلنده متفاضلا بیع جائز اولمز الا درت محلده ربوی اولان مال میاننده جودتله ردائت مساویه اولمز بری مال وقفکه جید اولان مالنی ردی مقابلنده ووصی یتیمك براولجك جید اولان بغداینی براولجك ردی بغدایه بیع ایدەمز ومریض مالندن جیدی ردی مقابلەسنده بیع ایلسه محابات ایتمش اولورده ثلثدن نافذ اولور یعنی جیدك قیمتندن زیاده ردینك قیمتندن اعتبار اولنورده ثلثدن چیقارسه اولور بوقسه حسابنجه اعتبار اولنور دخی رهن اولان قافك ضمیله قلبده که عورتك مرتهنك عندنده منکسر اولوب قیمتنه نقصان طاری اولان بلەزك تعبیر اولنان حلیسنده یعنی مرتهن قیمتنی ذهبا که منکسر اولمیەرق ضامن اولور عندندە رهن اولور ✵ (باع فلوسا بمثلها او بدراهم او دنانیر فان نقد احدهما جاز) وان تفرقا بلا قبض احدهما لم یجز کما مر (کما جاز بیع لحم بحیوان ولو من جنسه) لانه بیع الموزون بما لیس بموزون فیجوز کیف ماکان بشرط التعیین اما نسیئة فلا وشرط محمد زیادة المجانس ✵ برکمسه فلوسی کندی مثلی فلوس ویا دراهم و یا دنانیر مقابلەلرنده بیع ایلسه امدی متعاقدانك برسی مبیع ویا ثمن اعتبار اولنان مبلغی نقد وادا ایدرسه جائز اولور واکر بلا قبض احدهما تفرق ایدرلرسه جائز اولمز نتکم برفلوسی ایکی فلوس مقابلی بیعده مرور ایلدیکه تعیین شرطدر قبض شرط دکلدر نتکم لحمی هر نقدر کندی جنسندن اولورسه ده حیوانه بیع جائز اولدیغی کبی زیرا بو موزونی موزون اولمیان شیٸه بیعدر بیع مشروح بشرط التعیین جائز اولور متفاضلا ویا متساویا نه کیفیتله اولورسه اولسون اما لحمی حیوانه بیع نسیٸة اولورسه جائز اولمز جنسی جنسنه اولورسه عدم جوازی ظاهردر خلاف جنسنه اولدیغنه نظرا نسیٸه کرك حیوانده وکرك لحمده تعیینده اولسه سلم اولور ایکیسنده ده سلم

مشروع دکلدر امام محمد رحمه الله تعالی لحمی حیوان مقابلەسنده بیعده مجانس اولدیغنه کوره لحم مسلوخك زیاده اولمسنی شرط ایلدی لحمك بعض حیوانده اولان لحمه وبعض آخری دری وجکر وکله امثالی شیلره مقابل اولمغله ربادن خلاص اولمه ✵ ولو باع مذبوحة بحیة او بمذبوحة جاز اتفاقا وکذا المسلوختین ان تساویا وزنا ابن ملك واراد بالمسلوخة المفصولة عن السقط ککرش وامعاء بحر ✵ بوغزلنمش حیوانی دیری ویا مذبوحه حیوان مقابلی بیع ایلسه اتفاقا جائز اولور لحملری لحملرینه وسائر کله وجکر ودری مثللو نسنه لری برلرینه مقابل اولمغین جلدلرندن صویلمش اولان ایکی کوده لحم برلرینه وزنا مساوی اولورلرسه ینه بو یلجه بربری مقابلەسنده بیع جائز اولور امام طحاوی مسلوخه ایله مقطکده کوش کتورن حیوانده اشکنبه که قارن سائر حیوانده معده وبغرسق امثالی کندویه لحم اطلاق اولنمیان شیلردن مفصوله اولان لحمی مراد ایلدی سقط سیننك وقافك فتحەلریله در ✵ (و) کما جاز بیع (کرباس بقطن وغزل مطلقا) کیف ماکان لاختلافهما جنسا (کبیع قطن بغزل القطن (فی) قول محمد وهو (الاصح) حاوی ✵ دخی کرباسك پنبه وایلك مقابلی مطلقا که مساوی ویا متفاضل نه کیفیتله اولورسه اولسون بیعنك جائز اولدیغی کبی زیرا ثوب غیر موزون غزل موزون اولمغله جنسلری مختلفلردر کرباس کافك کسریله قطن ابیضدن اولان ثوبدر که بزم دیارلریمزده بز تعبیر اولنور امام محمد رحمه اللهك قول اصحنده پنبه یی پنبه ایلکی مقابلنده بیع جائز اولدیغی کبی ✵ وفی القنیة لابأس بغزل قطن بثیاب قطن یدا بید لانهما لیسا بموزونین ولا جنسین وکذلك غزل کل جنس بثیابه اذا لم توزن ✵ قنیەده مسطوردرکه پنبه نك ایلکی بزی مقابلەسنده یدا بید بیع اولنمده بأس یوقدر ایکیسیده موزونین وجنسین مغایرین اولمغین وهر برجنسك ایلکی ثیابیله بیعده ینه بویله در اکر وزن اولنمزسه یدا بید متفاضلا بیع اولنورلر ✵ (و) کبیع (رطب برطب او بتمر متماثلا) کیلا لاوزنا خلافا للعینی فی الحال لاالمآل خلافا لهما فلو باع مجازفة او متساویا وزنا لم یجز اتفاقا ابن ملك ✵ دخی یاش خرمایی یاش خرمایه ویا قوری خرمایه فی الحال مآده او لمقسرین متماثلا کیل ایله وزن ایله اولمیەرق بیع کبی بیع مزبور جائز ومشروعدر خلافا للعینی لاوزنا قولنه قیددر کندولری وزنا دیمکله امامین عدم جوازینه قائللردر امدی برکسه مزبورلری مجازفة ویا موازنة بیع ایلسه اتفاقا جائز اولمز خرماده کیل مساواتك شرطندر مجازفەده ووزنده مساوات معلومه اولمز زیرا مزبور رطبله تمرك هر برلری بعض اولورکه وزنده آخردن اثقل کیلده

انقص اولور ✻ (وعنب) بعنب او (بزبيب) متماثلا (كذلك) وكذا كل ثمرة
تجف كتين ورمان يباع رطبها برطبها ويابسها كبيع بر رطبا او مبلولا بمثله
وباليابس وكذا بيع تمر اوزبيب منقوع بمثله او باليابس منهما خلافا لمحمد
زيلعى ✻ دخى عنبكه ياش اوزمى ياش اوزم مقابلى متماثلا بيع ينه بويله دركه
حالده مآلده اولمه‌رق جائزدر ينه بويله هر بر انجير ونار مثللو قورودیلان میوه نك
رطبى رطبى ويابسى مقابله سنده بيع اولنور ذاتنده ياش تازه ويا صكره دن
يشاردلمش بغدايى كندى مثلى ويابس مقابلى بيع كبى ينه بويله صويه اصلنمش
قورى خرما واوزم كندى مثللر ينه وياكندولردن قورى مقابله سنده بيع اولنورلر
امام محمد ايچوندر اختلاف مشار اليه حنطهٔ يابسه‌يى حنطهٔ مبلوله مقابلى
بيعى منع ايلدى لكن منتفخ اولديغنه نظرا اما يشردلمه سنك عقيبنده
يابسه ايله بيعى مشروعدر ✻ وفى العناية كل تفاوت خلقى كالرطب والتمر والجيد
والردئ فهو ساقط الاعتبار وكل تفاوت بصنع العباد كالحنطة بالدقيق
والحنطة المقلية بغيرها يفسد كما سيجئ ✻ عنايه‌ده مرسومدركه هر بر تفاوتكه
رطبله تمرده وجيد ايله رديده‌كى مثللو خلقى اولدى ساقط الاعتبار در
وهر بر تفاوتكه بغداى ايله اونى وقاورلمش بغداى ايله غيريسى مثللو صنع عباد ايله
اولدى اوبيعى مفسددر نتكم قريبا كلور ✻ (و) كبيع (لحوم مختلفة بعضها
ببعض متفاضلا) يدا بيد (ولبن بقر وغنم وخل دقل) بفتحتين ردئ التمر وخصه
باعتبار العادة (بخل عنب وشحم بطن بالية) بالفتح ما يسميه العوام لية (اولحم
وخبز) ولو من بر (ببر اودقيق) ولو منه (وزيت مطبوخ بغير المطبوخ ودهن مربى
بالبنفسج بغير المربى منه (متفاضلا) اووزنا كيف كان لاختلاف اجناسها ✻ دخى يدا بيد
لحوم مختلفه نك بعضيسنى بعض اخرى مقابله سنده متفاضلا وبقره سودنى غنم
سوديله وخرمانك رديسنك سركه سنى ياش اوزمدن حاصل اولان سركه ايله
وايچ ياغنى قويرقله ويا لحمى وخبزى هر نقدر بغدايدن اولورسه ده بغداى
وياأون هرنقدر بغدايدن اولورسه ده وطبخ اولنان زيتى طبخ اولنميان وبنفسجله
تربيه اولنان دهنى اولنميانله يدا بيد متفاضلا ويا وزنا نه كيفيتله اولورسه
جنسلرى مختلف اولمغله مشروع اولديغى كبى دقل فتحتينله تمرك رديسى
معناسنه درمصنفك بونى تخصيص بالذكر ايتديكى عادت اعتباريله در
اليه همزه نك فتحيله عوامك ليه تسميه ايتدكلرى شيدر خبز صنعتله جنس اخر
اولمغله مكيل اولمقدن خروج ايتدى ✻ فلو اتحد لم يجز متفاضلا الا فى لحم
الطير لانه لا يوزن عادة حتى لو وزن لم يجز زيلعى وفى الفتح لحم الدجاج والاوز وزنى
فى عادة مصر وفى النهر لعله فى زمنه اما فى زماننا فلا ✻ امدى لحم بقرى

لحم جاموسله برابر ولحم قيونى لحم كچى ايله برابر بيعى كبى جنس متحد اولورسه
متفاضلا بيعى جائز اولمز لكن قوش آتنده اولور عادتا وزن اولنمغين كندوده
قدركه علت بولنمز حتى وزن اولنسه انده دخى متفاضلا بيع جائز اولمز
ومتحده مرسومدركه مصر عادتنده طاوق وقازواوردك لحمى وزنى در يعنى
بو لحم طيوردن مستثنا دركه بونده تفاضل جائز اولمز صاحب نهر ديركه
ظن ايدرمكه طيورمزبوره لحمنك وزنى اولمسى فتح القدير صاحبنك زماننده
ايدى فى زماننا وزنى دكلدر امدى حكمى امام زيلعى نك بيانى كبى اولور
✻ والحاصل ان الاختلاف باختلاف الاصل او المقصود او بتبدل الصفة فليحفظ ✻
وخلاصهٔ كلام برشيئك جنسنك مختلف اولمسى يا لحم بقر ايله لحم ضأنك اختلافى كبى
اصللرينك ويا حيوان واحددن حاصل اولان شحمله اليه كبى كندولردن
مقصودك اختلافيله در ويازيت مطبوخله غير مطبوخ مثللو صفتك
تبدلى ايله در ✻ وجاز الاخير ولو الخبز نسيئة به يفتى درر اذا اتى
بشرائط السلم لحاجة الناس والاحوط المنع اذ قلما يقبض من جنس ما سمى ✻
صكره‌كى مسئله كه اتمكى بغداى ويا اون مقابلى بيع جائز اولور خبز هر نقدر
نسيئة اولوب وسلمك شرطلرينه مراعات اولنورسه ناسك احتياجنه بناً
لكن احوط اولان صورت مشروحه‌ده جوازك منعيدر زيرا تسميه اولنان
شيئك جنسندن اولان شيئى قبض قليل اولور امدى مسلم فيه قبل القبض
استبدال اتمش اولور ✻ وفى القهستانى معزيا للخزانة الاحسن ان يبيع خاتما مثلا
من الخباز بقدر ما يريد من الخبز ويجعل الخبز الموصوف بصفة معلومة ثمنا حتى يصير
دينا فى ذمة الخباز ويسلم الخاتم ثم يشترى الخاتم بالبر ✻ قهستانيده مذكور دركه
صورت مشروحه‌ده احسن اولان خبازدن بغداى مقابلنده اتمك اشتراسنى
مراد ايدن كمسه كندويه اخذ ايده‌جكى اتمك مقدارى ثمنه مثلا برخاتم بيع ايدوب
صفت معلومه ايله موصوف خبزيده ثمن قلمغله خبز مشروح خبازك ذمتنده دين
اولور وخاتمى كندويه تسليم ايدر بعده خاتمى بغداى مقابلى بايع اشترا ايدر پس
بوتقديرجه معاملهٔ مشروحه‌ده شرائط سلمه مراعات اولنمز ✻ وفيه معزيا للمضمرات
يجوز السلم فى الخبز وزنا وكذا عددا وعليه الفتوى وسيجئ جواز استقراضه ايضا ✻
وينه قهستانيده مضمراته عزو ايله مرسومدركه خبزده وزنا وعددا سلم جائز
اولور وفتوى بوقول اوزرينه‌در ينه بويله استقراضنك جوازى دخى قريبا كلور
لكن بو سابق الذكر ولو والخبز نسيئة به يفتى مضمونى تكرار در وخبزدن معدود
يك منضبط اولمغين سلمنك صحتى ابوجه ظاهر دكلدر ✻ (و) جاز بيع (اللبن
بالجبن) لاختلاف المقاصد والاسم حاوى (لا) يجوز (بيع البر بدقيق او سويق)

هوالمجروش ولابيع دقيق بسويق (مطلقا) ولو متسا وبالعدم المسوى فيحرم
لشبهة الربا خلافا لهما واما بيع الدقيق بالدقيق متسا ويا كيلا اذا كانا مكبوسين
فيجائز اتفاقا ابن ملك كبيع سويق بسويق وحنطة مقلية بمقلية واما المقلية بغيرها
ففاسد كافى ﴾ كندولردن مقصود واسملرى مختلف اولمغله سودى پنير مقابلى
بيع جائز اولدى بغداى اون و يا ايرى دكولمش سويقى مقابله سنده بيع جائز اولمدى
اونى سويقه مطلقا كه متساويا ومتفاضلا بيع جائز دكلدر كندوينى تسويه ايدر
كيل بولنمامغين بس شبهه ربادن ناشى عقد مشروح حرام اولدى امامين ايچون
اختلاف واردر اسم ومقصود مختلف اولوب كويا جنسان مختلفان اولمغله مشاراليهما
بيع مز بورى تجويز ايلديلر اما اونى اون مقابلى كيلله برابر طولدرلمش اولورسه
بيع اتفاقا جائزدر وزنله جوازنده ايكى روايت واردر سويقى سويق وقاورلمش
بغداى قاورلمش بغداى مقابلى بيعك صحيح اولديغى مثللو اما قاورلمش بغداى
قاورلمش بغداى مقابلى بيع فاسددر ميانلرنده تسويه كيل معدوم اولمغله
نتكم ما سبقده مرور ايلدى ﴾ (و) لا (الزيتون بزيت والسمسم بحل) بمهملة
الشيرج (حتى يكون الزيت والحل اكثر مما فى الزيتون والسمسم) ليكون
قدره بمثله والزائد بالثفل وكذا كل ما لثفله قيمة كجوز بدهنه ولبن بسمنه وعنب بعصره
فان لاقيمة له كبيع تراب ذهب بذهب فسد بالزيادة لربا الفضل ﴾ زيتونى زيت
سمسمكه بزم ديارلرمزده كنجو و بعض سائر محلده صوصام تعبير اولنان حى حاى
مهمله ايله حلكه زيت ورنده شيرك قحيله شيرجكه بزم ديارلرمزده شيرك تعبير
اولنان دهن مقابلى بيع جائز دكلدر حتى زيتله حل زيتونله سمسمده كى ياغدن
اكثر اولمدقجه حتى زيتونده وسمسمده كى مقدار ينه انك مثلى مقابل اولوب
زياده سى دينه چوكن ثاى مثلثه نك ضميله ثفلكه دردينه مقابل اوله ينه بويله
هر بر كندونك دردى ايچون قيمت اولان دهنى مقابلى اولان جوز وسمنى مقابلى
اولان سود وصويى مقابلى اولان اوزم كبى اولان شيلرى بيع كندولرده كى
شيلردن زياده ايله اولمجق اولماز الامز بور ثفلكه تلف ايچون قيمت اولمزسه
مثلا التون طبراقنى التونله بيع كبى بس زياده ربا اولمغله زياده ده بيع فاسد اولور
مساواتدن لازمدر زايك قيمتى اولمامغين كندونك ازاسنده برشى قلمز ﴾ (و
يستقرض الخبز وزنا وعددا) عند محمد وعليه الفتوى ابن ملك واستحسنه
الكمال واختاره المصنف تيسيرا ﴾ امام محمد رحمه الله تعالى قتنده اتمك وزنا وعددا
استقراض اولنور فتواده بوقول اوزرينه در لكن شوقدر واركه امام مشاراليه بونى
دنائتدن عد ايلدى كندولرندن منقولدركه اوچ شى دنائتدندر اتمكى استقراض
وحمامك قپوسنده جلوس وحمامك آيينه سنه نظر تيسيرا للعباد
مصنف مرحوم قول مشروحى اختيار وكمال استحسان ايلدى ناسك كندويه

احتياجى اولمغله امام ابى يوسف وزنا استقراض اولنور عددا اولنمز بيورديلر امام
اعظم رحمه الله تعالى نه كيفيتله اولورسه اولسون منع ايتديلر ﴾ وفى المجتبى
باع رغيفا نقدا برغيفين نسيئة جاز وبعكسه لاوجاز بيع كسيراته كيف كان ﴾
ومجتباده مرسومدركه بر كسه نقدا براتمكى نسيئة ايكى رغيف مقابله سنده بيع ايلسه
جائز اولور وعكسنده كه ايكى رغيفى نقدا بررغيف مقابله سنده نسيئة بيع جائز
اولمز اتمكك قيرلمش اوفاقلرينى بيع نقدا ونسيئة نه كيفيتله اولورسه اولسون جائز اولور
﴾ (ولاربا بين سيد وعبده) ولو مدبرا اوامكاتبا (اذا لم يكن دينه مستغرقا لرقبته
وكسبه) فلو مستغرقا يتحقق الربا اتفاقا ابن ملك وغيره لكن فى البحر عن المعراج
التحقيق الاطلاق وانما يرد الزائد لا للربا بل لتعلق حق الغرماء ﴾ سيد يله عبدى ميانه لرنده
هرنقدر عبد مدبر اولسه دخى ربا بولنمز مادام دينى رقبه سنى وكسبنى مستغرق اولمدقجه
واكر مستغرق اولور سه ربا اتفاقا تحقق ايدر عبد مكاتب اولورسه يد اوكسبنده
تصرفا حركبى اولمغله ميانه لرنده ربا بولنور لكن بحرده معراجدن نقلا مسطوردركه
تحقيق اولان اطلاقدركه دينى رقبه وكسبنى مستغرق اولسون ويا اولمسون
ربا تحقق ايتمز اما زياده نك ردى ربا اولديغنه مبنى دكلدر بلكه غرمانك حقلرى
تعلق ايديكنه بناءً در امدى سيد عبدندن ايكى درهم مقابلى بردرهم اخذ
ايلسه عبدز انلى رد ايتمز ﴾ (ولا) ربا (بين متفاوضين وشريكى عنان
اذا تبايعا من مالهما) اى مال الشركة زيلعى ﴾ دخى شركت مفاوضه
ايله شريك اولان ايكى كسه ميانلرنده وعنان شريكلرى مال شركتدن
مبايعه ايدرلرسه انلرميانلرنده ربا اولمز اذا تبايعا من مالهما قولى وشريكى
عنان قولنه قيددر مفاوضك مال شركتدن ماعدا كندونك مستقل مالى اولمغين
اما مال شركتك ماعداسيله اولان معامله ده ميانه لرنده ربا جارى اولور
﴾ (ولا بين حربى ومسلم) مستأمن ولو بعقد فاسد اوقمار (ثمة) لان ماله
ثمة مباح فيحل برضاه مطلقا بلا غدر خلافا للثانى والثلثة ﴾ دخى حربى
ايله مسلم مستأمن ميانه لرنده دار حربده ربا اولمز هرنقدر عقد فاسد ايله وياقمار
ايله اولورسه ده مثلا انلره خمر وياخنزير وياميته بيع اتمك كبى زيرا كافرستانده
حربينك مالى رضاسيله بلاغدر مطلقا كرك عقد فاسد ايله وكرك صحيح ايله
مباح وحلالدر اما حربى امانله دار اسلامه دخول ايدوب كندويه برمسلم
بردرهمى ايكى درهمه بيع ايلسه ربا اتفاقا جائز اولمز اختلاف امام ثانى ايله
ثلاثه ايچوندر ﴾ (و) حكم (من اسلم فى دار الحرب ولم يهاجر كحربى) فللمسلم الربا معه
خلافا لهما لان ماله غير معصوم فلو هاجرا الينا ثم عاد اليهم فلا ربا اتفاقا جوهرة
قلت ومنه يعلم حكم من اسلما ثمة ولم يهاجرا والحاصل ان الربا حرام الا فى هذه

الست مسائل * دارحربده شرف اسلامله مشرف اولوب وهجرت ایتمیان کمسه‌نك حکمی حربی کبیدر امدی مسلم ایله کندوسی بیننده ربا جاری اولور امامین ایچون اختلاف واردر مالی معصوم اولمغین شرنبلالیه ده مرسومدرکه ربانك شرطندندر بدلینك معصوم اولوب وانلافله مضمون اولملری امدی فقط برینك عصمتی وعدم تقومی مانع اولمز بس براسیر ویاتاجرك برحربی‌نك ویاهجرت ایتمیان مسلمك مالنی متفاضلا کندی جنسیله شراسی جائزدر دخی ربانك شرائطندندر سیدك عبد ایله معامله‌سی کبی بدلینك احد متعاقدینك ملکی اولمسی وبدلیده شرکت مفاوضه ویاعنان ایله شریك اولملری بس مار الذکر مسلم بزره هجرت ایدوب بعده انلره عودت ایلسه امدی میانلرنده اتفاقا ربا ایله معامله جائز ومشروع اولمز شارح رحمه الله تعالی دیرکه متندن دارحربده اسلامله مشرف اولوب هجرت ایتمیان ایکی کمسه‌لرك حکملری معلوم اولدیکه حربی حکمنده اولملریله میانلرنده ربا اولمز حاصل کلام ربا حرامدر الا اشبو التی مسئلهٔ مشروحه‌ده دکللدر صواب اولان بش دیمك ایدی بزره هجرت ایدوب صکره رجوع ایتمك مسئله‌سنی اسقاطله مسئلهٔ اولی سیدك عبدیله معامله‌سی وثانیه مفاوضه شریکلری وثالثه عنان شریکلری ورابعه دارحربده‌کی مسلمه حربی‌نك معامله‌سی وخامسه دارحربده شرف اسلامله مشرف اولوب هجرت ایتمیان مسلمه دیکر مسلمك معامله‌سی * ابوالسعود انتهی * دارحربده اسلامله مشرف اولوب بزره هجرت ایتمیان ایکی مسلمك معامله‌لری مسئلهٔ سادسه قلنسه صحیح اولور دی والله تعالی اعلم واستغفرالله العظیم

﴿(باب الحقوق)﴾

حقوق حقك جمعیدر حق حقیقتده جمیع صفات کامله ایله متصف اولان ذات بیچوندر زیرا کندوبی عدم سبقت ایتمش وکندویه عدم لاحق اولمز معناسنجه حقیقة موجود حقیقی کندوسیدر کندونك غیری‌یه حق اطلاقی مجازدر * کرمانی انتهی * وصباحده حق باطلك خلافیدر مصدردر حق الشیٔ دینور برشی واجب وثابت اولدیغی وقتده باب اولدن وثانیدن مستعملدر دیو مرسومدر وقاموسده اسماء وصفات الهیه دندر وقرآن عظیم الشانه وباطلك ضدینه وقضا وحکم اولنان امره وموته وبرشیله جزم وحکم ایتمکه وحقیقة امره اطلاق اولنور دیو مرسومدر * انتهی * ﴿فی البیع اخرها لتبعیتها ولتبعیة ترتیب الجامع الصغیر﴾ اشبو باب بیعده که حقوق وتوابع بیانده در مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهابك

حقوق بیعی بیعدن تأخیر ایتدیکی کندونك تبعیته بناً وجامع صغیرك ترتیبنه تبعیت ایچوندر مصنفك محلده بیاننه نظرا جامع صغیرك ترتیبنه متابعتی التزام ایدیمشدر ﴿(اشتری بیتا فوقه آخر لایدخل فیه العلو) مثلث العین (ولوقال بکل حق) هوله اوبکل قلیل وکثیر (مالم ینص علیه) لان الشیٔ لایستتبع مثله﴾ برکسه فوقنده دیکر بیت اولان تحتانی بیتی اشترا ایلسه انده علو داخل اولمز هرنقدر انك هربرحقیله ویاهربرقلیل وکثیریله دیسه دخی مادام انك اوزرینه نص وتصریح ایدوب فوقانی وتحتانی ایکیسنی بردن دیمدکجه زیرا برشی کندی مثلنه استتباع ایدوب تابع اولمز برشیك حقی کندودن ادنی اولوب مثلی اولمغین حالبوکه بیتك علوی کندونك مثلیدر علو عینك حرکات ثلثه‌سیله لامك سکونیله دربیت اربع جدار مع السقفدر ﴿(وکذا لایدخل) العلو (بشراء منزل) هومالا اصطبل فیه (الا بکل حق هوله اوبمرافقه) ای حقوقه کطریق ونحوه وعندالثانی المرافق المنافع اشباه (اوبکل قلیل اوکثیر هوفیه اومنه)﴾ بیت بویله کندوده آخور اولمیان موضع نزولی شراده علو داخل اولمز الا کندی ایچون اولان هربرحقله ویاهربر مرافقیله طریق ومطبخ وکنیف امثالی توابع وحقوقیله ویاهربرکندوده ویاکندودن اولان قلیل ویاکثیر ایله دیمکله داخل اولور امام ثانی عندنده مرافق منافع معناسنه‌در مصنف مرحوم منزل بیوتی وصحن مسقفی ومطبخی مشتمل کندوده کشینك اهلیله ساکن اولدیغی محله اسم اولمغله کندونك داره وبیته مشابهتی اولدیده داره مشابهتنه نظرا توابعی ذکر ایله علو داخل اولدی بیته مشابهتنه بناً بلا ذکر علو داخل اولمدی دیدی ﴿(ویدخل) العلو (بشراء دار وان لم یذکر شیئا) ولوالابنیة بتراب اوبخیام اوقباب وهذا التفصیل عرف الکوفة وفی عرفنا یدخل العلو بلا ذکر فی الصور کلها فتح وکافی سواء کان المبیع بیتا فوقه علو اوغیره الا دار الملك فتسمی سرای نهر﴾ دارك شراسنده علو داخل اولور هرنقدر برشیٔ ذکر ایتمیوب وابنیه تراب ویاخیام وقبه‌لر اولورلر ایسه‌ده دار حدودك احاطه ایتدیکی حائطی وبیوت ومنازلی وغیر مسقف حولی‌یی مشتمل موضعدر بس علو اجزاسندن اولمغله بلا ذکر داخل اولور اشبو مارالذکر بیت ومنزل ودار بیننده تفصیل اهالیٔ کوفه‌نك عرف وعادتیدر بزم عرفمزده صورت مشروحه‌لرك کلیسنده بلا ذکر علو داخل اولور مبیع اوزرنده علو اولان بیت اولسون ویا اولمیان اولسون الا ملکك دارینه سرای دینور بومقامده الادار الملك فتسمی سرای کلامنك ماقبلنه ربطی کوزلجه دکلدر اصل نهرك عباره‌سنك مآلی بزم عرفمزده صور مشروحه‌نك کلیسندن علو بلا ذکر داخل اولور مبیع کرك

اوزرنده علواولان بيت اولسون ويامنزل اولسون زيرا عجمده هر بر مسكنكه خانه تسميه اولنور هرنقدر علو اولور سه ده كرك بيت كبي صغير اولسون وياغيريسى اولسون الاملكك دارينه سراى اطلاق اولنور انتهى ﴿ (كما) يدخل فى شراء الدار (الكنيف وبئر الماء والاشجار التى فى صحنها و) كذا (البستان الداخل) وان لم يصرح بذلك (لا) البستان (الخارج الا اذا كان اصغر منها) فيدخل تبعا ولو مثلها او اكبر فلا الا بالشرط زيلعى وعينى ﴾ مسئلهٔ سابقه ده علوك دخولى شراى دار ده كنيفكه مستراح وصو قيوسنك وحو ليسنده كى اشجارك دخولى كبيدر داخل دار ده كى بستان ده ينه بويله در هر نقدر انكله تصريح اولنمز ايسه ده اماخارج دار ده كى بستان اويله دكلدر كه داخل اولمز الا دار دن اصغر اولور سه تبعا داخل اولور واكر دار قدر ويا اندن اكبر اولورسه داخل اولمز الا دخولنى شرط ايدرلر سه داخل اولور ﴿ (والظلة لاتدخل فى بيع الدار) لبنائها على الطريق فاخذت حكمه (الابكل حق ونحوه) عمامى وقالا ان مفتحها فى الدار تدخل كالعلو ﴾ ظله كه طريق اوزرينه چيقمه سچاق امثالى كولكه لك دارى بيعده داخل اولمز بناسى طريق اوزرينه اولمغله انك حكمنى اخذ ايلدى الامارالذكر هر برحقيله امثالى تعبير ايله داخل اولور امامين رحمهما الله تعالى اكرظله نك اچيله جق محلى دارده اولورسه علو كبي بيعده داخل اولور بيورديلر ﴿ (ويدخل الباب الاعظم فى بيع بيت اودار مع ذكر المرافق) لانه من مرافقها خانية ﴾ بيتي ودارى بيعده مرافقيله دينورسه باب اعظم داخل اولور مرافقندن اولمغله ﴿ (لا) يدخل (الطريق والمسيل والشرب الابنحو كل حق) ونحوه عمامى ﴾ بركسه نك ملكنه خاص اولان طريق ومسيل ماء وشينك كسريله شربكه صوده اولان نصيب دارى بيعده داخل اولمز الا سابق الذكر هر برحقيله امثالى تعبيرده داخل اولور ﴿ (بخلاف الاجارة) لدار اوارض فتدخل بلا ذكر لانها تعقد للانتفاع لاغير (والرهن والوقف) خلاصة ﴾ بردارى ويا ارضى اجاره ورهن ووقف بيعك خلافنده دركه مزبورلر بلا ذكر داخل اولورلر اجاره انجق انتفاع ايچون معقوده اولمغله حتى بونلر عقد اجاره دن استثنا اولنسه لر اجاره باطله اولور انتفاع انجق كندولريله اولمغله تصحيحا للعقد دخوللرى واجب اولدى ﴿ (ولواقربدار اوصالح عليها اواوصى بها ولم يذكر حقوقها ومرافقها لايدخل الطريق) كالبيع ولا يدخل فى القسمة وان ذكر الحقوق والمرافق الا برضى صريح نهر عن الفتح ﴾ بركسه بردارى اقرار وياانك اوزرينه مصالحه اولوب ويا آنكله وصيت ايليوب حقوق ومرافقنى ذكر ايتمسه بيع كبي طريق ومسيل داخل اولمز تقسيمده هرنقدر حقوق

مرافق ذكر اولنسه دخي طريق وحق شرب داخل اولمز الا صراحة راضى اولورسه دخى تمه ده مرسومدركه ايكى كمسه بردارى اقسام ايدوب برينك نصيبنه طريق اصابت ايتمسه امدى كندويه طريق فتحى ممكن اولورسه قسمت صحيحه اولور واكر طريق فتحى ممكن اولمزسه بس حين تقسيمده كندويه طريق اصابت ايتمديكى معلوم اولورسه قسمت جائزه اولور يوقسه فاسده اولور انتهى ﴾ شارح رحمه الله تعالى نهره عزوى تأخير ايلسه لايق اولور ايدى زيرا ذكر آتى عباره نك كليسى انده مذكوردر ﴿ (وفى الحواشى اليعقوبية ينبغى ان يكون الرهن كالبيع اذلايقصدبه الانتفاع قلت هوجيد لولامخالفته للمنقول كما مر) ﴾ وحواشئ يعقوبيه ده مذكوردركه لايق اولان رهنك بيع كبي اولمسيدر زيرا رهنله انتفاع قصد اولنمز شارح رحمه الله تعالى ديركه واقعا بوكوزلدر اكر منقوله مخالفتى اولمز ايسه تنكم خلاصه دن نقلله مرور ايلدى ﴿ ولفظ الخلاصة ويدخل الطريق فى الرهن والصدقة الموقوفة كالاجارة واعتمده المصنف تبعا للبحر نعم ينبغى ان تكون الهبة والنكاح والخلع والعتق على مال كالبيع والوجه فيها لايخفى انتهى والله تعالى اعلم ﴾ دخى خلاصه نك عبارهسى

رهنده وصدقهٔ موقوفه ده اجاره كبي طريق داخل اولور بحره تبعيتله

مصنف مرحوم مضمون مشروحه اعتماد ايلدى بلى لايق اولان دارى

هبه نك ونكاحكه مهر قيلنك وكندونك اوزرينه خلع وعتقك

بيع كبي اولمسيدر بونلرده وجه خفى دكلدركه كندولرده

ملك اولميان شيئ مجددا ملك قيلق اولمغله بيع كبي

اولديده كندولرده بيعك حكمى جارى

اولور والله سبحانه وتعالى اعلم

واستغفر الله العظيم

مم

م

عصر محاسن حصر حضرت ظل اللهيده اشبوبيك ايكيوز سكسان آلتى سنهٔ هجريه سى شعبان شريفى اوائلنده ترجمهٔ طحطاوى نام مجلهٔ جميله نك سكز جلدندن اشبو بشنجى جلدينك طبعى دخى بوكره الاجه حامده يكى چارشوده واقع بخارى زاده حاجى صالح بنده لرينك

مطبعه سنده رسيدهٔ حسن ختام اولهرق

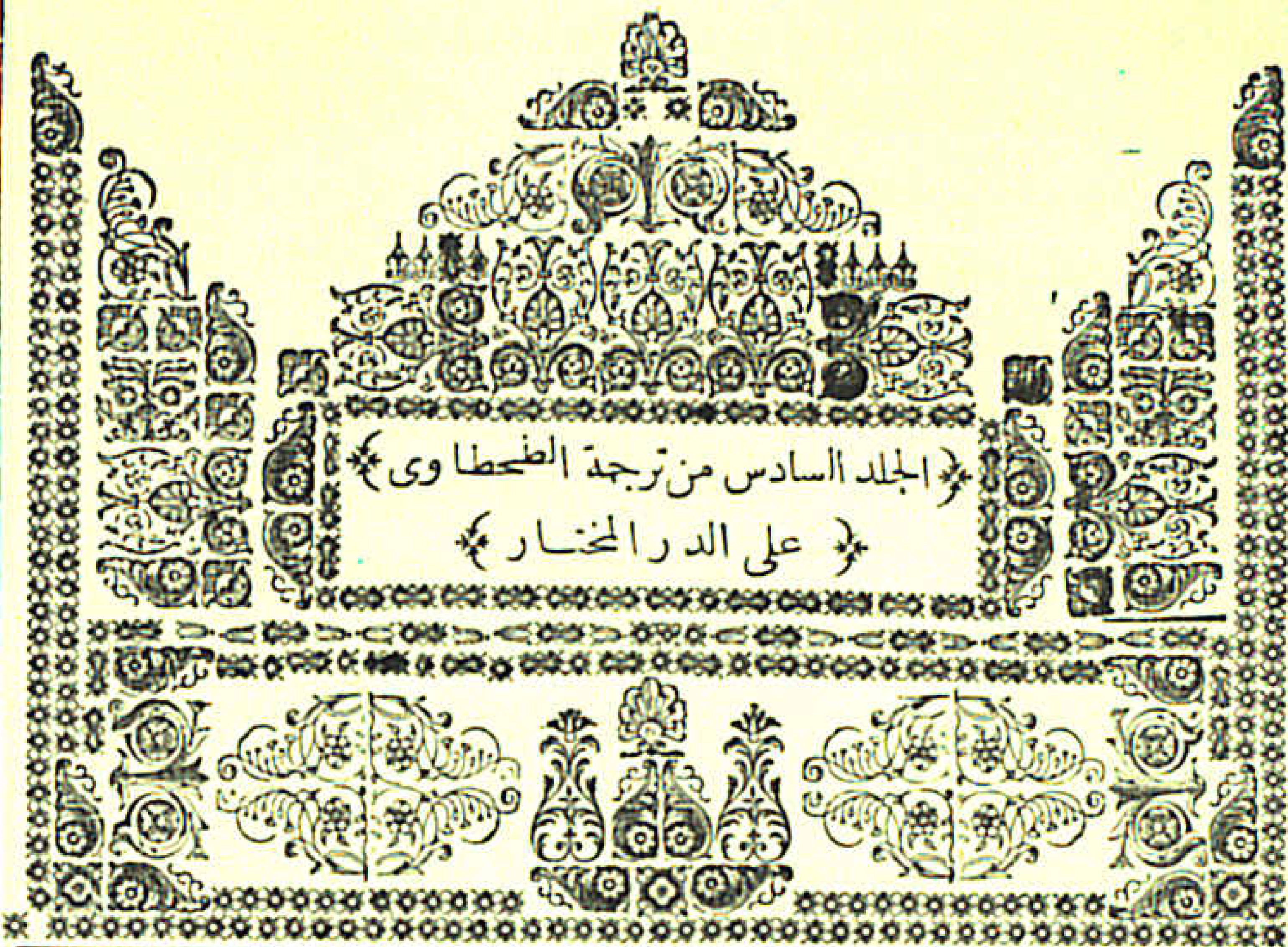
ديكرلرى دخى در دست طبع

وتمثيل بولنمشدر

م

6

﴿فهرست جلد السادس من ترجمة الطحطاوى﴾

(باب الاستحقاق) اشبو بابك حق ابواب بوعك تمامنده ذکر اولنمق ایدی زیرا استحقاق ظاهر ابعد التمام عدم صحتك ظهوریدر لکن لفظا ومعنی حقوقه مناسبتی اولمغله آنك عقبنده ذکر اولندی انتهی کمال هو طلب الحق استحقاق لغتده حق مطالبه‌در اصطلاحده برشخصك برشیئه مستحق اولمسیدر (الاستحقاق نوعان) احدهما (مبطل للملك) بالکلیة (کالعتق) والحریة الاصلیة (ونحوه) کتدبیر وکتابة (و) ثانیهما (ناقل له من شخص الی آخر (کالاستحقاق به) ای بالملك بان ادعی زید علی بکر ان مافی یده من العبد ملك له وبرهن استحقاق ایکی نوعدر بری عتق وحریه اصلیه وتدبیر وکتابت مثللو ملکی بالکلیه ابطال ایدندرکه بایعلرك بری ایچون اندهحق تملك اولمز ایکنجیسی ملکه استحقاق کبی ملکی برشخصدن شخص آخره ناقلدر مثلا زیدك بکراوزرینه یدنده کی عبد کندونك ملکیدر دیودعوی واقامهٔ بینه ایتمسی کبی (والناقل لایوجب فسخ العقد) علی الظاهر لانه لا یوجب بطلان الملك (والحکم به حکم علی ذی الید وعلی من تلقی) ذوالید (الملك منه) ولومورثه فیتعدی الی بقیهٔ الورثهٔ اشباه بس استحقاقك ناقل اولان نوعی

قول ظاهر اوزره عقدك فسخنی ایجاب ایتمز استحقاق مشترینك ملکنك بطلاننی ایجاب ایتمکین امدی عقدك عدم فسخی عقد سابقك مستحقك اجازتنه توقفنی ایجاب ایدر ومشتری بایعنه ثمنله رجوع ایتدکجه عقد منفسخ اولمز رجوع ایتدیکی حینده عقد منفسخ اولور بس مستحق کندویه مال ایله حکم اولنوب ویامالی قبض ایتدکدنصکره ثمنله رجوعدن مقدم اجازت ویرسه صحیح اولور مال ایله مستحقه حکم ذی الید اوزره وذی الیدك مالی کندودن تلقی واخذ ایتدیکی کسه‌یه حکمدر هرنقدر تلقی ایتدیکی کندونك مورثی دخی اولورسه ده امدی سائر ورثه‌یه دخی تعدی ایدرکه انلردن بری اول مالی من جهة الارث بزمدر دیودعوی ایدهمز ومال ذی الیدن اخذ اولنور (فلا تسمع دعوی الملك منهم) للحکم علیهم (بل دعوی النتاج) بس مستحقه حکم ذی الیده وکندودن تلقی اولنانه حکم اولدیسه کندولرینك اوزرلرینه حکم اولنمغله کندولردن ملك دعواسی مسموعه اولمز بلکه نتاج دعواسی مسموعه اولور مثلا بایعلردن برینك اوزرینه ثمنله رجوع اولندقده بن ثمنی ویرمم زیرا مستحق کاذبدر مبیع بنم ویا بالواسطه ویا بلا واسطه بایعمك ملکنده تولد ایلدی دیمك ایله امدی دعواسی مسموعه اولور ونتاجی اثبات ایدرسه حکم سابق باطل اولور (ولا یرجع) احد من المشترین (علی بائعه مالم یرجع علیه ولا علی الکفیل مالم یقض علی المکفول عنه) لئلا یجتمع ثمنان فی ملك واحد لان بدل المستحق مملوك مشتریلردن بری بایعنه رجوع ایدهمز مادام کندونك اوزرینه رجوع اولنمدقجه وکفیلك اوزرینه رجوع اولنمز مادام مکفول عنه اوزرینه قضا وحکم اولنمدقجه ملك واحده ایکی ثمن مجتمع اولمسون ایچون زیرا مستحق چیقیلان مالك بدلی مملوکدر اشبو تعلیل مشتری اخیر ایله بایع اولك ماعداسی متوسطین اولان بایعلرك حقلرنده ظاهر اولور زیرا کندولرینك هر برینك عندلرنده ثمن واردر امدی کندولرینه رجوع اولنمزدن مقدم ثمنله کندولری آخره رجوع ایلسه ملکنده ایکی ثمن مجتمع اولمش اولور بری مشتری اخیردن اخذ ایتدیکی ودیکری بایع اولدن اخذنی مراد ایتدیکیدر ولو صالح بشیء قلیل اوابرأ عن ثمنه بعد الحکم له برجوع علیه فلبائعه ان یرجع علی بائعه ایضا لزوال البدل عن ملکه ولو حکم للمستحق فصالح المشتری لم یرجع لانه بالصلح ابطل حق الرجوع وتمامه فی جامع الفصولین یعنی مبیع مستحق چیقیلان مشتری بایعیله برشیء قلیله مصالحه ویاخود مشتری بایعی کندویه انك اوزرینه رجوعله بعد الحکم ثمندن ابرا ایلسه امدی بنه بویله بائعی ایچون بایعنه رجوع واردر ملکندن بدل زائل اولدیغنه [illegible] بس

بعدالحكم آنی ثمندن ابرا ایتمكله كانه آنی كندودن اخذ ایتمش اولور مستحق ایچون
حكم اولندقده مشتری ایله مصالحه ایلسه ثمنله رجوع ایدەمز صلحله حق رجوعی
ابطال ایدر ﴾(والمبطل یوجبه) ای یوجب فسخ العقود اتفاقا (فلكل
واحد من الباعة الرجوع علی بائعه وان لم یرجع علیه)﴿ استحقاقك ملكی
ابطال ایدن قسمی اتفاقا عقودك فسخنی ایجاب ایدر امدی بایعلرك هر بری
ایچون كندی بایعنه رجوع واردر هرنقدر كندونك اوزرینه رجوع اولنمش
اولورسەده ﴾(و یرجع) هو ایضا كذلك (علی الكفیل ولوقبل القضاء علیه)
لعدم اجتماع الثمنین اذبدل الحرلا یملك ﴿ احد شریكین كفیل اوزرینه رجوع
ایدر هرنقدر اوزرینه قضا اولنمزدن مقدم اولورسەده حرك بدلی تملیك
اولنمغین ثمنین مجتمع اولمدیغندن ﴾(والحكم بالحریة الاصلیة حكم علی الكافة)
من الناس سواء كان ببینة اوبقوله انا حر اذا لم یسبق منه اقرار بالرق اشباه﴿
حریهٔ اصلیه ایله حكم ناسك كلیسنه حكمدر كرك بینه ایله وكرك بركسەنك
بونم عبدمدر دیو دعوی ایتدیكی كسەنك بن حرم قولیله اولسون
اكركندودن رقیتله اقرار سبقت ایتمزسه ﴾(فلا تسمع دعوی الملك من احد
وكذا العتق وفروعه)بمنزلة حریهٔ الاصل﴿ امدی حریهٔ اصلیه ایله حكم
اولنان كمسەدە براحدك ملك دعواسی مسموع اولمز عتق وفروعیكه كتابت
وتدبیر مثللو شیلرملك مطلقدە حریهٔ اصل منزله سندەدر ﴾(واما)الحكم بالعتق
(فی الملك المورخ)فعلی الكافة (من) وقت(التاریخ)و(لا)یكون قضاء
(قبله)كما بسطه منلا خسرو و یعقوب باشا فاحفظه فان اكثر الكتب
عنه خالیة ﴿ ملك مورخدە عتقله حكم وقت تاریخدن جمیع و كافهٔ ناس
اوزرینه حكمدر تاریخدن مقدم قضا اولمز مثلا زید بكره بش سنەدرسن بنم
عبدم ایدك دیوب اول دخی بن التی سنە دنبرو بشرك ملكیم و بنی عتق ایلدی
دیوب وبوكا اثبات بینه ایلسه زیدك دعواسی مندفعه اولور شكم مضمون
مشروحی مولانا فاضل خسرو و یعقوب باشا بسط وتفصیل ایلدیلر بس بوتحقیقدن
كتب فقهیه نك اكثریسی خالیه اولمغله حفظه شایاندر ﴾(و)اختلفوا فی(القضاء
بالوقف قیل كالحریهٔ وقیل لا) فتسمع فیه دعوی ملك آخرا و وقف آخر
(وهو المختار) وصححه العمادی و فی الاشباه القضاء یتعدی فی اربع حریهٔ
ونسب ونكاح وولاء وفی الوقف یقتصر علی الاصح ﴿ علما برشیئه وقفیتله
حكمده اختلاف ایدوب دیلر بعضیلر حریت كبی جمیع ناسه حكمدر دیدیلر و بعضیلر
حریت كبی دكلدر كندوده اخركسەنك ملك و وقف دعواسی مسموعدر
دیدیلر انجق مختار اولان قول بودر وعمادی بونی تصحیح ایلدی واشباهده

درت شیده قضا تعدی ایدر حریت ونسب ونكاح وولادر دیومذكوردر بس قاضی
بركسه یه برعورتك مثلا نكاحیله ویانسبیله حكم ایتدكدنصكره دیكر كسه آنی دعوی
ایلسه اول دعوی مسموع اولمز وقفده اصح اولان مقضی له قصر اولنمقدر ﴾(و یثبت
رجوع المشتری علی بائعه بالثمن اذا كان الاستحقاق بالبینهٔ)لما سیجئ انها
حجهٔ متعدیهٔ (اما اذا كان) الاستحقاق (باقرار المشتری او بنكوله او باقرار
وكیل المشتری بالخصومهٔ او بنكوله فلا)رجوع لانه حجهٔ قاصرة ﴿
استحقاق مستحقك بینه سیله اولورسه مشترینك بایعنه ثمنله رجوعی ثابت اولور
زیرا قریبا كلور كه بینه حجهٔ متعدیه در اما استحقاق مشترینك اقراری
و یا نكولیله ویا خود مشترینك خصومته وكیلنك اقراری ویاعلومی اولمدیغنه
یمیندن نكولیله ثابت اولورسه مشتری ایچون بایعه ثمنله رجوعی اولمز
اقرار حجهٔ قاصره اولمغله و وكیل اصیل كبیدر ﴾(و) الاصل ان(البینة
حجة متعدیهٔ)تظهر فی حق كافهٔ الناس لكن لافی كل شئ كما هوظاهر
كلام الزیلعی والعینی بل فی عتق ونحوه كما مر ذكره المصنف (لا الاقرار)
بل هو حجة قاصرة علی المقر لعدم ولایته علی غیره بقی لواجتمعا فان ثبت الحق
بهما قضی بالاقرار الاعند الحاجهٔ فبالبینهٔ اولی فتح ونهر ﴿ استحقاقده
اصل اصیل وقاعده وتفصیل بودر كه بینه كافهٔ ناس حقندە ظاهره
وجاریه اولور حجهٔ متعدیه در لكن زیلعی نك وعینی نك كلامنك ظاهرندن فهم
اولندیغنه نظرا هر برشیده دكلدر بلكه عتق امثالی ونسب ونكاح و ولاء كبی
شیلرده در نتكم ما سبقده مصنف مرحوم ذكر ایلدی اقرار حجهٔ متعدیه
دكلدر بلكه مقرا وزرینه قاصره حجتدر كندونك غیره ولایتی اولمغین شول
برمسئله بیان اولنمدی باقی قالدیكی بینه ایله اقرار جمع اولسەلركه مدعی
اقامهٔ بینه ایتدكدنصكره مدعی علیه ملكی اقرار ایلسه امدی حق ایكیسیله
ردن ثابت اولورسه اقرار ایله قضا اولنور لكن مشترینك بایعه ثمنله رجوعنه
حاجت كبی احتیاج وقتنده بینه ایله قضا اولیدر ﴾(فلو استحقت مبیعهٔ ولدت)
عند المشتری لاباستیلاده (ببینهٔ یتبعها ولدها بشرط القضاء به) ای بالولد فی
الاصح زیلعی وكلام البزازی یفید تقییده بما اذا سكت الشهود فلو بینا انه
لذی الید اوقالوا لا ندری لایقضی به نهر ﴿ فیجان برجاریهٔ مبیعه مشترینك
عندنده استیلادی اولمقسزین بینه ایله مستحق چیقلسه قول اصحده خاصهٔ ولد ایله
قضا شرطیله ولد جاریه یه تابع اولور یوم قضاده انفصال واستقلالنه بناً
كندی باشنه براصل اولمغله بعضیلر ولد بالتبع مقضی به اولور دیدیلر بزازینك
كلامی ولدك تبعیتی شاهدلرك ولدك ذی الیدك اولمسندن سكوتلریله تقییدی

انا ده ایدر بس ولد ذی الیدکدر د بو شاهدلر بیان و تصریح ایتسه لر
و یاخو دبلمیز دیسه لر ولدایله مستحقه حکم اولنمز ﴿ ثم آستیلاده لایمنع استحقاق
الولد بالبینة فیکون ولد المغرور حرابا لقیمة لمستحقه کامر فی باب دعوی النسب ﴿
بعدازین مشترینک جاریه یی استیلادی بینه ایله ولدک استحقاقنه مانع اولمز
امدی مغرور که وطئنی بیعله مالک اولمق ظننه بنا ایدن کسه نک ولدی مستحقنه
قیمتنک دفعیله حر اولور نتکم باب دعوی النسبده مرور ایلدی ﴿ (وان اقر)
ذوالید (بها) لرجل (لا) یتبعها فیأ خذها وحدها والفرق مامر من الاصل
وهذا اذالم یدعه المقر له فلو ادعاه یتبعها وکذا سائر الزوائد نعم لاضمان بهلاکها
کزوائد المغصوب ولم یذکر النکول لانه فی حکم الاقرار قهستانی معزیا للعمادیة ﴿ واکر ذی الید
جاریه ایله برکسه یه اقرار ایدرسه ولدجاریه یه تابع اولمز مستحق یالکز
جاریه یی اخذ ایدر فرق مرور ایدن اصلدر مسئله ماقبلنه تفریع اولمغله بونده
والفرق مامر من الاصل کلامنه حاجت مس ایتمز و بو مقر لهک ولدی دعوی
ایتدیکنه نظرا در امدی ولدی دعوی ایدرسه جاریه یه تابع اولور اغاجک میوه سی
کبی سائر زوائدده بنه بویله در که شجری مستحقه اقرار ده میوه شجره تابع
اولمز الا مقرله میوه یی دعوی ایدرسه تابع اولور ولد کبی بلی مغصوبک زوائدی کبی
بونده ده هلاکیله ضمان یوقدر اما تعدیله استهلاک ایدرسه ضمان اولور
﴿ (ومنع التناقض) ای التدافع فی الکلام (دعوی الملک) لعین او منفعة
لما فی الصغری طلب نکاح الامة یمنع دعوی تملکها وکما یمنعها لنفسه یمنعها لغیره
الااذا وفق وهل یکفی امکان التوفیق خلاف ستحققه فی متفرقات القضاء ﴿
تناقضکه کلامده تدافعدر عینده و یا منفعتده ملک دعواسنه مانعدر زیرا قاضی یه کلام
متناقضله حکم ممکن دکلدر بری آخردن اولی اولمامغین ایکیسیده ساقط اولورلر
وفتاوای صغراده مسطوردر که جاریه یی نکاحی طلب اتمک تملکی دعواسنه مانعدر
بو عینده ملک دعواسنده مثالدر منفعتده ملک دعواسنی منعک مثالی برکسنه نک
برعورتک نکاحنی دعوی بعده نکاحنی طلب کبی و مزبوره جاریه نک نکاحنی نفسیچون
طلب نفسیچون تملکی دعواسنه مانع اولدیغی کبی غیریچون دعوایه ده
مانع اولور الا کلامین متناقضین میانلری توفیق اولنورسه تناقض دعوایه
مانع اولمز بزازیه ده مزبوردر که برکسه برنسنه یی دعوی ایتسه که بو فلان
کسنه نکدر بنی خصومتنه توکیل ایتمشدر بعده ادعا ایتسه که بو دیکر فلان
کسنه نکدر بنی خصومتنه وکیل قلمشدر امدی دعوای مشروحه لری مقبوله
اولمز زیرا برشیئه برجهتدن برشخص ایچون خصومتنه وکیل آنی غیر ایچوندر
دیمکه قادر اولمز الا کلامینی میانلرینی توفیق ایدوب اول شیء مقدما فلانک ایدی بنی

خصومتنه توکیل ایتمش ایدی بعده انی آخر فلان کسه یه بیع ایتمکله اول دخی
بنی توکیل ایتدی دیسه اولور و مجرد توفیقک امکانی کفایت ایدرمی بونده میان
علماده اختلاف واقع اولمشدر بعضیلر رفع تنا قضده توفیقک امکانی کفایت ایدر
دیدیلر بعض آخرلری بالفعل توفیقدن لازمدر دیدیلر شارح رحمه الله تعالی
آنی قضانک متفرقاتنده ان شاء الله تعالی تحقیق و تفصیل ایده رزدیو ﴿ وفروع
هذا الاصل کثیرة ستجیئ فی کتاب الدعوی ومنها ادعی علی آخرانه اخوه وادعی
علیه النفقة فقال المدعی علیه لیس هو باخی ثم مات المدعی عن ترکة فجاء
المدعی علیه یطلب میراثه ان قال هواخی لم یقبل للتناقض وان قال ابی اوابنی
قبل ﴿ بو اصلک اوزرینه تفرع ایدن مسائل چوقدر قریبا کتاب الدعواده
کلور مسائل مشروحه دندر برکسه برآخر کسه یه بو بنم قرنداشمدر نفقدم
اوزرینه واجبدر دیو دعوی ایتدکده مدعی علیه بو بنم قرنداشم
دکلدر دیوب بعده مدعی براز میراث ترک ایدرک وفات ایتمکله مدعی علیه میراثنی
طلب ایلسه امدی اکر اول بنم قرنداشمدر دیه رک میراث دعواسی ایدرسه
تناقضه بناً دعواسی مسموعه اولمز واکر بابام ویا اوغلومدر
دیو دعوی ایلرسه مسموعه اولور ﴿ والاصل ان التناقض (لا) یمنع دعوی
مایخفی سببه (کالنسب والطلاق و) کذا (الحریة فلوقال عبد لمشتر اشترنی
فانا عبد) لزید (فاشتراه) معتمدا علی مقالته (فاذاهو حر) ای ظهر حرا
(فان کان البائع حاضرا او غائبا غیبة معروفة) یعرف مکانه (فلاشیء
علی العبد) لوجود القابض ﴿ اصل وقاعده بودر که تناقض نسب وطلاق
وحریت کبی سببی خفی اولان شیلری دعوایه مانع اولمز یعنی تناقضک مانع
دعوی اولمسی مارالذکر قابل توفیق اولان وهوا بی اوانی ماده لرینه خاص
دکلدر بلکه قاعدهٔ مشروحه تحتنده داخل اولان هر بر محلده تناقض
مانع دعوی اولمز امدی برعبد برکسه یه بنی اشترا ایله بن زیدک عبدی یم دیوب
اول دخی آنک قولنه اعتمادا آنی اشترا ایلدکده حر ظهور ایلسه امدی بائع حاضر
ویا مکانی معلوم غیبة معروفه ایله غائب اولورسه عبدک اوزرینه برشی لازم
اولمز قابض ثمن موجود اولمغله کندویه ثمنله رجوع ممکن اولدیغندن
﴿ (والا رجع المشتری علی العبد) بالثمن خلافا للثانی ولو قال اشترنی فقط
اوانا عبد فقط لارجوع علیه اتفاقا درر (و) رجع (العبد علی البائع)
اذا ظفر به ﴿ واکر بایعک مکانی معلوم اولمیوب غیبت غیر معروفه ایله غائب
اولوب و یاموتی تحقق ایتمش اولورسه مشتری ثمنله عبده رجوع ایدر زیرا
عبودیتیله اقراری سببیله کندینی نفسنک سلامتی و یا خود بایعدن ثمنک استیفاسی

متعذر اولدیغنه نظرا انك سلامتنی عبد ضامن اولمش اولور کویا مشتری کندونك
طرفندن مغرور اولدی شـرایه کندونك کلامنه اعتمادا مباشرت ایتمکله
عبدده ظفر بولدقده بایعه رجوع ایدر امام ثانی ایچون اختلاف واردر مشار الیه
عبده رجوع اولمز دیدی زیرا رجوع یا معاوضه که مبایعه ویا کفالته مبنی اوللی
بس بو مقامده ایکیسیده معدومدر واکر عبد فقط اشترنی ویا انا عبد دیسه
کندویه اتفاقا رجوع اولمز ❊(بخلاف الرهن) بان قال ارتهنی فانی عبد لم
یضمن اصلا والاصل ان التغریر یوجب الضمان فی ضمن عقد المعاوضة لا الوثیقة ❊
رهن صورت مشروحه نك خلافنه درکه عبدنی رهن ایله زیرا بن عبدم
دیسه عبد اصلا ضامن اولمز سید هرنقدر غیبة غیر معروفه ایله غائب اولسه
دخی زیرا رهن عقد معاوضه اولمغین کندوده تغریر اولمدیغندن کندی ایله
امر ایدن ضامن اولمز مثلا امن طریقدن سؤال ایدن کمسه یه برکسه بو طریق
امینلودر بوکا سلوك ایله دیمك برله اکا سلوك ایلدکده مالی نهب وغارات اولنسه
اکا ضمان لازم اولمدیغی کبی ومسموم اولان طعامه بو طعامدن اکل ایله مسموم
دکلدر دیمکله اکلیله فوت اولسه بنه بویله در ضمان ایجاب ایتمز قاعده بودرکه تغریر
عقد معاوضه ده ضمانی ایجاب ایدر وثیقه ده ایتمز اجنبی ده صورت مشروحه نك
خلافنه درکه براجنبی اشبو کمسه عبددر بونی اشترا ایله دیمکله حر ظهور ایلسه
اجنبی یه برشی لازم اولمز ❊ من حاشیة الشلبی انتهی ❊(باع عقارا ثم برهن انه وقف
محکوم بلزومه قبل والالا) لان مجرد الوقف لا یزیل الملك بخلاف الاعتاق فتح
واعتمده المصنف تبعا للبحر علی خلاف ماصوبه الزیلعی وتقدم فی الوقف
وسیجیٔ اخر الکتاب ❊ برکسه برعقاری بیع ایتدکدنصکره انك لزومیله
حکم اولنان وقف اولدیغنه اقامهٔ بینه ایلسه مقبوله اولور وبیع منتقض
اولور وقفیتی هرنقدر کندونك جهتندن اولمش اولورسه ده واکر برهان
ایان ایده مزسه مقبوله اولمز زیرا مجرد وقف ملکی ازاله ایتمز لکن
بو امام اعظم رحمه الله تعالی قولیدر وفتوی حکم اولنسون ویا اولنمسون
مطلقا وقفله ملکك زوالنه در اعتاق بونك خلافنه درکه انده اقامهٔ بینه
مقبوله اولمز مصنف مرحوم بحره تبعیتله زیلعینك تصویب ایلدیکی قبول قولنك خلافی
اوزرینه اعتماد ایلدی تکمیل مضمون مشروح وقفده مرور ایلدی وآخر کتابده کلور
❊(اشتری شیئا ولم یقبضه حتی ادعاه آخر) انه له (لا تسمع دعواه بدون حضور
البائع والمشتری) للقضاء علیهما ولو قضی له بحضرتهما ثم برهن احدهما
علی ان المستحق باعه من البائع ثم هو باعه من المشتری قبل ولزم البیع وتمامه
فی الفتح ❊ برکسه برشیئی اشترا ایدوب قبض ایتمدین برآخر کمسه انی بنمدر

دیو دعوی ایلسه اوزرلرینه قضا وحکم ایچون بایعله مشتری حاضر اولمقسزین
دعواسی مسموعه اولمز ملك مشترینك ید بایعك اولوب مدعی ایکیسنی دعوی
ایتمکله کندولرینك اوزرلرینه حکمده حضورلری لازم اولدی امدی مار الذکر
بایعله مشترینك حضورنده مدعی یه حکم اولندقدنصکره مزبورلرنك بری اقامهٔ
بینه ایتسه که مستحق اول شیئی بایعه بیع بعده اول دخی مشتری یه بیع
ایلدی بینه سی مقبوله وبیعی لازم اولور قضاء اولی اقرار ایدوب نقض
ایتمکین ❊(لا عبرة بتاریخ الغیبة) بل العبرة لتاریخ الملك (فلو قال المستحق
عند الدعوی (غابت) عنی (هذه) الدابة (منذ سنة) فقبل القضاء بها للمستحق
اخبر المستحق علیه البائع عن القصة (فقال البائع لی بینة انها کانت ملکا لی
منذ سنتین) مثلا وبرهن علی ذلك (لا تندفع الخصومة) بل یقضی بها للمستحق
لبقاء دعواه فی ملك مطلق خال عن تاریخ من الطرفین ❊ غیبت تاریخنه
اعتبار یوقدر بلکه اعتبار ملك تاریخنه در امدی مستحق حین دعواده
اشبو دابه بندن غائب اوله لی برسنه اولدی دیوب بس مستحقه دابه ایله
حکم اولنمزدن مقدم مستحق علیه که مشتری بایعه قصه دنکه مستحقك بایعه
دیدیکی مضموندن خبر ویردکده بایعده بنم مثلا ایکی سنه دنبرو ملکم اولدیغنه
بینه م واردر دیوب وانك اوزرینه اقامهٔ بینه ایلسه خصومت مندفعه اولمز بلکه
اول دابه مستحقه قضا وحکم اولنور مستحقك طرفینك تاریخ بیانندن خالی اولان
ملك مطلق دعواسنده دعواسی باقیه اولمغله بایعدن هرنقدر تاریخ بیانی اولدیسه
فقط انك بیانته اعتبار اولنمدی ❊(العلم بکونه ملك الغیر لا یمنع من الرجوع)
علی البائع (عند الاستحقاق) فلو استولد مشتراة یعلم غصب البائع ایاها کان الولد
رقیقا لانعدام الغرور ویرجع بالثمن وان اقر بملکیة المبیع للمستحق درر ❊
مشترینك مبیعی غیرك ملکی اولدیغنه علمی حین استحقاقده بایعه ثمنیله رجوعنه
مانع اولمز امدی برکسه بایعك کندوسنی غصب ایتدیکی معلومی اولان
اشترا ایتدیکی جاریه یی استیلاد ایلسه حقیقة حاله عالم اولمغله غرور منعدم
اولدیغندن ولد رقیق اولور وثمنله رجوع ایدر هرنقدر مبیعك مستحقك ملکی
اولدیغنی اقرار ایدرسه ده لکن ذخیره ده مسطوردرکه مشتریدن مبیعك مستحق
چیقلمسنك بایعه ثمنله رجوعنی ایجاب ایتمسی انجق استحقاقك بینه ایله
ثبوتنه نظرادر اما مشترینك اقراریله ثابت اولورسه اقراری غیرك حقنده حجت
اولمغین رجوعنی ایجاب ایتمز بو سابق الذکر البینة حجة متعدیة لا الاقرار قاعده سنه
موافقدر ❊ وفی القنیة لو اقر بالملك للبائع ثم استحق من یده ورجع لم یبطل اقراره
فلو وصل الیه بسبب ما امر بتسلیمه الیه بخلاف ما اذا لم یقر لانه محتمل بخلاف النص ❊

وقنیه‌ده‌مرسومدرکه‌برکسـه‌برملکی کنـدی بایعه اقرار ایتـدکدنصکره اول
شیئه برجـل کندونك یدندن مستحق چیقوب وکندوسی ثمنله رجوع ایلسه
آنی بایعـه اقراری باطل اولمز امدی شـراوهبه ووصیت مثللو برسبله مستحـق
چیقیلان نسـنه مشتری‌یه واصل اولسه بایعه تسلیمیله امر اولنور اما اشـترا ایدوب
بایعه ملکیتله اقرار ایلسه صورت مشروحـه‌نك خلافنه‌در که آنده تسلیمیله امر
اولنمز نفس شرا هر نقدر اشـترا اولنان شیئك بایعه ملکیتنی اقرار ایسـه‌ده لکن
محتملدر تصریح وتنصیص کبی دکلدر ﴿(لایحکم) القاضی (بسجل الاستحقاق
بشهـادة انه کتاب) قاضـی (کذا) لان الخط یشبه الخط فلم یجز الاعتماد علی نفس
السجل (بل لا بد من الشهادة علی مضمونه) لیقضی للمستحـق علیه بالرجـوع
بالثمن ﴿ قاضی اشبو سجل وحجت فلان قاضـی‌نك کتب ایتـدیکی حجتدر دیو
شاهدلرك شهادتیـله مجرد سجل استحقاقله حـکم ایده‌مز بلکه مشـتری‌نك ثمنله
بایعه رجوعله قضا ایچون مضمون حجته شهادتدن لازمدر زیرا خط خطه مشابه
اولمغله نفس سجله اعتماد جائز ومشروع دکلـدروذخیره‌ده‌مذکوردرکه بخارا‌ده
برکسـه‌نك یدنده برحمار مستحـق چیقلوب ومستحـق علیه حجت اخـذ ایدوب
کندویه بیع ایدن کسـه‌یی سمرقندده بولوب سمرقند قاضیسنه احضـار ایتدیروب
ثمنله کنـدویه رجوع مراد ایدوب بخـاری قاضیسـنك حجتنی ابرا ز ایتدکده
بایع بیعی اقرار ایدوب لکن استحقـاقی وسجـلی بخـاری قاضیسنك سجلی
اولدیغنی انکار ایتـکله مستحق علیه سجل بخـاری قاضیسـنك سجلی اولدیغنه
اقامهٔ بینه ایتسـه سمرقنـد قاضیسـنه‌ٔ اول سجل ایله عمل ایدوب مستحق علیهه
ثمنله رجوعیله قضا جائز ومشروع اولمز مادام شـاهدلر بخاری قاضیسی مستحق
علیهه اشـبو بایعدن اشـترا ایلدیکی حمـار ایله حکم ویدندن اخراج ایلدی دیو
شهـادت ایتمدکجه ﴿انتهی هندیه ﴿(کذا) الحکم (فیما سـوی نقل الشهـادة
والوکالة) من محاضر وسجلات وصکوك لان المقصود بکل منهـا الزام الخصم
بخلاف نقل وکالة وشهادة لانهمـا لتحصیـل العلم للقاضی ولذا لزم اسـلام مهم
ولوالخصم کافرا ﴿ شهادت وکالت نقللرینك ماعداسی محضرلر وسجللر وصکلرده
حکم بنه بویلجـه در که اشبو مذکور اندهکی مضامین مکتوبه‌یه شهـادتدن
لازمدر زیرا بونلردن مقصـود الزام خصمـدر اما وکالت وشهـادت نقللری
صورت مشروحه‌لرك خلافنه‌در که کندولردن مقصود قاضی‌یه تحصیل علمدر
بنا برین مز بورلرده خصم هر نقدر کافر اولسه دخی بنه شاهدلرك اسلامتدن
لازمدرشهادتلری مسلك فعلنه شهادت اولمغله محضر قاضینك کتب ایتدیکی
خصملرك حضـورینی ودعوی وشهـادتی مشتمل اولان مکتوبدر سجل قاضینك

(عندنده)

عندنده محفوظ اولان مکتـوب مشروحدر صك مشـتری وشـفیع امثـالی
کسه‌لر ایچون کتب اولنـان سنددر نقل شهـادت غائب اولان خصم اوزرینه
شاهدلرك شهـادتنی کبی امدی قاضی شهـادتمز بوره‌یی استمـاع ایتـدکده
انکله حکم ایده‌مز بلـکه آنی دیکر بلده قاضیسـنه انکله حکم ایتمـك ایچـون
کتب وارسال ایدوب یول شـاهدلرینه تسلیم ایدر نقـل وکالت برمدعینك
برقاضینك حضورنده برکسـه‌یی دیکر قاضی بلده‌سنده برکسـه‌دن دعوایه
توکیـل ایدوب وکـالة مشروحه‌یی مشـعر قاضینك آکا مکتوب تحریریدر
﴿(ولا رجوع فی دعوی حق مجهول من دار صولح علی شیٔ) معین (واستحق
بعضهـا) لجواز دعواه فیمـا بقی (ولواستحـق کلها ردکل العوض) لدخول
المدعی فی المستحـق ﴿ شیٔ معینکه مثـلا یوزدرهم اوزرینه مصـالحه اولنوب
بعضیسی مستحق چیقیلان داردن حق مجهـول دعوا سنده رجوع بوقـدر
دعواسی باقی قلان شیده‌اولمق جائز اولمغله یعنی برکسه بردار دن مجهول اوله رق
برحق دعوی ومدعی‌علیـه انکار ایتـکله اندن شیٔ معین اوزرینه صلح اولنوب
بعده اول دارك بعضیسی مستحق چیقلسه بدل صلحدن برشیئله مدعی‌به رجوع اولنمز
واکر دار مشروحه‌نك کلیسـی مستحق چیقیلورسه عوضك کلیسی رد اولنور
دعوی‌اولنان مستحق چیقیلانده داخل اولمغین تبیـن ایتـدیکی مالك اواد یغی
شیدن عوض اخذ ایلدی ﴿(واستفید منـه) ای من جواب المسئلة امران
احدهمـا (صحة الصلح عن مجهـول) علی معلوم لان جهـالة السـاقط لاتفضی
الی المنازعة (و) الثانی (عدم اشتراط صحة الدعوی لصحته) لجهالة المدعی به
حتی‌لوبرهن لم یقبـل مالم یدع اقراره به ﴿مسئلهٔ مشروحه‌نك جوابندن
ایکی شی استفـاده وفهم اولندی بری مجهولدن معلوم اوزرینه صلحك صحتیدر
زیرا مدعینك صلحا اخذ ایتدیکی شی مقابله سنده کندودن ابرا ایتدیکی ساقطك
جهـالتی نزاعه مفضیه اولمز ایکنجیسـی صلحك صحتنه دعوانك صحتنك عـدم
اشتراطیدر زیرا مدعی‌به مجهول در حتی حق مجهوله اقامهٔ بینه ایلسـه مقبوله
اولمز مادام مدعی علیهك حق مجهولی اقرارینی دعوی ایتمدکجه امدی اقرار مشروحینه
اقامهٔ بینه ایدرسه بینه‌سی مقبـوله اولوب مقربیا نیله جبر اولنور ﴿(ورجع)
المدعی علیـه (بحصته فی دعوی کلها ان استحق شیٔ منها) لفوات سلامة البدل
قید بالمجهـول لانه لوادعی قدرا معلوما کربعهـا لم یرجع مادام فی یده ذلك
المقدار وان بقی اقل رجع بحسـاب ما استحق منه ﴿ دارك کلیسنی دعوی ایدوب
آندن برمقدار شی اوزرینه صلح اولوب بعده آندن برمقداری مستحق چیقیلورسه
بدل صلحك سـلامتی فوت اولمغـله مدعی علیه بدلدن اول مستحـق چیقیلان

حصه ايله رجوع ايدر دعوى قلنان حقك مجهوليتله قيد لنديغى ربع كبى مثلا قدر معلومى دعوى ايتديكنه نظرا ما دام يدنده اول قدر حصه باقى اولدقجه برشيئله رجوع ايده مديكنه مبنيدر واكر يدنده بعد الاستحقاق داردن اقل قالورسه مدعادن مستحق چيقيلان حصه سى حسابنجه رجوع ايدر ربعى دعوى ايدوب بعد الاستحقاق مدعى عليهك يدنده انجق ثمن قالمق كبى امدى مستحق چيقيلان ثمن حصه ايله رجوع ايدر ❊ فرع لو صالح من الدنانير على دراهم وقبض الدراهم فاستحقت بعد التفرق رجع بالدنانير لان هذا الصلح فى معنى الصرف فاذا استحق البدل بطل الصلح فوجب الرجوع درر وفيها فروع اخر فلتنظر ❊ بركسه دنانير بدلنه دراهم اوزرينه مصالحه اولوب آنى قبض ايتدكدنصكره بعد التفرق مستحق چيقلسه دنانيرايله رجوع ايدر اشبو صلح صرف معناسنده اولمغله بدل مستحق چيقلدقده صلح باطل اولوب اصل مدعى اولان دنانيرايله رجوع واجب اولور درر ده بشقه فرعلر وار در اكاده نظر ايديكوز ❊ وفى المنظومة المحبية مهمة منها ❊ لو مستحقا ظهر المبيع ❊ له على بائع الرجوع ❊ بالثمن الذى له قد دفعا ❊ الا اذا البائع ههنا ادعى ❊ بانه كان قديما اشترى ❊ ذلك من ذا المشترى بلا مرا ❊ يعنى برمبيعك مستحق چيقلديغى ظاهر اولنجق مشترى ايچون بايعه ويرديكى ثمنله رجوع وار در الا بايع مقدما آنى مشترئ مرسومدن بلاشك اشترا ايتديكنى دعوى واثبات مدعى ايدرسه امدى ثمن متحد اولديغى تقديرجه رجوع ايده من اما ثمن متحد اولميوب زياده اولورسه زياده يى آلور ❊ لو اشترى خرابة وانفقا ❊ شيئا على تعميرها وطفقا ❊ ذاك يسوى بعد اكا مها ❊ ثم استحق رجل تما مها ❊ فالمشترى فى ذاك ليس راجعا ❊ على الذى غدا لتلك بائعا ❊ بركسه خرابه مشرف برارضى اشترا واكا تعمير وترميمنه بر مقدار جه صرف وانفاق ايدوب بعده اكا بعض مرتفع دپه كبى يرلرينى تسويه دنصكره بركسه اول خرابه نك تمامنه انده اولان بنانك اخشاب واحجارينك جمله سى بمدر ديو مستحق چيقوب اثبات مدعى ايلسه مشترى بوخصوصده اول خرابه يى بيع ايدن كسه يه تعمير وتسويه سنه صرف اولنان مبلغله رجوع ايده مز واكا مهره نك مدى ايله اجال وزنده اكمه نك جمعيدر ❊ ولا على ذا المستحق مطلقا ❊ بذا الذى كان عليه انفقا ❊ دخى اول خرابه يه انفاق وصرف ايتديكى شيله مستحقه ده مطلقا كه مصارفيله ويا بنانك قيمتيله رجوع ايده مز مستحق چيقيلان نسنه ظاهر اولمغله مطلقا كه مصرفى تسويه اكام بنا ايله اولسون ويا بناسز اولسون بوكاده اولسه اولور نهايتى مشترى بايعه ويرديكى ثمنله رجوع ايدر ❊ وان مبيع مستحقا ظهرا ❊ ثم قضى القاضى على من اشترى

به فصالح الذى ادعاه ❊ صلحا على شئ له اداه ❊ يرجع فى ذاك بكل الثمن ❊ على الذى قد باعه فاستبن ❊ برمبيعك مستحق چيقلديغى ظاهر اولوب بعده قاضى آنى اشترا ايدن كسه نك اوزرينه انكله حكم ايتدكدنصكره مشترى مستحقله بر مقدار شئ اوزرينه مصالحه اولوب وآنى مستحقه ادا ايتسه بوصورتده كندويه بيع ايدن كسه يه ثمنك كليسيله رجوع ايدر صلحله كويا مستحقدن اشترا ايتمش اولمغله ايمدى فاستبن قوليله شاعر فتأمل مثللو دقت مقامنه اشارت ايلدى ❊ وفى المنية شرى دار او بنى فيها فاستحقت رجع بالثمن وقيمة البناء مبنيا على البائع اذا سلم النقض اليه يوم تسليمه وان لم يسلم فبالثمن لاغير كما لو استحقت بجميع بنائها لما تقرر ان الاستحقاق متى ورد على ملك المشترى لا يوجب الرجوع على البائع بقيمة البناء مثلا ❊ ومنيه ده مرسومدر كه بركسه بردارى اشترا وانده بر مقدار بنا احداث ايتدكدنصكره اول دار مستحق چيقلسه امدى مشترى اول دارك ثمنيله وانقاض بنايى بايعه تسليم ايدرسه يوم تسليمده كى بنانك مبنيا قيمتيله كندويه رجوع ايدر واكر انقاض بنايى بايعه تسليم ايتمزسه انجق ثمنله رجوع ايدر نته كيم داربنانك جميعيله مستحق چيقلديغنه نظرا بايعه يالكز ثمنله رجوع اولنديغى كبى داره مستحق چيقان كرك بركسه اولسون وكرك متعدد اولسون زيرا اصول مقرره دندركه قچانكه استحقاق مشترينك ملكى اوزرينه وارد اولورسه بايعه مثلا بنانك قيمتيله رجوعى موجب اولمز ❊ ولو حفر بئرا او نقى البالوعة اورم من الدار شيئا ثم استحقت لم يرجع بشئ على البائع لان الحكم يوجب الرجوع بالقيمة لا بالنفقة كما فى مسئلة الخرابة حتى لو كتب فى الصك فما انفق المشترى فيها من نفقة اورم فيها من مرمة فعلى البائع يفسد البيع ❊ بركسه مستحق چيقلان دارده قيو قازديروب ويا بالوعه كه قدمكاه تنقيه ايتديروب ويا دارى تعمير وترميم ايتديردكدنصكره مستحق چيقاسه بايعه برشيله رجوع ايده مز زيرا قاضينك استحقاقله حكمى قيمتيله رجوعدر نفقه ايله دكلدر نته كيم خرابه مسئله سنده مرور ايلدى حتى حجته قاضى مشترينك اكا انفاق ايتديكى نفقه ويا تعمير ايتديكى عمارت مستحق چيقلديغى تقديرجه بايعك اوزرينه در ديو كتب ايلسه بيع فساده كيدر عقدك اقتضا ايتمديكى شرط اولمغله ❊ ولو حفر بئرا وطواها يرجع بقيمة الطى لا بقيمة الحفر فلو شرطاه فسد ❊ بركمسه دار مستحقه ده برقيو حفر ايتديروب اطرافنى طى ايدوب طاشله چويروب بنايا پسه بنانك قيمتيله رجوع ايدر حفر كلفتيله رجوع ايتمز انكده رجوعنى شرط ايلسه لر عقد فاسد اولور ❊ وكذا لو حفر ساقية ان قنطر عليها رجع

بقيمة بناء القنطرة لا بنفقة حفر الساقية وبالجملة فانما يرجع اذا بنى فيها او غرس بقيمة ما يمكن نقضه وتسليمه الى البائع فلا يرجع بقيمة جص وطين وتمامه فى الفصل الخامس عشر من الفصولين ﴾ بنه بو يله بر كسه بر مسلك حفر ايتديروب واوزرينه بنا يا پارسه بايعه اول بنانك قيمتيله رجوع ايدر ساقيه حفرينك مصار فيله رجوع ايتمز اكر قنطره بايعه تسليم اولنور سه صكره بايع قلعيله امر اولنور خلاصهٔ كلام داره بنا وغرسده رجوع انجق نقضى وبايعه تسليمى ممكن اولان شيلرك قيمتيله اولور پس كرج و چامور قيمتيله رجوع اولنمز اشبو بحثك تمام وتفصيلى فصولينك اون بشنجى فصلنده در ﴿ وفيه شرى كرما فاستحق نصفه له رد الباقى ان لم يتغير فى يده ولم يأكل من ثمره ﴾ فصولينده مذكور در كه بر كمسه بر قطعه باغ اشترا ايدوب بعده انك نصفى مستحق چيقلسه كندويه نصف اخرى رد مثمر وعدر اكر يدنده متغير اولميوب وثمرندن اكل ايتمش ايسه ﴿ ولو شرى ارضين فاستحقت احداهما ان قبل القبض خير المشترى وان بعده لزمه غير المستحق بحصته من الثمن بلا خيار ﴾ بر كسه ايكى قطعه ارض اشترا ايتدكدنصكره بريسى قبل القبض مستحق چيقيلورسه انده بيع باطل اولوز باقيده مشترى مخير اولور واكر بعد القبض مستحق چيقيلورسه مستحق چيقميان دكندويه ثمندن حصه سيله بلا خيار لازم اولور ﴿ ولو استحق العبد او البقرة لم يرجع بما انفق ﴾ عبد ويا بقره مستحق چيقلسه مشترى بايعه انفاق ايتديكى شيله رجوع ايدهمز بايعه انى تسليم ممكن اولمغين ﴿ ولو استحق ثياب القن او بردعة الحمار لم يرجع بشئ ﴾ كندى ايله برابر اشترا اولنان قنك ثيابى وحمارك جولى مستحق چيقلسه برشيله رجوع ايدهمز ﴿ وكل شئ يدخل فى البيع تبعا لا حصة له من الثمن ولكن تخير المشترى فيه قنية ﴾ هر بر شيكه بيعده ارضده بنا وشجر كبى بالتبع داخل اولان اوصاف اولدى انك ايچون ثمندن حصه اولمز لكن مشترى انده مخير اولور ﴿ ولو استحق من يد المشترى الاخير كان قضاء على جميع الباعة ولكل ان يرجع على بائعه بالثمن بلا اعادة بينة لكن لا يرجع قبل ان يرجع عليه المشترى عند ابى حنيفة وقال ابو يوسف له ان يرجع قال الا ترى ان المشترى الثانى لو ابرأ الاول من الثمن كان للاول الرجوع كما لو وجد العبد حر افلكل الرجوع قبله خانية لكن فى الفصولين ما يخالفه فتنبه ﴾ مشترئ اخيرك يدندهبر نسنه مستحق چيقلسه بايعلرك جمله سنك اوزرلرينه قضا وحكم اولور وهر برلرى ايچون استحقاق شاهدلرينى اعاده ايتمكسزين ثمنله كندى بايعلرينه رجوع واردر اكر قاضينك اول رجوعلره علمى لاحق اولورسه واكر استحقاق ديكر قاضينك عندنده اولوب ويا كندونك نزدنده

اولوبده نسيان واقع اولمش اولورسه پس معلومى اولمغين مجددا اثبات ورجوعلرى اثباتدن لازم اولور لكن شوقدر واردر كه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده مشترى كندويه رجوع ايتمدين كندوسى بايعنه رجوع ايدهمز امام ابى يوسف رجوع ايدر كورمز مسنكه مشترئ ثانى مشترئ اولى ثمندن ابرا ايلسه اولكى ايچون رجوع واردر ديدى حالبوكه كندويه رجوع اولنمدى نتكم استحقاق مبطلده اولديغى كبى عبد حر ظهور ايتسه هر برلرى ايچون كندولردن مقدمكى بايعه رجوع واردر لكن فصولينده بوكا مخالف كلام مذكوردر متنبه اولوكز (تنبيه) فصولينده مشترينك ثمنله رجوعى استحقاق قديم ايله قيدلدى اما حديثده بايعنه رجوع اولمزديدى زيرا كندى نفسنك ملكنى بيع ايدوب كندونك عندنده حادث اولان سببيله مستحق چيقلدى كورمز مسنكه بر كمسه بر نسنه اشترا ايدوب برسنه كندونك عندنده مكث ايتدكدنصكره بر كمسه اقامهٔ بينه ايتسه كه اوشى بر ماهدن برو كندونكدر امدى بايعنه ثمنله رجوع ايدهمز بر كسه بر مقدار بز اشترا ايدوب بعده انى قميص بايدقدنصكره بر كسه اشبو كوملك بمدر ديو اقامهٔ بينه ايلسه پس مشترى كندى بايعنه رجوع ايدهمز نفس مبيع كرباس اولمغله كندوسى مستحق چيقميوب مستحق چيقيلان قميص اولمغله وبغداى اوله رق اشترا اولنوب بعده اون ايدوب صكره اون مستحق چيقلسه ويا لحم اشترا اولنوب كباب اولدقدنصكره كباب مستحق چلقسه حكم بنه بويله در بو بحثك تمامى جامع الفصولينده در ﴿ ولو اشترى عبدا فاعتقه بمال اخذه منه ثم استحق العبد لم يرجع المستحق بالمال على المعتق ﴾ بر كسه بر عبدى اشترا بعده كندودن اخذ ايتديكى بر مقدار مال مقابلى انى عتق ايتدكدنصكره عبد مستحق چيقلسه مستحق مال ايله معتقه رجوع ايدهمز كندونك مالنك عينى كندويه واصل اولمغله ﴿ ولو شرى دارا بعبد واخذت بالشفعة ثم استحق العبد بطلت الشفعة ويأخذ البائع الدار من الشفيع لبطلان البيع ﴾ بر كسه بر عبد مقابلى بر دار اشترا ايدوب دار عبدك قيمتيله ويا بر طريق ايله شفيعه واصل اولديغنه نظرا عينيله شفعه ايله اخذ اولندقدنصكره عبد مستحق چيقلسه بيع باطل اولمغله شفعه باطله اولوب بايع دارى شفيعدن اخذ ايدر شفيعده مشترىيه ويرديكى مبلغ ايله رجوع ايدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب السلم ﴾

اشبو باب بلا غتصاب سلمه دائر مسائلى مشتملدر واحد عوضينى كندوده

قبض شرط اولان عقده شروعدر سلمك صرف اوزرينه تقديمى مركبدن مفرد
منزله‌سنده اولديغنه مبنيدر زيرا صرفده عوضينك ايكيسى بردن قبض شرطدر
سلمده دكلدر مشروعيتى كتاب وسنتله در عبدالله بن عباس رضى الله تعالى عنهما
آية مداينه بى سلمه حمل بيوردیلر رسول الله صلى الله عليه وسلم
مدينهٔ منوره يه قدوم وتشريف بيوردقلرنده ناس تمر ايله بر ايكى
واوچ سنه سلف وسلم ايدرلر ايدى ايمدى سعادتله بيورديلركه برشيده سلم
ايدن كمسنه كيل معلوم ووزن معلومده اجل معلومه‌دك ايتسون اشبو سلمه
حاجت وضرورت مس ايتكله جوازينه اجماع منعقد اولدى زيرا فقير احتياجنه
بناً غنى استرباح وعيالنه انفاق ايچون اشبو سلمه مضطرلردر ✤ (هو)
لغة كالسلف وزنا ومعنى وشرعا (بيع اجل) وهو المسلم فيه (بعاجل) وهو
رأس المال ✤ سلم لغتده وزنا ومعنى سلف كيدر بعضيلر سلم استعجالدر ديديلر
وشرعده اجلكه مسلم فيهى عاجلكه رأس مال مقابلى بيعدر بعض علما هو عقد
على موصوف فى الذمة ببدل يعطى عاجلا ايله بيان وتعريف ايتديلر مآل بردر
✤ (وركنه ركن البيع) حتى ينعقد بلفظ البيع فى الاصح ✤ سلمك ركنى بيعك ركنيدركه
ايجاب وقبولدر مثلا متعاقدينك برى سكا شومقوله شيئه سلم ايتدم دير آخريده
قبول ايتدم دير حتى قول اصحده سلم بيع لفظيله منعقد اولور بعضيلر اولمز ديديلر
اما بيعك سلمله انعقادى اوزره اتفاق روايات واردر ☼ ابو السعود ✤ (ويسمى
صاحب الدراهم رب السلم والمسلم) بكسر اللام (و) يسمى (الاخر المسلم اليه
والحنطة مثلا المسلم فيه) والثمن رأس المال ✤ پاره صاحبنه رب سلم ولامك
كسريله مسلم واخره مسلم اليه مثلا بغدايه مسلم فيه ثمنه رأس مال اطلاق
وتسميه اولنور ثمن وقتا كه حالا انجق كندوسى مقصود اولوب مجلسده قبضى
لازم اولمغله سلم كندوده اولان مال قلندى بناً عليه مالك باشى منزله‌سنده
اولدى انسانك رأسى كندوده بولنان اعضانك اشرفى اولمغله ✤ (وحكمه
ثبوت الملك للمسلم اليه ولرب السلم فى الثمن والمسلم فيه) فيه لف ونشر مرتب ✤ سلمك
حكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثرى ملكك ثمنده مسلم اليهه ومسلم فيهده رب السلمه
ومسلمه ثبوتيدر مؤجل اولان مطالبه‌در عبارهٔ مشروحده‌ده لف ونشر مرتب
واردر ✤ (ويصح فيما امكن ضبط صفته) كجودته ورداءته (ومعرفة قدره
كمكيل وموزون) وخرج بقوله (ثمن) الدراهم والدنانير لانها اثمان فلم يجز فيها
السلم خلافا لمالك (وعددى متقارب كجوز وبيض وفلس) وكمثرى ومشمش
وتين (ولبن) بكسر الباء (وآجر بملبن معين) بين صفته ومكان ضربه
خلاصه ✤ سلم جودت ورداءت كبى صفتى ضبط وتمثله اشترا اولنان
اولنان مكيل وموزون مثلو جوز ويمورطه ومنغير وكافك ضمى وميمك فتحيله

كمثرى كه امرود وزرد الو وانجير وصفتى وضرب اولنديغى مكانى بيان ملبن
معينله بانك كسريله ابنكه كرپيچ وكرمد كبى عددى متقارب مثلو مقدارينى
معرفت ممكن اولان شيلرده صحيح اولور زيرا سلمدن اولمغله انجق وصفله معلوم
اولور امدى صفتيله قدرك ضبطى ممكن اولمزسه نزاعه مفضيه اولان جهالتله
مجهول اولمغله جائز اولمز موزونك ثمنله تقييديله دراهم ودنانير خروج ايلدى
كندولرى اثمان مسلم فيه مبيع اولمغله كندولرده سلم جائز اولمدى امام مالك
ايچوندر اختلاف عددى متقارب احاد وافرادى قيمتده متفاوت اولميوب مثليله
تضمين اولنان شيدر آجر كرپيچ طبخ اولنانيدر وملبن ميمك كسروبانك فتحيله
قالب لبندر ✤ (وذرعى كثوب بين قدره) طولا وعرضا (وصفته) كقطن
وكتان ومركب منهما (وصنعته) كعمل الشام اومصر اوزيدا وعمرو (ورقته) اوغلظه
(ووزنه ان بيع به) فان الديباج كلما ثقل وزنه زادت قيمته والحرير كلما خف وزنه
زادت قيمته فلابد من بيانه مع الذرع ✤ دخى كندوده سلمك صحيح اولوب صفت
وقدرينى ضبط ممكن اولان شى طول وعرضا قدرى وپنبه وكتان وايكيسندن
مركب كبى صفتى وشام ويامصر ويازيد وياعمرو عملى كبى صنعتى ورقت
وغلظتى واكر وزنايله بيع اولنورسه وزنى بيان اولنان ثوب كبى ذراع ايله
اوچيلور مذروعات قبيلندن اولان شى كبى لكن قطنى صفته مثال بيان
ايتمدين جنسه مثال قيلسه‌اولى ايدى صفتى بيان احمر واصفر كبى ديباجك وزنى
هرنقدر ثقيل اولورسه قيمتى اولقدر زياده اولور حرير هرنقدر خفيف اولورسه
قيمتى اولقدر زياده اولور امدى ديباجه وياحريره سلم اولورسه آرشونيله برابر
وزنى ده بياندن لازمدر ✤ (لا) يصح (فى) عددى (متفاوت) هوماتتفاوت
ماليته (كبطيخ وقرع) ودرورمان فلم يجز عددا بلا تمييز وماجاز عددا جاز
كيلا ووزنا نهر ✤ قاون وقارپوز وقباق وانجير ونار كبى ماليتنده تفاوت اولان
عددى متفاوتده سلم صحيح اولمز امدى مزبورلر بلاتمييز كه مثلا درى وسختيان
وديرك امثالى نسنه‌لره سلم اولنمغله جنسلرندن شى معلوم طول معلومله بيان
اولنمقسزين عددا سلم جائز اولمز اما مثلا طول وعرضلرى بيان اولنمغله تمييز
اولنورلرسه عددى متقارب نوعندن اولمغله كندولرده سلم جائز اولور كندوده
عدا سلم جائز اولان شيلرده كيلا ووزنده سلم جائز اولور ✤ (ويصح فى سمك مليح)
ومالح لغة رديئة (و) فى (طرى حين يوجد وزنا وضربا) اى نوعا قيد لهما
(لاعددا) للتفاوت (ولو صغار اجاز كيلا ووزنا) وفى الكبار روايتان مجتبى ✤
طوزلوكه تازى ياريلوب درونده طوز وضع اولنا تازه بالقدده وزنا وضربا كه
نوعا سلم جائز وصحيح اولور اكر هرباربولنورسه ميانلرنده تفاوت اولمغله عددا
جائز اولمز واكر بالق اوفاق اولورسه وزنا وكيلا كندوده سلم جائز اولور

کبارنده ایکی روایت واردر یعنی ورنله سلمی بر روایتده مشروعدر و بر روایتده
حیوانده سلم کبی اولمغله عدم مشروعیتیدر زیرا عظمی نزعده و بعض
عضولرنه رعایتده ناسك اختلافلری واردر ﴿ (لافی حیوان) ماخلافا للشافعی
(واطرافه) کرؤس واکارع خلافا لمالك وجاز وزنا فی روایة ﴾ آدمی وآدمی نك
غیری قنغی حیوان اولورسه اندهو باشلری وایاقلری کبی اطراف واجزالرنده
سلم مشروع دکلدر حیوانده سلفدن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك
نهینك صحتنه بناً امام مالك ایچون اختلاف واردر بر روایتده نوعی وسائر شروطی
ذکر اولنورسه رؤس وکروعده وزنا سلم جائز اولدی ﴿ (و) لافی (حطب بالحزم
ورطبة بالجرز الااذا ضبط بمالایؤدی الی نزاع) وجاز وزنا فتح (وجوهر وخرز الا صغار
لؤلؤ تباع وزنا) لانه انما یعلم به ﴾ اودونده حالك ضمی وزانك فتحیله حزمکه
باغ ودسته وبند کبله کدرالك فتحی طالك سکونیله رطبه که تازه یاش اوت و یونجه ده
حزم کبی حرز ایله که قبضه ودسته ایله سلم جائز ومشروع دکلدر الا نزاعه
مؤدی اولیه جق وجه اوزره ضبط وبیان اولنوب مثلا اودونك و اوتك دسته سی
وبنده که باغله جغی ایب وطولی بیان اولنوب نزاعه مؤدی اولمزسه کندوده
سلم صحیح اولور وجوهر ونحر بکله خرزکه بلوکه دزیلان بونجغه سلم صحیح اولمدی
احادی متفاوت اولمغله الاوزنله بیع اولنور اوفاق خرده اینجولرده انجق وزنله معلوم
اولمغله سلم مشروع اولور ﴿ (ومنقطع) لایوجد فی الاسواق من وقت العقدالی
وقت الاستحقاق ولوانقطع فی اقلیم دون آخر لم یجز فی المنقطع ولوانقطع بعد
الاستحقاق خیر رب السلم بین انتظار وجوده والفسخ واخذ رأس ماله ﴾ دخی
عقد وقتندن استحقاق وقتندك که مسلم فیهك حلولندك اسواقده موجود
اولمیوب منقطع اولان نسنه لره سلم صحیح اولمدی زیرا حین عقددن حین حلولنه دك
مسلم فیهك وجودی شرطدر مقدور التسلیم اولق ایچون خانه لرده وجودینه
اعتبار اولنمز بر اقلیمده منقطع اولوب اقلیم آخرده منقطع اولمسه کندوده منقطع
اولان اقلیمده سلم مشروع اولمز احضاری مشقت عظیمه ایله اولمغله تسلیمندن
عجزینه بناً واکر بعد الاستحقاق منقطع اولورسه رب سلم وجودینه دك انتظاری
بینیله فسخ ایدوب رأس مالنی اخذی بیننده مخیر قلنور ﴿ (ولحم ولو منزوع
عظم) وجوزاه اذابین وصفه وموضعه لانه موزون معلوم و به قالت الائمة الثلاثة
وعلیه الفتوی بحر وشرح مجمع لکن فی القهستانی انه یصح فی المنزوع بلاخلاف
انما الخلاف فی غیر المنزوع فتنبه لکن صرح غیره بالروایتین فتدبر ولوحکم
بجوازه صح اتفاقا بزازیة وفی العینی انه قیمی عنده مثلی عندهما ﴾ دخی
لحمده هرنقدر کمکندن صویلمش اولورسه ده سلم جائز دکلدر اوقاتك اختلافیله

ات قلیل و یا کثیر اولمغله سموز ویا اریق اولدیغندن نزاعه مفضیه جهالتی مشتمل
اولدیغنه بناً لکن بو علت منزوع العظمده ومنزوع العظم اولمیانده ایکیسنده ده ظاهره
اولور امامین همامین رحمهما الله تعالی لحم موزون ومعلوم اولمغله وصفیکه مثلا سموزلکی
وموضعیکه دوشی ویا بودی کبی محلی بیان اولنورسه انده سلمی تجویز ایتدیلر فاضل اتقانی
امامین نزدلرنده لحمده سلم جائزدر اکر جنسیکه مثلا قیون کبی وسنیکه طوقلی کبی
ونوعیکه ارککی وصفتیکه سمزی وموضعیکه جنبی ومقداریکه اون من کبی شرطلری
ذکرو بیان اولنورسه دیدی * انتهی * وائمه ثلثه بوقول ایله حکم ایتدیلر وفتواده بونك
اوزرینه در لکن قهستانیده لحم منزوعده سلم بلا خلاف صحیحدر اختلاف انجق
غیر منزوعده در دیو مذکوردر اولی اولان بومقامده استدراکك حذفی ایدی
لکن قهستانینك غیریسی ایکی روایت واردر دیو تصریح ایتدی واکر لحمك سلمنك
جوازیله برقاضی حکم ایدرسه اتفاقا جائز اولور وعینیده لحم امام اعظم قتنده قیمی
وامامین نزدنده مثلیدر دیو مرسومدر ﴿ (و) لا (بمکیال وذراع مجهول) قید
بهما وجوزه الثانی فی الماء قربا للتعامل فتح ﴾ دخی مجهول اولان اولچك وآرشونله
سلم مشروع اولمدی امام ابی یوسف صوده قربه ایله سلمی تجویز ایلدی انده
معامله ٔ ناس اولمغله ﴿ (وبرقریة) بعینها (وثمر نخلة معینة الا اذا کانت النسبة)
لثمرة اونخلة اوقریة (لبیان الصفة) لالتعیین الخارج کقمح مرجی اوبلدی
بدیار نافالمانع والمقتضی العرف فتح ﴾ دخی قریهٔ معینه نك بغدایینه ونخلهٔ
معینه نك خرماسنه سلم جائز دکلدر کندویه افت سماویه ایریشوپ تسلیمنه
قادر اولمامغله غرر انفساخ احتمالنه بناً الا ثمره یه ویا نخله یه ویا قریه یه نسبت
مسلم فیهك صفتنی بیان ایچون اولوب بزم دیارلرمزده اولدیغی مثلاو مرجی
ویا بلدی بغدای کبی خارجده بولنانی تعیین ایچون اولمزسه انده سلم مشروع
اولور امدی سلمك جوازینه مانع وانی مقتضی وموجب عرف اولدی بس اکر
نسبتك مجرد صفتی بیان ایچون اولمسی متعارف ایسه سلم جائز اولور یوقسه
جائز اولمز ﴿ (و) لا (فی حنطة حدیثة قبل حدوثها) لانها منقطعة فی الحال
وکونها موجودة وقت العقد الی وقت المحل شرط فتح ﴾ دخی بغدایك حدوث
ووجودندن مقدم یکی حادثه اوله جق بغدایه سلم جائز دکلدر فی الحال منقطعه
اولمغین و بوصورنده بغدایك عقد وقتندن حلولی وقتنه دك موجود اولمسی
شرطدر ﴿ وفی الجوهرة اسلم فی حنطة جدیدة اوفی ذرة حدیثة لم یجز لانه لایدری
ایکون فی تلك السنة شیء ام لا قلت وعلیه فمایکتب فی وثیقة السلم من قوله
جدید عامه مفسد له ای قبل وجود الجدید اما بعده فیصح کما لایخفی ﴾ دخی جوهره ده
مذکوردرکه برکسنه یکی بغدایه ویا طاری یه سلم ایلسه جائز اولمز زیرا

اول سنده ده آندن برشی اولورمی ویااولمزمی نامعلوم دکلدر وحال عقدده موجود دکلدر شارح دیرکه بوکا بناً سلم تمسك ووثیقه‌لرنده کتب واملا اولنان اول سنده ده یکی حاصل اولان مسلم فیه قولی سلمی فساده ویرر اکر جدیدك وجودندن مقدم اولورسه واکر سلم جدیدك وجودندنصکره اولورسه صحیح اولور نتکم ارباب نهایه پوشیده دکلدر

❊ فی بیان شروط سلم ❊

❊(وشرطه) ای شروط صحته التی تذکر فی العقد سبعة (بیان جنس) کبرّ وتمر (و) بیان (نوع) کسقی او بعلی (وصفة) کجید اوردی (وقدر) ککذا کیلا لاینقبض ولاینبسط (واجل واقله) فی السلم (شهر) به یفتی ❊ دخی عقد سلمده ذکری لازم اولان صحتنك شرطلری یدیدر شارح رحمه الله تعالی ای شروط صحته تفسیریله شرطك اضافتی استغراق ایچون اولمغله هر نقدر مفرد ایسه ده عمومنه تنبیه واشارت ایدر وعقدده ذکری لازم اولیوب مجرد وجودی کفایت ایدن بعض شرطلری دخی واردر رأس مالی قبض ونقد وعدم خیار وبدلینك ربا علتلرینك برینه شامل اولممسی کبی شرائط مشروحه بغدای ویاخرما کبی جنسنی ومسقی ویابعلیکه مجرد سما صوییله صواریلان غیرمسقی کبی نوعنی بیاندر بعض اصول کتابلرنده جنس عند الفقها من حیث المقاصد والاحکام افراد مختلفه اوزرینه مقول هربرشیدر نوع من حیث المقاصد والاحکام افراد متفقه اوزرینه مقول هر برشیدر دیو مسطوردر دخی جید وردی کبی صفتنی وانقباض وانبساط صاحبی اولمیان شوقدر کیل کبی مقدارنی واجلنکه سلمده اقلی برماهدر بیاندر انجق بوقول ایله فتوی ویریلور بعضیلر اوچ کون وبعضیلر راضی اولدقلری مدتدر دیدیلر ❊ وفی الحاوی لابأس بالسلم فی نوع واحد علی ان یکون حلول بعضه فی وقت وبعضه فی وقت آخر ❊ دخی حاویده مرسومدرکه بعضیسی بر وقتده وبعض آخری وقت آخرده حلول ایتمك اوزره نوع واحده سلمده بأس یوقدر ❊(ویبطل) الاجل (بموت المسلم الیه لابموت رب السلم فیؤخذ) المسلم فیه (من ترکته حالا) لبطلان الاجل بموت المدیون لاالدائن ولذا شرط دوام وجوده لتدوم القدرة علی تسلیمه بموته ❊ مسلم الیهك موتیله اجل باطل اولور رب سلمك موتیله باطل اولمز امدی رب سلم مسلم الیهك ترکه‌سندن حالا که وقتك حلولندن مقدم اخذ ایدر مدیونك موتیله اجل باطل اولوب دائنك موتیله اولمغین مسلم فیه ترکه‌دن اخذ اولنمغله موتیله تسلیمنه قدرت دائم اولسون ایچون وجودنك دوامی شرط قلندی ❊(و) بیان

(قدر رأس المال) ان تعلق العقد بمقداره کما (فی مکیل وموزون وعددی غیر متفاوت) واکتفیا بالاشارة کما فی مذروع وحیوان ❊ دخی مکیلات وموزونات وعددی متفاوتده اولدیغی مثللو عقد کندونك مقدارینه تعلق ایدوب مسلم فیهك اجزاسی کندونك اجزاسنه منقسم اولورسه رأس مالك قدرینی بیاندر امامین همامین رحمهما الله تعالی رأس ماله اشارتله اکتفا ایتدیلر مذروع وحیوانده اولدیغی مثللو زیرا مذروعات قبیلندن اولان ثوبده آرشونلرینه علی شرط دکلدر عقد مقدارینه تعلق ایتمکین زیرا مسلم فیه عددذراعاته منقسم اولمز ذرع کندویه ثمندن برشی مقابل اولمیان وصف اولمغله کندینك جهالتندن مسلم فیهك جهالتی لازم کلمدی ❊ قلنا ربما لایقدر علی تحصیل المسلم فیه فیحتاج الی رد رأس المال ابن کمال وقد ینفق بعضه ثم یجد باقیه معیبا فیرده ولایستبدله رب السلم فی مجلس الرد فینفسخ العقد فی المردود ویبقی فی غیره فتلزم جهالة المسلم فیه فیما بقی ابن ملك فوجب بیانه ❊ شارح رحمه الله تعالی دیرکه بعض اولورکه رب سلم مسلم فیهی تحصیله قادر اولمغین رأس مالك ردینه محتاج اولورامدی معلوم اولمیجق نزاعه مؤدی اولور وبعض اولورکه مسلم الیه رأس مالك بعضیسنی انفاق وصرف ایتدکدنصکره باقیسنی عیبلو بولمغله انی رب سلمه رد ایدوب رب سلمده انی مجلس ردده معیب اولمیان رأس ماله استبدال ایتمکله رد اولنان معیبده عقد منفسخ اولوب غیریسنده باقی قالمغله باقیده مسلم فیهك جهالتی لازم کلور غالبا صرف اولنان جهالتنه بناً بس رأس مالك بیانی واجب اولدی ❊(و) السابع بیان (مکان الایفاء) للمسلم فیه (فیما له حمل) ومؤنة ومثله الثمن والاجرة والقسمة وعینا مکان العقد وبه قالت الثلثة کبیع وقرض واتلاف وغصب قلنا هذه واجبة التسلیم فی الحال بخلاف الاول ❊ یدنجی شرط کندونك حملنده مؤنتکه کلفت ومشقت اولان مسلم فیهك مکان ایفاسنی بیاندر وثمنك مکان ایفاسنی بیانده بویله کبیدرکه برکسه برحاضر اولان عبدی برمدته دك ذمتده موصوف اولان مکیل ویاموزون مقابلی اشترا ایلسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده مکان ایفانی بیان شرطدر امامین عندنده دکلدر اجرتده بویله کبیدرکه برکسه بردار ویادابه‌یی برمقدار اجل ایله ذمتده موصوف اولان مکیل ویاموزون مقابلی استیجار ایلسه بنه امام مشار الیه قتنده مکان ایفانی بیان شرطدر مشار الیهما نزدلرنده شرط دکلدر قسمتده بنه بویله درکه مثلا ایکی کمسه میانه‌لرنده مشترك اولان داری اقتسام ویری کندی نصیبندن زیاده اخذ ایتمکله زائدك مقابلنده بروقته دك ذمتده موصوف برمقدار مکیل ویاموزون التزام ایدنسه مکان ایفانی بیانك

اشتراطنده اختلاف بنه بویله در امامین مکان عقدی تعیین ایلدیلر وائمهٔ ثلثه‌ده
بو نکته حکم ایتدیلر بعده وقرضده واتلاف وغصبده مکان عقد تعیین
ایتدیکی کبی مشار الیهمه امام اعظم رحمه الله تعالی طرفندن جوابده
بزدیرزکه بو نلرفی الحال واجبة التسلیملردر که مشتری ومقرض ومالی تلف وغصب
اولنان کسه طلب ایدرسه اماواکیلرکه مسلم فیه قبیلندن اولنلر بونلرك
خلافنه درکه مطالبه ایتسه لر دخی فی الحال تسلیمی واجبه دکلدر تأجیل
شرطنه منافی اولمغله ❊ (شرط الایفاء فی مدینة فکل محلاتها سواء فیه)
ای فی الایفاء (حتی لو اوفاه فی محلة منها بریٔ) ولیس له ان یطالبه فی محلة اخری
بزازیة وفیها قبله شرط حمله الی منزله بعد الایفاء فی المکان المشروط لم یصح
لاجتماع الصفقتین الاجارة والتجارة ❊ برکمسه مسلم فیه مدینه‌ده ایفاسی
شرط ایلسه امدی ایفا حقنده مدینه‌نك محلاتنك جمله‌سی بردر امدی
اندن بر محله‌ده ایفا و تسلیم ایلسه تبرئهٔ ذمت ایتمش اولور کندویه انی
محلهٔ اخراده مطالبه یوقدر زیرا مدینه‌نك اطرافی هر نقدر متباینه ایسه ده
بوخصوصده بقعهٔ واحده کبیدر بزازیه‌ده کلام مشروحدن مقدم مرسومدر که
برکمسه مکان مشروطه‌ده ایفادنصکره کندی منزلنه‌انك حملنی شرط
ایلسه صحیح اولمز صفقتینکه صفقهٔ اجاره که بعد الایفا منزلنه حملنی شرط
وصفقهٔ تجارتکه نفس عقد سلمله حاصل اولان مجتمع اولمغین ❊ (ومالا حمل له
کمسك وکافور وصغار لؤلؤ لایشترط فیه بیان مکان الایفاء) اتفاقا (ویوفیه
حیث شاء) فی الاصح وصحح ابن الکمال مکان العقد (ولو عین) فیما ذکر (مکانا
تعین فی الاصح) فتح لانه یفید سقوط خطر الطریق ❊ مسك وکافور واوفاق
اینجو کبی کندولر ایچون حمل ومؤنت اولمیان نسنه‌لرده مکان ایفانی بیان
اتفاقا شرط دکلدر قول اصحده دیلدیکی محلده ایفا ایدر ابن کمال عقد محلنده
تسلیمی تصحیح ایلدی واکر ما الذکر کندولرنده حمل واجرت اولمیان شیلر ایچون
مکان ایفا تعیین اولنورسه قول اصحده اول محل تعیین ایدر رب سلمدن طریقده
وقوعبولاجق هلاك خطری ساقط اولمغی افاده ایتمکله ❊ (و) بقی من الشروط
(قبض رأس المال) ولو عینا (قبل الافتراق) بابدانهما وان ناما اومشیا فرسخا واکثر
ولودخل لیخرج الدراهم انتواری عن المسلم الیه بطل وان بحیث یراه لا وصحت
الکفالة والحوالة والارتهان برأس مال السلم بزازیة ❊ شرطدن باقی قالدی
رب سلمله مسلم الیهك ابدانیله افتراقدن مقدم رأس مالی قبض ایتملری رأس مال هر نقدر
عین اولوب وکندولری نائم ویاخود برفرسخ ویا اکثر مشی ایدرلرسه‌ده اشبو
شرطی باینده تغییر اسلوب اولندیغی کندونك ذکری لازم اولان شرطلردن

اولیوب بلکه مجرد وجودی کفایت ایتدیکنه مبنیدر رب سلم دراهمی چیقارمق
ایچون کندی خانه‌سنه دخول ایتمکله مسلم الیهدن غائب ومتواری اولورسه
عقد سلم باطل اولور واکر کوزندن بالکلیه غائب اولیوب انی کورر اولورسه
باطل اولمز رأس ماله کفالت وحواله وارتهان صحیحه اولور امدی مسلم الیه رأس
مالی محتال علیهدن ویا کفیلدن ویا رب سلمدن مجلس عقدده قبض ایدرسه
میانه‌لرنده عقد تمام اولور اعتبار نفس عاقدینك مجلسنه‌در محتال علیه ایله کفیلك
مجلسنه دکلدر پس عاقدان قبل القبض افتراق ایتسه‌لر سلم وحواله وکفالت باطل اولورلر
ورأس مالی ایچون رب سلم رهن ویردیکی صورتده مجلسده رهن هلاك اولوب
وقیمتی رأس مال مقداری ویا اکثر اولورسه عقد تمام اولور واکر رأس مالدن اقل
اولورسه اول قدرده عقد تمام اولوب باقیده باطل اولور واکر رهن هلاك اولمیه‌رق
متفرق اولورلرسه سلم باطل اولور لاعن قبض افتراق اولمغله ورهنی صاحبنه
رد واجب اولور کفالتك وحواله‌نك صحتنك ثمره‌سی کفیله ومحتال علیهه مطالبه‌نك
توجهیدر ❊ (وهو شرط بقائه علی الصحة لاشرط انعقاده بوصفها) فینعقد
صحیحا ثم یبطل بالافتراق بلا قبض ❊ رأس مالی قبل الافتراق قبض سلمك صحتی
اوزرینه بقاسنك شرطیدر صحیح اوله‌رق انعقادینك شرطی دکلدر امدی
صورت مشروحه‌ده سلم صحیحا منعقد اولور صکره بلا قبض افتراقله باطل
اولور ❊ (ولو ابی المسلم الیه قبض رأس المال اجبر علیه) خلاصة ❊ مسلم الیه
بعد العقد رأس مالی قبضدن ابا وامتناع ایتسه قبضیله جبر اولنور ❊ و بقی
من الشروط کون رأس المال منقودا وعدم الخیار وان لا یشمل البدلین احدی
علتی الربا وهو القدر المتفق او الجنس لان حرمة النساء تتحقق به وعدها العینی
تبعا للغایة سبعة عشر و زاد المصنف وغیره القدرة علی تحصیل المسلم فیه ❊ شروط
سلمدن باقی قالدی جید ویاردی اولدیغی معلوم وممیز اولسون ایچون رأس مالك
منقود اولمسی امدی رأس مالی نقدا بثمن ادا ایتزسه سلم صحیح اولمز دخی
عدم خیار شرطی باقی قالدی امدی برکمسه سلمده خیار شرط ایلسه سلم باطل
اولور رأس مال مسلم الیهك یدنده قائم ایکن قبل الافتراق خیاری اسقاط ایدرسه
سلم صحیح اولور واکر رأس مال هلاك اولمش اولورسه صحته منقلب اولمز دخی سلمك
شروطندن باقی قالدی سلمك بدللرینك رباعلتلرینك برینه که قدر متفق ویاخود
جنسدر عدم شمولیدر وهو القدر المتفق عبارهسنده علته راجع ضمیرك مذکر
اولسی خبر اعتباریله‌در قدر متفق قولیله قدر مختلفدن احتراز اولندی مثلا
نقودی حنطه‌یه سلم کبی زیرا علت مزبوره‌لرك بریله حرمة نساء تحقق ایدر
غایه‌یه اتباعا عینی شروط سلمی اون یدی عد ایلدی النیسی رأس مالده‌درکه

جنسنی ونوعنی وصفتنی ومقدارینی ونقدنی وقبل الافتراق قبضنی بیاندر طقوزی
مسلم فیهده درکه جنسنی ونوعنی وصفتنی وقدرینی ومکان ایفاسنی واجلنی
بیاندر وکندونك عدم انقطاعیدر وتعیینله متعین اولوب واجناس اربعه که
مکیلات وموزونات ومذروعات وعددی متقارب کبی وصفله مضبوط اولمیدر بریده
عقده راجعدر کندوده خیار شرط اولمیان باتا اولان سلمدر بریده بدلینه نظرادرکه
ر باعلتلرینك برینك بدلینه عدم شمولیدر * انتهی مع بتصرف * مصنف مرحوم
وغیریسی مسلم فیهی تحصیله قدرتی دخی زیاده ایلدی لکن عدم انقطاع
شرط اولدقدنصکره بوکا حاجت مس ایمز * ثم فرع علی الشرط الثامن بقوله
(فان اسلم مائتی درهم فی کر) بضم فتشدید ستون قفیز او اقفیز ثمانیة
مکاکیك والمکوك صاع ونصف عینی (بر) حال کون المأتین مقسومة
(مائة دینا علیه) ای علی المسلم الیه (ومائة نقدا) نقدها رب السلم
(وافترقا) علی ذلك (فالسلم فی) حصة (الدین باطل) لانه دین بدین وصح
فی حصة النقد ولم یشع الفساد لانه طارئ حتی لونقد الدین فی مجلسه صح
فی الکل ولواحد اهما دنانیر اوعلی غیر العاقدین فسد فی الکل * بوندنصکره
مصنف کتاب علیه رحمة الله الملك الوهاب شرط ثامنه کندی قولیله مسئله تفریع
ایدرکه برکسه ایکییوز درهمی بغدایدن التمش قفیزه یوزی مسلم الیهده دین ویوزی
نقد اولمق اوزره سلم ایدوب مفترق اولسه لر بس دینك حصه سنده سلم
باطل اولور زیرا بودینی دین مقابلیه در بوایسه قبل شارعدن منهیدر نقد
حصه سنده سلم صحیح اولور سلم مقدما کلیسنده صحیحا واقع اولمغله فساد
طاری جمله سنه سرایت ایدوب شایع اولمدی حتی رب سلم دینی مجلس عقدده
صایوب ادا ایلمسه سلم کلیسنده صحیح اولور واکر ایکی یوز درهمك یوزی دنانیر
ویاعاقدینك غیری اوزره شرط قلنسه کلیسنده سلم فاسد اولور صورت اولیده
دینه نظر افسادظاهردر وعینك حصه سنده فساد کندویه خاص اولان مقدارك
جهالتنه مبنیدر کر کافك ضمی رانك تشدیدیله التمش اولیجکدرکه مکوکی مستوعب
اولور مکوك برچوق صاعدر صاع سکز بغداد بطمانیدرکه بو اوتوز درهمدر
* (ولایجوز التصرف) للمسلم الیه (فی رأس المال و) لارب السلم فی (المسلم
فیه قبل قبضه بنحو بیع وشرکة) ومرابحة (وتولیة) ولومن علیه حتی
لووهبه منه کان اقالة اذا قبل وفی الصغری اقالة بعض السلم جائزة * مسلم الیه
ایچون رأس مالده ورب سلم مسلم فیهده قبل القبض بیع وشرکة ومرابحه وتولیه
امثالی شیلر ایله تصرف جائز ومشروع دکلدر هرنقدر کندونك اوزرنده اولان
کسه یه که مسلم الیهه اولورسه ده امدی رب سلم مسلم فیهی مسلم الیهه رأس

مالدن اکثره بیع ایلسه صحیح اولمز وبواقاله ده عد اولنمز اما رب سلم مسلم فیهی
مسلم الیهه هبه ایدرسه امدی بواقاله اولوب کندویه رأس مالی رد لازم اولور
اکرهبه یی قبول ایدرسه وفتاوای صغراده مرسومدرکه سلمك بعضیسنی اقاله و بعض
اخری نصف کبی جزء معلوم اولورسه انی ابقا جائز اولور شرکتك صورتی
رب سلمك برآخر کسه یه رأس مالك نصفنی بکا ویر مسلم فیهك نصفی سنك اولسون
دیمسی کبی مرابحه ایله تولید بیعده هرنقدر داخلر ایسه ده تخصیص بالذکر اولنملری
صاحب حاوی کبی سلمده مز بورلرنك جوازینه ذاهب اولنلرك قوللرینی
تضعیفه مبنیدر تولیه ایله مرابحه صورتلری ینه رب سلمك برآخر کسه یه بنم مسلم
الیهه ویردیکم ثمنك مثلنی ویا زیاده ربحله بکا ویرحتی مسلم فیه سنك اولسون
دیمسی کبی * (ولا) یجوز لرب السلم (شراء شیء من المسلم الیه برأس المال بعد الاقالة)
فی عقد السلم الصحیح فلو کان فاسدا جاز الاستبدال کسائر الدیون
(قبل قبضه) بحکم الاقالة لقوله علیه الصلاة والسلام لاتأخذ الا سلمك
اورأس مالك ای الاسلمك حال قیام العقد اورأس مالك حال انفساخه
فامتنع الاستبدال * رب سلم ایچون سلم صحیح عقدنی اقاله دنصکره اقاله
حکمیله رأس مالی قبضدن مقدم مسلم الیهدن رأس مال مقابلی برنسنه اشترا
ایتمك جائز دکلدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك عقدك قیامنه نظرا
سن انجق سلمیکی مسلم فیه انفساخنه کوره رأس مالکی اخذ ایدرسك
قول شریفنه بناً استبدال ممتنع اولدی زیرا بعد الاقاله رأس مال قبل الاقاله
مسلم فیه منزله سنده اولمغله انك غیره استبدالنك حرمتی حکمنی اخذ ایدر
واکر عقد سلم فاسد اولورسه رأس مال بایعك یدنده مغصوب کبی اولمغله
سائر دیون کبی استبدال جائز اولدی * (بخلاف) بدل (الصرف حیث
یجوز الاستبدال عنه) لکن (بشرط قبضه فی مجلس الاقالة) لجواز تصرفه
فیه بخلاف السلم * بدل صرف صورة مشروحه نك خلافنه درکه آندن
استبدال جائز اولور لکن اقاله مجلسنده قبضی شرطیله انده تصرفی جائز اولمغله
سلم بونك خلافنه درکه رأس مالی مجلس اقاله ده قبض شرط دکلدر انده
واجب اولان نفس قبض اولوب کندوده مجلس اعتبار اولنمغله سائر دیون
کبی تأجیلی جائز اولور * (ولو شری) المسلم الیه فی کر (کرا وامر)
المشتری (رب السلم بقبضه قضاء) عما علیه (لم یصح) للزوم الکیل
مرتین ولم یوجد (وصح لو) کان الکر قرضا و(امر مقرضه به) لانه
اعارة لا استبدال (کما) صح (لوامر) المسلم الیه (رب السلم بقبضه منه له
ثم لنفسه ففعل) فاکتاله مرتین لزوال المانع * بر اولیجك بغدایه مسلم الیه
اولان کسه بر اولیجك بغدای دخی اشترا ورب سلمه اوزرنده اداسی لازم اولان

مسلم فيهى تأديه و قضا ايچون انك قبضيله امر ايلسه بس من بور شرا ايله
امرده ايكى دفعه كيل لازم اولوب و بولنمغين صحيح اولمز زيرا بو مقامده ايكى
صفقه واردر برى مسلم اليه ايله بايعى بيننده و برى كندى ايله رب سلم ميانندهدر
امدى ايكيسنده ده كيل شرطدر بو تقديرجه قبل القبض هلاك اولسه مسلم
اليه اوزره هلاك اولور رب سلم مجددا مسلم فيهى مطالبه ايدر واكر مسلم اليه
من بور بغدايه شرا ايله مالك اولميوب اسباب ملكدن ارث ويا هبه ويا وصيتله
مالك اولوب رب سلمه انى ايفا و بركره اكتيال ايلمسه جائز اولور بو صورتده انجق
كيل شرطيله برعقد بولنمغله مكيلات نوعندن اولان كر ايله تقييد قيد احترازى دكلدر
موزونات ومعدودات قبيلندن اولان شيلرده بويلهجه در واكر اولجك قرض
اولوب انى استقراض ايدن كسه قرض ويرن كسه يه قبضيله امر ايدرسه
صحيح اولور زيرا قرض اعاره در استبدال دكلدر صورت مشروحه دهكى
صحت مسلم اليهك رب سلمه من بور بغدايى بايعدن اولا كندى ايچون ثانيا
نفسيچون قبضيله امر ايدوب اول دخى ايشليوب وايكى دفعه كيله ليوب قبض
ايتديكى صورتده مانعك زوالنه بناً صحيح اولديغى كبيدر ۞ (امره) اى المسلم
اليه (رب السلم ان يكيل المسلم فيه) فى ظرفه (فكاله فى ظرفه) اى وعاء رب السلم
(بغيبته لم يكن قبضا) اما بحضرته فيصير قابضا بالتخلية (او امر) المشترى (البائع
بذلك فكاله فى ظرفه) ظرف البائع (لم يكن قبضا) لحقه (بخلاف كيله فى ظرف
المشترى بامره) فانه قبض لان حقه فى العين والاول فى الذمة ۞ مسلم اليه
رب سلمه مسلم فيهى رب سلمك ظرفنه اولچمكله امر بنه بناً كندونك غيبتنده
قابنه اولچسه ويا خود مشترى بايعه كيليله امر ايتمكله بايع كندى ظرفنه
اولچسه بو كندى حقلرينى قبض اولمز زيرا رب سلمك حقى ذمتده اولمغله انجق
قبضله مالك اولمغله امرى ملكنه مصادف اولممغين صحيح اولميوب و مسلم اليه
ظرفى مستعير واكا كندى ملكنى وضع ايتمش اولور اما كيل مسلم اليهك
حضورنده اولورسه قاب كرك بايعك وكرك مشترينك اولسون تخليه ايله
قبض ايتمش اولور اما مشترينك امر يله كندونك ظرفنه كيلى صورت
مشروحه نك خلافنه دركه بوعينده حق اولمغله قبض اولور اما اولكيكه سلم
ذمتدهدر ۞ (كيل العين) المشتراة (ثم) كيل (الدين) المسلم فيه وجعلهما
(فى ظرف المشترى قبض بامره) لتبعية الدين للعين (وعكسه) وهو كيل الدين
اولا (لا) يكون قبضا وخيراه بين نقض البيع والشركة ۞ ابتدا اشترا اولنان
عينى بعده مسلم فيه اولان دينى اولچوب مشترينك قابنه امر يله وضع ايلسه
قبض ايتمش اولور دينك عينه تبعينه بناً يعنى بر رجل بركيله بغدايى سلم واجلى

حلول ايتدكده رب سلم بركيله دخى اشترا ومسلم اليهه برقاب ويرسه كه كرك
مسلم فيهى وكرك صكره دن اشترا ايتديكى ايكى كيله بغدايى اكا وضع ايده امدى
اولا اشترا اولان عين بغدايى قابه وضع ايدرسه انده امر صحيح اولمغله انى
وملكنه تصادف ايتمكله دين اولان مسلم فيهده قبض ايتمش اولور اما ابتداديله
بدأ ايدرسه اصلا برينى قبض ايتمش اولمز ديننده قابض اولمديغى كندوده امرك
عدم صحتنه مبنيدر عينده اولديغى قبل التسليم رب سلم انى ملكنه خلطله
امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده مستهلك اولمغله بيع منتقض اولديغيچوندر
وعكسيكه ابتداديني كيل صورتنده قبض اولمز امامين رحمهما الله تعالى
مشترى يى بيعى نقضله شركت اوزره ابقا بيننده مخير قلديلر خلط مشار اليهما
نزدلرنده استهلاك اولممغين كيل مبتداء وجعلهما اوزرينه معطوف قبض خبريدر
۞ (اسلم امة فى كر) بر (وقبضت فتقايلا) السلم (فماتت) قبل قبضها بحكم الاقالة
(بقى) عقد الاقالة (او ماتت فتقايلا صح) لبقاء المعقود عليه وهو المسلم فيه
(وعليه قيمتها يوم القبض فيهما) فى المسئلتين لانه سبب الضمان ۞ بركسه برجاريه يى
بر اولچك بغدايه سلم وجاريه قبض اولنوب وسلمى اقاله واقاله حكميله جاريه يى
قبضندن مقدم جاريه وفات ايتسه عقد اقاله باقى اولور وياخود جاريه فوت
اولدقدنصكره اقاله ايتسه لر عقد اقاله صحيح اولور معقود عليه كه مسلم فيه
مسلم اليه ذمتنده باقى اولمغله مسئلتينده رب سلمك اوزرينه جاريه نك
يوم قبضده كى قيمتى لازمه اولور موتيله اردندن عجزينه بناً وسبب ضمان قبض
اولمغله انك وقتى اعتبار اولندى ۞ (كذا) الحكم فى (المقايضة بخلاف
الشراء بالثمن فيهما) لان الامة اصل فى البيع والحاصل جواز الاقالة فى السلم
قبل هلاك الجاريه وبعده بخلاف البيع ۞ مقايضه ده حكم بنه بويلهجه دركه
عوضلرك ايكيسيده كرك باقى اولسون وكرك برى هلاك اولسون اقاله صحيحه در
عوضينك هر برى برجهتدن مبيع و برجهتدن ثمن اولمغله باقى مبيع هالك ثمن اعتبار
اولنور قبل الاقاله وبعد الاقالة موتى صورتلرنده ثمنله شرا صورت مشروحه نك خلافنه در
زيرا جاريه بيعده اصلدر بس هلاك اولورسه اقاله ابتداً صحيحه اولمز ومحلى اولممغين
انتهاأده باقيه اولمز حاصل كلام سلمده جاريه نك هلاكندن مقدم ومؤخر اقاله
جائزه در بيع بونك خلافنه در ۞ (تقايلا البيع فى عبد فابق) بعد الاقالة (من
يد المشترى فان لم يقدر على تسليمه) للبائع (بطلت الاقالة والبيع بحاله) قنية ۞
برعبدده كى بيعى متعاقدان اقاله ايتدكدنصكره عبد مشترينك يدندن اباق
وفرار ايتسه امدى انى بايعه تسليمه مقتدر اولمزسه اقاله باطله اولوب بيع حالى
اوزره باقى اولور ۞ (والقول لمدعى الرداءة والتأجيل لا لنافى الوصف) وهو

الردائة (والاجل) والاصل ان من خرج كلامه تعنتا فالقول لصاحبه بالاتفاق
وان خرج خصومة ووقع الاتفاق على عقد واحد فالقول لمدعى الصحة عندهما
وعنده للمنكر ❋ سلمده قول ردائتكه فساد وتأجيلكه اجلك غايتنى بيان ادعا ايده نكدر
وصفكه ردآنت واجلى نفى ايده نك دكلدر بوخصوصده اصل وقاعده بودرکه شول
برکسه که کلامى تعنتاكه کندويه نفع ويرن شيئى انكار ايده رك واقع اولورسه
اتفاقا قول کندونك صاحبنكدر امدى متعنت اولميان کندويه ضررلى شيئى انكار
ايدن کسه اولور صورت تعنت رب سلمك اصلا برشى شرط ايتمدك ديوسلمك
فساديه قائل اولميدر امدى قول شروط سلمه رعايت دعواسى ايدن مسلم
اليهكدر زيرا رب سلمك صحتى انكارى تعنتدر عادتا مسلم فيه رأس مالك اوزرينه
زياده سود منظور اولمغله كويا رب سلم کندويه فائده لوشيئى تعنتا انكار ايتمش
اولدى ومسلم اليهك اجل بوقدر حقى اولان اجلى انكارى ايله متعنت اولمغين
واكر كلامى خصومتجه سنه صادر وواقع اولوب وبومقامده اولديغى مثللو عقد
واحد اوزره اتفاق واقع اولورسه امدى اماميه كوره قول صحت دعواسى ايدنكدر
امام اعظم رضى الله عنهك نزدنده قول منكر كدر ❋ (ولواختلفا فى مقداره فالقول
للطالب مع يمينه) لانكاره الزيادة (واى برهن قبل وان برهنا قضى ببينة المطلوب)
لاثباتها الزيادة ❋ رب السلمله مسلم اليه مقدارنده اختلاف ايتسه لر قول يمينيله
طالبكه رب سلمكدر زياده يى انكارينه بناً وقنغيسى اثبات بينه ايدرسه مقبوله اولور
واكر ايكيسى بردن اقامهٔ بينه ايدرلرسه مطلوبكه مسلم اليهك بينه سيله قضا وحكم
اولنور اجلك زياده سنى اثبات ايتكله اثباتا اكثر اولمغين ❋ (وان) اختلفا
(فى مضيه فالقول للمطلوب) اى المسلم اليه بيمينه الا ان يبرهن الاخر وان برهنا فبينة
المطلوب ولواختلفا فى السلم تحالفا استحسانا فتح ❋ واكر اجلك مضيسنده
اختلاف ايدرلرسه قول يمينيله مطلوبك يعنى مسلم اليهكدر طالب معنى مدت سببيله
استيفاى حق ادعا ايدوب کندوسى انكار ايتكله الا اخر كه طالب اقامهٔ برهان
ايدرسه قول کندونك اولمز واكر ايكيسى بردن اثبات بينه ايدرلرسه مطلوبك
بينه سى مقبوله اولور اجلك زياده سنى دعوى ايتكين واكر سلمده كى رأس مالده
ويامسلم فيهده اختلاف ايدرلرسه استحسانا تحالف ايدرلر بواجمالدر تفصيلى
فتح قديرده در ❋ (والاستصناع) هوطلب عمل الصنعة (باجل) ذكر على سبيل
الاستمهال لاالاستعجال فانه لايصير سلما (سلم) فتعتبر شرائطه (جرى فيه تعامل ام لا)
وقالا الاول استصناع ❋ بروجه استمهال ذكر اولنان اجل ايله عمل صنعتى طلب سلمدر
کندوده معاملهٔ ناس جاريه اولسون ويااولمسون شرائط سلمه رعايت اولنور
استعجال طريقيله ذكر اولنان اجل ايله استصناع سلم اولمز امامين رحمهما الله تعالى

کندوده معاملهٔ ناس جاريه اولان استصناعدر بيوردیلر ❋ (وبدونه) اى الاجل
(فيمافيه تعامل) الناس (كخف وقمقمة وطست) بمهملة وذكره فى المغرب بالشين
المعجمة وقديقال طسوت ❋ خفكه اياق قابى وقافلرك ضميله قمقمه كه برداق
مثللوشيلر وسين مهمله ايله طست كبى کندوده تعامل ناس اولان شيلرده اصلا
اجل ذكر نسز استصناع مشروعدر ومغرب نام لغت كتابنده طستى شين معجمه
ايله ذكر وبيان ايتدى جمعى طسوتدر معلوم اولسونكه اجل ذكرى بعض اولورکه
سلمك اجلى كبى برماه وزياده اولور بوصورتده استصناع سلم اولور وبعض اولوركه سلمده
اجله صالح اولمز برماهدن اقلى اولديغى كبى بوكا كوره اكر کندوده تعامل
ناس اولورسه استصناعدر يوقسه فاسددر ❋ (صح) الاستصناع (بيعا
لاعدة) على الصحيح ثم فرع عليه بقوله (فيجبر الصانع على عمله ولايرجع الامر
عنه) ولو كان عدة لمالزم ❋ قول صحيح اوزره استصناع بيع اولهرق صحيح
اولدى وعد دكلدر بوندنصكره مضمون مشروح اوزره مصنف مرحوم مسئله
تفريع ايدركه صانع انى عمله جبر اولنور امر ايدن رجوع ايدهمز واكر بعضك
ديديكى كبى وعد اولسه لازم اولمزايدى ❋ (والمبيع هوالعين لاعمله) خلافاللبردعى
(فان جاء) الصانع (بمصنوع غيره اوبمصنوعه قبل العقد) فاخذه (صح)
ولوكان المبيع عمله لما صح ❋ اشبو استصناعده مبيع عين معقود عليه در صانعك عملى
دكلدر بردعى ايچون اختلاف واردر پس صانع غيركسه نك مصنوعنى وياخود کندونك
قبل العقد يابديغى نسنه يى كتوروب مشتريده انى اخذ ايدرسه صحيح اولور واكر
مبيع عملى اولسه صحيح اولمز ايدى ❋ (ولايتعين) المبيع (له) اى للامر (بلا رضاه
فصح بيع الصانع) لمصنوعه (قبل رؤية امره) ولو تعين له لماصح بيعه ❋ صانعك
بيعنده تصرفى جائز اولمغله کندونك رضاسى اولمقسزين مبيع امره تعين
ايتمزايمسدى كورمزدن مسك صانعك مصنوعنى بيع صحيح اولور اكر تعين ايتمش
اولسه بيعى صحيح اولمز ايدى ❋ (وله) اى للامر (اخذه وتركه) بخيار
الرؤية ومفاده انه لاخيار للصانع بعد رؤية المصنوع له وهوالاصح نهر ❋
امر ايدن كسه ايچون استصناع اولنان نسنه يى اخذ وخيار رؤيتله ترك
مشروعدر مبيع عين اولمغله کندوده خيار رؤيت اولدى بوندن فهم
اولنان مصنوع لهك رؤيتندنصكره صانعه خيار اولممقدر اختيارى احتمالنه
بناً انجق اصح اولان قول بودر ❋ (ولم يصح فيمالايتعامل فيه كالثوب
الاباجل) كامر فانلم يصلح فسد ان ذكر الاجل على وجه الاستمهال وان للاستعجال
كعلى ان تفرغه غدا كان صحيحا ❋ ثوب كبى کندوده معاملهٔ ناس اولميان
شيده استصناع صحيح اولمز الا سلمده مرور ايتديكى مثللو اجل ايله اولورسه

سلم اولەرق منعقد اولور وشرائط سلمه مراعات اولنور واكر اجل برماهدن اقل اولمغله سلمه صالح اولمزسه عقد فساده كيدر اكر اجل بروجه استمهال ذكر اولنورسه اوزرلرينه عقدك فسخى لازم اولور واكر يارنكى كون فارغ اولمق اوزره ديمك كبى اجل استعجال ايچون اولورسه استصناع صحيح وبيع اولوب وعد اولمز ﴿ فرع السلم فى الدبس لايجوز لمافى اجارة جواهر الفتاوى لوجعل الدبس اجرة لايجوز لانه ليس بمثلى لان النار عملت فيه ولذا لايجوز السلم فيه فلايجب فى الذمة حتى لوكان عينا جاز ﴾ دبسكه بكمزده سلم جائز دكلدر زيرا جواهر الفتاوانك اجاره سنده مذكوردركه بكمز برشيئه اجرت قلنسه جائز اولمز نار كندوده عمل اتمكله مثلى اولمغين بناأ عليه كندوده سلمده جائز اولمدى صفتنى ضبط ممكن اولمغين زيرا عمل نار مختلفدر بعضا اولور كه بونده زياده تنقيص ايدر وبعضا اولور كه ازەجق تنقيص ايدر امدى ذمتده واجب اولمز اما بكمز حاضر وموجودعين مبيع اولورسه معاينه اولنمغله جائز اولور ﴿ قلت وسيجئ فى الغصب ان الرب والقطر واللحم والفحم والآجر والصابون و العصفر والسرقين و الجلود والصرم وبرمخلوط بشعير قيمى فليحفظ والله اعلم ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه قريبا غصبده كلوركه تحقيقا خرنوبدن سوزيلن شربت وقشدن حاصل اولان برنوع عسل بونلرك صنعتلرنده تفاوت اولمغله كندولرينه سلم مشروع اولميوب ذمنده دين اولەرق ثابت اولمزوات وكور وكرمد وصابون وعصفر وزبل ودرى واربه يه مخلوط بغداى قيميلردر صاحب قاموس صرمى جلد ايله تفسير اتمشدر معربدر بو كاكوره ماقبلنك عينى اولور و برمخلوط عبارەسنده صواب اولان اعرابى نصبله اولمقدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿(باب المتفرقات)﴾

يعنى اشبوباب فوائد نصاب ابواب بوعندندر مؤلفين عليهم الرحمه نك عادت سنيەلرى اويله جاريه اولمشدر كه ابواب متقدمه دەذكر و بيان اولنميان بعض مسائلى جمع بيوروب بومثللو اسملر ايله تسميه وتلقيب ايدرلر ﴿ من ابوابها وعبر فى الكنز بمسائل منثورة وفى الدرر بمسائل شتى والمعنى واحد ﴾ صاحب كنز مسائل منثوره ايله مولانا فاضل خسرو مسائل شتى ايله تعبير بيورديلر ايكيسنك مألى بردر ﴿ (اشترى ثورا اوفرسا من خزف) لاجل (استيناس الصبى لايصح و) لاقيمة له فـ(لا يضمن متلفه وقيل بخلافه) يصح ويضمن قنية وفى آخر حظر المجتبى عن ابى يوسف يجوز بيع اللعبة وان يلعب بها الصبيان ﴾ بركسه چوجوقلره استيناس ايچون

خزفدن معمول اوكوز وآت اشترا ايتسه صحيح اولمز وانك ايچون قيمت اولميوب متلفى ضامن اولمز واكا مباشرت حرام اولور آلهٔ لهو اولمغله بعضيلر مضمون مشروحك خلافنه قائل اولوب صحيح وضامن اولور ديديلر واكر چامور دن اوليوب شجردن معمول اولورسه اتفاقا صحيح اولور انكله انتفاع ممكن اولمغله مجتبانك حظرى نك آخرنده مسطوردركه لعب ولهو آلتلرينى بيعك وانلر ايله صبيانك لعبلرينك جوازى امام ابى يوسفدن مرويدر قول ثانى بو روايته مبنى اولمق كرك ﴿ (وصح بيع الكلب) ولوعقورا (والفهد) والفيل والقرد (والسباع) بسائر انواعها حتى الهرة وكذا الطيور (علمت اولا) سوى الخنزير وهو المختار للانتفاع بها وبجلدها كما قدمناه فى البيع الفاسد ﴾ كلبك هرنقدر عقور اولورسەده وفهدكه پارس ديدكلرى برنجى جانورك وفيلك وميمونك وخنزيرك ماعداسى سائر برنجى حيوانانك بجميع انواعها حتى هرەنك وسائر طيورك بيعلرى صحيح ومشروعدر تعليم اولنسونلر ويا اولنمسونلر كندولريله ودريلريله انتفاع اولنديغنه بناأ تنكم مضمون مشروحى بيع فاسدده تقديم ايلدك ﴿ والتمسخر بالقرد وان كان حراما لايمنع بيعه بل يكره كبيع العصير شرح وهبانيه ﴾ ميمون ايله مسخرەلق واشنالق هرنقدر حرام اولورايسەده بيعنه مانع دكلدر بلكه اوزم صويونى خمر اتخاذ ايدن كسەيه بيع كبى مكروهدر ﴿ فرع لاينبغى اتخاذ كلب الالخوف لص اوغيره فلا بأس به ومثله سائر السباع عينى وجاز اقتناؤه لصيد وحراسة ماشية وزرع اجماعا ﴾ كلبى اتخاذ كه آليقويوب بسلمك لايق ومشروع دكلدر الاخرسز ويا غيرى برنسنه ايچون جائزدر سائر سباعده بونك كبيدر صيد وحفظ حراسات حيوانات وزرع ايچون اجماعا جائزدر حديث شريف صحيحده {من اقتنى كلبا الا كلب صيد اوماشية نقص من اجره كل يوم قيراطان} وارد اولمشدر كذافى الفتح ﴿ (كما صح بيع خرء حمام كثير و) صح (هبته) قنية (و) ادنى (القيمة التى تشترط لجواز البيع فلس ولوكانت كسرة خبز لايجوز) قنية ﴾ صورة مشروحه ده بيعك صحتى چوقكه قيمتى فلسه بالغه اولور كوكرچين نجاستنك بيعنك وهبه سنك صحتى كبيدر و بيعك جوازينه شرط اولان قيمتك ادناسى برفلسدر امدى برمبيعك قيمتى براز اككك قريغى اولوب فلسه مساوى اولمزسه انك بيعى جائز اولمز ﴿ (كما لا يجوز بيع هوام الارض كالخنافس) والقنافذ والعقارب والوزغ والضب (و) لا هوام (البحر كالسرطان) وكل مافيه سوى سمك ﴾ تنكم حشرات ارضدن مخوف اولان اوصورغان بوجكلرى وكرپيلرو عقربلر والاجه كلرلرو سائركلر كبى ودريا حشرتندن

ينكج وبحرده بولنان هر بر بالغك ماعدا اسى حيوانات مثللو شيلرك بيعلرى جائز اولمديغى كبى ومحيطده مرسومدركه ناسك كندوبى تمول ايدوب ومص دمده كندويه احتياجلرى اولمغله سلوكك بيعى جائزدر ❁ وجوز فى القنية بيع ماله ثمن كسقنقور وجلود خز وجمل الماء لوحيا واطلق الحسن الجواز وجوز ابو الليث بيع الحيات ان انتفع بها فى الادوية والا لا ورده فى البدائع بانه غير سديد لان المحرم شرعا لايجوز الانتفاع به للتداوى كالخمر فلا تقع الحاجة الى شرع البيع ❁ دخى قنيه صاحبى سقنقور وخزك دريسى وحى اولورسه صودوسى كبى كندولرى ايچون ثمن وبهاء اولان حيوانلرك بيعنى تجويز ايتديلر امام حسن مطلقا تجويز ايلدى ابو الليث يلانك بيعنى تجويز ايلدى اكر ادويه ده كندى ايله انتفاع اولنورسه يوقسه ايتمدى بدايعده مضمون مشروحى غير سديددر ديو رد ايلدى زيرا خمر كبى شرعده حرام اولان شيله تداوى ايچون انتفاع جائز اولمغين بيعنك مشروعيتنه حاجت مس ايتمز لكن كتاب الطهارتده مرور ايتديكه انجق دواء كندوده اولديغى معلوم اولان محرمله تداوى جائزدر سقنقورسينك وقافك قحلرله برنوع جانوردركه سواحل بحرنيلده نشئت ايدر لحمى تقويۀ جماعده درجۀ نهايتده بالغدر اركلكنك قضيبى وديشنك فرجى ايكيشر اولور صوده وقره ده تعيش ايدر خز بحرى بر حيواندركه صوفيله ثوب اتخاذ اولنور ❁ (ويجوز بيع دهن نجس) اى متنجس كما قدمناه فى البيع الفاسد (وينتفع به للاستصباح) فى غير مسجد كامر ❁ دهن متنجسى بيع جائزدر نتكم بيع فاسدده مرور ايلدى ومسجدك غيريده استصباح ايچون كندى ايله انتفاع اولنور نتكم كتاب الطهارتده مرور ايتدى اى متنجس تفسيريله ميته وخنزيردن احتراز اولندى ❁ (والذمى كالمسلم فى بيع) كصرف وسلم وربا وغيرها (غير الخمر والخنزير وميتة لم تمت حتف انفها) بل بنحو خنق اوذبح مجوسى فانها كخنزير وقدامر نابتركهم ومايدينون ❁ ذمى خمرك وخنزيرك وكندى باشنه حتف انفها اولميوب بلكه بوغمق ويا مجوسينك ذبحى مثللو شيله هلاك اولان ميتهنك غيرينى بيعكه صرف وسلم وربا وسائر معاملات مثللو شيده مسلم كيدر حتف انفها اولان كندولرك نزدنده دخى بيع اولنمز اما خنق وذبح مجوسيله هلاك اولان خنزير كيدر لكن مار الذكر خمر مثللو شيلرى بيعلرندن اعراض بعض علمانك بيوردقلرى كبى مزبورلرك كندولرى حقنده مباح اولديغندن دكلدر بلكه شرعا حرمت كندولرى حقنده دخى ثابتهدر قول صحيح اوزره شرايعله مخاطبون اولملريله بيعلرندن منع اولنمدقلرى حرمتنى اعتقاد ايتميوب وانلرى تمول ايدوب وبزلرك كندولرينى دين اتخاذ ايلدكلرى شيده تركله مأمور اولديغمزه بناءً ❁ (وصح شراؤه) اى الكافر كما قدمناه

فى البيع الفاسد (عبدا مسلما او مصحفا) او شقصا منهما (ويجبر على بيعه) ولو المشترى صغيرا اجبر عليه وليه فلو لم يكن اقام القاضى له وليا وكذا لو اسلم عبده ويتبعه طفله ولو اعتقه او كاتبه جاز فان عجز اجبر ايضا ولو دبره او استولدها سعيا فى قيمتهما ويوجع ضربا لوطئه مسلمة وذلك حرام ❁ كافرك عبد مسلمى ويا مصحف شريفى ويا كندولرندن نصف ويا ربع كبى بر بلوكى اشتراسى صحيح اولور وعبد مسلمه كافره خدمتله ذلت ومصحف شريفى اتلافى خوفندن بيعه جبر اولنور واكر مشترى صغير اولورسه بيعه وليسى جبر اولنور واكر وليسى اولمزسه قاضى بر ولى نصب ايدر ينه بويله كافرك عبدى شرف اسلامله مشرف اولسه بيعيله جبر اولنور وطفلى كندويه تابع اولور وكندوينى عتق ايدوب ويا كتابته كسرسه جائز اولور مادام كتابتده اولدقچه كندويه تعرض اولنمز واكر كتابتدن عاجز اولورسه ينه بيعنه جبر اولنور واكر تدبير كسوب ويا خود جاريه يى استيلاد ايتمش اولورسه قيمتلرنده سعى ايدرلر واستيلاد ايدن ذمى مسلمه يى وطئ ايتمكله ضربله ايجاع اولنور وكندويه وطئ واستيلادى حرامدر ❁ فرع من عادته شراء المردان يجبر على بيعه دفعا للفساد نهر وغيره وكذا محرم اخذ صيدا يؤمر بارساله ولو اسلم مقرض الخمر سقطت ولو المستقرض فروايتان ❁ عادتى ترتازه امرد غلام اشترا ايتمك اولان شخص نا برخوردار دفع المفساد انك بيعيله جبر اولنور وصيد اخذ ايدن محرم ينه بويله در صيدينى ارساليله امر اولنور مالك اولمديغندن انى بيع ايدهمز ذبح ايتسه ميته اولور خمرى قرض ويرن كمسه شرف اسلامله مشرف اولسه خمر ساقطه اولور قبضى متعذر اولمغله واكر مستقرض اسلامله مشرف اولورسه امدى ايكى روايت واردر برنده ساقطه اولور برنده قيمتنى تاديه كندويه لازم اولور ❁ (وطئ زوج) الامة (المشتراة) التى انكحها مشتريها قبل قبضها (قبض) لمشتريها لحصوله بتسليطه فصار فعله كفعله ❁ برجاره يى اشترا ايدن كمسه انى قبضندن مقدم بر كمسه يه نكاح ايتمكله زوجى انى وطئ ايلسه بس انك وطئى مشترى ايچون قبض اولور كندونك تسليطيله اولمغله انك فعلى كندونك فعلى كبى اولدى ❁ (لا) مجرد (نكاحها) استحسانا (فلو انتقض البيع) قبل القبض (بطل النكاح فى) قول الثانى وهو (المختار) وقيده الكمال بما اذا لم يكن بطلانه بموتها فلو به قبل القبض لم يبطل النكاح وان بطل البيع فيلزمه المهر للمشترى فتح ❁ جاريه يى بلا وطئ مجرد نكاح استحسانا قبض دكلدر قياس اولان تزويج عيب اولمغله قبض اولسيدر امدى بيع قبل القبض منتقض اولورسه مختار اولان امام ثانى قولنده نكاح باطل اولور وكمال بطلانى مشروحى جاريه نك موتيله اولمق ايله تقييد ايلدى بس بيعك بطلانى قبل القبض

موتله اولورسه نكاح باطل اولمز واكر بيع باطل اولورسه زوجه مشتريچون
مهر لازم اولور شيخ شاهين اشبو وان بطل البيع آلخ قولنه اشكال ايرادايدركه
جاريه نه كيفيتله بايعك مالندن هلاك اولور ده مهر مشترى ايچون
اولور بوفقهانك الغنم بالغرم قوللرينه مخالفدر ﴿ (اشترى شيئا) منقولا
اذالعقار لايبيعه القاضى (وغاب) المشترى (قبل القبض ونقد الثمن) غيبة
معروفة فاقام بائعه بينة انه باعه منه (لم يبع فى دينه) لامكان ذهابه اليه
(وان جهل مكانه بيع) المبيع اى باعه القاضى اومأموره نظرا للغائب وادى
الثمن ومافضل يمسكه للغائب وان نقص تبعه البائع اذاظفر به ﴿ بركسه
منقولاتدن برنسنه يى اشترا وقبل القبض ونقدالثمن غيبت معروفه ايله غائب
اولمغله بايعى انى كندويه بيع ايتديكنه بينه اقامه ايلسه دينيچون اول نسنه
بيع اولنمز بايعك مشترى يه ذاهب اولوب حقنى تحصيلى ممكن اولمغله واكر مكانى
مجهول اولوب غيبت معروفه اولمزسه مبيع بيع اولنور كه قاضى ويامأمورى
غائبه نظرا انى بيع ايدوب ثمننى ادا ايدوب زيادهسنى غائب ايچون اليقور واكر
مبيعك ثمنى دينندن ناقص اولورسه بايع مشترى يه ظفرياب اولدقده اندن
طلب ايدر و بررهنك راهنى غيبت منقطعه ايله غائب اولمغله مرتهن رهنى بيع
ايچون قاضى يه مرافعه اولسه بنه بويله لايق اولان بيعنك جوازيدر وعقارى
قاضى بيع ايدهمز (تنبيه) قاضى ايچون غائبك ومفقودك مالنى ايداع واقراض
واردر وغائبك مكانى معلوم اولميوب منقولاتنك تلفى خوفى اولورسه انى دخى
بيع ايدر ﴿ (وان اشترى اثنان) شيئا (وغاب واحد) منهما (فللحاضر دفع)
كل (ثمنه) ويجبر البائع على قبول الكل ودفع الكل للحاضر (و) له (قبضه
وحبسه) عن شريكه اذاحضر (حتى ينقد شريكه) الثمن ﴿ ايكى كمسه صفقة
واحده ايله برشئ اشترا ايدوب بريسى غائب اولوب مكانى معلوم اولمسه حاضر
ايچون ثمنك كلينى بايعه ويروب ومبيعك كلينى قبض وشريكى حاضر
اولدقده ثمنى كندودن اخذ ايده نه دك حبس واردر ﴿ بخلاف احد المستأجرين
والفرق ان للبائع حبس المبيع لاستيفاء الثمن فكان مضطرا بخلاف المؤجر اللهم
الا اذا شرط تعجيل الاجرة ﴿ احد مستأجرين مسئلهء مشروحهنك
خلافندركه اجرتى ادادن اقدمجه غائب اولمغله حاضر جميعنى تأديه ايلسه
متبرع اولور مضطر اولمديغى مبانلرنده فرق بايعك استيفاى ثمن ايچون
مبيعى حبس اولنغله مضطر اولميدر اما مؤجر حبس ايدهمز الا اجرتك تعجيلنى
شرط ايدرسه شراحكمنده اولور ﴿ (باع) شيئا (بالف مثقال ذهب وفضة
تنصفا به) اى بالمثقال فيجب خمسمائة مثقال من كل منهما لعدم الاولوية ﴾

بركسه بيك مثقال آلتونه وكمشه برنسنه اشترا ايلسه مثقالده تنصف
ايدرلركه هربرندن بشيوز مثقال واجب اولور اولويت اولمغين زيرا مثقالى
ايكيسنه بردن مضاف قلدى ﴿ (وفى) يبعه شيئا (بالف من الذهب والفضة)
تنصفا وانصرف للوزن المعهود فالنصف (من الذهب مثاقيل و) النصف
(من الفضة دراهم) ومثله له على كرحنطة وشعير وسمسم لزمه من كل ثلث كروهذ
قاعدة فى المعاملات كلها كمهر ووصية ووديعة وغصب واجارة وبدل خلع
وغيره فى موزون ومكيل ومعدود ومذروع عينى وقوله (وزن سبعة) تقدم
فى الزكاة ﴿ بركسه آلتوندن وكمشدن بيكه برنسنه بيعندهمزبوران تنصف
ايدوب هربرلرندن وزن معروفه صرف اولنورامدى هربر اون درهمى
آلور وزن سبعة قولنك ربط وبيانى ترجه اولنديغى وجه اوزره زكات بحثنده
تقدم ايتدى بيان مشروح كبيدر بركسه فلان كسه نك بنم اوزرمده
بغداى واريه وكنجوددن براولچكى واردر ديسه كندويه هربرندن ثلث كراداسى
لازم اولور اشبو تفصيل مشروح مهر ووصيت ووديعه وغصب واجاره وبدل خلع
امثالى معاملاتك كليسنده موزون ومكيل ومعدود ومذروعده مضمون
مزبورك قاعده سيدر امدى بركسه برعورتى التوندن وكمشدن بيك مثقال
مهر ايله تزوج ايلسه ايكيندن اول قدر مثقال كندويه لازم اولور واكر التوندن
وكمشدن بيكه عقد اولورسه هربرندن وزن معهوده منصرف اولور سائرلرينده
بونك كبيدر بركسه موزوناتدن برآخر كسهيه اقرار ايتسه كه بنده بالدن
وياغدن وزيتدن برقنطارى واردر كندويه هربرندن ثلث قنطار تاديه لازمدر
﴿ وافاد الكمال ان اسم الدرهم ينصرف للمتعارف فى بلد العقد ففى مصر ينصرف
للفلوس وافاد فى النهر ان قيمته تختلف باختلاف الازمان فافتى اللقانى بانه
يساوى نصفا وثلاثة فلوس ﴿ كمال اسم درهم عقد بلدنده متعارفه صرف
اولنور ديو افاده ايلدى وصاحب نهر درهمك قيمتى ازمانك اختلافيله مختلفه اولور
ديو افاده بيوردى ولقانى اوچ بچوق فلوسه مساوى اولور ديو افتا ايلدى
﴿ فلو اطلق الواقف الدرهم اعتبر زمنه ان عرف والاصرف للفضة لانه الاصل
كما وقيده بالنقرة كواقف الشيخونية والصرغتمشية ونحوهما فقيمة درهمها
نصفان وافاد المصنف ان النقرة تطلق على الفضة وعلى الذهب وعلى الفلوس
النحاس بعرف مصر الان فلابد من مرجح فان لم يوجد فالعمل على الاستيمارات
القديمة للوقف كما عولوا عليها فى نظارة كمعرفة خراج ونحوه قال وبه افتى
المنلا ابو السعود افندى ﴿ واقف درهمى بروجه اطلاق ذكر ايدرسه
واقفك زمانى معلوم اولورسه اول وقتدهكى درهم اعتبار اولنور

بوقسه فضه یه صرف اولنور اصل اولمغین تنکم شیخونیت وصرغتمشیت
واقچلری مثللو وقفلرینی نقره ایله قید لدیغی کبی بوکا کوره درهمینك قیمتی
ایکی نصف اولور که نصفی ذهب ونصفی فضه اولور ومصنف مرحوم دخی نقره
فضه ایله ذهبه اطلاق اولنور دیو افاده ایلدی والآن مصر عرفنده فلوس نحاسه
اطلاق اولنور امدی قنغیسی اراده اولندیغنه برمرجحدن لازمدر واکر مرجح بولنمزسه
عمل وتفقك قدیم اعطالرینه درکه قدیمدنبرو نه وجهله وریله کلمش ایسه
آنکله عمل وحرکت اولنور تنکم خراج وجبایاتی معرفتده عادت قدیمه یه اعتماد
اولندیغی کبی مصنف مرحوم مولانا علامهٔ ابو السعود افندی انجق بوقول ایله افتا
ایلدی دیدی ❊ (واو قبض زیفا بدل جید) کان له علی آخر (جاهلا به)
فلو علم وانفقه کان قضاء اتفاقا (ونفق او انفقه) فلو قائما رده اتفاقا (فهو
قضاء) لحقه وقال ابو یوسف اذا لم یعلم برد مثل زیفه ویرجع بجیده استحسانا
کما لو کانت ستوقة او نبهرجة واختاره للفتوی ابن کمال قلت ورجحه فی البحر والنهر
والشرنبلالیة فبه یفتی ❊ برکسه برآخرکسه اوزرنده اولان جید حقی بدلنه
زیوف اولدیغنی بلمیه رك زیوف اقچه قبض ایدوب ورواجی اولوب ویا کندوسی
انی ترویج ایتمکله خرج وصرف ایلسه مقبوض حقی جنسندن اولمغله حقنی
استیفا ایتمش اولور نهایتی بر جودت وصفی باقیه قالور حالبوکه انکده قیمتی
یوقدر اکر عینی قائم ایسه اتفاقا آنی رد ایدر وزیوف اولدیغنی بیلهرك صرف
ایتمش اولورسه اتفاقا قضا وادا اولور امام ابی یوسف زیافتی معلومه اولمیه رق
صرف ایتمش اولورسه آنك کبی زیوفی رد ایدوب استحسانا جیدیله رجوع
ایدردیدی تنکم ستوقه که فضه ایله تموید اولنان تونج ویا نبهرجه که
ضربخانهٔ عامره ایشی اولمیان قلب اقچه ده اولدیغی کبی ابن کمال اشبو
امام ابی یوسف قولنی فتوایه اختیار ایلدی شارح درکه قول مشروحی بحر
ونهر وشرنبلالیه ده ترجیح ایلدی امدی انجق بوقول ایله فتوی ویریلور
❊ (ولو فرخ طیر او باض فی ارض رجل او تکسر فیها ظبی) ای انکسر
رجله بنفسه فلو کسرها رجل کان للکاسر لا للآخذ (فهو للآخذ) لسبق
یده لمباح (الا اذا هیأ ارضه لذلك) فهو له (او کان صاحب الارض قریبا
من الصید بحیث یقدر علی اخذه لو مدیده فهو لصاحب الارض) لتمکنه منه
فلو اخذه غیره لم یملکه نهر ❊ برقوش بر رجلك ارضنده یموطه دن یوردی
چیقاروب ویا یمورطلسه ویاخود اول ارضده برکیکك ایاغی بنفسه منکسر اولسه
انلر اخذ ایده نکدر یدی مباحه سبقت ایتمکله الا ارضنی انك ایچون حاضر لیوب
ویا صاحب ارض انی اوزاتد قده اخذینه قادر اولور مرتبه صیده قریب

اولورسه امدی اشبو ایکی سببك بریله صاحب ارض صیده مالك اولور اکا متمکن
اولمغله واکر صاحب ارضك غیری اخذ ایدرسه اکا مالك اوله مز بلکه صاحب
ارضك اولور بس اکر کیکك ایاغی بر رجل قرار ایسه صید انك اولور
اخذ ایده نك اولمز ❊ (وکذا) مثل مامر (صید تعلق بشبکة نصبت للجفاف)
اودخل دار رجل (ودرهم اوسکر نثر فوقع علی ثوب لم یعدله) سابقا (ولم یکف)
لاحقا فلو اعده اوکفه ملکه بهذا الفعل ❊ وبنه ما رالذکر صیده الی ایرشمر
مرتبه قریب اولورسه کندونك اولوب یوقسه اخذ ایده نك اولدیغی
کبی قوریمق ایچون نصب اولنان شبکه یه دوشوب ویا برکسه نك دارینه
دخول ایدن صید وصاچیلوب مقد ما کندی ایچون حاضر لنیوب وصکره
دوشمرلوب طوپلنمیان ثوبه واقع درهم وشکر اخذ ایده نکدر واکر ثوبی
انك ایچون اعداد ایدوب ویاطوپلرسه آنکله اکا مالك اولور ❊ فروع عسل
النحل فی ارضه ملکه مطلقا لانه صادر من انزالها ❊ برکسه نك ارضنده آری
بال پیدا اینسه ارضی انك ایچون اعداد اینسون ویا اینمسون اکا مالك اولور
اول ارضك خیروبرکاتندن اولمغله ❊ شری دارا فطلب المشتری ان یکتب
له البائع صکا لا یجبر علیه ولا علی الاشهاد والخروج الیه الا اذا جاءه بعدول وصك
فلیس له الامتناع من الاقرار ❊ برکسه برمنزل اشترا ایتمکله بایعك کندویه
بیعی اقرارینی وثمنی قبضنی مشتمل وثیقه کتبنی کندودن مطالبه ایلسه بوعقدك
اقتضا ایتدیکی شیدن اولمغین بوکا واشهاده وخروجه بایع جبر اولنمز
الا مشتری بایعه شهود عدولی وکندونك غیری کاتبی صك کتابتیچون کتوررسه
بس کندی ایچون اقراردن امتناع اولمز ❊ شری قطنا فغزلته امرأته فکله له
❊ برکسه پنبه اشترا ایتمکله زوجه سی انی غزل ایلسه انك کلیسی زوجك اولور
زوجه نك غزلیله ملکندن خروج ایتمکین اجرت مقاوله سی اولمیجق اجرتده
ایجاب ایتمز ❊ المرأة اذا کفنت بلا اذن الورثة کفن مثله رجعت فی الترکة
ولو اکثر لا ترجع بشیء قال رحمه الله تعالی ولو قیل ترجع بقیمة کفن المثل لا یبعد ❊
برعورت ورثه نك اذنی اولمیه رق زوجنی کفن مثلیله تکفین ایلسه ترکه یه رجوع ایدر
کفن مثلندن اکثر اولورسه اصلا برشیئله رجوع ایده مز قائل مرحوم کفن
مثلك قیمتیله رجوع ایدر دینلسه بعید کلدر دیدی یعنی زیاده ایله رجوع ایده مز
دیمك ❊ اکتسب حراما واشتری به او بالدراهم المغصوبة شیئا قال الکرخی
ان نقد قبل البیع تصدق بالربح والالا وهذا قیاس وقال ابو بکر کلاهما سواء
ولا یطیب له وکذا لو اشتری ولم یقل بهذه الدراهم واعطی من الدراهم ❊ برکسه
حرام کسب ایدوب انکله ویا دراهم مغصوبه ایله برنسنه اشترا ایلسه امام

کرخی قدس سره ثمنی قبل البیع تادیه ایدرسه ربحی تصدق ایدر یوقسه ایتمزدیدی بوقیاسدر ابوبکر ایکیسی بردر ربح کندویه طیب اولمز دیدی بونك ظاهری استحسانا اولمق کرك پس معتمد اولان بواولور وبنه بویله حین اشترا ده اشبو دراهم مغصوبه ایله اشترا ایتدم دیمیوب لکن اندن اعطا ایلسه ربحی تصدق ایدر هندیه ده صورت مسئله بو بیلجه تصویر اولنور که برکسه مثلا برعبدی غصب ایدوب بعده برآخر عبد مقابلی انی بیع آیدە برسلعه مقابلی ساعه یی دەبر مقدار دراهمه بیع ایلسه امدی امام مشار الیهك قولی اوزره عبد مغصوبك قیمتندن ضامن اولدیغندن زیاده یی تصدق ایدر ❊ دفع ماله مضاربة لرجل جاهل جاز اخذ ربحه مالم یعلم انه اکتسب الحرام ❊ برکسه کندی مالنی برجاهل کسه یه مضاربه یه ویرسه کندویه انك ربحنی اخذ جائزدر مادام انك حرامدن کسب ایتدیکی معلومی اولمدقجه ❊ من رمی ثوبه لایجوز لاحد اخذه مالم یقل حین رمی لیأخذه من اراد ❊ برکسه ثوبنی آتسه براحده انی اخذ جائز دکلدر آتدیغی وقتده انی مراد ایدن کسه اخذ ایتسون دیمدکجه بوآخذه اباحه اولور هبه اولمز موهوب له تعین ایتمکین ❊ باع الاب ضیعة طفله والاب مفسد فاسق لم یجز بیعه استحسانا ❊ محمود الحال اولمیان بابا صغیر اوغلونك بر و یورد وعقارینی بیع ایلسه استحسانا جائز اولمز ❊ شرت اطفلها علی ان لاترجع علیه بالثمن جاز وهو کالهبة استحسانا ❊ برعورت صغیر ولدیچون انك اوزرینه ثمنیله رجوع ایتمك اوزره برنسنه اشترا ایلسه جائز اولور بو استحسانا هبه کبی اولور ❊ قال الاسیر اشترنی اوفکنی فشراه رجع بما ادی کأنه اقرضه ولو قال بالف فشراه باکثر لم یلزمه الفضل لانه تخلیص لاشراء ❊ براسیر برکسه یه بنی اشترا ایله ویافك وخلاص ایله دیمکله اول دخی اشترا ایلسه ادا ایتدیکی ثمنیله رجوع ایدر کأنه اکا اقراض ایتمش اولور بوبرقولدر مفتی به اولان عدم رجوعی قولیدر واکر بنی بیکه اشترا ایله دیوب اول دخی زیادیه اشترا ایلسه زیاده یی ادا کندویه لازم اولمز بو تخلیص اولوب شرا اولمغین جامع الفصولینده مذکور اولان براسیر برکسه یه بنی بیك درهمه خلاص ایله دیو امر ایتمکله اول کسه ایکی بیکه خلاص ایلسه زیادەیی ادا کندویه لازم اولور زیرا بو وکیل بالشراء کبی دکلدر بونده عقد اولمغین بلکه بونده انجق کندونك تخلیصیله امر ایتمکله کویا کندویه بیك درهم انفاقله امر ایدوبده ایکی بیك انفاق ایتمش کبی اولدی انتهی بوکا نظرا شارحك لانه تخلیص قولی زیاده نك لزومنی افاده ایدر عدم لزومنی افاده ایتمز امدی لم کلمه سی اولمیدرق یلزمه دیسه شارحك کلامی حکما وتعلیلا جامعه ده کی مضمونه موافق اولور ایدی ❊ شری دار اودبغ وتأذی

جیرانه ان علی الدوام یمنع وعلی الندرة یتحمل منه ❊ برکسه برمنزل اشترا ایدوب انده دباغت صنعتی ایتمکله قوکشولری متأذی اولسەلر پس انی دوام اوزره ایدرسه منع اولنور نادرا ایشلرسه تحمل اولنور منع اولنمز بومثللو مسائلده قیاس عدم منعدر خالص ملکنده متصرف اولمغله هرنقدر غیری متضرر اولورسه ده لکن غیره ضرر بینله اضرار صورتنده قیاس ترك اولندی واکثر مشایخ وفتوی بوقول اوزرینه در دارده تنور ودکرمان بناسیده بنه بویله در ❊ شری لحما علی انه لحم غنم فوجده لحم معزله الرد ❊ برکسه قیون اتی اولمق اوزره برمقدار لحم اشترا ایلکله انی کچی اتی بولسه کندویه انی رد ایتمك مشروعدر ❊ قال زنلی من هذا اللحم ثلثة ارطال فوزنله اجبره ومن هذا الخبز فوزن لم یجبر ❊ برکسه برقصابه بکا اشبو لحمدن اوچ بطمان ات چك دیمکله اول دخی کندی ایچون اول قدر ات وزن ایتسه اخذ یله اکا جبر ایدر واکر اشبو اتمکدن وزن ایله دیمکله وزن ایدرسه جبر اولنمز ایکیسنده ده تبعیضك ضرری یوق ایکن عجبا میانلرندنه فرق اوله ❊ شری بزرا خریفیا فاذا هو ربیعی اوشری بزر البطیخ فاذا هو بزر القثاء ان قائما رده وان مستهلکا فعلیه مثله ❊ کوز تخمی دیه رك اشترا ایدوب بهار تخمی ویاقاون چکرده کی دیه رك اشترا ایدوب خیار وعجور چکرده کی ظهور ایتسه پس قائم وموجود ایسه عینی ویا استهلاك اولنمش ایسه مثلنی رد ایدوب ویردیکی ثمنی اخذ ایدر اخذ ایتدیکی مبیعك غیری اولمغین ❊ ساوم صاحب الزجاج فدفع له قدحا ینظره فوقع منه علی اقداح فانکسرت ضمن الاقداح لاالقدح ❊ برکسه سرچه کاسه صاحبندن برکاسه یه طالب اولمغله اول کسه کندویه باقمق ایچون برقدح ویردکده یدندن براز قدحلر اوزره دشمکله قدحلر منکسره اولسه لر اموال ناسده خطا معفو اولمغین قدحلری ضامن اولور سوم شرا طریقیله ثمن بیان اولنمز قبض ایتدیکندن قدحی ضامن اولمز ❊ شری شجرة باصلها وفی قلعها من الاصل ضرر بالبائع یقطعه من وجه الارض من حیث لایتضرر به البائع ولو انهدم من سقوطه حائط ضمن القالع ماتولد من قلعه ❊ برکسه برشجره یی اصلیله اشترا ایدوب اصلندن قلعنده بایعه ضرر اولورسه بایعه ضرر اولمز مرتبه وجه ارضدن قطع ایدر وسقوطندن بردیوار منهدم اولورسه قالع قلعندن متولد ضرری ضامن اولور ❊ دفع دراهم زیوفا فکسرها المشتری لاشیء علیه ونعم ماصنع حیث غشه وخانه ❊ برکسه زیوف درهملری ویردکده مشتری انی کسر ایلسه اوزرینه برشی لازم اولمز وکندویه خیانت وغش ایتمکله نه کوزل مقابله بالمثل ایمش اولور اولی اولان فکسرها المشتری بدلینه فکسرها البائع دینلمك ایدی یاخود عقد صرفه محمولدر یوقسه مشتری نك دراهم زیوفی

قیرمقـله کندویه برشی لازم کلمك برمعناسی یوقدر ﴿ وکذا لودفع الیـه لینظر الیه فکسره ﴾ وینه بویله برکسه آخر کمسه‌یه دراهم زیوفی باقسون‌دیو ویرمکله انی کسـر ایلسه کندی‌یه ضمـان لازم کلمز ﴿ ولابأس ببیع المغشوش اذا بین غشـه اوکان ظاهر اراه وکذا قال ابو حنیفة رحـمه‌الله تعالی فی حنطة خلط فیها الشعیر والشعیر یری لابأس ببیعه وان طحنه لایبیع ﴾ مغشوش اولان نسنه‌یی بیعده بأس یوقـدر اکر غشنی بایع بیـان ایدوب ویا ظـاهر اولوب انی مشتری کوررسـه بنـه بو یلجه امام اعظم رحمه‌الله تعالی کندویه اربه خلط اولنوب واربه مشاهده اولنان بغدایی بیعده بأس یوقدر بیوردیلر واکر اربه ایله مخلوط بغدایی او کودوب اون ایدرسه انی بغدای‌اونی دیو بیع ایده‌مز الا مخلوطدر دیو بیان ایدرسـه بیعی مشروعدر ﴿ وقال الثانی فی رجل معه فضة نحاس لایبیعها حتی یبین وکل شیٔ لایجوز فانه ینبغی ان یقطـع ویعـاقب صاحبه اذا نفقه وهـو یعرفه ﴾ امام ثانی که ابی یوسـف کنـدوده نحـاس فضـه بولنـان کمسـه حقنده بیـوردیلر که انی بیع ایده‌مز حتی انك خالص فضـه اولمیوب نحـاس اولدیغنی اخبار وبیـان ایتمـدکجه وهر بر زیوف اقچه مثلاو اخـذ واعطـاسی جائز اولمیان شـیلرده لایق وسزا وار اولان قطع وکسـر اولنوب وصاحبی معلوم اوله‌رق انفاق وصرف ایتمش اولـورسـه عقـاب وعتـاب اولنمقـدر زیرا بعضـا اولورکه زیافتـنی بیان ایتمیـن لاابالی مشرب شخص بدنـه واصـل اولمغـله عامه‌یه ضرر اولور ﴿ شری فلوسا بدرهم فدفعها الیه وقال هی بدرهمك لاینفقها حتی یعدها ﴾ برکسـه براخر کمسـه دن بر درهمـه برمقدار فلوس اشـترا ایتکله فلوسی بایعنه درهمی مقـابله سنـده کیرورد ایدی ویرسـه امـدی بایعـه کوره انی انفـاق وصرف مشر وع دکلدر مادام انی مجـددا عد واحصا ایتمدکجه ذهبی فضة عـدیده‌یه صـرفده دخی بو حـکم جاریدر ﴿ شـری بالدرهم الزیف ورضی باقل ممـا یشتری بالجیـد حل له ﴾ بررجل زیوف در همله برنسنه اشترا وجیدایله اشـترا اولنان میعدن اقله راضـی اولسـه کنـدویه اول نسنه حـلال اولور ﴿ شری ثیابا ببغداد علی ان یوفی ثمنه بسمر قند لم یجز لجهالة الاجل ﴾ برکسه ثمنی سمر قندده ویرمك اوزره بغدادده برمقدار اثواب اشترا ایلسه اجلك جهالتنه بناً جائز اولمز ثمنـه ده ضمیرك تذکیری مبیع اعتباریله در ﴿ باع نصف ارضه بشرط خراج کلها عـلی المشـتری فهو فاسـد ﴾ ترلا سـنك نصفنی خرا جنك کلیسی مشتری اوزرینه اولمق شرطـله بیع ایلسه بو بیع فاسددر عقدك اقتضـا ایتمکی شرط اولوب وغرم وغنم مقابله سنده اولندیغنه مبنی مشتری انجق مالك اولدیغی نصـفك غرامتنی چکر ﴿ اخـذ الخراج من الاکار له ان یرجـع عـلی الدهقاق

 (استحسانا)

استحسانا ﴾ خراج طوپلیان خراجـکه عامل بزر کرکه اکنجیـدن خراج ارضی اخذ ایلسـه زارع ترلا صـاحبنه استحسا نا رجوع ایدر مستأجرده آکار کیدر ﴿ شری الکرم مع الغـلة وقبضـه ان رضی الاکار جاز البیـع وله حصته من الثمن وان لم یرض لم یجز بیعه ﴾ برکسه غله سیله برابر برقطعه باغی اشترا وقبض ایلسه امدی غله‌ده حصه سی اولان اکنجی شرایه راضی اولورسه بیع جائز اولور وثمندن حصه سی کندونك اولور واکر راضی اولمزسه بیع جائز اولمز ظن ایده‌رمکه کندونك حصه سـنده بیع موقوف اولمغله اول جائز اولمزیوقسه مالکك نصیبنده بیع نافذدر ﴿ قضاه‌در هما وقال انفقه فان جاز والافرده عـلی فقبله ولم ینفقه له‌رده استحسـا نا بخـلاف جاریة وجـد بها عیبا فقـال اعرضـها او بعـها فان نفقت والارد ها فعرضهـا علی البیع سقط الرد ﴾ برکسـه برشخصه بردرهـم ویردکده صرفله اکر رواجی اولوب کیدرسـه نه کـوزل یوقسه بکا ردایله دیمکله اول کسـه‌ده قبول ایدوب وصرف ایتدکـده کچمسـه کنـدی ایچون آنی رد استحسانا مشروعـدر اما کندوده عیب بولنان جاریه بونك خلافنه‌درکه بایع مشـتری‌یه انی بیعه عرض ایله اکر طـالبی بولنورسه فبها یوقسه کیرو رد ایله دیمکله انی بیعه عرض ایدرسه ردی ساقط اولور ﴿ قال ابو حنیفة رحمه‌الله تعـالی اذا وطئ رجـل امته ثم زوجها مکانه فللزوج وطـئها بلا اسـتبراء وقال ابو یوسف رحمه‌الله تعـالی استقبح ولایقربها حتی تحیض حیضـة کما لو اشتراها کما سیجیٔ فی الحظر والکل من الملتقط ﴾ امام اعظم وهمام اکرم رحمه‌الله تعالی ورضی عنه بیور دیلرکه برکسه برآخر کمسه‌نك جاریه سنی وطئ ایتـدکدنصکره درعقب اول مکانده سـیدی جاریه‌یی اکا تزویج ایلسه زوجه آنی بلا استبراء وطئ مشروعدر امام ابی یوسف رحـمه‌الله تعـالی بن انی قبیح عد ایده‌رم اکا زوج تقرب ایده‌مز حتی برحیض کـورمدکجه دیدی نتکم اشـترا صـورتنده استبرا لازم اولدیغی کبی وحظرده قریبـا کلور بونلرك کلیسی ملتقطدن منقولدر

﴿ (مایبطل بالشرط الفاسد ولا یصح تعلیقه به) ﴾

﴿ ههنـا اصـلا ن احد همـا ان کل ماکـان مبـادلة مال بمـال یفسـد بالشـرط الفـا سـد کالبیـع وما لا فلا کالقرض ثانیهمـا ان کل ما کان من التملیکات اوالتقییدات کرجعة یبطل تعلیقه بالشرط والاصح لکن فی اسقاطات والـتزامات یحلف بهمـا کحج وطـلاق یصح مطلقـا وفی اطـلاقات وولایات وتحریضات بالملا بزازیة ﴾ بومقامـده اصحـاب متـون برقاعـده تمهیـدینی

عادت ایدندکار بنه مبنی مصنف والاجنابده انلرك اثرینه اقتفاأ بیورر لرکه شرط فاسد ایله باطل اولوب کندوبی اکاتعلیق صحیح اولمیان شیٔ بیع وماعطف علیهدر ماببطل بالشرط ترکیبی مبتداء البیع لفظی اوزرینه عطف اولنان شیلر ایله خبریدر اسم موصولك عقود ایله تفسیری صحیح اولمز قسمت وعزل وکیل کبی ایجـلرنده بعض عزل اولمیان شیلر اولمغله وبومقامده بطلاندن فساد مراددر بومقامـده ایکی اصـل اصیل و قاعده وتفصیل واردر بریسی هر برشیکه بیع کبی مبادلهٔ مال بمال در شرط فاسد ایله فساده کیدر قرض کبی مبادلهٔ مال بمال اولمیان شیٔ شرط فاسد ایله فساده کتمز شروط فاسده ربا قبلندن اولمغله معاوضات مالیه به مختص اولدی بنا برین معاوضات غیر مالیه ده وتبرعاتده فقط شرط فاسداولدی ایکنجیسی هر برشیکه تملیکاتدن و یارجعت کبی تقییداتدن اولدی انی شرطه تعلیق باطـل اولور تملیکات مبادلهٔ مال بمالدن اعمدر هبه ده کندوسی منفرد اولمغله امدی اصـلین مبانه لرنده عموم وخصـوص مطلق اولور هرنه زمانکه اصـل اول بولنورسه اصل ثانی بولنور من غیر عکس که ثانی بولنمزدن اول بولنمق لازم کلمز واکر تملیکات ویاتقییدات قبیلندن اولمیوب بلکه کندویه یمین اولنور اسقاطات محضه و یااطلاقات وولایات وتحریضات قبیلندن اولورسه شرط تعلیق صحیح اولور لکن کندولرینه حلف اولنان حج کبی التزامات طلاق کبی اسقاطات قبیلندن اولان شیلرده شرطه تعلیق مطلقا صحیح اولور کرك شرط ملایم وکرك غیرملایم اولسون وتجارته اذن کبی اطلاقاتده و قضا وامارات کبی ولایاتده {ومن قتل قتیلا فله سلبه} کبی تحریضاتده شرط ملایم ایله عقد صحیح اولور ❁ فالاول اربعة عشر علی مافی الدرر والکنز واجارة الوقایة (البیع) ان علقه بکلمة ان لا بعلی علی ما بینا فی البیع الفاسد (والقسمة للمثلی اما قسمة القیمی فتصح بخیار شرط ورؤیة) ❁ بس درر وکنزده و وقایه نك اجاره سنده ذکر وبیان اولندیغنه نظرا اولکیکه مبادلهٔ مال بمال قبیلندن اولوب شرط مفسد ایله فساده کیدن شیلر اوندردر شارح رحمه اللهك فالاول اربعة عشر قولی مصنف مرحومك مرادنه مخالفدر زیرا مصنفك مرادی اصلینك ایکیسنه یردن جمیعا تمثیلدر یوقسه مجرد اصل اوله تمثیل دکلدر امدی هر براصل اوله مثال اصل ثانی یه ده مثالدر عکسی دکلدر ومن بور اون دردك اوزرینه مأذونك حجری وقاضی نك برکسه بی سفهیله حجری واجـل وخطأ قتلدن صلح ومالی موجب جراحت زیاده قلنور امدی برقاضی بررجله سنی سفیه اولورسك حجر ایتدم دیسه حجریله حکم ایتمش اولمز واجـل

شرط فاسد ایله باطل اولان قسمندر شارح بحر علی مافی الدرر قولیله اشبو زیادهٔ مشروحه به اشارت ایدر وابرا وعزل وکیل واعتکاف وتحکیم کبی بعض مذکور اتدن مبادلهٔ مال بمال اولمیانلری ذکردرك بیانی اوزرینه درشرط فاسد ایله فساده کیدوب وکندوبی شرطه تعلیق صحیح اولمیان شیلرك بری بیعدر بیع فاسدده بیان ایدیلمز وجه اوزره اکر شرطی ان کلمه سیله تعلیق ایدوب علی ایله ایتمز سه بیع فساده کیدر الابر صورتده که بعت منك هذا ان رضی فلان دیرسه بوجائز اولور اکر اوچ کونله توقیت ایدرسه زیرا بوخیاری اجنبی یه شرطدر بوایسه مشروعدر دخی جنس واحددن مثلی اولان شیلری تقسیمدر مثلا برترکه‌یی دین ورثه‌نك بریچون عین دیکریچون اولمق شرطیله ویابر داری احدشریکین آخره بردار اشترا ویاهبه ویاصدقه شرطیله تقسیم کبی اما احدهما آخره زیاده برنسنه ویابرمقدار تسمیه وتعیین اولنمش ثمن اعطاسنی شرط ایدرسه بوجائزدر وقیمی نك واجناس متعدده صاحبی مثلینك تقسیمنده خیار شرط ورؤیت مشروعدر ❁ (والاجارة الا فی قوله اذاجاء رأس الشهر فقد آجرتك داری بکذا فیصح به یفتی عمادیة وقوله لغاصب داره فرغها والا فاجرتها کل شهر بکذا جاز کما سیجیٔ فی متفرقات الاجارة مع انه تعلیق بعدم التفریغ ❁ دخی اجاره درکه مثلا مستأجر کندویه قرض ویا هدیه ویروب ویاحانوتی تعمیر ایتمك شرطی کبی بونلر عقدی فساده ویرر الاآی باشی کلدکده منزلی سکاشوبهایه ایجار ایتدم دیرسه صحیح اولور انجق بوقول ایله فتوی ویریلور وبرکسه‌نك منزلنی غصب ایدن کسه‌یه کندونك داریمی تفریغ ایله یوقسه بهرماهیه‌سی شوبهایه قولی جائزدر مسمی لازم اولور نتکم اجاره نك متفرقاتنده کلور حالبوکه بوعدم تفریغه تعلیقدر ❁ (والاجازة) بالزای فقول البکر اجزت النکاح ان رضیت امی مبطل للاجازة بزازیة وکذا کل مالایصح تعلیقه بالشرط اذا انعقد موقوفا لایصح تعلیق اجازته بالشرط بحر فقصرها علی البیع قصور کما وقع فی المنح ❁ دخی زا ایله اجازتدر امدی باکرك فضولا عقد اولان نکاحه بن اجازت ویردم اکر انام راضیه اولورسه قولی اجازتی مبطلدر وینه بویله هر برشرطه تعلیق صحیح اولمیان کندوده تملیك ویا تقیید اولان شیٔ موقوفا منعقد اولسه اجازتی شرطه تعلیق صحیح اولمز امدی بونی بیعه قصرده قصور اولور منحده واقع اولدیغی مثلو لکن منحده‌کی بیعله تمثیلدر حصر ایجاب ایتمز بومثال ذاتنده هر نقدر صحیح ایسه‌ده لکن متنه ملایم دکلدر زیرا متن شرط فاسد ایله باطل اولوب شرطه تعلیق صحیح اولمیان معاوضات مالیه‌دن اولان شیلری بیان صددنده در نکاحه اجازت نکاح کبی اول قبیلندن دکلدر

شرط فاسد ايله باطل اولمز بلى معاوضات غيرماليه‌دن اولمغله اجازت ونكاحى
شرطه تعليق صحيح دكلدر بضع حين دخولده هرنقدر متقوم ايسه‌ده مال
اولمديغندن بس لايق اولان بومقامده اجازتدن مراد مبادلهٔ مال بمال اولان
عقده اجازت اولمقدر ﴿(والرجعة) قال المصنف انماذكرتها تبعا للكنز وغيره
قال شيخنا فى بحره وهوخطأ والصواب انها لاتبطل بالشرط اعتبارا لها باصلها
وهو النكاح واطال الكلام لكن تعقبه فى النهر وفرق بانها لاتفتقر لشهود ومهرولة
رجعة امة على حرة نكحها بعد طلاقها وتبطل بالشرط بخلاف النكاح ﴾
دخى رجعتدركه مثلا زوجك عورتنه سكا رجعت ايدەرم بكا قرض ويرمكلكك
شرطيله ويا زيد كلورسه ديمسى كبى مصنف مرحوم ديركه اشبو رجعتى بنم
بومقامده ذكر ايتديكم كنزه وسائرە تبعيتله در يوقسه شيخمز بحرنام تأليف
البقنده بونى بومقامده ذكر خطادر صواب اولان رجعت اصلى اولان نكاح
اعتبار ايله شرطله باطل اولمامقدر امدى رجعت قسم ثانى‌دن اولور ديوب
اطالهٔ كلام ايلدى لكن نهرده بحرك كلامنى ردايدوب نكاحله رجعتك مياننده
فرق ايتديكى رجعت شاهده ومهره محتاج اولميوب وزوج ايچون طلاق ويرديكى
جاريه دنصكره نكاح ايتديكى حره اوزرينه جاريه‌يه رجعت ايدوب وشرطله باطله
اولور نكاح بونك خلافنه در لكن نهرك ردى پك ظاهر دكلدر زيرا رجعتك
بعض احكامده نكاحه مخالفتى بو حكمده دخى مخالفتنى ايجاب ايتمز
﴿(والصلح عن مال) بمال درر وغيرها وفى النهر الظاهر الاطلاق
حتى لوكان عن سكوت اوانكار كان فداء فى حق المنكر ولايجوز تعليقه ﴾
درر صاحبنك وسائرلرك بيانلرينه نظرا دخى مالدن ماله عن اقرار صلحدر
مثلا بنى دارده اسكان ايتمك اوزره ويا زيد قدوم ايدرسه سنكله مصالحه اولدم
ديمك كبى نهرده ظاهر اولان اطلاقدركه بمال ايله تقييد اولنمقدر امدى
صلح عن سكوت ويا عن انكار اولورسه منكر حقنده يميندن فدا اولمش اولور
وتعليقى جائز اولمز ديو مسطوردر لكن علامهٔ طحطاوى عليه رحمة البارى
ديركه حق اولان تقييددر زيرا مصنف مرحوم شرط فاسد ايله باطل اولان
معاوضات ماليه قبيلندن اولان شيلرى ايراد صددنده در بس صلح عن سكوت
وياعن انكار اولورسه معاوضات ماليه‌دن اولمز ﴿(والابراء عن الدين)
لانه تمليك من وجه الا اذا كان الشرط متعارفا اوعلقه بامر كائن كان اعطيته
شريكى فقد ابرأتك وقد اعطاه صح وكذا بموته ويكون وصية ولولوارثه
على مابحثه فى النهر ﴾ دخى ديندن ابرادركه مثلا بكا برسنه خدمت ايتمك
اوزره ويا فلان كسه قدوم ايدرسه سنى ديندن ابرا ايتدم ديمك كبى زيرا

بومن وجه تمليكدر حتى رد ايله مرتد اولور كندوده هرنقدر اسقاط معناسى
وار ايسه‌ده ينه تمليكله معتبر اولمغله شرطه تعليق صحيح اولمدى الا شرط
متعارف اولورسه مثلا بائنا بر طلاق تطليق اولنان عورت زوجنه بنى ابرا
ايتدم مهر مسمى ايله تجديد نكاح شرطيله ديمك كبى بونده شرطسز ابرا
تحقق ايتمز ويا خود ابرايى براولمش ايشه تعليق ايلسه مثلا سنده اولان
حقمى شريكمه ويرسك تحقيق سنى ابرا ايتدم حالبوكه انى اعطا ايتمش اولسه
بودخى صحيح اولور وينه بويله هرنقدر وارث دخى اولورسه‌ده ابرايى بركسه‌نك
موتنه تعليق ايدرسه‌ده كويا طالبدن وصيت اولمش اولورده صحيح اولور
صاحب نهرك بحثى اوزره مثلا مديوننه بن اولورسم سن دينمدن بريسك
ديمك كبى ﴿(وعزل الوكيل والاعتكاف) فانهما ليسا مما يحلف به فلم يجز
تعليقهما بالشرط وهذا فى احدى الروايتين كمابسطه فى النهر والصحيح الحاق
الاعتكاف بالنذر ﴾ دخى وكيلى عزل ايله اعتكافدر زيرا بونلر كندولريله حلف
اولنور شيلردن اولمديغندن كندولرينى شرطه تعليق صحيح اولمدى لكن بونهرده
بسط اولنديغى كبى ايكى روايتك بريدر وصحيح اولان اعتكافك نذره الحاقيدر
محشى طحطاوى رحمه الله تعالى ديركه اشبو عزل وكيل قسم ثانى قبيلندندر
كندوده تمليك يوقدر بس كندويى قسم اولدن عد ايتمك خطادر ﴿(والمزارعة
والمعاملة) اى المساقاة لانهما اجارة ﴾ دخى مزارعه ايله مساقاتدر زيرا بونلر
اجاره قبيلندندر مثلا بركسه ارضمى سكا مزارعه‌يه وباغمى مساقاته ويردم
بكا شوقدر قرض ويرمك اوزره ويا فلان قدوم ايدرسه ديمك كبى ﴿(والاقرار)
الا اذاعلقه بمجئ الغد اوبموته فيجوز ويلزمه للحال عينى ﴾ دخى اقراردر
فلان كسه‌نك بنده شوقدر حقى واردر اكر بكا قرض ويروب ويا فلان قدوم
ايدرسه ديمك كبى صاحب بحر ديركه اشبو اقرار هرنقدر معاوضات ماليه‌دن
دكل ايسه‌ده كندويى شرطه تعليق صحيح دكلدر وشرطله باطل اولور
لكن اقرارى مجئ غده تعليق ايدوب مثلا فلان كسه‌نك بنم اوزرمده بيك
غروشى واردر اكر آينك باشى كلوب ويا ناس افطار ايدرسه‌دبرسه بو اقرار اولوب
اجل دعواسى باطله اولور لكن اجل بينه ايله ثابت اولوب ويا طالب كندوسى
اقرار ايدرسه جائز اولور ويا موتنه تعليقله فلان كسه‌نك بنده شوقدر درهمى
واردر اكر بن وفات ايدرسم ديسه جائز اولوب فى الحال كندويه اول قدر مبلغى
تأديه لازم اولور وفات ايتسون ويا ايتسون ﴿(والوقف و) الرابع عشر
(التحكيم) كقول المحكمين اذا اهل الشهر فاحكم بيننا لانه صلح معنى فلا يصح
تعليقه ولا اضافته عند الثانى وعليه الفتوى كما فى قضاء الخانية وبقى ابطال

الاجل ففي البزازية انه يبطل بالشرط الفاسد وكذا الحجر على ما في الاشباه ❊
دخي وقفدر كه بر كمسه بن داريمي وقف ايتدم اكر فلان كمسه كلورسه ديمك كبي
بو كندويه حلف اولنور شيء مقوله سندن اولمغين كندويي شرطه تعليق
صحيح اولمدي ويادار اصلي كندونك اولوب اندن ملكي زائل اولميوب وياآني بيع
ايدوب ثمني تصدق ايتمك شرطيله وقف كبي امدي بو وقف باطلدر اوندرد نجيسي
تحكيمدر كه ايكي حكم نصب ايدن كمسه دنك بر آخر كمسه يه ماه كورندكده بيننزده
حكم ايله قوللري كبي بس بو معناده صلح اولمغله امام ثاني نزدنده برشيئه تعليقي
واضافتي صحيح اولمدي وخانيه نك قضاسنده ذكر اولنديغي مثللو وفتوا ده
بوقول اوزرينه دروياخود بر عبده اكر عتق اولنورسك ميانه مزده
حكم ايله قوللري كبي اجلك ابطالي باقي قالديكه مديون بنم اوزرمده
اولان دينندن شو مقداريني بكا هبه ايدرسك اوزر مده كي اجلي
ابطال ايدرم ديمكله دائنده راضي اولسه ابطال اجل باطل اولوب اجل
باقي اولور بزازيه ده مسطوردر كه اجل شرط فاسد ايله باطل اولور شرط صحيحله
باطل اولمز مثلا مديونه هر زمانكه قسط حلول ايدوب اني ادا ايتمزسك مال حالدر
ديسه اشبو شرط صحيحدر مال حال اولور اشباهده بيان اولنديغنه نظرا
مأذونه حجر ده بنه بويله در عزل وكيل كبي شرطه تعليق صحيح اولمز مثلا
بر قاضي بر رجله اكر سفيه اولورسك سني حجر ايتدم ديسه حكم ايتمش
اولمز بو ماسبقده ده مرور ايلدي ❊ (ومايصح ولا يبطل بالشرط الفاسد) لعدم
المعاوضة المالية سبعة وعشرون على ماعده المصنف تبعا للعيني وزدت ثمانية
(القرض والهبة والصدقة والنكاح والطلاق والخلع والعتق والرهن والايصاء)
كجعلتك وصيا على ان تتزوج بنتي ❊ شرط فاسد ايله باطله اولميوب بلكه
صحيحه اولان مسائل قرض واوزرينه عطف اولنانلردر بونلرده معاوضهٔ
ماليه اولمغين شروط فاسده ربا قبيلندن اولمغله مبادلهٔ ماليه يه خاص
قلندي مسائل مشروحه مصنف عليه الرحمه نك عد واحصا ايتديكي
اوزره يكرمي يديدر شارح سكزده بن زياده ايتدم ديو زياده قلنان سكز
دم عمددن ابرا وغصب ووديعه وعاريه جنايتلرندن صلح ونسب ومأذونه حجر
وغصب وقفه امانددر قرضده شرط بكا برماه خدمت ايتمك شرطيله سكا شوقدر
قرض ويردم ديمك كبي امدي بو شرطله قرض باطل اولمز هبه يه مثال شو جاريه يي
سكا هبه ايتدم حملي بنم اولمق اوزره كبي صدقه يه شرط سكا اشبو يوز درهمي
تصدق ايتدم بكا برهفته خدمتك شرطيله كبي بس صدقه جائزه شرط باطلدر
نكاحه مثال مهر اولمق شرطيله سني تزوج ايتدم ديو نكاح صحيحدر شرط

فاسددر مهر مثل واجبدر طلاق سني تطليق ايتدم بنم غيرم بر احده تزوج ايتمك
اوزره كبيدر خلع سني شو مقوله شيء مقابلي خلع ايتدم اوچ كون بنم ايچون مخيرلك
اولمق اوزره در شرط باطل طلاق واقع مال واجب اولور عتق سني عتق ايتدم
بنم ايچون اوچ كون خيار اولمق اوزره كبي رهن عبديمي سكا رهن ايلدم كندويي
بن استخدام ايتمك وياضايع اولورسه بغير شيء ضايع اولمق ويافلان وقتدهدك
حقكي ادا ايتمزسم رهن مالك مقابلي سنك اولمق شرطيله ديمكله در بونده شرط
باطل رهن صحيح اولور ايصاسني قزيمي تزوج ايتمكه وصي ايتدم ديمك كبي
❊ (والوصية والشركة و) كذا (المضاربة و القضاء والامارة) كوليتك
بلد كذا مؤبدا صح وبطل الشرط فله عزله بلا جنحة وهل يشترط لصحة عزله
يكدرس ابده السلطان ان يقول رجعت عن التأبيد افتى بعضهم بذلك واختار
في النهر اطلاق الصحة ❊ وصيده ايصاء كبيدر كه حتى بر كمسه تزوج ايتمك
شرطيله مالمك ثلثني امواديه وصيت ايتدم ديوب اول دخي قبول ايتدنصكره
بعد زمان بر زوجه وارسه وصيت حكميله ثلثه مستحق اولور شركت بكا شوقدر شيء
هديه ايتمك اوزره سني شريك ايتدم ديمك كبي مضاربه بر كمسه يه بيك درهم ويروب
رب المال كندويه برسنه زراعت ايتمك ايچون برتارلا وياسكنا ايچون بردار
ويرمك شرطي كبي بونده شرط باطل مضاربه جائزه در وياخود مضارب سفر
ايدرسه نفقه سي كندونك اوزرينه اولمق شرطي كبي قضا ايله امارتده بنه
بويله دركه مثلا سكا مكهٔ مكرمه نك قضاسني وياامارتني ويردم ابدي عزل
اولنمق اوزره ديسه اشبو تقليد قضا ايتمسي صحيحدر شرطي باطلدر بلا جنحة
كندويه عزلي مشروعدر سلطانك بر وجه تأبيدم درسي كبي عزلنك صحتنده
عازلك تأبيددن رجوع ايتدم ديمسي شرطميدر بعضيلر شرطيله افتا ايتديلر
صاحب نهر عزلك صحتنده اطلاقي اختيار ايلديكه الغاسيله تصريح
اولنسون ويااولنمسون بهمه حال منعزل اولور ديدي ❊ وفي البزازية لو شرط
عليه ان لايرتشي ولايشرب الخمر ولايمتثل قول احد ولا يسمع خصومة زيد
صح التقليد والشرط ❊ بزازيه ده مرسومدر كه قاضي يه ارتشاء وشرب خمر
وبركسه نك قولنه امتثال وزيدك خصومت ودعواسني استماع ايتمكي شرط ايلسه
تقليد وشرط صحيح اولور مزبورلردن برني ايشلسه منعزل اولور ومامضي ده كي
قضاسي باطل اولمز ❊ (والكفالة والحوالة) الا اذا شرط في الحوالة الاعطاء
من ثمن دار المحيل فتفسد لعدم قدرته على الوفاء بالملتزم كما عزاه المصنف للبزازية
واجاب في النهر بان هذا من المحتال وعد وليس الكلام فيه فليحرر ❊ دخي
كفالتدر بن سنك دينكه كفيل اولورم بكا شوقدر قرض ويرمك اوزره

وحواله درسنی فلان کمسه یه حواله ایدەرم توی تحقق ایدرسه که اندن حقك
بترسه بکا رجوع ایتمك اوزره کبی الا حواله ده محال علیه محال بهی
محیلك داریك ثمندن اعطاسی شرط ایدرسه بس حواله فساده کیدر اندن
التزام ایدندیکی مبلغی ایفایه عدم قدرتیله زیرا محیلك دارینی بیعه جبر اولنمز
اما کندی داریك ثمندن ایفایی التزام ایدیورسه بوصورت مشروحه نك خلافنه درکه
محال علیه بونده کندی نفسنك دارینی بیعه مقتدردر تکم مضمون مشروحی
مصنف رحمه الله تعالی بزازیه یه عزو ایلدی نهرده ابومحمدالدن وعددر کلام
ایسه بونده دکلدر دیو جواب ویردی بوبلجه تحریر اولنسون ﴿(والوکالة
والاقالة والکتابة) الا اذا کان الفساد فی صلب العقد ای نفس البدل ککتابته
علی خمر فتفسد به وعلیه یحمل اطلاقهم کما حرره المنلا خسرو﴾ دخی وکالتدرسنی
وکیل ایتدم اوزرمده اولان حقکدن بنی ابرا ایتمك اوزره کبی لکن وکالتی شرطه
تعلیق جائزدر دخی اقاله درثمن اولدن اقل ویا اکثرثمنه اقاله کبی امدی اقاله
صحیحه شرط لغو اولورو قنیه ده اقاله یی شرطه تعلیق جائز دکلدر دیو مرسومدر
دخی کتابتدر سیدك عبدینی سنی بیك غروشه کتابته قطع ایتدم بلده دن خروج
ایتمك اوزره قولی کبی بس بونده کتابت صحیحه شرط باطلدر الافساد صلب
عقدده کی خمر اوزره کتابته کسمك کبی نفس بدلده اولورسه امدی بوشرطله
کتابت فساده کیدر فقهانك بروجه اطلاق فساده کیدر قوللری فسادك
صلب عقدده اولمسنه حمل اولنور منلا خسروك تحریر ایتدیکی کبی ﴿(واذن
العبد فی التجارة ودعوة الولد) کهذا الولد منی ان رضیت امرأتی﴾ دخی
سیدك عبدینه برماه فلان تجارته سکا تجارته اذن ویردم دیمسی کبی عبده
تجارته اذندر بس اشبو اذن تجارتك واوقاتك جمیعسنه عامدر شرط
باطلدر دخی شوولدبندندر اکر عورتم راضیه اولورسه دیمك کبی ولدك نسبنی
دعوادر بونده نسب ثابت اولوب شرط باطل اولور لکن بوتعلیقدر شرط دکلدر
بوولدك نسبنی بندندر وارث اولمق شرطیله قولی مثلاو ﴿(والصلح عن دم العمد)
وکذا الابراء عنه ولم یذکروه اکتفاء بالصلح درر﴾ دخی دم عمددن صلحدر
مثلا عمدا قاتلدن مقتولك ولیسی کندویه قرض ویاهدیه اهداسی شرطیله برشی
اوزره صلح اولمق کبی امدی صلح صحیح شرط فاسددر اسقاطاتدن اولمغله دم
ساقط اولور شرطه احتمالی اولمز دم عمددن ابرا دخی بنه بویله در فقهانك
انی ذکر ایتمدکلری صلحله اکتفادر زیرا مباینلرنده فرق کثیر یوقدر
مثلا عمدا قاتله ولی مقتول اشبو بلدده اقامت ایتمك اوزره سنك ذمتکی ابرا
ایتدم دیوب ویاکندی ایله صلح اولسه ابرا وصلح صحیح اولورلر

﴿(و) عن (الجراحة) التی فیها القود والا کان من القسم الاول وعن
جنایة غصب وودیعة وعاریة اذا ضمنها رجل وشرط فیها حوالة او کفالة درر
والنسب والحجر علی المأذون نهر والغصب وامان القن اشباه﴾ دخی کندوده
قصاص اولان جراحتدن صلحدر مثلا اهداء ویا اقراض شرطیله جراحتدن
صلح کبی واکر کندوده قود اولمیوب دیت اولان جراحت اولورسه قسم اولدن
اولور کندی ایله مسائل امواله سلوك اولنمغله کأنه مبادلة مال بمال قبیلندن اولمغله
دخی مغصوبه وودیعه یه وعاریه یه جنایتدن صلحدر اکر بدل صلحه بررجل
ضامن اولوب انده حواله ویاکفالتی شرط ایدوب مثلا بن مغصوبه ویاودیعه یه
ویاعاریه یه اولان بدل صلحه ضامنم اکر اوزرینه جنایت واجبه اولان کمسه یه
فلان شخص کفیل اولوب ویاخود انکله بنی فلانه حواله ایدرسه دیرسه ایمدی
اشبو صلح صحیح شرط فاسددر دخی ولدك نسبنی دعوی ومأذونه حجرومنعدرکه
مثلا تجاردن براحد کندویه برشیٔ ویرمك شرطیله سیدك حجری کبی دخی
ذات مغصوبه ضمان وامان قندر ﴿(وعقد الذمة وتعلیق الرد بالعیب و
تعلیقه (بخیار الشرط وعزل القاضی) کعزلتك ان شاء فلان فینعزل ویبطل
الشرط لما ذکرنا انها کلها لیست بمعاوضة مالیة فلا تؤثر فیها الشروط
الفاسدة﴾ دخی عقد ذمتدرکه پادشاه عالمپناه حضرتلرینك دار اسلامده
اقامت مراد ایدن برحربی کفره سنه کندویه برهدیه اهدا ایتمك اوزره اکا
جزیه وضع ایتدم دیمسی کبی دخی مبیعك ردینی عیبه وخیار شرطه
تعلیقدرکه مشتری نك اکر مبیعده عیب بولورسم انی سکا رد ایدەرم ثمنك بعضیسندن
سنك ذمتکی ابرا ایتمك شرطیله واوچ کوندن بیعی امضا وانفاذ ایتمزسم
بر مقدار هدیه شرطیله انی سکا رد ایدەرم دیمسی کبی دخی قاضی یه سنی عزل
ایتدم اکر فلان کمسه دیلرسه دیمك کبی عزل قاضیدر بس قاضی منعزل اولوب
شرط باطل اولور ماسبقده ذکر اولندیکه مذکوراتك کلیسی معاوضه
مالیه اولمغین کندوده شروط فاسده تأثیر ایتمز زیرا قبیلندن اولمغله انجق معاوضه
مالیه یه خاص اولدی لکن عزل قاضی مسئله سی تعلیقدر مانحن فیهدن دکلدر
مقامه مناسب تصویر عزلنی التماس ایدن قاضی یه امامك سنی فلان بلده نك
قضاسندن عزل ایتدم بلده اخری قضاسنی تقلید شرطیله دیمکدر ﴿وبقی
ما یجوز تعلیقه بالشرط وهو مختص بالاسقاطات المحضة التی یحلف بها کطلاق
وعتاق وبالالتزامات التی یحلف بها کحج وصلاة والتولیات کقضاء وامارة عینی
وزیلعی زاد فی النهر الاذن فی التجارة وتسلیم الشفعة والاسلام وحرر المصنف

دخول الاسلام فی القسم الاول لانه من الاقرار ودخول الکفر هنا لانه ترك ❊ شرطه تعلیق جائز اولان شیلر باقی قالدیکه طلاق وعتاق کبی کندولرینه حلف اولنان محضا اسقاطاته وحج وصلات کبی کندولریله حلف اولنان التزاماته مختص اولان وقضا وامارت کبی تولیاندر بونلری شرط فاسد ابطال ایتمز طلاق وعتاق والتزامات امثالی شیلری ملایم وغیر ملایم شرطلره تعلیق صحیح ومشروعدر تولیتی شرط ملایمه تعلیق صحیحدر نهرده تعلیق جائز اولان شیلره تجارته اذنی وتسلیم شفعه یی واسلامی زیاده ایلدی مصنف والا جناب اسلامك قسم اولکه شرطه تعلیقی صحیح اولمیانلرده وکفرك بو مقامده که شرطه تعلیقی جائز اولانلرده دخولنی تحریر ایلدی اسلام اقرار وکفر ترك قبیلندن اولمغله لکن تحقیق اولان اسلام تصدیق بالجناندر اقرار احکام دنیویه نك اجراسنه شرطدر ❊ و یصح تعلیق هبة وحوالة وکفالة وابراء عنها بملائم ❊ هبه یی وحواله یی وکفالتی واندن ابرایی شرط ملایمه تعلیق صحیح ومشروعدر علامهٔ سید حموی شرط فاسد ایله باطل اولمیان شیلری نظمله بیان بیورمشلرکه ❊ قرض نکاح رهن ثم وصیة خلع طلاق ثم ایصاء تلا ❊ ووکالة هبة تصدق شرکة ❊ اذن لعبد فی التجارة قد علا ❊ وکفالة تعلیق رد حاصل ❊ بخیار شرط او بعیب یا فلا ❊ راقالة عقد لذمة کافر ❊ صلح الدما فی العمد مع جرح علا ❊ وحوالة عتق مضاربة کذا ❊ عزل القاضی بالمظالم سربلا ❊ وکذاك دعوی الاصل فرعا والقضا ❊ وکتابة وامارة من ذی علا ❊ فاحفظ نظامی ان اردت تفقها ❊ فی مذهب النعمان کی ترقی علا ❊ انتهی ❊ (ومالا تصح اضافته الی) الزمان (المستقبل الاجارة وفسخها والمزارعة والمعاملة والمضاربة والوکالة والکفالة والایصاء والوصیة والقضاء والامارة والطلاق والعتاق والوقف) فهی اربعة عشر وبقی العاریة والاذن فی التجارة فیصحان مضافین ایضا عمادیه ❊ زمان مستقبله اضافتی صحیحه ومشروعه اولان عقود اجاره وما عطف علیهادر لکن صیغهٔ تعلیقله اولمیق اوزره صحتك ثمره سی کندویه مضاف قلنان زمان حلول ایتدکده مستأجر ایچون عین مستأجره یی مطالبه نك جوازیدر امدی موجرانی غیره ایجار ایده مز سائرلرده بونك کبیدر مثلا هر برآی باشنده اشبو داریمی سکا شو بهایله ایجار ایتدم دیمك کبی دخی اجاره یی فسخدر مثلا یارین فلان اجاره یی فسخ ایتدم دیمك کبی مزارعه ومعامله ده اجاره حکمنده در دخی مضاربه ووکالت وکفالتدر بونلرده اطلاقات واسقاطات قبیلندن اولمغله تعلیق قبول ایتمزلریله اضا فتیده قبول ایدرلر دخی وصیتله ایصادر بونلرك فائده لری ده انجق بعد الموت ظاهر اولمغله تعلیق واضافتی جائز اولدی دخی قضاء وامارتدر بونلرده

تولیه وتفویض محض اولمغله اضافتلری مشروعه اولدی دخی طلاق وعتاقدر بس برکسه سنی آی باشنده تطلیق ویا عتق ایتدم دیسه صحیح اولور دخی وقفدر بونکده موقوفدر نصکره یه اضافتی جائزه در امدی اشبو مذکورات اون درت اولدی عاریه ایله اذن فی التجارة باقی قالدیکه انلری دخی مزبورلر کبی مضاف قلق صحیح اولور ❊ (ومالا تصح) اضافته (الی المستقبل) عشرة (البیع واجازته وفسخه والقسمة والشرکة والهبة والنکاح والرجعة والصلح عن مال والابراء عن الدین) لانها تملیکات للحال فلا تضاف للاستقبال کما لا تعلق بالشرط لما فیه من معنی القمار وبقی الوکالة علی قول الثانی المفتی به ❊ مستقبله اضافتی صحیحه اولمیان شیلر اوندر بیع وبیعه اجازت وبیعی فسخ وقسمت وشرکت وهبه ونکاح ورجعت وصلح عن مال ودیندن ابرادر زیرا بونلر فی الحال تملیکات اولمغله استقباله مضاف اولمزلر نتکم شرط فاسدده قمار معناسی اولمغله اکا تعلق اولنمدیغی کبی امام ابی یوسفك مفتی به اولان قولی اوزره وکالت باقیه قالدی علامهٔ مقدسی اضافتی صحیحه اولوب واولمیانلرینی نظمله ذکر وبیان بیورلرکه ❊ مالا یصح ان یضاف للزمن ❊ البیع والقسمة والابراء عن ❊ دین نکاح رجعة وهبة ❊ وصلح مال فسخ بیع شرکة ❊ ومایضاف للزمان عشر ❊ واربع قد احتواها الحصر ❊ اجارة امارة طلاق ❊ وقف وایصاء قضا عتاق ❊ سقایة زراعة مکاتبة ❊ وکالة کفالة مضاربة ❊ والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊(باب الصرف)❊

اشبو باب فوائد نصابك سائر ابواب بیوعدن تأخیرینه باعث وبادی کندونك قیودینك کثرت ووفرتنه بناً وجودینك قلتی وکندوده عقد فی الجمله تبع اولان ثمن اوزرینه اولمسیدر بیعدن اصل مقصود مبیعدر ❊ عنونه بالباب لا بالکتاب لانه من انواع البیع ❊ مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب اشبو مسائل صرف بیانتی بابله عنوانلیوب کتابله عنوانلمدیغی بیعك انواع اربعه سندنکه بیع العین بالعین والعین بالدین والدین بالعین والدین بالدیندن اولدیغنه مبنیدر الحصکره کیکه بیع الدین بالدین صرفدر خاصة سلمله صرف بیننده مناسبت رأس سلم احد نقدین اولورسه دینکه مسلم فیه دینکه رأس سلم اولان نقد مقابلی بیع اولمسیدر ❊ (هو) لغة الزیادة وشرعا (بیع الثمن بالثمن) ای ماخلق

للثمنية ومنه المصوغ (جنسا بجنس او بغير جنس) كذهب بفضة ❊ صرف
لغتده زياده معناسنه در نقلده اطلاق اولور حديث شريفده
{من انتمى الى غير ابيه لايقبل الله منه صرفا ولاعدلا} بيورلمشدر صرف توبه
عدل فديه در وبعضيلر نافله ايله فرضدر ديديلر وحديث شريف آخرده
{من لم تنهه صلاته عن الفحشاء والمنكر لن يتقبل الله منه صرفا ولا عدلا} وارد
اولمشدر وشرعده ثمنيت ايچون خلق اولنان شئ ثمن مقابلی جنسی جنسنه
ويا آلتونی كمش مقابلی كبی خلاف جنسنه بيعدر خاتم وكوپه امثالی
آلتوندن وكمشدن مصوغ شيلر ثمنيت ايچون خلق اولنان قبيلدندر زيرا انلرك
بيعی دخی صرفدر كرك كندولری مثلاو مصوغ مقابلنده وكرك نقده بيع
اولسون شوقدر واردركه كندولرينه متصل اولان صنعت سببيله صريحا ثمن
اوله رق باقی قالمدی بنا برين عقدده كندولری تعين ايدر نقودده تعين ايتمز
❊(ويشترط) عدم التأجيل والخيار و(التماثل) ای التساوی وزنا (والتقابض)
بالبراجم لابالتخلية (قبل الافتراق)وهو شرط بقائه صحيحا علی الصحيح (ان اتحدا
جنسا وان)وصلية (اختلفا جودة وصياغة) لمامر فی الربا (والا) بان لم يتجانسا
شرالتقابض)لحرمة النساء ❊ صرفده عدم تأجيل وعدم خيار وتماثلكه
وزنا تساوی وجنسا متحد اولورلرسه قبل الافتراق براجمله تقابض شرط
قلندی تخليه تقابض عد اولنمز براجم بانك وجيمك ضمليله برجمه نك جمعيدر
پارمقلرك مفاصليكه بوغملريدر مراديكی وانكی كبی كندويه متصل اولان شيلره
عام اولاندر يدينه وكيسه سينه صايمق بنه بويله در قول صحيح اوزرينه بو صحيحا
بقاسنك شرطيدر امدی بركسه صرفك ايكی بدلينك برينی تأجيل ايدوب
بعده صاحب اجل قبل التفرق اجلی ابطال ايليوب اوزرنده اولان مبلغی
نقد اأديه وطرفين عن قبض متفرق اولسه صرف جائزه منقلب اولور بدلين
هر نقدر جودة وصيا غة مختلف اولسه لر دخی جنس متحد اولدقدنصكره
اولور ربا رباده مرور ايلديكه اموال ربانك جيدی ورديسی برابردر واكر جنس
متحد اولمزسه فقط تقابض كفايت ايدر نسائك حرمتنه بناً ❊(فلو باع)
النقدين (احدهما بالاخر جزافا او بفضل وتقابضا فيه) ای المجلس (صح و)العوضان
لايتعينان) حتی لواستقرضا فادیا قبل افتراقهما اوامسكا مااشارا اليه فی العقد
وادیا مثلهما جاز ❊ مصنف عليه الرحمة والاشرط التقابض قولنه
مسئله تفريع ايتديروب ديركه امدی بركسه نقدينك برينی آخری مقابلی جزافا
ويا زيادهسيله بيع ايدوب ومجلسده تقابض بولنسه بيع صحيح اولور وعوضلر
تعين ايلمزلر اما ذهبی ذهب مقابلی مجازفة بيع ايتسه لر جائز اولمز

حتی انلری استقراض ايدوب وقبل القبض ادا ايتسه لر وياخود عقدده اشارت
ايلدكلرينی امساك وانلرك مثللرينی تأديه ايتسه لر جائز اولور ❊(ويفسد)الصرف
بخيار الشرط والاجل) لاخلالهما بالقبض (ويصح مع اسقاطهما فی المجلس)
لزوال المانع وصح خيار رؤية وعيب فی مصوغ لانقد ❊ خيار شرط
واجل ايله صرف فساده كيدر قبضه خلل ويرملريله زيرا خيار باقی اولدقچه
قبضه استحقاق ممتنع اولور اجلده قبض واجبه مانعدر مزبورلرك مجلسده
اسقاطلريله مانع زائل اولمغله صرف صحيح اولور اوانی وحلی امثالی
مصوغ اولان شيلرده خيار رؤيت وعيب صحيح اولور نقدده اولمز ❊(فرع
الشرط الفاسد يلتحق باصل العقد عنده خلافا لهما) ❊ صرفده صكره دن
لاحق اولان شرط فاسد امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده اصل عقده
ملتحق اولور امامين ايچون اختلاف واردر مثلا ايكی كمسه جنسا بجنس
مثلا بمثل تصارف وقبض ايدوب متفرق اولدقلرندنصكره بريسی
ديكرينه برمقدار شی زياده ويا حط ايدوب اول دخی قبول ايلسه
امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده عقد مشروح فاسد اولور امامين قتنده فاسد اولمز
❊(ظهر بعض الثمن زيوفا فرده ينتقض فيه فقط) ❊ صرفده ثمنك بعضيسی
زيوف ظاهر اولمغله صاحبی انی رد ايلسه فقط مردودده قبض مرتفع
اولمغله انده صرف منتقض اولور ❊(لايتصرف فی ثمن الصرف) قبل قبضه
لوجوبه حقا لله تعالی (فلو باع دينارا بدراهم واشتری بها) قبل قبضها
(ثوبا) مثلا(فسد بيع الثوب) والصرف بحاله ❊ بدل صرفده قبض
حق الله اوله رق واجب اولمغله قبل القبض ثمن صرفده تصرف مشروع
دكلدر امدی بركسه بر ديناری دراهم مقابلی بيع ودراهمی قبض ايتمزدن
مقدم انكله مثلا برثوب اشترا ايلسه ثوبك بيعی فاسد صرف حالی اوزره
باقی اولورده بدل صرفی عقد ايتديكی كمسه دن اخذ ايدر ❊(باع امة تعدل
الف درهم مع طوق فضة) فی عنقها (قيمته الف) انما بين قيمتهما ليفيد
انقسام الثمن علی المثمن اوانه غير جنس الطوق والا فالعبرة لوزن الطوق لالقيمته
فقدره مقابل به والباقی بالجارية(بالفين) متعلق بباع (ونقد من الثمن الفا
اوباعهما بالفين الف نقد والف نسيئة) ❊ بركسه بوغازنده بيك درهم قيمتلو
كمش طوقله برابر بيك درهم دكر جاريه يی ايكی بيك درهمه بيع وثمنك
بيكنی پشين تأديه ايلسه وياخود جاريهٔ مطوقه يی بيكی پشين وبيكی ويره سيه
اولمق اوزره ايكی بيكه بيع ايلسه نقد اولان بيك طوقك ثمنی عد اولنور هر نقدر
انك ثمنيدر ديو تصريح اولنمز ايسه ده زيرا مهما امكن برشيئه مباشرت

بر وجه صحت اولور بر وجه بطلان اولاز صورة ثانيه ده اجل جاريه يه صرف
اولنور طوقه اولنمز جاريه ايله طوقك هر برلرينك قيمتلرينك يكان يكان بيان اولنديغى
ثمنك ثمن اوزره انقسامنى افاده وياخود ثمنك طوق جنسندن اولمديغنه مبنيدر واكر
ثمن طوق جنسندن اولورسه اعتبار طوقك وزننه در قيمتنه دكلدر امدى ثمنك
طوق مقدارى كندويه باقيسى جاريه يه مقابل اولور ❊ (او باع سيفا حليته خمسون
ويتخلص بلاضرر) فباعه (بمائة ونقد خمسين فما نقد) فهو (ثمن الفضة سواء
سكت اوقال خذ هذا من ثمنهما) تحريا للجواز وكذا لوقال هذا المعجل حصة السيف
لانه اسم للحلية ايضا لدخولها في بيعه تبعا ولوزاد خاصة فسد البيع
لازالته الاحتمال ❊ وياخود بركسنه حليه سى اللى درهم كمش اولوب و بلا ضرر
كندودن خلاص بولوب منفصل اولان سيفى يوز درهمه بيع واللى سنى نقدا
اخذ ايلسه امدى اخذ اولنان نقد فضه نك ثمنى اولور كرك حين اداده سكوت
ايتسون وكرك بونى ايكيسنك ثمنندن اونورى اخذ ايله ديسون جوازى تحرى يه
بناء بعضا اولوركه تثنيه دن واحد مراد اولنور {نسيا حوتهما} نظم كريمنده
اولديغى كبى ناسى بريدى اولمغله بنه بويله اشبو پشين نأديه اولنان اللى سيفك
حصه سيدر ديسه بنه فضه نك اولور سيف حليه يه دخى اسم اولمغله زيرا سيفك
بيعنده تبعا حليه ده داخل اولور هذا المعجل حصة السيف قولنده خاصة
قيدنى دخى زياده ايدرسه بيع فساده كيدر قيد مشروح احتمالى ازاله ايتمكله
❊ (فان افترقا من غير قبض بطل في الحلية فقط) وصح في السيف (ان يتخلص
بلاضرر) كطوق الجارية (وان لم يتخلص) الابضرر (بطل اصلا) والاصل
انه متى بيع نقد مع غيره كفضض ومزركش بنقد من جنسه شرط زيادة الثمن
فلو مثله اواقل اوجهل بطل ولو بغير جنسه شرط التقابض فقط ❊ صورة
مشروحده بايعله مشترى من غير قبض مفترق اولورلرسه عقد فقط حليه ده
باطل سيفده صحيح اولور اكر جاريه نك طوقى كبى بلاضرر تخلص اولورسه
واكر تسليمنه قدرت وتخلص انجق ضررايله اولورسه اصلا كرك حليه ده
وكرك سيفده بيع باطل اولور بونده اصل وقاعده بودركه فنجان اوزرنده كمش وضع
اولنوب ويا آلتونله يالدزلنان اغاجدن ابرملاو نسنه كندى جنسندن نقده
بيع اولنسه يقينا ثمنك زياده سى شرط قلنور بس نقدك مثلى اير ده اولان كمش
والتونك مثلنه مقابل قلنور ده باقى كشلنان ويا لدزلنان اغاجه مقابل اولور
امدى ثمن انك مثلى ويا اندن اقل ويا مجهول اولورسه بيع باطل اولور مثلى اولديغنه
نظرا مثلا اير ويا قلجك قنى وحمائل عوضدن خالى اولوب مجهول اولديغنه
كوره مساوات معلومه اولمغين توهم زياده وشبهه ربا ايچون حقيقة ربا ثابت

(اولسيدر)

اولسيدر واكر كمشلى ويا التونلى شيلردن نقددن خلاف جنسلرينه بيع اولنورلرسه
فقط تقابض شرط قلنور ❊ (ومن باع اناء فضة بفضة او بذهب ونقد بعض ثمنه)
في المجلس (ثم افترقا صح فيما قبض واشتركا في الاناء) لانه صرف (ولاخيار
للمشترى) لتعيبه من قبله بعدم نقده (بخلاف هلاك احد العبدين قبل القبض)
فيخير لعدم صنعه ❊ بركسنه كمشدن برقابى برمقدار فضه وياذهب مقابلى
بيع وثمننك بعضينى مجلسده صايوب بعده مفترق اولسه لر قبض اولنانده
بيع صحيح اولوب صرف اولمغله اناده مشترك اولورلر لانه صرف علتى صح فيما
قبض قولنك مفهوم مخالفيكه لم يصح فيما لم يقبض مضموننه علتدر ومشترى ايچون
خيار يوقدر ثمنى تماما صايمديغنه بناء تعيب كندونك طرفندن اولمغله اماقبل
القبض بيع اولنان ايكى عبدك برى هلاك اولسه صورت مشروحه نك خلافنده دركه
مشترى هلاك اوليان برى اخذ ده مخير در هلاكده كندونك صنعى اولمغين
❊ (واذا استحق بعضه) اى الاناء (اخذ المشترى مابقى بقسطه اورد) لتعيبه
بغير صنعه قلت ومفاده تخصيص استحقاقه بالبينة لابالاقرار فليحرر ❊
واكر مزبور انانك بعضيسى مستحق چيقلورسه مشترى باقى بعضى ثمندن
حصه سيله اخذ ويارد ايدر تعيبى كندونك صنعيله اولمغين زيرا شركت
عيبى بايعك عندنده عقده مقارن اوله رق موجوددر شارح رحمه الله تعالى
دير كه مضمون مشروحك مفادى استحقاقك بينه ايله
اولوب اقرار ايله اولمامسنه تخصيصدر يعنى خيارك مشترى يه ثبوتى
صورت مشروحده در اما استحقاق كندونك اقراريله ثابت اولورسه كندى
ايچون مخيرلك اولمز عيب صنعيله اولمغله وثمنيله بايعه رجوع ده ايدمز ❊ (فان
اجاز المستحق قبل فسخ الحاكم العقد جاز العقد) اختلفوا متى ينفسخ البيع اذا
ظهر الاستحقاق وظاهر الرواية انه لاينفسخ مالم يفسخ وهو الاصح فتح (وكان الثمن له
يأخذه البائع من المشترى ويسلمه له اذا لم يفترقا بعد الاجازة ويصير العاقد
وكيلا للمجيز فتتعلق احكام العقد به دون المجيز) حتى يبطل العقد بمفارقة العاقد
دون المستحق جوهرة ❊ مسئله مزبوره ده قاضى عقدى فسخ ايتمدين
مستحق بيعه اجازت ويررسه عقد جائز اولوب وثمن كندونك اولور وبايع ثمنى
مشتريدن اخذ ايدوب مستحقه تسليم ايدر اكر بعد الاجازة مفترق اولمزلرسه
وعاقد مجيزه وكيل اولمش اولور واحكام عقد عاقده تعلق ايدوب مجيزه تعلق
ايتمز حتى عاقدك مفارقتيله عقد باطل اولور مستحقك مفارقتيله اولمز
❊ (ولو باع قطعة نقرة فاستحق بعضها اخذ) المشترى (مابقى بقسطه بلاخيار)
لان التبعيض لايضرها (و) هذا (لو) كان الاستحقاق (بعد قبضها وان قبل

قبضهاله الخيار) لتفرق الصفقة وكذا الدينار والدرهم جوهرة ✽ بركسه
برقطعه نقره‌یی که کمشدن ویا آلتوندن ارغش سبکه‌یی بیع ایدوب بعده انك بعضیسی
مستحق چیقلسه مشتری باقی قلانی قسطیله بلا خیار اخذ ایدر اكر استحقاق
کندویی قبض ایتدکدنصکره اولدیسه تبعیضك کندویه ضرری اولمدیغنه
بناً بلا ضرر حصه‌سنی قطع ممکن اولمغله واكر استحقاق نقره‌یی قبض ایتمزدن
مقدم اولورسه مشتری‌یچون مخیرلك اولور صفقه قبل تمامها متفرق اولمغین
دینار ودرهم دخی بویله‌در که بعضیسی مستحق چیقلدیغنه نظرا باقیسنی قسطیله
بلاخیار اخذ ایدر کندوده شرکت عیب عد اولنمغله وانی یوزوب هرکس بدلندن
استیفای حق ایتمك ممکن اولمغله ✽(وصح بیع درهمین ودینار بدرهم ودینارین
بصرف الجنس بخلاف جنسه ✽ برجنسی خلاف جنسنه صرفله ایکی درهمله
بردیناری بردرهمله ایکی دینار مقابلی بیع صحیح اولدی ✽(و) مثله (بیع
کر بروکر شعیر بکری بروکری شعیرو) کذا (بیع احد عشر درهما بعشرة دراهم
ودینار) ✽ بیع مشروحك مثالیدر براولچك بغدایی وبراولچك اربه‌یی بغدایك ایکی
اولچه کیله آرپه‌نك ایکی اولچکی مقابلی بیع بنه بویله اون بردرهمی اون درهمله بردینار
مقابلی بیع بومسئله هرنقدر ماسبقدن معلوم اولدیسه ده تکرار ذکر اولنمسی
جنسی خلاف جنسه صرف جنسانك بدلنك هر برلرنده بولنمسیله فقط
برنده بولنمسنده فرق اولمدیغنه اشارت ایچوندر ✽(و) صح (بیع درهم صحیح
ودرهمین غلة) بفتح فتشدید مارده بیت المال ویقبله التجار (بدرهمین صحیحین
ودرهم غلة) للمساواة وزنا وعدم اعتبار الجودة ✽ دخی بر صحیح درهمله ایکی غله
درهمیکه بیت المالك رد ایدوب تجارك قبول ایتدیکی بعض مکسوره ومقطوعه‌یی
ایکی صحیح درهمله وبرغله مقابلی بیع صحیح اولدی وزنا مساوات بولنوب وجودته
اعتبار اولنمغین ✽(و) صح (بیع من علیه عشرة دراهم) دین (ممن هی له)
ای من دائنه فصح بیعه منه (دینارا بها) اتفاقا وتقع المقاصة بنفس العقد
اذلا ربا فی دین سقط (او) بیعه (بعشرة مطلقة) عن التقیید بدین علیه (ان دفع)
البائع (الدینار) للمشتری (وتقاصا العشرة) الثمن (بالعشرة) الدین ایضا
استحسانا ✽ اوزرنده اون درهم دین اولان مدیون دائننه دینی اولان اون درهم
مقابلی بردینار بیع ایتسه اتفاقا بیعی صحیح اولور نفس عقد ایله تقاص واقع اولور
ساقط اولان دینده ربا احتمالی اولمغین زیرا تعیین ثمن نسیئه‌ر باسندن احتراز ایچوندر
ویاخود اوزرنده‌کی دینله تقییددن مطلقة عشره‌یه بیع ایلسه استحسانا اینه صحیح اولور
اکر بایع دیناری مشتری‌یه دفع ایدوب وثمن اولان عشره‌یی ینه دین اولان عشره‌یه
تقاص ایدرسه ✽(وماغلب فضته وذهبه فضة وذهب) حکما (فلا یصح

الخالص به ولا بیع بعضه ببعض الامتساویا وزنا و) کذا (لا یصح الاستقراض بها
الاوزنا) کما مر فی بابه ✽ فضه‌سی وذهبی غالب اولان شیء خالص کمش وآلتون حکمنده‌در
امدی خالص غالب تقابلنده بیع صحیح اولمز دخی بعضی بعض مقابلنده بیع اولمز لکن
متساویا ووزنا اولوردخی ینه بویله بعضیسی غالب اولان نقدی استقراض صحیح اولمز انجق
وزن جهتندن صحیح اولور نتکم باب القرض ده مرور ایتدی ✽(والغالب) علیه (الغش
عروض) اعتبارا للغالب (فصح بیعه بالخالص ان کان الخالص اکثر) من المغشوش لیکون
منهما فی حکم قدره بمثله والزائد بالغش کما مر (وبجنسه متفاضلا) وزنا وعددا بصرف
الجنس بخلافه (بشرط التقابض) قبل الافتراق (فی المجلس) فی الصورتین لضرر التمییز ✽
کمشدن وآلتوندن غشی کندولرینك غالب اولان اعتبارا للغالب عروض حکمنده‌در
نتکم مرور ایلدی امدی انی خالص مقابلنده بیع صحیح اولور اکر خالص مغشوشدن
اکثر اولورسه که حتی خالص مقداری کندی مثلنه وزائد غشی مقابلی اوله وصورتین
مشروحتینده مجلسده قبل الافتراق تقابض شرطیله جنسی خلاف جنسنه صرفله
وزنا وعددا متفاضلا مغشوشی کندی جنسنه بیع جائز اولور آلتونده وکمشده
تقابضك شرطیتی صرف اولوب غشده تمییز ضررینه مبنیدر ✽(وان کان
الخالص مثله) ای مثل المغشوش (اواقل منه اولا یدری فلا) یصح البیع
للربا فی الاولین ولاحتماله فی الثالث (وهو) ای الغالب الغش (لا یتعین بالتعیین
ان راج) لثمنیته حینئذ (والا) یرج (تعین به) کسلعة وان قبله البعض فکزیوف
فیتعلق العقد بجنسه زیفا ان علم البائع بحاله والا فبجنسه جیدا ✽ واکر بیع اولنان
خالص مغشوشك مثلی ربا انده اقل ویا اکثر اولدیغی نامعلوم اولورسه
بس ایکی اولکی صورتده ربا اولمغله اوچنجیده ربا احتمالنه بناً بیع صحیح اولمز
غالب الغش اولان آلتون وکمش رواجلو اولورسه ثمنیتنه بناً تعیینله
متعین اولمز واکر رایج اولمزسه سلعه کبی تعیینله متعین اولور واکر
بعض قبول ایدوب وبعضی رد ایدرسه زیوف اقچه کبیدر امدی انك
زیوف اولدیغی بایعك معلومی اولورسه عقد زیوف اوله‌رق انك جنسنه تعلق
ایدر یوقسه جید جنسنه تعلق ایدر ✽(و) صح (المبایعة والاستقراض
بما یروج منه) عملا بالعرف فیما لانص فیه فان راج (وزنا) فبه (اوعددا) فبه
(اوبهما) فبکل منهما ✽ غشی غالب اولان نقددن وزنا رایج اولانی وزنله
ویاعددا رایج اولانی عدد ایله ویاایکیسیله رایج اولان هربرلیله مبایعه
واستقراض صحیح اولور کندوده نص اولمیان شیده عرفله عمله بناً
✽(والمتساوی) غشه وفضته وذهبه (کالغالب الفضة) والذهب (فی تبایع
واستقراض) فلم یجز الابالوزن الااذا اشار الیهما کما فی الخلاصة ✽ غشی

وفضه‌سی وذهبی متساوی اولان تابع استقر اضده فضه وذهبی غالب کیدر امدی اشبو متساویده معامله انجق وزنله جائز اولور الا خالص فضه وذهبده اولدیغی مثللو کندولرینه اشارت اولنورسه وزنه حاجت مس ایتز کویا قدر ووصفنی بیان ایتمش اولور ✤ (و) اما (فی الصرف) ذ (کغالب غش) فبصیح بالاعتبار المار ✤ اما صرفده غشی متساوی غالب الغش کیدر امدی سابق الذکر اعتبار ایله صحیح اولور که مثلا کندی جنسندن کشده بیع اولندیغنه نظرا خالص اکثر اولملی یوقسه اکثر اولمق لازم دکلدر ✤ (اشتری شیئا به) بغالب الغش وهو نافق (او بفلوس نافقة فکسد) ذلك (قبل التسلیم) للبائع (بطل البیع کما لو انقطعت) عن ایدی الناس فانه کالکساد وکذا حکم الدراهم لو کسدت او انقطعت بطل وصححاه بقیمة المبیع وبه یفتی رفقا بالناس بحر وحقائق ✤ برکسه غالب الغش اولان رواجلو اقچه ایله ویا فلوس رایجه ایله برنسنه اشترا ایلسوب آنی بایعه انی بایعه تسلیم ایتمدین اول اقچه ویا فلوس کاسد اولسه بیع باطل اولور ایادی ناسدن منقطعه اولدقده بیع باطل اولدیغی کبی زیرا انقطاعده کساد کیدر دخی دراهمک حکمیده بنه بویله‌در کاسده ویا منقطعه اولورسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده باطل اولور امامین همامین مبیعک قیمتنک لزومیله بیعی تصحیح ایلدیلر ناسه رفق ایچون وانجق امامین قوایله افتا اولنور بقیمة المبیع عبارة سنده صواب اولان بقیمة الکاسد ایدی علامه نوح بیورد یلرکه عقد باقی اولدقده امام ابی یوسف قتنده کاسدک یوم بیعده کی قیمتی امام محمد نزدنده یوم کساده کی قیمتی واجبه اولور ✤ (وحد الکساد ان تترك المعاملة بها فی جمیع البلاد) فلو راجت فی بعضها لم یبطل بل یتخیر البائع لتعیبها (و) حد (الانقطاع عدم وجوده فی السوق وان وجد فی ایدی الصیارفة وفی البیوت) کذا ذکره العینی وابن الملك بالعطف خلافا لما فی نسخ المصنف وقد عزاه للهدایة ولم اره فیها والله تعالی اعلم ✤ وکسادک حدو تعریفی جمیع بلادده کندی ایله معامله‌نک ترك اولنمسیدر امدی بعضیسنده رواجی اولورسه بیع باطل اولمز بلکه تعیبنه بناً اکر بایعک کندی بلده‌سنده رواجی اولمزسه مخیر اولور دیلرسه اخذ ایدر ودیلرسه قیمتی اخذ ایدر انقطاعک حدو بیانی سوقده اول نوع اقچه‌نک بولنمامسیدر هر نقدر ایادی صرافده وبیوتده بولنور ایسه ده عینی وابن ملك مضمون مشروحی برمنوال محرر و فی البیوت ترکیبنده واو عطفله ذکر ایلدی اختلاف مصنف مرحومک نسخه لرنده واوک حذفیله اولان عباره ایچوندر مصنف واوک حذفنی هدایه‌یه نسبت ایلدی شارح دیرکه بن آنی انده کوره مدم ✤ وفی البزازیة لو راجت قبل فسخ البائع البیع عاد جائز العدم انفساخ العقد بلا فسخ وعلیه الفتوی

فقول المصنف بطل البیع ای ثبت للبائع ولایة فسخه والله الموفق ✤ دخی فتاوای بزازیه‌ده مذکوردر که بعد الکساد بایعک بیعی فسخندن مقدم دراهم ثانیا رایجه اولسه عقدک بلافسخ عدم انفساخنه مبنی جائزه عودت ایدر عاد جائز ایدلینه بنی علی الصحیح دیسه اولی اولور ایدی زیرا عقد انجق فسخله منفسخ اولور پس اشبو لعدم انفساخ العقد بلا فسخ تعلیلنه بناً مصنف مرحومک بطل البیع قول بایع ایچون بیعک فسخی ولایتی ثابته اولور معناسنه اولور ✤ (و) قید بالکساد لانه لو نقصت (قیمتها قبل القبض فالبیع علی حاله) اجماعا ولا یتخیر البائع (و) عکسه لو غلت قیمتها (وازدادت فکذلك البیع علی حاله ولا یتخیر المشتری ویطالب بنقد ذلك العیار الذی کان) وقع (وقت البیع) فتح ✤ سابق الذکر رایج فی الوقت اولان غالب الغش ایله برنسنه اشترا اولنوب قبل التسلیم للبائع کاسد اولمق مسئله‌سنی کساد ایله قیدلدیغی مناسبدر زیرا انک قیمتی قبل القبض ناقصه اولسه امدی بیع اجماعا حالی اوزره باقی قالور وبایع ایچون مخیرلك اولمز بونک عکسیکه انک قیمتی قبل القبض غالیه اولوب بهاسی زیاده لنسه ینه بویله بیع حالی اوزره باقی اولور مشتری ایچون مخیرلك اولمیوب حین بیعده واقع اولان عیارکه مقدارک نقدیله مطالبه اولنوب هنوز قیمتنک زیاده لنمسنه نظر اولنمز ✤ وقید بقوله قبل التسلیم لانه (لو باع دلال) وکذا فضولی (متاع الغیر بغیر اذنه بدراهم معلومة واستوفاها فکسدت قبل دفعها الی رب المتاع لا یفسد البیع) لان حق القبض له عینی وغیره ✤ دخی ینه ماسبقده کی مسئله مشروحه‌یی مصنف والاجناب قبل التسلیم قیدیله قید لدی وقیدلدیغی مناسبدر زیرا بر دلال ویا بر فضولی برکسه‌نک متاعنی کندونک اذن ورضاسی اولمقسزین برمقدار دراهم معلومه‌یه بیع ایدوب وانی تماما استیفاء وقبض ایدوب صاحب متاعه ویرمکسزین کاسده اولسه حق قبض کندونک اولمغله بیع فساده کتمز عینی‌نک عباره‌سی بغیر اذنه مکانده بأذنه واقع اولمشدر وظاهر اولانده بودر زیرا دلال انجق مال صاحبنک اذنیله بیع ایدر ظن ایده رمکه شارحک وکذا فضولی قولنی ذکره باعث بودر امدی انک ذکری کندویه بغیر اذنه قولنک مرتبط اولمسی ایچون اولور ✤ (وصح البیع بالفلوس النافقة وان لم تتعین) کالدراهم (وبالکاسدة لا حتی یعینها) کسلع ✤ فلوس رایجه ایله بیع مشروعدر هر نقدر دراهم کبی تعین ایتمز سه ده فلوس کاسده ایله بیع جائز اولمز حتی سلعه کبی انی تعیین ایتمدکجه اولی اولان کسلع برینه مصنفک قولی کبی لانها سلع ایدی ✤ (ویجب) علی المستقرض (رد) مثل (افلس القرض اذا کسدت) واوجب محمد قیمتها یوم الکساد وعلیه الفتوی بزازیة وفی النهر وتأخیر صاحب الهدایة دلیلهما ظاهر فی اختیار

قولهما ﴾ مستقرض اوزره ترض ایتدیکی فلسلرهلاك وكاسد اولدیغی صورتده
انك مثلنی رد واجب اولور امام محمد رحمه الله تعالی بوم كساده كی قیمتی واجبه
اولور بیوردیلر فتواده بوقولك اوزرینه در اما هلاك اولمیوب حالا عندنده موجود
اولورسه اتفاقا عینی رد ایدرونهرد: صاحب هدایه نك امامینك قیمتی واجبه
اولور قوللرینی اختیارده كندولرینك دلیللرینی تأخیر ظاهردر ﴾(اشتری) شیئا
(بنصف درهم) مثلا (فلوس صح) بلا بیان عددها للعلم به (وعلیه فلوس
تباع بنصف درهم وكذا بثلث درهم اوربعه) ﴾ بركسه مثلا نصف درهمك
مقوره برنسنه اشترا ایلسه فلوسك عددینی بیان ایتمسزین صحیح اولور معلوم
اولمغله وكندونك اوزرینه نصف درهمه بیع اولنور فلوس تأدیه سی لازمه اولور
ثلث ویاربع درهملك فلوسه اشتراده ینه بویله در مصنفك اشبو وكذا بثلث
درهم اوربعه قولی شارحك مثلا قولندن مغنیدر ﴾(وكذالواشتری بدرهم فلوس
اوبدرهمین فلوس جاز) عندالثانی وهوالاصح للعرف كافی ﴾ دخی ینه بویله
بركسه بر ویاایكی درهملك فلوسه برنسنه اشترا ایلسه امام ثانی نزدنده صحیح
اولور وعرفه بناً انجق اصح اولان قول بوقولدر ﴾(ومن اعطی صیرفیا درهما
كبیرا (فقال اعطنی به نصف درهم فلوسا) بالنصب صفة نصف (ونصفا)
من الفضة صغیرا (الاحبة صح) ویكون النصف الاحبة بمثله ومابقی بالفلوس
ولوكرر لفظ نصف بطل فی الكل للزوم الربا ﴾ بركسه برصرافه برتمام كامل
درهم ویروب بونك مقابلنده بكافلوسدن یارم درهم واوفاق فضه دن نصفدن
برحبه نقصان ویردیسه صحیح اولور نصفدن برحبه نقصان كندی مثلنه باقی
فلوسه مقابل اولور واكر نصف لفظنی تكرار ایدوب اعطنی بنصفه فلوسا
وبنصفه نصفا الاحبة دیسه ربالازم كلمكله عقد كلیسنده باطل اولور ﴾(و)
بماتقرر ظهران (الاموال ثلثة) الاول (ثمن بكل حال وهوالنقدان) صحبته
الباء اولا قوبل بجنسه اولا (و) الثانی (مبیع بكل حال كالثیاب والدواب و)
الثالث (ثمن من وجه مبیع من وجه كالمثلیات) فان اتصل بها الباء
فثمن والا فمبیع واما الفلوس فان رائجة فكثمن والافكسلع ﴾ بیوعك ابتداسندن
بومقامه دكین تقریر و بیان اولنان مضامیندن ظاهر ونمایان اولدیكه تحقیقا اموال
اوچ قسمدر اولكی بهر حال ثمندركه التوندن وكمشدن مضروب نقداندر كندوبه
باء جاره مصاحبه اولسون ویااولمسون وكندی جنسنه مقابل اولسون ویااولمسون
دخی ایكنجیسی اثواب وحیوانات كبی هرحالده مبیع اولاندرینه باومقابله اولسون
ویا اولمسون بعض بیع بالمقا یضه ده سلعه لرك هربرینه من وجه مبیع ومن وجه
ثمن دینلور اوچنجیسی من وجه ثمن ومن وجه مبیعدر نقدینك غیری مثلیات كبی

امدی كندویه باداخل اولورسه ثمن یوقسه مبیعدر امافلوس رواجلو اولورسه
ثمن كبیدر یوقسه سلعه كبیدر ﴾(و) الثمن (من حكمه عدم اشتراط وجوده
فی ملك العاقد عندالعقد وعدم بطلانه) ای العقد (بهلاكه) ای الثمن (ویصح
الاستبدال به فی غیرالصرف والسلم) لانهما ﴾ ثمنك حكمندندر حین عقدده
عاقدك ملكنده وجودینك عدم اشتراطی وكندونك هلاكیله عقدك عدم بطلانی
وصرفله سلمك غیرنده ثمنده استبدال وتصرف صحیح اولور كندولرنده اولمز
﴾(وحكم المبیع خلافه) ای الثمن (فی الكل) فیشترط وجود المبیع فی ملكه
وهكذا ومن حكمهما وجوب التساوی عندالمقابلة بالجنس فی المقدرات
كماتقرر ﴾ احكام مشروحه نك كلینسنده مبیعك حكمی ثمنك حكمنك خلافیدر
امدی مبیعك حین عقدده بایعك ملكنده بولنمسی شرط قلندی وینه بویله
مبیعك هلاكیله بیع باطل اولور وانی استبدال صحیح اولاز ومبیع ایله ثمنك
حكملرندن باب الربادہ تقریر اولندیغی مثلاو مكیلات وموزونات كبی مقدراتدن
اولان نسنه لرده جنسله مقابله صورتنده تساوینك وجوبی ﴾ تذنیب
فی بیع العینة ویأتی متنافی الكفالة وبیع التلجئة ویأتی متنافی الاقرار وهوان
یظهرا عقد اوهمالا یریدانه یلجأ الیه لخوف عدو ﴾ تذنیب مصدر اسم مفعول
معناسنده در برشیئك اخرنده كندویه متعلق وكندویه تابع اوله رق ذكر اولنان كلامدر
یعنی بیوعك آخرنده بیع العینه حقنده برنوع كلامدر اشبو بیع العینه نك بیانی
بوكتابده متن اوله رق كفالنده وبیع التلجئه اقرارنده متن اوله رق كلور عینه نك
تفسیرنده مشایخ فقها اختلاف ایتمشلردر بعضیلر بیورمشلركه عینه مثلا اون درهمه
محتاج اولان كمسه برآخر كمسه دن انی استقراض ایتدكده مقرض برمقدار
فیض طمعیله انی سكا قرض ویرمم لكن دیلرسك سكا قیمتی اون درهم اولان اشبو
ثوبی اون ایكی درهمه بیع ایدهیم سنده انی سوقده اون درهمه بیع ایله دیمكله
ایكی درهم انتفاع ایتمكدر وعندالبعض میانه لرینه ثالث ادخالیله تفسیر اولندی مثلا
مقرض ثوبنی اون ایكی درهمه مستقرضه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره مستقرضده اول
ثالثه اون درهمه بیع وتسلیم ایدوب بعده ثالثده انی مقرضكه صاحب ثوبه اون درهمه
بیع وتسلیم وكندودن اون درهم اخذ وصاحب قرضه تسلیمله كندویه اون درهم
وصاحب ثوب ایچون كندونك اوزرنده اون ایكی درهم حق ثابت اولور ﴾ كذا
فی المحیط ﴾ امام ابی یوسفدن مرویدركه عینه مشروع عدروانی ایشلیان ماجوردر امام محمد
رحمه الله تعالی بیوردیلركه اشبو بیع بنم قلبمده طاغلر كبی مذموم وداغ دروندر اقچه
فائده سی اكل ایدنلر پیدا ایتدیلر رسول اكرم و نبی افخم صلی الله علیه وسلم سعادتله
بیوردیلركه {اذا تبایعتم بالعین واتبعتم اذناب البقر ذللتم وظهر علیكم عدوكم} یعنی سزلر

اوقاتکزی تجارته وزراعته حصر ایدوب فی سبیل الله غزا وجهادی ترك ایدرسکز دشمان سزلرك اوزرلرینه غالب اولوب خور وذلیل اولورسکز دیمك وفتح القدیرده بیع من یورده کراهت یوقدر غایتی ترك اولی واردر قرض ثوابندن اعراض اولمغله دیو مسطوردر ✽ انتهی ✽ تلجئه طریقیله بیع متعاقدانك حقیقة مراد ایتدکلری عقدی بر وجه هزل صورتنا اظهار ایتملریدر اکا اقداملرینه باعث خوف عدو اولملی مثلا داریمی سکا الجاء ایتدمکه انی ظاهر اسکا بیع ایتدم حقیقة بیع دکلدر مرامم سنی ارقه ایدینوب بعض ذواتك استیلا وظلملرینی دفعدر دیمك کبی ✽ وهو لیس ببیع فی الحقیقة بل کالهزل کما بسطته فی آخر شرحی علی المنار ونقلت عن التلویح ان الاقسام ثمانیة وسبعون وعقدله قاضی خان فصلا آخر الاکراه ملخصه انه بیع منعقد غیر لازم کالبیع بالخیار وجعله الباقانی فاسدا ✽ سابق الذکر بیع تلجئه حقیقتده بیع دکلدر بلکه هزل کبیدر نتکم انی منار اوزرینه اولان شرحمزك آخرنده بسط وتفصیل ایدوب وتلویحدن اقسامی یتمش سکز دیو نقل ایلدم وقاضیخان اکراه بحثنك آخرنده انکیچون برفصل عقد ایتدیکه انك ملخصی بیع بالتلجئه بیع بالخیار کبی بیع منعقد غیر لازمدر وامام باقانی انی بیع فاسد قلدی اشبو تلجئه اوچ قسمدر بری نفس مبیعده در مثلا بررجلك اخره سکا ظاهرا داریمی بیع ایدرم حقیقتده باتا بیع دکلدر دیمسی کبی وبوکا اشهاد ایدوب بعده بیع ایدر امدی اشبو بیع باطل اولور ایکنجیسی تلجئهنك بدلده اولمسیدر مثلا شرا بیکه ظاهر ایکی بیکه بیع کبی اولوب ظاهرده یوز دینار اولمسیدر بس یوز دیناره بیع صحیح اولور دخی مناردە مذکوردرکه متعاقدان اصل مبیعك هزل اوزره اولمسنه مواضعه بناکه عدم اعراضه اتفاق ایتسهلر بیع فاسد اولور مواضعه دن اعراضه اتفاق ایدرلرسه بیع صحیح ولازم اولوب هزل باطل اولور واکر کندولرینك خاطرلرینه بنا واعراضدن برنسنه خطور ایتدیکنه اتفاق ویابنا واعراضده اختلاف ایتسهلر امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده عقد صحیح اولور بس اقسامك یتمش سکز اولمسی متعاقدان یا متفق ویا مختلف اولورلر امدی اتفاقلری ایکیسنك بردن یا اعراضلری ویابنالری ویاذهوللری ویاخود فقط برینك بناسی وآخرك اعراضی ویاذهولی اوزره ویابرینك اعراضی وآخرك ذهولی اوزره اولور بس اتفاق صورتلری التی اولور اختلاف ایتدکلرینه نظرا احد متعاقدینك دعواسی یاایکیسنك بردن اعراضی ویابناسی ویاذهوللری ویابرینك بناسی واخرك اعراضی ویاذهولی ویابرینك اعراضیله دیکرینك بناسی ویاذهولیله ویابرینك ذهولی آخرك بناسی ویااعراضی اولورده قسم طقوز اولور واشبو طقوز تقدیردن هر تقدیر اوزره خصمك اختلافی حلبی نك نقل ایتدیکی

سکز صورتدن برینی دعوی ایتمکله در ✽ ولو ادعی احدهما بیع التلجئة وانکر الآخر فالقول لمدعی الجد بیمینه ✽ متعاقدینك بری بیعك بروجه تلجئه اولدیغنی دعوی وآخری انکار ایلسه قول یمینیله دعوی ایدهنکدر اصل اولان جد اولمغله ✽ ولو برهن احدهما قبل ولو برهنا فالتلجئة ✽ واکر بری اقامهٔ بینه ایدرسه مقبوله اولور واکر ایکیسی بردن اقامهٔ بینه ایدرلرسه تلجئه بینهسی مقبوله اولور بینه خلاف ظاهری اثبات ایچون اولمغین ✽ ولو تبایعا یعاقی العلانیة ان اعترفا ببنائه علی التلجئة فالبیع باطل لاتفاقهما انهما هزلابه والا فلازم ولولم تحضرهما نیة فباطل علی الظاهر منیة ✽ متعاقدین ظاهرده مبایعه ایدوب تلجئه اوزرینه بیعك بناسنی اقرار ایدرلرسه بس بیعی هزل ایله ایتدکلرنده اتفاقلری اولمغله بیع باطل اولور واکر بویله اولمیوب اعراضده اتفاقلری ویااختلافلری ویاذهوللری اولوب اصلا برشیئه نیتلری اولمزسه بیع لازم اولور واکر کندولرینه نیت حاضره اولمزسه قول ظاهر اوزره باطل اولور امدی ذهول صورتنده اختلاف اولمش اولور بو مضمون منارك عبارهسندن مستبان اولان اقسام متقدمه جملهسندندر ✽ قلت مفاده انهما لوتواضعا علی الوفاء قبل العقد ثم عقدا خالیا عن شرط الوفاء فالعقد جائز ولاعبرة للمواضعة وبیع الوفاء ذکرته هنا تبعا للدرر ✽ شارح عابه ازجه دیرکه مضمون مشروحك مفادی بودرکه متبایعان قبل العقد بیع بالوفاء اوزره مواضعة عقد ایتسهلر بعده وفا شرطندن خالی عقد ایتسهلر امدی عقد جائز اولوب مواضعهیه اعتبار اولنمز وبیع بالوفایی بنم بو مقامده ذکر ایتدیکم درره اتباعا در ✽ وصورته ان یبیعه العین بالف علی انه اذا رد علیه الثمن رد علیه العین وسماه الشافعیة بالرهن المعاد ویسمی بمصر بیع الامانة وبالشام بیع الاطاعة قیل هو رهن فتضمن زوائده وقیل بیع یفید الانتفاع به وفی اقالة شرح المجمع عن النهایة وعلیه الفتوی ✽ بیع بالوفانك صورتی بایع مشتری یه برعینی بیك درهمه بیع ایتمکدر مشتری یه ثمن رد اولندیغی تقدیرجه بایعه مبیع رد اولنمق اوزره شافعیه بو نوع بیعه رهن معاد تسمیه ایتدیلر راهن قبض ایتدیکی مبلغی ایفا ایتدکده رهن کندویه عودت ایتد یکنه بناءً مصرده بیع الامانة تسمیه ایدلر متعاقدین میانلرنده بیع علی وجه الامانة که هر برلرنده صاحبنه تأمین اوزره صادر اولمغله زیرا پاره صاحبی کندویه امین اولمغله انی بایعه ایفا ایلدی مبیع صاحبیده شرط بولنمغله اکا امین اولمغله انی مشتری یه دفع ایلدی شامده بیع مشروحه بیع الاطاعه اطلاق اولنور ثمنی کتوردیکی تقدیرجه مبیعی دفعله میانهلرنده طواعیه بولنمغله بعضیلر عقد مزبور رهندر زوائدی تضمین اولنور دیوردیلر بعضیلر بیعدرکه کندی ایله انتفاعی افاده

ايدريديلر نهايه‌دن نقلا مجمع شرحنك اقاله بحثنده فتوى بو قول اوزرينه‌در ديو تصريح اولندى ﴿ وقيل ان بلفظ البيع لم يكن رهنا ثم ان ذاكر الفسخ فيه اوقبله اوزعماه غير لازم كان بيعا فاسدا واوبعده على وجه الميعاد جاز ولزم الوفاء به لان المواعيد قد تكون لازمة لحاجة الناس وهو الصحيح كما فى الكافى والخانية واقره خسرو هنا والمصنف فى باب الاكراه وابن الملك فى باب الاقالة بزيادة ﴾ عند البعض بيع بالوفا لفظيله تفوه اولنورسه رهن اولمز زيرا رهنله بيعك هر برلرى عقد مستقلدر شرعا هر برلرى ايچون احكام مستقله واردر بوندنصكره بيع بالوفاده حين عقدده ويا مقدما فسخى ذكر ايدوب شرط ايدرلرسه وياخود آنى عقد غير لازم زعم ايدرلرسه بيع فاسد اولور بيع كندوده فسخ شرط اولمغله فاسد اولور صكره كنده ده زعملرينه مبنى فاسد اولمغله واكر فسخى بعد العقد على وجه الوعد ذكر ايدرلرسه بيع جائز اولوب واكا وفا لازم اولور ناسك احتياجلرينه بناءً بعضا مواعيد لازمه اولديغندن وكافيده وخانيه ده ذكر اولنديغى مثللو انجق صحيح اولان قول بودر منلا خسرو بو مقامده ومصنف اكراهده وابن ملك باب الاقاله ده براز زياده ايله مضمون مشروحى اقرار ايلدى ﴿ وفى الظهيرية لو ذكر الشرط بعد العقد يلتحق بالعقد عند ابى حنيفة لم يذكرانه فى مجلس العقد او بعده ﴾ ظهيريه ده ذكر اولنديكه شرط عقد دنصكره ذكر اولنورسه امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده عقده ملتحق اولور مجلس عقدده وياصكره اولمغله دائر كلام ذكر اولنمدى امامين عندنده ملتحق اولمز ﴿ وفى البزازية ولو باعه لاخر باتا توقف على اجازة مشتريه وفاء ولو باعه المشترى فللبائع او ورثته حق الاسترداد وافاد فى الشرنبلالية ان ورثة كل من البائع والمشترى تقوم مقام مورثه نظر الجانب الرهن فليحفظ ﴾ بزازيه ده مذكوردركه بايع بيع بالوفاء ايله بيع ايلديكى مبيعى باتا مشترئ آخره بيع ايلسه وفا مشترينك اجازتنده توقف ايدر حتى اكا تعلق ايتكله وفاً اشترا ايدن كمسه غيرى كمسه‌يه بيع ايلسه امدى بايع اول وياورثه‌سى ايچون آنى استرداد حقى واردر جانب رهنه نظرا شرنبلاليه‌ده افاده ايتديكه بايعله مشترى نك هر برينك ورثه‌سى مورثى مقامنه قائمدر رهنيتى طرفنه نظرا ﴿ ولو استأجره بائعه لا يلزمه الاجر لانه رهن حكما حتى لا يحل الانتفاع به قلت وفى فتاوى ابن الجلبى ان صدرت الاجارة بعد قبض المشترى المبيع وفاء ولو للبناء وحده فهى صحيحة والاجرة لازمة للبائع طول مدة التواجر انتهى فتنبه ﴾ وفاً بيع اولنان مثلا دارى بايعى استيجار ايلسه رهن حكمنده اولمغله كندويه اجرت لازم اولمز حتى كندى ايله انتفاع دخى حلال اولمز شارح رحمه الله تعالى ديركه ابن جلبينك فتاواسنده مذكوردركه

وفاً بيع اولنان مبيعى مشترى نك قبضندنصكره هر نقدر يالكز بناسى ايچون صادره اولورسه ده اجاره صحيحه در ومدت اجاره نك طولنجه بايعه اجرت لازمدر بوده بيع اولنديغنه نظرا در شرنبلاليه ده بيع بالوفاده طقوز قول واردر ديو مرسومدر برى فساديدر حتى هر برلرى فسخه مالك اولور وبعض احكامده صحيحدر غله ومنافعنك حلال اولمسى كبى وبرى رهن اولمسيدر حتى بيعنه ورهننه مشترى مالك اولمز صاحب بحر ديركه لايق اولان بو قول ايله افتادر ﴿ قلت وعليه فلو مضت المدة فبقى فى يده فافتى علماء الروم بلزوم اجر المثل ويسمونه بيع الاستغلال ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه ابن شلبى نك ذكر ايتديكنه كوره مدت تواجر كچوب بايعك يدنده مبيع باقى قالسه علماء روم اجر مثلك لزوميله افتا وبيع مشروحه بيع الاستغلال تسميه ايتديلر ﴿ وفى الدرر صح بيع الوفاء فى العقار استحسانا واختلف فى المنقول ﴾ درره مرسومدركه عقارده استحسانا بيع بالوفاء صحيح اولدى اما منقولده اختلاف اولندى صحيحدر دينلديكنه كوره بايعله مشترينك هر برلرينك حق تعلق ايتكله مشتركه حكمنده اولدى واكر مأكولات ويا ملبوساتدن اولورسه اكلى ويالبسى بنه بويله حلال اولمز وعقار اولديغنه نظرا كندوده شفعه‌ده ثابت اولمز بايعك حقى بالكليه منقطع اولمغين ﴿ وفى الملتقط والمنية اختلفا ان البيع بات اووفاء جد اوهزل فالقول لمدعى الجد والبتات الا بقرينة الهزل والوفاء قلت لكنه ذكر فى الشهادات ان القول لمدعى الوفاء استحسانا كما سيجئ فليحفظ ﴾ ملتقطده ومنيه ده ذكر اولنديكه ايكى كمسه برشيئك باتا ويا وفاً جد ويا هزلا بيع اولنمسنده اختلاف ايدوب مثلا بريسى جد ديكرى هزل ادر ديسه قول جد ايله بتات دعوى ايده نكدر الا هزل ايله وفايه قرينه دلالت ايدوب مثلا ثمن مبيعه نسبتله قليل اولورسه قول جد وبتات دعوى ايده نك اولمز شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن صاحب ملتقط شهاداتده ذكر ايتديكه استحسانا قول وفا دعوى ايده نكدر امدى بونده ذكر اولنان قياسه حمل اولنور نتكم قريبا باب الاختلاف فى الشهاداتدن مقدمجه فروعده كلوركه ملتقطده مرسومدركه ايكى كمسه بيعله رهنده اختلاف ايتسه‌لر بيع اولى‌در بتات ووفاده اختلاف ايتسه‌لر استحسانا وفا اولى‌در انتهى ﴿ ولو قال البائع بعتك بيعا باتا فالقول له الا ان يدل على الوفاء بنقصان الثمن كثيرا الا ان يدعى صاحبه تغير السعر ﴾ بر بايع مشتريسنه سكا اشبو مبيعى باتا بيع ايلدم ديسه قول كندونكدر الا ثمنك چوق نقصانى كبى وفايه دلالت ايدر قرينه بولنورسه قول وفا ادعا ايده نكدر الا صاحبكه بتات ادعا ايدن سعرك تغيرينى ادعا ايدرسه ينه قول كندونك اولور بو مسئله سابق الذكر ملتقطدن منقوله صورت اختلافى تكراردر

﴿ وفى الاشباه فى اواخر قاعدة العادة محكمة عن المنية لودفع غزلا الى حائك لينسجه
بالنصف جوزه مشايخ بخارى للعرف ثم نقل فى آخرها عن اجارة البزازية
ان به افتى مشايخ بلخ وخوارزم و ابو على النسفى ايضا قال والفتوى على جواب
الكتاب للطحان لانه منصوص عليه فيلزم ابطال النص ﴾ و اشباهده العادة
محكمة قاعده سنك اواخرنده منيه دن نقلا مرسومدركه بركسه جلاهه
طوقوديغى بزك نصفى كندونك اولمق اوزره برمقدار ايلك ويرسه عرفه بناءً مشايخ
بخارى عقد مشروحى تجويز بيورديلر بوندنصكره شيخ زين قاعدۀ مشروحه نك
آخرنده بزازيه نك اجاره سندن نقل ايتديكه انجق بو قول ايله مشايخ بلخ
وخوارزم وابو على النسفى افتا ايتديلرينه شيخ مشار اليه ديركه فتوى
كتابكه امام قدورينك طحاننك جوابيكه عدم جوازى اوزرينه در
زيرا كتابك جوابندن مأخوذ اولان عدم جواز قفيز طحاندن
نهيله منصوص عليهدر مسئلهٔ نساجده قفيز طحان قبيلندندر پس جوازينه
ذاهب اولندقده نصى ابطال لازم كلور مسئلهٔ طحان بركسه نك طحانى بغدايدن
بعضيسنى كندو به طحن ايچون ويرمك اوزره استيجاردر عند الفقهاء كتاب
مطلق ذكر اولنورسه قدورى مراددر حلبى ده امام محمد رحمه الله نك كندودن
اصل تعبير اولنان مبسوطى مراددر زيرا اشباهك ابتداسنده انى ذكر ايتمشدر
ديو مسطوردر ﴿ وفيها من البيع الفاسد القول السادس فى بيع الوفاء انه صحيح
لحاجة الناس فرارا من الربا وقالوا ما ضاق على الناس امر الا اتسع حكمه
ثم قال والحاصل ان المذهب عدم اعتبار العرف الخاص ﴾ و بزازيه ده بيع فاسد
بحثنده مذكوردركه بيع وفاده اولان اقوالدن قول سادس ربادن تحرز
ايچون ناسك احتياجنه مبنى انك صحيح اولمسيدر وفقها بيورديلركه ناس اوزرينه
برامر ضيق اولمدى الا انك حكمى اتساع اولندى بوندنصكره مشار اليه شيخ
بيورديكه خلاصهٔ كلام مذهب عرف خاصك اعتبار اولنمسيدر ﴿ ولكن افتى كثير
باعتباره فاقول على اعتباره ينبغى ان يفتى بان مايقع فى بعض الاسواق من خلو الحوانيت
لازم ويصير الخلو فى الحانوت حقا له فلا يملك صاحب الحانوت اخراجه
منها ولا اجارتها لغيره ولو كانت وقفا ﴾ لكن فقهادن چوق ذوات عرف
خاصك اعتبارى ايله افتا ايتديلر كتاب البيوعك اواخرنده بوكا دائر كلام
مسبوق سبقت ايتدى شارح رحمه الله تعالى ديركه عرف خاص اعتبار
اولنديغنه نظرا لايق اولان بعض اسواقده واقع دكانلرك خلوى لازمدر وصاحبنه
حق اولور ديو افتادر امدى دكان هرنقدر وقف دخى اولورسه ده صاحبى
خلو صاحبنى اندن اخراجه وغيرى كسه يه اجاره يه قادر اوله مز ﴿ وكذا اقول

على اعتبار العرف الخاص قد تعارف الفقهاء النزول عن الوظائف بمال
يعطى لصاحبها فينبغى الجواز وانه لو نزل له وقبض منه المبلغ ثم اراد الرجوع
لا يملك ذلك ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه بويله
عرف خاصك اعتبارينه كوره فقها بعض صاحب وظائفه برمقدار مال
اعطاسيله اندن نزول وقصر يد ايتمكى عرف وعادت ايتديلر پس لايق وسزاوار
اولان بومثللو فراغلك جوازيدر وصاحب برات كندى جهتنى آخره فراغ
واندن برمقدار مبلغ اخذ وقبضدنصكره رجوع ايده جك اولسه اكا مالك
وقادر اوله مز ﴿ قلت وايده فى زواهر الجواهر بما فى واقعات الضريرى رجل
فى يده دكان فغاب فرفع المتولى امره للقاضى فامره القاضى بفتحه واجارته
ففعل المتولى ذلك وحضر الغائب فهو اولى بدكانه وان كان له خلو فهو اولى
بخلوه ايضا وله الخيار فى ذلك فان شاء فسخ الاجارة وسكن فى دكانه وان
شاء اجازها ورجع بخلوه على المستأجر ويؤمر المستأجر باداء ذلك ان رضى به
والا يؤمر بالخروج من الدكان انتهى بلفظه والله اعلم ﴾ شارح رحمه الله تعالى
ديركه مضمون مشروحى زواهر الجواهر نام كتابده واقعات ضريريده كى مذكور
اولان مسئله ايله تأييد ايدركه يدنده برباب وقف دكان بولنان كسه غائب
اولمغله متولى مزبور دكانك خصوصنى قاضى يه اعلام واشتكاء ايتمكله قاضى كندويه
انك فتح واجاره سيله امر ايتمكله متولى انى ايشلبوب وغائب حاضر اولسه امدى
مزبور غائب اول دكانه اولى واحق اولور وكندونك خلوى اولورسه بنه
بويله خلوينه ده احق واولى اولور ودكان مرقوم خصوصنده كندى ايچون
مخيرلك واردر ديلرسه اجاره يى فسخ ايدوب دكاننده كندوسى ساكن اولور
وياخود اجاره يه اجازت ويروب خلو يله مستأجره رجوع ايدر وانك اداسيله مستأجر
امر اولنور اكر راضى اولورسه دكاندن خروجله امر اولنمز والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

﴿ (كتاب الكفالة) ﴾

﴿ مناسبتها للبيع لكونها فيه غالبا ولكونها بالامر معاوضة انتهاء ﴾ اشبو كفالتك
بيعه مناسبتى غالبا بيعده بولنديغنه مبنيدر زيرا غالبا بائعك ثمنه و مبيعه اولور واصيلك
امريله اولمغله نهايتده معاوضه اولديغى ايچوندر ﴿ (هى) لغة الضم وحكى ابن
القطاع كفلته وكفلت به وعنه وتثليث الفاء ﴾ كفالت لغتده ضم والتزام وتحمل معناسنه در
ارباب لغتدن ابن القطاع باء ايله وعن ايله صله لنوب وانلرسز وفانك حركات

ثلثه‌سی له‌استعمالنی حکایه ایلدی ابن انباری تکفلت بالمال التزمت به والتزمته نفسی معناسنه‌در دیدی وابوزید تحملت به دیمکدر دیدی کفیل وکافل ایکیسی برمعنایه‌در لیث کفیل ضامن کافل برکسه‌نك نفقه ومؤنه‌سنی التزام ایدندر دیو میانه‌لرنی فرق ایلدی{ وکفلها زکریا نظم مجیدنده ضمها الی نفسها معناسنه‌در {اناوکافل الیتیم} حدیث شریفنده ضام الیتیم الی نفسه معناسنه‌در ❊ وشرعا (ضم ذمة) الکفیل (الی ذمة) الاصیل (فی المطالبة مطلقا) بنفس اوبدین اوعین کمغصوب ونحوه کماسیجیء لان المطالبة تعم ذلك ❊ دخی اصطلاح شرعده کفالت مطلقا که نفسی ویادینی ویامغصوب مثللو عینی مطالبه‌ده کفیلك ذمتنه که عهد امان ضمانتی اصیلك ذمتنه ضم وجمعدر تکم قریبا کفالت مالده کلور زیرا مطالبه اشبو اقسام ثلثه‌یه عام وشامل اولور زیلعی دیرکه اصل کفالت ایکی نوعدر کفالت بالنفس وکفالت بالمالدر کفالت بالمالده ایکی نوعدر بری غصوب ومهور وبدل خلع وصلح عن دم العمد امثالی کندولرینه کفالت جائزه اولان اعیان مضمونه‌یه کفالتدر بریده ودائع ومضاربات وشرکات مثللو ابتداأ واجبة التسلیم اولمیان امانة اعیانه کفالتدر امدی بوکا کفالت واصلا که نه نفسنه ونه‌ده تسلیمنه صحیحه اولمز بریده مدتی منقضیه اولان عاریه ومستأجره کبی واجبة التسلیم اولان امانة اعیانه کفالتدر۞ انتهی ❊ ومن عرفها بالضم فی الدین انما اراد تعریف نوع منها وهو الکفالة بالمال لانه محل الخلاف وبه یستغنی عما ذکره منلا خسرو ❊ کفالتی دینده ذمتی ذمته ضمله تعریف ایدن کسه انجق کفالتدن برنوعیکه کفالت بالمالی تعریف ایتمش اولور محل خلاف اول اولمغله زیرا فقها اختلاف ایتمشلر که دین کفیلك ذمتنده ثابت اولورمی ویا اولمزمی ومارالذکر مطالبه‌ده اطلاق ایله مولانا علامه خسروك ذکرایندیکی هی ضم ذمة الی ذمة فی مطالبة النفس اوالمال اوالتسلیم قولندن استغنا حاصل اولور زیرا انك غایتی مطالبه‌یی تنویعی ذکر درانکده بروجهی یوقدر ❊ (ورکنها ایجاب وقبول) بالالفاظ الآتیة ولم یجعل الثانی رکنا ❊ دخی کفالتك رکنی ذکر آتی الفاظله ایجاب وقبولدر امام ثانی بعد انی علیه رحمة الصمد انی ایکنجیکه قبولی رکن قلمدی امدی کفالتی یالکز ایجاب ایله تمام اولور دیدی ❊ (وشرطها کون المکفول به) نفسا اوما لا (مقدورالتسلیم) من الکفیل فلم تصح بحد ولاقود (وفی الدین کونه صحیحا قائما) لاسا قطا بموته مفلسا ولاضعیفا کبدل کتابة ونفقة زوجة قبل الحکم بها فانها لیس دینا بالاولی نهر ❊ دخی کفالتك شرطی مکفول بهك کرك مال وکرك نفس کفیلدن مقدور التسلیم اولمسیدر مالده کرك عین وکرك دین اولسون لکن عین اولورسه مغصوب کبی بنفسها مبیع کبی بغیرها

مضمونه اولمسی شرطدر مبیعك نفسنه کفالت صحیحه دکلدر تسلیمنه کفالت صحیحه‌در امدی حد وقود انجق جنایت ایدن کسه‌لره اجرا اولنوب کفیله اولنمغین انلره کفالت صحیحه اولمدی دینده شرط صحیحکه انجق اداویا ابرا ایله ساقط اولان دین قائم اولمقدر اصیلك مفلسا موتیله ساقط اولان دین اولملی وبدل کتابت وکندی ایله حکم اولنمیان نفقۀ زوجه کبی دین ضعیفده اولمملی بدل کتابتك ضعفی عجزیله ساقط اولوب نفقه‌نك انجق قضا ویارضا ایله قائم اولمسیدر بس انجق قضا ویارضا ایله ثابت اولوب دین اولمیان نفقۀ زوجه‌نك کفالتی صحیحه اولمد یغی بالطریق الاولی در ❊ (وحکمها لزوم المطالبة علی الکفیل) بماهو علی الاصیل نفسا اومالا ❊ دخی کفالتك حکمیکه اوزرینه ترتب ایدن اثری اصیلك اوزرینه لازم اولان کرك نفس وکرك ماله ویاعین ویاتسلیمك کفیل اوزرینه مطالبه سنك لزومیدر امدی اصیل اوزرینه دین اولوب کفیلده براولورسه دینك کلیسی اندن مطالبه اولنور ایکی اولورسه هربرلری نصفیله مطالبه اولنور کفالت بالنفسده احضاریله مطالبه اولنور اکر کندویه احضاری ممکن اولورسه تکم قریبا کلور عینه کفیل اولان کسد اکرعین قائم اولورسه انك تسلیمیله مطالبه اولنور واکر هلاك اولمش اولورسه بدلینی تسلیمیله مطالبه اولنور ❊ (واهلها من هو اهل للتبرع) فلا تنفذ من صبی ولا مجنون الا اذا استدان له ولیه وامره ان یکفل المال عنه فتصح ویکون اذنا فی الاداء محیط ومفاده ان الصبی یطالب بهذا المال بموجب الکفالة ولولاها لطولب الولی نهر ❊ کفالته اهل اولان تبرعه اهل اولان عاقل وبالغ اولان کسه‌لردر بونلرانعقادینك شرطیدر حریتده نفاذینك شرطیدر عبد بعد العتق کفالتیله مؤاخذه اولنور امدی مجنونك وصبینك کفالتی نافذه اولمز الاولیسی ویاوصیسی کندونك نفقه‌سی ایچون استدانه وکندودن ناشی ماله کفیل اولمقلغله کندویه امر ایدرسه امدی کفالت صحیحه اولور کویاادایه اذن اولمش اولور مال ایله تقییدنفسدن احتراز دربونك مفادی برموجب کفالت مال مشروحله صبی نك مطالبه اولنمسیدر واکر کفالت اولمسیدی ولی مطالبه اولنور ایدی ❊ ولامن مریض الامن الثلث ولامن عبد ولومأذونا فی التجارة ویطالب بعد العتق الا ان اذن له المولی ولامن مکاتب ولو باذن المولی ❊ دخی مریضدن کفالت نافذه اولمز الاتبرع قبیلندن اولمغله ثلثدن معتبر اولور وعبددن نافذه اولمز هرنقدر تجارته اذن ویرلمش اولورسه‌ده وبعد العتق مطالبه اولنور الا کندویه مولاسی اذن ویرمش اولورسه بعد العتق مطالبه اولنمیوب حالا مطالبه اولنور مکاتبدنده نافذه اولمز هرنقدر مولانك اذنیله اولورسه‌ده ❊ (والمدعی) وهوالدائن (مکفول له والمدعی

عليه) وهوالمديون (مكفول عنه) ويسمى الاصيل ايضا (والنفس اوالمال مكفول به ومن لزمته المطالبة كفيل) ﴿ اصطلاح فقهاده مدعيكه دائن مكفول له در مدعى عليهكه مديون مكفول عنهدر واصيلده اطلاق اولنور نفس ويامال مكفول بهدر كندو دن مطالبه لازمه اولان كسه كفيلدر ﴿ ودليلها الاجماع وسنده قوله عليه الصلاة والسلام الزعيم غارم وتركها احوط مكتوب فى التوراة الزعامة اولها ملامة واوسطها ندامة واخرها غرامة مجتبى ﴾ اشبو كفالتك دليلى اجماع وسندى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك { الزعيم غارم آه } كلام نصيحت انجاميدر زعيم قاموسك بياننه نظرا كفيل وبر قومك سيدى و رئيسى معناسنه در احوط واولى اولان كفالتى تركدر توراتده كفالتك اولى ملامت واوسطى ندامت وآخرى ضررلق دردبو مسطوردر شارح رحمه الله تعالى مساويسنى ذكر ايدوب محاسننى بياندن اعراض وغفلت ايلدى علامه سيد حموى كرك طالبك وكرك مطلوبك خوفلرى كربت ومحنت والملرندن تفريج وتفريح محاسنلرى واردر ديدى وحق سبحانه وتعالى وتقدس حضرتلرى امتنان مقامنده حضرت مريم رضى الله تعالى عنها حقنده { وكفلها زكريا } بيوردى امدى كفالت امور جليله دن اولور وپيغمبران فخامدن برذات محمدت انجام ذى الكفل نام ساميله بنام اولديلر كندولرى بعض انبياى عظامك قتلنى مراد ايدن برملك جباره كفيل اولدقلرينه بناً لكن حضرت مريم رضى الله تعالى عنها حقنده كى تكفيل امور ومصالحنه قيام معناسنه در كندو دن ضمان مراد دكلدر ﴿ (وكفالة النفس تنعقد بكفلت بنفسه ونحوها مما يعبر به عن بدنه) كالطلاق وقد منا ثمة انهم لوتعارفوا اطلاق اليد على الجملة وقع به الطلاق فكذا فى الكفالة فتح (و) بجزء شائع ككفلت (بنصفه اوربعه) ﴾ نفسه كفالت طلاق كبى مكفول عنهك نفسنه كندى ايله بدندن تعبير اولنور بدورقبه سنه ونصفنه وياربعنه كفيل اولدم ديمك كبى جزء شايعنه كفيل اولدم ديمكله منعقده اولور طلاق بحثنده ذكرى سبقت ايتديكه برقوم ميانلرنده جمله بدنه يدا طلاق وتعبيرى متعارف ومشهور اولسه انكله طلاق واقع اولور كفالتده دخى بنه بويله در ﴿ (و) تنعقد (بضمنته اوعلى اوالى) اوعندى (او انا به زعيم) اى كفيل (اوقبيل به) اى بفلان اوغريم اوحميل بمعنى محمول بدائع ﴾ دخى بن فلان كسه يه ضامن اولدم وياخود اول بنم اوزريمه در ويادعه الى مضمونى آنى بكا ترك ايله ويا اول بنم عندمده در ويابن اكا كفيلم وياغريمم وياحميلكه محمولم ديمكله كفالت منعقده اولور زعيم قبيل كفيل معناسنه در حميل حامل معناسنه اولسه ده اولور كفالتى تحماينه بناا ﴿ (و) تنعقد بقوله (انا ضامن حتى

(مجتمعا)

يجتمعا او) حتى (يلتقيا) ويكون كفيلا الى الغاية تاتارخانية (وقيل لا) تنعقد (لعدم بيان المضمون به) اهو نفس اومال كما نقله فى الخانية عن الثانى قال المصنف والظاهرانه ليس المذهب لكنه استنبط منه فى فتاواه انه لوقال الطالب ضمنت بالمال وقال الضامن انما ضمنت بنفسه لايصح ثم قال وينبغى انه اذا اعترف انه ضمن بالنفس ان يؤاخذ باقراره فراجعه ﴾ دخى كفيلك بن ضامنم حتى انلر مجتمع ويامتلقى اولنه دك قوليله ده منعقده اولور ونهايتى اجتماع والتقايه قدر كفيل اولور تتارخانيه دنك اصل عبارهسى هو على حتى يجتمعا فهو كفيل الى الغاية التى ذكرها در بوكا كوره مكفول به اولان عين مذكور اولور بعضيلر صورت مشروحه ده مضمون به نفسمى وياماللى بيان اولنمغين كفالت منعقده اولمز ديديلر تكم اشبو مضمون مشروحى خانيه ده امام ثانيدن نقل وروايت ايلدى لكن امام مشار اليهك مذهبى دكلدر مصنف مرحوم ديركه ظاهر اولان قول مشروح مذهب دكلدر لكن فتاواسنده اندن استنباط اولنوركه طالب سن ماله ضامن اولدك ديوب ضامنده انجق نفسنه كفيل اولدم ديرسه بس كفالت صحيح اولمز مضمون به مال ويانفس اولديغنه اتفاقلرى اولمغين بعده مصنف رحمه الله تعالى بيورديلركه لايق اولان كفيل نفسه كفالتنى اعتراف واقرار ايتديكنه نظرا اقرار يله مؤاخذه اولنمقدر ﴿ (كما) لاتنعقد (فى) قوله (انا ضامن) اوكفيل (لمعرفته) على المذهب خلا فاللثانى لانه لم يلتزم المطا به بل المعرفة واختلف فى انا ضامن لتعريفه اوعلى تعريفه والوجه اللزوم فتح كانا ضامن لوجهه لانه يعبربه عن الجملة سراج وفى معرفة فلان على يلزمه ان يدل عليه خانية ولايلزم ان يكون كفيلا نهر ﴾ صورت مزبوره ده كفالتك منعقده اولديغى تكم مذهب مختار اوزره قائلك بن فلان كسه نك معرفتنه كفيل وضامنم قولنده منعقده اولديغى كبيدر زيرا قائل مذكور مطالبه يى التزام ايدميوب معرفتى التزام ايلدى امام ثانى ايجوندر اختلاف امابن انك تعريفنه ضامنم ويا تعريفى بنم اوزريمه لازم اولسون قولنده اختلاف اولندى وجه وجيه بونده كفالتك لزوميدر زيرا تعريف ايكى مفعوله متعدى مصدردر امدى مديونى دائنه تعريفى التزام ايدمش اولور تكم بن وجهنه ضامنم قولنده كفالت لازمه اولديغى مثلاو وجهله جميع بدندن تعبير ولنديغنه بناً فلان كسه يى معرفت بنم اوزريمه ديمكده كندويه اكا دلالت ايدوب انى كوسترمك لازمدر دلالتك لزومندن كفيل اولمسى لازم كلمز ﴿ (واذا كفل الى ثلثة ايام) مثلا (كان كفيلا بعد الثلاثة) ايضا ابدا حتى يسلمه لما فى الملتقط وشرح المجمع لو سلمه للحال برئ وانما المدة لتأخير المطالبة ولوزاد وابرئ بعد ذلك لم يصر كفيلا اصلا فى ظاهر الرواية وهى الحيلة فى كفالة لاتلزم درر

واشباه ✻ برکسه مثلا اوچ کونه‌دك کفیلم دیسه اول اوچ کونده کفیل اولدیغی کبی کفیل اولدیغی نسنه‌یی تسلیم ایده‌نه‌دك ابدا اوچ کوندنصکره‌ده کفیل اولور زیرا ملتقطده . ومجمع شرحنده مرسومدر که کفیل مکفول بهی درحال مکفول لهه تسلیم ایلسه کفالتدن بری وخلاص اولور مدت انجق مطالبه‌یی تأخیر ایچون اولوب کفالتی تأخیر ایچون اولمغین لمافی الملتقط قولی ایضادن منفهم اولان اوچ کونده دخی کفیل اولمقلغه تعلیلدر واکر اوچ کوندنصکره بن کفالتدن بری یم مفادینی زیاده ایدرسه ظاهر روایتده اصلا که کرك اوچ کونده وکرك اندنصکره کفیل اولمز اعتبار آخر کلامنه اولوب آخر کلامنده اندن بری اولمغله بو کفالتك لازمه اولمسنه حیله‌در ✻ قلت ونقله فی لسان الحکام عن ابی اللیث وان علیه الفتوی ثم نقل عن الواقعات ان الفتوی انه یصیر کفیلا انتهی لکن تقوی الاول بانه ظاهر المذهب فتنبه ✻ شارح رحمه الله تعالی دیرکه صورت مشروحه‌ده کفالتك عدم لزومنی فتوی بوقول اوزرینه‌در دیه‌رك لسان الحکام صاحبی ابی اللیثدن نقل ایلدی بعده واقعاتدن فتوی کفیل اولمسی قولنه‌در دیو بوقولی حکایه ایلدی لکن قول اول ظاهر روایت اولمغله تقوی ایلدی زیرا افتاده تعارض اولدقده ظاهر روایت قولنه مراجعت اولنور ✻ (ولایطالب) بالمکفول به (فی الحال) فی ظاهر الروایة (وبه یفتی) وصححه فی السراجیة وفی البزازیه کفل علی انه متی او کلما طلب فله اجل شهر صحت وله اجل شهر مذطلبه فاذاتم الشهر فطالبه لزم التسلیم ولااجل له ثانیا ثم قال کفل علی انه بالخیار عشرة ایام او اکثر صح بخلاف البیع لان مبناها علی التوسع ✻ صورت مشروحه‌ده اوچ کوندن مقدم فی الحال ظاهر روایتده کفیل مکفول بهله مطالبه اولنمز اوچ کوندك کفیل اولمقدن انده مطالبه لازم کلمز انك ذکری همان انده مطالبه‌یی تأخیر ایچوندر یوقسه کفالتی تأخیر ایچون دکلدر امدی اول اوچ کونده مکفول بهی تسلیمك صحتی قرینه‌سیله آنده کفیل اولمش اولور وانجق بوقول ایله فتوی ویریلور سراجیه‌ده بونی تصحیح ایلدی کفیل اولوب مطالبه اولنمه‌نك ثمره‌سی اول اوچ کونده مکفول بهی کفیل مکفول لهه تسلیم ایلسه قبولنك وجوبیدر بزازیه‌ده مرسومدر که برکسه هرنه زمانکه مطالبه اولنورسه اول حیندن برماه اجل ایله تأجیل اوزره کفیل اولسه امدی اشبو کفالت صحیحه اولوب حین مطالبه‌ده کندویه برماه وعد ویریلور وعدك حلولنده مطالبه اولنورسه کندویه انی تسلیم لازم اولور ثانیا اجل اولنمز بعده بزازیه صاحبی دیدیکه برکسه اون کون ویا اکثر خیار شرطله کفیل اولسه صحیح اولور اما بیع بونك خلافنه‌در اوچ کوندن زیاده اولمز زیرا کفالتك مبناسی توسع اوزرینه‌در ✻ (وان شرط تسلیمه فی وقت بعینه احضره فیه ان طلبه)

کدین مؤجل حل (فان احضره) فیها (والاحبسه الحاکم) حین یظهر مطله ولوظهر عجزه ابتداء لایحبسه عینی ✻ مکفول بهی معین بروقتده تسلیم شرط قلنسه وعدی حلول ایدن دین مؤجل کبی مکفول له انی طلب ایدرسه اول وقتده انی احضار ایدر شرطله انی التزام ایدنمکله حین مطالبه‌ده اکا ایفا واجب اولور امدی احضار ایدرسه نه کوزل یوقسه مادام مطلیکه دینك تأدیه‌سنی اوزادوب ویرمسی ظاهر اولدقجه حاکم کندویی حبس ایدر حبس جزای ظلم اولوب مطل اولدقجه ظالم اولمغین واکر مکفول بهی احضاردن عجزی اول امردن ظاهر ونمایان اولورسه انی حبس ایتمز ✻ (فان غاب) امهله مدة ذهابه وایابه ولودار الحرب عینی وابن ملك (و) لو (لم یعلم مکانه لایطالب به) لانه عاجز (ان ثبت ذلك بتصدیق الطالب) زیلعی زاد فی البحر (او ببینة اقامها الکفیل مستدلا بما فی القنیة غاب المکفول به فللدائن ملازمة الکفیل حتی یحضره ✻ قچن مکفول به غائب اولوب کفیل انی اولدیغی محلدن کتوره‌جك اولورسه مکفول له کندویه کیدوب کله‌جك قدر وقتله مهلت ویرر ذهابی وایابی هرنقدر دارحربه اولورسه‌ده واکر مکفول بهك مکان معلوم اولمدیغی طالبك تصدیقیله ویاخود بحرك زیاده سنه نظرا کفیلك اقامه ایتدیکی بینه ایله اولورسه احضاردن عجزینه بناء انکله مطالبه اولنمز مصنفك احضار ایدر قولی قنیه‌ده تصریح اولنان مکفول به غائب اولورسه دائن ایچون کفیله ملازمت واردر حتی انی احضار ایده‌نه‌دك مضمونله استدلالدر ✻ وحیلة دفعه ان یدعی الکفیل علیه ان خصمك غاب غیبة لاتدری فبین لی موضعه فان برهن علی ذلك تندفع عنه الخصومة ولو اختلفا فان له خرجة للتجارة معروفة امر الکفیل بالذهاب الیه والا حلف انه لایدری موضعه ✻ کفیلك طالبی دفعنك حیله‌سی کندویه سنك خصمك محلی معلوم اولیان غیبتله غائبدر موضعنی بکا بیان ایله دیو دعوی ایتمکدر امدی کفیل دعوای مشروحه‌سی اوزره اقامه بینه ایدرسه کندودن خصومت مندفعه اولور واکر کفیل ایله طالب اختلاف ایدوب بری محلنی بلمم دیکری بیلورسك دیرسه امدی کندی ایچون تجارتدن ناشی برنوع خروج معروفی اولورسه که مکانی معلوم اولورسه کفیله اکا ذهابله امر اولنور واکر مکان معروفی اولمزسه موضعی بیلمیورم دیو کفیل تحلیف اولنور ✻ ثم فی کل موضع قلنا بذهابه الیه للطالب ان یستوثق بکفیل من الکفیل لئلا یغیب الآخر ✻ بعدازین هر برموضعکه کندوده کفیلك مکفول بهه ذهابیله حکم ایدرز طالب ایچون کفیلدن کفیل اخذیله استیثاق واردر ✻ (ویبرأ) الکفیل بالنفس (بموت المکفول به ولوعبدا) ارادیه دفع توهم ان العبد مال فاذا

تعذر تسلیمه لزمه قیمته وسیجیء مالو کفل برقبته (و بموت الکفیل) وقیل یطالب وارثه باحضاره سراج ✽ نفس مطلوبه یه کفیل اولان کسه مکفول بهك موتیله کفالتدن بری اولور هرنقدر کندویه بر شخصك کفیل بالنفس اولدیغی عبد مدیون اولورسه ده مصنف دقت بناه اعلی الله تعالی فی الجنة سمك بناه ولو عبدا قولیله عبد مالدر امدی کندونك تسلیمی متعذر اولیجق قیمتی لازمه اولور توهمنی دفع مراد ایدر قریبا او کفل برقبته مسئله سی کلور که بر شخص بر عبدك نفس رقبه سنی دعوی ایتکله اکا برشخص آخر دخی کفیل اولسه امدی انك موتیله اول کسه کفالتدن بری اولمز بلکه قیمتنی ضامن اولور بومتنده کی مسئله نك غیریدر دخی کفالت بالنفسده کفیلك موتیله ده کفیل بری اولور که وارثی مکفول بهی احضار ایله تکلیف اولنمز بعضیلر احضار ایله مطالبه اولنور دیدیلر اما کفالت بالمال بونك خلافنه درکه کفیلك موتیله حکمی باطل اولمز مالندن تأدیه اولنور بعده ورثه مکفول عنهه رجوع ایدر اکر امر ایله ایسه ✽ (لا) بموت (الطالب) بل وارثه او وصیه یطالب الکفیل وقیل یبرأ وهبانیة والمذهب الاول ✽ طالبك موتیله کفیل کفالتدن بری اولمز بلکه وارثی ویاوصیسی کفیلدن مطالبه ایدر بعضیلر بری اولور دیدیلر مذهب مختار قول اولدر ✽ (و) یبرأ (بدفعه الی من کفل له حیث) ای فی موضع یمکن مخاصمته) سواء قبله الطالب اولا (وان لم یقل) وقت التکفیل (اذا دفعته الیك فانا بریء) ویبرأ بتسلیمه مرة قال سلمته الیك بجهة الکفالة اولا ان طلبه منه والا فلابد ان یقول ذلك ✽ کفیل مکفول عنهی مخاصمه سی ممکن اولان محلده مکفول لهه دفع وتسلیمیله کفالتدن بری وخلاص اولور کرك طالب انی قبول ایتسون وکرك ایتمسون وحین کفالتده هرنقدر انی سکا تسلیم ایتدیکم وقتده بن بری اولورم دیمز ایسه ده ومکفول له مکفول بهی کفیلدن طلب ایدرسه بردفعه تسلیمیله بری اولور جهة کفالتدن ناشی انی سکا تسلیم ایتدم دیسون ویا دیمسون واکر مطالبه ایتمدین تسلیم ایدرسه مضمون مشروحی تکلمدن لازمدر واکر مخاصمه سی ممکن اولمیان یازوو یابان محلده تسلیم ایدرسه ومدیون دینی حرامیلر خروج ایتدیکی وقتده تأدیه ایلسه بری اولمز ✽ (ولو شرط تسلیمه فی مجلس القاضی سلمه فیه ولم یجز) تسلیمه (فی غیره) به یفتی فی زماننا لتهاون الناس فی اعانة الحق ولو سلمه عند الامیر او شرط تسلیمه عند هذا القاضی فسلمه عند قاض آخر جاز بحر ✽ برکسه مکفول عنهك قاضی مجلسنده تسلیمنی شرط ایلسه انجق انده تسلیم ایده بیلور غیری مجلسده تسلیمی جائز اولمز فی زماننا اعانة حقده ناسك تهاون وعدم مبالاتنه مبنی انجق بوقول ایله فتوی ویریلور مجلس قاضی ده تسلیمنی شرط ایتمش ایکن امیرك عندنده ویاخود

قاضیٔ معینك عندنده تسلیمنی شرط ایدوب قاضیٔ آخرك نزدنده تسلیم ایلسه جائز اولور ✽ ولو سلمه فی السجن لو سجن هذا القاضی او سجن امیر البلد فی هذا المصر جاز ابن ملك ✽ واکر کندونك مجلسنده تسلیمی شرط قلنان قاضینك ویاخود اول بلده نك امیرینك مجلسنده تسلیم ایلسه جائز اولور ✽ (وکذا یبرأ) الکفیل (بتسلیم المطلوب نفسه) لحصول المقصود (و بتسلیم وکیل الکفیل) لقیامه مقامه (ورسوله الیه) لان رسوله الی غیره کالاجنبی وفیه یشترط قبول الطالب و یشترط ان یقول کل واحد من هؤلاء سلمت الیك عن الکفیل درر (من کفالته) ای بحکم الکفالة عینی والا لایبرأ ابن کمال فلیحفظ ✽ وینه بو یله کفالت مطلوبك امر یله اولورسه کفالتدن ناشی کندی نفسنی تسلیمیله و کفیلك وکیلنك تسلیمیله کندویه رسولنك تسلیمیله ده کفیل کفالتدن خلاص اولور متنك من کفالته قولی صور ثلثه نك هر برنده قیددر یعنی تسلیم کفالتدن ناشی اولمیوب و کفالت مطلوبك امرنسز اولوب ومطلوبی کفیلك وکیلی ورسولی تسلیم ایتمزسه بری اولمز کندی نفسنی تسلیمده مقصود حاصل ووکیلك تسلیمده کندونك مقامنه قائم اولدیغنه مبنیدر ورسولك طالبه بالذات تسلیمی لازمدر زیرا رسول طالبك غیری یه ارسال اولنوب اول دخی اکا تسلیم ایلسه اجنبی کبی اولورده انده طالبك قبولی شرط قلنور ومز بورلردن هر برینك بونی سکا کفیلدن ناشی تسلیم ایلدم دیمسی شرط قلندی بو مضمون متنك من کفالته قولنی تکرار در کندویه حاجت یوقدر ✽ (فان قال ان لم اواف) ای آت (به غدا فهو ضامن لما علیه) من المال (فلم یواف به مع قدرته علیه) فلو عجز لحبس او مرض لم یلزمه المال الا اذا عجز بموت المطلوب او جنونه کما افاده بقوله (او مات المطلوب) فی الصورة المذکورة (ضمن المال) فی الصورتین لانه علق الکفالة بالمال بشرط متعارف فصح ✽ امدی کفیل اکر بن یارین اشبو کسه یی کتورمزسم انده کی ماله ضامنم دیوب وایفاسنه قدرتی وار ایکن آنی توفیه ایتیوب ویا صورت مشروحه ده مطلوب وفات ایتسه صورتینك ایکسنده ده مالی ضامن اولور زیرا کفالت بالمالی متعارف اولان شرطه تعلیق ایتکله شرط صحیح اولور عدم ایفاسی حبس ویامرض کبی شیلره بناً اولورسه کندویه مالك ایفاسی لازم کلمز الا مطلوبك موتی ویاجنونیله عجزی تحقق ایدرسه مالی ضامن اولور مطلوبك موتی هرنقدر کفالتی ابطال ایدرسه ده لکن طالبه کندوبی تسلیم حقنده در مال حقنده دکلدر ✽ ولا یبرأ عن کفالة النفس لعدم التنافی فلو ابرأه عنها فلم یواف به لم یجب المال لفقد شرطه قید بموت المطلوب لانه لو مات الطالب طلب وارثه ولو مات الکفیل طولب وارثه درر فان دفعه الوارث الی الطالب بریٔ وان لم یدفعه حتی مضی الوقت کان المال

على الوارث يعنى من تركة الميت عينى ❊ صورت مشروحه ده كفالت نفسدن
كفيل برى اولمز بلكه طالب نفسى ومالى جميعا مطالبه ايدر انده منافات اولمغين
بس كندوبى طالب كفالتدن ابرا ايدوب و كندوسى آنى كتورمسه مال واجب
اولمز مالك وجوبى شرطى بولنمغين مسئله ده مطلوبك موتيله تقييد اولنديغى
طالبك وفاتى صورتنده وارثنك طلبنه مبنيدر كفيل وفات ايدرسه وارثى مطالبه
اولنور امدى وارث مالى طالبه ويرسه برى اولور واكر ويرميوب ووقتده
مرور ايدرسه مال وارثك اوزرينه اولور كه تركه ميتدن لازم كلور ❊ (واو
اختلفا فى الموافات) وعدمها (فالقول للطالب) لانه منكرها (و) حينئذ
(فالمال لازم على الكفيل) خانية وفيها ولوا ختفى الطالب فلم يجده الكفيل نصب
عنه القاضى وكيلا ولا يصدق الكفيل على الموافات الا بحجة ❊ طالبله كفيل موافاتله
عدم موافاتده اختلاف ايتسه لر امدى طالب موافاتى منكر اولمغين قول كندونكدر
بس يمين ايتديكى تقديرجه مال كفيلك اوزرينه لازم اولور زيرا مالك
وجوبنك سببى كفالتله مالى التزامدر شوقدر وارد ركه موافات برائته شرطدر اولده
كفيلك قول مجرديله ثابت اولمز وخانيه ده مرسومدر كه طالبك اختفاسنه بنا كفيل
كندوسنى بولمسه قاضى كندى ايچون بركفيل نصب ايدروكفيل موافات قولنده انجق برهان
وحجتله تصديق اولنور ❊ (ادعى على آخر) حقا يعنى او (مائة دينار ولم
يبينها) اجيدة ام ردية ام اشرفية لتصح الدعوى (فقال) رجل للمدعى دعه فانا كفيل
بنفسه و (ان لم اوافك به غدا فعليه) اى فعلى (المائة فلم يواف) الرجل (به غدا فعليه
المائة) اى التى بينها المدعى اما بالبينة او باقرار المدعى عليه ❊ بركمسه برآخر
كمسه يه لاعلى التعيين برحق وياخود مقدارنى تعيين وجيد وياردى
ويا اشرفيه ديه رك صحة دعوى ايچون صفتنى بيان ايتمكسزين يوز التون دعوى
ايتدكده برجل مدعى به آنى صالى ويرن انك نفسنه كفيلم يارين كتورمزسه
يوز التون بنده در ديوب ارتهسى كون مزبور رجل مطلوبى كتورمسه امدى
مدعينك بينه ايله ويا مدعى عليهك اقرارى ايله بيان ايتديكى يوز دينار
كندونك اوزرينه لازم اولور ❊ وتصح الكفالتان لانه اذا بين التحق البيان
باصل الدعوى فتبين صحة الكفالة بالنفس فترتب عليها الثانية (والقول له)
اى الكفيل (فى البيان) لانه يدعى صحة الكفالة وكلام السراج يفيد اشتراط اقرار
المدعى عليه بالمال فليحرر ❊ صورت مشروحه ده ايكى كفالت صحيحه اولور
زيرا مدعى دعواسنى بيان ايتدكده بيان اصل دعوايه ملحق اولمغله كفالت
بالنفسك صحتى تبين ايدوب وانك اوزرينه ده كفالت ثانيه كه ماله ضامن اولمق
ترتب ايلدى و مكفول له كفالتك صحتنى دعوى ايتمكله بيانده قول كندونكدر

(صواب)

صواب اولان له ضميرينك مكفول لهه ارجاعيدر وسراجك كلامى بيانده مدعى
عليهك مالى اقرارى شرط اولمغى افاده ايدر لكن معتمد اولان عدم اشتراطيدر
فقهاى عظام مجرد مدعى نك بيانيله اكتفا ايتديلر بو وجهله تحرير واملا اولنسون
❊ (لا يجبر) المدعى عليه (على اعطاء الكفيل بالنفس فى) دعوى (حد وقود)
مطلقا وقالا يجبر فى قود وحد قذف وسرقة كتعزير لانه حق آدمى والمراد بالجبر
الملازمة لا الحبس ❊ كرك حد قذف وكرك حد سرقت
وقود كه قصاص دعواسندن مدعى عليه كفيل بالنفس اعطاسيله
جبر اولنمز و امامين همامين رحمهما الله تعالى تعزير كبى ادمى حقى اولمغله
مزبورلرده جبر اولنور بيورديلر جبرنده مراد كندى ايله برابرنه محله دور
ايدرسه دوران ايدوب كزمكدر يوقسه كندوبى بر محله صالى ويرمك دكلدر
❊ (ولو اعطى) برضاه كفيلا فى قود وقذف وسرقة (جاز) اتفاقا ابن
كمال فظاهر كلامهم انها فى حقوقه تعالى لا يجوز نهر قلت وسيجىء انها لا تصح
بنفس حد وقود فليكن التوفيق ❊ بركمسه قودده وقذف وسرقه ده كندى
رضاسيله كفيل ويرسه اتفاقا جائز اولور فقهانك كلاملرينك ظاهرى زنا وشرب
خمر حدلرى مثللو حقوق الهيه ده كفالتك عدم جوازيدر شارح رحمه الله تعالى
ديركه قريبا كلوركه نفس حد وقودك كفيلدن استيفاسى ممكن اولمغين انلرده
كفالت صحيحه اولمز امدى بومصنف كبى مطلق حدود خالصه ده تبرعا كفالت
جائزه اولور دين كمسه لرك كلاملرى بينيله انك غيريسنك جوازه مانع ظاهر كلاملرى
بيننده توفيق اولور ❊ (ولا حبس فيهما حتى يشهد شاهدان مستوران او) واحد
(عدل) يعرفه القاضى بالعدالة لان الحبس للتهمة مشروع او كذا تعزير المتهم بحر ❊
حد وقود دعوالرنده مستور الحال ايكى شاهد ويا بر عادل كمسه شهادت ايتمدكجه
حبس اولنمز زيرا تهمته بناء حبس مشروعدر وعدالتده قاضىنك علمى كافيدر
عدالته اثباتى لازم دكلدر شرب خمر وسرقت مثللو شيلر ايله متهم اولان كمسه نك
تعزيرده بينه يوبله در ❊ فوائد لا يلزم احدا احضار احد فلا يلزم الزوج
احضار زوجته لسماع دعوى عليها الا فى اربع كفيل نفس وسجان قاضى والاب
فى صورتين ❊ بركمسه يه بركمسه يى احضار لازم دكلدر امدى زوجه عورتى اوزرينه
دعوى استماعى ايچون احضار لازم اولمز لكن خروجندن منع ايده مز الادرت
نوع كمسه يه كه كفيل بالنفسه كفيل اولديغى شخصى احضاره قدرتى اولدقده
احضارى لازم اولور وقاضىنك سجانى محبوسى صاليويردكده حق صاحبى
كندويه احضار ايتديرر وايكى صورتده كه بابا مثلا بر اجنبى كمسه يه اوغلونه
كفيل اولمغه امر ايتمكله كفالتنه بناء انى مطالبه ايتسه باباسنه آنى احضار

لازم اولور ایکنجیسی بابا قزینك مهرینی زوجندن دعوی ایتدکده زوج کندوبه دخول ومهرینی اکا تأدیه وتسلیمنی ادعا ایتدکده کندویه ایفا ایتدیکی مبلغی اثبات ایچون باباسندن احضارینی طلب ایتسه کندویه احضاری لازم اولور اکر حوایج ایچون طشره خروج ایدر مقوله‌دن ایسه واکر مخدراتدن ایسه قاضی امینی ارسال ایدر ✻ فی الاشباه وفی حاشیتها لابن المصنف معزیا بالاحکامات العمادیة الاب یطالب باحضار طفله اذا تغیب ✻ اشباهده ومصنفك اوغلونك اشباه حاشیه‌سنده عمادیه‌نك احکاماتندن نقل ایله مرسومدرکه بربابا اوغلونه تجارتنه اذن ویرمکله برمقدار مدیون اولوب غائب اولسه اول طفلك احضاریله بابا مطالبه اولنور ✻ وفیها القاضی یأخذ کفیلا باحضار المدعی وکذا المدعی علیه الافی اربع مکاتبه ومأذونه ووصی ووکیل اذا لم یثبت المدعی الوایة والوکالة ✻ واشباهده مسطوردرکه دعوی اولنان نسنه منقولاتدن ایسه قاضی انك احضارینه کفیل اخذ ایدر مدعی علیهده بنده بویله‌درکه قاضی انك نفسنه کفیل اخذ ایدر مدعی هرنقدر طلب ایتمزسه‌ده اکر شاهدلری شهادت ایدوب تزکیه اولنمشلر ایسه ویاشاهدك مجرد بری اقامه اولنوب ویاخود دعوی ایدوب شاهدلرم حاضرلردر دیرسه الادرت مجلده که سید کندی مکاتبندن بدل کتابت ویاسائر برحق دعوی ایدرسه وعبد مأذوننندن ووصایت وکالتلرینی مدعینك اثبات ایده مدیکی وصیله وکیلدن قاضی کفیل اخذ ایتمز یعنی وصی ایله وکیلدن برکسه برشی دعوی ایدوب میتله موکل اوزره حق اثبات ایده‌جك اولدقده مادام وصایت ووکالتلری اثبات اولنمدقجه کندولری خصم اولمغین اعطاء کفیل ایله جبر اولنمزلر ✻ وفی شرح المجمع عن محمد اذا کان المدعی علیه معروفا لایجبر علی الکفیل ولوکان غریبا لایجبر اتفاقا بل حقه فی الیمین فقط انتهی ✻ ومجمع شرحنده امام محمددن نقل ایله مرسومدرکه مدعی علیه معروف ومشهور کسه اولورسه اعطاء کفیل ایله جبر اولنمز واکر غریب اولورسه اتفاقا کفیل ایله جبر اولنمز بلکه حقی فقط یمینده‌در ✻ بابراء الاصیل یبرأ الکفیل الاکفیل النفس الا اذا قال لاحق لی قبله ولا لموکلی ولا لیتیم انا وصیه ولا لوقف انا متولیه فحینئذ یبرأ الکفیل اشباه ✻ اصیلك ابراسیله کفیل بری اولور الا نفسه کفیل اولان کسه اصیلك ابراسیله بری اولمز مکفول به کندودن ابرا اولنان نسنه‌نك غیری اولمغله الا اصیل بنم وبنی توکیل ایدن کسه‌نك ووصیسی اولدیغم یتیم ایچون ومتولیسی اولدیغم وقف ایچون انك طرفندن حق یوقدر دیرسه بس بوتقدیرجه کفیل بری اولور هربروجهدن حقوق ساقطه اولمغله ✻ (و) اما (کفالة المال) ف(تصح به ولو) المال (مجهولا

اذا کان) ذلك المال (دینا صحیحا) الا اذا کان الدین مشترکا کما سیجیء لان قسمة الدین قبل قبضه لایجوز ظهیریة والا فی مسئلة النفقة المقررة فتصح مع انها تسقط بموت وطلاق اشباه ✻ اماماله کفالت صحیحه اولور هرنقدر مال مجهول اولورسه‌ده اکر مال دین صحیح اولورسه الا دین ایکی کسه بینده مشترك اولمغله بری آخره کفیل اولورسه جائز اولمز نتکم قریبا کلور زیرا دینی قبل القبض تقسیم مشروع دکلدر الاقضا ویارضا ایله مقرره اولان نفقه مسئله‌سنده کفالت صحیحه اولور حالبوکه نفقۀ مشروحه موتله وطلاقله ساقطه اولور ✻ وکانهم اخذ وافیها بالاستحسان للحاجة لابالقیاس والا فی بدل السعایة عنده بزازیة وکانه الحق ببدل الکتابة والا فهو لایسقط لانه لایقبل التعجیز فیلغز ای دین صحیح ولاتصح الکفالة به وای دین ضعیف وتصح به ✻ ظن ایدرمکه فقهانفقه مسئله‌سنده ناسك احتیاجنه بناءً استحسانله عمل ایتدیلر قیاسله عمل ایتمدیلر دخی امام اعظم قتنده بدل سعایه که مال مقابلی عتق اولنان عبده کفالت صحیحه اولمز ظن اولنورکه بدل سعایه بدل کتابته الحاق اولندی یوقسه بدل سعایه تعجیز قبول ایتمکین ساقط اولمز لکن کندویه کفالتك عدم صحتی دین غیر صحیح اولدیغنه مبنیدر بدل کتابته الحاقنه بناءً دکلدر دیو نقلده واردر امدی مستور المرام نازکانه استفسار اولنورکه قنغی دین صحیحدرکه بدل سعایه کبی کندویه کفالت صحیحه دکلدر وقنغی دین ضعیفدرکه کندویه کفالت صحیحه اولور بوده دین نفقه‌در ✻ (و) الدین الصحیح (هوما لایسقط الا بالاداء اوالابراء) ولوحکما بفعل یلزمه سقوط الدین فیسقط دین المهر بمطاوعتها لابن الزوج للابراء الحکمی ابن کمال ✻ دین صحیح انجق ادا ایله ویا ابرا ایله ساقط اولان دیندر ابرا هرنقدر دینك سقوطنی مستلزم اولور عورتك زوجنك اوغلونه مطاوعتی فعلی کبی حکما ده اولسه اولور امدی ابراء حکمی‌یه مبنی زوجنك اوغلونه مطاوعت ایدن عورتك مهر دینی ساقط اولور ✻ (فلا تصح ببدل الکتابة) لانه یسقط بدونهما بالتعجیز ولوکفل وادی رجع بما ادی بحر یعنی لوکفل بامره وسیجیء قید آخر (بکفلت) متعلق بتصح (عنه بالف) مثال المعلوم ✻ بس بدل کتابتك عبدك کندی نفسنی تعجیز ایله ادا وابراسز سقوطنه بناءً کندویه کفالت صحیحه اولمز امدی برکسه بدل کتابته عبدك امریله کفیل اولوب وکفالتنه بناءً اوزرینه تأدیه‌سی لازمه ظنیله ادا ایلسه ادا ایتدیکی مبلغله سیده کیرورجوع ایدر قید آخردن مراد تأدیه‌سی کندوك اوزرینه جبرا لازم کلمان ظنیدر نتکم ترجمه‌ده درج اولندی بکفلت ده باتصح فعلنه متعلقدر یعنی برکسه ماله بروجه التزام بن فلان کسه‌ده اولان بیك غروش حقیکه کفیل اولدم دیسه امدی اشبو ماله

كفالت صحيحه اولور امافلان كسنه ده اولان حقكى بن ادا و تسليم وقبض ايدەرم ديسه كفيل اولمز وعد قبيلندن اولمغله بومالك معلوم اولديغنه مثالدر ﴿(و) مثل المجهول باربعة امثلة (بما لك عليه وبما يدركك فى هذا البيع) وهذا يسمى ضمان الدرك (وبما بايعت فلا نا فعلى) وكذا قول الرجل لامرأة الغير كفلت لك بالنفقة ابدا مادامت الزوجية خانية فليحفظ ﴿ مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب مال مجهوله كفالته درت مثال ايله تمثيل ايدوب ديركه دخى سنك فلان كسنه نك اوزرنده اولان مالكه واشبو بيعده سكا ايريشك ضرره كفيل اولدم ديمكله كفالت بالمال صحيحه اولور بوكا ضمان درك ديرلوركه يعنى بومبيع مستحق چيقيلورسه ثمنيله بكا رجوع ايله ديمك لكن بايعك اوزرينه ثبوت بولدقدنصكره مشترى قنيغسندن ديلرسه اخذ ايدر قبل الثبوت كفيلدن نسنه طلب اولنمز وفلان ايله ايتديكك مبايعه بنم اوزريمەدر ديمكلهده كفالت بالمال صحيحه اولورينه بويله بركسنه نك غيرك عورتنه مادام ميانه كزده زوجيت دائمه اولدقجه ابداسنك نفقه نه كفيلم ديسه كفالت صحيحه اولور ﴿(وما غصبك فلان فعلى) ماهنا شرطية اى ان بايعته فعلى لاما اشتريته لما سيجئ ان الكفالة بالمبيع لاتجوز وشرط فى الكل القبول اى ولو دلالة بان بايعه او غصب منه للحال نهر ﴿ دخى سندن فلان كسنه نك غصب ايتديكى نسنه بنم اوزريمەدر بن ثمننه ضامنم ديمكلهده كفالت صحيحه اولور بومقامده كى ماشرطيه دريعنى فلان كسنه يه بيع ايدرسك ديمك فلان كسنهدن اشترا ايدرسك ديمك دكل زيرا قريبا كلوركه مبيعه كفالت جائزه دكلدر صورت مشروحه لرك كلسنده مكفول لهك قبولى شرط قلندى هرنقدر قبولى دلالة دخى اولورسه ده مثلا فلانله مبايعه ايدرسك وياقلان كسنه سندن برشى غصب ايدرسه بن كفيلم ديوب انكده بن كفالتكى قبول ايتدم ديمكسزين همان انكله فى الحال مبايعه ايدوب وياندن برنسنه غصب ايتمسى كبى ﴿ ولو باع ثانيا لم يلزم الكفيل الا فى كلما وقيل يلزم الا فى اذا وعليه القهستانى والشرنبلالى فليحفظ ولو رجع عنه الكفيل قبل المبايعة صح ﴿ بما بايعت فلا نا فعلى ديديكى صورتده ايكنجى مرتبهده بردخى مبايعه ايدسه كفيله ضمان لازم كلمز الا كلما امثالى هرنه زمانكه مبايعه ايدرسك بنم اوزريمه مفاديني افاده ايدر ادات له تعبير ايدرسه مرة بعد اخرى مبايعه سنده دخى كفيل اواش اولور بعضيلر اذا كلمه سنك غيرنده تكرار ضمان لازم كلور ديديلر وقهستانى وشرنبلالى بوقول اوزرينه لردر وكفيل قبل المبايعه كفالتندن رجوع ايدرسه رجوعى صحيح اولور ﴿ بخلاف الكفالة بالذوب وبخلاف ماغصبك الناس اومن غصبك من الناس اوبايعك اوقتلك اومن غصبته اوقتلته فانا كفيله فانه باطل كقوله

ماغصبك اهل هذه الدار فانا ضامنه فانه باطل حتى يسمى انسانا بعينه ﴿ كفالت بالذوبكه سنك ناس اوزرينه ثبوت بولان حقكه كفيلم ديمك صورت مشروحه نك خلافنه دركه قبل المبايعه اندن رجوع صحيح دكلدر زيرا بونده كفالت ظهورى متاخر اولان دينهدر امامابايعت مضمونى استقبالده اولور وعدمحضدر دخى ناسك سندن غصب ايتديكنه وياسنكله مبايعه ايدوب وياسنى قتل ايدەنه وياسنك غصب وياقتل ايتديكك خصوصه بن كفيلم ديمك بنه صورت مشروحه نك خلافنهدر وباطلدر اشبوخانه اهاليسنك سندن غصب ايتديكى مبلغه بن ضامنم قولى باطل اولديغى كبى حتى بعينه بر انسانى تعيين ايدوب فلان كسدنك غصب وقتلنه ضامنم ديمدكجه كفالت صحيحه اولمز مكفول عنه مجهول اولمغله اما حضورلرنده بر جماعته فلانله ايتديككز مبايعديه ضامنم ديسه اشبو كفالت صحيحه اولور قنغيسيله اخذ واعطا ايدرسه كفيله لازم اولور ﴿(اوعلقت بشرط صريح ملائم) اى موافق للكفالة باحد امور ثلثة بكونه شرطا للزوم الحق (نحو) قوله (ان استحق المبيع) اوجحدك المودع اوغصبك كذا اوقتلك اوقتل ابنك اوصيدك فعلى الدية ورضى به المكفول جاز بخلاف ان اكلك سبع ﴿ مصنفك اوعلقت قولى سابق الذكر اذا كان دينا صحيحا قولنده كى كان اوزرينه معطوفدر يعنى ماله كفالت يا صحيحه اولور اكرامور ثلثة آتيه نك بريله كفالته ملايم وموافق صريح شرطه تعليق اولنورسه ايدى بكونه شرطا قولى باحد امور قولندن بدل المفصل من المجمل اوله رق بدلدر يعنى كفالته موافق صريح شرطه تعليق كفيلك مثلا مبيع مستحق چيقلورسه وياخود مودع سكا انكار ايدرسه وياخود فلان كسنه سندن غصب ايدوب وياسنى ويا اوغلوكى وياصيديكى قتل ايدرسه ديت بنم اوزريمەدر ديوب مكفول بهك بوكا راضى اولمسيله اصيله حقك لزومنه شرط اولمسى كبى امدى بوجائزدر اما سبع اكل ايدرسه بن كفيلم ديمك مزبورك خلافنه در زيرا سبع مكفول له اولمغه صالح اولمديغندن بسقه فعلى هدر در ﴿(او) شرطا (لامكان الاستيفاء نحو ان قدم زيد) فعلى ماعليه من الدين وهو معنى قوله (وهو) اى والحال ان زيدا (مكفول عنه) اومضاربه اومودعه او غاصبه جازت الكفالة المتعلقة بقدومه لتوسله للاداء ﴿ وياخود مكفول عنه اولوب ويا مكفول عنهك مضاربى ويا مودعى ويا غاصبى اولان زيد كلورسه انك اوزرندهكى دين بنم اوزريمهدر ديمك كبى كفيلك اصيلدن استيفا سنك امكاننه شرط ايتمكله قدومنه متعلقه كفالت جائزه اولور كندولردن اخذ ايدوب طالبه ويرمكله اداىه توسلنه بناً ﴿(او) شرطا (لتعذره) اى الاستيفاء

(نحوان غاب زيد عن المصر فعلى) وامثاله كثيرة فهذه جملة الشروط التى يجوز تعليق الكفالة بها ✻ وياخود اكر زيد مصردن غائب اولورسه بن انده اولان اقچه‌نه كفيلم ديمك كبى طالبك اصيلدن استيفاسنك تعذرينه شرط اولمسى كبى اشبو كفالته شرطك مثاللرى چوقدر مثلا فلان كسنه‌نك اوزرنده حقك ضايع اولوب وياكندوسى فوت اولوب وياغائب اولورسه بن ضامنم ديمك كبى امدى كفالتى كندويه تعليقك جائز اولديغى شرطلرك جمله‌سى بودر ✻(ولاتصح) ان علقت بغير ملائم (نحوان هبت الريح اوجاء المطر)لانه تعليق بالخطر فتبطل ولايلزم المال ومافى الهداية سهو كما حرره ابن الكمال نعم اوجعله اجلا صحت ولزم المال للحال فليحفظ ✻ واكر كفالت روزكارك هبوبى وياغمورك ياغمه‌سى كبى شرط غيرملايمه تعليق اولنورسه صحيحه اولمز وخطرلى نسنه‌يه تعليق اولنمغله باطله اولوب مالده لازم اولمز وهدايه ده‌كى كفالت صحيحه اولور مضمونى سهودر نتكم ابن كمال آنى تحرير ايلدى بلى هبوب ريحى ونزول مطرى اجل قيلوب هبوب ريحه دكين كفيل اولدم ديرسه كفالت صحيحه اولوب مال فى الحال لازم اولور تأجيل باطل اولور

﴿ مطلب مايصح من الكفالة ومالا ﴾

✻(ولاتصح) ايضا (بجهالة المكفول عنه) فى تعليق واضافة لا تخيير ككفلت بمالك على فلان اوفلان فتصح والتعيين للمكفول له لانه صاحب الحق ✻ بنه بويله تعليقده واضافتده مكفول عنهك جهالتيله كفالت صحيحه اولمز مثلا سنك ناس اوزرينه ثبوت بولان حقيكه بن ضامنم ديمك كبى بوكا نظرا اضافتدن مراد كفالتك زمان مستقبله اضافتى اولور لكن بو تجيزه مثال اولسه ده اولورامدى شارح رحمه الله تعالى فى تعليق وتجيز ديسه زياده واضح اولورايدى بروجه تخييرسنك فلان ويافلان اوزرنده اولان مالنه كفيلم ديمك كبى تخييرده مكفول عنهك جهالتى كفالته ضرر ويرمز بروجه منوال مشروح كفالت صحيحه اولورصاحب بحر بونى جهالت يسيره‌دن عد ايلدى مكفوله صاحب حق اولمغله تعيينده كندويه مفوضدر ✻(و) لا (بجهالة المكفول له) وبه مطلقا نعم اوقال كفلت رجلا اعرفه بوجهه لا باسمه جاز واى رجل اتى به وحلف انه هو برئ بزازية وفى السراجية قال لضيفه وهو يخاف على دابته من الذئب ان اكل الذئب حمارك فانا ضامن فاكله الذئب لايضمن ✻ كرك تعليقده وكرك اضافتده مكفول له وبهك جهالتيله كفالت صحيحه اولمز بو مقامده مكفول بهدن مراد نفسه كفالتيدر ماله دكلدر

زيرا ماسبقده مرور ايتديكده مالك جهالتى كفالتك صحتنه مانع دكلدر ونعم لفظيله استدراك آنى بوكا قرينه‌در لكن كفيلى وجهيله بيلوب اسميله بلمديكم رجله كفيلم ديسه جائز اولور اقرارده جهالت صحتنه مانع اولمامغين وقنغى رجليكه كتورب بنم كفيل اولديغم شخص بودر ديو يمين ايدرسه كفالتدن برى اولور سراجيه‌ده مسطوردركه بركسه دابه‌سنى قوردك اتلافندن خوف ايدن مسافرينه اكر سنك حماريكى قورد اكل ايدرسه بن ضامنم ديدكده صكره انى قورد اكل ايلسه ضامن اولمز ✻(نحوما ذاب)اى ماثبت (لك على الناس او على (احد منهم) فعلى مثال للاول ونحوه ما بايعت احدا من الناس معين المفتى (اوما ذاب) عليك (للناس اولاحد منهم عليك فعلى) مثال للثانى ✻ مكفول لهك جهالتنك مثالى مثلا بركسه‌نك براخر كسه‌يه سنك ناس اوزرينه وياانلردن برينك اوزرينه ثابت اولان حقك بنم اوزريمه‌در ديمك كبى بومقصدمكى قوله مثالدر دخى ناسدن مبايعه ايتديكك ماله كفيلم ديمكده بونك كبيدر وياخود ايكنجيكه مكفول لهك جهالتنه مثال مثلا سنك اوزريكه ناسك ويا ناسدن برينك ثابت اولان مالنه كفيلم ديمك كبى ✻(ولا) تصح (بنفس حد وقصاص) لان النيابة لاتجرى فى العقوبات ✻ دخى نفس حدوقصاصه كفالت صحيحه دكلدر عقوباتده نيابت جاريه اولميوب وكفالتك صحتنك شرطى كفيلدن مكفول بهك مقدور التسليم اولمغله بنا‌ٔ بونلرايسه اويله دكلدر ✻(ولابحمل دابة معينة مستأجرة له وخدمة عبد معين مستأجر لها)اى للخدمة لانه يلزم تغيير المعقود عليه بخلاف غير المعين لوجوب مطلق الفعل لا التسليم ✻ دخى حمل ايچون استيجار اولنان دابهٔ معينه‌يه وخدمت ايچون استيجار اولنان عبد معينه كفالت صحيحه دكلدر مثلا بركسه اوزرينه حمل تحميلى ايچون بردابهٔ معينه‌يى استيجار ايتكله براخر كسه اكا كفيل اولسه اشبو كفالت صحيحه اولمز زيرا دابه معينه اولديغنه نظرا اموجره واجب اولان دابه‌يى تسليمدر حمل دكلدر بس حمله كفيل اولدقده كفيل مكفول عنهه واجب اولميان شيئه تكفل ايتمش اولمغله تكفلى صحيح اولمز اما دابه معينه اولمزسه بويله اولمز زيرا بوتقديرجه موجره لازم اولان كفيلدن استيفاسى ممكن اولان حمل اولمغله كفالت صحيحه اولور عبدك تصويرده بنه بويله‌در ومعقود عليهك تغييرى لازم اولور غير معين بونك خلافنه‌در مطلق فعل كندوده واجب اولوب تسليم واجب اولمامغين ✻(و) لا (بمبيع) قبل قبضه (ومرهون وامانة) باعيانها فلو بتسليمها صح فى الكل درر وحجة الكمال فلو هلك المستأجر مثلا لاشئ عليه ككفيل النفس ✻ دخى قبل القبض مبيعه ومرتهنك يدنده‌كى رهنه ووديعه ومال مضاربه

امثالی امانتلرك بالذات كندولرینه كفالت صحیحه اولمز واكر من بورلرك تسلیمنه كفیل اولورسه كلیسنده صحیح اولور ومضمون مشروحی كمال ترجیح ایلدی امدی مثلا ایجار اولنان نسنه هلاك اولسه كفیل بالنفس كبی كندویه برشی لازم اولمز زیلعیده مسطوردركه اما نانك كرك بالذات عینلرینه وكرك تسلیملرینه كفالت صحیحه اولمز ظن ایده رمكه بو برقولدر ✻(وصح) ایضا (لو) المكفول به (ثمنا) لكونه دینا صحیحا علی المشتری الا ان یكون صبیا محجورا علیه فلا یلزم الكفیل تبعا للاصیل خانیه ✻ مكفول به ثمن مبیع اولورسه ینه اكا كفالت صحیحه اولور مشتری اوزرینه دین صحیح اولمغین الا مشتری صبی محجور اولورسه امدی اصیله تبعیله كفیله دخی برشی لازم اولمز ✻ (و) كذا لو (مغصوبا اومقبوضا علی سوم الشراء) ان سمی الثمن والا فهو امانة كما مر (ومبیعا فاسدا) اوبدل صلح عن دم وخلع ومهر خانیة والاصل انها تصح بالاعیان المضمونة بنفسها لابغیرها ولا بالامانات ✻ وینه بویله مكفول به مغصوب اولوب وياثمنی تسمیه اولنوب سوم وطلب شرا اوزره قبض اولنان و فاسدا بیع اولنان مبیع ویادمدن صلح وياخلع بدلی ویامهر اولسه كندویه كفالت صحیحه اولور بونلرك عینك هلاكیله باطل اولمغین اشبو كفالت حقنده اصل اصیل و قاعده وتفصیل بودركه كفالت بنفسها مضمونه كه هلاكی وقتنده قیمتی واجبه اولان اعیانه صحیحه اولور مغصوب امثالی مذكورلر كبی بنفسها مضمونه اولمیان مرهون وسائر امانتلره صحیحه اولمز ✻(و) لاتصح الكفالة بنوعیها (بلا قبول الطالب) اونائبه ولوفضولیا (فی مجلس العقد) وجوزها الثانی بلا قبول وبه یفتی درر وبزازیة واقره فی البحر وبه قالت الائمة الثلثة لكن نقل المصنف عن الطرسوسی ان الفتوی علی قولهما واختاره الشیخ قاسم هذا حكم الانشاء ✻ كرك كفالت مالیه وكرك كفالت نفسیه بكلا قسمیها مجلس عقدده حق صاحبی ویافضولی دخی اولورسه ده نائب و یاوكیلی قبول ایتمدكجه صحیحه اولمز امدی طالبك قبولندن مقدم اصیل راضی اولورسه رجوع ایدر بعدالقبول رجوع ایده مز فضولینك قبولنده كفالت صحیح اولور لكن طالبك اجازتنه توقف ایدر وقبل الاجازة كفیل ایچون كندی نفسنی كفالتدن اخراجده مشروعدر امام ثانی یعنی ابی علیه رحمة الصمد ابی بلا قبول الطالب كفالتی تجویز ایتدیلر انجق بوقول ایله فتوی ویریلور وصاحب بحر بوقولی اقرار ایدوب وائمهٔ ثلثه بونكله حكم ایلدی لكن مصنف رحمه الله تعالی طرسوسی رحمه الله تعالیدن نقل ایدركه فتوی امامین قولنه در بوقولیده شیخ قاسم اختیار ایلدی واشبو بیان مشروح كفالتك بروجه انشا حكمیدر ✻(ولوا خبر عنها) بان قال انا كفیل بمال فلان علی فلان (حال غیبة الطالب اوكفیل

اصل اولان صحة عقد اخبارده اولدیغنه بناأ ✻(و) لاتصح (بدین) ساقط ولو من وارث (عن میت مفلس) الا اذاكان به كفیل اورهن معراج اوظهرله مال فتصح بقدره ابن ملك اولحقه دین بعد موته فتصح الكفالة به بان حفر بئرا علی الطریق فتلف به شیٔ بعد موته لزمه ضمان المال فی ماله وضمان النفس علی عاقلته لثبوت الدین مستندا الی وقت السبب وهو الحفر الثابت حال قیام الذمة بحر ✻ میت مفلسدن ساقط اولان دینه كفالت صحیحه اولمز هرنقدر وارثندن اولورسه الا اول دینه حال حیاتنده كفیل اولمش كسه ویارهن بولنورسه ویاخود میتك صكره مالی ظهور ایدرسه اول قدرده كفالت صحیحه اولور ویادین كندویه وفاتندنصكره لاحق اولورسه مثلا میتك حال حیاتنده طریق اوزرینه كه ملكینك غیری یه برقیو حفر ایدوب بعد وفاته انده برنسنه تلف اولسه امدی اشبو كفالت صحیحه اولوب كندویه مالندن ضمان مال عاقله سندن ضمان نفس لازم اولور دینكه ضمان سببكه ذمتك قیامی حالنده كی حفر ثابت وقتنه مستندا ثابت اولمغله زیرا متوفانك ذمتی اول تلفله تقویت بولمغله اكا كفالت صحیحه اولدی هرنقدر مفلسا وفات ایتمش ایسدده حال حیاتنه استنادینه بناأ ✻ وهذا عنده وصححاها مطلقا وبه قالت الثلثة ولوتبرع به احد صح اجماعا ✻ واشبو مارالذكر كفالتك عدم صحتی امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده در امامین همامین كفالت مشروحه یی مطلقا كه مال ظهور ایتسون ویا ایتمسون صحیحدر بیوردیلر نتكم ماسبقدن معلوم ومستبان اولور وائمهٔ ثلثه اشبو امامین قولیله حكم ایتدیلر واكر مزبور دینی بركسه تبرعا تأدیه ایلسه اجماعا صحیح اولور تبرع قیام دینه اعتماد ایتمكین ✻(و) لاتصح كفالة الوكیل (بالثمن للموكل) فیما وكل ببیعه لان حق القبض له بالاصالة فیصیر ضامنا لنفسه ومفاده ان الوصی والناظر لایصح ضمانهما الثمن عن المشتری فیما باعاه لان القبض لهما ولذا لو ابرآه عن الثمن صح وضمنا ✻ وكیلك بعینه توكیل ایتدیكی شیئك ثمننه موكله كفالتی صحیحه اولمز حق قبض اصالة كندونك اولمغله كندی نفسنه ضامن اولمش اولدیغنه بناأ حتی بوصورتده موكلك موتیله ووكیلی عزلیله بیع باطل اولمز وموكل وكیل طرفندن ثمنی قبضه وكیل اولوب ووكیل كندوینی عزله قادر اولور ومشتری موكلك بنده برشیٔ بوقدر دیوییمین اینسه حانث اولمز وكیلك بنده برشیٔ بوقدر دیوییمین ایدرسه حانث اولور وكیل بلا ضمان ثمنی تأدیه ایدرسه جائز اولور ومشتری یه رجوع ایده مز تعلیل مشروحك مفادی وصی ایله متولی یتیمك ویاوقفك مالندن بیع ایتدكاری شیئك ثمننه مشتری طرفندن كفیل اولسهلر صحیح اولمز قبض كندولرینه مفوض

اولمغین بنا برین وصی ایله ناظر مشتری‌نك ذمتی ثمندن بری قلسه‌لر ابرالری صحیح
اولور غاتی بتیله وقفه ثمنی ضامن اولورلر (و) لاتصح کفاله المضارب
(لرب المال به) ای بالثمن لمام ولان الثمن امانة عندهما فالضمان تغییر لحکم الشرع
مضاربك رب الماله ثمنه کفالتی صحیحه اولمز وکیلده مرور ایدن علته بناً وثمن
کندولرینك عندنده امانت اولمغله ضمان شرع شریفك حکمنی تغییر اولمش
اولور (و) لاتصح (للشریك بدین مشترك) مطلقا ولو بارث لانه لو صح
الضمان مع الشرکة یصیر ضامنا لنفسه ولو صح فی حصة صاحبه یؤدی الی
قسمة الدین قبل قبضه وذا لایجوز نعم لو تبرع جاز کما لو کانا صفقتین شریك
ایچون دین مشترکه شریك آخرك کفالتی صحیحه اولمز شرکتی هرنقدر ارثله
اولورسه‌ده زیرا شرکنله برابر ضمان صحیح اولسه کندی نفسنه ضامن
اولق لازم کلور واکر شریکنك حصه‌سنده صحیح اولسون دیلسه قبل القبض دینی
تقسیمه مؤدی اولور بونلر ایسه جائز دکلدر اما بروجه تبرع شریکنك دیندن
حصه‌سنی تأدیه ایدرسه جائز اولور نتکم صفقه‌لر بشقه اولوب شریکلرك
هربرینك ثمندن حصه‌لری تفصیل ویا‌ن ویاخود بعت لفظی تکرار اولنورسه
هربرلرینك حصه‌لری ممتازه اولمغله شرکت اولمغین کفالتلری صحیحه اولور
(و) لاتصح الکفاله (بالعهدة) لاشتباه المراد بها (و) لا (بالخلاص)
ای تخلیص مبیع یستحق لعجزه عنه نعم لو ضمن تخلیصه ولو بشراء ان قدر
والا فبرد الثمن کان کالدرك عینی عهده‌یه کفالت صحیحه اولمز کندودن مرادنه
اولدیغی معلوم اولمغین زیرا عهده معانیء عدیده بیننده مشترکه‌در صك
قدیمه که مثلا بایعك یدنده بولنان ملکیت حجتی کبی سنده ونفس عقده
وحقوق عقده وضمان درکه وخیار شرطه اطلاق اولنور امدی حجت مشروحه
بایعك ملکی اولمغله انی مشتری‌یه تسلیمه کفالت صحیحه اولمز مقدوری اولمیان
شیئه کفیل اولمغین ومستحق چیقلان مبیعك تخلیصنه کفالت صحیحه اولمز کفیل
اندن عاجز اولمغین اما تخلیصنه ممکن اولورسه شراسند بوقسه ثمننك ردینه
کفیل اولسه ضمان درك کبی اولمغله مشروع اولور فائدة متی ادی بکفاله
فاسدة رجع کصحیحة جامع الفصولین ثم قال ونظیره لو کفل ببدل الکتابة
لم یصح فیرجع بما ادی اذا حسب انه مجبر علی ذلك لضمانه السابق واقره المصنف
فلیحفظ برکسه کفالت فاسده ایله برمقدار اقچه‌یی مکفول لهه قچانکه تأدیه
ایلسه کفالت صحیحه کبی وردیکی مبلغله مکفول عنهه رجوع ایدر کفالتك
فسادی مکفول عنهك جهالتیله ویاعهده‌یه ویا خلاصه کفالتله اولور بوندنصکره
جامع الفصولین صاحبی مسئلهء مشروحه‌نك نظیری برکسه‌نك بدل کتابته کفیل

اولسنك صحیح اولمسی کبیدر دیدی امدی کفالته بناً تأدیه‌سی اوزرینه
لازمه اولور ظنیله ادا ایلسه وبردیکی مبلغله مکفول لهه رجوع ایدر مصنفده
بونی اقرار ایلدی (ولو کفل بامره) ای بامر المطلوب بشرط قوله عنی او علی
انه علی وهو غیر صبی وعبد محجور بن ابن ملك (رجع) علیه (بما ادی) ان ادی
بما ضمن والا فبما ضمن وان ادی اردأ لملکه الدین بالاداء فکان کالطالب
وکما لوملکه بهبة او ارث عینی برکسه صبی ویا عبد محجور اولمیان مطلوبك
امریله کذا کفل عنی افلان ویا علی انه علی دیمك شرطیله کفیل اولورسه بس
ادا ایتدیکی مبلغله کندویه رجوع ایدر اکر ضامن اولدیغی نسنه‌یی تأدیه ایتمش
اولورسه واکر کفیل اولدیغی شیئك خلافنی ضامن اولوب مثلا جیده کفیل اولوب ردی
ادا ایدوب ویا عکسی صورتنده اولدیغی کبی اولورسه انجق ضامن اولدیغی
شیله رجوع ایدر هرنقدر ردی ادا ایتمش اولورسه‌ده انکله رجوع ایده‌من
ادا ایله اکا مالك اولمغله طالب کبی اولور هبه ایله ویا ارثله اکا مالك اولدیغی کبی
اولور امر حقیقی اولیوب حکمی دخی اولسه اولور مثلا بابا صغیر اوغلونك
عورتنك مهرینه کفیل اولوب و وفات ایتمکله ترکه‌سندن اخذ اولنسه ورثه صغیرك
حصه‌سنه رجوع ایدر ولایتك ثبوتنه بناً حکما صبینك امریله کفالت اولمغین
(وان بغیره لا یرجع) لتبرعه الا اذا اجاز فی المجلس فیرجع عمادیة وحیلة
الرجوع بلا امر ان یهبه الطالب الدین ویوکله بقبضه ولوالجیة واکر
مطلوبك امرینسز کفیل اولورسه تبرع ایتمش اولمغله رجوع ایده‌من الا مجلس
کفالتده اصیل اجازت ویررسه بس کفیل کندویه رجوع ایدر بلا امر کفالتده
رجوعك حیله‌سی طالبك دینی کندویه هبه ایدوب وکندوینی قبضنه وکیل
ایتمسیدر لکن اشبو حیله‌نك ثبوت وصحتی کفیلك دین مقداری مبلغی تأدیه
سنده اصیلك دینی اولدیغنه تعرض ایتمدیکنه نظرادر اما اصیلك دینی دیه‌رك
ادا ایتمش اولورسه اصیل دیندن بری اولمغله هبه وتوکیل مشروع اولمز
(ولا یطالب کفیل) اصیلا (بمال قبل ان یؤدی) الکفیل (عنه) لان تملکه
بالاداء نعم للکفیل اخذ رهن من الاصیل قبل ادائه خانیة کفیل طالبه
مالی ادا ایتمدین اصیلدن برشیء مطالبه ایده‌من زیرا کفیلك دینه تملکی انجق
آنی اصیله اداسیله‌در لکن قبل الاداء اصیلدن رهن اخذی مشروعدر اما وکیل بالشرا
قبل الاداء ثمن مبیعله موکله رجوع ایدر کندولری موکله نسبتله بایعله مشتری منزله‌سنده
اولمغله (فان لوزم) الکفیل (لازمه) ای لازم هو الاصیل ایضا حتی یخلصه
(واذا حبسه له حبسه) هذا اذا کفل بامره ولم یکن علی الکفیل للمطلوب دین
مثله والا فلا ملازمة ولا حبس سراج کفیله مکفول له ملازمت ایدرسه

کندوده آنك كبی اصیله ملازمت ایدر حتی کندوبی تخلیص ایده نه دك
واكر كندوبی حبس ایدرلرسه كندی ایچونده آنلری حبس واردرا كر اصیلك امریله
كفیل اولوب وكفیلك اوزرنده مكفول عنهك اول قدر حتی اولمزسه والا كفالت امریله اولمیوب
ویامطلوبك انك اوزرنده دینی اولوب ویادائن مكفول عنهك فروعی اولورسه
امدی حبس وملازمت اولمز ﴿وفی الاشباه اداء الكفیل یوجب برآئتهما للطالب
الااذا احاله الكفیل علی مدیونه وشرط برآئه نفسه فقط ﴾ دخی اشباهده مرسومدركه
كفیلك طالبه دینی اداسی كندی ایله اصیلك برآئتلرینی موجبدر الا كفیل
طالبی مدیونی ویاغیری بركمسه اوزرینه حواله ایدوب ومجرد كندی نفسنك برآئتنی
شرط ایدرسه بوصورتده فقط كفیل بری اولور طالبه محتال علیه له اصیلك
قنغیسندن دیلرسه طلب ایدر توی تحقق ایتدیكجه كفیلدن مطالبه ایده من ﴿(وبری
الكفیل (باداء الاصیل) اجماعا الا اذا برهن علی اداءه قبل الكفالة فیبرأ فقط
كالو حلف بحر ﴾ كفیل اصیلك اداسیله اجماعا دیندن ومطالبه دن بری اولور
كندونك اوزرنده دین اولمیوب مجرد اصیلده اولان دینی مطالبه اولمغله
اصیلك برائتی كندونك برآئتنی موجب اولور الا اصیل قبل الكفالة دینی اداسنده آیان بینه
ایدرسه فقط كندوسی بری اولور حلف ایتدیكی تقدیرجه اولدیغی كبی امدی
كفیل اقرارینه بناً بری اولمز لكن مكفول به دین واحد اولمغله كفیلك عدم
برائتی پك ظاهر دكلدر دیو قول مشر وحه سؤال ایراد اولنور واصیل
مدعی ایكن كندویه یمین ترتب ایتمز بس نیجه یمین ایدر ﴿(ولوابرأ) الطالب
(الاصیل اواخرعنه) ای اجله (بریٔ الكفیل) تبعا للاصیل الاكفیل النفس كامر
(وتأخر) الدین (عنه) تبعا للاصیل الااذاصالح المكاتب عن قتل العمد بمال
ثم كفله انسان ثم عجز المكاتب تأخرت مطالبة المصالح الی عتق الاصیل وله
مطالبة الكفیل الآن اشباه ﴾ طالب اصیلی ابرا ایدوب ویادینی تأخیر
وتأجیل ایدرسه كفیل اصیله تبعیتله كفالتدن بری اولور الا نفسه كفیل اولان
اصیلك ابراسیله بری اولمز نتكم ماله كفالت بحثندن مقدمجه فوائد اثناسنده بابرآء
الاصیل یبرأ الكفیل الاكفیل النفس قولنده مرور ایلدی واصیله تبعیتله كندودن دینده
تأخیر ایدر الا عبد مكاتب عمدا قتل ایتدیكی كمسه نك ولیسندن برمقدار ماله
صلح اولوب بعده بركمسه اكا كفیل اولوب صكره مكاتب كسبدن عاجز اولورسه
صلح اولان قان صاحبنك مطالبدسی تأخر ایدر حتی اصیلكه مكاتب عتق
اولنه دك ولیدم ایچون فی الحال كفیلدن مطالبه واردر ﴿(ولا ینعكس)
لعدم تبعیة الاصل للفرع نعم لوتكفل بالحال مؤجلا تأجل عنهما لان تأجیله
علی الكفیل تأجیل علیهما وفیه یشترط قبول الاصیل الابرآء والتأجیل لا الكفیل

الا اذا وهبه اوتصدق علیه درر ﴾ حكم مشروح منعكس اولمزكه كفیلك برائتی
اصیلك برآئتنی موجبه اولمیوب وكفیلدن تأخیر اصیلدن تأخیری ایجاب ایتمز
اصلك فرعه تبعیتی اولمغین طالب كفیلی ابرا ایتدكدنصكره اصیله
رجوع ایده من لكن بركمسه حالا پشین اولان دینه مؤجلا تكفل ایلسه
اصیل وكفیلك ایكیسندن یردن دین مؤجل اولور زیرا كفیله تأجیل ایكیسنده ده
تأجیلدر ومحررده مرسومدركه اصیلك ابرائی وتأجیلی قبولی شرط قلندی كفیلك
قبولی شرط دكلدر الا كفیله طالب دینی هبه ویاتصدق ایلرسه قبولندن لازمدر
زیرا هبه وتصدقك حكمی قبولدر دینی كندونك اوزرنده اولمیان آخر
كمسه یه هبه صحیحه اولور اگر آنی مدیوندن اخذوقبضه مسلط ایدرسه كفیلده
نوعا مسلط عد اولنور ﴿قلت وفی فتاوی ابن نجیم اجله علی الكفیل بتأجل علیهما
وعزاه للحاوی القدسی فلیحفظ ﴾ ابن نجیمك فتاواسنده ذكر اولندیكه مكفول له
حقنی كفیله تأجیل ایدرسه ایكیسنه بردن تأجیل اولور ابن نجیم بونی حاوی
القدسی یه نسبت ایلدی بودخی مستثنالردن اولمغله منافات مندفعه اولور ﴿وفی
القنیة طالب الدائن الكفیل فقال له اصبر حتی یجیٔ الاصیل فقال لا تعلق لی
علیه انما تعلقی علیك هل یبرأ اجاب نعم وقیل لا وهو المختار ﴾ قنیه ده مرسومدركه
دائن كفیلی مطالبه ایتمكله كندویه صبر ایله حتی اصیل كلسون دیدكده بنم
انك اوزرنده بر تعلقم یوقدر انجق تعلق ومطالبه م سنك اوزریكه در دیمكله اصیل
مطالبه دن بری اولمش اولورمی اولور دیو جواب بیوردیلر بعضیلر اولمز دیدیلر انجق
مختار اولان قولده بودر زیرا بوقدرجه قول ایله اصیلدن مطالبه باطله اولمز
بلكه مرامی تضییقدر دینیلور ﴿(واذاحل) الدین المؤجل (علی الكفیل بموته لا یحل
علی الاصیل) فلواداه ورثته لم یرجع لو الكفالة بامره الا الی اجله خلافا لزفر
(كالا یحل) المؤجل (علی الكفیل) اتفاقا (اذا حل علی الاصیل به) ای بموته
ولومانا خیر الطالب درر ﴾ كفیلك موتیله اوزرنده كی دین مؤجل حلول ایلسه
اصیل اوزرینه حلول ایلمز زیرا كفیلك موتیله غرمانك حقوقی تركه یه تعلق ایتمكله
تعجل ایدر اما مكفول عنه كه اصیلده حقوق ذمتنده اولان دین مؤجله تعلق
ایدر لمدی دینی كفیلك وارثی ویاكندوسی قبل مضی الاجل تأدیه ایلسه مادام
اجل حلول ایتمدكجه اصیله رجوع ایده مزلر اگر كفالت امریله اولدیسه امام
زفر رحمه الله تعالی ایچون اختلاف واردر صورت مشروحه ده اجلك عدم حلولی
اصیلك وفات ایتدیكنه نظرا كفیله دین مؤجلك اتفاقا عدم حلولی كبیدر
واگر ایكیسی بردن وفات ایتمش اولورلرسه طالب مخیر قیلنور ایكی تركه نك قنغیسندن
دیلرسه اندن اخذ ایدر حیاتلری صورتنده كبی ﴿(صالح احدهما رب المال

عن الف) الدين (على نصفه) مثلا (برأ الا) ان المسئلة مربعة فاذ اشرط برآئتهما او برآئة الاصيل اوسكت برأو (اذا شرط برآئة الكفيل وحده) كانت فسخا للكفالة لا اسقاطا لاصل الدين (فيبرأ هو) وحده عن خمسمائة (دون الاصيل) فتبقى عليه الالف فيرجع عليه الطالب بخمسمائة والكفيل بخمسمائة لو بامره ولو صالح على جنس آخر رجع بالالف كامر ✿ كفيل ايله اصيلك برى رب المالك بيك غروش دينندن مثلا نصفيكه بعضيسى اوزرينه صلح اولسه‌لر ايكيسيده برى اولورلر الا يالكز كفيلك برائتنى شرط ايدرسه مصالح عنه مقدارنده كفالتى فسخ اولور واصل دينك كليسنى اسقاط اولمغين فقط بش يوزدن كفيل برى اولوب اصيل برى اولمز امدى اصيلك اوزرنده بيك باقى قالمق ايله طالب كندويه بشيوز ايله امر يله اولديسه كفيلده بشيوز ايله رجوع ايدر مسئله مربعه‌در كه كندوده درت احتمال واردر برى متنده ذكر اولنانذر ديكرلريده ايكيسنك ويا مجرد اصيلك برائتلرينك شرط اولنوب وياخود اصيل مسكوت عنه قالمقدر مصالح اصيل ويا كفيل اولديغى اعتباريله مسئله مثمنه اولور واكر كفيل جنس آخردن برنسنه يه صلح اولسه مبادله اولمغله دينه مالك اولديغندن بيكله رجوع ايدر نتكم مرور ايلدى ✿ (صالح الكفيل الطالب على شئ ليبرئه عن الكفالة لم يصح) الصلح (ولا يجب المال على الكفيل) خانية وهو باطلاقه يعم الكفالة بالمال والنفس بحر ✿ كفيل طالبله كندو بى كفالتدن برى قلمق ايچون برنسنه اوزرينه صلح اولسه اشبو صلح صحيح اولمز كندويه مالى ادا واجب اولمز بو مقامده كفيل مطلق ذكر اولنمغله ماله ونفسه كفالته عام اولور ✿ (قال الطالب للكفيل برئت الى من المال) الذى كفلت به (رجع) الكفيل بالمال (على المطلوب اذا كانت) الكفالة (بامره) لاقراره بالقبض ومفاده برائة المطلوب للطالب لاقراره كالكفيل ✿ طالب كفيله كفيل اولديغك مالدن بكا منتهى اولەرق برى اولدك ديسه بس كفالت اصيلك امريله اولمش اولديسه كفيل ماله كندويه رجوع ايدر قبضى اقرارينه بناً زيرا الى انتهاء غايت ايچون اولمغله متكلم كه رب المال منتهى ومخاطب اولان كفيل مبتدا اولمغله كانه رب المال بكا دفع ايتدك ديمش اولدى و اشبو تعليلك مفادى كفيل مثللو قبضى كندودن اقرار ايتمكله مطلوبك طالبدن برائتيدر يعنى كفيل كبى اصيلدنده مطالبه ايده‌من دين واحد ايكى كره قبض اولنمامغين ✿ (وفى قوله) للكفيل (برئت) بلا الى (او ابرئتك لا) رجوع كقوله انت فى حل لانه ابراء لا اقرار بالقبض (خلافا لابى يوسف فى الاول) اى برئت فانه جعله كالاول اى الى قيل وهو قول الامام واختاره فى الهداية وهو اقرب الاحتمالين فكان اولى نهر معزيا للعناية و اجمعوا على انه

لوكتبه فى الصك كان اقرارا بالقبض عملا بالعرف ✿ حق صاحبنك كفيله الى ديمكسزين مجرد برئت ويا ابرئتك قولنده رجوع ايده‌من انت فى حل قولنده رجوع ايده‌مديكى كبى زيرا بو ابتداً ابرا و اسقاطدر قبضله اقرار دكلدر وابرائى كفيلك نفسنه نسبت ايتمكله بلا ايفاء اتفاقا كفيل اصيله رجوع ايده‌من بلكه طالب دينيله اصيله رجوع ايدر ابراسى انجق كفيلى مطالبه دن اولمغله بركسدنك بر آخر كسه‌يه سكا حلال اولسون ديمسى ائمهٔ اربعه نك اجماعيله ابرا وحقنى آندن اسقاطدر قبضله اقرار دكلدر اولكنده كه برئت قولنده امام ابى يوسف ايچون اختلاف واردر زيرا مشار اليه بونده اولكى مثللو قيدلديكد الى قبيلندن اولمغله قبضى اقرار اولديغندن رجوع ايدر ديدى عدم رجوع امام اعظم رحمه الله تعالى نك قوليدر هدايه‌ده آنى اختيار ايلدى امام ابى يوسف رحمه الله تعالى نك قولى اقرب الاحتمالیندر كه برى برائة استيفا و برى برائة اسقاطدر بناً عليه اولى اولدى وفقها اجماع ايتديلركه طالب برائة لفظنى برصكه كتب ايتسه كه فلان كسه‌نك كفيل اولديغى دراهمدن برى اولدى ديو بس بو مسئله خلافه راجعدر لكن عرفه بناً قبضى اقرار اولور زيرا عرفده ايفاسز كتابت اولمز ✿ (وهذا) كله (مع غيبة الطالب ومع حضرته يرجع اليه فى البيان) لمراده اتفاقا لانه المجمل ومثل الكفالة الحوالة ✿ اشبو سابق الذكر اوچ مسئله‌ده‌كى تفصيل طالبك غائب اولديغنه نظرا در اما حاضر وموجود اولورسه قبض ايدوب ويا ايتمديكنده مرادينى بياننده اتفاقا كندويه مراجعت اولنور برئت قولى مجمل بركلام اولمغله حواله دخى كفالت كبيدر امدى محال محتال عليهه برئت الى ديسه محتال عليه محيله رجوع ايدر ابرئتك ديسه رجوع ايده‌من ✿ (وبطل تعليق البرآئة من الكفالة بالشرط) الغير الملائم على ما اختاره فى الفتح والمعراج واقره المصنف هنا وفى المتفرقات لكن فى النهر ظاهر الزيلعى وغيره ترجيح الاطلاق قيد بكفالة المال لان فى كفالة النفس تفصيلا مذكورا فى الخانية ✿ ثمن مبيعدن ومهردن برآئت كبى صاحب فتحك ومعراجك اختيارات ديكى اوزره كفالتدن برآئتده شرط غير ملايمه تعليق باطل اولدى ومصنف مرجومده بو مقامده ومتفرقاتده مضمون مشروحى اقرار ايلدى لكن نهرده مرسومدركه زيلعينك وغيريلرينك ظاهر كلاملرى اطلاقى ترجيحدركه ملايم وغير ملايم شرط ابرائى تعليق مشروع دكلدر كفالت بو مقامده كفالت بالمال ايله قيدلندى زيرا كفالت بالنفس ايچون خانيه‌ده ذكر اولنان تفصيل واردر لكن كفالتك متنده مال ايله تقييدى بو قدر مكركه بحث وكلام كندوده اولمق ملابسه‌سيله اوله ✿ (لا يسترد اصيل ما ادى الى الكفيل) بامره ليدفعه الى الطالب

(وان لم يعطه طالبه) ولايعمل نهيه عن الاداء لوكفيلا بامره والاعمل لانه حينئذ
ملك الاسترداد بحرواقره المصنف لكنه قدم قبله مايخالفه فيحرر ❊ اصيل طالبه
ويرديو كفيل بالامره ادا ايتديكى مبلغى كيرو استرداد ايده من هرنقدر طالبه
تأديه ايتمش اولورسه ده اصيلك اداد ن نهينه عمل اولنمز اكر امريله كفيل
اولمش اولمزسه نهينه عمل اولنور زيرا بوتقديرجه ادا ايتديكى مبلغ ملكى اولمغله
آنى استرداده مالك اولور مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب مضمون
مشروحى اقرار ايلدى لكن بوندن مقدم بوكا مخالف كلامى تقديم ايلدى
ايمدى تحرير اولنور ❊ (وان ربح) الكفيل (به طاب له) لانه نماء ملكه حيث قبضه
على وجه الاقتضاء فلوعلى وجه الرسالة فلا لمحضه امانة خلافا للثانى ❊
واكر كفيل اصيلك كندويه ويرديو تأديه ايتديكى درهمله ربح ايدرسه
كندويه طيب اولور على وجه الاقتضاء قبض ايتديكنه نظرا كندونك
ملكنك نماسى اولمغله واكر على وجه الرساله قبض ايتمش اولورسه ربح مشروح
كندويه طيب اولمز محضا امانت اولمغين امام ثانيچون اختلاف واردر ❊ (وندب
رده) على الاصيل ان اقضى الدين بنفسه درر (فيما يتعين بالتعيين) كحنطة لافيما لايتعين
كنقود فلا يندب ولورده هل يطيب للاصيل الاشبه نعم ولوغنيا عناية ❊ واكر
اصيل دينى بنفسه كندوسى قضا ايدرسه بغداى كبى مايتعين بالتعيين قبيلندن
اولور شيلردن اولورسه كفيلك كندويه ربحى ردى مندوب اولدى واكردين
نقود كبى مالايتعين بالتعيين نوعندن اولورسه ربحى مندوب اولمز رد ايتديكى
صورتده ربح اصيله حلال وطيب اولور مى اشبه اولان اولدر هرنقدر غنى
اولورسه ده ❊ (امر) الاصيل (كفيله ببيع العينة) اى بيع العين بالربح نسيئة ليبيعها
المستقرض باقل ليقضى دينه اخترعه اكلة الربا وهو مكروه مذموم شرعا لمافيه
من الاعراض عن مبرة الاقراض (ففعل) الكفيل ذلك (فالمبيع للكفيل و) زيادة
(الربح عليه) لانه العاقد و (لا) شئ (على الامر) لانه اماضمان الخسران
او توكيل بمجهول وذلك باطل ❊ براصيل كفيلنه بيع عينه كه برعينى نسيئة ربحله
بيعله كه اشترا ايله امر ايليوب اول دخى ايشلسه اهدى مبيع كفيلك اولوب عاقد كندوسى
اولمغله زيادهٔ ربح كندويه لازم اولوب آمره برشى لازم اولمز زيرا آمر ككى
ياضمان خسران ويامجهوله توكيلدر بونلر ايسه باطللردر عينة عين مهمله نك كسريله
سلف معناسنه در بيع مشروحه عينه تسميه اولنديغى كندوده ديندن بيع عينه
ميل اولنمسنه مبنيدر بيع مرسومك صورتى بر كسه اون غروش دكر بر ثوبى آخر
كسه يه اون بش غروشه ربح ايله نسيئة بيع اول دخى كندويه كيرو اون
غروشه بيع ايدوب اول آنى ثمن مبيعدن اولان اون بش غروش دينك اونه تقاص

بشنى دخى تحمل ودين ايدنمكدر بعضا شراء ماباع باقل مما باع قبل نقد الثمن
فسادندن تحرير ايچون صورت مشروحه ده مشترى بر آخر كسه يه اولده
كيرو بايعه بيع ايدر ديو تصوير ايتديلر وبشقه صورتلر دخى واردر محلندن
تتبع اولنسون اصيلك كفيله امرى اول اشترا ايتديكى عينى مستقرضكه
كفيل دينى ادا ايچون نقصان بها ايله بيع ايتمك ايچوندر بونده قرضدن
حاصل اوله جق مبرات وثواب واحساندن اعراض اولمغله بو شرعا مذموم
ومكروه اولدى آكل ربا اولان شخص نابرخوردارلرك مخترعاتندن برشيدر
امام محمد عليه الرحمه اشبو بيع بنم قتمده طاغلر كبى مذمومدر بيوردیلر
وذمى حقنده بيع العينة والتلجئة بخنده حديث شريفده روايت اولندى
❊ (كفل) عن رجل (بماذاب له او بماقضى له عليه او بمالزمه له) عبارة الدرر
لزم بلا ضمير وفى الهداية وهذا ماض اريدبه المستقبل كقوله اطال الله بقائك
(فغاب الاصيل فبرهن المدعى) على الكفيل (ان له على الاصيل كذالم يقبل)
برهانه حتى يحضر الغائب فيقضى عليه فيلزمه تبعا للاصيل ❊ بركسه بركسه نك
بررجل اوزرينه ثابت وياحكم اولنان وياكندويه تأديه سى لازم كلان
نسنه سنه كفيل اولوب اصيل غائب اولمغله برشخص كفيل اوزرينه بنم اصيلده
شوقدر حقم واردر ديو دعوى واقامهٔ بينه ايتسه بينه سى مقبوله اولمز مادام
غائب حاضر اولوب اوزرينه قضا وحكم اولنمدقجه حكم اولنديغى تقديرجه
كندويه اداسى لازم اولور اصيله تبعيتله دررك عبارهسى بلا ضمير
لزم واقع اولمشدر بنه تقدير اولنور وهدايه ده اشبو ذاب قضى لزم صيغه لرى
ماضيلردر كندولريله مستقبل مراددر اطال الله بقائك وادام عزك تركيبلرنده
اولديغى مثلاو ديو مرسومدر بوكا نظرا كفيل مستقبلده قضا وحكم اولنه جق
حقه كفيل اولمش اولور بوايسه جائز دكلدر ❊ (وان برهن انله على زيد الغائب
كذا) من المال (وهو) اى الحاضر (كفيل قضى) بالمال (على الكفيل)
فقط (ولوزاد بامره قضى عليهما) فللكفيل الرجوع لان المكفول به هنا مال
مطلق فامكن اثباته بخلاف ما تقدم وهذه حيلة اثبات الدين على الغائب ❊
بركسه غائب اولان زيد اوزرنده شوقدر حقم واردر واشبو حاضر عمروده
كفيلدر ديو اقامهٔ بينه ايلسه مجرد كفيل اوزرينه مال ايله حكم اولنور واكر
مدعى مزبور دعواسنده زيدك امريله كفيل اولدى مضمونى زياده ايدرسه
ايكيسنك اوزرينه حكم اولنور امدى كفيل اصيله رجوع ايدر حتى مكفول عنه
حاضر اولدقده تكرار كندويه ده اقامهٔ بينه ايتمكه حاجت مس ايتمز زيرا بومقامده
مكفول به مال مطلقدر ومال دعواسيده مطلقه اولمغله دعوى صحيحه وبينه مقبوله

اولور بونده صحة دعوایه مبنی اولمغین اما متنك سابق الذكر كفل بما ذاب له آلخ مسئله سی
بونك خلافنه درکه انده مكفول به مال مقیددر یعنی بعد الكفالة كفیل اوزرینه ثابت
اولان مال دیمك مدعی نك دعواسی مطلقه اولمغله اكا تعرض اولنمغین دعواسی فساده
كتمكله مقبوله اولمدی اشبو مسئله ثانیه غائب اوزرینه دین اثباتنك حیله سیدر
بونده هرنقدر غائب اوزرینه قضا وار ایسه ده ضمنیدر چوق شی اولور كه ضمنا
ثابت اولور قصدا اولنمز مثلا برعبد حاضر بركسه نك اوزرینه دعوی ایتسه كه بنی
اشبو كسه سیدم غائب فلان كمسه دن اشترا وعتق ایلدی مزبور حاضر دخی
انلری انكار ایلسه كندوسی غائب طرفندن خصم اولمغله عبد شرا وعتق اثبات
ایتمكله غائب اوزرینه نافذ اولور حتی بعد الحضور غائب عبددن دعوی ایده مز
﴿ ولوخاف الطالب موت الشاهد يتواضع مع رجل ويدعى عليه مثل هذه
الكفالة فيقر الرجل بالكفالة وينكر الدين فيبرهن المدعى على الدين فيقضى به على
الكفيل والاصيل ثم يبرأ الكفيل فيبقى المال على الغائب وكذا الحوالة وتمامه
فى الفتح والبحر ﴾ طالبكه دائن غائب اوزرنده اولان حقنه شهادت ایدن شاهدلرك
موتندن خوف ایدرسه بر رجل ایله بروجه مواضعه توافق وتعاهد ایدركه
كندویه فلان كمسه دن ناشی بن كفیلم دیو اقرار ایده بس كندویه كفالت
دعواسنی ایتدكده اول كمسه كفالتی اقرار و دینی انكار ایتمكله مدعی دین
اوزره اثبات برهان ایتدكده كفیل واصیل اوزره دینله حكم اولنور بعده كفیلی
ابرا ایدوب مال غائب اوزره باقی قالور حواله دخی بنه بو بجه در اشبو بحثك
تمام وتفصیلی فتحده و بحرده در ﴿ (كفالته بالدرك تسليم) منه (لمبيع) كشفعة فلا
دعوى له (ككتب شهادته فى صك كتب فيه باع ملكه او باع بيعا نافذا باتا)
فذه تسليم ايضا كما لوشهد بالبيع عند الحاكم قضى بها اولا ﴾ برشخصك
دركى كه مستحق چیقلان مبیعك ثمننه كفالتی كندی طرفندن مبیعی تسلیم
وبایعك ملكی اولدیغنی اقرار وتصدیقدر حتی بوندنصكره اول دار بنمدر دیو
دعوی ایلسه دعواسی مسموعه اولمزز یرا كندونك كفالته اقدامی حین بیعده
انك بایعك ملكی اولدیغنی اقرار در امدی بوندنصكره انده دعواسی صحیحه اولمز
كفالت مشروحه شفعه یی تسلیم اولدیغی كبی امدی بوندنصكره شفعه واجاره
دعواسی مسموعه اولمز نتكم بیع سندنده فلان كمسه كندی ملكنی بیع ایتدی
ویاخود بیع نافذ باتله بیع ایتدی دیو كندی شهادتنی كتب واملاسی كبی
بو دخی مزبور دار كبی ملك بایعك اولدیغنی تسلیمدر نتكم حاكمك حضورنده بیعه
شهادت ایلسه شهادتیله حكم اولنسون ویا اولنمسون تسلیم واقرار اولدیغی
مثللو ﴿ (لا) يكون تسليما (كتب شهادته فى صك بيع مطلق) عما ذكر
(اوكتب شهادته على اقرار العاقدين) لانه مجرد اخبار فلا تناقض ولم يذكر

الختم لانه وقع اتفاقا باعتبار عادتهم ﴾ بركسه نك بیع حجتنه كندی شهادتنی
مار الذكر ملكیت ونافذ وبات اولمق قیدندن مطلق اوله رق كتبی آنی تسلیم
اولمز بلكه انده صكره ملكیت دعواسی مسموعه اولور زیرا بو صورتده ملكك
بایعك اولدیغنی اقراره دلالت ایدر برشی یوقدر و بعضا اولور كه بیع مالكك
غیریدن صادر اولور شهادتنی كتبی وقعه یی حفظ بعده اقامهٔ بینه یه سعی وانده
مصلحت ومنفعت فهم ایدرسه اجازت ایچون منتظر اولور ویاخود عاقدینك
اقرارلرینه شهادتنی كتب ایتسه بو دخی مبیعی تسلیم اولمز زیرا بو مجرد اخبار
اولمغله كندویه حكم ترتب ایتمكین كندوده تناقض اولمز كنز صاحبی
حافظ الدین مثللو مرحومك ختمی ذكر ایتدیكی ختم باعتبار العادة اتفاقی وقوع
بولدیغنه مبنیدر كنزك عباره سی وشهادته وختمه لادر یعنی لایكون تسليما دیمكدر
﴿ (قال) الكفيل (ضمنته لك الى شهر وقال الطالب) هو (حال فالقول للضامن)
لانه ينكر المطالبة ﴾ كفیل بن برماهه دك مؤجلا كفیل اولدم دیوب طالب بلكه
كفالتك حالا یعنی تأدیه یه در دیسه قول یمینیله ضامن ایچوندر حالا مطالبه یی
انكار ایتمكین ﴿ (وعكسه) اى الحكم المذكور (فى) قوله (لك على مائة
الى شهر) مثلا (اذا قال الآخر) وهو المقر له (حالة) لان المقر له ينكر الاجل ﴾
حكم مشروحك عكسیدر بركسه بوآخر كمسه یه سنك بنم اوزرمده مثلا
برماهه دك یوز غروشك واردر دیو اقرار ایدوب مقرله ده برماه وعد خلافدر
بنم حقم حالدر بوكون تأدیه سی لازمه دردیسه زیرا بونده مقرله اجلی انكار
ایتمكله قول كندونكدر ﴿ والحيلة لمن عليه دين مؤجل وخاف الكذب
اوحلوله باقراره ان يقول اهو حال اومؤجل فان قال حال انكره ولا حرج
عليه زيلعى ﴾ كندونك اوزرنده مؤجلا دین اولان كمسنه انكار ایتدیكی
قدیرجه كذبدن خوف واحتراز ایدوب اقرار ایتدیكنه نظرا دینك حلولیله
مؤاخذه دن خوف ایتسه كندویه حیلهٔ شرعیه وجای خلاص مدیونه اشبودین حالمیدر
ویامؤجلمیدر دیو استفسار ایتمكدر بس مدعی حالدر دیرسه انی انكار ایدر حلولی انكارنده
كندویه برحرج بوقدر صادقدر ﴿ (ولا يؤاخذ ضامن الدرك اذا استحق
المبيع قبل القضاء على البائع بالثمن) اذ بمجرد الاستحقاق لا ينتقض البيع على الظاهر
كافى ﴾ دركی ضامن اولان كسه یه مجرد مبیع مستحق چیقمغله بایعك اوزرینه
ثمنله حكم اولنمزدن مقدم مؤاخذه اولنمز زیرا مجرد استحقاقله قول ظاهر
اوزره بیع منتقض اولمز نتكم ماسبقده مرور ایلدی حتی مستحق قبل الفسخ
بیعه اجازت ویرسه جائز اولور مادام بایعه ثمنله حكم اولنمدقجه اصیله ثمنی
رد واجب اولمزكه كفیله ده واجب اوله ﴿ (وصح ضمان الخراج) اى الموظف

فی كل سنة وهو ما یجب علیه فی الذمة بقرینة قوله (والرهن به) اذ الرهن بخراج المقاسمة باطل نهر علی خلاف ما اطلقه فی البحر وتجویز الزیلعی الرهن فی كل ما یجوز به الكفالة بجامع التوثق منقوض بالدرك لجواز الكفالة به دون الرهن ﴾ خراج موظفكه هر سنه صاحب ارضك ذمتنده او زرینه واجب اولان مبلغه ضمان واكا رهن صحیح ومشروع اولدی عباد طرفندن مطالبه اولنان دین اولمغین سائر دیون كبی اولدی اما خراج مقاسمه كه حاصلاتندن جزء اولان نسبته یه ضمان ورهن باطلدر بحرك خراج موظفه ومقاسمه یه بروجه اطلاق بیاننك خلافی اوزره زیلعی نك توثق جامعیله كندوده كفالت جائزه اولان هر برشیده رهنی تجویزی ضمان دركله منقوضدر كندوده كفالت جائزه اولوب رهن اولمغین ﴾ (وكذا النوائب) ولو بغیر حق كجبایات زماننا فانها فی المطالبة كالدیون بل فوقها حتی لو اخذت من الاكار فله الرجوع علی مالك الارض وعلیه الفتوی صدر الشریعة واقره المصنف وابن الكمال وقیده شمس الائمة بما اذا امره به طائعا فلو مكرها فی الامر لم یعتبر امره بالرجوع ذكره الاكمل ﴾ دخی بونك بویله ضمان نوائبده صحیحدر هر نقدر زمانه مزده بولنان ظلمه نك اخذ ایتدیكی سالیانه لر مثللو بغیر حق اولورسه ده زیرا بونلر مطالبه ده دیون كبیدر بلكه انك فوقنده در حتی اراضی اوزرینه موضوعه اولان جبایات اكنجیدن اخذ اولنسه مفتی به اولان قول اوزره كندویه صاحب ارضه رجوع واردر مضمون مشروحی مصنف وابن كمال اقرار ایتدیلر شمس الائمه قول مذكوری كندویه رجوع شرطیله تأدیه سیله امر ایتدیكی نوائبی بالطوع الصاف امر یله تقیید ایلدی پس امری بروجه اكراه اولورسه رجوعله امرینه اعتبار اولنمز نوائب مصیبت معناسنه اولان نائبه نك جمعیدر اما اكنجی وكری نهر وتجهیز جیوش وفك اسیر امثالی بحق اولان نسنه لره كفالت صحیحدر مثلا بعض كسه لر بر نهرده شركت خاصه ایله مشترك اولمغله انلردن بری انك كری وتعمیرو بر مكدن اباوامتناع ایتسه امدی قاضی انك كری وعمارتیله حكم ایتمكله شریكلرندن بری امر قاضیله اكا بر مقدار غروش صرف وانفاق ایتمكله امتناع ایدن كسه نك حصه سی كندونك ذمتنده دین اولمغله اكا كفالت صحیحه اولور اصیله ضمانی لازم اولان نسنه یه كفیل اولمغین وبیت المالده مضایقه اولمجق تجهیز جیوش وفداء اسیر ایچون پادشاه اسلامیانه مسلمین اوزرینه بر مقدار نوائب ووظیفه وضعی جائز ومشروعدر ﴾ وقالوا من قام بتوزیعها بالعدل اجر وعلیه فلا یفسق حیث عدل وهو نادر ﴾ فقهای كرام نوائب سلطانیه ده بروجه عدالت توزیع وتقسیمنه مباشرت ایدن كسه

ماجوردر دیو تصریح بیوردیلر بنا برین بر منوال محرر توزیعه مخابرت ایدن كسه تفسیق اولنمز لكن بوده نادر ونایابدر ﴾ وفی وكالة البزازیة قال لرجل خلصنی من مصادرة الوالی اوقال الاسیر ذلك فخلصه رجع بلا شرط علی الصحیح قلت وهذا یقع فی دیارنا كثیرا وهو ان الصوباشی یمسك رجلا ویحبسه فیقول لآخر خلصنی فیخلصه بمبلغ فحینئذ یرجع بغیر شرط الرجوع بل بمجرد الامر فتدبر كذا بخط المصنف علی هامشها فلیحفظ ﴾ دخی بزازیه نك وكالتنده مسطوردر كه بر كسه بر آخر كسه یه والینك مصادره سندن بنی تخلیص ایله دیسه ویاخود آنی بر اسیر دیمكله اول كسه ده كندوبی تخلیص ایلسه قول صحیح اوزره بلا شرط الرجوع رجوع ایدر شارح علیه الرحمه دیر كه اشبو مسئله بزم دیارمزده چوق وقوع بولور كه مثلا صوباشی دیدكاری ضابط بر رجلی تهمت محلنده اخذ وكرفت ایتمكله بر كسه یه بنی بوندن خلاص ایله دیمكله اول كسه ده كندوبی بر مقدار مبلغله خلاص ایدر امدی مجرد امرینه بناً رجوع شرطسز كندویه مبلغ مشروحله رجوع ایدر بزازیه نك كنارنده مصنفك خطیله بویلجه مرسومدر پس كوزلجه حفظ وتدبر اولنسون

﴿ تنبیه لطیف ﴾

اصحاب حنفیه دن بعض علمای كرام بیوردیلر كه انسانه افضل اولان سالیانه توزیعنده قومشولرینی واهالی محله بی تسویه در شمس الائمه جواب مقامنده بیوردیلر كه بوسوزلرك بیوردقلری كز زمان اوائلده ایدی امور خیریه یه وجهاده اعانه اولمغین اما فی زماننا اكثر نوائب ظلمیه اولمغله بر كسه كندی نفسندن ظلمی دفعه قادر اولورسه حقنده خیردر كندوسی تسویه ایچون وره جك اولورسه دفع ظلمه مقتدر اولمیان عاجز فقرایه اعطا ایلسون ﴾ (والقسمة) ای النصیب من النائبة وقیل هی النائبة الموظفة وقیل غیر ذلك وایا ما كان فالكفالة بها صحیحة صدر الشریعة ﴾ دخی نائبه دن شخص معینه حصه مقسومه یه كفالت صحیحه اولور بعضیلر قسمتدن مراد مثلا بهر ماه شو قدر وظیفه اولان نائبه در دیدیلر وبعضیلر بونلرك غیری احتمال بیان ایتدیلر تعیینی اولورسه اولسون انلره كفالت صحیحه در ﴾ (قال) رجل (لآخر اسلك هذا الطریق فانه امن فسلك واخذ ماله لم یضمن ولو قال ان كان مخوفا واخذ مالك فانا ضامن) والمسئلة بحالها (ضمن) هذا وارد علی ما قدمه بقوله ولا تصح بجهالة المكفول عنه كما فی الشرنبلالیة والاصل ان المغرور انما یرجع علی الغار اذا حصل الغرور فی ضمن المعاوضة او ضمن الغار صفة السلامة للمغرور نصا درر

وتمامه فی الاشباه وص فی المرابحه ✻ بر رجل دیکر بر رجله سن اشبو طریقه سلوك
ایله امینلو وسلامت بر راهدر دیمکله اول دخی اکا متراهی اولوب وانده مالی اخذ
ونهب اولنسه اول کمسه ضامن اولمز اشبو مسئله یه مماثلدر شو طعامدن اکل ایله
مسموم دکلدر دیوب اکلیله وفات ایتمك واشبو عورت حره در دیمکله تزوج ایدوب
بعده مملوکه ظهور ایتمسی مسئله لری واکر اشبو طریق مخوف وخطرناك اولوب مالك
اخذ اولنورسه بن ضامنم دیوب مسئله بحالها درکه اول راهه متراهی اولوب
ومالی یغما اولنسه ضامن اولور اما اوغلوکی بر نجی حیوان اکل ایدوب ویا مالکی
اتلاف ایدرسه ضامنم دیسه بو کفالت صحیحه دکلدر زیرا ماسبقده مرور ایتدیکه
سبعه کفالت اولنمز وفعلی جبار وهدردر لکن اشبومتنك ولوقال ان کان مخوفا آلخ
مسئله سنه مار الذکر ولا تصح بجهالة المکفول عنه مضمونیله شارح علیه الرحمه
اعتراض ایدرکه بونده مکفول عنه مجهول اولمغله لانسلم ضمانك لازم اولدیغنی علامه
طحطاوی سندی ابطال ایله جواب ویروب اعتراض مشروحی دفع ایدرکه بونده
ضمانك صحتی کفالتك صحتندن ناشی دکلدرکه حتی مار الذکر منعله اشکال
وارد اوله بلکه بونده ضمان قائل مزبورك تغریرینه مبنیدر زیرا غرور رده رجوع
شرط اولنجق رجوعی ایجاب ایدر غرورده اصل اصیل وقاعده وتفصیل
بودرکه مغرور غاره رجوع ایدر اکر غرور عقد معاوضه ضمننده اولورسه مثلا
دکرمانجینك کلنه جیه بغدایکی سبدده وضع ایله دیمسیله اول دخی وضع ایتمکله
بغدای صویه کتسه بس طحان آنك صویه کیده جکنی بیلورسه ضامن اولور
عقد ضمننده غار اولمغله ویاخود متنده کی صورت مثللو غار صفة سلامتی
مغروره نصا که {اناضامن} قولی کبی صراحة ضامن اولمغله در بو بحثك تمام وتفصیلی
اشباهده دز ومرابحه ده مرور ایلدی ✻ فروع ضمان الغرور فی الحقیقة
هو ضمان الکفاله ✻ حقیقتده ضمان غرور ضمان کفالت کبیدر ضمان اتلاف کبی
دکلدر ✻ للکفیل منع الاصیل من السفر لو کفالته حاله لیخلصه منها باداء وابراء ✻
کفیلك کفالتی حاله اولوب مؤجله اولمزسه کندویی بادا ایله ویا ابرا ایله آندن
تخلیص ایچون اصیلی سفردن منع وکندویه ملازمت واردر طالب کندویه
هرنقدر ملازمت ایتمز ایسه ده ✻ وفی الکفیل بالنفس یرده الیه کما فی الصغری ای
لو بامره ✻ دخی منع مشروح کفیل بالمالده در کفیل بالنفسده کفالت اصیلك امریله
اولمش اولورسه کندویی طالبه رد ایدر امریله اولمزسه منع ایدهمز ✻ من قام
عن غیره بواجب بامره رجع بما دفع وان لم یشترطه کالامر بالانفاق علیه وبقضاء
دینه الا فی مسائل امره بتعویض عن هبته وباطعام عن کفارته وباداء عن زکاة ماله
وبان یهب فلانا عنی الفا ✻ برکمسه بر آخر کمسه نك اوزرینه اداسی واجب
اولان برشیئی کندونك امریله تأدیه ایلسه ادا ایتدیکی مبلغله کندویه رجوع

ایدر هرنقدر رجوعی شرط ایتمزسه ده دینك قضاسیله واوزرینه نفقه سی واجبه
اولان کمسه لره انفاقله امر ایدن کمسه کبی الا بعض مسائلده امره رجوعی
شرط ایتدکجه رجوع ایدهمز مثلا برکمسه بر رجله برنسنه هبه ایتدکده
موهوب له بر آخر شخصه کندونك مالندن واهبه برمقدار عوض تأدیه سیله امر
ایتمکله اول دخی مأمور یتنی برینه کتوروب کندی مالندن برمقدار عوض ادا ایلسه
جائز اولور وآمره رجوع ایدهمز مادام امر بنم اوزریمه رجوع ایتمك شرطیله
دیمدکجه وکفارت یمیندن ویا ظهارندن اطعامله ویا مالنك زکاتی مأمورك
مالندن ادا ایله وفلانه بنم طرفمدن اولمق اوزره بیك غروش هبه ایله امرلرده بویله در
رجوع شرطنسز رجوع ایدهمز ✻ فی کل موضع یملك المدفوع الیه المال المدفوع الیه
مقابلا علك مال فان المأمور یرجع بلا شرط والا فلا وتمامه فی وکالة السراج والکل من
الاشباه ✻ هر بر محلده که کندویه مال ویریلان شخص اول ماله دیکر ماله
مالکیت مقابلنده مالك اولورسه مأمور بلا شرط الرجوع رجوع ایدر مثلا
بایعك ثمنه مشتری نك مبیعه مالکیتی مقابلنده مالك اولدیغی مثللو امدی مشتری یه
برکمسه کندی طرفندن ثمنی دفعله امر ایلسه امری صحیح اولوز وثمنله آمره
رجوع ایدر غاصبك بر رجله غصب ایتدیکی نسنه نك بدلنه کندودن اوتوری
برشی اعطاسیله امر بده بنه بویله در مغصوب منه بدله مغصوب مقابله سنده
مالك اولمغین واکر منوال مشروح اوزره مالکیت مال مقابله سنده اولمزسه بلا
شرط الرجوع رجوع ایدهمز مثلا کندونك کفارتندن ناشی اطعامله
ویا کندی ایچون حجله امرده مدفوع الیهك طعامه ویا ماله مالکیتی مال
مقابله سنده اولمدیغی کبی امدی مأمور بالدفع انجق رجوع شرطیله رجوع
ایدر بو بحثك تمامی سراجك وکالتنده در وکلیسی اشباهدندر ✻ وفی الملتقط
الکفیل للمختلعة بمالها علی الزوج من الدین لا یبرأ بتجدد النکاح بینهما ✻
ملتقطده مرسومدرکه برکمسه برعورتك زوجی اوزرینه ثابت اولان دیننه کفیل
اولوب بعده اول عورت زوجندن برمال اوزرینه اختلاع ایلسه صکره میانه لرنده
نکاح تجدد ایتمکله کفیل مشروح کفالتندن بری اولمز ✻ ثوب غاب عن دلال
لاضمان علیه ✻ دلالك یدنده برثوب بلا تعد ولا تقصیر ضایع اولسه کندویه
ضمان لازم اولمز وکیل بالاجر اولمغله ✻ ولو غاب عن صاحب الحانوت وقد
ساوم واتفقا علی ثمن فعلیه قیمة الثوب ولو طاف به الدلال ثم وضعه فی حانوت
فهلك ضمن الدلال بالاتفاق ولاضمان علی صاحب الحانوت عند الامام لانه مودع
المودع ✻ واکر ثوب مشروحی ثمنی تعیین اولنوب سوم شرا اوزره صاحب
حانوت اخذ ایتدکدنصکره ضایع اولورسه دکان صاحبنك اوزرینه

قيمتی لازمه اولور اما قبل المسا ومه ضايع اولورسه امانت حكمنده اولور
واكر ثوبی برمقدار طواف ايتدكدنصكره بردكانه وضع ايتمكله آنده هلاك
اولورسه اتفاقا دلال ضامن اولور مالكك اكا اذنی اولمغين امام اعظم
رحمه الله تعالی قتنده دكان صاحبنه برشی لازم كلمز مودع المودع اولمغله
❊ دلال معروف فی يده ثوب تبين انه مسروق فقال رددت علی الذی اخذت
منه بریء ❊ دلاللقده معروف ومشهور اولان رجلك يدنده مسروقيتی
تبين ايدن بر ثوب بولنمغله كندودن مطالبه اولندقده اخذ
ايتديكم كسه يه رد وتسليم ايتدم ديسه مخاصمه دن بری اولور اما معروف
اولمیجق حيله اولمق احتمالندن بری اولمز ❊ ولو قال طالب غريمی فی مصر
كذا فاذا اخذت مالی فلك عشرة منه يجب اجر المثل لايزاد علی عشرة ملتقط ❊
بركسه برآخر كسه يه بنم فلان شهرده اولان غريمی مطالبه ايله اكر كندودن
حقمی اخذ ايدرسك اندن اون درهم سنكدر ديسه اول كسه يه اجر مثلی اخذ
واجب اولور لكن اجر مثل اوك اوزرينه ده زياده اولمز ❊ وافتيت بان ضمان
الدلال والسمسار الثمن للبائع باطل لانه وكيل بالاجر وذكروا ان الوكيل
لايصح ضمانه لانه يصير عاملا لنفسه فليحرر انتهی ❊ شارح رحمه الله تعالی ديركه
بن دلال ايله سمسارك مبيعك ثمنني بايعه ضمانلك بطلانيله افتا ايلدم اجرتله
وكيل اولدقلرينه بناءً وفقهای عظام ذكر وبيان بيوردیلركه وكيل كندی
نفسيچون عامل اولمغله ضمانی صحيح اولمز زيرا ولاية قبض وكيلدر ضامن
غير ايچون عمل ايدندر بس بو بابده تحرير اولنور ❊ فائدة ذكر الطرسوسی فی مؤلفه
ان مصادرة السلطان لارباب الاموال لاتجوز الالعمال بيت المال مستدلا
بان عمر رضی الله تعالی عنه صادر اباهريرة انتهی وذلك حين استعمله
علی البحرين ثم عزله واخذ منه اثنی عشر الفا ثم دعاه للعمل فابی رواه الحاكم
وغيره واراد بعمال بيت المال خدمته الذين يجبون امواله ومن ذلك كتبته
اذا توسعوا فی الاموال لان ذلك دليل علی خياناتهم ❊ فاضل طرسوسی مؤلفنده بيان
ايتديكه سلطان زمان نصره الله تعالی ايچون ارباب اموال اولان اغنيادن
اخذ اموال ايله مصادره جائز ومشروع دكلدر الا بيت المال اوزرينه مولی
اولوب اندن دولت وسروت پيدا ايدن كسه لردن مال اخذی مشروعدر
زيرا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه ابو هريره رضی الله تعالی عنه جنابلرينی
بحرين نام محلده بيت المالده استعمال ايدوب بعده عزل وكندولرندن اون بيك
درهم اخذيله كندولرينی مصادره ايتديلر صكره ينه امين بيت المال ايدوب
استعمال ايده جك اولدقده ابا وامتناع ايتدكده حضرت عمر رضی الله تعالی

عنه كندولرينه نه عجب امتناع ايديورسك حضرت يوسف عليه السلام سندن
خيرلو ايكن ﴿اجعلنی علی خزائن الارض﴾ بيوروب كندوزی طالب اولديلر
ديدی جوابلرنده ابو هريره رضی الله تعالی عنه بيورديلركه حضرت يوسف
عليه وعلی نبينا ازكی الصلوات وانما هانبی ابن نبی ابن نبی ابن نبيدر بن اميه اوغلويم
بغير علم بركلام تكلم ايدوب ويا بر فتوی ويروب تكدير اولنوب عرضم هتك
ومالم اخذ اولنمقدن خوف ايدرم اشبو حديثی محدثيندن حاكم وغيريلری
روايت بيورديلر عمال بيت المالدن مراد انی طوپليوب جمع ايدن خدمهء
دولتدر كاتبلری دخی عماللدن عد اولنور اكر رفاهيت وسروت ووسع حال پيدا
ايدرلرسه خيانتلرينه دليل وشاهد اولور ❊ ويلحق بهم كتبة الاوقاف ونظارها
اذا توسعوا وتعاطوا انواع اللهو وبناء الاماكن فللحاكم اخذ الاموال
منهم وعزلهم فان عرف خياناتهم فی وقف معين رد المال اليه والا وضعه
فی بيت المال نهر وبحر ❊ اوقاف كاتبلری وناظر ومتوليلری دخی عماله لاحق
اولورلر وسع حال پيدا ايدوب انواع لهو ولعب وسفاهته ميل ورغبت
ايدوب مصارف كليه يه محتاج ابنيه بنا واحداث ايدرلرسه حاكم ايچون كندولرك
ماللرينی يدلرندن اخذ وكندولرينی عزل واردر بس وقف معينده خيانتلری
تبين ايدوب معلوم اولورسه مال وقف جانبنه رد اولنور يوقسه بيت الماله
وضع اولنور لكن زمانه مز حكامنه اشبو فتوی ويرلمك مناسبدر زيرا نه اوقافه
ونه بيت الماله اصلا برينه رد ايتميوب بلكه كندولری من غير استحقاق اكل
وبلع ايدرلر ❊ وفی التلخيص لوكفل الحال مؤجلا تأخر عن الاصيل ولو قرضا
لان الدين واحد قلت وقدمنا انها حيلة تأجيل القرض ❊ وتلخيصده
مرسومدركه اداسنك وقتی حلول ايدن دينه بركسه مؤجلا كه وعديله كفيل
اولسه اصيلدن تأخير ايدر هر نقدر قرض اولورسه ده دين براولمغين شارح
رحمه الله تعالی ديركه ماسبقده بز تقديم وبيان ايتدككه صورت مشروحه
قرضی تأجيلك حيله سيدر وكفيلدن تأخير اصيلدن تأخيری ايجاب ايتمز
انجق بو مسئله ده ايدر ❊ وسيجیء ان للمديون السفر قبل حلول الدين وليس
للدائن منعه ولكن يسافر معه فاذا حل منعه ليوفيه ❊ وقريبا كلوركه دينك
وعدی حلول ايتمزدن مقدم مديونه سفر واردر داين كندويی سفردن
منع ايده مز نهايتی كندی ايله برابر مسافرت ايدوب وقتی حلول ايتدكده
حقنی ايفا ايچون كندويی سفردن منع ايدر وتسويف تأخيرندن خوف ايدرسه
كفيل اخذ ايدر ❊ واستحسن ابو يوسف اخذ كفيل شهر الامرأة طلبت
كفيلا بالنفقة لسفر الزوج وعليه الفتوی وقاس عليه فی المحيط بقية الديون

لکنه مع الفارق ❊ امام ابی یوسف همدانی علیه رحمة الصمدانی زوجی سفر
مراد ایدن عورت نفقه سنه کفیل طلب ایتدکده برماه کفیل اخذینی استحسان
واستصواب بیوردیلر وفتواده بوقولك اوزرینه‌در قیاس اولان نفقه دین صحیح
اولمغین کندویه کفالتك عدم صحتیدر ومحیطده سائر دیون مؤجله یی دخی بونك
اوزرینه قیاس ایلدی لکن قیاس مع الفارقدر دیون مرور وقتله وموتله ساقط اولمیان
نسنه اولمغله اقوی اولدیغندن نفقه کبی دکلدر لکن محیطك کلامنده ده ناسه
رفق واردر ❊ کما فی شرح الوهبانیة للشرنبلالی لکن فی المنظومة المحبیة ❊
محیطك قولی شرنبلالی‌نك وهبانیه شرحنده ذکر ایتدیکی کبیدر لکن
منظومهٔ محبیه‌ده مرسومدرکه ❊ لو قال مدیونی مراده السفر ❊ واجل
الدین علیه ما استقر ❊ وطلب التکفیل قالوا یلزم ❊ علیه اعطاء کفیل یعلم ❊
برکسه بنم مدیونم سفر مراد ایدیور واوزرنده بوقدر مؤجل ومستقر حقم واردر
کندودن برکفیل مطالبه ایده‌رم دیسه فقهای عظام معلوم ومعتمد کفیل اعطاسی
لازمدر دیدیلر لکن منتقاده مدیون دینینی تأخیر وتسویف ایدر مقوله
کسنه‌دن اولمزسه کفیل مطالبه ایده‌من دیو بونك خلافی مسطوردر
❊ لو حبس الکفیل قالوا اجازله ❊ اذا اراد حبس من قد کفله ❊ لانه قد کان ذا الاجله
❊ حبس فلیجازه بفعله ❊ برکفیل حبس اولندقده کندو یده کندویی کفیل ویرن
کسنه‌یی حبس جائز ومشروع اولور کندولری انك ایچون حبس اولنمغله انك
فعلیله اکا مجازاتی مناسبه اولدی بیت اولده جاز واراد فعللری حبس لفظنده
تنازع ایتدیلر امدی جازیه فاعل اوله‌رق رفعی ارادیه مفعول اوله‌رق نصبی
جائز اولور ❊ ثم الکفیل ان یمت قبل الاجل ❊ لاشك ان الدین فی ذا الحال حل
علیه فالوارث ان اداه لم ❊ یرجع به من قبل ما التأجیل تم ❊ دین مؤجله کفیل
اولان کسنه قبل حلول الاجل وفات ایدرسه اجل اوزرینه حلول ایدر
بوتقدیرجه وارث دینی ادا ایدرسه مدة اجل تمام اولمزدن مقدم اصیله رجوع
ایده‌من والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊(باب کفالة الرجلین)❊

اشبو باب مفردك بیانندن فارغ اولدقدنصکره مرکبك بیاننه شروع
بیاننده‌در یعنی برکسه‌نك کفالتی بیاندن فارغ اولندقده ایکی کسه‌نك برخصوصه
کفالتی حقنده اولان بابدر دیمك ❊ (دین علیهما لآخر) بان اشتریا منه عبدا
بمائة (وکفل کل عن صاحبه) بامره (جاز ولم یرجع علی شریکه الا بما اداه

زائدا علی النصف) لرجحان جهة الاصالة علی النیابة ولانه لو رجع بنصفه
لادی الی الدور در ❊ ایکی شخص برکسه‌دن مثلا بوزغروشه برعبد اشترا ایتمکله
هربری آخرك امریله بایعه کفیل اولمش اولسه‌لر اشبو کفالت جائز اولور وهربری
ویردیکی مبلغله شریکنه رجوع ایده‌من الا نصف اوزرینه زائد ادا ایتدیکیله
رجوع ایدر جهة اصالت نیابت اوزرینه راجح اولمغین زیرا اصالة ادا اولنان دین
نیابت اولان مطالبه‌در واداایدن ویردیکنك نصفیله رجوع ایدرسه دوره
مؤدی اوا ور ❊ (وان کفلا عن رجل بشیء بالتعاقب) بان کان علی رجل
دین فکفل عنه رجلان کل واحد منهما بجمیعه منفردا (ثم کفل کل) من الکفیلین
(عن صاحبه) بامره بالجمیع وبهذه القیود خالفت الاولی (فما اداه) احدهما
(رجع بنصفه علی شریکه) لکون الکل کفالة هنا (او) یرجع ان شاء
(بالکل علی الاصیل) لکونه کفل بالکل بامره ❊ ایکی کسه‌نك هربری بر رجلك
دیننك جمله‌سنه متعاقبا کفیل اولوب بعده هربری دیکرینك امریله بر برلرینه
کفیل اولسه‌لر بری ویردیکنك نصفیله شریکنه رجوع ایدر بوقاعده کلیسی
برکفالت اولمغین شایعا واقع اولدی اما مسئلهٔ اولی بونك خلافنه اولدیکندنده
اصالة کفالت اوزرینه ترجیح ایلدی صکره کندولریده اصیله رجوع ایدرلر دینی
امریله تأدیه ایتدکلرینه بناءً نهایتی بری بنفسه ودیکری نائبیله ادا ایتمش
وادیلر واکر دیلرسه ادا ایدن کلیسیله اصیله رجوع ایدر امریله کلیسنه کفیل
اولدیغی ایچون واشبو قیود ثلثه که بالتعاقب وبالجمیع وبجمیعه در بونلر ایله
بو مسئله ماقبلنده‌کی مسئله‌یه مغایر اولدی زیرا متعاقبا کفیل اولمسه‌لرده بلکه
ایکیسی بردن دیننك طوپونه کفیل اولوب بعده هربری آخرینه کفیل اولسه‌لر
مسئلهٔ اولی کبی اولور زیرا دین ایکیسنه منقسم اولمغله اصیلدن جمیعنه کفیل اولنمدی
وهربری دیننك طوپونه کفیل اولمیوب نصفنه کفیل اولوب بعده احدهما آخره کفیل اولسه‌لر
ینه مسئلهٔ اولی کبی اولور بوده بجمیعه قیدینك محترزیدر وهربری دیننك کلیسنه
متعاقبا کفیل اولدقدنصکره احدهما آخره نصفنه کفیل اولسه ینه مسئلهٔ
اولی کبی اولور بوده بالجمیع قیدیله خارج قالدی ❊ (وان ابرأ الطالب احدهما
اخذ) الطالب الکفیل (الاخر بکله) بحکم کفالته ❊ واکر صورت مشروحه‌ده
طالب کفیلك برینك ذمتنی مطالبه‌دن ابرا ایدرسه دیننك کلیسیله کفیل آخری
مؤاخذه ایدر کفالتنه بناءً ❊ (ولو افترق المفاوضان) وعلیهما دین (اخذ
الغریم ایا) شاء (منهما بکل الدین) لتضمنها الکفالة کمامر (ولا رجوع) علی
صاحبه (حتی یؤدی اکثر من النصف) لمامر ❊ شرکة مفاوضه که وکالت وکفالتی
متضمن اولوب مالده مساوی اولان شریکلر اوزرلرنده برمقدار دین اوله‌رق
مفترق اولسه‌لر غریم دیننك کلیسنی شریکلرك قنغیسندن دیلرسه اخذ ایدر کفالتی

متضمن اولمغین تنکم شرکتده مرور ایلدی ونصفندن اکثری ادا ایتمدکجه
صاحبنه رجوع ایده مز ماسبقده مرور ایدن مسئله اولی ده که نصفده اصیل
نصف آخرده کفیل اولمق تعلیلنه بناً ❊ (کاتب عبدیه کتابة واحدة وکفل کل
من العبدین (عن صاحبه صح) استحسانا (و) حینئذ فا (ادی احدهما
رجع) علی صاحبه (بنصفه) لاستوائهما ❊ برکسه ایکی رأس عبدلرنی
کتابة واحده ایله کتابته کسوب وعبدک هر بری دیکرینه کفیل اولسه اشبو
کفالت استحسانا صحیحه اولور قیاس اولان عدم صحتیدر زیرا بونده مکاتبک
کفالتی وبدل کتابته کفالت واردر حالبوکه بونلرک هر بری علی حدة باطلدر
زیرا کفالت تبرعدر مکاتب ایسه اکا مالک اولهمز وکفالت انجق دین صحیحه
اولور بدل کتابت دین صحیح دکلدر امدی هر بری ویردیکنک نصفیله صاحبنه
رجوع ایدر ایکیسیده بدل کتابتده برابر اولمغله ❊ (ولو اعتق) المولی (احدهما)
والمسئله بحالها (صح واخذ الاشاء منهما بحصة من لم یعتقه) المعتق
بالکفاله والاخر بالاصاله (فان اخذ المعتق رجع علی صاحبه) لکفالته (وان
اخذ الاخر لا) لاصالته ❊ مارالذکر ایکی عبدنی بردن کتابته قطع ایدن مولی
صورت مشروحهده عبدلرک برینی عتق ایلسه صحیح اولور عتق ایتمدیکی
عبدک بدل کتابتدن حصه سنی عبدلرک قنغیسندن دیلرسه اخذ ایدر معتقدن
کفالتیله دیکرندن اصالة اخذ ایدر بس معتق مؤاخذه ایدرسه کفالتنه مبنی رفیقنه
رجوع ایدر واکر عتق اولنمیانی مؤاخذه ایدرسه اصالتنه بناً رجوع ایدهمز
❊ (واذا کفل) شخص (عن عبد مالا) موصوفا بکونه (لم یظهر فی حق مولاه)
بل فی حقه بعد عتقه (کمال لزمه باقرار او استقراض او استهلاک ودیعة فهو)
ای المال المذکور (حال وان لم یسمه) ای الحلول لحلوله علی العبد وعدم مطالبته
لعسرته والکفیل غیر معسر ویرجع بعد عتقه لو بامره ولو کفل مؤجلا تأجل
کامر ❊ برکسه برعبده مولاسنک حقنده اولمیوب بلکه بعدالعتق کندونک حقنده
ظاهر اوله جق مثلا کندویه اقراری ویا استقراضی ویا ودیعه یی استهلاکی
سببیله لازم اولان مال کبی برماله کفیل اولسه مال کندویه حال اولهرق
لازم اولور هرنقدر حلولی ذکر وتسمیه اولنمز ایسه ده زیرا عبده لزومی بشین
اولمق اوزره در مطالبه اولنمدیغی العبد ومافی یده لمولاه اولمغله عسرتنه بنادر
کفیل ایچون اداده عسرت یوقدر کفالت عبدک امریله اولدیسه بعدالعتق
کندویه رجوع ایدر واکر کفالت مؤجلا اولورسه مالده تأجل ایدر دین مؤجلی
التزام ایدنمش اولمغله ❊ (ادعی) شخص (رقبة عبد فکفل به رجل فمات)
العبد (المکفول) قبل تسلیمه (فبرهن المدعی انه) کان (له ضمن) الکفیل (قیمته)

لجوازها بالاعیان المضمونة کامر ❊ برشخص برعبدک رقبه سنی دعوی ایتمکله
بررجل اکا کفیل اولدقدنصکره قبل التسلیم عبد وفات ایتمکله مدعی اثبات بینه
ایتسه که اول عبد مکفول کندونک مالیدر امدی کفیل قیمتنی ضامن اولور اعیان
مضمونهنک بالذات کندوسنه کفالت جائزه اولمغین تنکم ماسبقده مرور ایلدی
❊ (ولو ادعی علی عبد مالا فکفل بنفسه) ای نفس العبد (رجل فمات العبد بریء
الکفیل) کامر فی الحر ❊ برکسه برعبد اوزرینه برمقدار مال معین ادعا ایدوب مثلا
بندن شو قدر نسنه غصب ویا استهلاک ایلدی دیمکله برکسه کندونک نفسنه
کفیل اولدقدنصکره عبد فوت اولسه کفیل بری اولور تنکم حره کفالتده
مرور ایتدیکه مکفول بهک موتیله کفالت باطله اولور بعدالموت تسلیمی متعذر
اولمغله بس عبدده حرکبیدر ❊ (ولو کفل عبد غیر مدیون مستغرق عن سیده
بامره جاز) لان الحق له فاذا اعتق فاداه (او کفل سیده عنه) بامره (فاداه) و او (بعد
عتقه لم یرجع واحد منهما علی الاخر) لانعقادها غیر موجبة للرجوع لان کلا منهما
لایستوجب دینا علی الاخر فلا تنقلب موجبة له بعد ذلک ❊ دینی رقبه سنی مستغرق
اولمیان عبد سیدنک امریله کندی ایچون ویا سیدی کندودن ناشی امریله کفیل
اولسهلر جائز اولور عبدک مالنده مولانک حقی اولمغین امدی عبد عتق
اولندقدنصکره کفیل اولدیغی مبلغی کندوسی تأدیه ایلسه ویاخود سیدی
عبدندن ناشی کفیل اولدیغی مبلغی عتقندنصکره دخی اولسه ده ادا ایلسهلر
هر بررلری دیکرلری اوزرینه رجوع ایدهمز اصل کفالتلری رجوعی موجب
اولمیهرق منعقده اولمغین زیرا مز بورانک هر بررلری آخرلری اوزرینه ذاتنده
دینی استیجاب والزام ایدهمزلر امدی کفالتلری رجوعی غیر موجبه اولهرق
منعقده اولدقدنصکره موجبه اولمقلغه منقلبه اولمز ❊ (کما لو کفل رجل عن رجل
بغیر امره فبلغه فاجاز) الکفاله (لم تکن الکفاله موجبة للرجوع) لما قلنا ❊
تنکم برکسه برآخر کسهدن ناشی امرنسز کفیل اولوب کندویه خبر بالغ اولدقده
اذن واجازت ویرسه کفالت مشروحه رجوعی موجبه اولمدیغی مثللو زیرا دیدیکمز
کبی رجوعی موجبه اولمیهرق منعقده در ❊ (و) قالوا (فائدة کفالة المولی عن عبده
وجوب مطالبته بایفاء الدین من سائر امواله وفائدة کفالة العبد عن مولاه تعلقه)
ای الدین (برقبته) وهذا لم یثبته المصنف متنا فی شرحه والله تعالی اعلم بالصواب ❊
فقهای ذیشان مولانک عبدینک دینینه کفالتنک فائده سی دینی سائر اموالندن ایفا
ایله مطالبهنک وجوبیدر عبدک مولایه کفالتنک فائده سی دینک رقبه سنه واکسابی
وار ایسه اکا تعلیقدر دیدیلر واشبو وفائدة کفالة المولی قولنی مصنف والاجناب
متن اولهرق کندی شرحنده اثبات وبیان ایتمدی والله تعالی اعلم

واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب الحواله ﴾

حوالهنك كفالته مناسبتی هربرلرنده التزامك وجوديدر ﴿ (هی) لغة النقل وشرعا (نقل الدين من ذمة المحيل الی ذمة المحتال عليه) وهل توجب البرآئة من الدين المصحح نعم قهح ﴾ حواله لغتده وشرعده دينی محيلك ذمتندن محتال عليهك ذمتنه نقلدر امدی محال عليه دينی محيله ادا ايتسه محتال كندويه تضمين ايتدير محتالك حقنی تعلق ايتديكی نسنه‌يی استهلاك ايتديكنه بناءً مثلا رهنی بركسه استهلاك ايلسه مرتهنه ضامن اولديغی مثللو زيرا رهنه مرتهن احقدر حواله محيلك دينندن برائتنی ايجاب ايدرمی قول مصححه نظرا ايدر ﴿ (المديون محيل والدائن محتال ومحتال له ومحال ومحال له) ويزاد خامس وهو حويل قهح ﴾ اصطلاح فقهاده مديونه محيل داينه محتال ومحتال له ومحال ومحال له اطلاق اولنور وخامسده زياده اولنور كه حويلدر اشبو حوالهنك جوازينه دليل رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلمك { مطل الغنی ظلم واذا احيل احدكم علی مليئ فليحتل } حديث شريفيدر رواه احمد وابن ابی شيبة يعنی اغنيادن وسع حالی اولان كسه‌نك دينی تأديه‌يی تأخير ظلمدر وسز لردن بريكز بررفاه حالی اولان كسه‌يه حواله اولنورسه اول حواله‌يی قبول ايتسون فقهادن كمال بركمال ديركه حق وظاهر اولان اشبو حديث شريفده‌كی امر اباحه ايچوندر وشرعا دينی ويا مطالبه‌يی نقلك مشروعيتنه دليلدر ﴿ (ومن يقبلها محتال عليه ومحال عليه) فالفرق بالصلة وقد تحذف من الاول (والمال محال به) ﴾ حواله‌يی قبول ايدن كسه محتال عليه ومحال عليه مال محال بهدر امدی فرق صله‌لری اولان اولكنده لامله ايكنجيده علی ايله اولور وبعضا اولوركه اولكندن لام حذف اولنور بلكه انده له كلمه‌سی لغو اولور اسم فاعل اولان محتالده له صله‌سنه حاجت مس ايتمكين ﴿ تنبيه ﴾ حوالهنك ركنی ايجابله قبولدر محيلدن ايجاب محتال عليهله محالدن قبولدر امدی ايجاب محيلك طالبه‌سنی فلان كسه‌يه شوقدر غروشه حواله ايتدم ديوب قبولده محتال عليهله محتالك هر برلرينك راضی اولدم وقبول ايتدم ديمه‌لريله اولور محيلده عقل وبلوغ نفاذينك شرطيدر امدی صبی عاقلك حواله‌سی ولیسنك اجازتنه توقف ايدرك منعقده اولور صحتنه حريتده شرط دكلدر عبددن حواله صحيحه اولور مأذون اولسون ويا محجور اولسون شوقدر واردركه مأذن اولورسه

محال عليه كندويه فی الحال رجوع ايدر يوقسه بعد العتق رجوع ايدر وصحتده شرط دكلدر مريضدن دخی صحيحه اولور محيلك رضاسی شرطدر كرها اولورسه جائزه اولمز محتالده دخی عقل وبلوغ شرطدر امدی ماسبقده مرور ايتديكی مثللو صبينك احتيالی ولیسنك اذن واجازتنه موقوف اولهرق منعقده اولور اكر ايكنجيكيه محتال عليه اولكيكه محيلدن ملی وغنی اولورسه ورضاسيده لازمدر كرها اولمز ومجلسده حضوری لازمدر غائب ايكن اولمز حتی صكره خبر كندويه بالغ اولمغله اجازت ويرسه منعقده اولمز محال عليهده دخی عقل وبلوغ شرطدر امدی محيلك كرك امريله وكرك امر نسز صبينك حواله‌يی قبولی مشروع اولماز وضرر محض اولمغله صكره ولينك قبوليله دخی صحيحه اولمز ورضاسندن ومجلسده حضورندن لازمدر كرها اولورسه اولمز بو انعقادينك شرطيدر ومحتال بهك دين لازم معلوم اولمسی دخی لازمدر بس بدل كتابته حواله صحيحه اولمز كفالت صحيحه اولميان شيئه حواله‌ده صحيحه اولمز بو بحثك تمام وتفصيلی بحرده وهنديه‌ده مسطوردر ﴿ (و) الحوالة (شرط لصحتها رضی الكل بلا خلاف الا فی الاول) وهو المحيل فلا يشترط علی المختار شرنبلالية عن المواهب بل قال ابن الكمال انما شرطه القدوری للرجوع عليه فلا اختلاف فی الرواية ﴾ حوالهنك صحتيچون بلا خلاف مز بورلرك كليسنك رضالری شرط قلندی الا اولكيكه محيلده قول مختار اوزره رضاسی شرط دكلدر زيرا محال عليهك دينی التزامی كندی حقنده برتصرفدر محيله انده برضرر يوقدر بلكه نفع واردر انجق امريله اولديسه رجوع ايدر ابن كمال امام قدورينك محيلك رضاسنی شرط قلديغی انجق كندويه رجوعك صحتی ايچوندر ديدی امدی محيلك رضاسنك لازم اولوب ويا اولمسنده روايتده اختلاف يوقدر امدی رضاسی شرطدر دينلرك قولی محتال عليه محيله انجق حوالهنك كندونك رضاسيله اولديغی صورتده رجوع ايدر ديمه‌يه حمل اولنور شرط دكلدر دينلرك قولی ذاتنده صحتنك شرطی دكلدر ديمه‌يه محمولدر ﴿ لكن استظهر الاكمل ان ابتدائها ان من المحيل شرط ضرورة والالا واراد بالرضی القبول فان قبولهما فی مجلس الايجاب شرط الانعقاد بحر عن البدائع لكن فی الدرر وغيرها الشرط قبول المحتال اونائبه ورضی الباقيين لاحضورهما واقره المصنف ﴾ لكن اكمل عنايه‌ده اظهار ايدوب ديديكه ظاهر اولان اكر حوالهنك ابتداسی محيلدن اولديسه بالبداهه كندونك رضاسی شرطدر كندی اراده ورضاسيله ايجاب ايتمش اولور حضرت قدورينك روايتنك محمليده بودر واكر ابتدا ايجاب محيل طرفندن اولمزسه كندونك رضاسی شرط اولمز ورضادن مراد قبولدر ديدی زيرا مجلس ايجابده حواله‌يی قبولی انعقادينك شرطيدر لكن درر‌ده وساترخانيه وبزازيه امثالی كتب معتبرانده شرط محتالك

ويانائبنك وباقيلرينك رضالريدر حضورلرى دكلدر ديو مسطوردر ومصنفده بونى
اقرار ايلدى ﴿فرع﴾ بزازيه‌ده مذكوردركه بركسه حواله‌يى قبول ايتسه كه هرنه زمانكه
ديلرسه محيله رجوع ايده جائز اولور وقتيبسندن ديلرسه اكا رجوع ايدر زيرا
بومعناده كفالتدر ﴿(وتصح فى الدين) المعلوم (لافى العين) زاد فى الجوهرة
ولافى الحقوق انتهى وبه عرف ان حوالة الغازى بحقه من غنيمة محرزة لاتصح
وكذا حوالة المستحق بمعلومه فى الوقف على الناظر نهر ثم قال بعد ورقتين وهذا
فى الحوالة المطلقة ظاهر واما المقيدة ففى البحر ان مال الوقف فى يد الناظر ينبغى
ان تصح كالاحالة على المودع والالالانها مطالبة انتهى ومقتضاه صحتها بحق
الغنيمة وعندى فيه تردد ﴾ حواله دين معلومده كه محتالك محيل اوزرينه اولان
حقنده صحيحه اولور معلوم اولميان ماله كه سنك فلان كسه‌نك اوزرنده ثابت اوله‌جق
حقيكه بن حواله‌يى قبول ايتدم ديسه اشبو حواله صحيحه اولمز مال مجهول
اولمغله محتال عليهده دينك ثبوتى شرط دكلدر عينده حواله صحيحه اولمز عين ذمتده
ثابت اولمغين انى برذمتدن برذمته نقل صحيح اولمز لكن بو حواله مطلقه‌ده كه محال عليه
اوزرينه ثابت اولان دين ويا يدنده‌كى غصب وياوديعه امثالى شيله موجود اولان
عينه حواله اولميوب همان على الاطلاق حواله‌ده اولور اماقيود مشروحه‌نك
بريله مقيد اولورسه حواله مقيده اولور امدى كندوده عينه حواله مشروع
اولور صاحب جوهره شفعه مثللو حقوقده دخى حواله‌نك عدم مشروعيتنى
زياده ايلدى مثلا مشترى اوزرينه ثابت اولان حق شفعه‌يى بركسه‌يه حواله كبى
شارح رحمه الله تعالى حقوقه غازى ايله وقفه مستحقك حقلريله تمثيله اشارت
ايليوب بيورديلركه اشبو جوهره‌نك كلاميله معلوم وظاهر اولديكه غازى‌نك غنيمت
محرزه‌دن حقنى حواله‌سى ووقفدن ارباب استحقاقك حصه‌سنى ناظره حواله‌سى صحيحه
اما مال غنيمت محرز ومحفوظ اولوب بعده غازى وفات ايدرسه ورثه اندن غازى‌نك
حصه‌سنى اخذ ايدرلر واكر حرز وحفظ اولنمش اولورسه اول مال متوهم
برنسنه اولمغله نه ورثه اندن برشى مطالبه ايده بيلور ونه‌ده حواله‌سى مشروعه
اولوربوندن ايكى ورقه صكره صاحب جوهره بيان بيورديكه اشبو معلوم
وقف كبى حقوق مقوله‌سى شيلرده حواله‌نك عدم صحتى حواله مطلقه‌ده
ظاهر ونمايان‌در زيرا فقهانك تصريحلرى حواله‌نك نقله مبنى اولديغنه بنا
ديونه اختصاصيدر اما حواله مقيده‌ده صاحب بحرك بياننه نظرا اكرمال متولى‌نك
يدنده موجود اولورسه لايق اولان حواله‌نك صحتيدر مودع اوزرينه حواله‌نك
صحيحه اولديغى كبى ايكيسيده امين اولوب اوزرلرنده دين اولممق ملابسه‌سيله
واكر مال وقف ناظرك يدنده موجود اولمزسه حواله جائز
اولمز زيرا حواله‌ده مطالبه ثابتدر حالبوكه ناظرك يدنده مال وقف موجود

اولمجق كندودن مطالبه مشروعه اولمز صاحب بحرك اشبو بحثك مقتضاسى
مال غنيمتده‌ده مال وقف كبى محرزه اولديغنه نظرا حواله‌نك صحتيدر زيرا امامده
ناظر وقف كبى اوزرنده دين اولميان اميندر شارح رحمه الله تعالى ديركه مال
غنيمتده حواله‌نك صحتنده وعدم صحتنده بنم عندمده تردد واردر لكن معتمد فقهانك
محرز اولان مال غنيمتدن غازى‌نك ورثه‌سى ميراث اخذ ايدر ديو تصريحلرى
صحتنى تأييد ايدر ﴿(وبرئ المحيل من الدين) والمطالبة جميعا (بالقبول)
من المحتال للحوالة (ولايرجع المحتال على المحيل الابالتوى) بالقصر ويمد هلاك
المال لان براءته مقيدة بسلامة حقه وقيده فى البحر بان لايكون المحيل هو المحتال
عليه ثانيا ﴾ محيل محتالك ومحتال عليهك حواله‌يى قبوليله دين‌دن ومطالبه‌دن
جميعا برى وخلاص اولور لكن شوقدر واردركه براءتى موقته ايله كه توى تحقق
ايتمديكى وقتده برى اولور ديمك محيلك براءتنك فائده‌سى محيل وفات ايدرسه
محتال دينى تركه‌سندن اخذ ايدەمز شوقدر واردركه ورثه‌دن وياغرمادن
بركفيل اخذ ايدر حقنك هلاك وضياعى خوفندن امدى محتال محيله حواله باقيه
اولديغى حالده رجوع ايدەمز الاقصر ايله حصى وزننده توى كه مالك هلاكيله
رجوع ايدر مدده اولنور فعلى واوك كسريله توى درتعديه‌سى همزه ايله
اولور زيرا محيلك دينين براءتى برآنه استيفا ونقلدر برآنه اسقاط دكلدر قچانكه استيفا
متعذر اولورسه رجوعى واجب اولور وبونى تأييد ايدر برحديث شريف حضرت
عثمان رضى الله تعالى عنهدن موقوفا ومرفوعا مرويدركه محتال عليه مفلسا وفات
ايتسه دين محيلك ذمته عودت ايدر وحواله باقيه قالميوب محيل ايله محتال
فسخلريله منتقضه اولديغى تقديرجه محتال محيله حقيله رجوع ايدوب محتال
عليهده برى اولور صاحب بحر توابى محيلك ثانيا محتال عليه اولممسيله قيدلدى
مثلا بركسه كندونك اوزرنده دينى اولان بركسه‌يى برآخر كسه‌يه حواله ايدوب
بعده محتال عليهده انى اصل دين كندونك اوزرنده اولان محيله حواله ايلسه
مقدمكى محتال عليه برى اولور امدى حالا محتال عليه اولان محيل اولده
مال هلاك اولسه مقدمكى محتال عليه رجوع اولنمز ﴿(وهو) باحد امرين
(ان يجحد) المحال عليه (الحوالة ويحلف ولابينة له) اى لمحتال ومحيل (اويموت)
المحال عليه (مفلسا) بغير عين ودين وكفيل وقالابهما وبان فلسه الحاكم ﴾
توانك معناى لغويسنى شارح رحمه الله تعالى هلاك المال ايله تفسير ايتدى
معناى شرعئ اصطلاحيسنده مصنف مرحوم ايضاح بيوردكه توى ايكى
شيئك بريله تحقق ايدر يامحال عليهك حواله‌يى انكار ويمين ايدوب محتال ايله
محيلكده هر برلرينك شاهدلرى اولمغين وياخود محال عليه عين ودين

وكفيلدن برشى اولميه‌رق مفلسا فوت اولمغله در امامين ماراالذكر تواتك تحقق جحود وموتله وقاضى نك محال عليهك افلاسيله حكميله در بيورديلر ﴿ (ولواختلفا فيه) اى فى موته مفلسا وكذا فى موته قبل الاداء وبعده (فالقول للمحتال مع يمينه على العلم) لتمسكه بالاصل و هوالعسرة زيلعى وقيل القول للمحيل بيمينه فتح ﴿ محيل ايله محتال محال عليهك مفلسا وياقبل الاداء وبعدالاداء وفاتنده اختلاف ايدوب مثلا محتال محال عليه بلا تركة وفات ايتدى ديوب محيل عن تركة فوت اولدى ديسه بس محتال اصل اولان عسرته تمسك ايتمش اولمغله يسارينه عالم اولمديغنه يمينيله قول كندونكدر بعضيلر يمينيله قول محيلكدر ديديلر دينك كندويه عودتنى انكارينه بناء ﴿ (طالب المحتال عليه المحيل بما) اى بمثل ما (احال به) مدعيا قضاء دينه بامره (فقال المحيل) انما (احلت بدين) ثابت (لى عليك) لم يقبل قوله بل (ضمن) المحيل (مثل الدين) للمحتال عليه لانكاره وقبول الحوالة ليس اقرارا بالدين لصحتها بدونه ﴿ محتال عليه محال به اولان مالى محتاله اديدو تسليم ايتدكدنصكره محيله سنك امركله دينكى قضا ايتدم ديه‌رك حواله ايتديكى مبلغك مثليله مطالبه ايلدكده محيل بن سنى انجق اوزرنده ثابت اولان دينمله احاله ايتدم ديسه قول مشروحى قبول اولنماز بلكه محتال عليهه محيل ادا ايتديكى دينك مثلنى ضامن اولور زيرا سبب رجوع اولان امريله دينى قضا تحقق ايتدى شوقدر واردركه محيل كندونك اوزرنده برمقدار دين ادعا ايدر كندوده انى انكار ايتمكله قول منكرك اولور وحواله‌يى قبولى دخى اقرار عد اولنمز حواله دينسز دخى صحيح اولمغله اما امرى اولمقسزين بركمسه برآخر كمسه‌نك دينى ادا ايلسه تبرع اولور دعواى مشروحديه حاجت اصلامس ايتمز محيلك محال عليهه دينك مثلنى ضامن اولوب ادا ايتديكنك مثلنى ضامن اولمديغى مثلا محال به دراهم اولوب بدلنده دنانير وياعكسى اوله‌رق صرفا ادا اولنسه انجق محال به اولان مبلغ ايله رجوع اولنديغنه مبنيدر بنه بويله محال به بدلنه عرضيادن وياجيادبدلنه زيوف اعطا ايلسه ويابرنسنه ايله مصالحه اولنسه انجق محال بهله رجوع ايدر ﴿ فرع ﴾ مأمور بقضاء الدين آمره انجق قضا ايتديكى مبلغك مثليله رجوع ايدرالا ادا ايتديكى اجود وياجنس آخر اواورسه انكله رجوع ايدمز ﴿ (وان قال المحيل للمحتال احلتك) على فلان بمعنى وكلتك (لتقبضه لى فقال المحتال) بل (احلتنى بدين لى عليك فالقول) للمحيل لانه منكر ولفظ الحوالة يستعمل فى الوكاله ﴿ محيل محتاله بن سنى فلان كمسه‌يه حواله ايتدمكه وكالتجه‌سنه بنم ايچون انده‌كى حقمى قبض ايده‌سين ديوب محتالده بلكه سن بنى اكا سنده‌كى حقم دين مقابلى حواله ايتدك

ديسه قول محيلك اولور محتال كندودن دين ادعا ايدوب كندولرى انى انكار ايتديكلرينه بناء وحواله لفظى مجازا وكالتده دخى استعمال اولنور ﴿ (احاله بماله عندزيد) حال كونه (وديعة) بان اودع رجلا الفا ثم احال بها غريمه (صحت فان هلكت) الوديعة (برئ) المودع وعاد الدين على المحيل لان الحواله مقيدة بها بخلاف المقيدة بالمغصوب فانه لايبرأ لان مثله يخلفه ﴿ بركسه كندونك زيدك عندنده امانت اولان بيك غروشنى غريمى عمروه حواله ايلسه اشبو حواله صحيحه اولور واكر وديعه هلاك اولورسه مودعى برى اولوب دين محيل اوزرينه عودت ايدر حواله وديعه ايله مقيده اولمغين مغصوبله مقيده حواله وديعه ايله مقيده‌نك خلافنه‌دركه بونده غاصب برى اولمز مثليكه بدلى اكا خلف اولمغله ﴿ وتصح ايضا بدين خاص فصارت الحوالة المقيدة ثلثة اقسام وحكمها ان لايملك المحيل مطالبة المحتال عليه ولا المحتال عليه دفعها للمحيل مع أن المحتال اسوة لغرماء المحيل بعد موته بخلاف الحوالة المطلقة كما بسطه خسرو وغيره ﴿ وديعه ايله مغصوبده حواله صحيحه اولديغى مثلو حواله دين خاص ايله ده صحيحه اولوركه مثلا سنده‌كى قرضدن اولان شوقدر حقمى فلانه حواله ايلدم ديو حواله تقييد اولنمق كبى امدى حواله مقيده اوج قسم اولور وحواله مقيده‌نك حكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثرى محيلك حواله ايتديكى دين وياعينى محتال عليهدن مطالبه ايده‌ميوب ومحتال عليهده حواله اولنان نسنه‌يى محيله ويرممكدر حتى محيله ويرسه ضامن اولور محتال انك حقنك تعلق ايتديكى نسنه‌يى استهلاك ايتمش اولمغله حالبوكه محتال عليهك وفاتندن صكره غرمالرينه برابردر يعنى محتال محال بهى قبض ايتمزدن مقدم محيل فوت اولسه حواله اولنان عين ويادين حصه‌لرنجه غرمانك اولور حالا محيلك مالى اولوب غيرك يد استيفاسى اوزرينه ثابته اولمغين زيرا مجرد حواله ايله محتال اكا مالك اوله‌مز دينى اوزرنده اولميان كمسه‌يه تمليك لازم كلمك ايله اما حواله مطلقه احكامنده مقيده‌نك خلافنه‌دركه محيل محتال عليهدن حواله اولنان نسنه‌يى مطالبه ايدوب ومحتال عليهده محيله اعطايه قادر اولور زيرا محتالك محال عليهك اوزرنده‌كى نسنه‌ده بر حق يوقدر بلكه انك ذمتنده‌كى نسنه‌ده برمطالبه‌سى واردر نتكم بو بحثى مولانا علامه خسرو دررنده وسائرلرى بسط وتفصيل بيورديلر ﴿ (باع بشرط ان يحيل على المشترى بالثمن غريماله) اى للبائع (بطل) ﴾ بركسه برنسنه‌سنى بيع ايتدكده ثمن مبيعى كندونك غريمنى مشترى اوزرينه حواله ايتمك شرطيله عقد ايلسه اشبو عقد باطلكه فاسد اولور عقدك اقتضا ايتمديكى شرط اولوب وكندوده بايعه نفع اولمغله وضمننده‌كى حواله‌ده باطله اولور ﴿ (ولو باع بشرط ان يحتال بالثمن

صحیح) لانه شرط ملائم کشرط الجودة بخلاف الاول ✤ واکر ثمنی فلان کسه‌یه
حواله ایتمک شرطیله بیع ایدرسه بو بیع صحیح اولور جودت شرطی کبی شرط
ملایم اولمغله زیرا بوشرط موجب عقدی مؤکد اولور عادتده حواله قضاء واداء
احسن واملأ اولان کسه اوزرینه اولمغله جودت ثمن شرطی کبی اولدی اما
صورت اولی بونک خلافنه‌در ✤ (ادی المال فی الحوالة الفاسدة فهو بالخیار
ان شاء رجع علی) المحتال (القابض وان شاء رجع علی المحیل) وکذا فی کل
موضع ورد الاستحقاق بزازیة ✤ حواله‌ء فاسده‌ده محال علیه مالی محلنه ادا
ایلسه امدی مؤدیء مزبور مخیردر دیلرسه مالی قبض ایدن محتاله ودیلرسه
محیله رجوع ایدر وهر بر استحقاق وارد اولان محلده که محال علیهه رجوع
ایجاب ایدن بیرده بنه بویله‌در مثلا برکسه برسلعه بیع ایدوب ثمنی برآخر
کسه‌یه حواله ایتدکدنصکره بعد دفع الثمن سلعه مستحق چیقسه محال علیه
ایچون خیار مشروح واردر ✤ وفیها ومن صور فساد الحوالة مالو شرط
فیها الاعطاء من ثمن دار المحیل مثلا لعجزه عن الوفاء بالملتزم نعم لو اجاز جاز کما
لو قبلها المحتال علیه بشرط الاعطاء من ثمن داره ولکن لایجبر علی البیع ولو باع
یجبر علی الاداء ✤ دخی بزازیه‌ده مذکوردر که حواله‌نک فسادی صورتلرندندر شول
برحواله که کندوده محال به اولان ثمنک اعطاسی مثلا محیلک ویاسائر برشخص
اجنبی‌نک داری‌نک ثمنندن اعطا اولنمسی شرط قلنه زیرا محال علیه التزام ایلدیکی
مبلغی ایفادن عاجزدر واکر محیل کندی داری‌نک بیعنه اجازت ویررسه حواله
جائز اولور نتکم محتال علیه حواله‌یی کندی داری‌نک ثمنندن اعطا ایتمک شرطیله قبول
ایتدکده جائز اولدیغی کبی لکن داری‌نک بیعیله جبر اولنمز واکر بیع ایدرسه
ادا ایله جبر اولنور اداک وجوبی تحقق ایتمکله ✤ (ولا یصح تأجیل عقدها)
فلو قال ضمنت بمالک علی فلان علی ان احیلک به علی فلان الی شهر انصرف
التأجیل الی الدین لانه لایصح تأجیل عقد الحوالة بحر عن المحیط ✤ عقد
حواله‌یی تأجیل صحیح اولمز امدی برکسه آخر برکسه‌یه بن سنک فلان شخصده
اولان مالکه ضامن اولورم سنی انکله فلان کسه اوزرینه برماه وعدیله حواله
ایتمک شرطی اوزره دیسه تأجیل دینه صرف اولور عقد حواله‌یی تأجیل صحیح اولمغین
امدی طالب برمنوال مشروح راضی اولمش اولورسه مالی انجق برماهدنصکره طلب
ایدر ✤ (وکرهت السفتجة) بضم السین وتفتح وفتح التاء وهی اقراض لسقوط
خطر الطریق فکأنه احال الخطر المتوقع علی المستقرض فکان فی معنی الحوالة
وقالوا اذا لم تکن المنفعة مشروطة ولا متعارفة فلا بأس ✤ سفتجه‌سینک ضمی وفانک
سکونیله وتانک فتحیله خطر طریقک سقوطیچون اقراضدر که دیار آخرده غریمی

اولان کسه اول دیاره عازم اولان کمسه‌یه دینی مقداری مبلغی امنیت
طریق اولمغین قرض ویروب انی غریم مزبوره دفع ایده کأنه خوف متوقعه
بنأ غریمی مستقرضه حواله ایتمش اولمغله معناده حواله اولدی بو مکروهدر
کراهت شارعک طرف باهر الشرفلرندن وارد اولان کندوده جر نفع بولنان
قرضدن نهیه مبنیدر فقهای عظام اشبو نوع قرضده منفعت مشروطه ومتعارفه
اولمزسه بأس یوقدر بیوردیلر حالا تجار میانه‌لرنده مشهور ومعروف پولچه وپولس
تعبیر ایتدکلری معامله بودر ✤ فرع فی النهر والبحر عن صرف البزازیة
ولو ان المستقرض وهب منه الزائد لم یجز لانه مشاع یحتمل القسمة ✤ نهر وبحرده
بزازیه‌نک صرفندن نقلا مذکوردر که مستقرض مقرضه قرض ایتدیکی
مبلغدن زیاده ادا ایدوب واول زیاده‌یی هبه ایلسه هبه‌سی جائز اولمز قابل قسمت اولان
مشاع اولمغین اما قابل قسمت اولمیان مشاعک هبه‌سی مشروعه‌در ✤ (ولو توکل
المحیل عن المحتال بقبض دین الحوالة لم یصح) ولو شرط المحتال الضمان
علی المحیل صح ویطالب ایاشاء لان الحوالة بشرط عدم برائة المحیل کفالة
خانیة ✤ محیل محتال طرفندن حواله اولنان دینی محتال علیهدن قبضه وکیل اولسه
صحیح اولمز محیل کندی نفسیچون عمل ایتمش اولمغین محتال ضمانی محیل اوزرینه
شرط ایلسه یعنی محال علیهدن حواله اولنان مبلغی اخذ واستیفا ایده‌مدیکی
صورتده بنه محیلدن اخذی شرط ایلسه صحیح اولوب وقنغیسندن دیلرسه
مطالبه ایدر زیرا محیلک عدم برائتی شرطیله حواله کفالتدر اصیلک برائتی
شرطیله کفالت حواله اولدیغی مثللو ✤ وفیها عن الثانی لو غاب المحال علیه
ثم جاء المحال وادعی جحوده المال لم یصدق وان برهن لان المشهود علیه غائب
فلو حاضرا وجحد الحوالة ولا بینة کان القول له وجعل جحوده فسخا ✤ دخی خانیه‌ده
امام ابی یوسفدن نقلا مرسومدر که محال علیه غائب اولدقدنصکره
محال کلوب محال علیهک مال جحودنی ادعا ایلسه هر نقدر اثبات بینه دخی
ایتسه بینه دعواسنده تصدیق اولنمز مشهود علیه غائب اولمغین امدی محال علیه
حاضر اولوب وحواله‌یی انکار ایدوب وبینه ده اولمزسه یمینیله قول کندونک
اولوب وحواله‌یی انکاری فسخ اولور بو سابق الذکر متنده‌کی دینک تواسی
مسئله‌سیدر زیرا محیلک دینندن برائتی محالک حقنک سلامتیله مشروطه‌در
✤ فرع الاب اوالوصی اذا احتال بمال الیتیم فان کان خیرا للیتیم بان کان
الثانی املأ صح سراجیة والا لم یجز کما فی مضاربة الجوهرة قلت ومفادهما
عدم الجواز لو تساویا او تقاربا وبه جزم فی الخانیة والوجه له لانه حینئذ اشتغال
بما لا یفید والعقود انما شرعت للفائدة ✤ باباویا وصی یتیمک مالیله

حواله اولسه‌لر امدی ثانیکه محتال علیه اصل مدیوندن پك غنی اولمغله یتیم حقنده خیرلو اولورسه احتماللری صحیح ومشروع اولور یوقسه مضاربه‌ده اولدیغی مثللو جائز اولمز مزبورانك تصرفلری نفع وفائده‌یی متضمن اولمغله مشروط اولمغین ایمدی محیل محال علیهدن غنی ورفاه حال صاحبی اولیجق حواله‌ده بر منفعت ظاهره اولمز شارح رحمه الله تعالی دیرکه سراجیه وجوهره‌ده‌کی مضمون مشروحك مفادی محیل ایله محتال علیهك یسر وعسر حاللری مساوی ویا متقارب اولورسه حواله‌نك عدم جوازیدر وخانیه صاحبی بونکله جزم ایلدی صورت مشروحه‌ده مفید اولمیان شیئه مشغول اولوب عقود ایسه انجق فائده ایچون مشروع اولدی والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ کتاب القضاء ﴾

قضا ناقص یائی در اصلی قضای ایدی فعلی قضیت اولمغین یا الفدن صکره بولنمغله همزه‌یه قلب اولندی جمعی اقضیه در لغتده حکم وفراغ وهلاك واداء وانهاء ومضی ووضع وتقدیر معنالرینه کلور {وقضی ربك ان لا تعبدوا الا ایاه} نظم مجیدنده قضا حکم معناسنه‌در ﴿لما کان اکثر المنازعات تقع فی الدیون والبیاعات اعقبها بما یقطعها﴾ وقتاکه اکثر منازعات کندوده کفالت وحواله وقوعبولان دیون وذممده ویبوع وتوابعی اولان حقوق واستحقاقده اولدیسه مصنف انلری منازعاتی قطع ایدر قضا ایله اعقاب ایدوب بیورورکه ﴿(هو) بالمد والقصر لغة الحکم وشرعا (فصل الخصومات وقطع المنازعات) وقیل غیر ذلك کما بسط فی المطولات﴾ قضاء مد وقصر ایله لغتده حکمدر وشرعده بروفق شرع شریف خصامات ومنازعاتی فصل وقطع وحسمدر مطولاتده بسط وتفصیل اولندیغی مثللو بونك غیری معانی شرعیه دخی ذکر وبیان اولندی قول ملزم صدر عن ولایة عامة کبی قضانك مشروعیتی کتاب وسنت واجماع امتله‌در محاسن ومنافعی اظهر من ان یخفی وجمله عندنده مسلم وبدیهیدر واکر اشبو حاکم شرع شریف اولمسه امور عباد عاطل وبلاد اسلامیه خراب ویباب اولور بلکه ارسال رسل وانزال کتب بونك ایچوندر وافضل عمل وفرض کفایه‌در براحد ایتمیه‌جك اولورسه جمله‌سی آثم وکنهکار اولورلر ﴿وارکانه ستة علی ما نظمه ابن الغرس بقوله ❊ اطراف کل قضیة حکمیة ❊ ست یلوح بعدها التحقیق﴾ وقضانك ارکانی التیدر نتکم وقتنك ارباب کمالندن فواکه بدریه صاحبی ابن الغرس نظما کندی قولیله بیان ایدر غرس غین معجمه ایله در

معنای بیت هر بر حکمه منسوب اولان قضیه وحادثه‌نك اطراف وارکانی التیدر انلری عد واحصا ایله تحقیق وبیان ظاهر اولور بیت بحر کاملدندر ﴿حکم ومحکوم به وله ❊ ومحکوم علیه وحاکم وطریق﴾ بری حکمدرکه قاضی‌نك قولا الزمت ویا حکمت ویا قضیت وانفذت علیك القضاء اقته و محضره بوندن اشبو مبلغی مطالب وتحصیل ایله دیمسیدر ویتیمك مالنی برآخر کسه‌یه بیعی فعلا حکمدر ومحکوم بهکه دعوی قلنان نسنه‌در وبونك معلوم اولمسی شرطدر ومحکوم له که دعواسی صحیحه اولان مدعیدر ومحکوم علیهکه مدعی علیهدر وحاکمکه قاضیدر وبونك قضاسنك شرطی عقل وبلوغ واسلام وحریت وسمع وبصر ونطق وحد قذفدن سلامت وطرف سلطنت سنیه‌دن حکمه مولی اولمقدر مجرد دعوایی استماعه مولی اولمق کفایت ایتمز وذکورت واجتهاد شرط دکلدر اشبو شروط مشروحه‌یی علامه حموی بحر طویلدن نظمله بیان بیورردیلر ❊ شروط القضا تسع علیك بحفظها ❊ لتحور سبقا فی طلابك للعلی ❊ بلوغ واسلام وعقل ومنطق ❊ فصیح به فصل الخصومة قد حلا ❊ تولیه حکما دون سمع لدعوة ❊ وحریة سمع والابصار قد تلا ❊ وفقدان حد القذف قد شرطوا له ❊ کذا قال زین الدین فی البحر مجملا ❊ وطریق قضا اوچدرکه بینه ویا اقرار ویا نکولدر مصراع ثانی مرهوندر که وصحت وزنا مصراع اولدندر ﴿(واهله اهل الشهادة) ای ادائها علی المسلمین کذا فی الحواشی السعدیة ویرد علیه ان الکافر یجوز تقلیده القضاء لیحکم بین اهل الذمة ذکره الزیلعی فی التحکیم﴾ قضایه اهل ومستحق اولوب قضاسی صحیح اولان ویاخود قاضی اولمغه اهل وسزا اولان کسه شهادته که مسلمین اوزرینه شهادتی ادایه اهل ولایق اولان کسنه‌در تحملی وقتنده اهل اولمسه مثلا رقبه ویا کفر کبی ضرر ایتمز بوکا بعض سؤال ایراد ایتمشلرکه اهل ذمت بیننده حکم ایتمك ایچون کافرك قضایی تقلیدی جائز اولور حالبوکه مسلمه شهادته اهل دکلدر جواب ممکنکه مقضی علیهم اوزرینه شهادته اهل اولملی کفار ایسه کندی امثاللرینه شهادته اهللردر بس آنلره قضالریده جائز اولور ﴿(وشرط اهلیتها شرط اهلیته) فان کلا منهما من باب الولایة والشهادة اقوی لانها ملزمة علی القاضی والقضاء ملزم علی الخصم فلذا قبل حکم القضاء یستقی من حکم الشهادة ابن کمال﴾ شهادته اهلیتك شرطی قضایه اهلیتك شرطیدر نتکم ابیات مشروحه‌ده مرور ایتدی زیرا بونلرك هر بری ولایت قبیلندندر شهادة قاضی اوزره قضایی ملزمه اولوب قضا خصم اوزره مالی ملزم اولمغله شهادت قضادن اقوی اولوب وحکم قضا حکم شهادت اوزرینه ترتب ایدر دینلدی متنك وشرط اهلیتها قولی واهله

اهل الشهادة کلامنی تکراردر بلکه ذکرآتی متنك والفاسق اهلها قولی وشرط اهلیتها
قولنك اوزرینه ترتب ایتسون دیو ذکر اولنمش اوله ❁ (والفاسق اهلها فیکون اهله
لکنه لایقلد) وجوبا ویأثم مقلده کما یقبل شهادته به یفتی وقیده فی القاعدیة بما اذا
غلب علی ظنه صدقه فلیحفظ درر واستثنی الثانی الفاسق ذا الجاه والمروئة فانه
یجب قبول شهادته بزازیة ❁ فاسقکه کناه کبائری مرتکب صغائره اصراری
اولان کسه شهادته اهلدر امدی قضایه ده اهلدر لکن وجوبا تقلید اولنمز
مقلدی آثم وکنهکار اولور زیرا قضا امانت نوعندندر فاسقه ایسه امنیت اولنمز
عدم مبالاتنه مبنی نتکم فاسقك شهادتی قبول اولنمیوب قبول ایدن قاضی آثم
اولدیغی مثللو انجق بو قول ایله فتوی ویریلور لکن قبول ایدوب حکم ایتدیکی
تقدیرجه حکمی نافذ اولور وفتاوای قاعدیه ده قاضی نك فاسقك شهادتنی
قبولنی صدقنه غلبهٔ ظنی اولمغله تقیید ایلدی امدی کذبنه ظن غالبی اولورسه
شهادتنی قبول ایتمز یعنی قبولی صحیح اولمز امام ابی یوسف فاسقك شهادتنی
قبولیله قاضی نك آثم اولمسنده جاه ومروئت واعتبار صاحبی اولان فاسقی استثنا
ایتدیکه انك شهادتنك قبولی واجب اولور دیدی ❁ قال فی النهر وعلیه فلا یأثم
ایضا بتولیته القضاء حیث کان کذلك الا ان یفرق بینهما انتهی قلت سیجیء
تضعیفه فراجعه ❁ صاحب نهر دیرکه امام مشار الیهك استثناسنه نظرا جاه ومروئت
واعتبار صاحبی اولان فاسقه قضایی تولیه ده دخی شهادتی قبول ایدن قاضینك
اثم اولمدیغی کبی قضایه مولی قیلان سلطان نصره الله تعالی نك اثم اولمامسیدر
لکن امام مومی الیه شاهد ایله قاضی میانلرینی فرق ایدرسه سلطان قاضی کبی اولمز
شارح رحمه الله تعالی دیرکه فرقکده تضعیفی قریبا کلور اکا مراجعت ایدیکز
❁ وفی معروضات المفتی ابی السعود لما وقع التساوی فی قضاة زماننا فی وجود
العدالة ظاهرا ورد الامر بتقدیم الافضل فی العلم والدیانة والعدالة ❁ ومفتی
ابی السعودك وقتنك پادشاهنه عرض ایدوب وانلر حقنده امر سلطانی
وارد اولان مسائلدندرکه زمانه قاضیلرنده ظاهر اعدالتکه کبائردن وصغائره
اصراردن ومروئته خلل ویرن شیلردن اجتنابده تساوی بولنسه علم ودیانت
وعدالتده افضل وارجحی تقدیم اولنملی دیو امر وارد اولمشدر لکن بونلرده
تساوی کندولرینك زمانلرنده ایمش فی زماننا تساوی بونلرك عدملرنده
محققدر ❁ (والعدو لا تقبل شهادته علی عدوه اذا کانت دنیویة) ولو قضی
القاضی بها لا ینفذ ذکره یعقوب پاشا ❁ میانلرنده عداوت دنیویه اولان کسه لرك
برینك اخری اوزرینه شهادتی مقبوله اولمز انك علیهنه کلام تکلمندن امنیت
اولنمغین اما عداوت دینیه دیانتدن اولدیغندن بونك خلافنده در امدی برقاضی

شهادت مشروحه ایله حکم ایدەجك اولسه حکمی نافذ اولمز ❁ (فلا یصح
قضاؤه علیه) لما تقرر ان اهله اهل الشهادة قال وبه افتی مفتی مصر
شیخ الاسلام امین الدین بن عبد العال قال وکذا سجل العدو لا یقبل علی عدوه
ثم نقل عن شرح الوهبانیة انه لم یرنقلها عندنا و ینبغی النفاذ لو القاضی عدلا ❁
پس قضایه اهل اولان شهادته اهل اولدیغنه بناءً قاضی نك عداوت دنیویه سی
اولدیغی کسه یه قضا وحکمی صحیح اولمز مصنف رحمه الله تعالی دیرکه مضمون مشروحله
مصر مفتیسی شیخ الاسلام عبد العال اوغلو امین الدین افتا ایلدی امین الدین
دیرکه بنه بویله عدونك عدویه سجلی دخی مقبول دکلدر یعنی برقاضینك
عدوسی حقنده وقوع بولان برحادثه یی دیکر قاضی یه کاتبی دیمکدر بوندنصکره
مصنف رحمه الله تعالی کندی شرحنده وهبانیه شرحندن نقل ایله بیان
ایتدیکه بزم عندمزده اشبو قضاء القاضی علی عدوه مسئله سنك نقلی
کورلمشدر لکن لایق وسزاوار اولان قاضی عادل اولورسه حکمنك نافذ
اولمسیدر کرك علیهله وکرك بینه ایله حکم ایلسون بو علامهٔ عبد البرك بحثیدر
❁ وقال ابن وهبان بحثا ان بعلمه لم یجز وان بشهادة العدول بمحضر من الناس
جاز انتهی قلت واعتمده القاضی محب الدین فی منظومته فقال ولو علی عدوه
قاض حکم ❁ ان کان عدلا صح ذاك وانبرم ❁ وابن وهبان بحثا که نص وتصریح
اولمیه رق دیدیکه اکر برقاضی کندی عدوسنه مجرد علمیله حکم ایدرسه حکمی
جائز ومشروع اولماز واکر ناس محضرنده عدول احرار رجال شهادتیله حکم
ایدرسه جائز اولور قاضی محب الدین کندی منظومه سنده ابن وهبانك بحثنه
اعتماد ایدوب بیوردیکه برقاضی کندی عدوسنه قضا وحکم ایلسه ایمدی
عدل ایلسه حکمی صحیح ومحکم ومضبوط اولور ❁ واختار بعض العلما وفضلا ❁
ان کان بالعلم قضی لن یقبلا ❁ بعض علماکه ابن وهبان اشبو ذکری آتی قولی
اختیار ایدوب تفصیلا بیوردیلرکه مزبور قاضینك حکمی مجرد کندونك علمیله
اولورسه البته قبول اولنماز ❁ وان یکن بمحضر من الملا ❁ وبشهادة العدول
قبلا ❁ واکر جماعت محضرنده عادل شاهدلر شهادتیله اولورسه حکم مشروع
مقبول ومعتبر اولور بیوردیلر ❁ قلت لکن نقل فی البحر والعینی والزیلعی والمصنف
وغیرهم عند مسئلة التقلید من الجائر عن الناصحی فی تهذیب ادب القاضی للخصاف
ان من لم تجز شهادته لم یجز قضاؤه ومن لم یجز قضاؤه لا یعتمد علی کتابه انتهی وهو
صریح او کالصریح فیما اعتمده المصنف کما لا یخفی فلیعتمد وبه افتی محقق الشافعیة
الرملی ❁ شارح رحمه الله تعالی دیرکه لکن بحرده وعینیده وزیلعیده
ومصنفك متنده وسائر کتب معتبرانده ظالم وجائردن قضایی تقلید مسئله سنی

بیانده خصافك تهذیب ادب القاضیسنده ناصحیدن نقلا مرسومدرکه شهادتی جائزه اولمیان کمسه‌نك قضاسیده جائز اولمز قضاسی جائز اولمیان ذاتك کتابیکه سجلنده ده اعتماد اولنماز بومصنف مرحومك متننده اعتماد ایدوب فلا یصح قضاؤه علیه قولنك صریحی ویاصریحی کبیدر نتکم اولوا النهایه خفی دکلدر بس قول معتمد بودر وانجق بونکله محقق شافعیهٔ رملی افتا ایلدی ﴿ومن خطه نقلت انه لوقضی علیه ثم اثبت عداوته بطل قضاؤه فلیحفظ﴾ محقق رملینك کندی خطیله اولان مکتوباتندن منقوله درکه برقاضی عدوسنه حکم ایتدکدنصکره مدعی علیه عداوتی اثبات ایلسه قضاسی باطل اولور ﴿وفی شرح الوهبانیة للشرنبلالی ثم انما تثبت العداوة بنحوقذف وجرح وقتل ولی لابمخاصمة نعم هی تمنع الشهادة فیما وقعت فیه المخاصمة کشهادة وکیل فیما وکل فیه ووصی وشریك﴾ وشرنبلالینك وهبانیه شرحنده مذکوردرکه بوندنصکره عداوت آنجق قذف وجرح وقتل ولیله ثابت اولور یوقسه مجرد مخاصمه ایله عداوت ثابته اولماز ایمدی چوق کمسه‌لرك مدعینك حقنی ابطال ایچون شاهدلره بنم حقمده بونلر ایله عداوت دنیویه واردر دیرلر اصغا اولنماملی بلی خصومت کندوده وقوع بولان مواددده مخاصمه شهادته مانعه اولور مثلا وکیلك وکیل اولدیغی خصوصده ووصینك وصیسی اولدیغی ماله وشریکك مال شرکنده‌کی دعوایه شهادتی کبی ﴿(والفاسق لایصلح مفتیا) لان الفتوی من امور الدین والفاسق لایقبل قوله فی الدیانات ابن ملك زاد العینی واختاره کثیر من المتأخرین وجزم به صاحب المجمع فی متنه وله فی شرحه عبارات بلیغة وهو قول الائمة الثلاثة ایضا﴾ فاسق مفتی اولمغه صالح وشایان اولمز یعنی پادشاه عالمپناه حضرتلرینه فاسق مفتی قلمق جسبان ومناسب اولمز زیرا فتوی امور دینیه‌دندر حالبوکه دیانانده فاسقك قولی مقبول اولمز عینی تعلیل مشروحك اوزرینه اشبو والفاسق لایصلح مفتیا قولنی علماء متأخریندن چوق ذوات معالی سمات اختیار ایدوب وصاحب مجمع متنده اشبو قول ایله جزم ایتدی وکندونك متن مشروحی شرحنده نیجه عبارات بلیغه‌لری واردر وبومضمون ائمهٔ ثلثه نکده قولیدر مفادنی زیاده ایلدی شرح مرسومده‌کی مفاد عباراتندرکه وقوعیافته اولان مسائل شرعیه وامور دینیه‌یی کماینبغی تحقیق وکنه حقیقتنه وصول ایله تدقیقده حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك فیوضات قدسیه والهامات بهیه‌لرینك استنزال واستحصالنده اولی واحق اولان ذات اجل واعلاسنه اطاعت وانقیاد وحبل متین تقوایه استمساك واعتماددر نتکم قرآن جلیلده ﴿واتقوا الله ویعلمکم الله﴾ بیورمشدر شول برکسه‌که معاصی ومناهیله مألوف وموصوف

(ایکن)

ایکن دقایق فقهیه وخفایای علمیه‌یی استخراج واستکناه ادعاسنده کندی رأی وعقلنه اعتماد ایده بس خذلان وطغیانه مظهریتیه حقیق وسزاوار اولور ﴿ومن لم یجعل الله له نورا فماله من نور﴾ انتهی ﴿وظاهر مافی التحریر انه لایحل استفتاؤه اتفاقا کما بسط المصنف﴾ تحریرده مسطور مضمونك ظاهری فاسق مفتیدن استفتا اتفاقا حلال وجائز اولمز نتکم مصنف آنی بسط وتفصیل ایلدی ﴿(وقیل نعم) یصلح وبه جزم فی الکنز لانه یجتهد حذار نسبة الخطأ ولاخلاف فی اشتراط اسلامه وعقله وشرط بعضهم تیقظه لاحریته وذکورته ونطقه فیصح افتاء الاخرس لاقضاؤه﴾ بعضیلر فاسق کمسه مفتیلکه صالح وقابل اولور دیدیلر وصاحب کنز بوقول ایله جزم ایلدی شارح رحمه الله تعالی وبه جزم بدلنه وقدمه فی الکنز دیسه اولی اولور ایدی دیدی زیرا مشارالیه اشبو قولك ایکیسنده ذکر ایدوب وبوقولی تقدیم ایلدی زیرا مزبور فاسقك خلقك کندویه خطایه نسبتلرندن حذر واجتناب ایتدیکندن اجتهاد وجد وسعی ایدر لکن اشبو تعلیل فی زماننا ظاهر وموقعنده دکلدر زیرا زمانه مفتیلرنده وکاتبلرنده ارتکاب وارتشاونیجه اغراض فاسده‌یه مبنی عن قصد بالبداهه ظاهر وباهر نصوص قاطعه‌دن اعراض ایدوب وکندولرینه بعض وقتلرنده بولنان علما وفقهادن صریح نصله معارضه ایدوب نقل ابراز ایده‌جك اولسه‌لر عناد واستکبارلرندن انلره بعض جواب ناصواب ایرادایله ویانصك فسادنی ادعا ایله رد ایدرلر فتاوای هندیه‌ده مرسومدرکه مفتی مروتنه خلل ونقصان ویرر اخلاق ردیه‌دن وارتکاب وارتشا امثالی اوصاف نامرضیه‌دن متنزه ومتبعد اولوب فقیه النفس سلیم الطبع حسن التصرف تتبع تام صاحبی اولمق لایق بلکه واجبدر زیرا الله عظیم الشانك شریعتندن مخبرامین شریعتدر بس انده بیلوب بلمیه‌رك خیانت وقباحت عظمی ووقاحت کبرادر کمال اجتناب وتحرز لازم وواجبدر صحیح اولان فقیه متفنن ارباب درایته افتامکروه دکلدر والیلره ارباننی تفتیش وتفحص ایدوب اهلنی بولمق واجبدر وفتوایه صلاحیتی اولمیان جاهل ونادانلری منع وحجر لازمدر فتوانك شرائطندندر مستفتی میانلرنده بروجه عدالت ترتیبه رعایت ایدوب الاول فالاول استماع واغنیایه واعوان ظلمه‌یه میل ورعایت ایتمیوب اغنیا وفقرا هرکسك نوبتیله فتوالرینی کتب ومع الکراهة اجر مثلنی اخذ ایده‌لر وکتب فقهیه‌لری حرمت وتعظیمله اخذ ومحاله مراجعتله ماده‌یه مطابق نقل صریح بولمغله بصر بصیرتله مرة بعد اخری تتبع ودقت وسؤال وجوابك کشف وایضاحنده سعی تام وجهد مالاکلام ایدوب جوابلرینك عقبلرنده الله تعالی اعلم مثللو کلام کتب ایده‌لر وحلیم وقور وکلامی ملایم

بثيش الوجه اولوب خطاسی تبين ايتدكده قولندن رجوع ايدوب استنكاف وعار
ايتميه‌لر وامر فتواده مساهله ايتميه‌لر امام ابی يوسف رحمه الله تعالی استفتا
اولندقلرنده عمامه‌لرينی ورداءلرينی آلوب ديزلری اوزره مستوی اولدقدنصكره
افتا بيورررلر ايدی امر فتوايه تعظيماً بناءً واخلاق متغيره اولوب حداعتدالدن
خروج ايتديكی غضب حالنده افتا ايتميوب اغراض فاسده‌يه مبنی حيل شرعيه‌يه
ديل واتباع ايتميه‌لر اسلامنك وعقلنك شرط اولمسنده اختلاف يوقدر
بعضيلر تيقظنی وقوت ضبطنی شرط ايتديلر غفلت سهو اوزرينه غالب اولان
كمسه‌دن احتراز ايچون اما اجتهادنی شرط ايدنلره كوره تيقظنی شرطه
حاجت مس ايتز بوغير مجتهد حقنده اولمش اولور حريتی وذكورتی ونطقی شرط
دكلدر امدی اخرسك اشارتيله مرام فهم اولنورسه افتاسی صحيح اولور
قضاسی صحيح اولمز وهنديه‌ده مفتی اهل اجتهاددن اولمغله فقهانك اتفاقی واردر
ديو مسطوردر وملتقطه‌ده صوابی خطاسی اوزرينه غالب اولورسه اول كمسه‌يه
افتا مشروع اولور ديو مذكوردر اما ارباب اجتهاددن اولمزسه انجق اقوال
فقهايی حكايه طريقيله افتا ايدر ﴿ (ويكتفی بالاشارة منه لامن القاضی)
للزوم صيغة مخصوصة كحكمت والزمت بعد دعوی صحيحة ﴾ مفتيدن جواب
مقامنده اشارتيله اكتفا اولنور قاضيدن اولنمز قاضيده دعوای صحيحه‌دن
صكره حكمت والزمت امثالی صيغهٔ مخصوصه‌لردن لازم اولمغين وبحرده قضانك
شرائطندندر ايكی خصمك برينك ديكری اوزرينه دعوای صحيحه‌سنك تقدمی امدی
خصملر حاضر اولمزلرسه اكا حكم دينلمز افتا دينيلور ديو مرسومدر ﴿ واما
الاطرش وهو من يسمع الصوت القوی فالاصح الصحة بخلاف الاصم ﴾ اما
اطرشكه صاغرلغی خفيف اولوب پك اوازی ايشيدوب حكم ايدن قاضينك حكمنده
اصح اولان صحتدر اما اصمك قضاسی بونك خلافندر ﴿ (ويفتی القاضی)
ولوفی مجلس القضاء وهو الصحيح درر (من لم يخاصم اليه) ظهيرية وسيتضح ﴾
قاضی كرك معاملاتده وكرك دياناتده كندويه مخاصمه طريقيله كلميوب مجرد
استفتا ايله كلان ذواته مفتيجه‌سنه افتا ايدر هرنقدر مجلس قضاده اولورسه‌ده
انجق صحيح اولان قول بودر ﴿ (ويأخذ) القاضی كالمفتی (بقول ابی حنيفة
علی الاطلاق ثم بقول ابی يوسف ثم بقول محمد ثم بقول زفر والحسن بن زياد)
وهوالاصح منية وسراجية وعبارة النهر ثم بقول الحسن فتنبه وصحح فی الحاوی
اعتبار قوة المدرك والاول اضبط نهر ﴾ قاضی امام اعظم رحمه الله تعالی قولنی
علی الاطلاقكه امامين رحمهما الله تعالی كندی ايله كرك اجتماع واتفاق
ايتسونلر ويا ايتمسونلر اخذ وعمل ايدوب انكله قضا وحكم ايدر مفتی انكله افتا

ايتديكی كبی صكره امام ابی يوسف بعده امام محمد بعده امام زفر وحسن بن زياد
رحمهم الله تعالی ورضی عنهم قوللريله قضا ايدر انجق اصح اولان قول بودر
ونهرك عبارەسی صكره امام حسن قولنی اخذ ايدر مفاديدر يعنی امام حسنك
مرتبەسی امام زفرك رتبەسندن صكرەدر ديمك اولور وحاوی القدسيده قوت
مدركه قوت ادراكی اعتباری تصحيح ايلدی مدرك ادراك معناسنه مصدر
اولمش اولور يعنی ادراك قويكه دليلی قوتلو اولان ذاتك قولی اعتبار اولنور لكن
پك مضبوط اولان قول اولدر زيرا قول اول خاص وعامده مطرددركه قوة مدركی
فهم ايدوب وايتمانده ديمك يعنی بعض كمسه‌يه دليلك قوتی ادراكنه كوره ظاهره
اولور حالبوكه واقعده اويله دكلدر ودليله نظرا اولوركه صاحب مذهبك اندن قوتلو
دليلی اولور كندولری مطلع اولمزلر ﴿ (ولايخير الااذا كان مجتهدا) بل المقلد متی
خالف معتمد مذهبه لاينفذ حكمه وينقض هو المختار للفتوی كما بسطه المصنف فی فتاواه
وغيره وقدمناه فی اول الكتاب وسيجيئ ﴾ قاضیٔ مجتهدكه قرآن عظيم الشانك
حقايق ودقايقنه ووجوه معانيسنه واقف واحاديث نبويەنك
اسانيد ومفاهيم خفيەلرينی جامع وقوانين شرعيەيی حاوی برذات
متفنن ومتبحر اولمجق ائمهٔ فخامك قنغيسنك قوليله اولورسه اولسون
انی كندولری اختيار ايدوب انكله حكم ايده‌مز بلكه برقاضیٔ مقلد قچانكه
كندی مذهبنك معتمد امامنك قولنه مخالفت ايدوب انكله حكم ايلسه حكمی
نافذ اولمز بلكه نقض اولنور انجق فتوايه مختار اولان قول بودر نتكم مصنف
رحمه الله تعالی كندی فتاواسنده وسائرلری انی بسط وتفصيل ايلديلر وبزده اوائل
كتابده كتاب الطهارتدن اقدم جه رسم المفتيده مضمون مشروحه دائر كلام
وبحثی ذكر وبيان ايلدك وبوكا متعلق بحث قريبا كلور ﴿ وفی القهستانی
وغيره اعلم ان فی كل موضع قالوا الرأی فيه للقاضی فالمراد قاض له ملكة الاجتهاد
انتهی ﴾ دخی قهستانی وسائر معتبراتده مرسومدركه هربرمحلده كه فقها انده رأی
قاضينكدر بيوررلر اندن مراد كندی ايچون اجتهاد واستخراجه ملكه وقدرت
اولان فقيه ومتبحر قاضيدر زيرا مقلد انجق مذهبنك معتمد امامنه اتباع ايدر
﴿ وفی الخلاصة وانماينفذ القضاء فی المجتهد فيه اذاعلم انه مجتهد فيه والافلا ﴾
خلاصه‌ده مذكوردركه مجتهد فيه اولان محلده قضانك نفوذی انجق قاضينك
انك مجتهد فيه اولديغنی عالم اولديغنه كوره اولور بوايسه انجق قاضينك مجتهد
اولديغی تقديرجه اولور امدی مقلد انجق مذهبنده اولان معتمد ومفتی به قول
ايله عمل ايده بيلور واكر قاضی وصف مشروحله موصوف اولمزسه محل
مذكورده حكمی نافذ اولمز ﴿ (واذا اختلف مفتيان) فی جواب حادثة

(اخذ بقول افقههما بعد ان يكون اورعهما) سراجية ❊ برحادثه نك جوابنده
ايكى مفتى اختلاف ايتسه‌لر زياده ورع وتقوى ايله موصوف اولدقدنصكره
قنغيسى زياده علم فقهده ماهر وامثالنى فائق ذات بى نظير ايسه انك قوليله عمل
وحكم اولنور ❊ وفى الملتقط واذا اشكل عليه امر ولا رأى له فيه شاور العلماء
ونظر احسن اقاويلهم وقضى بماراه صوابا لابغيره الاان يكون غيره اقوى
فى الفقه ووجوه الاجتهاد فيجوز ترك رأيه برأيه ❊ ملتقطده مرسومدركه قاضى
برخصوصده شبهه ايدوب انده بر رأى ايله دعوايى حسم وقطع ايده‌مسه وقتنك
علماسيله مشاوره ايدوب انلرك قوللرينك احسن واعلاسنه نظر برله كندولرينك
صواب وحسن كوردكلرى قول ايله قضا وحكم ايدوب سائر رأينه موافق
كلميان قول ايله عمل ايتمز الاغيرى كسه فقهده و وجوه اجتهادده كندولرندن
اقوى واعلم اولورسه بس انك رأى صواب قرينلرينى اختياريله كندى رأيلرينى
ترك جائز اولور ❊ ثم قال وان لم يكن مجتهدا فعليه تقليدهم واتباع رأيهم فاذا قضى
بخلافه لاينفذ حكمه ❊ بوندنصكره صاحب ملتقط بيوررلركه واكر قاضى مجتهد
اولمزسه كندويه وقتنك علماى اعلامنك رأى صواب قرينلرينه اتباع وانلرى
تقليد لازم و واجب اولور امدى انلرك رأيلرينك خلافيله حكم ايدرسه حكمى
نافذ اولمز ❊ (المصر شرط لنفاذ القضاء فى ظاهر الرواية وفى رواية النوادر
لا) فينفذ فى القرى وفى عقار لافى ولايته على الصحيح خلاصة (وبه يفتى) بزازية ❊
ظاهر روايتده مصر قضانك نفاذينه شرطدر امدى بركسه طرف سلطنت
سنيه‌دن برقريه‌نك قاضيلغنى تحصيل ايدوب يدينه برقطعه منشور دخى آلسه
تقليدى صحيح اولوب قاضى اوله‌مز روايت نوادرده مصر قضانك نفاذينه
شرط دكلدر مختار اولان قولده بودر بوكا كوره قول صحيح اوزره قريه‌ده
وولايتى تحتنده داخل اولميان محلده كائن عقارده قضاسى نافذ اولور وانجق
بوقول ايله فتوى ويريلور ❊ (اخذالقضاء برشوة) للسلطان اولقومه وهوعالم
بها اوبشفاعة جامع الفصولين وفتاوى ابن نجيم (اوارتشى) هوا واعوانه
بعلمه شرنبلالية (وحكم لاينفذ حكمه) ❊ بركسه قضايى سلطان نصره الله
تعالى يه وياخود كندونك معلومى اوله‌رق اطراف واعوانه رشوتله
وياشفاعتله اخذ وتحصيل ايلسه وياخود كندوسى وياعونه‌لرى كندولرينك
معرفتيله ارتشا ايدوب وحكم ايلسه حكمى نافذ اولمز بلكه عقود وفسوخى‌ده
صحيح اولمز رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم رشوتى ويره نه واخذايده نه
ومبانلرنده توسط ايدوب كندولرينك يدلريله رشوت آلنوب ومصلحت
كوريلان كسه‌لره لعنت ايتديلر زمانه‌مز قاضيلرينه تمام تبشيردر سراج

الوهاجده ينابيعدن نقلا مذكوردركه امام اعظم رحمه الله تعالى ورضى عنه
بيورمشلردركه برقاضى برمدت ارتشا وارتكاب ايله قاضيلق ايلسه بس قاضى
آخر ايچون آنك قضا وحكم ايتديكى دعوالر كندويه تكرار عرض اولنسه انلرى
ابطال لايق ومناسبدر ❊ ومنه مالو جعل لمولاه مبلغا فى كل شهر يأخذه منه
ويفوض اليه قضاء ناحية فتاوى المصنف لكن فى الفتح من قلد بواسطة الشفعاء
كمن قلد احتسابا ومثله فى البزازية بزيادة وان لم يحل الطلب بالشفعاء ❊ قضايى
رشوتله اخذقبيلندندر قضايه كندولرينى مولى قيلان ذواته بهرماه شوقدر
غروش آيلق تخصيصيله كندولرندن انى اخذ وفلانجه ناحيه‌نك قضاسنى
كندولرينه تفويض وتوجيه ايتمك لكن فتحده شفعا واسطه‌سيله قضايى تقليدايدن
قاضى احتسابى تقليد ايدن صوباشى وتوفنكجى باشى كبى ضابطلردن عد اولنور
كندولرينه حاكم الشرع اطلاق اولنمز ديو مذكوردر ومضمون مشروحك
مثلى زياده ايله بزازيه ده دخى مسطوردر شفعا ايله طلبى هرنقدر حلال
دكل ايسه‌ده رشوت ايكى محلده ويره نه وآلانه حرام اولور برى قضايى تقلد ده
رشوت معطى‌يه وآخذه ايكيسينه‌ده حرامدر وبرى قاضى‌يه برجلك كندى
ايچون حكم ايتسون ديو ويرديكى رشوت طرفينه حرامدر حكم كرك بحق
اولسون وكرك بغير حق اولسون بعض محلده دافعه حلال آخذه حرام اولور
بوبركسه‌نك نفسندن ويامالندن خوفنه مبنى ويرديكى رشوتدر وياخود بركسه‌نك
سلطان ويا وكلاسى قبوللرنده بولنان بعض مصلحتنى تسويه ايچون نسنه
ويرمك جائز آلمق جائز دكلدر مكركه اخذى دافع مدت معلومه ايله مثلا
بركون وبركيجه استيجار ايده بوتقديرجه ويرديكى مبلغ اجرت اولمغله آلانه‌ده
حلال اولور وضرب مثلده البراطيل تنصر الاباطيل وارد اولمشدر بركسه ديكر
كسه‌نك قبويه متعلق بعض امورينى رؤيت ايتدكدنصكره بلا طلب كندويه برمقدار
نسنه اعطا ايلسه امدى بو اكرام واحسانله مجازات قبيلندن اولمغين حلال
ومشروع اولور هديه ده‌ينه بويله در وقنيه ده مرسومدركه متعا شقانك
بربرينه ارسال ايتدكلرى نسنه رشوتدر ردى واجب اولور وبركسه‌ده‌كى
حقندن ابرا اولسه‌كه كندونك سلطان عندنده اولان امورينى تسويه ايده بودخى
رشوتدر ابراسى صحيح اولمز ❊ (ولو) كان (عدلا ففسق باخذها) او بغيره
وخصها لانها المعظم (استحق العزل) وجوبا و قيل ينعزل وعليه الفتوى
ابن الكمال وابن ملك ❊ برقاضى ذاتنده عادل ايكن رشوت اخذيله وياخود
سائر اسباب فسقدن استماع تغنى ورقص امثالى كبائرى ارتكابله فاسق اولسه وجوبا
عزله مستحق اولوركه پادشاه عالمپناه حضرتلرينه آنى عزل ايتمك واجب اولور

بعضیلر کندوسی منعزل اولور دیدیلروفتوی بو قولك اوزرینه در ظاهر مذهب
عدم انعزالیدر ماتنك فسق اخذ رشوته تخصیصی اسباب فسقك معظمی
اولمسیله در صاحب مفتاح عدل شرع شریفك هر بر اوامریله مؤتمر اولوب
ایشلمك وهر بر نواهیدن مجتنب اولوب احتراز ایتمکدر دیو بیان ایلدی اصل
فسق ارتکاب کبائر ایله حدود الٰهی تجاوز در ﴿ وفی الخلاصة عن النوادر
لوفسق او ارتد اوعمی ثم صلح او ابصر فهو علی قضائه وما قضی فی فسقه ونحوه
باطل واعتمده فی البحر ﴾ دخی خلاصه ده نوادر دن نقلا مرسومدر که بر قاضی اسباب
فسقدن برینی اتیانله فاسق ویامرتد ویااعمی اولوب بعده صالح وبصیر اولسه امدی
قضاسی اوزرینه ابقا اولنور فسق حالنده مثلا رشوتله ایتدیکی حکم باطلدر وصاحب بحرده
بو قوله اعتماد ایلدی ﴿ (وفی الفتح اتفقوا فی الامارة والسلطنة علی عدم الانعزال
بالفسق لانها مبنیة علی القهر والغلبة لکن فی اول دعوی الخانیة الوالی کالقاضی
فلیحفظ ﴾ وفتحده مرسومدر که فقهای کرام امارت وسلطنتده فسقله عدم انعزال
اوزرینه اتفاق ایتدیلر بونلرك مبنالری قهر وغلبه اوزره اولمغین لکن خانیه نك
دعواسنك اولنده والیده قاضی کبیدر فسقله عزله مستحق اولور منعزل اولمز دیو
مذکور در امدی استدراك والینك عدم عزلی اوزرینه اتفاقه اولمش اولور
﴿ (وینبغی ان یکون موثوقا به فی عفافه وعقله وصلاحه وفهمه وعلمه بالسنة
والاثار ووجوه الفقه والاجتهاد شرط الاولویة) لتعذره علی انه یجوز
خلو الزمن عنه عند الاکثر نهر فیصح تولیة العامی ابن کمال ﴾ قاضی محرماتدن
ومروئته خلل ویرر شیلردن عفیف وپرهیزکار اولوب عقل وزکا وفطانتنده
وصلاح سداد حسن حالنده وسنت سنیهٔ نبویه یه وآثار جلیلهٔ خبریه یه ووجوه
فقهیه که کندودن مسائل فقهیه استنباط واستخراج اولنور اصول ومبانی
طریقلرنده کندویه اعتماد وامنیت اولنور ذات فضائل سمات اولمق لایق
وسزاواردر زیرا قضا اهم امور موحدیندن والزم لوازم مسلمیندن
اولمق ایله اوصاف مشروحهٔ پسندیده واخلاق حمیدهٔ زیبنده ایله موصوف
اولمق پك مناسب وبلکه واجبدر اما اجتهاد که بذل مجهود ایدوب بحسب الطاقة
البشریه صرف مقدرتله حکم شرعی ظنی تحصیل ایتمك قضانك اولویتنك
شرطیدر اکثر علما قتنده بوندنز مانه خالی اولمق جائز اولدیغنه بناً اجتهاد متعذر
اولمغله امدی عامی نك قضایه مولی اولمسی صحیح ومشروع اولور زیرا قضادن
مقصود حق مستحقنه ایصالدر بوایسه غیرك فتواسیله عمل ایله دخی اولور
لکن عامیدن مراد صرف جاهل نادان دکلدر بلکه ینه کتب فقهیه دن
مسائل شرعیه یی استخراجه مقتدر حوادث ووقایعی فهم وادراکه وحسم وقطعه

(اهل)

اهل ارباب درایتدن اولمق لازمدر ﴿ ویحکم بفتوی غیره لکن فی ایمان البزازیة
المفتی یفتی بالدیانة والقاضی یقضی بالظاهر دل علی ان الجاهل لایمکنه القضاء
بالفتوی ایضا فلابد من کون الحاکم فی الدماء والفروج عالما دینا کالکبریت الاحمر واین
الکبریت الاحمر واین العلم ﴾ ماراالذکر عامی غیرك فتواسیله حکم ایدر لکن بزازیه نك ایماننده
مسطوردر که مفتی دیانتله افتا ایدر قاضی لفظك ظاهریله وقرینه نك دلالت
ایتدیکی شیله حکم ایدر بو دلالت ایدر که جاهل قاضی کندی رأییله حکم
ایده مدیکی کبی کندویه مفتی نك فتواسیله ده حکم ممکن اولماز زیرا بعضا اولور که
آنك فتواسی دیانتله اولور امدی هرحالده قاضینك عالم ومتدین بر ذات بی نظیر
اولمسی لابد ولازمدر و باخصوص دماء وفروج حقنده نظیر ومثلی نایاب کبریت
احمر کبی عالم عالمتاب اولمق پك اهم والزمدر زیرا سفك دماء اختلاط انساب دقته
شایان برامر عظیملردر هیهات هیهات کبریت احمر نره ده علم ودین نره ده عنقا
مثللو اسمی موجود رسمی ناموجود درلر ﴿ (ومثله) فیماذکر (المفتی) وهو
عند الاصولیین المجتهد اما من یحفظ اقوال المجتهد فلیس بمفت وفتواه لیس
بفتوی بل هو نقل کلام کمابسطه ابن الهمام ﴾ ومفتی ده سابق الذکر علم ودیانتده
قاضینك معتمد ومؤتمن اولمسی کبیدر که بونکده عفیف وصالح پرهیزکار اولمسی
لایق وبلکه واجبدر بلکه ابن همامك بیان وتفصیل ایتدیکی مثللو اصولیین نزدلرنده
مفتیده مجتهد اولمق لازمدر امدی اقوال مجتهدینی حفظ وضبط ایدوب بروجه
حکایه کندولرندن نقل ایدن ذات فخیم الشان مفتی اولمز وبعض مستفتیلره
صورت فتواده ویردکلری نقل کلام اولور یوقسه فتوی اولمز ﴿ (ولایطلب
القضاء) بقلبه (ولایسأله بلسانه) ﴾ وارباب درایتدن اولان ذات فتوت نشان قلبیله
درونندن قضایه طالب وراغب اولوب ولسانیله انی سؤال واستدعا ایتمز
زیرا رسول اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیورمشلرکه
قضایه طالب اولان کسه کندی نفسنه توکیل اولنوب اصمر لنمش اولور واکر
کندونك میل ورغبتیله وکندویه راه رشادی وحکم صوابی الهام وتلقین ایدر
برملك نازل اولوب بروجه استقامت اجرای شرع شریف ایدر ﴿ ذکره الصدر
الشهید ﴾ امدی مصنف مرحومك ولایطلب القضاء قولنده کی نهی تحریمی اولور که
طلب قضا حلال اولمز دیمك اولور وسراجده نهیك علتنی شو وجهله ذکر وبیان
ایدر که قضایه طالب اولان کسه علم عزیزی ذلیل ومهان قلمش اولور زیرا
هر بر قضایه تعرض ایدن ذات هرنقدر بر وجه شرع مستقیم حکومت ایتسه
دخی ینه مهان ومبغوضدر بس قلبی اولان میل طلب ولسانی اولان سؤال
اولمش اولور ﴿ فی الخلاصة طالب الولایة لایولی الا اذا تعین علیه القضاء

او كانت التولية مشروطة له اوادعى ان العزل من القاضي الاول بغير جنحة نهر ﴾ دخى خلاصه ده مرسومدركه ولايته طالب اولان كمسه مولى قيلنمز يعنى بركسه قضاسنى وياوقفه نظارتنى وياوصايتنى طلب ايتسه كندويه ويرلمز زيرا بومقوله شخص كندى نفسنه موكول اولمغله عاجز وحقوق عبادى تضييعه باعث وسبب اولور و بزازيه نك وصاياسنده مرسومدركه ابومطيع البلخى بيوردبلركه يكرمى سنه دن متجاوز افتاده بولندم مال يتيمه عدالت ايدر بركسه يى كوره مدم ☼ انتهى ☼ امدى وصايتدن تحرز وتجنب ايتمك هركسه لازم و بلكه واجبدر بنا برين كلام كبارده ﴿ اتقوا الواوات ﴾ وارد اولمشدر مراد وكالت ووصايت وولايت واولايدر ديو تصريح اولنمشدر الا كندودن غيرى قضايه صلاحيتى اولوركسه بولنمغين كندويه تعين ايدرسه حقوق مسلمينى حفظ و صيانت وظالمينك ظلمنى دفع ايچون كندويه طلب واجب اولور وياخود مثلا اولاد واقفدن اولمغله توليت كندويه مشروطه اولورسه بو تقديرجه طلبى شرط واقفى تنفيذه مبنى اولمغين مشروع اولور وياخود متولى كندوبى قاضئ اولك عزلنى بلا جنحة ايتدى ديو دعوى ايدرسه بوكا نظرا قاضئ جديددن كندونك توليتنك عودنى طلبى جائز اولمش اولور ﴾ قال واستحب الشافعية والمالكية طلب القضاء لخامل الذكر لنشر العلم ﴾ صاحب خلاصه بيوردبلركه شافعيه ومالكيه نشرعلم و اجراى شريعت غرا ايچون علم وشرفله شهرتياب اولميان خمول عالم ناياب طلب قضاسنى مستحب كوردبلر ﴾ (ويختار) المقلد (الاقدر والاولى به ولايكون فظا غليظا جبار اعتيدا) لانه خليفة رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ﴾ پادشاه عالمپناه حضرتلرينه لازم اولان قضايه زياده مقتدر واولى واليق اولان عالم وفاضل مقلدى اختيار ايتمكدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه بركمسه برعمله اهلنك غيرى بى مولى ايتسه حالبوكه رعيه سنده اندن اولى وقابليتلو ذات بولنسه اول كمسه الله ذوالجلال حضرتلرينه ورسولى صلى الله تعالى عليه وسلمه وسائر مسلمين وموحدينه خيانت ايتمش اولور امر قضا اهم امور دينيه دندر مولى اولان ذات حليم وسليم دربر اخلاق حميده ايله موصوف اولوب فظكدسى الخلق غليظكه قلبى قاسى متكبر معاند اولمق لازمدر كندولرى هربر اوصاف حميده ايله موصوف شان عاليلرنده ﴿ وانك لعلى خلق عظيم ﴾ وارد اولمش ذات همايونلرى شانك خليفه سى اولمق ملابسه سيله قضادن مقصود اولان رفع فساد واجراى احكام شرعيه انجق بومقوله هدايت مآب ذوات عالى جنابلرك همت عليه لرينه منوط ومربوطدر ﴾ وفي اطلاق اسم خليفة الله خلاف تاتارخانية ﴾ وقاضى يه خليفة الله اسمنى اطلاقده ميان علماده اختلاف وقوع بولمشدر جوازينه

ذاهب اولان احكام شرعيه يى امضا وانفاذده خليفه سى اولمغه حمل ايتمك كرك منعنه قائل اولان الله تعالى اعلم آدم وداود عليهما وعلى نبينا الصلاة والسلام كبى الله جليل الشانه خليفه اولمق انبياى فخام عليهم السلام حضراتنه خاص اولمغه حمل ايدر ﴾ (وكره) تحريما (التقليد) اى اخذ القضاء (لمن خاف الحيف) اى الظلم (اوالعجز) يكفى احدهما فى الكراهة ابن كمال ﴾ حكومتنده حيف وظلمندن وياعجزندن خوف ايدن كمسه يه قضايى اخذ وتقليد تحريما مكروهدر بلكه كراهتده فقط بريسى كفايت ايدر ﴾ (وان تعين له اوامنه لا) يكره فتح ثم ان انحصر فرض عينا والا كفاية بحر ﴾ واكر امر قضا بركسه يه تعين ايدوب كندودن غيرى اربابى بولنميوب وياخود كندويه ظلم وعجزدن امنيت حاصل اولورسه تقلدنده كراهت اولمز بلكه انحصار صورتنده فرض عين اولور منحصر اولمزسه فرض كفايه اولور ﴾ (والتقليد رخصة) اى مباح (والترك عزيمة) عند العامة بزازيه فالاولى عدمه ﴾ قضايى تقلد رخصتدركه مباحدر واكثر علما قتنده تركى عزيمتدر زيرا غالبا كندى نفسنه عدالت ظن ايدن كمسه خطا ايدوب وكندودن خلافى ظهور ايدر امدى اولى اولان عدم تقلددر دنيوى واخروى اصلح اولان عدم دخولدر ﴾ (ويحرم على غيرالاهل الدخول فيه قطعا) من غير تردد فى الحرمة ففيه الاحكام الخمسة ﴾ ارابى اولميان عوام كالنهوامه قطعا وقاطبه حرمتنده شبهه و تردد اولمقسزين قضايه دخول حرامدر امدى اشبو ولايه قضا امتدنصكره مناصب اسلاميه نك اشرف واعظمى اولمغله هربر بياغى جاهل نادانه مناسب كورلميوب لااقل مجتهد اولمز ايسه ده دين وديانتنده وعفت وامانتنده وعقل وفهمنده كندويه اعتماد اولنور ارباب شهادتدن ثقه وسنت عليديه عالم موثوق به ذات بى مثل اولمق واجبدر مفتيده بونك كبيدر بس وكره التقليد قوندن بر وقضا حقنده ذكر اولنان بش مسئله در ﴾ (ويجوز تقلد القضاء من السلطان العادل والجائر) ولوكافرا ذكره مسكين وغيره الااذا كان يمنعه عن القضاء بالحق فيحرم ﴾ قضايى عادل يعنى هربرشئ محلنده ولايقنده ايشليان وهرنقدر كافر اولور ايسه ده جوره مائل سلطاندن تقلد جائز اولور الا كندويه بروفق شرع شريف حقله حكمدن مانع اولورسه امدى قضادن مقصود اولان احقاق حق حاصل اولمغين تقلد حرام اولور حضرت صديق اكبر رضى الله تعالى عنه دن منبرده اولديغى حالده عدلدن سؤال اولندقده بالبداهه بلا توقف اشبو بيت بلاغت مشحون ايله جواب بيوردقلرى العدل ان تأتى الى اخيكا ☼ مامثله فى الناس ان يرضيكا ﴾ ولوفقد وال لغلبة كفار وجب على المسلمين تعيين وال وامام للجمعة فتح ﴾ كفار خاكسارك

غلبه واستيلا سنه مبنى بربلده ده والى بولنمسد اول محلده كى مسلمين اوز رينه بر والى
وجمعه ايچون برامام تعيينى واجب اولور فتحده بوبله جه مسطوردر ﴾ (ومن) سلطان
الخوارج (واهل البغى) واذاصحت التولية صح العزل ﴾ دخى فرق ضاله دن خارجيلرك
سلطاننددن واهل بغيدن قضايى تقلد جائز وصحيح اولور بس مزبورينك تولية
ونصبلرى صحيح اولديجق عزللرده صحيح اولور ﴾ واذارفع قضاء الباغى
الى قاضى العدل نفذه وقيل لاوبه جزم الناصحى ﴾ باغى اولان برقاضينك قضا
وحكمى عدل قاضى سنه رفع وعرض اولندقده اكر حكم مشروح شرع قويمه
موافق ويامختلف فيه برمسئله ده ايسه قاضىٔ عدله آنى تنفيذ لازم اولور اما بعضيلر
اولمز ديديلر امام ناصحى بوقول ايله جزم ايلدى لكن معتمد اولان قول اولدر
﴾ (فاذا تقلد القضاء طلب ديوان قاض قبله) يعنى السجلات (ونظر فى حال
المحبوسين) فى سجن القاضى ﴾ امدى بركسه قضايى تقلد ايدوب محكمه يه
قعود ايتدكده سلفلرى اولان قاضى نك ديوان وسجلاتنى كتوردوب
آنده اولان دعاوى ومكتوباتى يكان يكان سؤال وتفتيش ايدوب وحبس خانه سنه
محبوسلرك حاللرينه نظر ايدوب معتمد برآدمى واسطه سيله كندولرينى ابتدا محبسده
عد واحصا واسملرينى ودعوالرينى وسبب حبسلرينى ودعواجيلرينى كتب واملا ايدر
وحبسلرينه سبب اولان مواد لقاضىٔ اولك حضورنده ثبوتى قاضىٔ ثانيچون حبسلرينه
معتمد حجت اولمز عزليله قولى حجت اولمقدن خروج ايتديكنه بناً
﴾ واما المحبوسون فى سجن الوالى فعلى الامام النظر فى احوالهم فمن لزمه ادب ادبه
والا اطلقه ولايبيت احدا فى قد الا رجلا مطلوبا بدم ونفقة من ليس له مال
فى بيت المال بحر ﴾ اما والى نك حبسنده كى محبوسلرك حاللرينه نظر ودقت پادشاه
عالمپناه وپاشالر امثالى نائبلرى اوزرلرينه لازمدر تأديبه مستحق اولان ارباب
فساددن طاغى ومتلصص جانيلرى كندولرى لايقله تأديب وسياست ايدر
يوقسه اطلاق وتخليهٔ سبيل ايدوب وبر احدى بلاموجب قيد وحبسده بيتوتت
ايتديرمز لكن دم وديت خصوصيله مطلوب ومتهم اولان رجلى حبسده اليقور
ومالى اولميوب نفقه يه محتاج اولان محبوس فقيرك نفقه سى بيت المالده در بحرده بويلجه
سنه مذكوردر ﴾ (فمن اقر) منهم (بحق اوقامت عليه بينة الزمه) الحبس ذكره مسكين
وقيل الحق (والانادى عليه) بقدر ماير ى ثم اطلقه بكفيل بنفسه فان ابى نادى
عليه شهرا ثم اطلقه ﴾ امدى محبوسلردن برى قاضىٔ ثانى حضورنده برحق اقرار ايلسه
وياخود اوزرينه بينه اقامه اولنسه قاضى حبس وكندويه الزام وادامه ايدر
وبعضيلر حق الزام ايدر ديديلر واكر اقرار ويااقامهٔ بينه اولمزسه كندونك رأى
ايتديكى قدر چندروز اوزرينه برمنادى مولى ايدوب محله سندمبهر كون ندا ايدركه

محبوسده كى فلان اوغلو فلانده هركيمك حقى وارايسه كلسون حاضر اولسون
مرافعه لرى كورلسون امدى حاضر اولور بركسه بولنورسه مقتضاى شرعيسى
اجرا اولنور يوقسه بركفيل بالنفس اخذيله تخليهٔ سبل ايدر واكر كفيل
اعطاسنده امتناع ايدرسه برمنوال محرر برماه منادى نداسندنصكره
قاضى كندوبى صاليويرر ﴾ (وعمل فى الودائع وغلات الوقف ببينة اواقرار)
ذى اليد (ولم يعمل) المولى (بقول المعزول) لالتحاقه بالرعايا وشهادة الفرد
لاتقبل خصوصا بفعل نفسه درر ومفاده ردها ولوبع آخر نهر قلت لكن افتى
قارىٔ الهداية بقبولها وتبعه ابن نجيم فتنبه ﴾ قاضىٔ ثانى معزولك
انجق بينه ايله وياخود ذى اليدك اقراريله عمل ايدر يوقسه مجرد معزول
قوليله عمل ايتمز كندولرى رعايايه ملتحق احادرجالدن بررجل اولوب بررجلكده
شهادتى مقبوله اولمز وباخصوص فعل نفسنه اوله اشبو خصوصا بفعل
نفسه قولنك مفادى معزولك شهادتنك رديدر هرنقدر برآخر كسه نك
شهادتنك ضميمه له دخى اولورسه ده شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن قارىٔ
الهدايه برآخر كسه ايله شهادتنك قبوليله افتا ايلدى ابن نجيمده فتاواسنده
كندويه تبعت ايلدى ﴾ (الاان يقر ذواليدانه) اى المعزول (سلمها) اى الودائع
والغلات (اليه فقبل قوله فيهما) انها لزيد الااذابدأ ذواليد بالاقرار للغير ثم اقر
بتسليم القاضى اليه فاقر القاضى بانها لاخر فيسلم للمقرله الاول ويضمن
المقر قيمته اومثله للقاضى باقراره الثانى يسلمه لمن اقرله القاضى ﴾
لاصورت مشروحده ذواليد ودايعى وغلاتى كندويه قاضىٔ معزول تسليم
ايتدى ديو اقرار ايلرسه امدى معزولك انلرزيدكدر قولى قبول اولنور
ذواليدده زيدكدر ديو اقرار ايلسون وياكيمك اولديغنى بلمم ديسون الا ذواليد
قاضينك وديعه يى كندويه تسليمنى اقرارندن مقدم انى غيرى كسه يه اقرار ايدوب
بعده قاضينك كندويه تسليمنى اقرار قاضيده انك غيرى كسه نك اولديغنى اقرار
ايدرسه اول اقرار اولنان نسنه مقدمكى مقرلهه تسليم اولنوب تكرار مقرقيمى ايسه
انك قيمتنى مثلى ايسه مثلنى اقرار ثانيسنه بناً قاضى يه ضامن اولوب قاضيده انى
مقدمكى اقرار ايتديكى كسه يه تسليم ايدر ﴾ (ويقضى فى المسجد) ويختار
مسجدا فى وسط البلد تيسيرا للناس ويستدبر القبلة كخطيب ومدرس خانية ﴾
قاضى قضايى مسجدده اجرا ايدر عبادت نوعندن اولوب ورسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم وخلفاى راشدين قضايى مسجدده اجرا ايتدكلرينه بناً
لكن بوكندولرك وقتلرنده اولور ايدى اما فى زماننا اهاليز مسجده حرمت
وتعظيمده قصور ايتدكلرينه بناً اولمز زيرا زمانمز خلقى ممكنكه جنابت اولارق

مرافعه مناسبتيله مسجده دخول ايدرلر وتيسير للناس وسط بلدده بولنان
مسجدی اختيار ايدر وخطيب ومدرس كبی قبله يه استدبار ايدر ❊ واجرة
المحضر علی المدعی هو الاصح بحر عن البزازية وفی الخانية علی المتمرد وهو الصحيح ❊
ومحضرك اجرتی مدعينك اوزرينه در اصح اولان قول بودر خانيه ده تمرد وتعنت ايدن
مدعی عليه اوزرينه در صحيح اولانده بودر ديو مرسومدر اختفا ايدرسه قاضی
ايچون خانه سنك قپوسنی تسمير ايدوب منزلنی كندويه محبس ايتمك مشروعدر
❊ (وكذا السلطان) والمفتی والفقيه (او) فی (داره) ويأذن عموما (ويرد هدية) ❊
سلطان نصره الله تعالی ومفتی وفقيه تدريس وتعليم ايدر مدرسه ده قاضی كبی
مسجدده ويادارنده هركسه عموما دخوله اذن ويررك قعود ايدر وآز چوق
هديه هرنه اولورسه رد ايدر ❊ التنكير للتقليل ابن كمال وهی ما يعطی بلا شرط
اعانة بخلاف الرشوة ابن ملك ولوتأذی المهدی بالرد يعطيه مثل قيمتها خلاصة ❊
هديه كلمه سنده كی تنكير تقليل ايچوندر هديه اعانه شرطی اولقسزين اعطا اولنان
نسنه در رشوت هديه نك خلافندر واگر هديه ويرن كمسه ردندن متأذی
اولورسه كندويه اول قيمتده برشی اعطاسيله انی تلطيف ايدر ❊ ولو تعذر الرد لعدم
معرفته اوبعد مكانه وضعها فی بيت المال ومن خصوصياته عليه الصلاة والسلام ان
هداياه تاتارخانية ومفاده انه ليس للامام قبول الهدية والا لم تكن خصوصية ❊ واگر
هديه نك مهديسی معلوم اولميوب ويامكانی بعيد اولمغله ردی متعذر اولورسه انی بيت الماله
وضع ايدر رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلمك خاصهٔ شريفه لرندندر كندولرينه
اهدا اولنان هدايانك كندولرينك اولمسی وبونك مفادی امامكه خليفه ايچون
هديه يی قبول ايتمك يوقدر والا آنلرده قبول ايدنسه خاصهٔ نبی اولمز لكن ما سبقده
جزيه فصلنده مرور ايتديكه اهل حربك سلطانه اولان هديه سی مصالح
مسلمينه صرف اولنور گويا بيت الماله وضع اولنمش اولور ❊ وفيها يجوز للامام
والمفتی والواعظ قبول الهدية لانه انما يهدی الی العالم لعلمه بخلاف القاضی ❊
وتاتارخانيه ده مسطوردركه جامع امامی وواعظ ومفتی ايچون هديه يی قبول واردر
زيرا مزبورلر علما زمره سندن اولمغله هديه لری علملرينه حرمة اهدا اولنمش اولور
اما قاضی مذكورلرك خلافندر ❊ (الا من) اربعة السلطان والپاشا اشباه وبحر و
(قريبه) المحرم (اومن جرت عادته بذلك) بقدر عادته ولا خصومة لهما درر ❊
الا قاضی درت نوع كمسه دن هديه يی رد ايتمز خليفه دن وپاشادن ومحرمی اولان
قريبندن واهدا عادت مستمره سی اولان احبا واصدقاسندن اگر انتده كی عادتی
مقدارنجه اولوب ودعوالری اولمزسه ❊ (و) يرد اجابة (دعوة خاصة وهی
التی يتخذها صاحبها اولا حضور القاضی) ولو من محرم ومعتاد وقيل هی
كالهدية ❊ دخی انجق كندونك حضوری ايچون اتخاذ اولنان دعوت
وضيافته اجابتی رد ايدر هرنقدر محرمندن ودعوت عادتی اولان كمسه دن

اولورسه ده امام محمد رحمه الله تعالی صلهٔ رحم اولمق ملابسه سيله اجابت ايدر
ديدی بعضيلر بونده هديه كبيدر ديديلر ❊ وفی السراج وشرح المجمع ولا يجيب
دعوة خصم وغير معتاد ولو عامة للتهمة ❊ وسراجده ومجمع شرحنده محكمه ده
دعواسی اولان ودعوت عادتی اولميانك دعوتنه قاضی تهمت محلی اولمغله اجابت ايتمز
هرنقدر دعوت عامه ايچون اولورسه ده ديو مرسومدر ❊ (ويشهد الجنازة
ويعود المريض) ان لم يكن لهما ولا عليهما دعوی شرنبلالية عن البرهان ❊
قاضی اولان كمسه جنازه نمازينه حاضر اولور ومريضی عياده ايدر اگر
مزبور انك لهلرينه وعليهلرينه بردعوالری اولمزسه مزبوران مسلمك مسلم اوزرينه
اولان حقلرندندر قضا ايله ساقط اولمز امام بخاری عليه رحمة الباری كتاب
الادبده ابا ايوب الانصاری رضی الله تعالی عنهدن روايتله بيوررلركه سعادتله
رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم بيوردلركه هر برمسلمك مسلم قرنداشی اوزرنده آلتی
حقی واردر اندن برينی ترك ايدرسه اوزرنده مؤمن قرنداشنك واجب اولان حقنی
ترك ايتمش اولور ملاقی اولدقده سلام ويرمك ودعوت ايتدكده اجابت ايلمك
وعطاسنده تشميت ايلمك ومرضنده عياده ووفاتنده جنازه سنه حاضر اولمق وكندی
ايله مشاوره واستنصاح ايتدكده نصيحت ايدوب حقنده خيرمراد ايتمك ❊ (ويسوی)
وجوبا (بين الخصمين جلوسا واقبالا واشارة ونظرا ويمتنع عن مسارة
احدهما والاشارة اليه) ورفع صوته عليه (والضحك فی وجهه) وكذا
القيام له بالاولی (وضيافته) نعم لوفعل ذلك معهما معا جاز نهر ❊ جلوس
واقبال توجه واشارت ونظر ايله ايكی خصمك ميانه لرينی قاضی وجوبا تسويه
ايدوب بريله مساره كه خفيه گزلجه مكالمه دن واكا اشارتدن ورفع صوتدن
ويوزينه ضحكدن وبالطريق الاولی كندويه قيام وضيافت ايدوب ديگرينه ايتمكدن
امتناع واحتراز ايدر اما معامله مشروحه لری ايكيسنه بردن ايدرسه
جائز اولور ❊ (ولا يمزح) فی مجلس الحكم (مطلقا) ولو لغيرهما لذهابه بمهابته ❊
مجلس محاكمه ده مطلقا كه دعواجيلر ايله وياسائر كمسه لر ايله مزاح وملاعبه ايتميه
زيرا مهابتنی ازاله ايدر ❊ (ولا يلقنه حجته) وعن الثانی لابأس به عينی ❊ احد
خصمينه تلقين حجت ايدوب كندولرينه اعانه ايتميه ديگرينك كسر قلبنه وتهمته
بادی اولور وامام ابی يوسفدن لابأس به مرويدر ❊ (ولا) يلقن (الشاهد شهادته)
واستحسنه ابو يوسف فيما لا يستفيد به زيادة علم والفتوی علی قوله فيما يتعلق بالقضاء
لزيادة تجربته بزازية ❊ وشاهده شهادتنی تلقين ايتميه امام ابی يوسف رحمه الله
تعالی شاهده علم زياده ايتمين كلامله تلقينی مستحسن گوردی مثلا شاهد بن
بوخصوصی بويلجه بيلورم ديو تقرير ايتسه قاضينك شهادت ايدرم دی ديو تلقينی

كبى بونده شاهده زيادۀ علم افاده ايده جك برشى بوقدر زيادۀ علم افادهسى
مثلا مدعى بيك بشيوز ادعا ايدوب شاهدلر بيكه شهادت ايتدكده مدعا عليه
بشيوزى انكار ايتمكله قاضى نك ممكنكه بشيوزدن سمرنى ابرا ايتمش اوله ديو
شاهدلرك شهادتلريله مدعى نك كلامى بينني توفيق تلقينى كبى قضايه متعلقه مسائلده
فتوى امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قولنه در تجربه ومهارتلرى آنده زياده اولمغين
﴿وفى الولوالجية حكى ان ابا يوسف وقت موته قال اللهم انك تعلم انى لم امل الى احد
الخصمين حتى بالقلب الا فى خصومة نصرانى مع الرشيد لم اسو بينهما وقضيت
على الرشيد ثم بكى انتهى﴾ دخى ولوالجيهده مذكوردركه امام ثانى ابويوسف عليه
رحمة الصمدانى حين وفاتلرنده بيورديلركه يارب سنك معلوم شريفكدر قلبا
وقالبا اصلا ايكى خصمك برينه ميل ومساعده طريقلرينه كتمدم الاوقتك خليفهسى
هارون رشيدك برنصرانى ايله مرافعهلرنده ميانلرنده تسويه ايدهميوب كندولرينه
قضا وحكم ايتدم بيوروب بعده آغلدى ٭ انتهى ٭ ﴿قلت ومفاده ان القاضى يقضى
على من ولاه وفى الملتقى ويصح لمن ولاه وعليه وسيجيئ﴾ شارح رحمه الله تعالى
دير كه ولوالجيهنك كلامنك مفادى قاضى قضانى كندويه توجيه ايدن واليه حكم ايدر
وملتقاده كندو بى قضايه مولى ايدن كسه نك نفعنه وضررنه قضا صحيح اولور
ديو مرسومدر ﴿فروع فى البدائع من جملة ادب القاضى انه لا يكلم
احد الخصمين بلسان لا يعرفه الاخر﴾ بدايعده مذكوردركه قاضينك ادبى
جملهسندندر ايكى خصمك بريله ديكرينك بلمديكى لسان ايله تكلم ايتمك
﴿وفى التتارخانية والاحوط ان يقول للخصمين احكم بينكما حتى اذا كان فى التقليد
خلل يصير حكما بتحكيمهما﴾ وتتارخانيهده مرسومدركه قاضى يه احوط اولان
دعواجيلره ميانهكزده حكم ايدهيم ديمككه تقليدك رشوتله اولديغى مثلو جهتله
تقليدده خلل اولديغنده نظرا كندولرينك حكم نصب ايتملريله حاكم اولمش اوله
﴿قضى بحق ثم امره السلطان بالاستيناف بمحضر من العلماء لم يلزمه بزازية﴾
برقاضى برمادهده بروفق شرع شريف حقيله حكم ايتدكدنصكره پادشاه عالمپناه
حضرتلرى اول دعوانك تكرار علمادن بعض ذوات محضرلرنده استماع واقامۀ بينه
اولنمسيله امر ايتسه قاضى يه استينافى لازم اولمز اما حكمنك خلاف شرع اولديغى
فهم اولنورسه استيناف دعوى مشروع اولور ﴿طلب المقضى عليه نسخة
السجل من المقضى له ليعرضه على العلماء اهو صحيح ام لا فامتنع الزمه القاضى بذلك
جواهر الفتاوى﴾ مقضى عليه مقضى لهدن صورت مرافعهٔ كندويه كتب
اولنان سجل نسخهسنى مطالبه ايتسه كه وقتك بعض علماسنه عرض ايتمكله
انك صحيح ويا فاسد اولديغنه مطلع اوله بس اوده امتناع ايدرسه قاضى آنك

تسليمله حكم ايدر ﴿وفى الفتح متى امكن اقامة الحق بلا ايغار صدور كان اولى﴾
دخى فتحده مسطوردركه قچان قلوبده عداوت وغضب حرارت وشدت بولمقسزين
احقاق حق واجراى شرع بروجه سهولت ممكن اولورسه اولى اولان اوبلجيه
باعقدر مقضى عليه ايچون وجه شرعيسنى بيانله سنك يدكده مساغ شرعى
خصميكه حكم اولندى ديو اعتذار ايله كندولرينى الزام واسكات ايتملى ايغار كلمهسنك
اصلى اوغاردر ياواودن منقلبه دروغره شدة وتوقد الحرات معناسنهدر
﴿وهل يقبل قصص الخصوم ان جلس للقضاء لا والا اخذها ولا يأخذ بما
فيها الا اذا اقر بلفظه صريحا﴾ قاضى دعواجيلرك قضايه متعلق مثلا
مضاربك مال مضاربهيى فلان بلدهيه كتوردم وانده برماه مكث ايلدم وفلان
بلدهده بيع ايلدم وانكله شوقدر متاع اشترا ايتدم ديمسى مثللو قصص وكلاملرينى
قبول ايدوب آنكله مؤاخذه ايدرمى الجواب قضا وحكومت مجلسنده اولورسه
اول مقوله افواهى كلاملرى قبول ايتمز زيرا اول مجلسده دعواىى وبينهيى واقرارى
سماع وحكم مجلسيدر واكر مجلس قضا اولمزسه اخذ وقبول ايدر مباح كلاملر
كبى اولور وانده انجق صريحا اقرار ايتديكى مثلا مضاربك مال مضاربهيى
ساحل بحرده بلا حافظ ترك ايدوب انى نقل ايدرجمال احضارى ايچون ذاهب
اولوب كلديكمده ضايع اولمش قولى امثالى قصهلريله مؤاخذه اولنور والله سبحانه
وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿فصل فى الحبس﴾

اشبو فصل حبس حقندهاولنجى برفصلدر حبسده هرنقدر احكام قضادن ايسهده
اكن كندولرينه خاص اولهرق احكام وفيرهسى اولمغله مستقل فصل ايله بيان وتفصيل
اولندى حبس لغتده منع معناسنهدر ﴿هو مشروع بقوله تعالى او ينفوا من الارض﴾
اشبو حبسك مشروعيتى قرآنله ثابتدركه الله جليلك {او ينفوا من الارض} قول
شريفلهدر بومحلده نفيدن مراد حبسدر روى زميندن بالكليه ازاله ممكن
اولمغين ﴿وحبس عليه الصلاة والسلام رجلا بالتهمة فى المسجد﴾ ومشروعيت
حبس سنتلهده ثابتدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم تهمت زلتنده بررجلى
مسجدده حبس وتأديب بيورديلر حبس حقنده اجماع دخى واردركه اصحاب كرين
ومن بعدهم رضوان الله تعالى عليهم اجمعين اتفاق ايتمشلردر
﴿واحدث السجن على رضى الله تعالى عنه وبناه من قصب وسماه نافعا فنقبه
اللصوص فبنى غيره من مدر وسماه مخيسا بفتح الياء وتكسر موضع التخييس

وهو التذليل ❊ رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك وصديق اكبر
وعمر الفاروق وعثمان ذى النورين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنك وقت
ميامن اقترانلرنده حبس مسجدده وياده‌هليزده ربطله اولور ايدى ❊ حضرت امام
على كرم الله وجهه حبس خانه احداث ايدوب وآنى قشدن بنا وكندويه نافع
تسميه بيورديلر بعده آنى خرسزلر ياروب فرار ايتملريله مجددا آنك غيرى بى مدردن
بنا واكا يانك فتحى وكسريله مخيس تسميه ايلدى يعنى تخييسكه تذليل محلى ديمك
حالك اسمى محله اطلاق قبيلندن تشديد ايله تفعيل بابندندر ❊ وفيه يقول
على رضى الله تعالى عنه الاترانى كيسا مكيسا ❊ بنيت بعد نافع مخيسا ❊
حصنا حصينا واميناكيسا ❊ مشاراليه حضرت امام على كرم الله تعالى وجهه انك
حقنده بيورمشلركه بنى بك عاقل وفطانت وذكاوت صاحبى وغيرى كسدلره
تعليم علم وهدايتله اثرى كيس ايديجى بلرمسك خبر وير نافعدن صكره مخيسى
حصن حصين واكا ارباب درايتدن برامين ذاتى سجان قلدم مرام شريفلرى
تحديث نعمتدر مكيس اسم فاعل اوله‌رق ترجه اولندى اسم مفعولده اولسه
اولور يعنى ربم تعالى بنى كسوهٔ كياست وفطانتله خلعتلدى ديمك اولور حصين
كلمه‌سنك حصندنصكره ذكرى تأكيدا در يعنى مبالغه ايله مانع ديمكدر بنيت
جعلت معناسندر امينا اوزرينه تسلطى صحيح اولمق ايچون متقلدا سيفا
ورمحا قولنده اولديغى كبى اميرا روايتنده واردر بوتقديرجه نصبت اميرا
تأويلنده اولور ❊ (صفته ان يكون بموضع ليس به فراش ولاوطاء) ليضجر
فيوفى ومفاده انه لوجئ له به منع منه ❊ حبسك صفتيكه حال وشانى كندوده
دوشنه‌جك واورتينه‌جك كليم ويتاق امثالى نسنه اولميان محل اولمقدركه
حتى كندويه ضجرت واذيت اولمغله حق صاحبنك حقنى ايفا وادا ايده بوندن
فهم اولنان محبوسه اول مثللو شيلر كتوريلورسه منع اولنمقدر وطاء كتاب
وزننده‌در ❊ (ولايمكن احد ان يدخل عليه للاستيناس الااقاربه وجيرانه)
لاحتياجه للمشاورة (ولايمكثون عنده طويلا) ❊ الفت واستيناس ايچون
محبوسك قتنه دخوله براحده رخصت ويرلز الامشاوره‌يه احتياجندن مبنى اقارب
وجيراننه مكنت ويريلور ولكن آنلرده عندنده طويلا مكث ايتديرلمز ❊ ومفاده
ان زوجته لاتحبس معه لوهى الحابسة له وهو الظاهر ❊ ماسبقدن فهم اولنان
بركسه‌نك زوجه‌سى حبس ايتديررسه كندوسى برابر حبس اولنمز لكن
بوماتقدمك منادى دكلدر انده ذكر اولنان فقط اقارب ايله جيران اولمغين
لكن اشبو مفاد نهرك عباره‌سنك مفاديدر سبب خلل عبارهٔ مشروحه‌دنك
صدرينك حذفيدر عبارده‌نك تمامى واذااحتاج للجماع دخلت عليه زوجته اوامته

ان كان فيه موضع سترة وفيه دليل على ان زوجته لاتحبس معه لوكانت هى
الحابسة له وهو الظاهر انتهى ❊ حلبى ❊ عورتنك فسادندن خوف ايدرسه
عند المتأخرين زوجيله معا حبس اولنور ❊ وفى الملتقى يمكن من وطئ جاريته
لوفيه خلوة ❊ وملتقاده مسطوردركه حبس خانه‌ده خالى محل بولنورسه جاريه‌سيله
ويازوجه‌سيله جماعه محبوسه تمكين ويريلور بعضيلر جماع حاجت اصليه‌دن
اولمغين منع اولنور بيورديلر جوازك وجهى شهوة فرجك اقتضاسنك شهوة
بطنك اقتضاسى كبى اولمقدر ❊ (ولايخرج لجمعة ولالجماعة ولالحج فرض) فغيره
اولى (ولالحضور جنازة ولو) كان (بكفيل) زيلعى ❊ محبوسه جمعه
وجماعت وفرض اولان حج وحضور جنازه ايچون خروجه رخصت ويرلمز هرنقدر
كفيل ايله اولورسه‌ده سائر واجب ونوافل امثالى شيلر ايچون خروجه عدم
رخصت بالطريق الاولى در ❊ (وفى الخلاصة يخرج بكفيل لجنازة اصوله وفروعه
لاغيرهم وعليه الفتوى) دخى خلاصه‌ده انجق اصول وفروعك جنازه‌سنه كفيل
ايله خروج ايدر ديو مرسومدر وفتوى بوقولك اوزرينه‌در ❊ (ولومرض مرضا
اضناه ولم يجد من يخدمه يخرج بكفيل والالا) بحر ❊ برمحبوسى مرضى
آغرلشديروب وكندويه خذمت ايدر خادم بولمسه حبس خانه‌دن كفيل ايله
خروج ايدر واكر خادم بولنورسه ويا كفيل اولمزسه خروج ايدمز انجق
بوقول ايله فتوى ويريلور ❊ (ولايخرج لمعالجة وكسب قيل ولايكتسب فيه
ولوله ديون خرج لخاصم ثم يحبس خانية ❊ حبس خانه‌ده معالجه ممكن اولمغين
انك ايچون وكسب ايچون محبوس طشره خروج ايدمز بلكه انده دخى
اكتسابه رخصت ويرلمز واكر خلقك اوزرنده حقى اولورسه مخاصمه ايچون
قاضى كندوبى چيقاروب بعده ينه حبس ايدر ❊ (ولايضرب) المحبوس
الافى ثلاث اذاامتنع عن كفارة الظهار والانفاق على قريبه والقسم بين نسائه
بعد وعظه ❊ محبوسه انجق اوچ محلده ضرب اولنور اولا كفارة ظهارى اداية
قدرتى وار ايكن امتناع ايدرسه زيرا تأخيرنده زوجه‌يه ضرر اولور ثانيا نفقه‌سى
اوزرينه واجبه اولان كسه‌يه انفاقدن امتناع ايتديكى تقديرجه حبسنده
قريبه ضرر اولور مدتك مضيله نفقه ساقطه اولمغله هرنقدر قضا ويا رضا
بولنور ايسه‌ده ثالثا زوجه‌لرى ميانده قسمدن امتناع ايدرسه بعد الوعظ
والنصيحة ضرب اولنور حبسنده حقلرى فوت اولمغين ❊ والضابط مايفوت
بالتأخير لا الى خلف اشباه ❊ اشبو محبوسك ضرب اولنمسى حقنده ضابط
وقاعده تأخير ايله لا الى خلف حقك فوتيدر ❊ قلت ويزاد ما فى الوهبانية
❊ وان فريضرب دون قيد تأدبا ❊ وتطيين باب الحبس فى العنت يذكر ❊

شارح رحمه الله تعالى دیرکه محبوسك ضربنه مساغ شرعی اولان
مواضع ثلثهٔ مشروحه‌دنك اوزرینه وهبانیه ده مذکور اولان مضمونده زیاده
اولنورکه اکر محبوس فرار ایده‌جك اولورسه تأدب ایتسون ایچون
بلاقید ضرب اولنور واداء حقده تعنت ایدرسه محبوسك قاپوسی
قپانوب صو وطعام ویرمك ایچون برثقب ترك اولنمق مشروعدر ✧ (ولایغل)
الا اذا خاف فراره فیقید او یحول الی سجن اللصوص وهل یطین الباب الرأی
فیه للقاضی بزازیة ✧ قاضی محبوسك بو ینونه دمور وضع ایتمز الا فرارندن خوف
ایدرسه باغلر و یاخرسزلر حبس اولندیغی محله نقل وتحویل ایدر وقاپونك چامورله
ایله یاپلمه سنده رأی قاضینکدر ✧ (ولا یجرد ولا یؤجر)وعن الثانی یؤجره
لقضاء دینه ✧ محبوسی اثوابندن صویمز واجرتله ایشلتمز امام ابو یوسفدن
دینی ادا ایچون کندوبی ایجار ایدر دیومروی‌در {انه باع حراق دینه} حدیث
شریفی بوکا حمل اولنمق کرك بیعدن اجاره مراد اولنور ✧ (ولایقام بین یدی
صاحب الحق اهانة) له ✧ محبوسه اهانة کندوبی حق صاحبنك
قارشوسنده ایاق اوزره قائم قیلمز ✧ ولوکان ببلد لاقاضی فیه لازمه لیلا ونهارا
حتی یاخذ حقه جواهر الفتاوی ✧ مدیون کندوده قاضی اولمیان بر بلده ده
اولورسه داین کندوبه لیلا ونهارا ملازمت ایدر حتی حقنی تماما اخذ ایدندك
لکن کسبندن وخانه سنه دخولدن منع ایدمز ✧ (وتعیین مکانه) ای مکان
الحبس عند عدم ارادة صاحب الحق (للقاضی الا اذا طلب المدعی مکانا
اخر) فیجیبه لذلك قنیة ✧ حبس محلنی حق صاحبی تعیین ایتمزسه تعیین
قاضینکدر الا مدعی بشقه مکانده حبسنی مراد ایدرسه قاضی اکا اجابت ایدر
✧وافتی المصنف تبعا لقارئ الهدایة بان العبرة فی ذلك لصاحب الحق لاللقاضی
انتهی ✧ حبس محلنی تعیینده مصنف رحمه الله تعالی قارئ الهدایه‌یه تبعیتله بونده
اعتبار حق صاحبنه‌در قاضی‌یه دکلدر دیو افتا ایلدی بونکله مابقده‌که
تعیین مکان حبس قاضینکدر بیتنده منافات یوقدر او صاحب حقك عدم
اراده سنه نظرا بو اراده سنه نظرادر ✧ وفی النهر ینبغی ان لایجاب لو طلب
حبسه فی مکان اللصوص ونحوه ✧ نهرده مرسومدرکه لایق اولان حق صاحبی
مدیونك خرسزلرك حبس اولنجغی زندان امثالی بك موحش مخوف محللرده
حبسنی استرسه اکا اجابت اولنمقدر ✧ فرع فی البحر عن المحیط و یجعل
للنساء سجن علی حدة نفیا للفتنة ✧ بحرده محیطدن نقلا مسطوردرکه
نسا ایچون فتنه خوفندن مستقل برحبس خانه اتخاذ اولنور ✧ (واذا ثبت الحق
للمدعی) ولودانقا وهو سدس درهم (ببینة عجل حبسه بطلب المدعی)

لظهور المطل بانکاره ✧ مدعینك حقی بینه ایله ثابت اولدقده هرنقدر بردانقکه
بردرهمك سدسی اولورسه ده مدعینك طلبیله مدعا علیهك حبسی تعجیل
اولنور انکارنه بناءً مطل وتاخیری تبین ایتمکین ✧ (والا) یثبت ببینة بل باقرار
(لم یعجل) حبسه بل یأمره بالاداء فان ابی حبسه ✧ واکر دعوی اولنان
نسنه بینه ایله ثابت اولمیوب بلکه مدعا علیهك اقراریله ثبوت بولمش اولورسه
حبسنده عجله اولنمز بلکه کندویه قاضی اداسیله امر ایدر واکر دعوی
قیلنان نسنه مدعا علیهك یدنده حالا موجود برعین و یاودیعه و یادین اولدیغی
ثابت اولوب قاضی‌یه آنی حق صاحبنه تسلیم ممکن اولورسه انی الوب تسلیم
ایدر امره حاجت مس ایتمز حق صاحبی مدیونك مالندن حقی جنسندن
برمقدار مبلغه ظفریاب اولدقده کندونك اذن وخبری اولمقسزین انی اخذ
مشروع اولدیغی کبی قاضی‌یه دخی اولور واکر ابا وامتناع ایدرسه قاضی
کندوبی حبس ایدر اکر فقیر دکلسه ✧ وعکسه السرخسی ✧ امام سرخسی
علیه رحمة القدسی مضمون مشروحی عکس ایتدیکه بینه ایله اثبات صورتنده
حبسك عدم تعجیلنه اقرارده تعجیلنه قائل اولدی زیرا بینه ایله اثباتده ممکنکه
مدعا علیه تعلل ایدوب بنی اوزرمده دین اولدیغنی شمدی بیلدم مقدما ذهول
ایتمشدم دیدرك قضا ایده اقرارده بو اولمز ✧ حلبی انتهی ✧ وسوی بینهما فی الکنز
والدرر واستحسنه الزیلعی ✧ کنز ودررده صورتین مشروحتین میانلرینی تسویه
ایتدیکه حبسده ایکیسنده ده تعجیل اولنمز احتمالکه تأدیه ایده حبس تعنت
وتمردی تبین ایتدکدنصکره اولور زیلعیده مضمون مرسومی استحسان بیوردی
✧ والاول مختار الهدایة والوقایة والمجمع قال فی البحر وهوالمذهب عندنا انتهی ✧
اولکی قول هدایه‌نك و وقایه‌نك و مجمعك مختاریدر بحرده انجق بزم عندمزده
مذهب بودر دیدی ✧ قلت وفی منیة المفتی لوثبت ببینة یحبس فی اول مرة
وبالاقرار یحبس فی الثانیة والثالثة دون الاولی فلیکن التوفیق ✧ شارح رحمه الله
تعالی دیرکه منیة المفتی نام کتابده مسطوردرکه بردعوی بینه ایله ثابته اولورسه
امدی مدعا علیه مدعی‌نك دفعیله امر اولندقدنصکره ابتدا امتناعنده
اقرار ایله ثبوت بولمش اولورسه ایکنجی و اوچنجی اباسنده حبس اولنور
اولکنده اولنمز قولین میانی بو بیان توفیق اولسون ایچون لکن توفیقده‌پك ظاهر
دکلدر ✧ (و یحبس) المدیون (فی) کل دین هو بدل مال اوملتزم بعقد درر
ومجمع وملتقی مثل (الثمن) ولو لمنفعة کالاجرة (والقرض) ولو لذمی
(والمهر المعجل ومالزمه بکفالة) ولو بالدرك او کفیل الکفیل وان کثروا
بزازیة لانه التزمه بعقد کالمهر ✧ مدیون هر بر مال بدلی و یاعقد ایله

التزام اولنان ثمن مبيع امثالی نسنه ایچون وياهرنقدر ذمینکده اولورسه قرض ومهر معجل وکالتله کندويه لازم اولان هر بر دين ایچون حبس اولنور کفالت درکله ويا کفیله کفالتله هرنقدر کثیر اولورلر ايسه ده مثلا کفیلك کفیلنه کفالت کبی اولسه ده اولور زیرا مهرکبی آنی عقد ایله التزام ایتمشدر وثمن هرنقدر منافع مقابلنده واجبه اجرت ثمنی اولسه ده اولور کفالتده وتزوجده اعسار دعواسنده اعتبار اولنمز کندی رضاسیله کفالتی اختیار يسارنه دلیلدر انسان اداسنه قادر اولمدیغی شیئی التزام ايدنمز ❊ وهذا هو المعتمد خلافا لفتوی قاضیخان لتقديم المتون والشروح على الفتاوی بحر فليحفظ نعم عده فی الاختيار لبدل الخلع هنا خطأ فتنبه ❊ واشبو مواضع اربعده مدیونك حبسی و فقر دعواسنده تصديق اولنمسی انجق معتمد اولان قول بودر متون وشروح فتاوی اوزرينه تقديم اولنغين اختلاف قاضیخانك انجق ثمن مبيعله قرضده حبس اولنور قولنه مبنیدر امدی بو لرده اعسار دعوالرنده تصديق اولنمزلر مهر ايله کفالتله لازم اولان دين قسم ثانیدن اولمش اولور انده فقر ادعا ايدرسه حبس اولنمز بنأ عليه صاحب اختيارك بدل خلعیده اشبو حبس محللرندن عدی خطا اولدی ❊ وزاد القلانسی انه یحبس ايضا فی کل عين يقدر على تسليمها کالعين المغصوبة ❊ امام قلانسی تهذيب نام کتابنده عين مغصوبه کبی عینی تسليمه مقتدر اولديغی هر بر شيده ده مدعا عليهك حبسنی زياده ايلدی امانده بوندر ❊ (لا) یحبس (فی غيره) ای غير ماذکر وهو تسع صور بدل خلع ومغصوب ومتلف و دم عمد وعتق حظ شريك وارش جناية ونفقة قريب وزوجة ومؤجل مهر قلت ظاهره ولو بعد طلاق ❊ مواضع مشروحه‌نك ماعداسنده مدعا عليه حبس اولنمز اولده طقوز صورتدر يعنی خلع ومغصوب ودم عمد وشريكنك نصيبنی عتق وجنايت ارشنك بدللری ونفقه‌لری اوزرينه واجبه اولان قريبلرينك وزوجه‌سنك نفقه‌لری و مهر مؤجل ایچون حبس اولنمز شارح رحمه الله تعالی ديرکه مهر مؤجل ایچون حبس اولنمز ديمنك ظاهری هرنقدر طلاقدنصکره‌ده اولورسه ديمکدر ❊ وفی نفقات البزازية يثبت اليسار بالاخبار هنا بخلاف سائر الديون لكن افتی ابن نجيم بان القول له بيمينه ما لم يثبت غناه فراجعه ❊ وبزازيه‌نك نفقاتنده مذکوردرکه نفقه خصوصنده ايکی عادل کمسه‌دن استفسار اولندقده يساريله خبر ويررلرسه ثابت اولور نفقه دينك ماعداسی دينلر بونك خلافندرکه يساری اخبار ايله ثابت اولمز بلکه شهادتدن لازمدر لكن ابن نجيم افتا ايلديکه مادام غناسی ثابت اولمدقجه يمينله قول کندونکدر ثبوت تعبيری

شهادت ایجاب ايدر ❊ ولو اختلفا فقال المديون ليس بدل مال وقال الدائن انه ثمن متاع فالقول للمديون ما لم يبرهن رب الدين طرسوسی بحثا واقره فی النهر ❊ مديونله دائن ميانه‌لرنده اختلاف وقوع بولسه که مديون مدعا بدل مال دکلدر ديوب دائن متاع ثمنيدر ديرسه قول مديونك اولور مادام حق صاحبی مدعاسنه اقامهٔ بينه ايتمدکجه حبس اولنمز حتی يساری ثابت اولنه دك ❊ فرع لا يحبس فی دين مؤجل وكذا لا يمنع من السفر قبل حلول الاجل وان بعد وله السفر معه فاذا حل منعه منه حتی يوفيه بدائع وقدمناه فی الكفالة ❊ دين مؤجلده قبل حلول الاجل مديون حبس اولنميوب وسفردنده منع اولنمز واکر سفر مسافهٔ بعيده‌يه اولوب قدومندن مقدم وعدی تمام اوله‌جق قدر اولورسه کندی ايله برابر دائن ایچون سفر مشروعدر بس اثنای سفرده وعدی حلول ايده‌جك اولورسه اول وقتده کندويی سفردن منع ايدر حتی حقنی ايفا ايده‌نه‌دك بو بحثی کفالتده دخی تقديم ايلدك ❊ (ان ادعى) المديون (الفقر) اذ الاصل العسرة (الا ان يبرهن غريمه على غناه) ای قدرته على الوفاء ولو باقتراض او بتقاضی غريمه (فيحبسه) حينئذ (بما رأی) ولو يوما هو الصحيح ❊ صورهٔ مشروحهٔ تسعه‌ده مديون فقرا دعا ايدرسه حبس اولنمز انسانده اصل اولان عسرتدر عديم المال اوله‌رق خلق اولنمغله الا غريمی کندونك غناسنه که دينی هرنقدر استقراضله ويا کندونك مديونندن تقاضی و تأديه ايله ايفاسنه قدرتنه برهان اثبات ايدرسه امدی قاضی کندونك رأی ايتديکی مدتله حبس ايدر هرنقدر بر کون اولسه ده اولور انجق صحيح اولان قول بودر امدی قاضی‌يه ظن غالب حاصل اولسه که اکر بونك مالی اولسيدی کندوسنی حبس رذالتندن تخليص ايدردی ديو حالندن بعض معتمد کسه‌لردن سؤال ايدوب تخليهٔ سبيل ايدر بر مديون استقراض ايدوب دينينی ادايه قادر ايکن ايتمسه ظالم اولمغله حبسه مستحق اولور ❊ بل فی شهادات الملتقط قال ابو حنيفة اذا كان المعسر معروفا بالعسرة لم احبسه ❊ بلکه ملتقطك شهاداتنده مرسومدرکه امام اعظم رحمه الله تعالی ورضی عنه بيورمشلردرکه بر فقير فقر وفاقه ايله معروف ومشهور اولورسه بن آنك حبسيله اصلا بر شی ایچون حکم ايتمم ❊ وفی الخانية ولو فقره ظاهرا سأل عنه عاجلا وقبل بينته على افلاسه وخلى سبيله نهر ❊ دخی خانيه‌ده مسطوردرکه بر کسه‌نك فقری ظاهر اولوب شبهه اولمزسه قاضی آنك حالندن عاجلا سؤال ايدوب و افلاسنه اولان بينه‌سنی قبول ايدوب وتخليهٔ سبيل ايدر اما فقرنده خفا اولورسه حبسدنصکره اعسارينه بينه مقبوله اولمز الا قاضینك رأينه تفويض اولنان مدتك مرورندنصکره اولور ❊ وفی البزازية قال المديون

حلفه انه مايعلم انى معسر اجابه القاضى فان حلف حبسه بطلبه وان نكل خلاه
واقره المصنف وغيره ✽ وبزازيه ده مذكور درکه مديون قاضى يه داينك بنم
معسر اولديغمه علمى يمديكنه كندويه يمين وير ديسه امدى قاضى كندونك
بو استدعاسنه اجابت ايدر اكر يمين ايدرسه كندونك طلبيله آنى حبس ايدر
واكر نكول ايدرسه تخليه سبيل ايدوب صالى وير اشبو مضمون مشروحى
مصنف وسائر مؤلفين اقرار بيورديلر لكن ظاهر اولان بونك قسم اولده اولمسيدر
زيرا قسم ثانيده مديونك مجرد فقر ادعاسنده كندولرى تصديق اولنور حبس
اولنمغين تحليفه حاجت مس ايتمز ✽ قلت قدمنا ان الرأى لمن له ملكة الاجتهاد
فتنبه ✽ شارح رحمه الله تعالى ديركه ماسبقده بيان ايتدككه رأى كندى
ايچون ملكهٔ اجتهاد اولان قاضى نكدر ظن ايدرمكه بو متنك بما رأى قولنه
مرتبطدر اما بو مثللو شى قاضى نك مجتهد اولمسنه توقف ايتمز ✽ (ثم) بعد حبسه
بما يراه لو حاله مشكلا عند القاضى و الاعمل بما ظهر بحر واعتمده المصنف
(سأل عنه) احتياطا لاوجوبا من جيرانه ✽ مديونك حالى قاضى نك عندنده مشكل
اولوب فقر وغناسى معلوم اولمغين كندى رأيله حبس ايتدكدنصكره
واجب اولميه رق بر وجه احتياط تومشولرندن انك حالندن سؤال و استكناه ايدر
واكرذا تنده قاضى نك قتنده حالى ظاهر ونمايان اولورسه فورى انك حالندن
سؤال ايدوب وافلاسنه بينه سى قبول و سبيلنى تخليه ايدر قاضى يه بو قدر
مدتدر مالى اولسيدى حبسده مكث ايتمز دى ديو ظن غالب كلديكى مدتدنصكره
آنك يسارينه مدعى اقامهٔ بينه ايده مزسه بلا سؤال وجوبا قاضى آنى اطلاق
ايدر ✽ ويكفى عدل بغيبة دائن ✽ حق صاحبى حاضر اولمقسزين غائب ايكن
بر عادل كمسنه نك مديونك فقر حالنى كفايت ايدر توكيلده وعزلده اولديغى
مثللو ايكى احوطدر كيفيت اخبارى نفقه وكسوه سنده فقرا حمالريدر سرا
وعلانية استخبار ايتدك معيشتى ضيقدر ديمكله در ✽ واما المستور فان وافق
قوله رأى القاضى عمل به والا لا انفع الوسائل بحثا ✽ واكر محبوسك حالندن
خبر وير ن كمسه عادل وفسقى نا معلوم مستور الحال اولوب قوليده قاضى نك رأينه
موافق اولورسه آنك قوليله عمل اولنور يوقسه عمل اولنمز فاسق اولورسه خبرينه
اصلا عمل اولنمز ✽ ولايشترط حضرة الخصم ولالفظ الشهادة الا اذا تنازعا
فى اليسار والاعسار قهستانى ✽ واخبارده خصمك حضورى وشهادت لفظى
شرط دكلدر الايسار واعسارده اختلاف ايدرلرسه لفظ شهادتدن لازمدر
خبر واحدك قبوليده عدم منازعه صورتنده در ✽ قلت لكنها بالاعسار للنفى
وهى ليست بحجة ولذا لم يجب السؤال انفع الوسائل فتنبه ✽ شارح رحمه الله تعالى

ديركه اعساره شهادت نفيه شهادتدر اول ايسه حجت دكلدر بنابرين سؤال
واجب اولمدى بو استدراك محلنده دكلدر لا وجوبا قولنك عقبنده اكا علت
اوله رق اشبو قولى ذكر ايتسه پك ظاهر اولور ايدى حتى انفع الوسائل صاحبى
اويله يابدى ودرر محشيسى وانى افندى مرحوم اعساره پريشان حال كثير العيالدر
ديو شهادتده نفى اولمز ديو تصريح ايلدى ✽ (فان لم يظهر له مال خلاه)
بلا كفيل الا فى ثلث مال يتيم ووقف واذا كان الدائن غائبا ✽ بعد الحبس والسؤال
محبوسك مالى ظاهر اولمزسه قاضى كندونك سبيلنى بلا كفيل تخليه ايدر
كندونك عندنده عسرتى ثابت اولمغله {فنظرة الى ميسرة} نظم مجيدنك
مقتضاسنجه وقت يسيرينه دك نظر ومهلته مستحق اولمش اولور امدى بوندنصكره
حبسى ظلم اولور الا اوچ محلده كه يتيم ووقف مالارنده ودائن غائب اولديغى
صورتده اطلاق ايده مز ✽ ثم لايحبسه ثانيا للاول ولا لغيره حتى يثبت غريمه غناه
بزازيه ✽ مزبور محبوسى بعد التخليه قاضى كرك مقدمكى غريم وكرك سائر
غريم ايچون تكرار حبس ايده مز حتى غريمى يسارينى اثبات ايدنه دك ✽ وفى القنية
برهن المحبوس على افلاسه فاراد الدائن اطلاقه قبل تفليسه فعلى القاضى
القضاء به حتى لا يعيده الدائن ثانيا ✽ وقنيه ده مرسومدركه بر محبوس
افلاسنه اثبات بينه ايتسه قبل الحكم دائن اطلاقنى مراد ايدوب محبوسده
اطلاقندن امتناع ايله افلاسيله حكم اولنمدقجه محبسدن خروج ايتمم ديسه امدى
قاضى انك افلاسيله حكم ايدركه حتى دائن كندويه بر دخى تكرار حبسه اعاده
ايتميه ✽ فرع احضر المحبوس الدين وغاب ربه يريد تطويل حبسه ان علمه
وقدره اخذه او كفيلا وخلاه خانيه ✽ محبوس دينى حاضر ايدوب كتوردكده
دين صاحبى حبسك تطويلى ايچون اختفا ايدوب غائب اولورسه امدى قاضى
دينى ومقدارينى وصاحبنى بيلورسه انى و ياماله ونفسنه كفيلى آلوب
وكندونك سبيلنى تخليه ايدر ✽ وفى الاشباه لايجوز اطلاق المحبوس الابرضى خصمه
الا اذا ثبت اعساره او احضر الدين للقاضى فى غيبة خصمه ✽ واشباهده مذكوردركه
محبوسى اطلاق جائز دكلدر الا يا خصمنك رضاسيله ويا اعسارينك ثبوتيله
ويا خصمى غائب ايكن دينى قاضى يه احضار وتسليميله مشروعدر غيبت تطويل
حبس اراده سيله اولسون ويا اولمسون ✽ (ولو قال) من يراد حبسه (ابيع
عرضى واقضى دينى اجله القاضى) يومين او (ثلثة ايام ولا يحبسه) لان الثلاثة
مدة ضربت لابلاء الاعذار ✽ حبسى مراد اولنان مديون بكا رخصت ويرك متاعمى
فروخت ايدوب دينمى ادا ايده يم ديرسه قاضى ايكى ويا اوچ كون كندويه وعد وير
حبس ايتمز اوچ كون عذرلرينك اختبار اولنوب قالمسنه دلالت ايدر مدت اولمغين

يعنی اوچ کوند نصکره عذری مقبول اولمز ❊ (ولو له عقار یحبسه) ای (لیبیعه
ویقضی الدین) الذی علیه (ولو بثمن قلیل) بزازیه وسیجیء تمامه فی الحجر ❊
برمدیونك عقاری اولورسه قاضی کندوینی حبس ایدرکه حتی انی هرنقدر
نقصان ثمنله اولورسه ده بیع ایدوب دینینی ادا ایده واشبو بحثك تمامی قریبا
حجر بابنده کلور قهستانیده مرسومدرکه برمدیونك ذی قیمت اعز
بهالی ثوبی ویامسکنی اولسه انلری بیع ایدوب دون بها ایله حالنه مناسب
اثواب ومسکن الوب زیاده سنی حق صاحبنه ویرمك مشروعدر رضاسی
اولسون ویا اولمسون امام ابی یوسف رحمه الله تعالی دن مرویدرکه اکرمدیون
ایجار اولنور مقوله لردن ایسه ایجار اولنوب بدل اجاره دن کندونك وعیالنك
قوت یومیه لرینك ماعداسی داینه ادا اولنور ❊ (ولم یمنع غرماؤه عنه) علی
الظاهر فیلازمونه نهارا لا لیلا الا ان یکتسب فیه ❊ محبوسك مالی ظاهر
اولمدیغی تقدیرجه تخلیهٔ سبیل قیلنور لکن قول ظاهر اوزره غریملری کندویه
ملازمتدن منع اولنمز کوندز قیامنده وقعودنده آرقه سنه دوشوب ملازمت ایدرلر
کیجه ملازمت ایتمزلر الا انده کسب ایدرسه انده دخی ملازمتله ارقه سنی صالیورمز
❊ ویستأجر للمرأة امرأة تلازمها قنیة ❊ مدیونه عورت اولدیغنه نظرا حق
صاحبی ملازمت ایچون برعورت استیجار ایدوب ارقه سنه صالیویرر استیجار
امر لازم دکلدر کندوسی دخی ملازمت ایتسه اولور کندی ایله برابر قعود ایدوب
اثوابندن اخذ ایدر زیرا بوحرام دکلدر بوخلوتده ضرورت واردر نتکم برکسه
بر رجلك متاعنی قاپوب منزلنه دخول ایتدکده ارقه سنه دوشوب آنك خانه سنه
دخول مال صاحبنه جائز اولدیغی مثللو ❊ فرع لو اختار المطلوب
الحبس والطالب الملازمة فی حجر الهدایة یخیر الطالب الا لضرر وکافه
فی البزازیة بکفیل بالنفس ❊ مدیون حبسه راضی اولوب داین ملازمتی اختیار
ایلسه هدایه نك حجرنده طالب مخیر قیلنور الا ملازمتده خانه سنه عدم دخول
مثللو ضرر بین ظاهر اولورسه دفعا للضرر حبس اولنور دیو مرسومدر
بزازیه ده ملازمتده ضرر اولورسه برکفیل بالنفس ویرمسیله تکلیف ایدر دیو
مسطوردر ❊ وللطالب ملازمته بلا امر قاض لو مقرا بحقه ❊ مطلوب طالبك
حقنی مقر ایسه طالب ایچون قاضینك امر نسز کندویه ملازمت واردر ❊ (ولا
یقبل برهانه علی افلاسه قبل حبسه) لقیامها علی النفی وصححه عزمی زاده
وصحح غیره قبولها والمعول علیه رأیه کامر ❊ نفیه شهادت اولمغله مدیونك
حبسندن متقدم افلاسنه اقامهٔ بینه مقبوله اولماز کویا حبسله افلاسی تقویه
بولمش اولور زیرا مالی اولان کمسه مرئ حبسه وضیق سجنه تحمل ایده مز

عزمی زاده بوقولی تصحیح ایلدی وغیریلری قبولنی تصحیح ایلدی لکن معتمد علیه
اولان قول قاضینك رأینه مفوض اولمقدر نتکم ماسبقده مرور ایلدی اکر قاضی
تمرد وتزویرینی فهم ایدرسه قبول ایتمز یوقسه ایدر ❊ فان علم اعساره
قبلها والا لا نهر فلیحفظ ❊ امدی قاضی مدیونك اعسارینی بیلورسه افلاسنه
بینه سنی قبول ایدر یوقسه ایتمز ❊ (وبینة یساره احق) من بینة اعساره بالقبول
لان الیسار عارض والبینات للاثبات ❊ برمحبوسك یسارینه بینه اعسارینه بینه دن
احق واولیدر یسار امر عارضی اولوب وبینه لر اثبات ایچون اولمغله یسار بینه
سنده زیادهٔ علم واردر ❊ نعم لو بین سبب اعساره وشهدوا به فتقدم لاثباتها
امرا عارضا فتح بحثا واعتمده فی النهر ❊ بلی مدعا علیه سبب اعسارینی بیان
ایدوب شاهدلرده اکا شهادت ایتسه لر امدی بو بینه امر عارضی اثبات
ایتمکله تقدیم اولنور ونهرده بوکا اعتماد ایلدی ❊ وفی القنیة ان لم یبینوا مقدار
ما لك قبلت والا لم یکن قبولها لانها قامت للمحبوس وهو منکر والبینة متی
قامت للمنکر لا تقبل ❊ قنیه ده مذکوردرکه شاهدلر تعارض ایتدکده یسار
شاهدلری محبوسك مالك اولدیغی مالك مقدارینی بیلمزلرسه شهادتلری مقبوله
اولور واکر مقدارینی تعیین ایدرلرسه قبولی ممکن اولمز زیرا شهادت مشروحه
منکر اولان محبوس ایچون اولوب منکره اقامت اولنان بینه ایسه مقبوله اولمز
لکن بوپك ظاهر دکلدر ❊ (وابد حبس الموسر) لانه جزاء الظلم قلت وسیجیء
فی الحجر انه یباع ماله لدینه عندهما وبه یفتی وحینئذ فلا یتأبد حبسه فتنبه ❊ مار الذکر
ایکی قسمده محبوس موسرك حبسی تأبید اولنور زیرا ظلمك جزاسی تأبیددر شارح
رحمه الله تعالی دیرکه قریبا حجرده کلورکه موسر متعنتك عروض وعقار
مالی امامین رحمهما الله تعالی قتنده دینی ایچون بیع اولنور وانجق بو قول ایله فتوی
ویریلور دینینی ایفا ایده جك مالی فروخت اولندیغی تقدیرجه حبسی تأبید اولنمز
❊ (ولا یحبس لما مضی من نفقة زوجته وولده) اذا ادعی الفقر وان قضی بها
لانها لیست بدل مال ولا لازمة بعقد علی مامر حتی او برهنت علی یساره حبس
بطلبها ❊ زوجه سنك وولدینك نفقهٔ ماضیه سی ایچون زوج فقرا دعا ایدرسه
حبس اولنمز هرنقدر اوزرینه انکله قضا اولنمغله واجبه اولورسه ده
عینیله قولده کندو نکدر زیرا نفقهٔ مشروحه ماسبقده مرور ایتدیکی
اوزره مال بدلیده دکلدر وبر عقد ایله ده لازمه اولمش دکلدر حتی عورت
یسارینه اقامهٔ بینه ایدرسه کندونك طلبیله حبس اولنور ❊ (بل یحبس اذا
برهنت علی یساره بطلبها کما لو (ابی ان ینفق علیهما) او علی اصوله وفروعه
فیحبس احیاء لهم بحر ❊ بلکه زوجه زوجك یسارینه بینه اقامه ایدوب

وحبسنى طلب ايدرسه حبس اولنور نتكم مزبورانه واصول وفروعنه انفاقدن
ابا وامتناع ايتديكى تقديرجه كندولرى احيا ايچون حبس اولنديغى
مثللو * قلت وهل يحبس لمحرمه لوابى لم اره وظاهر تقييد هم لا لكن مافى
عن الاشباه لايضرب المحبوس الا فى ثلاث يفيده فتأمل عندالفتوى * شارح
رحمه الله تعالى ديركه بركسه ذى رحم محرمينك انفاقندن امتناع ايدرسه
حبس اولنورمى فقهانك بوكا دائر كلامنى كورمه‌دم اماً مسئلهٔ سابقه‌ده
حبسى اصول وفروع وزوجه ايله تقييد لرينك ظاهرى محرمى ايچون عدم
حبسيدر لكن ماسبقده اشباهدن نقلا محبوس انجق اوچ محلده ضرب اولنور ديوب
قريبنك انفاقندن امتناع ايدن كمسه‌يى اندن عد ايتمسى حبسنى افاده ايدر
امدى مفتى‌به حبين افاده تأمل لازمدر * وسيجيئ حبس الولى بدين الصغير *
صغيرك ذمتنه ترتب ايدن دين ايچون وليسنك حبسنك مشروعيتى قريبا كلور
* (لا) يحبس (اصل) وان علا (فى دين فرعه) بل يقضى القاضى دينه من عين ماله
اوقيمته والصحيح عندهما بيع عقاره كنقوله بحر فليحفظ * اصل هرنقدر
عالى اولورسه‌ده فرعيچون حبس اولنمز زيرا حبس عقوبتدر والديسه ولدايچون
عقاب اولنمز حبس منهى اولان تأفيفدن اشد اولمغين بلكه قاضى فرعك
دينى موجود مالى جنسندن ايسه آنك عيندن يوقسه قيمتندن تأديه ايدر امامين
قنده صحيح اولان صغيرك دينى ايچون منقولى كبى عقار ينده بيعك جوازيدر
* (ولايستخلف قاض) نائبا (الا اذا فوض اليه) صريحا كقول من شئت
اودلالة كجعلتك قاضى القضاة والدلالة هنا اقوى لان فى الصريح المذكور
يملك الاستخلاف لاالعزل وفى الدلالة يملكهما كقوله ول من شئت واستبدل
اواستخلف من شئت فان قاضى القضاة هوالذى يتصرف فيهم مطلقا تقليدا
وعزلا * قاضى يرينه غيرى كمسه‌يى نائب نصب ايده‌مز الاكند ويه ديلديكنى
قضايه مولى ايله ديمك كبى صراحة وياخود سنى قاضى القضاة ايتدم كبى دلالة
پادشاه عالمپناه طرف سنيه‌لرندن استخلاف تفويض اولنورسه ايدر بومقامده
دلالت صراحتدن اقوادر زيرا صريح مشروحده قاضى استخلافه مالك اولور
عزله اوله‌مز دلالتده ايكيسنه ده قادر اولور ديلديكنى والى ايله ديلديكنى
استبدال ويااستخلاف ايله قولى كبى امدى قاضى القضاة شول بركسه اولوركه
امور قضاتده مطلقا كه تقليدا وعزلا متصرف اولور * (بخلاف المأمور
باقامة الجمعة) فانه يستخلف بلاتفويض للاذن دلالة ابن ملك وغيره * خطيب
قاضى نك خلافنه دركه كندويه تفويض اولنمسه‌ين غيرى استخلاف ايدر
كندويه دلالة اذن اولمغين لكن مستخلفك خطبه‌يى سماعى شرطيله خطبه

جمعه‌نك افتتاح وشروعنه شرط اولمغله استماع ايتمين كمسه‌نك استخلافى
مشروع اولمز جمعه‌يه استخلافه دلالة اذن موقت اولمغله وقتنده خطيبه جمعه‌يه
مانع برنسنه ظهور ايتسه خلفله فوت اولور امدى انسان عوارض كونيه‌دن
خالى اولمامغين خطابته مولى ايتديكى كمسه‌يه سلطان نصره الله تعالى دلالة
استخلافه اذن ويرمش اولور امام اعظمدن مروى اولان اذن وتوجيهه‌دك تأخيره
وقتك تحملى اولمز * وما ذكره منلا خسرو قال فى البحر لااصل له وانما هو فهم
فهمه من بعض العبارات وقد مر فى الجمعة * دخى مولانا فاضل خسروك ذكرايتديكى
خطيب ايچون استخلاف بوقدر الااذن سلطانله واردر مفادى حقنده بحرده انك
اصلى يوقدر انجق انى بعض عباره‌لردن خلاف واقع فهم ايتمشدر ديدى
وجمعه بابنده مرور ايلدى * (نائب القاضى المفوض اليه الاستنابة) فقط
لاالعزل (نائب عن الاصل) وهوالسلطان وحينئذ (فلا) يملك ان (يعزله القاضى
بغير تفويض منه) للعزل ايضا كوكيل وكل (و) كذا (لاينعزل) ايضا (بعزله)
ولابموته ولابموت السلطان بل بعزله زيلعى وعينى وابن ملك وغيرهم فى الوكالة
واعتمده فى الدرر والملتقى * مجرد غيرى كمسه‌يى يرينه قائمقام ايتمك كندويه
تفويض اولنان قاضينك نائبى اصلكه سلطاندن نائبدر بوتقديرجه كندويه
طرف سلطاندن استنابت كبى عزلده تفويض اولنميان قاضى انى عزله مالك اوله‌مز
موكلنك اذنيله غيرى وكيل ايدن وكيل كبى امدى وكيل ثانى وكيل اولك موتيله
عزل اولمز اصل موكلك موتيله ايكيسيده منعزل اولور ونائب مشروح
قاضئ مزبورك كندوبى عزليله وموتيله وسلطانك موتيله دخى منعزل اولمز
بلكه سلطانك عزليله منعزل اولور بومضمون مشروحى زيلعى وعينى وابن ملك
وسائر مؤلفين وكالت بحثنده ذكر ايتديلر درر وملتقاده بوكا اعتماد ايتديلر
* وفى البزازية وعليه الفتوى وتمامه فى الاشباه * وبزازيه‌ده فتوى اشبو قاضينك
عزليله وياموتيله نائبك منعزل اولمامسنه در ديومرسومدر وبو بحثك تمام وتفصيلى
اشباهده محرردر * وفى فتاوى المصنف وهذا هوالمعتمد فى المذهب لاماذكره
ابن الغرس لمخالفته للمذهب * ومصنف مرحومك فتاواسنده مذهب حنفى‌ده
انجق معتمد اولان قول بودر يوقسه ابن غرسك فواكه بدريه نام كتابنده ذكرايتديكى
منعزل اولور قولى دكلدر مذهبه مخالف اولمغين ديو مرسومدر * (ونائب غيره)
اى غير المفوض اليه (ان قضى عنده او) فى غيبته و(اجازه) القاضى (صح)
قضاؤه لواهلا * امر استنابت كندويه تفويض اولنميان قاضينك نائبى كندونك
حضورنده حكم ايتسه وياغيبتنده ايدوبده بعده قاضى كندويه اجازت ويرسه
امدى نائب مشروح قضايه اهل اولان محدود بالقذف اولميان حر مسلم اولورسه

قضاسی صحیح اولور ﴿ بل لوقضی فضولی اوهو فی غیر نوبته و اجازه جاز
لان المقصود حصول رأیه بحرقال وبه علم دخول الفضولی فی القضاء ﴾ بلکه اصلا
استخلاف اولنمیان برفضولی ویاخود نوبتنك غیریده که پادشاهك کندویه
قضایی انده تعیین ایتدیکی ایامك غیرنده فضولی حکم ایتسه‌ده قاضی نوبتی
ایامنده اکا اجازت ویرسه حکم مشروح جائز اولور مرام کندونك رأینك انضمامی
اولمغین اشبو مضمون مشروحله قضاده فضولینك دخولی معلوم اولدی ﴿ فرع
فی الاشباه والمنظومة المحبیة لو فوض لعبد ففوض لغیره صح ولو حکم بنفسه
لم یصح ولوعتق فقضی صح بخلاف صبی بلغ ﴾ واشباهده و منظومهٔ محبیه ده
مسطوردر که پادشاه عالمپناه حضرتلری امر قضایی برعبده تفویض
ایدوب اول دخی برآخر کسه‌یه تفویض ایتسه صحیح اولور واکر عبد کندوسی
بالذات قاضی اولوب حکم ایده جك اولورسه حکمی صحیح اولمز واکر عتق
اولندقدنصکره قضا ایدرسه صحیح اولور بالغ اولان صبی بونك خلافنده درکه
حال صباوتنده سلطان ویا والی اولوب بعده بالغ اولسه تقلید جدیده محتاج
اولور ﴿ (واذا رفع الیه حکم قاض) خرج المحکم ودخل المیت والمعزول
والمخالف لرأیه لانه نکرة فی سیاق الشرط فتعم فافهم (آخر) قید اتفاقی اذ حکم
نفسه قبل ذلك کذلك ابن کمال (نفذه) ای الزم الحکم والعمل بمقتضاه لو مجتهدا
فیه عالما باختلاف الفقهاء فیه ﴾ برقاضی‌یه قاضی آخرك حکمی رفع وعرض
اولنه‌جق اولورسه آنك موجبیله حکمله ومقتضاسیله عمل ایله آنی نافذ و لازم قیلر
اکر اول حکم مختلف فیه خصوصده وقوع بولوب فقها ومجتهدینك اول مسئله‌ده
اختلافی اولدیغنه قاضی اول عالم مجتهد اولورسه اما قضاء مختلف فیه‌ده
اولمیوب مجمع علیه اتفاقی برخصوصده اولورسه آنی تنفیذك لزومی
بالطریق الاولی‌در امدی لو مجتهدا فیه قولی قید احترازی اولمامش اولور تنفید
مشروح قاضیٔ ثانی‌یه واجبدر آنی رد ایده‌مز اکر ایده جك اولورسه قاضیٔ ثالثه
مرافعه اولندقده قضاء اولی امضا ثانی‌یی رد ایدر متنك قاض قولیله حکم نصب
اولنان کسه خروج ایتدیکه آنك حکمی قاضیٔ آخره رفع اولندقده اکر مذهبنه
موافق اولورسه امضا ایدر یوقسه ابطال ایدر آنك حکمی اختلافی رفع
ایتمدیکندن قول مشروحله میت ومعزول و رأینه مخالف اولان کسه دخول
ایتدی زیرا قاض کلمه‌سی سیاق شرطده بولنمغله عموم افاده ایدر ومتنده‌کی اخر
کلمه‌سی قید اتفاقیدر زیرا کندونك حکمیده بند بویله‌در کندویه تکرار رفع اولنسه
انی امضا ایدر ﴿ فلولم یعلم لم یجز قضاؤه ولایمضیه الثانی فی ظاهر المذهب
زیلعی وعینی وابن کمال لکن فی الخلاصة ویفتی بخلافه وکانه تیسیرا فلیحفظ بعد

دعوی صحیحة من خصم علی خصم حاضر ﴾ پس قاضیٔ اول مسئله‌نك مختلف
فیه اولدیغنی بلمزسه ظاهر مذهبده قضاسی جائز اولمز قاضیٔ ثانیده انی
امضا ایتمز لکن خلاصه‌ده بونك خلافیله افتا اولنوردیدی وعلمادن چوق
ذوات علم مشروحك عدم شرطیتنی ترجیح ایلدی باخصوص فی زماننا قاضیلر
کندولری مذهبلرنده بولنان مسائل شرعیه‌یی پك بیله‌مزلر سائر بقیهٔ
مجتهدینك خلافلرینی نه بیلورلر ظن ایده‌رمکه امور عبادده تیسیر ایچون مسئلهٔ
مشروحه‌نك خلافیله افتا ایتدیلر بعد دعوی صحیحة قولی الزام الحکم قولنه
ظرفدر یعنی قاضیٔ ثانی حکم سابقی کندونك حضورنده برخصمدن دیکر حاضر
بالمجلس خصم اوزرینه دعوای صحیحه‌دنصکره الزام و تنفیذ ایدر دیمك متنك حکم
قاض قولنه متعلق اولسه اولی‌در واصل شاهدلری احضار شرط دکلدر
بلکه قاضینك قضاسنی اثبات کفایت ایدر ﴿ والا کان افتاء فیحکم بمذهبه لاغیر
بحر وسیجیٔ آخر الکتاب ﴾ واکر حکم مزبور دعوای صحیحهٔ مشروحه اوزرینه
اولمزسه امدی افتا اولمغله انجق کندی مذهبیله حکم ایدر که افتا ایدر بو مسئله آخر
کتابده فرائضدن مقدمجه مسائل شتی‌ده قریبا کلور ﴿ وانه اذا ارتاب فی حکم
الاول له طلب شهود الاصل قال وبه عرف ان تنافیذ زماننا لاتعتبر لترك ماذکر ﴾
بو مضمونده محل مشروحده کلور که قاضیٔ ثانی حکم اولك صحتنده شبهه ایدرسه
کندویه اصل شاهدلرینی طلب واردر صاحب بحر دیرکه مضمون مشروحدن
معلوم اولدیکه زمانه‌مزده بولنان تنفیذلر معتبر دکلدر ماالذکر تداعی واحضار
خصما ترك اولنمغین ﴿ وقد تعارفوا فی زماننا القضاء بالموجب وهو عبارة عن المعنی
المتعلق بما اضیف الیه فی ظن القاضی شرعا من حیث انه یقضی به ﴾ صاحب
بحر دیرکه موجب ومقتضا ایله حکم وقضا فی زماننا متعارف اولدی سلفده یوق
ایدی بلکه صراحة مثلا فلانه دار ایله و یافرسله حکم اولندی دینور ایدی موجبدن
مراد شرعا قاضی‌نك ظننده برعقدك کندویه مضاف و متعلق اولدیغی معنادن
عبارتدرکه آنکله حکم ایدر مثلا برکسه بیع صحیحله برنسنه‌یی بیع ایتدکده قاضی
موجبیله حکم ایلسه بونده بیعك موجب ومقتضاسی مبیعك بایعك ملکندن
خروج مشترینك ملکنه دخول ایدوب ثمنله ثمنك هربرینك تسلیم وتسلمه
مستحق اولمسیدر پس بوصورتده شرعا قاضی‌نك ظننده بیعه مضاف ومتعلق
اولوب کندی ایله حکم اولنان معنی موجب وعقد بیعك اقتضا ایتدیکی شیدر
﴿ فاذا حکم حنفی بموجب بیع المدبر کان معناه الحکم ببطلان البیع ﴾ برکسه
عبد مدبرینی بیع ایتمکله مشتریله کندولری میاننده دعوی ونزاع وقوع بولمق ایله
حنفی قاضیسی بیع مشروحك موجبیله حکم ایلسه بونك معناسی بیعك بطلانیله

حكم‌در و بو حكم صحيحدر امدی بونده موجب شرعا قاضی‌نك ظننده كندی ایله
حكم اولنان بیعه مضاف اولان معنادر كه اول بیعك باطل اولمسیدر ❊ ولو قال
الموثق وحكم بمقتضاه لایصح لان الشیٔ لایقتضی بطلان نفسه وبه ظهر ان الحكم
بالموجب اعم نهر ❊ واكر موثق ویا قاضی بیع مدبری دیوب و مقتضاسیله
حكم ایدرسه صحیح اولمز برشی كندی نفسنك بطلاننی اقتضا ایتمكین زیرا
حنفیه نزدنده بیع مشروحك مقتضاسی بوقدر امدی آنكله اولان حكم باطل
اولور كندی ایچون برمعنی اولمز وشافعی قاضیچون مزبور بیعك صحتیله
حكم وار در كندولری قتنده بیع مزبور جائز اولمغین وحنفی قاضیسنك ایتدیكی
بصلانیله حكم اكا مانع اولمز بیع مرقوم كندونك قتنده باطل اولمغله
مقتضاسیله حكمك وجهی اولمز زیرا بیع مشروحك كندی نفسنك بطلاننی
اقتضا ایتمز كه حتی كندونك مقتضاسی اوله وفوائد بدریه‌ده بو یلجه مرسومدر
بوندن ظاهر ومستبان اولدیكه موجبله حكم مقتضا ایله حكمدن اعمدر زیرا
مار الذكر مدبری بیع صورتنده موجب بولندی مقتضا بولنمدی بیع صحیح
صورتلرنده موجبله قضا ده ایكیسیده مجتمع اولور تكم ما سبقده مرور ایتدی
❊ (الاما) عری عن دلیل مجمع او (خالف كتابا لم یختلف فی تأویله السلف كمتروك
التسمیة ❊ الاقاضیٔ ثانی كندویه رفع اولنان قاضیٔ اولك حكمنی شول برمحلده
تنفیذ ایتمز كه مثلا داینك برقاج سنه دیننی مطالبه‌یی تركیله حقنك سقوطیله
قضا وحكم كبی حقنده اجماع واتفاق فقها اولان دلیلدن عاری اوله ویاخود
عمدا متروك التسمیه‌نك بیعنك صحیح اولوب ثمنك لزومیله قضا كبی تأویلنده سلفك
اختلاف ایتمدكلری قطع الدلالة اولمیان متروك التسمیه آیت كریمه سی كبی كتابه
مخالفت ایده لكن امام شافعی رحمه الله تعالی عمدا متروك التسمیه‌نك اكلنی حلال
و بیعنی صحیحدر دیدی بوكا نظرا سلفدن مراد امام مشار الیهدن مقدم اولان
اصحاب كرام ومجتهدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اولور وامام قهستانی كتابه
مخالفت صورتنده وارثی داینك اوزرینه تقدیمله قضایی تمثیله مناسبدر دیدی {من بعد
وصیة توصون بها او دین} نظم مجیدنه مخالفتنه بناء متروك التسمیه عمدا
{ولاتأكلوا مما لم یذكر اسم الله علیه وانه لفسق} ایت كریمه سنه مخالفدر
❊ (اوسنة مشهورة) كتحلیل بلاوطیٔ لمخالفته حدیث العسیلة المشهور ❊ ویاخود
سعید بن مسیبك قولیله عملا مجرد محللك عقدیله مطلقهٔ ثلاثك بلا وطیٔ
زوج اوله حلیله حكم كبی مشهوره ویامتواتره قطعی الدلالة اولمیان سنتكه حدیث
شریفه مخالفت ایدن قاضینك قضاسنی تنفیذ ایتمز مشهور عسیله حدیث
شریفنه مخالفتنه بناء ❊ (اواجماعا) كحل المتعة لاجماع الصحابة علی فساده

وكبیع ام الولد علی الاظهر ❊ ویاخود حل متعه كه نكاح متعه‌نك صحتیله
قضا كبی اجماعه مخالفت ایدرسه بنه قضاسی تنفیذ اولنمز نكاح مشروحك
فسادینه صحابهٔ كرامك اجماعنه مبنی دخی قول اظهر اوزره ام ولدك بیعنك
صحتیله حكم كبی بو امام محمد رحمه الله تعالینك قولیدر وفتوی بوقوله‌در
اجماع متأخر خلاف متقدمی رفع ایتدیكنه بناء ❊ وقیل ینفذ علی الاصح ❊
و بعضیلر قول اصح اوزره قضاء اول تنفیذ اولنور دیدیلر ❊ (و) من ذلك ما
(لوقضی بشاهد ویمین) المدعی لمخالفته للحدیث المشهور البینة علی من ادعی
والیمین علی من انكر ❊ مواضع مشروحه‌دندر فقط برشاهد ومدعی‌یه یمینله
قضا امدی بوقضایی قاضیٔ ثانی تنفیذ ایده مز سنتكه حدیث شریف مضمونی
شاهد دعوی ایدنه ویمین انكار ایدنه لازمدر اكا مخالف اولمغین ❊ (او بقصاص
بتعیین الولی واحدا من اهل المحلة) ❊ ویاخود قاتل اودر دیو یمینله براهالیٔ
محله‌دن برینی ولینك تعیینیله قصاص ایله قاضیٔ اولك حكمنی تنفیذی اجماعه
مخالفت اولمغله‌در بو امام شافعی رحمه اللهك مذهبیدر حنفیه عندنده بونده دیت
وقسامه لازمه اولور اول نقض اولنور ❊ (او بصحة نكاح المتعة والموقت) ❊ ویاخود
نكاح متعه كه برعورته بر رجلك نفسنی بكا شوقدر دراهمه تمتع وتسلیم ایله
ویا موقت شوقدر وقته دك نفسنی بكا تزویج ایله دیمكله عقد اولنان نكاحك
صحتیله حكم ایدن قاضینك قضاسی دخی تنفیذه شایان اولمیان مواضعدندر
متعه ایله موقتك فرقی موقت انجق اون كون ویابرماه كبی تعیین وقتله تزویج
ونكاحدر ❊ (او بصحة بیع) عبد (معتق البعض) ❊ ویاخود معتق البعض
عبدك بیعنك صحتیله حكم مواضع مشروحه‌دندر یعنی بركسه عبدینك
نصفنی عتق ایدوب ویاخود عبد ایكی كسه میانه‌لرنده مشترك اولوب بریسی
معسر اولدیغی حالده حصه سنی عتق ایلسه امدی برقاضی دیكرینك
حصه سنی بیعنك جوازیله حكم ایتمكله بیع ایتدكدنصكره انی رأی ایتمیان قاضیٔ
آخره مرافعه اولسه بیع وقضایی ابطال ایدر ❊ (او بسقوط الدین بمضی سنین) ❊
ویاخود مرور سنین ایله دینك سقوطیله حكم كبی ❊ (او بصحة) طلاق (الدور
وبقاء النكاح) كما مر فی بابه ❊ ویاخود طلاق دورك صحیح اولوب نكاحك
بقاسیله حكم ایلسه تنفیذ اولنمز نتكم كتاب الطلاقدن تعلیق بابنده مرور ایلدی
یعنی بركسه زوجه سنه اكر بن سنی تطلیق ایدرسم اندن مقدم اوچ طلاق بوش‌سون
دیسه قبلیت لغو اولوب عورتی اوچ طلاق بوش اولور زیرا اوچه تعلیقك صحتی
طلاقك ابطالنه مؤدی اولور امدی برقاضی تعلیقك صحتی وطلاقك
بطلانی ونكاحك ابقاسیله حكم ایلسه نافذ اولمز طلاق دور بودر ❊ (وقضاء

عبد و صبی مطلقا و) قضاء (كافر على مسلم ابدا ونحو ذلك) كالتفريق بين الزوجين بشهادة المرضعة (لا ينفذ) فی الكل ✤ دخی عبدك وصبی نك مطلقا كه حر ويا عبد بالغ ويا صبی مسلم ويا كافر اوزرينه وابدا كافرك مسلم اوزرينه وبونك امثالی مرضعه نك شهادتيله ار ايله عورت بينلرينی تفريق كبی شيلر ايله قضابونلرك كليسنده نافذ اولمز ✤ وعد منها فی الاشباه نيفا واربعين وذكر فی الدرر لما ينفذ سبع صور منها مالو قضت المرأة بحد وقود وسيجیء متنا ✤ واشباهده نافذ اولميان قضادن قرقدن زياده سنی عد واحصا ايلدی مثلا زوجك غيابنده نفقه دن عجزينه بناءً ميانه لرينی تفريق وياخود باباسنك ويا اوغلونك مزنيه سنك نكاحنك صحتيله وياخود كندونك مزنيه سنك اناسنك ويا قزينك نكاحنك صحتيله وياعنينك عدم تأجيلی ايله ويا عورتنك رضاسی اولميجق رجعتك عدم صحتيله ويا حامل عورته اوچ طلاقك عدم وقوعيله حكم امثالی تمامی كتاب مذكوردن مطالبه ايله درر ده نافذ اولان صوردن يديسنی ذكر ايتديكه بری قاضيه اولان عورتنك حد وياقود ايله حكم ايتمسی بو مسئله قريبا اشبو كتابك كتاب القاضی الی القاضی بابنده متن اوله رق كلور ✤ خلافا لما ذكره المصنف شرحا ✤ خلاف مصنف مرحومك بو مقامده شرح اوله رق ذكر ايتديكی مضمون ايچوندر ✤ والاصل ان القضاء يصح فی موضع الاختلاف لا الخلاف والفرق ان للاول دليلا لا الثانی ✤ اصل وقاعده بودركه تحقيقا قضا اختلاف محللرنده صحيح اولور لكن خلافده صحيح اولمز ميانه لرنده فرق اختلافده دليل اولوب خلافده اولمغله در بعضيلر اختلاف سلف ميانلرنده وقوع بولان اختلا فدركه امام شافعيدن مقدم اولان ذوات عالی هممك اختلافلريدر خلاف صكره دن كلنلرنكيدر ديديلر وعند البعض اختلاف آثار رحمتدندر خلاف آثار بدعتندر ✤ وهل اختلاف الشافعی معتبرا الاصح نعم صدر الشريعة ✤ امام شافعی رحمه اللهك اختلافی معتبر ميدر اصح اولان معتبردر بعضيلر خلاف معتبر انجق صدر اولده وقوعبولاندر ديديلر لكن معتمد اولان امام اعظمك ومالك وشافعی ارباب اجتهاد ورفعتدرلر اختلافلری محل اجتهاددر ✤ (يوم الموت لا يدخل تحت القضاء بخلاف يوم القتل) ✤ يوم موتكه نفس موت ووقتی تحت قضاده داخل اولمزكه كندويه برحكم تعلق وترتب ايتمز يوم قتل بونك خلافنه دركه تحت قضاده داخل اولوب تاريخنه اعتبار اولنور زيرا بينه ايله قضا رفع نزاع ايچوندر موت ايسه موت اولديغی حيثيتدن نزاعه محل دكلدركه حتی رفع اولنه اما قتل موتك خلافنه دركه قتل اولديغی حيثيتدن محل نزاعدر نكاحده

قتل كبيدر ✤ فلو برهن على موت ابيه فی يوم كذا ثم برهنت امرأة ان الميت نكحها بعد ذلك قضی بالنكاح ✤ امدی بركسه باباسنك فلان كونده موتی اوزرينه اقامهٔ بينه ايله ميراثی حصرا كندونك اولديغنی ادعا بعده برعورت اتيان برهان ايتسه كه اول تاريخدنصكره مزبور ميت كندوسنی نكاح ايتمشدر پس نكاحله حكم اولنوب عورت مهر يله حصهٔ ارثيه سی ثمنه اوغلو ايله برابرجه مستحقه اولور زيرا موت كونی حكم تحتنده داخل اولميوب ميراث ايسه موت اوزرينه سابق اولان سببله مستحق اولنديغندن موت تاريخنك وجود وعدمی سيان اولدی كويا بينه لرك ايكيسيله ده حكم اولنوب هر برلرينك حقلريله قضا اولنمش اولدی ايكيسيله ده عمل ممكن اولمغله قاضيخان اشبو مسئله نك ايضاح وتوجيهنده بيور مشلركه موتك حكمی وقت موته تعلق ايتمز بلكه هرنه وقت بركسه وفات ايدرسه مالی ورثه سنك اولور امدی كانه اوغلو باباسنك موتنه بلا ذكر الوقت اقامهٔ بينه ايتمش اولمغله عورتك بينه سنك قبولنه مانع اولمز ✤ ولو برهن على قتله فيه فبرهنت ان المقتول نكحها بعده لا تقبل وكذا جميع العقود والمداينات ✤ بركسه باباسنك فلان وقتده قتل اولنديغنه برهان كتوروب وعورتده اول تاريخدنصكره مقتولك كندوينی نكاح ايتديكنه اقامهٔ بينه ايديورسه امدی عورتنك بينه سی مقبوله اولمز بيع ووصيت وهبه وصلح امثالی هر بر عقود وقرض و وديعهٔ مستهلكه امثالی مداينات بنه بويله دركه قتل كبی كندولرينه قضا تعلق ايدر ✤ الا فی مسئلة الزوجة التی معها ولد فانه تقبل بينتها بتاريخ مناقض لما قضی القاضی به من يوم القتل اشباه ✤ الاشول برعورتك مسئله سنده كه كندی ايله برابر بر ولدی اوله امدی انك يوم قتلدن قاضی نك حكم ايتديكی تاريخه مناقض تاريخ ايله بينه سی مقبوله اولور صورت مسئله واوا لجيه ده بر منوال محرر مسطوردركه بر رجل ديكر رجل اوزرينه سن بنم بابامی يكرمی سنه ظرفنده قتل ايتدك بن آنك حصرا وارثی يم ديو دعوی واقامهٔ بينه ايتدكده برعورت بر ولديله برابر كلوب اشبو ولدمك باباسی مقتول مشروح بنی اون بش سنه خلالنده تزوج ايدوب حالا بو ولد كندودندر اشبو اوغلو ايله برابر وارثلرز ديو دعوی واقامهٔ بينه ايلسه امدی بوخصوصده امر نسبده احتياطا مستحسن اولان عورتنك بينه سی مقبوله وولدك نسبی ثابت وابنك قتل بينه سنك باطله اولمسيدر اما عورت مجرد نكاحه بينه اقامه ايتسه ابنك بينه سی مسموعه اولور عورتنكی اولمز ✤ واستثنی محشوها من الاول مسائل منها ادعاه ميراثا فلا يسمع بهما تاريخا ✤ واشباه محشيلری اولكندنكه قضاده داخل اولميان يوم موتدن بعض مسائل استثنا ايتديلركه انلردن بعضدر مثلا ايكی كمسه دن هر بری بر رجلك يدنده

بولنسان بر باب منزل ایچون اشبو منزل بنم بابامدن منتقل ملك موروثمدر دیو
دعوی ایتسه‌لر امدی اول منزل مدعیلرك قنغیسی تاریخا اسبق ایسه آنك
اولور واکر تاریخ بیان ایتمیوب ویا تاریخلری بر اولورسه مناصفة مالك اولورلر
بونده شاهدك قبولی نزاعك قصدا تقدم ملکده وقوعنه مبنیدر ❊ برهن
الوکیل علی وکالته وحکم بها فادعی المطلوب موت الطالب صح الدفع ❊
قبض دینه وکیل وکالتنه اقامهٔ بینه ایدوب وآنکله حکم اولندقدنصکره کندودن
دین مطالبه اولنان کمسه بعد التوکیل طالب وفات ایتدی سن دینی بندن مطالبه
ایده‌مزسن دیو دعوی ایتسه مطلوبك وکیلی دفعی صحیح اولور لکن بو خصوصده
حکم یوقکه حتی یوم موت تحت حکمده داخلدر دینیله بلکه بو مجرد دفع
دعوادر ❊ برهن انه شراه من ابیه منذ سنة وبرهن ذوالید علی موته منذ
سنتین لم تسمع وقیل تسمع ❊ زید عمروك یدنده بولنسان بر متاعه بن بونی بر سنه
ظرفنده باباکدن ثمن معلومه اشترا ایتمشیدم دیو دعوی واثبات بینه ایتدکده عمرو
دفعله مقابله ایدوب باباسنك ایکی سنه مقدم وفاتنه اقامهٔ بینه ایتسه بینه‌سی
مسموعه اولمز بو صاحب قنیه حافظ عمرك قولیدر بورلرکه صواب اولان
بودر زیرا طرفنبدن تاریخ ذکری لغو اولمغله باباسندن شرا دعواسی بلا ذکر
الوقت ثابته اولمغله کندویه حکم اولنور اما تاریخلره عمل اولنسه متوفانك
اوغلو عمروك دعواسی زیدی دفع اولوب مسموعه اولور ایدی وبعضیلر مسموعه
اولور دیدیلر بو بعضك قولنه نظرا بو مستثنالردن اولور ❊ وسره ان القضاء بالبینة
عبارة عن رفع النزاع والموت من حیث انه موت لیس محلا للنزاع لیرتفع
باثباته بخلاف القتل فانه من حیث هو محل للنزاع کما لایخفی ❊ موتله قتل بیننده
فرقك سرو حکمتی بینه ایله قضانك رفع نزاعدن عبارت اولوب موت ایسه موت
اولدیغی حیثیتدن نزاعه محل دکلدرکه حتی اثباتیله نزاع رفع اوله زیرا موت
برحکم تعلق ایتمز وسبب ارث اولان قرابت ذاتنده منعقددر هرنه وقت وفات
ایتسه مال ورثه‌نك اولور اما قتل بونك خلافنه‌درکه قتل اولدیغی حیثیتدن
محل نزاعدر ظلما قتل قصاص ویادیتدن خالی اولمز نتکم ارباب درایته خفی
دکلدر ❊ (وینفذ القضاء بشهادة الزور ظاهرا وباطنا) حیث کان المحل قابلا
والقاضی غیر عالم بزورهم (فی العقود) کبیع ونکاح (والفسوخ) کاقالة وطلاق ❊
قاضی‌نك قضاسی امام اعظم رضی الله تعالی عندقنده بیع ونکاح کبی عقودده واقاله
وطلاق کبی فسخلرده ظاهرا وباطنا یلانجی شاهدلرنك شهادتیله نافذ اولور محل
قابل اولوب وقاضی شاهدلرك کندولرینه عالم اولمادیغی محلده وشاهدلر اثم عظیمله
آثم اولورلر نفاذ ظاهریدن مراد قاضی نکاحده عورتی رجله تسلیم ایدوب کندویه

نفسنی تسلیم ایله بو سنك زوجکدر دیوب نفقه وقسمله حکم ایتمکدر نفاذ باطنیدن
مراد اره عورتی وطئك حلال اولوب عورته ده فیما بینها وبین الله تعالی ده
اره تسلیم اولوب جماعه مکنت ویرمنك حلال ومشروع اولمسیدر واکر محل
قضایه قابل اولمیوب مثلا عورت غیری کمسه‌نك تحت نکاحنده ویامعتده ویامرتده
ویامصاهرتله ویارضاعله محرمه اولورسه قضا نافذ اولمز انشایی قبول ایتمامکین
واکر قاضی شاهدلرك کذبنی بیلورسه ینه نافذ اولمز ❊ لقول علی
رضی الله تعالی عنه لتلك المرأة شاهداك زوجاك وقالا وزفر والثلاثة ظاهرا فقط
وعلیه الفتوی شرنبلالیة عن البرهان ❊ قضاء مشروحك نفاذی حضرت
امام علی کرم الله وجهه ورضی عنهك کندولرینك حضور شرف موفورلرنده
بر رجلك بر عورتك اوزرینه نکاحنی دعوی واقامهٔ بینه‌سیله میانه‌لرنده نکاحك ثبوتیله
حکم بیوردقلرنده عورتك عندنده شاهدلر کاذب اولوب نکاحك وجودی
اولمدیغنه مبنی ایتدی یاامیر المؤمنین امدی بنم بو رجلك یدندن تخلیص کریبانم
ممکن دکل ایسه مجددا بنی کندویه تزویج ایدیکز بس جوابنده اول ذات فطانت
سمات سنك حقنده بو عورت بو رجلك منکوحه‌سیدر دیو شهادت ایدن شاهدلرك
سنی اکا تزویج ایتدیلر قول صواب قرینلرینه مبنیدر کویا قاضی‌نك قضاسیله
عقد جدید بولنمش اولدی بویله اولمسه تجدید نکاحدن امتناع ایتمزلر ایدی زیرا
انده عورتی زنادن تحصین وار در قصه‌نك مقتضاسی شاهدلرك شاهد زور
اولمسیدر لکن قاضی انی بیلمز قضاده شهادت اوزرینه ترتب ایدر امدی حاللرینی
صلاحه حملا قاضی‌نك عندنده شهادت صادقه اولمغله قاضیدن لازم اولان
انشای عقد اوزرینه حل ترتب ایلدی امامین وامام زفر وائمهٔ ثلثه قضای مشروحه
فقط ظاهرا نافذ اولور باطنا اولمز شهادت زور ظاهرا حجة اولوب باطنا اولمغین
بیوردیلر فتوی بو قولك اوزرینه در ❊ (بخلاف الاملاك المرسلة) ای المطلقة
عن ذکر سبب الملك فظاهرا فقط اجماعا لتزاحم الاسباب ❊ سبب ملك ذکرندن
مطلقه ومرسله املاك خصوصنده قضا عقود وفسوخك خلافنه‌درکه اسباب
بربرینه مزاحم اولمغله اجماعا فقط ظاهرا نافذ اولور زیرا عقود قبیلندن
اولان نکاحده بطریق الاقتضا که لازم مقدمجه سنه نکاح قضا اوزرینه متقدم
اولمش اولورکه کانه قاضی قطعا للمنازعة سنی اشبو رجله تزویج ایدوب وبینکزده
نکاحله حکم ایتدم دیمش اولور اما املاك مرسله بونك خلافنه‌در زیرا املاکده
بر سببدن لازم اولوب واسباب ایسه بربرینه مزاحم اولمغله بعضیسی بعضیسندن اولی
اولمامغین بطریق الاقتضا قضانك اوزرینه سببك تقدمی اثبات ممکن اولمز
❊ حتی لو ذکر سببا معینا فعلی الخلاف ان کان سببا یمکن انشاؤه والا لاینفذ

اتفاقا كالارث ﴾ حتى صورت مشروحه ده مدعى مثلا كبى شرا سبب معين ذكر ايده جك اولورسه بس خلاف مشروح اوزره نافذ اولور اكر مجددا انشاسى ممكن اولور سبب يوق ايسه ارث كبى اتفاقا باطنا نافذ اولمز دعواده ارثده املاك مطلقه كبيدر ﴾ وكما لوكانت المرأة محرمة بنحو عدة او ردة وكما لو علم القاضى بكذب الشهود حيث لاينفذ اصلا كالقضاء باليمين الكاذبة زيلعى ونكاح الفتح ﴾ بر عورت غيرك عدتنده اولوب ويا مرتده اولمغله محرمه اولوب نكاحه قابل اولميوب وياخود شاهدلرك كذبى قاضينك معلومى اولورسه يمين كاذبه ايله قضا كبى اصلا نافذ اولمز اشبو وكما لو كانت المرأة الخ قولنى اولى اولان كالارث اوزرينه عطف ايتميوب شرطين سابقينه مفهوم مخالف اوله رق مسئلهٔ مستقله قلمق ايدى ﴾ (قضى فى مجتهد فيه بخلاف رأيه) اى مذهبه مجمع وابن كمال (لاينفذ مطلقا) ناسيا او عامدا عندهما والائمة الثلاثة (وبه يفتى) مجمع ووقاية وملتقى ﴾ برقاضى مختلف فيه اولان مسئله دن كندى مذهبنك خلافنده كه مثلا حنفى المذهب اولان قاضى مذهب شافعى ايله حكم ايلسه حكمى مطلقا كه ناسيا وياعامدا امامين وائمهٔ ثلثه رحمهم الله تعالى قتنده نافذ اولمز انجق بو قول ايله فتوى ويريلور اما قاضئ مشار اليه امام اعظم رحمه اللهك اصحابندن مثلا امام ابى يوسف ويا امام محمد رحمهما الله تعالينك ذاهب اولدقلرى قول ايله حكم ايدرلرسه خلاف مذهبيله حكم ايتمش اولمز ﴾ وقيل بالنفاذ يفتى ﴾ دخى بعضيلر حكم مشروحك نفاذيله افتا اولنور ديديلر ﴾ وفى شرح الوهبانية للشرنبلالى قضى من ليس مجتهدا كحنفية زماننا بخلاف مذهبه عامدا لاينفذ اتفاقا وكذا ناسيا عندهما ﴾ شرنبلالينك وهبانيه شرحنده مرسومدركه فى زماننا ولنان حنفيه قاضيلرى كبى مجتهد اولميان برقاضى قصدا مذهبنك خلافيله حكم ايلسه اتفاقا نافذ اولمز امامين قتنده بنه بويله ناسياده ايتسه نافذ اولمز ﴾ ولو قيده السلطان بصحيح مذهبه كزماننا تقيد بلا خلاف لكونه معزولا عنه انتهى ﴾ وزمانه مزده كى قضاة مثلاو سلطان نصره الله تعالى قضاى قاضينك مذهبنده كى قول صحيحله اولمغله تقييد ايدرسه بلاخلاف آنكله تقييد اولنور خلافيله حكمدن معزول اولمغين ﴾ وقد غيرت بيت الوهبانية فقلت ۞ ولو حكم القاضى بحكم مخالف ۞ لمذهبه ما صح اصلا بسطر ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه وهبانيه نك ۞ ولو حكم القاضى بحكم مخالف ۞ مقلده ما صح ان كان يذكر ۞ بيتنك مصراع ثانيسنى تغيير ايله بيت مشروحى بن ديدم يعنى قاضى مذهبنه مخالف قول ايله حكم ايدرسه اصلا كه عامدا ويا ناسيا صحيح اولمز ديو سطر وتحرير اولنور وهبانيه نك بوندنصكره كى بيتى ۞ وبعضهم ان كان

(سهوا)

سهوا اجازه ۞ عن الصدر لاعن صاحبيه يصدر ۞ بيتيدر وهبانيه نك عبارهسى اختلافى افاده ايديبور شارحك تعبير ايتديكى آنى افاده ايده ميور ﴾ قلت واما الاميرفتى صادف فصلا مجتهدا فيه نفذ امره كما قدمناه عن سير التتارخانية وغيرها فليحفظ ﴾ شارح ديركه اميرك امرى چونكه مختلف فيه اولان مسئله يه تصادف ايدرسه نافذ اولور نتكم آنى تتارخانيه نك سيرندن نقلا ماسبقده بيان ايتدك ﴾ (ولا يقضى على غائب ولاله) اى لايصح بل ولاينفذ على المفتى به بحر ﴾ غائبك عليهنه وله سنه بينه ايله قضا مفتى به اولان قول اوزره صحيح ونافذ اولمز اما مقدما غائب قاضينك حضورنده برشى اقرار ايدوب قبل الحكم غائب اولسه غائب اولديغى حالده اوزرينه حكم اولنور زيرا ممكنكه غائب شاهدلره طعن ايده اقرارده بو اولمز واقرار ايله قضا اعانه قضاسيدر امدى قاضى غائبك اقرارينى انفاذ ايتدكده عين ويادين وياعقار حقنى دعواجى به تسليم ايدر وبينه ايله قضانك غائب اوزرينه صحيح ومشروع اولمديغى رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك حضرت امام على كرم الله تعالى وجهه يه سن ايكى خصمك برينه آخرك كلامنى ايشتمدكجه حكم ايتمه زيرا آخرك كلامى استماع اولنمدقجه نه كيفيتله حكم اولنه جغى معلومكز اولمز بيوردقلرينه مبنيدر وقضانك مشروعيتى قطع منازعه ايچوندر غائبده انكار اولمامغين منازعه اولمزكه حتى قضا اوله ﴾ (الا بحضور نائبه) اى من يقوم مقام الغائب (حقيقة كوكيله ووصيه ومتولى الوقف) ﴾ الا غائبك وكيلى وميتك اولادصغارينه نصب ايتديكى وصيسى ووقفك متوليسى امثالى حقيقة نائبكه كندونك مقامنه قائم اولان كمسه نك حضورنده قضا ايدر غلهٔ وقف سائركسه لره مشروط اولديغى تقديرجه ﴾ وافاد بالاستثناء ان القاضى انما يحكم على الغائب والميت لاعلى الوكيل والوصى فيكتب فى السجل انه حكم على الميت وعلى الغائب بحضرة وكيله وبحضرة وصيه جامع الفصولين ﴾ مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب استثناسيله افاده ايدركه قاضى صورت مشروحه ده انجق غائب وميت اوزرينه حكم ايدوب وكيل ووصى اوزرينه حكم ايتمز امدى محكمه كاتبلرينه خصوص مرسومى سجلاته كتب واملا ايتدكلرنده لازم اولان قاضى وكيلنك ووصيسنك حضورنده ميت وغائب اوزرينه حكم ايتدى ديو كتب ايتمكدر ﴾ وافاد بالكاف عدم الحصر فان احد الورثة كذلك ينتصب خصما عن الباقين ﴾ وينه مصنف مرحوم كوكيله قولنه كاف ادخاليله مستثنالرك مزبورلره عدم حصرنى افاده ايدر زيرا ينه بويله ميتك له سنه ويا عليهنه اولان خصوصده احد ورثه باقيلرندن ناشى خصم نصب اولنور اكر دعوى قلنان عين اول احدك يدنده بولنورسه امدى بر رجل تركه دن برعينى

يدنده اولميان بر وارثدن دعوى ايلسه مسموعه اولمز اما دين دعواسنده احد ورثه
آخرلرى مقامنه قائم اولور يدنده هرنقدر برشى بولنمز ايسه ده ﴿ وكذا احد
شريكى الدين ﴾ وينه بويله ايكى دين شريكلرينك برى ارثده ديكرى مقامنه
خصم نصب اولنور ﴿ واجنبى بيده مال اليتيم ﴾ ويدنده يتيمك مالى بولنوب وصى
ووارث اولميان اجنبيده ينه بويله در ﴿ وبعض الموقوف عليهم اى لو الواقف ثابتا
كما مر فى بابه ﴾ وباب الوقفده مرور ايتديكى مثللو اكر اصل وقف ثابت اولورسه
موقوف عليهم اولان ارباب مرتزقه نك بعضيسى ديكرلرى مقامنه خصم نصب اولنور
مثلا ايكى قرنداشى بيننده بر وقف اولوب بريسى وفات ايدوب وقف انك اولاديله
حى اولان قرنداش بيننده حياتده كى برادر زاده لرينك برينك اوزرينه وقفك بطنا
بعد بطن اولديغنه اقامهٔ بينه ايدوب ديكرلرى غائب اولوب وقفده براولورسه
اول برسائرلردن خصم نصب اولنمغله بينهٔ مشروحه مقبوله اولور ﴿ (او) نائبه
(شرعا كوصى) نصبه (القاضى) خرج المسخر كما سيجيء ﴾ وياخود قاضى نك
نصب ايتديكى وصى كبى شرعا غائبك نائبنك حضورنده حكم اولنور اشبو مضمون
مشروحله مسخركه غائبك اوزرينه دعوى استماع ايتمك ايچون كندويه قاضى نك
وكيل نصب ايتمسى خروج ايتدى نتكم مسخرك بيانى قريبا كلور ﴿ (او حكما
بان يكون مايدعى على الغائب سببا) لامحالة فلوشرى امة ثم ادعى ان مولاها
زوجها من فلان الغائب واراد ردها بعيب الزواج لم يقبل لاحتمال انه طلقها وزال
العيب ابن كمال (لما يدعى على الحاضر) ﴾ وياخود حاضر حكما غائبك نائبى اولور
مثلا غائب اوزرينه دعوى ايتديكى كندودن انى اشترانك حاضر اوزرينه دعوى
ايتديكى ملكيت لامحاله البته سبب لازم اولمسى مثللو امدى مدعى لامحالة سبب
اولمزسه مثلا بركسه برجاريه اشترا ايتدكدنصكره ادعا ايتسه كه بايعه انى غائب فلان
كمسه يه مقدما تزويج ايتمكله عيبلو اولمغله انى رد ايده دعواى مشروحه سى
مقبوله اولمز زيرا احتمالدركه غائبك انى تطليقيله عيبى زائل اوله امدى غائب اوزرينه
ادعا ايتديكى تزويج حاضره ادعا ايتديكى ردبالعيب دعواسنه لامحالة سبب اوله من
﴾ مثاله (كما اذا) ادعى دارا فى يد رجل و(برهن) المدعى (على ذى اليد
انه اشترى) الدار (من فلان الغائب فحكم) الحاكم (على) ذى اليد
(الحاضر كان) ذلك (حكما على الغائب) ايضا ﴾ اولى اولان شرحك
مثاله قولنى حذفدر متنك كما اذا برهن قولنده كى كاف آندن مغنى اولمغله يعنى
صورت مشروحه نك مثالى مثلا بر رجل ديكر رجلك يدنده كى دار بنم ملكمدر ديو
دعوى وآنى فلان غائبدن اشترا ايتمشمدر ديو اثبات بينه ايتمكله حاكم حاضر
ذى اليدك اوزرينه اول دارى مدعى يه تسليميله حكم ايلسه امدى بوحكم حاضره

حكم اولديغى مثللو غائبه ده حكم اولور ﴿ حتى لوحضر وانكر لم يعتبر لان الشراء
من المالك سبب الملكية لامحالة وله صور كثيرة ذكر منها فى المجتبى تسعا وعشرين ﴾
حتى مار الذكر غائب حاضر اولوب يعنى انكار ايلسه انكارينه اعتبار اولنمز
مالكدن شرا لامحالة ملكيته سبب اولمغين وغائبه حكمك مشروعيتى ايچون
صور كثيره واردر انك يكرمى طقوزى مجتباده مذكوردركه هر بركسنه كه
دعوى ايتديكى نسنه ثابت اولميور الا غائب اوزرينه قضا ايله اولنيور بس انده
حاضره قضا غائبه قضا اولور بونك فائده سى براز مسائلده ظاهره اولور كه
مثلا بركسه اقامهٔ بينه ايتسه كندونك غائب فلان كمسه ده اولان شو قدر
حقنه اشبوكسه مزبور غائبك امريله كفيلدر ديو امدى آنكله غائب وحاضرك
اوزرلرينه حكم اولنور اما امريله ديمزسه غائبه حكم اولمز مسائل
مشروحه دندر بركسه يه قذف ايدن بن فلانك عبديم بكا حد ايجاب ايتمز ديوب
مقذوفده اقامهٔ بينه ايتسه كه بنى فلان كمسنه عتق ايتدى ديو امدى كندويه
حد اجرا اولنور بودخى غائبه عتقله قضا اولور سائر صورتلرده بونلر كبى
مجتبده مسطوردر ﴿ (ولو كان ما يدعى على الغائب شرطا) لما يدعيه على الحاضر
كما اذا ادعى عبد على مولاه انه علق عتقه بتطليق زوجة زيد وبرهن على التطليق
لغيبة زيد (لا) يقبل فى الاصح (اذا كان فيه ابطال حق الغائب) ﴾
واكر مدعينك غائب اوزرينه ايتديكى دعوى حاضر اوزرينه ايتديكى دعوايه شرط
اولورسه قول اصحده غائب اوزرينه اقامهٔ بينه سى مقبوله اولمز انده غائبك
حقنى ابطال اولورسه نتكم بر عبد مولاسى اوزرينه دعوى ايتسه كه كندونك
عتقنى مولاسى زيدك زوجه سنى تطليقنه تعليق ايدوب وزيدك غيبتنده
تطليقنه اقامهٔ بينه ايتدكده اولديغى كبى زيرا شرط مشروطه نسبتله اصل دكلدر
اما سبب شرطك خلافنده دركه شرطده قضا ابتداءً غائبه قضادر ﴿ فلو لم يكن
كما اذا علق طلاق امرأته بدخول زيد الدار يقبل لعدم ضرر الغائب ﴾ امدى
بركسه نك عورتنك طلاقنى زيدك داره دخولنه تعليق ايتمسى كبى كندوده
غائبك حقنك ابطالى اولمزسه بو صورتده غائبه ضرر اولمغين بينه سى مقبوله
اولور ﴿ ومن حيل اثبات العتق على الغائب ان يدعى المشهود عليه ان الشاهد
عبد فلان فبرهن المدعى ان مالكه الغائب اعتقه تقبل ﴾ غائبك اوزرينه عتق
اثبات ايتمه نك حيله لرندندر مشهود عليهك شاهد فلانك عبديدر ديدكده
مدعينك فلانجه غائب مالكى آنى عتق ايتدى ديو اقامهٔ بينه ايتدكده قبول
اولنمسى ﴾ ومن حيل الطلاق حيلة الكفالة بمهرها معلقة بطلاقها ودعوى
كفالته بنفقة العدة معلقة بالطلاق ﴾ غائبك طلاقنك وقوعنك حيله لرندندر

برعورتك طلاقنه تعليق اولنان مهرينه كفالت حيله سى وطلاقنه تعليق اولنان
نفقهٔ عدتنه كفالتى دعواسى مثلا برعورتك بررجله سن زوجك سنى تطليق
ايدرسه مهرينه بن كفيلم ديدك ديوب اولده كفالتنى اقرار طلاقى انكارينه بناً
عورت طلاقه اقامهٔ بينه ايتسه طلاقله وكفالتله حكم اولنور صورت ثانيه
بونك كبيدر لكن بوغائبه مضر اولان شرط قبيلندندر ❊ ومن اراد ان لايزنى
فحيلته مافى دعوى البزازية ادعى عليها انزوجها الغائب طلقها وانقضت عدتها
وتزوجها فاقرت بزوجية الغائب وانكرت طلاقه فبرهن عليهابالطلاق يقضى عليها
انهازوجة الحاضر ولايحتاج الى اعادة البينة اذا حضر الغائب ❊ بركسه يه زنى
ايتمنك حيله سى بزازيه نك دعواسنده كى حيله يى اتيا ندركى برعورته دعوى
ايتمكدركه بونى غائب اولان زوجى تطليق ايلدى وعدتى منقضيه اولغله
بن كندوسنى تزوج ايلدم امدى عورتده غائبك زوجيتنى اقرار وطلاقنى انكار ايتمكله
مدعى طلاقنه اتيان برهان ايتسه عورته اول مدعئ حاضرك زوجه سيدر ديو حكم
اولنور غائب حاضر اولدقده اعادهٔ بينه يه ده محتاج اولنمز لكن بو خصوص
واقعده بويله ايسه بوكا حيله تسميه سنك ومن اراد ان لايزنى قولنك وجهى اولمز
واكر واقعه مطابق اوليوب كذب اوله رق بويله حيله ايسه بو مثللو شى
اكبر كبائردندر سياق كلام كذبى ايما ايديور ❊ (ولو قضى على غائب بلا نائب
ينفذ) فى اظهر الروايتين عن اصحابنا ذكره منلا خسرو فى باب خيار العيب ❊
برقاضى غائب اوزرينه بلا نائب حكم ايلسه اصحاب حنفيه دن پك ظاهراولان روايتده
حكم مشروح نافذ اولور بونى مولانا فاضل خسرو باب خيار العيبده ذكر ايلدى
لكن بو مفقود حقنده در مطلق غائب حقنده دكلدر مثلا قاضى بو مفقودك اوغلونى
حقوقنى مطالبه ايچون وكيل نصب ايتمكله بركسه يى احضار ايدوب اندن
دعوى ايتسه كه بنم غائبده كى بابامك بونده بيك غروش حقى واردر فرارندن
خوف ايده رم ديو اقامهٔ بينه ايتسه قاضى بينه سنى قبول ايدوب مال ايله اكا حكم
ايدر زيرا مفقود ميت منزله سنده اولمغله قاضى مالنده تصرفه قادر اولور
اما مفقودك غيرى غائب بونك خلافنه در ❊ (وقيل لا) ينفذ ورجحه غير واحد
وفى المنية والبزازية ومجمع الفتاوى وعليه الفتوى ❊ وبعضيلر حكم مشروح
نافذ اولمز وبرچوق كمسه بو قولى ترجيح ايتديلر ومنيه وبزازيه ومجمع
الفتاواده فتوى بو قولك اوزرينه در ديو مصرحدر ❊ ورجح فى الفتح توقفه
على امضاء قاض آخر ❊ وفتحده حكم مشروحك قاضئ آخرك امضاسنه
توقفنى ترجيح ايلدى بوده عدم نفاذ قولنه راجعدر ❊ وفى البحر والمعتمد
ان القضاء على المسخر لايجوز الالضرورة وهى فى خمس مسائل ❊ وبحرده

(مسطوردر

مسطوردركه معتمد اولان مسخركه غائبك اوزرينه خصومت استماعيچون
قاضينك نصب ايتديكى وكيلك اوزرينه قضا جائز دكلدر الا كندوده
ضرورت اولان بش مسئله ده مشروعدر ❊ اشترى بالخيار فتوارى ❊ خيار ايله برنسنه
اشترا ايدن كمسه مدت خيارده انى رد ايده جك اولمغله بايع اختفا ايتدكده مشترى
قاضيدن كندويه رد ايتمك ايچون برخصم نصبنى طلب ايدر ❊ اختفى المكفول
له ❊ مكفول لهك اختفاسى صورتيدركه بركسه بركسه نك نفسنه كفيل اولوب
اكر بوكسه يارينكى كون حقنى ادا ايده مزسه حقك بنده در ديمكله طالب
ايرتسى كون اختفا ايدوب كفيل كندويى بولمغين ايرتسى كونك مروريله مالك
كندودن لازم كلجكنه بناً قاضيدن طالب ايچون بر وكيل نصبنى استدعا ايتمك
ايله قاضى بر وكيل نصب ايدوب كفيل مكفول عنهى اكا تسليم بريله كندوسى برى
اولور ❊ حلف ليوفينه اليوم فتغيب الدائن ❊ برمديون طلاقه ويا عتاقه بوكون
دينمى ادا ايتمزسم ديو يمين ايدوب دائنده غائب اولمغله حنث خوفندن قاضى
بر وكيل نصب ايدوب دينى اكا تسليمله حنثدن خلاص اولور ❊ جعل امرها
بيدها ان لم تصل نفقتها فتغيبت ❊ بركسه عورتنك نفقه سى كندويه واصل اولمزسه
امرينى يدنده قلمغله طلاق وقوعى امنيه سيله عورت غائبه اولسه نفقه يى قبض
ايچون قاضى بر وكيل نصب ايدر ❊ الخامسة اذا توارى الخصم ❊ بشنجيسى خصم
كندى خانه سنده اختفا ايدوب محفل قضايه حاضر اولمزسه ❊ فالمتأخرون
ان القاضى ينصب وكيلا فى الكل وهوقول الثانى خانية ❊ امدى علماى متأخرين
خانه سنك قپوسنه قاضى طرفندن بر امين كوندروب اوچ كون ندا ايتدردكدنصكره
صورت مشروحه ده نك كلمسنده كندونك طرفندن دعوايه بر وكيل نصب ايدر
ديديلر بو قول امام ثانينك قوليدر ❊ قلت ونقل شراح الوهبانية عن شرح
ادب القاضى انه قول الكل ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه وهبانيه شارحلرى
ادب القاضى شرحندن نقل ايدركه خصم متواريدن وكيل نصبى ائمه نك كلسنك
قوليدر ❊ وان القاضى يختم بيته مدة يراها ثم ينصب الوكيل ❊ وقاضى اختفا
ايدن خصمك بيتنى كندونك رأى ايتديكى مدتجه مهرليوب بعده وكيل
نصب ايدر ❊ (ولاية بيع التركة المستغرقة بالدين للقاضى لا للورثة) لعدم
ملكهم حيث كان الدين لغيرهم ❊ ديونى تركه سندن ازيد اوله رق فوت اولان
زيدك تركه سنى بيعنك ولايتى قاضى ايچوندر دين وارثلرك اولماديغى تقديرجه
ملكلرى اولمغين كندولرى ايچون ولايت بيع يوقدر الا غرما ورثه نك بيعلرينه
راضى اولورلرسه كندولر ايچون استخلاص تركه واردر ❊ (يقرض القاضى
مال الوقف والغائب) واللقطة (واليتيم) من ملئ مؤتمن حيث لاوصى

ولامن يقبله مضاربة ولا مستغلا يشتريه ✻ قاضى ايچون وقفك وغائبك مالنى
وملتقطدن لقطه‌يى ويتيمك مالنى وصيسى ومضاربة قبول ايدوب ويادكان وباغ
وباغچه امثالى مستغلات اشترا ايدر بركسه سى اولمزسه برحق صاحبى حال وقتى
خوش مالدار كسه‌يه قرض ايدر بومضمون اولمغله امانت كبى اولمز ✻ وله اخذ
المال من اب مبذر ووضعه عند عدل قنية ✻ قاضى ايچون يتيمك مالنى اسراف
واتلاف ايدر باباسندن اخذ ايدوب برعادل ذاتك عندنه وضع ايتمك واردر
✻ (ويكتب الصك) ندبا ليحفظه ✻ ومالى حفظ ايچون آنى اقرارى متضمن برحجت
كتب ايدر ✻ (لا) يقرض (الاب) ولو قاضيا لانه لايقضى لولده (و) لا (الوصى)
ولا الملتقط ✻ بابا هرنقدر قاضيده اولسه صغيرك مالنى قرض ويرەمز
مستقرضك انكارى صورتنده شاهدنى استماع ايدوب حكم ايده ممكين وصى
ولقطه بولان كسه‌دە قرض ويرەمز ✻ فان اقرضوا ضمنوا لعجزهم عن التحصيل
بخلاف القاضى ✻ بابا ووصى وملتقط قرض ويررلرسه تحصيلندن عجزلرينه
بناءً ضامن اولورلر اما قاضى مزبورلرك خلافنه دركه بهمه حال تحصيل ايدر
مثلا شاهدو فات ايدوب ويا غائب اولسه‌لر علميله حكم ايدوب تحصيل ايدر
✻ ويستثنى اقراضهم للضرورة كحرق ونهب فيجوز اتفاقا بحر ✻ مذكورلرك
حرق ونهب امثالى ضرورته مبنى اقراضلرى استثنا اولنور كه صورت مشروحه‌لرده
اتفاقا اقراضلرى جائز اولور ✻ ومتى جاز للملتقط التصدق فالاقراض اولى ✻
قچانكه ملتقطه صاحبنك عدم مطالبه‌سى ظن غالب اولوب لقطه‌يى تصدق
كنديه جائز اولورسه اقراضك جوازى بالطريق الاولى اولور امدى بومضمون
شارحك ولا الملتقط قولندن استدراك اولمش اولور ✻ (ولوقضى بالجور فالغرم عليه
فى ماله ان متعمد او اقربه) اى العمد (ولوخطأ فالغرم على المقضى له) درر
برقاضى بيله‌رك عن قصد برماده‌ده خلاف شرع شريف حكم ايتسه
انى اقرار ايدرسه غرامت مالندن كندونك اوزرينه لازمه اولور واكر عمدا اولميوب
خطأ اولورسه غرامت كندونك لەسنه حكم اولنان مدعينك اوزرينه لازمه اولور
✻ وفى المنح معزيا للسراج قال محمد لو قال تعمدت الجور انعزل عن القضاء ✻
ومنحده سراجدن نقلا مرسومدركه امام محمد رحمه الله تعالى بيوردیلركه
قاضى اكر بن قصدى جور ايله ناحق اوله‌رق حكم ايتدم ديرسه قضادن
منعزل اولور ✻ وفيه عن ابى يوسف اذا غلب جوره ورشوته ردت قضاياه
وشهادته ✻ وينه منحده امام ابى يوسفدن روايتله مذكوردركه بركسه‌نك قضاسنده
جور وظلمى ويارشوتى چوق اولسه حكملرى رد اولنوب وشهادتى مقبول
اولمز لكن رد شهادتده غلبه وتكرار لازم دكلدر مجرد فسق كفايت ايدر ✻ فروع

القضاء مظهر لامثبت ويتخصص بزمان ومكان وخصومة حتى لو امر السلطان
بعدم سماع الدعوى بعد خمسة عشر سنة فسمعها لم ينفذ ✻ قضا خصمك
حقنى اظهار واعلان ايديجيدر زيرا حكمدن مقدم حق عند الله ثابت اولمغله
مقدمكى موجود اولميان حكمى مثبت دكلدر وزمانله ومكانله وخصومتله
تخصص ايدر حتى پادشاه عالمپناه حضرتلرى اون بش سنه مرور ايدن دعوايى
استماع ايتمكله امر ايتسه امدى برقاضى انى استماع ايدوب حكم ايده جك اولسه
حكمى نافذ اولمز فلا نجه دعوايى وفلانك دعواسنى وفلان كون دعوى استماع
ايتمه ديمك بنه بويله‌در ✻ قلت فلا تسمع الان بعدها الا بامر الا فى الوقف والارث
ووجود عذر شرعى وبه افتى المفتى ابو السعود فليحفظ ✻ حالا فى زماننا
اون بش سنه دنصكره دعوى مسموعه اولمز الا امر سلطان ايله اولور حقنده نهى
سلطانى اولمغله الا وقفده وارثده وصباوت وجنون وغيبت مثللو عذر شرعينك
وجودنده مدت مشروحه ايله تقييد سز دعوى مسموعه اولور غائب كرك مدعى
وكرك مدعا عليه اولسون فرق يوقدر غائبدن له‌سنه وعليهنه جواب متصور دكلدر
انجق بوقول ايله مفتى ابو السعود قدس سره افتا ايلدى ✻ امر السلطان انما ينفذ
اذا وافق الشرع والا فلا اشباه من القاعدة الخامسة وفوائد شتى ✻ امر سلطانينك
نفوذى انجق شرع شريفه موافق اولان محلده اولور اما شرعه مخالف اولان
محلده امرى نافذ اولمز معصيتله امر كبى ✻ فلو امر قضاته بتحليف الشهود وجب
على العلماء ان ينصحوه ويقولوا له لاتكلف قضاتك الى امر يلزم منه سخطك
او سخط الخالق تعالى ✻ امدى پادشاه عالمپناه حضرتلرى قاضيلرينه شاهدلرينه
يمين ويرمكله امر ايلسه وقتك علمالرينه كندويه نصيح ايدوب قاضيلريكه
سكا عاصى اولورلرسه سنك غضبكى اطاعت ايدرلرسه خالق تعالى حضرتلرينك
سخط وغضب وعقابنى موجب اولور شيلر ايله تكليف ايلمه ديمك واجب اولور
✻ قضاء الباشا وكتابه الى القاضى جائز ان لم يكن قاض مولى من السلطان ✻ پاشانك
قضا وحكمى وقاضى‌يه ايتديكى حكمى كتابتى جائزدر اكر اوداديغى محلك قاضيسى
سلطان طرفندن منصوب قاضى دكلسه پاشانك قاضى‌يه كتابتى قاضينك
قاضى‌يه كتابتى شروطيله مشروطدركه مثلا مابينلرينك قصر صلات
اولنور مسافة مدت سفر اولمسى كبى ✻ والمحكم كالقاضى الا فى اربعة
عشر مسئلة ذكرنا ها فى شرح الكنز يعنى البحر وفى الفصل الاول من جامع
الفصولين ✻ حكم نصب اولنان كسه قاضى كبيدر الا كنز شرحيكه بحرده وجامع
الفصولينده فصل اولده ذكر ايتديكمز اون درت مسئله‌ده دكل لكن ايكى خصمك
بركسه‌يى حكم نصب ايدوب حكمنه راضى اولدقلرى محكم مجتهد فيه برمسئله‌ده حكم

ايدوب بعده اول خصوص قاضئ آخره ويا محكم ديكره رفع اولنسه رأينه موافق
اولورسه امضا ايدر يوقسه نقض ايدر ثانيا تحكيمده طرفينك رضالرندن لازمدر
وحد وقود ودينده قول صحيح اوزره تحكيم اولمز زيرا بونده خصملرك تحكيملري
صلحلري منزله سنده اولوب حالبوكه كندولري ايسه دملرينه مالك دكللر در
بناءً عليه دملري كندولرينك اباحه لريله مباح اولمز وعاقله اوزرينه محكمك ولايتي
اولمز وآنك وقاتلك اوزرلرينه ديتله حكمي نافذ اولمز بونلرده حكم نصب اولنان
كمسه قاضي كبي دكلدر ﴿القاضي بتأخير الحكم يأثم ويعزل ويعزر﴾ قاضي حكمي
تأخيرايله آثم اولوب وعزله مستحق اولوب وتعزيرا ولنور ﴿وفي الاشباه لايجوز
للقاضي تأخير الحكم بعد وجود شرائطه الا في ثلاث لريبة ولرجاء صلح اقارب واذا استمهل
المدعى﴾ واشباهده مسطوردركه شرائط حكم بولندقدنصكره قاضي ايچون حكمي
تأخير جائز دكلدر بلكه شاهدلر كماينبغي شهادتلريني ادا ايتدكده درعقب برموجب
دعوى حكم واجب اولور اعتقاد ايتمزسه كافر اولور ابن ملك مجمع شرحنده وامام
زيلعي كنز شرحنده بو يلجه تصريح ايلدي آثم اولوب عزل وتعزيره مستحق اولمسي
فرضي تركنه مبنيدر الا اوچ محلده تأخيرينه رخصت واردر قاضينك شاهدلرك
كذبلرنده ريبت وشكي اولديغي وقتده وعمي زاده لر وقرنداشلر امثالي اقربا
ومتعلقات ميانه لرنده وقوعبافته اولان دعوالر وخصومتلرده صلح اميدي
اولورسه ومدعي شاهد اتيانته ومدعا عليه دفع دعوى ايچون بر مقدار استمهال
ايتدكده اكا مهلت ويريلور حكمده تعجيل اولنمز اختيار وخزانة الاكمل نام
معتبرلرنده مذكوردركه قاضي خصملر ميانلرنده مصالحه فهم وادراك ايدرسه
حكمي تأخيرده بأس يوقدر بوكا نظرا فوري حكمك وجوبي مصالحه مأمول
اولمديغي صورتده اولور تأخيرك جوازنه برصورتده خلاصه صاحبي بيان ايدركه
قاضي اولديغي محلك مفتيسنه اعتماد ايده مديكي تقديرجه ديكر بلده دن فتوى
جلبيچون برمقدار تأخيره بنه رخصت واردر ﴿لايصح رجوعه عن قضائه
الا في ثلاث لو بعلمه اوظهر خطأه او بخلاف مذهبه﴾ قاضينك كندي قضا
وحكمندن رجوعي صحيح اولمز الا اوچ محلده اولور اولا قضاسي علميله اولوب
بعده كندونك علم ظن ايتديكي وهم اولديغي متبين اولمغله وياخود شرعا حكمنك
خطاسي ظاهر اولوب ويا مذهبنك خلافيله حكميله در ﴿فعل القاضي حكم﴾
قاضينك فعلي حكمدر مثلا برتركه يي برازكسه لره تقسيم ايتسه اشبو تقسيم فعلي
مورثلرينك موتيله واول كسه لرك وارث اولملريله حكم عد اولنور ﴿فلو زوج
اليتيمة من نفسه او ابنه لم يجز الا في مسئلتين اذا اذن الولي للقاضي بتزويجها
كان وكيلا﴾ امدي بريتيمه قزي قاضي كندي نفسنه ويا اوغلونه نكاح ايتسه

جائز اولمز زيرا بو كندي نفسنه ويا اوغلونه حكم ايتمش اولور بو ايسه بالاتفاق
مشروع دكلدر الا ايكي مسئله ده قاضينك فعلي حكم اولمز بري وليسي يتيمه يي
قاضي يه تزويجه اذن ويرسه وكيل اولمش اولور امدي فعلي حكم عد اولنمز
﴿واذا اعطى فقيرا من وقف الفقراء كان له اعطاء غيره﴾ قاضي فقرايه
مشروط وقفدن برفقيره بر مقدار نسنه ويرسه اشبو فعلي حكم اولمز امدي
كندو به انك غيري يه ده ويرمك مشروع اولور ﴿امر القاضي حكم الا في مسئلة
الوقف المذكورة فامره فتوى فلو صرف لغيره صح﴾ قاضينك برخصوصده امري
حكمدر مثلا بركسه مدعا عليه اوزرينه برهانني اقامه ايتدكده داري اكا تسليم ايله
ديمسي ودينني دفع ايله امري كبي الامار الذكر وقف مسئله سنده امري فتوادر
حكم دكلدر امدي برفقيره بر مقدارشي صرف اولند قدنصكره آنك غيري يه اني
صرف صحيح ومشروعدر ﴿القاضي يحلف غريم الميت ولو اقر به المريض﴾
قاضي ميتك غريمنه استيفاي دين ويا هبه ويا ذمتني ابرا ايتديكنه يمين ويرديني
هرنقدر مريض اقرار ايدوب ويا ورثه يمين ويرمديز ديرايسه ده قاضي اكا التفات
ايتميوب يمين ايتمدكجه كندويه برشي ويرمز ﴿لايقبل قول امين القاضي انه
حلف المخدرة الا بشاهدين﴾ هند مخدره يي تحليف ايتدم ديو قاضي نك امينك
قولي مقبول اولمز الا ايكي شاهد ايله اثبات اولنورسه اولور مخدره باكر ويا ثيب
رجالدن محرملرنك غيري يه كورنميان خاتوندر ﴿من اعتمد على امر القاضي الذي
ليس بشرعي لم يخرج عن العهدة انتهى﴾ قاضينك شرعي اولميان امرينه اعتماد
ايدن كمسه عهده دن خروج ايتمز مثلا زيد عمروه وصيت ايتسه كه كندي
مالندن فلان بلده فقراسنه يوز غروش تصدق ايده امدي وصيء مذكور
اول بلده دن بعيد اولوب موصينك اول بلده ده مثلا يوز غروش حقي اولان
برمديوني اولمغله وصيدن اذنسز قاضئ مزبور مديونه اني فقرايه صرفله
امر ايتمكله اولدخي صرف ايتسه صرفي تبرع اولوب دين اوزرنده باقي اولمغله
ميتك وصيتيده اوزرنده باقيه اولور ﴿وقدمنا في الوقف عن المنظومة المحبية
معزيا للمبسوط ان للسلطان مخالفة شرط الواقف لو غالبه قرى ومزارع وانه
يعمل بامره وان غاير الشرط فليحفظ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه وقفده
منظومهٔ محبيه دن مبسوطه نسبتله نقل اولنديكه اكثري قرى ومزارع اولان
وقفلرده پادشاه عالمپناه حضرتلري ايچون شرط واقفه مخالفت مشروعدر
امدي كندويه وظيفه احداثي جائز اولور وهرنقدر شرط واقفه مغاير اولسه ده
امريله عمل اولنور ﴿قلت واجاب صنعي افندي بانه متى كان في الوقف سعة
ولم يقصر في اداء خدمته لايمنع فتنبه﴾ خصوص مشروحده صنع الله افندي جواب

يورديكه چيان وقفده وسعت اولوب سلطان نصره الله تعالى نك احداث ايتديكى
وظيفه وقفك خدمتنى اداده قاصر اولمزسه منع اولنمز كه آنى تناول حرام اولمز ابعدى
متنبه اول ﴿ وفى الوهبانية يحبس الولى بدين الصغير حتى يوفيه او يظهر فقر صغير ﴾
دخى اوهبانيه ده مسطور در كه اب و ياوصى اولان ولى صغيرك دينيچون حبس اولنور
حتى آنى ايفا ايدوب و ياصغيرك فقرى ظاهر اولنه دك ﴿ قلت لكن قدم شارحها
عن قاضيخان الحر والعبد والبالغ والصبى فى الحبس سواء فليتأمل نقبه هنا
قاله الشرنبلالى ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه لكن وهبانيه شارحى علامهٔ
عبدالبر قاضيخاندن نقلا مسئلهٔ مشروحه دن مقدم ذكر ايتديكه حر ايله
عبد بالغله صبى حبسده برابرلردر امدى بو مقامده صبينك حبسنك نفيى
محل تأملدر حبسى صبئ مأذونه نظرادر عدم حبسى صبئ محجوره نظرادر
ديو قولين ميانلرينى توفيق ممكندر خلاصه ده محجور عليه صبى حبس اولنمز
لكن باباسى ويا وصيسى حبس اولنور ديو مصرحدر مضمون مشروحى شرنبلالى
ديدى ﴿ قال وليس للقاضى البيع مع وجود اب او وصى وهى فائدة حسنة قلت وهى
فى القنية ﴾ قاضى ايچون بابا ويا وصى وار ايكن صغيرك مالنى بيع مشروع دكلدر
بو برفائدهٔ حسنه در بن ديرمكه اول فائده حسنه قنيه ده در ﴿ ومتى باعا
فللقاضى نقضه لو اصلح كما نظم الشارح فضمنته للمتن مغير البعضه فقلت ﴾
فيچانكه بابا وياوصى يتيمك مالنى بيع ايتسه لر يتيمك حقنده انفع اولورسه
قاضى يه آنى نقض مشروعدر نتكم وهبانيه شارحى علامهٔ عبدالبر مضمون مشروحى
نظمله بيان بيورديلر شارح رحمه الله تعالى ديركه انك بعضيسنى نوعا ما تغيير ايله
متنه ضم ايتدمده ديدم ﴿ وينقض بيع من اب او وصيه ❊ ولو مصلحا والاصلح النقض
يسطر ﴾ بابا وياوصى هرنقدر محمود الحال صالح كمسه اولورلر ايسه ده يتيمك مالنى
بيعلرى نقض اولنور يتيم حقنده نقض انفع اولورسه اشبو مضمون بيت كتب
معتبره ده مسطور در ﴿ ويحبس فى دين على الطفل والد ❊ وصى وللتأديب
بعض يصور ﴾ صبينك دينى ايچون باباسى و وصيسى حبس اولنور كندوسى حبس
اولنماز بعض مشايخ مذهب چوجوغك بعض حركات نامرضيه سنه بناءً تأديبا
و اول مثللو فعل شنيعه بردخى متجاسر اولمسون ديو حبسنى تجويز ايدر بيورمشلر
﴿ وفى الدين لم يحبس اب ومكاتب ❊ وعبد لمولاه كعكس ومعسر ﴾ والدين واجداد
جدات ولدلرينك دينى ايچون حبس اولنمازلر نفقه لرى ايچون تعزيرا حبس اولنورلر
مكاتبى سيدى كتابت بدليچون وعبدى هرنقدر مأذونده اولورسه مولاسى حقيچون
حبس ايده مز عكسى كبيكه مولى عبدك مطلوبا تيچون حبس اولنمديغى مثللو
وقت حالى اولميان فقير الحال كمسه حبس اولنماز وقت يسيرينه دك مهلت ويريلور
دين مؤجل صاحبى حبس اولنمديغى كبى ﴿ نعم او العبد مديونا يحبس المولى بدينه

لانه للغرماء ﴾ واگر عبد مديون اولورسه مولاسى عبدك كندوده كى دينيچون
حبس اولنور غرمانك حقلرى اولمغله ﴿ وكذا يحبس بدين مكاتبه الا فيما كان
من جنس الكتابة ﴾ و ينه بويله مولى كاتبه كسديكى عبدك دينيچون حبس اولنور الا كتابت
جنسندن اولان مبلغ ايچون حبس اولنماز مضمون مشروحى افاده ده سلاستلو عباره
وكذ ايحبس بدين مكاتبه غير مال الكتابة تعبير يدر يعنى بدل كتابتك ماعداسى مكاتبك
دينيچون مولى حبس اولنور ديمك ﴿ فى عتاق الوهبانية ❊ وفى غير جنس الحق
يحبس سيدا ❊ مكاتبه والعبد فيها يخير ﴾ وهبانيه نك عتاقنده مسطور دركه
سيدك مكاتب ده اولان حقنك جنسندن اولميان مطلوباتى ذيلنده مكاتب
مولاسنى حبس ايتدير حق جنسندن اولورسه تقاص ايدر عبد كتابتى
فسخده مولاسنك رضاسى اولمقسزين مخيردر ﴿ وفى حجرها ويحبس
ذوالكتب الصحاح المحرر على الدين اذ بالكتب ماهو معسر ﴾ وهبانيه نك
حجرنده مذكور دركه فقيه فقيرك تحرير ايتديكى كتب فاخره لرى اوليجق
دينيچون حبس اولنور انلر ايله ذوعسرت عد اولنمز بلكه بيع ايدوب حق
صاحبلرينك حقلرينى ايفا ايدر صدقه و وجوب زكات حقنده هرنقدر فقير
اولورسه ده برماه تعيش ايده جك ذخيره سى اولورسه دينى ايچون فروخت
اولنور قوت يوميه سى فروخت اولنمز والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب التحكيم ﴾

اشبو تحكيمكه ايكى خصمك بركمسه يى حكم نصب ايدوب حكمنه راضى اولملريله
قضا فروعاتندندر لكن قاضينك رتبه سندن بونك رتبه سى دوندر زيرا قاضينك
هر بر حكم ايتديكى محلده بو حكم ايده مز بونك حكمى كندونك حكمنه
راضى اولان ذواته خاص اولمغين ولايت قاضى عامدر بونك مشروعيتى سنتله
ثابتدر روايت اولنور كه ابى شريح رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه
بيورديلر كه يا رسول الله بنم قوممدن بعض كمسه لر ميانلرنده دعوى وقوع
بولدقده كلوب بنم حكممه راضى اولمغله بينلرنده حكم ايديورم مشروعميدر
جواب صواب مآبنده ما احسن هذا بيورديلر يعنى نه عجيب كوزل شيدر ديمك
❊ كذا فى الفتح ﴿ (هو) لغة جعل الحكم فيما لك لغيرك وعرفا (تولية الخصمين
حاكما يحكم بينهما) ﴾ تحكيم لغتده مالكده حكمى غيرى كمسه نك زمام اختيارنده
قيلوب حكمى كندويه تفويض ايدوب نه كونا حكم ايدرسه اكا راضى اولمقدر
عرفده ايكى خصمك بركمسه يى ميانلرنده حكم ايتسون ديو حكم مولى ايدوب
كندويه حاكم ايتملريدر ﴿ (وركنه لفظه الدال عليه مع قبول الآخر)

ذلك ❊ تحکیمك رکنی کندویه دال اولان لفظی یاحکم نصب اولنان ذاتك ویاخصمانك
تلفظی و دیکر اینك آنی قبولیدر مثلا خصملرك حکمناك بیننا وحکمنك احکم بینکما
دیوب دیکرینك قبوللریدر ❊ (وشرطه من جهة المحکم) بالکسر (العقل
لا الحریة والاسلام) فیصح تحکیم ذمی ذمیا ❊ کافك کسریله محکم که
حکم نصب ایدیجی خصم طرفندن تحکیمك شرطی عقلدرکه مجنونك وصبینك
حکم نصبی مشروع دکلدر حریت و اسلامی شرط دکلدر امدی ذمینك
کندی کبی ذمی ومکاتبك وعبد مأذونك تحکیمی صحیح اولور ❊ (و) شرطه
(من جهة الحکم) بالفتح (صلاحیة للقضاء) کامر ❊ تحکیمك کافك فتحیله
محکمکه حکم نصب اولنان کمسه حقنده شرطی قضایه صلاحیتیدر نتکم
ما سبقده و الحکم کالقاضی قولنده مرور ایلدی ❊ (ویشترط الاهلیة)
المذکورة (وقته) ای التحکیم (و) وقت (الحکم جمیعا) ❊ واهلیت مشروحه
وقت تحکیمده و وقت حکمده جمیعا ایکیسنده ده شرطدر بومضمون تصریح
بما علم ضمنا در ❊ (فلو حکما عبدا فعتق اوصبیا فبلغ اوذمیا فاسلم ثم حکم
لاینفذ کما) هوالحکم (فی مقلد) بفتح اللام مشددة ❊ امدی ایکی خصم برعبدی
حکم نصب ایدوب بعده عتق اولوب ویاصبی حکم نصب ایدوب بعده بالغ اولوب ویابر
ذمی حکم نصب ایدوب صکره مسلم اولوب بعده حکم ایتسه لر حکملری نافذ اولمز نتکم قضا
کندویه تقلید اولنان کمسه ده ده حکم بویله اولدیغی مثللو ❊ بخلاف الشهادة وقدمنا
انه لو استقضی العبد ثم عتق فقضی صح وعزاه سعدی افندی للمبتغی ❊ شهادة
صورت مشروحه نك خلافنه در که انده اهلیت انجق حین اداده شرط قلندی
شارح رحمه الله تعالی وقدمنا انه آخ قولیله متنك کما فی مقلد قولنك مقابلی خلافنی
حکایه ایدر که ماسبقده ذکر اولندیکه برعبد قاضی اولوب بعده عتق اولنوب
قضا وحکم ایلسه صحیح اولور لکن ظاهر اولان بو قولك ضعفیدر ❊ (حکما
رجلا) معلوما اذلو حکما اول من یدخل المسجد لم یجز اجماعا للجهالة (فحکم
بینهما ببینة اواقرار اونکول) ورضیا بحکمه صح لو فی غیر حد وقود ودیة علی
عاقلة ❊ ایکی دعواجی برمعلوم رجلی حکم نصب ایدوب اول دخی میانلرنده
بینه ویااقرار ویانکول ایله حکم ایدوب کندولریده انك حکمنه راضی اولسه لر
آکر حکم مشروح حد وقودك عاقله اوزرینه دیتك غیریسنده اولورسه صحیح
اولور امانا معلوم اوله رق اك اول مسجده دخول ایدن کمسه یی حکم ایتسه لر
جهالتنه مبنی اجماعا تحکیم مشروح جائز اولمز امدی خصملرك بانفسهما فعلنه
مالك اولدقلری حقوق عباده اولور حد زنا وسرقت وقذف کبی حق الله
قبیلندن اولان شیلرده اولمز بس اموال وطلاق ونکاح وکفالت ونفقه ودیون

وبیوع امثالی دعوالرده جاری اولور ❊ الاصل ان حکم المحکم بمنزلة الصلح
وهذه لاتجوز بالصلح فلاتجوز بالتحکیم ❊ بوخصوصده اصل وقاعده بودرکه
حکم نصب اولنان کمسه نك حکمی صلح منزله سنده در مار الذکر حد وقود
ودیت امثالی شیلر ایسه صلحله جائز اولمامغین تحکیمله ده جائز اولمز ❊ (وینفرد
احدهما بنقضه) ای التحکیم بعد وقوعه (کما) ینفرد احد العاقدین فی مضاربة
وشرکة ووکالة) بلا التماس طالب ❊ تحکیم وقوع بولوب حکم اولنمزدن مقدم ایکی
خصمك بریسیچون انی نقض ایدوب حکمی عزلی مشروعدر امدی صکره حکم ایده جك
اولسه نافذ اولمز نتکم مضاربه ده وشرکتده ووکالتده خصمك التماسی اولمقسزین
احد عاقدین عقدك نقض وفسخنده منفرد اولوب برینك فسخیله دیکری منعزل
اولدیغی کبی امدی موکل وکیلنی عزله قادر اولور اکر خصومته خصمك
طلبیله وکیل اولمش اولمزسه واکر وکالتی برمنوال مشروح اولمش اولورسه
موکل کندی باشنه وکیلی عزل ایده مز مادام خصمی ده عزلنی التماس ایتمدکجه
❊ (فان حکم لزمهما) ولایبطل حکمه بعزلهما لصدوره عن ولایة شرعیة ❊
بس حکم نصب اولنان کمسه خصمین میانلرنده دعوایی حسم وقطع ایدوب
حکم ایدرسه موجبی ایله عمل کندولرینه لازم اولوب عزللریله حکمی باطل
اولمز ولایت شرعیه ایله صادر اولمغین ❊ (ولا یتعدی) حکمه (الی غیرهما)
الا فی مسئلة ما لو حکم احد الشریکین وغریم له رجلا فحکم بینهما والزم الشریك
تعدی للشریك الغائب لان حکمه کالصلح بحر ❊ حکمك حکمی خصملرك ماعداسنه
تعدی ایتمز الا برمسئله ده که ایکی شریکك بری وکندونك برغریمی بر رجل
حکم نصب ایدوب اول دخی میانه لرنده حکم وشریکه الزام ایتسه حکم
مشروح شریك غائبه تعدی ایدر حکمی صلح منزله سنده اولمغین کویا تجار
میانه لرنده مصالحه کبی اولور ❊ (فلو حکماه فی عیب مبیع فقضی برده
لیس للبائع رده علی بائعه الا برضی البائع الاول والثانی والمشتری) بتحکیمه
فتح ❊ امدی ایکی خصم بر رجلی عیبلو مبیع خصوصنده حکم ایدوب اوده انك
ردیله حکم ایلسه بس بایعه کندی بایعنه انی رد ایده مز الا انك تحکیمنده بایع اول وثانی
ومشتری راضی اولورلرسه رد ایدر ❊ ثم استثناء الثلث یفید صحة التحکیم
فی کل المجتهدات کحکمه بکون الکنایات رواجع وفسخ الیمین المضافة الی الملك
وغیر ذلك ❊ بوندنصکره فقهانك مار الذکر اوچیکه حد وقود ودیتی
تحکیمدن استثنالری طلاقك کنایه لرینك رجعی اولملریله وملکه مضاف اولان
یمینك فسخیله وسائر بونلر امثالی مثلا برکمسه حرمت مصاهره یی موجب زوجه سنك
اناسنی شهوتله مس ایدوب وکندودن انتشار آلة بولنمغله میانلرنده منازعه

وقوع بولمغله برذاتى حكم نصب ايدوب مذهب شافعى اوزره مياندلرنده حل ايله حكم ايلسه قول اصح اوزره حكم مشروح صحيح اولور اكر حكم نصب اولان ذات شافعى المذهب اولوب آنى رأى ومذهب ايتمش اولورسه حكمى نافذ اولور بس استثناى مشروح بومثللو مختلف فيه مسائلك كليسنده تحكيمك صحتنى افاده ايدر ❊ لكن هذا مما يعلم ويكتم وظاهر الهداية انه يجيب بلا يحل فتأمل ❊ لكن بومثللو مسئله لرى تعلم ايدوب بيلوب واستفتا اولندقده كتم ايدوب جواب ويرمملى هدايه نك ظاهر كلامى حلال اولمز ديو جواب ويرمكدر ❊ (وصح اخباره باقرار احد الخصمين وبعدالة الشاهد حال ولايته) اى بقاء تحكيمهما ❊ محكمك تحكيمنك بقاسى وقتنده احد خصمينك اقرارينى وحال ولايتده شاهدك عدالتنى اخبارى صحيح اولور مثلا محكوم عليه حق صاحبنك حقنى اداده تعنت ايدوب وياشاهده طعن ايدوب فاسقدر ديرسه حكم ايچون حاكم عرفه اخبارى وشاهدى تزكيه سى مشروعدر ❊ (لا) يصح (اخباره بحكمه) لانقضاء ولايته ❊ ولايتى منقضيه اولوب سائر رعايادن بركسه كبى اولمغله حكمنى اخبارى صحيح اولمز ❊ (ولا يصح حكمه لابويه وولده وزوجته) كحكم القاضى ❊ قاضى نك حكمى مثللو حكمنده اصول وفروعنه وزوجه سنه حكمى صحيح دكلدر شهادت كبى سائر اقاربه جائز اولور ❊ (بخلاف حكمهما) اى القاضى والمحكم (عليهم) حيث يصح كالشهادة ❊ قاضيله محكمك مذكورلرك عليهلرينه حكملرى لهلرينه حكملرينك خلافنده دركه شهادت كبى صحيح اولور ❊ (حكما رجلين فلا بدمن اجتماعهما) على المحكوم به ❊ ايكى خصم ايكى رجلى حكم نصب ايتدكلرى تقديرجه حكم ايتدكلرى ماده ده ايكيسنك بردن اجتماعندن لازمدر فقط برينك حكمى كفايت ايتمز ❊ (وبمضى) القاضى (حكمه ان وافق مذهبه والا ابطله) لان حكمه لا يرفع خلافا ❊ محكمك حكمى قاضينك مذهبنه موافق اولورسه امضا ايدر يوقسه ابطال ايدر حكمى خلافى رفع ايتمكين ❊ (وليس له) للمحكم (تفويض التحكيم الى غيره) ❊ محكم ايچون كندى تحكيمنى غيرك عهده سنه احاله وتفويض يوقدر ❊ (وحكمه بالوقف لا يرفع الخلاف) على الصحيح خانيه ❊ محكمك وقفك لزوميله حكمى قول صحيح اوزره امام اعظم رحمه الله تعالينك عدم لزومى خلافنى رفع ايتمز ❊ (فلو رفع الى موافق) لمذهبه (حكم) ابتداء (بلزومه) بشرطه (ولا يمضيه) لانه لم يقع معتبرا ❊ محكمك حكمى مذهبنه موافق اولان قاضى يه رفع اولنه جق اولسه شرطيكه اهلدن محلنده واقع اوله رق وقفك لزوميله ابتدا حكم ايدر حكمك حكمنى امضا ايده مز معتبر اوله رق واقع اولمامغين ❊ والحاصل انه كالقاضى الا فى مسائل عد فى البحر منها سبعة عشر ❊ حاصل كلام حكم نصب اولنان كسه قاضى كبيدر الا براز مسائلده دكل بجرده

اندن اون يديسنى عد واحصا ايلدى ❊ منها لو ارتد انعزل فاذا اسلم احتاج لتحكيم جديد بخلاف القاضى ❊ مسائل مشروحه دندر معاذالله تعالى محكم مرتد اولسه منعزل اولور بعده اسلامه كلسه تحكيم جديده محتاج اولور اما قاضى بونك خلافنده در ❊ ومنها لو ردالشهادة لتهمة فلغيره قبولها ❊ مسائل مذكوره دندر محكم بركسه نك شهادتنى برتهمته مبنى رد ايتسه كندونك ماعداسى حكم ايچون آنى قبول واردر ينه قاضى بونك خلافنده در ❊ وينبغى ان لا يلى الحبس ولم اره ❊ لايق اولان حكم حبسه قادر اولممقدر شارح رحمه الله تعالى بن بوكا دائر بركلام كوره مدم ديرلكن صدر الشريعه نك حبسه مقتدر اولور ديو تصريحى واردر ❊ وكذا لم ار حكم قبوله الهدية وينبغى ان لا يجوز ان اهدى اليه وقت التحكيم ❊ وينه بويله حكمك هديه يى قبولنك حكمنه دائر بركلام كوره مدم لكن لايق اولان تحكيملرى اوانتده كندولرينه اهدانك عدم جوازيدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (باب كتاب القاضى الى القاضى وغيره) ❊

بوباب قاضينك قاضى آخره بردعوايى كتابتى وكتب ايتديكى مكتوباتى حقنده وسائر قضايه دائر بعض مسائل بياننده در وغيره قولى كتاب اوزرينه معطوفدر ❊ اراد بغيره قوله والمرأة تقضى الخ ❊ مصنف والاجناب وغيره قوليله ذكرى آتى والمرأة تقضى مسئله سنه واندن صكره آخر كتابه دك ذكر اولنان كتاب القاضى الى القاضى مسائلنك ماعداسنى اراده ايدر ❊ (القاضى يكتب الى القاضى فى) كل حق به يفتى استحسانا (غير حد وقود) للشبهة ❊ حد ايله قودك ماعداسى هربردن نكاح وطلاق بيع وشرايه متعلقه دعا وينك كلسنده بربلده قاضيسى ديكر بلده قاضيسنه دعوايى كتب وتحرير ايدر انجق بوقول ايله استحسانا فتوى ويريلور حد وقودده كتابتك شهادتدن بدليتى شبهه سى اولوب ومبنالرى اسقاط اوزره ايكن قبولنده اثباتنه سعى اولمغله انلرده كتب مقبول اولمدى ❊ (فان شهدوا على خصم حاضر حكم بالشهادة وكتب بحكمه) ليحفظ ❊ برخصوصده شاهدلر خصم حاضرك اوزرينه شهادت ايدرلرسه قاضى شهادتلريله حكم ايدوب وقاضينك حكميله ماده حفظ وضبط اولنمق ايچون حجت كتب واملا ايدر مصنفك اشبو فان شهدوا كلامنك بو بابده ذكرينك مناسبتى يوقدر مكركه ذكرى آتى وان لم يكن الخصم حاضرا لم يحكم مسئله سنه توطئه وبسط مقدمه اوله ❊ (و) كتاب الحكم) هو السجل

الحكمى) اى الحجة التى فيها حكم القاضى هذا فى عرفهم وفى عرفنا كتاب كبير نضبط فيه وقائع الناس ❊ حدمهٔ محكمه قتنده قاضینك حكمنى حاوى مكتوب سجل حكميدركه كندوده قاضىنك حكمى اولان حجت وسنددر بوكندولرك عرفنده درعلماى شريعت عندنده سجل كندويه وقايع ناس كتب اولنان كتاب كبيردر ❊(وان لم يكن الخصم حاضرا لم يحكم) لانه حكم على الغائب ❊ واكر خصم حاضر اولمزسه مجرد شاهدلرك شهادتلريله حكم ايتمز غائبه حكم اولمغين ❊(وكتب الشهادة) الى قاض يكون الخصم فى ولايته (ليحكم) القاضى (المكتوب اليه بها على رأيه وان كان مخالفا لرأى الكاتب) لانه ابتداء حكم ❊ بلكه مزبور قاضى شهادت مشروحه يى خصم كندونك بلده سنده اولان قاضى يه كتب وتحرير ايدركه حتى مكتوب اليه كندى مذهبى اوزره شهادت مرسومه ايله حكم ايده هرنقدر تحرير ايدن قاضىنك رأى ومذهبنه مخالف اولورسه ده زيرا بو ابتداء مجددا حكمدر ❊(وهو) نقل الشهادة حقيقة ويسمى (الكتاب الحكمى) وليس بسجل (وقرأ) الكتاب (عليهم او اعلمهم بمافيه (وختم عندهم) اى عند شهود الطريق (وسلم) الكتاب (اليهم بعد كتابة عنوانه فى باطنه) ❊ اشبو مارالذكر كتب شهادت حقيقتده نقل شهادتدر كاتبك شهادتله حكمى اولمامغين وبوكا كتاب حكمى تسميه قيلنور وبو سجل دكلدر سجلده كى مضمون حكم اولور كتاب مشروحى قاضى يول شاهدلرينه اوقيوب وكندولرينه آنى اعلام ايدوب وحضورلرنده آنى طى وختم ايدوب عنوان ورسمى درونته كتب ايتدكدنصكره كتابى كندولرينه تسليم ايدر ❊(وهو ان يكتب فيه اسمه واسم المكتوب اليه وشهرتهما) ❊ عنوان كتاب قاضى كندى اسمنى وكندويه ارسال اولنان قاضىنك اسمنى وشهرتلرينى اكا يازمقدر مجرد من فلان ديمكله قبول اولنماز بلكه تاريخنى ومدعينك ومدعا عليهك اسملرينى اب وجدلرينك اسملريله كشف وايضاح اولندرق تحرير بردن لازمدر ❊(فلو كان) العنوان (على ظاهره لم يقبل) ❊ ايمدى عنوان كتابك ظاهرى اوزره اولوب درونده اولمزسه اول كتاب مقبول اولمز ❊(قيل هذا فى عرفهم وفى عرفنا يكون على الظاهر فيعمل به) ❊ اشبو مضمون مشروح عرف قضاتده در بزم عرفمزكه فقها قتنده عنوان ظاهر كتاب اوزره ده اولور آنكله عمله اولنور ديلدى ❊(واكتفى الثانى بان يشهدهم ان كتابه وعليه الفتوى كما فى العزمية عن الكفاية ❊ امام ثانيكه ابو يوسف همدانى رحمه الله تعالى مارالذكر نقل شهادتده شاهدلرى بوفلان قاضينكدر ديو اشهاديله اكتفا ايلدى ايمدى كندولرينه قرائت وتسليم امام مشار اليهه كوره شرط اولمز بوناسه اوسعدر امامين رحمهما الله تعالينك قوللرى هرنقدر

احوط ايسه ده وفتوى امام ثانى قولى اوزرينه در ❊ وفى الملتقى وليس الخبر كالعيان ❊ وملتقاده خبر عيان كبى اولمدى ديو مصرحدر يعنى امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قضايه مبتلا اولمغله اكا متعلق مسائلده كندولرينه بيانه عيان منضم اولمغين انده كندولرينك رأى واجتهادلرى بك مصلحت اميز اولد يغنه مبنى فتوايه اولى واحق اولدى ❊(فاذا وصل الى المكتوب اليه نظر الى ختمه) الا (ولايقبله) اى لايقرأه (الا بحضور الخصم وشهوده) ❊ پس كتاب مكتوب اليهه واصل اولدقده اولا ختمنه نظر ايدوب وانى انجق خصمك ويول شاهدلرينك حضورلرنده اچوب وقرائت ايدر يوقسه مجرد قبوليله حكم ايده مز بلكه شاهدلرك بوفلان قاضينكدر ديو شهادتلرندن لازمدر ❊(ولابد من اسلام شهوده ولوكان لذمى على ذمى) لشهادتهم على فعل المسلم (لا اذا اقر الخصم فلا حاجة اليهم) اى الشهود ❊ دعوى هرنقدر ذميلر ميانلرنده وقوعبولسه ده شهادتلرى مسلمك فعليكه قاضى كاتبك كندولرينى اول كتاب كندونك اولديغنه اشهادينه اولديغندن شاهدلرك مسلم اولمسندن لازمدر الا خصم انى اقرار ايدرسه شاهدلره حاجت مس ايتمز ❊(بخلاف كتاب الامان) فى دار الحرب (حيث لايحتاج الى بينة) لانه ليس بملزم ❊ دارحربدن كفارك ملكلرندن ورود ايدن امان مطالبه ايتديكى مكتوب كتاب قاضينك خلافنه در آنده شهادته حاجت يوقدر زيرا اول ملزم دكلدر پادشاه اسلام پناه ديلرسه امان ويرر ديلرسه منع ايدر ❊ وفى الاشباه لايعمل بالخط الا فى مسئلة كتاب الامان ويلحق به البراآت فى دفتر البياع والصرف والسمسار ❊ اشباهده مرسومدركه خطايله عمل اولنمز الا كفارك امان طلب ايتدكلرى تحريراتلرينه عمل اولنورسفك دماءدن تحرز ايچون وامان مطالبه لرينه شهودك اطلاعى متعذر اولمغين واشبو امان كتابنه لاحق اولور براتلركه توليت وتدريس ومالكانه امثالى توجيهات سلطانيه يى مشتمل فرمانلر وبياعكه بيع وشرالرنده تجاردن كندولرينك قوللرينه اعتماد اولنور مجرب الاطوار ذوات وصرافكه نقدينك برينى ديكرينه وباهر برينى كندى مثلنه بيع ايدن كسانك وسمساركه بايعله مشترى ميانده توسط ايدن ميانجى تعبير اولنان كمسه لرك دفترلرى دخى امان كتابلرينه الحاق اولنوركه بونلره ده عمل اولنور لكن اشبو دفترلره عمل صاحبلرينك عليهلرينه اولان مواد ده درلهلرينه اولان خصوصده دفترلرينه وخطلرينه عمل اولنمز ❊ وجوزه محمد لراو وقاض وشاهد ان تيقن به قيل وبه يفتى ❊ امام محمد شيبانى عليه رحمة البارى راوى وقاضى وشاهد حقلرنده خطله عملى تجويز بيورديلر اكر مضموننى تيقن ايدرلرسه وانجق بوقول ايله فتوى ويريلورديو وهبانيه ده وشرحنده مسطوردركه (بيت) ولايعمل القاضى وراو وشاهد ❊

بخط فقط لابد ان يتذكروا ❊ اشبو بيت اوچ مسئله يى مشتملدر اولكيسى بر قاضى
كندى ديوانندده بر رجلك بر رجله برنسنه يى اقرارينى ويا بر خصوصه براز
كسه نك شهادتلرينى بولوب لكن تذكر ايدوب ايوجه خاطرينه كتوره مسه
كندويه مجرد آنى سجلده كورمكله حكم وتنفيذ مشروع دكلدر مادام تذكر
ايدوب كندويه يقين حاصل اولمدقجه ايكنجيسى راوئ حديث اوچنجيسى
شاهد بونلرده مجرد خطلرينه اعتماد ايله روايت وشهادت ايده مزلر ايوجه تذكر
ايدوب درخاطر اتمدكجه ❊ (ولابد من مسافة ثلاثة ايام بين القاضيين
كالشهادة على الشهادة) على الظاهر وجوزهما الثانى ان بحيث لايعود فى يومه
وعليه الفتوى شرنبلاليه وسراجيه ❊ كتاب القاضى الى القاضيده شهادة
على الشهادتده كى مثللو قول ظاهر اوزره ايكى قاضى ميانده بعد مسافه اوچ كونلك
اولمق لازمدر امام ابى يوسف رحمة الله عليه بونلرى بركسه نك بر كونده عودت
ايده ميه جكى مسافه ده تجويز ايلدى فتوى دخى بوقول اوزرينه در ❊ (ويبطل
الكتاب (بموت الكاتب وعزله قبل وصول الكتاب الى الثانى او بعد وصوله
قبل القراءة) واجازه الثانى ❊ قاضى نك قاضى يه كتب ايتديكى كتابك حكمى
كاتبك موتيله ومكتوب اليهه كتابك وصولندن مقدم ويا وصولندنصكره
قرائتندن مقدم عزليله باطل اولور زيرا بوده شهادة على الشهادة كبيدر
امدى فروعك شهادتندن مقدم اصلك موتيله فروعك شهادتلرى باطله
اولديغى كبى بونده دخى اولدى امام ثانى حكم مشروحى جائز كورديكه بعد الموت
والعزل مكتوب اليه كتابتله حكم ايدر ديدى ❊ (واما بعدهما فلا) يبطل ❊
اما بعد الوصول والقراءة موتيله وعزليله حكم كتاب باطل اولمز ❊ (و) يبطل
(بجنون الكاتب وردته وحده لقذف وعماه وفسقه بعد عدالته) لخروجه
عن الاهلية واجازه الثانى ❊ كاتبك جنونيله وردتيله وقذف ايچون حديله وعماسيله
وعدالتندنصكره فسقيله ده كتاب باطل اولور قضايه اهليتندن خروجنه بناً امام ثانى
كتاب مشروحله حكمى تجويز ايلدى ❊ (و) كذا (بموت المكتوب اليه) وخروجه
عن الاهلية (الا اذا عمم بعد تخصيص) اسم المكتوب اليه ❊ ينه بويله مكتوب اليهك
موتيله واهليتدن خروجيله كتابك حكمى باطل اولور زيرا كاتبك انى تخصيصيله
عدالت وديانته اعتماد اتمش اولور حاكملر ايسه بونده متفاوتلردر پس تعيينى
صحيح اولور الا مكتوب اليهك اسمنى تخصيص نصكره تعميم ايدرسه كلبسنه
اعتماد اتمش اولمغله جمله سى مكتوب اليهم اولورلر ❊ (بخلاف مالو عمم ابتداء)
وجوزه الثانى وعليه العمل خلاصة ❊ كاتب مكتوب اليه اول امردن تعميم
ايدرسه صورت مشروحه نك خلافنده دركه جمله سى مكتوب اليهم اولمزلر لكن

امام ثانى بونى تجويز ايتدى وعمل بونك اوزرينه در وبونده تسهيل امر اولمغين
مشايخ بونى استحسان ايتديلر ❊ (لا) يبطل (بموت الخصم) اياكان لقيام وارثه
اووصيه مقامه ❊ مدعى ومدعا عليه قنغيسى اولورسه اولسون خصمك برينك
موتيله كتاب باطل اولمز وارثى ويا وصيسى كندونك مقامنه قائم اولمغين
❊ قلت وكذا لايبطل بموت شاهد الاصل كما سيأتى متنا فى بابه خلافا لما وقع
فى الخانية هنا فانه مخالف لما ذكره بنفسه ثمة فتنبه ❊ شارح ديركه ينه بويله اصلك
شاهد نك موتيله كتاب باطل اولمز نتكم شهادة على الشهادة بابنده متنده قريبا
كلور خانيه ده بو مقامده كه اصلك موتيله فرعك شهادتنك بطلاننده واقع
اولان مسئله ايچون خلاف واردر زيرا بونده متنك بنفسه ذكر ايتديكنه مخالفدر
بلكه فرعك شهادتى انجق اصلك موتيله ويا مرض ويا سفريله در ❊ (و) اعلم ان
(الكتابة بعلمه كالقضاء بعلمه) فى الاصح بحر ففى جوزه جوزها ومن لافلا الا ان
المعتمد عدم حكمه بعلمه فى زماننا اشباه ❊ معلوم اولسونكه تحقيقا قول اصحده
بر قاضينك علميله كتابتى علميله قضاسى كبيدر امدى شول كسه كه قضايى تجويز ايدر كتابتيده
تجويز ايدر ايتميان ايتمز لكن شوقدر واردركه معتمد اولان فى زماننا قاضينك علميله
عدم حكميدر ❊ وفيها الامام يقضى بعلمه فى حد قذف وقود وتعزير قلت فهل
الامام قيد كما قدمناه فى الحدود لم اره ❊ اشباهده مرسومدر كه امام حد قذف
وقودده وتعزيرده علميله حكم ايدر شارح رحمه الله تعالى ديركه حدودده بزم
تقديم ايتديكمز مثللو امام قيدميدر كه قاضيدن احتراز ميدر بوكا دائر بر كلام
كورمدم ❊ لكن فى شروح الوهبانية للشرنبلالى والمختار الآن عدم حكمه
بعلمه مطلقا كما لا يقضى بعلمه فى الحدود الخالصة لله تعالى كزنى وخمر مطلقا
غيرانه يعزر من به اثر السكر للتهمة ❊ لكن شرنبلالينك وهبانيه شرحلرنده
مصرحدر كه الآن مختار اولان قاضينك مطلقا كه كرك خالص حق عبدده
وكرك حد قذف وقود وتعزيرده علميله عدم حكميدر نتكم زنا وخمر امثالى صرف
حق الله اولان حدودده قاضى علميله مطلقا كه اكا علمى حال قضاسنده اولسون
ويا مقدم اولسون حكم ايده مديكى كبى لكن شوقدر واردركه كندوده اثر سكر اولان
كسه يه تعزير ايدر تهمت محلى اولمغين اشبو استدراكدن ناشى شارح عليه الرحمه نك
مرادى امامك ذكر ينك قيد اولديغنه اشارتدر قول معتمد اوزره قاضى علميله
حكم ايده مديكندن ❊ وعن الامام ان علم القاضى فى طلاق وعتاق وغصب
يثبت الحيلولة على وجه الحسبة لا القضاء ❊ امام اعظم رحمه الله تعاليدن
مرويدر كه طلاق وعتاق وغصب خصوصلرنده قاضينك علمى على وجه
الحسبة كه احتساب وثواب مأمول ايدرك قضا قهرنسز حيلولت اثبات ايدركه

زوج زوجه سنه عدم مخالطتله امر ایدوب ازواج معامله سی میانه کرده
بولنمسون دیر وسیده قهرا استخدام ووطئ ایتمکله وغاصبه مغصوبی صاحبنه
ویرمکله امر ایدر کو یا افتا ایتمش اولور ❊ (ولا یقبل) کتاب القاضی (من محکم
بل من قاض مولی من قبل الامام بملك) اقامة (الجمعة) ❊ محکم طرفندن
قاضینك کتابی رسمنده ظهور ایدن مکتوب قبول اولنمز بلکه اقامهٔ جمعه یه
مقتدر امام طرفندن مولی قاضیدن قبول اولنور وکوی قاضیسندن شهر
قاضیسنه قبول اولنمز بلکه مصر قاضیسندن دیکر مصر قاضیسنه ویا کوی
قاضیسنه قبول اولنور ❊ وقیل یقبل من قاضی رستاق الی قاضی مصر اورستاق
واعتمده المصنف والکمال ❊ وعند البعض قریه قاضیسندن شهر ویا کوی
قاضیسنه مقبول اولور مصنف وکمال بوکا اعتماد ایتدیلر ❊ (کتب کتابا الی
من یصل الیه من قضاة المسلمین فوصل الی قاض ولی بعد کتابة هذا المکتوب
لایقبل) لعدم ولایته وقت الخطاب جواهر الفتاوی ❊ برقاضی بروجه عموم
قضاة مسلمیندن کندویه واصل اولان برقاضی یه خطابا برمکتوب یازوب
مکتوب مذکور یازلدقدنصکره تعیین اولان برقاضی یه واصل اولسه مقبول اولمز
حین خطابده کندولری ایچون ولایت اولمامغین زیرا خطاب انجق اولوقتده
قاضی اولان ذاته واقع اولدی ❊ وفیها لوجعل الخطاب للمکتوب الیه لیس لنا شبه ان
یقبله ❊ وجواهر الفتاواده مسطور درکه قاضی کتابده خطابی مکتوب الیهه
قلسه آنك نائبی ایچون آنی قبول مشروع دکلدر کتابت کندونك غیری یه اولمغین
❊ (والمرأة تقضی فی غیر حدوقود وان اثم المولی لها) لخبرا البخاری لم یفلح قوم
ولوا امرهم امرأة ❊ حد ایله قصاصك غیریده عورت قضا وحکم ایدر هرنقدر
آنی قاضی ایدن کمسه کنهکار اولورسه ده بخاری شریفده روایت اولنان
امور ومصلحتلرنده عورتی والیه قیلان قوم وجماعت فوز وفلاح بولمدی
مفادی حدیث شریفنه مبنی زیرا برقومك رئیسی ناقص العقل اولیجق ایوجه
تدبیر ایدمز شهادتده قضا قیلندن اولمغله مزبور حد وقودده نسوانك شهادتلریده
اولمز ❊ (وتصلح ناظرة) لوقف (ووصیة) لیتیم (وشاهدة) فتح ❊ عورت
بروقفه ناظره ومتولیه وبتیمه وصیه وبرخصوصه شاهده اولمقلغه صالحه اولور ❊ فصح
تقریرها فی النظر والشهادة فی الاوقاف ولو بلا شرط الواقف بحر ❊ بس عورتی
اوقافده نظر وشهادتده قرار لشدرمق صحیح اولدی هرنقدر واقفك شرطی اولمیه رق
اولورسه ده ❊ قال وقد افتیت فیمن شرط الشهادة فی وقفه لفلان ثم لولده فمات
وترك بنتا انها تستحق وظیفة الشهادة ❊ کمال وقفنده شهادتی فلان کمسه یه
بعده آنك اولادنه شرط ایدوب صکره اول کمسه وفات ایدوب برقزینی ترك ایلسه
اول قز شهادت وظیفه سنه مستحقه اولور دیو افتا ایتدم دیدی ❊ وفی الاشباه

من احکام الانثی اختار فی المسایرة جواز کونها نبیة لارسولة لبناء حالهن علی الستر ❊
واشباهده احکام انثادن اوله رق مذکور درکه کمال مسایره نام رساله ده عورتك
نبیه اولوب رسوله اولمامسنك جوازینی اختیار ایلدی حاللری ستره مبنی اولمغین وامالی
صاحبی بدأ الامالیده ❊ وما کانت نبیا قط انثی ❊ بیوردیلر فرض وجواز وجود
اقتضا ایتمز ❊ (ولو قضت فی حد وقود فرفع الی قاض آخر) یری جوازه
(فامضاه لیس لغیره ابطاله) لخلاف شریح عینی قاضیه اولان عورت
حد وقودده حکم ایدوب بعده حکمی جوازینی رأی ایدن قاضئ اخره رفع اولنمغله
اول ده امضا ایلسه آنك غیری قاضی ایچون آنی ابطال مشروع اولمز بلکه اجماعا
آنی تنفیذ ایدر شریح قاضینك انده اختلافی اولوب رجل ایله برابر نسانك شهادتنی
حد ایله قودده تجویزینه بنا نفس قضا مختلف فیه اولمغین ❊ والخنثی کالانثی
بحر ❊ خنثا انثا کبی اولمغله حد وقودك غیریده قضاسی جائز اولور
❊ واعلم انه اذا وقع للقاضی حادثة اولولده فاناب غیره و (نقضی نائب القاضی
له اولولده جاز) قضاؤه ❊ معلوم اولسونکه برقاضینك ویا والدینك ویا ولدینك
ویا زوجه سنك بردعواسی ظهور ایتمکله غیری کمسه یی کندی مقامنه قائم قلمغله
اول غیر کندی ایچون ویا ولدی ایچون قضا وحکم ایلسه قضاسی جائز اولور
❊ (کما لو قضی للامام الذی قلده القضاء اولولد الامام) سراجیة ❊ نتکم قاضی
قضایی کندویه تقلید ایدن پادشاه ایچون ویا ولدی ویا والدی ویا زوجه سیچون
حکم ایتسه صحیح اولدیغی مثللو ❊ وفی البزازیة کل من تقبل شهادته له وعلیه
یصح قضاؤه له وعلیه انتهی ❊ بزازیه ده مسطور درکه برکمسه نك له سنه وعلیهنه
هر برشهادتی مقبوله اولان کمسه نك قضاسیده آنك نفعنه وضررنه صحیح اولور
❊ خلافا للجواهر والملتقط فلیحفظ ❊ کندویه قضایی تقلید امامه قاضینك
حکمنك صحتنده اختلاف جواهر وملتقط صاحبلری ایچوندر نتکم فتحك
عبارهسنك مفادی بودر ❊ (ویقضی النائب بما شهد وابه عند الاصل وعکسه)
وهو قضاء الاصل بما شهد وابه عند النائب فیجوز للقاضی ان یقضی
بتلك الشهادة باخبار النائب وعکسه خلاصه ❊ نائب اصل قاضینك حضورنده
شاهدلرك شهادت ایتدکلری مضمونله قضا ایدر وبونك عکسیکه نائبك
حضورنده کی شهادتلر ایله اصلك قضاسی مشروعدر امدی شهادت مشروحه یی
نائبك اخباریله قاضینك قضاسی وبونك عکسیکه قاضینك اخباریله نائبك
حکمی جائز اولور ❊ فروع لایقضی القاضی لمن لاتقبل شهادته له الااذا ورد علیه
کتاب قاض لمن لاتقبل شهادته له فیجوز قضاؤه به اشباه ❊ قاضی شهادتی
کندونك حقنده مقبوله اولمیان اصول وفروعی ووکیلی ووکیلنك وکیلی

وشركة مفاوضه وياعنانله شريكي امثالی ذوانك لهسنه حكم ایدەمز لكن كندويه
دیكر قاضیدن كندونك لهسنه شهادتی مقبوله اولمیان كسه حقنده كتاب
كلورسه امدی آنك مضمونیله قضاسی جائز اولور ومعین الحكامده مسطوردركه
افتا دخی قضا مجراسنه جاریدركه تهمت مواضعندن تحرز ایچون كندی حقنده
شهادتی مقبوله اولمیان متعلقاتنه افتادن اجتناب لازم اكر كندودن ماعدا
مفتی بولنورسه انتهی ﴿ وفیها لایقضی لنفسه ولا لولده الا فی الوصیة ﴾ اشباهده
مذكوردركه قاضی كندی نفسیچون وولدیچون حكم ایدهمز الا وصیتده كه
ایصاده ایدر مثلا بررجلك برقاضیده ویا بعض اقرباسنده برمقدار حق
اولمغله اول رجل فوت اولوب دیكر بررجل بن متوفانك وصیسیم دیو ادعا
واقامهٔ بینه ایتمكله قاضیٔ مدیون مشروح وصایتیله حكم ایلسه جائز اولور
زیرا بوخصوصده كندونك شهادتی صحیحه اولدیغی مثللو قضاسیده
مشروع اولور امدی بعدالقضا مذكورك وصایتنه بناً قاضی دینی
اكا ادا ایلسه تأدیهسی صحیحه اولوب میتك وصیسنه دینی ادا ایله كندوسی بری
اولمش اولور اماقاضیٔ مزبور دینی وصایت دعوی ایدن كسهیه قبل الاثبات
تأدیه ایدوب بعده وصایتنه كندونك حضورنده شاهدلر شهادت
ایدهجك اولسهلر انكله حكم ایدهمز ودیندن بری اولمز زیرا بوصورتده كندونك
دیندن ذمتنك براتنی اثبات ایدهجك اولمغله شهادتی مقبوله اولمامغین قضاسیده
مقبول اولمز ﴿ وحرر الشرنبلالی فی شرحه للوهبانیة صحة قضاء القاضی لام
امرأته ولا مرأة ابیه ولو فی حیاة امرأته وابیه ﴾ شرنبلالی وهبانیه شرحنده
قاضینك عورتنك اناسی وباباسنك عورتیچون قضاسنك صحتنی تحریر ایلدی
هرنقدر عورتنك و باباسنك حیاتلرندهاولورسدهایمدی اولی اولان ولوفی حیاة امرأته
بدلنده ولو بعد موت امرأته وابیه اذا كان فی غیر ارث دیمك ایدی ﴿ وانه یقضی
فیما هو تحت نظره من الاوقاف وزاد بیتین فقال ﴾ قاضی تحت تولیتنده اولان
اوقاف دعا ویسنده دخی حكم ایدر دیو تحریر ایدوب وایكی بیت زیاده ایدوب
دیدی بومضمونی ناظمك اوكان ینظر قولنك مفادیدر ﴿ ویقضی
لام العرس حال حیاتها ﴿ وعرس ابیه وهوحی تحرر ﴾ قاضی عورتنك حال حیاتنده
اناسیچون و باباسنك حال حیاتنده زوجهسیچون حكم ایدر العرسده الف واللام مضاف
الیهدن عوضدر عرسه تقدیرندهدر تحرر مبتدای محذوفه خبردر هذا الحكم تحرر
تأویلندهدر ﴿ و بعد وفاة ان خلا عن نصیبه ﴿ بمیراث مقضی به فتبصروا ﴿ باباسنك
وزوجهسنك وفاتندنصكره ام عرسله عرس ابه حكم ایدر اكر مقضی به

كندونك میراثدن نصیبندن خالی اولورسه تركهٔ مورو ثهدن اولمیوب كندولرینه خاص
اولان وقف دعوالرنده اولدیغی مثللو اولورسه مقضی به كلامی خلافعلنك فاعلیدر
﴿ ویقضی لوقف مستحق لربعه ﴿ لوصف القضا والعلم اوكان ینظر ﴾
دخی قاضی قضا وعلم وصفیله كه بر بلدهنك قاضیسنه ویاعلماسنه مشروط اولوب
وكندوده علمادن اولورسه وياخود بروقفه ناظر اولورسه اول وقفدن مستحق
اولدیغی غلهسی ایله حكم ایدر والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ هذه (مسائل شتی) ﴾

ای متفرقة وجاؤا شتی ای متفرقین ﴾ شتی شتیتك جمعیدر یعنی اشبو
ذكری آتی مسائل قضا حقنده برازمسائل متفرقهدر كلام عربده جاؤا شتی
دینلور یعنی قوم متفرقین اولدقلری حالده كلدیلر دیمكدر { ان سعیكم لشتی }
نظم مجیدده بوقبیلدندر لمختلف الجزاء معناسنهدر ﴿ (یمنع صاحب سفل علیه علو) ای
طبقة (لاخر من ان یتد) ای یدق الوتد (فی سفله) وهو البیت التحتانی (او ینقب كوة)
بفتح اوضم الطاقة وكذا بالعكس دعوی المجمع (بلا رضی الآخر) ﴾ یتدانك
اصلی یوتددر واو بین یاء وكسرة واقع اولمغله ساقط اولدی اوزرنده غیری كسهنك
فوقانی بیتی اولان تحتانی منزل صاحبی علو صاحبنك رضاسی اولمقسزین
سفلنه قازق قاقوب ویاپاچه وروزنه اچمقدن منع اولنور وعكسیده بونك كبیدركه
صاحب سلفدن اذنسز صاحب علاوه انده زیاده بیت ویاكنیف احداثندن منع
اولنور كوة لفظی كافك فتحی ووالتشدیدیلهدر جمعی كوات كلور حبه ایله حبات كبی
وياخود كافك ضمیلهدر جمعی كوی كلور مدیه ایله مدی كبی ﴾ وهذا عنده
وهو القیاس بحر ﴾ اشبو منع مشروح امام اعظم رحمه الله تعالی قتندهدر وقیاسده
بودر ﴿ وقالا لكل فعل ما لا یضر ﴾ امامین همامین رحمهما الله تعالی مزبورانك
هر بریچون علو وسفله ضرری اولمیان شیئی ایشلمك مشروعدر دیدیلر ﴾ ولو انهدم
السفل بلا صنع ربه لم یجبر علی البناء لعدم التعدی ﴾ مار الذكر سفل صاحبنك
صنعنسز كندی طبیعتیله منهدم اولورسه تعدیسی اولمامغین بناسیله جبر اولنمز
لكن كندویه هدم مشروع دكلدر صاحب علوك حقنی ابطال ایتمش اولمغله
هدم ایدرسه بناسیله جبر اولنور ﴾ ولذی العلو ان یبنی ثم یرجع بما انفق ان بنی
باذنه اواذن قاض والا فبقیمة البناء یوم بنی وتمامه فی العینی ﴾ صاحب علو سفل
بنا ایدوب بعده انفاق ایتدیكی مبلغ ایله صاحب سفله رجوع ایدر اكر آنك
اذنیله ویاقاضینك اذنیله بنا ایتمش اولورسه یوقسه بنا ایتدیكی كونده كی

بنانك قيمتيله رجوع ايدر بومسئله نك تمام وتفصيلى عينى ده در ✤ (زائغة مستطيلة) اى سكة طويلة (يتشعب عنها) سكة (مثلها) لكن (غيرنافذة) الى محل آخر (يمنع اهل الاولى عن فتح باب) للمرور لا للاستضائة والريح عينى (فى القصوى) الغير نافذة على الصحيح اذ لاحق لهم فى المرور ✤ سكهٔ طويله دن تشعب ايدوب ايريلان وكندودن محل آخره نفوذى اولميان ديمز زقاقده خانه لرى اولان كمسه لر قول صحيح اوزره ايدنلق و ضيادار وهوادارلق ايچون اولميه زق فقط مرور وعبور ايچون سكهٔ غير نافذه نك نهايتنده قپو آچمقدن منع اولنورلر كندولرى ايچون انده حق مرور اولمامغين ✤ بخلاف النافذة ✤ نهايتى اوليان سكهٔ نافذه سكهٔ غير نافذه نك خلافنده دركه آنك اهاليسى ايچون اندن فتح باب مشروعدر انده جمله نك حق مرورى اولمغين ✤ (وفى) زائغة (مستديرة لزق) اى اتصل (طرفاها) اى نهاية سعة اعوجاجها بالمستطيلة (لا) يمنع لانها كساحة ✤ كندونك ايكى طرفيكه اكرلديكى محللرك وسعتنك نهايتنك مستطيله يه متصل اولديغى زائغهٔ مستديره ده اهاليسى مرور ايچون فتح بابدن منع اولنمز بردارده ساحهٔ مشتركه كبى اولمغله حتى انده برمنزل بيع اولندقده اهاليسى شفعه ده مشترك اولورلر ✤ بخلاف مالو كانت مربعة فانها كسكة فى سكة ولذا يمكنهم نصب البوابة انتهى ابن كمال بهذه الصورة ✤ مستديره اولميوب مربعه اولورسه انك خلافنده دركه اندن فتح باب ايده مزلر درون سكه ده سكه كبى اولمغله بناءً بر كندولر بنه قپوجيلر نصبى ممكن اولور ابن كمال قدس سره زائغهٔ مشروحه لرى اشبو صورتلر ايله تصوير وتشكيل ايلدى

زائغهٔ غير نافذه زائغهٔ نافذه زائغهٔ مستديره زائغهٔ مربعه

✤ (ولا يمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر) بجاره ضررا (بينا) فيمنع من ذلك وعليه الفتوى بزازية ✤ بركمسه كندى ملكنده تصرفدن منع اولنمز الا قومشوسنه ضررى ضرر بين اولورسه كه مثلا كندونك تصرفى جارينك بناسنك انهدامنه وياوهن وخرابنه سبب اولوب ويا بالكليه انتفاعندن اخراج وضياسنى بالكليه سد كبى حوائج اصليه سندن منع ايتمكدر امدى بويله اولورسه تصرفندن منع اولنور فتوى دخى بوقول اوزرينه در اما از برضرر جزئيدن ناشى منع اولنمز زيرابو بالكليه انسانك كندى ملكيله انتفاعى بابنى سددر ✤ (واختاره فى العمادية وافتى به قارئ الهداية ✤ عماديه ده قول مشروحى اختيار ايدوب وقارى الهدايه ده انكله افتا ايلدى ✤ (حتى يمنع الجار من فتح الطاقة وهذا جواب المشايخ استحسانا ✤ حتى يقين قومشوسنك محل نسوان اولان خانه سنه وحولیسنه ناظر محللدن پنجره فتحندن منع اولنور بومشايخك استحسانا جوابلريدر ✤ وجواب

ظاهر الرواية عدم المنع مطلقا وبه افتى طائفة كالامام ظهير الدين وابن الشحنة ووالده ورجحه فى الفتح ✤ ظاهر روايت جوابى مطلقا كه ضررى اولسون ويا اولمسون عدم منعدر واشبو قول ايله امام ظهير الدين وابن الشحنه و پدرى امثالى جماعت افتا ايتديلر وصاحب فتح ده بونى ترجيح ايلدى ✤ (وفى قسمة المجتبى وبه يفتى واعتمده المصنف ثمة فقال وقداختلف الافتاء وينبغى ان يعول على ظاهر الرواية انتهى ✤ دخى مجتبانك قسمت بحثنده انجق بو قول ايله فتوى ويريلور ديو مسطوردر ومصنف مرحوم ده قسمتده معتمد اولان بودر وفقهانك افتالرى بوخصوصده مختلف اولدى ولايق اولان ظاهر روايت جوابنه اعتماد اولنمقدر ديدى قياس اولان ده بودر لكن اكثر متأخرينك جوابلرى استحسان اوزره اولديغى معلومكز اولدى ✤ قلت وحيث تعارض متنه وشرحه فالعمل على المتون كما تقرر مرارا فتدبر ✤ شارح رحمه الله تعالى ديركه متنله شرح بر محلده متعارض اولورسه عمل متنلره در نتكم ماسبقده مرارا سبقت ايلدى ايمدى سن تفكر ايله ✤ قلت وبقى مالو اشكل هل يضر ام لا وقد حرر محشى الاشباه المنع قياسا على مسئلة السفل والعلو انه لا ينفذ اذا اضر ✤ شارح رحمه الله تعالى ديركه ضرر ويروب ويا ويرمديكى معلوم اولميوب مشكل اولان مسئله باقى قالوب بيان اولنمدى بس اشباه محشيسى مار الذكر سفل وعلو مسئله سنده ضررى اولورسه ونفاذ قديغنه قياسا بونده دخى منع اولنور ديو تحرير ايلدى ✤ وكذا اذا اشكل على المختار للفتوى كما فى الخانية ✤ وينه بويله خانيه ده ذكر اولنديغى مثللو فتوايه مختار اولان قول اوزره ضررى ظاهر اولمزسه منع اولنور ✤ قال المحشى فكذا تصرفه فى ملكه ان اضرا واشكل يمنع وان لم يضر لم يمنع قال ولم ارمن نبه عليه فليغتنم فانه من خواص كتابى انتهى ✤ اشباه محشيسى شيخ صالح ديديكه ينه بويله بركمسه نك كندى ملكنده تصرفى غيره مضر اولوب وياخود ضررى اولوب ويا اولمديغنده شبهه اولورسه اندن منع اولنور بوقسه منع اولنمز وبوكا تنبيه ايدر بركمسه يى بن كوره مدم ايمدى بوتفصيل وبيان انجق بنم كتابمك خواصندندر غنيمت بلنسون لكن بومضمون ماقبلندن منفهم اولمغله بوعباره مستغناعنه در ✤ (ادعى) على آخر (هبة مع قبض (فى وقت فسئل) المدعى (بينة فقال) قد (جحدنيها) اى الهبة (فاشتريتها منه اولم يقل ذلك) اى جحدنيها ✤ بركمسه برآخر كمسه دن سن بكا اشبونسنه يى فلان وقتده هبه ايدوب بن دخى انى قبض ايتدم ديو دعوى ايتدكده كندودن دعواسنه مطابق بينه طلب اولنمغله جوابنده هبه يى انكار ايتمكله كندودن آنى صكره اشترا ايتدم ديوب وياخود اشبو جحدنيها كلامنى ديمسه ✤ ومفاده الاكتفاء بامكان التوفيق وهو مختار شيخ الاسلام من اقوال اربعة واختاره الخجندى انه يكفى من المدعى عليه

لا من المدعی لانه مستحق وذلك واقع والظاهر یکفی للدفع لاللاستحقاق ❊ مصنف مرحومك اولم یتمل ذلك قولنك مفادی مدعی دن ویامدعا علیهدن ویاشاهدلردن تناقض وقوعبولان محلده کی اقوال اربعه دن شیخ الاسلامك مختاری اولان تناقضك توفیقنك امکانیله اکتفا قولیدر قول اول توفیقك بالفعل بولنوب امکانیله اکتفا اولنمقدر قول ثانی توفیقك امکانی مطلقا که کرك مدعی دن وکرك مدعا علیهدن وتوفیقك وجهی بر اولسون ویا متعدد اولسون کافی اولمقدر قول ثالث خجند ینك اختیار ایتدیکی توفیقك مدعا علیهدن کافی اولوب مدعی دنا ولمسیدر زیرا توفیق ممکن اولیجق ظاهر اولان انك وجود ووقوعیدر ومدعی مستحق مدعا علیه دافع اولمغله ظاهر دفعه کفایت ایدی استحقاقه ایتمدی دردنجی وجه توفیق متحد اولورسه امکانك کفایتی متعدد اولورسه عدم کفایتیدر ❊ (فاقام بینة علی الشراء بعد وقتها) ای وقت الهبة (تقبل) فی الصورتین (وقبله لا) لوضوح التوفیق فی الوجه الاول وظهور التناقض فی الثانی ❊ امدی صورت مشروحده مدعی هبه وقتندنصکره شراسنه اقامهٔ بینه ایدرسه ایکی صورتده که جحدنیها دیوب ویادیمدیکی تقدیرجه بینه مقبوله اولور وقت هبه دن مقدم تاریخله شراسنی اثبات ایدرسه مقبوله اولمز صورت اولی ده که شرانك هبه وقتندنصکره اولدیغنه نظرا توفیق واضح اولوب ایکنجیده دعوی ایله بینه بیننده تناقض ظاهر اولمغین مدعی هبه دن مقدم شرا دعواسنی ایتدیکه کندودن تناقض ظهور ایتمش اولهبس تناقض دعوایی ابطال ایدر ❊ ولولم یذکر لهما تاریخا اوذکر لاحدهما تقبل لامکان التوفیق بتأخیر الشراء ❊ واکرشرا وهبه ایچون تاریخ ذکر ایتمیوب ویاخود فقط بریچون تاریخ ذکر ایدرسه شرانك تأخیری سببیله توفیق ممکن اولمغین بینه مقبوله اولور ❊ وهل یشترط کون الکلامین عند القاضی اوالثانی فقط خلاف وینبغی ترجیح الثانی بحرلانبه التناقض ❊ کندوده تناقض بولنان ایکی کلامك قاضی حضورنده ایکیسنك بردن ویاخود فقط ایکنجینك بولنمسی شرطمیدر بونده خلاف واردر لایق اولان ایکنجینك ترجیحیدر تناقض انجق کندی ایله ثابت اولمغین اولکنکده قاضی حضورنده اثباتندن لازمدر که انکله دعوایی دفع ایده ❊ والتناقض یرتفع بتصدیق الخصم وبقول المتناقض ترکت الاول وادعی بکذا وبتکذیب الحاکم وتمامه فی البحر واقره المصنف ❊ تناقض خصمك متناقضین اولان مدعینك ایکی کلامنی تصدیقیله ومتناقضك تناقضندن رجوع ایدوب مثلا مقدمکی قولمی ترك ایدوب اشبو مضمونی دعوی ایدهرم دیمسیله وحاکمك مدعی یی تکذیبیله مرتفع اولور اشبو بحثك تمامی بحرده مرسومدر مصنفده مضمون مشروحی اقرار ایلدی حاکمك متناقضی تکذیبنك صورتی مثلا برکسه نك

برآخر کسه یه بنم بیك غروش حقم اولان مدیونمه کفیل اولدك دیو دعوی اول دخی انکار ایتمکله داین مدعاسنی برهان ایله اثبات وحاکم حکم ایتمکله مبلغ مشروحی کندودن اخذ ایتدکدنصکره کفیل مدیونه سنك امریله کفیل اولمشدم دیو دعوا واقامهٔ بینه ایلسه دعواسی مقبوله اولوب مبلغ مشروحله مدیونه رجوع ایدر شرعا قضا ایله کندوسی تکذیب اولنمش اولمغین بناءً بویله بر رجل مشتری نك یدنده بولنان برنسنه یه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم اخذ ایتمکله بایعه مشتری ثمنیله رجوع ایدر هرنقدر مشتریلرك هر بری اتصالیله شرعا بینه تکذیب اولنمش اولورلر ❊ (کما لوادعی اولا انها) ای الدار مثلا (وقف علیه ثم ادعاها لنفسه اوادعاها لغیره ثم) ادعاها (لنفسه) لم تقبل للتناقض ❊ مار الذکرهبه دن مقدم شرا ادعاسنك مقبول اولمدیغی برکسه نك مقدم مثلا برداری کندویه مشروطوقفدر دیو ادعا ایدوب بعده ملکیتنی ادعا ویاخود ابتدا غیرکدر دیو دعوی ایدوب صکره نفسیچون ادعا ایتدیکنده مقبول اولمدیغی کبیدر زیرا وقف ملك اولمدیغندن بلا امکان التوفیق تناقضی مشتملدر ❊ وقیل تقبل ان وفق بان قال کان لفلان ثم اشتریته درر فی اواخر الدعوی قال ❊ وعند البعض دعوای مشروحه مقبوله اولور تناقضی توفیق قابل اولورسه مثلا مقدما فلانك ایدی بعده کندودن اشترا ایتدم دیمسی کبی بو مسئله یی مولانا علامهٔ خسرو دررك دعوا سنك اواخرنده دیدی ❊ (ولوادعی الملك) لنفسه (اولا ثم ادعی الوقف) علیه (تقبل کما لو ادعاها لنفسه ثم لغیره) فانه یقبل ❊ برکسه برنسنه نك مقدم کندی ایچون ملکیتنی بعده کندویه وقفیتنی ادعا ایلسه دعواسی مقبوله اولور ابتدا ملکی اولوب صکره کندویه وقف اولمسی ممکن اولمغین نتکم اولا کندی نفسیچون دارك ملکیتنی ادعا وثانیا غیری کسه ایچون دعوی ایلسه مقبوله اولدیغی کبی کندودن اکا انتقالی احتمالنه بناءً ❊ (ومن قال لاخر اشتریت منی هذه الجاریة وانکر) الاخر الشراء جاز (للبائع ان یطأها ان ترك) البائع (الخصومة) واقترن ترکه بفعل یدل علی الرضی بالفسخ کامساکها ونقلها لمنزله ❊ بر رجل دیکر بر رجله سن بندن اشبو جاریه یی اشترا ایتدك دیوب اول دخی شرایی انکار ایلسه بایعه انی وطئ جائز اولور اکر خصومتی ترك ایدوب ترکی جاریه یی اخذ ایدوب کندی خانه سنه کتورمك کبی فسخه رضاسنه دلالت ایدر فعله مقارن اولورسه ❊ لما تقرر ان (جحود) جمیع العقود (ماعدا النکاح فسخ) فللبائع ردها بعیب قدیم لتمام الفسخ بالتراضی عینی ❊ زیرا کتب فقهیه ده مقرردرکه نکاحك ماعداسی عقودك جمیعسنك انکاری فسخدر امدی بایع ایچون جاریهٔ مشروحه یی قبل البیع مطلع اولمدیغی عیب قدیمله رد جائزدر

فسخ میانلرنده تراضیله تمام اولمغین اما نکاحك کندوسی بسبب من الاسباب
فسخه قابل دکلدر ایمدی برشخص برعورتی بیك غروش مهر ایله تزوجنی ادعا
وعورت انکار ایتدکدنصکره عورت ایکی بیك غروش مهر ایله تزویج اولندیغنی
اثبات ایلسه اثباتی مقبول اولور انکاری شاهدلرینی تکذیب ایتمش اولمز اما بعده
انکاری شاهدلرینی مکذب اولور ﴿ اما النکاح فلا یقبل الفسخ اصلا فلذا
(لوجحدانه تزوجها ثم ادعاه و برهن) علی النکاح (یقبل) برهانه ﴾ اما نکاحك کندوسی
اصلا فسخ قبول ایتمز بنا برین بررجل برعورتی تزوجنی انکاربعده انی ادعا واثبات
ایلسه اثباتی مقبول اولور ﴿ (بخلاف البیع) فانه اذا انکره ثم ادعاه لایقبل لانفساخه
بالانکار بخلاف النکاح ﴾ بیع نکاحك خلافنه درکه انی برکسه انکار ایدوب بعده
ادعا ایتسه انکاریله منفسخ اولمغین دعواسی مقبوله اولمز اولی اولان بخلاف النکاح
قولنك حذفیدر ﴿ (اقر بقبض عشرة) دراهم (ثم ادعی انها زیوف) او نبهرجة
(صدق) بیمینه لان اسم الدراهم یعمها بخلاف الستوقة لغلبة غشها ﴾ برکسه براخر
کسه ده کی مطلوباتنه محسوبا کندودن اون درهم قبضنی اقرار ایدوب بعده
زیوفکه انی بیت المالك تزییف ایتدیکیدر ویانبهرجه که تجارك رد ایتدیکیدر
دیو دعوی ایلسه دعواسنده یمینیله تصدیق اولنور دراهم اسمی کندولرینه عام اولمغله
ستوقه که وسطی نحاس اولوب وجهی فضه اولان غشی غالب اقچه مزیورلرك
خلافنه در ثم ایله تعبیر دعوانك قبضندنصکره اولدیغنه ایمادر اما دعوی قبضك عقبینده
موصولا اولورسه اعتباره پك شایان اولور ﴿ (و) لذا (لوادعی انها
ستوقة لا) یصدق (ان) کان البیان (مفصولا وصدق لو) بین
(موصولا) نهایة فالتفصیل فی المفصول لا الموصول ﴾ بناءً علیه دراهم مشروحه بی
ستوقه در دیو دعوی ایلسه یمینیله تصدیق اولنمز اکر بیانی مفصول اولورسه که
قبضدنصکره اولورسه واکر موصول اولورسه تصدیق اولنور امدی زیوف
ویانبهرجه و یاستوقه دیو تفصیل مفصولده اولمش اولور موصولده اولمز ﴿ (ولو اقر
بقبض الجیاد لم یصدق مطلقا) ولو موصولا للتناقض ﴾ برکسه جید اولان
دراهمك قبضنی اقرار ایدوب بعده زیافت دعواسی ایتسه مطلقا که کرك مفصولا
وکرك موصولا دعواسنده تصدیق اولنمز تناقض ایتدیکنه بناءً ﴿ (ولو اقرانه قبض
حقه او) قبض (الثمن او استوفی) حقه (صدق فی دعواه الزیافة لو) بین (موصولا
والا لا) لان قوله جیاد مفسر فلا یحتمل التأویل ﴾ واکر حقنی و یا ثمنی قبض
ایتدیکنی و یا استیفای حق ایتدیکنی اقرار ایدوب بعده زیافت دعواسنی ایدرسه
پس دعوای مشروحه بی اقرارك عقبینده موصولا بیان ایدرسه انده تصدیق
اولنور یوقسه تصدیق اولنماز زیرا ماراالذکر ولو اقر بقبض الجیاد قولنده کی

جیادسین مسنده دهنك فقحیله مفسردر تأویله احتمال یوقدر شارح رحمه الله تعالینك
اشبو لان قوله جیاد قولی متنك ولو اقر بقبض الجیاد قولنه علادر امدی اولی
اولان انك عقبینده ذکر ایتمك ایدی مفسر کشف معناسنه اولان فسرك مبالغه سیدر
اصطلاح اصولیینده نص اوزره وضوحی بردرجه مزداد اولملیکه تأویله احتمالی
اولملی حکمی کندیله عملك وجوبیدر ﴿ بخلاف غیره لانه ظاهر او نص فیحتمل
التأویل ابن کمال ﴾ بونك غیریکه بوندنصکره کی مسائل بونك خلافنه درزیرا اشبو مفسرك
غیری یا ظاهرکه احتمال بعید ایله معنای مرادك غیریه احتمالی اولور ویا نصکه
احتمال ابعد ایله معنای مرادك غیری به محتمل اولور اما مفسرك معنای مرادك
غیری یه اصلا محتمل اولمز ﴿ (اقر بدین ثم ادعی ان بعضه قرض وبعضه ربا)
وبرهن علیه (قبل) برهانه قنیة عن علاء الدین وسیجیء فی الاقرار ﴾ برکسه
براخر کسه یه برمقدار دین اقرار ایتدکدنصکره انك بعضیسی قرض
وبعضیسی ربادر دیو ادعا واکا اقامهٔ بینه ایلسه بینه سی مقبوله اولور ﴿ (قال
لاخر لك علی الف) درهم (فرده) المقرله (ثم صدقه) فی مجلسه (فلا
شیء) للمقرله الا بحجة او اقرار ثانیا ﴾ برکسه بر آخر کسه یه سنك بنده بیك
درهم حقك وار دیو اقرار ایتدکده مقرله آنی اولا رد ایدوب بنم سنده حقم
یوقدر دیدکدنصکره اول مجلسده تصدیق ایلسه مقرله ایچون برحق ثابت
اولمز الا یا بینه ایله اثباتیله و یا تکرار بر دخی اقراریله اولور ﴿ وکذا الحکم
فی کل ما فیه الحق لواحد ﴾ حکم بنه بویله در اشبو اقرار مشروحده اولدیغی
مثللو کندوده حق فقط برکسه ایچون اولان هر بر محلده بونده مقرله مجرد
کندی باشنه اقراری رد ایدر اما برکسه برنسنه اشترا سنی اقرار ایدوب
بایع اوله حق انکار ایتدکده صورت مذکوره نك خلافنه درکه اشترا بی اقرار
ایدن کسه نك انکاری تصدیقندن لازمدر احد عاقدین فسخده منفرد اولهمز
عقدده اولهمدیغی کبی ﴿ (ومن ادعی علی آخر مالا فقال) المدعی علیه
(ما کان لك علی شیء قط فبرهن المدعی علی) ان له علیه (الفا و برهن)
المدعی علیه (علی القضاء) ای الایفاء (او الابراء ولو بعد القضاء) ای الحکم
بالمال اذا الدفع بعد قضاء القاضی صحیح الا فی المسئلة المخمسة کما سیجیء (قبل)
برهانه لامکان التوفیق لان غیر الحق قد یقضی و یبرأ منه دفعا للخصومة ﴾
بررجل بررجلدن برمقدار مال دعوی ایتدکده مدعا علیه انکار ایتمکله مدعی
کندوده بیك غروش حق اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتدکده تکرار مدعا علیه
ایفاسنه و یا ابراسنه هرنقدر مال ایله حکم اولنمدقدنصکره اولورسه ده اقامهٔ
بینه ایلسه بینه سی مقبوله اولور بعد قضاء القاضی دفع صحیح اولوب وتوفیق

ممكندر كه ناحق اوله رق بعضا اولور كه دفعا للشر بر شى ادا اولنور وكندودن ابرا اولنور الامسائل محمسدده بعد قضاء القاضى دفع صحيح اولمز تنكم كتاب الدعوانك فى فصل دفع الدعا ويسنده قريبا كلور ✽ وسيجئ فى الاقرارانه لو برهن على قول المدعى انا مبطل فى الدعوى او شهودى كذبة او ليس لى عليه شئ صح الدفع الى آخره و ذكره فى الدرر قبيل الاقرار فى فصل الاستشراء ✽ واقرارده قريبا كلوركه مدعا عليه مدعينك بن دعوامده مبطلم وياخود شاهدلرم كاذبلردر ويابنم انك اوزرنده بر حقم يوقدر قولنه اثبات بينه ايتسه دفعى صحيح اولور فاضل مفتى خسرو مضمون مشروحى اقراردن مقدمجه فصل الاستشراء ده ذكر وبيان ايلدى ✽ (كما) يقبل (لو ادعى القصاص على آخر فانكر) المدعى عليه (فبرهن المدعى) على القصاص (ثم برهن المدعى عليه على العفو او) على (الصلح عنه على مال) ✽ تنكم بر كسه بر كسه نك اوزرينه قصاص دعوى ايتدكده مدعا عليه انكار ايتكله مدعى اثبات بينه ايتدكدنصكره مدعا عليه عفوندن ويا بر مقدار مال اوزرينه اندن صلحنه اقامهٔ بينه ايتسه مقبوله اولديغى كبى ✽ (وكذا فى دعوى الرق) بان ادعى عبودية شخص فانكر فبرهن المدعى ثم برهن العبد ان المدعى اعتقه يقبل ان لم يصالحه ✽ رق دعواسنده دخى حكم بنه بويله دركه بر شخص بر شخصك عبوديتنى ادعا اول دخى انكار ايتكله مدعى برهان كتوردكدنصكره عبد مدعينك كندوبى عتقنه اقامهٔ برهان ايتسه مقبول اولور اكر انكارنده مدعى ايله مصالحه اولمامش ايسه واكر بر مقدار نسنه اوزرينه مصالحه اولمش اولورسه صكره ايفاسنه ويا ابراسنه اقامهٔ بينه ايدرسه بينه سى مقبوله اولمز شارحك اشبو ان لم يصالحه قولى متنك قبل برهانه قولنه مربوطدر ✽ ولو ادعى الايفاء ثم صالحه قبل برهانه على الايفاء بحر ✽ مدعينك دعوى ايتديكى دينك مدعا عليه ايفاسنى دعوى ايتدكدنصكره بر مقدار شيئه مصالحه اولوب بعده ايفاسنه اقامهٔ بينه ايلسه مقبوله اولور صلحى ايفا دعواسنى ابطال ايتمز زيرا بعضا اولوركه ناحق اوله رق دفعا للخصومة بر مقدار شى ويريلور ✽ وفيه برهن انله اربعمائة ثم اقران عليه للمنكر ثلاثمائة سقط عن المنكر ثلاثمائة وقيل لا وعليه الفتوى ملتقط وكانه لانه لما كان المدعى عليه جاحدا فذمته غير مشغولة فى زعمه فاين تقع المقاصة والله تعالى اعلم ✽ و بحرده ذكر اولنديكه بر كسه براخر كسه ده درتيوز غروش حقم وار در ديو اقامهٔ بينه ايتدكدنصكره منكر كه كندونك اوزرنده اوچ يوز غروشى اولد يعنى اقرار ايلسه مدعا عليهك اوزرينه اثبات اولنان مبلغدن اوچيوز ساقط اولور بعضلر برشى ساقط اولمز ديديلر فتوى دخى

اشبو قولك اوزرينه درظن ايدرمكه فتوانك قول مشروح اوزرينه اولمسى وقتاكه مدعا عليه مبلغ مزبورى انكار ايتديسه بس كندونك ذمتى زعمنجه مشغوله اولمديكه حتى مقاصه وقوعبوله امدى مدعى دخى اوچيوزى اخذ ايدر لكن اثبات اولندقدنصكره كندونك ذمتنك مشغوله اولمسى زعمنك نه فائده سى اولوركه تقاصه مانع اوله ✽ (وان زاد) كلمة (ولا اعرفك) ونحوه كما رأيتك (لا) يقبل لتعذر التوفيق ✽ مار الذكر مدعا عليه ما كان لك على شئ قط قولنك اوزرينه ولا اعرفك امثالى بن سنى كورمدم ويابلم وياسنكله بنم اخذ و اعطام يوقدر كلامنى زياده ايدرسه امدى توفيق متعذر اولمغله قضا ويا ابرا برهانى مقبول اولمز زيرا بلا معارفة ايكى كسه ميانه لرنده معامله اولمز ✽ وقيل يقبل لان المحتجب او المخدرة قد يتأذى بالشغب على بابه فيأمر بارضاء الخصم ولا يعرفه ثم يعرفه حتى لو كان ممن يعمل بنفسه لايقبل ✽ بعضلر صورت مشروحه ده برهان مقبول اولور ديديلر زيرا اكثر مصالحنى كندوسى بالذات يديله كورميان محتجب سروت صاحبى ويامخدراتدن اولان عورت بعضا اولوركه قپوسنده شماته ودعوى اولمقدن متأذى اولمغله بتاريه برغير كسه يه خصمنى ارضا واسكات ايله امر ايدوب صكره انى بيلور حتى كندى مصلحتنى يديله كورر پس بايه لردن اولورسه برهانى مقبول اولمز ✽ نعم لو ادعى اقرار المدعى عليه بالوصول او الايصال صح درر فى آخر الدعوى لان التناقض لايمنع صحة الاقرار ✽ امدى كلامنده تناقض اولان كسه نك كلامينى بيننده توفيق ممكن اولميجق تناقض مندفع اولمز مثلا بن فلان كسه يه برشى ويرمدم ديوب بعده ويردم ديمك كبى بر كسه برنسنه يى دافع و ياغير دافع اولمق محال اولمغين اما كندودن دعوى اولنان نسنه نك مدعى به وصولنى ويا ايصالنى اقرارينى ادعا واقامهٔ بينه ايدرسه صحيح اولور زيرا غريمدن تناقض ديندن كندويه حقنك وصولنى اقرارنك صحتنه مانع اولمز ✽ (اقر ببيع عبده) من فلان (ثم جحده صح) لان الاقرار بالبيع بلا ثمن باطل اقرار بزازية ✽ بر رجل كندى عبدينى زيده بيعنى اقرار بعده انى انكار ايتسه انكارى صحيح اولور بلاثمن بيعى اقرار باطل اولمغين ✽ (ادعى على آخر انه باعه امته) منه (فقال) الآخر (لم ابعها منك قط فبرهن) المدعى (على الشراء) منه (فوجد) المدعى (بها عيبا) واراد ردها (فبرهن البائع انه) اى المشترى (برئ اليه من كل عيب بها لم تقبل) بينة البائع للتناقض ✽ زيد عمرودن سن اشبو جاريه كى بكابيع ايتدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بن آنى سكا قطعا بيع ايتمدم ديمكله زيد شراسنه اقامهٔ بينه ايدوب وجاريه ده برعيب بولوب ردينى مراد ايتدكده امدى بايع مشترى بنى

هر برعیبدن بری ایلدی دیو اقامهٔ بینه ایلسه بینه سی مقبوله اولمز ایکی کلامی
بیننده تناقض اولمغین ❊ وعن الثانی تقبل لامکان التوفیق بیبع وکیله وابرآئه
عن العیب ❊ امام ابی یوسف رحمه اللهدن بینهٔ مشروحه مقبوله در کلامین
میانه لرنده توفیق ممکندر که ابتدا زیدك بن بیع ایتدم دیمسی مباشرتله کندم
بالذات ایتدم دیمك اولوب وثانیا هر برعیب دعواسندن بنی بری ایتدی هر برعیبیله
قبول ایتدی دیمسی وکیلك بیعنه وآنی ابراسنه نظرا در دیو مرویدر ❊ ومنه
واقعة سمرقند ادعت انه نکحها بکذا و طالبته بالمهر فانکر فبرهنت فادعی انه
خلعها علی المهر تقبل لاحتمال انه زوجه ابوه وهو صغیر ولم یعلم خلاصة ❊
دخی متنده ذکر اولنان کندوده تناقض اولان مسئله نوعندندر سمرقندده وقوعیافته
اولان واقعه که بر رجادن بر صورت دعوی ایتسه که کندوبی شوقدر مبلغه
نکاح ایتدی وآنی مطالبه ایتدکده زوجك انکارینه بناً اقامهٔ بینه ایتکله
زوج آنی مهر مقابله سنده خلع ایتدیکنی ادعا ایتسه دعواسی مقبوله اولور
کندونك صغری حالنده پدرلری تزویج ایدوب کندونك مباشرت وعلمی
اولمدیغنه بناً خلع دعواسنه مناقض اولمز ❊ (یبطل) جمیع (صك) ای مکتوب
(کتب ان شاءالله تعالی فی آخره) وقالا آخره فقط وهو استحسان راجح علی
قوله فتح ❊ آخرنده ان شاء الله تعالی تحریر اولنان مکتوبك جمیعسی باطل
اولور امامین رحمهما الله تعالی صك اشیاء متعدده بی مشتمل اولورسه فقط
الك صکره کی مضمون باطل اولور دیدیلر بو امام اعظم رحمه الله تعالی نك قولی
اوزره استحسان راجحدر ❊ واتفقوا علی ان الفرجة کفاصل السکوت وعلی
انصرافه للکل فی جمل عطفت بواو واعقبت بشرط ❊ وفقهای کرام اتفاق ایتدیلر که
تحریر اتده فرجه که اجق محل نطقده سکوتله فاصل کبیدر امدی انشا فرجهنك
مابعدنه راجع اولور تکلمده سکوتك مابعدنه راجع اولدیغی مثللو وبس جملهٔ
متعدده ده انشا کلیسنه صرف اولندیغی تقدیرجه واو ایله عطف اولنوب
شرطله ده تعقیب اولنور ده تکلم اولندقده امرأته طالق وعبده حر وعلیه
المشی الی بیت الله تعالی انشاء الله تعالی قولی کبی اولور شرط کرك انشا اولسون
وکرك انشانك غیری اولسون ❊ واما الاستثناء بالا واخواتها فلا خیر
الا القرینة کله مائة درهم وخمسون دینارا الا درهما فللاول استحسانا ❊ اما
لفظده ویا خطده واقع اولان الا واخواتیله استثنا الك صکره کی کلام ایچون
اولور الا فلان کسه نك بنده یوز درهمی واللی دیناری وار در الا بر درهمی
بوقدر قولنده اولدیغی مثللو اولکنه قید اولمغله قرینه اولورسه بس اوله قید
اولور الا دینارا دیرسه ایکنجی یه قید اولمش اولور ❊ واما الاستثناء بان شاء الله

تعالی بعد جملتین ایقاعیتین فالیهما اتفاقا و بعد طلاقین معلقین او طلاق
معلق وعتق معلق فالیهما عند الثالث و للاخیر عند الثانی ❊ ایکی جملهٔ
ایقاعیه که کندوده تعلیق اولمیان منجزه که انت طالق وهذا حر
ان شاء الله تعالی کبی جمله لردن صکره ان شاء الله تعالی ایله استثنا اتفاقا جمله لرك
ایکیسنه راجع اولور وان دخلت الدار فانت طالق وفلانة ان شاءالله تعالی کبی
ایکی معلق طلاقدن ویاخود ان دخلت الدار فانت طالق وعبدی حر ان شاءالله
تعالی کبی بر طلاق معلقله برعتق معلقدن صکره واقع اولان استثنا امام محمد
قتنده ایکیسنه وامام ثانی نزدنده صکره کینه قید اولور یعنی شیئین ایکی جنسدن
اولمغله جنس واحددن اولمق بیننده فرق یوقدر ❊ و لو بلاعطف او به
بعد سکوت فللاخیر اتفاقا ❊ واکر شرط بری برینك اوزرینه عطف
اولنمیان ویاخود بعد السکوت عطف اولنان جمل متعدده دن صکره بولنورسه
اتفاقا شرط صکره کینه راجع اولور بونده اخیردن مراد مابعد السکوتدر
❊ وعطفه بعد سکوته لغو الا بما فیه تشدید علی نفسه وتمامه فی البحر ❊
حالفك سکوتندن صکره عطفی لغودر اکر عطفنده نفسنه توسیع اولورسه مثلا
عورتنه ان دخلت الدار فانت طالق دیوب بر مقدار سکوتدن صکره و هذه
الدار دیوب طلاقك وقوعنی انجق دارلرك ایکیسنه بردن دخولیله اولمسنی
قصد ایتمسی مثللو عطفنده نفسنه تشدید اولورسه لغو اولمز مثلا عورتنك برینه
خطابا اکر سن داره دخول ایدرسك بوش اول دیوب بر مقدار سکوتدن صکره
اشبو عورتمده بوش اولسون دیسه ایکنجی عورتی دخی یمیننده داخل اولور
تکم منجزا هذه طالق دیوب بر مقدار سکوتدن صکره وهذه دیسه ایکنجیسیده
مطلقه اولدیغی مثللو ❊ (مات ذمی فقالت عرسه اسلمت بعد موته وقالت
ورثته قبله صدقوا) تحکیما للحال ❊ بر ذمی فوت وهلاك اولدقده زوجه بن
هلاکندن صکره اسلامله مشرفه اولدم کندونك دیننده ایکن کندوسی
هلاك اولمغله اختلاف دینین بولنمدی بن وارثیم دیدکده وارثلری مقدم اسلامله
مشرفه اولدك دیدکده کلاملرنده تحکیما للحال که استصحابا له تصدیق اولنورلر
زیرا حرمانه سبب اولان اسلام حالا ثابت اولدیغندن ماضیده ده ثابت اولدی
تحریر نام کتابده مرسومدر که استصحاب عدم مظنون اولمیان برامر
محققك بقاسیله حکمدر ❊ (کما) یحکم الحال (فی مسئلة) جریان (ماء الطاحونة)
ثم الحال انما تصلح حجة للدفع لا للاستحقاق ❊ نتکم استیجار اولنان دکرمانك
صویونك جریانی مسئله سنده حال حکم نصب اولندیغی کبی یعنی مستأجر
دکرمانك صوبی جاری اولمادیغندن ایشلدوب انتفاع ایده مدم دیوب مالکی

ایشلندك منتفع اولدك ادعا ایتسه حالا صویك وصفنه نظر اولنوب ماضی ده
انکله حکم اولنور بعد ازین حال مسئلهٔ سابقه ده اولدیغی مثللو انجق مدعینك
دعواسنی دفعه حجت اولور یوقسه استحقاقه حجت اولمغه صلاحیتی اولمز
❋(کما فی مسلم مات فقالت عرسه) الذمیة (اسلمت قبل موته) فارثه (وقالوا بعده)
فالقول لهم لان الحادث یضاف لاقرب اوقاته ❋ نتکم بر مسلم وفات ایتدکده
ذمیه اولان عورتی بن وفاتندن مقدم اسلامله مشرفه اولدم کندویه وارثه
اولورم دیوب وارثلری صکره اسلامه کلدك دیسه‌لر قول کندولرینك
اولدیغی مثللو زیرا حادثکه اسلام اقرب اوقاتنه مضاف اولور امدی قول عورتك
اوله جق اولسه تحکیم حال کندونك ارثه استحقاقنی موجب اولور ❋ فرع وقع
الاختلاف فی کفر المیت واسلامه فالقول لمدعی الاسلام بحر ❋ برمیتك کفر
ویااسلام اوزره وفاتنده اختلاف وقوع بولسه امدی قول اسلامنی ادعا ایده‌نکدر مثلا
برکسه‌نك اناسی ویاباباسی ذمیلر اولوب واوغلو مسلم اوله‌رق کندولری فوت
اولسه امدی ابوینی کافر اوغلو مسلما وفاتی دعوی ایتسه‌لر میراث ولدینك
اولور والدینك اولمز ❋(قال المودع) بالفتح (هذا ابن مودعی) بالکسر
(المیت لاوارث له غیره دفعها) الیه وجوبا ❋ کندونك عندنه امانت برنسنه
وضع اولنان برکسه برآخر کسه‌یه اشبو کسه بنم عندمه امانت وضع ایدن متوفی
فلان کسه‌نك اوغلودر وکندودن غیری وارثیده یوقدر دیرسه اول
ودیعه‌یی وجوبا اکا اعطا ایدریدنه بولنان ودیعه‌یی خلافة عن المیت وارثك
ملکی اولدیغنی اقرار ایتمکین عاریه عین مغصوبه ده ودیعه کبیدر ابندن مراد
بنت ابوام کبی بهمه‌حال وارث اولان کسه درا خوه واخوان ابن کبی دکللردر
❋ کقوله هذا ابن دائنی قید بالوارث لانه لواقر انه وصیه او وکیله اوالمشتری
منه لم یدفعها ❋ متنده‌کی مسئله مدیونك اشبو کسه بنم دائنك اوغلودر دیمسی
کبیدر مصنف مرحومك مسئله‌یی وارثکه ابنله تقیید ایتدیکی وصیسی ویاوکیلی
ویاودیعه‌یی کندودن اشترا ایتمشدر دیو اقرار ایده جك اولسه وارثك
خلافنده اولوب ودیعه‌یی آنلره ویره‌مدیکنه مبنیدر ❋(فان اقر) ثانیا (بابن آخرله
لم یفد) اقراره (اذا کذبه) الابن (الاول) لانه اقرار علی الغیر ویضمن للثانی حظه
ان دفع للاول بلا قضاء زیلعی ❋ مقر مذکور تکرار مودعك بر اوغلو نه دخی
اقرار ایلسه اقراری مفید اولمز اگر مقدمکی ابن انی تکذیب ایدرسه غیرك
علیهنه اقرار اولمغین اولکنه اقرارك صحیح اولدیغی کندویی تکذیب ایدر
کسه بولنمامغله در مقر اولکنه ودیعه‌یی بلاقضاء ویرمش اولورسه ثانینك
حصه‌سنی ضامن اولور ❋(ترکة قسمت بین الورثة اوالغرماء بشهود لم یقولوا

نعلم) کذا نسخ المتن والشرح وعبارة الدرر وغیرها الا نعلم (له وارثا اوغریما
لم یکفلوا) ❋ برمقدار ترکه بعض ورثه ویاغرما بیننده میت ایچون سائر وارث ویاغریم
بیلورز دیمیان شاهدلر شهادتیله تقسیم اولندقده ورثه ویاغرما کفیل ویرمکله
تکلیف اولنمزلر متنك وشرحك نسخه‌لری حرف نفی سز نعلم واقع اولمشدر
دررك وسائر کتب فقهیه‌نك عباره‌سی ادات نفی ایله وقوعبولمشدر ❋ خلافا لهما
لجهالة المکفول له ویتلوم القاضی مدة ثم یقضی ولو ثبت بالاقرار کفلوا اتفاقا واوقال
الشهود ذلك لا اتفاقا ❋ صورت مشروحه ده اختلاف اما مین ایچوندر
مشار الیهما ورثه ویاغرمادن کفیل بالنفس اخذ اولنور دیدیلر کفیل ایجاب
ایتمز دید کلری مکفول لهك جهالتنه مبنیدر وحاضرك حقی ظاهرا ثابت اولمغله
برامر موهومه بناءً تأخیر اولنمز نهایتی قاضی برمدت منتظر اولوب بعده حکم ایدر اما وراثت
ویادین اقراری ایله ثابت اولورسه اتفاقا کفیل‌له امر اولنور واگر مسئلهٔ
مشروحه ده شاهدلر لانعلم له وارثا اوغریما غیره قولنی دیرلرسه اتفاقا کفیل
ایجاب ایتمز ❋(ادعی) علی اخر (دارا لنفسه ولاخیه الغائب) ارثا (و برهن علیه)
علی ما ادعاه (اخذ) المدعی (نصف المدعی) مشاعا (وترك باقیه فی ید ذی الید بلا کفیل
جحد) ذوالید (دعواه اولم یجحد) خلافا لهما وقولهما استحسان نهایة ❋ برکسه
برآخر کسه‌دن برباب منزلی میراث اولمق اوزره کندی نفسیچون وغائب
قرنداشی ایچون دعوی واقامهٔ بینه ایتدکده منزلك نصفنی مشاعا اخذ باقیسنی
ذوالیدك یدنده بلاکفیل ترك ایدر ذوالید کرك دعواسنی انکار ایتسون وکرك ایتمسون
لکن مصنفك وبرهن علیه قولی اشبو تعمیمه آبیدر زیرا برهان انکارینی ایجاب
ایدر جحود صورتنده باقیسنك ذوالیدك یدنده ابقا اولنمسنده اختلاف امامین
ایچوندر که انکاریته بناءً یدنده غائبك حصه‌سنك ترك اولنمسنده غائبه ضرر
اولمش اولور خیانتنه بناءً اشبو امامین قولی استحسان اولور ❋ ولاتعاد البینة
ولا القضاء اذا حضر الغائب فی الاصح لانتصاب احد الورثة خصما للمیت حتی
تقضی منها دیونه ❋ قول اصح اوزره مزبور غائب حاضر اولدقده بینه وقضا
اعاده اولنمزلر احد ورثه میت طرفندن خصم نصب اولندیغنه بناءً حتی میتك
دیونی ترکه‌سندن قضا اولنور ❋ ثم انما یکون خصما بشروط تسعة مبسوطة
فی البحر ❋ بوندنصکره احد ورثه‌نك میت طرفندن خصم اولمسی انجق بحرده
بسط اولنان طقوز شرطله مشروطدر اولی اولان جویده ذکر اولنمدیغی
وجه اوزره اوچ شرطله مشروطدر دیمك اولا ترکه‌نك کلیسی احد ورثه‌نك
یدنده اولمق ثانیا تقسیم اولنمش اولمامق وغائب انك میتدن میراث اولدیغنی
تصدیق ایتمکدر اصل شروط ثلثه بواوچدر بحرده ذکر اولنان سکزدر آنك

بعضیسی شروط بعضیسی احکامدر واحد ورثه‌یه حکم جمیعه حاکم اولمق اکر
میراثك جمیعیسی دعوی ایدوب وانکله حکم اولنمش اولورسه اما مجرد کندی
حصه‌سنی دعوی وانکله حکم اولنورسه امدی باقیلرینك دعوالری ثابته اولمش
اولمز ودائن دینی حصه‌سنی ترکه‌دن اخذ ایدن بعض ورثه اوزرینه اثبات ایتدکده
دینك جمیعینی اندن اخذ ایدر بعده اول حاضر حصه‌سیله غائبه رجوع ایدر
والحق الفرق بین الدین والعین وحق اولان میت اوزرینه دعوی قلنان شیلرده
دین ایله عین میانلری فرق اولنمقدر زیرا بر میت اوزرینه برعین دعوی قلندقده
احد ورثه باقیدن خصم اولمز لکن عین کندونك یدنده بولنورسه اولور اما دین
دعواسنده احد ورثه آخرلر طرفندن خصم نصب اولنمش اولور هرنقدر
یدنده ترکه بولنمزسه‌ده دائنك حقی جمیع ترکه‌یه شایع اولمغله اما عین بونك خلافنده‌در
بو وارث مدعی علیه اولدیغنه نظرا در اما مدعی اولورسه کندویه حکم
سائرلرینه ده حکم اولور (ومثله) ای العقار (المنقول) فیماذکر (فی
الاصح) درر لکن اعتمد فی الملتقی انه یؤخذمنه اتفاقا ومثله فی البحر قال واجمعوا
علی انه لایؤخذلو مقرا قول اصحده سابق الذکر ورثه‌دن حاضر حصه‌سنی اخذ
ایدوب غائبك حصه‌سی ذی الیدك یدنده ترك اولنمق خصوصنده منقولده عقار
کبیدر لکن ملتقاده اتفاقا اخذ اولنمق قولنه اعتماد ایلدی بونك مثلاو بحرده
فقهاء ذی الید مقر اولورسه غائبك حصه‌سی کندودن اخذ اولنمز دیو
اجماع ایتدیلر دیدی بعضیلر صاحبی حاضر اولنه‌قدر بر معتمد کسه‌نك عندنه
وضع اولنور دیدیلر منقول حفظه محتاج اولمغین اما عقار ذاتنده محفوظدر
(اوصی له بثلث ماله یقع) ذلك (علی کل شیء) لانها اخت المیراث
برکسه مالنك ثلثنی برکسه‌یه وصیت ایلسه کندویه مال اطلاق اولنور
هر بر شیئه شامل اولور میراث قبیلندن اولمغله هر بر شیده جاری اولور بنم ثلثم
و یاسدسم فلانکدر دیسه وصیت اولور مالمك ثلثی وقفدر دیوب دراهم ودنانیردن
غیری مالی اولمزسه قولی باطل اولور واکر ضیاع ومسقفات اولورسه فقرایه
وقف اولور مالمك ثلثی الله تعالی ایچوندر دیسه امامین قتنده بو وصیت اولمز
امام محمد وجوه بره صرف اولنور دیدی (ولو قال مالی اوما املکه صدقة
فهو علی) جنس (مال الزکاة) استحسانا برکسه بنم مالم و یامالك اولدیغم
نسنه صدقه اولسون دیسه استحسانا مال زکات جنسندن اولان سوائم ونقدان
وعروض تجارته شامل اولور نصابه بالغ اولسون ویا اولمسون واوزرنده دین
مستغرق اولسون و یا اولمسون (وان لم یجد غیره امسك منه) قدر (قوته
فاذا ملك) غیره (تصدق بقدره) مار الذکر قائل مال زکاتدن غیری برشی

بولیوب قوت یومیه‌یه محتاج اولورسه مال زکاتدن قوتی مقدارینی آلیقویوب
ماعداسنی تصدق ایدر بعده قوتی مقداری اندن صرف ایتدیکی سائر ماله
مالك اولورسه انی ضامن اولوب اندن اول قدر تصدق ایدر علمای متأخرین
قوتی مقدارینی ارباب حرفته بر کونلك کندی نفسنه وعیالنه صرف ایده‌جك
مبلغله وصاحب غله که خان وحمام ودکان امثالی شیلر اجاره‌سیله تعیش
ایدن کسه‌لر بر ایلق وصاحب ضیعه که کوی وکندوز راعتله مدار معاش
اتخاذ ایدن ذواته برسنه‌لك تجاره کوره کفایت مقداریله تقدیر ایتدیلر فی
البحر قال ان فعلت کذا فما املکه صدقة فحیلته ان یبیع ملکه من رجل بثوب
فی مندیل و یقبضه و لم یره ثم یفعل ذلك ثم یرده بخیار الرؤیة فلا یلزمه شیء
بحرده مذکوردر که برکسه اکر بن اشبو فعلی ایشلرسمماملکم صدقه
اولسون دیسه پس مالك اولدیغی مبلغی تصدقدن تخلیصك حیله‌سی مالندن
کندویه زکات واجبه اوله‌جق ماملکنی بر مندیله لف اولنمش بر ثوب مقابلنده
بیع وکورمیه‌رك انی قبض بعده یمین ایتدیکی فعلی ایشلیوب حانث اولوب
صکره خیار رؤیتله انی رد ایدرسه کندویه برشیء تصدق لازم اولمز بوندن
ظاهر ومستبان اولدیکه یمینده حانث اولمقده اعتبار حین حنثده مالك اولوب
حلف وقتنده اولمامقدر امدی مانحن فیهمز اولان مسئله‌ده حالفك حانث
اولدیغی وقتده مالی بولنمدیکه انی تصدق ایده ولو قال الف درهم من مالی صدقة
ان فعلت کذا ففعله وهو یملك اقل لزمه بقدر مایملك ولولم یکن له شیء لایجب شیء
برکسه اکر شو ایشی ایشلرسم مالمدن بیك درهم صدقه اولسون دیوب
بعده انی ایشلیوب لکن مالی بیکدن اقل اولسه مالك اولدیغی مقداری تصدق
کندویه لازم اولور مالك اولمادیغی شیء نذر قبیلندن اولمغله زیاده برشی لازم اولمز
حتی اصلا برشیئی اولمسه برشیء واجب اولمز (وصح الایصاء بلا علم الوصی)
فصح تصرفه زید عمروی عمروك علم وخبری اولمقسزین ولد صغیرینه و یا ترکه‌سنه
وصی نصب ایلسه صحیح ومشروع اولور امدی وصی اولدیغنی بلمیه‌رك صغیرك
مالنده تصرف ایلسه صحیح اولور (لا) یصح (التوکیل بلا علم الوکیل) والفرق
ان تصرف الوصی خلافة والوکیل نیابة وکیلك علمی اولمقسزین توکیل صحیح اولمز
امدی قبل العلم وکیل موکلك برمتاعنی بیع ایتسه فضولی بیع ایتمش اولور
وصایتله وکالت میانلرنده فرق وصینك تصرفی خلافتله‌در علمه توقف ایتمز
وارثك ملکا وولایة تصرفی کبی حتی جد اوغلونك وفاتندن صکره
وفاتی معلومی اولمیه‌رق اوغلونك ولدینك مالنی بیع ایلسه جائز اولور وکیلك
تصرفی موکله نیابةدر کندونك ولایتی باقیه اولمغله خلافتله اولمدی وعلمی

لازم اولدی ﴿فلو علم) الوكيل بالتوكيل (ولو من) مميز او (فاسق
صح تصرفه)﴾ وكيل موكلك كندوبی توكيلنی بيلورسه تصرفی صحيح اولور
علی هر نقدر صبی مميزك ويا فاسقك اخباريله اولورسه‌ده ﴿(ولايثبت عزله
الا باخبار عدل) اوفاسق ان صدقه عناية (اومستورين اوفاسقين) فی الاصح﴾
وكيلك موكلی عزلی انجق بر عادلك ويا فاسقك اخباريله ثابت اولوراكر
وكيل آنی تصديق ايدرسه وياخود ايكی مستور الحال كمسه‌لرك وياخود قول
اصحده ايكی فاسقك اخباريله‌ده ثابت اولور ﴿(كاخبار السيد بجناية عبده)
فلو باعه كان مختاراللفداء﴾ سيده عبدنك جنايتنی مزبور عادلك ويافاسقك امثالنك
اخباريله ثابت اولديغی كبی امدی مزبورلرك بريسنك اخبارندنصكره انی بيع
ايدرسه فدايه مختار اولمغله بايع ويامشتری انی جنايت صاحبنه ويرر ﴿(والشفيع)
بالبيع﴾ دخی شفيعه بيعله اخبار مثللو كه مثلا شريك عادل بيعی خبر ويردكده
شفيع سكوت ايدوب شفعه‌يی مطالبه ايتمزسه شفعه‌سی ساقطه اولور اما مزبورلرك
غيری مثلا بر مستور الحال خبر ويررسه بس سكوتيله شفعه دعواسی ساقطه اولمز
﴿(والبكر) بالنكاح﴾ دخی بكره نكاحله اخبار كبی يعنی باكرك نكاحی
استماعنده سكوتی رضا عد اولنمز الا كندويه مثلا بر عادل ذاتك وليسنك
تزويجنی اخباريله سكوت ايدرسه رضا عد اولنور ﴿(والمسلم الذی لم يهاجر)
بالشرائع﴾ كافرستانده بولنوب دار اسلامه هجرت ايتميان مسلمك شرايعله اخبار
اولنمسی مثللو كه كندويه بر مستورالحال كمسه شرايعی اخبار ايلسه كندويه
انكله عمل لازم اولمز اما بر عادل كمسه ويا ايكی مستورلر خبر ويررلرسه كندويه
شريعتله عامل اولمق لازم اولور حتی فرائضی ترك ايدرسه كندويه آنك قضاسی
لازم اولور بلكه بونده اصح اولان بر فاسقك خبرينك كفايت ايتمسيدر
* كما فی المفتاح حموی ﴿وكذا الاخبار بعيب لمريد شراء وحجر مأذون وفسخ
شركة وعزل قاض ومتولی وقف فهی عشر يشترط فيها احد
شطری الشهادة لالفظها﴾ ينه بويله بر نسنه‌نك شراسنی مراد ايدن كمسه‌يه
آنك عيبنی اخبار كه كندويه بر عادل رجل ويا ايكی مستورالحال كمسه‌لر اشبو
اشتراسنی مراد ايتديكك نسنه عيبلودر ديدكده انك شراسنه مبادرت واقدام ايلسه
عيبنه راضی اولمش اولور اما اخبار ايدن فاسق اولورسه راضی اولمش اولمز وبيع
وشراسنه اذن ويرلمش اولان عبد ويا صبی امثالی كمسه‌يه حجر ومنعده ينه بويله‌دركه
كندونك منعنی بر عادل ويا ايكی مستور الحال كمسه‌لر خبر ويرسه‌لر حجر اولنمش
اولور فاسق خبر ويررسه اولمز وفسخ شركتكه احد شريكينك شركتی فسخنی
ديكرينك عندنده انجق بر عدلك ويا ايكی مستور الحالك اخباريله ثابت اولوب

شركنده تصرفدن منع اولنور فاسقك اخباريله اولمز قاضينك غيری عزلی
ويا كندونك معزولتی وبر وقفك متوليسنی عزلی خبرلريده ينه بويله‌در
بس مزبور اون اولدی بونلرده شهادتك ايكی شطرلری كه يا عدد ويا عدالتدر
ايكيسندن برينك بولنمسی شرط قلندی شهادة لفظيله تعبير لازم دكلدر
﴿(ويشترط سائر الشروط فی الشاهد) وقيده فی البحر بالعزل القصدی
وبما اذالم يصدقه ويكون المخبر غير المرسل ورسوله فانه يعمل بخبره مطلقا
كما سيجیء فی بابه﴾ مخبر مشروحده شاهدده شروط اولان حريت وبلوغ واعمی
ومحدود فی القذف اولمق وعدد وعدالتك جميعسی شرط قلندی الاشهادة
لفظيله مجلس قضايه حضور شرط اولمدی صاحب بحر وكيلك عزلنده
مخبرده شهادتك شطرلريكه عددی ايله عدالتك بولنمسی عزل قصديله وعدم
تصديقيله ومخبرك خصمك ورسولنك غيری اولمسيله تقييد ايلدی اما رسولك
خبريله مطلقا عمل اولنور كرك فاسق وكرك صبی وتصديق ايتسون ويا تكذيب
ايتسون نتكم عزل وكيل بابنده كلور وعزل قصدی اولميوب مؤكلك موتی كبی
حكمی اولورسه معلومی اولمقسزين منعزل اولور خبره حاجت مس ايتمز
ومخبری تصديق ايتديكی صورتده هرنقدر فاسق اولسه‌ده منعزل اولور
شارحك غير المرسل عبارەسنده صواب اولان غير الخصم ديمك ايدی نتكم بحرده
بويلجه مسطور در امدی مشتری شفيعه بالذات كندوسی شراسنی خبر ويرسه
اجماعا كندويه طلب واجب اولور تأخير ايدرسه شفعه دعواسی ساقطه اولور
﴿(باع قاض اوامينه) وان لم يقل جعلتك امينا فی بيعه
علی الصحيح ولوا لجية (عبدا لـ) دين (الغرماء واخذ المال فضاع)
ثمنه عند القاضی (واستحق العبد) اوضاع قبل تسليمه (لم يضمن) لان امين
القاضی كالقاضی والقاضی كالامام وكل منهم لايضمن بل ولايحلف بخلاف
نائب الناظر﴾ بر قاضی ويا امينی غرمانك دينيچون تركه‌دن بر عبدی بيع وقبض
ثمن ايتدكدنصكره ثمنی قاضينك ويا امينك عندنده ضايع اولوب وعبد تسليمدن
مقدم مستحق چيقلوب ويا ضايع اولسه ضامن اولمز زيرا قاضينك امينی قاضی
كبيدر وقاضی ده امام كبيدر بونلرك هر بريسی ضامن اولميوب بلكه تحليفده
اولنمزلر ناظركه بر وقفك متوليسنك نائبی مزبورلرك خلافنه‌دركه مال وقفك
ضياعی ويا ارباب مرتزقه‌يه تفريق دعواسنده قول يمينيله كندونكدر قول
صحيح اوزره قاضی امينه هرنقدر سنی انك بيعنده امين قلدم ديميوب مثلا بع
هذا العبد ديرايسه‌ده ﴿(ورجع المشتری علی الغرماء) لتعذر الرجوع علی العاقد﴾
صورت مشروحده عاقده رجوع متعذر اولمغله مشتری غرمايه رجوع ايدر

❊ولو باعه الوصى لهم) اى لاجل الغرماء (بامر القاضى)او بلا امره (فاستحق
العبد (اومات قبل القبض)للعبد من الوصى (وضاع) الثمن (رجع المشترى على
الوصى) لا نه وان نصبه القاضى عاقدا نيابة عن الميت فترجع الحقوق اليه ❊
تركه‌دن برعبدى قاضينك امر يله ويا امر نسز وصى غرما ايچون بيع ايدوب عبد
مستحق چيقلوب وياخود مشترينك عبدى وصيدن قبضندن مقدم عبد فوت
اولوب وثمن ضايع اولسه مشترى وصى‌يه رجوع ايدر قاضى هرنقدر كندو يى
ميته نيابة عاقد نصب ايتديسه‌ده ينه حقوق كندويه رجوع ايدر ❊(وهو يرجع
على الغرماء) لا نه عامل لهم ولو ظهر بعده للميت مال رجع الغريم فيه بدينه
هوالاصح ❊وصيده غرمايه رجوع ايدر كندولرى ايچون عامل اولمغين غيرى ايچون
عمل ايدن كمسه‌يه عملندن ناشى ضمان لاحق اولسه انكله عمل كندى ايچون اولانه
رجوع ايدر صكره ميت ايچون مال ظهور ايده‌جك اولسه غريمده دينيله اول ماله
رجوع ايدر وانجق اصح اولان قول بودر ❊(اخرج القاضى الثلث للفقراء
ولم يعطهم اياه حتى هلك كان) الهالك (من مالهم) اى الفقراء (والثلثان للورثة)
لما مر ❊ثلثى فقرايه وصيت اولان تركه‌دن قاضى ثلثى فقرا ايچون افراز ايدوب لكن
كندولرينه انى اعطا ايتميوب حتى هلاك اولسه اول هلاك اولان مال فقرادن
اولوب ايكى ثلثى ورثه‌دن اولور قاضى قبضده كندولرندن نائب اولمغله كويا
كندولرى ايچون عامل اولوب ضامن اولمز ديو مرور ايدن مضمونه بناءً ❊(امرك
قاض) عدل(برجم اوقطع) فى سرقة (اوضرب) فى حد (قضى به) بما ذكر
(وسعك فعله) لوجوب طاعة ولى الامر ❊برقاضئ عالم وعادل قضا وحكم اولنان
رجم ويا سرقده قطعله ويا حدده ضربله بركسه‌يه امر ايده‌جك اولسه كندويه انى
ايشلمك جائز ومشروعدر اولو الامره اطاعت وانى تصديق ايت قرآنيه ايله واجب
اولديغندن ❊ومنعه محمد حتى يعاين الحجة واستحسنوه فى زماننا وفى العيون وبه يفتى
الافى كتاب القاضى للضرورة وقيل يقبل لوعدلا عالما ❊امام محمد رحمه الله تعالى
مضمون مشروحى منع ايلديكه امور مذكوره قاضئ مزبوره اطاعت ايده‌مز
حتى حجتى معاينه ايتمدكجه ديدى وفى زماننا فقهها امام مشار اليه قولنى
استحسان بيوروب وعيونده انجق بوقول ايله افتا اولنور ديديلر اكثر قاضيلر
قضايى رشوتله وصراف كفره‌لر ينه نيجه تملق وتبصبصله تحصيل ايتملريله بناسى
فاسد وحكملرى باطل اولمغين مزبورلرك تداركى ممكن اولمز الا احياى حق ضرورتنه
بناءً كتاب القاضيده قاضينك قولنه عمل اولنور بعضيلر عادل وعالم اولورسه قولى
مقبول اولور ديديلر ❊(وان عدلا جاهلا ان استفسر فاحسن) تفسير(الشرائط
صدق والالا) ❊ واكرقاضى عادل وجاهل اولوب لكن شرائط قضادن استفسار

واستكناه اولندقده كوزلجه تفسير وبيان بيوررسه قولنده تصديق اولنور
يوقسه اولنمز مثلا زناده قاضى بن زنايى اقرار ايدن كمسه‌دن سؤال ايدوب زنايى
ومزنى بهاعورتى بيان ايتمكله اولديغى وجه اوزره ماده ظاهر ومتبين اولمغله
اوزرينه رجمله حكم ايتدم ديوب وحد سرقده بنم عندمده حجتله ثابت ومتحقق اولديكه
سارق اصلا كندوده شبهه اوليان محل محرزدن نصاب سرقه‌يى اخذ ايلدى
وقصاصده فلان كمسه عمدا بلا شبهة فلانى قتل ايلدى ديدكده كندو يى
تصديق وقولنى قبول واجب اولور ❊(وكذا) لايقبل قوله (لو) كان (فاسقا)
عالما كان اوجاهلا للتهمة فالقضاة اربعة (الا ان يعاين الحجة) اى سببا
شرعيا ❊ ينه بويله قاضى عالم وياجاهل فاسق اولورسه قولى مقبول اولمز متهم
اولمغين الا حجتيكه سبب شرعيى معاينه ايتمش اولورسه قولى مقبول اولور امدى
قاضى درت نوعدر عالم وجاهل بونلرك هر برى عادل ويا فاسق اولور حجتك سبب
شرعيله تفسير اولنديغى اقراره شمولى ايچوندر ❊(صب دهنا لانسان عندالشهود
فادعى مالكه ضمانه (وقال) الصاب (كانت) الدهن (نجسة وانكره المالك
فالقول للصاب) لانكاره الضمان والشهود يشهدون على الصب لا على
عدم النجاسة ❊ زيد عمروك شهود محضرنده برمقدار ياغنى دوكدكده عمرو
تضمينى ادعا ايتدكده زيد دهن نجسه‌در ديوب عمرو انكار ايدرسه قول زيدكدر
ضمانى انكار ايتديكندن شاهدلر انجق صبه شهادت ايدرلر عدم نجاستنه
ايتمزلر ❊ (ولو قتل رجلا وقال قتلته لردته اولقتله ابى لم يسمع)
قوله لئلا يؤدى الى فتح باب العدوان فانه يقتل ويقول كان القتل لذلك
وامر الدم عظيم فلا يهمل بخلاف المال اقرار بزازية ❊ زيد عمروى قتل ايتدكده
ردتنه ويابابامى قتلنه مبنى قتل ايتدم ديسه قولى مسموع اولمز باب عدوانى فتحه
مؤدى اولمسون ايچون بس قولنه اعتماد اولنه‌جق اولسه ديلديكنى قتل ايدوب
قتل بوكا بناءً اولدى ديرسفك دماهدم بناء الله بر امر عظيم اولمغين كندوده
اهمال اولنمغه كلمز امامال بونك خلافنه‌در كورمزمىسنكه مال دعواسنده يميندن
نكول ايدرسه مال ايله حكم اولنور قتل دعواسنده نكوليله حبس اولنور حتى اقرار
ويا يمين ايده‌نه‌دك ومالده بريمينله اكتفا اولنوب دمده اللى يمين ويريلور ❊(صدق
قاض (معزول) بلايمين (قال لزيد اخذت منك الفا قضيت به) اى بالالف (لبكر
ودفعت اليه اوقال قضيت بقطع يدك فى حق وادعى زيد اخذه) الالف (وقطعه
اليد (ظلما واقر بكونهما) اى الاخذ والقطع (فى) وقت (قضائه) ❊قاضئ معزول
زيده بكر ايچون سنك اوزرينه قضا وحكم اولنان بيك غروشى سندن آلوب
وبكره ويردم ديوب وياخود سنك يدينك قطعيله بحق حكم ايتدم ديدكده زيد

اخذ وقطعك بغیر حق او لدیغنی ادعا و انلرك کندونك قضاسی وقتنده اولدیغنی
اقرار ایتسه بلایمین قاضی مذکور قولنده تصدیق اولنور ❊ وکذا لوزعم فعله قبل
التقلید اوبعد العزل فی الاصح لانه اسند فعله الی حالة معهودة منافیة للضمان فیصدق
الاان یبرهن زید علی کونهما فی غیر قضائه فالقاضی یکون مبطلا صدر الشریعة ❊
ینه بویله مقضی علیه قاضینك فعلنی قبل التقلیددر و یابعد العزلدر زعم ایلسه قول
اصحده قول بلایمین قاضینکدر کندی فعلنی ضمانه منافیه اولان حالت معهوده یه اسناد
ایتمسیله تصدیق اولنور الا زید اخذ ایله قطعك کندونك قضاسی وقتنك غیریده
اولمسنه اقامهٔ بینه ایدرسه قاضی بوتقدیرجه مبطل اولور وصی ده یتیمك بلوغندنصکره
کندویه مالکدن شو مقدار مبلغ سکا صرف وانفاق ایتدم دیو ادعا یتیم انکار
ایلسه ینه قول وصینك اولور ینه کندی فعلنی ضمانه منافیه اولان حالته اسنادنه
بناً ❊ فرع نقل فی الاشباه عن بعض الشافعیة اذا لم یکن للقاضی شیٔ
فی بیت المال فله اخذ عشر مایتولی من اموال الیتامی والاوقاف ❊ اشباهده بعض
شافعیه دن منقولدرکه قاضی ایچون بیت المالدن مخصص وظیفه اولمدقجه کندویه
مولی اولدیغی یتامی واوقاف ماللرندن عشرنی اخذ ایتمك مشروعدر لکن
بو کلام بطلانی ظاهر برکلامدر زیرا بر قاضی مثلا بر یتیمك یکرمی بیك غروشلق
بر ماده سنه بلامشقة تحریر ویا نصب وصی کبی صحابت ایتدکده ایکی بیك غروشه
نه وجهله مستحق اولور اموال یتامی حقنده حرامدر دیو نیجه نصوص قاطعه
وار ایکن بو مثللو کلام شرع شریفه بهتان عظیم وطغیان جسیمدر ❊ وفی الخانیة
للمتولی العشر فی مسئلة الطاحونة ❊ خانیه ده دکرمان مسئله سنده متولی ایچون
عشر واردر دیو مرسومدر یعنی وقف دکرمانده متولی اجر مثلی مقداری
آله بیلور بو مسئله یی بو محلده ذکرك بر مناسبتی بوقدر قلت لکن
فی البزازیة کل مایجب علی القاضی والمفتی لایحل لهما اخذ الاجر به کانکاح
صغیر لانه واجب علیه وکجواب المفتی بالقول ❊ شارح رحمه الله تعالی دیر که
بزازیه ده مذکوردرکه هر بر قاضی ومفتی اوزرینه صغیرك انکاحی ومفتینك
قول ایله جوابی کبی واجب اولان شیده انك ایچون کندولرینه اجرت المق
حلال اولمز اوزرلرینه واجب اولمغین ❊ واما بالکتابة فیجوز لهما علی قدر کتبهما
لان الکتابة لاتلزمهما وتمامه فی شرح الوهبانیة ❊ قاضی ومفتی یه کتب
وتحریرلرینك مشقتلری مقدارنجه کتابتلرنده اجرت اخذی واردر کتابت
کندولرینه لازمه اولمدیغندن اشبو بحثك تمام وتحقیقی وهبانیه شرحنده
مسطوردر ❊ وفیها ❊ ولیس له اجر وان کان قاسما ❊ وان لم یکن
من بیت مال مقرر ❊ وهبانیه شرحنده مذکوردرکه قاضی ایچون ترکه دن

اجرت آلمق بوقدر هر نقدر ترکه یی کندوسی تقسیم ایدوب وکندی ایچون
بیت المالده مقرر وظیفه اولمزسه ده ❊ ورخص بعض لانعدام مقرر ❊ وفی عصرنا
فالقول الاول ینصر ❊ بعض علمای عظام بیت المال طرفندن مقررلری اولمامغین
اجرت اخذینه رخصت ویرمشلر ایسه ده فی زماننا قول اول منصور و مقبولدر
❊ وجوز للمفتی علی کتب خطه ❊ علی قدره اذلیس فی الکتب یحصر ❊
ومفتی یه کتابت لازمه اولمامغین خطنك اجر مثلی مقدارنجه فتواسنه اجرت
آلمق تجویز قلندیسه ده ینه قیل قالدن احتراز وآب رویی ابتذالدن صیانت
ایچون اجتناب اولی وانسبدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊(کتاب الشهادات)❊

شهادت ذاتنده هر نقدر مصدر ایسه ده انواعی اعتباری ایله جمع صیغه سیله ایراد اولندی
زیرا حد زنانك غیری حد ایچون اولورسه انده شاهدلرك ذکورتی شرطدر حد زناده
درت مذکر شرط قلندی سائر خصوصلرده بر رجل ایله ایکی عورت کفایت ایدر ❊ اخرها
عن القضاء لانها کالوسیلة وهو المقصود ❊ مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهابك
شهادتی قضا بحثندن تأخیری قضانك مقصود بالذات اولوب بونك وسیله کبی اولدیغنه
مبنیدر هر نقدر ثبوت حق کندی ایله اولمق ملابسه سیله قضا کندویه توقف ایتمکله
متبادر اولان شهادتك قضا اوزرینه تقدیمی ایسه ده ❊ (هی) لغة خبر قاطع
وشرعا (اخبار صدق لاثبات حق) فتح اقلت فاطلاقهما علی الزور مجاز
کاطلاق الیمین علی الغموس ❊ بلفظ الشهادة فی مجلس القاضی)
ولو بلا دعوی کما فی عتق الامة ❊ شهادت لغتده خبر قاطعه دینور
شهد الرجل علی کذا بو قبیلدندر حضور معناسنه ده کلور رسول اکرم ونبی افخم
صلی الله تعالی علیه وسلمك {الغنیمة لمن شهد الوقعة} قول شریفی کبی حضرها
دیمکدر وشرعده مجلس قضاده شهادت لفظیله حقی اثبات ایچون واقعه
مطابق خبر ویرمکدر عتق امه وطلاق زوجه امثالی هر بر شهادت حسبة
قبیلندن اولان محللرده اولدیغی کبی هر نقدر بلا دعوی دخی اولسه اولور بنم
معلومم ومتیقنمدر دیسه شهادت اولمز شهادت تعبیرندن لازمدر امدی یمین غموسه
یمین اطلاقی صورتا یمینه مشابه اولدیغندن مجاز اولدیغی کبی شهادت زوره ده
شهادت اطلاقی مجاز اولمش اولور ❊ (وسبب وجوبها طلب ذی الحق او خوف
فوت حقه بان لم یعلم بها ذو الحق وخاف فوته لزمه ان یشهد بلا طلب فتح ❊ شهادتك
وجوبنك سببی حق صاحبنك انی مطالبه ایدوب ویا حقنك فوت وضیاعندن
خوفیدر مثلا حق صاحبی شاهدك شهادتنی بلیوب شاهده حقنك فوتندن

خوف ايدرسه بلاطلب كندويه شهادت لازمه اولور ❊ (شرطها) احد وعشرون شرطا شرائط مكانها واحد وشرائط التحمل ثلاثة (العقل الكامل) وقت التحمل والبصر ومعاينة المشهود به الافيما يثبت بالتسامع ❊ شهادتك شرطى يكرمى بردربرى مكانيدنك شرطيدركه بومجلس قضادر واداسنده ده شرطدر اولى اولان شرائط مكانها بدلنه شرط مكانها ديمك ايدى تحملنك شرطى اوچدربرى حين تحملنده كامل العقل اولمقدر امدى مجنونك وصبى لا يعقلك شهادتى تحملارى صحيح اولمز وبصردر اعمانك تحملى اولمز ومشهود بهى معاينه دركه عيانا كورمكدر الاسماعله شهادتك جائزه اولديغى محللرده معاينه شرط دكلدر ❊ (و) شرائط الاداء سبعة عشر عشرة عامة وسبعة خاصة ❊ واداسنك شرطلرى اون يديدر اونى عامه دركه انواع شهادتك جملهسنه شاملدر وبوشرطلر شاهده راجعدر بلوغ وحريت وعدالت وبصر ونطق بونلر قبولك وجوبنك شرطيدر دخى محدود فى القذف اولميوب وشاهد ايجون جرمغنم ودفع مغرم وخصومت اولمقدر امدى وصينك يتيمه ووكيلك موكلنه شهادتى مقبوله اولمزخصم اولدقلرندن وشهادت ايده جكى ماده خاطرنده معلومى اولمق لازمدر امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده شاهده كندى خطنه اعتماد جائز دكلدر بلاتذكر آنكله شهادتى مشروعد اولمز بريده شهادته راجعدركه متفق اللفظ والمعنى شاهدلرك شهادتلرنده اتفاقلريدر شهادتك بعض نوعنه خاص اولان شرطلر اولامشهود عليه مسلم اولورسه اسلامدر وحدايله قصاصده ذكورتدر حقوق عبادده دعوانك تقدميدر وكندوده دعوى شرط اولان محلده دعوايه مطابقتدر امدى دعوايه مخالفتنده مقبوله اولمز الاتوفيق ممكن اولان محلده مدعى توفيق ايدرسه اولور شرب خمره شهادتده رايحه سنك قياميدر الابعد مسافه يه مبنى زائل اولمش اولورسه ضرر ايتمز حدود وقصاصده اصل شاهدلرك شهادتيدر شهادة على الشهادة اولمز سائر مواضعده شهادة على الشهادتده اصل شاهدلرك حضورينك متعذراولمسيدر اشبو مذكور اون يديدر ❊ منها (الضبط والولاية) فيشترط الاسلام لوالمدعى عليه مسلما ❊ شاهدك شهادت ايتديكى ماده يى ضبطى شرائط شهادتندركه انده شك وشبههسى اولميوب كالشمس فى وسط النهار معلومى اولملى وولايتى دخى شرائطندركه شاهدك مشهود عليه اوزرينه ولايتى اولوب آنك دينده وياحق دين اوزرينه اولوب حرو بالغ اولمسى امدى مدعى عليه مسلم اولورسه شاهدك اسلامى شرطدر كافر اولورسه كندويه مسلمك وكافرك شهادتى مقبوله اولور ❊ (والقدرة على التمييز) بالسمع والبصر (بين المدعى والمدعى عليه) ❊ دخى سمع وبصر ايله مدعى ايله مدعى عليه بينني تميزه قدرت شرائطندندر بوشرائط مشروحهنك اوزرينه زائددر بونكله يكرمى بر اولور

❊ ومن الشرائط عدم قرابة ولادا وزوجية اوعداوة دنيوية اودفع مغرم اوجر مغنم كما سيجيء ❊ شرائط متقدمهدندر ولادت ويا زوجيت جهتندن قرابت وياعداوت دنيويه ويادفع مغرم وياجر مغنم اولمق تكم قريبا كلور امدى اصلك فرعه وفرعك اصله شهادتلرى مقبوله اولمز ❊ (وركنها لفظ اشهد) لاغير لتضمنه معنى مشاهدة وقسم واخبار للحال فكانه يقول اقسم بالله لقد اطلعت على ذلك وانا اخبر به ❊ وشهادتك ركنى انجق مضارع صيغهسيله اشهد لفظيدر ماضى صيغهسيله شهدت ديسه جائز اولمز ماضى دن اخباره موضوع اولمغله حالا اخبار ايتمش اولور اما اشهد لفظى مشاهده معناسنى وقسمى وحالا اخبارى متضمندر كانه قائل ديمش اولوركه بن الله عظيم الشانه قسم ايدهرمكه بن بوخصوصه بومنوال اوزره مطلع اولدم وانى خبر ويريرم ❊ وهذه المعانى مفقودة فى غيره فتعين حتى لوزاد فيما اعلم بطل للشك ❊ اشبو اشهد كلمهسندهكى معانئ مشروحه سائر الفاظده مفقوده اولديغندن شهادتده كندوسى تعين ايتدى حتى برشاهد اشهد لفظنك اوزرينه فيما اعلم ويا فيما اظن قولنى زياده ايلسه بنم بلديكم وياظنمه كوره شهادت ايدهرم ديمش اولمغله شك ايتمش اولورده باطل اولور ❊ (وحكمها وجوب الحكم على القاضى بموجبها بعد التزكية) يعنى افتراضه فورا الا فى ثلاث قدمناها ❊ شهادتك اوزرينه ترتب ايدن اثرى شاهدلرى تعديل وتزكيه ايتدكدنصكره موجب ومقتضاسيله قاضينك اوزرينه حكمك وجوبيدر يعنى شهادتك عقيبنده فورى حكم فرض اولور الا سابق الذكر اوچ محلده اقربا بيننده صلح اميدى ويامدعيدن برمقدار استمهال وياقاضينك شكى اولورسه عجله ايجاب ايتمز ❊ (فلو امتنع) بعد وجود شرائطها (اثم) لترك الفرض (واستحق العزل) لفسقه (وعزر) لارتكابه مالا يجوز شرعا زيلعى ❊ شهادتك شرائط مشروحهسى موجوده اولدقدنصكره قاضى حكمدن امتناع ايدرسه فرضى تركنه بناء آثم وكنهكار اولور وفسقنه مبنى عزله مستحق اولوب وشرعا ارتكابى جائز اولميان شيء مرتكب اولمغين تعزير اولنور ❊ (وكفر ان لم ير الوجوب) اى ان لم يعتقد افتراضه عليه ابن ملك واطلق الكافيجى كفره واستظهر المصنف الاول ❊ واكر قاضى كندونك اوزرينه حكمك وجوبنى اعتقاد ايتمزسه تكفير اولنور كافيجى سيف القضاء على البغاة نام رسالهسنده وجوبنى اعتقاد ايتسون ويا ايتمسون مطلقا كافر اولور ديدى مصنف قول اولى استظهار ايلدى ❊ (ويجب) اداؤها (بالطلب) ولو حكما كامر ❊ شهادت طلب اولندقده اداسى واجب اولور ماسبقده مرور ايتديكى مثللو مطالبه هرنقدر حكماده اولسه اولور مثلا حق صاحبى برشخصك شهادتنى بيلميوب واول

حقك فوتندن شاهد خوف ايدرسه آنك حقنى احيا ايچون هرنقدر مطالبه
اولنمز ايسه ده شاهدك اوزرينه شهادت واجبه اولور تحملده تعين ايدوب
كندودن غيرى بركسه بولنمديغى وقتده اول دخى واجب اولور امام فخرالدين
الرازى احكام قرأنده الله جليلك {ولا يأب الشهداء اذا مادعوا} قول شريفندن
بيان بيورديلركه بو تحمل و ادايه عام و شاملدر شوقدر واردركه تحملده متعاقدين
شاهدلرك اشهادچون انلرك اولديغى محله وارررلر اماادادة شاهدلر حضور
قاضى يه واررلر اداسنك فرضيتى {ولا تكتموا الشهادة ومن يكتمها فانه اثم قلبه}
نص جليليله ثابتدر زيرا كتماندن نهى ضديله امردر قرأن عظيم الشانده
بوندن اشد وعيد يوقدر اثمى رئيس اعضا اولان قلبه اسناد بيورمشدر
برفعلى محلنه اسناد جمله سنه اسناددن اقوى واحكمدر مثلا ابصرته بعينى ابصرته
قولكندن آكدواقوادر ﴿لكن وجوبه بشروط سبعة مبسوطة فى البحر وغيره﴾
لكن شهادتى اداانك وجوبى بحرده و سائر كتب معتبره ده بسط و تفصيل
اولنان يدى شرطله در منها عدالة قاض وقرب مكانه وعلمه بقبوله
او بكونه اسرع قبولا و طلب المدعى ﴾ شرائط مبسوطه دندر قاضينك عدالتى
ومكاننك قربى وشهادتنك قبولنه علمى و ياخود كندونك شهادتنك قبوله
پك اسرع اولمسى هر نقدر سائر شهود بولنور ايسه ده و مدعينك شهادتى
طلبى و شهادتك كندويه تعينى و شاهدك مدعى عليهك اقرارينك خوفا اولديغنه
عدم وقوفى امدى اقرارك خوفا اولديغى معلومى اولورسه شهادت ايتمز
﴿لوفى حق العبد ان لم يوجد بدله) اى بدل الشاهد لانها فرض كفاية
تتعين لو لم يكن الا شاهد ان لتحمل اواداء ﴾ ماراالذكر اداانك وجوبى شهادت
حق عبدده اولوب وشاهدك بدلى اولمديغنه نظرا دز زيرا شهادت فرض كفايه در
كرك تحمل وكرك ادا ايچون انجق ايكى شاهد اولديغى محلده تعين ايدر
﴿ و كذا الكاتب اذا تعين لكن له اخذالاجرة لا للشاهد حتى لواركبه بلا عذر
لم تقبل و به تقبل لحديث اكرموا الشهود ﴾ كاتبده شاهد كبيدر كندويه تعين ايدوب
كندودن غيرى كاتب بولنمزسه كندويه كتابت واجبه اولور شوقدر واردركه
كاتبه اجرت اخذى مشروعدر شاهده مشروع دكلدر حتى شاهدك عذرى
اولميدرق مدعى دابه سنه بندرسه شهادتى مقبوله اولمز واكر شاهدك كمال ضعفى اولوب
مشيه قدرتى اولمغين دابه سنه اركاب ايدرسه شهادتى مقبوله اولورسزلر شاهدلره
اكرام ايديكوز الله تعالى حضرتلرى حقوقى انلر ايله ظاهره اخراج ودفع ظلم ايدر
حديث شريف مفادينه بناا ﴿ وجوز الثانى الاكل مطلقا و به يفتى بحر واقره
المصنف ﴾ وامام ابى يوسف روح الله روحه حضرتلرى شاهده مخصوص اولەرق

تدارك اولنسون ويا اولنمسون همان ماحضر اولسون اطعام طعامى تجويز ايلدى
انجق بوقول ايله فتوى ويريلور مصنف دخى بونى اقرار ايلدى امام محمد
رحمه الله تعالى مطلقا منع ايلدى

﴿فى بيان شهادة حسبة﴾

﴿(و) يجب الاداء (بلا طلب لو) الشهادة (فى حقوق الله تعالى) وهى
كثيرة عد منها فى الاشباه اربعة عشر ﴾ شهادت حق اللهده اولورسه
بلا طلب اداسى واجب اولور زيرا حق اللهى اقامه و اتيان هركسه واجب اولوب
واشبو حق اللهده شاهد اولان كسه ده جميع حق الله اوزرينه واجب اولان
ذواتدن برذات اولمغله من جهة الوجوب خصومته قادر من جهة التحمل
شاهده اولور ايمدى آخر برخصمه محتاج اولمز بعضيلر خصم قاضيدر ديديلر
حقوق الله ذاتنده چوقدر اشباهده انك اون دردينى عدو بيان ايتدى
﴿ قال ومتى اخر شاهد الحسبة شهادته بلا عذر فسق فترد ﴾ اشباه صاحبى
نجان شاهد حسبه شهادتى بلا عذر تأخير ايدرسه فاسق اولوب شهادتى
رد اولنور ديدى ﴿ (كطلاق امرأة) اى بائنا (وعتق امة) وتدبيرها
و كذا عتق عبد وتدبيره شرح وهبانية ﴾ حق اللهده اولان شهادت حسبه
برعورتى زوجنك بائنا طلاقنه وجاريه نك عتقنه وتدبيرنه شهادت كبى وعبدكده
عتق وتدبيرنه شهادتى بويله در ﴿ وكذا الرضاع كما مرفى بابه ﴾ رضاعده
شهادتده يينه بويله شهادت حسبه قبيلندندر نتكم رضاع بابنده مرور ايلدى
﴿ وهل يقبل جرح الشاهد حسبة الظاهر نعم لكونه حقا لله تعالى اشباه
فبلغت ثمانية عشر ﴾ شاهدك جرحى حسبة بلادعوى مقبول اولور مى ظاهر
اولان حق الله اولديغندن اولمقدر بس شهادت حسبه اون سكزه بالغه اولدى
وقف هلال رمضان عيد فطر عيد اضحى حدقذفله سرقتك ماعداسى حدودنسب
خلع ايله ظهار مصاهرة نكاح حرية اصليه ﴿ وليس لنا مدعى حسبة
الا فى الوقف على المرجوح فليحفظ ﴾ بزلر ايچون حسبة مدعى يوقدر الاقول
مرجوح اوزره وقفده واردركه وقفده انجق دعوى متوليدن اولملى ايكن موقوف
عليهم اولان ارباب مرتزقدن اولمسنه بعض قائل بولندى ايمدى بوخصوص
ضبط اولنه ﴿ (وسترها فى الحدود ابر) لحديث من ستر ستر فالاولى الكتمان
الالمتهتك بحر ﴾ حدودده شهادتى ستر و كتمان پك كوزلدر زيرا حقندن سترايدن
كسه ستر اولنسون حديث شريفى وارد اولمشدر امدى اولى اولان كتمانيدروالا

متهتك كه حد شرعی یك تجاوز ایدر اد بسزلر حقنده ستری اولی دكلدر زیرا حسبه آخرتده اجر وثواب مأمول ایتكدر قنغی طرفده ثواب كثیر اوله جغی فهم اولنورسه اول طرف اختیار اولنملی ﴿ (و) الاولی ان (یقول) الشاهد (فی السرقة اخذ) احیاء للحق (لاسرق) رعایة للستر ﴾ سرقده شاهده اولی اولان احیاءً للحق اشبو مالی اخذ ایتدی دیوب ستره رعایة سرقت ایتدی دیمكدر ﴿ لطیفه ﴾ امام فخر الدین الرازی تفسیرنده ذكر وحكایه ایدركه هارون رشیدك خلافتلری وقتنده بعض فقها ایله هم مجلس ودمكدار ایكن بر رجل اخرر جلدن بو رجل بنم بیتمدن شو قدر مالمی اخذ ایتدی دیو دعوی ایتدكده مدعی علیهده اخذینی اقرار واعتراف ایتمكله هارون الرشید مجلسنده بولنان علمادن ایجاب شرعیسنی استفتا بیوردقده بعضیلریدنك قطع اولنمسیله افتا ایتدكده امام ابی یوسف رحمه الله تعالی رحمة واسعة قطع ایجاب ایتمز سرقتی اقرار ایتمدی بلكه انجق اخذی اقرار ایتدی بیوردقده مدعی سرقت ایتدی ادعاسی ایدوب اول دخی سرقتی اقرار ایتمكین بنه سائر فقها قطع ید ایله افتا ایتدیلرینده امام مشارالیه كندولرینه مخالفت ایدوب قطع ایجاب ایتمز دیو قطعی جواب ویردكده كندودن استكناه ایتدیلر كه نه عجب سرقتی اقرار ایتدكدنصكره قطع ایجاب ایتمیور جواب بیوردیلر كه وقتاكه ابتدا اخذی اقرار ایتدیسه كندویه مالك ضمانی لازم كلدیكندن قطع ساقط اولمغله بعده ضمانی اسقاط ایدر شیئ اقرارینه اعتبار اولنمز دیمسیله جوابنی دیمسیله پك تحسین ایتدیلر ﴿ (ونصابها للزنی اربعة رجال) لیس منهم ابن زوجها ﴾ وزنایه شهادتك نصابی كندولرده زنا ایدن عورتك زوجنك دیكر عورتدن اوغلو اولمیان درت رجلدر اوغلانك باباسنك مدعی اولوب واناسنك حیاتده اولمسیله اشبو كلام مقیددر امدی بویله اولمزسه اوغلانك شهادتی جائزه اولور ومحیط برهانیده مسطوردر كه بر رجلك ایكی عورتی اولوب برینك بش اوغلو اولسه امدی انلرك دردی شهادت ایتسه لركه اشبو قرنداشمز اناكمز ایله زنا ایتدی بس بو شهادت مقبوله اولور الا باباری مدعی و یا انالری حیاتده اولورسه شهادتلری مقبوله اولمز بوكا دلیل ﴿ فاستشهدوا علیهن اربعة منكم ﴾ آیت كریمه سیدر ﴿ واو علق عتقه بالزنی وقع برجلین ولاحد ﴾ بركسه عبدینك عتقنی كندونك زناسنه تعلیق ایتسه ایكی رجلك شهادتلری ایله عتق واقع اولور وسیده حد دخی ایجاب ایتمز ﴿ واو شهدا بعتقه ثم اربعة بزنائه محصنا فاعتقه القاضی ثم رجمه ثم رجع الكل ضمن الاولان قیمته لمولاه والاربعة دیته ایضا لوارثه ﴾ مارالذكر عبدك عتقنده ایكی شاهد شهادت ایدوب بعده محصن اولدیغی حالده زناسنه

درت شاهد دخی شهادت ایتمكله قاضی اولا عتقیله وثانیا رجمیله حكم ایدوب بعده شاهدلرك كلیسی شهادتلرندن رجوع ایتسه لر مقدمكی ایكی شاهد عبدك قیمتنی مولاسنه ضامن اولور دردده اول ایكی كبی كندویه دیتنی ضامن اولورلر اكر مولی عبدك وارثی اولورسه ﴿ (ولبقیة الحدود والقودو) منه (اسلام كافر ذكر) لمآلها لقتله بخلاف الانثی بحر (و) مثله (ردة مسلم رجلان) الا المعلق فیقع ولایحد كما مر ﴾ زنانك ماعداسی حد وقصاص ومذكر كافرك اسلامی ومسلمك ردی ایچون شهادتك نصابی ایكی رجلدر مذكر كافر اسلامه كلوب بعده كفری اوزرینه مصر اولسه مرتد اولمش اولمغله قتلی لازم اولدیغندن شهادتك مرجعی قتل اولور انثی مذكرك خلافنده دركه انك اسلامنده شهادتده نسانك شهادتی مقبوله اولور كفر اوزرینه مصر اولسه انده شهادت قتله مؤدی اولمز نهایتی مسلمه اولنه دك حبس اولنور مسلمك ردتیده حكما وعلة وتقییدا رجل كافرك اسلامی كبیدر الا معلقده شاهدلرك بعضیسی نسا اولورسه یمینی واقع اولور نهایتی حد اجرا اولنمز صورت مسئله بركسه شرب خمر ایدرسم عبدم حر اولسون دیوب بعده بررجل ایله ایكی عورت شرب خمر ایتدی دیو شهادت ایتسه لر عبد عتق اولور حد اولنمز ﴿ (وللولادة و استهلال الصبی للصلاة علیه) وللارث عندهما والشافعی واحمد وهوا رجح فتح (والبكارة وعیوب النساء فیما لا یطلع علیه الرجال امرأة) حرة مسلمة والثنتان احوط والاصح قبول رجل واحد خلاصة ﴾ ثبوت نسب حقنده و رائت ایچون اولمیه رق ولادت ایچون واوزرینه نماز ایچون وامامین وشافعی واحمد قتنده ارث ایچون استهلال صبی ایچون وجاریه مبیعهده رتق وقرن امثالی رجالك مطلع اولمیه جغی عیوب نسا وبكارت حقنده نصاب شهادت حره ومسلمه اولان برعورتدر احوط اولان عورت ایكی اولوب واصح اولان بر رجلك ولادت حقنده شهادتنك قبولیدر امدی امامین قتنده میراث ایچون ابه قرینك صبینك صوتینه شهادتی مقبوله اولور و عورتك عنت دعوا سنده برسنه تأجیلدنصكره بر عورتك بكارتیله شهادتیده مقبوله اولور بر رجلك ولادت حقنده خیانة لا عن قصد كوردم دیو شهادتی مقبوله اولور اما قصدی كوردم دیرسه اولمز (فرع) بر رجله بر قاج عورت اشبو عورت فلان كسه نك عورتیدر دیو شهادت واخبار ایتسه لر اول رجله اول عورت حقنده شهادت مشروعه اولور ﴿ وفی البرجندی عن الملتقط ان المعلم اذا شهد منفردا فی حوادث الصبیان تقبل شهادته انتهی فلیحفظ ﴾ برجندیده ملتقطدن نقلا مرسومدركه تحقیقاً بر معلم صبیان انلرك حوادثنده یالكزجه شهادت ایتسه شهادتی مقبوله اولور حاوی القدسیده جماعده قتل

اولنان عورتك دینی خصوصنده یالکز عورتلرك شهادتلری مقبوله اولوردمی هدر اولمسون ایچون دیو مصرحدر ❊(و) نصابها (لغیرها من الحقوق سواء كان) الحق (مالا اوغیره كنكاح وطلاق ووكالة ووصیة واستهلال صبی) ولو (للارث رجلان) الافی حوادث صبیان المكتب فانه یقبل فیها شهادة المعلم منفرد اقهستانی عن التجنیس (اورجل وامرأتان) ❊ مال ویانكاح وطلاق ووكالت ووصیت وهرنقدر ارث ایچون اولورسه ده صبینك سسلنمسی امثالی مالك غیری حقوق دعوالرنده مواضع مشروحه نك ماعداسیچون شهادتك نصابی ایكی رجل ویابر رجل ایله ایكی عورتدر الله جلیلك {فان لم یكونا رجلین فرجل وامرأتان} قول شریفنه بناً الامكتب چوجقلرینك وقوعبولان حادثه لرنده فقط استادلرینك شهادتلری مقبوله اولور ایكی رجل ایجاب ایتمز ❊ ولایفرق بینهما لقوله تعالی فتذكر احدیهما الاخری ولاتقبل شهادت اربع بلارجل لئلا یكثر خروجهن ❊ ایكی عورت بر رجل ایله شهادت ایدرلرسه عورتلرك مابینلری تفریق اولنماز یعنی شهادتده ایكیسی بردن حضور قاضیده بولنورلر حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك {فتذكر احدیهما الاخری} نظم معجز بیانلرینه بناً ایمدی احدیهما اخرایی تذكیر ایچون ایكیسنك مجلس واحدده اجتماعلریله اولور رجلسز دردك شهادتی مقبوله اولمز خروجلری كثرت بولمیوب وشرع شریفده ورودی اولمامغین ❊ وخصهن الائمة الثلثة بالاموال وتوابعها ❊ وائمه ثلثه اشبوعورتلرك شهادتلرینك قبولنی امواله واجل وخیار امثالی توابعنه متعلق دعاوی یه تخصیص بیوردیلر ❊ (ولزم فی الكل) من المراتب الاربع (لفظ اشهد) بلفظ المضارع بالاجماع ❊ مواضع اربعه نك هر برنده فعل مضارع صیغه سیله اجماعا اشهد دیمك لازمدر ❊ وكل مالایشترط فیه هذا اللفظ كطهارة ماء ورؤیة هلال فهو اخبار لاشهادة ❊ هر بر محلكه كندوده طهارة ماوهلال رمضانك رؤیتی كبی اشهد لفظی شرط اولمدی اول اخبار درشهادت دكلدر ❊ (لقبولها والعدالة لوجوبه) ❊ اشهد لفظنك لزومی شهادتك قبولی وعدالت قبولك وجوبی ایچوندر ❊ فی الینابیع العدل من لم یطعن علیه فی بطن ولافرج ومنه الكذب لخروجه من البطن ❊ ینابیع نام كتابده مرسومدركه عادل شول بركسه دركه كندونك بطنی وفرجی حقنده اصلا طعن اولنمیوب خلاف شرع شریف كندودن برشی واقع اولمیه كذبده بطندن خروج ایدن شیدن اولمغله كندی ایله طعن اولنور مقوله دندر امام ابی یوسفدن مرویدر كه عادل كبائردن مجتنب وصغائره مصر اولمیوب صلاح وصوابی فساد وخطاسندن اكثر صدق ودیانت ومروتله موصوف ذات محاسن اشتمالدر دیو مبیندر ❊ (لاالصحته) خلافا

(للشافعی)

للشافعی رضی الله تعالی عنه (فلو قضی بشهادة فاسق نفذ) واثم فتح (الاان یمنع منه) ای من القضاء بشهادة الفاسق (الامام فلا) ینفذ لمامر انه یتأقت ویتقید بزمان ومكان وحادثة وقول معتمد حتی لاینفذ قضاؤه باقوال ضعیفة ❊ شاهدك عدالتی شهادتنك قبولنك صحتنه شرط دكلدر امام شافعی ایچون اختلاف واردر ایمدی بر قاضی فاسقك شهادتیله قضا وحكم ایلسه حكمی نافذ وكندوسی آثم اولور الا فاسقك شهادتیله قضادن پادشاه انی منع ایتمش اولورسه حكمی نافذ اولمز زیرا اما سبقده مرور ایتدیكه قضا زمانله ومكانله وحادثه ایله وقول معتمد ایله تقیید وتوقیت اولنور حتی اقوال ضعیفه ایله قضاسی نافذ اولمز ❊ ومافی القنیة والمجتبی من قبول ذی المروئة الصادقة فقول الثانی بحر وضعفه الكمال بانه تعلیل فی مقابلة النص فلا یقبل واقره المصنف ❊ مروئة همزه ایله وبلاهمزة واوك تشدیدیله ایكیسیده لغتدر معناسی صاحبنی محاسن اخلاقه وعادات جمیله یه حمل ایدر آداب نفسانیه در وقنیه ده ومجتباده ذكر اولنان مروئت صادقه اربابی بعض كربجی وصوباشی امثالی فسقه نك شهادتنك قبولی قولی امام ابی یوسفك قولیدر كمال اشبو قولی تضعیف ایتدیكه بو نصكه {واشهدوا ذوی عدل منكم} دخی {ممن ترضون من الشهداء} آیت كریمه لری مقابله سنده تعلیلدر ❊ (وهی) ان (علی حاضر یحتاج) الشاهد (الی الاشارة الی) ثلاثة مواضع اعنی (الخصمین والمشهود به لوعینا) لادینا ❊ اگر شهادت حاضر محسوس بالبصر اولور شی اوزره اولورسه شاهد اوچ شیئه كه ایكی خصم ومشهود به دین اولمیوب عین اولورسه اكا اشارته وغائب اولورسه كندونك وباباسنك ودده سنك اسمنی ذكره محتاج اولور مواضع محلنه اشیاء دینسه اولی اولور ایدی ❊ (وان علی غائب) كما فی نقل الشهادة (اومیت فلابد) لقبولها (من نسبته الی جده فلا یكفی ذكراسمه واسم ابیه وصناعته الا اذا كان یعرف بها) ای بالصناعة (لامحالة) بان لایشاركه فی المصر غیره ❊ نقل شهادتده اولدیغی كبی اگر شهادت غائب ویامیت اوزرینه اولورسه ایمدی انك قبولنده غائبك ویامیتك جدینه نسبتدن لازمدر مجرد كندونك وباباسنك اسمنی وصنعتنی ذكر كفایت ایتمز الا اول صنعتله پك شهرتی اولوب اولدیغی شهرده انده كندویه برغیر مشارك بولنمزسه صنعتنی ذكر كفایت ایدر ❊ (فلوقضی بلا ذكر الجد نفذ) فالمعتبر التعریف لاتكثیر الحروف حتی لوعرف باسمه فقط اوبلقبه وحده كفی جامع الفصولین وملتقط ❊ ایمدی جدینی ذكر ایتمكسزین قاضی حكم ایتسه حكمی نافذ اولور اصل اعتبار تعریفه اولوب تكثیر حروفه اولمامغین حتی فقط كندونك اسمیله ویالقبیله بیلنوب التباس دفع اولنسه كفایت ایدر

﴿ تزكية شاهد ﴾

﴾(ولايسأل عن شاهد بلاطعن من الخصم الافى حد وقود وعندهما يسأل فى الكل)
ان جهل بحالهم بحر (سرا وعلنا به يفتى) ﴾ مادام خصم طعن ايتمدكجه
قاضى شاهددن سؤال ايتمز الا حد ايله قودده سؤال ايدر امامين قتنده شاهدلرك
حالى قاضينك معلومى اولمزسه هر برخصوصده قاضى سرا وعلنا كندولردن
سؤال ايدر انجق بو قول ايله فتوى ويريلور بلكه سؤال واجبدر تزكيه
قاضى آثم اولور سرا سؤال قاضينك بر كاغده شاهدك اسمنى ونسبنى ومسجدنى
يازوب تزكيه ايده جكى كمسه يه ارسال ايدوب اول دخى بيلورسه عادل شهادتى
مقبوله اولور ذواتدندر ديو تحرير ايتمسيله اولور واكر واقف اولمزسه مستور
الحالدر ديو كتب ايدر واكر فسقى معلومى اولورسه انى تصريح ايتمز هتك عرض
اولمسون ايچون نهايتى الله تعالى اعلم به دير غيرى كمسه نك تعديليله حكم اولنه جغنى
فهم ايدرسه فسقيله تصريح ايدر مزكى سرا جرح ايدرسه قاضى مدعى يه بشقه
برشاهد كتور دير مجروحدر ديمز حرمة مسلمى هتكدن ومزكينك حالنى
صيانت ايچون جرحله تعديل تعارض ايدرسه جرح اولىدر ﴾ وهو اختلاف
زمان لانهما كانا فى القرن الرابع ﴾ امامين هما مينك اشبو اختلافلرى زمانك
اختلافنه مبنيدر كندولرى قرن رابعده بولندقلرينه بناءً آنده احوال ناس متغيره
اولوب كذب وخيانت ظاهر اولدى امام اعظم رحمه الله تعالى قرن ثالثده
بولنديكه انلر حقنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم خير وصلاحله
شهادت بيوروب ﴿ خير القرون قرنى الذى انافيه ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم
ثم يفشو الكذب حتى يحلف الرجل قبل ان يستحلف ويشهد قبل ان يستشهد ﴾
بيورمشلردر بو قرنك اللى سنه اولد يغنه نظراً درلكن تحديدنده اقاويل
چوقدر اوندن يوز يكرمى يه دك قائل واردر ﴾ ولو اكتفى بالسر جاز مجمع وبه يفتى
سراجية ﴾ فى زماننا تزكيه ده سرايله اكتفا اولنسه جائزدر مزكى يه
عداوت وخصومته مؤدى اولمغين ﴾(وكفى فى التزكية) قول المزكى (هو عدل
فى الاصح) لثبوت الحرية بالدار درر يعنى الاصل فيمن كان فى دار
الاسلام الحرية فهو بعبارته جواب عن النقض بالعبد وبدلالته عن النقض
بالمحدود ابن كمال ﴾ قول اصحده تزكيه ده مزكينك هو عدل قولى كفايت ايدر دار
اسلامده بولنان كمسه ده اصل اولان حريت اولمغله حريتى دار ايله ثابتدر
امدى عدل لفظى عبارتيله كه منطوقيله عبد ايله نقضدن جوابدر دلالتيله كه

منطوقه مساوى حكمله محدود فى القذفله وارد اولان نقضدن جواب اولور
﴾(والتعديل من الخصم الذى لم يرجع اليه فى التعديل لم يصح) فلو كان ممن يرجع اليه
فى التعديل صح بزازية ﴾ تعديلده كندويه رجوع اولنميوب وكندودن سؤال اولنميان
خصمكه مدعى عليهدن تعديل وتزكيه صحيح اولمز امدى كندويه رجوع اولنورسه
تعديلى صحيح اولور امامدعينك تعديلنك صحيح اولماديغى بالطريق الاولى ثابتدر
شاهدك كندى نفسنى تعديلى مشروع اولمديغى مثلو ﴾ والمراد بتعديله تزكيته بقوله
هم عدول زادلكنهم اخطأوا اونسوا اولم يزد ﴾ مدعى عليهك تعديلندن مراد انلر
عادللردر قوليله انلرى تزكيه سيدر لكن انلر خطا ويانسيان ايتديلر قولنى زياده
ايتسون ويا ايتمسون قول مشروحى زياده ايتسه ده باطل اولوب تعديلى صحيح اولور
﴾(و) اما (قوله صدقوا اوهم عدول صدقة) فانه (اعتراف بالحق) فيقضى
باقراره لابالبينة عند الجحود اختيار ﴾ امامدعى عليهك شاهدلر صادقلردر ويا انلر
عادللر صادقلر قولى كندودن حق اقرار واعترافدر امدى انكارى صورتنده
اقراريله حكم اولنور بينه ايله حكم اولنمز ﴾ وفى البحر عن التهذيب يحلف الشهود
فى زماننا لتعذر التزكية اذ المجهول لايعرف المجهول واقره المصنف ثم نقل عن الصيرفية
تفويضه للقاضى ﴾ وبحرده تهذيبدن نقلا مرسومدركه فى زماننا شاهدلره يمين
ويريلور فسقك غلبه سنه مبنى تزكيه متعذره اولمغين مجهول الحال اولان كمسه مجهولى
تعريف وبيان ايده مز ومصنف مرحوم مضمون مشروحى اقرار ايتدكدنصكره
تحليفى قاضينك رأينه تفويضى صيرفيه دن نقل وحكايه ايلدى ﴾ قلت ولاتنس
مامر عن الاشباه ﴾ شارح رحمه الله تعالى ديركه اشباهدن نقلا ما سبقده تحكيمدن
مقدمجه مرور ايدن پادشاه عالمپناه حضرتلرى قضاته شاهدلره تحليفله امر ايدرسه
وقتنك علماسنه كندويه نصح ايدوب قضاته برشيله امر ايتمكه آنى ايشلمزلرسه سزك
سخط وغضبكزى موجب اولور ايشلرلرسه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك سخطنى
مستلزم اولور ديمك واجب اولور مضمونى نسيان ايتمه زيرا اشبو تهذيبك كلامى
خلاصه وبزازيه كبى كتب معتمده ده ذكر اولنان شاهده يمين اولمز مضمونته مخالفدر
﴾(و) الشاهد (له ان يشهد بما سمع اورأى فى مثل البيع) ولو بالتعاطى فيكون من المرئى
(والاقرار) ولو بالكتابة فيكون مرئيا (وحكم الحاكم والغصب والقتل وان لم يشهد
عليه) ولو مختفيا يرى وجه المقر ويفهمه ﴾ شاهد ايچون بيع واقرار وقاضينك حكمى
وغصب وقتل امثالى ايشيدوب وكوردبكى مواددده شهادت ايتمك واردر
هرنقدر كندوبى اول خصوصه اشهاد ايتمزلرايسه ده مادام مقرك
يوزينى كوروب وكلامنى فهم ايتدكدنصكره اختفا ايتمش اولسه دخى اولور بيع ايجاب
وقبول ايله منعقد اولورسه مسموعات قبيلندن اولور واكر تعاطى ايله اولورسه مرئيات

نوعندن اولور اقرار ذاتنده لساناله اولدیغندن هرنقدر مسموعات قسمندن ایسه ده
کتابتله مرئی قبیلندن اولور حاکمك حکمی قول ایله مسموعات فعل ایله مرئیاتدن اولور
غصب و قتل مرئیات نوعندندرلر لکن اقرارینی مجرد شاهدلر حضورنده
کتب ایدوب لسانیله برشی تکلم ایتمزسه اقرار ایتمش اولمز اقراریله شهادتده
جائز اولمز ❊(ولا یشهد علی محجب بسماعه منه الااذ اتبین القائل) بان لم یکن
فی البیت غیره لکن لوفسر لاتقبل درر ❊ حجابلی اولان کسهنك و رای حجابدن
کلامنی ایشتمکله شاهد شهادت ایدهمز الا خانهده کندودن غیری برکسه بولنمامغین
قائل کندوسی اولدیغی تبین ایدرسه شهادت ایدر لکن سماعی تفسیر وتصریح
ایدرسه شهادتی مقبوله اولمز ❊(اویری شخصها) ای القائلة (مع شهادة
اثنین بانها فلانة بنت فلان ابن فلان) و یکفی هذا للشهادة علی الاسم والنسب وعلیه
الفتوی جامع الفصولین ❊ ویاخود حقنده شهادت اولنهجق نقابلی عورتی
ایکی کسهنك بو فلان اوغلو فلانك قزی فلانهدر دیو شهادتلریله برابر کوررسه
بنه شهادت ایدر اسم و نسب اوزرینه شهادته مضمون مشروح کفایت ایدر
وفتواده بونك اوزرینه در وجهنی کورمك لازم دکلدر کندویه شهادتك
صحتنده شخصنی رؤیت کفایت ایدر ❊فرع فی الجواهر عن محمد لاینبغی للفقهاء
کتب الشهادة لان عند الاداء یبغضهم المدعی علیه فیضره ❊ جواهر الفتاواده
امام محمد رحمه الله تعالی دن روایت اولنهرق مسطور درکه برخصوصده
علمایی شاهد یازمق لایق وسزاوار دکلدر زیرا اداایتدکاری وقتده مدعی علیه
اولان یاد کارلر بغیرحق کندولرینه بغض وعداوت ایتمریله کندولرینه ضرر اولمغین
❊(وان کان بین الخطین) بان اخرج المدعی خط اقرار المدعی علیه فانکر کونه خطه
فاستکتب فکتب و بین الخطین (مشابهة ظاهرة)علی انهما خط واحد (لایحکم
علیه بالمال)هوالصحیح خانیة ❊ ایکی خط بیننده ایکیسی برخط اولدیغنه دلالت ایدر
مشابهت ظاهره اولسه مال ایله مدعی علیهك اوزرینه حکم اولنمز انجق صحیح
اولان قول بودر مثلا مدعی مدعی علیهك خطیله اقرارینی مشتمل برقطعه تمسك ابراز
ایتدکده کندونك خطی اولدیغنی انکار ایتمکله مدعی علیه استکتاب اولنوب کتابت
ایتدکده خطین بیننده مشابهت ظاهره اولدیغی کبی زیرا بونك نهایتی اشبو
خط بندرون تحریر ایتدم لکن بومال بنده دکلدر دیمك اولور بونکلهده برشی
لازم اولمز ❊وان افتی قاری الهدایة بخلافه فلا یعول علیه وانما یعول
علی هذا التصحیح لان قاضی خان من اجل من یعتمد علی تصحیحاته کذا ذکره
المصنف هنا وفی کتاب الاقرار واعتمده فی الاشباه ❊ مضمون مشروحك
خلافنه هرنقدر قاری الهدایه افتا ایدرسهده اکا اعتماد اولنمز انجق

اعتماد تصحیح مذکورك اوزرینهدر زیرا قاضیخان تصحیحاتنه اعتماد اولنور ذواتك
اجلندندر بومقامده وکتاب الاقرارده مصنف مرحوم برمنوال مشروح ذکر ایلدی
وصاحب اشباه دخی بوکا اعتماد ایلدی ❊ لکن فی شرح الوهبانیة لو قال
هذا خطی لکن لیس علی هذا المال ان کان الخط علی وجه الرسالة مصدرا معنونا
لایصدق و یلزم بالمال ونحوه فی الملتقط وفتاوای قاری الهدایة فراجع ذلك ❊ لکن
وهبانیه شرحنده مذکوردرکه برکسه اشبو خط بنم خطمدر لکن بومال بنم اوزرمده
دکلدر دیسه امدی خط مشروح علی وجه الرسالة مثلا امابعد ذلك فلك علی کذا
عنوانیله رسم وتصدیر اولنمش اولورسه قولنده تصدیق اولنمازمال اوزرینه
لازم اولور ملتقط وفتاوای قاری الهدایهده بونك امثالی مسطوردر لکن
عامهٔ فقهای ذیشان بونك خلافی اوزرهلردر کتابت بعضا تجربه ایچون اولمق ایله
❊(ولایشهد علی شهادة غیره مالم یشهد علیه)وقیده فی النهایة بما اذاسمعه
فی غیر مجلس القاضی فلو فیه جاز وان لم یشهده شرنبلالیة عن الجوهرة ❊
برکسه غیری کسهنك شاهد اولدیغی مادهیه مجرد اندن سماعیله شهادت
ایدهمز مادام کندویه شهادتنی تحمیل ایدوب کندوبی اول خصوصه اشهاد
ایتمدکجه ونهایهده مضمون مشروحی مجلس قاضینك غیرنده استماعیله قید لدی
بس قاضی حضورندهکی شهادتنه شهادت ایتسه اولور هرنقدر کندوبی اشهاد
ایتمز ایسهده ❊ویخالفه تصویر صدرالشریعة وغیره وقولهم لابد من التحمیل وقبول
التحمیل وعدم النهی بعد التحمیل علی الاظهر ❊ صدرالشریعهنك وغیریسنك
مسئلهٔ مشروحهیی تصویریکه برزجل قاضینك حضورنده بر رجلك شهادتنی
اداسنی ایشتسه کندویه انك شهادتیله شهادت مشروعه اولمز بلکه اظهر اولان
شاهد اصلك کندویه شهادتنی تحمیلندن وتحمیلی قبولندن وبعدالتحمیل
عدم نهیندن لازمدر قوللری مارالذکر نهایهنك تقییدینه مخالف اولور امدی
شاهد اصل فرعی کندی شهادتنه اشهاد ایتدکده قبول ایتمزسه
فرع شاهد اولمش اولمازحتی صکره شهادت ایدهجك اولسه مقبوله اولماز
❊ نعم الشهادة بقضاء القاضی صحیحة وان لم یشهدهما القاضی علیه وقیده
ابو یوسف بمجلس القضاء وهوالاحوط ذکره فی الخلاصة ❊ بلی قاضینك
قضاسنه شهادتی صحیحهدر قاضی هرنقدر شاهدلری قضاسنه اشهاد
ایتمزسهده امام ابییوسف مجلس قضا ایله تقیید ایلدی احوط اولانده بودر
لکن قاضی انجق مجلس قضاده حکم ایدر امدی بوخلاف قاضینك قضاسنه
اشهاد ایدر ایکن استماع ایدن شاهدلر حقندهاولسه یك ظاهر اولور ایدی
❊(کفی) عدل (واحد)فی اثنی عشر مسألة علی ما فی الاشباه منها اخبار

القاضی بافلاس المحبوس بعد المدة و (للتزكية) ای تزكیة السر واما تزكیة العلانیة فشهادة اجماعا ﴿ اون ایکی مسأله ده اشباهده بیان اولندیغی وجه اوزره برعادل ذات بی معادلك اخباری کفایت ایدر ایکی دخی اولورسه ده مستورك خبری مقبول اولمز دیا نادن اولان مثلا بر صویك طهارتی و نجاستی و بر طعامك حل و حرمتی کبی شیلرده ینه بویله‌در اما وكیلك عزلنده ومأذونك حجرنده و باکره ولینك انکاحنی اخبارده وشفیعه بیعی اخبارده برعادلك ویا ایکی مستور الحالك خبرلری مقبول اولور مواضع مشروحه دندر قاضینك مدیون معسری برمدت حبسندنصکره کندویه انك افلاسیله اجماعا شهادتدر انده شرط اولان بونده دخی شرطدر الا شهادة لفظی دکلدر (تنبیه) تزکیه‌ده قاضی‌یه لایق ومناسب اولان عادل وناسك احوالنه خبیر واختلاطی کثیر وجرح اولوب اولمیان شیلره عارف و پرهیز کار متعفف ذواتی اختیار ایتمکدر بس قومشولرنده وچارشوسی خلقنده معتمد تزکیه ایده جك برکسه بولنمزسه خبر متواتری اعتبار ایدر ﴿ (وترجمة الشاهد) والخصم (والرسالة) من القاضی الی المزکی والاثنان احوط ﴾ وشاهدك وخصمکه کرك مدعی وکرك مدعی علیهك لسانتی قاضی بیلمزسه ترجمه‌سنی و قاضیدن مزکی‌یه ومزکیدن قاضی‌یه رسالتده برعادلك خبری کفایت ایدر ایکی احوطدر ترجمان تانك فتحی وجیمك ضمیله برلغتی دیکر لغتله بیان وایضاح ایدیجی معناسنه‌در ﴿ وجاز تزکیة عبد وصبی ووالد ﴾ عبدك مولاسنی وصبینك ووالدك ولدینی وولدك و الدنی واحد زوجینك آخرینی تزکیه‌سی جائزه اولور ﴿ وقد نظم ابن وهبان منها احد عشر فقال ﴾ مواضع مشروحه‌دن اون بری ابن وهبان نظمله بیان ایدوب بیوردی ﴿ ویقبل عدل واحد فی تقوم ٭ وجرح وتعدیل وارش یقدر ﴾ صیدك ویاخود تلف اولان شیئك تقویمنده وشاهدك جرح وتعدیلنده وبر شیئك دیتنك تقدیرنده برعادل شخصك قولی مقبول اولور ﴿ وترجمة والسلم هل هو جید ٭ وافلاسه الارسال والعیب یظهر ﴾ دخی ترجمانده ومسلم فیهده جیدمی ویاغیر جیدمی اختلاف اولندقده وبرمحبوسك افلاسیله اخبار اولنمغله ارسالنده وبرمعیبده که عیبده بایعله مشتری اختلاف ایتدکده عیبنی اثباتده عادل واحدك اخبار وبیانی مقبول اولور ﴿ وصوم علی ما مر او عند علة ٭ وموت اذا للشاهدین یخبر ﴾ وصومده ماسبقده مرور ایتدیکی اوزره امام حسن رضی الله عنهك روایتنده بلا علة ویاخود بلود وغبار امثالی علت موجوده ایکن وبرکسه موتیله ایکی شاهده واحد عادلك اخبارنده قولی مقبول اولور که شاهدلر ایچون انك موتیله شهادت

مشروعه اولور ﴿ (والتزكية للذمی) تکون (بالامانة فی دینه ولسانه ویده وانه صاحب یقظة) فان لم یعرفه المسلمون سألوا عنه عدول المشرکین اختیار ﴾ ذمینك تزکیه‌سی دیننده که ظاهرا شریعت اعتقاد ایتدیکی شیئه محافظه ولساننده کذبدن ویدنده که معاملاتنده ویا سرقتدن امین اولوب وصاحب یقظه که غافل ولاابالی ومعتوه اولمقدر واکر مسلمون احوالنه عارف اولمزلرسه قاضی عدول مشرکیندن کندولرك احواللرندن سؤال ایدوب تزکیه ایدر ﴿ وفی الملتقط عدل نصرانی ثم اسلم قبلت شهادته ولو سکر الذمی لا تقبل ﴾ وملتقطده مذکوردر که برنصرانی تعدیل وتزکیه اولنوب بعده شرف اسلامله مشرف اولسه شهادتی مقبوله اولور وبرذمی شرب خمردن سکران اولسه شهادتی مقبوله اولمز ﴿ (ولا یشهد من رأی خطه ولم یذکرها) ای الحادثة (کذا القاضی والراوی) لمشابهة الخط للخط ﴾ امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده برکسه کندی خطنی کوروب مضمونی اولان حادثه وواقعه‌یی تذکر ایدوب درخاطر ایده‌مسه اول خصوصه شهادت ایده‌مز قاضی وراوی ده ینه بویله‌در خط خطه مشابه اولغین حتی امام مشار الیه بوبابده بونلرك کلیسنده پك تضییق بیوردیلر کندولرینك بیك ایکیوز قدر مشایخدن حدیث شریف استماعی وار ایکن روایتلری پك قلیلدر که محمد ثیندن عن ابی حنیفة دیه‌رك کتب احادیثده کندودن اصلا برحدیث شریف روایت اولنمیور زیرا کندولرینك نزدنده وقت سماعدن وقت روایته‌دك حدیث شریف روایتنده حفظ شرطدر ایمدی کندونك عندنده شاهد ایچونده حادثه‌یی وتاریخنی ومالك مقدارینی وصفتنی تذکر ایدن لازمدر حتی انلردن برینی بیلیوب مجرد خطله خاتمنی تیقن ایتمکله شهادت لایق دکلدر واکر ایده جك اولسه شاهد زور اولور شهادت مجلسنی فقط تذکر کفایت ایتمز ﴿ وجوزاه لوفی حوزه وبه نأخذ بحر عن المبتغی ﴾ امامین خطیله شهادتی تجویز ایتدیلر اکر خط شاهدك عندنده تحریف وتغییردن محفوظ اوله‌رق بولنوب وقاضی کندودن ماده معلومك اولادیغنی شهادت ایدیورسك یوقسه خطکه اعتمادمی دیو سؤال ایتدکده شهادتم عن علمدر دیرسه امور عباد تعطیل اولنمسون دیو امامین قولنی اخذ ایده‌رز

﴿ فی بیان مواضع الشهادة بالتسامع ﴾

﴿ (ولا) یشهد احد (بما لم یعاینه) بالاجماع (الا فی) عشرة علی ما فی شرح الوهبانیة منها العتق والولاء عند الثانی والمهر علی الاصح بزازیة ﴾

برکسه معاینه ایده میوب کالشمس فی وسط النهار معلومی اولمیان شیئه اجماعا شهادت
ایده‌من الا وهبانیه شرحنده ذکر و بیان اولندیغی وجه اوزره اون محلده سماعله
شهادت اولور عتق وامام ثانی عندنده ولاء وقول اصح اوزره مهر مواضع
مشروحه‌دندر امام اعظم رحمه الله تعالی عتق زوال ملکه مبتنی اولمغله بلامعاینه
کندوده شهادت مشروعه اولمز بیوردیلر عتق اوزره ترتب ایدن ولاده بویله‌در
❊ و (النسب والموت والنکاح والدخول بزوجته وولایة القاضی واصل الوقف)
قیل وشرائطه علی المختار کامر فی بابه ❊ دخی بلا معاینة نسب خصوصنده
شهادت جائزه اولور فراشدن هر نقدر ولادتی معاینه ایتمزسه‌ده همان ایکی
عادل کسه‌دن سماعله اشبو کسه فلانک اوغلو فلاندر دیو شهادت ایدر وبر
کسه‌نک وفاتی بعض ناسدن سماعله انک موتیله شهادت ایدر هر نقدر عیانا
کورمزسه‌ده وانک زوجه‌سیچون سماعله عمل ایدوب اخرکسه‌یه تزویج اولنمق
مشروع اولور اگر خبرویرن کسه عادل اولورلرسه و بررجلک نکاحنی وزوجه‌سنه
دخولنی بعض کسه‌لردن ایشتمکله شهادت مشروعه‌در اوزرینه مهر وعدت ونسب
امثالی حکملرده ترتب ایدر وولایة قاضیده که برناحیه‌یه برکسه‌نک قاضی
اولمسنی استماع ایدن کسه‌یه شهادت مشروعه اولور هر نقدر معاینه‌سی اولمزسه‌ده
واصل وقفده که مثلا اشبو دکان فلان مسجدک ویا فلان جامعنک وقفیدر
دیو سماعله شهادت ایتمکده اولور عند البعض سماعله شهادت قول مختار اوزره
وقفک شرطلرنده ده اولور تتکم باب الوقفده مرور ایلدی ❊ (و) اصله
(هو کل ماتعلق به صحته وتوقف علیه) والا فی شرائطه ❊ اصل وقف
دیدیکی شول برشیدر که وقفک منجزا متولی‌یه تسلیم اولنوب واخری منقطع
اولمیان برجهته قلنمق کبی هر بر وقفک صحتی کندویه تعلق وتوقف
ایدن شیدر وقفک صحتی کندویه توقف ایتمزسه امامت وتأذین امثالی جهتلرینی
ذکر ویا تأبید کبی شیلر شرائط وقفدندر که بونلره صحت وقف توقف ایتمز
❊ (فله الشهادة بذلک اذا اخبره بها) بهذه الاشیاء (من یثق) الشاهد (به) من
خبر جماعة لا یتصور تواطئهم علی الکذب بلا شرط عدالة اوشهادة عدلین
الا فی الموت فیکفی العدل ولوانثی وهو المختار ملتقی وفتح ❊ امدی برکسه‌یه
مار الذکر اون محلده بلا معاینة شهادت مشروعه اولور اگر کندویه انلری
بلا شرط العدالة کذب اوزرینه تواطئلرینی عقلک جائز کورمدیکی ذواتک خبرینی
برکندویه اعتماد اولنور ثقه‌دن کسه خبر ویروب ویاخود ایکی عادل ذات
شهادت ایدرلرسه الا موتده هر نقدر عورت دخی اولورسه برعادلک اخباری کفایت
ایدر وفتاوای صغرا ده مسطوردر که شهرت وتواتر عقلک کذب اوزرینه تواطئلرینی

تجویز ایتمدیکی کسه‌لرک اخباریله اولورسه حقیقتده در ایکی رجل عادلک
ویا بررجل ایله ایکی عورتک اخبار وشهادتلریله اولورسه حکمیدر لکن اوچ
اولکیکه نسب ونکاح وقضاده شهرت انجق کذب اوزرینه تواطئلری تصور
اولنمیان جماعتک اخباری ویا شهادت لفظیله ایکی عادلک خبریله ثابت اولور
موتده برکسه‌نک خبریله اولور ❊ وقیده شارح الوهبانیة بان لایکون المخبر متهما
کوارث وموصی له ❊ موتده برکسه‌نک خبرینک کفایتنی وهبانیه شارحی عبدالبر
سیرکبیردن نقلا وارث ویا موصی له کبی مخبرک جر نفع تهمتیله متهم
اولمامسیله قیدلدی ❊ (ومن فی یده شیء سوی رقیق) علم رقه و (یعبر عن نفسه)
والا فهو کمتاع (فلک ان تشهد) به (انه له ان وقع فی قلبک ذلک) ای انه ملکه
(والا لا) ❊ رقنی بیلوب کندی نفسندن تعبیره قادر عبد وجاریه‌نک ماعداسی
نقد ویا عروض ویا عقار یدنده بولنان کسه ایچون اول شی کندونکدر دیو سکا
کوره شهادت ایتمک جائزه ومشروعه‌در اگر انک ملکی اولدیغی قلبنه واقع
اولوب سکا یقین حاصل اولورسه یوقسه اولمز واگر رقیق کندی نفسندن
تعبیره قادر اولمزسه سائر متاع کبیدر امدی برکسه سوپرندی سپورز فقرا
مقوله‌سندن برکسه‌نک یدنده برذی قیمت عظیم اینجو دانه‌سی ویا آباء واجدادنده
ارباب کتاب علمادن کسه بولنمیان جاهلک یدنده ذی قیمت برکتاب کورسه
کندویه انلر اول ذی الیدکدر دیو شهادت مشروعه اولمز مجرد ید شهادته
کافی اولمیوب قلبنده شهادت وظن غالبندن لازم اولمغین ❊ ولو عاین القاضی
ذلک جازله القضاء به بزازیة ای اذا ادعاه المالک والا لا ❊ مضمون مشروحی
برقاضی معاینه ایدوب یعنی برکسه‌نک برشیئه تصرف ملاکجه تصرفنه مطلع
اولوب وقلبنه اول شی انک ملکیدر دیو واقع اولوب مالکده اول شی بندر دیو
ادعا ایدرسه قاضی ایچون انکله حکم جائز اولور واگر ذی الید ملکیت دعواسنی
ایتمزسه کندی ایچون حکم جائز اولمز امدی قاضینک کندی علمیله حکمی متقدمین
مذهبی اولمش اولور عدم حکمی متأخرین مذهبی اولمغله مسئله مختلف فیها اولور
❊ (وان فسر) الشاهد (للقاضی ان شهادته بالتسامع او بمعاینة الید
ردت علی الصحیح الا فی الوقف والموت اذا) فسرا (وقالا اخبرنا به من نثق
به تقبل علی الاصح) خلاصة ❊ شاهد شهادتنک تسامعله ویا معاینة یدایله
اولدیغنی قاضی‌یه تفسیر ایدوب مثلا بنم بو خصوصه شهادتم ایشتمکله دردیرسه
قول صحیح اوزره شهادتی رد اولنور بلکه بلا بیان بروجه اطلاق همان
بویلجه شهادت ایده‌رم دیر سماعی ذکر ایتمز الا وقفله موتده شاهدلر

شهادتلرینی تفسیر و بیان ایدوب بو خصوصی بزه اعتماد ایتدیکمز ثقاتدن
ذاتلر خبرویردیلر دیرلرسه قول اصح اوزره شهادتلری مقبوله اولور زیرا بعضا
اولورکه یوزسنه لك وقفه یکرمی یاشنده کسه شهادت ایدر ✻ بل فی العزمیة عن الخانیة
معنی التفسیر ان یقولا شهدنا لانا سمعنا من الناس اما اوقالا لم نعاین ذلك ولکنه اشتهر
عندنا جازت فی الکل وصححه شارح الوهبانیة وغیره انتهی والله تعالی اعلم ✻
بلکه درر اوزرینه عزمی زاده نك عزمیه نام حاشیه سنده خانیه دن نقلا شهادتك
کندی ایله رد اولندیغی تفسیرك معناسی شاهدلرك بزلرك بو خصوصه شهادتمز
ناسدن سماعمزه مبنیه در دیمه لریله در دیو مرسومدر اماشاهدلر بزلر اول خصوصی
معاینه ومشاهده ایتمدك لکن بزلرك عندمزده بو بابده مشتهر ومعروف اولدی
دیرلرسه هر بر مواد ده برمنوال محرر شهادت جائزه اولور قول مشروحی فقهادن
وهبانیه شارحی وسائرلری تصحیح ایلدی ✻ انتهی ✻ حقیقت حاله الله ذوالجلال
حضرتلری یك عالمدر والله الموفق واستغفر الله العظیم

✻(باب القبول وعدمه)✻

اشبو باب دقت نصاب شهادتك قبولیکه صدقه حملی وعدم قبولی بیاننده
اولیجی مبحث ومسائلدر ✻ ای من یجب علی القاضی قبول شهادته
ومن لایجب لا من یصح قبولها اولا یصح لصحة الفاسق مثلا کما حققه المصنف
تبعا لیعقوب باشا وغیره ✻ یعنی قاضینك اوزرینه شهادتی قبول واجب اولوب
ویا اولمیان ذواتك بیاننده کی بابدر یوقسه شهادتنك قبولك صحیح اولوب
ویا اولمیانی بیانی دکلدر مثلا فاسقك شهادتیله قضا صحیح اولوب قبولی واجب
اولمدیغنه بنا أنتکم مضمون مشروحی مؤلف کتاب یمن الله تعالی
کتابه یوم الحساب یعقوب پاشایه وسائرینه تبعیتله تحقیق وبیان ایتدیکه
هر بر شهادتکه ردینه سبب فسق اوله قاضی انی قبول ایدرسه صحیح اولور
مثلا مخنثك ونایحه نك ومغنی نك وقوش وطنبور لعبیله معروف اولان کسه لرك
شهادتلری کبی ✻(تقبل من اهل الاهواء) ای اصحاب بدع لاتکفر
کجبر وقدر ورفض وخروج وتشبیه وتعطیل ✻ اهواء هوی مصدرینك
جمعیدر برشیئه محبت واشتها ایتمك معناسنه در مداله هواء بین السماء والارض
مسخر اولان هوا وروزکاردر اهل اهواء اهل سنت وجماعت طریقت
مستحسنه لرندن اعراض واکا تأویل فاسد ایله مخالفت ایدن اهل قبله دن بعض
طائفهٔ زائغهٔ ضاله در که ارباب بدعتدن تکفیراولنمیان جبریه که عبدك قدرتنی

انکار ونفی ایدن وقدریه که قضا وقدرك قادر قیوم اولان حق سبحانه وتعالی دن
اولدیغنی نفی وانکار ایدوب قول کندی فعللرینك خالقی دین وروافضکه صهرین
مکرمین یعنی الحسن والحسین وبعض بونلر امثالی اخیاره لعن ایدن ملعونین
ومشارالیهما ختنین امجدینی وطلحه وزبیر ومعاویه رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین حضراتی معاذالله تعالی تکفیر ایدن خوارج ومشبهه که اعاذالله ذنبك
ضرری اولمز دینلر ومعطله که ذات جلیلك صفات ثبوتیه دن خلونه ذاهب
اولان شرذمهٔ غیرناجیه در اولی اولان کجبر عبارهسنده کافی حذف ایله والنهوی
الجبر دیوب مجرد هوایی بیان اولمق ایدی انلردن شهادتی مقبوله اولنه تعرضسزا
اعدی اهل اهوادن شهادت مقبوله اولور ✻ و کل منهم اثنتا عشرة فرقة
فصار وا اثنین وسبعین ✻ فرق مشروحه دن هر بری اون ایکی اولمغله
جمعا یتمش ایکی فرقه اولور کلیسی نارده در الا بونلردن ماعدا بر فرقه ناجیه درکه
اول رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك واصحاب کزینی رضوان الله تعالی
علیهم اجمعینك اولدقلری ملت قویمه وطریقت مستقیمه اوزره بولنان فرقه
توفیق قرین یدرنتکم حدیث شریفده { وستفترق امتی علی ثلاث وسبعین فرقة
کلها فی النار الا ماکان علی ماانا علیه واصحابی } بیورلمشدر ✻(الا الخطابیة)
صنف من الروافض یرون الشهادت لشیعتهم ولکل من حلف انه محق فردهم
لا لبدعتهم بل لتهمة الکذب ولم یبق لمذهبهم ذکر بحر ✻ الا خطابیه که
روافضدن کندی اتباع وانصارینه وکندوسی دعواسنده محق اولدیغنه یمین ایدن
هر بر کسه ایچون شهادتی اکندولرینه واجب اعتقاد ایدن طائفهٔ باطله نك
شهادتلری مقبوله اولمز مصنف رحمه الله تعالی جنابلرینك اشبو خطابیه
طائفه سنك شهادتلرینی ردی بدعتلرینه بنا دکلدر بلکه کذب تهمتنه مبنیدر
ومذهبلرینك فی الغندن حالا السنه ده ذکری دخی قالمدی ✻(و) من
(الذمی) ای عدلا فی دینهم جوهرة (علی مثله) الا فی خمس مسائل اعلی
ما فی الاشباه وتبطل باسلامه قبل القضاء وکذا بعده لو بعقوبة کقود بحر
(وان اختلفا ملة) کالیهود والنصاری ✻ ذمی هرنقدر ملة یهود ونصارا کبی
مختلف اولسه دخی کندی دیننده عادل اولورسه کندی مثللو ذمی اوزرینه
شهادتی مقبوله اولور الا اشباهده ذکر اولندیغی اوزره بش مسئله ده اولمز
اولا ایکی نصرانی برنصرانی اوزرینه اسلامه کلدی دیو شهادت ایدوب اول دخی
انکار ایدرسه شهادتلری جائزه اولمز ثانیا دیونی ترکه سندن ازید اولوب مسلمان
مدیونی اوله رق مرد وهلاك اولان نصرانی اوزرینه ایکی ذمی نك شهادتی
مسئله سیدر ثالثا بر نصرانی برشیئك برمسلمدن اشتراسنی ادعا ایدوب اول دخی

يعنى انكار ايدرايكن ايكى ذمى اول‌شى نصرانيكدر ديو شهادت ايتسه‌لرشهادتلرى
مقبوله اولمز رابعا درت كسه برنصرانى اوزرينه اشبو نصرانى برمسلمه عورتى
كرها‌رضاسى اولمقسزين زنا ايتدى ديوشهادت بونده‌ده يالكز رجله حد شرعى
اجرا اولنور خامسا برمسلم بر كافرك يدنده كى عبد بمدر ديو دعوى ايتدكده
ايكى كافر بوعبد بونكدر برمسلم فلان قاضى بونكله حكم ايتدى ديو شهادت
ايتسه‌لر اولمز قبل القضا مشهو د عليهك اسلاميله ذمينك ذمى اوزرينه
شهادتى باطله اولور بعدالقضاده باطله اولور شهادت قصاص ويا قطع يدمثللو
عقوبت قبيلندن اولان شيلرده اولورسه ❊(و) الذمى (على المستأمن لاعكسه)
ولامرتدعلى مثله فى الاصح ❊ دخى ذمينك مستأمن اوزرينه شهادتى مقبوله اولور
ذمى داراسلام اهاليسندن اولمغله حالى مستأمندن اعلى اولمغين حتى مسلم ذمى ايچون
قصاص اولنور امانله كلان كفره ايچون قصاص اولنمز مسئلهٔ مشروحه‌نك
عكسى اولمزكه مستأمنك ذمى حقنده وقول اصحده مرتدك كندى مثللو
مرتده شهادتلرى اولمز ❊(وتقبل منه على) مستأمن (مثله مع
اتحاد الدار) لان اختلاف داريهما يقطع الولاية كما يمنع التوارث ❊
مستأمنلرك ايكيسيده داراسلامده بولنملريله دارلريله متحد اولورسه احدهمانك
آخرى اوزرينه شهادتلرى مقبوله اولور دارلرينك اختلافى ولايتى قطع ايدوب
حتى توارثه‌ده مانع اولمغين ❊(و) تقبل (من عدو بسبب الدين) لانها من التدين
بخلاف الدنيوية فانه لايأمن من التقول عليه كما سيجئ ❊ عداوت دينيه سببيله
عدوكه بركسه‌نك فرحيله محزون حزنيله فرحناك اولان ذاتك شهادتى عدوسى
حقنده مقبوله اولور عداوت دينيه‌سى كندونك ديانت وعدالتنك كمالنه دلالت
وشهادت ايتمكين زيرا ناشرعى منكراتى مرتكب اولان كسانه معادات وبغض
فى الله واجبدر كورمزمسنكه مسلمك كافره عداوت دينيه‌سى موجوده
ومتحققه ايكن انك حقنده شهادتى مقبوله اولور امامقذوفك قاذفه وقطع
طريق ايدن كسه‌لره مقطوع عليهك ومقتولك وليسنك قاتله ومجروحك جارحه
وزوجه‌سنه زناقذف ايدن زوجك زوجه‌سنه زنا ايله شهادتى مثللو ميانلرنده
عداوت دنيويه تبين ايدن صورت مسئلهٔ مشروحه‌نك خلافنده دركه شهادتلرى
مقبوله اولمز بومقوله كسه‌لرك عدولرى حقنده خلاف واقع كلام سويلمه سندن
امين اولنمز تتكم بوكادائر بحث قريبا كلور رامدى بوندن ظاهر ونمايان اولديكه
عداوت بعض فقهدن بهره ياب اولميوب فقيهلك ادعا ايدن ذواتك توهم ايتدكلرى
كبى همان هر برشخصله برخصوصده مخاصمه ايدوب عداوت ادعا ايدن
كسه‌نك عداوتنه اطلاق اولنمز بلكه مار الذكر قطاع طريق وقذف وقتل

ماده‌لرى كبى اولمق لازمدر ❊(وما الصديق لصديقه فتقبل الا اذا كانت الصداقة
متناهية بحيث يتصرف كل فى مال الاخر فتاوى المصنف معزيا لمعين
الحكام ❊ اماصديقك صديقنه شهادتى مقبوله اولور الاصداقت ومحبتلرى
بردرجه‌ده اولسه كه هربرى ديكرينك مالنده تصرف ملاحظه سنه
متصرف اولور بوصورتده احدهمانك آخره شهادتى مقبوله اولمز ❊(و) من
(مرتكب صغيرة) بلااصرار (ان اجتنب الكبائر) كلها وغلب صوابه على صغائره
دررو غيرها قال وهومعنى العدالة ❊ دخى بلااصرار صغيره‌يى مرتكب اولان
كسه‌نك شهادتى مقبوله اولور اكر صغائرك كلبسندن اجتناب ايدوب
صوابى خطاسى اوزرينه غالب اولورسه صاحب درر عدالتك معناسى بودر ديدى
واكر صغائره اصرارى اولوب وانكله مسرور اولوب وانى استخفاف ايدوب
ويا انى ايشليان كندويه اقتدا واتباع اولنور عالم اولورسه ايمدى اول
صغائر كبيره عد اولنور ❊ وفى الخلاصة كل فعل يرفض المروئة والكرم
كبيرة واقره ابن الكمال قال ومتى ارتكب كبيرة سقطت عدالته ❊ وخلاصه‌ده
مذكور دركه هر برفعلكه مروت وكرمى تركه مؤدى اوله اول فعل كبيره دربونى
ابن كمالده اقرار ايدوب ديديكه چنانكه بركسه كبيره‌يى مرتكب اولورسه عدالتى
ساقطه اولور ❊(و) من (اقلف) لو لعذر والا لا وبه نأخذ بحر والاستهزاء
بشئ من الشرائع كفر ابن كمال ❊ دخى اقلفكه موضع ختانى قطع اولنميان
سنتسز كسه‌دن شهادت مقبوله اولور تركى نفسنه خوف مثللو عذره بناً
اولورسه شهادتى صحيحه اولديغى كبى امامتيده صحيحه اولور قول مختار
اوزره ختانك وقتنك اولى سنت يدى‌يه رسيده اولوب آخرى اون ايكى‌يه بلوغيدر
واكر عذره مبنى ترك اولنمزسه شهادتى مقبوله اولمز انجق بوقول ايله عمل
ايده رزختان رجاله سنت نسايه مكرمتدر جماعى پك لذيذ اولمغين تركى عذره
بناً اولمه‌لى بوقسه استهزاء اولورسه معاذالله تعالى امور شرعيه‌دن برشيئى
استهزا كفردر ❊(وخصى) واقطع (وولدالزنى) ولو بالزنى خلافا لمالك ❊
دخى خصيكه ايناثمش ويا طوه‌شه‌لر مثللو محل معهودلرى ظلما مقطوع وياخود
سرقتيچون شرعا يدى مقطوعدن وولد زنادن شهادت مقبوله اولور شهادتلرى
هرنقدر زنايه‌ده اولورسه زيرا والدينك فسقيله ولد فاسق اولمز كفريله كافر
اولمديغى كبى بوخصوصده امام مالك ايچون خلاف واردر ❊(وخنثى) كانثى
لومشكلا والا فلااشكال ❊ خنثى مشكل اولورسه جميع احكامده عورت كبيدر
يوقسه اشكال اولمز ❊(وعتيق لمعتقه وعكسه) الا لتهمة لما فى الخلاصة شهدا بعد
عتقهما ان الثمن كذا عند اختلاف بائع ومشتر لم تقبل لجر النفع باثبات العتق ❊
عتق اولنان عبدك سيدينه وسيدك معتقنه شهادتى مقبوله اولور شريح
قاضينك حضرت على كرم الله تعالى وجهه حقنده معتق قنبرك شهادتنى قبول

ایندیکنده بنا الاجر نفع ودفع مغرم امثالی بر تهمت محلی اولور سه اولمز نتکم
خلاصه ده مذکور در که ایکی عبدك عتقلرندنصکره بایعلریله مشتریلری
میانلرنده ثمنك مقدارنده اختلاف واقع اولمغله کندولری ثمنك مقداری شوقدر
دیو شهادت ایتسه لر مقبوله اولمز شهادتلرنده عتقلرینك اثباتی جر نفعلری
اولمغین زیرا کندولری شهادت ایتدکلری تقدیرجه بایعله مشتری یمین ایتمکله
بیع منفسخ اولوب عتقده باطل اولور ﴿ولاخیه وعمه ومن محرم رضاعا او مصاهرة)
الااذا امتدت الخصومة وخاصم معه علی ما فی القنیة ﴾ برکسه نك قرنداشی وعمسی
و رضاعا اوغلو و یا مصاهرة که عورتنك اناسی وقزی وقزینك زوجی کبی
محرمندن قریبلر ایچون شهادتی جائزه اولور بونلرك میانلرنده املاك متمیزه اولوب
تکلیفسزلك یك اول قدر اولمامغین تهمت محلی اولمز اما ولادت جهتیله قرابت
بونلرك خلافنده در الا میانلرنده خصومت ممتده اولوب بربرلریله مخاصمه ده
اولورلرسه قنیه ده تصریح اولندیغنه نظرا شهادتلری مقبوله اولمز ﴿ وفی
الخزانة تخاصم الشهود والمدعی علیه تقبل لوعد ولا ﴾ وخزانه ده مرسومدرکه
شاهدلر مدعی یه خصومتده مساعده ایچون اولمقسزین ویك زیاده
اولمیه رق مدعی علیهله مخاصمه ایتسه لر عدللر ایسه شهادتلری مقبوله اولور
﴿ (ومن کافر علی عبد کافر مولاه مسلم او) علی وکیل (حر کافر موکله
مسلم لا) یجوز (عکسه) اقیامها علی مسلم قصدا وفی الاول ضمنا ﴾ کافرك
مولاسی مسلم اولان عبد کافر اوزرینه و یاخود موکلی مسلم اولان حر کافر
وکیل اوزرینه شهادتی مقبوله اولور زیرا بو برشهادتدرکه قصدا کافر اوزرینه
برامری اثبات اوزره قائمه اولدی هرنقدر اندن ضمنا مسلم مولی اوزرینه حکم
لازم کلورسه ده صورت مشروحه نك عکسیکه عبدك مسلم اولوب مولاسنك
کافر اولدیغی مشروع اولمز بونده شهادت قصدا مسلم اوزرینه اولوب
اولکنده ضمنا اولمغین ﴿ (و) تقبل (علی ذمی میت وصیه مسلم ان لم یکن علیه
دین لمسلم) بحر ﴾ دخی کافرك شهادتی وصیسی مسلم اولان ذمی میت اوزرینه
قبول اولنور اکر اوزرنده مسلمك دینی اولورسه ﴿ وفی الاشباه لاتقبل شهادة
کافر علی مسلم الا تبعا کامر اوضرورة فی مسئلتین فی الایصاء شهد کافران
علی کافرانه اوصی الی کافر واحضر مسلما علیه حق للمیت وفی النسب شهدا ان
النصرانی ابن المیت فادعی علی مسلم بحق وهذا استحسان ووجهه فی الدرر ﴾ واشباهده
کافرك مسلم اوزرینه شهادتی مقبوله اولمز الا تبعا اولوردیو مسطوردر نتکم ماسبقده
سیدی مسلم عبد کافرده وموکلی مسلم وکیل کافرده مرور ایتدی و یاخود
ضرورة اولورکه ایکی مسئله ده در اولکی ایصاده درکه ایکی کافر بر کافر

اوزرینه شهادت ایتسه که بوفلان کافره وصی نصب اولندی اولده میتك کندونك
اوزرنده حقی اولان مسلمی احضار ایدوب وصایتی حسبیله آنی ادعا ایتسه مسلم
اوزرینه نصرانیلر شهادت ایتمش اولور بریده نسبده که ایکی نصرانی بر نصرانی یه
بوفلان میتك اوغلودر دیو شهادت ایدوب اول دخی بر مسلم اوزرینه اول میتك
شوقدر حقی واردر دیو دعوی ایتمش کبی اشبو شهادت مشروحه لرك قبولی استحساندر
قیاس اولان عدم قبولیدر استحسانك سبب ووجهی درر ده مذکوردرکه تحقیقا
مسلمین نصارانك موتنه حاضر اولمزلر وصیت ایسه غالبا موت وقتنده اولور
ونسبك ثبوتنك سببی نکاحدر مسلمین ایسه انلرك نکاحلرینه حاضر اولمزلرامدی صورت
مشروحه لرده نصارانك شهادتلری مقبوله اولمسه حقوقك ضیاعنه مؤدی اولمغله
بالضروره مقبوله اولدی قابله قادینك شهادتنك قبولی کبی لکن مسلم مشروحك
اصل دینی مقر اولوب ایصاء ونسبی منکر اولدیغی تقدیرجه در یوقسه ذمینك
مسلم اوزرینه شهادتی نیجه مقبوله اولور ﴿ (والعمال) للسلطان (الااذا کانوا اعوانا
علی الظلم) فلاتقبل شهادتهم لغلبة ظلمهم کرئیس القریة والجابی والصراف ﴾
دخی پادشاه طرفندن حقوق واجبه دن جزیه وسائر اموال میریه طوپلمغه
مأمور اولان خدمهٔ دولتك شهادتلری مقبوله اولور نفس عمل فسق اولمامغین
حتی اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن بعض عمال وارایدی
الا زمانه عمالی کبی ظلمه معین اولورلرسه شهادتلری مقبوله اولمز فی زماننا اعیان
واهل مجلس وشیخ البلد تعبیر اولنان رئیس قریه وجابیٔ ظلم وصراف کبیلر
﴿ والمعرفون فی المراکب والعرفاء فی جمیع الاصناف ومحضر قضاة العهد والوکلاء
المفتعلة والصکاك وضمان الجهات کمقاطعة سوق النخاسین حتی حل لعن الشاهد
لشهادته علی باطل فتح وبحر ﴾ دخی سفینه لرده یازیجی ورئیس کبی وجمیع اصناف
شیخلری ووقتك قاضیسنك محضرلری وغیرك دعاوی خصومتلرینه وکیل اولان
کمسه لر وکاتبلر و باقرجیلر چارشوسی مقاطعه سی کبی بعض جهتلره ضامن اولان
کمرکجیلرك شهادتلری مقبوله اولمز حرامدن اوقدر احترازلری اولمامغین
صکاك وضمان صادق ضملریله درو هر براقرار باطله ور باکبی امر باطله شهادت ایدن
کمسه نك شهادتی مقبوله اولمادیغندن بشقه کندولرینه لعن دخی حلال اولور
﴿ وفی الوهبانیة امیر کبیر ادعی فشهدله عماله وتوابعه ورعایاهم لاتقبل کشهادة
المزارع لرب الارض وقیل اراد بالعمال المحترفین ای بحرفة لاتلیق به وهی حرفة
آبائه واجداده والا فلام وئه له لودنیئة فلاشهادة له لما عرف فی حد العدالة فتح
واقره المصنف ﴾ وهبانیه ده مسطوردرکه بر بیوك امیر برنسنه ادعا ایتدکده کندویه عمال
وتوابعی وانلرك رعیه لری شهادت ایتسه لر مقبوله اولمز زراعتجیلرك صاحب

ارضه شهادتلرینك عدم قبولی كبی بعضیلر عمالدن مراد كندولرینه لایقه آباء
واجدادینك كار وكسبلرینه ذاهب اولان ذواتدر دیدیلر بوقسه بویله اولیوب
حرفت دنیئه یه مشغول اولان كمسه ده مروئت اولمامغین كندی ایچون شهادت هیچ
اولمز تتكم عدالتك تعریفنده معلوم اولدیكه قهستانیده مذكوردر واشبو مضمون
مشروحی مصنفده اقرار ایلدی ❊ (لا) تقبل (من اعمی) ای لایقضی بها ولو قضی
صح وعم قوله (مطلقا) مالو عمی بعد الاداء قبل القضاء وماجاز بالسماع خلافا
للثانی وافاد عدم قبول الاخرس مطلقا بالاولی ❊ اعمانك شهادتی مطلقا كه
عماسی كرك ادادنصكره قضادن مقدم اولسون وكرك ادادن مقدم اولسون
وكرك سماعله شهادت جائز اولان محلده اولسون وكرك اولمیانده اولسون مقبوله
اولمز كه انكله قضا اولنمز برقاضی اعمانك شهادتیله حكم ایلسه صحیح اولور
امام ابی یوسف ایچون اختلاف واردر مشار الیه نزدنده تحملی بصیرا اولوب اداسی
عماسی حالنده اولورسه اعمانك شهادتی مقبوله اولور مضمون مشروح
اخرسك شهادتنك مطلقا كه سماعله شهادتك اولوب ویا اولمادیغی مواضعده بالطریق
الاولی عدم قبولنی افاده ایلدی زیرا بونده اصلا تعبیر یوقدر اما اعمی بونك خلافنده در
(تنبیه) علما تنصیص وتصریح ایدیورلر كه تحقیق نعمت سمع نعمت بصردن
افضلدر سمعله جهات ستدن ادراك واستماع اولنوب بصر ایله انتفاع
انجق بر طرفدن اولمغله منفعتی عام اولوب واخرسك مجالسه سنده الفت وانسیت
اولمیوب اعماده اولوب وتكالیف شرعیه سماعله درك واذعان اولنوب
بصر ایله اولنمامغین ❊ (ومرتد ومملوك) ولو مكاتبا او مبعضا ❊ دخی مرتدك
شهادتی مقبوله اولمز زیرا شهادت ولایت قبیلندندر مرتدك ایسه براحده ولایتی
یوقدر ومملوككده هر نقدر مكاتب ویا معتق البعض ویا مدبر ویا ام ولد اولسه
دخی شهادتی مقبوله اولمز ❊ (وصبی) ومغفل ومجنون (الا) فی حال صحته
الا (ان یتحملا فی الرق والتمییز وادیا بعد الحریة) ولو لمعتقه كامر (و) بعد
(البلوغ) وكذا بعد ابصار واسلام وتوبة فسق وطلاق زوجة لان المعتبر
حال الاداء شرح تكملة ❊ دخی صبینك وهر برشیده اغفال اولنور غیری
تقلید ایدرسبك مغز احمق كمسه نك ومجنونك شهادتی مقبوله اولمز الا مجنونك
صحتی حالنده كی شهادتی مقبوله اولور وعبدك رق حالنده وصبینك تمییزی حالنده
تحمل ایدوب وبعد الحریة والبلوغ اداری بنه جائز اولور عبدك بعد الحریة
شهادتی هر نقدر كندوبی عتق ایدن مولاسنده اولسه اولور نتكم ماسبقده
متنده وعتیق لمعتقه قولنده مرور ایلدی وبنه بویله اعمی بصیر وكافر مسلم اولوب
وفاسق توبه ایدوب وزوجه تطلیق اولنه قدنصكره مقدما تحمل ایتدكاری
شهادتلری مقبوله اولور اعتبار اداری حاللرینه اولمغین ❊ وفی البحر متی

حكم برده لعلة ثم زالت فشهد بها لم تقبل الا اربعة عبد وصبی واعمی وكافر علی
مسلم وادخال الكمال احد الزوجین مع الاربعة سهو ❊ وبحرده مذكوردر كه
چون بر كسه نك برخصوصده شهادتنك مثلا فسق كبی برعلته مبنی ردیله حكم
اولنوب بعده اول علت اول كمسه دن زائله اولمغله اول ماده یه شهادت ایتسه
شهادتی مقبوله اولمز الادرت صورتده مقبوله اولور عبد حر وصبی بالغ واعمی بصیر
ومسلم اوزرینه شهادت ایدن كافر مسلم اولورسه شهادتلری قبول اولنور وكمالك
احد زوجینی اشبو درتده ادخال ایتمسی سهودر ❊ (ومحدود فی قذف) تمام الحد وقیل
بالاكثر (وان تاب) بتكذیبه نفسه فتح لان الرد من تمام الحد بالنص والاستثناء
منصرف لما یلیه وهو واولئك هم الفاسقون ❊ وقذف سببیله حدك تمامیله
وعند البعض اكثریله محدود اولان كمسه نك شهادتی مقبوله اولمز هر نقدر
كندی نفسنی تكذیبیله تائب ومستغفر اولورسه ده زیرا {ولا تقبلوا لهم شهادة
ابدا} نص جلیلی ایله شهادتك ردی حدك تمامندن وعند البعض اكثرندن ناشیدر
حدك اكثری اجرا اولندیغی تقدیرجه تعزیرا اولنور شهادته ضرری اولمز
نظم مجیده كی الا الذین تابوا استثناسی مابعدنده كی {واولئك هم الفاسقون} آیت
كریمه سنه راجعدر {ولا تقبلوا لهم شهادة ابدا} قول شریفنه قید دكلدر
❊ (الا ان یحد كافرا) فی القذف (فیسلم) فتقبل وان ضرب اكثره بعد اسلامه
علی الظاهر بخلاف عبد حد فعتق لم تقبل ❊ الا كفری حالنده قذفنه بناء
كندویه حد اجرا اولنوب بعده شرف اسلامله مشرف اولورسه اول محدود
فی القذفك شهادتی مقبوله اولور قول ظاهر اوزره هر نقدر حدك اكثری
اسلامندنصكره ضرب اولنورسه ده اما كندویه حد اجرا اولنوب بعده
عتق اولنان عبد مسئله مشروحه نك خلافنده دركه انك شهادتی مقبوله
اولمز ❊ (او یقیم) المحدود (بینة علی صدقه) اما اربعة علی زناه او اثنین
علی اقراره به كما لو برهن قبل الحد بحر ❊ ویاخود قاذف صدقنه كه نفس زناسنه
درت اقرارینه ایكی بینه اقامه ایدرسه بنه شهادتی مقبوله اولور نتكم قبل
الحد اقامه بینه صورتنده شهادتنك قبولی كبی ❊ وفیه الفاسق اذا تاب تقبل
شهادته الا المحدود بقذف والمعروف بكذب وشاهد الزور لو عدلا لا تقبل
ابدا ملتقط لكن سیجیئ ترجیح قبولها ❊ وبحرده مسطوردر كه بر فاسق توبه
ایدرسه شهادتی مقبوله اولور الا قذف سببیله محدود وكذبله معروف ومشهور
وعادل اولان شاهد زور تائب ومستغفر اولسه دخی شهادتلری ابدا مقبوله
اولمز زیرا ماراالذكر كاذبله شاهد زورك توبه لری صادقه اولدیغی تبین ایتمز
لكن شاهد زورك شهادتنك بعد التوبه قبولنی ترجیح قولی قریبا كلور

﴿ ومسجون فى حادثة) تقع (فى السجن) ﴾ وسجنده وقوع بولان مواده مسجوندن شهادت مقبوله اولمز ﴿ وكذا لاتقبل شهادة الصبيان فيما يقع فى الملاعب ولا شهادة النساء فيما يقع فى الحمامات وان مست الحاجات لمنع الشرع عما يستحق به السجن وملاعب الصبيان وحمامات النساء فكان التقصير مضافا اليهم لاالى الشرع بزازية وصغرى وشرنبلالية ﴾ وينه بويله لعب محللرنده وقوعيافته اولان حادثه لرده صبيلرك وحاملرده ظهورايدن دعاويده عورتلرك شهادتلرى مقبوله اولمز هرنقدر حاجتلر مس ايدرسه ده شرع شريفك سجنه مستحق اوله جق مواضع تهمتدن وملاعب صبياندن وحمامات فسادن منعنه بناً كانه تقصير كندولرينه مضاف اولمش اولوب شرع شريفه مضاف اولمامغين لكن سجنك بعض بلا جرم اولمسيده اولور ﴿ لكن فى الحاوى تقبل شهادة النساء وحدهن فى القتل فى الحمام بحكم الدية كيلا يهدر الدم انتهى فليتنبه عند الفتوى وقدمنا قبول شهادة المعلم فى حوادث الصبيان ﴾ لكن حاوى القدسى نام كتابده مذكوردركه حمامده قتل خصوصنده ديت حكمنده يالكز عورتلرك شهادتلرى مقبوله اولور انسانك دمى هدر اولمق ايچون پس اموال وشجاج وقصاص حقنده مقبوله اولمز ماسبقده حوادث صبيان حقنده استاذك شهادتنك قبولى ذكر اولندى ﴿ (والزوجة لزوجها وهو لها) وجاز عليها الافى مسئلتين فى الاشباه (ولوفى عدة من ثلاث) لمافى القنية طلقها ثلاثا وهى فى العدة لم تجز شهادته لها ولاشهادتها له ﴾ عورتك تحت نكاحنده بولنديغى زوجينك نفعنه شهادتى قبول اولنمز هرنقدر اوچ طلاق عدتنده اولورسه ده زيرا قنيه ده مسطوردركه بررجل عورتنى اوچ طلاق تطليق ايتسه هنوز عدت ايچنده ايكن زوجه نك زوجه زوجك زوجه يه شهادتلرى مقبوله اولمز عورتك عليهنه زوجك شهادتى جائزه اولور الا اشباهده ذكر اولنديغى اوزره ايكى مسئله ده عورتك عليهنه زوجك شهادتى جائزه اولمز اولكى زوج زوجه سنه زناايله قذف ايدوب بعده كندودن ماعدا اوچ رجل ايله زناسنه شهادت ايتمسى ايكنجى زوجله برديكر شاهد زوجه سنه فلان كمسه نك جاريه سيدر ديو اقرار ايتدى ديو شهادتى صورتيدر ﴿ واوشهد لها ثم تزوجها بطلت خانية فعلم منع الزوجية عندالقضاء لاتحمل واداء ﴾ زوج زوجه سى اوله جق برعورتك لهنه شهادت ايدوب بعده قبل الحكم اول عورتى تزوج ايتسه شهادتى باطله اولورامدى بوندن معلوم ومستبان اولديكه شهادتك قبولنه مانع حين قضاده كى زوجيتدر يوقسه حين تحملده واداده كى زوجيت دكلدر پس احد زوجين حال زوجيتلرنده تحمل بعدانقضاء العدة اداايتسه جائزاولور ﴿ (والفرع لاصله) ﴾ وان علاالا اذا شهد الجد

لابن ابنه على ابيه اشباه ﴾ دخى فرعك اصلنه شهادتى مقبوله اولمز هرنقدر عالى اولورسه اولسون الاجدا وغلونك اوغلونه باباسنك عليهنه شهادت ايدرسه مقبوله اولور مثلا برعورت برولد كتوروب آنى اشبوزوجمندر ديو دعوى ايدوب اول دخى انكار ايتمكله زوجك باباسيله اوغلو وولدك اول عورتدن كندونك اوغلو اولديغى اقرارنه شهادت ايتسه لر مقبوله اولور بوفرعك اصلنه اصلك فرعنه شهادتيدر لكن اشبو الااذاشهدالجد كلامنى اولى اولان وبالعكس قولندنصكره كتورمك ايدى اصلك فرعه شهادتى اولمغين ﴿ قال وجاز على اصله الااذاشهد على ابيه لامه ولوبطلاق ضرتها والام فى نكاحه ﴾ اشباه صاحبى فرعك اصلنه شهادتى جائزه اولور الاانانسنك نفعنه باباسى اوزرينه شهادت ايدرسه مقبوله اولمز هرنقدر اناسى باباسنك تحت نكاحنده ايكن ضره سنك طلاقيله ده اولورسه ديدى ﴿ وفيها بعدثمان ورقات لاتقبل شهادة الانسان لنفسه الا فى مسئلة القاتل اذاشهد بعفو ولى المقتول فراجعها ﴾ اشباهده بوبحثدن سكز ورق صكره مذكوردركه بركسه نك كندى نفسنه شهادتى مقبوله اولمز الامقتولك ولسنك عفويله شهادة قاتل مسئله سنده اولور صورت مسئله حلبينك بيانى اوزره اوچ كمسه بررجلى عمدا قتل ايدوب صكره بعدالتوبه تحقيق ولى بزدن عفو ايتدى ديو شهادت ايتلريدر امام حسن رحمه الله تعالى بوشهادت مقبوله اولمز الاانلردن ايكيسى ولى بزدن واشبوكسه دن عفو ايتدى ديو رفيقلرينه اشارت ايدرسه جمله سنك حقنده بوشهادت مقبوله اولور ديدى امام ابى يوسف فقط رفيقلرى حقنده اولور كندولرى حقنده اولمز ديدى ﴿ (وبالعكس) للتهمة ﴾ صورت مشروحه نك عكسيكه اصلك فرعنه شهادتى مقبوله اولمز تهمت محلى اولديغندن ﴿ (وسيدلعبده ومكاتبه) ﴾ دخى سيدك عبدينك وجاريه سنك وام ولدينك ومكاتبنك لهنه شهادتى مقبوله اولمز اما عليهلرينه اولور ﴿ (والشريك لشريكه فيما هو من شركتهما) لانها لنفسه من وجه ﴾ كرك شركت ملك وكرك شركت عقد عنان ويامفاوضه وياوجوه وياصنايع قنغيسيله اولورسه اولسونلر شركتلرى اولديغى شيده شريكك شريكنه شهادتى مقبوله اولمز شهادت مشروحه من وجه كندى نفسنه عائده اولمغين ﴿ فى الاشباه للخصم ان يطعن بثلاثة برق وحد وشركة ﴾ اشباهده مرسومدركه خصم ايچون شاهده اوچ شيله طعن ايتمك واردر رق عبددر ديو وحدايله كه محدود فى القذفدر ديو وشركتله كه مدعيله اشبو دعوى قيلنان شيئده شريكلردر ديو لكن اثباتدن لازمدر ﴿ وفى فتاوى النسفى لوشهد بعض اهل القرية على بعض منهم بزيادة الخراج لاتقبل مالم يكن خراج كل ارض معينا اولاخراج للشاهد وكذا اهل قرية شهدوا على ضيعة انها من قريتهم لاتقبل ﴾ دخى فتاواى امام نسفى ده مسطوردركه برقريه اهاليسنك

بعضيسى كندولردن بعض آخرى اوزره معين اولميان خراجك زيادەسيله شهادت
ايتسه شهادتى مقبوله اولمز مادام هر برارضك خراجى معين اولميوب وياخود شاهد
ايچون خراج اولمزسه زيرا شاهدك بو شهادتنده نفسندن مغرمى دفعى واردر
وينه بويله براهالئ قريه برضيعه كه يرويورد اوزره بوبزم قريەمز ترابندندر ديو
شهادت ايتسەلر مقبوله اولمز انك نفعى كندولرينه عائد اولمغين ❊ وكذا اهل
سكة يشهدون بشئ من مصالحه لوغيرنافذة وفى النافذة ان طلب حقا لنفسه لاتقبل
وان قال لا آخذ شيئا تقبل وكذا فى وقف المدرسة انتهى فليحفظ ❊ وينه
بويله برنافذه اولميان زقاق اهاليسى انك مصالحندن برشيئله شهادت ايدوب
مثلا برقطعه ارضه كندولرينك زقاقلرندندر ديو شهادت ايتسەلر شهادتلرى
مقبوله اولمز اما سكهٔ نافذه ده كندى نفسيچون برحق طلب ايدرسه مقبوله اولمز
واكرمقصودى همان عامەنك نفعى اولوب بن برشى اخذ ايتمم ديرسه مقبوله
اولور مدرسه ومسجد وقفنده ارباب مرتزقەنك شهادتلريده ينه
بويله دركه كندولرينه عائد برشيده شهادتلرى مقبوله اولماز
❊(والاجير الخاص لمستأجره) مسانهة اومشاهرة ❊ يللق وآيلق وكونلكله
بركسەيى استيجار ايدن كمسنەيه اول اجير خاصك شهادتى مقبوله اولمز منافعنه
مستأجرك كندوسى مستحق اولمغله حتى اول مدتده نفسنى سائر كسەيه ايجار
ايدەمز پس مستأجره شهادتى جائزه اولەجق اولسه اجرتله شهادت اولمش اولور
شهادتده منافعدن اولمغله امادرزى مثللو اجير مشتركك مستأجرينه شهادتى
مقبوله اولور اجرتنه انجق عمليله مستحق اولديغندن شهادتنده تهمت اولماز ❊ اوالخادم
او التابع او التلميذ الخاص الذى يعد ضرر استاده ضرر نفسه و نفعه نفع
نفسه درر ❊ وياخود خادمكه اجرتسز خدمت ايدن ويا تابعكه مشهود لهك
خانەسنده من غير خدمة تعيش ايدن ملازم فى البيت كبى ويا تلميذ خاصكه
كندى نفسلرينك ضررى ونفعلرينى نفعى عدايدن كمسەلرنده شهادتلرى
مقبوله اولمز ❊ وهومعنى قوله عليه السلام لاشهادة للقانع باهل البيت اى الطالب
معاشه منهم من القنوع لامن القناعة ومفاده قبول شهادة المستأجر و الاستاذله ❊
مضمون مشروح رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك {لاشهادت للقانع باهل البيت}
قول شريفنك معناسيدر يعنى خانه صاحبلرندن معاشلرينى طالب اولان كمسەلرك
كندولرينه شهادتلرى مقبوله اولمز ديمك قانع قافك ضميله سؤال ورضا معناسنه اولان
قنوعدن مشتقدر قناعتدن دكلدر واشبو حديث شريفك مفادى مستأجرك
موجره واستاذك تلميذينه شهادتنك قبوليدر ❊(ومخنث) بالفتح من (يفعل الردى)
ويؤتى واما بالكسر فالمتكسر المتلين فى اعضائه وكلامه خلقة فيقبل بحر ❊ مخنث

مؤنث و زننده معروفدركه زن خصلت اولان نامرد ياد كارەديلور كه اصطلاح
ظرفاده مذكر سماعى تعبير اولنور لواطه اولنان قحبه پشتك شهادتى مقبوله اولماز
اما نونك كسريله مخنث كه خلقت وجبلتنده اعضا و كلامنده قيريلوب
وبو كلمه اولان كمسەنك شهادتى مقبوله اولور ❊(ومغنية) ولو لنفسها
لحرمة رفع صوتها درر وينبغى تقييده بمدا ومتها عليه ليظهر عندالقاضى
كما فى مدمن الشرب على اللهو ذكره الوانى ❊ هرنقدر كندى نفسنده اولورسه ده
تغنى ايديجى عورتك شهادتى مقبوله اولمز رفع صوتى حرام اولمغين لايق اولان
قاضى عندنده ظهور يچون تغنى يه مغنيەنك مداومتيله مسئلەيى تقييددر انهو طربقيله
شرب خمرى مدمن اولان كمسەده اولديغى كبى تغنى لهو ويا جمع مال ايچون
جميع اديانده حرامدر نهيى حقنده حديث شريف وارد اولمشدر
❊(ونائحة فى مصيبة غيرها) باجر درر وقيح زاد العينى فلو فى مصيبتها
تقبل وعلله الوانى بزيادة اضطرارها وانسلاب صبرها واختيارها فكان
كالشرب للتداوى ❊ اجرتله غيرى كمسەنك مصيبتى حقنده نوحه ايديجى
عورتك شهادتى مقبوله اولمز اماكندى كندى مصيبتى ايچون بكا ايدرسه شهادتى
مقبوله اولور وانى مرحوم بونى اضطرارينك ازديادى وصبر واختيارينك
انسلابيله تعليل ايلدى كويا نوحه سيله نوعا اضطرابى تخفيف اولور
كانه دوا ايچون شرب خمر ايتمش كبى اولور ❊(وعدو) بسبب الدنيا
جعله ابن الكمال عكس الفرع لاصله فتقبل له لا عليه ❊ مقتولك ولينك
قاتله ومجروحك جارحه ومقذوفك قاذفه نهب غارات اولنان ابناى سبيلك
قطاع طريقك عليهلرينه شهادتلرى كبى امور دنيا ايچون عدونك عدويه
شهادتى مقبوله اولمز ايمدى همان هر برشى ايچون برشخصله مخاصمه ايدن كمسه
اكا شرعا عدو اولمز تنكم بعض فقهەدن بهره ياب اولميان متفقهه بويله
وهم ايتدى ابن كمال عدو مشروحك شهادتى فرعك اصله شهادتنك عكسى
قيلديكه عدوسنك لەسنه شهادتى مقبوله اولور عليهنه اولمز ديدى
❊ واعتمد فى الوهبانية والمحبية قبولها مالم يفسق بسببها قالو اوالحقد
فسق للنهى عنه ❊ وهبانيه ومحبيەده مادام عداوت سببيله عدو فاسق
عد اولنمدقجه شهادتى قبول اولنور قولنه اعتماد ايلدى فقهاى عظام حقدكه
حسدده فسقدر ديديلر كندودن شارعدن نهى وارد اولديغندن
❊ وفى الاشباه فى تتمة قاعدة اذا اجتمع الحلال والحرام ولو العداوة للدنيا
لا تقبل سواء شهد على عدوه اوغيره لانها فسق وهو لا يتجزأ ❊
اشباهده اذا اجتمع الحلال والحرام قاعدەسنك تتمەسنده اكر عداوت دنيا ايچون

اولورسه شهادتی قبول اولنمز کرک عدوسنه شهادت ایتسون وکرک غیریسنه
زیرا عداوت تجزی قبول ایتمیان برفسقدر دیو مذکوردر ❊ وفی فتاوی المصنف
لاتقبل شهادة الجاهل علی العالم لفسقه بترك مایجب تعلمه شرعا فحینئذ لاتقبل
شهادته علی مثله ولاغیره وللحاکم تعزیره علی ترکه ذلك ثم قال والعالم
من یستخرج المعنی من الترکیب کما یحق وینبغی ❊ مصنف نصفت نصابك
فتاواسنده مسطوردر که شرعا تعلمی واجب اولان شیئی ترکنه بناً فاسق اولمغین
جاهلك عالم اوزرینه شهادتی مقبوله اولمز ایمدی کندی مثلاو جاهل وسائرلر حقنده
دخی شهادتی مقبوله اولمز وحاکمه کندویه انی ترکه بناً تعزیر واردر بوندنصکره
عالمدن مراد عباره وترکیبدن معنای مرادی کما هو حقه استخراج وفهم
ایدن کسهدر بوقسه بروجه تحقیق تدریس ونشر علم ایتمك لازم دکلدر همان
مسائل شرعیه‌یی بیلوب وبعض علوم ادبیه‌یه معرفتی کفایت ایدر
❊(ومجازف فی کلامه)❊ دخی کثرت کلامه مبتلا اولوب لاابالی صدق
وکذبی آره میان کسه‌نك شهادتی مقبوله اولمز کلامی چوق اولان کسه‌نك
سقطی چوق اولور وروایت اولنورکه خلفادن هارون رشیدك وزیری
فضل بن ربیع امام ابی یوسف عندنده برخصوصده شهادت
ایتدکده شهادتی رد ایتمکله خلیفه کندویه عتاب ایدوب عجب من بورك
شهادتی قبول ایتمدیکز بیوردقلرنده جواب ویردیلرکه برکون خلیفه‌یه بن سنك
عبدینم دیدی واقعا عبدیسه شهادتی مقبوله اولمز واکر کلامنده کاذب ایسه
ینه مقبوله اولماز زیراسزك مجلسکزده کذبی آره میان بزم مجلسمزده هیچ آره‌من ایمدی
خلیفه عذرینی قبول ایلدی ❊او یحلف فیه کثیرا❊ ویاخود کلامنده هرنقدر صدق
اوزره اولورسه‌ده چوق یمین ایدرسه ینه اول کسه‌نك شهادتی مقبوله اولمز
زیرا مذکورك کثرت حلفه جرئتی امور دینیه‌ده عدم مبالاتنه دلیلدر وصدق
اوزرینه ایدن بعضا اولورکه کذب اوزرینه ایدر ❊(اواعتاد شتم اولاده اوغیرهم
لانه معصیة کبیرة کترك زکاة اوحج علی روایة فورینه اوترك جماعة اوجمعة اواکل
فوق شبع بلاعذر ❊ ویاخود اولادینه ویااهل ومماليکی مثلاو سائرلرینه شتم ودشنام
ایتمکی عادت ایدن کسه‌نك شهادتی مقبوله اولمز زیرا بلاعذر زکاتی وفورینی روایتی
اوزره حجی ترك کبی معصیت کبیره‌در ویاخود بلاعذر جماعتی ویاجمعه‌یی ترك
ویافوق الشبع اکلی عادت ایدن کسه‌نك شهادتی قبول اولنمز ❊ وخروج لفرجة
قدوم امیر ورکوب بحر ولبس حریر وبول فی سوق او الی قبلة اوشمس اوقمر اوطفیلی
ومسخرة ورقاص وشتام للدابة وفی بلادنا یشتمون بائع الدابة قبح وغیره ❊ بکلك
وپاشالك قدوملرینه تفرج وسیر ایچون خروج وبحر وهندده یاسنه جلب دنیا ایچون
رکوب وسفری وحریر اثواب لبسنی وچارشوده ویاقبله‌یه ویاکنشه ویاآیه متوجها

(بولی)

بولی عادت ایدن کسه‌نك وطفیلیکه بلادعوت غیره تبعیتله ضیافته کیده‌نك ومسخره‌لق
ایدوب خلقی کولدیره‌نك ورقاصك وحیوانلره شتم ودشنام ایدن ذواتك شهادتلری
مقبوله اولمز شارح رحمه الله تعالی دیرکه بزلرك بلدهلریمزده ناس بایع دوابه شتم ایدرلر
❊ وفی شرح الوهبانیة لاتقبل شهادة البخیل لانه لبخله یستقصی فیمایقرض
من الناس فیأخذ زیادة علی حقه فلایکون عدلا ❊ وهبانیه شرحنده مذکور
درکه بخیلك شهادتی مقبوله اولمز بخلنه بناً ناسه بعض قرض ویردیکی
شیده مبالغه ایدوب حقندن زیاده اخذ ایتمکله عدل اولماز ❊ ولاشهادة الاشراف
من اهل العراق لتعصبهم ❊ اهالی عراقك تعصبلرینه بناً کندولرندن
اشراف واعیانلرینك لهلرینه شهادتلری مقبوله اولمز بلکه فی زماننا اکثر
اهالی اعیان واشرافلر عندلرنده برمصلحتمز اولمغله بزلره مساعده‌لری
اولوردیه‌رك حقلرنده شهادة زورلری مأمول بلکه مشاهده‌مزدر ❊ ونقل
المصنف عن جواهر الفتاوی ولامن انتقل من مذهب ابی حنیفة الی مذهب الشافعی ❊
مصنف علیه الرحمه جواهر الفتاوادن نقل ایتدیکه دخی مذهب ابی حنیفه‌دن
مذهب شافعی‌یه انتقال ایدن کسه‌نك شهادتی مقبوله اولمز ❊ قال وکذا بائع
الاکفان والحنوط لتمنیه الموت وکذا الدلال والوکیل لو باثبات النکاح
امالو شهد انها امرأته تقبل والحیلة انه یشهد بالنکاح ولایذکر الوکالة بزازیة
وتسهیل واعتمده قدری افندی فی واقعاته ❊ ینه بویله کفن وحنوط بیع ایدن
کسه‌نك شهادتی مقبوله اولمز موتی تمنی ایتمکین ینه بویله دلالك بیعه ونکاحی اثباته نکاحه
وکیلك شهادتلری مقبوله اولمز کندی فعللری ینه شهادت اولمغین اماعورت کندونك
عورتیدر دیو شهادت ایدرسه وکیلك بوشهادتی مقبوله اولور نکاحك قیامنه
شهادت اولوب عقده اولمامغین شهادت مشروحه‌نك قبولنه حیله همان مجرد نکاحه
شهادت ایدوب وکالتی ذکر ایتمکدر ❊ وذکره المصنف فی اجارة معینة معزیا للبزازیة
والخلاصة انه لاتقبل شهادة الدلالین والصکاکین والمحضرین والوکلاء المفتعلة
علی ابوابهم ونحوه فی فتاوی مؤید زاده ❊ مضمون مشروحی مصنف کتاب علیه
رحمة الملك الوهاب معین نام کتابنك اجار مسنده بزازیه‌یه عزوله ذکرایلدی خلاصه‌سی
بوکه دلاللرك ومحکمه کاتبلرینك ومحضرلرك وابواب قضاتده وکیل اولوب عباد اللهك
حقلرینی ارتکاب وارتشا ایله ابطال ایدن شخص نابرخوردارلرك دخی شهادتلری
مقبوله اولمز اموال ناسی مأکل اتخاذ ایتملریله فاسقلردر وبونك مثلی مؤید زاده‌نك
فتاواسنده دخی مرسومدر ❊ وفیها وصی اخرج من الوصایة بعدقبولها لم تجز شهادته
للمیت ابدا وکذا الوکیل بعدما اخرج من الوکالة ان خاصم اتفاقا والافکذلك عندابی
یوسف ❊ دخی فتاوای مؤیدیه‌ده مسطوردرکه بروصی وصایتی قبول ایتدکدنصکره

اندن اخراج اولنورسه کرك میت و کرك یتیم حقنده شهادتی ابدا جائز اولمز و کیلدهینه بو یله در که و کالتدن اخراج اولندقدنصکره مخاصمه ودعواسی بولنورسه اتفاقا بولنمزسه امام ابی یوسف عندنده ینه موکلی حقنده شهادتی مقبوله اولمز ❊ (ومدمن الشرب لغیر الخمر) لان بقطرة منها یرتکب الکبیرة فترد شهادته ❊ خمرك ماعداسی مسکراتك شربنی علی وجه التلهی ادمان ایدوب اکا مداومت ایدن رجلك شهادتی مقبوله اولمز اما خمرك قطرهسنی شرب ایدن کبیرهیی مرتکب اولمغله شهادتی رد اولنور ❊ وماذکره ابن الکمال غلط کما حرره فی البحر قال وفی غیر الخمر یشترط الادمان لان شربه صغیرة ❊ ابن کمالك ذکر ایتدیکی شرب خمر کبیره دکلدر عدالتی اسقاط ایتمز انجق اصرار وادمانله کبیره اولور قولی غلطدر نتکم بحرده تحریر ایدوب دیدیکه خمرك غیر یسنده ادمانی شرطدر شربی صغیره اولمغین اما خمرك شربی کبیره در دیو مشایخك تصریحلری واردر وعدد کبائر حقنده وارد اولان حدیث شریفده یدی کبیرهنك بریده خمردر دیو مسطوردر ❊ وانما قال (علی اللهو) لیخرج الشرب للتداوی فلا یسقط العدالة لشبهة الاختلاف صدر الشریعة وابن کمال ❊ مصنف علیه الرحمهنك ادمان شربی لهو طریقی اوزره اولمغله تقییدی تداوی ایچون شربی اخراجه مبنیدر امدی دوا ایچون شربی عدالتی اسقاط ایتمز انده اختلاف شبههسی اولمغین لکن اصح اولان قوله کوره دوا ایچون دخی شرب ایلسه ینه حرام اولمقدر ❊ (ومن یلعب بالصبیان) لعدم مروئته وکذبه غالبا کافی (والطیور) الا اذا امسکها للاستیناس فیباح الا ان یجر حمام غیره فلا لاکله الحرام عینی وعنایة ❊ حدیث السن مشتها اولان چوجقلر ایله ملاعبه ایدن کسهلرك شهادتلری مقبوله اولمز مروئت وآدمیته مخل اولوب واول مقوله یادکارلر اکثریا کذب ودروغدن احتراز ایتمدکلرندن اما پك کوچك طفل شیرخواره امثالی معصوملرك کریه ووحشتلرینی دفع ایچون ویا انلره محبته موانست والفتلرنده ضرر یوقدر عدم مروئتله تعلیل بوکا دلالت ایدر وسطوحده صعود ایدوب قوش اوچدرمق ایچون عورات نسایه واقف اولان قوشجیلرك شهادتلریده قبول اولنمز لکن مجرد استیناس ایچون اولوب اوچورمز ایسه اول مقولهلرك شهادتلری طوتیلور الا انلرده غیرك ملکی اولان کوکرجینلری طوتوب انلر ایله تجارت وانتفاع ایدرلرسه ینه شهادتلری مقبوله اولمز حرام اکل ایدیجی اولدقلرندن بلکه آکل ربا امثالی هر بر حرام وحلالی آره میان کسهلرك شهادتلری حیز قبولده اولمز ❊ (والطنبور) وکل لهو شنیع بین الناس کالطنابیر والمزامیر وان لم یکن شنیعا نحو الحداء وضرب القصب فلا الا اذا فحش بان یرقصوا به خانیة لدخوله فی حد الکبائر بحر ❊ طنبورطانك ضمیمهله سازنوعندن آلت لهو معروفدر

یعنی طنبوره چالوب وهر بر ساز ودودك وظورنا کبی بین الناس شنیع اولان لهویاته متعلق نسنهلری استعمال ایدوب انلر ایله لعب وتلهی ایدن سفیهلرك دخی شهادتلری مقبوله اولمز واکرعربلرك دوهیه حدآوندا ویورو چاللری مثللو لهو یك شنیع اولمزسه ضرری ایتمز الا کندی ایله رقص ایتمکله فاحش اولورسه ضرری اولور کبائر حدنده داخل اولدیغنده بناء ❊ بحر ❊ (ومن یغنی للناس) لانه یجمعهم علی کبیرة هدایة وغیرها ❊ وناسه تغنی ایدوب ایرلیان کسه خلق کبیرهدن اولان فسق اوزرینه جمع ایتدیکندن شهادتی قبول اولنمز غناء مدایله مغنینك صوتی وقصرایله غنی کثرت مال معناسنهدر ❊ وکلام سعدی افندی یفید تقییده بالاجرة فتأمل ❊ وسعدی افندینك تغنی حقنده کلامی اجرتله اولمسنی افاده ایدر لکن پك ظاهر دکلدر فقهانك کلاملری مطلق اولدیغندن ❊ واما المغنی لنفسه لدفع وحشته فلا بأس به عند العامة عنایة وصححه العینی وغیره قال ولو فیه وعظ وحکمة فجائز اتفاقا ❊ اما کندی نفسنك هم وغمی وحشتنی دفع ایچون تغنیده اکثر علما قتنده بأس یوقدر عینی وسائرلری بوقولی تصحیح ایتدیلر و بیوردیلر که ابن فارضك قصائدی مثللو کندوده وعظ وحکمت اولان شیلر ایله تغنی اولورسه اتفاقا جائز اولور ❊ ومنهم من اجازه فی العرس کما جاز ضرب الدف فیه ومنهم من اباحه مطلقا ومنهم من کرهه مطلقا انتهی ❊ عرس وسور مسلمینده دف اورمق جائز ومشروع اولدیغی مثللو بعض فقهای ذی شان انده تغنییی جائز کوردیلر بعضیلر مطلقا اباحه سنه وبعضیلر مطلقا کراهتنه ذاهب اولدیلر ❊ وفی البحر والمذهب حرمته مطلقا فانقطع الاختلاف بل ظاهر الهدایة انه کبیرة ولو لنفسه واقره المصنف قال ولا تقبل شهادة من یسمع الغناء او یجلس مجلس الغناء زاد العینی او مجلس الفجور والشرب وان لم یسکر لان اختلاطه بهم وترکه الامر بالمعروف یسقط عدالته ❊ و بحرده اصل مذهب تغنینك مطلقا حرمتیدر دیو مرسومدر امدی اختلاف منقطع اولور بلکه هدایهنك ظاهری کبیره در هرنقدر نفسیچون اولورسهده مصنف مرحومده بونی اقرار ایلدی وتغنییی استماع ایدوب ویا مجلس تغنیده حاضر اولان کسهنك شهادتی مقبوله اولمز دیدی عینی فسق وفجور وعشرت مجلسنه حضوریده زیاده ایلدی هرنقدر کندوسی عشرت ایدوب وسکران اولمزسهده زیرا کندونك اول مقوله کسهلرله اختلاط ایدوب امر معروف ونهی منکری ترکی کندونك عدالتنی اسقاط ایدر خلاصهٔ کلام تغنی تلهی ایچون اولورسه جمیع ادیانده حرام ومعصیتدر ❊ (او یرتکب ما یحد به) للفسق ومراده من یرتکب

كبيرة قاله المصنف وغيره ❊ وياخود فسق اولد يغندن كندوسيله حد ايجاب ايدن
كبيره يى مرتكب اولان كسه نك شهادتى مقبوله اولاز لكن بروجه اعلان اولمق شرطدر
❊ (او يدخل الحمام بغير ازار) لانه حرام ❊ وياخود حمامه بلا ازار دخول
ايدن كسه نك شهادتى مقبوله اولاز عورت محلنى كشف حرام وفسق اولمغين
❊ (او يلعب بنرد) اوطاب مطلقا قمار اولا ❊ وياخود نرد يعنى طاوله و ياطاب
ديدكلرى او يونلرى او ينيان كسه نك شهادتى قبول اولنمز مطلقا كه كرك قمار طريقيله
اولسون وكرك قمار طريقيله اولسون ❊ اما الشطرنج فلشبهة الاختلاف شرط
واحد من الستة فلذا قال (او يقامر بشطرنج او يترك به الصلاة) حتى
يفوت وقتها (او يحلف عليه) كثيرا (او يلعب به على الطريق او يذكر
عليه فسقا) اشباه اوبداوم عليه ذكره سعدى افندى معزيا للكافى والمعراج ❊
اما شطرنجده اختلاف شبهه سى اولمغله كندونك شهادتنك قبولنه مانع
اولمسنده التى شيئك برى شرط قلنديده مصنف عليه الرحمه ديديكه
ياخود شطرنجله قمار ايدوب و يا وقتى فوت اولمغله نمازى ترك ايدوب و يا
كندويه چوق يمين ايدوب و يا انى يول اوزرنده اوينيوب و يا انك اوزرنده
شتم وقذف وتغنى مثللو فسق اولور نسنه ذكر ايدوب و يا مصلحتنى اكا قصر
ايدوب مدا ومت ايدرسه بنه اول مقوله يادكارلرك شهادتلرى مقبوله اولمز
❊ (او يأكل الربا) قيدوه بالشهرة ولا يخفى ان الفسق يمنعها شرعا الاان
القاضى لا يثبت ذلك الا بعد ظهوره فالكل سواء بحر فليحفظ ❊ وياخود اخچه
معامله ايدوب فائض اكل ايدنكه مستحق اولد يغى مبلغدن زياده يى اخذ ايدن
كسه نك شهادتى شرعا قبول اولنمز لكن فقهاى عظام بونى شهرتله قيدلديلر يعنى
بعضا نادرا وقوعى ضررايتمز خفى دكلدر كه فسق شرعا شهادتك قبولنه مانع
اولور مثلا مال يتيمى اكل كبى شوقدر واردر كه قاضى انى انجق كندونك
عندنده ايكى شاهد ايله ظهور ندنصكره ثابت قيلر امدى كرك مال يتيمى
وكرك ربايى اكل شهرتله تقييدده برابرلردر ❊ (او يبول او يأكل على
الطريق) وكذا كل مايخل بالمروئة ومنه كشف عورته ليستنجى من جانب
البركة والناس حضور وقد كثر فى زماننا فتح ❊ ويا طريق اوزره بول ايدوب
ويا انده اكل ايدن ذواتك شهادتلرى مقبوله اولاز وهر بر انسانيتده مخل اولان
شى يننده بويله در جانب بركه ده ناس محضرنده استنجا ايچون عورت محلنى
كشف دخى دين وصلاحنه خلل ويرن شيدندر بو دخى فى زماننا چوغالدى
وهر برمحلده فعلى خفت وسوء ادب عداولنان بين الناس مدرجل يعنى آياق او زاتمق
وكشف رأس وسرقت لقمه واستخفافى موجب كثرت مزاح وصحبت اراذل دخى

مخل مروتدر ❊ (او يظهر سب السلف) لظهور فسقه بخلاف من يخفيه
لانه فاسق مستور عينى ❊ وياخود سلف صالحينه سب وشتمى اظهار ايليان
شخصك شهادتى مقبوله اولاز فسق ظاهر ونمايان اولمغين سبى اخفا ايدن
بونك خلافنه در فاسق مستور اولديغندن ❊ قال المصنف وانما قيدنا بالسلف
تبعا لكلامهم والا فالاولى ان يقال سب المسلم لسقوط العدالة بسب المسلم
وان لم يكن من السلف كما فى السراج والنهاية ❊ مصنف رحمه الله تعالى
بيورديلر كه بزلرك متنده سبى سلفله قيدلديغمز سلفك كلاملرينه اتباعا در
يوقسه اولى اولان سب المسلم ديمك ايدى زيرا مسلمه سبله ده عدالت ساقطه
اولور هر نقدر سلفدن اولاز ايسه ده حديث شريفده { سباب المسلم فسوق
وقتاله كفر } وارد اولمشدر حديث شريف من غير تأويل اولمغله وياخود
تغليظه حمل اولنمق كرك ❊ وفيها الفرق بين السلف والخلف ان السلف
الصالح الصدر الاول من التابعين منهم ابو حنيفة رضى الله تعالى عنه والخلف بالفتح
من بعدهم فى الخير و بالسكون فى الشر بحر ❊ ونهايه ده مرسومدر كه سلفله
خلف ميانه لرنده فرق سلف تابعيندن صدر اولده كه زيور صلاحله پيراسته اولان
ذوات سامى همملردر سراج الامه وشمس الأئمه ابو حنيفه انلرد ندر لامك فتحيله
خلف طريق خيرده وسكونيله شرده كندولردنصكره كلان كسه لردر
❊ وفيه عن العناية عن ابى يوسف رحمه الله تعالى لا اقبل شهادة من سب
الصحابة واقبلها ممن تبرأ منهم لانه يعتقد دينا وان كان على باطل فلم يظهر
فسقه بخلاف الساب ❊ و بحرده عنايه دن نقله امام ابى يوسفدن روايه
مذكوردر كه بن اصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن برذاته سب
وحقارت وطعن وتشنيع ايدن كسه نك شهادتنى قبول ايتمم زيرا سائر احادناسدن برينه
سب ايده نك شهادتى قبول اولنميجق بونلرك كينك عدم قبولى اولويتله در ❊ قهستانى ❊
و بو نقصان عقله دليلدر انلردن تبرى ايدن خوارج طائفه سنك شهادتلرينى
قبول ايده رم بيورديلر زيرا انلر هر نقدر باطل طريق اوزره لر ايسه ده ينه دين
اسلامى اعتقاد ايدرلرده امدى فسقلرى اول قدر ظاهر اولمز اماسب ايديجيلر
بونلرك خلافنه در ❊ (شهدا ان اباهما اوصى اليه فان ادعاه صحت)
شهادتهما استحسانا كشهادة دائنى الميت ومديونيه والموصى لهما ووصيه لثالث
على الايصاء ❊ ايكى كسه بابالرى بر كسه يى وصى نصب ايتدى ديو شهادت
ايتسه لر شهادتلرى استحسانا صحيحه اولور اكر اول كسه وصايتى دعوى ايدرسه
قياس اولان جر نفع تهمتنه بناءً عدم قبول ايدى نتكم بر ميتك ايكى داينلرينك
ويا مديونلرينك وكندولرينه وصيت اولنان ايكى كسه نك وايكى وصينك بر رجلك

وصايته شهادتلری صحیحه اولدیغی کبی ایکی وصینك اوچنجی کمسه یه وصایتی اقرار
وشهادتلریله کویا امورمیتده عجزلرینی اقرارلریله قاضینك اوچنجی وصی نصبنی
استدعا ایتمش اولورلر ﴿ (وان انکر لا) لان القاضی لایملك اجبار احد علی قبول الوصیة
عینی ﴾ واکر وصی اوله جق رجل کندونك وصایتنی انکار ایدرسه شهادت مشروحه
صحیحه اولمز قاضی برکمسه یی وصیتك قبولنه جبرایتمکه مالك اولمامغین * عینی ﴿ (کما)
لاتقبل (اوشهدا ان اباهما) الغائب (وکله بقبض دیونه وادعی الوکیل اوانکر) ﴾ نتکم
ایکی قرنداشلر غائب اولان بابالری برکمسه یی غیراوزرنده اولان حقنی قبضه وکیل ایتدی
دیوشهادت ایدوب وکیلده وکالتنی دعوی ویاانکار ایلسه شهادتلری مقبوله اولمادیغی کبی
﴿ والفرق ان القاضی لایملك نصب الوکیل عن الغائب بخلاف الوصی ﴾ صورتین
مشروحتین میانه لرنده فرق دعوی ایتدکلری تقدیرجه قاضینك وکیل نصبنه مالك
اولمیوب وصی نصبنه مالك اولمسیدر ﴿ (شهد الوصی) ای وصی المیت (بحق للمیت)
بعدما عزله القاضی عن الوصایة ونصب غیره او بعدما ادرك الورثة (لاتقبل) شهادته
للمیت فی ماله اوغیره ﴾ بروصی کندوبی قاضی برجنحه ایله عزل وغیری بی محلنه نصب
ایدوب ویاورثه صغار بلوغه واصل اولدقلرندنصکره میتك برحقی ایچون شهادت ایتسه
اول میت حقنده شهادتی مقبوله اولمز مال کرك کندونك تحت یدنده بولنسون وکرك
غیرك تحت یدنده بولنسون ﴿ (خاصم اولا) لحلول الوصی محل المیت ولذلك لایملك
عزل نفسه بلاعزل قاض فکان کالمیت نفسه فاستوی خصامه وعدمه بخلاف الوکیل ﴾
وصی مخاصمه ایتسون ویاایتمسون شهادتی مقبوله اولمز وصی میت مقامنه قائم اولمغله
حتی قاضی کندوبی عزل ایتمدکجه کندی نفسنی عزل ایدهمز امدی میت کبی اولدیغندن
خصومت وعدم خصومتی برابر اولدی وکیل وصینك خلافنه در ﴿ فلذا قال
(ولوشهد الوکیل بعد عزله للموکل ان خاصم) فی مجلس القاضی ثم شهد بعد عزله
(لاتقبل) اتفاقا للتهمة (والاقبلت) لعدمها خلافا للثانی فجعله کالوصی
سراج ﴾ وکیل وصی کبی اولمامغین مصنف علیه الرحمه بیوردیلرکه بروکیل عزل
اولندقدنصکره موکلی ایچون شهادت ایتسه امدی وکیل اولدیغی ماده حقنده
مجلس قاضیده خصومت ایدوب بعده شهادت ایدرسه مخاصمه ایتدیکی خصوصده
کندی نفسنی تصدیق تهمتندن مبنی شهادتی اتفاقا مقبوله اولمز بوقسد تهمت مشروحه
اولمدیغندن شهادتی مقبوله اولور امام ثانی ایچون مخالفت واردر امام مشارالیه وکیلده وصی
کبی قیلدی امدی بونده دخی مطلقا شهادتی مقبوله اولمز ﴿ وفی قسامة الزیلعی کل من
صار خصما فی حادثة لاتقبل شهادته فیها ومن کان بعرضیة ان یصیر خصما ولم ینتصب
خصما بعد تقبل وهذان الاصلان متفق علیهما وتمامه فیه ﴾ وامام زیلعینك قسامه سنده
مسطوردرکه برخصوصده هربرخصم اولان کمسه نك اول ماده ده شهادتی مقبوله

اولمز هنوز خصم اولمیوب لکن خصمیت شانندن اولور مقوله دن اولورسه شهادتی
مقبوله اولور ایکی مسئله متفق علیهما در وبوبحثك تمامی زیلعیده در ﴿ وقیدنا
بمجلس القاضی لانه لوخاصم فی غیره ثم عزله قبلت عندهما کما لوشهد فی غیرما
وکل فیه اوعلیه جامع الفتاوی ﴾ شارح رحمه الله تعالی دیرکه خصومتی مجلس
قضا ایله تقیید ایتمز آنك غیریده خصومت ایدوب بعده عزل اولنسه امامین قتنده
شهادتی مقبوله اولور نتکم توکیل اولنمدیغی حادثه ده شهادت ایتسه وکیلك شهادتی
مقبوله اولندیغی کبی ﴿ وفی البزازیة وکله بالخصومة عند القاضی فخاصم
المطلوب بالف درهم عند القاضی ثم عزله فشهدان لموکله علی المطلوب مائة دینار
تقبل بخلاف مالووکله عند غیر القاضی وخاصم وتمامه فیها ﴾ بزازیه ده مرسومدرکه زید
عمروی قاضی حضورنده برخصومته توکیل ایدوب اول دخی قاضی حضورنده مدعی
علیهدن بیك درهم ایچون مخاصمه ایدوب بعده کندوبی عزل ایلسه امدی عمرو
زید ایچون مطلوب اوزرینه یوز دینار شهادت ایلسه شهادتی مقبوله اولور اما قاضی
حضورنده اولمیوب وخصومت ایتمش اولورسه صورت مشروحه نك خلافنه در
واشبو بحثك تمام وتفصیلی بزازیه ده در ﴿ (کما) قبلت عندهما خلافا للثانی (شهادة اثنین
بدین علی المیت لرجلین ثم شهد المشهود لهما للشاهدین بدین علی المیت) لان کل
فریق یشهد بالدین فی الذمة وهی تقبل حقوقا شتی فلم تقع الشرکة له فی ذلك بخلاف
الوصیة بغیر عین کافی وصایا المجمع وشرحه وسیجیء ثمة ﴾ نتکم امامین قتنده
ایکی کمسه نك برمیت اوزرنده ایکی رجلك برمقدار دینی اولدیغنه شهادت ایدوب
بعده مشهود لهما اولان ایکی رجلك مارالذکر ایکی شاهدك میت مزبور اوزرینه
برمقدار دینی اولدیغنه شهادتلرینك قبولی کبی زیرا مارالذکر شاهدلردن هر برفرقه
ذمتده اولان برمقدار دینه شهادت ایدرلر ذمت ایسه حقوق شتایی قبول ایتمکله
شاهدك ذمتده اولان مبلغده شرکتی اولمدی نهایتی شرکت بعد القبض مقبوضنده
اولور اولده ضرر ایتمز امام ابی یوسف ایچون اختلاف واردر مشارالیه بیوردیلرکه
مسئله مشروحه ده احد فریقین دینی مقابلی ترکه دن برمقدار شی اخذ وقبض
ایتدکده انده فریق آخرده مشارك اولمغله کویا هربرلری کندی نفسلری ایچون شهادت
ایتمش اولورلر وصیت بغیر عین بونك خلافنه درکه مثلا هر برایکی شاهد آخر حقنده
شهادت ایتسه که میت بونلر ایچون مالنك ثلثنی وصیت ایلدی امدی
اشبو شهادت اتفاقا مقبوله اولمز حقلری ترکه ده کی میانلرنده منقسم اوله جق
ثلثده اولمغله میانلرنده مشترك اولان شیده شهادت اولور اما هر برایکی
شاهد میت اشبو شیء معینی اشبو ایکی شخصه وصیت ایتدی دیوشهادت ایدوب
انلرده شاهدلر ایچون دیکر شیء معینی متوفای مذکور کندولرینه وصیت

ایتدی دیو شهادت ایتسه‌لر بونده شرکت اولمدیغندن طرفینك شهادتلری مقبوله اولور نتکم مجمعك وشرحنك وصایاسنده ذکر اولندی وقریبا بونده ده کلور ✽ (وکشهادة وصیین لوارث کبیر) لی ء اجنبی (فی غیر مال المیت) فانها مقبولة فی ظاهر الروایة کالوشهد الوصیان علی اقرار المیت بشیء معین لوارث بالغ تقبل بزازیة ✽ دخی شهادت مقبوله ایکی وصینك میتك مالی اولمیه‌رق اجنبی اوزره وارث کبیر ایچون شهادتی کبی بونده تهمت اولمدیغندن ظاهر روایتده شهادت مقبوله اولور نتکم ایکی وصی وارث بالغ ایچون میتك برشیء معینی اقرارنه شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور ✽ (ولو) شهدا (فی ماله) ای المیت (لا) خلافا لهما ولولصغیر لم تجز اتفاقا وسیجیء فی الوصایا ✽ واکر مزبور وصیلر کبیر ایچون میتك مالنده شهادت ایدرلرسه شهادتلری مقبوله اولمز امامین ایچون اختلاف واردر واکر صغیرك براجنبیله اولان مطلوباتیچون شهادت ایدرلرسه اتفاقا جائزه اولمز بو بحثك تفصیلی وصایا بحثنده کلور ✽ (ک) مالاتقبل (الشهادت علی جرح) بالفتح ای فسق (مجرد) عن اثبات حق لله تعالی اوللعبد فان تضمنته قبلت والالاتقبل (بعد التعدیل ولوقبله قبلت) ای الشهادة بل الاخبار ولومن واحد علی الجرح المجرد ✽ نتکم بعد التعدیل حق الالهی و یاحق عبدی اثباتدن مجرد اولان جرحکه شاهدك فسقی اظهاراوزرینه شهادتك عدم قبولی کبی ایمدی برشهادتکه حق اللهی و یاحق عبدی اثباتی متضمن اولورسه مقبوله اولور یوقسه اولمزواکر جرح مشروح تعدیلدن مقدم اولورسه شهادت مشروحه بلکه هرنقدر برکسه‌دن اولورسه ده اخبار جرح مجرد اوزرینه مقبوله اولوب قاضی انی قبول وموجبیله حکم ایده‌مز (✽ کذا اعتمده المصنف تبعالما قرره صدر الشریعة واقره منلا خسرو وادخله تحت قولهم الدفع اسهل من الرفع وذکر وجهه واطلق ابن الکمال ردها تبعا لعامة الکتب وذکر وجهه ✽ صدر الشریعتك تقریر وفاضل خسرو قدس الله روحه‌نك اقرار ایتدیکنه تبعیتله وفقهانك دفع رفعدن اسهلدر قوللرینك تحتنده ادخاللریله مصنف مرحوم مضمون مشروحه اعتماد ایلدی وقبل التعدیل هرنقدر جرح مجرده اولسه‌ده خبر واحد قبول اولنوب بعد التعدیل جرح مجرد اولمیه‌رق انجق نصاب شهادت قبول اولنمه‌نك وجه وحکمتی ندر دیو ایراد اولنان سؤاله جواب اوله‌رق اعتمادینك وجهنی ذکرو بیان بیوردیکه قبل التعدیل شاهدی جرح شهادتك ثبوتندن مقدم شهادتی دفعدر شهادتده دیانتدن اولمغله دفعنده خبر واحد کفایت ایتدی امابعد التعدیل جرح شهادتك ثبوتندنصکره رفع اولمغله قاضی‌یه انکله عمل واجب اولور مادام جرح معتبر بولنمدقجه قواعد مقرره دندرکه دفع رفعدن اسهلدر ایشته هرنقدر برکسه‌دن اولورسه‌ده قبل التعدیل

جرح مجردك مقبول وبعده عدم مقبولیتنك سر وحکمتی بودر ابن کمال فسق مجرد ایله شهادتك ردنی عامهٔ کتبه تبعیتله بروجه اطلاقکه کرك قبل التعدیل وکرك بعدالتعدیل اولمسیله بیان ایلیوب و وجهنیده بیان ایلدیکه جرح مجرداوزرینه بینه‌نك عدم مقبولیتی جرحك حکم تحتنده عدم دخولنه مبنیدر بینه ایسه انجق حکم تحتنده داخله اولوب والزامی قاضینك وسعنده اولان شیده اولور بوایسه عدالته بینه اقامه سندن مقدم ومؤخر اولمغله مختلف اولمز ✽ وظاهر کلام الوانی وعزمی زاده المیل الیه وکذا القهستانی حیث قال وفیه ان القاضی لم یلتفت لهذه الشهادة ولکن یزکی الشهود سراوعلنافان عدلوا قبلها اوعزاه للمضمرات وجعله البرجندی علی قولهما لاقوله فتنبه ✽ محشی وانی وعزمی زاده‌نك کلاملرینك ظاهری اطلاقه میلدر قهستانی بنه بویله درکه انده بیوردیکه صاحب نقایه‌نك کلامنده نظر واردر قاضی اشبو جرح مجرد شهادتنه التفات ایتمز کرك قبل التعدیل وکرك بعد التعدیل لکن شاهدلری سر اوعلنا تزکیه ایدر بس تعدیل اولنورلرسه شهادتلرینی قبول ایدر برجندی بونی امامین قولی قیلدی ✽ (مثل ان یشهدوا علی شهود المدعی) علی الجرح المجرد (بانهم فسقة اوزناة اواکلة الربا اوشربة الخمر اوعلی اقرارهم انهم شهدوا بزور اوانهم اجراء فی هذه الشهادة اوان المدعی مبطل فی هذه الدعوی اوانه لاشهادة لهم علی المدعی علیه فی هذه الحادثة) فلاتقبل بعد التعدیل بل قبله درر واعتمده المصنف ✽ جرح مجرده شهادتك مدعی‌نك شاهدلرینه بونلر فاسقلر و یازانیلر ویاربا اکل ایدیجیلر و یاشرب خمر ایدیجیلر و یاشهادت زور ایله شهادت ایتدکلرنی و یاکندولری بوشهادتلرنده اجرتله شاهد اولدقلرنی و یامدعینك بودعواده مبطل اولوب و یامدعی علیه اوزرینه بوحادثه‌ده کندولرینك شهادتی اولمدیغنی اقرار ایتدکلرینه شهادتلری کبی امدی بوشهادت بعدالتعدیل مقبوله اولمز بلکه قبل التعدیل مقبوله اولور مصنف مرحوم بوقوله اعتماد ایلدی شارحك بومقامده علی الجرح المجرد قولی وفلاتقبل عباره‌سنی تکرار محضدر ✽ (وتقبل لوشهدوا علی) الجرح المرکب ک (اقرار المدعی بفسقهم اواقراره بشهادتهم بزور اوبانه استأجرهم علی هذه الشهادت) اوعلی اقرارهم انهم لم یحضروا المجلس الذی کان فیه الحق عینی ✽ واکر شاهدلر جرح مرکب اوزرینه شهادت ایدرلرسه شهادتلری مقبوله اولور مثلا مدعینك شاهدلرینك فسقنی و یاشاهد زور اولدقلرنی و یاانلری بوخصوصه شهادته استیجار ایتدیکنی و یا انلرك شهادت ایتدکلری وقعه مجلسنه حاضر اولمدقلرینی اقرار ایتدیکلرینه شهادتلری کبی بونك جرح مرکب اولدیغی کویا نفس شهادتلری و انك اوزرینه ترتب ایدن شهادتلرینك رد اولنمسی ایکی شی اولمش اولمغله انلردن مرکب عد واعتبار اولندی ومزبور شاهدلرك شهادتلرینك قبولی کندولری اظهار فاحشه یه شهادت ایتمیوب بلکه غیرك اظهار

فاحشه ایتدکلرینی حکایه اولنغله کندولری فسقه اولمدیلر واقرار تحت حکمده
داخل اولور مقوله دن اولمغین قاضی کندوسیله الزامه مقتدر اولور و بو صرف
جرح اولمدی بلکه انسانك کندی علیهنه اقراری اولدی ❊ (او انهم عبید
اومحدودون فی قذف) او انه ابن المدعی او ابوه عنایة او قاذف و المقذوف
یدعیه ❊ و یاخود شاهدلرك عبید و یا محدود فی القذف و یا مدعینك اوغلو
و یا باباسی و یا مملوکی و یا احد زوجین و یا مقذو فی دعوی ایدن قاذف اولدیغی
اقراری کبی جرح مرکبه شهادت ایدرلرسه بینه مقبوله اولور ❊ (او انهم
زنوا او وصفوه اوسر قوامنی کذا) و بینه (اوشربوا الخمر ولم یتقادم العهد)
کامر فی بابه (اوقتلوا النفس عمدا) عینی ❊ و یاخود شاهدلرك زنا ایتدکلرینه
شهادت ایدوب وزنایی وصف و بیان ایدوب فلانه عورتله طوعا فلان محلده
دیمکله و یاخود بندن شو مقوله نسنه یی سرقت ایتدیلر دیه‌رك سرقتی بیانله
و یا شرب خمر ایتدیلر دیو شهادت ایدوب وتقادم زمانده بولنمزسه نتکم
حد شربده تقادم زمان رایحه سنك زوالیله سائرلرنده بر ماهك مروریله دیو
مرور ایلدی و یاخود شاهدلر عمدا قتل نفس ایتدیلر دیو شهادت کبی
❊ (اوشرکاء المدعی) ای والمدعی مال (اوانه استأجرهم بکذالها) للشهادة
(واعطاهم ذلك مما کان لی عنده) من المال ولو لم یقله لم تقبل لدعواه الاستیجار
لغیره ولا ولایة له علیه ❊ و یاخود دعوی اولنان شی مال اولدیغی تقدیرجه
شاهدلر انده مدعیله شریکلردر دیو شهادت کبی و یاخود مدعی انلری
شهادت ایچون شوقدر مبلغه استیجار ایدوب و انی بنم کندونك عندنده بولنان
مالدن انلره اعطا ایتمشدر دیو شهادت کبی اما بنم کندونك نزدنده کی مالدن
تأدیه ایتدی دعواسنی ایتمزسه شهادتی مقبوله اولمز استیجاری غیر ایچون ادعا
ایتمکله کندونك انی دعوایه ولایت وقدرتی اولمز ❊ (او انی صالحتهم علی کذا
ودفعته الیهم) ای رشوة والافلا صلح بالمعنی الشرعی ولو قال ولم ادفعه لم تقبل
(علی ان لایشهدوا علی زور او) قد (شهدوا زورا) وانا اطلب مااعطیتهم ❊
و یاخود مدعی علیهك شاهدلر حقنده بن کندولریله شو مقدار نسنه اوزره
رشوت اوله‌رق مصالحه اولوب و انی کندولرینه ویردمکه بنم علیهمه یلانجی
شاهد لکنی ایتمیه‌لر حالبو که انیده ایتدیلر شمدی و یردیکم مبلغك استردادینی
طلب ایده‌رم دیمك کبی ویریلان شیئه رشوت تعبیری شرعا صلحك معناسی
اولمدیغنه مبنیدر و اکر انی حالا اعطا ایتمدم دیرسه قولی مقبول اولمز
❊ وانما قبلت فی هذه الصور لانها حق الله تعالی او العبد فمست الحاجة لاحیائهما ❊
پس اشبو صورت مشروحه‌لرده شهادتك قبولی انلرده یا حق الله و یا حق عبد

اولغله احیالرینه حاجت مس ایتدیکنه بناأ در ❊ (شهد عدل فلم یبرح)
عن مجلس القاضی ولم یطل المجلس ولم یکذبه المشهود له (حتی قال اوهمت)
اخطأت (بعض شهادتی ولا مناقضة قبلت) شهادته بجمیع ماشهد به لوعدلا
ولو بعد القضاء وعلیه الفتوی خانیة و بحر ❊ عدالتی ثابته اولان بر رجل
بر خصوصده شهادت ایدوب حتی مجلس قضادن مفارقت ایتمدین و مجلس
اوزامقسزین و کندوبی مشهود له تکذیب ایتمیه‌رك شهادت ایتدیکم ماده‌نك
بعضیسنده وهم وخطا و یاشك و یا غلط ایتدم دیوب و انده اشبو دعوی
قلنان مال فلان کسه نکدر دیوب بعده دیکر فلان کسه نکدر دیمك کبی
بر برینه مناقض کلام دخی بولنمزسه شهادتی شهادت ایتدیکی موادك جمیعسنده
مقبوله اولور هر نقدر مزبور قولی قضادن صکره اولورسه‌ده و فتواده
بونك اوزرینه‌در شارحك لو عدلا قولنه حاجت یوقدر ❊ قلت لکن
عبارة الملتقی تقتضی قبول قوله اوهمت وانه یقضی بما بقی وهو
مختار السرخسی وغیره وظاهر کلام الاکمل وسعدی ترجیحه فتنبه وتبصر ❊
شارح رحمه الله تعالی دیرکه لکن ملتقانك عباره سی اوهمت قولنك
قبول اولنمسی اقتضا ایتمکله قاضی انك ماعداسیله حکم ایدر و امام سرخسی
علیه رحمة القدسینك وغیریسنك مختاری واکمل وسعدی‌نك کلاملرینك ظاهری
آنی ترجیحدر ❊ (وان) قاله الشاهد (بعد قیامه عن المجلس لا)
تقبل علی الظاهر احتیاطا و کذا لو وقع الغلط فی بعض الحدود او النسب
هدایة ❊ واکر شاهد اوهمت قولنی مجلسدن قیامندنصکره دیرسه قول ظاهر
اوزره احتیاطا قولی مقبول اولمز خصم کندوبی بر مقدار حطام دنیا ایله
تغریری احتماله بناأ بینه بویله غلط مثلا دارك حدودونسبك بعضیلرنده
وقوع بولسه قولی قبول قیلنور زیرا مجلس قضانك مهابتنه بناأ بعض غلط اولور
دخی بزازیه‌ده مسطوردر که دارك بر و یا ایکی حدودنده شاهدلر غلط ایدوب
بعده تدارك ایدوب خاطرلرینه کلسه توفیق ممکن اولورسه قوللری مقبول اولور
مثلا مقصد ما فلانك ملکی ایدی بعده بیعنه بناأ ذیکر اسمه بچمك کبی
❊ (بینة انه) ای المجروح (مات من الجرح اولی من بینة الموت بعد البرء) ❊
بر مجروحك جرحدن متأثرا موتنه اقامهٔ بینه بعد البرء موتنه اقامهٔ بینه‌دن
اولی‌در ❊ ولو (اقام اولیاء مقتول بینة علی ان زیدا جرحه وقتله
واقام زید بینة علی ان المقتول قال ان زیدا لم یجرحنی ولم یقتلنی
فبینة زید اولی من بینة اولیاء المقتول) مجمع الفتاوی ❊ بر مقتولك

ولیلری زیدكانی جرح وقتل ایتدیكنه اقامهٔ بینه ایتسه وزیده مقتولك زیدبنی جرح وقتل ایتمدی قولنه ایتیان بینه ایلسه بس زیدك بینه‌سی اولیا مقتولك بینه‌سندن اولیدر زیدك بینه‌سی ظاهرا هرنقدرنفیه شهادت كبی ایسه‌ده حقیقتده مقتولك قولنه شهادتدر ﴿(وبینة الغبن)من یتیم بلغ (اولی من بینة كون القیمة) ای قیمة مااشتراه من وصیه فی ذلك الوقت (مثل الثمن) لانها تثبت امرا زائدا ولان بینة الفساد ارجح من بینة الصحة دررخلافا لمافی الوهبانیة امابدون البینة فالقول لمدعی الصحة منیة ﴾ بلوغه رسیده اولان یتیم طرفندن وصیدن كندونك مالنی اشترا ایدن مشتری اوزرینه دیكرندن نقصان بیع غبنله اولمشدردیو اقامهٔ بینه مشتری جانبندن اشترا ایتدیكی شیئك حین عقدده ثمن مثلی اولدیغنه ایتیان بینه سندن اولیدر غبن بینه‌سی امر زائدی اثبات ایتمكین و یافساد بینه سی صحت بینه‌سندن ارجحدر وهبانیه‌ده اولان شی بونك خلافنه ملابسدر امابینه سز قول صحت دعوی ایده نكدر اشبو مضمون منیه‌ده مسطوردر ﴿(وبینة كون المتصرف فی نحو تدبیر اوخلع اوخصومة (ذاعقل اولی من بینة الورثة مثلا كونه مخلوط العقل اومجنونا) ﴾ تدبیر و یاخلع ویاسائر برتصرفده متصرفك تام العقل اولدیغنه اقامهٔ بینه مثلا تدبیر صورتنده ورثه‌نك خلعده زوجك مخلوط العقل سرسم و یامجنون اولملرینه اقامهٔ بینه‌دن اولیدر ﴿ولوقال الشهود لاندری كان فی صحة اومرض فهو علی المرض ﴾ طلاق و یااعتاق خصوصلرنده شاهدلر صحتده و یامرضده اولدقلرینی بلمیوزدیوب مدعیده صحتنی مدعی علیهده مرضنی ادعا ایتسه اول كمسه مرضی اوزره اولمش اولور ﴿ واو قال الوارث كان یهذی یصدق حتی یشهدا انه كان صحیح العقل بزازیة ﴾ صورت مشروحه‌ده وارث معتق حقنده هذیان ایدر ایدی یعنی شوریده دماغ مخلوط العقل ایدی دیرسه قولنده تصدیق اولنور حتی شاهدلر تام العقل ایدی دیو شهادت ایده‌نه‌دك ❊ بزازیة ﴿(وبینة الاكراه) فی اقراره (اولی من بینة الطوع) ان ارخا واتحد تاریخهما فان اختلفا اولم یورخا فبینة الطوع اولی ملتقط وغیره واعتمده المصنف وابنه وعزمی زاده ﴾ بركسه‌نك اقراری حقنده اكراه بینه سی طوع بینه‌سندن اولیدر اكر خصمینك ایكیسده تاریخ بیان ایدوب و تاریخلری متحد اولورسه واكر تاریخلری مختلف اولوب ویاخود تاریخ بیان ایتمزلرسه طوع بینه‌سی اولیدر مصنف مرحوم واوغلو عزمی زاده بوقوله اعتماد ایلدی ﴿فروع بینة الفساد اولی من بینة الصحة شرح وهبانیة ﴾ فساد بینه‌سی صحت بینه‌سندن اولیدر بومارالذكر غبن مسئله سیله تكراردر ﴿وفی الاشباه اختلف المتبایعان فی الصحة والبطلان فالقول لمدعی البطلان ﴾ اشباهده مذكوردركه متبایعان صحت و بطلان دعواسنده اختلاف ایتسه‌لر قول بطلان دعوی ایده نكدر نفس عقدی انكار ایتمكین ظاهر اولان بینه صحت بینه‌سیدر اثباتا اكثر اولمغین

(زیرا)

زیرا بطلان بینه‌سی برامر جدید افاده ایتمز ❊ سیدحموی ﴿وفی الصحة والفساد لمدعی الصحة الا فی مسئلة الاقالة ﴾ دخی صحتله فساد دعواسنده قول صحت دعواسی ایده نكدر الاقاله مسئله‌سنده دكلكه مشتری دعوی ایتسه كه مبیعی بایعدن قبل الثمن ثمن اولدن اقله بیع ایتدی دیو بایعده اقاله دعواسی ایلسه قول مشترینكدر حالبوكه عقدك فسادنی ادعا ایدر اما بونك عكسی صورتنده كه مشتری اقاله بایع بیع دعواسی ایدرسه مخالف ایدرلر ❊ انتهی ❊ زیرا بایع ثمن اقل ومشتری ثمن اول ادعا ایتمكله اختلاف فی الثمن قبیلندن اولور ﴿ و فی الملتقط اختلفا فی البیع والرهن فالبیع اولی ﴾ متعاقدان بیعله رهنده اختلاف ایتسه‌لر بیع بینه سی اولیدر ﴿ اختلفا فی البتات والوفاء فالوفاء اولی استحسانا ﴾ متبایعان بیعك باتا اولمسیله وفاء اولمسنده اختلاف ایتسه‌لر استحسانا وفا بینه‌سی اولیدر ﴿ شهادة قاصرة یتمها غیرهم تقبل كان شهدا بالدار بلاذكر انها فی ید الخصم فشهد به آخران اوشهدا بالملك بالمحدود وآخران بالحدود ﴾ شاهدلرك غیرینك كندوبی اتمام ایتدیكی شهادت قاصره مقبوله اولور مثلا ایكی كسه‌نك برداره خصمك یدنده اولدیغنی ذكر و بیان ایتمدین شهادت ایدوب دیكر ایكی كسه‌نكده خصمك یدنده بولندیغنه شهادت ایتملری كبی مدعی علیهك خصم اولمسنده یدنی اثبات ایچون اشبو صكره‌كی شهادتنده لازمدر و یاخود برمحدود اولان شیده ایكی كسه‌نك اشبونه ملككیدردیو شهادت ایدوب دیكر ایكیكده حدودینه شهادتلری مثللو ﴿ اوشهدا علی الاسم والنسب ولم یعرفا الرجل بعینه فشهد آخران انه المسمی به‌درر ﴾ و یاخود شهادت قاصره ایكی كسه‌نك برذاتك اسم ونسبنه شهادت ایدوب بعینه كندوبی بلیوب دیكر ایكی شاهدكده اول اسمله مسما رجل بودردیو شهادت ایتملری كبی ﴿شهدواحد فقال الباقون نحن نشهد كشهادته لم تقبل حتی یتكلم كل شاهد بشهادته وعلیه الفتوی ﴾ برشاهد برخصوصده شهادت ایتدكده سائر شاهدلرده بزلرده بوخصوصه بونلر كبی شهادت ایدرزدیسه‌لر شهادتلری مقبوله اولمز حتی هر بری شهادتنی تماما تكلم ایتمدكجه وفتواده بوقولك اوزرینه‌در ﴿ شهادة النفی المتواتر مقبولة عند الناس مشهور ومتواتر اولان نفی شهادتی مقبوله‌در مثلا جمیع ناسك معلومی اولیور كه مدعی علیه برزمان برمكانده موجود اولمیور ایمدی كندویه مدعینك اول زمان اول مكانده شوقدر شی اقراض ایتمشدم دعواسی مسموعه اولمز ذمتنك فراغیله حكم اولنور ضرورة ثابت اولان شیئی تكذیب لازم اولمسون ایچون ضروریات قبیلندن اولان شیئه شك داخل اولمز ﴿ الشهادة اذا بطلت فی البعض بطلت فی الكل الا فی عبد بین مسلم

ونصرانی فشهد نصرانیان علیهما بالعتق قبلت فی حق النصرانی فقط
اشباه ✻ بر شهادت بعض حقنده باطله اولدقده کل حقنده ده باطله
اولور مثلا بر قز قرنداشیله ار قرنداش بر ارضی دعوی ایتدکلرنده اول ارضه
من بوره قز قرنداشک زوجیله بر آخر رجل شهادت ایتسه‌لر اول شهادت
زوجه حقنده رد اولندیغی کبی قرنداشی حقنده دخی رد اولنور الا بر
مسلم ایله بر نصرانی بیننده مشترك اولان عبد حقنده ایکی نصرانی کندولرینك
اوزرلرینه عتقیله شهادت ایتسه‌لر یالکز نصرانی حقنده مقبوله اولورده
عبد ایکی شریك میاننده معتق البعض اولمش اولورده کندوده خیارات
مشهوره جاریه اولور ✻ قلت وزاد محشیها خمسة اخری معزیة للبزازیة ✻
شارح رحمه الله تعالی ورضی عنه بیورر که اشباه محشیسی استثنا
اولنان مسئلهٔ مشروحه اوزره بش مسئله دخی زیاده ایلدی بزازیه‌یه عزو
ایله انك بری مسلمله کافر یدنده بولنان لقطه بس صاحبی انك اوزرینه
ایکی کافر شاهد اقامه ایلسه استحسانا خاصة کافرك یدنده‌کی لقطه‌نك
اوزرینه شهادتی مسموعه اولور بریده بر کافر مرد وهلاك اولدقده ایکی
اوغلو میانلرنده ترکه‌سنی اقتسام ایتدکدنصکره بریسی شرف اسلامله مشرف
اولوب بعده باباری اوزرنده‌کی بر مقدار دین اثبا تیچون ایکی کافر شهادت
ایتسه‌لر خاصة کافر حقنده مقبوله اولور بریده ایکی کافر بر مسلم ایله بر کافرك
اوزرلرینه بر ثوبی سرقتلریله شهادت ایتسه‌لر قطع حقنده شهادتلری
مقبوله اولمز لکن ثوبك نصفیله کافره قضا وحکم اولنور والله سبحانه وتعالی
اعلم واستغفر الله العظیم

✻(باب الاختلاف فی الشهادة)✻

بو باب شاهدلرك شهادتلرنده بربرلریله ویاخود دعوایه اختلافلری بیاننده‌در
✻ مبنی هذا الباب علی اصول مقررة ✻ مبنی مصدر میمیدر اسم مکان دکلدر
یعنی بو بابده اولان مسائلك احکامنك بناسی براز اصول مقرره اوزرینه‌در ✻ منها
ان الشهادة علی حقوق العباد لا تقبل بلا دعوی بخلاف حقوقه تعالی ✻
اصول مقرره دندر که حقوق عباد اوزرینه بلا دعوی شهادت مقبوله اولمز
حقلرینك ثبوتی مطالبه‌لرینه توقف ایتدیکی لکن حق الله بونك خلافنه‌در که
آنده دعوی شرط دکلدر زیرا حقوق اللهی اقامت هر برکسه‌نك
اوزرینه واجبه‌در وهر برکسه آنده خصمدر ✻ ومنها ان الشهادة بالاکثر

من المدعی باطلة بخلاف الاقل للاتفاق فیه ✻ واصول مشروحه دندر که
مدعادن اکثره شهادت باطله‌در مدعی شاهدلرینی تکذیب ایتمکین دعوی
قلنان مبلغدن اقله شهادت اکثرك خلافنه‌در که انده مدعیله شاهدلرك
اتفاقی اولمش اولور ✻ ومنها ان الملك المطلق ازید من المقید لثبوته من الاصل
والملك بالسبب مقتصر علی وقت السبب ✻ واصول مقرره دندر که ملك مطلق
دعواسی مقیددن ازیددر زیرا مطلق اصلندن ثابتدر که بر وقتله مقید
دکلدر کانه مقید انك نتاجیدر شرا ویا ارث امثالی بر سبیله مقید اولان
وقت سببه قصر اولنمش اولور ✻ ومنها موافقة الشهادتین لفظا ومعنی وموافقة
الشهادة الدعوی معنی فقط وسیتضح ✻ واصول مذکوره‌دن بعضدر
شاهدلرك شهادتنك لفظا ومعنی بربرلرینه موافقتی اما نکاح وتزویج وهبه
وعطیه کبی اختلاف معنایی موجب اولمیان لفظلرینك اختلافی ضرر
ایتمز اما شهادتك دعوایه فقط معنا موافقتی کفایت ایدر مثلا مدعینك
غصب دعواسی ایدوب شاهدلرك غصبی اقراره شهادتلری کبی اشبو
مضمون مشروح قریبا متضح ومنکشف اولور ✻(تقدم الدعوی
فی حقوق العباد شرط قبولها) لتوقفها علی مطالبتهم ولو بالتوکیل بخلاف
حقوق الله تعالی لوجوب اقامتها علی کل احد فکل احد خصم فکان الدعوی
فی موجودة ✻ حقوق عبادده شهادتك قبولنك شرطی دعوانك تقدمیدر
هرنقدر توکیل ایله اولورسه‌ده حقوق عبادك مطالبه‌سنه توقف ایتدیکندن
حقوق اللهی اقامت هرکسك اوزرینه واجب اولوب انده هر بر احد
خصم اولدیغندن دعوی موجوده اولمغله بو انك خلافنه‌در ✻(فاذا
وافقتها) ای وافقت الشهادة الدعوی (قبلت والا) توافقها (لا)
تقبل وهذا احد الاصول المتقدمة ✻ امدی شهادت دعوایه مطابق
اولورسه قبول اولنور یوقسه اولنمز بو اصول متقدمه‌نك بریدر ✻(فلو
ادعی ملکا مطلقا فشهد به بسبب) کشرآء اوارث (قبلت) لکونها
بالاقل مما ادعی فتطابقا معنی کما مر ✻ برکسه بر شیده ملك مطلق دعواسی
ایدوب شاهدلر اول شیئك شرا ویا ارث کبی اسباب ملکدن بر سببله ملکینه
شهادت ایتسه‌لر شهادتلری مقبوله اولور مدعینك دعوی ایتدیکی شیدن
اقله شهادت اولمغله معنی دعوی ایله شهادت تطابق ایتمش اولورلر نتکم
ماسبقده مرور ایلدی ✻(وعکسه) بان ادعی بسبب وشهدا بمطلق (لا)
تقبل لکونها بالاکثر کما مر قلت وهذا فی غیر دعوی ارث ونتاج وشراء من مجهول
کما بسطه الکمال واستثنی فی البحر ثلاثة وعشرین ✻ صورت مشروحه‌نك

عكسيكه مدعى سبب ادعا ايدوب شاهدلر ملك مطلقه شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولمز
اكثره شهادت اولمغين تتكمه مرور ايلدى شارح رحمه الله تعالى ديركه اشبو
عدم قبول صورتى ارث ونتاج و شرا من مجهول سببلرى ادعاسنك ماعداسنده در
زيرا ارثده ملك مطلقه مساويدر وملك مطلق نتاجدن اقلدر وبر رجلدن
اشترا ادعا ايدوب شاهدلر ملك مطلقه شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولور بونده دخى
بايعى بيان ايتمديكندن ظاهر اولان مساواتدر كانه ملك دعوى ايتمش اولور
تتكم كمال بسط وتفصيل ايتدى بحرده دعوى ايله شهادتك عدم توافقنده شهادتك
قبول اولنمامسندن يكرمى اوچ مسئله يى استثنا ايلدى مثلا مديونك ايفا ادعا ايدوب
شاهدلرك دائنك كندويى ديندن ابراسنه ويا حلال ايتديكنه شهادت ايتملرى مقبوله
اولديغى كبى ومدعينك غصب ادعا ايدوب شاهدلرك غصبك اقرارنه
شهادتلرى مقبوله اولور كفيل ايفا ادعا ايليوب شاهدلرى برائته شهادت
ايتسه‌لرينه مقبوله اولور لكن كفيل اصيله رجوع ايده‌مز طالب اصيله
رجوع ايدركانه كفيلى ابرا ايتمش اولور كفيلك ابراسيده اصيلك ابراسنى
موجب دكلدر صورت باقيه‌لرده طحطاويده مسطوردر ﴿ (وكذا تجب
مطابقة الشهادتين لفظا ومعنا) الا فى اثنين وار بعين مسئلة مبسوطة فى البحر
وزاد ابن المصنف فى حاشيته على الاشباه ثلثة عشر اخر تركتها خشية التطويل
(بطريق الوضع) لا التضمن ﴾ وينه بوبابده شاهدلرك شهادتلرينك
دلالت وضعيه ايله لفظا ومعنى بربرلرينه مطابقتى واجبه اولور دلالت
تضمنله اولورسه اولمز الا بحرده بسط وتفصيل اولنديغى وجه اوزره قرق ايكى
مسئله‌ده مطابقه مشروحه لازم دكلدر مصنف مرحومك فرزند ارجمندلرى
اشباه اوزره اولان حاشيهٔ ساميه‌لرنده مسائل مشروحه‌نك اوزرلرينه
اون اوچ دخى زياده ايلدى شارح رحمه الله تعالى ديركه بو مقامده بن انلرك
ذكرينى تطويل خوفندن ترك ايلدم ﴿ واكتفيا بالموافقة المعنوية وبه قالت
الائمة الثلثة ﴾ امامين همامين رحمهما الله تعالى شهادتين ماببننده موافقت
معنويه ايله اكتفا بيوردیلرده الفله الفين مائه ايله مائتين طلقه ايله ثلثه
طلقات مسئله‌لرنده اقل ايله حكم ايتديلر واشبو قول ايله ائمهٔ ثلثه دخى حكم ايتديلر
﴿ (ولو شهد احدهما بالنكاح والاخر بالتزويج قبلت) لاتحاد معناهما ﴾
شاهدلرك برى نكاحه وديكرى تزويجه شهادت ايتسه‌لر معنا متحد اولدقلرندن
شهادت مشروحه مقبوله اولور يعنى امام اعظم رضى الله تعالى عنه نزدنده موافقت
عين لفظده اولمق شرط دكلدر بلكه عينيله ومرادفيله‌ده اولور ﴿ (كذا الهبة
والعطية ونحوهما) ﴾ هبه ايله عطيه وبونلرامثالى ابرا دعواسنده برى ابرايه وديكرى

هبه يه شهادت ايتسه شهادتلرى مقبوله اولور ﴿ (ولو شهد احدهما بالف
والاخر بالفين او مائة ومائتين او طلقة وطلقتين او ثلاث (ردت)
لاختلاف المعنيين ﴾ شاهدلرك برى بيكه واخرى ايكى بيكه وياخود برى يوزه
وبشقه‌سى ايكى يوزه ويابرى برطلاقه وديكرى ايكى ويا اوچ طلاقه شهادت
ايلسه‌لر معنالرى مختلف اولمغين شهادتلرى رد اولنور مذهب مختارده بودر
بعضيلر طلاقده اتفاقا اقل ايله حكم اولنور ديديلر ﴿ (كالو ادعى غصبا
اوقتلا فشهد احدهما به والاخر بالاقرار به) لم تقبل ولو شهدا بالاقرار به
قبلت ﴾ نتكم بركسه بر آخر كسه‌دن برنسنه‌نك غصبنى ويابركسه‌نك قتلنى
ادعا ايدوب شاهدلرينك برى غصبه ويا قتله شهادت ايدوب اخرى انلرك
اقرارينه شهادت ايتسه‌لر مقبوله اولمز اما ايكسيده اقراره شهادت ايدرلرسه
مقبوله اولور شهادتله دعوى ماببننده مطابقت شرط اولمغين اما شاهدلرك
شهادتلرنده تطابق شرطدر ﴿ (وكذا) لاتقبل (فى كل قول جمع مع فعل)
بان ادعى الفا فشهد احدهما بالدفع والاخر بالاقرار بها لاتسمع للجمع بين قول
وفعل قنية ﴾ وينه بوبله هر برفعل ايله جمع اولنان قولده شهادت مقبوله اولمز
مثلا قول بريندن فعل لفظ اخرده اولوب بركسه بيك غروش ادعا ايتدكده
شاهدك برى بيكى مدعينك دفعنه وديكرى مدعى عليهك اقرارينه شهادت
ايلسه‌لر قول ايله فعل مابيننى جمع اولمغله شهادت مذكوره مسموعه اولمز
﴿ الا اذا اتحدا لفظا كشهادة احدهما ببيع اوقرض اوطلاق اوعتاق
والاخر بالاقرار به فتقبل لاتحاد صيغة الانشاء والاقرار فانه يقول فى الانشاء
بعت واقترضت وفى الاقرار كنت بعت واقترضت فلم يمنع القبول ﴾
لكن صورت مشروحه‌ده قول ايله فعل لفظا متحد اولورسه مثلا شاهدلرك
برينك نفس بيعه ويا قرضه وياطلاقه وياعتاقه ديكرينك انلرى اقرارينه
شهادتلرى كبى ايمدى اشبو شهادت مقبوله اولور كندوده صيغهٔ انشا واقراركه
صكره‌كى مثللو انى اخبار متحد اولمغين زيرا مثلا بايع انشاده بعت واقترضت
اقرار واخبارده كنت بعت واقترضت دير بلكه كنت لفظنه دخى حاجت
يوقدر زيرا اقرار صورتنده دخى اخبار قصديله بعت واقترضت دينور
﴿ بخلاف شهادة احدهما بقتله عمدا بسيف والاخر به بسكين لم تقبل لعدم
تكرر الفعل بتكرار الآلة محيط وشرنبلالية ﴾ اما شاهدلرك برينك بركسه‌نك
برشخصى عمدا سيفله وديكرينك سكينله قتلنه شهادتلرى مسئلهٔ مشروحه‌نك
خلافنه دركه بونده فعل واحدكه قتلك آلتك تكرريله تكررى اولمغين شهادت
مقبوله اولمز نقلده اولى اولان شرنبلالية عن المحيط ديمك ايدى زيرا نقل

مشروح شرنبلاليه ده محيطدن نقل ايله مذكوردر ❊ (وتقبل على الف فى
شهادة احدهما (بالف و) الاخر (بالف ومائة ان ادعى) المدعى
(الاكثر) لا الاقل الا ان يوفق باستيفاء او ابراء ابن كمال
وهذا فى الدين ❊ شاهدلرك برى بيكه وديكرى بيك يوزه
شهادت ايدرلرسه بيكه شهادتلرى مقبوله اولور اكر مدعى اكثر بيكه
بيك يوزى ادعا ايدرسه اقلى ادعا ايدرسه شهادت مقبوله اولمز مدعى زياده
شهادت ايدن شاهدنى تكذيب ايتمكين الامدعى شهادتلرى مابيننى توفيق
ايدوب ماده واقعا اشبو زياده به شهادت ايدن شاهدك شهادت ايتديكى
كبى ايدى لكن زياده يى كندودن اخذ واستيفا ايلدم وياكندونك ذمتنى اشبو
زياده‌دن ابرا ايتدم ديرسه شهادت مشروحه مقبوله اولور لكن اشبو شهادتين
مابينده بحسب الوضع لفظا توفيقك اشتراطى ديننده‌در ❊ (وفى العين تقبل على
الواحد كالوشهد واحد ان هذين العبدين له وآخر ان هذا له قبلت على) العبد
(الواحد) الذى اتفقا عليه (اتفاقا) درر ❊ شهادتين مابينده زياده ايله
اختلاف دينده اولميوب شاهدلرك برينك اشبو ايكى عبد ديكرينك فقط
اشبو برى كندونكدر ديو شهادت ايتمسى كبى عينده اولورسه اتفاقا
كندونك اوزرينه اتفاق ايتدكلرى شاهدلرك برينك تعيين ايتديكى عبد واحد
اوزرينه شهادتلرى مقبوله اولور ❊ (وفى العقد لا) تقبل (مطلقا) سواء كان
المدعى اقل المالين او اكثرهما عزمى زاده ❊ زياده ونقصان ايله اختلاف عقدده
اولورسه شهادت مطلقا كه دعوا اولنان مال شهادت اولنان مالرك
كرك اقلى وكرك اكثرى اولسون ومدعى كرك بايع وكرك مشترى اولسون
مقبوله اولمز ❊ ثم فرع على هذا الاصل بقوله (فلو شهد واحد بشراء عبد
او كتابته على الف وآخر بالف وخمسمأة ردت) لان المقصود اثبات العقد
وهو يختلف باختلاف البدل فلم يتم العدد على كل واحد ❊ بوندنصكره مصنف
والاجناب مار الذكر وفى العقد لا تقبل قوله كندى كلاميله مسئله تفريع
ايتديروب ديركه بركمسه برعبدك بيك غروشه شراسنه وياكتابته ديكر كمسه
دخى بيك بشيوزه شهادت ايتسه‌لر شهادتلرى رد اولنور زيرا شهادت مشروحه‌دن
مقصود اثبات عقددر عقد ايسه بدلك اختلافيله مختلف اولور زيرا برنسنه‌يى
بيكه بيع بيك بشيوزه بيعك غيريدر ايمدى ثمنك اختلافيله مشهود بهده مختلف
اولمغله هر برنده نصاب شهادت تمام اولمامش اولور ومدعى شاهدلرينك
برينى تكذيب ايتمش اولور ❊ (ومثله العتق بمال والصلح عن قود والرهن والخلع
ان ادعى العبد والقاتل والراهن والمرأة) لف ونشر مرتب اذ مقصودهم

اثبات العقد كامر ❊ مال مقابلى عتق وقصاصدن صلح ورهن وخلع
مسئله مشروحه كبيدر اكر مدعى عبد وقاتل وراهن وعورت اولورسه زيرا
بونلرك مقصودلرى عقود مشروحه‌يى اثباتدر نتكم شرا وكتابت مسئله‌لرنده
مرور ايتدى بيان مشروحده لف ونشر مرتب واردر ❊ (وان ادعى الاخر)
كالمولى مثلا (فكدعوى الدين) اذ مقصودهم المال فتقبل على الاقل ان ادعى
الاكثر كامر ❊ واكر مسئله مشروحه‌ده مدعى مزبورلر اولميوب بلكه عبدك سيدى
وقصاصك وليسى اولوب مثلا سيد بن بيك بشيوز غروش مقابلى عتق ايتدم
ديوب عبد بيك بدلى عتق ايتدك ديرسه بس دين دعواسى كبى اولور زيرا
مقصودلرى مال اولمغله مدعى اكثرى ادعا ايده‌جك اولورسه اقل اوزرينه
شهادت مقبوله اولور نتكم ماسبقده مرور ايلدى امانفس عتق وطلاق
مثللو عقود حق صاحبلرينك اعتراف واقرارلريله ثابت اولور ❊ (والاجارة
كالبيع) لو (فى اول المدة) للحاجة لاثبات العقد (وكالدين بعدها)
لو المدعى الموجر او المستأجر فدعوى عقد اتفاقا ❊ اشبو شاهدلرك اختلافنده
اجاره ده بيع كبيدر اكر دعوى مدت اجاره‌نك ابتداسنده اولورسه اثبات
عقده حاجت مس ايتمكله واكر مدعى موجر اولوب دعواده مدت مشروحه
دنصكره اولورسه اجاره دين قبيلندن اولور بونده نفس عقدى اثبات اقتضا
ايتمز بس عين موجره مستأجره تسليم اولندقده انكله انتفاع ايتسون
وياايتمسون شاهدلرك برى بيكه وديكرى بيك بشيوزه اجاره ايتديكنه شهادت
ايدرلرسه موجرى اكثرى ادعا ايدرسه اقل ايله حكم اولنور واكر مدعى
مستأجر اولورسه اتفاقا عقد دعواسى كبى اولور مستأجر مالى معترف
اولمغله اوزرينه اعتراف ايتديكى مبلغله حكم اولنور شاهدلرك بدل اجاره‌ده
اتفاق واختلافلرينه اعتبار اولنمز واختلافى مبنى عقدده ثابت اولمز ❊ (وصح
النكاح) بالاقل اى (بالف) مطلقا (استحسانا) خلافا لهما ❊ استحسانا
مطلقا كه دعوى كرك زوج طرفندن اولسون وكرك زوجه ومدعى كرك
اقلى دعوى ايتسون وكرك اكثرى اقل ايله كه بيكه نكاح صحيح اولور امامين
رحمه‌الله تعالى ايچون اختلاف واردر مشار اليهما شهادت باطله اولور
بيور ديلر ايمدى بيع كبى برشيله حكم اولنمز زيرا طرفيندن مقصود سببكه عقد
نكاحك اثباتيدر بيكه نكاح ايسه بيك بشيوزه نكاحك غيريدر امام اعظم
رحمه‌الله تعالى ايچون دليل نكاحده مالك تابع اولوب تابعكده اصلى تغيير
ايتمسيدر بنابرين بلا تسمية المهر نكاح صحيح اولور نفيله باطل اولمز ❊ (ولزم)
فى صحة الشهادة (الجر بشهادة ارث) بان يقولا مات وتركه ميراثا للمدعى

﴿(الا ان يشهدا بملكه) عند موته (او يده او يد من يقوم مقامه) كمستأجر
ومستعير وغاصب ومودع فيغني ذلك عن الجر لان الايدى عند الموت
تنقلب يد ملك بواسطة الضمان فاذا ثبت الملك ثبت الجر ضرورة ﴾
ارث حقنده شها دتده شهادتك صحتنده جر كه شاهدلرك فلان كسنه وفات ايتدى
ومالى مدعى يه ميراث اوله رق ترك ايتدى ديملرى لازم اولدى الاوفاتى وقتنده
ميتك ملكنده و يا يدنده و يا مستأجرى ومستعيرى و ياغاصبى ومودع كبى كندونك مقامنه
قائم اولان كمسه نك يدنده در ديو شهادت ايدرلرسه امدى شهادت مشروحه جردن
مغنى اولور زيرا موت وقتنده برنسنه يه واضع اليد اولان ذواتك يدلرى ضمان واسطه سيله
يدملكه منقلبه اولور پس ملك ثابت اولدقده بالضروره جرده ثابت اولمش اولور امدى
وارث مثلا برداره اقامهٔ بينه ايده جك اولسه كه اشبو دار بابامك ملكى ايدى انى بوكسه يه
اعاره و يا ايداع ويا اجاره ويا بوكسه كندودن غصب ايتمشدى پس مدعى عليهك
يدندن اخذ ايدر باباسى وفات ايتدى كندويه ميراث اوله رق اشبو دارى ترك
ايتدى ديو تكرار اقامهٔ بينه ايله تكليف اولنمز زيرا مزبورلرك يدى مالكك يدى
كبيدر زيرا موت وقتى بر زماندر كه انده يلان سويليانلر طوغرى
سويليوب وعاصى كنهكارلر تائب ومستغفر اولورلر اكر غيرك مالى اولورسه
انى بيان ايدرلر ومودع وديعه يى مجهلا فوت اولورسه انى ضامن اولور ﴿(ولابد مع
الجر) المذكور (من بيان سبب الوراثة و) بيان (انه اخوه لابيه وامه اولاحدهما)
ونحو ذلك ظهيرية ﴾ ميراثه شهادتده مار الذكر جر ايله برابر وراثتك سبب
خاصى اولان مثلا اخوت لاب وام ويا لابوين ويا امثالى عمومت وابوت وامومت امثالى
شيلرى دخى بيان اندن لازمدر ﴿ وابقى شرط ثالث (و) هو (قول الشاهد
لاوارث) اولا اعلم (له) وارثا (غيره) ورابع وهو ان يدرك الشاهد الميت
والافباطلة لعدم معاينة السبب ذكرهما البزازى ﴾ وراثت حقنده كى
شهادتك شرطلرينك اوچنجيسكه شاهدلرك ميتك بوندن غيرى وارثى يوقدر
ويا بوندن ماعدا وارثنى بلمم قولى ودردنجيسكه شاهدك ميتى بلمسى باقى
قالديكه ماسبقده بيان اولنمدى واكر اشبو شرط موجود اولمزسه شهادت باطله
اولور سببك معاينه سى اولمامغين امانسبده تسامعله شهادت مسموعه در نتكم ماسبقده
مرور ايلدى اشبو شرطين مذكورينى امام بزازى ذكر ايلدى ﴿(وذكر اسم الميت
ليس بشرط) ﴾ شهادتده ميتك اسمنى ذكر شرط دكلدر امدى شاهدلر شهادت
ايتسه لركه اشبو كسه ميتك باباسنك باباسى جدى ووارثيدر ديو اسمنى ياد ايتمسه لر شهادتلرى
مقبوله اولور ﴿(وان شهدا بيد حى) سواء قالا (منذ شهر) اولا (ردت)

لقيامها بمجهول لتنوع يد الحى ﴾ واكر بر مدعى بر رجلك يدنده كى داره اشبو
دار بنمدر ديو دعوى ايتدكده شاهدلر بونك يدنده در ديو شهادت ايتسه لر برماهله
توقيت ايتسونلر و يا ايتمسونلر شهادتلرى رد اولنور مجهوله شهادت اولمغله زيرا حياتده
اولان كمسه نك يدى متنوعه در كه يد ملك و يا يد عاريه و يا وديعه ويا اجاره و ياغصب
اولمغله محتمل اولديغندن اعاده سيله حكم اولنمز ﴿(بخلاف مالو شهدا انها كانت
ملكه واقر المدعى عليه بذلك او شهد شاهدان انه اقر انه كان فى يد المدعى) دفع
للمدعى لمعلومية الاقرار وجهالة المقر به لاتبطل الاقرار ﴾ شاهدلر دار مدعينك
ملكيدر وياخود مدعى عليه آنى اقرار ايلدى وياخود انك مدعينك يدنده
اولديغنى مدعى عليه اقرار ايلدى ديو ايكى شاهد شهادت ايتسه لر شهادت
مشروحه نك خلافنه دركه دار مدعى يه دفع وتسليم اولنور مدعى
عليهك اقرارى معلوم اولوب ومقربهك جهالتى اقرارى ابطال ايتمديكندن
بوصورتده شهادت مقبوله اولور ﴿ والاصل ان الشهادة بالملك المنقضى
مقبولة لاباليد المنقضية لتنوع اليد لاالملك بزازية ﴾ بو خصوصده اصل وقاعده
بودركه ملك منقضى يه شهادت مقبوله در يد منقضيه يه شهادت مقبوله دكلدر
يد متنوعه اولوب ملك اولمامغين يد منقضيه دن مراد يد حيدر اما يد ميت سابق
الذكر جر صورتنى كبيدر انده شهادت مقبوله در ﴿ ولو اقر انه كان بيد المدعى
بغير حق هل يكون اقرارا له باليد المفتى به نعم جامع الفصولين ﴾ مدعى عليه
مالك بغير حق مدعينك يدنده اولديغنى اقرار ايلسه اكايدى اقرار ايتمش اولورمى
مفتى به اولان قولده بلى اولور ﴿ فروع شهدا بالف وقال احدهما قضى خمسمائة
قبلت بالالف الا اذا شهد معه آخر ولا يشهد من علمه حتى يقر المدعى به ﴾ ايكى كمسه
بيك غروشه شهادت ايدوب لكن برى مدعى عليه بشيوزنى ادا ايتدى ديسه
بيكه شهادتى مقبوله اولور الا اداسنه كندى ايله برابر ديكر بر شاهد دخى شهادت ايدرسه
شهادتلرى بشيوزه اولمش اولور مدعيدن بشيوزى ردى كندونى تكذيب اولمز
لكن شاهدلردن مديونك بشيوزى ادا ايتديكنى بيلان شاهد بكه شهادت
ايتمز حتى مدعى بشيوزى قبضنى اقرار ايتمديجه يوقسه ظلمه معين اولمش اولور
﴿ شهدا بسرقة بقرة واختلفا فى لونها قطع خلافا لهما واستظهر صدر الشريعة قولهما
وهذا اذا لم يذكر المدعى لونها ذكره الزيلعى ﴾ ايكى كمسه بر بقره نك
سرقتنده شهادت ايدوب لكن رنكنده اختلاف ايتسه لر سارقك يدى
قطع اولنور سرقت شهادتنى تحمل اكثريا كيجه اولوب ورنكلرده تشابه اولمغين
امامين ايچون بو خصوصده مخالفت واردر وصدر الشريعه امامين قولنى ظاهر درديدى

لكن بو مدعى بقره نك رنكنى ذكر ايتمديكنه نظرادر واكر ذكر ايدرسه اتفاقا
شهادت مقبوله اولمزمدعى شاهدلرينك بريني تكذيب ايتمكله ❊ادعى
المديون الايصال متفرقا وشهدا به مطلقا اوجملة لم تقبل وهبانية ❊
بر مديون داينتك متفرقا دينني ايصالنى ادعا ايدوب شاهدلر مطلقا وياجملة
اداسنه شها دت ايتسه لر شهادتى مقبوله اولمز ❊ شهدا فى دين الحى بانه كان
عليه كذا تقبل الااذا سألهما الخصم عن بقائه الآن فقالا لاندرى ❊ حياتده
اولان كسه نك دينى حقنده شاهدلر كندونك اوزرنده بوقدر حق واردر ديو
شهادت ايدرلرسه مقبوله اولور الامدعى عليه حالا دينك كندونك ذمتنده بقاسندن
شاهدلردن سؤال ايتدكده ايمدى شاهدلر لاندرى ديرلرسه مقبوله اولمز ❊وفى دين
الميت لاتقبل مطلقا حتى يقولا مات وهو عليه بحر ❊ ميتك اوزرنده كى دينده
شاهدلر سؤال اولنسون وياا ولنمسون فقط اوزرنده بو قدر حق واردر ديمكله
شهادتلرى مقبوله اولمز مادام شاهدلر مديون اوزرنده بوقدردين اوله رق وفات
ايتدى ديمدكجه ❊ قلت ويخالفه مافى معين الحكام من ثبوته بمجرد بيان سببه وان
لم يقولامات وعليه دين انتهى والاحتياط لايخفى ❊ شارح عليه الرحمه ديركه
معين الحكامده ذكراولنان مجرد دينك سببنى بيانله دين ثابت اولوب هرنقدر
شاهدلر مات وعليه دين ديمزلر ايسه ده مضمونى بحرك كلام مشروحنه مخالفدر
مقدسى اشبو معين الحكامك قولنى تقويه وقول اولى تضعيف ايلدى وامر ميتده
بينه موجوده ايكن خصمنك تحليفيله اكتفا احتيا طدركه وارثه وياداينه مالى
توفيردر لكن بواحتياطده جنته دخوله مانع اولجق وفاء دين ونيجه كسه لرك
حقوقلرينى تضيعى احتياطنى ترك واردر زيرا وجه مشروح اوزره هرد ائن
شاهد بولهمز لكن بواحتياطده خفا يوقدركه احتياط من بورلك عدم اشتراطيدر
❊ادعى ملكا فى الماضى وشهدا به فى الحال لم تقبل فى الاصح كما لو شهدا بالماضى
ايضا جامع الفصولين والله اعلم ❊ بركسه زمان ماضيده اشبو نسنه بنم ملكم
ايدى ديو دعوى ايدوب شاهدلر ده حالا ملكيدر ديو شهادت ايتسه لر قول اصحده
شهادت مشروحه مقبوله اولمز نتكم زمان ماضيده ملكى ايدى ديو شهادت
ايتسه لرينه مقبوله اولمديغى كبى زيرا مدعينك ملكنى ماضى يه اسناد نده بر فائده
اولمامغين والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊(باب الشهادة على الشهادة)❊

اشبو شهادة على الشهاد تلك اصلك شهادتندن تأخرى فرعى اولوب و مفرددن

مركب منزله سنده اولديغنه مبنيدر قياس اولان بونك عدم جوازى ايدى زيرا
شهادت عبادت نوعندندر اول ايسه نيابت قبول ايتمز استحسانا جائز اولديغى شاهد
اصل اوزرينه كندى ايله حضورى متعذر اولور كندويه بعض موانع عارض
اولديغيچوندر امدى قبول اولنمجق اولسه حقوق عباد ضايعه اولمق لازم كلور
واشبو فروعك شهادتى اصولك شهادتنك بدليدر ❊(هى مقبولة)وان
كثرت استحسانا فى كل حق على الصحيح (الافى حدو قود) لسقوطهما
بالشبهة ❊ اشبو شهادة على الشهادة قول صحيح اوزره وقف وتعزير وقاضينك
قضاسى وكتابت ونسب مثلو هربرحقده استحسانا مقبوله در هرنقدر
كثير ومتعدد اولورسه ده لكن حد ايله قود شبهه ايله ساقط اولدقلرندن انلرده
اولمز ❊ وجازالاشهاد مطلقا لكن لاتقبل الا (بشرط تعذر حضور الاصل
بموت) اى موت الاصل ومانقله القهستانى عن قضاء النهاية فيه كلام
فانه نقله عن الخانية عنها وهو خطأ والصواب ماهنا ❊ شاهد اصلك
شهادت‌ه عذرى اولسون ويااولسون مطلقا كندونك برخصوصه اولان
شهادتنه غيرى شاهد قيلمسى جائز ومشروع اولور لكن شاهد فرعك
قاضى حضورنده شهادتنك قبولى انجق اصلك موتيله حضورينك تعذريله اولور
قهستانى نك نهايه نك قضاسندن نقل ايتديكى اصل وفات ايدرسه فرعك
شهادتى مقبوله اولمز اصلك حياتى قبول شهادتنده شرطدر مضمونى كلامنده
نظر واردركه مضمون مشروح خطادر صواب بومقامده ذكر اولنان اولى
اولان فانه نقله عن الخانية عنها عبارەسنك بدلنه فانه نقله عنها عن الخانية
ديمك ايدى زيرا نهايه نك نقلى خانيه دندر ❊(اومرض اوسفر)واكتفى الثانى
بغيبته بحيث يتعذر ان يبيت باهله واستحسنه غير واحد وفى القهستانى والسراجية
وعليه الفتوى واقره المصنف ❊ وياخود مرض وياسفر ايله اصلك حضورينك
تعذرى شرطيله در امام ثانى ابى يوسف همدانى اصلك اهليله بيتوتتى متعذره
اولور مسافه ده غيبوبتيله اكتفا ايلدى اكثر مشايخ اشبو قولى
استحسان ايلدى قهستانى وسراجيه ده وعليه الفتوى ديو مسطوردر
ومصنفده اشبوقولى اقرار ايلدى ❊(اوكون المرأة مخدرة) لاتخالط الرجال
وان خرجت لحاجة وحمام قنية ❊ وياخود اصلك حضورينك تعذرى رجاله
مخالطه سى اولميان مخدره عورت اولمغله اولور هرنقدر احيانا مصلحتى
وحمام ايچون خروج ايدرسه ده ❊ وفيها لايجوز الاشهاد لسلطان وامير
وهل يجوز لمحبوس ان من غير حاكم الخصومة نعم ذكره المصنف فى الوكالة ❊
وقنيه ده مسطوردركه بربلده ده موجود اولان پادشاهك وياامبرك او زرلرنده كه

شهادتی غیره تحمیل ایدوب انی اشهاد جائز اولمز مجبو سیچون شها دتنی اشهاد
مشروع اولورمی اکر مرافعه اولنان قاضینك غیریسنك حبسنده ایسه
اولور مصنف مرحوم اشبو مضمونی وکالت بحثنده ذکر ایلدی ✽ وقوله (عند الشهادة)
عند القاضی قید للکل لاطلاق جواز الاشهاد لا الاداء کامر ✽ مصنفك
عند الشهادة قولی مار الذکر موت وماعطف علیهك کلیسنه قیددر یعنی شاهد
اصلك قاضینك مجلسنده شهادتی اداوقتنده حضورنك متعذر اولمسی شرطیله
اشهاد مشروح جائز اولور دیمك اشهادك جوازی مطلق اولمغین تتکم وجاز
الاشهاد قولنده مرور ایلدی اداسی مطلق دکلدر بلکه قیود مشروحه ایله
مقید در ✽ (و) بشرط (شهادة عدد) نصاب ولو رجلا وامرأتین
ومافی الحاوی غلط بحر (عن کل اصل) ولو امرأة (لاتغایر فرعی
هذا وذاك) خلافا للشافعی ✽ دخی شهادت علی الشادتك قبولی هر نقدر
عورت دخی اولورسه هر راسلدن نصاب شهادتك عددی شرطیله درکه یعنی
هر برینه ایکی شاهد شهادت ایدرکرك ایکیسیده رجل اولسون ویابر رجل
ایله ایکی عورت اولسون وحاویده ذکر اولنان نسانك شهادت اوزره شهادتی
مقبوله اولمز مفادی غلطدر شاهد اصلك هر برینك فرعلری مغایر اولمز یعنی ایکی
فرع شاهدی ایکی اصله کفایت ایدر مصنف مرحوم لاتغایر فرعیهما
دیسه اولی اولورایدی امام شافعی ایچون اختلاف واردر مغایرتك شرط اولمدیغی
ایکی رجلك برخصوصه بعده دیکر برماده‌یه دخی شهادتلری کبی اولد یغندندر
✽ (و) کیفیتها ان (یقول الاصل مخاطبا للفرع) ولوابنه بحر (اشهد
علی شها دتی انی اشهد بکذا) ✽ شها دت علی الشهادتك کیفیتی
اصلك فرعه خطابا هرنقدر اوغلو دخی اولورسه‌ده بن فلان ماده‌یه شو منوال
اوزره شهادت ایده‌رم سنده بنم اشبو شهادتم اوزرینه شهادت ایله دیمسیدر شارحك
ولوابنه قولی متنده‌کی ذکر آتی وتقبل شهادة رجل علی شهادة ابیه عباره‌سیله
مستدرکدر بونده اوچ شین واردر اشهد کلمه‌سی ثلاثی‌دن امردر توکیل
وتحمیله اشارتدر مجرد سماعیله شهادتی مشروعه دکلدر ✽ ویکفی سکوت
الفرع ولورده ارتدقنیة شاهد اصلك جوابنده فرعك سکوتی کفایت ایدر
وردیله‌ده مرتد اولور امدی ردندنصکره شهادت ایتسه مقبوله اولمز ✽ ولاینبغی
ان یشهد علی شهادة من لیس بعدل عنده حاوی ✽ کندونك عندنده
عادل اولمیان کسه‌نك شهادتی اوزرینه شهادت ایتمك کشی‌یه لایق وسزا وارد کلدر
✽ (ویقول الفرع اشهد ان فلانا اشهدنی علی شهادته بکذا وقال لی اشهد
علی شهادتی بذلك) ✽ فرع ادای شهادت ایده‌جك اولدقده دیرکه بن شهادت

ایده‌رمکه فلان کسه بنی فلان ماده‌یه شهادتنه شاهد قلدی وبنم اول خصوصه
شهادتمه شهادت ایله دیدی ✽ هذا اوسط العبارات وفیه خمس شینات
والاقصر منه ان یقول اشهد علی شهادتی بکذا ویقول الفرع اشهد علی شهادته
بکذا وعلیه فتوی السرخسی وغیره ابن کمال وهو الاصح کما فی القهستانی
عن الزاهدی ✽ اشبو شهادت علی الشهادتده اوسط عبارات بودرکه
کندوده بش شین واردر بوندن اقصر اولان تعبیر اصلك فرعه سن بنم اشبو
خصوصه شهادتمه شهادت ایله دیوب انکده بن انك شهادتنه شهادت
ایده‌رم دیمسیدر امام سرخسی علیه رحمة القدسینك وسائر کبار علمانك
فتواری بونك اوزرینه در واصح اقوالده بودر نتکم زاهدیدن نقلا قهستانیده
بو یلجه مذکوردر بوندن اطول سکز شین ایله تعبیر اولنور عباره‌ده ممکندر مثلا
اصلك بن بوماده‌یه شهادت ایده‌رم وسنیده بو شهادتمه اشهاد ایتدم بنم بو شهادتمه
شهادت ایله دیمسی کبی بونده بش شین واردر فرعده دیرکه بن شهادت ایده‌رمکه
فلان کسه شهادت ایدرکه فلانك فلان اوزرنده شو قدر حقی واردر وبنی
کندونك شهادتی اوزرینه اشهاد ایلدی وبکا کندونك شهادتی اوزرینه
شهادت ایتمکلك امر ایتدی بنده شهادتی اوزره شهادت ایده‌رم ایشته بوده سکز
شیندر ✽ (ویکفی تعدیل الفرع لاصله) ان عرف الفروع بالعدالة والالزم تعدیل
الکل (کـ)ما یکفی تعدیل (احدا لشاهدین صاحبه) فی الاصح لان العدل لایتهم
بمثله ✽ فرعك اصلی تعدیلی کفایت ایدر اکر فروع عدالتله معروف ذواتدن
اولورسه یوقسه کلیسنك تعدیلی لازم اولور نتکم قول اصحده ایکی شاهدك
برینك دیکرینی تعدیلی کافی اولدیغی مثللو زیرا عادل اولان کسه بومثللو شیئله
متهم اولمز ✽ (وان سکت) الفرع (عند نظر) القاضی (فی حاله) وکذا لوقال
لااعرف حاله علی الصحیح شرنبلالیة وشرح المجمع وکذا لوقال لیس بعدل علی
مافی القهستانی عن المحیط فتنبه ✽ واکر فرع اصلك تعدیلنده سکوت
ایدرسه قاضی حالنه نظر ایدر قول صحیح اوزره حالنی بیلم دیرسه وقهستانیده
محیطدن نقلا ذکر اولندیغی اوزره عدل دکلدر دیرسه ینه بویله‌در
اما فرعك اصلك آباء واجدادنك اسملرینی بیلمسی لازمدر
✽ (وتبطل شهادة الفرع) بامور بنهیهم عن الشهادة علی الاظهر خلاصة
وسیجیئ متنا مایخالفه ✽ فرعك شهادتی برازشیلر ایله باطله اولور قول
اظهر اوزره اصلك کندولرینی شهادتدن نهیله باطله اولورلکن متنده
بوکا مخالف مضمون کلور ✽ وبخروج اصله عن اهلیتها کفسق
وخرس وعمی و (بانکار اصله الشهادة) کقولهم مالنا شهادة اولم

نشهدهم اواشهدناهم وغلطنا ولو سئلوا فسكتوا قبلت خلاصة ❊ دخی فسق
وخرس وعما مثللو شیلر ایله اصلا شهادته اهل اولمسندن خروجیله واصلا
شهادتنی انكار ایدوب بزلك بوخصوصه شهادتمز یوقدر ویاخود كندولرینی
اشهاد ایتمدك ویا اشهاد ایتدك وغلط ایتدك دیملری كبی شیلر ایله باطله
اولور واكر شاهد اصل اولان كسه لر اشبو فرعلری اشهاد ایتدیكمزمی
دیو سؤال اولندقده سكوت ایتسه لر شهادتلری قبول اولنور بو دخی
سكوتك نطق كبی اولدیغی مواضعدندر ❊(شهدا علی شهادة اثنین
علی فلانة بنت فلان الفلانیة وقالا اخبرانا بمعرفتها وجاء المدعی بامرأة
لم یعرفا انها هی قیل له هات شاهدین انها هی فلانة) ولو مقرة ❊ ایكی
كسه ایكی كسه نك زیدك قزی هند مصر بەنك عمروه شوقدر دینی اولدیغی
اقرار ایتدی دیو شهادتلرینه شهادت ایدوب وانی بیلدكلرینی بزلره خبر
ویردیلر دیدكده مدعی فرع شاهدلرینك اول عورت اولدیغنی بیلدكلری
برعورت احضار ایلسه كندویه اول عورت اولدیغنی بیلور ایكی شاهد كتور
دینیلور عورت هر نقدر اقرار ایدرسه اقراری تعاطف تزویره مبنی اولمق
احتمالندن اشبو شهادتن كندوینی غیرك اتمام ایتدیكی شهادت قاصره
نوعندندر نتكم ماسبقده مرور ایتدی ❊(ومثله الكتاب الحكمی) وهو
كتاب القاضی الی القاضی لانه كالشهادت علی الشهادت فلوجاء المدعی
برجل لم یعرفاه كلفه اثبات انه هو ولو مقر الاحتمال التزویر بحر ویلزم مدعی
الاشتراك البیان كمابسطه قاضیخان ❊ كتاب حكمیكه كتاب القاضی الی القاضیده
مسئلهٔ مشروحه كبیدر زیرا بو دخی شهادت علی الشهادة كبیدر یعنی
برقاضی قاضیٔ آخره كتب ایتسه كه فلان وفلان كسه بنم حضور مده
شهادت ایتدیلر كه فلان كسه نك اوزرنده فلانك شوقدر حق وار در
دیو امدی مدعی شاهدلرك كندوینی بیلدیكی بر رجل كتورسه قاضی
كندویه اول رجل اولدیغنی اثبات ایله دیو تكلیف ایدر رجل اول اولدیغنی هرنقدر
اقرار ایدرسه ده تزویر احتمالنه بناً بو اسمده و بو نسبتده بوكا مشارك بركسه
دخی وار در دیو مدعی علیه دعوی ایدرسه كندویه آنی بیان واثبات لازمدر
نتكم قاضیخان بسط وتفصیل ایلدی ❊(ولو قالا فیها التمیمیة لم یجز حتی
ینسباها الی فخذها) كجدها ویكفی نسبتها لزوجها والمقصود الاعلام ❊
شاهدلرمز بوره عورت حقنده بنی تمیم قبیله سندندر دیو تعریف ایتسەلر
جائز اولمز حتی انی فخذیكه قبیله سندن جدنه نسبت كبی نسبت ایتدكجه
نسبت عامه ایله تعریف حاصل اولمز عورتی زوجنه نسبتله ده تعریف

كفایت ایدر مقصود اعلام اولمغین قبیله بنی تمیمدن خاصدر بنی تمیمدن
قبیله لر منشعبه اولوب آیریلور ❊(اشهده علی شهادته ثم نهاه عنها
لم یصح) ای نهیه فله ان یشهد علی ذلك درر واقره المصنف هنالكنه قدم
ترجیح خلافه عن الخلاصة ❊ بر رجل بر رجلی كندی شهادتنه اشهاد
ایلیوب بعده اندن نهی ایلسه نهی صحیح اولمز كندویه اكا شهادت جائز
اولور مصنف بو مكانده بونی اقرار ایتدی لكن خلافنی ترجیحی تقدیم ایلدی
❊(كافران شهدا علی شهادت مسلمین لكافر علی كافر لم تقبل كذا شهادتهما
علی القضاء لكافر علی كافر) ❊ ایكی كافر ایكی مسلمك بر كافرك بر كافر
اوزرنده كی حقنه شهادتلری اوزره شهادت ایتسه لر مقبوله اولمز كافرك
مسلم اوزرینه ولایتی اولمامغین بنه بو بله ایكی كافرك بر كافر ایچون بر كافر
اوزرینه قضا وحكم اولندیغنه شهادتلری مقبوله اولمز ❊(وتقبل شهادة
رجل علی شهادة ابیه وعلی قضاء ابیه) فی الصحیح درر خلافا للملتقط ❊
بر رجلك باباسنك شهادتنی وقضاسی اوزرینه شهادتنی قول صحیحده مقبوله
اولور صاحب ملتقط ایچون اختلاف واردر ❊(من ظهر انه شهد بزور)
بان اقر علی نفسه ولم یدع سهوا ولا غلطا كما حرره ابن الكمال ولایمكن
اثباته بالبینة لانه من باب النفی (عزر بالتشهیر) وعلیه الفتوی. سراجیة ❊
بركسه نك زور ایله كه عمدا شهادت باطله ایله كذب اولەرق شهادتی ظاهره
ونمایان اولسه كه كندوسی شهادت زور ایله شهادتی اقرار ایلیوب سهو
وغلطده دعوی ایتمزسه تشهیر كه یوزینی قاره لیوب جمعیت محللرنده كزدرلك
مثللو شویله تعزیر اولنور فتواده بوقول اوزرینه در نفی قبیلندن اولمغله شهادت
زوری بینه ایله اثبات ممكن اولمز بر كسه نك قتلی ویا موتیله شهادت ایدوب
بعده انك حیا ظهوری ویاخود رؤیت هلال ایله شهادت ایلیوب بعده
اوتوز كون كچوب سماده علت اولمیەرق هلالك كورلمامسی دخی شهادت زور
قبیلندندر ❊ وزادا ضربه وحبسه مجمع ❊ واما مین همامین رحمهما الله تعالی
شاهد زورك ضرب وحبسنی زیاده ایلدیلر ❊ وفی البحر وظاهر كلامهم ان
للقاضی ان یسخم وجهه اذارأه سیاسة ❊ وبحرده فقهانك كلاملرینك ظاهری
قاضی رأی ایدوب مناسب كوررسه سیاسةً یوزینی قاره لر دیو مذكور در
❊ وقیل ان رجع مصرا ضرب اجماعا وان تائبا لم یعزر اجماعا ❊
بعضیلر شاهد زور بلانجی شاهدلكنه مصر اولوب تكرار ایدرسه اجماعا
ضرب وتشهیر اولنور واكر تائب ومستغفر اولورسه اجماعا تعزیر اولنمز
دیدیلر ❊ وتفویض مدة توبته لرأی القاضی علی الصحیح لو فاسقا ولو عدلا

اومستورا لاتقبل شهادته ابدا قلت وعن الثانى تقبل وبه يفتى
عينى وغيره ﴿ قول صحيح اوزره شاهد زور فاسق اولورسه توبه سى
زمانى قاضينك رأينه مفوضدر بعضيلر برسنه وبعضيلر التى ماهله توقيت
ايتديلر واكر عادل ويا مستور الحال اولورسه شهادتى ابدا قبول اولنمز
توبه سى معلومه اولمغين شرح رحمه الله تعالى دير كه امام ابى يوسفدن
قبول اولنور ديو مرويدر زيرا توبه سنك بعض ندامت وتأسفيله ظاهره
اولديغى اولور عينى وسائرى انجق بو قول ايله فتوى ويرياور ديديلر
والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب الرجوع عن الشهادة ﴾

اشبو شهادتدن رجوعك ماقبليكه شهادت زوره مناسبتى ظاهره دركه
رجوع شهادتك وجودنك سبقتنى اقتضا ايدر وشهادتك زور اولمسيله اولور
واشبو رجوع هر نقدر شهادتى رفع ايسه ده بنه تحتنده مندرجدر نواقضك
طهارنده دخولى كبى بنا برين بابله ترجمه قلندى صاحب هدايه نك كتابله
ترجمه قلديغى رجوعك شهادته مباين اولديغنه مبنيدر ﴿ (هو ان يقول
رجعت عما شهدت به ونحوه فلو انكرها لا) يكون رجوعا ﴾ شهادتدن
رجوع شاهدك شهادت ايتديكم شيدن رجوع ايتدم ديمسيله در وبونك مثلاو
شهادت زور ايله شهادت ايتدم وشهادتمده كذب ايتدم قولى امثالى
بركسه شهادتنى انكار ايده جك اولسه انكارى رجوع عد اولنمز
﴿ (و) الرجوع (شرطه مجلس القاضى) ولو غير الاول لانه
فسخ او توبة وهى بحسب الجناية كما قال عليه الصلاة والسلام السر
بالسر والعلانية بالعلانية ﴾ رجوعك شرطى مجلس قاضى در هر نقدر
مقدمكى كندونك حضورنده شهادت اولنان قاضينك غيرى اولورسه ده
زيرا اشبو رجوع يا شهادتى فسخدر ويا توبه در توبه ايسه جنايتى حسبيله در
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك سرا اولان جنايته سرا وعلنا اولان
جنايته علانية توبه اولنور بيورديغى كبى ﴿ (فلو ادعى) المشهود عليه
(رجوعهما عند غيره وبرهن) اواراد يمينهما (لايقبل) لفساد الدعوى ﴾
پس مشهود عليه شاهدلرك قاضينك غيريسنك عندنده رجوعنى دعوى
ايدوب واكا اقامهٔ برهان ايلسه ويا خود شاهددن عاجز اولمغله كندولرينه
يمين ويره جك اولسه دعوانك فسادينه بناءً بينه سى مقبوله اولمز

(بخلاف)

﴿ بخلاف ما لو ادعى وقوعه عند قاض وتضمينه اياهما ملتقى او برهن
انهما اقرا برجوعهما عند غير القاضى قبل وجعل انشاء للحال ابن ملك ﴾
اما مشهود عليه رجوعك قاضينك عندنده وقوعنى وقاضينك شاهدلره
ضمانله حكمنى ادعا ايدوب وياخود قاضينك غيرينك عندنده كندولرينك
رجوعلرينى اقرار ايتديكنه اقامهٔ بينه ايتسه صورت مشروحه نك
خلافنه دركه شهادت مقبوله اولوب كويا حالا رجوعى انشا ايتمش اولور
﴿ (فان رجعا قبل الحكم بها سقطت ولا ضمان) وعزرولو عن بعضها
لانه فسق نفسه جامع الفصولين ﴾ شاهدلرك شهادتلريله حكم اولنمزدن مقدم
رجوع ايدرلرسه شهادتلرى اعتباردن ساقطه اولوب قاضى انكله حكم ايدەمز
وهيچ برينه اتلاف ايتمديكندن كندويه ضمانده ايجاب ايتمز وتعزير اولنور وهر نقدر
رجوعى شهادت ايتديكى نسنه نك بعضيسندن اولورسه ده كندى نفسنى
تفسيق ايتمكين مثلا فرسك ولديله ايكيسنه بردن شهادت ايدوب بعده ولدندن
رجوع شهادت ايتديكى شيئك بعضيسندن رجوع عد ايمدى اصلا بريله
حكم اولنمز ﴿ (وبعده لم يفسخ الحكم مطلقا) لترجحه بالقضاء ﴾
بعد الحكم شاهد شهادتندن رجوع ايدرسه حكم مطلقا كه شاهدك
عند الرجوع عدالتده حالى شهادتى وقتنده كى حالنك مثلى اولسون
ويا اندن ادنى ويا اعلى اولسون منفسخ اولمز وقضا ايله شاهدك اولكى
خبرى ترجيح ايتديكندن ﴿ (بخلاف ظهور الشاهد عبدا
او محدودا فى قذف) فان القضاء يبطل ويرد ما اخذ وتلزم الدية
لو قصاصا ولا يضمن الشهود لما مر ان الحاكم اذا اخطأ فالغرم
على المقضى له شرح تكملة ﴾ شاهد عبد ويا محدود فى القذف اولمسى
صورت مشروحه نك خلافنه دركه بونده قضا باطل اولوب مدعى اخذ ايتديكى
نسنه يى رد ايدر واكر دعوى قصاص ايسه مقتولك وليسنه ديت لازمه اولور
وشاهدلر ضامن اولمز زيرا ماسبقده مرور ايتديكه حاكم خطا ايدرسه
ضررلق مقضى لهدر بو مقامده قاضينك خطاسى شهودك حالندن
عدم تفحصيدر ﴿ (وضمنا ما اتلفاه للمشهود عليه) لتسببهما تعديا مع
تعذر تضمين المباشر لانه كالملجأ الى القضاء (قبض المدعى المال ام لا به يفتى)
بحر وبزازية وخلاصة وخزانة المفتين ﴾ شاهدلر شهادتلريله اتلاف
واضاعه ايتدكلرى نسنه يى مشهود عليهه ضامن اولورلر مدعى مالى قبض
ايتسون ويا ايتمسون كندولرى تعدى وضرره سبب اولديغندن اصل
مباشر كه قاضى قضايه شاهدلر طرفندن قندرلمش كبى اولمغله كندويه

تضمین متعذر اولدی کتب مذکوره ده بو بحث مبسوطدر ❊ وقیده
فی الوقایة والکنز والدرر والملتقى بما اذا قبض المال لعدم الاتلاف قبله
وقیل ان المال عینا فکالاول وان دینا فکالثانی واقره القهستانی ❊
کتب مزبوره صاحبلری تضمین مشروحی مدعینك مالی قبضیله
قیدلدیلر قبل القبض اتلاف اولمغین وبعضیلر اکر مال عین اولورسه قول اول کبیدر
واکر دین اولورسه قول ثانی کبیدر دیدیلر قهستانی دخی مضمون مشروحی اقرار ایلدی
❊ (والعبرة فیه لمن بقی) من الشهود (لا لمن رجع فان رجع احدهما
ضمن النصف وان رجع احد ثلثة لم یضمن) ❊ شهادتدن رجوع عنده
اعتبار شاهدلردن باقی قلانه در رجوع ایدنه دکلدر ایمدی ایکی شاهدك
بریسی رجوع ایدرسه مالك نصفنی ضامن اولور واکر اوچك بری رجوع
ایدرسه برشیئ ضامن اولمز حقك کلیسی کندی ایله باقی اولور شاهدلر
باقی اولمغین ❊ (وان رجع آخر ضمنا النصف) ❊ واکر اوچك بری
دخی رجوع ایدرسه ایکیسی نصفی ضامن اولور ❊ (وان رجعت
امرأة من رجل وامرأتین ضمنت الربع وان رجعتا فالنصف) ❊ بر رجل
ایله ایکی عورتدن بر عورت رجوع ایدرسه ربعی ایکیسی رجوع ایدرسه
نصفی ضامن اولورلر ❊ (وان رجع ثمان نسوة من رجل وعشر نسوة لم یضمن
فان رجعت اخرى ضمن) التسع (ربعه) لبقاء ثلثة ارباع النصاب (فان رجعوا
فالغرم بالاسداس) وقالا علیهن النصف کما لو رجعن فقط ❊ واکر بر رجل ایله
اون عورتدن سکز عورت رجوع ایدرلرسه برنسنه یی ضامن اولمزلر بری دخی
رجوع ایدرسه طقوزی مالك ربعنی تضمین ایدرلر نصاب شهادتك
اوچ ربعی باقی اولمغین واکر رجل ایله نسوانك کلیسی بردن رجوع ایدرلرسه
ایمدی غرامت اسداسله در امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده هر ایکی عورت
بر رجل مقامنه قائم اولمغین رجعوا فعلنك مذکر صیغه سیله ایرادی مذکر
جانبنك تغلیبنه محمولدر امامین رحمهما الله تعالى عورتلره نصف مالی لازم
اولور بالکز کندولری رجوع ایتدکلری تقدیرجه اولدیغی کبی دیدیلر
❊ (ولا یضمن راجع فی النکاح شهد بمهر المثل) او الاقل اذ الاتلاف
بعوض کلا اتلاف ❊ مهر مثلله ویا اقل ایله نکاحده شهادت ایدوب بعده رجوع
ایدن شاهد برشیئ ضامن اولمز زیرا عوضله اولان نسنه یی اتلاف عدم
اتلاف کبیدر مهر مثل مقداریله بضع بربرلرینه عوض اولمغین ❊ (وان زاد
علیه ضمناها) لو هی المدعیة وهو المنکر عزمی زاده ❊ واکر شهادت ایتدکلری
مبلغ مهر مثل مقدارندن زیاده اولورسه دعواجی زوجه اولوب زوج منکر

اولدیغنه نظرا شاهدلر زیاده یی ضامن اولورلر زوجه زیاده مقدارینی
بلا عوض اتلاف ایتدکلرندن ❊ (ولو شهدا باصل النکاح باقل من مهر مثلها
فلا ضمان) على المعتمد لتعذر المماثلة بین البضع والمال ❊ واکر شاهدلر
نکاحده مهر مثلندن اقله شهادت ایدرلرسه قول معتمد اوزره ضمان لازم
کلمز بضعله مال بیننده مماثلت متعذر اولمغین ❊ (بخلاف ما لو شهدا علیها بقبض المهر
او بعضه ثم رجعا) ضمنا لها لاتلافهما المهر ❊ شاهدلر عورتك مهرك کلیسنی
ویا بعضیسنی قبضنه شهادة ایدوب بعده رجوع ایتسهلر صورت مشروحه نك
خلافنه درکه عورته مهری ضامن اولورلر مهری اتلافلرینه بناءً
❊ (وضمنا فی البیع والشراء ما نقص عن قیمة المبیع) لو الشهادة على
البائع (او زاد) لو الشهادة على المشتری للاتلاف بلا عوض ❊ بیع
وشراده شهادت بایعك علیهنه اولورسه مبیعك قیمتندن نقصانی ومشتری
اوزرینه اولورسه مبیعك قیمتندن زیاده یی ضامن اولورلر بلا عوض
اتلاف اولمغین ❊ ولو شهدا بالبیع وبنقد الثمن فلو فی شهادة واحدة ضمنا
القیمة ولو فی شهادتین ضمنا الثمن عینی ❊ واکر شاهدلر بیعه ونقد ثمنه شهادة
واحده ایله شهادت ایدرلرسه رجوعلری وقتنده مبیعك قیمتنی ضامن اولورلر
واکر بیعه بشقه ونقد ثمنه بشقه ایکی شهادتله شهادت ایدرلرسه ثمنی ضامن
اولورلر ❊ (ولو شهدا على البائع بالبیع بالفین الى سنة وقیمته الف فان
شاء ضمن الشهود قیمته حالا وان شاء آخذ المشتری الى سنتین وایهما اختار
برئ الاخر) وتمامه فی خزانة المفتین ❊ واکر شاهد بایعك اوزرینه ایکی
بیکه برسنه وعدیله برشیئی بیع ایتدی دیو شهادت ایدوب حالبوکه انك
قیمتی بیك اولسه ایمدی رجوعلری صورتنده بایع دیلرسه شاهدلره حالا
قیمتنی که بیکی تضمین ایتدیرر وشاهدلرده مشتری یه ایکی بیك ایله رجوع ایدوب
زیاده یی تصدق ایدرلر واکر دیلرسه مشتری ایکی سنه یه دك ایکی بیکله
مؤاخذه ایدوب قنغیسنی اختیار ایدرسه دیکری فقط کندونك مؤاخذه
سندن بری اولور یوقسه شاهدلر ثمنله مشتری یه رجوع ایدرلر اکر حالا قیمتنی
ضامن اولمش اولورلرسه بو بحثك تمام وتفصیلی خزانة المفتین نام کتابده در
❊ (وفی الطلاق قبل وطئ وخلوة ضمنا نصف المال) المسمى (او المتعة)
ان لم یسم ❊ خلوت صحیحه ووطئ بولنمزدن مقدم طلاقله شهادتدن رجوع ایدرلرسه
مهر مسمانك نصفنی یاخود مهر تسمیه اولنمدیغی تقدیرجه متعه یی ضامن
اولورلر ❊ (ولو شهدا انه طلقها ثلاثا وآخران انه طلقها واحدة قبل
الدخول ثم رجعوا فضمان نصف المهر على شهود الثلاث لا غیر) (للحرمة

الغليظة ❊ واكر ايكى شاهد زوجك زوجه‌سنى قبل الدخول اوچ طلاقله
تطليقنه ديكر ايكى شاهد دخى قبل الدخول بر طلاقله تطليقنه شهادت
ايدوب بعده رجوع ايتسه‌لر مهرك نصفنك ضمانى انجق اوچ طلاقله شهادت
ايدن شاهدلرك اوزرلرينه‌در انده حرمت غليظه ايله حكم اولنمشدر ❊ (ولو بعد
وطئ اوخلوة فلاضمان) ❊ واكر شهادت مشروحه وطئدن وياخلوة صحيحه‌دن
صكره اولورسه ضمان لازم كلمز ❊ (ولوشهدا بالطلاق قبل الدخول وآخران
بالدخول ثم رجعوا ضمن شهودا لدخول ثلثة ارباع المهر وشهود الطلاق ربعه
اختيار ❊ واكر ايكى رجل قبل الدخول طلاقه واخرايكيسى دخوله شهادت
ايدوب بعده رجوع ايتسه‌لر دخول شاهدلرى مهرك اوچ ربعنى طلاق شاهدلرى
بر ربعنى ضامن اولورلر ❊ (ولوشهدا بعتق فرجعا ضمنا القيمة) لمولاه (مطلقا)
ولومعسرين لانه ضمان اتلاف (والولاء للمعتق) لعدم تحول العتق اليهما
بالضمان فلا يتحول الولاء هداية ❊ واكر شاهدلر برعبدك عتقنه شهادت
ايدوب بعده رجوع ايدرلرسه قيمتنى مطلقا كرك معسر ويا موسر اولسونلر
سيدنه ضامن اولورلر ضمان اتلاف اولمغله وولاده معتقك اولور ضمانله عتق
كندولرينه تحول ايتمامكين ولاده تحول ايتمز ❊ (وفى التدبير ضمنا مانقص)
وهوثلث قيمته ولومات المولى عتق من الثلث ولزمهما بقية قيمته وتمامه فى
البحر ❊ تدبير ايله شهادتدن رجوعده شاهدلر بيرك عبدك قيمتندن نقصان
قلديغى مبلغكه نصف قيمتنى ضامن اولورلر شارح رحمه الله تعالى هرنقدر
ثلث قيمتى ديديسه‌ده بحرك بيانه نظرا نصفيدر واكر مولى وفات ايدرسه
ثلثدن عتق اولنور قيمتك باقيسى كندولرينه لازم كلور بومسئله‌نك تمامى بحرده
مذكوردر ❊ (وفى الكتابة يضمنان قيمته) كلها وان شاء اتبع المكاتب ❊ كتابته
شهادتدن رجوعده شاهدلر قيمتك كليسنى ضامن اولورلر واكر
سيد ديلرسه مكاتبه اتباع ايدوب بدل كتابتى اندن مطالبه ايدوب
شاهدلردن تضمين ايتديرمز ❊ (ولا يعتق حتى يؤدى ما عليه اليهما)
وتصدقا بالفضل والولاء لمولاه ولو عجز عاد لمولاه ورد قيمته على الشهود ❊
كتابته عبد اوزرنده‌كى بدل كتابتى شاهدلره ادا ايتمدكجه عتق اولنمز وشاهدلرك
مولايه ضامن اولدقلرى بدل كتابتدن كندولرينك اخذ ايتديكى مبلغ
زياده اولورسه زياده‌يى شاهدلر تصدق ايدرلر وولا مولاسنك اولور بدل
كتابتى تأديه‌دن عاجز اولورسه عبد مولاسنه عودت ايدر مولاده شاهدلردن
اخذ ايتديكى قيمتى كندولرينه رد ايدر ❊ (وفى الاستيلاد يضمنان نقصان قيمتها)
بان تقوم قنة وام ولد لوجاز بيعها فيضمنان ما بينهما ❊ استيلادده كه

شاهدلرك سيد اوزرينه جاريه‌سنك ام ولد مدبر ديو اقرارينه شهادت ايدوب
بعده رجوع ايتدكلرنده شاهدلر جاريه‌نك قيمتنى سيده ضامن اولورلر
يعنى جاريه قنه اوله‌رق وام ولد اوله‌رق فرضا ام ولدك بيعى تجويز اولنديغنه
نظرا تقويم اولنوب قيمتين ما بينده‌كى مقدارى شاهدلر ضامن اولورلر
❊ (فان مات المولى عتقت وضمنا) بقية (قيمتها) امة (للورثة) وتمامه
فى العينى ❊ واكر صورت مشروحه‌ده مولى وفات ايدرسه جاريه عتق اولنوب
شاهدلر امه اوله‌رق جاريه‌نك قيمتنك بقيه‌سنى ورثه‌يه ضامن اولورلر
بومسئله‌نك تمامى عينيده‌در ❊ (وفى القصاص الدية) فى مال الشاهدين
ووراثه (ولم يقتصا) لعدم المباشرة ولوشهدا بالعفولم يضمنا لان
القصاص ليس بمال اختيار ❊ وقصاصده رجوع ايدن شاهدلره مالل‌رندن
ديت لازمه اولور ومشهود عليه اولان مقتولك شاهدلر مثلا اوغوللرى اولسه
كندويه وارث اولورلر كويا قتلنه سبب اولديلر ديو ميراثندن محروم اولميوب
ومباشرتلرى اولمامغين قصاصده اولمزلر واكر شاهدلر عفوه شهادت ايدوب
بعده رجوع ايدرلرسه برشيئ ضامن اولمزلر قصاص مال اولمامغين ❊ (وضمن
شهود الفرع برجوعهم) لاضافة التلف اليهم (لاشهود الاصل بقولهم)
بعد القضاء (لم نشهد الفروع على شهادتنا اواشهدناهم وغلطنا) ❊ فرع
شاهدلرى رجوع ايدرلرسه تلف كندولرينه مضاف اولمغله كندولرى
ضامن اولورلر بعد القضا اصل شاهدلرى بزلر فرع شاهدلرينى شهادتلريمزه
اشهاد ايتمدك وياخود اشهاد ايتدك لكن غلط ايتدك ديرلرسه برشيئ ضامن
اولمزلر ❊ وكذا لوقالوا رجعنا عنها لعدم اتلافهم ولا الفروع لعدم رجوعهم ❊
دخى بنه بويله اصل شاهدلرى بزلر شهادتلريمزدن رجوع ايتدك ديرلرسه كندولرى
اتلاف ايتمدكلرندن كندولرينه وفرعلر رجوع ايتمدكلرندن انلره ضمان
ايجاب ايتمز ❊ (ولا اعتبار بقول الفروع) بعد الحكم (كذب الاصول
او غلطوا) فلا ضمان ولو رجع الكل ضمن الفرع فقط ❊ بعد الحكم فروعك
اصول كذب ويا غلط ايتدى قولنه اعتبار اولنمامغين كندولرينه ضمان ايجاب
ايتمز اصول وفروعك كليسى رجوع ايدرلرسه فقط فرع ضامن اولور
❊ (وضمن المزكون) ولو الدية (بالرجوع) عن التزكية (مع علمهم
بكونهم عبيدا خلافا لهما اما مع الخطأ فلا) اجماعا بحر ❊ شاهدلرى
تزكيه ايدن كسه‌لر عبيد اولدقلرينه عالملر ايكن تزكيه‌لرندن رجوع ايدرلرسه
هرنقدر ديت دخى اولورسه‌ده ضامن اولورلر ديتى ضمانلرى زنا شاهدلرينى
تزكيه ايتملريله زانى رجم اولنوب بعده شاهدلر عبيد ويامجوس اولديغى تبين

ایدوب ومن کیده رجوع ایدرسه امام اعظم رحمة الله تعالی قتنده دیت
تزکیه جیلره لازمه اولدیغی کبی امامین ایچون اختلاف واردر اما تزکیه لری خطأ
اولوب عبید اولدقلری معلوملری اولمزسه اجماعا ضمان لازم کلمز ٭ بحر ﴿ وضمن
شهود التعلیق) قیمة القن ونصف المهرلو قبل الدخول ﴾ تعلیق شاهدلری
قنك قیمتنی قبل الدخول اولورسه مهرك نصفنی ضامن اولورلر یعنی ایکی
کمسه زید عبدینه داره دخول ایدرسك سن حرسك و یاخود مدخول بها
اولمیان عورتنه داره دخول ایدرسك سن بوش اول دیدی دیو شهادت
ایدوب بعده ایکی دیکر شاهدلر دخی شرطك وجودینه شهادت ایدوب صکره
شاهدلرك جمله سیده رجوع ایتسه لر ضمان مقدمکی یمین شاهدلرینه در
شرط شاهدلرینه دکلدر ﴿ (لاشهود الاحصان) لانه شرط بخلاف التزکیة
لانها علة (والشرط) ولو وحدهم علی الاصحیح عینی ﴾ احصان شاهدلری
رجوع ایدرسه کندولرینه ضمان لازم کلمز احصان شرط اولمغله صورت
مسئله درت کمسه نك زنایه ایکی کمسه نك احصانه شهادة ایلیوب بعده
رجوعلرنده ضمانك زنا شاهدلرینه لازم اولوب احصان شاهدلرینه اولمامسیدر
اما تزکیه احصانك خلافنه درعلت اولمغین وقول صحیح اوزره شرط
شاهدلرینه‌ده ضمان ایجاب ایتمز هرنقدر یالکز کندولری رجوع ایدرلرسه‌ده
﴿ قال وضمن شاهدا الایقاع لا التفویض لانه علة و التفویض سبب انتهی
والله تعالی اعلم ﴾ عینی ایقاع شاهدلری ضامن اولور تفویضك شاهدلری اولمز
دیدی ایقاع علت وتفویض سبب اولمغله و بحرده مذکوردر که برکمسه عورتنه
کندی نفسنی تطلیقله امر ایتدکده ایکی شاهد امره وایکی شاهد قبل الدخول
تطلیقه شهادت ایتسه لر صکره رجوع ایدرلرسه ضمان طلاق شاهدلرینه
لازم کلور سببی اثبات ایتدکلرندن تفویض انك سبب اولمسنه شرطدر مصنف
والاجناب شرط علت سبب علامت میانلرنده فرق بیان بیوردیلر که عند
الاصولیین شرط برشیئك وجودی کندویه توقف ایدوب وحکمده مؤثر
اولمیوب واکا مفوضی اولمیان نسنه درعلت حکمده مؤثر سبب حکمه مفوضی
اولوب علامت حکمه دلالت ایدوب وجود کندویه توقف ایتمیان نسنه‌در
والله سبحانه وتعالی اعلم و استغفر الله العظیم

﴿ کتاب الوکالة ﴾

وکالة واوك فتحی وکسریله توکیلدن اسمدر صحاحك بیاننه نظرا

وکل یکل فعلندن مصدردر وکیل فعیل بمعنی مفعولدر برامر کندویه
اصمرلنوب وتفویض اولنان کمسه معناسنه حافظ معناسنه اولدیغی تقدیرجه
فاعل معناسنه‌ده کلور { حسبنا الله ونعم الوکیل } بوقبیلدندر ٭ بحر ﴿ مناسبته
ان کلا من الشاهد والوکیل ساع فی تحصیل مراد غیره ﴾ اشبو وکالتك
ماقبلنه مناسبتی شاهد ایله وکیلك هر برینك غیرکه موکل ایله مدعینك مراد
ومصالحلرینی تحصیله ساعی اولملریدر ﴿ (التوکیل صحیح) بالکتاب
والسنة قال الله تعالی فابعثوا احدکم بورقکم و وکل علیه الصلاة والسلام حکیم
بن حزام بشراء اضحیة وعلیه الاجماع ﴾ اشبو توکیلك صحیح ومسنون ومشروع
اولمسی کتاب وسنت واجماع امتله در نتکم الله جلیل اصحاب کهفك
ماجرالری حقنده انلرك کلاملرینی حکایه بیوردی امدی انلردن بعث توکیل
طریقیله دربزلردن مقدمکی امم سالفه‌نك شرعنی الله جلیل ورسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم بلا انکار ونسخ قصه وحکایه بیورلرسه انلرك شرعی بزلره‌ده
شرعدر و رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحاب کزیندن
حکیم بن حزام رضی الله تعالی عنه جنابلرینی اضحیه اشتراسنه توکیل بیوردیلر
﴿ وهو خاص وعام کانت وکیلی فی کل شیء عم الکل حتی الطلاق قال
الشهید وبه یفتی وخصه ابو اللیث بغیر طلاق وعتاق ووقف واعتمده فی الاشباه
وخصه قاضیخان بالمعاوضات فلا یلی العتق والتبرعات وهو المذهب کما فی تنویر
البصائر وزواهر الجواهر ﴾ واشبو توکیلك خاص اولان نوعی وار در مثلا
شو بیتی شراده سن بنم وکیلمسك دیمك کبی وعامی واردر سن بنم هر بر خصوصده
وکیلمسك قولی مثللو بو هر بر شیئده عام وشامل اولور حتی طلاقده دخی شامل
اولور شهید بو قول ایله فتوی ویریلور دیدی ابو اللیث عامی طلاق وعتاق ووقفك
غیریسنه خاص قلدی اشباهده بوکا اعتماد ایتدی وقاضیخان معاوضاته
خاص قلدی امدی توکیل عامده وکیل عتقه وتبرعاته قادر اولمز تنویر البصائر وزواهر
الجواهرده اولدیغی کبی اصل مذهب بودر ﴿ وسیجیء ان به یفتی و اعتمده
فی الملتقط فقال واما الهبات والعتاق فلا یکون وکیلا عند ابی حنیفة خلافا
لمحمد ﴾ وقریبا کلورکه انجق قول مشروحله فتوی ویریلور صاحب ملتقطده اکا
اعتماد ایدوب هبه وعتق ایدنلر امام اعظم قتنده وکیل اولمش اولمز دیدی امامین
ایچون اختلاف واردر ﴿ وفی الشرنبلالیة واو لم یکن للموکل صناعة معروفة
فالوکالة باطلة ﴾ وشرنبلالیه‌ده مذکوردرکه جمیع امورمده سنی وکیل
ایتدم دیو وکالت عامه ایله توکیل ایدن کمسه‌نك صناعت معروفه‌سی اولمزسه
وکالتی باطله‌در واکر تجارت مثللو صناعت معروفه‌سی اولورسه اکا صرف

اولنور ﴿ (وهو اقامة الغير مقام نفسه) ترفها او عجزا (فى تصرف جائز
معلوم) فلوجهل ثبت الادنى وهو الحفظ (ممن يملكه) اى التصرف نظرا الى اصل
التصرف وان امتنع فى بعض الاشياء بعارض النهى ابن كمال ﴿ توكيل
اصل تصرفه نظرا تصرفه مالك اولان كسنك تصرفى جائز معلومده ترفها كه
خصومت و ياعمل مشقتندن كندى نفسنى تخليص وراحت قلمق ايچون و ياعجزينه
بناً غيرى كسه بى كندى مقامنه قائم قلمقدر اما صبى نك برغيرى كسه يى عورتنى
تطليقه و ياعبدنى عتقه توكيلى كبى جائز اولميان تصرفده وكالت جائزه قيديله
خروج ايلدى ووكلتك فى مالى كبى كندوده وكالت معلومه اولمزسه ادناسى
اولان حفظ ثابت اولور يعنى سنى حفظنه مولى ايتدم ديمك اولور اصل تصرفه
نظرا ديمك معناسى كندوده حكم شرعى يه باقلميدرق برشى معارض اولميه
ديمكدركه حتى برمسلمك ذمى يى خمر و ياخنزيرك بيعلرينه توكيلى داخل اوله يعنى ذاتنده
اشياده اصل اولان اباحه اوله رق تصرفه قادر اولور هرنقدر بعض اشياده
نهى عارض اولمغله تصرف ممتنع اولورسه ده ﴿ (فلايصح توكيل مجنون وصبى
لايعقل مطلقا وصبى يعقل ب) تصرف ضار (نحو طلاق وعتاق وهبة
وصدقة) ﴿ امدى مجنونك وصبى لايعقلك كرك ضار وكرك نافع وكرك مضرتله
منفعت مابيننده متردد وصبى يعقلك طلاق وعتاق وهبه وصدقه كبى مضرتلو
تصرفنه توكيلى صحيح اولمز صبى يعقل بيعك مبيعى سالب وثمنى جالب اولوب
شرانك عكسى اولديغنه عالم اولميدر ﴿ (وصح بما ينفعه) بلااذن وليه (كقبول
هبة و) صح (بما تردد بين ضرر ونفع كبيع واجارة ان مأذونا والا توقف على
اجازة وليه) كما لو باشره بنفسه ﴿ صبى يعقلك هبه يى قبولى كبى كندويه
نفعلو اولان شيده بلااذن الولى وضررايله نفع بيننده متردد بيع واجاره كبى
نسنه لرده مأذون اولورسه توكيلى صحيح اولور واكر مأذون اولمزسه
وليسنك اذن واجازتنه توقف ايدر نتكم بلاتوكيل بنفسه صبينك مباشرت ايتديكى
عقودده وليسنك اجازتنه توقف ايتديكى كبى ﴿ (ولايصح توكيل عبد محجور
وصح لومأذونا اومكاتبا) ﴿ عبد محجورك توكيلى صحيح اولمز مأذون و يامكاتب
اولورسه صحيح اولور ﴿ (وتوقف توكيل مرتد فان اسلم نفذ وان مات اولحق
اوقتل لا) خلافا لهما ﴿ مرتدك بركسه يى وكيل قلمسى توقف ايدركه اسلامه
كلورسه نافذ اولور وفات ايدوب و ياكافرستانه لاحق اولوب ياقتل اولنورسه
نافذ اولمز امامين ايچون اختلاف واردر ﴿ (و) صح (توكيل مسلم ذميا ببيع خمر
اوخنزير) وشرائهما كما مر فى البيع الفاسد ﴿ مسلمك ذمى يى خمرى و ياخنزيرى
بيعه و يانلرى شرايه توكيلى صحيح اولدى نتكم بيع فاسدده مرور ايلدى ﴿ (ومحرم

حلالا ببيع صيد) و (ان امتنع عنه الموكل) لعارض النهى كما قدمنا فتنبه ﴿ احرامده
اولان كسه نك احرامده اولميانى صيدى بيعه توكيلى صحيحدر هرنقدر موكل
نهى عارضه سنه مبنى منع اولنمش ايسه ده نتكم ماسبقده مرور ايلدى
﴿ ثم ذكر شرط التوكيل فقال (اذا كان الوكيل يعقل العقد و او صبيا
او عبدا محجورا) لايخفى ان الكلام الآن فى صحة الوكالة لافى صحة بيع الوكيل
فلذا لم يقل ويقصده تبعا للكنز ﴿ بوندنصكره مصنف عليه الرحمه
توكيلك شرطنى ذكر ايدوب بيور ديكه اكر وكيل عقده عالم اولوب
بيعك مبيعى سالب ثمنى جالب اولديغنى بيلورسه هرنقدر صبى و ياعبد
محجور اولورسه ده توكيل صحيح اولور ارباب نهايه خفى دكلدركه بومقامده
كلام وكالتك صحتنده دربو قسه وكيلك بيعنك صحتنده دكلدر بنابرين
مصنف مرحوم كنزه تبعيله ويقصده ديمدى يعنى بيعى بيلوب
وقصد ايدرسه ديمك اولور ﴿ ثم ذكر ضابط الموكل فيه فقال (بكل
ما يباشره) الموكل (بنفسه) لنفسه فشمل الخصومة فلذا قال
(فصح بخصومة فى حقوق العباد برضى الخصم) ﴿ بعد ازين مصنف
عليه الرحمه موكلك ضابط وقاعده سنى ذكر ايدوب ديركه توكيل موكلك
كندى نفسيچون بنفسه مباشرت ايلديكى شيده صحيح اولور ايمدى مصنفك
ما يباشره قولى خصومته شامل اولوروكنزك بكل مايعقده قولى عقوده شامل اولور
خصومته شامل اولمز بناً عليه مصنف عليه الرحمه توكيل خصمك رضاسيله
حقوق عبادده صحيح اولور ديدى وكيلك توكيل اولنديغى شيده
تصرفه مالك ايكن توكيله مالك اولمديغنده جواب بودركه وكيلك تصرفه
مالك اولديغى لغيره در لنفسه دكلدر ﴿ وجوزاه بلارضاه وبه قالت الثلاثة
وعليه فتوى ابى الليث وغيره واختاره العتابى وصححه فى النهاية والمختار
للفتوى تفويضه للحاكم درر ﴿ امامين همامين خصمك رضاسى اولميدرق
توكيلى تجويز ايتديلر خصومتده توكيل موكلك خالص حقنده تصرفى اولمغله
غيرك رضاسنه توقف ايتمكين امام اعظم رحمه الله تعالى نك خصمك
رضاسى لازمدر بيورمسى جواب خصم اوزرينه لازم اولوب ناسده
خصومتده متفاوت اولمغله كندويه ضرر احتمالندن رضاسنه توقف ايتدى
ائمهٔ ثلثه ده اشبو قول ايله حكم ايلدى ابو الليث و سائرلرينك فتوالريده
بونك اوزرينه در وعتابى ده بونى اختيار ايدوب نهايه ده بونى تصحيح ايلدى
وفتوايه مختار اولان توكيلده خصمك رضاسى خصوصنى قاضينك رأينه
تفويضدر ﴿ (الا ان يكون) الموكل (مريضا) لا يمكنه حضور

مجلس الحكم بقدميه ابن كمال ✻ الا موكل آياقلريله حكم مجلسنه حضور كندويه ممكن اولميه جق مرتبه مريض اولورسه خصمك رضاسى اولمقسزين توكيل لازم اولور كرك مدعى وكرك مدعى عليه اولسون وهر نقدر دابه ويا انسانك آرقه سيله حضورى ممكن اولورسه ده ينه توكيله قادر اولور ✻ (او غائبا مدة سفر اومريداله) ويكفى قوله انا اريد السفر ابن كمال ✻ وياخود مدت سفر مسافه ده غائب وياسفر اراده ايدرسه كرك طالب وكرك مطلوب توكيله قادر اولور سفر مرادايدن كسه نك بن سفر مراد ايده رم قولى كفايت ايدر ✻ (او مخدرة) لم تخالط الرجال كامر (او حائضا) او نفساء (والحاكم بالمسجد) اذا لم يرض الخصم بالتأخير بحر ✻ وياخود مدعى عليها رجاله مخالطه سى اولميان مخدره ومستوره ويا حائض ويا نفسادن عورت اولوب وقاضيده مسجدده خصمده تأخيره راضى اولمزسه ينه بلا رضى الخصم توكيله مقتدره اولور زيرا كندوسى بالذات حاضره اولسه حياسنه بناءً مرامنى افاده ايدوب كوزلجه مرافعه ومكالمه ايده مز وخصمى تأخير خصومته راضى اولورسه مزبورلر عذر اولمز ✻ (او محبوسا من غير حاكم) هذه (الخصومة) فلو منه فليس بعذر بزازية بحثا (اولا يحسن الدعوى) خانية ✻ وياخود موكل كندونك حضورنده مرافعه اولنان قاضينك غيريسنك حبسنده محبوس اولورسه بلا رضى الخصم توكيل مشروع اولور مرافعه اولندقلرى قاضى محبسنده حبس اولورسه اول عذر اولمز زيرا حبسدن اخراج اولنوب بالذات كندى ايله دعوادن صكره ينه حبسه القا ممكن اولور واكر محبوس مدعى ايسه دعواسنى تأخير ايتمزسه دعوى ايدوب بعده ينه حبسه اعاده اولنور وياخود دعواسنى كوزلجه كوره ميوب بنفسه خصومتدن عاجز اولورسه ينه معذور اولور ✻ (لا) يكون من الاعذار (ان كان) الموكل (شريفا خاصم من دونه) بل الشريف وغيره سواء بحر ✻ موكل كندودن ادنى اولان ذواتله مخاصمه ايدن اشرافدن اولورسه بو توكيله عذر اولمز بلكه الله عظيم الشانك شرعنده شريف ايله غير شريف برابرلردر (تمه) موكلك وكيليله حاضر بالمجلس اولورسه توكيل ثابت اولمش اولور اثباتى ايجاب ايتمز وكالت بالخصومتده اثباتك طريقى موكلك غريمنك مواجهه سنده شاهدلرك وكالته شهادت ايتملريدر غريم وكالتى انكار ايتسون ويا اقرار ايتسون ✻ خزانة ✻ وكالت اثبات اولنمدقجه اصل مال اوزرينه شهادت مقبوله اولمز وقنيه ده مسطوردركه وكيل بالخصومتك وكالتنه

بلا حضور الخصم بينه مقبوله اولمز قضا وحكم اولنسه مختلف فيه اولان مسئله ده قضا اولمغين صحيح اولور ✻ انتهى ✻ وكيل بالخصومتك موكلنك اوزرينه حق ثابت اولسه كندويه انك اداسى لازم اولمز وحبسده اولنمز هرنقدر وكيل عام اولورسه ده ✻ خزانة ✻ (وله الرجوع عن الرضى قبل سماع الحاكم الدعوى) لابعده قنية ✻ وحاكمك دعوايى استماعندن مقدم مدعى عليهك توكيله رضاسندن رجوعى مشروعدر صكره رجوع ايده مز ✻ (ولو اختلفا فى كونها مخدرة ان من بنات الاشراف فالقول لها مطلقا) ولوثيبا فيرسل امينه يحلفها مع شاهدين بحر واقره المصنف ✻ مدعى ايله مدعى عليه ميانلرنده عورتك مخدراتدن اولمسنده اختلاف واقع اولسه امدى بنات اشرافدن ايسه باكر ويا ثيب قول كندونكدر ظاهر حالى اكا دليلدر بس قاضى كندويه يمين ويرمك ايچون امينى ايكى شاهد ايله برابر كندويه ارسال ايدر حلفنه وياننكوله ديكر ايكى شاهد شهادت ايدر بحرده بو وجهله مسطوردر ومصنف بوقولى اقرار ايلدى ✻ (وان من الاوساط فالقول لها لو بكرا وان) هى (من الاسافل فلا فى الوجهين) عملا بالظاهر بزازية ✻ مخدره لك ادعاسى ايدن عورت اكر بنات اوساطدن اولوب وباكره اولورسه قول كندونكدر اسافلدن اولورسه باكر ويا ثيب عملا بالظاهر قول كندونك اولمز عملا بالظاهر قولى مسائلك جميعسنده دلالتدر بومقامده شرفدن مراد شرف عرفيدر امدى دنياجه اغنيادن اولان ذواتك قزلريده بو حكمده داخله اولورلر انلرده خروجدن مصونه اولورلر هرنقدر علما ويااهل بيت قزلرندن اولمزلر ايسه ده ✻ (و) صح (بايفائها وكذا) باستيفائها الا فى حد وقود بغيبة موكله عن المجلس ملتقى ✻ بركمسه نك اوزرنده كى حقوقك كايسنى حق صاحبنه ايفا واداسنه برديكر كمسه يى وكيل ايتمسى صحيح ومشروع اولدى غيرى اوزرنده كى حقوقنى استيفا وقبضه توكيلده ينه بويله در الا حد ايله قودكه قصاصده موكلى مجلسدن غائب اولديغى حالده ايفا واستيفايه توكيل صحيح دكلدر اما مجلسده حاضر اولورسه استيفايه توكيل اولور ✻ (وحقوق عقد لابد من اضافته) اى ذلك العقد (الى الوكيل كبيع واجارة وصلح عن اقرار يتعلق به) مادام حيا ولو غائبا ابن ملك (ان لم يكن محجورا كتسليم مبيع وقبضه وقبض ثمن ورجوع به عند استحقاق وخصومة فى عيب بلا فصل بين حضور موكله وغيبته) لانه العاقد حقيقة وحكما ✻ بيع واجاره وصلح عن اقرار كبى وكيله اضافت واسناد ايدوب بعت واشتريت وآجرت وصالحت ديمسى لازم اولان عقدك مبيعى تسليم وقبض وثمنى قبض ومستحق چيقدايغى وقتده ثمنيله رجوع وعيبى حقنده خصومت كبى حقوق

مادام وكيل حياتده اولدقجه هرنقدر غائبده اولسه وكيله تعلق ايدر اكرمحجور
اولمزسه حين عقدده موكلى حاضر اولسون ويا غائب اولسون ميانه لرنده
فرق اولميه‌رق حقيقتده عاقد كندى اولوب عقد كندونك كلاميله حاصل
اولوب وحكما كندى اولوبكه احكام عقد كندويه رجوع ايتديكندن ✻ لكن
فى الجوهرة لوحضرا فالعهدة على آخذ الثمن لاالعاقد فى اصح الاقاويل ✻ لكن
جوهره‌ده مسطوردركه وكيل ايله موكل عقدده حاضر اولورلرسه اصح اقوالده
عهده ثمنى اخذ ايده‌نك اوزرينه اولوب عاقدك اوزرينه لازمه اولمز
✻ ولواضاف العقدالى الموكل تتعلق الحقوق بالموكل اتفاقا ابن ملك فليحفظ فقوله
لابدفيه مافيه ولذاقال ابن الكمال يكتفى بالاضافة الى نفسه فافهم ✻ واكر وكيل
عقدى موكله اسناد ايدوب مثلا بن آنك ايچون بيع ويا ايجار ايتدم ديرسه
اتفاقا حقوق موكله تعلق ايدر امدى مصنف مرحومك لابد من اضافته
الى الوكيل قولنده كه فيه مافيه اشكال واردركه وكالت انجق وكيلك كندى نفسنه
عقدى اسناد ايدوب مثلا اشبو دارى بن بيع ايتدم ديمسيله اولور موكله اسناد
ايدرسه رسالت اولور وكالت اولمز بناً عليه ابن كمال وكالتده وكيل كندى نفسنه
اضافتله اكتفا ايدر ديدى ✻ (وشرط) الموكل (عدم تعلق الحقوق به) اى بالوكيل
(لغو) باطل جوهرة ✻ موكلك حقوقك وكيله عدم تعلقنى شرط ايتمسى لغو باطلدر
بيعه وكيل ايدوب مبيعى قبل قبض الثمن تسليمدن و يا ثمنى قبضدن نهى باطل اولديغى
كبى صكه موكلك اسمنى كتب ايتمكله وكيلك ثمنى قبضى حق ساقط اولمز الا موكلك
ثمنك قبضنى اقرار ايدرسه قبضى حق ساقط اولور موكل بعد البيع وفات ايدوب و يا مجنون
اولورسه وكيلك ثمنى قبض حق باقى قالور ✻ (والملك يثبت للموكل ابتداء) فى الاصح
(فلا يعتق قريب الوكيل بشرائه ولا يفسد نكاح زوجته به و) لكن (هما) ثابتان (على الموكل
لواشترى وكيله قريب موكله وزوجته) لان الموجب للعتق والفساد الملك المستقر ✻ قول
اصحده ملك ابتداءً موكله ثابت اولمغله وكيل قريبنى اشترا ايتمكله عتق اولمز وزوجه سنى
شراسيله نكاحى فساده كتمز عتق وفسادى موجب اولان ملك مستقر اولمغين
لكن موكلك قريبنى وزوجه سنى وكيلى اشترا ايدرسه عتقله فساد ثابت اولورلر
✻ (وفى كل عقد لابد من اضافته الى موكله) يعنى لايستغنى عن الاضافة الى موكله
حتى لواضافه الى نفسه لم يصح ابن كمال (كنكاح وخلع وصلح عن دم عمدا وانكار
وعتق على مال وكتابة وهبة وتصدق واعارة وايداع ورهن واقراض)
وشركة ومضاربة عينى (تتعلق بموكله) ✻ نكاح خلع صلح عن دم عمد وانكار
وعتق على مال وكتابت وهبه وتصدق واعاره وايداع ورهن واقراض وشركت
ومضاربه امثالى كندوده موكله اضافتى لازمه اولان هر برعقدده حقوق موكله
تعلق ايدر يعنى موكلنه اضافتدن وكيل مستغنى اولمز حتى وكيل عقدى كندى

نفسنه مضاف قيلرسه صحيح اولمز ✻ لانه لكونه فيها سفيرا محضا حتى لواضافه لنفسه
وقع النكاح له فكان كالرسول (فلا مطالبة عليه) فى النكاح (بمهر وتسليم) للزوجة ✻
وكيل اشبو مذكورلرده سفير محض ورسول اولمغله حقوق عقد كندويه تعلق ايتمز
حتى وكيل عقدى كندى نفسنه مضاف قلسه نكاح كندويه واقع اولوب رسول
كبى اولمغله نكاحده زوجك وكيلسه مهر ايله زوجه‌نك وكيلسه انى تسليمله مطالبه اولنمز
ومهرينى قبضده وكيل مالك اولمز ✻ (وللمشترى الاباء عن دفع الثمن للموكل
وان دفع له صح ولو مع نهى الوكيل) استحسانا ✻ مشترى موكله ثمنى دفعدن
ابا وامتناع ايدر واكر ثمنى كندويه دفع ايدرسه استحسانا صحيح اولور هرنقدر وكيل
نهى ايدرسه‌ده زيرا ثمن مقبوض موكلك حقيدر حالبوكه كندويه واصل اولدى
امدى كندودن الوب وكندويه كيرو ويرمده برفائده اولمز ✻ (ولا يطالبه الوكيل
ثانيا) لعدم الفائدة نعم تقع المقاصة بدين الوكيل لووحده ويضمنه لموكله بخلاف
وكيل يتيم وصرف عينى ✻ مشترى مبيعك ثمنى موكله ويردكدنصكره وكيل
بردخى كندوسى مطالبه ايده‌مز برفائده اولماغين بلى بيع وكيلى يالكز مشترينك
كندوسى مديونى اولورسه ثمن مبيع اوزرنده‌كى دينه تقاص اولور صكره
وكيل موكله ثمن ضامن اولور موكلك ماليله دينى قضا ايتديكندن اما يتيمله صرف
وكيلى ماراالذكر بيع وكيلنك خلافنه دركه يتيمك وصيسيكه وكيلى يتيمك مالنى بيع
ايتدكده مشترى ثمنى يتيمه دفع ايلسه عهده‌دن خروج ايتمز بلكه تكرار وصى يه
ثمنى بردخى تأديه واجبه‌در يتيمك مالنى كندويه قبض مشروع اولماغين كندويه
دفع تضييع اولمغله ✻ ابوالسعود ✻ وبرمقدار التونى ويا كمشى صرفه وكيل اولان
كمسه صرف ايتدكده بدل صرفى موكل قبض ايلسه من غير قبض احدهما قدين
مفترق اولمغله صرف باطل اولور ✻ (ومثله) اى مثل الوكيل عبد (مأذون لادين
عليه مع مولاه) فلا يملك قبض ديونه ولو قبض صح استحسانا مالم يكن عليه دين
لانه للغرماء بزازية ✻ اوزرنده دين اولميان عبد مأذون مولاسيله وكيل كيدركه
ديونى قبضه مالك اولمز اما قبض ايدرسه استحسانا صحيح اولور اكر عبد
مأذونك اوزرنده دينى اولمزسه زيرا دينى اولورسه حق غرما مافى اليده تعلق
ايتمكله مقبوض غرمانك اولور ✻ فرع التوكيل بالاستقراض باطل لاالرسالة
درر ✻ استقراضه توكيل باطلدر حتى بركمسه استقراضه وكيل اولوب واستقراض
ايلسه قرض كندونك اولور موكلك اولمز اما رسالتجه فلان كمسه سندن شوقدر قرض
طلب ايديور ديرسه بو باطل دكلدر ✻ والتوكيل بقبض القرض صحيح فتنبه ✻
قرضى قبضه توكيل صحيحدر مثلا بركمسه بى بر رجلدن استقراض ايتديكى مبلغى
قبضه توكيل كبى ايمدى آكاه ومتنبه اول والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب الوكالة بالبيع والشراء ﴾

اشبو بيع وشراء حقنده وكالته دائر على حدة باب وضعى وآنك سائر ابواب اوزرينه تقديمى احكامنك كثرتنه مبنيدر ﴿ الاصل انها ان عمت او علمت اوجهلت جهالة يسيرة وهى جهالة النوع المحض كفرس صحت وان فاحشة وهى جهالة الجنس كدابة بطلت ﴾ بو خصوصده اصل اصيل وقاعده وتفصيل بودركه اكر وكالت عامه اولوب مثلا كوردوكك نسنه يى بنم ايچون اشترا ايله ديرسه بو وكالت صحيحه درامرينى وكيلك رأينه تفويض ايتمش اولمغله هرنه كه اشترا ايدرسه امرينه امتثال ايتمش اولور وياوكالت اولنان نسنه وكيل ايله موكلك معلومى اولورسه وياجهالة يسيره ايله كه فرس كبى محضا نوعده جهالت اولورسه ينه صحيحه اولور واكرجهالت فاحشه ايله كه دابه كبى جهالت جنسله مجهوله اولورسه اندهكى وكالت باطله اولور زيرا دابه مايدب على وجه الارضه اسمدر عرفده آت وقاطر وحمار امثالى حيواناته اطلاق اولنمغله اجناس مختلفه يه شامل اولور ثوب كبى ﴿ وان متوسطة كعبد فان بين الثمن اوالصفة كترکى صحت والا لا ﴾ واكر جهالت عبد كبى متوسطه اولورسه بس ثمنى هندى وياتركى كبى صفتى بيان اولنورسه وكالت صحيحه اولور يوقسه اولمز زيرا عبيد وجواريده اختلاف سائرانواعده كى اختلافدن چوقدر ﴿ وكله بشراء ثوب هروى او فرس او بغل صح ، بما يحمله حال الآمر زيلعى فراجعه (وان لم يسم ثمنا) لانه من القسم الاول ﴾ زيد عمروى هراته منسوب ثوب ويامطلق فرس وياقاطر اشتراسنه وكيل ايتسه آمرك حالنه مناسب اولور شيلرى اشترا ده وكالتى صحيحه اولمش اولور هرنقدر ثمنى بيان ايتمزسه ده زيرا بونده كى جهالت جهالت اقسامندن قسم اولكه جهالت يسيره قبيلندندر ﴿ وبشراء دار او عبد جاز ان سمى) الموكل (ثمنا) يخصص نوعا اولا بحر (اونوعا) كحبشى زاد فى البزازية او قدرا كذا قفيزا ﴾ واكر موكل ثمنى ويا حبشيكه نوعنى ويا كذا قفيزا كبى قدرينى ذكر و بيان ايدرسه دارك وعبدك شراسنه توكيلى جائز اولور نوعنى تخصيص وبيان ايتسون ويا ايتمسون زيرا بوقدرجه جهالت متوسطه مفقوده در لكن صاحب هدايه دارك جهالتنى فاحشه عدايتدى اغراضك وجيرانك ومرافقك ومحلات وبلدانك اختلافيله مختلف اولمغله امتثال متعذر اولديغندن بزازيه مقدارى بيان ثمنى بيان كبيدر بكابغداى اشترا ايله ديوب قدرينى بيان ايتمزسه وكالت صحيحه اولمز ديدى ايمدى شوقدر كيله ديمكدن لازمدر ﴿ (والا) يسم

ذلك (لا) يصح والحق بجهالة الجنس ﴾ واكرمار الذكر ثمن ونوع وقدرى موكل تسميه ايتمزسه توكيلى صحيح اولمز جهالتى جهالت جنسه لاحق اولور ﴿ (و) هى مالو وكله (بشراء ثوب اودابة لا) يصح (وان سمى ثمنا) للجهالة الفاحشة ﴾ جهالت جنسله مجهوله اولان ثوب ويادابه شراسيله توكيل ايدرسه هرنقدر تسميهٔ ثمن ايتسه ده ينه صحيح اولمز جهالت فاحشه اولمغله وسيد حموى قدس سره العالى بيورديلركه خلاصهٔ كلام موكل بهك جنسى ونوعى وصفتى بيان اولنورسه وكالت صحيحه اولور واكر كلبسى ترك اولنورسه صحيحه اولمز جهل تمام اولمغين واكر انواع مختلفه يه دلالت ايدر لفظ ذكر اولنوب ونوعى ويا ثمنى بيان اولنورسه صحيح اولور يوقسه صحيح اولمز انتهى ﴿ (وبشراء طعام وبين قدره اودفع ثمنه وقع) فى عرفنا (على المعتاد) المهيأ (للاكل) من كل مطعوم يمكن اكله بلا ادام (كلحم مطبوخ اومشوى) وبه قالت الثلاثة (وبه يفتى) عينى وغيره اعتبار العرف كما فى اليمين ﴾ واكر شراء طعامه توكيل ايدوب وقدرينى بيان ويا ثمننى دفع ايدرسه بزم عرفمزده تنجرهده پشمش ويا اتشده كباب اولمش لحم كبى بلا ادام اكلى ممكن هر بر مطعوم جنسندن اكل ايچون معتاد ومهيا اولان نسنه يه واقع اولور وائمهٔ ثلثه ده بو قول ايله حكم ايلدى وبمينده اولديغى مثللو عرفى اعتبار ايدرك عينى وسائر فقهاى عظام بو قول ايله افتا ايتديلر لكن عرفده مختلف فيهدر اهالئ كوفه عندنده طعام بغداى واونو نه واهالئ مصر قتنده لحمله ويا ات صويى ايله طبخ اولنمش طعامه اطلاق اولنور ﴿ (وفى الوصية له) اى الشخص (بطعام يدخل كل مطعوم) ولو دواء به حلاوة كسكنجبين بزازية ﴾ بركسه يه طعامله وصيتده هر بر اطعام اولنان نسنه داخل اولور هر نقدر سكنجبين كبى كندوده حلاوت اولور خل ايله عسلدن معمول دوا اولورسه ده ﴿ (وللوكيل الرد بالعيب مادام المبيع فى يده) تعلق الحقوق به (ولو ارثه او وصيه ذلك بعد موته) موت الوكيل (فان لم يكونا فلموكله ذلك) اى الرد بالعيب وكذا الوكيل بالبيع ﴾ شرايه وكيل ايچون مادام مبيع كندونك يدنده اولدقجه عيبله بايعنه رد وار در حقوق كندويه تعلق ايتمكله كندونك وفاتندنصكره وارثى ويا وصيجونده رد بالعيب ثابت مشروعدر وكيل بالبيع ده ينه بويله دركه مادام حياتده اولدقجه عيبله كندويه رد اولنور ﴿ وهذا اذا لم يسلمه (فلو سلمه الى موكله امتنع رده الا بامره) لانتهاء الوكالة بالتسليم ﴾ واشبو رد بالعيبك وكيله ثبوتى مبيعى موكله تسليم ايتمديكنه كوره در لكن صاحب متنك مادام المبيع فى يده قولى شارحك وهذا اذا لم يسلمه كلامندن مغنيدر بو آنى

تکرار در امدی مبیعی موکله تسلیم ایدرسه ردی کندویه ممتنع اولور موکله
تسلیمله وکالت منتهیه اولمغین الا موکلک امریله وکیل رد ایدر ❊ بخلاف
وکیل باع فاسدا فله الفسخ مطلقا لحق الشرع قنیة ❊ اما بیع فاسد ایله
بیع ایدن وکیلک حکمی صورت مشروحه‌نك خلافنه در که حق شرع
اولدیغندن کندی ایچون مطلقا که مبیعی مشتری یه وثمنی موکله تسلیم
ایتسون ویا ایتمسون بلارضی الموکل فسخ واردر وثمنی کندودن استرداد
ایدر ❊(و) للوکیل (حبس المبیع بثمن دفعه) الوکیل (من ماله اولا) بالاولی
لانه کالبائع ❊ وکیل بالشرا ایچون کندی مالندن ویردیکی ویا ویرمدیکی
ثمن مقابلنده بالطریق الاولی مبیعی حبس واردر بایع کبی اولمغله شارحك
بالاولی قولی متنك اولاسنه قیددر زیرا وکیلك ثمنی دفعی صورتنده تبرعا
دفع اولنمغله عدم حبسی توهم اولنور ایدی اما عدم دفعنه نظرا حبسی
اولویتله اولور ❊(ولو اشتراه) الوکیل (بنقد ثم اجله البائع کان للوکیل
المطالبة به حالا) وهی الحیلة خلاصة ❊ وکیل بالشرا مبیعی پشین پاره
قولیله اشترا ایتدکدنصکره بایع کندویه برمدت وعد ویررسه وکیل ایچون
موکلدن ثمنی پشین مطالبه واردر وبو ثمنك وکیله تأجیلنه وموکله حلولنه
حیلهٔ شرعیه در اما وکیل اول امرده مؤجلا اشترا ایدرسه موکله ده تأجیل
اولمش اولمغله حالا مطالبه ایدهمز ❊ ولو وهبه کل الثمن رجع بکله ولو بعضه
رجع بالباقی لانه حط بحر ❊ بایع ثمنك کلیسنی بردن وکیل بالشرایه هبه
ایدرسه موکله وکیل ثمنك کلیسیله رجوع ایدر ثمندن حط وتنزیل موکله
هبه وکیله راجعدر ❊(هلك المبیع من یده قبل حبسه هلك من مال موکله
ولم یسقط الثمن) لان یده کیده ❊ وکیلك یدندن مبیع حبسندن مقدم هلاك
اولسه موکلك مالندن هلاك اولور وثمنی ساقط اولمز وکیلك یدی موکلك یدی
کبی اولمغله یدنده ثمن هلاك اولسه بنه مؤکلك مالندن هلاك اولور
❊(ولو) هلك (بعد حبسه فهو کمبیع) فیهلك بالثمن وعند الثانی کرهن ❊
واکر مبیع حبسدنصکره هلاك اولورسه امدی بایعك یدنده ثمن
ایچون حبس اولنان مبیع کبی اولمغله ثمن مقابلی هلاك اولورده ثمنی
مطالبه ایده‌مز وامام ثانی قتنده رهن کبی اولور که قیمتیله ثمندن اقلله
هلاك اولور حتی ثمنی قیمتندن اکثر اولورسه وکیل قیمتندن زیاده یی
موکله رجوع ایدر ❊(ولا اعتبار بمفارقة الموکل) ولو حاضرا کما اعتمده
المصنف تبعا للبحر خلافا للعینی وابن ملك (بل بمفارقة الوکیل) ولو صبیا
(فی صرف وسلم فیبطل العقد بمفارقة صاحبه قبل القبض) لانه العاقد ❊

صرفله سلمده موکلك مفارقتنه اعتبار یوقدر هر نقدر مجلسده حاضر
اولسه دخی نتکم مصنف مرحوم بحره تبعیتله بو قوله اعتماد ایلدی
عینی وابن ملك ایچون اختلاف واردر مشارالیهما وکیل نائبدر اصیل حاضر
اولیجق اکا اعتبار اولنمز دیدیلر وسیدحموی قدس سره الباری مشارالیهمانك کلاملرینی
رد ایتدیکه وکیل اصل عقدده نائبدر حقوقده اصیلدر بناً علیه موکلك
حضورینه اعتبار اولنمز بلکه وکیلك مفارقتنه اعتبار واردر هرنقدر صبیده
اولورسه یعنی وکیل عبد وصبی کبی محجور علیه اولسون ویا اولمسون فرق
یوقدر شوقدر واردر که صبینك عاقد اولدیغنه نظرا حقوق کندویه تعلق ایتمز
امدی وکیل قبل القبض صرفله سلمده صاحبندن مفارقت ایدرسه عقد باطل اولور
عاقد کندی اولمغین ❊ والمراد بالسلم الاسلام لاقبول السلم لانه لا یجوز ابن کمال ❊
بو مقامده سلمدن مراد اسلامدر که رب السلمك رأس سلم اولان مالی مسلم الیهه دفع
وتسلیمه برشخصی وکیل ایتمسیدر یوقسه سلمی قبول معناسی مراد دکلدر
یعنی مسلم الیهك رأس مال سلمی کندی ایچون قبضنه برکسه یی توکیلی دیمك
بوده جائز دکلدر ❊(والرسول فیهما) ای الصرف والسلم (لا تعتبر مفارقته
بل مفارقة مرسله) لان الرسالة فی العقد لا القبض واستفید صحة التوکیل بهما ❊
صرفله سلمده رسولك مفارقتنه اعتبار یوقدر بلکه اعتبار مرسلنك مفارقتنه در
رسالت عقدده اولمغله رسولك کلامی مرسله انتقال ایدر قبضده دکلدر
کلام سابقدن صرفله سلمه توکیلك صحتی استفاده اولندی اشبو واستفید
قولنك محلی رسول مسئله سندن مقدم اولمق ایدی ❊(وکله بشراء عشرة
ارطال لحم بدرهم فاشتری ضعفه بدرهم مما یباع به عشرة بدرهم لزم الموکل
منه عشرة بنصف درهم) خلافا لهما والثلاثة ❊ برکسه بررجلی اون بطمان
اتی بر درهمه اشترایه وکیل ایدوب اول دخی اون بطمانی بر درهملك اتدن
ضعفیکه یکرمی بطمانی بر درهمه اشترا ایلسه موکله اندن اون بطمانی
نصف درهمله اخذ لازم اولور امامینله ائمهٔ ثلثه ایچون اختلاف واردر مشارالیهم
یکرمیسنی بردن کندویه اخذ لازم اولور دیدیلر حقنده زیاده خیرلو اولمغله
❊ قلنا انه مأمور بارطال مقدرة فینفذ الزائد علی الوکیل ❊ امام اعظم
رحمه الله تعالی طرفندن بزلر دیمك ممکندر که وکیل ارطال مقدره
اشترا سیله مأمور اولمغله زیاده سی وکیله نافذ اولور ❊ ولو شری مالا یساوی
ذلك وقع للوکیل اجماعا کغیر موزون ❊ واکر اول بهایه مساوی اولمیانی
اشترا ایدوب یکرمیسی بردرهمه دکنی ایکی درهمه اشترا ایلسه شراسی
اتفاقا وکیله واقع اولور ضررلو اولهرق موکلك امرینه مخالفتده

اولمغين كويا سمز اولميان اريق ات المش اولمغله مقصرى حاصل اولمدى
موزون اولميان شيده مخالفتله اجماعا شرا وكيله واقع اولديغى كبى
مثلا اون درهمه برقطعه ثوب هروى اشتراسنه وكيل ايدوب هر برى اون
درهم دكر ايكى ثوب هروى اشترا ايتمكله موكلنه برشى لازم اولميوب وكيله
لازم اولديغى مثلاو بونك هر برينك ثمنى انجق تخمينله بيلنور شى اولمغله
مجهول اولديغندن بولحم كبى اولمدى لحم موزون اولمغله ثمن اجزاسنه
تقدير وتوزيع اولنور ❊ (ولو وكله بشراء شئ بعينه) بخلاف الوكيل
بالنكاح اذا تزوجها لنفسه صح منية والفرق فى الوافى (غير الموكل لايشتريه
لنفسه) ولا لموكل آخر بالاولى (عند غيبته حيث لم يكن مخالفا) دفعا
للغرر ❊ بر رجل بر رجلى موكلك غيرى اولان معين بر نسنه يى شرايه وكيل
ايتسه اول شيئى وكيل كندى نفسيچون وبالطريق الاولى موكل آخر ايچون
موكل غائب ايكن كندوبى تغرير اولمسون ديو ومخالفت ايتمش اولمديغندن
اشترا ايدهمز غير كلمهسنك نكره لكده وابهامده توغلى اولوب اضافتله
تعريف كسب ايتمديكندن نكره اولان شئ كلمهسنه صفت وقوعى صحيح اولدى
امدى اشتراسنه توكيل اولنان شى معين موكلك نفسى اولسه مثلا
بر عبدك سيدندن كندى نفسنك شراسنه بر شخصى وكيل ايتديكى مثلاو
بس شرا ايتدكده شرا وكيلك كندوسيچون واقع اولور وكيل شئ
مشروحى كندى نفسيچون اشترا ايتميوب موكل ثانيچون اشترا ايتسه بنه
موكل اولك اولور بالطريق الاولى يعنى كندى نفسيچون ايده مدكده غير
ايچون ايدهممسى اولويتله دردجك اولور واكر وكيل موكلك حضورنده
اول شئ نفسيچون اشترا ايدرسه كندونك اولور وموكل مسئلهٔ مشروحهده
وكيلى توكيل ايتدكد نصكره وكيلك كندى نفسيچون اول شيئ اشتراسى انى
تغرير اولور اما وكيل بالنكاح صورت مشروحهنك خلافنه دركه بر معينه
عورتى بركسهيه تزويجه وكيل اولدقدنصكره كندى نفسيچون ايده بيلور
چوق زحمت ومشقت چكسه صحيح اولور مسئلتين ميانلرنده فرق درر
حاشيهسى وانى ده مذكوردركه وكيلك كندى نفسيچون ايتديكى نكاح
موكلك امرينك تحتنده داخل اولميان نكاحدر امدى وكيل نكاحى كندى
نفسنه مضاف قيلمسيله موكلنه مخالفت ايتمش اولمغله كويا وكالتدن منعزل
اولمش اولور اما وكالة بالشرا تحتنده داخل اولان شرا موكله اضافتله
مقيد اولميان مطلق شرادر امدى وكيل قنغى نوعنى ايتسه انى ايتمش اولور
كرك نفسنه مضاف قلسون وكرك موكلنه كندويه مخالفت ايتمش اولمز

خلاصهٔ كلام نكاح موكله مضاف قيلنور عقوددن اولمغله انجق اكا اضافتله
بولنور اما شرا بهمه حال موكل ايچون اولور وكيل هر نقدر كندى نفسنه
مضاف قيلرسهده ❊ (فلو اشتراه بغير النقود او بخلاف ماسمى) الموكل
له (من الثمن وقع الشراء للوكيل) لمخالفته امره وينعزل فى ضمن المخالفة عينى ❊
اشبو فلو اشتراه قولى متنك حيث لم يكن مخالفا كلامنه تفريعدر يعنى وكيل
موكلك امرينه مخالفتله شراسنه وكيل اولديغى نسنهيى ثمن تسميه اولنمديغنه
نظرا نقودك غيرى عروضله تسميهٔ ثمن اولنديغنه كوره موكلك تسميه ايتديكى
ثمنك خلافنه اشترا ايلسه وكيل ايچون واقع اولور موكلك امرينه مخالفته
بناً ومخالفت ضمننده منعزل ده اولور ❊ (وان) يشراء شئ (بغير عينه
فالشراء للوكيل الا اذا نواه للموكل) وقت الشراء (اوشراه بماله) اى بمال الموكل
واو تكاذبا فى النية حكم بالنقد اجماعا ولو توافقا انها لم تحضره فروايتان ❊
واكر معين اولميهرق برشيئك شراسنه وكيل ايدرسه شرا وكيلك اولور
الا حين شراده موكل ايچون اولمسنه نيت ايدوب وياخود اشترا اولنان
نسنهيى موكلك ماليله اشترا ايدرسه موكلك اولور واكر وكيل ايله
موكل مابيننده نيتده تكاذب بولنوب موكل بنم ايچون نيت ايتدك ديوب
وكيل آنى تكذيب ايدرسه اتفاقا نقد ايله حكم اولنور كه ثمن قنغيسنك
مالندن ادا اولنورسه انك اولور واكر نيت وكيلك خاطرينه كلديكنه ايكيسيده
اتفاق ايدرلرسه بونده ايكى روايت واركه امام محمد روايتنده عاقدك اولور
امام ابى يوسف قتنده نقد حكم نصب اولنور كه قنغيسنك مالندن
اعطا اولنورسه آنك اولور ❊ (زعم انه اشترى عبد الموكله فهلك
وقال موكله بل شريته لنفسك فان) كان العبد (معينا وهو حى)
قائم (فالقول للمأمور) اجماعا (مطلقا) نقد الثمن اولا لاخباره
عن امر يملك استينافه ❊ بر كسه موكليچون بر عبد اشترا ايدوب
وانك هلاكنى ادعا ايدوب موكليده كندى نفسك ايچون اشترا ايتدك ديسه امدى
عبد معين وحيانده اولورسه قول اجماعا ثمنى ويرسون ويا ويرمسون
مأموركه وكيلك اولور استينافنه قادر اولديغى امركه شرايه موكل ايچون
قيلمقدن خبر ويرديكنه بناً صواب اولان متنك فهلك قولنك اسقاطيدر
وهو حى قولنه منافى اولمغين ❊ (وان ميتاو) الحال ان (الثمن منقود
فكذلك) الحكم (والا) يكن منقودا (فالقول للموكل) لانه ينكر الرجوع
عليه ❊ واكر مزبور عبد ميت وثمنده منقود اولورسه حكم بنه بويله دركه
قول مأمورك اولور زيرا كندوسى عهدهٔ امانتدن خروج مراد ايدر

امین اولمغله قولی مقبول اولور واکر ثمن منقود اولمز سه قول موکلك اولو اوزرینه رجوعی انکار ایتدیکندن ﴿ (وان) العبد (غیر معین) وهو حی اومیت (فکذا) ای یکون للمأمور (ان الثمن منقودا) لانه امین (والا فللآمر) للتهمة خلافا لهما ﴾ واکر عبد حی ویا میت معین اولمز سه بنه بویله قول مأمورك اولور امین اولدیغندن اکر ثمن منقود اولور سه یوقسه قول آمرك اولور تهمت محلی اولمغله زیرا احتمالدر که وکیل کندی تفسیچون اشترا ایدوب بعده انده ضررلق فهم ایتمکله آنی موکله الزام مراد ایده امامین قول مأمورك اولور دیو اختلاف ایتدیلر ﴿ (قال بعنی هذا لعمرو فباعه ثم انکر الامر) ای انکر المشتری ان عمرا امره بالشراء (اخذه عمرو ولغا انکاره) الامر لنا قضته لاقراره بتوکیله بقوله بعنی لعمرو ﴾ برکسه برآخر کسه یه بکا اشبو نسنه یی عمرو ایچون بیع ایله دیمکله اول کسه ده کندویه بیع ایدوب بعده مشتری عمرو ك کندویه آنی شر اسیله امر ایتدیکنی انکار ایدرسه انی عمرو اخذ ایدوب وامری انکاری لغو اولور بعنی لعمرو قولیله وکالتنی اقرارینه مناقضه سنه بناءً ﴿ (الا ان یقول عمرو لم آمره به) ای بالشراء فلا یأخذه عمرو لان اقرار المشتری ارتد برده (الا ان یسلمه المشتری الیه) ای الی عمرو لان التسلیم علی وجه البیع بیع بالتعاطی وان لم یوجد نقد الثمن للعرف ﴾ الا عمرو ده شرا ایله بن کندویه امر ایتمدم دیرسه عمرو اول شیئی اخذ ایتمز مشترینك اقراری انك رد یله مرتد اولور الا عمرو ه مشتری تسلیم ایدرسه عمروك اولور بیع طریقیله تسلیم بیع بالتعاطی قبیلندن اولمغله عرفه مبنی هر نقدر نقد ثمن اولمدیسه ده زیرا معاوضات مالیه ده تراضی معتبردر الله جل جلالك ﴿الا ان تکون تجارة عن تراض منکم﴾ قول شریفنه بناءً ﴿ (امره بشراء شیئین معینین) اوغیر معینین اذا نواه للموکل کامر بحر (و) الحال انه (لم یسم ثمنا فاشتری له احدهما بقدر قیمته او بزیادة) یسیرة (یتغابن الناس فیها صح) عن الآمر ﴾ برکسه برآخر کسه یه معین ویا غیر معین ثمن تسمیه سز ایکی شیئك شر اسیله امر ایدوب اولدخی انك ایچون اول ایکی شیئك برینی ذکر بهاسیله ویاخود کندوده هر کسك تغابن ایتدیکی زیادهٔ یسیره ایله اشترا ایلسه امردن ناشی شراسی صحیح اولور ماتقدمه متنده وان بغیر عینه فالشراء للوکیل الا اذا نواه للموکل قولنده مرور ایتدیکی مثللو وکیل موکل ایچون شرایه نیت ایدرسه توکیل معینت قولندن مطلق اولدیغندن ﴿ (والا لا) اذ لیس لوکیل الشراء الشراء بغبن فاحش اجماعا بخلاف وکیل البیع

کما سیجیء ﴾ واکر ذکر بهاسیله ویا زیادهٔ یسیره ایله اولمز سه انك ایچون شراسی صحیح اولمز زیرا شرایه وکیل ایچون غبن فاحشله شرا اجماعا جائز اولمز اما بیعه وکیل بونك خلافنه درکه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده انك ایچون غبن فاحشله بیع مشروعدر تکم قریبا کلور ﴿ (و) کذا (بشرائهما بالف وقیمتهما سواء فاشتری احدهما بنصفه اواقل صح و) لو (بالاکثر) ولو یسیرا (لا) یلزم الآمر ﴾ وبنه بویله قیمتلری برابر اولان ایکی شیء معینلری بیك غروشه شرایه برکسه یه امر ایتمکله برینی بیکك نصفیله بشیوزه و یا اقله اشترا ایلسه صحیح اولور اکثره اولور سه هرنقدر یسیره ده اولسه آمره اخذی لازم اولمز ﴿ (الا ان یشتری الثانی) من المعینین مثلا (بما بقی) من الالف (قبل الخصومة) لحصول المقصود وجوزاه ان بقی مایشتری بمثله الاخر ﴾ الا مار الذکر اشتراسیله امر اولنوب و نصفندن اکثره بریسی اشترا اولنان ایکی معین اولان شیلردن مثلا ایکنجیسنی قبل الخصومة بیکدن باقی قلان مبلغه اشترا ایدرسه مقصود که ایکی عبدك بیکه حصولی بولندیغندن آمره اخذی لازم اولور امامین رحمهما الله تعالی تغابن یسیر ایله من بور برك اشتراسنی تجویز ایتدیلر اکر بیکدن کندی ایله ایکی شیء معینك اخری اشترا اولنور مبلغ مثللو ثمن باقی قالورسه اعدی مشار الیهما نزدلرنده برینی غبن یسیر ایله اشترا جائز اولور ﴿ (و) لو امر رجل مدیونه (بشراء شیء معین بدین له علیه وعینه او) عین (البائع صح) وجعل البائع وکیلا بالقبض دلالة فیبرأ لغریم بالتسلیم الیه بخلاف غیر المعین لان توکیل المجهول باطل ﴾ بر رجل مدیونه اوزرنده کی دینی مقابلی شیء معینك شر اسیله امر ایدوب وآنی ویا بایعی تعیین ایلسه اشبو امری صحیح اولوب وبایعی دلالة وکیل بالقبض ایتمش اولمغله مبیعی کندویه تسلیمله غریم دیننده خلاص اولور اما شیء غیر معینی شر ایله امر بونك خلافنه در توکیل مجهول باطل اولدیغندن ﴿ ولذا قال (والا) یعین (فلا) یلزم الآمر (ونفذ علی المأمور) فهلاکه علیه خلافا لهما ﴾ توکیل مجهول باطل اولمغله مصنف علیه الرحمه مبیعی تعیین ایتمیوب ومأمور آنی اشترا ایدرسه آمره لازم اولمیوب مأموره لازم ونافذ اولور دیدی امدی هلاك اولورسه مأمورك اوزرینه اولور اما امامین ایچون خلاف واردر مشار الیهما مأمورك قبضیله آمره لازم اولور دیدیلر ﴿ وکذا الخلاف لو امره ان یسلم ما علیه او یصرفه بناءً علی تعین النقود فی الوکالات عنده وعدم تعینها فی المعاوضات عندهما ﴾ وبنه بویله در خلاف برکسه مدیونه اوزرنده کی حقنی سلم ویا صرف ایتمکله امر ایلسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده وکالاتده نقودك تعیینته بناءً جائز اولمز امامین نزدنده

معاوضاتده نقودك عدم تعيينته بناءً وكالت مشروحه صحيحه اولور آمره لازم
اولور انك يدى كندونك يدى كبى اولمغله ❊ (ولو امره) اى امر رجل مديونه
(بالتصدق بما عليه صح) امره بجعله المال لله وهو معلوم (كما) صح امره
(لو امر) الآجر (المستأجر بمرمة ما استأجره مما عليه من الاجرة) ❊ بركسه مديوننه
اوزرنده كى حقنى تصدقيله امر ايلسه امرى صحيح اولور معلوم ومعين
اولان مالى الله تعالى ايچون قلمسى سببيله فقيرده الله تعالى دن نائب اولمش اولور
نتكم مثلا برحامى ايجار ايدن شخص مستأجرينه ذمتنده كى اجرتدن استيجار
ايتديكى حامك تعمير وترميمنه امر ايلسه امرى صحيح اولديغى كبى ❊ وكذا لو امره
بشراء عبد يسوق الدابة و ينفق عليها صح اتفاقا للضرورة لانه لايجد الآجر كل وقت
فجعل الموجر كالموجر فى القبض ❊ ينه بويله بر رجل بر رجله دابه سنى سوق ايدوب
وكندويه انفاق ايدر برعبد اشترا سيله امر ايلسه اتفاقا امرى صحيح اولور ضرورته
بناءً زيرا عبد هر وقتده اجرك ايجار ايديجى صاحب دابه يى بوله مديغندن
اسم مفعول صيغه سيله موجرك عين مستأجره اولان عبد انفاق اولنه جق
دابه اقواتى قبضده جيمك كسريله موجر كبى قلندى ❊ قلت وفى شرح
الجامع الصغير لقاضى خان ان كان ذلك قبل وجوب الاجرة لايجوز
وبعد الوجوب قيل على الخلاف الى آخره فراجعه ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه
قاضيخانك جامع صغير شرحنده مسطوردركه ماذكر عبدك شراسيله
امر اكر مدت اجاره مرور ايدوب ويا اجرتك تعجيلى شرطيله اجرتك
وجوبندن مقدم اولورسه جائز اولمز بعد الوجوب اختلاف اوزره جائز اولوركه امام
اعظم رحمه الله تعالى نزدنده انجق مبيع ويابايع تعيين اولنورسه اولور يوقسه
امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده مأموره امامين نزدنده صورتين مشروحتينده
امره نافذ اولور ❊ (و) لو امره (بشرائه بالف ودفع) الالف (فاشترى وقيمته كذلك
فقال الآمر اشتريت بنصفه وقال المأمور) بل (بكله صدق) لانه امين ❊
بركسه ديكر كمسه يه بيك غروش ويروب انكله مثلا برعبد اشتراسيله امر ايتكله
بيك غروش قيمتلو كندويه برعبد اشترا ايتدكده امر بشيوزه اشترا ايتدك ديوب مأمور
بيكه اشترا ايتدم ديسه قوليله تصديق اولنور عهدهٔ امانتدن خروج ادعا ايدن
امين اولمغله امر بشيوزك ضمانى ادعا ايدوب مأمور انكار ايدر ❊ (وان) كان (قيمته
نصفه فالقول للآمر) بلايمين درر وابن الكمال تبعا لصدر الشريعة حيث قال صدق
فى الكل بغير الحلف وتبعهم المصنف لكن جزم الوانى بانه تحريف وصوابه بعد الحلف ❊
واكر قيمتى بيكك نصفى اولورسه بلايمين قول آمرك اولور زيرا مأمور بشيوز غروش
قيمتلو نسنه يى بيكه آلمغله كندويه غبن فاحشله مخالفت ايتمش اولديغندن بيع

كندى ايچون اولوب بشيوزيده ضامن اولور مولانا خسروك وابن كمالك صدر الشريعه نك
ثمنى دفع وعدم دفع صورتلرينك كليسنده بلايمين امر تصديق اولنور قولنه تبعيتله
بر منوال مشروح بيورديلر مصنف مرحومده انلره تبعيت ايلدى لكن وانى عليه الرحمه
صدر الشريعه نك بغير الحلف كلامى تحريفدر صواب اولان بعد الحلفدر ديو جزم
ايلدى ❊ (وان لم يدفع) الالف (وقيمته نصفه فالقول للآمر) بلايمين قاله المصنف تبعا
للدرر كما مر قلت لكن فى الاشباه القول للوكيل بيمينه الا فى اربع فبالبينة فتنبه ❊ صورت
مشروحه ده امر بيكى ويرميوب عبدكه قيمتى بيكك نصفى اولورسه قول بلايمين
امركدر مأمور غبن فاحشله شرا ايتمكله كندويه مخالفت ايتديكندن مضمون
مشروحى مصنف عليه الرحمه درر متابعتيله ديدى نتكم ماسبقده مرور ايلدى
شارح ديركه لكن اشباهده قول يمينيله وكيلكدر لكن درت مسئله ده دكلدر ديو
مذكوردر ❊ (وان) كان (قيمته الفا يتحالفان ثم يفسخ العقد) بينهما (فيلزم) المبيع
(المأمور) ❊ واكر دفع ثمن اولنمديغى صورتده عبدك قيمتى بيك اولوب مابينلرنده اختلاف
اولنديغنه نظرا هر برلرينه يمين ويرلدكدنصكره بينلرنده كى عقد فسخ اولنوب
مبيع مأموره لازم اولور وكيل ايله موكل كويا بايعله مشترى منزله سنه تنزيل اولنمش اولدى
❊ (و) كذا لو امره (بشراء معين من غير بيان الثمن فقال المأمور اشتريته بكذا
و) ان (صدقه بائعه) على الاظهر (وقال الآمر بنصفه تحالفا) فوقوع الاختلاف
فى الثمن يوجب التحالف ❊ ينه بويله ثمن بيان ايتميه رك بر معين نسنه نك
شراسيله امر ايدوب مأمور شو بهايه اشترا ايتدم ديوب بايعيده قول اظهر اوزره
هر نقدر كندوبى تصديق ايدرسه ده امرى نصفنه اشترا ايتدك ديرسه
ينه تحالف ايدرلر ثمنده اختلافك وقوعى تحالف ايجاب ايتديكندن
❊ (ولو اختلفا فى مقداره) اى الثمن (فقال الآمر امرتك بشرائه بمائة وقال المأمور
بالف فالقول للآمر) بيمينه (فان برهنا قدم برهان المأمور) لانها اكثر اثباتا)
وكيل ايله موكل ثمنك مقدارينى تسميه ده اختلاف ايدوب امر يوز غروشه
مأمور بيكه امر اولندى ديرسه قول يمينيله امركدر مقدار ثمن كندونك
جهتندن استفاده اولنديغندن قول كندونك اولوب عبد مأموره لازم اولور
واكر ايكيسيده اقامهٔ بينه ايدرلرسه مأمورك بينه سى اثباتا اكثر اولمغله تقديم اولنور
❊ (و) لو امره (بشراء اخيه فاشترى الوكيل فقال الآمر ليس هذا) المشترى
(باخى فالقول له) بيمينه (ويكون الوكيل مشتريا لنفسه) والاصل ان الشراء متى
لم ينفذ على الآمر ينفذ على المأمور بخلاف البيع كما مر فى خيار الشرط ❊ بركسه
كندونك قرنداشيكه ذى رحم محرمنى اشترا ايله امر ايتمكله وكيل اشترا ايتدكده
موكل اشبو اشترا اولنان بنم قرنداشم دكلدر ديسه قول يمينيله كندونك اولوب

وكيل كندى نفسيچون اشترا ايتمش اولور بوخصوصده اصل وقاعده بودركه
شرا هرنه زمانكه آمره نافذ اولمزسه مأموره نافذ اولور بيع بونك خلافنه دركه
انده وكيل ايله موكل بيننده برمنوال مشروح اختلاف اولنورسه بيع باطل اولوب
مبيع موكلك ملكى اولمق اوزره باقى قالور ❊(وعتق العبد عليه) اى على الوكيل
لزعمه عتقه على موكله فيؤاخذ به خانية ❊ صورت مشروحهده عبدوكيلك اوزينه
عتق اولنور موكلى اوزرينه عتقنى زعم ايتمكله ايمدى انكله مؤاخذه اولنور ❊(و
لو امره عبد (بشراء نفس الآمر من مولاه بكذا ودفع) المبلغ (فقال) الوكيل
(لسيده اشتريته لنفسه فباعه على هذا) الوجه (عتق) على المال (وولاؤه لسيده)
وكان الوكيل سفيرا ❊ برعبد بركمسه يه كندى نفسنى سيدندن شو قدر
مبلغه اشترا ايله امر ايدوب ومبلغ مشروحى كندويه دفع ايتدكده وكيل سيدنه
آنى نفسيچون بيك غروشه اشترا ايتدم ديوب سيدبده منوال مشروح اوزره
بيع ايلسه عبدمال اوزرينه عتق اولنوب ولاسيده سيدى ايچون اولور وكيل سفيرا اولور
زيرا ايدى كندى نفسنه بيع اعتاق عبدك نفسنى شراسى بدليله اعتاق قبوادر
كانه كندى نفسنى نفسيچون اشترا ايتمش اولور ❊(وان قال) الوكيل
(اشتريته) ولم يقل لنفسه (فالعبد) ملك (للمشترى والالف للسيد فيهما)لانه
كسب عبده (وعلى العبدالف اخرى فى) الصورة (الاولى)بدل الاعتاق ❊ صورت
مشروحهده وكيل فقط اشتريته ديوب لنفسه ديمزسه عبد مشترينك ملكى
اولوب لنفسه ديسون و ياديمسون صورتينك ايكيسندهده بيك سيدك عبدنك كسبى اولمغله
كندونك اولور صورت اولىده بدل عتق اوله رق عبدك اوزرينه بشقه بيك
دخى ويرمك لازم اولور ❊(كما على المشترى) الف (مثلها فى الثانية)لان الاول
مال المولى فلايصلح بدلا ❊ نتكم صورت ثانيهده مشترينك اوزرينه بيك دخى ويرمك
لازم اولديغى كبى زيرا مقدمكى بيك مولانك مالى اولمغله بدليته صالح اولمز ❊(وشراء
العبدمن سيده اعتاق)فتلغو احكام الشراء فلذا قال (فلو شرى) العبد (نفسه
الى العطاء صح)الشراء بحر (كما صح فى صحته اذا اشترى لنفسه من مولاه ومعه
رجل)آخر (وبطل)الشراء (فى حصة شريكه) ❊ عبدك سيدندن كندى
نفسنى اشتراسى اعتاق اولديغندن كندوده احكام شرالغو اولمغله مصنف
كتاب عليه رحمة الملك الوهاب بيوردىلركه ايمدى برعبد كندى نفسنى عطا كه
ثمنى ويرهدك اجل مجهول ايله اشترا ايلسه شراسى صحيح اولور واكرحقيقة شرا
اولسه اجل مجهول اولمغله فساده كيدرايدى نتكم عبد بر رجل ايله برابر
مولاسندن كندوبى نفسيچون اشترا ايتدكده حصهسنده شراسى صحيح اولديغى كبى
شريكنك حصهسنده شراسى باطل اولور ❊(بخلاف مالو شرى الاب ولده

مع رجل آخر فانه يصح فيهما بيوع الخانية من بحث الاستحقاق والفرق
انعقاد البيع فى الثانى لا الاول لان الشرع جعله اعتاقا واذا بطل فى حصة
شريكه للزوم الجمع بين الحقيقة والمجاز ❊ بابا ولدينى رجل آخر ايله برابر اشترا
ايدرسه صورت مشروحهنك خلافنهدركه بونده شرا حصهلرك ايكيسندهده
صحيح اولور وبابانك حصهسى عتق اولنور ميانهلرنده فرق ايكنجيدهبيعك
منعقد اولوب اولكندهاولمديغيدر زيرا شرع شريف عبددن واقع اولان
شرابى اعتاق قلدى حتى انكله عقد بيع منعقد اولمديغندن شريكنك حصهسنده
عقد باطل اولدى زيرا بونده عقد باطل اولمسه شراده حقيقتله مجاز بينى جمع لازم
كلور ايدى ❊(قال لعبد اشترلى نفسك من مولاك فقال لمولاه بعنى نفسى لفلان
ففعل) اى باعه على هذا الوجه (فهو للآمر) ❊ بركمسه برعبده سيدندن
نفسكى بنم ايچون اشترا ايله ديدكده مولاسنه فلان ايچون نفسمى بكا بيع ايله
ديمكله اول دخى برمنوال مشروح بيع ايتسه اول عبد امرايدن كمسهنك اولور
❊ فلو وجدبه عيبا ان علم به العبد فلارد لان علم الوكيل كعلم الموكل وان لم يعلم فالرد
للعبد اختيار ❊ امدى عبد مزبورده قابل برعيب بولسه اول عيب عبدك
معلومى اولورسه رد ايدهمز وكيلك علمى موكلك علمى كبى اولمغله واكر
عبد اول عيبى بيلمزسه عبد ايچون آنى رد مشروعدر ❊(وان لم يقل لفلان
عتق) لانه اتى بتصرف آخر فنفذ عليه وعليه الثمن فيهما لزوال حجره
بعقد باشره مقترنا باذن المولى درر ❊ واكر عبد لفلان ديمزسه عتق اولنور مأمور
اولديغى تصرفك غيرى بى ايتمش اولمغله كندونك اوزرينه نافذ اولوب وصورتينك
ايكسندهده ثمن كندودن لازم كلور مولاسنك اذننه مقارن عقده مباشرت
ايتديكندن ❊ فرع الوكيل اذاخالف ان خلافا الى خير فى الجنس كبع بالف
درهم فباع بالف ومائة نفذ. ولو بمائة دينار لاولوخيرا خلاصة ودرر والله تعالى
اعلم ❊ وكيل موكل حقنده نفعلو جنسده وفاق اوزره مثلا بيك غروشه بيع ايله
ديوب بيك يوزه بيع ايتمك كبى مخالفتله خلاف ايدرسه بيعى نافذ اولور واكر
يوز ديناره بيع ايدوب خلاف جنسله مخالفت ايدرسه هرنقدر خيرلو
دخى اولورسهده نافذ اولمز والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊(فصل لايعقد وكيل البيع والشراء)❊

والاجارة والصرف والسلم ونحوها (مع من ترد شهادته له للتهمة ❊ بيع وشرا
واجاره وصرف وسلم وبونلر امثالى مثلا تزويج كبى شيلره وكيل اولان كمسه

كندونك لەسنە شهادتى تهمت محلى اولمغله رد اولنان اصول وفروع كبى ذواتله عقود مشروحه‌يى ايده‌مز امدى تزويجه توكيل اولنان كمسه قزينى ويا آناسنى تزويج ايتسه جائز اولمز بيع مضاربه‌يه‌ده شامل اولور شوقدر واركه مضاربه‌ده ذكر بهاسيله اولورسه اتفاقا جائز اولور من وجه مضارب كندى نفسيچون متصرف اولمغين وكيل ايله تقييد وصينك قيمة مثليله مزبورلره بيعنك جائز اولديغندندر وصيده مضارب كبيدر متولينك وقفك مالنى مزبورلره بيعى ويا ايجارى امام اعظم رضى الله تعالى عنه قتنده جائز اولمز ﴿ وجوزاه بمثل القيمة لامن عبده ومكاتبه (الااذا اطلق له الموكل) كبع ممن شئت (فيجوز بيعه لهم بمثل القيمة) اتفاقا (كما يجوز عقده معهم باكثر من القيمة) اتفاقا اى بيعه لاشراؤه باكثر منها اتفاقا ﴿ وامامين همامين ذكر بهاسيله اولورسه عقد مشروحى تجويز ايتديلر اما وكيلك عبدندن ومكاتبندن تجويز ايتمديلر الا موكلى توكيلى ديلدوكك كسه‌يه بيع ايله ديمك كبى مطلق قيلرسه مزبورلره قيمة مثليله بيعى اتفاقا جائز اولور نتكم عدم اطلاق صورتنده قيمتندن اكثره انلره بيعى اتفاقا جائز اولوب شراسى جائز اولمديغى كبى ﴿ كما لو باع باقل منها بغبن فاحش لايجوز اتفاقا وكذا بيسير عنده خلافا لهما ابن ملك وغيره ﴿ نتكم كندونك لەسنە شهادتى مقبوله اوليان كمسه‌لره غبن فاحشله قيمتندن اقله بيعى اتفاقا جائز اولمديغى كبى امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده بنه بويله غبن يسيرايله‌ده اولمز امامين ايچون اختلاف واردر ﴿ وفى السراجية لوصرح بهم جاز اجماعا الامن نفسه وطفله وعبده غير المديون ﴿ سراجيه‌ده مذكوردركه موكل مزبورلره بيعله تصريح ايدوب انلره‌ده بيع ايله ديرسه اجماعا جائز اولور الا وكيلك كندى نفسنه وطفلنه ومديون اولميان عبدنه بيعى جائز اولمز ﴿ (وصح بيعه بما قل او كثر وبالعرض) وخصاه بالقيمة وبالنقود وبه يفتى بزازية ولايجوز فى الصرف كدينار بدرهم بغبن فاحش اجماعا لانه بيع من وجه شراء من وجه صيرفية ﴿ وكيلك آز وچوق ثمن وعرض مقابلى بيعى صحيح اولور هرنقدر غبن فاحشله اولورسه‌ده امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده اولور توكيل مطلق اطلاقى اوزره جارى اولمغين زيرا انسانه بعض مال حاصل اولمغله برشيده غبنى اره مز امامين رحمهما الله تعالى مزبور بيعك صحتنى قيمتيله ونقدايشين اولمغله تخصيص بيورديلر وانجق بوقول ايله افتا اولنور متعارف اولان معاملاتده ثمن مثليله اولوب ويره‌سيه اولمغين دينارى درهمه صرفده غبن فاحشله اجماعا جائز اولماز عقد مشروح من وجه بيع ومن وجه شرا اولمغله غبن فاحشله شرا جائز اولمدى وجنسلرى متحد اولورسه غبن يسير ايله‌ده اولسه جائز اولماز ربا اولمغين ﴿ (وصح) بالنسية ان) التوكيل بالبيع (للتجارة

وان) كان (للحاجة لا) يجوز كالمرأة اذا دفعت غزلا الى رجل ليبيعه لها يتعين النقد به يفتى خلاصة (بيعه توكيل تجارت ايچون اولورسه نسيئه كه ويرسه‌يه جائز اولور تجارت ايچون اولميوب احتياج وضرورته مبنى اولورسه مثلا برعورتك بررجله ابلكنى كندى ايچون بيع ايتمكه توكيلى كبى نقد تعين ايدركه پشين پاره ايله بيعى لازم اولور انجق بوقول ايله فتوى ويريلور ﴿ وكذا فى كل موضع قامت الدلالة على الحاجة كما افاده المصنف ﴿ وبنه بويله هربركندوده احتياجه دلالت قائمه اولان محلده وكيل انجق انده نقد پاره ايله بيع ايدر (نتكم مصنف مرحوم انى افاده ايلدى ﴿ وهذا ايضا ان باع بمايبيع الناس نسيئة فان طول المدة لم يجز به يفتى ابن ملك ﴿ اشبو تجارت ايچون اولان بيع وكالتنده نسيئة بيعك جوازى بيع كندوده ناسك نسيئة بيع ايتديكى مدتله اولديغه نظرادر مثلا بر ويا ايكى ماه كبى امدى مدت طويله ايله اولورسه جائز اولمز انجق بوقول ايله فتوى ويريلور ﴿ ومتى عين الامر شيأ تعين الافى بيعه بالنسيئة بالف فباع بالنقد بالف جاز بحر ﴿ موكل هرنه كوناشيله تعيين ايدرسه اول شى تعين ايدر الا برشيئى بيكه نسيئة بيع ايله ديوب وكيلده بيكه پشين پاره ايله بيع ايدرسه جائز اولور مخالفتى ضرر ايتمز ﴿ قلت وقدمنا انه ان خالف الى خير فى ذلك الجنس جاز والالا ﴿ شارح رحمه الله تعالى ديركه بزلر ماسبقده ذكر ايتدككه وكيل موكلك امر ايتديكى جنسده خيرلو اوله رق مثلا اون درهمه ديوب اون بشه بيعى مثلاو مخالفت ايدرسه جائز اولور يوقسه اولمز ﴿ وانها تتقيد بزمان ومكان لكن فى البزازية الوكيل الى عشرة ايام وكيل فى العشرة وبعدها فى الاصح وكذا الكفيل لكنه لايطالب الا بعد الاجل كما فى تنوير البصائر ﴿ وكالت زمان ومكانله تقييد اولنور لكن بزازيه‌ده اون كونه دك وكيل قول اصحده اونده واوندنصكره‌ده وكيلدر ديو مذكوردر كفيل بالنفسده بنه بويله‌در لكن انجق بعد الاجل مطالبه اولنور ﴿ وفى زواهر الجواهر قال بعه بشهود او برأى فلان او علمه او معرفته او باع بدونهم جاز بخلاف لاتبع الا بشهود اوالا بمحضر فلان به يفتى ﴿ زواهر الجواهر نام كتابده مسطوردركه بركمسه وكيلنه اشبو نسنه‌يى شهود محضرنده ويا خود فلانجه كمسه‌نك رأيى ويا علمى ويا معرفتيله بيع ايله ديوب اولدخى آنلرسز بيع ايلسه جائزدر انجق شهود ويا فلان كمسه‌نك محضرنده بيع ايله ديرسه صورت مشروحه‌نك خلافنه دركه آنلرسز ايدرسه جائز اولمز انجق بوقول ايله فتوى ويريلور ﴿ قلت وبه علم حكم واقعة الفتوى دفع له مالا وقال اشترلى زيتا بمعرفة فلان

فذهب و اشترى بلا معرفته فهلك الزيت لم يضمن بخلاف لاتشتر
الا بمعرفة فلان فليحفظ ❊ شارح رحمه الله تعالى دير كه زواهر الجواهرك
كلاميله وقوعبولان فتوانك حكمى معلوم ومستبان اولديكه بر كمسه
بر رجله برمقدار مال وير وب بنم ايچون فلانجه ذاتك معرفتيله زيت
اشترا ايله ديوب اول دخى كيدوب آنك معرفتى يوق ايكن زيتى اشترا ايتدكده
زيت هلاك اولسه انى ضامن اولمز اما انجق فلانك معرفتيله اشترا ايله
ديرسه صورت مذكوره نك خلافنده دركه بونده ضامن اولور زيرا
اول كمسدنك ايو يى كتودن فرق ايتمكده و اسعاره معرفتده مهارتى اولمغله
امرنده فائده اولمش اولور ❊(و) صح (اخذه رهنا و كفيلا بالثمن
فلا ضمان عليه ان ضاع) الرهن (فى يده اوتوى) المال
(على الكفيل) لان الجواز الشرعى ينافى الضمان ❊ وكيل بالبيعك
ثمنه رهن وكيل اخذى صحيح ومشروع اولمغله يدنده رهن ضايع اولوب
وياخود مال كفيل ومكفول عنه مفلسا فوت اولمغله كفيلك اوزرنده
هلاك اولسه كندويه ضمان لازم كلمز جواز شرعى ضمانه منافى اولمغين
❊(وتقيد شراؤه بمثل القيمة وغبن يسير) وهومايقوم به مقوم هذا
(اذا لم يكن سعره معروفا) ❊ وكيل بالشرانك اشترا ايتديكى نسنه يى
ذكر بهاسيله وياخود غبن يسير ايله كه مقوميك تقويمى تحتنده داخل اولور
قيمتله شراسى لازمدر اكر اول شيئك سعرى معروف ومشهور اولمزسه
نصربن يحيى ناسك كندوده تغابن ايتديكى مقدار عروضده نصف عشر
وحيوانده عشر وعقارده خمسدر ديو بيان ايلدى بوندن زياده سى غبن فاحشدر
❊(وان كان) سعره (معروفا) بين الناس (كخبز ولحم) وموز وجبن
(لاينفذ على الموكل وان قلت الزيادة) ولو فلسا واحدا به يفتى بحر وبناية ❊
واكر سعرى معلوم اتمك وات وموز وپينر امثالى شيلردن اولورسه
هرنقدر زياده قليله اولوب فلس واحد اولورسه ده موكلك اوزرينه نافذ اولمز
انجق بوقول ايله فتوى وريلور موزميئك فتحى وواوك سكونيله انجر كبى
برميوه در شام طرفلرنده بولنور اغاجى جوز اغاجى كبى اولور ❊(وكله ببيع
عبد فباع نصفه صح) لاطلاق التوكيل وقالا ان باع الباقى
قبل الخصومة جاز والالا وهو استحسن ملتقى وهداية وظاهره
ترجيح قولهما والمفتى به خلافه بحر وقيد ابن الكمال الخلاف بما يتعيب
بالشركة والاجاز اتفاقا فليراجع ❊ بر كمسه بر شخصى بر عبدك بيعنه
وكيل ايتمكله آنك نصفنى بيع ايلسه صحيح اولور توكيل مطلق اولمغله

امامين نصف آخريده قبل الخصومة بيع ايدرسه جائز اولور يوقسه جائز اولمز
ديديلر شركتك ضررى اولديغندن امامينك قولى استحساندر بونك
ظاهرى امامينك قوللرينى ترجيحدر مفتى به اولان قول بونك خلافيدر
ابن كمال مسئلهٔ مشروحه ده كى خلافى شركت وتبعيضنده ضرر وعيب اولور
شيلر ايله تقييد ايلدى اما بغداى واريه كبى تبعيضنده تعيب اولمزسه
تبعيضى اتفاقا جائز اولور ❊(وفى الشراء يتوقف على شراء باقيه
قبل الخصومة) اتفاقا ❊ شراده عقدك صحتى قبل الخصومة باقيسنك
شراسنه توقف ايدر اتفاقا ❊(ولو رد مبيع بعيب على وكيله) بالبيع
(ببينة او نكوله او اقراره فيما لايحدث) مثله فى هذه المدة (رده) الوكيل
(على الآمر) ❊ برمبيع وكيل بالبيعه عيبله اولمثلاو عيب اول مدتده
حادث اولميه رق بينه ويا يميندن نكولى ويا اقراريله رد اولنسه وكيل آنى
آمرينه رد ايدر ❊(و) لو (باقراره فيما يحدث لا) يرده ولزم الوكيل ❊
واكر عيبك ثبوتى اول مدتده حدوثنه نظرا اقراريله اولورسه وكيل انى رد
ايدمز اقرار حجت قاصره اولمغله كندويه لازم اولور ❊(الاصل فى الوكالة
الخصوص وفى المضاربة العموم) ❊ وكالتده اصل اولان خصوصدر
بناءً عليه مجرد موكول بهك جنسنى بيانله صحيح اولمز نوعنى وثمنى
بياندن لازمدر مضاربه ده اصل اولان عمومدر كه هر بر تصرفه شامل اولوب
حتى ايداعه وابضاعه قادر اولور ❊ وفرع عليه بقوله (فان باع) الوكيل
(نسيئة فقال امرتك بنقد وقال اطلقت صدق الآمر و) فى الاختلاف (فى المضاربة
صدق المضارب) عملا بالاصل ❊ مصنف والاحناب اصل مشروح اوزره كندى
قوليله مسئله تفريع ايتديرر كه ايس وكيل نسيئة بيع ايتدكده موكل بن سكا نقدا بيشين پاره ايله
بيعه امر ايتدم ديوب وكيلده نقد قيدى اولمدى مطلق توكيل ايتدك ديرسه امر تصديق
اولنور مضاربه ده مضارب تصديق اولنور اصلله عملا ❊ لاينفذ تصرف احد
الوكيلين) معا كوكلتكما بكذا (وحده) ولو الآخر عبدا اوصبيا اومات اوجن ❊
ايكى وكيلك بريئك يالكز تصرفى نافذ اولمز هرنقدر ديكرى عبد وياصبى
ويافوت اولوب ويامجنون اولورسه ده موكلك يالكز كندى رأيله تصرفنه
رضاسى اولمامغين نفاذ تعبيرنده اشارت واردر كه بريئك تصرفى ديكرينك اجازتنه
موقوفدر ايكى وصينك برى وفات ايدرسه ديكرى قاضيدن اذنسز تصرف
ايدهمز شارحك معا كوكلتكما بكذا قولى حذف اولنسه مااذا وكلهما على التعاقب
استثناسى كوزل اولور ايدى ❊ حلبى ❊ (الا) فيما اذا وكلهما على التعاقب بخلاف الوصيين
كما سيجيئ فى بابه و (فى خصومة) بشرط رأى الآخر لاحضرته على الصحيح

الا اذا انهيا الى القبض فحتى يجتمعا جوهرة ❊ الا وكيللرك ايكيسنى بردن توكيل
ايتميوب متعاقبا برر بر ايدرسه على الانفراد برينك تصرفى جائز اولور حين توكيلنده
هر برينك رأينه راضى اولمغين صكره متغير اولمدى وصيلر بونك خلافنه دركه
ايكى كمسه نك هر برينى بركسه بركلامله وصى نصب ايتسه على حدة هر بريچون
تصرف قول اصحده جائز دكلدر نتكم قريبا وصيت بحثنده كلور وديكر برينك
رأيى شرطيله حضورسز قول صحيح اوزره خصومتده يالكز برينك
تصرفى اولور الا خصومت قبضيه منتهيه اولورسه ايكيسى بردن مجتمع
اولمدقجه قبضى جائز اولمز ❊ (وعتق معين وطلاق معينة لم يعوضا)
بخلاف معوض ❊ وغير معين دخى بلاعوض معين برعبدك عتقنده ومعينه عورتك
طلاقنده ايكى وكيلك يالكز برينك تصرفى جائز اولور زيرا بونده رأى ومشاورديه
محتاج اولنمامغين مثنى تعبيرى واحد كبى اولدى اما معوضكه عتق وطلاق بدل
مقابلى وعبد وعورت معين اولمزسه صورت مشروحه نك خلافنه دركه بونده رأى
وتدبيره حاجت مس ايتمكله هر برى على حدة تصرفه قادر اولمزلر ❊ (وتعليق بمشيئتهما)
اى الوكيلين فانه يلزم اجتماعهما عملا بالتعليق قاله المصنف قلت وظاهره عطفه على لم
يعوضا كما يعلم من العينى والدرر فحق العبارة ولاعلقا بمشيئتهما فتدبر ❊ دخى ايكى وكيلك
مشيئتلرينه تعليق اولنوب مثلا فلانه عورتى ديلرسه كز ايكيكز تطليق ايديكز ديمك
كبى تعليقده وكيللرك اجتماعندن لازمدر تعليقله عمل ايچون مصنف مرحوم
بويلجه بيان ايتدى شارح رحمه الله تعالى ديركه بونك ظاهرى عينينك ودررك
عبارهلرندن ظاهر ومستبان اولديغى كبى لم يعوضا اوزرينه عطف
اولنمقدر امدى حق عبارهده ولاعلقا بمشيئتهمادر يعنى ايكى وكيلك مشيئتلرينه
تعليق اولنميان محلده وكيلك برينك يالكزجه تصرفى مشروع اولور ديمك
اولور ❊ (و) فى تدبير ورد عين) كوديعة وعارية ومغصوب ومبيع فاسد
خلا صة بخلاف استردادها فلو قبض احدهما ضمن كله لعدم امره
بقبض شئ منه وحده سراج ❊ برمعين عبدى تدبيرده ايكى وكيلك برينك يالكزجه
تصرفى جائز اولور بو دخى عتق كبى اولمغله رأيه حاجت مس ايتمديكندن
وديعه وعاريه ومغصوب ومبيع فاسد كبى نسنه يى صاحبنه رد ايتمدهده ايكى
وكيلك برينك منفردا ردى كفايت ايدر اما مز بورلرى استرداد ردك خلافنه
دركه بونده وكيللرك فقط برينك قبضى مشروع دكلدر قبضده ايكيسنك بردن
اجتماعنده موكلك غرضى صحيح اولوب ايكينك حفظى برك حفظى مثللو اولمامغين
امدى يالكز برى قبض ايتمكله يدنده مقبوض هلاك اولسه كليسى ضامن اولور
زيرا انلردن برشيئى قبضه يالكز كندويه امر يوقدر ❊ (و) فى (تسليم هبة) بخلاف

(قبضها)

قبضها ولواجنبية ❊ دخى هبه يى تسليمده يالكز برينك تصرفى جائز اولور اما
قبضى بونك خلافنه دركه انده برينككى كفايت ايتمز ايكيسنك بردن قبضندن لازمدر
علت سابقه يه بناءً (وقضاء دين) بخلاف اقتضائه عينى ❊ ودينى قضا واداده
ايكى وكيلك يالكزجه برينككى اولور اما دينى اقتضا كه مديوندن اخذ ادانك
خلافنه دركه ايكيسنك بردن اتحادندن لازمدر برينك انفرادى اولمز ❊ (و بخلاف
(الوصاية) لاثنين (و) كذا المضاربة والقضاء) والتحكيم (والتولية على الوقف) فان
هذه الستة (كالوكالة فليس لاحدهما الانفراد) بحر الا فى مسئلة ما اذا شرط الواقف
النظرله اوالاستبدال مع فلان فان للواقف الانفراد دون فلان اشباه ❊ بخلاف
الوصاية قولى بخلاف اقتضائه اوزرينه معطوفدر يعنى ايكى كمسه يه وصيت
قضاء دينك خلافنه دركه هر بر وصى يالكزجه كندى باشنه امر وصيتده
تصرفه مقتدر اولهمز بلكه ايكيسنك بردن اجتماعندن لازمدر كندولرينك
وصى نصبى هرنقدر متعاقبا اولمش اولورسهده مضاربه وقضا وتحكيم ووقفه
متولى نصبى دخى بويلهدر يعنى رب المال ايكى كمسه ايله عقد مضاربه ايلسه انلردن
بريچون مستقلا كندى باشنه تصرف جائز اولمز مضاربه رأى وتفكره محتاج عقدلردن
اولمغله وبربلده يه وياحادثه يه ايكى ذات قاضى اولسه بنه بويلهدر بس اشبو التى
خصوص وكالت كبيدر ايكيشر اولدقلرى تقديرجه برى ايچون انفراد مشروع
اولمز الا بر مسئلهده كه واقف وقفنده نظارت وياستبدالى كندى ايله برابر فلان كمسه يه
شرط ايدرسه امدى واقف مزبور ايچون تصرفده انفراد مشروع وعدم
فلان ايچون دكلدر اشباهده مسطوردركه ايكى كمسه تفويض اولنان امرده
تصرفده يالكز برى مالك اولهمز ايكى وكيل ايكى وصى ايكى ناظر ايكى قاضى ايكى حكم
كبى انتهى ❊ (والوكيل بقضاء الدين) من ماله اومن مال موكله (لايجبر عليه)
اذا لم يكن للموكل على الوكيل دين وهى واقعة الفتوى كما بسطه العمادى
واعتمده المصنف قال ومفاده ان الوكيل ببيع عين من مال الموكل لوفاء دينه
لايجبر عليه كما لا يجبر الوكيل بنحو طلاق واو بطلبها على المعتمد وعتق وهبة
من فلان وبيع منه لكونه متبرعا ❊ موكل وكيلك اوزرنده دينى يوق ايكن
كرك كندونك مالندن وكرك موكلك مالندن دينى قضايه وكيل اولان
كمسه قضايه جبر اولنمز امام عمادينك بسط وبياننه كوره اشبو مسئله ايله استفتا
وقوعبولدى مصنف مرحومده بوكا اعتماد ايدوب بيورديلركه مضمون
مشروحك مفادى موكلك دينى وفا ايچون مالندن برعينك بيعنه وكيل
اولان كمسه اول بيعه جبر اولنمز نتكم قول معتمد اوزره هر نقدر عورتك
توكيلى طلبيله اولورسهده طلاق وعتق وفلانه هبه وبيع كبى شيلره

وكيل متبرع اولديغندن من بو رلره جبر اولنمديغی كبی ✤ الا فی مسائل
اذا وكله بدفع عين ثم غاب او ببيع رهن شرط فيه او بعده فی الاصح
او بخصومة بطلب المدعی وغاب المدعی عليه اشباه خلافا لما افتی به قارئ
الهداية ✤ الا اوچ مسئله ده وكيل جبر اولنور بر كمسه كندوينی بر عينی
دفعه توكيل ايدوب بعده غائب اولسه وياخود حين رهنده ويا قول اصحده
صكره بيعی شرط قلنان رهنك بيعنه وكيل اولسه وياخود مدعينك
كندونك وكالتنی طلبيله وكيل اولوب بعده مدعی عليه غائب اولسه
جبر اولنور قارئ الهدايه نك كندی ايله افتا ايتديكی قول ايچون مخالفت
✤ قلت وظاهر الاشباه ان الوكيل بالاجر يجبر فتدبر ولا تنس مسئلة واقعة
الفتوی وراجع تنوير البصائر فلعله اوفی ✤ شارح رحمه الله تعالی ديركه
اشباهك كلامنك ظاهری وكيل بالبيع بياع وسمسار مثللو اجرتله وكيل
اولورسه استيفای ثمنه جبر اولنور اشبو مسئله يی تدبر ايدوب متنده كی ذكری
سبقت ايدن واقعة الفتوی مسئله سنی اونتمه وتنوير البصائره مراجعت ايله كه
ظن ايدرمكه انده كی بيان پك وافيدر ✤ وفی فروق الاشباه التوكيل بغير
رضی الخصم لا يجوز عند الامام الا ان يكون الموكل حاضرا بنفسه او مسافرا
او مريضا او مخدرة ✤ واشباهك فروقنده مذكوردركه امام اعظم رحمه الله
تعالی قتنده خصمك رضاسی اولمقسزين توكيل جائز اولمز الا موكل بالذات
كندوسی حاضر اولوب ويا مسافر ويا مريض ويا مخدره اولورسه بلا
رضی الخصم توكيلی مشروع اولور بو مسئله كتاب الوكالتك اولنده كی
مسئله يی تكراردر ✤ (الوكيل لا يوكل الا باذن امره) لوجود الرضی (الا)
اذا وكله (فی دفع زكوة) فوكل آخر ثم وثم فدفع الاخير جاز ولا يتوقف
بخلاف شراء الاضحية اضحية الخانية ✤ وكيل غيری توكيل ايدهمز
الا موكلی كندويه اذن ويررسه رضاسی بنا ايدر الا بركمسه يی زكات دفعنه
وكيل ايدوب اول دخی غيری كمسه يی ثم وثم چند عدد كمسه توكيل اولندقدنصكره
الك صكره كی ادا ايتسه جائز اولور موكل اولك اذن واجازتنه توقف ايتمز
اضحيه شراسی بونك خلافدر يعنی اضحيه شراسنده وكيل اولان كمسه
سائر كمسه يی وكيل ايتمكله وكيل ثانی بر اضحيه اشترا ايتسه وكيل اولك
اجازتنه توقف ايدر اجازت ويررسه جائز اولور يوقسه اولمز ✤ (و) الا
الوكيل (فی قبض الدين) اذا وكل (من فی عياله) صح ابن ملك ✤
دخی قبض دينه وكيل اولان كمسه نفقه ومؤنتی كندونك اوزرينه لازمه
اولوب عيالنده اولان كمسه يی وكيل ايدرسه صحيح اولور ومديون كندويه

ويرمكله بری اولور انك يدی كندونك يدی كبی اولمغله ✤ (و) الا (عند
تقدير الثمن) من الموكل الاول (له) ای لوكيله فيجوز بلا اجازته لحصول
المقصود درر ✤ دخی موكل اولدن تقدير ثمن وقتنده وكيلچون توكيل
كندونك اجازتی اولمقسزين جائز اولور مقصود انكله ده حاصل اولمغله
✤ (والتفويض الی رأيه) كاعمل برأيك (كالاذن) فی التوكيل (الا فی
طلاق وعتاق) لانهما مما يحلف به فلا يقوم غيره مقامه قنية ✤ وكيلك
رأينه مصلحتی تفويض ايدوب كندی رأيكله بيلديكك كبی ايشله
ديمك توكيله كه غيری وكيل ايتمكله اذن كبيدر الا طلاقله عتاقده اذن
ويرمش اولمز زيرا بونلر ايله يمين اولمغله غير كندونك مقامنده قائم اوله مز
يعنی اصنع ماشئت قوليله توكيله اذن اولمق بيع وشرا كبی كندوده وكيلك
غيری توكيله قادر اولديغی محله مخصوصدر اما طلاقله عتاقده صريحا توكيل
اولور ✤ (فان وكل) الوكيل غيره (بدونهما) بدون اذن وتفويض (ففعل
الثانی) بحضرته او غيبته (فاجازه) الوكيل (الاول صح) وتتعلق حقوقه
بالعاقد علی الصحيح (الا فی) ما ليس بعقد نحو (طلاق وعتاق) لتعلقهما
بالشرط فكان الموكل علقه بلفظ الاول دون الثانی ✤ امدی عقد نوعندن
اولان بيع وشرا مثللو شيلرده وكيل اولان كمسه بر غير كمسه يی موكلك
اذن وتفويضنسز توكيل ايتمكله وكيل ثانی وكيل اولك حضورنده وياغيابنده
وكيل اولديغی مصلحتی ايشلسه امدی وكيل اول اكا اجازت ويررسه
انك فعلی صحيح اولور وقول صحيح اوزره انك حقوقی عاقده تعلق ايدر
الا عقد قبيلندن اولميان طلاق وعتاق مثللو شيلرده وكيل ثانينك فعلی صحيح
اولمز انلر شرطه تعلق ايتديكندن كأنه موكل وكيل اولك لفظنه تعلق
ايتمش اولور ثانينك لفظنه تعليق ايتمامش اولور كه يا وكيل اوله سن
تطليق وعتق ايدرسك طلاق وعتق وقوعبولسون يوقسه بولمسون
ديمش اولور ✤ (وابراء) عن الدين قنية (وخصومة وقضاء) دين فلا
تكفی الحضرة ابن ملك خلافا للخانية ✤ دخی وكيل ثانينك دينندن ابراسنده
وخصومتنده واداء دیننده فعلی صحيح اولمز وكيل اولك مجلسنده حضوری
كفايت ايتمز خصومتنده خانيه ايچون مخالفت وار در خانيه ده
مذكوردركه وكيل ثانی موكلك حضورنده مخاصمه ايدرسه جائز اولور زيرا وكيل
اول حضورنده اولنجق كندوسی خصومت ايتمش كبی اولور ✤ وكيل
بالبيع كبی لكن ديندن ابرا بيع كبی شرطه تعليق قبول ايتمديكندن لايق اولان
وكيل ثانيدن صحيح اولمسيدر ✤ (وان فعل اجنبی فاجازه الوكيل) الاول

(جاز الافی شراء) فانه ینفذ علیه ولایتوقف متی وجد نفاذا ✻ بر اجنبی بر فعلی فضولا ایشادکده مقدما وکیل اولانکسه اجازت ویرسه جائز اولور کویا اجازتله اجنبی وکیل ثانی اولمش اولور اجازة لاحقه وکالة سابقه کبی اولدیغندن الامر بور اجنبینک فعلی شراده اولورسه کندویه نافذ اولور هرنه وقت بولنورسه نفاذه توقف ایتمز ✻ (وان وکل به) ای بالامر اوالتفویض (فهو) ای الثانی (وکیل الآمر) وحینئذ (فلاینعزل بعزل موکله اوموته وینعزلان بموت الاول) کما مر فی القضاء ✻ بر وکیل موکلنک امریله و یاتفویضیله آخر برکسه‌یی توکیل ایلسه امدی اول وکیل ثانی آمرکه اصل موکل اولک وکیلی اولمغله کندونک موکلی اولان وکیل اولک عزلیله و یاموتیله منعزل اولمز وکیل اول کرک حی وکرک میت اولسون امر وکیل ثانی‌یی وکالتدن اخراج ایدر وموکل اولک موتیله وکیلارک ایکیسیده منعزل اولورلر نتکم قضا بحثنده مرور ایلدی ✻ (وفی البحر عن الخلاصة والخانیة له عزله فی قوله اصنع ماشئت لرضاه بصنعه وعزله من صنعه بخلاف اعمل برأیك قال المصنف فعلیه لوقیل للقاضی اصنع ماشئت فله عزل نائبه بلاتفویض العزل صریحا لان النائب کوکیل الوکیل ✻ بحرده خلاصه‌دن وخانیه‌دن نقلا مذکوردرکه موکل وکیلنه اصنع ماشئت دیرسه وکیلیچون کندونک توکیل ایتدیکی وکیل ثانی‌یی عزل واردر موکل وکیل اولک صنعنه راضی اولوب عزلیده برصنعی اولدیغندن بحرك بوکلامی متنك فلاینعزل بعزل موکله قولنه استدراك کبی اولمش اولور اما اعمل برأیك مفادی اصنع ماشئتك خلافنده‌درکه بونده وکیل عزل ایده‌مز عزل عملدن کف ومنع اولمغله مصنف علیه الرحمه دیرکه کلام سابقه نظرا قاضی‌یه اصنع ماشئت دینسه کندویه نائبنی عزل مشروع اولور کندویه نائبی عزل خصوصنی هرنقدر صریحا تفویض ایتمزلرسه‌ده زیرا نائب وکیلك وکیلی کبیدر ✻ واعلم ان الوکیل وکالة عامة مطلقة مفوضة انما یملك المعاوضات لاالطلاق والعتاق والتبرعات به یفتی زواهر الجواهر وتنویر البصائر ✻ معلوم اولسونکه وکالت عامهٔ مطلقهٔ مفوضه ایله وکیل اولان کسه انجق معاوضات نوعندن اولان معاملاته مالك اولور طلاق وعتاق تبرعاته مالك اوله‌مز انجق بوقول ایله فتوی ویریلور شارحك بوبیانی اوائل کتابده ذکراولنان بعض مضامینی تکراردر ✻ (قال) لرجل (فوضت الیك امر امرأتی صار وکیلا بالطلاق وتقید) طلاقه (بالمجلس بخلاف قوله وکلتك) فی امر امرأتی فلایتقید به درر ✻ بررجل دیکر بررجله خطابا عورتمك امرنی سکا تفویض ایتدم دیسه اول کسه طلاقه وکیل اولمش اولور واول عورته طلاق ویرمسی مجلسله قیدلنورکه اول مجلسده تطلیق ایدرسه اولور

بوقسه اولمز عورتمك امرنده سنی وکیل ایتدم دیرسه صورت مشروحه‌نك خلافنده‌درکه مجلسله تقیید اولنمز مجالسدنصکره تطلیق ایدرسه‌ده صحیح اولور ✻ من لاولایة له علی غیره لم یجز تصرفه فی حقه وحینئذ (فاذا باع عبد اومکاتب اوذمی) اوحربی عینی مال صغیره الحر المسلم اوشری واحد منهم به اوزوج صغیرة کذلك) ای حرة مسلمة (لم یجز) لعدم الولایة ✻ آخرکسه اوزرینه ولایتی اولمیانکسه‌نك انك حقنده تصرفی جائز دکلدر بنا برین برعبد ویامکاتب ویاذمی ویاحربی حر مسلم ولد صغیرنك مالنی بیع ویاانك ایچون اشترا ویاحرهٔ مسلمه اولان صغیره‌سنی تزویج ایتسه جائز اولمز ولایت بولنمدیغندن صغیرك مالی ونفسی حقنده ولایتك شرطی ولینك حریتیدر وصغیر مسلم اواورسه اسلامیدر ✻ (والولایة فی مال الصغیر الی الاب ثم وصیه ثم وصی وصیه) اذا لوصی یملك الایصاء (ثم الی) الجد (ابی الاب ثم الی وصیه) ثم وصی وصیه (ثم الی القاضی ثم الی من نصبه القاضی) ثم وصی وصیه) ✻ صغیرك مالنده ولایت باباسنه بعده باباسنك نصب ایتدیکی وصیسنه صکره وصیسنك وصیسنه مفوضدر کرك میت وکرك قاضینك وصیسی وصی نصبنه قادردر صکره جدیکه باباسنك باباسنه صکره انك وصیسنه صکره وصیسنك وصیسنه صکره قاضی‌یه صکره قاضینك نصب ایتدیکی وصیسنه صکره وصیسنك وصیسنه مفوضدر ✻ (ولیس لوصی الام) ووصی الاخ (ولایة التصرف فی ترکة الام مع حضرة الاب اووصیه اووصی وصیه اوالجد) ابی الاب ✻ انانك وقرنداشك وصیلریچون بابانك وباوصیسنك ویاوصیسنك وصیسنك ویاباباسنك باباسی جدك حضورنده اناسنك ویاقرنداشنك ترکه‌سنده تصرف وحفظ واردر ✻ (وانلم یکن واحد مماذکرنافله) ای لوصی الام (الحفظ و) له (بیع المنقول لاالعقار) ✻ واکرمن بوردرتدن بری بولنمزسه انانك وصیسیچون صغیرك مالنی حفظ ومنقولاتدن اولان اشیاسنی بیع مشروعدر عقاریکه خان وحمام امثالی تملی املاکنی بیع جائز دکلدر عقارینی انانك وصیسنك ماعداسی وصیلردخی بیع ایده‌مز الا دکرندن زیاده ایکی قات بهاسنه ویاخود متغلب یدنده اولورسه ویاخرابه مشرف اولوب ویاخود میتك دینی انجق انك بیعیله ادا اولنوب ویاصغیرك نفقه‌سی ایچون ویاموتنی غله‌سندن زیاده اولورسه صغیرك عقاری بیع اولنور ✻ ولایشتری الاالطعام والکسوة لانهما من جملة حفظ الصغیر خانیه ✻ وصی یتیم ایچون انجق طعام وکسوه اشترا ایدر بونلر صغیرك حفظنه سبب اولدقلرندن ✻ فروع وصی القاضی کوصی الاب الا اذا قید القاضی بنوع تقیید به وفی الاب یعم الکل عمادیة ✻ قاضینك وصیسی بابانك وصیسی کبیدر الا قاضی وصیسنی برنوع تصرف ایله تقیید ایدرسه انکله تقیید اولنور

ماعداسنده تصرفی جائز اولمز بابا برنوع تصرفده وصی نصب ایدرسه
جمیع انواعنه عام اولور ❊ وفی متفرقات البحر القاضی اوامینه لاترجع حقوق
عقد باشراه للیتیم الیهما بخلاف وکیل ووصی واب فلوضمن القاضی
اوامینه ثمن ماباعه للیتیم بعد بلوغه صح بخلافهم ❊ قاضی ویا امینی
یتیم ایچون برعقده مباشرت ایتسه‌لر انك حقوقی کندولرینه رجوع ایتمز
اما وکیل ووصی وبابا مزبورانك خلافنده در ایمدی قاضی ویا امینی میتك
برعبدنی غرما ایچون بیع ایدوب وثمنی اخذ ایتدکده کندونك عندنده
ثمن ضایع اولوب عبدده مستحق چیقلسه مزبوران مشتری یه ضامن اولمزلر
بلکه مشتری غرمایه رجوع ایدر زیرا قاضیله امینی امام کبیلردر بس بونلر
تضمین اولنه‌جق اولسه بومثللو ناسك امانتدن احتراز واجتناب ایتملریله
امورعباد تعطیله وارر ایمدی قاضی ویا امینی یتیم ایچون بیع ایتدیکی
شیئك ثمنی بلوغندنصکره ضامن اولسه‌لر صحیح اولور بونلر حقوقدن اجنبی
اولدقلرینه بناء اما وکیل وصی واب حق استیفا کندولرینك اولمغله مزبورانك
خلافنه اولمغله کندی نفسلرینه ضمانلری صحیح اولمز ❊ وفی الاشباه جاز التوکیل
بکل مایعقده الوکیل لنفسه الا الوصی فله ان یشتری مال الیتیم لنفسه لا لغیره
بوکالة ❊ واشباهده مسطوردرکه وکیلك کندی نفسیچون عقد ایده‌جکی
هر بر شیده موکلك کندوبی توکیلی جائز اولور الا وصی ایچون یتیمك مالنی
نفسیچون اشترا واردر وکالتله غیری ایچون اشترا یوقدر زیرا بونده برکسه‌نك
هنوز مسلم وهنوز متسلم اولمسی لازم کلور ❊ وجاز التوکیل بالتوکیل ❊
توکیله توکیل جائز اولور که مثلا برکسه برکسه‌یی برنسنه‌یی اشترایه
توکیله توکیل ایدوب اول دخی انی اشترا ایلسه ثمنیله مأموره رجوع ایدوب
اول دخی کندونك امرینه رجوع ایدر مقدمکی امره رجوع ایتمز والله تعالی
اعلم واستغفر الله العظیم

❊(باب الوکالة بالخصومة والقبض)❊

خصومت وقبضه وکالته متعلق باب فوائد نصابدر خصومت شرعا مهجوره
وممنوعه برشی اولدیغندن مصنف والاجناب اکا متعلق بحثی تأخیر ایلدی
خصومت یادعوای صحیحه‌در ویاخود نعم ویالا ایله جوابدر
❊(وکیل الخصومة والتقاضی) ای اخذ الدین (لایملك القبض)
عند زفر وبه یفتی لفساد الزمان واعتمد فی البحر العرف ❊ خصومت

وتقاضیکه اخذ دینه وکیل اولان کسه امام زفر رحمه الله تعالی نزدنده
قبضه مالك اولەمز وانجق بوقول ایله فتوی ویریلور زمانك فسادنه
بناءً تقاضی لغتده اخذ دین عرفده مطالبه معناسنه‌در بحرده تقاضینك
معناسنده عرفه اعتماد ایتدیکه اکر بین التجار عرف وعادت تقاضینك
قبض دین معناسنده استعمال اولنان بلده ده ایسه اکا اعتماد اولنور
یوقسه اولنمز ❊(و) لا (الصلح) اجماعا بحر ❊ وکیل مشروح اجماعا
صلحه‌ده قادر اوله‌مز صلح توکیل اولندیغی شیئك غیری اولمغین بحرده بویلجه
مذکوردر ❊(ورسول التقاضی یملك القبض لاالخصومة) اجماعا ❊ تقاضی ایچون
ارسال اولنان کسه قبضه مالك اولور خصومته اولمز اجماعا ❊ ارسلتك اوکن
رسولا عنی ارسال وامرتك بقبضه توکیل خلافا للزیلعی ❊ برکسه‌نك
برآخر کسه‌یه سنی ارسال ایتدم ویاخود بنم طرفمدن رسول اول قولی ارسالدر
سکا فلان شیئك قبضیله امر ایتدم دیمسی توکیلدر زیلعی ایچون اختلاف واردر
مشار الیه امرتك بقبضه قولنده ارسال قلدی ❊(ولا یملکهما)
ای الخصومة والقبض (وکیل الملازمة کما لایملك الخصومة
وکیل الصلح بحر ❊ ملازمته وکیل اولان کسه خصومته وقبضه وکیل
اوله‌مز صلحه وکیل خصومته قادر اوله‌مدیغی مثللو ❊(ووکیل قبض الدین
یملکهما) ای الخصومة خلافا لهما لو وکیل الدائن ولو وکیل القاضی
لایملکها اتفاقا کوکیل قبض العین اتفاقا ❊ قبض دینه وکیل خصومته مالك
اولور حتی قبض ویدنده هلاك اولمق وموکله دفع وتسلیم دعواسنده قولی
قبول اولنور وکندونك اوزرینه موکلنك دینی اخذ واستیفا ویاابراسنه بینه اقامت
اولنه‌جق اولسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده قبول اولنور امامین ایچون
اختلاف واردر اکر داینك وکیلیسه قبض خصومتك غیری اولمغین وهر برماله امین
اولنان کسه خصومتی لایقیله یپامدیغندن قبضه رضا خصومته رضا اولمز
وبینه مشروحه قبول اولنمز واکر وکیل مشروح قاضینك غائبك دیوننی
قبضه توکیل ایتدیکی وکیل اولورسه خصومته اتفاقا مالك اوله‌مز
برعینی قبضه وکیل اولان ذات اتفاقا خصومته قادر اوله‌مدیغی کبی
زیرا کندوسی امین محض اولمغله رسوله مشابه اولدی حتی بوکسه کندونك
برذاتك یدنده‌کی عبدنی قبضه برذاتی وکیل ایتمکله ذوالید موکلك انی
بیع ایتدیکنه اقامهٔ بینه ایده‌جك اولسه دعوی غائبك حضورینه دك موقوفا
قالور ❊ واما وکیل قسمة واخذ شفعة ورجوع هبة ورد بعیب فیملکها مع
القبض اتفاقا ابن ملك ❊ واما برشیئك تقسیمی وشفعه ایله اخذینه وهبه‌دن

رجوعنه وعيبله ردينه وكيلك كندوسي اتفاقا قبضله برابر خصومتده ده مالك اولمغله
كندونك اوزرينه موكلنك شفعه يى تسليمنه وياعيبدن ابراسنه وهبه‌نك عوض
مقابلنده اولديغنه وتقسيمده حصه‌سى شوقدر اولمسنه بينه اقامه ايلسه مسموعه
اولور ❊ (امره بقبض دينه وان لايقبضه الاجميعا فقبضه الادرهما لم يجز
قبضه) المذكور (على الامر) لمخالفته له فلم يصر وكيلا (و) الامر (له الرجوع
على الغريم بكله وكذا لايقبض درهما دون درهم بحر ❊ برشخص ديكر برشخص
اوزرنده‌كى حقنى قبضه بركسه‌يى وكيل وانجق جميعسنى بردن قبضله امر ايدوب
امدى وكيل بردرهمنى نقصان قبض ايلسه مذكور قبضى امر اوزرينه جائز اولمز
كندويه مخالفت ايتمكله وكيل اولمامش اولور آمر حقنك كليسنى غريمدن آلور
بنه بويله مأمور مشروح بردن جمله‌سنى اخذ ايده‌ميوب متفرقا برر ايكيشر درهم
قبض ايده‌مز برمنوال مشروح قبض ايدوب بعده هلاك اولسه مأمورك اوزرينه هلاك
اولمش اولور مخالفته مبنى امر غريمنه رجوع ايدر ❊ (فلولم يكن للغريم بينة على الايفاء
فقضى عليه) بالدين (وقبضه الوكيل فضاع منه برهن المطلوب على الايفاء) للموكل
(فلاسبيل له) للمديون (على الوكيل وانما يرجع على الموكل) لان يده كيده ذخيرة ❊
ايمدى غريم مقدما دينى موكله ايفا ايدوب لكن اكا شاهدى اولمامغين تكرار
كندونك اوزرينه دينله حكم اولنمغله وكيل قبض ايدوب وكندودن ضايع
اولوب بعده مديون مقدما موكله ايفا واداسنه اقامهٔ بينه ايلسه مديون وكيلدن
برشى مطالبه ايده‌مز انجق موكله رجوع ايدر موكلك يدى وكيلك يدى كبى اولمغله
❊ (الوكيل بالخصومة اذا ابى) الخصومة (لايجبر عليها) فى الاشباه لايجبر
الوكيل اذا امتنع عن فعل ماوكل فيه لتبرعه الافى ثلاث كامر ❊ خصومته وكيل
اولان كسه اندن ابا وامتناع ايلسه انك اوزرينه جبر اولنمز اشباهده مرسومدركه
وكيل توكيل اولنديغى شيئى اتياندن امتناع ايتسه متبرع اولديغندن انى ايشلمكه
جبر اولنماز الااوچ محلده جبر اولنور اولا بركسه‌يى برعينى برآخر كسه‌يه تسليمه وكيل
ايتمكده ايمدى موكل غائب اولدقده وكيل تسليمه جبر اولنور لكن حملى وكيله لازم
دكلدر اول شى كرك مغصوب وكرك امانت اولسون ثانيا برهنى بيعه توكيل اولنان
وكيل امتناع ايدرسه بيعله جبر اولنور ثالثا مدعينك طلبيله خصومته وكيل اولان
ذات مدعى عليه غائب اولدقدنصكره امتناع ايده‌جك اولسه جبر اولنور نتكم
والوكيل بقضاء الدين لايجبر عليه قولنك شرحنده مرور ايلدى ❊ (بخلاف
الوكيل) فانه يجبر عليها للالتزام ❊ كفيل وكيل بالخصومتك خلافنه دركه كفالتده
التزام بولنمغله كفيل خصومته جبر اولنور مثلا بركسه بركسه‌نك اوزرنده ظهور
ايده‌جك حقه كفيل اولمغله مكفول عنه بشيوز غروش اقرار ايدوب طالب بيك
دعوى ايتدكده مديون اوزرينه ثبوت بولان مبلغده مخاصمه ايدر ❊ (وكله بخصوماته

واخذ حقوقه من الناس على ان لايكون وكيلا فيما يدعى على الموكل جاز)
هذا التوكيل ❊ بركسه برآخر كسه‌يى دعوالرينه وناسدن حقوقنك اخذنه وكيل
ايدوب لكن موكلك اوزرينه ادعا اولنه‌جق شيئه وكيل اولمامق اوزره اولسه
اشبو توكيل جائز اولور ❊ (فلواثبت) الوكيل (المال له) اى لموكله (ثم اراد الخصم
الدفع لايسمع على الوكيل) لانه ليس بوكيل فيه درر ❊ ايمدى صورت مشروحه‌ده
وكيل موكلچون مالى اثبات ايتدكدنصكره خصم دفعنى مراد ايتسه انده وكيل
اولمديغندن كندونك اوزرينه اول دعوى مسموعه اولماز مال ايله مدعى عليهك
اوزرينه حكم اولنور دفعنى دائنك اوزرينه ايدر ❊ (وصح اقرار الوكيل بالخصومة)
لابغيرها مطلقا (بغير الحدود والقصاص) على موكله (عند القاضى دون غيره)
استحسانا (وان انعزل) الوكيل (به) اى بهذا الاقرار حتى لايدفع اليه المال
وان برهن بعده على الوكالة للتناقض درر ❊ قاضى نك حضورنده حدود ايله
قصاصك ماعداسنده موكلك اوزرينه خصومته وكيلك اقرارى استحسانا صحيح
اولور صلحه وياقبضه ويا ملازمته وكيل كبى وكيل بالخصومتك غيريده كرك مجلس
قاضيده وكرك غيريسنده وياحد وياقصاص وياغيريلرنده مطلقا اقرارى
صحيح اولماز هرنقدر قاضى حضورنده‌كى مزبور اقرار ايله وكيل منعزل اولورسه‌ده
حتى مال كندويه ويرلمز هرنقدر صكره وكالتنه برهان كتوررسه‌ده تناقضه
مبنى مثلا بركسه بركسه‌يى برنسنه‌يى بيعى خصوصنه دعوايه وكيل ايتدكده انك
عليهنه بيعى اقرار ايلسه شراسنى ادعا ايدن ذاتدن ثمننى قبضه مالك اوله‌مز ❊ (وكذا
اذا استثنى) الموكل (اقراره) بان قال وكلتك بالخصومة غير جائز الاقرار صح
التوكيل والاستثناء على الظاهر بزازية ❊ وينه بويله موكل وكيلك اقرارينى استثنا
ايدوب سنى وكيل ايتدم اقرارك جائز اولميه‌رق ديسه قول ظاهر اوزره توكيل
واستثنا ايكيسيده صحيح اولور ❊ (فلواقر عنده) اى القاضى (لا) يصح (وخرج)
به (عن الوكالة) فلاتسمع خصومته درر ❊ ايمدى استثنا صورتنده وكيل
قاضينك عندنده دعوايى اقرار ايتسه اقرارى صحيح اولميوب واقرارى سببيله
وكالتنده خروج ايدر وخصومتيده مسموعه اولمز ❊ (وصح التوكيل بالاقرار
ولايصير به) اى بالتوكيل (مقرا) بحر ❊ اقراره توكيل صحيح اولور موكل اقراره
توكيليله كندوسى مقر اولمش اولماز زيرا اقراره توكيلى ممكنكه هيچ شر وخصومتى
دفع ايچون اوله هر نقدر اوزرنده برشى اولمزسه‌ده هر بركسه خصومته قادر
اوله‌مديغندن ايمدى قاضى توكيل مشروحله مال ايله حكم ايده‌مز ❊ (وبطل توكيل
الكفيل بالمال) لئلا يصير عاملا لنفسه ❊ برماله كفيل اولان كسه‌يى اول مالك قبضنه
وكيل ايتمك باطلدر كندى نفسيچون عامل اولمسون ديو زيرا وكيل غيرايچون
عمل ايدن كسه‌در ايمدى وكالت مشروحه‌نك صحتنه قائل اولسه كندى نفسيچون

عامل وبرائت ذمتیچون ساعی اولمغله وكالت اولمامش اولور ❊ (كما) لايصح (اووكله
بقبضـه) ای الدين (من نفسه اوعبـده) لان الوكيل متى عمـل لنفسه بطلت
الا اذا وكل المديون بابراء نفسه فيصح ويصح عزله قبـل ابرائه نفسه اشباه ❊
صورت مشروحه ده توكيلك بطلانی نتكم بركسه يی كندی نفسـندن و ياعبدندن
دينی قبضه بركسه وكيل ايتسه صحيح اولماديغی كبی بركسه نك هنوز قاضی وهنوز
مقتضی اولوب ووكيل هرنه زمانكه كندی نفسیچون عمـل ايدرسه وكالت باطـله
اولمغـله الامديونی داين كندی نفسنی ابرايه وكيل ايدرسـه صحيح اولور بونده
هرنقدر ذمتنی دينـدن تفريغـله كندی نفسيچون عامل ايسه ده دائنك دينی اسقاط
ايچون دخی عاملدر ووكيل نفسنی ابرا ايتمزدن مقدم موكلك كندوپی عزلی صحيح
اولور ❊ (اووكل المحتال المحيل بقبضه من المحال عليه) اووكل المديون وكيل الطالب
بالقبض لم يصح لاستحالة كونه قاضيا ومقتضيا فيه ❊ وياخود محتال محيلی محال عليهدن
حواله اولنان مبلغی قبضه وياخود مديون طالبك قبضه وكيلی قبضه وكيل ايتسه
صحيح اولماديغی مثلاو وكيل مشروحك قاضی ومقتضی اولمسی محال اولمغين لكن
حواله ايله محيلك ذمتندن دين انتقال ايتمكده هرنقدر اجنبی اولمغله توكيل مشروح
صحيح اولمليسه ده لكن وكيلك نفسنك برائتك تحصيلنه سعينه بنا أصحيح اولمدی زيرا
محال عليه مفلسا وفات ايدوب وياخود حواله يی انكار ايدوب شاهدده اولمزسه دين
محيلك اوزرينه رجوع ايدر قنيه نك عبارة سنك ظاهری بودركه بركسه بركسه يی
فلانجه ده كی دينی قبضه توكيل ايتمكله مديون انكله اخبار اولندقده وكيل مشروحی
كندوده برمتاعنی بيعه وثمنی رب الدينه ايفـايه توكيل ايتمكله انی بيع وثمنی اخذ
ايتدكدنصكره يدنده هلاك اولسه مديونك اوزرينه هلاك اولور وكيلك قاضی ومقتضی
اولمسی محال اولوب و برذلك قضا واقتضاده مطلوبه وطالبه وكيل اولمقلغه صلاحيتی
اولمديغندن ❊ انتهی ❊ (بخلاف الكفيل بالنفس والرسول ووكيل الامام ببيع الغنائم والوكيل
بالتزويج) حيث يصح ضمانهم لان كلا منهم سفير ❊ كفيل بالنفس ورسول ومال غنيمتی
بيعه پادشاهك وكيلی وتزويجه وكيل مارالذكر كفيل بالمالك خلافنه دركه مزبورلرك
قبضه وكيل اولملری صحيح اولور هر برلری سفير اولمغين ❊ (الوكيل بقبض الدين
اذا كفل صح وتبطل الوكالة) لان الكفالة اقوى للزومها فتصلح ناسخة ز بخلاف
العكس ❊ قبض دينه وكيل اولان كمسه اول دينه كفيل اولورسه كفالتك لزومنه
بنا أ اقوى اولديغندن صحيح اولور وناسخه اولمقلغه صلاحيتی اولمغين وكالته باطله
اولور مسئلهٔ مشروحه نك عكسی بونك خلافنه دركه دينه كفيل اولان كمسه قبضنه
وكيل اولسه وكالتی صحيحه اولميوب كفالتده باطله اولمز بومارالذكر و بطل توكيل الكفيل
بالمال الخ قولنك مفاديدر ❊ (وكذا كلما صحت كفالة الوكيل بالقبض بطلت وكالته تقدمت

الكفالة اوتأخرت) لماقلنا ❊ و بندبو يله چانكه وكيل بالقبضك كفالتی صحيحه اولنده
وكالتی باطله اولور كفالت تقدم ايتسون وياتأخر ايتسون سابق الذكر كفالتك
اقوى اولمسی قولمزه بنا أ ❊ (وكيل البيع اذا ضمن الثمن للبائع عن المشتری لم يجز)
لما مر انه يصير عاملا لنفسه ❊ برنسنه يی بيعـه وكيل اولان كمسـه مشتری
طرفندن انك ثمننه بايعه ضـامن اولسه جائز اولمز مارالذكر نفسيچون عامل
اولور مضمونه بنا أ زيرا مطالبه حقوق عقددندر كندوده انده اصيلدر ❊ (فان ادی
بحكم الضمان رجع) لبطلانه (و بدونه لا) لتبرعه ❊ صورت مشروحه ده وكيل مزبور
ضمان حكمنه بنا أ ثمنی ادا ايدرسه مشتری يه رجوع ايدر ضمانك بطلاننه بنا أ ضامن
اولمقسزين ادا ايدرسه تبرع ايتمش اولمغله مشتری يه رجوع ايده من ❊ (ادعى انه وكيل
الغائب بقبض دينه فصدقه الغريم امر بدفعه اليه) عملا باقراره ولا يصدق لوادعى
الايفاء ❊ برشخص فلان غائبك اشبومديو ناوزرنده كی دينی قبضه وكيل اولديغنی
ادعا ايتدكده غريمده كندو يی تصديق ايلسه اقرار ينه بنا أ كندويه انك دفعيله امر
اولنور ايفاسنی ادعا ايدرسه غريم تصديق اولنمز دعوای مجرده ايله ايفا ثابت اولمز
❊ (فان حضر الغائب فصدقه) فی التوكيل (فيها) ونعمت (والا امر الغريم بدفع
الدين اليه) ای الغائب (ثانيا) لفسـاد الاداء بانكاره مع يمينه ❊ امدی غائب
مذكور حاضر اولدقده وكيل مزبوری توكيلنده تصديق ايدرسـه نه كوزل
بوقسه غائبك انكار و يمينه مبنی ادا فاسد اولمغله دينی غائبه تكرار بردخی و يرمكله
غريم امر اولنور ❊ (ورجع) الغريم (به علی الوكيل ان باقيا فی يده ولو حكما)
بان استهلكه فانه يضمن مثـله خلاصـة (وان ضـاع لا) عملا بتصديقـه ❊
غريم وكيـله و يرديكی مبلغـله يدنده هرنقـدر استهلاك صورتنده اولديغی
مثلاو حكما باقيسه ده رجوع ايدر زيرا اسـتهلاك اولنمش اولورسه مثلنی ضامن
اولور واكر يدنده باقی اولميوب ضـايع اولورسـه غريمك وكالتی تصـديقنه بنا أ
وكيله رجوع ايده من تصديقيله كويا انك قبضنده محق اولديغنی اقرار ايتمش اولمغين
ثانيـا كندودن اخـذ اولندقده مظلوم در مظلوم مده غيره ظلم ايده من
❊ (الا اذا) كان قد (ضمنـه عند الدفع) لقـدر ما أخذه الدائن ثانيـا لا لما
اخـذه الوكيل لانه امانة لا تجوز بها الكفـالة زيلعی وغيره ❊ الا غريم وكيـله
دينی و يرديكی وقتـده كنـدوپی داينـك ثانيا اخـذ ايده جكی مقداره كفيـل
اولورسـه ينـه رجوع ايدر وكيلك اخـذ ايتـديكی مبلغـه ضامن اولورسـه
اول امانت اولمغله اكا كفالت جائز اولمامغين انكلـه رجوع ايده من ❊ (اوقال له
قبضت منـك علی انی ابرأتك من الدين) ❊ وياخود وكيل غريمه سـندن
بو قـدر مبلغی آلوب وقبض ايتـدم سـنی دينـدن ابرا ايتم وجهی اوزره

دیرسه یه رجوع ایدر ❊ فهو کما لوقال الاب للختن عند اخذ مهر بنته اخذ
منك على انى ابرأتك من مهر بنتى فان اخذته البنت ثانیا رجع الختن على
الاب فکذا هذا بزازیة ❊ اشبو وکیلك غریمه قبضت منك على انى الخ قولی
قزك بابا سنك دامادنه مهرینی اخذ ایتدیکی وقتده کندویه سندن اشبو
مبلغی اخذ ایده رم سنی قزیمك مهرندن ابرا ایتم وجهی اوزره دیمسی
کبیدر امدی قز ثانیا زوجندن مهرینی آلورسه کوکسی بابایه رجوع ایدر
بوده آنك کبیدر ❊ (وکذا) یضمنه (اذا لم یصدقه على الوکالة)
یعم صورتی السکوت والتکذیب (ودفعه له ذلك على زعمه) الوکالة فهذه
اسباب للرجوع عند الهلاك ❊ وینه بویله غریم وکیلی تضمین ایدر اکر وکالتی
تصدیق ایتیوب سکوت ویا تکذیب ایدرك انك وکالتی زعمی اوزره کندویه
مطالبه ایتدیکی مبلغی ویررسه اشبو اوچ شی هلاك وقتنده رجوعك
اسبابیدر بونده غریم وکیله ویردیکی مبلغله رجوع ایدر زیرا کندویه ویرمسی
موکلك وکیلك غریمدن قبضنه اجازت ویرمسی امیدنه مبنی ایدی چانکه
امیدی منقطع اولدقده کندویه رجوع ایدر ❊ (فان ادعى الوکیل هلاکه
او دفعه لموکله صدق) الوکیل (بحلفه) ❊ اشبو اوچ رجوع مسئله‌لرینك
ماعدا سنده وکیل قبض ایتدیکی مبلغك هلاکنی ویا موکلنه دفعنی
ادعا ایدرسه یمینیله تصدیق اولنور ❊ (وفی الوجوه) المذکورة (کلها) الغریم
(لیس له الاسترداد حتى یحضر الغائب) ❊ وجوه مذکورهنك کلیسنده که
غریمك وکیلی تصدیقی ویا تکذیبی ویا سکوتیله کندو بیدینی دفعی وقتنده
کفیل اوله‌رق ویاخود اخذك سندن اشبو مبلغی قبض ایتدم سنی
دیندن بری ایتم اوزره قولیله دفع ایتدکده غریم ایچون وکیلدن اخذ ایتدیکی
مبلغی استرداد یوقدر حتى غائب حاضر اولنه‌دك زیرا ادیه اولنان مبلغ یا ظاهرا
ویا محتملا غائبك حقی اولمغله کویا اجازت امیدیله برفضولی یه دفعی کبی اولدی
پس اجازت احتمالندن استرداد ایده‌مز ❊ وان برهن انه لیس بوکیل او على
اقراره بذلك اواراد استحلافه لم یقبل لسعیه فی نقض ماوجبه للغائب نعم او برهن
ان الطالب جحد الوکالة واخذ منى المال تقبل بحر ❊ صورت مشروحه‌ده غریم
وکیلك عدم وکالتنه ویا آنی اقرارینه اقامهٔ بینه ایدوب ویا آنی استحلاف
مراد ایتسه مقبوله اولمز غائب ایچون ایجاب ایتدیکی شیٔ نقضه سعی
ایتدیکندن یلی موکلك وکالتی انکارینه ومالی کندودن اخذینه اثبات
برهان ایدرسه مقبول اولور نقض موکل طرفندن اولمغله زیرا بینانله ثابت
عیانا ثابت کبیدر ❊ ولومات الموکل وورثه غریمه اووهبه له اخذه قائما واوهالکا

ضمنه الا اذا صدقه على الوکالة ❊ واکر موکل وفات ایدوب مدیونی وارث
اولوب ویاخود موکلك وکیلك اخذ ایتدیکی مبلغی مدیونه هبه ایتدیسه
موجود اولدیغی حالده عینی اخذ ایدر هلاك اولمش اولورسه غریم مبلغ
مشروحی وکیله تضمین ایتدیرر الا وکالتی تصدیق ایدرسه قائما عینی اخذ
ایدر هالکا قیمتنی تضمین ایتدیره‌مز ❊ ولو اقر بالدین وانکر الوکالة حلف ماعلم
ان الدائن وکله عینی ❊ غریم دینی اقرار وکالتی انکار ایدرسه داینك وکیلی توکیل
ایتدیکنه عالم اولمادیغنه تحلیف اولنور امدی مدیون طالبك آنی دینی
قبضه وکیل ایتدیکی معلوم دکلدر دیو یمین ایدرسه وکیله دینی ویرمز
واکر نکول ایدرسه وکیل مالی دفعله حکم اولنور ❊ (قال انی وکیل
بقبض الودیعه فصدقه المودع لم یؤمر بالدفع الیه) على المشهور خلافا
لابن الشحنة ولو دفع لم یملك الاسترداد مطلقا لما مر ❊ زید عمروك یدنده کی
ودیعه‌یه بن انی قبضه وکیلم دیدکده عمرو زیدی قولنده تصدیق ایلسه
کندویه قول مشهور اوزره دفعله امر اولنمز ابن شحنه ایچون اختلاف واردر
واکر دفع ایدرسه کرك تصدیق وکرك تکذیب وکرك سکوت ایتسون
مطلقا عمرو استرداد ایده‌مز نتکم مرور ایلدی ❊ (وکذا) الحکم
(لوادعى شراءها من المالك وصدقه) المودع لم یؤمر بالدفع لانه اقرار
على الغیر ❊ حکم ینه بویله‌در ودیعه‌یی مال صاحبندن اشترا ایتدم دیو
برکسه دعوى ایدوب مودعده کندویی تصدیق ایلسه دفعله امر اولنمز
زیرا بوغیر اوزرینه مالنی بیع ایتدی ویاقبضنه وکیل ایتدی دیو اقراردر
❊ (ولوادعى انتقالها بالارث او الوصیة منه وصدقه امر بالدفع الیه)
لاتفاقهما على ملك الوارث (اذا لم یکن على المیت دین مستغرق) ولا بد من
التلوم فیهما لاحتمال ظهور وارث آخر ❊ واکر ودیعه‌نك ارثله ویا وصیتله
کندویه انتقالنی ادعا ایدوب مودعده تصدیق ایدرسه مدعی‌یه دفعله امر
اولنور اکر میتك اوزرنده دین مستغرق اولمزسه ایکیسیده وارثك ملکی
اولدیغنه اتفاق ایتدکلرینه مبنی لکن وارثله موصی لهه مالی دفعده
تلومکه انتظاردن لازمدر وارث آخرك ظهوری احتمالنه بناً ومدت انتظار
قاضینك رأینه مفوضدر ❊ (ولوانکر موته اوقال لاادری لا) یؤمر به مالم یبرهن ❊
واکر مودع ودیعه صاحبنك موتنی انکار ایدوب ویا بیلمم دیرسه موتنه اقامهٔ
بینه ایتمدکجه دفعیله امر اولنمز مدعینك ملکی اولدیغنه اتفاقلری اولمامغین
❊ ودعوى الایصاء کوکالة فلیس لمودع میت ومدیونه الدفع قبل ثبوت
انه وصی ولولاوصی فدفع الى بعض الورثة بریٔ عن حصته فقط ❊ ایصادعواسی

وكالت دعواسى كيدر امدى ميتك مودعى ومديو نيچون مدعينك وصى اولديغى
اثباتندن مقدم كندويه مالى دفع يوقدر واكر وصى اولميوب مالى مودع
ورثه نك بعضيسنه دفع ايدرسه فقط اول ورثه نك حصه سندن برى اولمش اولور سائر
ورثه حصه لرينى مودعدن آلورلر ❊ (ولو وكله بقبض مال فادعى الغريم مايسقط
حق موكله) كاداء وابراء اواقراره بانه ملكى (دفع) الغريم (المال) ولو عقارا
(اليد) اى الوكيل لان جوابه تسليم مالم يبرهن ❊ بركسه بركسه يى غريمنده كى
حقنى قبضه وكيل ايتدكده غريمى ادا ويا ابرا ويا موكلك مالك بنم اولديغى اقرارى
كبى حقنك اسقاطنى موجب براز شيلر ادعا ايلسه غريم مالى وكيله دفع وتسليم
ايدر زيرا كندونك جوابى خصمنك كلامنى تسليم ودينى ووكالتى اقراردر مادام
مدعاسيكه ايفا ويا ابرايى اثبات ايتمدكجه مدعاسنه اقامهٔ بينه ايدرسه وكيلك اوزرينه
مقبوله اولور وكيل هرنقدر قبضه وكيل ايسه خصومتده ده وكيل اولور ❊ وله
تحليف الموكل لاالوكيل لان النيابة لاتجرى فى اليمين خلافا لزفر ❊ مدعى عليه
ايچون موكلك اخذ واستيفا ايتمديكنه يمين ويرمك واردر وكيله يمين ويرلمز يمينده
نيابت جاريه اولماديغندن امام زفر رحمه الله تعالى وكيلك ايفايه عدم علمنه
يمين ويرديرلور ديدى ❊ (ولو وكله بعيب فى امة وادعى البائع ان المشترى رضى
بالعيب لم يرد عليه حتى يحلف المشترى) ❊ بركسه بركسه يى اشترا ايتديكى جاريه يى
عيبله ردنه وكيل ايتدكده بايع مشترى يه عيبنه راضى اولدى ديو دعوى ايلسه
مشترى عيبنه راضى اولمدم ديو يمين ايتمدكجه وكيل بايعه رد ايدهمز ❊ والفرق
ان القضاء هنا فسخ لايقبل النقض بخلاف مامر خلافا لهما ❊ واشبو مسئله كه
جاريه نك عيبله ردّ اولنماسى بيثيله بوندن مقدمكى مسئله كه غريمك مالى وكيله
دفعى بيننده فرق بوندهكى رد بالعيبده قضا فسخدر نقضى قبول ايتمز اما سابق
الذكر دين مسئله سى بونك خلافنده دركه اول نقضى قبول ايدر امامين ايچون اختلاف
واردر يعنى مشار اليهما مسئلتين مشروحتينده قضا تأخير اولنمز بيو رديلر زيرا
كندولرينك نزدلرنده قاضينك قضاسى قضاده خطا ظهور ايتديكى تقديرجه فقط
ظاهرا نفوذ ايدر امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده خطاده ظهور ايتسه بيله قضا
ظاهرا وباطنا نافذ اولور ❊ (فلوردها الوكيل على البائع بالعيب فحضر الموكل
وصدقه على الرضى كانت له لا للبائع) اتفاقا فى الاصح لان القضاء لاعن دليل بل
للجهل بالرضى ثم ظهر خلافه فلا ينفذ باطنا نهاية ❊ امدى جاريه يى وكيل عيبله
رد ايتدكدنصكره موكل حاضر اولوب بايع مشترينك عيبه رضاسى قولنده تصديق
ايدرسه قول اصحده اتفاقا جاريه مشترينك اولور بايعك اولمز قضا لاعن دليل
اولوب رضايه جهالة اولوب بعده خلافى ظهور ايتمكله باطنا نافذ اولمز ❊ (والمأمور

بالانفاق) على اهل او بناء (اوالقضاء) لدين) اوالشراء اوالتصدق) عن زكاة
(اذا امسك مادفع اليه ونقد من ماله) ناويا الرجوع كذا قيد الخامسة فى الاشباه
(حال قيامه لم يكن متبرعا) بل يقع التقاص استحسانا (اذا لم يضف الى غيره) ❊
بركسه نك اهل وعيالنه ويا بناسنه ويا دينينى قضا وادايه ويا كندى ايچون برنسنه
اشترا سنه ويا زكاتنى تصدقه مأمور ووكيل اولان رجل كندويه موكل طرفندن
ويريلان مبلغى اليقويوب مبلغ مرقوم حالا قائم وموجود ايكن رجوع نيتيله كه
موكلدن قبض ايتديكنى كندى ماليندن تصدق ايتديكنه عوض قيلارق
كندى مالندن تأديه ايلسه تبرع ايتمش اولمز بلكه استحسانا تقاص اولور اكر
كندويه موكلك ويرديكى مبلغك غيرى يه مصاف قلماز مضاف قلمق اشبوادا ايتديكم
مبلغ موكلندر ديمكله اولور ❊ فلو كانت وقت انفاقه مستهلكة ولو بصرفها
لدين نفسه اواضاف العقد الى دراهم نفسه ضمن وصار مشتريا لنفسه متبرعا
بالانفاق لان الدراهم تتعين فى الوكالة نهاية وبزازية ❊ واكر مأموره اعطا اولنان
دراهم انفاقى وقتنده مستهلكه اولورسه هرنقدر انى كندى نفسنك دينينه صرفيله
استهلاك ايتمش اولورسه ده وياخود عقدى كندى نفسنك دراهمنه مضاف
قيلرسه موكلك مالنى ضامن اولور واشترا صورتنده كندى نفسيچون اشترا ايتمش
اولور انفاقنده تبرع ايتمش اولور دراهم وكالتده تعين ايتمكين قبل الانفاق
وياقبل الشراء دراهم هلاك اولسه وكالت باطله اولور ❊ نعم فى الملتقى لوامره
ان يقبض من مديونه الفا ويتصدق فتصدق بالف ليرجع على المديون جاز
استحسانا ❊ بلى ملتقاده مذكوردركه بركسه بركسه يه مديونندن بيك غروش
قبض ايدوب وتصدق ايتمكله مديونه رجوع ايتمك اوزره كندى كيسه سندن
بيكى تصدق ايتسه استحسانا جائز اولور ❊ (وصى انفق من ماله و) الحال ان (مال
اليتيم غائب فهو) اى الوصى كالاب (متطوع الا ان يشهد انه قرض عليه اوانه
يرجع) عليه جامع الفصولين وغيره وعلله فى الخلاصة بان قول الوصى وان اعتبر
فى الانفاق لكن لايقبل فى الرجوع فى مال اليتيم الا بالبينة ❊ بر وصى يتيمك مالى غائب
اوله رق كندى مالندن انفاق ايتسه بابا كبى اول وصى تبرع ايتمش اولور الا يتيمك
اوزرينه قرض ايتدى ويا انك اوزرينه رجوع ايتمك اوزره انفاقنه اشهاد ايدرسه
تبرع ايتمش اولمز زيرا وصينك قولى انفاقده هرنقدر معتبر ايسه ده يتيمك مالنه رجوعده
قولى انجق بينه ايله مقبول اولور ❊ فروع الوكالة المجردة لاتدخل تحت الحكم
وبيانه فى الدرر ❊ وكالت مجرده حكم تحتنده داخل اولمز بو مسئله نك بيان وايضاحى
درر ده مذكوردر وباب آتينك اولنده مصنف مرحومك ولايصح الحكم بهاقصودا
الخ قولى بوندن مغنيدر وصغرادن نقلا درر ده مذكوردر كه قبض دينه وكيل

اولان كسنه خصمنى احضار ايتدكده خصم وكالتنى اقرار دينى انكار ايلسه وكالت ثابته
اولمز حتى وكيل اثبات ديچون بينه اقامه ايده جك اولسه بينه سى مقبوله اولمز ﴿ وصح
التوكيل بالسلم لا بقبول عقد السلم ﴾ سلمه توكيل كه بر كسنه يه پاره يى ويروب مثلا
آنى بغدايه سلم ايله ديمك صحيح اولدى بيع وشرا كبى عقد سلمى قبوله توكيل جائز
دكلدر امدى بر كسنه بر كسنه يى برمقدار طعام مسمانك دراهمنى اخذه وكيل ايتمكله
وكيل آنى اخذ ايدوب بعده موكله ويرسه طعامى ويرمك وكيلك اوزرينه لازم اولور
دراهمده وكيلك اولمغله كويا موكله قرض ويرمش اولور زيرا بو توكيل باطلدر
بونده مسلم اليه اولان موكل وكيله كندونك ذمتنده كى طعام وكيلك ذمتنه انتقال
ايده رك بيعيله امر ايلدى بس بر موكل وكيلك حالا موجود معين برمالنى بيع ايدوب
ثمنى موكلك اولمق اوزره امر ايلسه بو توكيل باطل اولور امدى ذمتنده كى طعامى
منوال مشروح اوزره بيعه توكيلده بنه باطل اولور ﴿ فللناظر ان يسلم من ريعه
فى زيته وحصره وليس له ان يوكل به من يجعله بجعل امينا على القرية فيأمره بعقد
السلم ويتسلم منه على ماقرره باطنا لانه وكيل الواقف والوكالة امانة لا يصح بيعها
وتمامه فى شرح الوهبانية انتهى والله تعالى اعلم ﴾ بس متولى ايچون غله وقفدن
مسجدده يانمغه زيته وافتراشه حصيره سلم ايتمك مشروعدر عقد سلمه متولينك
برمقدار اجرتله وقفك مستغلاتندن اولان برقريه نك حاصلاتنى اخذ وحفظه امين
قلديغى كسنه يى وكيل ايدوب كندو يه ارض وقفك حبوبندن امر ايتمكله كندى
ايچون مال وقفدن باطنا تقرير اولنان مبلغى رأس مال اوله رق امين مزبوردن
اخذ ايتمك جائز دكلدر ناظر واقفك وكيلى اولمغين وكالت امانت اولمغله بيع صحيح
اولمدى واشبو بحثك تمامى وهبانيه شرحنده در والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب عزل الوكيل ﴾

كندى نفسنى عزلى ويا موكلك وكيلى عزلنه دائر مسائلى مشتمل باب دقت نصابدر
﴿ الوكالة من العقود الغير اللازمة ﴾ كالعارية ﴿ فلا يدخلها خيار شرط ولا يصح
الحكم بها مقصودا وانما يصح فى ضمن دعوى صحيحة على غريم ﴾ و بيانه فى الدرر
عاريه كبى عقود غير لازمه دندر امدى كندويه خيار شرط داخل اولمز ومستقلا
حكم تحتنده داخل اولميان حقوق مجرده دن اولديغندن مقصود بالذات اوله رق
كندى ايله حكم صحيح اولمز انجق غريم اوزرينه كندى ايله حكم دعواى صحيحه ضمننده
صحيح اولور اشبو و بيانه فى الدرر سابقده كى و بيانه فى الدرر قولنى تكراردر و بيانى انده
سبقت ايتدى ﴿ فللموكل العزل حتى شاء مالم يتعلق به حق الغير ﴾ كو كيل خصومة

(بطلب)

بطلب الخصم كما سيجئ ﴾ امدى موكل ايچون وكيلى هر قچان ديلرسه عزل ايتمك
واردر مادام كندويه غيرك حقى تعلق ايتمديكجه خصمك طلبيله اولان خصومته
وكيل اولديغى مثللو نتكم بو بحثك تحقيقى قريبا كلور و بحرده مسطوردر كه
بعض محلده وكالته لزوم عارض اولور كه وكيل امتناع ايده مز مثلا رهنك بيعنه
وكالت كبى و مطلوبك غيبتى وقتنده طالبك التماسيله خصومته وكالت كبى
زيرا بو صورتده طالبك انجق مطلوبك سبيلنى تخليه ايدوب كندويى صاليويرمسى
هر نه زمانكه ديلرسه حقنى اثباته مقتدر اولمسنه اعتماددر امدى موكلك وكيلى عزلى
جائز اولديغى تقديرجه مطلوبك اختفاسى وقتنده عزل ايله طالب متضرر اولور
﴿ ولو الوكالة دورية فى طلاق وعتاق على ما صححه البزازى وسيجئ عن العينى
خلافه فتنبه ﴾ و بزازيه نك تصحيحى اوزره وكالت هر نقدر طلاق وعتاقده
اولان وكالت دوريه كه كلما عزلتك فانت وكيلى كبى اولورسه ده بو محل مبالغه
محلى اولمامغين شارح عليه الرحمه كو وكالة دورية ديسه اولى اولوردى يعنى طلاق
وعتاقه وكيل اولان ذاتى موكلك عزلى صحيح دكلدر ديمك لكن عينى دن
بونك خلافى قريبا وليس منه توكيله بطلاقها الخ قولنده كلور شوقدر واركه
بو موكل حقنده اول وكيل حقنده در ﴿ (بشرط علم الوكيل) اى فى القصدى
اما الحكمى فيثبت وينعزل قبل العلم كالرسول ﴾ ما ر الذكر موكلك وكيلنى
عزلنك مشروعيتى قصدى اولان وكالتده وكيلك عزلنه علمى شرطيله مشروطدر
امدى عزلى خبرى كندويه بالغ اولمقسزين منعزل اولمز بعد الامر نهى اولديغندن
علمسز كندويه عمل اولمز و وكيل متضرر اولمق لازم كلور و اكر وكالت رسول
كبى حكمى اولورسه قبل العلم وكالتى ثابتده اولور ومنعزلده اولور هر نقدر عزل
اولنديغنى بلمز سه ده ﴿ (ولو) عزله (قبل وجود الشرط فى المعلق به) اى بالشرط
به يفتى شرح وهبانية ﴾ مزبور موكلك عزلى هر نقدر شرطه تعليق اولنان
وكالتده شرطك وجودندن مقدم اولورسه ده اولور انجق بو قول ايله فتوى ويريلور
وعند البعض عزل انجق وكالتك تحققندنصكره بولنمغله عزل مزبور صحيح اولمز
﴿ (ويثبت ذلك) اى العزل (بمشافهته و بكتابة) مكتوب بعزله (وارساله رسولا)
مميزا (عدلا او غيره) اتفاقا (حرا او عبدا صغيرا او كبيرا) صدق او كذبه ذكره المصنف
فى متفرقات القضاء ﴾ موكلك وكيلى عزلى شفاها تكلم وتفوهيله وعزلنى حاوى مكتوب
كتابتيله واتفاقا عادل و يا غير عادل رسول مميز ارساليله حر و يا عبد صغير و يا كبير
اولسون وانى تصديق و يا تكذيب ايتسون بونلر ايله ثابت اولور امدى ارباب تمييز اولميان
مجنون ومعتوه وصبى غير مميز خارج قالدى واشبو مضمون مشروحى مصنف دقت پناه
قضا بحثنك متفرقاتنده ذكر و بيان ايلدى ﴿ (اذا قال) الرسول (الموكل ارسلنى

اليك لابلغك عزله اياك عن وكالته) ✻ مار الذكر ارسال رسول ايله عزلك ثبوتى
رسولك وكيله موكل بنى سكا ارسال ايتديكه سكا وكالتدن عزلكى تبليغ واخبار
ايدهيم ديديكى تقديرجه‌در ✻ (ولو اخبره فضولى) بالعزل (فلابد من احد شطرى
الشهادة) عددا اوعدالة (كاخواتها) المتقدمة فى المتفرقات وقدمنا انه متى صدقه
قبل ولوفاسقا اتفاقا ابن ملك ✻ واكر وكيله عزلنى برفضولى خبر ويره‌جك اولورسه
قضانك مسائل شتاسنده تقدم ايدن وكالتك اخواتى كبى عددا و ياعدالة شهادتك ايكى
شطرلرينك برندن لازمدر ماسبقده بزذكرايلدككه چان وكيل آنى تصديق ايدرسه
هرنقدر فاسق دخى اولورسه اتفاقا خبرى مقبول اولور وكالتك اخواتندن مراد سيده
عبدنك جنايتنى وشفيعه بيعك و باكره نكاحك خبرينى ويرمسيدر ✻ وفرع
على عدم لزومها من الجانبين بقوله (فللوكيل) اى بالخصومة وبشراء المعين
لا الوكيل بنكاح وطلاق وعتاق وببيع ماله وبشراء شئ بغير عينه كما فى الاشباه
(عزل نفسه بشرط علم موكله) ✻ وكالتك وكيل و ياموكل طرفلرندن عدم لزومنه
مصنف نصفت نصاب كندى قوليله مسئله تفريع ايتديروب ديركه خصومته
ومعين برنسنه‌يى شرايه وكيل ايچون موكلنك علمى شرطيله نفسنى عزلى واردر
نكاحه وطلاقه وعتاقه وموكلك مالنى بيعه ولا على التعيين برنسنه شراسنه
وكيل ايچون برمنوال مشروح عزل يوقدر يعنى بونلرده بلاشرط علم الموكل
نفسنى وكيل عزل ايده‌بيلور موكل ايچون ضرر اولميغندن هرنقدر عزله علمى
اولمسه‌ده اولور ✻ وكذا يشترط علم السلطان بعزل قاض وامام نفسهما والا لا
كما بسطه فى الجواهر ✻ وينه بويله قاضينك وجمعه و بيرام امامنك كندى نفسلرينى
عزللرنده پادشاهك علمى شرط قلندى ايمدى پادشاهك علم وخبرى اولمقسزين
منعزل اولمازلر نتكم جواهر الفتاوى صاحبى بسط وتفصيل ايلدى ✻ (وكله بقبض
الدين ملك عزله ان بغير حضرة المديون وان) وكله (بحضرته لا) لتعلق حقه به
كما مر (الا اذا علم به) بالعزل (المديون) فحينئذ ينعزل ✻ بركمسه بركمسه‌يى
بركمسه‌نك اوزرنده‌كى حقنى قبضه وكيل ايلسه ايمدى توكيلى اكر مديونك
حضورنده اولمزسه آنك عزلنه مالك اولور واكر حضورنده واقع اولورسه موكلك
عزلنه قادر اولمز مديونك حقى تعلق ايتمش اولمغين نتكم ماسبقده مرور ايلدى
زيرا مديونك خبرى اولمقسزين عزل اولنديغى تقديرجه كندوسى مغرور اولور
بعضا اوراكه دينى وكيله ويرمش اولور تعليلده اوضح اولان لتعلق حقه به
مكاننده لمافيه من الغرور ديمك ايدى الا حضورنده اولديغى تقديرجه مديون وكيلك
عزلنه عالم اولورسه موكلك عزليله منعزل اولور ✻ ثم فرع عليه بقوله (فلودفع
المديون دينه اليه) اى الوكيل (قبل علمه) اى المديون (بعزله يبرأ) وبعده لا لدفعه

لغير وكيل ✻ بوندنصكره مصنف دقت پناه قول سابقنك اوزرينه كندى كلاميله
مسئله تفريع ايدركه ايمدى مديون دينى عزلنى بلمزدن مقدم وكيله ادا ايتمش اولورسه
ديندن برى اولمش اولور بعد العلم ويرمش اولورسه وكيلك غيرى‌يه تأديه ايتمش اولمغين
ديندن تبرئه ذمت ايتمش اولمز ✻ (ولوعزل العدل) الموكل ببيع الرهن (نفسه
بحضرة المرتهن ان رضى به) بالعزل (صح والالا) لتعلق حقه به ✻ بررهنك بيعنه توكيل
اولنان وكيل عادل مرتهنك حضورنده كندى نفسنى عزل ايتسه ايمدى عزلنه مرتهن
راضى اولورسه عزلى صحيح ومشروع اولور يوقسه اولمز مرتهنك حقى رهنك بيعنه
تعلق ايتديكنه مبنى متنك عدل قيد غالبه مبنيدر قيد احترازى دكلدر ✻ وكذا الوكالة
بالخصومة بطلب المدعى عند غيبته كما مر ✻ وينه بويله مدعى عليهك غيبتى وقتنده
مدعينك طلبيله خصومته وكالتكه وكيل مدعى عليهك غيبتى وقتنده مدعينك
رضاسى اولمقسزين كندى نفسنى عزله قادر اولمز نتكم ماسبقده مرور ايلدى
✻ وليس منه توكيله بطلاقها بطلبها على الصحيح لانه لاحق لها فيه ✻ قول صحيح
اوزره زوجه‌نك طلبيله طلاقنه زوجك توكيلى مضمون مشروح قبيلندن دكلدركه
كندى رضاسى اولمقسزين وكيل نفسنى عزله مقتدر اولور عورتك انده حقى اولمامغين
✻ ولاقوله كلما عزلتك فانت وكيلى لعزله بكلما وكلتك فانت معزول عينى ✻ دخى
موكلك هرنه زمانكه سنى عزل ايدرسم سن بنم وكيلمسك قوليده غيرك حقى تعلق ايدر
قبيلدن دكلدر كلما وكلتك فانت معزول قولنده عزلى مشروع اولمغين ✻ (وقول
الوكيل بعد القبول بحضرة الموكل الغيب توكيلى اوانا برئ من الوكالة ليس بعزل
كجحود الموكل) بقوله لم اوكلك لايكون عزلا ✻ وكيلك وكالتى قبولندنصكره موكلك
حضورنده بن وكالتى لغو ايتدم ويابن وكالتدن بريم قولى كندوينى عزل دكلدر
موكلك وكيله بن سنى وكيل ايتمدم قوليله وكالتنى انكارى عزل اولمديغى كبى ✻ (الا
ان يقول) الموكل للوكيل (والله لااوكلك بشئ فقد عرفت تهاونك فعزل) زيلعى
لكنه ذكر فى الوصايا ان جحوده عزل وحمله المصنف على ما اذا وافقه الوكيل على
الترك ✻ الا موكل وكيله والله بن سنى برشيئه وكيل ايتمم سنك بنم امورمده تهاونك معلوم
اولدى ديرسه عزل اولنور لكن زيلعى وصاياده موكلك جحودنك عزل اولمسنى
ذكر ايلدى مصنفده عزل مشروحى وكيلك تركى اوزره كندويه موافقتى صورتنه
حمل ايلدى ✻ لكن اثبت القهستانى اختلاف الرواية وقدم الثانى وعلله بان جحود
ماعدا النكاح فسخ ثم قال وفى رواية لم ينعزل بالجحود انتهى فليحفظ ✻ لكن
قهستانى جحودك عزل اولمسنده اختلاف روايت واردر ديدى وروايت ثانيه‌كه
جحودك عزل اولمسنى تقديم ايدوب نكاحك ماعداسى عقودك جحوديله فسخ
اولمسيله‌ده تعليل ايلدى وبعده برروايتده جحوديله منعزل اولمزديدى روايت صحيحه

نكاحك ماعداسى مثلا متبايعينك بيعى وشريكارك شركتى ووكيلك وياموكلك وكالتى امثالى عقودى انكارلرى فسخدر ✲ (وينعزل الوكيل) بلاعزل (بنهاية الشئ (الموكل فيه كما لو وكله بقبض دين فقبضه) بنفسه (او) وكله (بنكاح فزوجه) الوكيل بزازية ✲ وكيل بلاعزل توكيل اولنديغى شيئك نهايت بولمسيله منعزل اولور مثلا كندوبى بركسه برمقدار دينى قبضه وكيل ايدوب بعده موكل بنفسه كندوسى قبض ايتمك كبى وياخود نكاحه توكيل ايدوب وكيلك آنى تزويجى مثللو ✲ ولو باع الموكل والوكيل معا ولم يعلم السابق فبيع الموكل اولى عنـد محمد وعنـد ابى يوسف يشتركان ويخيران كما فى الاختيـار وغيره ✲ موكل ايله وكيل برنسنه يى ايكيسى بردن بروقتده بيع ايدوب سابقده معلوم اولمسه امام محمد رحمه الله تعـالى قتنده موكلك بيعى تنفيذه اولى واحقدر امام ابى يوسف رحمه الله تعـالى قتنده مشتريلر ميبعده مشترك اولوب ومخير اولورلر صفقه اوزرلرينه تفرق ايتديكندن ومقتضاى قواعد تحقيق معتمد اولان امام ابى يوسفك قوليدر ✲ (و) ينعزل (بموت احدهمـا وجنونه مطبقا) بالكسر اى مستوعبا سنة على الصحيح درر وغيرها لكن فى الشرنبلالية عن المضمرات شهرا وبه يفتى ✲ وكيل بلاعزل وكيل ايله موكلدن برينك موتيله وقول صحيح اوزره بانك كسريله جنون مطبقكه برسنه يى استيعاب ايدر جنون ايله منعزل اولور لكن شرنبلاليه ده مضمراتدن نقل ايله جنون مطبق برماهله ميندر وانجق بوقول ايله فتوى وريلور ✲ وكذا فى القهستانى والباقانى وجعله قاضيخان فى فصل فيما يقضى بالمجتهدات قول ابى حنيفة وان عليه الفتوى فليحفظ ✲ وقهستانى وباقانى ده ينه بويله در قاضيخان مضمون مشروحى فيمـا يقضى بالمجتهدات فصلنده امام اعظم رحمه الله تعـالينك مفتى به اولان قولى قلدى ✲ (و) بالحكم (بلحوقه مرتدا) ثم لاتعود بعوده مسلما على المذهب ولاباقاقته بحر ✲ دخى وكيلك ويا موكلك بعد التوكيل معاذالله تعالى مرتد اولوب دارحربه لحوقيله حكمله ده وكيل منعزل اولور صكره دار اسـلامه مسلما عودتيله ومجنونك افاقتيله مذهب مختـار اوزره وكالت عودت ايتمز ✲ وفى شرح المجمع واعلم ان الوكالة اذا كانت لازمة لاتبطل بهذه العوارض فلذا قال (الا) الوكالة اللازمة (اذا وكل الراهن العدل اوالمرتهن ببيع الرهن عنـد حلول الاجـل فلاينعزل) بالعزل ولا (بموت الموكل وجنونه كالوكيل بالامر باليد والوكيل ببيع الوفاء) ✲ ومجمع شرحنده مذكوردركه معلوم اولسونكه تحقيقا وكالت لازمه اولورسه اشبوذكرى سبقت ايدن عارضه لر ايله باطله اولمز بنا برين مصنف عليه الرحمه وكالت لازمه كه عادل اولان راهن ويامرتهن حلول اجلده رهنك بيعنه بركسه يى وكيل ايدرسه عزل ايله وموكلك موتيله وجنونيله منعزل اولمز امر باليده وبيع وفايه وكيل موكللرينك

وفاتيله منعزل اولمدقلرى كبى ديدى امر باليد زوجك بررجله سنى عورتك امرينى يدنده قلمغه وكيل ايتدم ديمسى كبى بيع بالوفايه وكيلك عدم عزلى مشترينك حقنك تعلقنه مبنيـدر ✲ لاينعزل لان بموت الموكل بخلاف الوكالة بالخصومة اوالطلاق بزازية ✲ وكيلان مذكوران موكلك موتيله منعزل اولمزلر اما وكالت بالخصومة هرنقـدر وكالت لازمه دنسه ده لكن بو انلرك خلافنده دركه بونده موكلك موتيله وكيل منعزل اولور و ياطلاقه وكالتينه مزبورانك خلافنده در ✲ قلت والحاصل كما فى البحر ان الوكالة ببيع الرهن لاتبطل بالعزل حقيقيا اوحكميا ولا بالخروج عن الاهليـة بجنون وردة وفيمـاعداها من اللازمة لاتبطل بالحقيق بل بالحكمى وبالخروج عن الاهلية قلت فاطلاق الدرر فيه نظر ✲ شارح رحمه الله تعالى ديركه بحرده ذكر اولنديغى مثللو رهنك بيعنه وكالت حقيقى وياموت كبى حكمى عزل ايله وجنون وردتله اهليتدن خروجله باطله اولمز سائر وكالت لازمه حقيقة عزل ايله باطله اولمز بلكه حكما عزل ايله واهليتدن خروجله باطله اولور موتله وجنونله اولديغى مثللو شارح رحمه الله تعالى بن ديرمكه مولانا فاضل خسروك بروجه اطلاق واما اذا تعلق به حق الغير فلاينعزل الخ قولنده نظر واردر قولى طالبك التماسيله اولان وكالت بالخصومته شامل اولور حالبوكه حكم مدعى متخلفدركه بونده موتله واهليتدن خروجـله منعزل اولور ✲ (و) ينعزل (بافتراق احـد الشريكين) ولو بتوكيل ثالث بالتصرف (وان لم يعلم الوكيل) لانه عزل حكمى ✲ دخى عنانا ويا مفـاوضة شريكلرك برينك افتراقيله وكيل منعزل اولور هرنقدر وكيل آنك افتراقنى بلمیوب ووكالت تصرفه اوجنبى وكيلى توكيل ايله اولورسه ده زيرا بودخى عزل حكميدر عنانا ويامفـاوضة شريكلرك هر برلرى ديكرلرينك وكيل ضمنيلرى اولمغين كندولرينك وياخود برينك تصرفه برغيرى كمسه يى وكيـل ايتملرى ثالث عد اولنور كويا كندولرى اول وثانى اولمش اولورلر افتراقلرى مال شركتك هلا كيله شركتك بطـلانيله اولور ✲ (و) ينعزل بـ (عجز موكله لومكاتبـا وحجره) اى موكله (لومأذونا كذلك) اى علم اولا لانه عزل حكمى كامر ✲ واكر موكل مكاتب اولورسـه بدل كتابتى اادادن عجز ايله وموكل عبـد مأذون اولورسه انك حجر يله ده ينه وكيللرى منعزل اولور عجز وحجرلرى معلوملرى اولسون ويا اولمسون زيرا بودخى عزل حكميدر نتكم ماسبقده مرور ايلدى ✲ وهـذا (اذا كان وكيلا فى العقود والخصومة اما اذا كان وكيلا فى قضـاء دين واقتضائه وقبض وديعـة فلا) ينعزل بحجر وعجز ✲ اشبو موكلك حجر وعجز يله وكيلك منعزل اولمسى وكـالتى عقود وخصومتده اولديغنه نظرادر اما قضـاء دينده واقتضاسنده ووديعه سنى قبضده اولورسه حجر وعجز يله وكيلى منعزل اولمز ✲ ولو

عزل المولى وكيل عبده المأذون لم ينعزل ✻ دخى مولى مأذون اولان عبدننك وكيلنى عزل
ايتسه منعزل اولمز ✻ (و) ينعزل (بتصرفه) اى الموكل (بنفسه فيما وكل فيه تصرفا
يعجز الوكيل عن التصرف معه والا لا كما لوطلقها واحدة والعدة باقية) ✻ وكيل
موكلك توكيل ايتديكى ماده‌ده كندونك بنفسه وكيلك كندى ايله تصرفدن عاجز
اوله جغى تصرفيله ده منعزل اولور مصلحت آنكله حصول پذير اولمغين مثلا
بركسه بى عبدينك اعتاقنه و يا كتابتنه توكيل ايدوب بعده موكلك كندونك بالذات
عتق ايدوب و يا كتابته كسمه‌سى كبى واكر موكل وكيلك عاجز اوله جغى تصرفله
متصرف اولمزسه وكيل منعزل اولمز نتكم موكلك زوجه‌سنى تطليقه وكيل
ايتدكدنصكره كندوسى انى برطلاق تطليق ايدوب وعدتده باقيه اولديغى كبى
✻ فلوكيل تطليقها اخرى لبقاء المحل ✻ امدى موكلك برطلاقله تطليقندنصكره
عدت باقيه اولديغى تقديرجه وكيل ايچون اول عورتى ديكر طلاقله‌ده تطليق
واردر طلاقك محلى باقى اولمغين ✻ ولوارتد الزوج اولحق وقع طلاق وكيله مابقيت
العدة ✻ بر زوج معاذالله تعالى مرتد اولوب و يا دار حربه لاحق اولسه وكيلنك
طلاقى واقع اولور مادام عدتى باقيه اولدقجه ✻ (وتعود الوكالة اذا عاد اليه) اى
الموكل (قديم ملكه) كان وكله ببيع فباع موكله ثم رد عليه بما هو فسخ بقى على
وكالته (او بقى اثره) اى اثر ملكه كمسئلة العدة بخلاف مالو تجدد الملك ✻ موكله
ملك قديمى عودت ايدوب و يا عدت مسئله‌سى كبى اثر ملكى باقى اولدقده وكالتده
عودت ايدر مثلا بركسه برنسنه‌سنى بيعه برذاتى وكيل ايتدكدنصكره كندوسنى آنى
بالذات بيع ايدوب بعده عيبيله بقضاء رد اولنمق كبى فسخ اولور برشيئله رد اولنسه
وكيل وكالتى اوزرينه ابقا اولنور ملك تجدد ايدرسه صورت مشروحه‌نك خلافنده‌در
مثلا بعينه وكيل ايتديكى نسنه‌يى كندوسى بيع ايتدكدنصكره مشتريدن مجددا
كندونك اشترا ايتمسى مثلاو بونده ملك قديمك عودتى اولمامغين توكيلده عودت
ايتمز بلكه بو ملك مستأنفدر ✻ فروع فى الملتقط عزل وكتب لاينعزل مالم يصله
الكتاب ✻ ملتقطده مذكوردركه بركسه وكيلنى عزل ايدوب كندويه عزلنى حاوى
برمكتوب تحرير ايلسه كندويه كتاب واصل اولمدقجه منعزل اولمز زيرا بوعزل
قصديدر كندوده علم شرطدر عليده انجق كندويه كتابك وصولى ايله‌در ✻ وكل
غائبا ثم عزله قبل قبوله صح و بعده لا ✻ بركسه برغائب ذاتى وكيل ايدوب بعده
قبولندن مقدم عزل ايلسه صحيح اولور بعدالقبول عزل ايدرسه عزلى صحيح اولمز الا
عزلى معلومى اولورسه صحيح اولور ✻ دفع اليه قمقمة ليدفعها الى انسان يصلحها
فدفعها ونسى لايضمن الوكيل بالدفع ✻ بررجل بررجله برانسانه اصلاح ايتسون ديو
ويرمكه بردستى ويرمكله آنى ويروب واونتسه كندى ويردى ديو وكيل ضامن

اولمز زيرا كندوسى ويرمسيله مأمور يتنى ايشلدى نسيانيله ده تعدى ايتمش اولمز
✻ ابرأه مماله عليه برئ من الكل قضاء واما فى الآخرة فلا الابقدر مايتوهم انه له
عليه ✻ برشخص برشخصى كندونك انك اوزرنده اولان حقندن بروجه اجمال
ابرا ايدوب لكن كندونك ظننده انده اون غروشى اولوب واقعده ايسه يوز غروشى
اولسه قضاء كليسندن برى اولور برائتك اطلاقنه بناء اما آخرتده انجق كندونك
توهم ايتديكى اون غروشدن ابرا ايتمش اولور ✻ وفى الاشباه قال لمديونه من جاءك بعلامة
كذا اومن خذ اصبعك اوقال لك كذا فادفع اليه لم يصح لانه توكيل مجهول فلايبرأ
بالدفع اليه ✻ واشباهده مسطوردركه بركسه كندى مديونه ديسه كه سكا بركسه
شومقوله برنشانله كلورسه وياخود پرماغنى صقرسه و ياشويله ديرسه سنده‌كى حقمى
اكا وير ديسه اشبو توكيلى توكيل مجهول اولمغله صحيح اولمز واكا دفعله ديندن برى
اولمز حتى نشان مشروحله كلان كسه‌يه ويرميوب بعده اول شى هلاك اولسه ضامن
اولمز اول نشانله غيرى كسه كلمك احتمالنه مبنى ✻ وفى الوهبانية قال ومن قال
اعط المال قابض خنصرى ✻ فاعطاه لم يبرأ وبالمال يخسر ✻ وهبانيه‌ده مسطوردركه
بركسه سرچه پرماغنى قبض ايدن كسه‌يه عندكده‌كى مالمى ويرديمكله اول ده ويرسه
برى اولمز كندويه تكرار ضمان لازم كلمكله خسران اولور ✻ وبعه وبع بالنقد
او بع لخالد ✻ فخالفه قالوا يجوز التغير ✻ بركسه كندى وكيلنه شو نسنه‌يى بيع ايله
ونقد پاره ايله و يا خالده بيع ايله ديوب اول دخى مخالفت برله نسيئة و يا بشره بيع
ايلسه فقها مخالفت مشروحه جائزه‌در امرى مشورويه محمولدر ديديلر ✻ وفى الدفع
قل قول الوكيل مقدم ✻ كذا قول رب الدين والخصم يجبر ✻ ودفعده وكيلك
قولى مقدمدركه بركسه بركسه‌يه دينمى تأديه ايله ديو برمقدار مال ويردكده مأمور
محلنه ادا ايتدم ديوب داين برشى ويرمدى ديسه نفسنى ضماندن برى قلمقده قول
وكيلكدر ووكيلك قولى موكلك ويرمدى ودائنك قبض ايتمدم قوللرينك اوزرلرينه
مقدمدر لكن فقط ذمتنك برائتى حقنده بوقسه داينك حقنك سقوطنده دكل
حتى بن برشى قبض ايتمدم ديو يمين ايتدكده قول كندونك اولوب موكلدن دينى
ساقط اولمز مديونكده قولى بنه بويله حقنك عدم سقوطنده موكلك ووكيلك
قوللرينك اوزرلرينه مقدمدر وخصمكه موكل دينى ويرمكه جبر اولنور نهايتى
موكل حق صاحبنى عدم قبضنده تكذيب ووكيلى تأديه سنده تصديق ايدرسه
كندويه يمين ويرر اكر يمين ايدرسه عدم قبضى ظاهر اولور نكول ايدرسه قبضى
تبين ايدوب حق ساقط اولور واكر امر بالعكس اولوب داينى تصديق ووكيلى
تكذيب ايدر وكيل تحليف اولنور تفصيل مذكور وديعه‌ده‌ده جاريدر ✻ ولو
قبض الدلال مال المبيع كى ✻ يسلمه منه وضاع يشطر ✻ ودلال مبيعك ثمنى

صاحبنه تسلیم ایدهیم دیو قبض ایتدکده ثمن یدنده بلاتعد ولاتقصیر ضایع اولسه بایعله دلال بیننده تنصیف اولنور یعنی ثمنك نصفی بایعك ونصف آخری دلالك کیسه سنه کیدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ كتاب الدعوى ﴾

﴿ لایخفی مناسبتها للوكالة بالخصومة ﴾ كتاب الدعوانك وكالت بالخصومه مناسبتی پوشیده دکلدر که خصومته وسائر شیئه وکیل اولان کمسه بعضا اولور که دعوایه محتاج اولور ﴿ (هی) لغة قول یقصد به الانسان ایجاب حق علی غیره ﴾ دعوی لغتده برقولدرکه انسان انکله غیر اوزرینه برحقك ایجابنی قصد ایدر مصدری افتعال بابندن ادعادر ادعی فعلندن مأخوذدر دعوی آندن اسمدر ﴿ والفها للتأنیث فلاتنون وجمعها دعاوی بفتح الواو كفتوی وفتاوی دررلكن جزم فی المصباح بكسرها ایضا فیهما محافظة علی الف التأنیث ﴾ دعوی لفظنك الفی تأنیث ایچون اولمغله تنوینلنمز وجمعی واوك فتحیله دعاویدر فتوی ایله فتاوی كبی لكن مصباحده فتاوی ایله دعاوی لفظنده الف تأنیثی محافظه ایچون كسر ایله جزم ایلدی ﴿ وشرعا (قول مقبول) عند القاضی (یقصد به طلب حق قبل غیره) خرج الشهادة والاقرار (اودفعه) ای دفع الخصم (عن حق نفسه) ﴾ وشرعا دعوی حضور قاضیده مقبول وملزم اولان قولدرکه کندی ایله غیرك اوزرنده كی حقك طلبی قصد اولنور ویاخود خصمك کندی نفسندن دفعی مراد اولنور دعوی وشهادت انجق حضورحاکمده مسموعه اولور یقصد به طلب حق قبل غیره قولیله دعوانك تعریفندن شهادت واقرار خارج قالدیلر زیرا بونلر هرنقدر قول مقبوللر ایسه ده کندولریله غیرك حقی اثبات اولنور ﴿ دخل دفع دعوی التعرض فتسمع به یفتی بزازیة بخلاف دعوی قطع النزاع فلاتسمع سراجیة ﴾ اودفعه عن حق نفسه قیدیله تعرض دعواسی دفع داخل اولدی که بودعوی مسموعه اولور وبوقول ایله فتوی ویریلور مثلا برکمسه نك فلان کمسه بکا غیر حق استیلا وتعرض ایدیور تعرضنك دفعنی مطالبه ایدهرم دیمسی كبی امدی بودعواسی مقبوله اولور قاضی کندوبی اکا بغیر وجه شرعی تعرضدن نهی ایدر قطع نزاع دعواسی بونك خلافنده درکه مسموعه اولمز مثلا قاضی‌یه واروب فلانله میانه‌مزده منازعه واردر حق وارایسه دعواسنی کورسون یوق ایسه ابراسنه اقامهٔ بینه ایدهرم دیسه مدعی دعوایه جبراولنمز حق دعوی کندونك اولمغین ﴿ وهذا اذا ارید بالحق فی التعریف الامر الوجودی فلو ارید مایعم الوجودی والعدمی لم یحتج لهذا القید ﴾ وتعریفده

اشبو اودفعه عن حق نفسه قیدنی زیاده‌یه احتیاج تعریفده‌کی حقله امر وجودی اراده اولندیغنه نظرادر اما وجودیله عدمی‌یه عام اولور معنی اراده اولنورسه قید مذکوره حاجت مس ایتمز ﴿ (والمدعی من اذا ترك) دعواه (ترك) ای لایجبر علیها (والمدعی علیه بخلافه) ای یجبر علیها ﴾ مدعی شول برکمسه درکه دعواسنی ترك ایتدیکی وقتده ترك ایدوب دعواکی کور دیو جبر اولنمیه مدعی علیه بونك خلافنده درکه دعوایی ترکه مقتدر اولمز رؤیتنه جبر اولنور ﴿ فلو فی البلدة قاضیان كل فی محلة فالخیار للمدعی علیه عند محمد به یفتی بزازیة ﴾ امدی بر بلده‌ده ایکی قاضی بولنوب هر بری بر محله‌ده اولسه امام محمد رحمه الله تعالی نزدنده مدعی علیه مخیردر دعواسنی قنغیسنك حضورنده کوررسه اولور یعنی جبر اصل دعوایه اولور یوقسه حضورنده دعوی کوریلان قاضیده دکلدر بومحلده تفریع پك ظاهر دکلدر ﴿ ولو القضاة فی المذاهب الاربعة علی الظاهر وبه افتیت مرارا بحر ﴾ قول ظاهر اوزره قاضیلر هرنقدر مذاهب اربعه‌دن اولورسه‌ده ینه خیار مدعی علیه ایچوندر بحر صاحبی بوقول ایله چند دفعه افتا ایتدم دیدی ﴿ قال المصنف ولو الولایة لقاضیین فاكثر علی السواء فالعبرة للمدعی ﴾ واکر ولایت ایکی ویا اکثر قاضی ایچون برابر اولورسه ایمدی اعتبار مدعی‌یه‌درکه دعوایی قنغی قاضینك عندنده مراد ایدرسه انده کورر ﴿ نعم لو امر السلطان باجابة المدعی علیه لزم اعتباره لعزله بالنسبة الیها كما مر مرارا ﴾ بلی پادشاه عالمپناه حضرتلری مدعی علیهك اجابتله امر ایدرسه اکا اعتبار لازم اولور که انکله عمل اولنور ماعداسنه نسبتله عزل اولنمش اولمغین نتکم ماسبقده مرارا مرور ایتدیکه قضا امکنه واشخاصله تقیید اولنور ﴿ قلت وهذا الخلاف فیما اذا كان كل قاض علی محلة علی حدة اما اذا كان فی المصر حنفی وشافعی ومالكی وحنبلی فی مجلس واحد والولایة واحدة فلاینبغی ان یقع الخلاف فی اجابة المدعی لانه صاحب الحق كذا بخط المصنف علی هامش البزازیة فلیحفظ ﴾ شارح رحمه الله تعالی دیرکه اشبو خلافکه مدعی‌یی اعتبار ایدن امام ابی یوسفله مدعی علیهی اعتبار ایدن امام محمد رحمهما الله تعالی میانلرنده‌کی اختلاف قاضیلرك هر برینك علی حده برمحله‌ده اولدیغنه نظرادر اما برشهرده مجلس واحدده حنفی وشافعی ومالكی وحنبلی اولوب ولایتده براولورسه لایق اولان مدعی‌یه اجابتده اختلاف اولممقدر کندوسی حق صاحبی اولمغین ﴿ (وركنها اضافة الحق الی نفسه) لو اصیلا كلی علیه كذا (او) اضافته (الی من ناب) المدعی (منابه) كوكیل ووصی (عند النزاع) متعلق باضافة الحق ﴾ دعوانك ركنی حین منازعه‌ده مدعی اصیل اولورسه بنم سنك اوزرنده شوقدر حقم واردر دیمك كبی حقی کندی نفسنه ویاخود موكل ویتیم كبی مدعینك کندونك مقامنده قائم اولدیغی کمسه‌یه

مضاف قلمیدر ترجمه اولندیغی مثللو شرحك كوكیل ووصی عبارەسنك بدلنده كوكل ویتیم ایرادی اولی ایدی ❊ (واهلها العاقل الممیز) ولوصبیا لوماذونا فی الخصومة والا لا اشباه ❊ دعوایه اهل اولان عاقل ممیز اولمقدر هرنقدر صبی اولورسه‌ده اکرخصومته مأذون اولورسه واکرمأذون اولمزسه اولمز بحرده اشبو عقل تمیزی شروطدن عدایتدی وفاضل حموی اشروط دعوایی نظمله بیان ایلدی

(نظم)

❊ ایا طالبا منی شرائط دعوة ❊ فذلك ثمان من نظامی لها حلا ❊
❊ فحضرة خصم وانتفاء تناقض ❊ ومجلس حکم بالعدالة سر بلا ❊
❊ کذلك معلومیة المدعی به ❊ وامکانه والعقل دام لك العلا ❊
❊ کذلك اسان المدعی من شروطها ❊ والزامه خصما به النظم کملا ❊

❊ (وشرطها) ای شرط جواز الدعوی (مجلس القضاء وحضور خصمه) فلا یقضی علی غائب ❊ ودعوانك جوازنك شرطی مجلس قضا وخصمنك حضوریدر ایمدی غائب اوزرینه قضا وحکم اولنمزوینه بویله غائب اوزرینه شهادتده مسموعه اولمز ❊ وهل یحضره بمجرد الدعوی ان بالمصر او بحیث یبیت بمنزله نعم والافحتی یبرهن او یحلف منیة ❊ قاضی مدعینك مجرد دعواسیله مدعی علیهی احضار ایدرمی اکر شهرده ویاخود کندی خانه سنده بیتوتت ایدر شهره قریب محلده اولورسه احضار ایدر یوقسه خصمنی احضار ایچون دعواسنه موافق بینه اقامه ایدوب ویاحلف ایتمدکجه احضار ایتمز ❊ (ومعلومیة) المال (المدعی) اذلا یقضی بمجهول ولا یقال مدعی فیه وبه الا ان یتضمن الاخبار ❊ دخی دعوانك جوازینك شرطی ادعا اولنان مالك معلوم اولمسیدر مجهول ایله قضا اولنمامغین ادعی لفظی فی ایله وبا ایله صله لنوب مدعی فیه ومدعی به دینمز الا اخبار معناسنی متضمن اولورسه بایله صله‌لنور ❊ (و) شرطها ایضا (کونها ملزمة) شیئا علی الخصم بعد ثبوتها والا کان عبثا ❊ دخی دعوانك شرطی ثبوتندنصکره خصم اوزرینه برشی الزام ایتمسیدر واکر بویله اولمزسه دعواسی عبث اولور ایمدی برکسه‌نك حاضر بالمجلس اولان موکلنك اوزرینه بنی وکیل ایتدك دعواسی صحیحه اولمز عزلی اولمغله ❊ (وکون المدعی مما یحتمل الثبوت فدعوی ما یستحیل وجوده) عقلا اوعادة (باطلة) لتیقن الکذب فی المستحیل العقلی کقوله لمعروف النسب اولمن لا یولد مثله لمثله هذا ابنی ❊ دخی مدعانك ثبوته احتمالی اولان شیدن اولمسی شرائط دعوادندر ایمدی عقلا ویاعادتا وجودی مستحیل اولان نسنه‌یی دعوی ایتمك باطله‌در زیرا مدعینك معروف النسب اولان وایا کندی مثللو کسه‌یه اول مثللو ولد تولد اولنمیان کسه‌یه بوبنم اوغلومدر قولی کبی عقلا محال اولان شیده کذب متیقن

اولور ❊ وظهوره فی المستحیل العادی کدعوی معروف بالفقر امو الاعظیمة علی آخرانه اقرضه ایاها دفعة واحدة اوغصبها منه فالظاهر عدم سماعها بحر وبه جزم ابن الغرس فی الفواکه البدریة ❊ فقر وفاقه ایله معروف ومشهور اولوب غنیلردن زکات وصدقه اخذ ایدن کسه‌نك دیکر کسه اوزرینه برچوق مالی دفعهٔ واحده‌ده کندویه قرض ویردم ویا آنی کندودن غصب ایتدی دیو دعوی ایتمك کبی عادتا محال اولان شیلرده کذبك ظهورنه مبنی ظاهر اولان دعوای مشروحه‌نك عدم سماعیدر وابن الغرس فواکه بدریه نام تألیفنده مضمون مشروحله جزم ایلدی ❊ (وحکمها وجوب الجواب علی الخصم) وهو المدعی علیه بلا او بنعم حتی لوسکت کان انکارا فتسمع البینة علیه الا ان یکون اخرس اختیار وستحققه ❊ دخی دعوانك اوزرینه ترتب ایدن شی خصمکه مدعی علیهك اوزرینه لا ویانعم ایله جوابك وجوبیدر ایمدی سکوت ایدرسه انکار عد اولندیغندن اوزرینه بینه مسموعه اولور لکن دلسز اولورسه سکوتی انکار عد اولنمز واشبو مضمون مشروحی مصنفك وقضی علیه بنکوله مرة قولنی شرحده تحقیق وبیان ایده‌رز ان شاء الله تعالی ❊ وسببها تعلق البقاء المقدر بتعاطی المعاملات ❊ دعوانك سببی عالم مکلفینك مقدر ومحکم اولان بقاسنك معاملاته مشغولیتنه تعلیقدر زیرا معاملاتده زیاده ونقصان اقرار وجحود وتوکیل امثالی شیلر جاری اولمغله دعوی عالم مکلفینك بقاسنی اقتضا ایتدی اهمال اولنسه احوال عالم ضایعه اولور ❊ (فلوکان ما یدعیه منقولا فی ید الخصم ذکر) المدعی (انه فی یده بغیر حق) لاحتمال کونه مرهونا فی یده او محبوسا بالثمن فی یده (وطلب) المدعی (احضاره ان امکن) فعلی الغریم احضاره (لیشار الیه فی الدعوی والشهادة) والاستحلاف ❊ پس مدعینك دعوی ایتدیکی نسنه خصمك یدنده منقولاتدن اولورسه مدعی خصمك یدنده بغیر حق موجوددر دیو ذکر ایدوب ممکن اولورسه احضارینی طلب ایدر ایمدی مدعی علیهك اوزرینه احضاری لازم اولور که حتی دعواده وشهادتده واستحلافده کندویه اشارت اولنه پس بغیر حق قیدی یدنده رهن ویاثمن ایچون حبس اولنمق احتمالندن احتراز ایچوندر ❊ (وذکر) المدعی (قیمته ان تعذر) احضار العین بان کان فی نقلها مؤنة وان قلت ابن کمال معزیا للخزانة (بهلاکها او غیبتها) لانه مثله معنی ❊ مدعی مدعانك قیمتنی ذکر ایدر اکر دعوی قلنان نسنه هلاك اولوب ویا غائب اولمغله عینی احضار متعذر اولورسه زیرا قیمتیده معناده کندونك مثلیدر شارحك باز کان فی نقلها مؤنة وان قلت قولی سهودر زیرا اول صبره ورحاده اولور ❊ (وان تعذر) احضارها (مع بقائها کرحی وصبرة طعام) وقطیع غنم (بعث القاضی امینه) لیشار الیها ❊ واکر دکرمان وطعام یغنی وقیون سورویی مثللو دعوی اولنان نسنه باقی اوله‌رق احضاری متعذر اولورسه کندیه اشارت اولنمق ایچون قاضی کندی امینی

كونده‌در ❊ (والا) تكن باقية (اكتفى) في الدعوى (بذكر القيمة) ❊ واكر عين
مدعا باقيه اولمزسه دعواده قيمتنى ذكر يله مدعى اكتفا ايدر بو مضمون سابق الذكر
مصنفك وذكر قيمة ان تعذر قولنى تكراردر ❊ وقالوا لو ادعى انه غصب منه عين كذا
ولم يذكر قيمتها تسمع فيحلف خصمه او يجبر على البيان درر وابن ملك ❊
فقهاى كرام بيورديلركه بركسه برنسنه يى اشبونسنه بندن غصب اولندى ديو ادعا
ايدوب لكن قيمتنى ذكر و بيان ايتمزسه دعواسى مسموعه اولور خصمى انكار
ايتديكى تقديرجه تحليف اولنور اقرار ايتديكى تقديرجه بيانله جبر اولنور
❊ ولهذا لو (ادعى اعيانا مختلفة الجنس والنوع والصفة وذكر قيمة الكل جملة
كفى ذلك) الاجمال على الصحيح وتقبل بينته او يحلف خصمه على الكل مرة ❊
(وان لم يذكر قيمة كل عين على حدة) ❊ غصبده هرنقدر قيمتى ذكر اولنمازسه ده
دعوى مسموعه اولمغله بركسه جنسى ونوعى وصفتى مختلف اولان ثياب ودواب
كبى تحتنده انواع مختلفه اولان نسنه‌لرى دعوى ايليوب جمله‌سنك بردن قيمتنى
ذكر ايلسه قول صحيح اوزره اجمال مشروح كفايت ايدر و بينه سى مقبوله اولور
وياخود قيمتنى بيان ايدر برهان اولمزسه خصم كليسى اوزرينه بردفعه تحليف اولنور
هر برعينك قيمتى برر بربيان اولنمز ايسه ده ❊ لانه لما صح دعوى الغصب بلا بيان
فلان يصح اذا بين قيمة الكل جملة بالاولى ❊ زيرا صورت مشروحه‌ده بلا بيان
غصب دعواسى وقتا كه صحيحه اولديسه جمله‌سنك بردن قيمتى بيان اولديغنه
نظرا صحتى بالطريق الاولى در ❊ وقيل في دعوى السرقة يشترط ذكر القيمة
ليعلم كونها نصابا فاما في غيرها فلا يشترط عمادية وهذا كله في دعوى العين لا الدين ❊
سرقت دعواسنده نصابيتى معلوم اولسون ايچون مسروقك قيمتنى ذكر شرطدر
دينلدى سرقتك غيريده دعوى قلنان نسنه‌نك قيمتنى بيان شرط دكلدر اشبو عين
دعواسنده قيمتيله اكتفا اولنمه‌نك كليسى مدعا عين اولديغنه نظرادر مستهلكك
قيمتى اولان دينده دكلدر ❊ فلو (ادعى قيمة شئ مستهلك اشترط بيان جنسه
ونوعه) في الدعوى والشهادة ليعلم القاضي بماذا يقضي ❊ امدى بركسه استهلاك
اولنان نسنه‌نك قيمتنى ادعا ايتدكده دعواده وشهادتده انك جنسنى ونوعنى بيان
شرط قلندى قاضى نه ايله حكم ايده‌جكنى بلمك ايچون ❊ (واختلف في بيان الذكورة
والانوثة في الدابة) فشرطه ابو الليث ايضا واختاره في الاختيار ❊ دابه مستهلكه‌ده
اركك وديشى اولمسنى بيانده ميان علماده اختلاف اولندى فقيه ابو الليث قيمتنى بيانى
شرط ايتديكى كبى بيان مشروحيده شرط قلدى اختيار صاحبيده بونى اختيار
ايلدى ❊ وشرط الشهيد بيان السن ايضا وتمامه في العمادية ❊ صدر الشهيد قيمتى
وذكورت ويا انوثتى بيانى شرط ايتديكى مثللو حيوانك قاج ياشنده اولديغى بيانيده

شرط ايلدى واشبو بحثك تمام وتفصيلى عماديه نام كتابده‌در ❊ (وفي دعوى الايداع
لابد من بيان مكانه) اى مكان الايداع (سواء كان له حمل اولا) ❊ وايداع دعواسنده
ايداع مكاننى بياندن لازمدر وديعه ايچون حمل مؤنه‌سى اولسون ويا اولمسون
زيرا وديعه‌ده انجق لازم اولان مكاننده تخليه‌در مطلوب كندوسيدر قيمتى دكلدر
❊ (وفي الغصب ان له حمل ومؤنة فلابد) لصحة الدعوى (من بيانه والا) حمل له (لا) ❊
دخى غصب دعواسنده مغصوب ايچون حمل ومؤنت اولورسه دعوانك صحتيچون مكاننى
بياندن لازمدر مكان غصبده عين مغصوبى رد واجب اولمغين واكر حمل ومؤنتى
اولمزسه مكاننى بيان لازم دكلدر ❊ وفي غصب غير المثلى يبين قيمته يوم غصبه
على الظاهر عمادية ❊ ومثلى اولميان شئ غصبده قول ظاهر اوزره غصب اولنديغى
كونده‌كى قيمتنى بيان ايدر ❊ (و يشترط التحديد في دعوى العقار كما) يشترط (في الشهادة
عليه ولو) كان العقار (مشهورا) خلافا لهما ❊ عقار اوزرينه شهادتده تحديد شرط
قلنديغى كبى عقار دعواسنده‌ده شرط قلندى عقار هرنقدر مشهور اولورسه‌ده
قاضينك عندنده معلوميتى انجق تحديد ايله اولمغين امامين ايچون اختلاف واردر
عقار سلام وزننده دار و بغچه مثللو هر بر كندى ايچون اصل وتمل اولان ثابت
ملكدر جمعى عقاراتدر و بعضا متاعده‌ده اطلاق اولنور مشايخمز بنا ونخل منقولاتندر
ديو تصريح بيورديلر حتى بلاعرصة بيع اولنسه‌لر كندولرده شفعه دعواسى اولمز
ديديلر شفعه بحثنده تفصيلى كلور ❊ (الا اذا عرف الشهود الدار بعينها فلا يحتاج
الى ذكر حدودها) كما لو ادعى ثمن العقار لانه دعوى الدين حقيقة بحر ❊ الا شاهدلر
دارى بعينها بيلوب وكندويه اشبودار در ديو اشارت ايده بيلورسه حدودينى ذكره
محتاج اولنمز نته‌كم عقارك ثمننى دعوى ايتدكده حدودينى ذكره حاجت مس ايتمديكى
كبى زيرا ثمننى دعوى حقيقتده دين دعواسيدر حدودى ذكر احضار مقامنه قائم
اولور ❊ (ولابد من ذكر بلدة بها الدار ثم المحلة ثم السكة) فيبدأ بالاعم ثم الاخص
فالاخص كما في النسب ❊ دخى دار دعواسنده دارك كندوده اولديغى بلده‌يى بعده محله‌يى
صكره زقاغى ذكر و بياندن لازمدر امدى اولا اعم صكره اخصله صكره اندن
اخصله بدأ اولنور تعريفده ممكن اولانك نهايت وغايتيله بيان اولنور نته‌كم نسب
بياننده اولديغى كبى مثلا جعفر نام كسه‌نك اوزرينه دعوى قلندقده اسميله
بيلنورسه نه كوزل يوقسه اندن اخصه ترقيله محمدك اوغلو دينور انكله‌ده معلوم
اولمزسه جدنه ترقى اولنور ❊ (ويكتفى بذكر ثلاثة) فلو ترك الرابع صح وان ذكره
وغلط فيه لا ملتقى لان المدعى يختلف به ❊ واكثر ايچون حكم كل اولمغله حدودك
اوچنى ذكر ايله اكتفا اولنور امدى دردنجى يى ترك ايلسه دعوى صحيحه اولنور واكر
ذكر ايدوب وانده غلط ايدرسه صحيحه اولمز انكله مدعى مختلف اولمغين امام زفر

عليه الرحمه حدود اربعه‌نك ذكرندن لازمدر تعريف انجق انكله تمام اولور
يورديلر وائمهٔ ثلثه‌ده بونكله حكم ايتديلر وفتواده بونك اوزرينه‌در وامام مشاراليهك
مفتى به اولان قولنك بريده بو قولدر وفاضل جوى قدس سره عقود الدرر فيما يفتى به من
اقوال زفر نام منظومه‌سنده بوكا اشارت ايدركه ❊ دعوى العقار بها لابدار بعة ❊
من الحدود وهذا بين وجلى ❊ (ثم انما يثبت الغلط باقرار الشاهد فصولين ❊ بوندنصكره
غلط انجق شاهدك غلط ايتدم ديو اقراريله ثابت اولور و قسه مدعى عليهك
غلط ايتدى دعواسى و بينه‌سى مسموعه اولمز مدعيده شاهد غلط ايتدى ديرسه
اولور ❊ (وذكر اسماء اصحابها) اى الحدود (واسماء انسابهم ولابد من ذكر الجد)
لكل منهم (ان لم يكن) الرجل (مشهورا) والا اكتفى باسمه لحصول المقصود ❊
واصحاب حدودك ونسبلرينك اسملرينى مدعى ذكر ايدركه حتى معلوم اوله وهر برينك
جدنى ذكردن لازمدر اكر مشهور كسه اولمزسه بوقسه اسميله اكتفا ايدر
مقصود حاصل اولمغين ❊ (و) ذكر (انه) اى العقار (فى يده) ليصير خصما
(ويزيد) عليه (بغير حق ان كان) المدعى (منقولا) لما مر ❊ وعقار كندونك
يدنده در ديو ذكر ايدركه حتى خصم مدعى اوله منقول اولورسه لفظ مذكورك
اوزرينه بغير حق قولنى زياده ايدر سابق الذكر مرهون و يا محبوس بالثمن اولمسى
احتمالنه بناءً ❊ (ولاتثبت يده فى العقار بتصادقهما بل لابد من بينة او علم قاض)
لاحتمال تزويرهما بخلاف المنقول لمعاينة يده ❊ دخى عقارده متداعيينك تصادقلريله
ذواليدك يدى ثابته اولمز بلكه مالكيتيله قضانك صحتنده بينه‌دن و يا علم قاضيدن
لازمدر كندولرينك تزويرلرى احتمالنه بناءً زيرا بعضا اولوركه برعقارك
اصل مالكى مسافهٔ بعيده برمحلده بولنغله ايكى كسه بربرليله روجه مواضعه اول
عقارده دعوى ايدوب برى ديكرينك ملكيدر ديو اقرارا يتمكله ملكيتيله حكم اولنوب
واضع اليد اولمسنده مسامحه اولنمغله اصل مال صاحبى كلوب دعوى ايتدكده حاكم
اشبو مقرله حكم ايتدى ديو دفع اولنور منقول عقارك خلافنده‌در ذواليدك يدى معاينه
اولنمغين ❊ ثم هذا ليس على اطلاقه بل (اذا ادعى) العقار (ملكا مطلقا اما فى دعوى
الغصب و) دعوى (الشراء) من ذى اليد (فلا) يفتقر لبينة لان دعوى الفعل كما تصح
على ذى اليد تصح على غيره ايضا بزازية) بوندنصكره بداوزرينه بينه‌نك و يا علم
قاضينك اشتراطى اطلاق اوزره دكلدر بلكه عقارده ملك مطلق ادعا ايتديكنه
نظر ادر اما غصب و ياذى اليددن شرا دعواسنده بينه‌يه محتاج اولنمز زيرا فعل دعواسى
ذواليد اوزرينه صحيحه اولديغى كبى ذواليدك غيرى اوزرينه‌ده صحيحه اولور ❊ (و) ذكر
(انه يطالبه به) لتوقفه على طلبه ولاحتمال رهنه او حبسه بالثمن و به استغنى عن زيادة بغير حق
فافهمه ❊ دخى انى مطالبه‌سنى ذكر ايدر دعوى كندونك طلبنه توقف ايتديكندن و رهنيتى

و ياخود ثمن مقابلى حبس اولنسان مبيع اولمسى احتمالنه بناءً مطالبه ايله بو احتماللر
زائل اولور واشبو طلبله بغير حق قيدينى زياده دندر استغنا حاصل اولور زيرا
مطالبه‌سى مدعى عليهك يدنده بغير حق اولديغنى ايجاب ايدر ❊ (ولوكان)
ما يدعيه (دينا) مكيلا او موزونا نقدا او غيره (ذكر وصفه) لانه لايعرف الا به ❊
واكر مدعينك دعوى ايتديكى نسنه مكيل و ياموزون نقد و ياغير نقد ذمتده دين
اولورسه جيد و يارديئدر ديو وصفنى ذكر ايدر انجق انكله معلوم اولمغين ❊ (ولابد
فى دعوى المثليات من ذكر الجنس والنوع والصفة والقدر وسبب الوجوب) ❊
دخى مثليات دعواسنده مدعانك جنسنى ونوعنى وصفتنى ومقدارينى ووجوبنك سببنى
ذكردن لازمدر ❊ فلو ادعى كر بر دينا عليه ولم يذكر سببا لم تسمع واذا ذكر
فى السلم اماله المطالبة فى مكان عيناه ❊ امدى بركسه بركسه‌دن براوچلك بغداى
دعوى ايدوب وسبب بيان ايتمسه دعواسى مسموعه اولمز واكر سببنى ذكر ايدرسه سلم
اولديغنه نظرا انجق تعين ايتدكارى محلده مطالبه واردر ❊ وفى نحو قرض وغصب
واستهلاك فى مكان القرض ونحوه بحر فليحفظ ❊ دخى قرض وغصب واستهلاك امثالى
شيلر دعواسنده محللرنده مطالبه ايدر ❊ (ويسأل القاضى المدعى عليه) عن الدعوى
فيقول انه ادعى عليك كذا فماذا تقول (بعد صحتها والا) تصدر صحيحة (لا)
يسئال لعدم وجوب جوابه ❊ قاضى مدعينك دعواى صحيحه سندنصكره مدعى
عليهدن دعوادن سؤال ايدوب ديركه سندن اشبو مدعى شو مقوله دعوى ايدر
نه ديرسك واكر دعواسى صحيحه اولمزسه كندويه جواب واجب اولمامغين سؤال
ايتمز ❊ (فان اقر) فبها (او انكر فبرهن المدعى قضى عليه) بلا طلب المدعى
(والا) يبرهن (حلفه) الحاكم (بعد طلبه) اذ لابد من طلبه اليمين فى جميع الدعاوى
الا عند الثانى فى اربع على ما فى البزازية ❊ امدى مدعى عليه مدعينك دعوى
ايتديكى نسنه‌يى اقرار ايدرسه نه كوزل واكر انكار ايدرسه بس مدعى اقامهٔ بينه
ايدرسه كندونك طلبى اولمقسزين قاضى مدعى عليه اوزرينه حكم ايدر واكر
برهان اتيانندن عاجز اولورسه مدعى تحليفنى طلب ايدرسه قاضى كندويه يمين ويرد
زيرا هر بردعواده مدعينك يمين طلبندن لازمدر الا بزازيه‌نك بيان ايتديكى وجه
اوزره درت محلده امام ثانى قتنده بلا طلب يمين ويرديرلور اولا برمبيع عيبله
رد اولندقده مشترى‌يه بلا طلب البائع عيبه راضى اولمديغنه تحليف اولنور وثانيا شفيعه
شفعه‌يى ابطال ايتمديكنه وثالثا برعورت غائب اولان زوجنك اوزرينه نفقه تقديرنه
طالبه اولدقده كندويه زوجنك نفقه اوله‌رق برشئ اعطا ايتمديكنه
ورابعا استحقاقده مستحقه بيع و ياسائر بر طريقله ملكندن اخراج ايتمديكنه يمين
ويريلور ❊ قال واجمعوا على التحليف بلا طلب فى دعوى الدين على الميت ❊ بزازيه

صاحبی دیرکه میت اوزرنده کی دین دعواسنده بلاطلب الورثة داینه تحلیفه
علمای عظام اجماع ایتدیلر صورت تحلیفی بودرکه قاضی داینه حقکی میتدن و یاانك
ایچون برغیری کسه‌دن استیفا ایتدیکنه و یاامرکله برکسه کندودن قبض ایتدیکنه
و یا ابرا ایتدیکنه و برکسه‌یه حواله اولنموب وعندنده برشی رهن اولمدیغنه
واللهمی دیر ❊ (واذا قال) المدعی علیه (لااقر ولاانکر لایستحلف بل یحبس لیقر
او ینکر) درر ❊ واکرمدعی علیه اقرارده ایتم انکارده ایتم دیسه استحلاف اولنمز
بلکه اقرار و یا انکار ایده‌نه‌دك حبس اولنور امامین استحلاف اولنور دیدیلر
❊ وکذا لولزم السکوت بلا آفة عندالثانی خلاصة قال فی البحر و به افتیت لما
ان الفتوی علی قول الثانی فیما یتعلق بالقضاء انتهی ❊ و بنه بویله مدعی علیه بلاآفة
سکوته ملازمت ایتسه امام ابی یوسف قتنده حبس اولنور بحر صاحبی انجق
بوقول ایله فتوی ویررم دیدی قضایه متعلق مواده فتوی امام ثانی قولنه
اولدیغنه بناً ❊ ثم نقل عن البدائع الاشبه انه انکار فیستحاف قیدنا بتحلیف
الحاکم لانهمالو (اصطلحا علی ان یحلف عند غیرقاض و یکون بریئا فهو باطل)
لان الیمین حق القاضی مع طلب الخصم ولاعبرة لیمین ولانکول عند غیرالقاضی ❊
بوندنصکره بدایعدن نقل ایتدیکه اشبه اولان مدعی علیهك اقرارده ایتم انکارده ایتم
دیمسی انکاردر استحلاف اولنور مسئله‌یی حاکمك تحلیفیله تقییدمز قاضینك
غیرینك عندنده تحلیف ایدوب بری اولمق اوزره مقاوله ایتسه‌لر باطل اولدیغنه
مبنیدر زیرا تحلیف خصمك طلبیله قاضینك حقیدر قاضینك غیرینك قتنده یمینه
ونکوله اعتبار یوقدر ❊ (فلو برهن علیه) ای علی حقه (یقبل والایحلف
ثانیا عندقاض) بزازیة الا اذاکان حلفه الاول عنده فیکفی درر ❊ امدی تحلیف
من بوردنصکره مدعی حقنه اقامهٔ بینه ایتسه قبول اولنور یوقسه حضور قاضیده
ثانیا تحلیف اولنور الامقدمکی یمینی قاضی حضورنده اولورسه اول کفایت ایدر ثانیا تحلیفه
حاجت مس ایتمز ❊ ونقل المصنف عن القنیة ان التحلیف حق القاضی فالم یکن باستحلافه
لم یعتبر ❊ مصنف والاحناب قنیه‌دن نقل ایدرکه تحقیقا تحلیف قاضینك حقیدر
مادام‌که کندونك استحلافیله اولمدقجه اعتبار اولنمز ❊ (وکذا لواصطلحا ان المدعی
لوحلف فالخصم ضامن للمال وحلف) ای المدعی (لم یضمن) الخصم لان فیه تغییر
الشرع ❊ و بنده بویله دعواجیلر مقاوله ایتسه‌لرکه مدعی یمین ایدرسه مدعی علیه
ماله ضامن اوله امدی یمین ایدرسه خصم ضامن اولمز بونده شرع شریفی تغییر
اولمغین ❊ (والیمین لاترد علی مدع) لحدیث البینة علی المدعی ❊ و یمین مدعی به
رداولنمزکه کندویه یمین ویرلمز بینه مدعی اوزرینه یمین انکارایدنك اوزرینه‌در
حدیث شریف مضموننه بناً که زیرا حدیث شریفده رسول الله صلی الله تعالی

علیه وسلم شاهدایله یمینی مدعیله منکرمیانه‌لرنده تقسیم ایلدی امدی قسمت شرکته منافی
اولور والیمین کلمه‌سنده حرف تعریف استغراق ایچوندر امدی جمیع یمینلر منکرین
اوزرینه دردیمك اولور مدعی به یمین رداولندیغی تقدیرجه مخالفت لازم‌اولور ❊ وحدیث
الشاهد والیمین ضعیف بل رده ابن معین بل انکره الراوی عینی ❊ شاهد و یمین
حقنده‌کی حدیث شریفکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم هنوز شاهد وهنوز
یمین ایکیسیله بردن قضا وحکم بیوردیلر ضعیفدر بلکه آنی ابن معین ردایدوب
وراوی انکارایلدی امام عینینك عباره سنك مضمونی بودرکه حدیث مشروحی ربیعه
سهل بن ابی صالحدن روایت ایدر سهل ایسه انکار ایدر امدی راویسی انکار
ایتدکدنصکره حجت اوله‌مز نرده قالدی صحاح مشاهیره معارض اولمسی انتهی
(تنبیه) امام قسطلانی علیه رحمة الباری بخاری شریف شرحنده کتاب
الرهنده بیوررکه بینه‌نك مدعی یمینك مدعی علیه ایچون اولمسنده حکمت جانب
مدعی ضعیفدر زیرا دعواسی خلاف ظاهردر بنا برین حجت قویه اولان بینه اتیانی
کندونك اوزرینه لازم اولدی بینه کندی نفسنه جلب نفع ودفع مضرت ایتدیکندن
مدعینك ضعفی کندی ایله قوت بولور مدعی علیه طرفی اصل اولان کندوده
فراغ ذمت اولمغین قوی اولمغله کندوده حجت ضعیفه اولان یمینله اکتفا اولندی
حالف یمینیله جلب نفع ودفع ضرر ایدر ❊ (برهن) المدعی (علی دعواه
وطلب من القاضی ان یحلف المدعی انه محق فی الدعوی اوعلی ان الشهود صادقون
اومحقون فی الشهادة لایجیبه) القاضی الی طلبته لان الخصم لایحلف مرتین
فکیف الشاهد لان لفظ اشهد عندنا یمین ولایکرر الیمین لانا امرنا باکرام الشهود ❊
مدعی دعواسنه اقامهٔ بینه ایتدکده مدعی علیه قاضیدن مدعی به دعواسنده محق
و یاشاهدلر صادق وشهادتلرنده محق اولدقلرینه تحلیف طلب ایتسه قاضی
التماسلرینه اجابت ایتمز زیرا خصم ایکی دفعه تحلیف اولنمجق شاهدنیجه
اولنورزیرا اشهد لفظی بزم عندیمزده یمیندر و یمین تکرار اولنمز شاهدلری اکرامله مأمور
اولدیغمزدن امدی بوراده طلبه لامك کسریله مطالبه اولنان نسنه معناسنه‌در ❊ ولذا
لو (علم الشاهد ان القاضی یحلفه) و یعمل بالمنسوخ (له الامتناع عن اداء
الشهادة) لانه لایلزمه بزازیة ❊ دخی بواجلدن شاهد قاضینك کندویه یمین ویروب
قول منسوخله عمل ایده جکنی فهم واذعان ایدرسه کندی ایچون اداء شهادتدن
امتناع مشروعدر بوتقدیرجه کندو به ادا لازم اولمامغین ❊ (وبینة الخارج
فی الملك المطلق) وهو الذی لم یذکر له سبب (احق من بینة ذی الید) لانه المدعی
والبینة له بالحدیث بخلاف المقید بسبب کنتاج ونکاح فالبینة لذی الید اجماعا
کما سیجیء ❊ ملك مطلقکه کندوده شرا و یاارث کبی برسبب ذکر اولنمیان شیده

خارج بینه‌سی ذی الید بینه‌سندن احقدر که قبوله اندن اولی در کندوسی مدعی
اولوب بینه‌ده حدیث شر بقله کندونك اولمغله اما نتاج ونکاح کبی برسببله تقیید
اولنان ملك مقیدبونك خلافنه‌در که انده بینه اتفاقا ذی الیدك اولور نتیکم قریبا
کلور نتاج دعواسنك صورتی ایکی کمسه برحیوانك کندونك عندنده تولد ایتدیکنه
اقامهٔ بینه ایتسه‌لر بینه ذوالیدك اولور بینه‌ده ایکیسی برابرسه‌ده ذوالیدك یدی
ترجیح اولنمغله کندونك بینه‌سی اولی اولدی ✽ (وقضی) القاضی (علیه بنکوله
مرة) لونکوله (فی مجلس القاضی) حقیقة (بقوله لا احلف او) حکما کان (سکت
وعلم انه) (من غیر آفة) کخرس وطرش فی الصحیح سراج ✽ قاضی مدعی علیهك مجلس
قضاده یمیندن بن حلف ایتم دیه‌رك حقیقة ویا خرس وصمم کبی آفتدن اولمیه‌رق
سکوتیله قول صحیحده حکما برکره نکولیله حکم ایدر ✽ وعرض الیمین ثلاثا ثم القضاء
احوط ✽ قاضینك مدعی علیهه اوچ دفعه یمین عرض ایدوب بعده حکمی
بروجه ندب احوطدر ✽ (وهل یشترط القضاء علی فور النکول خلاف) درر
ولم ارفیه ترجیحا قاله المصنف قلت قدمنا انه یفترض القضاء فورا الا فی ثلاث ✽
ونکولك عقیبنده علی الفور قضا وحکم فرضمیدر بونده اختلاف واردر مصنف
مرحوم دیرکه بین الاقوال ترجیح کورمدم وماسبقده تقدیم ایتدك که فورا قضا
فرضدر الا اوچ محلده که قاضینك طریق قضاده شکی اولدقده ومدعی استمهال
ایتدکده ومیان اقاربده مصالحه امیدی اولدقده قضا تعجیل اولنمز اولی اولان
متنك یشترط قولنك بدلنه یفترض دیمکدر ترجمه اولندیغی منوال ✽ (قضی علیه
بالنکول ثم اراد ان یحلف لا یلتفت الیه والقضاء علی حاله) ماض درر ✽ قاضی
مدعی علیهك نکولی سببیله اوزرینه حکم ایتدکدنصکره یمین ایده‌جك اولسه قولنه
التفات اولنمز قضا حالی اوزره ثابتدر بردفعه نکولیله کندی حقنی ابطال ایتمش
اولور ✽ فبلغت طرق القضاء ثلاثا وعدها فی الاشباه سبعا بینة واقرار ویمین ونکول
عنه وقسامة وعلم قاض علی المرجوح ✽ بس طرق قضا اوچه بالغ اولدی اقرار
وبرهان ونکولدر شارحك فبلغت طرق القضاء ثلاثا قولی متنك فان اقر او انکر قولنه
تفریعدر اشباهده قضا طریقلرینی یدی صایدی بینه واقرار ویمین واندن نکوله
وقسامه وقول مرجوح اوزره علم قاضیدر وجامع الفصولینده فتوی علم قاضیله عدم
قضایه‌در زمانه‌مز قاضیلری فاسد اولدقلرندن دیو مسطوردر ✽ والسابع قرینة قاطعة
کأن ظهر من دار خالیة انسان خائف بسکین متلوث بدم فدخلوها فورا فرأوا
مذبوحا لحینه اخذ به اذ لا یمتری احد انه قاتله ✽ ویدنجیسی قرینهٔ قاطعه‌در که مثلا
کندودن غیری براحد اولمیان داردن قان ایله تلویث اولنمش بچاقله برخائف انسان
ظهور ایدوب عقبنده فورا اول داره دخول ایتدکلرنده انده اول وقتده ذبح اولنمش

برکسه کورسه‌لر اول کمسه مؤاخذه اولنور آنك قاتلی اولمسنده برکسه شك ایتمز
لکن بو کافقهادن ابن الغرسدن غیری قائل یوقدر واقرارده قضا مجازدر وقسامه
یمینده داخلدر وعلم قاضی قول مرجوحدر امدی طرق قضا ینه اوچه منحصر اولور
وسید حموی قدس سره‌مز بو یدی‌یی نظمله بیان بیورر که ساهدی لمن رام القضا طرقا له
✽ بها یهتدی ان مظلم الخطب اعضلا ✽ یمین واقرار نکول قسامة ✽ وبینة
علم به یا اخا العلا ✽ کذاك الذی یبدو اله من قرائن ✽ اذا بلغت حد الیقین
فحصلا ✽ (شك فیما یدعی علیه ینبغی ان یرضی خصمه ولا یحلف) تحرزا
عن الوقوع فی الحرام ✽ برکسه کندونك اوزرینه دعوی اولنان نسنه‌نك
حقیقتنده شك ایدرسه خصمنی ارضا ایدوب یمین ایتمك کندویه لایق وبلکه
حرامه وقوع خوفندن تحرز واجبدر ✽ (وان ابی خصمه الا حلفه ان اکبر رأیه
ان المدعی مبطل حلف والا) بان غلب علی ظنه انه محق (لا) یحلف بزازیة ✽
واکر خصمی مطلق تحلیفنی مراد ایدرسه امدی کندونك ظن غالبی مدعینك مبطل
اولمسنه اولورسه یمین ایدر واکر محق اولمسنه اولورسه یمین ایتمز بزازیه‌ده بویله‌جه مسطوردر
✽ (وتقبل البینة لو اقامها) المدعی وان قال قبل الیمین لا بینة لی سراج خلافا لما فی شرح
المجمع عن المحیط (بعد یمین) المدعی علیه کما تقبل البینة بعد القضاء بالنکول خانیة (عند
العامة) وهو الصحیح ✽ مدعی علیه یمین ایتدکدنصکره مدعی اقامهٔ بینه ایلسه
اکثر علما قتنده بینه‌سی مقبوله اولور هرنقدر قبل الیمین بنم شاهدم یوقدر دیمش
ایسه‌ده نتکم نکول ایله قضادنصکره مقبوله اولدیغی کبی اصح صحیح اولان قولده
بودر ✽ لقول شریح الیمین الفاجرة احق ان ترد من البینة العادلة ولان الیمین
کالخلف عن البینة فاذا جاء الاصل انتهی حکم الخلف کانه لم یوجد اصلا بحر ✽
حکم مشروح شریح رحمه الله تعالینك رد اولنمغه یلان یمین بینهٔ عادله‌دن
احق واولی‌در قولنه مبنیدر ویمین بینه‌دن خلف کبیدر بس اصل وجوده کلدکده
خلفك حکمی منتهی اولمغله اصلا بولنمامش کبی اولور ✽ (ویظهر کذبه باقامتها)
ای البینة (لو ادعاه) ای المال (بلا سبب فحلف) ای المدعی علیه ثم اقامها حتی یحنث
فی یمینه وعلیه الفتوی طلاق الخانیة خلافا لاطلاق الدرر ✽ وبعد الیمین اقامهٔ بینه
اولندقده حالفك کذبی ظاهر اولور اکر مدعی مالی بلاسبب ادعا ایدوب مدعی
علیهده حلف ایدوب بعده اقامهٔ بینه اولدیسه حتی یمیننده حانث اولور وطلاق
وعتاقه یمین ایتمش اولورسه اول‌ده واقع اولور وفتواده بونك اوزرینه‌در اختلاف
دررك بروجه اطلاق والصواب انه لا یظهر کذبه حتی لا یعاقب عقوبة شاهد
الزور قولیچوندر امدی دررك بو کلامی سببله وسببسز دعوایه عام اولور ✽ (وان)
ادعاه (بسبب فحلف) انه لا دین علیه (ثم اقامها) المدعی علی السبب (لا) یظهر

كذبه لجوازانه وجد القرض ثم وجد الابراء اوالايفاء وعليه الفتوى فصولين وسراج
وشمنى وغيرهم ❊ واكر مالى قرض كبى برسببه مبنى دعوى ايدوب مدعى عليهده
اوزرنده دين اولمديغنه يمين ايدوب بعده مدعى سببه اقامهٔ بينه ايتسه كذبى ظاهر
اولمز زيرا جائزدركه ابتدا قرض بولنه بعده ابرا و ياايفا بولنه فتوى اشبومتنده كى
تفصيل اوزرينه دربونك مقابلى دررك اطلاقيدر ❊ (ولاتحليف فى نكاح) انكره هو
اوهى (ورجعة) جحدها هواوهى بعدعدة (وفئ) انكره احدهما بعدالمدة
(واستيلاد) تدعيه الامةولايتأتى عكسه لثبوته باقراره ❊ زوجك وبازوجهنك انكار
ايتديكى نكاحده وبعد العدة انكار ايتدكلرى رجعتده وبعد المدة بريسنك انكار
ايتديكى فيئده وجاريهنك دعوى ايتديكى استيلادده تحليف يوقدرقبل مضى العدة
رجعت زوجك قوليله ثابته اولور هرنقدر زوجه كندويى تكذيب ايدرسهده
زيرا فى الحال زوج استينافنه قادر در واستيلادك عكسى اولمزكه دعوى مولى
طرفندن اولمق زيرا استيلاد مولانك اقراريله ثابت اولور جاريهنك انكارنه اعتبار
اولنمز ❊ (ورق ونسب) بان ادعى على مجهول انهقنه اوابنه وبالعكس (وولاء)
عتاقة اوموالاة ادعاه الاعلى اوالاسفل (وحد ولعان والفتوى على انه يحلف)
المنكر (فى الاشباء السبعة) ❊ دخى رق ونسبده تحليف اولنمز يعنى بركسه برمجهول
كسهيه بو بنم عبدمدر وياوغلومدر ديو دعوى و بونك عكسيكه برمجهول الحال
رجل بررجله بو بنم مولامدر ديوب اول دخى انكار ايدوب وبابامدر ديو ادعا ايتمكدر
دخى ولاء عتاقهده و يا موالاتده كرك اعلى كه بابا كندم عتق ايتدم ديو دعوى
ايتسون وكرك اسفلكه اوغلو بابام عتق ايتدى و ولاء بنمدر ديو دعوى ايتسون
بنه بونده دخى مدعى ويامدعى عليهه مجهول اولمق لازمدر وحد ولعانده دخى
تحليف يوقدرلكن فتوى اشبواشياء سبعهٔ مشروحهده منكرك تحليفندركه بوقول
امامين قوليدر ❊ ومن عدها ستة الحق اومية الولد بالنسب اوالرق والحاصل
ان المفتى به التحليف فى الكل الا فى الحدود ❊ ماالذكر كندولرنده تحليف جارى
اولميان شيلرى التى عد ايليان ذات امومية ولدى جاريه دعوى ايتديكنه نظرا
نسبه ومولانك انكارينه كوره رقه الحاق ايلدى حاصل كلام مفتى به اولان
مزبورلرك كليسنده تحليفدر الا حدودده تحليف اولنمز زيرا حدده يميندن نكولى
هرنقدر اقرار اولورسهده لكن شبهه محلى اولوب { ادرئوا الحدود بالشبهات} وارد
اولديغنه بناء استثنا اولندى ❊ ومنها حدقذف ولعان فلايمين اجماعا الا اذا تضمن
حقا بان علق عتق عبده بزناء نفسه فللعبد تحليفه فان نكل ثبت العتق لاالزنى ❊
حدقذفله لعان حدوددن اولمغله كندوده اجماعا يمين اولمز الا سيد عبدنك عتقنى
كندى نفسنك زناسنه تعليق ايتمك كبى برحق متضمن اولورسه بس عبد ايچون

كندويه يمين ويرمك واردر شوقدر واركه عبده لايق اولان مولام عتقمى كندويه
تعليق ايتديكى شيئى ايشلدى ديمكدر مولاسنه قاذف اولمسون ديو زنا لفظى ديمز
اكر يميندن نكول ايدرسه عتق ثابت اولورزنا ثابت اولمزسبب اوزرينه تحليف اولنورده
قاضى ديركه عبدك عتقنه يمين ايتدكدنصكره زنا ايتديكنه والله مى ❊ (و) كذا
(يستحلف السارق) لاجل المال (فان نكل ضمن و لم يقطع) وان اقربها
قطع ❊ وينه بويله سارق مال ايچون استحلاف اولنور يعنى كندودن مسروق منه
مالى طلب ايدرسه استحلاف اولنور يوقسه بلاطلب الخصم تحليف اولنمز اكر
نكول ايدرسه ضامن اولور ويدى قطع اولنمز واكر سرقتى اقرار ايدرسه يدى
قطع اولنور ❊ وقالوا يستحلف فى التعزير كابسطه فى الدرر ❊ فقهاى ذيشان تعزير
حقنده استحلاف اولنور بيورديلر تكم دررده بسط وتفصيل ايتديكه بركسه برآخر
كسهدن تعزيرنى موجب برشيئى ادعا ايتكله اولدخى انكار ايتسه قاضى يه انى تحليف
مشروعدر ❊ وفى الفصول ادعى نكاحها فحيلة دفع يمينها ان تتزوج فلا
تحلف ❊ دخى فصولده مذكوردركه بررجل برعورتك نكاحنى دعوى ايتدكده امامين
قتنده يمينى دفعك حيلهسى تزويج اولمسيدر يعنى برغيرى كسهيه تزويج اولندقده
تحليف اولنمز ❊ وفى الخانية لااستحلاف فى احدى وثلاثين مسئلة ❊ دخى خانيهده
مسطوردركه اوتوز برمسئلهده استحلاف يوقدر تكم وقفده ذكر اولندى
❊ (النيابة تجرى فى الاستحلاف لاالحلف) وفرع على الاول بقوله (فالوكيل
والوصى والمتولى وابو الصغير يملك الاستحلاف) فله طلب يمين خصمه ❊
استحلافكه يمين ويرمكده نيابت جاريه اولور حلفكه يمين ايتمكده نيابت جاريه
اولمز اولكنه مصنف مرحوم مسئله تفريع ايدركه يعنى وكيل ووصى ومتولى
وصغيرك باباسى يمين ويرمكه مالك اولور بس كندويه ظاهرا خصميكه حقيقتده
اصيلك خصمنه يمين ويرمك واردر ❊ (ولايحلف) احدمنهم (الا اذا) ادعى
عليه العقد او(صح اقراره) على الاصيل فيستحلف حينئذ كالوكيل بالبيع فان
اقراره صحيح على الموكل فكذا نكوله ❊ ايكنجى شقه مسئله تفريع ايدركه
مزبورلرك بريسى تحليف اولنمز الا كندولرينه مدعى عقد دعوى ايدوب مثلا
وكيله سن عقد بيع وياشرا وياجاره ايتدك ديو دعوى ايدوب ويابعه وكيل كبى
اصيله اقرارى صحيح اولورسه استحلاف اولنور زيرا موكله وكيلك اقرارى
صحيح اولديغى كبى نكوليده صحيح اولور ❊ وفى الخلاصة كل موضع لواقر لزمه
فاذا انكره يستحلف الافى ثلاث ذكرها ❊ وخلاصهده مذكوردركه شول برمحلكه
كندوده مدعى عليه برمدعا بهى اقرار ايلسه كندويه اولشى لازم اولور اكر
انى انكار ايدهجك اولسه استحلاف اولنور الا اوچ صورتده دكلكه انى وقفك

اواخرنده ذكر و بيان ايتدى اولكيسى برنسنه نك شراسنه وكيل اولان ذات انده برعيب بولنغله انى رد ايده جك اولدقده بايعى كندويه موكلك اشبو عيبه راضى اولديغى معلومك اولمديغنه يمين ايله ديو تحليف ايده مز اما وكيل رضاسنى اقرار ايدرسه اول شى كندويه لازم كلوركه مخاصمه يى ترك ايدر ورد حق باطل اولور وايكنجيسى بايع آمره مأمورك عيبه رضاسنى ادعا ايتدكده آمر تحليف اولنمز اما اقرار ايدرسه اول شيئ عيبله اخذ كندويه لازم اولور واوچنجيسى وكيل بقبض الدين صورتنده مديون موكلك كندونك ذمتنى دينندن ابراسنى ادعا ايتدكده وكيله معلومى اولمديغنه يمين ويره مز واكر اقرار ايدرسه كندويه مقتضاسى لازم كلوركه مخاصمه ايده مز بو قسه موكله وكيلك اقرار ايتديكى شى لازم كلمز ❊ والصواب فى اربع وثلاثين لمامر عن الخانية وزاد سنة اخرى فى البحر وزاد اربعة عشر فى تنوير البصائر حاشية الاشباه والنظائر لابن المصنف ولولا خشية التطويل لسردتها كلها ❊ صواب اولان اشبو اوچى اواخر وقفده خانيه دن نقلا ذكر اولنان اوتوز بره ضمله فى اربع وثلاثين ديمك ايدى مواضع مشروحه دن بشقه آلتى يى دخى صاحب بحر زياده ايله اون دردى دخى شيخ شرف الدينك اشباه ونظائر حاشيه سى تنوير البصائرنده زياده ايلدى بو مقامده شارحك لابن المصنف قولى خطادر زيرا وقفده مرور ايتديكه مصنفك اوغلونك اشباه ونظائر حاشيه سنك نامى زواهر الجواهردر تنوير البصائر مترجمك بيان ايتديكى مثللو شيخ شرف الدينكدر شارح رحمه الله تعالى ديركه اكر تطويل كلام خوفى اولمسيدى حلف اولنميان مواضعك كليسنى تعداد و بيان ايدردم لكن وقفك آخرنده ذكر ايتدكدنصكره بونده ذكرى تكرار اولور ❊ (التحليف على فعل نفسه يكون على البتات) اى القطع بانه ليس كذلك ❊ انسانك كندى نفسنك فعلنه يمين ويرلدكده بتات اوزره كه نفى صورتنده بويله اولمديغنه اثباتده بويله اولديغنه والله مى ديو تحليف اولنور كتب فقهيه نك بعضيسنده البتات بدلنده البت واقع اولمشدر بلكه اولى اولان دخى بودرز يرا قاموسده ان البت القطع ديو ذكر اولندى (و) التحليف (على فعل غيره يكون (على العلم) اى انه لايعلم انه كذلك لعدم علمه بما فعل غيره ظاهرا اللهم (الا اذا كان) فعل الغير (شيئا يتصل به) اى بالحالف ❊ دخى غيرك فعلنه تحليف علمك نفيى اوزرينه اولوركه اشبو فعل بويله اولديغى معلومك اولماديغنه بالله مى ديو ظاهرا غيرك فعلنه انسانك علمى اولمامغين الا غيرك فعلى حالفه متصل اولوب حكمى كندويه متعلق كندونك فعلنه راجع برشى اولورسه امدى بتاتا يمين ويريلور ❊ وفرع عليه بقوله (فان ادعى) مشترى العبد (سرقة العبد اواباقه) واثبت ذلك (يحلف) البائع (على البتات) مع انه فعل الغير وانما صح باعتبار وجوب

(تسليمه)

تسليمه سليما فرجع الى فعل نفسه فحلف على البتات لانها آكد ولذا تعتبر مطلقا بخلاف العكس درر عن الزيلعى ❊ مصنف عليه الرحمه استثناى مشروحه مسئله تفريع ايدوب بيورركه بس برعبد اشترا ايدن كسه عبدك سرقتنى ويا اباقنى ادعا واثبات ايلسه بايع بو خصوصده بتاتكه قطع اوزرينه تحليف اولنوب بالله سنك عندنده اشبو عبد سرقت ويا اباق ايتمدى ديو حالبوكه بونلر غيرك فعليدر امدى تحليف مشروحك صحتى انجق عبدك هر بر عيبدن سالم اوله رق بايعك تسليمنك وجوبى اعتباريله در بس كندونك فعلى اولان سليما تسليمه راجع اولمغله بتاتا تحليف اولندى زيرا بتاته تحليف علمه تحليفدن آكدر بناء عليه بتاتا يمين مطلقا كه كرك كندى نفسنك وكرك غيرك فعلنده اعتبار اولندى عكسى بونك خلافنه دركه علمه يمين نفسنك فعلنه يمينه كفايت ايتمز ❊ وفى شرح المجمع عنه هذا اذا قال المنكر لاعلم لى بذلك ولو ادعى العلم حلف على البتات كمودع ادعى قبض ربها ❊ دخى مجمع شرحنده امام زيلعى دن نقلا مذكوردركه اشبو مضمون مشروح منكرك مدعى به نه اشبو سنك دعوى ايتديكك نسنه يه علمم يوقدر ديديكى تقديرجه واكر علم ادعا ايدرسه بتاتا تحليف اولنور وديعه صاحبنك قبضنى ادعا ايدن مودع كبى يعنى بونده هرنقدر غيرك فعلى ايسه ده علم دعواسى ايتمكله بتاتا يمين ويريلور ❊ وفرع على قوله وفعل غيره على العلم بقوله (واذا ادعى) بكر (سبق الشراء) له على شراء زيد ولا بينة (يحلف خصمه) وهو بكر (على العلم) اى انه لايعلم انه اشتراه قبله لمامر ❊ مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب وفعل غيره على العلم قولنك اوزرينه كندى قوليله مسئله تفريع ايديروب ديركه مثلا بكر كندونك عمرودن شراسنك زيدك شراسى اوزرينه سبقتنى دعوى ايدوب بينه سى اولمسه خصميكه زيد علم اوزره تحليف اولنوركه بكرك كندودن مقدم اشترا ايتديكنه علمك يوقدر ايتديكنه والله مى ديو نور سابق الذكر غيرك فعلنده علمه تحليف اولديغنه مبنى ❊ (كذا اذا ادعى دينا اوعينا على وارث اذا علم القاضى كونه ميراثا اواقر به المدعى او برهن الخصم عليه) فيحلف على العلم ❊ يعنى بويله بركسه بر وارثك اوزرينه برمقدار دينكه مثلا بيك غروش وياعينكه مثلا برعبد دعوى ايدوب بونلر سنك مورثك اوزرنده اوله رق وفات ايتدى حالا اخذ واستيفا ايتمدم ديرسه امدى قاضى اول عينك ميراث اولديغنى بيلوب وياخود مدعى ميراث اولديغنى اقرار ايدوب وياخصم اكا اقامه بينه ايدرسه علم اوزرينه تحليف اولنور ❊ (ولو ادعاهما) اى الدين والعين (الوارث) على غيره (يحلف) المدعى عليه (على البتات) كموهوب وشراء درر ❊ بر وارث دخى وياعينى برغيرى كسه نك اوزرينه دعوى ايدوب اول دخى انكار ايدرسه بتات اوزرينه تحليف اولنور موهوب وشرا كبى كه مثلا بر رجل بر رجله برعبد هبه وانى قبض ايتسه

وبرشخص برشخصدن برعبد اشترا ايتدكده بركسنه كلوب اشبو عبد بنمدر ديو
ادعا ايدوب بينه‌سى اولمامغين استحلاف مراد ايتدكده مدعى عليه بانا يمين ويرلور
اولى اولان لفظا موافقت ايچون باكوهوب ومشترو ياكهبـة وشراء ديمك ايدى
❊(و) يحلف (جاحدالقود) اجماعا (فان نكل فان كان فى النفس حبس حتى
يقر او يحلف وفيمادونه يقتص) لان الاطراف خلقت وقاية للنفس كالمال فيجرى
فيها الابتذال خلافا لهما ❊ قودكه قصاصى انكار ايدن كسنه اجماعا تحليف اولنور
امدى اكر نكول ايدرسه نكولى نفس حقنده قصاص دعواسندن اولورسه يا اقرار
ويا حلف ايدنه‌دك حبس اولنور زيرا بومال دعواسنه قياس اولنمزكه حتى بذل اولنه
مادون النفس اعضاى انسانده قصاص دعواسنده نكولده قصاص اولنور اطراف
بدن مال كبى نفسى وقايه ايچون خلق اولنمشدر امدى انده ابتذال جارى اولور امامين
ايچون اختلاف واردر مشار اليهما صورت مشروحه‌ده ارش لازم كلور بيورديلر نكولده
كندوده شبهه اولان اقرار قبيلندن اولمغله كندوده قصاص واجب اولميوب بلكه
كندى ايله مال واجب اولور ❊ (قال المدعى لى بينة حاضرة) فى المصر (وطلب يمين
خصمه لم يحلف) خلافا لهما ولو حاضرة فى مجلس الحكم لم يحلف اتفاقا ولو غائبة
عن المصر حلف اتفاقا ابن ملك وقدر فى المجتبى الغيبة بمدة السفر ❊ بر مدعى بنم
مسافهٔ سفر اولميان محلده حاضر شاهدلرم واردر ديوب خصمنه يمين ويرمك طلب
ايتسه يمين ويرديرمز زيرا يمين ويردرمكده حقنك ثبوتى اقامهٔ بينه‌دن عجزنه
ترتب ايدر امدى بلاعجز حق اولمامش اولور امامين ايچون اختلاف واردر مشار
اليهما يمين حديث شريفله كندونك حقى اولمغله تحليف اولنور بيورديلر حديث
شريف برمدعى به رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك {الك بينة} بيوردقلرنده
لا ديوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم {لك يمينه} يعنى سزه اكا يمين ويرمك
واردر بيوردقلرنده يارسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اشبو كسنه آره‌مز يمين
ايدر ديدكده سعادتله بيورديلركه سنك ايچون انجق يا ايكى شاهد ويا كندويه يمين
ويرمك واردر مفاديدر واكر شاهدلر حكم مجلسنده حاضر اولورلرسه مدعى عليه
اتفاقا تحليف اولنمز واكر مصردن غائب اولورلرسه اتفاقا تحليف اولنور ومجتباده
غيبت محلنى مدت سفرايله تقدير ايتديلر ❊ (ويأخذ القاضى) فى مسئلة المتن فيما لا
يسقط بشبهة (كفيلا ثقة) يؤمن هروبه بحر فليحفظ (من خصمه) واووجبها والمال حقيرا
فى ظاهر المذهب عينى (بنفسه ثلثة ايام) فى الصحيح وعن الثانى الى مجلسه الثانى وصح ❊
متنك مسئله سبكه قال المدعى لى بينة حاضرة الخ در انده شبهه ايله ساقط اولميان
حدود دعوالرينك ماعداسنده قول صحيحده مدعى عليهدن قاضى اوچ كونه‌دك
فرارندن امنيت اولنور اهالئ بلده‌دن خانه ودكان صاحبى معتمد نفسنه

بركفيل اخذ ايدر خصم هر نقدن شان وشهرت صاحبى وجاهتلو ذات اولوب دعوى
قلنان مال حقير از برشى اولورسه‌ده امام ثانى عليه رحمة البارى دن ايكنجى
مرافعه مجلسنه‌دك كفيل اخذ اولنور ديو روايت وتصحيح اولندى حدودده كفيل
اخذ اولنمز ❊ (فان امتنع من) اعطاء (ذلك) الكفيل (لازمه) بنفسه اوامينه
(مقدار مدة التكفيل) لئلا يغيب (الا ان يكون) الخصم (غريبا) اى مسافرا
فيلازم او يكفل (الى انتهاء مجلس القاضى) دفعا للضرر حتى لو علم وقت سفره
يكفله اليه وينظر فى زيه او يستخبر رفقاءه او انكر المدعى بزازية ❊ واكر كفيل
ويرمكدن امتناع ايدرسه مدت تكفيله‌دك مدعى كندويه بالذات ويا امينى ملازمت
ايدوب كندى ايله برابر نه محله دوران ايدرسه ايدركه حتى نظرندن غائب اولميه
لكن خصم غريب ويا مسافر اولورسه دفعا للضرر قاضينك مجلسنك نهايتنه دك
ملازمت ويا كفيل اخذ ايدر حتى وقت مسافرتى معلوم اولورسه اول وقته دك كفيل
الوب وكندونك سفر تداركنه باقوب ويارفيقلرندن حين مسافرتنده استخبار
ايدر اكر كندودن دعوى قلنان مالى استخبار ايدرسه ❊ (قال لا بينة لى وطلب
يمينه فحلفه القاضى ثم برهن) على دعواه بعد اليمين (قبل ذلك) البرهان عند الامام
(منه) ❊ بركسنه خصمنه بنم شاهدم يوقدر ديوب يميني طلب ايتمسيله قاضى اكا
يمين ويردكدنصكره دعواسنه اقامهٔ بينه ايتسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده بينه‌سى
مقبوله اولوردده يمين فاجره بينهٔ عادله‌دن رده احق واولى در نتكم مرور ايلدى
بومسئله سابق الذكر متنك وتقبل البينة لو اقامها بعد يمين قولنك تمه‌سندندر حتى شرح انده
وان قال قبل اليمين لا بينة لى قوليله اكا اشارت ايلدى امدى بومسئله‌نك مناسب اولان
آنده ذكر اولنمسى ايدى ❊ وكذا لو قال المدعى كل بينة آتى بها فهى شهود زور او قال
اذا حلفت فانت برئ من المال فحلف ثم برهن على الحق قبل خانية وبه جزم فى السراج
كمامر ❊ وبنه بويله برمدعى بنم هر بركتورديكم شاهد يلانجى شاهدبدر ديوب
وياخود مدعى خصمنه سن يمين ايدرسك مالدن بريسك ديديكنه بناءً يمين ايدوب
بعده مدعى اتيان بينه ايتسه بينه‌سى مقبوله اولور وصاحب سراجده مضمون مشروحله
جزم ايلدى نتكم مرور ايلدى ❊ (وقيل لا) يقبل قائله محمد كما فى العمادية وعكسه
ابن الملك ❊ دخى بعضيلر برهان مشروح مقبول اولمز ديديلر بوقولك قائلى محمد بن حسن
الشيبانيدر عماديه‌ده ذكر اولنديغى مثللو وابن ملك مضمون مشروحى عكس
ايتديكه عدم قبول قولنى امام مشار اليهك مخالفلرينه قبولى كندونك قلدى
❊ وكذا الخلاف او قال لا دفع لى ثم اتى بدفع او قال الشاهد لا شهادة لى ثم شهد
والاصح القبول لجواز النسيان ثم التذكر كما فى الدرر واقره المصنف ❊ واختلاف بنه
بويله‌در مدعى عليه بنم ايچون دفع يوقدر ديوب بعده بر دفع ايراد ايتسه

ویاخود برشاهد بنم ایچون بوخصوصه شهادت یوقدر دیوب صکره شهادت
ایلسه لکن اصح اولان دفع وشهادتك قبولیدر ابتدا نسیان ایدوب صکره تذکری
احتماله بناً تنکم دررده بو یلجه مسطوردر ومصنفده بو یلجه اقرار ایلدی
❁ (ادعی المدیون الایصال فانکر المدعی) ذلك (ولا بینة له) علی مدعاه (فطلب
یمینه فقال المدعی اجعل حقی فی الختم ثم استحلفنی له ذلك) قنیة ❁ مدیون دیننك
داینه ایصالنی ادعا ایدوب مدعی ده انکار ایدوب وکندونك بینه‌سی اولمیوب اکا یمین
ویره‌جك اولدقده مدعی حقمی احضار ایدوب اقچه تخته سنه وضع ایله بعده
بکا یمین ویر دیسه کندویه بویله دیمك مشروعدر ❁ (والیمین بالله تعالی)
لحدیث من کان حالفا فلیحلف بالله تعالی اولیذر وهو قول والله خزانة وظاهره
انه لوحلفه بغیره لم یکن یمینا ولم اره صریحا بحر ❁ دخی یمین انجق الله تعالی حضرتلرینه
اولور یمین ایده‌جك اولان ذات الله جلیله اینسون ویا یمینی ترك اینسون حدیث لازم
الاتباعنه بناً والله تعالی یه یمین حالفك والله قولیدر اشبو خزانه صاحبنك کلامنك
ظاهری قاضی لفظهٔ جلاله‌نك غیری یه تحلیف اینسه یمین اولمز لکن بحر بو مضمونی
فقهانك تصریحلرینی کورمدم دیدی ❁ (لا بطلاق وعتاق) وان الح الخصم
وعلیه الفتوی تاتارخانیة لان التحلیف بهما حرام خانیة ❁ طلاق وعتاقه قاضی
یمین ویرمز خصم هرنقدر اکا یمین ایله دیو اقدام والحاح ایدرسه ده فتوی
بو قولك اوزرینه‌در زیرا انلره یمین حرامدر ❁ (وقیل ان مست الضرورة فوض
الی القاضی) اتباعا للبعض (فلوحلفه) القاضی (به فنکل فقضی علیه) بالمال
(لم ینفذ) قضاؤه (علی) قول (الاکثر) کذا فی خزانة المفتین ❁ و بعضیلر اکر
ضرورت مس ایدرسه بعضك قولنه اتباعا امر تحلیف قاضینك رأینه تفویض
اولنور دیدیلر امدی قاضی طلاق وعتاقه یمین ویره‌جك اولدقده خصم نکول
ایتمکله قاضی مال ایله اوزرینه حکم اینسه اکثر فقهانك قولی اوزره قضا وحکمی
نافذ اولمز ❁ وظاهره انه مفرع علی قول الاکثر اما علی القول بالتحلیف بهما
فیعتبر نکوله ویقضی به والا فلافائدة بحر واعتمده المصنف ❁ ومتنك فلوحلفه به
قولنك ظاهری اکثر فقهانك قولی اوزره تفریعدر اما اقلك قولی اولان طلاق وعتاقه
تحلیف قولی اوزره منکرك نکولی معتبردر نکولیله حکم اولنور واکر حکم اولنمسه اشبو
بعضك قولنده برفائده اولمق لازم کلور بحرده بو یلجه سندمذکوردر ومصنف والا جناب
بو قوله اعتماد ایدوب بیوردیکه بو بر ظاهر کلامدر کندو یی قبول وکندویه اعتماد
واجبدر زیرا تحلیف انجق نتیجه‌سی اولان قضا ایچون قصد اولنور امدی نکول
ایله قضا اولنمزسه کندویه اشتغالده برفائده اولمز علمای عظامدن قطع النظر
کلام عقلا لغودن حفظ وصیانت اولنور والله تعالی اعلم بالصواب ❁ قلت ولوحلف

بالطلاق انه لامال علیه ثم برهن المدعی علی المال ان شهدوا علی السبب کالاقراض
لایفرق وان شهدوا علی قیام الدین یفرق لان السبب لایستلزم قیام الدین ❁
برکسه کندونك اوزرنده مال اولمدیغنه طلاقه یمین ایتدکدنصکره مدعی مالك
اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتدکده امدی شاهدلر مثلا اقراض کبی سببه شهادت
ایدرلرسه کندی ایله زوجه‌سی بینی تفریق اولنمز واکر دینك قیامنه شهادت
ایدرلرسه میانلری تفریق اولنور سبب قیام دینی مستلزم اولمامغین زیرا دینی وفاسی
ویا ابرا وهبه‌سی محتملدر ❁ وقال محمد فی الشهادة علی قیام المال لایحنث لاحتمال
صدقه خلافا لابی یوسف کذا فی شرح الوهبانیة للشرنبلالی وقدتقدم ❁ وامام
محمد رحمه الله تعالی مالك قیامی اوزرینه شهادتده حالف حانث اولمز صدقی احتماله
بناً دیدی امام ابی یوسف رحمه الله تعالی ایچون اختلاف واردر شرنبلالینك
وهبانیه شرحنده بو یلجه مسطوردر حالبوکه بو مسئله‌نك ذکری تقدم ایتدی ❁ (ویغلظ
بذکر اوصافه تعالی) وقیده بعضهم بفاسق ومال خطیر ❁ دخی یمین ویرمکده حق
سبحانه وتعالی حضرتلرینك اوصاف شریفه سنی ذکر ایله تغلیظ وتشدید اولنور
مثلا { والله الذی لااله الا هو عالم الغیب والشهادة الرحمن الرحیم الذی یعلم
من السر مایعلم من العلانیة مالفلان هذا علیك ولاقبلك هذا المال وهو کذا وکذا
ولاشئ منه } دیمك کبی بعض فقهای کرام تغلیظی حالف فاسق اولورسه ویا یمین مال
عظیم حقنده اولمغله تقیید ایلدی امدی صلاح حال ایله معروف کسه یه ومال
حقیر ایچون تغلیظ اولنمز ❁ (والاختیار) فیه و (فی صفته الی القاضی) ویجتنب
العطف کیلا یتکرر الیمین ❁ یمینده والله ویا بالله وبالرحمن وبالقادر الفاظ
شریفه سنی وصفتنیکه تغلیظده اختیار قاضینك رأینه مفوضدر ویمینده تکرار
اولمسون دیو حروف عاطفه ایرادندن اجتناب ایدر ❁ (فلوحلف بالله ونکل عن التغلیظ
لایقضی علیه به) ای بالنکول لان المقصود الحلف بالله وقد حصل زیلعی ❁
برکسه یه قاضی لفظهٔ جلاله به یمین ویردکده تغلیظدن نکول ایلسه نکولیله اوزرینه
حکم ایده مز مقصود الله ذوالجلال حضرتلرینك ذاتنه یمین اولوب اول دخی
حاصل اولمغله ❁ (لا) یستحب التغلیظ علی المسلم (بزمان و) لا (بمکان) کذا فی الحاوی
فظاهره انه مباح ❁ زمان ومکانله مسلمه تحلیفده تغلیظ مستحب اولمز بلکه
عند البعض مشروع دخی دکلدر شرع شریفه مخالفتنه بناً وحاویده بو یلجه
مسطوردر بونك ظاهری اباحه‌سیدر ❁ (ویستحلف الیهودی بالله الذی انزل التوراة
علی موسی والنصرانی بالله الذی انزل الانجیل علی عیسی والمجوسی بالله الذی
خلق النار) فیغلظ علی کل بمعتقده فلواکتفی بالله کالمسلم کفی اختیار ❁ ویهودی یه
موسی علیه السلامه توراتی انزال بیوران الله عظیم الشانه ونصرانی یه عیسی علیه

السلامه انجیلی انزال بیوران ومجوسی یه ناری خلق ایدن الله عظیم الشانه یمین
ویردیرلور وهر برینه معتقدینه کوره تغلیظ اولنور مسلم کبی لفظهٔ جلاله ایله
اکتفاده اولنسه اولور ❊ (والوثنی بالله تعالی) لانه یقر به وان عبد غیره وجزم
ابن الکمال بان الدهریة لایعتقدونه تعالی قلت وعلیه فبماذا یحلفون ❊ دخی وثنیکه
بته طپشان کسه لره الله تعالی یه یمین ویریلور زیرا کندولری هر نقدر الله
عظیم الشانک غیری یه عبادت ایدرلرسه ده ینه ذات جلیله تقرب قصد ایدرلر ابن
کمال دهریکه صانع تعالی یی انکار ایدن طائفه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینی
اعتقاد ایتمزلر دیو جزم ایلدی شارح رحمه الله تعالی دیرکه امدی
طائفهٔ مرسومه وجود صانعی اعتقاد ایتمجک ینه تحلیف اولنورلر ❊ ویبقی تحلیف
الاخرس ان یقول له القاضی علیک عهد الله ومیثاقه ان کان کذا وکذا فاذا اومأ
برأسه ای نعم صار حالفا ❊ اخرسک تحلیفی باقی قالدیکه قاضی کندویه شوماده
شویله شویله ایسه الله جلیلک عهد ومیثاقی اوزرینه اولسونمی دیدکده باشیله
اشارت ایدوب اولسون دیرسه یمین ایتمش اولور ❊ ولو اصم ایضا کتب له لیجیب
بخطه ان عرفه والا فباشارته ولو اعمی ایضا فابوه اووصیه اومن نصبه القاضی شرح
وهبانیة ❊ تحلیف اولنه جق کمسه اخرس اولدیغی مثلو اصم دخی واسه اکر کتابتی
اولورسه ماده کندویه کتب اولنور که حتی خطیله جواب ویره واکر خطی اولمزسه
اشارتیله یمین ویریلور واکر دلسز وصاغر اولدیغی مثلو اعماده اولورسه امدی باباسنه
ویاده وصیسنه ویاخود قاضینک نصب ایتدیکی وصیلر ینه بعده قاضینک نصب ایتدیکی وصی یه
یمین ویریلور لکن غیرک فعلنه متعلق اولمغله علمی یمدیکنه می یمین ویریلور
یوقسه بتا که قطعامی یمین ویریلور قطعا دیو بحر یر اولنوربوده استحلافده نیابت
جاریه اولور حالفده اولمز مضمون سابقنه مخالفدر ❊ (ولا یحلفون فی بیوت
عباداتهم) لکراهة دخولها بحر ❊ اهل کتابک عبادت کاهلریکه کنیسه لرینه
دخولده تحریما کراهت اولمغین کندولرینه انده یمین ویرلمز ❊ (ویحلف القاضی)
فی دعوی سبب یرتفع (علی الحاصل) ای علی صورة انکار المنکر وفسره بقوله
(ای بالله ما بینکما نکاح قائم و) ما بینکما (بیع قائم وما یجب علیک رده) اوقائما او بدله
لو هالکا (وماهی بائن منک) ❊ ملکه ویاضمانه ارتفاعی ممکن اولور سبب دعواسنده
منکرک انکاری صورتنده حاصل اوزرینه تحلیف اولنورکه میانه کزده حالا نکاح
وبیع موجود وقائم اولمیوب وکندونک عینی ویا مثلینه ویابدلنی زدی اوزرینه
واجب اولور برشی سنده اولمدیغنه وزوجه ک سندن بائن اولمدیغنه والله می دینور
صورت مشروحه لرده سببک ارتفاعی اقاله ویا طلاق ورد ایله اولور ❊ وقوله
(الآن) متعلق بالجمیع مسکین (فی دعوی نکاح وبیع وغصب وطلاق)

فیدلف ونشر لاعلی السبب ای بالله ما نکحت وما بعت خلافا للثانی نظرا للمدعی علیه
ایضا لاحتمال طلاقه واقالته ❊ مصنفک الآن قولی مار الذکر دعوالرک جمیعیسنه
متعلقدرکه یعنی حالا میانه کزده مزبورلردن بری اولمدیغنه والله می دیمک
اولور عبارهٔ مذکوره ده لف ونشر مرتب واردر یعنی صورت مشروحه لرده
حاصل مواددده تحلیف اولنوب سببلر ینه اولنمزکه بالله بن نکاح وبیع ایتمدیم
دینمز امام ثانیچون اختلاف واردر طلاق واقاله سی احتماله بناً ومدعی علیهه
نظر اولسون ایچون ❊ (الا اذا لزم) من الحلف علی الحاصل (ترک النظر للمدعی
فیحلف) بالاجماع (علی السبب) ای علی صورة دعوی المدعی (کدعوی شفعة
بالجوار ونفقة مبتوتة والخصم لایراهما) لکونه شافعیا لصدق حلفه علی الحاصل
فی معتقده فیتضرر المدعی ❊ الا حاصله حلفدن مدعی یه نظری ترک لازم کلورسه
امدی بالاجماع سبب اوزرینه که مدعینک دعواسنک صورتی اوزرینه که بالله
ما اشتریت هذه الدار وماهی مطلقة منک بائنا فی العدة دیو تحلیف اولنور صورت
مشروحه نک مثالی جوارده کی داره شفعه دعواسی مبتوته که بائنا تطلیق اولنان عورتک
نفقه دعواسی کبی خصم شافعی اولمغله مزبوره دعوالری رأی واعتقاد ایتمامکین
کندونک اعتقادنده حاصل اوزرینه حلفی صادق اولمغله مدعی متضرر اولور اما شفعه
دعواسی دار مشترکده ده نفقه دعواسی طلاق رجعیده اولورلرسه حاصله استحلاف اولنور
❊ قلت ومفاده انه لا اعتبار بمذهب المدعی علیه واما مذهب المدعی ففیه خلاف والاوجه
ان یسأله القاضی هل تعتقد وجوب شفعة الجوار اولا واعتمده المصنف ❊ شارح
رحمه الله تعالی دیرکه کلام سابقک مفادی مدعی علیهک مذهبنه اعتبار اولنمامقدر
مدعینک مذهبنده اختلاف واردرکه عند البعض اعتبار اولنورو بعضیلر قتنده اکاده
اعتبار اولنمز اصل اعتبار قاضینک مذهبنه در امدی اوجه واحسن اولان قاضینک
مدعیدن جارک شفعه سنک وجوبنی اعتقاد ایدرمیسک ویا ایتمزمیسک دیو سؤال
ایتمکدر امدی اعتقاد ایدرسه حاصله ایتمزسه سببه یمین ویرر ومصنفده بوقوله
اعتماد ایلدی ❊ (وکذا) ای یحلف علی السبب اجماعا (فی سبب لا یرتفع)
برافع بعد ثبوته (کعبد مسلم یدعی) علی مولاه (عتقه) لعدم تکرر رقه ❊ وینه بویله
اجماعا سبب اوزرینه تحلیف اولنور ثبوتندنصکره بررافعله مرتفع اولور سببده که
مثلا مولاسنک اوزرینه عتقنی دعوی ایدن عبد مسلمده اولدیغی کبی رقنک عدم
تکررینه بناً ❊ (و) اما (فی الامة) ولو مسلمة (والعبد الکافر) فلتکرر رقهما
باللحاق حلف مولاهما (علی الحاصل) والحاصل اعتبار الحاصل الا لضرر
مدع وسبب غیر متکرر ❊ اما جاریه ده هرنقدر مسلم دخی اولورسه ده وعبد
کافرده دار حربه لاحق اولمریله رقلری تکرر ایتمکله سیدلری حاصل اوزرینه تحلیف

اولنوب كندويه ميانه كرده حالا قائم عتق يوقدر ديو تحليف اولنور يوقسه سن بوني
اعتقاد ايتمدكمي ديو يمين ويرلمز زيرا ممكنكه انى عتق ايده بعده دارحربه لحوقيله
رقيته عودت ايتمكله يمين مشروحده كندوسى كاذب اوله جاريه ده ينه بويله در
خلاصهٔ كلام يمين حاصله ويريلور الا مدعى يه ضرر فهم اولنوب وسبب غير
متكرر اولورسه سببه ويريلور ﴿ وصح فداء اليمين والصلح منه) لحديث ذبوا
عن اعراضكم باموالكم وقال الشهيد الاحتراز عن اليمين الصادقة واجب قال فى البحر
اى ثابت بدليل جواز الحلف صادقا ﴿ يمينه فداء كه بر مقدار مال ويروب واندن
صلح اولمق صحيح ومشروع اولدى اموالكز ايله عرضلريكزه عارض اوله جق
نقص وعيبى ذب ومنع ايديكوز حديث واجب الاتباعنه بناً شهيد يمين صادقه دن
احتراز واجبدر ديدى وصاحب بحر واجبى ثابتله تفسير ايلدى صادقا حلفك جوازى
دليليله ﴿ (ولايحلف) المنكر (بعده) ابدا لانه اسقط حقه ﴿ منكره بعد الفداء
والصلح مدعى ابدا يمين ويريلمز اخذ فدا ايله حقنى اسقاط ايتمكين ﴿ (و)
وقيد بالفداء والصلح لان المدعى (لواسقطه) اى اليمين (قصدا بان قال برئت
من الحلف اوتركته عليه اووهبته لايصح وله التحليف) ﴿ مسئلهٔ مشروحه نك
فدا وصلحله تقييدى مدعينك يمينى قصدا اسقاط ايدوب بن يميندن برى اولدم
وياسكا ترك وياهبه ايتدم ديديكى تقديرجه صحيح اولميوب كندويه تحليفك جائز
اولديغنه مبنيدر يمين لفظى هرنقدر مؤنث سماعى ايسه ده لواسقطه ضميرينك مذكر
اولمسى قسم اعتباريله در مصنفك اوتركته عليه عباره سنده اوضح اولان عليها بدلندلك
ايرادى ايدى ﴿ بخلاف البرائة عن المال لان التحليف للحاكم بزازية ﴿ مالدن
برائت يميندن برائتك خلافنه دركه انده برائت مستقلا مدعينك اولمغله كندى باشنه
يا پار اما تحليف حاكمكدر ﴿ وكذا اذا اشترى يمينه لم يجز لعدم ركن البيع درر ﴿
وينه بويله منكر يمينى اشترا ايتسه مشروع اولمز بيعك ركنى معدوم اولمغين
﴿ فرع استحلف خصمه فقال حلفتنى مرة ان عند حاكم او محكم وبرهن
قبل والافله تحليفه درر قلت ولم ار مالوقال انى قدحلفت بالطلاق انى لااحلف
فحرر والله اعلم ﴿ بر مدعى خصمندن استحلاف ايتدكده بن بر دفعه يمين ايتدم
ديسه بس يمينى قاضى وياحكم نصب اولنان كمسه نك حضورنده اولمش اولوب
واكا اقامهٔ بينه ايدرسه قولى مقبول اولنور بوشسه كندويه يمين ويريلور
زيرا تحليف قاضينك اولمغله غيرينك عندنده كى يمينه اعتبار اولنمز شارح رحمه الله
تعالى دير كه بن طلاقه يمين ايتدم يمين ايتم دين كمسه نك حكمنه دائر بر كلام
كورمدم بويلجه تحرير اولنور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ (باب التحالف) ﴿

اشبو باب متعاقدينك اختلافى وقتنده حلفلرينه دائر بر باب دقت انصابدر ﴿ لما قدم يمين
الواحد ذكر يمين الاثنين ﴿ مصنف والاجناب وقتاكه بركمسه نك يميننه متعلق مسائل
ومباحثى ذكر وبيان ايتديسه ايكى كمسه نك يمينلرينه دائر بيان وتفصيله شروع
ايتديكه حتى وضع طبعه مناسب اوله ﴿ (اختلفا) اى المتبايعان (فى قدر ثمن)
اووصفه اوجنسه (او) فى قدر (مبيع حكم لمن برهن) لانه نور دعواه بالحجة ﴿
بايع ومشترى ثمنك مقدارنده وياوصفيكه رايج وكاسد اولمسنده وياجنسيكه دراهم
ودنانير اولمسنده ويامبيعك مقدارنده اختلاف ايتسه لر اتيان برهان ايدن قنغيسى
اولورسه اكا حكم اولنور اول دعواسنى حجتله تنوير ايدوب ديكرى دعواى مجردده
قالديغنه بناً بينه قاضى يه حكمى الزام ايتمكين اقوادر ﴿ (وان برهنا فلمثبت الزيادة)
اذ البينات للاثبات ﴿ واكر متعاقدانك ايكيسى بردن اقامهٔ بينه ايدرلرسه زياده يى اثبات
ايدن قنغيسى اولورسه آنك ايچون حكم اولنور بينه لر اثبات ايچون اولمغين ﴿ (وان اختلفا
فيهما) اى الثمن والمبيع جميعا (قدم برهان البائع لو) الاختلاف (فى الثمن و برهان
المشترى لوفى المبيع) نظر الاثبات الزيادة ﴿ واكر متبايعلر ثمنله مبيعك ايكيسنده بردن
اختلاف ايدوب مثلا بايع اشبو جاريه يى سكا يوز التونه بيع ايتدم ديوب مشترى
بونى وديكر برجاريه دخى ايكيسنى بردن بكا اللى التونه بيع ايتدك ديوب ايكيسيده
اقامهٔ بينه ايتسه لر بايعك بينه سى اولى در اختلاف ثمنده اولديغنه نظرا مشترينك كى
اولى در اختلاف مبيعده اولورسه زياده اثبات ايتديكيچون بس جاريه نك
ايكيسيده يوز التونه مشترينك اولور ﴿ (وان عجزا) فى الصور الثلاث عن البينة
فان رضى كل بمقالة الاخر فبها (و) ان (لم يرض واحد منهما بدعوى الاخر
تحالفا) مالم يكن فيه خيار فيفسخ من له الخيار ﴿ واكر متعاقدان صور ثلثه كه
مبيعده ويا ثمنده ويا ايكيسنده ده اختلاف اولنديغنه نظر اينه دن عاجز اولسه لر
امدى هر برى آخرك كلامنه راضى اولوب اختلاف ثمنده اولدقده بايع مشترينك
ديديكنه مبيعده اولدقده مشترى بايعك قولنه ايكيسنده ده اولدقده هر برى ديكرك
قولنه راضى اولورلرسه نه كوزل دعوى منقطع اولور واكر هر برى آخرك دعواسنه
راضى اولمزسه تحالف ايدرلركه قاضى كندولرينه دير كه ياهر بريكز آخرك دعواسنه
راضى اولورسكز وياعقديكزى فسخ ايده رز زيرا قطع منازعه نك طريقى بودر
مادام عقدده خيار اولمزسه بس خيار اولديغى تقديرجه من له الخيار ايچون

فسخ مشروعدر ✽ (و بدئ) بيمين (المشترى) لانه البادئ بالانكار ✽ ثمنله مطالبه
اولندقده ابتدا انكار كندودن وقوع بولديغندن يمينده ابتدا كندويه ويريلور
✽ وهذا (لو) كان (بيع عين بدين والا) بان كان مقايضة اوصرفا (فهو مخير
وقيل يقرع ابن ملك ويقتصر على النفى فى الاصح ✽ اشبو مشترينك يمينله بدأ
اولنمسى عينك دين مقابلى بيع اولنديغنه نظرادر امابويله اولميوب بيع مقايضه
وياصرف طريقيله اولورسه امدى قاضى مخيردر متعاقداندن هر برى مقايضه
ايله صرفده من وجه مشترى اولمغله قنغيسنى يمينده تقديم ايدرسه اولور بعضيلر
قرعه آتار ديديلر مسائل مشروحه ده يمينك كيفيتى قول اصحده نفيه قصر اولنمقدر
مثلا بايعه بيكه بيع ايتمديكنه مشترى يه ايكى بيكه اشترا ايتمديكنه بالله مى ديو
تحليف اولنور يمين هيئت مشروحه اوزره وضع اولنمش اولمغله ✽ (وفسخ
القاضى البيع بطلب احدهما) بطلبهما او ولا ينفسخ بالتحالف ولا بفسخ احدهما
بل بفسخهما بحر ✽ صورت مشروحه ده بعد التحالف قاضى متعاقدينك برينك طلبيله
بيعى فسخ ايدر شارحك او بطلبهما قولنه حاجت يوقدر ايكيسنك مطالبه لريله
فسخ بالطريق الاولى اولمغين مجرد تحالفله وفقط برينك فسخيله بيع منفسخ اولمز
بلكه قاضينك فسخندن ويا ايكيسنك بردن بلا فسخ القاضى فسخلرندن لازمدر
✽ (ومن نكل) منهما (لزمه دعوى الآخر) بالقضاء واصله قوله صلى الله تعالى عليه
وسلم اذا اختلف المتبائعان والسلعة قائمة بعينها تحالفا وترادا ✽ متعاقدينك برى
يميندن نكول ايدرسه قاضينك حكميله آخرك دعواسى كندويه لازمه اولور اشبو
مضمون مشروحك اصل ومبناسى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك بيع وشرا
ايدن ذوات ميانلرنده اختلاف وقوعبولوب وسلعه ده بعينها قائمه وموجوده
اولورسه تحالف ايدوب ثمن ومبيعى بربرلرينه رد ايدرلر قول صوابى قريبلريدر
سلعه نك هلاكى صورتى قريبا كلور ✽ وهذا كله لو الاختلاف فى البدل مقصودا
✽ فلو فى ضمن شئ كاختلافهما فى الزق فالقول للمشترى فى انه الزق ولا تحالف
واشبو مارالذكر تحالفله فسخك كليسى بدلده اختلاف مقصود بالذات اولديغنه
نظرادر پس مقصود بالذات اولميوب زقكه طلومده اختلافلرى كبى برشى ضمننده
اولورسه امدى اول زقدر ديو قول مشترينكدر تحالفده اولمز مثلا بركمسه وزنى يوز
بطمان اولمق اوزره برطلوم ياغ اشترا ايدوب بعده طلومى رد ايچون كتوردكده
طلومك وزنى يكرمى بطمان كلكله بايع بوطلوم بنم دكلدر بنمكى انجق اون
بطمان كلور ايدى ديسه امدى شول قول مشترينكدر وبونك ضمننده ثمنده اختلافده
لازم كلور بايع طقسان مشترى سكسان ديمش اولورلر ✽ كمالو اختلفا فى وصف
المبيع كقوله اشتريته على انه كاتب او خباز وقال البائع لم اشترط فالقول

للبائع ولا تحالف ظهيرية ✽ صورت مشروحه ده قول مشترينك اولوب تحالفك
اولمديغى نتكم وصف مبيعده اختلاف ايدوب مشترى بن عبدى كاتب وياخباز
ديه رك اشترا ايتدم ديوب بايع بن انى شرط ايتمدم ديدكده قول بايعك اولوب
تحالفك اولمديغى كبيدر ✽ (و) قيد باختلافهما فى ثمن ومبيع لانه (لا تحالف
فى) غيرهما لكونه لا يختل به قوام العقد نحو (اجل وشرط) رهن او خيار
اوضمان (وقبض بعض ثمن والقول للمنكر) بيمينه وقال زفر والشافعى يتحالفان ✽ تحالفى
بايعله مشترينك ثمنله مبيعده اختلافلريله قيدلدق وتقييدمزده مناسبدر زيرا انلرك
غيريده كه اجل ومشتريدن ثمنه رهن وياخيار وياثمنه ضمانكه فلان كمسه يه ثمنه
كفيل ويرمك شرطيله اشبو عبدى سكا بيع ايتدم ديمك كبى وثمنك بعضنى وياكلنى قبضده
قول يمينيله منكر كدر طرفيندن تحالف اولمز امام زفر وشافعى تحالف اولور
ديديلر زيرا مز بورلرده كى اختلاف معقود عليه وبدهكى اختلافك غيرى اولمغله
كندى ايله قوام عقده خلل ونقصان عارض اولمز وقبض بعض ثمن قولنده كى بعض
قيدى اتفاقيدركليسى قبض دعواسنده ده ينه قول منكر اولان بايعكدر ✽ (ولا)
تحالف اذا اختلفا (بعد هلاك المبيع) او خروجه عن ملكه او تعيبه بما لا يرد به
(وحلف المشترى) الا اذا استهلكه فى يد البائع غير المشترى ✽ مبيعك مشترينك
عندنده هلاكندنصكره ويا ملكندن خروجندنصكره ويا مشتريدن جاريه نك
حملى وياولادتى مثلاو كندى ايله رد اولنميه جق عيبله مبيعك تعيبنده متبايعان
اختلاف ايتسه لر تحالف اولمز يالكز مشترى تحليف اولنور زيادة ثمنى انكار ايتمكين
اماقبل القبض بايعك عندنده هلاك اولورسه بيع منفسخ اولور الامشترينك غيرى
بايعك يدنده مبيعى استهلاك ايدرسه تحالف اولور قيمتى عينى مقامنه قائمه اولمغين ✽ وقال
محمد والشافعى رحمهما الله تعالى يتحالفان ويفسخ على قيمة الهالك ✽ امام محمد وامام
شافعى رحمهما الله تعالى صورت مشروحه ده تحالف اولور هالكك قيمتى اوزرينه
فسخ اولور ديديلر ✽ وهذا لو الثمن دينا فلو مقايضة تحالفا اجماعا لان المبيع كل منهما
و يرد مثل الهالك او قيمته كما لو اختلفا فى جنس الثمن بعد هلاك السلعة بان قال احدهما
دراهم والآخر دنانير تحالفا ولزم المشترى رد القيمة سراج ✽ صورت مشروحه ده
اشبو يمينى مشترى يه قصر ثمن دين اولديغنه نظرادر اما بيع بروجه مقايضه
سلعه يى سلعه يه بيع اولورسه اجماعا ايكيسيده يمين ايدرلر سلعه نك هر برى مبيع
عد اولنديغندن باقينك بقاسيله عقد قائم اولمش اولور هلاك اولان مثلى ايسه مثلى
قيمى ايسه قيمتى رد اولنور نتكم سلعه هلاك اولدقدنصكره جنس ثمنده اختلاف
ايدوب برى بيك درهم وآخرى بيك دينار ديسه تحالف ايدرلر مشترى يه قيمتى رد
لازمه اولور ثمن اوزرينه اتفاقلرى اولمامغين فسخ ايچون تحالفلرندن لازمدر

✤(ولا) تحالف (بعد هلاك بعضه) اوخروجه عن ملكه كعبدين مات
احدهما عند المشترى بعد قبضهما ثم اختلفا فى قدر الثمن لم يتحالفا عند ابى حنيفة رحمه الله
تعالى (الا ان يرضى البائع بترك حصة الهالك) اصلا فحينئذ يتحالفان ✤ مبيعك بعضيسنك
هلاك كندنصكره و يامشتر ينك ملكندن خروجندن تحالف اولمز مثلا بعد القبض
مشتر ينك عندنده برى فوت اولان ايكى عبد كبى بس بونده ثمنك مقدارنده اختلاف
ايتسه لر امام اعظم وهمام اقدم رحمه الله تعالى ورضى عنه عندنده تحالف ايده مزلر انجق
قول مشتر ينكدر الا بايع هالكك حصه سنى قطعا تركه راضى اولورسه بو تقديرجه
تحالف ايدرلر ✤هذا على تخريج الجمهور وصرف مشايخ بلخ الاستثناء الى يمين المشترى ✤
كلام سابقدكى اشبو استثنايى تحالفه صرف ايتمك جمهور مشايخك تخريجنه مبنيدر
اما مشايخ بلخ استثناى مشروحى مشتر ينك يمينه صرف ايتديلر زيرا حاصل
معنى ولا تحالف بعد هلاك بعضه بل اليمين على المشترى الا ان يرضى الخ ديمكدر
يعنى بعد الرضى مشترى يمين ايتمز ديمك اولور ✤(ولا فى) قدر (بدل كتابة) لعدم
لزومها (و) قدر (رأس مال بعد اقالة) عقد (السلم) بل القول للعبد والمسلم اليه
ولا يعود السلم ✤ دخى بدل كتابت لازم اولمديغندن مولى ايله مكاتب ميانلرنده
اختلاف وقوع بولسه انك مقدارنده وعقد سلمك اقالهسندنصكره رأس مالك
قدرنده تحالف اولمز بلكه يمينلريله قول عبدك ومسلم اليهكدر وسلمده عودت ايتمز
باب سلمده اقالهده نقض احتمالى اولمز زيرا اسقاطدر عودت ايتمز ✤ (وان اختلفا)
اى المتعاقدان (فى مقدار الثمن بعد الاقالة) ولا بينة (تحالفا) وعاد البيع (لو كان
كل من المبيع والثمن مقبوضا ولم يرده المشترى الى بائعه) بحكم الاقالة ✤ واكر متعاقدان
بعد الاقاله مقدار ثمنده اختلاف ايدوب و بينهلريده اولمزسه تحالف ايدرلر بيعه عودت
ايدرا كر مبيعله ثمنك هر برلرى مقبوض اولوب واقاله يه بناً مشترى انى بايعنه رد ايتمامش
اولورسه ✤ (فان رده اليه بحكم الاقالة لا) تحالف خلافا لمحمد ✤ واكر اقاله حكميله مشترى
مبيعى بايعه رد ايتمش اولورسه تحالف اولمز انجق قول يمينيله منكرك اولور اقالهده فسخ
اولمز امام محمد ايچون اختلاف واردر مشار اليه عندنده تحالف ايدرلر اقالهده فسخ اولنوب
بيعه عودت ايتمكله بايع سلعه يى مشترى يه رد ايدر ✤ (وان اختلفا) اى الزوجان (فى)
قدر (المهر) اوجنسه (قضى لمن اقام البرهان وان برهنا فللمرأة اذا كان مهر المثل
شاهدا للزوج) بان كان كقالته اواقل ✤ ارايله عورت مهرك قدرنده ويا جنسنده
اختلاف ايتسه لر قنغيسى اقامهٔ بينه ايدرسه اكا حكم اولنور دعواسنى برهانله
تنوير ايتديكندن واكر ايكيسى بردن اثبات برهان ايدرلرسه عورت ايچون حكم اولنور
اكر مهر مثل زوجه شاهد اولوب كندونك ديديكى مثللو ويا اندن اقل اولورسه
✤ (وان كان شاهدا لها) بان كان كقالتها او اكثر (فبينته اولى) لاثباتها خلاف الظاهر ✤

واكر مهر مثل عورته شاهد اولوب كندونك ديديكى كبى ويا اندن اكثر اولورسه زوجك
بينه سى اولى در خلاف ظاهرى اثبات ايتمكين ايمدى شارحك لاثباتها خلاف الظاهر قولى
صورتينك ايكيسنه ده علتدر ✤ (وان كان غير شاهد لكل منهما) بان كان بينهما (فالتهاتر)
للاستواء (ويجب مهر المثل) على الصحيح ✤ واكر برهان ايكيسنكده ديديكنه شهادت ايتميوب
بلكه بينهماده كى عورتك ديديكندن اقل زوجككندن اكثر اولورسه حكم استوايه بناً تهاتركه
بينه لرك سقوطيكه كندولرينه اعتبار اولنممقدرز يرا زوجه نك بينه سى زياده يى زوجكى
نقصانى اثبات ايتمكله احدهما آخردن اولى اولمزده قول صحيح اوزره مهر مثل واجب
اولور ✤ (وان عجزا) عن البرهان (تحالفا ولم يفسخ النكاح) لتبعية المهر بخلاف
البيع ✤ واكر زوجان بينه دن عاجز اولورلرسه تحالف ايدوب قنغيسى نكول ايدرسه
اكا خصمنك دعوى ايتديكى نسنه لازم كلور آنى مقرو ياباذل اولمش اولور نكاح فسخ
اولنمز مهر تابع اولمغله بيع نكاحك خلافنه دركه انده ثمنى تسميه ايتمك بيعى فساده
ويرر نتكم بوعده مرور ايلدى بنا برين قطعا للمنازعة قاضى آنى فسخ ايدر
✤ (ويبدأ بيمينه) لان اول التسليمين عليه فيكون اول اليمينين عليه ظهيرية ✤
تحالفده زوجك يمينيله بدأ اولنوب ابتدا كندويه يمين ويريلور ايكى تسليمكه مهر
معجلى زوجك تسليميله زوجه نك كندى نفسنى تسليمنك اولكى كندونك اوزرينه
لازم اولمغله يمينلرك اولكيده كندويه لازم اولور ✤ (ويحكم) بالتشديد اى يجعل
(مهر مثلها) حكما لسقوط اعتبار التسمية بالتحالف (فيقضى بقوله لو كان كقالته او اقل
و بقولها لو كقالتها او اكثر وبه لو بينهما) اى بين ما تدعيه ويدعيه ✤ تحالفله تسميهٔ
مهرى اعتبار ساقط اولمغله زوجه نك مهر مثلى حكم نصب اولنوب مهر مثل زوجك
ادعا ايتديكى قدر ويا اندن اقل اولورسه كندونك قوليله و زوجه نك ادعا ايتديكى
قدر ويا اكثر اولورسه انك قوليله وايكيسنك دعوى ايتدكلرينك بينلرنده اولورسه
مهر مثلله حكم اولنور ✤ (ولو اختلفا) اى الموجر والمستأجر (فى) بدل (الاجارة)
اوفى قدر المدة (قبل الاستيفاء) للمنفعة (تحالفا) وترادا ✤ موجر ايله مستأجر
منفعتى استيفايه متمكن اولمزدن اقدم بدل اجارهده ويامدت اجارهنك مقدارنده اختلاف
ايدرلرسه تحالف ايدوب مستأجر بدل ايجار اولان مبلغى موجر اجاره قلنان دارى
استرداد ايدرلر زيرا اجارهده منفعتى استيفادن مقدم قبل قبض المبيع بيع كبيدر
متعاقدينك هر برينك اخرينك اوزرينه دعوى وآخرك انكار ايتمسندن وعقدلرك
برى كندوده فسخ جارى اولور معاوضه قبيلدن اولمغله اجاره بيعه الحاق اولنوب
مثلا دار مستأجره منفعت مقامنه قائمه اولمغله كانه منفعت تقديرى اقامه اولندى ✤ ويبدأ
بيمين المستأجر لو اختلفا فى البدل والموجر لو فى المدة ولو برهنا فالبينة للموجر فى البدل
وللمستأجر فى المدة ✤ اختلافلرى بدلده اولورسه مستأجرك مدتده اولورسه موجرك

عینیله بدا اولنور قنغیسی نکول ایدرسه دیکرینك قولی ثابت اولور ایکیسی یردن اقامهٔ
بینه ایده‌جك اولورلرسه بدلده موجرك ومدتده مستأجرك بینه‌لری مقبوله اولور
زیاده‌یی اثبات ایتدیکیچون ✻ (وبعده لا والقول للمستأجر) لانه منکر للزیادة ✻
منفعتی تماما استیفا ایتدکدنصکره موجر ایله مستأجر اجاره‌نك بدلنده‌و یا مدتنده اختلاف
ایدرلرسه قول مستأجرکدر زیاده‌یی منکر اولدیغندن تحالف اولمز ✻ (ولو) اختلفا
(بعد) التمکین من (استیفاء البعض) من المنفعة (تحالفا وفسخ العقد فی الباقی والقول
فی الماضی للمستأجر) لانعقادها ساعة فساعة فکل جزء کعقد بخلاف البیع ✻ واکر
منفعتك بعضنی استیفادن تمکیندنصکره اختلاف ایدرلرسه تحالف ایدوب باقیده
عقدی فسخ ایدر ماضیده قول مستأجرك اولور اجاره ساعة بعد ساعة منعقده اولمغله
هر بر جزئی مستقل برعقد کبی اولور که یا منفعتك هر بر جزئی ابتدأ برمعقود علیه
اولمش اولور بیع بونك خلافنه‌در که مبیعك بعضسی هلاك اولسه باقیسنده تحالف
وفسخ اولمز زیرا بونده هر برجز ابتدأ معقود علیه دکلدر بلکه جمله‌سی برعقد ایله
معقوده‌در امدی بعضیسنك هلاکیله فسخی متعذر اولمغله بالضروره کلیسنده‌دخی فسخی
متعذر اولدی ✻ (وان اختلف الزوجان) ولو مملوکین اومکاتبین اوصغیرین
والصغیر یجامع اوذمیة مع مسلم قام النکاح اولا فی بیت لهما اولا حدهما خزانة
الاکمل لان العبرة للید لا للملك (فی متاع) هوهنا ما کان فی (بیت) ولو ذهبا اوفضة ✻
زوجله زوجه هرنقدر مملوك ویا مکاتب ویا صغیر اولوب وصغیرده جماعه مقتدر
اولوب ویا ذمیه ایله مسلم اولسه‌لر نکاحده میانه‌لرنده حالا قائم اولسون ویا اولمسون
کندولرینك بروجه اشتراك ویا مستقلا برینك ملکی اولان منزلده‌کی متاعکه انده
بولنان اشیاده هرنقدر التون وباکمش اولورسه‌ده انده بنم‌در دیو اختلاف ایتسه‌لر
✻ (فالقول لکل واحد منهما فیما صلح له مع یمینه) الا اذا کان کل منهما یفعل او یبیع
ما یصلح للاخر فالقول له لتعارض الظاهرین دررو غیرها ✻ امدی هر برلرینه صالح
اولان متاعده یمینلریله قول کندونك اولور زوجه صالح ومناسب اولان قاوق وصارق
وجبه وبنش وعنتری وقوشاق وسلاح وکتب وفرس امثالی شیلردر زوجه‌یه صالح
ومتعلق اولانلر چارشف وباشمق وخشر وکردانه وکوپه وخواتم وخلخال امثالی
شیلردر الا هر برلرینك اول مثللو نسنه‌یی یاپمق صنعتی اولوب ویا انی بیع ایتمك کار وکسبی
اولورسه امدی اول شی هرنقدر دیکرینه صالح اولسه دخی قول کندونك اولور
ایکی ظاهر که زوجه‌یه صلاحیتی وزوجك اصطناعی وبیعی تعارض ایتمکین
✻ (والقول له فی الصالح لهما) لانها ومافی یدها فی یده والقول لذی الید بخلاف
ما یختص بها لان ظاهرها اظهر من ظاهره وهوید الاستعمال ✻ یورغان ودوشك
وسائر امتعه وآوانی ورقیق ومواشی ونقود امثالی ایکیسنه یاقیشور شیلرده قول

زوجکدر زیرا عورت ومافی الیدی زوجك یدنده وقول ذی الید کدر اما عورته
متعلق اولان شیلر صورت مشروحه‌نك خلافنه‌در انك ظاهری که ید استعمالی زوجك
ظاهرندن اظهر اولمغین ✻ (ولو اقاما بینة یقضی ببینتها) لانها خارجة خانیة
والبیت للزوج الا ان یکون لها بینة بحر وهذا اوجه ✻ صورت مشروحه‌ده
ارایله عورت دعوالرینه اقامهٔ بینه ایده‌جك اولورلرسه عورتك بینه‌سیله حکم
اولنور کندولری خارجه اولمغین ومنزل زوجکدر الا زوجه‌نك اولدیغنه بینه‌سی
اولورسه کندونك اولور واشبو حکم مذکور زوجینك حیاتنده اولدقلرینه نظرادر
✻ (وان مات احدهما واختلف وارثه مع الحی فی المشکل) الصالح لهما
(فالقول) فیه للحی) ولو رقیقا وقال الشافعی ومالك الکل بینهما وقال ابن
ابی لیلی الکل له وقال الحسن البصری الکل لها وهی المسبعة وعدفی الخانیة
تسعة اقوال ✻ زوجینك بری وفات ایدوب ایکیسنه‌ده صلاحیتی وقابلیتی اولان
متاع مشکلده وارثی حیاتده کی ایله بنمدر دیو اختلاف ایتسه‌لر امدی بونده
قول حیکدر هرنقدر رقیق اولورسه‌ده امام شافعی وامام مالك رحمة الله
تعالی علیهما ترکه‌نك کلیسی بینلرنده مشترکدر دیدیلر ابن ابی لیلی کلیسی
زوجك وحسن بصری رحمهما الله تعالی جمله‌سی زوجه‌نکدر بیوردیلر اشبو
مسئله مسبعه‌درکه کندوده ارباب اجتهاد اولان ذوات فخامك یدی قوللری
واردر وصاحب خانیه طقوز قول عد وبیان بیوردی اولکی متنده‌کی ذکر اولنان
امام اعظم رحمه الله تعالینك قولیدر ایکنجی امام ثانی رحمه الله تعالینك اول مثللو
عورت ایچون نه مقدار جهاز اولورسه اول کندونك باقیسی زوجك اولمسی قولیدر
اوچنجی ابن ابی لیلی نك متاعك کلیسی زوجك اولوب زوجه‌نك فقط او زرنده‌کی
امتعه‌سی اولمسیدر دردنجی ابن معن وشریکك ترکه‌نك میانلرنده مشترك اولمسی
قولیدر بشنجی حسن بصری رحمه الله تعالینك کلیسی عورتك زوجك او زرنده که
امتعه‌سی اولمسی قولیدر التنجی شریحك بیت عورتکدر قولیدر یدنجی امام
محمدك امتعهٔ مشکله‌نك طلاق وموت صورتنده زوجك اولوب مشکل اولمیانلرده
امام اعظم رحمه الله تعالی‌یه موافقتی قولیدر سکزنجی امام زفر رحمه الله تعالینك
مشکلك میانلرنده مشترك اولمسی قولیدر طقوزنجی امام مالك رحمه الله تعالینك
ترکه‌نك کلیسنك بینلرنده مشترك اولمسی قولیدر خزانة الاکمل نام کتابده اقوال
مشروحه بو وجهه مسطوردر لکن خفی دکلدر که دردنجیله طقوزنجی ایکیسی
برصورتدر ✻ (ولو احدهما مملوکا) ولو مأذونا اومکاتبا وقالا والشافعی هما کالحر
(فالقول للحر فی الحیاة وللحی فی الموت) لان ید الحر اقوی ولاید للمیت ✻ صورت
مشروحه‌ده زوجینك بری مملوك اولسه هرنقدر مأذون ویا مکاتب اولورسه‌ده

قول حيانده اولدقلرينه نظرا حرك وموتده حيكدر زيرا اولكنه نظرا حرك يدى
ايكنجى يه نظرا ميت ايچون يد يوقدر امامينله امام شافعى رحمهم الله تعالى مأذونه
مكاتبى حركيدر ديديلر ﴿(اعتقت الامة) اوالمكاتبة اوالمدبرة (واختارت نفسها
فافى البيت قبل العتق فهوللرجل ومابعده قبل ان تختار نفسها فهوعلى ماوصفناه
فى الطلاق) بحر ﴾ برجاريه ويامكاتبه ويامدبره عتق اولنوب كندى نفسنى اختيار
ايتسه امدى عتقدن مقدم خانه سنده بولنان امتعه رجلك عتقدنصكره سى
اختيار ايتمزدن مقدم بولنان متاع طلاقده وصف ايتديكمز بيان اوزره حكمده
ايكيسيده ايكى حركيدر ﴿ وفيه طلقها ومضت العدة فالمشكل للزوج واورثته
بعده لانها صارت اجنبية لابدلها ﴾ دخى بحرده مذكوردركه بركسه عورتنى تطليق
ايدوب وعدتى منقضيه اولدقده مشكل اولان متاعى زوجك بعد الوفاة ورثه سنك
اولور عورتى اجنبيه اولمش اولمغله ذى اليد اولمديغندن اشبو مضمون مشروح
سابق الذكر مصنفك قام النكاح اولا تعميمندن مأخوذدر ﴿ ولماذكرنا ان المشكل
للزوج فى الطلاق فكذ الوارثه امالومات وهى فى العدة فالمشكل لها كانه لم يطلقها
بدليل ارثها ﴾ وقتاكه طلاق صورتنده مشكلك زوج ايچون اولديغنى ذكر وبيان
ايتدكسه وفاتنده ده قول ورثه نك اولور اما عورت عدت ايچنده ايكن زوج وفات
ايدرسه مشكل عورتك اولور وارثه اولديغيچون كانه تطليق اولنمامش كبى اولمغين
﴿ ولو اختلف الموجر والمستأجر فى متاع البيت فالقول للمستأجر بيمينه وليس
للموجر الاماعليه من ثياب بدنه ﴾ موجرايله مستأجر متاع بيتده اختلاف ايتسه لر امدى
قول يمينيله مستاجرك اولور منزل من جهة السكنى كندويه اسناد اولنمغله موجرك
انجق اوزرنده كى ثيابى كندونك اولور ﴿ ولو اختلف اسكافى وعطار فى آلات
الاساكفة وآلات العطارين وهى فى ايديهما فهى بينهما بلا نظر لمايصلح لكل منهما
وتمامه فى السراج ﴾ كفشكر وعطار اساكفه وعطارين آلتلرنده اختلاف ايدوب
اول دخى يدلرنده بولنسه اختلاف ايدنلرك بينلرنده مشترك اولور هر برلرينه صالح
وقابل اولمغه باقلمز واشبو مسئله نك تمامى سراجده در ﴿(رجل معروف بالفقر والحاجة
صار بيده غلام وعلى عنقه بدرة وذلك بدار ، فادعاه رجل عرف باليسار وادعاه
صاحب الدار فهو للمعروف باليسار ﴾ فقروفاقه ايله معروف ومشهور اولان
كمسه نك يدنده بوينده وبوغازنده اون بيك درهملك مقدارى مال كثير بولنان
برعبد بولنمغله يسار ايله مشهور بررجل آنى بنمدر ديو ادعا ايدوب ذى اليدده بنمدر
ديدكده عبد يسار ايله معروف اولان رجلك اولور ﴿(وكذا كناس فى منزل رجل
وعلى عنقه قطيفة يقول) الذى هو على عنقه (هى لى وادعاها صاحب المنزل
فهى لصاحب المنزل) ﴾ وينه بويله بررجلك منزلنده سو پرنتى طوپليان كمسه نك

بوينده برمقدار قطيفه بولنمغله انى بنمدر ديوادعا ايدوب وخانه صاحبيده بنمدر ديسه
خانه صاحبنك اولور ﴿(رجلان فى سفينة بها دقيق فادعى كل واحد السفينة
ومافيها واحدهما يعرف ببيع الدقيق والاخر يعرف بانه ملاح فالدقيق للذى يعرف ببيعه
والسفينة لمن يعرف انه ملاح) عملا بالظاهر حملى اون اولان سفينه ده ايكى رجل
بولنوب هر برى سفينه يى وحملنى بنمدر ديو دعوى ايدوب برى اون بيعيله معروف
وديكرى كميجيلك صنعتيله مشهور اولسه لر عملا بظاهر ﴾ الحال دقيق اونك بيعيله معروف
اولانك سفينه ملاحلك ايله مشهور اولانك اولور ﴿ ولوفيها راكب وآخر ممسك
وآخر يجذب وآخر يمدها وكلهم يدعونها فهى بين الثلاثة اثلاثا ولاشئ للماد ﴾
برسفينه ده بركسه راكب وديكرى دومنى طوتوب وآخرى ايپله كندويى قرايه
چكوب وبرى مقذافكه كوركيله يوردوب مز بورانك جمله سى سفينه يى بنمدر ديو
دعوى ايتسه لر امدى اول سفينه اثلاثا اوچنك اولور مادكه كورك چلان اجرتله
اولمسى احتمالندن انك اولمز ديكرلرينك يدى اقوى اولمغين ﴿ رجل يقود قطارا بل
وآخر راكب ان على الكل متاع الراكب فكلها له والقائد اجيره وان لاشئ عليها
فللراكب ماهو راكبه والباقى للقائد بخلاف البقر والغنم وتمامه فى خزانة
الاكمل ﴾ بركسه برقطار دوه يى چكوب بريده انك برينه راكب اولسه بس اكر اول
دوه لرك كليسنك اوزرنده راكبك متاعى اولورسه اول دوه لرك كليسى راكبك
اولوب قائدك اجيرى اولور واكر اوزرلرنده حملى اولمزسه بنديكى راكبك وباقيسى
قائدك اولور بقر ايله غنم مزبور ابلك خلافنه دركه بونلرك اوزرنده ايكى كمسه
بولنوب برى قائد اولوب ايلروسنده وديكرى سائق اولوب آرقه سنده كتسه
امدى مزبور اوكوز ايله قيون كيروسندن سوق ايده نك اولور والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

﴿(فصل فى دفع الدعاوى)﴾

دفع دعاوى حقنده فصل فوائد نصابدر دفع قبل اقامة البينة وقبل الحكم صحيح
اولور مذكوراندنصكره صحيح اولديغى كبى دفعى دفع ودفعى دفعى دفع هرنقدر
كثير اولورسه ده صحيح اولور ﴿ لماقدم من يكون خصماذكر من لايكون خصما ﴾
وقتاكه مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب بردعواده خصميتى مشروعه
ودعواسى مسموعه اولان ذواتى بيان ايتديسه خصم اوله ميان كمسه لريده ذكر
وتفصيله آغاز وشروع ايليوب بيورركه ﴿(قال ذواليد هذا الشئ) المدعى به
منقولا كان اوعقارا (اودعنيه اواعارنيه اواجرنيه اورهنيه زيد الغائب اوغصبته
منه) من الغائب (وبرهن عليه) على ماذكر ﴾ منقول وياعقار بردعوى قلنان

شيده ذواليد اشبو نسنه‌يى بكا غائب اولان زيد وديعه ويا عاريه ويا اجاره ويا رهن
ايتدى ويا بن بونى كندودن غصب ايتدم ديو دعوى ايدوب ومدعاسنه اقامهٔ بينه
ايدرسه دعواجينك خصومتى مندفعه اولور مدعى عليه اقامهٔ بينه ايده‌مزسه
مدعى‌يه يمين ويريلور يمين ايدرسه خصم اولور واكر نكول ايدرسه خصومت ايده‌من
والعين قائمة لاهالكة وقال الشهود نعرفه باسمه ونسبه او بوجهه وشرط ✻
محمد معرفته بوجهه ايضا فلوحلف لا يعرف فلانا وهو لا يعرفه الا بوجهه
لا يحنث ذكره الزيلعى ✻ صورت مشروحه‌ده دعوى قلنان نسنه‌نك حضورده
قيام ووجودى لازمدر موجود اوليوب هلاك اولمش اولورسه خصومت مندفعه
اولمز زيرا بو صورتده مدعى قيمتنى دعوى ايتمش اولور دنى ايداع ايسه ممكن اولمز
وشاهدلرك مال صاحبى اولان غائب مودعك اسمنى ونسبنى ويا وجهنى بيلك لازمدر
وامام محمد رحمه الله تعالى اسم ونسبيله برابر وجهنى معرفتيده شرط ايلدى مدعى
فقط وجهيله بيلك كفايت ايتمز اسميله ونسبيله بيان ايتمليكه حتى مودعى كندويى
آرايوب بوله يوقسه كندويه غدر اولور حتى بركسه وجهيله بيلديكى كمسه‌يى بلم
ديو يمين ايتسه حانث اولمز ✻ وفى الشرنبلالية عن خط العلامة المقدسى عن البزازية
ان تعويل الائمة على قول محمد انتهى فليحفظ ✻ وشرنبلاليه‌ده علامهٔ مقدسينك
خطيله بزازيه‌دن نقلا ائمه‌نك اعتمادلرى امام محمد رحمه الله تعالى قولنه‌در ديو
مسطوردر ✻ (دفعت خصومة المدعى) للملك المطلق لان يد هؤلاء ليست يد خصومة ✻
صورت مشروحه‌ده ملك مطلق دعوى ايده‌نك خصومتى مندفعه اولور كه قاضى
دعوى قلنان نسنه‌يى مدعى‌يه ويرديو حكم ايده‌مز زيرا مز بورلرك يدى يد خصومت
دكلدر ✻ وقال ابو يوسف ان عرف ذواليد بالحيل لا تندفع وبه يؤخذ ملتقى
واختاره فى المختار ✻ ابو يوسف همدانى عليه رحمة البارى بيورر كه اكر ذواليد
حيله ايله معروف ومشهور بركسه اولورسه اقوال مذكوره‌لر ايله خصومت
مندفعه اولمز واشبو قول ايله عمل اولنور زيرا ممكندركه حيله ايله مألوف كمسه
برشخصك مالنى غصبا اخذ ايدوب بعده سرا برسفر مراد ايدن كمسه‌نك عندنه شاهدلر
حضورنده ايداع ايتمكله مال صاحبى كلوب مالنى اثبات ايده‌جك اولدقده
ذواليد فلان كمسه بونى بنم عندمه امانت وضع ايتدى ديو اقامهٔ بينه ايدوب حقنى
ابطال ايدر امدى قاضى‌يه لازم اولان احوال ناسه باقوب مقتضاى حاللرينه كوره
عمل ايتملى حتى امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قضايه مولى امور ناسه مبتلا اولنده
اشبو قوله رجوع ايلدى زيرا ليس الخبر كالعيان‌در صاحب مختارده بو قولى اختيار
ايلدى ✻ وهذه مخمسة كتاب الدعوى لان فيها اقوال خمسة علماء كما بسط فى الدرر اولان
صورها خمس عينى وغيره ✻ اشبو مسئلهٔ مشروحه كتاب الدعوانك مسئلهٔ

مخمسيدركه كندوده علماى فخامدن بش ذوات عظامك اقوال خمسه‌لرى واردر نتكيم
مولانا فاضل منخسرو درر نام كتابنده بسط وبيان ايلديكه اولكى متنده‌كى ذكر اولنانلردر
ايكنجى امام ابى يوسف عليه الرحمه‌نك مدعى عليه صالح كمسه اولورسه امام
اعظم رحمه الله تعالى‌نك قولى واكر حيله ايله معروف اولورسه خصومتك عدم
اندفاعى قوليدر اوچنجى امام محمد رحمه الله تعالينك غائبك اسمنى ونسبنى ويا وجهنى
معرفتى لازمه اولمسى قوليدر دردنجيسى ابن شبرمه‌نك خصومتك مطلقا عدم
اندفاعى قوليدر بشنجى ابن ابى ليلى‌نك غائبه ملكى اقرار ايتمكله بينه‌سز خصومتك
اندفاعى قوليدر عينى مرحوم وسائرلرى مخمسه وجه تسميه‌سنى مسئله‌نك بش صورت
اولمسيله بيان ايلدى ✻ قلت وفيه نظر اذ الحكم كذلك لو قال وكلنى صاحبه بحفظه
او اسكننى فيها زيد الغائب او سرقته منه او انتزعته منه او ضل منه فوجدته بحر
او هى فى يدى مزارعة بزازية فالصور احدى عشرة ✻ شارح رحمه الله تعالى
مخمسه وجه تسميه‌سنده صورتلرك بش اولمسيله توجيهه اعتراض ايراد ايدر كه ذى
اليد اشبو مالك صاحبى بنى حفظنه وكيل ايتدى ويا بنى بو داره غائب اولان زيد
اسكان ايتدى ويا اندن سرقت ويا انتزاع ايتدم ويا كندودن ضايع اولمغله بن
بولدم ويا بنم يدمده اشبو ارض مزارعه طريقيله‌در ديسه حكم ينه بويله‌دركه
خصم مندفع اولور امدى صورت اون بر اولور ايكى مقدمكى صورتلر امانتده اندن
صكره‌كى ايكى غصبده مندرجلردر ✻ قلت لكن الحق فى البزازية المزارعة
بالاجارة او الوديعة قال فلا يزاد على الخمس وقد حررته فى شرح الملتقى ✻ شارح قدس
سره بيورركه بزازيه‌ده مزارعه‌يى اجاره‌يه ويا وديعه‌يه الحاقله بشك اوزرينه زياده
اولمز ديدى بزدخى مضمون مشروحى ملتقى شرحمزده تحرير وبيان ايتدك ✻ (وان
كان هالكا او قال) (الشهود اودعه من لا نعرفه او اقر) ذواليد بيد الخصومة كان
(قال) ذواليد (اشتريته) او اتهبته (من الغائب او) لم يدع الملك المطلق بل ادعى
عليه الفعل بان (قال المدعى غصبته) منى (او) قال (سرق منى (وبناه
للمفعول للستر عليه فكانه قال سرقته منى ✻ واكر دعوى اولنان نسنه موجود
اوليوب هلاك اولمش اولورسه وياخود شاهدلر اشبو مالى بزم بيلديكمز كمسه ايداع
ايتدى ديرسه وياخود ذواليد يد خصومتى اقرار ايدوب مثلا بن بونى فلان
غائبدن اشترا ويا اتهاب وتسلم ايتدم ديسه وياخود مدعى ملك مطلق دعوى ايتميوب
بلكه ذواليد اوزرينه فعل دعوى ايدوب سن بونى بندن غصب ايتدك ديوب ويا بندن
سرقت اولندى ديسه خصومت اولمز جوابى كاور سرق‌نك صيغهٔ مجهول ايله
تعبيرى حالنى ستر ايچون اولدى يوقسه سرقته منى مقامنده‌در ✻ بخلاف
غصب منى او غصبه منى فلان الغائب كما سيجئ حيث تندفع وهل تندفع بالمصدر الصحيح

لابزازية ﴿ مجهول صيغه‌سيله غصب منى ويا بندن فلان غائب بونى غصب ايتدى ديمك سرق منى كلامنك خلافنه دركه بونده خصومت مندفعه اولور تنكم قريبا كلور مصدرايله تعبير ايدوب مدعى بو بنم ملكمدر اشبو ذى اليدينده غصبدر ديسه بس ذواليدد ه وجوه مشروحه‌نك بريله دفع ايده‌جك اولورسه خصومت مندفعه اولورمى صحيح اولان مندفعه اولمز ﴿ (وقال ذواليد) فى الدفع (اودعنيه فلان وبرهن عليه لا) تندفع فى الكل لماقلنا ﴿ مصنفك اشبو وقال ذواليد قولى متنده‌كى سابق الذكر وان قال شرطنه مربوطدر يعنى صورت مشروحه‌لرده ذواليد دفعده بونى بكافلان غائب ايداع ايتدى ديوب وبونك اوزرينه اقامهٔ بينه ايلسه صورت مذكوره‌لرك كليسنده خصومت مندفعه اولمز بيان ايتديكمز علتلره بناً ﴿ (قال فى غيرمجلس الحكم انه ملكى ثم قال فى مجلسه انه وديعة عندى) اوبرهن (من فلان تندفع مع البرهان على ماذكر) ﴿ ذواليد مجلس حكمك غيرينده مودعى بنم ملكمدر ديوب صكره مجلس حكمده بنم عندمده فلانك وديعه‌سى وبار هندر ديرسه مدعاسنه اقامهٔ بينه ايدرسه خصومتى مندفعه اولور ﴿ (ولو برهن المدعى على مقالته الاولى يجعله خصما ويحكم عليه) لسبق اقرار يمنع الدفع بزازية ﴿ واكر مدعى ذى اليدك مقدمكى قولنه اقامهٔ بينه ايدرسه كندوبى خصم ايدوب اوزرينه حكم اولنوردفعنه مانع اولور اقرارسبقت ايتمكين ﴿ (وان قال المدعى اشتريته من فلان) الغائب (وقال ذواليد او دعنيه فلان ذلك) اى بنفسه فلو بوكيله لم تندفع بلابينة (دفعت الخصومة وان لم يبرهن) لتوافقهما ان اصل الملك للغائب ﴿ واكر مدعى دعوى ايتديكى نسنه‌يى بن فلان غائبدن اشترا ايتدم ديوب ذواليدده بكا اول سنك كندودن اشترا ايتديكك غائب بالذات كندوسى ايداع ايتدى ديرسه اصل ملك غائبك اولمسنده اتفاقلرى اولمغله خصومت دفع اولنور هرنقدر اقامهٔ بينه ايتمزايسه‌ده واكر ايداع وكيلى واسطه‌سيله اولورسه خصومت بلابينة مندفعه اولمز ﴿ الا اذاقال اشتريته ووكلنى بقبضه وبرهن ولو صدقه فى الشراء لم يؤمر بالتسليم لئلا يكون قضاء على الغائب باقراره وهى عجيبة ﴿ الامدعى صورت مشروحه‌ده ذواليده اشبو مالى بن فلان غائبدن اشترا ايتدم اول دخى آنى سندن قبضه بنى وكيل ايتدى ديوب ومدعاسنه اقامهٔ بينه ايدرسه امدى انى كندودن اخذ ايدر حفظه كندوسى اندن احق واولى اولمغين واكر مدعى اقامهٔ بينه ايده‌ميوب ذواليد شرا دعواسنده كندوبى تصديق ايدرسه اقرار يله غائبه قضا اولمسون ديو مالك تسليمله كندويه امر اولنمز اقرار حجت قاصره‌در غيره سرايت ايتمز شارح عليه الرحمه بومسئله عجيبه‌در ديدى لكن كندوده تعجب ايده‌جك هيچ برشيده يوقدر وجهى ظاهر وباهردر ﴿ ثم اقتصار الدرر

وغيرها على دعوى الشراء قيد اتفاقى فلذا قال (ولو ادعى انه له غصبه منه فلان الغائب وبرهن عليه وزعم ذواليد ان هذا الغائب اودعه عنده اندفعت) لتوافقهما ان اليد لذلك الرجل ﴿ بوندنصكره مثلا خسروك وسائرلرك مسئلهٔ مذكوره‌يى تصويرده شرا دعواسنه قصرلرى قيد اتفاقيدر كه اكا مخصوص ومحصوردكلدر بنا برين مؤلف دقت‌پناه اعلى الله تعالى فى الجنة سمك پناه حضرتلرى بيورديلر كه مدعى اشبو مال بنمدر بندن غائب اولان فلان كمسه غصب ايتدى ديو ادعا واقامهٔ بينه ايتدكده ذواليد دخى اشبو غائب مشروح مال مذكورى بنم عندمه ايداع ايلدى ديسه خصومت مندفعه اولور اصل يد اول رجلك اولمقده توافقلرى اولمغين ﴿ (ولو كان مكان دعوى الغصب دعوى سرقة لا) تندفع بزعم ذى اليد ايداع ذلك الغائب استحسانا بزازية ﴿ مسئلهٔ مشروحه‌ده غصب دعواسنك يرينه سرقت دعواسى اولسه ذواليدك انى كندونك نزدينه غائبك ايداعى زعميله استحسانا خصومت مندفعه اولمز لكن سابق الذكر توافق دليلى بونده دخى جاريدر حالبوكه حكم مدعى متخلفدر صاحب بحر زين ابن نجيم بيورديلركه بو محلى تأليفدن بركون صكره بزدن استفتا اولنديكه بركمسه قز قرنداشنك منزلندن براز اشياسنى اخذورهن ايتدكدنصكره كندوسى غائب اولمغله قز قرنداشى انى ذى اليدن دعوى ايتدكده بنم عندمده رهندر ديو جواب ويريور جواب ويرمكه عوزت قرنداشم غصب ايتدى ديو دعوى ايدوب ذواليد ده رهنيتنه اقامهٔ بينه ايدرسه خصومتى مندفعه اولور واكر سرقت دعواسى ايدرسه مندفعه اولمز والله سبحانه وتعالى اعلم ﴿ وفى شرح الوهبانية للشرنبلالى لواتفقا على الملك لزيد وكل يدعى الاجارة منه لم يكن الثانى خصما للاول على الصحيح ولاالمدعى رهن اوشراء اماالمشترى فخصم للكل ﴿ دخى شرنبلالينك وهبانيه شرحنده مذكوردركه ايكى كمسه برنسنه‌نك زيدك ملكى اولديغنه اتفاق ايدوب نهايتى هربرى كندودن استيجار ايتدك ديو دعوى ايتسه‌لر ايكنجى مرتبه‌ده دعوى قلنان قول صحيح اوزره اولكنه خصم اوله‌مز عينك ملكيتنى دعوى ايتديكندن ورهن وياشرا ادعا ايده‌نه دخى خصم اوله‌مز اماشرا وياهبه مع القبض ادعا ايدن كمسه‌مز بورلرك كليسنه كه مستأجره ورهن وشرا ادعا ايدنلره خصم اولور ﴿ فروع قال المدعى عليه لى دفع يمهل الى المجلس الثانى صغرى ﴿ مدعى عليه حضور قاضيده دعواجى‌يه بنم ايچون سنى دفع ايده‌جك شى واردر ديسه ايكنجى قضا مجلسنه‌دك كندويه مهلت ويريلور ﴿ للمدعى تحليف مدعى الايداع على البتات درر ﴿ ايداع ادعا ايدن ذى اليدك برهانى اولميجق مدعى كندويه بتات وجهى اوزره يمين ويرر علمه يمين ويرمز ذخيره‌ده مذكوردركه ذى اليدايداعى كندوسى دعوى ايتمش اولمغله

مدعی اولدیغندن تحلیف اولنمز دررك كلامی مسئله‌نك مختلف فيها اولديغنه حمل اولنور ❊ وله تحليف المدعى على العلم وتمامه فى البزازية ❊ مدعى عليهكه ذواليد ايداع امثالی برشيئله مدعی‌يه دفع ايده‌جك اولوب لكن اثباتدن عاجز اولوب وخصمه كندوبی تصديق ايتمكين يمين ويره‌جك اولدقده علمه يمين ويريلور كه بونی فلان كسه‌نك بونك عندنه ايداعنه علمك يمديكنه والله‌می دينور واشبو بحثك تمامی بزازيه ده در ❊ وكل بنقل امته فبرهنت انه اعتقها قبل للدفع لاللعتق مالم يحضر المولى ابن ملك والله تعالى اعلم ❊ بررجل برآخر رجلی كندونك جاريه‌سنی برمحلدن برديكر محله نقلنه توكيل ايتمكله جاريه سيدينك كندوبی مقدما عتقنه اقامهٔ بينه ايتدكده كندونك تحت حكومتندن خروجيله محل آخره نقلی خصومتی دفعی مقبول اولور عتق دعواسی مولاسی حاضر اولمدقجه مقبوله اولمز والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊(باب دعوى الرجلين)❊

اشبو باب دقت نصاب ايكی رجلك برآخر رجلدن وياهر برينك ديكرندن دعوالری حقنده بربابدر ❊(تقدم حجة خارج فى ملك مطلق) اى لم يذكر له سبب كامر (على حجة ذى اليد) ❊ كندی ايچون ارث وياشرا مثللو برسبب ملك ذكر اولنميان شيده ملك مطلق ادعا ايدن خارجك حجت وبينه‌سی ذى اليدك حجتی اوزرينه تقديم وترجيح اولنور نتكم ماسبقده مرور ايلدی خارج مدعی اولمغله برمقتضای حديث شريف بينه كندولرينك اولدی ❊(ان وقت احدهما فقط) وقال ابو يوسف ذوالوقت احق وثمرته فيمالو (قال) فى دعواه (هذا العبد لى غاب عنى منذ شهر وقال ذواليد لى منذ سنة قضى للمدعى) لان ماذكره تاريخ غيبة لاملك فلم يوجد التاريخ من الطرفين فقضى بينة الخارج ❊ هرنقدر دعواجيلرك فقط بری وقت وتاريخ بيان ايدرسه‌ده ينه خارجكدر بينه امام ابى يوسف تاريخ بيان ايده‌نك بينه سنه‌در اعتبار ديدی وثمرهٔ خلاف خارج دعواسنده اشبو عبد بمدر برماهدر ضايع ايتدم ديوب ذواليده برسنه‌در بمدر ديرسه مدعينك ذكر ايتديكی تاريخ غيبتی تاريخی اولوب ملك تاريخی اولمديغندن كويا طرفيندن تاريخ بولنمغله مدعيكه خارج بينه‌سيله قضا وحكم اولنور ❊ وقال ابو يوسف يقضى للمورخ ولوحالة الانفراد وينبغى ان يقضى بقوله لانه اوفق واظهر كذا فى جامع الفصولين واقره المصنف ❊ امام ابى يوسف تاريخ بيان ايدن هرنقدر يالكز بری اولورسه‌ده انك ايچون قضا اولنور ولايق اولان امام مشاراليهك قولی

اوفق واظهر اولمغله انكله قضا وافتا اولنمقدر جامع الفصولينده بويلجه مذكوردر ومصنف مرحومده بونی اقرار ايلدی تاريخ بيانی ايكيسندنده اولورسه سابقيله عمل اولنور ❊(ولو برهن خارجان على شئ قضى به لهما فان برهنا فى) دعوى (نكاح سقطا) لتعذر الجمع لوحية ولوميتة قضى به بينهما وعلى كل نصف المهر ويرثان ميراث زوج واحد ولوولدت يثبت النسب منهما وتمامه فى الخلاصة ❊ ايكی كسه بركسه‌نك يدنده بولنان برشيئه ملك مطلقله ملكمدر ديو ادعا واقامهٔ بينه ايتسه‌لر اول شيئله ايكيسنه حكم اولنور نكاح دعواسنده عورت حياتده ايسه ايكيسينك بردن جمعلری متعذر اولمغين ايكيسيده دعوادن ساقط اولوب قاضی بينلرينی تفريق ايدر برينی مرجح بولميوب ومحلك اشترا كه قابلينی اولمامغين واكر عورت وفات ايتمش اولورسه نكاحله ايكيسنده‌ده حكم اولنوب هربر رلرينه نصف مهر لازم اولور وايكيسی برزوج ميراثی اخذ ايدرلر بروله كتوروب بعده وفات ايتمش اولورسه نسب ايكيسندن ثابت اولوب هربرندن بركامل ابن ميراثی الور كندولری بربابا ميراثی الورلر وبونك تمامی خلاصه‌ده‌در ❊(وهى لمن صدقته اذا لم تكن فى يد من كذبته ولم يكن دخل) من كذبته (بها) هذا اذا لم يؤرخا (فان ارخا فالسابق احق بها) فلوارخ احدهما فهى لمن صدقته اوللذى اليد بزازية ❊ ايمدی مزبوره عورت زوجيتنی تصديق ايتديكی مدعينك اولورا كر زوجيتنی تكذيب ايتديكی مدعينك يدنده اولميوب وكندويه دخول ايتمش اولورسه حكم مشروح تاريخ بيان ايتمديكلرينه نظرادر پس تاريخ بيان ايدرلرسه قنغيسينك تاريخی مقدم ايسه عورت انك اولور واضع اليد اولوب دخول ايتمش اولمغله عمل اولنماز واكر بری تاريخ بيان ايده‌جك اولورسه عورتك تصديق ايتديكی مدعی‌يه حكم اولنوب وياذى اليده حكم اولنوريد اولورسه تصديقه باقلمز ❊ قلت وعلى مامر عن الثانى ينبغى اعتبار تاريخ احدهما ولم ارمن نبه على هذا فتأمل ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه امام ابى يوسفدن روايت اولنان قول اوزره لايق اولان مزبوردعواجيلرك فقط برينك تاريخنه اعتبار اولنمقدر لكن بونك اوزرينه تنبيه ايدر بركسه‌يی بن كورمه‌دم ❊(وان اقرت لمن لاحجة له فهى له وان برهن الاخر قضى له ولو برهن احدهما وقضى له ثم برهن الاخر لم يقض له الا اذا ثبت سبقه) لان البرهان مع التاريخ اقوى منه بدونه ❊ واكر عورت حجتی اولميان زوجيت دعواسی ايدن كسه ايچون نكاحی اقرار ايدرسه عورت انك اولور برموجب اقرار كندويه حكم اولندقدنصكره آخری عورتك كندونك منكوحه‌سی اولديغنه اقامهٔ بينه ايدرسه انك ايچون حكم اولنور دعواسنی تنوير ايدوب وبرهان تصادقدن اقوى اولمغين اما بری اقامهٔ بينه ايدوب كندويه حكم اولندقدنصكره

دیکر یده اقامهٔ بینه ایدسه انك ایچون حکم اولنمز لکن صکره کینك تاریخنك سبقتی ثابته اولورسه کندی ایچون حکم اولنور تاریخله برابر برهان تاریخسزدن اقوی اولمغین ❊ (کما لم ینقض ببرهان خارج علی ذی ید ظهر نکاحه الا اذا ثبت سبقه) ای ان نکاحه اسبق ❊ نکم نکاحی ظاهر اولان ذی الید اوزرینه خارجك بینه‌سیله حکم اولنمدیغی کبی الا خارجك نکاحنك سبقتی ثابته اولورسه خارجك بینه‌سیله حکم اولنور ❊ (وان) ذکر السبب الملك بان (برهنا علی شراء شیٔ من ذی ید فلكل نصفه بنصف الثمن) ان شاء (او ترکه) انما خیر لتفریق الصفقة علیه ❊ ایکی خارج بر ذی الیدن بر نسنه‌یه سبب ملك بیان ایدرك مثلا شراسنه اقامهٔ بینه ایدسه‌لر ایمدی دیلرسه هر بریچون نصف ثمنله انك نصفنه مالك اولوب ویا آنی ترك ایتمك واردر تخییر صفقه‌نك اوزرینه تفریقنه مبنیدر ودیعه ویا ارث دعوالرینده بویله در لکن بری اشترا ونقدا ثمنی دفعنه اقامهٔ بینه ایدرسه و ردیکی ثمنك نصفنی رفیقندن اخذ ایدر ❊ (وان ترك احدهما بعد ماقضی لهما لم یأخذ الاخر کله) لانفساخه بالقضاء فلوقبله فله ❊ مزبور مدعیلرك بری کندولر ینك ایکیسیچون حکم اولندقدنصکره نصفنی ترك ایلسه دیکری کلیسنی بردن اخذ ایتمز قضا ایله کلیسنی شراسی منفسخ اولمغین واکر ترك مشروح قضادن اقدم اولورسه دیکر یچون کلیسنی اخذ واردر ذاتنده کلیسنی دعوی ایتمکین ❊ (وهو) ای ماادعیا شرائه (للسابق) تاریخا (ان ارخا) فیرد البائع ما قبضه من الاخر الیه سراج ❊ متداعیانك شراسنی ادعا ایتدکلری نسنه اکر تاریخ بیان ایدرلرسه تاریخا اسبقکدر زیرا اول شرایی کندودن منازع اولمیان زمانده اولدیغنی اثبات ایلدی بایعده دیکرندن قبض ایتدیکی ثمنی اکا رد ایدر ❊ (و) هو (لذی ید ان لم یؤرخا او ارخ احدهما) اواستوی تاریخهما ❊ مزبور مدعی ذی الید اولان مدعینك اولور اکر ایکیسی بردن تاریخ بیان ایتمیوب ویا فقط بریسی تاریخ بیان ایدوب ویا تاریخلری مستوی اولورسه زیرا کندونك انك قبضنه اقتداری شراسنك سبقتنی ایجاب ایدر ❊ (و) هو (لذی وقت ان وقت احدهما فقط و) الحال انه (لا ید لهما) وان لم یوقتا فقدمر انلكل نصفه بنصف الثمن ❊ مارالذکر مدعی وقت بیان ایده‌نك اولور اکر وقتی فقط بری بیان ایدوب وکندولری ذوالید ده اولمزسه واکر وقت بیان ایتمزلرسه ماسبقده مرور ایتدیکه هر بریچون مدعانك نصفی نصف ثمنله ثابتدر ومصنفه اولی اولان اشبو ولذی وقت قولنی لذی ید قولنك اوزرینه تقدیم ایدی بودخی تاریخ بیانی مسئله‌سی تتمه‌سندن اولمغین ❊ (والشراء احق من هبة وصدقة) ورهن ولو مع قبض وهذا (ان لم یؤرخا فلو ارخا واتحد المملك فالاسبق احق) لقوته ❊ ایکی خارجك بری شرا ودیکری هبه مع التسلیم ویا صدقه ویا رهن

مع القبض اثبات ایتسه‌لر شرا دعواسی قبوله احق واولیدر فی الحال ملك بعوض افاده ایتمکین لکن بو تاریخ بیان ایتمدکلرینه نظرا در امدی تاریخ بیان ایدوب مملکده بر اولورسه پس تاریخا اسبق اولان قوتلو اولمغله انك دعواسی مسموعه اولور واکر مملك مختلف اولورسه سبق تاریخه اعتبار اولنمز بلکه ایکیسی مساوی اولورلر ❊ (ولو ارخت احدهما فقط فالمؤرخة اولی) ولو اختلف المملك استویا وهذا فیما لاینقسم اتفاقا ❊ واکر صورت مشروحه‌لردن فقط برنده تاریخ بیان اولنورسه تاریخلوسی اولی اولور واکر مملك مختلف اولورسه ملکلرینی اثباتده مملك طرفندن هر برلری خصم اولمغله ایکیسده مساوی اولورلر مملك بر اولدیغی صورنده ایکیسده سببی اثباته محتاج اولدقلرندن انده اقوی تقدیم اولنمغله صورت مشروحه‌نك خلافنه اولدی لکن بو اتفاقا عبدودابه کبی تقسیم قبول ایتمیان شیلرده‌در ❊ واختلف التصحیح فیما یقسم کالدار والاصح ان الكل لمدعی الشراء لان الاستحقاق من قبیل الشیوع المقارن لا الطاری هبة الدرر ❊ دارکبی تقسیم قبول ایدن شیلرده تصحیحده اختلاف اولندی اصح اولان کلیسی شرا ادعا ایده‌نك اولوب کندی ایچون حکم اولنمقدر زیرا هبه دعواسی ایدن مثلا دارك کلیسنده هبه‌یی اثبات ایتدکدنصکره شرا ادعاسی ایدن نصفنه مستحق چقدی امدی استحقاقی شیوع مقارن قبیلندن اولوب شیوع طاری قبیلندن اولمامغله تقسیم قبول ایدن مشاعده موهوب لهك نصفنه استحقاق اجماعا هبه‌یی ابطال ایدر امدی هبه ادعا ایده‌نك بینه‌سنك عدم قبولنه مبنی شرا ادعا ایده‌نك بینه‌سی مقبوله اولور وبو بحث دررك هبه‌سنده در ❊ (والشراء والمهر سواء) فینصف وترجع هی بنصف القیمة وهو بنصف الثمن او یفسخ لما مر ❊ شرا ایله مهر دعواسی بردرکه بریسی ذی الیدن اشترا ادعا ایدوب دیکری یده بونی بکا مهر ایتمك اوزره بنی نکاح ایتدی دیودعوی ایلسه ایکیسیده معاوضه اولوب بنفسه ملك اثبات ایتمکله قوتده مستوی اولوب دعوی اولنان نسنه تنصیف اولنوب مهر مسمانك نصفی مستحق چیقمغله عورت انك نصفیله زوجه رجوع ایدوب مشتریده بایعه ثمنك نصفیله رجوع ایدر ویاخود مارالذکر صفقه‌نك تفریقنه مبنی عقد فسخ اولنور ❊ (هذا اذا لم یؤرخا او ارخا واستوی تاریخهما فان اسبق تاریخ احدهما کان احق) ❊ حکم مشروح مارالذکر دعواجیلرك تاریخ بیان ایتمدکلرینه ویابیان ایدوب مساوی اولدیغنه مبنیدر اما برینك تاریخی سابق اولورسه قبوله اولی واحق اولور ❊ قید بالشراء لان النکاح احق من هبة او رهن او صدقة عمادیة والمراد من النکاح المهر کما حرره فی البحر مغلطا للجامع ❊ مصنف رحمه الله تعالی مسئلهٔ مشروحه‌یی شرا ایله قیدلدی وتقییدیده مناسبدر زیرا نکاحکده مهر هبه ورهن

وصدقه‌دن احق واولی در تنكم بحرده سماویه قاضیسنك اوغلونك جامع الفصولین
نام كتابنده‌كی كلامینكه برشیده نكاح وهبه دعواسی مجتمع اولوب بینتیله ده
نمل ممكن اولوب بریسی مدعینك برینك منكوحه‌سی اولدیغنه ودیكری
مدعئ آخرك كندویه هبه اولنمش جاریه‌سی اولدیغنه اولسه بومنكوحه جاریه
هبه اولنمش اولمغله اولور ایمدی مسئلهٔ مشروحه‌ده لایق اولان مؤمنی صلاحه
حمل ایله تكذیبدن تخلیص ایچون هبه بینه‌سنك عدم بطلانیدر صدقه مع النكاح
رهن مع النكاحده بنه بویله‌در واشبو كلام مشروحی غلطه حمل ایله صاحب بحر
بومقامده كه نكاحدن مراد مهردر یوقسه منكوحه جاریه مراد دكلدر دیدی
❊ نعم یستوی النكاح والشراء لوتنازعا فی الامة من رجل واحد ولامرجح فتكون
ملكاله منكوحة للاخر فتدبر ❊ بلی ایكی كسه بركسه‌نك یدنده‌كی جاریه‌ده بری
شرا ایله آخری منكوحه‌در دیو دعوی ومنازعه وهر بری اقامهٔ بینه ایدوب
وسبق تاریخ كبی برنده برمرجح اولمسه ایمدی دعوالری میانلرنده منافات اولمامغین
جاریه‌شرا دعواسی ایدنك ملكی دیكرینك منكوحه‌سی اولور بوجامع الفصولین
صاحبنك بربحثیدر وصاحب بحر بوكا اثرفقهانك صریح بركلاملرینی بن كورمدم
دیر ❊ (ورهن مع قبض احق من هبة بلاعوض معه) استحسانا ❊ رهن مع القبض
دعواسی استحسانا بلاعوض هبه مع القبض دعواسندن قبوله احق واولی در
❊ ولوبه فهی احق لانها بیع انتهاء والبیع ولو بوجه اقوی من الرهن ولوالعین
معهما استویا مالم یؤرخا واحدهما اسبق ❊ واكر هبه عوض مقابلنده اولورسه
هبه دعواسی قبوله احقدرنهایتنده بیع اولوب بیعده هرنقدر من وجه ایسه ده
رهندن اقوی اولمغین واكر دعوی ایتدكلری نسنه دعواجیلرك ایكیسنك بردن
برابریدلرنده بولنوب مجرد بریسی ذی الیداولمزسه ایكیسیده دعواده مساوی اولوب
فقط بری احق اولمز مادام ایكیسیده تاریخ بیان ایدوب وبرینك تاریخی مقدم
اولمدقجه امامجرد برینك یدنده بولنورسه اول اولی اولور الا ایكیسیده تاریخ بیان ایدوب
خارجنك تاریخی اسبق اولورسه انك ایچون حكم اولنور ❊ (وان برهن خارجان
علی ملك مؤرخ اوشراء مؤرخ من واحد) غیرذی ید (او) برهن (خارج علی ملك
مؤرخ وذوید علی ملك مؤرخ اقدم فالسابق احق) ❊ ایكی خارج كسه‌لر ذی الید
اولمیان كسه‌دن برشیئك تاریخ معینله ملكی اولوب ویاوقت معینده اشتراسنه
اقامهٔ بینه ایتسه‌لر ویاخود برخارج ملك مؤرخه وذی الید اندن مقدمكی تاریخله
ملكی اولدیغنه اثبات برهان ایلسه ایمدی تاریخی مقدمكی برهانی قبوله احقدر
زیرا كندوسی مالكنك اولی اولدیغنی اثبات ایتمكله ملكك انجق كندی طرفندن
تلقیسنی ایجاب ایتدی حالبوكه كندودن تلقی اولنمدی وبونده ملك مطلقله

ملك بسببك میانلرنده فرق یوقدر ❊ (وان برهنا علی شراء متفق تاریخهما)
اومختلف عینی وكل یدعی الشراء (من) رجل (آخر او وقت احدهما فقطاستویا)
ان تعدد البائع ❊ واكر تاریخلری متفق ویامختلف وهر بری برآخر رجلدن شرا
ادعاایدوب ویاخود فقط بری توقیت ایدن ایكی كسه برشیئك شراسی اوزرینه اقامهٔ
بینه ایتسه‌لر مساوی اولورلر بایع متعدد اولورسه ❊ وان اتحد فذوالوقت احق
ثم لابد من ذكر المدعی وشهوده مایفید ملك بائعه ان لم یكن المبیع فی ید البائع ❊
واكر بایع متحد اولورسه ذوالوقتكه تاریخ بیان ایدن دعوی اولنان ماله
احق واولی در ایكیسیده ملكك كندونك طرفندن تلقیسنه اتفاق ایتمكله وقتا كه بری
تاریخ بیان ایتدیسه كندویه حكم اولنور غیری تقدمی تبین ایتمكله بوندنصكره
مدعینك وشاهدلرك بایعنك ملكنی افاده ایدر كندونك ایدی بكا تسلیم ایتدی
وكندودن الدم دیمك كبی كلامی ذكرندن لازمدر اكر مبیع بایعك یدنده اولمیوب
كندوده اندن اشترا دعواسی ایدرسه ❊ ولو شهدوا بیده فقولان بزازیة ❊
واكر شاهدلر بایعك ملكی اولدیغنه شهادت ایتمیوب یدنده اولدیغنه شهادت ایدرلرسه
ایمدی بونده ایكی قول واردر ❊ (فان برهن خارج علی الملك وذوالید علی الشراء منه
او برهنا علی سبب ملك لایتكرر كالنتاج) ❊ خارج ملكینه ذوالید كندودن
اشترا اولدیغنه اقامهٔ بینه ویاایكیسیده نتاج امثالی تكرر ایتمین سبب ملك اوزرینه
اقامهٔ بینه ایدرلرسه اجماعا ذوالید كری اولی اولور بینه خارجك ایكن صورتین
مشروحتینده ذوالیدك بینه‌سنك اولی اولمسی اولكنده كندودن تلقی دعواسی ایدوب
ایكنجیده ایكیسیده نتاج دعواسی ایتمكله بینه یدك دلالت ایتدیكی شیئه
اقامت اولنمغله ذوالیدك بینه‌سی ترجح ایدوب كندویه حكم اولندی انجق صحیح اولانده
بودر واصحاب كزیندن جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنهدن مرویدركه
حضور رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمده بررجل بررجلك یدنده‌كی ناقه‌سنی
دعوی وكندونك عندنده تولد ایدوب ملكی اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتدكده
ذی الیده كما فی السابق نتاج دعواسی ایدوب واقامهٔ بینه ایلمكله رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم ناقه‌ایله ذی الیده حكم بیوردیلر اشبو حدیث شریف
مشهوردر وبونتاج مسئله‌سی مسئلهٔ مخصوصه‌در ونتاج ذی الیدك كندونك ویابایعنك
ویامورثنك قنغیسنك ملكنده اولورسه اولسون جامع الفصولینده مسطوردركه خارجله
ذوالیدك هر برلری بایعلرینك ملكلرنده تولد اولنمسنه اقامهٔ بینه ایتسه‌لر ذی الیده حكم
اولنور هر برلری بایعلری طرفلرندن خصم اولدقلرندن كویا بایعلری بالذات حاضر
اولوب نتاج دعواسی ایتمش كبی اولدیلر انتهی ❊ ومافی معناه كنسج لایعاد وغزل
قطن (وحلب لبن وجز صوف) ونحوها ولوعند بائعه درر (فذوالید احق) من

الخارج اجماعا ✤ تکرر ایتمکده نتاج معناسنده اولان شیلرکه ثیاب قطنی کبی عودت
اولنمیان نسج و چوق غزلکه بوکمك وسودی صاغمق و یوکو قرقمق امثالی بیز
ویاکه اتخاذینه ذوالید ایله خارج اقامهٔ بینه ایدهجك اولسه بونلرك جمیعسنده
اتفاقا ذوالید خارجدن احقدرکرك ایکیسیده تاریخ مساویله ویاسبقله تاریخ بیان
ایتسونلر ویا ایتمسونلر و یافقط بری تاریخ بیان ایتسون تاریخلر بنداعتبار اولنمز نتاج
دعواسنده تاریخه اعتبار اولنمامغین دعوای مزبورهلر هرنقدر بایعنك و یامورثنك
عندنده اولدیغنه اولسهده اولور ✤ الا اذا ادعی الخارج علیه فعلا کغصب اووديعة
اواجارة ونحوهافی روایة درر اوکان سببا یتکرر کبناء وغرس ونسج خز وزرع
برونحوه ✤ الا خارج ذوالیدك اوزرینه غصب ویاودیعه ویااجاره مثلو برفعل
دعوی ایدوب ملك ونتاج دعوی ایتمزسه و یاخود سبب متکرر اولور بنا وغرس و بز
طوقومق وبغدای اکمك کبی شیلر اولورسه بینه خارجك اولور مثلا ذی الید اشبو
طاش بنمدر دیو ارمه یالمم دیو دعوی ایدوب خارجده کذلك دعوی ایلسه تکرری
ممکن اولور مقولهدن اولمغله خارج تقدیم اولنور ✤ اواشکل علی اهل الخبرة فهو
للخارج لانه الاصل وانما عدلنا عنه بحدیث النتاج ✤ و یاخود برشیده اهل خبره
اوزرینه اشکال واقع اولورسه اول شی خارجك اولور مثلا برقلیج و یابچق نامليسنده
ذوالید ایله خارج نزاع ایتسهلر امدی اهل خبرهسی انجق بو ناملی برکره یاپیلور
دیرسه ذی الیدك یوقسه خارجك اولور زیرا دعوی قلنان شیئك خارجك اولمسی
اصلدر اشبو اصلدن عدول نتاج حقنده کی حدیث شریفه مبنیدر ✤ تمه ✤
برکسه اوزرینه برشیئله بردفعه حکم اولندقدنصکره اول شیده اول کمسهنك دعواسی
مسموعه اولمز الا حکمك ابطالنه و یاخود اول شیئك مقضیله جانبندن تلقی اولنوب
و یانتاجنه اقامهٔ بینه ایدرسه مسموعه اولور ✤ کذا فی العمادية والبزازية ✤ (وان
برهن کل) من الخارجین او ذوی الایدی اوالخارج وذی الید یعنی (علی الشراء
من الاخر بلا وقت سقطا وترك المال) المدعی به (فی ید من معه) ✤ ایکی خارجك
ویاذی الیدلرك و یا برخارجله برذی الیدك هر برلری برکسهدن برشیئك تاریخ بیان
ایتمیهرك شراسی اوزرینه اقامهٔ بینه ایتسهلر ایکیسیده ساقط اولوب دعوی اولنان
مال بدنده بولنان کمسهنك عندنده ترك اولنور تاریخ بیان ایدرلرسه تاریخا اقدم ایچون
حکم اولنور ✤ وقال محمد رحمه الله یقضی للخارج ✤ وامام محمد بن حسن الشیبانی رحمه
الله تعالی ورضی عنه صورت مشروحهده خارج ایچون حکم اولنور بیوردیلر ✤ قلنا
الاقدام علی الشراء اقرار منه بالملك له ✤ شارح رحمه الله تعالی دیرکه خارجك
ویاذی الیدك دعوی ایلدکاری نسنهنك شراسنه اقداملری کندولرینك ملکك
آخرك اولدیغنه اقرارلرینی ایجاب ایدر بونکده جمعی متعذر اولمغله تهاتری موجبدر

✤ ولو اثبتا قبضا تهاترتا اتفاقا درر ✤ واکر مارالذکر دعواجیلر قبضی اثبات
ایدرلرسه اتفاقا تهاتر ایدرلر که بینهلری ساقطه اولوب برشیئه مفید اولمز ✤ (ولا
یرجح بزيادة عدد الشهود) فان الترجيح عندنا بقوة الدليل لا بكثرته ثم فرع على
هذا الاصل بقوله (فلو اقام احد المدعيين شاهدين والاخر اربعة فهما سواء)
فی ذلك ✤ شاهدلرك عددلرینك زیادهسیله برطرف ترجح ایتمز عندالحنفیه ترجیح
دلیلك قوتیله اولوب مثلا برینك متواتر دیکرینك خبر احاد ویا برینك مفسر
دیکرینك مجمل اولمسی کبی امدی مفسر مجمل ومتواتر احاد اوزره ترجیح اولنورلر
قوتلرینه بناً بوقسه شاهدلرك کثرتیله ترجیح اولنمز بوندنصکره مصنف مرحوم
اشبو اصل مشروح اوزرینه مسئله تفریع ایدر که ایکی دعواجیلرك بری ایکی
ودیکری درت شاهد کتورسهلر بس اقامهٔ بینه حکمنده مزبورانك ایکیسی
مساویلردر ✤ (وكذا لا ترجيح بزيادة العدالة) لان المعتبر اصل العدالة اذ لا حد
للاعدلية ✤ وینه بویله عدالتك زیادهلکیلهده ترجیح اولمز زیرا معتبر اولان اصل عدالتدر
اعدلیته حد ونهایت اولمامغله زیرا دیکرینك اندن اعدلی بولنمسی احتمالندن
حکم برحالت اوزرینه مستقر اولمز ✤ (دار فی ید آخر ادعی رجل نصفها وآخر
كلها و برهنا فللاول ربعها والباقی للاخر بطريق المنازعة) وهوان النصف
سالم لمدعی الكل بلا منازعة ثم استوت منازعتهما فی النصف الاخر فينصف ✤
برکسهنك یدنده بولنان دارك نصفنی بر رجل کلنی بردیکر رجل دعوی واقامهٔ
بینه ایتسهلر بطریق المنازعه اولکی ربعنی دیکری باقی اوچ ربعنی اخذ ایدرلر زیرا
دارك نصفی بلا منازعة تمامنی دعوی ایدهنکدر بعده منازعهلری نصف آخرده
متساویه اولمغله بس تنصیف اولنور ✤ (وقالا الثلث له والباقی للثانی بطريق
العول) لان فی المسئلة كلا ونصفا فالمسئلة من اثنين وتعول الى ثلثة ✤ واما بین مسئلهٔ
مشروحهده ثلث اولکنه و باقی ایکنجیه عول طریقیله ویریلور دیدیلر زیرا مسئلهده
کل ونصف اولمغله مسئله ایکیدن اولوب اوچه عول اولمغله ایکیسی کلی دعوی ایدنه
بری نصفی دعوی ایدنه ویریلور ✤ واعلم ان انواع القسمة اربعة ما يقسم بطريق العول
اجماعا وهو ثمان میراث ودیون ووصیة ومحاباة ودراهم مرسلة وسعاية وجناية رقيق ✤
معلوم اولسونکه انواع قسمت درتدر بری اجماعا بطریق العول تقسیم اولنان قسمتدرکه
بودخی سکزدر اولکیسی میراثدرکه برترکهده سهام فرائض مجتمعه اولوب ترکه سهامه
وفا ایتمزسه بطریق العول تقسیم اولنور مثلا برعورت فوت اولوب زوجنی و براخت
لابوینیله براخت لامنی ترك ایلسه امدی مسئلهسی التیدن کلوب یدی یه عول اولور
ایکنجیسی دیوندر یعنی دیون متفاوته مجتمعه اولوب ترکه انی وفایه ضیق اولدقده
ینه ارباب دیون میانلرنده بطریق العول تقسیم اولنور مثلا ایکی غریمك برینك

یوز ودیکرینك اللی غروش حقی اولوب ترکه‌نك یوز غروش اولمسی کبی اوچنجیسی
وصیتدرکه برکمسه مالنك ثلثنی بررجله وربعنی برینه وسدسنی برینه وصیت ایدوب
ورثه‌ده اجازت ویرمکین وصیتلر ثلثه عودت ایتسه ایمدی ثلث بینلرنده بطریق العول
تقسیم اولنور دردنجیسی محاباتله وصیت صورتیدرکه مثلا اوچ بیك غروشلق
عبدنی بیك غروشه بررجله بیعه ودیکر رجله ایکی بیك غروش قیمتلو عبدنی بیکه
بیعه وصیت ایتمکله کندولرینه اوچ بیك غروش محابات حاصله اولوب بینلرنده
بروجه عول اوچ تقسیم اولنور بشنجیسی دراهم مرسله که مثلا برکمسه‌یه بیك ودیکرینه
ایکی بیك غروش وصیتله اوچ بیکك بینلرنده تقسیم عولیسی کبی التنجیسی سعایه‌درکه
برعبدك نصفنك ودیکرینك کلیسنك عتقیله وصیت ایتمکله ثلثه مساعد اولمامغین
ثلث مال میانلرنده عول طریقیله تقسیم اولنوب هر برلرندن سعایه‌دن حصه‌لری
ساقطه اولور یدنجیسی جنایة رقیقکه برعبد بررجلك کوزینی چیقاروب ودیکرینی
خطاء قتل ایتمسیله جنایتی مقابله‌سنده عبد کندولرینه ویرلدکده عبد جانی
میانلرنده بطریق العول تقسیم اولنوب ایکی ثلثی مقتولك ولیسنه برثلثی دیکرینه
حصه اولور سکزنجیسی منوال مشروح اوزره جنایت ایدن مدبر عبد قیمتی جنایت
ایتدیکلرینه ویرلدکده میانلرنده تقسیم عول طریقیله اولور ❊ وبطریق المنازعة
اجماعا وهی مسئلة الفضولیین ❊ قسمتك برقسمیده اجماعا بطریق المنازعه اولاندرکه
ایکی فضولی مسئله‌سیدرکه برفضولی برعبدی بررجله بیك غروشه ودیکر فضولی
دیکر رجله اول عبدك نصفنی بشیوز غروشه بیع ایتمکله عبدك صاحبی بیعلرك
ایکیسنه‌ده اجازت ویرسه ایمدی مشتریلر مخیر قلنورلر بس اخذی اختیار ایدرلرسه
بطریق المنازعه اوچ ربعنی کلنی وبر ربعنی نصفنی اشترا ایدن آلور ❊ وبطریق المنازعة
عنده والعول عندهما وهو ثلاث مسائل مسئلة الکتاب واذا اوصی لرجل بکل ماله
اوبعبد بعینه ولاخر بنصف ذلك ❊ اوچنجیسیده امام اعظم رضی الله تعالی عنه قتنده
بطریق المنازعه امامین رحمهما الله تعالی نزدلرنده عول ایله تقسیمدرکه اوچ
مسئله‌ده دربری مسئلهٔ کتابکه متنده کیدر بریده برکمسه‌یه مالنك کلیسیله ویاخود
معین برعبد ایله وصیت ایدوب آخر کمسه‌یه‌ده اول مالك نصفیله بوایکنجی ویامن بور
عبدك نصفیله بوده اوچنجیدر وصیت ایتسه ایمدی ورثه اجازت ویردیکی تقدیرجه
مال وعبد بینلرنده امام اعظم رضی الله تعالی عنه قتنده ارباعا امامین نزدلرنده اثلاثا
تقسیم اولنورلر ❊ وبطریق العول عنده والمنازعة عندهما وهو خمس کما بسطه
الزیلعی والعینی وتمامه فی البحر ❊ تقسیم امام اعظم رضی الله تعالی عنه نزدنده عول ایله
امامین قتنده منازعه طریقیله در اوده بشدر اولکیسی ایکی کمسه‌نك مشترك اولدقلری
برعبد مأذونه برینك یوز غروش وبر اجنبینك یوز غروش ادانه سیکه مثلا نسیئة

برنسنه بیع ایدوب بعده مزبور عبد دینی ادادن عاجز اولمغله رقبه‌سی یوز غروشه
بیع اولندقده امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده عبدك ثمنی داین اولان مولاسیله
اجنبی میانلرنده اثلاثا تقسیم اولنوب ایکی ثلثی اجنبی‌یه برثلثی مولاسنه حصه اولور
اداسه‌سی شریکی حقنده صحیحه اولوب کندونك حقنده صحیحه اولمامغین ایکنجیسی
برعبد مأذونه براجنبی یوز وبر دیکر اجنبی اللی غروش ادانه ایتمکله عبد دینیچون
بیع اولندقده امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده ثمن میانلرنده اثلاثا امامین رحمهما الله
تعالی نزدلرنده ارباعا تقسیم اولنور اوچنجیسی برعبد بررجلی خطأ دیکر بررجلی
عمدا قتل ایدوب عمدا مقتولك ایکی ولیسی اولوب بریسی عفو ایتسه عبدك سیدی
عبدی دفعله دیتی فدا و یرمك بیننده مخیردر ایمدی مولی فدا ویره‌جك اولدقده
اون بش بیك درهم ویروب بش ایکنی عفو ایده‌نك شریکنه اون بیکی خطأ مقتولك
ولیسنه ویریلور واکر عبدی ویرسه عبد بینلرنده امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده
اثلاثا امامین نزدنده ارباعا تقسیم اولنور دردنجیسی جنایت ایدن عبد مدبر تقدیر
اولندرق مسئلهٔ مشروحهٔ سابقه‌در سید قیمتنی ویرر بشنجیسی عمدا مولاسنی وبراجنبی
کمسه‌یی قتل ایدن ام ولد جاریه‌نك مسئله‌سیدرکه ایمدی مار الذکر مقتوللرك هر برینك
ایکی ولیسی اولوب هر برابکیسندن بری عفو ایلسه قیمتك اوچ ربعنده سعی ایدوب
ربعی اجنبینك ولیسندن سکوت ایده‌نك اولوب وایکی ربعی امام اعظم رحمه الله
تعالی قتنده بینلرنده اثلاثا بطریق العول امامین رحمهما الله تعالی نزدلرنده
بطریق المنازعه ارباعا تقسیم اولنور نتکم زیلعی وعینی بسط وتفصیل ایلدی واشبو
بحثك تمام وتفصیلی بحرده‌در ❊ والاصل عنده ان القسمة متی وجبت لحق ثابت
فی عین اوذمة شایعا فعولیة اوممیزا اولاحدهما شائعا وللاخر فی الکل فمنازعة ❊
بوخصوصده اصل اصیل وقاعده وتفصیل امام اعظم وهمام اکرم رحمه الله
تعالی قتنده شوّیله‌که قسمت شائعا عینده ویاذمتده ثابت حق ایچون واجبه اولورسه
ایمدی بو نوع قسمت عولیه‌در میراث کبی ذمتده تبعیض متصور اولمدیغندن شارحه
اولی اولان تعبیرده فی ذمة اوعین شائعا دیمك ایدی وینه عبارده‌ده شائعا فی البعض
دون الکل اولی‌در واکر قسمت مشروحه عینده بروجه تمیز واجبه اولوب شیوع
طریقی اوزره اولیوب ویاخود برینك حقی شائعا اولوب دیکرینك حقی کلیسنده اولورسه
قسمت نزاعیه‌در ❊ وعندهما ای ثبتا معا علی الشیوع فعولیة والافمنازعة
فلیحفظ ❊ وامامین همامین رحمهما الله تعالی قتنده هرنه زمانکه ایکی حق بردن
بروجه شیوع ثابت اولورسه اشبو نوع شیده‌کی قسمت عولیه‌در میراثده ودیون
متفرقه مجتمعه اولان ترکه‌ده اولدیغی کبی والا ایکی وقت مختلفده ویابر وجه تمیز
ثابت اولورسه انده‌کی قسمت منازعه‌در ایمدی میراثده‌کی حقوقك کلیسی وقت

واحدكه موت وقتیدر انده علی وجه الشیوع ثابته اولمغله بطریق العول تقسیم
اولنور وینه بویله برترکه‌ده دیون متفاوته مجتمعه اولدقده ارباب دیونك حقلری میراث
كبی موت وقتنده ثابته اولور وصیتلرده ینه بویله‌در ﴿ ولو الدار فی ایدیهما فهی
للثانی) نصف لا بالقضاء ونصف به لانه خارج ﴾ واكر دار مشروحه ما رالذكر
دعواجیلرك ایكیسنك بردن یدلرنده بولنورسه دار ایكنجیكه كلیسنی دعوی ایده‌نك
اولور نصفنه بلا قضاء ونصف آخرینه انده خارج اولدیغندن قضا ایله مالك اولور
زیرا نصف دعوی ایده‌نك یدی یدمحقه اولسون دیو دعواسی یدنده‌كی نصفه متصرفه
اولمغله تمامنی دعوی ایده‌نه نصف بلا منازعة تسلیم اولنمغله ما فی الیدی بلا قضاء
كندونك اولدی امدی نصفی دعوی ایده‌نك یدنده‌كی نصفده خارجله ذی الید
بینه‌سی مجتمعه اولمغله خارجك بینه‌سی تقدیم اولندی ﴿ ولو فی ید ثلثة وادعی احدهم
كلها وآخر نصفها وآخر ثلثها وبرهنوا قسمت عنده بالمنازعة وعندهما بالعول
وبیانه فی الكافی ﴾ واكر دار اوچ كسه‌نك یدنده بری دارك كلیسنی وآخری نصفنی
وبری ثلثنی دعوی ایدوب وهر برلری دعوالرینه اقامهٔ بینه ایدرلرسه امام اعظم
رحمه الله تعالی نزدنده بالمنازعه وامامین قتنده بالعول تقسیم اولنور بو مسئله‌نك تمام
وتفصیلی كافی وطحطاویده‌در ﴿ (ولو برهنا علی نتاج دابة) فی ایدیهما او احدهما
او غیرهما (وارخا قضی لمن وافق سنها تاریخه) بشهادة الظاهر ﴾ ایكی كسه
یدلرنده ویاخود فقط برینك ویا كندولرینك غیری بر ذی الیدك یدنده بولنان بر دابه‌نك
عندلرنده نتاج اوزینه اقامهٔ بینه ایدوب وتاریخ بیان ایتسه‌لر دابه‌نك سنی بینه سنك
تاریخنه موافق اولان كسه ایچون حكم اولنور تاریخك سنه موافقتی ظاهر حالی
صدقنه شهادت ایتدیكنه بناءً تاریخه ضمیرینك بینه‌یه ارجاعی برهان اعتباریله‌در
﴿ (فلو لم یؤرخا قضی بها للذی الید) ﴾ واكر مزبور دعواجیلر تاریخ بیان ایتمزلرسه
اول دابه ایله ذی الیده حكم اولنور ﴿ (ولهما ان فی ایدیهما او فی ید ثالث) ﴾ واكر دابه
كندولرینك ویا غیرلری بر كسه‌نك یدنده بولنورسه كندولری ایچون حكم اولنور
﴿ (وان لم یوافقهما) بان خالف او اشكل (فلهما ان كانت فی ایدیهما او كانا
خارجین فان فی ید احدهما قضی بها له) هو الاصح ﴾ واكر دابه‌نك سنی تاریخه
موافق اولمیوب یا مخالف ویا مشكل اولسه كه تاریخلرك برینه موافق اولمزسه
امدی دابه ایكیسنك بردن یدلرنده بولنوب ویا ایكیسیده خارج اولوب ذی الید اولمازلرسه
ایكیسنه بروجه اشتراك بالمناصفه حكم اولنور برهانلری برینك دیكرینك اوزرینه رجحانی
اولمامغین واكر دابه فقط برینك یدنده بولنورسه دابه ایله كندویه حكم اولنور زیرا
تاریخلرده مخالفت ویا اشكال اولیجق ساقط اولملریله كویا اصلا تاریخ بیان اولنمامش
كبی اولدی انجق اصح اولان قول بودر اصحك مقابلی تاریخك مخالفتی صورتنده

بینه‌لرك ایكیسینكده كذبنك ظهورینه بناءً باطله اولوب دابه‌نك یدنده بولنان كسه‌ده
قالمسی قولیدر ﴿ قلت وهذا اولی مما وقع فی الكنز والدرر والملتقی فتبصر ﴾
شارح رحمه الله تعالی دیركه مصنفك اشبو وان لم یوافقهما تعبیری كنزده ودررده
وملتقاده واقع اولان وان خالف او اشكل عباره‌لرینه عام وشامل اولمغله بوندن
اولی‌در وجه اولویتی بیلدكده سن بصیرت اوزره اول ﴿ (برهن احد الخارجین
علی الغصب) من زید (والاخر علی الودیعة) منه (استویا) لانها بالجحد تصیر غصبا ﴾
ایكی خارجك بری مدعی علیه اولان زید اوزرینه برنسنه‌سنی غصب ایتدی دیو
ودیكری اول شیئی اكا ایداع ایتدم دیو دعوی واقامهٔ بینه ایتسه‌لر دعواده
ایكیسیده مساوی اولوب ایكیسنه بروجه تنصیف اول شیئله حكم اولنور
زیرا ودیعه انكار اولنمغله غصب اولور حتی ضمانی دخی واجب اولور ﴿ (الناس
احرار) بلا بیان (الا فی) اربع (الشهادة والحدود والقصاص والقتل)
كذا فی نسخة المصنف وفی نسخة والعقل وعبارة الاشباه والدیة ﴾ ناس بلا بیان
حرلردر دار حریت داری اولوب وكندولری حر اولان حضرت ادم علیه الصلوة
والسلام ایله حضرت حوا رضی الله تعالی عنهانك اولادندن اولدقلرینه مبنی الا درت
محلده كه شهادتده حریت ظاهره سیله اكتفا اولنمز بلكه خصم رقدر دیو طعن ایدرسه
امدی شاهددن سؤال اولنور طعن اولنمزلرسه سؤال اولنمزلر امدی شاهدلر
بزلر احرارز اصلا تملیك اولنمدق دیسه‌لر شهادتلرینك قبولنه نظرا قوللری قبول
اولنماز حتی حریتلرینه اقامهٔ بینه ایده‌دك نه حدودده حریتی بیان مثلا بركسه
بركسه‌یه قذف ایتدكده قاذف مقذوفه سن عبدسك بكا حد قذف ایجاب ایتمز دیسه
امدی حریتنی اثبات ایتمدكجه قاذفه حد اولمز قصاصده بركسه بركسه‌نك یدنی
قطع ایتدكده قاطع مقطوعی عبد زعم ایلسه حریتنی اثبات ایتمدكجه قصاصله حكم
اولنمز قتلده بركسه برانسانی خطأً قتل ایتدكده قاتلك عاقله‌لری مقتولی عبددر
دیسه‌لر حریتنه اقامهٔ بینه اولمدقجه كندولرینه دیتله حكم اولنمز مصنف مرحومك
نسخه‌لرنده عباره بروجه محرردر بعض نسخه‌ده قتل بدلنده عقلدر واشباهك عباره‌سی
دیتدر نسخ ثلثه‌نك مآللری بردر ﴿ وحینئذ (فلو ادعی علی مجهول الحال) احرام لا
(انه عبده فانكر وقال انا حر الاصل فالقول له) لتمسكه بالاصل ﴾ بو تقدیرجه بركسه
بر مجهول الحاله كه حریتی وعدم حریتی نامعلوم اولان كسه‌یه بنم عبدمدر دیو دعوی
ایتدكده اول دخی انكار ایدوب بن حر الاصلم دیسه بس اصله تمسكنه بناءً قول
كندونك اولور شارح رحمه الله تعالی مجهول الحالی بیاننده احرام لا بدانده فی الحریة
وعدمها دیسه یك واضح اولور ایدی ﴿ (واللابس) للثوب (احق من آخذ الكم) ﴾
مصنف والاجناب واضع الیدك بلا بینة دعواسنده تصدیق اولنمسی مسائلنی

بيان اتمكه شروع ايدوب ديركه ثوبك لابسى يكندن و باشا برطرفندن اخذايدن
مدعى دن ثوبه احق واولى در زيرا لابسك تصرفى ملكيت اقتضا ايتمكله
پك ظاهر اولديغندن كندولرى ذى اليكندن اخذ ايدن خارج عد اولندى
ايمدى خارج اقامهٔ بينه ايدرسه ثوب كندونك اولور يوقسه لابسه يمين ويريرد
❊(والراكب) احق (من آخذ اللجام ومن فى السرج اولى من رديفه وذو حملها
من علق كوزه بها) لانه اكثر تصرفا ❊ دابه يه بينجى ديزكننى اليجيدن ايره كى
تركسنده كندن و يوك صاحبى دستنى آصندن احق واولى در مزبورلر تصرفا
اكثر اولدقلرندن ايكيسنك حملى اولورسه مساوى اولورلر زياده لكه اعتبار اولنمز
بربطمانله اون بطمانك فرقى بوقدر ❊(والجالس على البساط والمتعلق به سواء)
بجالسيه ورا كبى سرج (كمن معه ثوب وطرفه مع الاخر لاهدبته) اى طرته الغير
منسوجة لانها ليست بثوب ❊ كليم كچه امثالى نسنه نك اوزرينه جلوس ايدنله
اكا تعلق ايدوب ياپشان كسه اكا استحقاقده برابرلر در ايكيسى بر كليمه جلوس
ايدوب و ياباره ركوب ايدوب و كندى ايله برثوب اولوب و برطرفى ديكر كسه نك
يدنده اولورسه مساوى اولدقلرى كبى ايمدى مزبورلر بيننده اول شى تنصيف
اولنوب هر برى نصفنه مالك اولور يدلرى اندهٔ ثابته اولمغين اما كندوده نسج اولنميان
هدبه سيكه صچقى آخرك يدنده اولورسه اول كسه دعواده ثوب يدنده اولان كسه يه
مساوى اولمز هدبه ثوب اولمامغين شارحك منسوجة قولنده اولى اولان الف
واللامله اولمقدر زيرا غير كلمه سى اسم فاعل منزله سنده در انجق معرف باللامه
و يامعرف باللامه مضافه مضاف اولور الضارب رأس الجانى كبى ❊(بخلاف
جالسى دار تنازعا فيها) حيث لايقضى لهما لاحتمال انها فى يد غيرهما وهنا علم
انه ليس فى يد غيرهما عينى ❊ ايكى كسه نك كندوده ساكن اولوب و هر برينك
يغدر ديو منازعه ايلدكلرى دار بساط مشروحك خلافنه دركه بونده جلوس
ملكه دلالت ايتمديكندن كندولرينه حكم اولنمز زيرا دارك كندولرينك غيرينك
يدنده اولمسى محتملدر و عقارده يد كندوده جلوسله ثابته اولمز بلكه تصرفله ثابته اولور
بساط مسئله سنده غيرك يدنده اولماديغى معلومدر ❊(الحائط لمن جذوعه عليه
اومتصل به اتصال تربيع) بان تداخل انصاف لبناته فى لبنات الاخر ❊ حائطكه
جدارده نزاع اولندقده ديركلرى او زرنده اولان قنغيسيسه انك اولور زيرا ديوار
غالبا ديرك وضعيچون بنا اولنمغله ديرك صاحبنك يدى يد استعمال اولوب ذى اليد اولور
و ياخود منازع فيه اولان جدارك كندونك منازع فيه اوليان جدارنه اتصال تربيعله
متصل اولمسيله اولور كه منازع فيهك كرپجنك و ياطاشنك نصفلرى ديكرينك كنك در
و نه تداخل ايتمسيله اولور امام كرخى قدس سره السامى كيفيت تربيعى شوو جهله

بيان ايدركه منازع فيه اولان حائط مدعيلرك برينك ايكى طرفندن ايكى ديوارنه
بردن متصل اولوب و منازع فيه اولان حائطك مقابلنده ينه كندونك ديوارلرينه
متصل برديوارى دخى اولمليكه حتى مربع اولوب كايسى شئ واحد حكمنده اوله
❊ واومن خشب فبان تكون الخشبة مركبة فى الاخرى لدلالته على انهما بنيا معا ولذا
سمى بذلك لانه حينئذ يبنى مربعا ❊ واكر جدار اغاجدن مبنى اولوب برى برندن مركب
اولورسه بس اتصال تربيع صاحبنك منازع فيه جداره اولى اولمسى انك
ديوارلرك برازن بنا اولنمسنه دلالت ايتديكنه مبنى اتصال تربيعله تسميه اولندى
و هيئت مشروحه ده جدار مربع اولور ❊(لا لمن له) اتصال ملازقة او نقب
وادخال او (هرادى) كقصب وطبق يوضع على الجذوع (بل) يكون (بين
الجارين لو تنازعا) ولا يختص به صاحب الهرادى بل صاحب الجذوع الواحد
احق منه خانية ❊ حائط اتصال ملازقه ايله متصل جدار صاحبى ايچون و يادلوك
دلوب خشبى بلا تركيب ادخال ايدن و ياخود كندى ايچون قش و ديركلرك اوزرينه
وضع اولنان حصر امثالى شيلرى اولان كسه ايچون اولماز بلكه منازعه ايدرلرسه جدار
بيتلرنده مشترك اولوب هرادى صاحبنه خاص اولمز جدار اوزرنده برديره اولان كى
هرادى صاحبندن احق واولى در ❊ ولو لاحدهما جذوع وللاخر اتصال
فلذى الاتصال وللاخر حق الوضع وقيل لذى الجذوع ملتقى وتمامه فى العينى
وغيره ❊ واكر منازع فيه اولان جدارده دعواجيلرك برينك ديركلرى
ديكرينك اتصالى اولورسه جدار اتصال صاحبنك اولوب آخر ايچون نده
حق وضع اولور بعضيلر ديرك صاحبلرى ايچون اولور ديديلر و محيطده
مسطوردركه حائطه ايدى اوچ مرتبه اوزرينه در برى اتصال تربيع برى اتصال
ملازقه و مجاوره برى وضع جذوع و محاذاة بنادر اوليلرى صاحب تربيع اول بولنمازسه
صاحب جذوع اول بولنمزسه صاحب محاذاتدر ❊ واما حق المطالبة برفع جذوع
وضعت تعديا فلا يسقط بابراء ولا صلح وعفو وبيع واجارة اشباه من احكام الساقط
لا يعود فليحفظ ❊ صاحبنك رضاسى اولمقسزين برجداره وضع اولنان جذوعك
رفعنى مطالبه حقى رفع جذوعدن ابرائله ساقط اولمز زيرا ابرا اعياندن اولمز بلكه
ذمتده اولان نسنه دن اولور و وضعدن برشيئله صلحله ده ساقط اولمز مدت وضع مجهوله
اولمغين وعفو و بيعله ده ساقط اولمز كه واضع ديره كى وموضوع له جدارى بيع
ايده جك اولسه مشترى ايچون رفعنى مطالبه حقى واردر اجاره ايله ده ساقط اولمز كه
دارنى ديرك صاحبنه ايجار ايدرسه رفعنى مطالبه حقى زائل اولمز اشبو مسائل
مشروحه اشباهك احكام الساقط لا يعود بحثندن منقولدر ❊(وذو بيت من دار)
فيها بيوت كثيرة (كذى بيوت) منها (فى حق ساحتها فهى بينهما نصفين)

بيوت كثيره يى مشتمله اولان دارده بر بيت صاحبى اولوب اكا واضع اليد اولان كمسه
انك حوليسى حقنده اندن بيوت كثيره صاحبى كبيدر امدى ساحه طريق كبى
ميانلرنده بروجه تصفيت كندولرينك اولور زيرا مز بورلر مرور ووضع امتعه
وكسر حطب امثالى عرصه يى استعمالده برابرلردر طريقده ده بيت ومنزل ودار
صاحبلرى مساو يلردر وشرح طحاو يده مرسومدر كه علو وسفلى مشتمله خانه نك علوى
بركمسه نك سفلى بر آخر كمسه نك يدلرنده حوليسنه ايكيسى بردن متصرف اولسه لر
امدى ميانلرنده منازعه وقوعبولوب هر برى تمامى بندر ديو ادعا ايدوب و بينه لريده
بولنمامغين تحليف اولنورلرسه صاحبلرينك يدلرنده هر برى ترك اولنور نهايتى
ساحه صاحب سفلك اولوب صاحب علو ايچونده انده حق مرور اولور بر روايتده
ساحه ده ميانلرنده تصفيت اوزره اولوردخى ابو السعودده شيخ شاهيندن نقلا مذكوردر
كه ساحه ده وشفعه ده واجرة قسامه ده وظلما اخذ اولنان نوائب سلطانيه ده
وعاقله ده وغرق وطر يقده عدم امنيت خوفندن سفينه دن دريايه رمى اولنان امتعه ده
قسمت عدد رؤس اوزرينه اولور حصه يه كوره اولمز انتهى (بخلاف الشرب
اذا تنازعا فيه (فانه يقدر بالارض) بقدر سقيها حق شربده منازعه ايدرلرسه
ماراً الذكردارك خلافنده دركه بونده ارضك سقيى مقدارنجه تقدير اولنور زيرا شربه احتياج
سقى ارض ايچوندر بس اراضى كثيره اولدقجه كندويه احتياجده چوق اولورده
كندونك مقدارنجه تقرير اولنور (برهنا) اى الخارجان (على يد) لكل منهما
(فى ارض قضى بيدهما) فتنصف ايكى خارج برقطعه ارضده ذى اليد اولدقلرينه
اقامۀ بينه ايتسه لر ايكيسنكده ذى اليد اولمرله حكم اولنوب بروجه تصفيت ارضه
مالك اولورلر ظن ايده رمكه كندولرينك خارج اعتبار اولنملرى ارض يدلرنده
بولنه رقدر زيرا دعوى حالنده ايكيسيده خارجدرلر بوقسه زيرا اجانبدن بركسه نك
ذى اليد اولمسى لازم دكلدر (ولو برهن عليه) اى على اليد (احدهما اوكان
تصرف فيها) بان لبن او بنى (قضى بيده) لوجود تصرفه واكر مز بورلرك برى
يداوزرينه اقامۀ بينه ايدوب و ياخود انده كندونك يدنده اولمسنه دلالت ايدر كرپچ
دوكك و يابنا وغرس كبى شيلر ايله تصرف ايدرسه تصرفنه مبنى يد ايله حكم اولنور
زيرا بومثللو تصرفلره مقتدر اولمسى يدنده اولمسنه دلالت ايدر بو ديكرى اقامۀ
بينه ايده مديكنده نظرا در (ادعى الملك فى الحال وشهد الشهود ان هذا العين كان ملكه
تقبل) لان ماثبت فى زمان يحكم ببقائه مالم يوجد المزيل دررده برشخص برنسنه يى
ملكيمدر ديو دعوى ايتدكده شاهدلرى اشبو نسنه زمان ماضيده بونك ملكى ايدى ديسه لر
شهادتلرى مقبوله اولور زيرا بر وقتده ثابت اولان شيئك بقاسيله حكم اولنور مادام
انى ازاله ايدر برشى بولنمدقجه بس شهادتلرى ماضيده وحالده ملكى اثبات ايدر

(صبى يعبر عن نفسه) اى يعقل مايقول (قال انا حر فالقول له) لانه فى يد نفسه
كالبالغ سوزينى وصحبتنى بيلوب كندى نفسندن تعبيره قادر چوجق بن حرم ديسه
قول كندونكدر مادام كندوسى انكار ايتدكجه بركسنه نك انى بنم عبدمدر دعواسى
بلا بينه مقبوله اولمز زيرا كندوسى نفسنك يدنده بالغ كبيدر (فان قال انا عبد لفلان)
لغير ذى اليد (قضى به لذى اليد) كن لايعبر عن نفسه لاقراره بعدم يده واكر
مز بور صبى يدنده بولنديغى كمسه نك غيرى يه بن فلانك عبديم ديرسه كندونك ذى
اليدك عبدى اولمسيله حكم اولنور نفسندن تعبيره مقتدر اولميانده ذى اليدك اولديغى
كبى كندى نفسنه ملكيتى اقراريله عدم يدنى اقرارينه بناً معارضدن خاليه اولان ذى
اليدك دعواسيله رقيتى ثابته اولور اقراريله اولمدى (فلو كبر وادعى الحرية
تسمع مع البرهان) لما تقرر ان التناقض فى دعوى الحريته لايمنع صحة الدعوى والله
سبحانه وتعالى اعلم امدى صبى مز بور سن بلوغه رسيده اولوب حريت دعواسى
ايدرسه مع البرهان دعواسى مسموعه اولور حريت دعواسنده تناقض صحت
دعوايه مانع اولمز مضموننه بناً والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

(باب دعوى النسب)

وقتا كه مصنف دقت پناه اعلى الله تعالى فى الجنة سمك بناه حضرتلرى اموال
دعواسى بياندن فارغ اولديسه نسب دعواسى بيانه اغاز ايتدى مال
دعواسنك وقوعى اكثر اولمغله ذكرى اهم اولوب تقديمه شايان كلندى
الدعوة نوعان دعوة استيلاد وهو ان يكون اصل العلوق فى ملك المدعى
ودعوة تحرير وهو بخلافه والاول اقوى لسبقه واستنادها لوقت العلوق
واقتصار دعوة التحرير على الحال وسيتضح اتقانى مرحوم طعامه دعوة
دالك فتحيله در نسبه دعوة دالك كسريله درديدى دالك كسريله دعوة ايكى نوعدر
برى استيلاد دعواسيدر كه اصل علوقكه حمله مدعى نك حقيقة ملكنده وجوده
كلمسيدر و يا مدعى نك حكما ملكنده اولسه ده اولور مثلا بركمسه ولدينك جاريه سنى
وطئ ايدوب اندن ولد حاصل اولمغله ولد بندندر ديو دعوى ايتسه امدى اول جاريه ده
حكما ملكى ثابت اولوب وولدك عتقيده ثابت اولور وجاريه نك قيمتنيده ولدنه
ضامن اولور تحكم ماسبقده مرور ايلدى و بريده تحرير دعواسيدر كه مقدمكينك
خلافنه در بونده علوق مدعينك ملكنده اولمز اولكنده دعوى علوق وقتنه مستند
اولمغله سبقته بناً اواكى اولى در تحرير دعواسى زمان حاله مقصوره در واشبو مضمون
قريبا واضح وظاهر اولور (مبيعة ولدت لاقل من ستة اشهر منذ بيعت فادعاه) البائع
(ثبت نسبه) منه استحسانا العلوقها فى ملكه ومبنى النسب على الخفاء فيعفى فيه التناقض
بيع اولنان برجاريه بيع اولنديغى وقتدن التى ماهدن اقلده بر ولد كتوروب بايعده

انی بن‌ندردیو دعوی ایدرسه استحساناً نسبی کندودن ثابت اولور ملکنده حامله
اولدیغیچون قیاس اولان نسبك کندودن عدم ثبوتیدر زیرا کندونك انی بیعی
جاریه‌لکنی اقراردر امدی ولدی بن‌ندردیو دعواسی انك ام‌ولد اولدیغنی ایجاب ایتمکله
تناقض ایتمش اولور لکن نسبك مبناسی خفا اوزره اولمغله انده تناقض معفودر
❊(و) اذا صحت استندت (فصارت ام‌ولده فیفسخ البیع ورد الثمن و) لکن
(ان ادعاه المشتری قبله ثبت) نسبه (منه) لوجود ملکه وامیتها باقراره وقیل یحمل
علی انه نکحها ثم استولدها ثم اشتراها ❊ پس بایعك دعوت مشروحه‌سی صحیحه
اولدقده وقت علوقه مستنده اولمغله ام ولدی بیعی تبین ایتدیکندن بیعی فسخ
وثمن رد اولنور لکن مشتری بایعدن مقدم ولد بن‌ندردیو دعوی ایدرسه ولدك نسبی
کندودن ثابت اولور ملکی بولندیغندن جاریه‌نك ام ولد اولدیغی ثابت اولور
اقرارینه بناءً بعضیلر مشترینك جاریه‌یی نکاح ایدوب صکره استیلاد صکره اشتراسنه
حمل اولنور دیدیلر ❊(ولو ادعاه معه) ای مع ادعاء البائع (او بعده لا) لان دعوته تحریر
والبائع استیلاد فکان اقوی کاملا ❊ واکر مشتری ولدی بایع‌له برابر ویا بایعدن صکره
بن‌ندردیو دعوی ایدرسه نسبی کندودن ثابت اولمزدالك کسریله دعوتیکه ولد بن‌ندندر
دیو دعواسی بایعك دعواسندن صکره تحریر که انك حریتی دعوادر اما بایعك کی استیلاد
دعواسی اولدیغندن اندن اقوی اولمغله نسب کندودن ثابت اولدی نتکم ماسبقده
مرور ایلدی ❊(وکذا) یثبت من البائع (او ادعاء بعد موت الام بخلاف موت
الولد) لفوات الاصل (ویأخذه) البائع بعدموت امه (ویسترد المشتری کل الثمن)
وقالا حصته ❊ وینه بویله مزبور ولدك نسبی بایعدن ثابت اولور اکر بایع انی اناسنك
موتندنصکره دعوی ایدرسه زیرا ولدنسبده اصلدر حتی اناسی حریتی کندودن استفاده
وکسب ایدر کورمزمسنکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم {اعتقها ولدها} بیوردیلر
یعنی چوجق کتورن جاریه‌یی ولدی عتق ایتدی امدی جاریه‌یه ثابت اولان حق
حریتدر ولده ثابت اولان حقیقت حریتدر حقیقت ایسه حقدن اولی‌در پس اناسی
تابع عد اولنور ولدك موتی انانك موتنك خلافنه‌درکه بونده اصل فوت اولمغله
نسبدن مستغنی اولوب بایعدن نسب ثابت اولمز امك وفاتنه نظرا بایع ولدی اخذ ایدوب
امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده مشتری ثمنك کلیسنی بایعدن استرداد ایدر وامامین
رحمهما الله تعالی ولدك حصه‌سنی استرداد ایدر دیدیلر ❊(واعتاقهما) ای اعتاق
المشتری الام والولد (کموتهما) فی الحکم ❊ مشترینك امی وولدی اعتاقی حکمده انلرك
موتی کبیدر ❊(والتدبیر کالاعتاق) لانه ایضا لایحتمل الابطال ویرد حصته اتفاقا ملتقی
وغیره ❊ وتدبیرده اعتاق کبیدر ابطالی قبول ایتمز بایع ثمندن ولدك حصه‌سنی اتفاقا
مشتری‌یه رد ایدر اکر مشتری فقط امی عتق ایدوب ویاتدبیره کسرسه ❊ وکذا حصتها

ایضا لی الصحیح من مذهب الامام کما فی القهستانی والبرهان ونقله فی الدرر
والمنح عن الهدایة علی خلاف مافی الکافی عن المبسوط ❊ وینه بویله تدبیر
واعتاق صورتلرنده امام اعظم رحمه الله تعالی مذهبندن قول صحیح اوزره ولدك
حصه‌سی ثمندن رد ایتدیکی کبی اناسنکده حصه‌سنی رد ایدر نتکم قهستانی وبرهانده
بویلجه مذکوردر ودرر ومنحده هدایه‌دن نقلا امك ثمندن حصه‌سنك ردینی بیان
ایلدی کافیده مبسوطدن نقلا ذکر اولنان عدم ردك خلافی اوزره ❊ وعبارة المواهب
وان ادعاه بعد عتقها او موتها ثبت منه وعلیه رد الثمن واکتفیا بردحصته وقیل
لایرد حصتها فی الاعتاق بالاتفاق انتهی فلیحفظ ❊ مواهبك عبارسی اکر بایع ولدی
امك عتقندن ویاموتندنصکره ادعا ایدرسه نسبی کندودن ثابت اولوب وکندویه
ثمنك کلیسنی رد لازم اولور وامامین همامین رحمهما الله تعالی فقط ولدك ثمندن
حصه‌سنك ردیله اکتفا ایتدیلر بعضیلر عتقده اتفاقا انانك حصه‌سی رد اولنماز
دیدیلر ❊(ولو ولدت) الامة المذکورة (لاکثر من حولین من وقت البیع وصدقه
المشتری ثبت النسب) بتصدیقه (وهی ام ولده) علی المعنی اللغوی (نکاحا) حملا
لامره علی الصلاح ❊ دخی امهٔ مذکوره بیع وقتندن ایکی سنه‌ده ویا اکثرده بر ولد
کتورب ومشتریده بایعی انك کندودن اولدیغنی تصدیق ایدرسه تصدیقنه بناءً
نسب کندودن ثابت اولور وبایعك حالنی صلاحه حملا که ولدینی زنایه
نسبت ایتمامك ایچون معنای لغویجه نکاحله جاریه کندونك ام ولدی اولور که
کندونك زوجه‌سی اولوب کندودن ولد کتورمش اولور که مشتری بعد الاشتراء
کندویه تزویج ایتمش اولور بوقسه معنای اصطلاحیکه ملکنده کی جاریه‌یی استیلادجه
ام ولدی اولمازعلوق ملکنده اولمامقین ولد عبد اولور ولد بطنده ایکی سنه
باقی قالمدیغندن بایع ملکیت دعواسی ایده‌مز ❊ بقی لو ولدت فیمابین الاقل والاکثران
صدقه فحکمه کالاول لاحتمال العلوق قبل بیعه والا لاملتقی ❊ بر صورت باقیه قالدیکه
ولدی مدت حملك اقلی ایله اکثری بیننده کتورسه جواب نیجه اولور امدی مشتری
بایعی تصدیق ایدرسه انك حکمی مقدمکینك حکمی کبیدرکه ولدك نسبی کندودن
ثابت اولوب وجاریه ام‌ولد اولور وبیع فسخ اولنوب ثمن رد اولنور علوق بایعك
بیعندن مقدم اولمسی احتماله مبنی واکر مشتری کندویی تصدیق ایتمزسه حکم
اولکی کبی اولماز ❊ ولو تنازعا فالقول للمشتری اتفاقا ❊ بایع‌له مشتری منازعه ایدوب مثلا
بایع بنم سکاجاریه‌یی بیع ایتدیکم مدت برماهدر وولد بن‌ندردیوب مشتری التی ماهدن
زیاده‌در ولد سندن دکلدر دیسه‌لر مشتری بایعك بیعی نقض دعواسنی انکار ایتدیکندن
اتفاقا قول کندونك اولور ❊ وکذا البینة له عند الثانی خلا للثالث شرنبلالیة
وشرح مجمع ❊ دخی ینه بویله امام ثانی رضی عنه الرب الباری عندنده بینه‌ده مشتری ایچون

اولور مدت شرانك زياده سنى اثبات ايتمكله امام ثالثكه امام محمد رحمه الله الاحد
ايچون اختلاف واردر مشاراليه بايع ولدك نسبنى جاريه نك استيلادنى بيمك نقضنى
اثبات ايتديكندن بينه كندونك بينه سيدر ديدى ❊ وفيه لو ولدت عند المشترى
ولدين احدهما لدون ستة اشهر والاخر لاكثر ثم ادعى البائع الاول ثبت نسبهما
بلا تصديق المشترى ❊ ومجمع شرحنده مذكوردركه جاريه مشترينك نزدنده
ايكى ولد كتوروب نهايتى بربنى بيعدن التى ماهدن اقلده ديكرينى اكثرده كتوروب
بعده بايع اولكى بندندر ديو دعوى ايلسه نسبلرى مشترينك كندوبى تصديقسز
كندودن ثابت اولور زيرا ايكزلردر برصودن خلق اولنملردر بس ولدلرده بايعك
دعواسى صحيحه اولدقده فصلك اولنده كى مسئله حكمنده اولوب بيع فسخ وثمن
رد اولنور ❊ (باع من ولد عنده وادعاه بعد بيع مشتريه ثبت نسبه) لكون العلوق
فى ملكه (ورد بيعه) لان البيع يحتمل النقض ❊ بركمسه كندونك عندنده حامل
اولوب ووضع حمل ايدن جاريه سنى بيع ايدوب مشتريده غيرى بركمسه يه بيع
ايتدكدنصكره ولدى بندندر ديو دعوى ايلسه نسبى كندودن ثابت اولور علوق كندونك
ملكنده اولمغله كويا علوق مدعاسنه بينه عادله اولدى و بيعك نقضى احتمالى اولمغله
بيعيده رد اولنور ❊ (وكذا) الحكم (لو كاتب الولد اورهنه او آجره او كاتب الام
اورهنها او آجرها اوزوجها ثم ادعاه) فيثبت نسبه وترد هذه التصرفات بخلاف
الاعتاق كما مر ❊ دخى حكم بنه بويله در مزبور مشترى ولدى كتابة قطع ايدوب
و يارهن و ياايجار ايدوب و ياامى كتابته كسوب و يارهن و ياايجار و يا تزويج ايدايوب
بعده ولدى بندندر ديو دعوى ايلسه نسبى ثابت اولوب وتصرفات مذكوره لر رد اولنور
اعتاق بونلرك خلافنه در نتكم ماسبقده مرور ايلدى ❊ (باع احد التوأمين
المولودين) يعنى علقا وولدا (عنده واعتقه المشترى ثم ادعى البائع) الولد (الاخر ثبت
نسبهما و بطل عتق المشترى) بامر فوقه وهو حرية الاصل لانهما علقا فى ملكه
حتى لو اشتراها حبلى لم يبطل عتقه لانها دعوة تحرير فتقتصر عينى وغيره ❊
كندونك عندنده تولد ايدوب حملى وولادتى براولان ايكى ايكز ولدك
بربنى بيع ايدوب ومشتريده انى عتق ايتدنصكره بايع ولد آخر بندندر
ديو دعوى ايلسه ولدلرك ايكيسنكده نسبى كندودن ثابت اولوب مشترينك
عتقيده كندونك عتق ايتديكنده مافوقنده اولان برامر كه حريت اصلدر انكله
باطل اولور زيرا ولدلرك ايكيسيده بايعك ملكنده برصودن حامل اولديلر اما حمل بايعك
عندنده وجوده كلميوب جاريه يى حامل اوله رق اشترا ايتمش اولسه و يا ولدلرك
ولادتلرندنصكره اشترا ايتسه عتقى باطل اولمز بو دعوت تحرير اولوب دعوت استيلاد
اولمامغين كندونك عندنده كى ولده عتق قصر اولنور يا يعك نزدنده كى عتق اولنمز

❊ وجزم به المصنف ثم قال وحيلة اسقاط دعوى البائع ان يقر البائع انه ابن عبده فلان
فلا تصح دعواه ابدا مجتبى ❊ مصنف والا جناب دخى مضمون مشروحله جزم
ايتدكدنصكره بيورديكه بايعك دعواسنك اسقاطنك حيله شرعيه سى كندونك
اشبو ولد بنم فلانجه عبدمك اوغلودر ديو اقرار ايتمسيدرامدى اول ولد بندندر
دعواسى ابدا صحيحه اولماز عبد هر نقدر بندن دكلدر ديو انكار ايدرسه ده
❊ وقد افاده بقوله (قال) عمرو (لصبى معه اومع غيره عينى (هو ابن زيد) الغائب
(ثم قال هو ابنى لم يكن ابنه) ابدا (وان) وصلية (جحد زيد بنوته) خلافا لهما لان النسب
لا يحتمل النقض بعد ثبوته حتى لو صدقه بعد تكذيبه صح ❊ تحقيقا مصنف مرحوم
مضمون مشروحك عينى اولميه رق نظيرنى كندى قوليله افاده و بيان ايلديكه عمرو
كندونك و يا غيرى كمسه نك معيتنده اولان برصبى يه بو غائب اولان زيدك اوغلودر
ديوب بعده بنم اوغلومدر ديو دعوى ايلسه ابدا اوغلو اولماز زيد هر نقدر
بنوتنى انكار ايدرسه ده زيرا نسب بردفعه ثابت اولدقدنصكره نقض احتمالى اولمز
اما مقرله مقرى تكذيبدنصكره تصديق ايتسه تصديقى صحيح اولور لكن امامين
ايچون اختلاف واردر مشاراليهما مقرلهك انكارندنصكره مقر كندونك اوغلو
اولديغنى دعوى ايتسه دعواسى صحيحه اولور زيرا مقدمكى اقرارى مقرلهك انكاريله
باطل اولوب اولمامش كبى اولدى ❊ ولذا لو قال لصبى هذا الولد منى ثم قال ليس منى لا يصح
نفيه لانه بعد الاقرار به لا ينتفى بالنفى فلا حاجة الى الاقرار به ثانيا ولا سهو فى عبارة
العمادى كما زعمه منلا خسرو وكما افاده الشرنبلالى ❊ بعد التكذيب تصديقده دعوانك
صحتندمبنى بركمسه برصبى يه اشبو ولد بندندر ديوب بعده بندن دكلدر ديسه نفيى صحيح
اولماز زيرا بردفعه اقرارندنصكره نفيله منتفى اولمز بس تكرار بردخى اقراره محتاج
اولوب اول ولد بندندر ديمكه محتاج اولمزامدى علامه خسرو قدس سره نك زعم ايتديكى
عمادينك قال هذا الولد ليس منى ثم قال هو منى صح عبارهسنده سهو واردر بونده اصل
عباره ابتدا بنوتنى اثبات ايدر هذا الولد منى ثانيا نفى ايدن ليس منى ثالثا اثباته عود ايله هو
ابنى ديوب اوچ عباره ايله تعبير اولنه جق محلده ايكيله تعبير ايتدى ديمسى محلنده
دكلدر انده سهو يوقدر شرنبلالينك افاده ايتديكى مثللو ❊ وهذا اذا صدقه الابن
واما بدونه فلا الا اذا عاد الابن الى التصديق لبقاء اقرار الاب ❊ اشبو حكم مشروح
ولد بنمدر دعوى ايدن كمسه يى نفسندن تعبيره قادر اولان مزبور صبى تصديق
ايدرسه اولور تصديقسز اولماز زيرا بو غيرى بنم جزئمدر ديو اقرار در غيركده
تصديقى اولمجق اولماز الا ابن مقدما تصديق ايتميوب صكره تصديقه عودت
ايدرسه ابك اقرارينك بقاسنه بناء تصديقى مفيد اولور ❊ ولو انكر الاب الاقرار
فبرهن عليه الابن قبل ❊ مزبور اب اقرار منكر وحتى انكار ايتكله ابن اقرارنه

اقامهٔ برهان ایتسه مقبوله اولور ✤ واما الاقرار بانه اخوه اقرار اولمغین ✤ فروع لوقال
لست وارثه ثم ادعی انه وارثه و بین جهة الارث صح اذ التناقض فی النسب عفو ✤ برکسه
بن فلانجه کسه نك وارثی دکلم دیوب بعده وراثتنی دعوی و نه جهتله وارث اولدیغنی
بیان و ایضاح ایلسه دعواسی صحیحه اولور نسبده تناقض معفو اولمغین ✤ واو ادعی
بنوة العم لم یصح مالم یذکر اسم الجد ✤ برکسه عم زاده لك دعوی ایدوب دده سنك
اسمنی ذکر ایتمسه دعواسی شرعا صحیحه اولمز ✤ وله برهن انه اقر انی ابنه تقبل لثبوت
النسب باقراره ولا تسمع الا علی خصم هو وارث او دائن او مدیون او موصی له ✤ برکسه
متوفا زید بنم کندونك اوغلم اولدیغمی اقرار ایتدی دیو دعوی و اقامهٔ بینه ایتسه دعواسی
شرعا مقبوله اولور نسب اقرار بله ثابت اولدیغندن لکن بینه وارث ویا داین ویا مدیون
ویا موصی له امثالی انجق خصم اوزرینه مسموعه اولور ✤ ولو احضر رجلا لیدعی
علیه حقا لابیه وهو مقر به اولا فله اثبات نسبه بالبینة عند القاضی بحضرة ذلك
الرجل ✤ برکسه بر رجلی کندو ده باباسنك شو قدر حقی اولدیغنی ادعا ایچون
حضور شرعه احضار ایلسه پس اول رجل مقر اولسون ویا اولمسون کندویه
اول رجلك وقاضینك حضورنده بینه ایله نسبنی اثبات لازمدر ✤ ولو ادعی ارثا
عن ابیه فلو اقر به امر بالدفع الیه ولا یکون قضاء علی الاب حتی لو جاء حیا یأخذه
من الدافع والدافع علی الابن ✤ برکسه بر آخر کسه دن بابامدن منتقل میراث
اولەرق سنده شو قدر حقم واردر دیو دعوی ایتدکده مدعی علیه مدعینك انك
اوغلو اولدیغنی ومال موروثی اقرار ایدرسه کندویه دفعله امر اولنور واشبو امر ابك
اوزرینه قضا وحکم اولمز حتی اب حیا کلسه مالنی دافعدن اخذ ایدر دافعده ابنه
رجوع ایدر ✤ ولو انکر قیل للابن برهن علی موت ابیك وانك وارثه ولا یمین
والصحیح تحلیفه علی العلم بانه ابن فلان وانه مات ثم یکلف الابن البینة بذلك وتمامه
فی جامع الفصولین من الفصل السابع والعشرین ✤ واکر مدعی علیه بنوت
دعواسنی انکار ایدرسه کندویه بابانك وفات ایدوب وسنك کندویه وارث اولدیغکه
اقامهٔ بینه ایله دینور یمین اولمز صحیح اولان منکره علم اوزرینه تحلیفدرکه بو فلان
کسه نك اوغلو اولوب وانك وفات ایتدیکنه علمك یمدیکنه واللّٰهی دینوب بعده
ابنه دعواسی اثبات ایله دینور و بو بحثك تمامی جامع الفصولینك یکرمی یدنجی
فصلنده در ✤ (ولو کان) الصبی (مع مسلم وکافر فقال المسلم هو عبدی وقال
الکافر هو ابنی فهو حر ابن الکافر) لینال الحریة حالا والاسلام مآلا ✤ واکر
دعوی اولنان صبی مسلم کافر میانه لرنده بولنوب مسلم بنم عبدمدر دیوب وکافر اوغلومدر
دیسه امدی صبی حر اولەرق کافرك اوغلو اولور حالا حریت ومآلا اسلامه

نائل اولمغین زیرا دلائل توحید هر بر عاقل ایچون ظاهره وباهره در ✤ وجزم ابن
الکمال بانه یکون مسلما لان حکمه حکم دار الاسلام وعزاه للتحفة فلیحفظ ✤ دخی ابن کمال
صبی مشروحك داره تبعیتله مسلم اولمسیله جزم ایلدی مسلمك حکمی دار اسلام
حکمنده اولمغله ومضمون مشروحی تحفه یه عزو ایلدی لکن بوکا سؤال ایراد
ایتمشلرکه احد ابوین بولندقدنصکره داره اعتبار یوقدر امدی کافره ابن اولمسی
دعوتیه مبنیدر امدی ایکیسیده بنوت دعواسی ایتسه لر ترجیحا لطرف الاسلام
ابنه مسلم اولی اولور ✤ (قال زوج امرأة لصبی معهما هو ابنی من غیرها وقالت
هو ابنی من غیره فهو ابنهما) ان ادعیا معا والا فیفید تفصیل ابن الکمال ✤ بر عورتك
زوجی تحت تربیه لرنده بولنان صبی یه و بنم بونك غیری بر عورتدن اوغلومدر
دیوب وعورتده بونك غیری زوج آخردن اوغلومدر دیسه امدی صبی ایکیسنك
اولور اکر دعوالری ایکیسی بردن بر وقتده ایتمش اولورلرسه یوقسه انده تفصیل
واردر که زوج ابتدا اشقه عورتدن بنم اوغلومدر دیو دعوا ایدوب ولدده کندونك
یدنده انك نسبی زوجه سنك غیریدن ثابت اولەرق صکره زوجه سی دعوی ایتسه
نسب کندودن ثابت اولمز واکر ابتدا عورت بنم زوج آخردن اوغلومدر دیو دعوی
ایدوب ولدده یدنده بولنورسه امدی زوج بوندنصکره ولد بنم غیری عورتدن
ولدمدر دیرسه پس مابینلرنده نکاح ظاهر بولنورسه عورتك قولی مقبول اولمز
ولد ایکیسنك اولور واکر ایکیسنك مابینلرنده نکاح ظاهر بولنمزسه قول عورتك
قولی اولمغله ولدك نسبی کندودن ثابت اولور اکر زوج آخر دیدیکی رجلده
عورتی تصدیق ایدرسه لکن بو غلامك کندی نفسندن تعبیره قادر اولمدیغنه
نظرادر اما تعبیره قادر اولورسه ابوینك قنغیسنی تصدیق ایدرسه نسبی اندن
ثابت اولور ✤ وهذا (لو غیر معبر والا) بان کان معبرا (فهو لمن صدقه) لان قیام
ایدیهما وفراشهما یفید انه منهما ✤ واشبو مضمون مشروح ابن تعبیره قادر
اولمدیغنه کوره در واکر تعبیره قادر اولورسه پس هرکمی تصدیق ایدرسه انك
اولور ما سبقده فهو ابنهما دیدیکی محلده ولدك ایکیسنك اولمسی یدلرینك
وفراشلرینك قیامنك انك کندولرینك اولدیغنی افاده سنه مبنیدر امدی اشبو لان
قیام ایدیهما تعلیلی اولی اولان فهو ابنهما قولنك عقیبنده اولمق ایدی ✤ (ولو
ولدت امة اشتراها فاستحقت غرم الاب قیمة الولد) یوم الخصومة لانه یوم المنع
(وهو حر) لانه مغرور ✤ بر کسه نك اشترا ایتدیکی جاریه بر ولد کتوروب بعده
مستحق چیقلسه بابا خصومت کونده کی قیمتنی ضامن اولور اصل منع کونی اول
کون اولمغین یوم ولادته و یوم قضایه اعتبار اولنمز ولدده حر اولور مشتری مغرور
اولدیغندن معذور در جاریه مستحقك ملکی اولمغله جزئی اولان ولد کندونك

اولمغی ایجاب ایتمکله مهما امکن طرفینه مراعاتله بابا حقنده ولد حر الاصل مستحق حقنده رفیق دینلدی ﴿ والمغرور من یطأ امرأة معتمدا علی ملك یمین او نكاح فتلد منه ثم تستحق فلذا قال (وكذا) الحكم (لو ملكها بسبب آخر) بای سبب كان عینی ﴿ مغرور شول برکسه درکه برعورتی ملك یمین ویا نكاح اوزره اولدیغنه مبنی وطیٔ ایده وکندودن ولد حاصل اولدقدنصکره مستحق چیقیله مغرور شخص مشروح اولمغله مصنف مرحوم حکم ینه بویله در اسباب ملکدن قنغی سبیله اولورسه اولسون برسبب آخر ایله جاریه یه مالك اولورسه دیدی مثلا جاریه یه بدل ایجار ویاهبه ویاصدقه ویاوصیت اوله رق مالك اولمق کبی لکن مغرورك ضامن اولدیغی مبلغله رجوعی انجق اشترا و بدل ایجار وحردر دیه رك نكاح صورتلرنده اولور موهوبه ومتصدق بها وموصی بهاده اولمز ﴿ كذا افاده ابو السعود ﴿ (كما لو تزوجها علی انها حرة فولدت له ثم استحقت) غرم قیمة ولده ﴿ نتکیم برکسه برعورتی حردر دیه رك تزوج ایدوب کندودن بر ولد کتوردکدنصکره مستحق چیقلدقده ولدینك ضامن اولدیغی کبی ﴿ (فان مات الولد قبل الخصومة فلا شیٔ علی ابیه) لعدم المنع كامر (وارثه له) لانه حر الاصل فی حقه فیرثه ﴿ مزبور ولد قبل الخصومة وفات ایدرسه باباسنك اوزرینه برشی لازم اکلمز منع بولنمامغین نتکیم ماسبقده مرور ایلدی ولد وفات ایدوب برمقدار مال ترك ایتدیکنه نظرا میراثی باباسنك اولور کندونك حقنده ولد حر الاصل اولمغله اکا وارث اولور و برشی ضامن اولمز ارث والدن عوض اولمامغین کندونك مقامنه قائم اولمز امدی ارثك سلامتی ولدك سلامتی کبی دکلدر ﴿ (فان قتله ابوه او غیره) وقبض الاب من دیته قدر قیمته (غرم الاب قیمته) للمستحق كما لو كان حیا ولو لم یقبض شیئا لاشیٔ علیه وان قبض اقل لزمه بقدره عینی ﴿ مزبور ولدی باباسی ویاغیریسی قتل ایدوب باباسی دیتندن قیمتی قدر مبلغی اخذ ایدرسه بابا قیمتنی مستحقه ضامن اولور حیاتنده اولدقده ضامن اولدیغی کبی قتلی صورتنده منع قتلیله بولندیغندن غرامتی ایجاب ایتدی واکر برشیٔ قبض ایتمزسه اوزرینه برشیٔ ترتب ایتمزدی واکر قیمتندن اقل قبض ایدرسه اول قدر لازم کلور ﴿ (ورجع بها) ای بالقیمة فی الصورتین (كما یرجع بثمنها ولو هالكة) علی بائعها) ﴿ ملك وتزوج صورتلرنده اب ولدك قیمتیله جاریه نك بایعنه رجوع ایدر جاریه نك اصل ثمنیله رجوع ایتدیکی کبی جاریه هرنقدر هلاك اولمش اولمغله مستحق مشتری یه انك وولدك قیمتلرینی تضمین ایتدکده کندوده بایعه جاریه نك اصل ثمنیله وولدك قیمتیله رجوع ایدوب مستحقه ضامن اولدیغی جاریه نك قیمتیله رجوع ایتمزملك صورتنده بایعه رجوع مشتری یه رجوع کندونك ثمن بدلنی شرط ایتمسیله بیعده ایکی بدلك سلامتی واجب اولدیغندن کویا کندوسی کفیل اولمش کبی اولدی وقتا که ثمن بایعه تسلیم اولندیسه مشتری ایچون مبیعك سلامتی واجب اولدی بو ایسه بایعك ثمن بدلنی تملیکه بناً کفیل اولمسیله اولور وعیبدن جاریه نك سلامتنده ده ضامن اولوب استحقاقده عیب اولمغله بایعه رجوعی

ایجاب ایتدی نکاحده ده تزویج ایدن کسه کویا حریتنه ضامن اولمش اولور ﴿ وكذا لو استولدها المشتری الثانی لكن انما یرجع المشتری الاول علی البائع الاول بالثمن فقط كما فی المواهب وغیرها) ﴿ دخی بنده بویله جاریه یی مشتریٔ ثانی استیلاد ایلسه مشتریٔ ثانی مشتریٔ اوله ثمنیله واولدك قیمتیله رجوع ایدر مشتریٔ اول بایع اوله انجق ثمنیله رجوع ایدوب قیمت ولد ایله رجوع ایتمز ﴿ (لا بعقرها) الذی اخذه منه المستحق للزومه باستیفاء منافعها كما مر فی بابی المرابحة والاستحقاق مع مسائل التناقض وغالبها مر فی متفرقات القضاء ویجیٔ فی الاقرار ﴿ مشتری بایعه کندودن مستحقك اخذ ایتدیکی جاریه نك عقریکه او حسن جالده عورتك مهر مثلیدر انکله رجوع ایده مز انك کندویه لزومی جاریه نك بضعندن استیفای منافع ایتدیکنه مبنیدر نتکم بو کا دائر بحث مرابحه واستحقاق بابنده تناقض مسئله لریله برابر مرور ایلدی ومسائل مشروحه نك اکثریسی قضانك مسائل شتاسنده در واقرارده دخی کلور ﴿ فروع التناقض فی موضع الخفاء عفو ﴿ خفا محلنده تناقض معفودر مثلا برکسه نك اشبو قزبنم رضاعا همشیره مدر دیو اقرارندنصکره خطاسنی اعتراف ایتسه امدی خطا دعواسنده کندوسی تصدیق اولنوب انی کندویه تزوج جائز اولدیغی کبی وورثه نك برعورتك زوجه اولدیغنی تصدیقله کندویه میراثی ویروب بعده کندونك بائنا مطلقه اولمسی ادعاسیله ورثه نك انك استرداد نی مطالبه لری ومکاتبك بدل کتابتی تأدیه دنصکره قبل الكتابة عتقنی دعواسی و بر داری استیجار ایتدکدنصکره مستأجرك اول دارك کندویه باباسندن منتقل ملك موروثی اولدیغنی موجردن دعواسی و بر هولو درونده ملفوف ومطوی برثوبی مقدما استیجار ایدوب بعده کشاده ایدوب باقدقده بندر دیو ملکیت ادعاسی مثللو دعوالری مسموعه در مسائل مشروحه ده هرنقدر تناقض اولور ایسه ده موضع خفا اولمغله بینه لری مقبوله اولور ﴿ لا تسمع الدعوی علی غریم میت الا اذا وهب جمیع ماله لاجنبی وسلمه له فانها تسمع علیه لكونه زائدا ﴿ بو میتك غریمکه دائنی و یا مدیونی اوزرینه سائر دائندن ویا مودعدن دعوی مسموعه اولمز ورثه نك دعوالری مسموعه اولور الا اذا وهب قولنده کی استثنا منقطعدر یعنی غریم میتدن استثنا دکلدر الا برکسه وفاتندن مقدم حال مرضنده مالنك جمله سنی براجنبی کمسه یه هبه وتسلیم ایدرسه امدی دائنك کندونك اوزرینه دعواسی مسموعه اولور مال ثلثك اوزرینه زائد اولمغله کویا وصیت کبی اولدی موهوب لهده ورثه مقامنده اولدی ﴿ لا یجوز للمدعی علیه الانكار مع علمه بالحق الا فی دعوی العیب لیبرهن فیتمكن من الرد ﴿ مدعی علیه بردعواده حقی بیلوب معلومی اوله رق انکار ایتمك کندویه جائز وروا دکلدر الا عیب دعواسنده انکار ایدرکه حتی اثبات اولنمغله کندوسیده بایعنه رده متمکن

ومعتدر اوله اما كندوسی شرا ايله تملك ايتمش اولميوب وراثتله ويا هبه ويا وصيتله ويا نتاجله مالك اولمش اولورسه البته انكار ايده مز بيع صورتنده قبل البيع كندوسی عيبه واقف اولماق لازمدر زيرا قبل البيع عيبی معلومی اولورسه اكا راضی اولمش اولمغله عيبله رد ايده مز واشبو عيب دعواسنه مبيعه استحقاق دعواسيده الحاق اولنور كه مشتری مبيعك مستحقك مالی اولديغنی هرنقدر بيلورسه ده ينه انكار ايدر كه حتی مستحق اثبات ايده كه كندوسيده بايعه ثمنله رجوع ايده زيرا مشتری اقرار ايدرسه بايعنه رجوع ايده مز بونلرك اوزرلرينه وكالتله وصيتده زياده قلنور كه بر مدعينك وكالت ويا وصايت دعوالری انجق خصم جاحد اوزرينه اثبات ايتمكله اولور امدی مدعينك مجرد وكالت ويا وصيت دعوالريله بلا برهان كندولرينه بر مقدار مال ويرلسه معطی ضامن اولور بس ماده معلومی اوله رق انكارك جوازی مسئله لری درت اولدی ﴿ وفی الوصی اذا علم بالدين ﴾ بر وصی ويا وارث ميتك اوزرنده كی دينی ويا وراثت دعواسی ايدن كسه نك نسبنی بيلسه لر معلوملری ايكن ينه كندولرينه انكاری جائزدر اثباتدن لازمدر زيرا وارثلرك بری بردينی اقرار ايتسه كليسی كندی حصه سندن تأديه لازم كلور اما انكاری صورتنده بعد الاثبات ورثه نك جمله سنك حصه لرندن تأديه اولنور ﴿ لا تحليف مع البرهان الا فی ثلاث دعوی دين علی ميت واستحقاق مبيع ودعوی آبق ﴾ بركسه دعواسنی شاهدلر ايله اثبات ايتدكدنصكره كندويه يمين ايجاب ايتمز الا اوچ ماده ده اثبات ايتدكدنصكره مدعی يه يمين ويريلور اولا ميت اوزرينه بركسه بر مقدار دين دعوی وبرنهج شرع شريف اثبات ايتدكدنصكره كندويه قاضی بلا طلب الوصی والوارث يمين ويرركه سن اشبو دعوی ايتديكك مبلغی متوفانك بالذات كندوسندن ويا بالواسطه كندی ايچون ادا ايدن كسه دن اخذ واستيفا ايتمديكنه ويا انی سنك طرفكدن سنك امريكله براحد قبض ايتمديكنه ويا انك كليسندن ويا بعضيسندن متوفانك ذمتنی ابرا ايتمديكنه وبركسه يه انی حواله ايتميوب وانك مقابلنده عندنده رهن اولمديغنه والله می دير صاحب بحر كنز شرحنده دير كه متوفايه اولان دينمی ادا ايتدم ديو اثبات ايدن كسه يه سن اشبو دعواكده كاذب اولمديغنه ديو تحليف احتياطدر ثانيا مشترينك يدنده بر مبيع مستحق چيقلوب بينه ايله اثبات اولندقده مستحقه قاضی يمين ويرركه والله سن اشبو مستحق چيقديغك نسنه يی بركسه يه بيع ويا هبه ويا تصدق ايتمدكی ويا وجهاً من الوجوه ملككدن اخراج ايتمدكی ثالثا عبد آبقك تملكی دعواسنده كه قاضی عبد آبقی حبس ايتدكده بر رجل كلوب اشبو عبد بنم مالمدر ديو دعوی ومدعاسنی اثبات ايتدكده كندويه استحلاف اولنوركه والله حالا بو عبد ملككنده باقی وبيع وهبه مثللو برشيله ملككدن اخراج ايتمدكی بس يمين ايدرسه كندويه تسليم اولنور مسائل مشروحه قبيلندندر مجهول

الحال برشخصك افلاسيله برازشاهدلر شهادت ايتسه لر كندويه ظاهرا وباطنا مال اطلاق اولنور برشيئك اولمديغنه والله می ديو تحليف اولنور اگر ظاهره بر مقدار مال اخراج اولنورسه حق صاحبی انی اخذ ايدر بينه ظاهرك اوزرينه اقامه اولنمش اولمغله مفلس مالنك بر مقدارينی كتم واخفا ايتمش اولور و براز شاهدلر فلان كسه نك اوزرنده فلانك دراهمی واردر ديوب عددنی بيلمز ديسونلر ويا ديمسونلر مدعينك اوچ درهمی ثابت اولمش اولور اگر اوچدن زياده يی دعوی ايدرسه مدعی عليهه بوندن زياده اولمديغنه تحليف اولنور ❊ انتهی ابو السعود ملخصاً ﴿ الاقرار لا يجامع البينة الا فی اربع وكالة ووصاية ﴾ اقرار بله بينه بر ماده ده جمع اولمز لكن درت محلده جمع اولور بری وكالتده كه بر كسه اوزرنده كی دينی داينك بركسه يی وكيل ايتديكنی اقراری صورتيدر امدی مديون هرنقدر وكالت مشروحه يی اقرار ايدرسه ده ينه وكيلك اثباتندن لازمدر زيرا بلا اثبات دينی ادا ايده جك اولسه بس موكل وكالتی انكار ايتدكده كندونك ذمتی دينندن بری اولمش اولمامغين متضرر اولور و بريده وصيتده كه بر رجل قاضی يه واروب بنی فلان بن فلان الفلانی وصی مختار نصب ايتدی و وفات ايتدی و اشبو كسه نك اوزرنده ويا يدنده شو قدر حق ويا شو مقوله متاعی واردر ديدكده كندوبی مدعی عليه تصديق ايتمكله قاضی انك مجرد تصديق و اقرار بله وصايتيله حكم ايده مز مادام وصايتنه اقامهٔ بينه ايتمدكجه زيرا مدعی عليه انك دعوای مجرده سيله بلا اثبات مالی ادا ايلسه تبرئهٔ ذمت ايتمش اولماز وارث وصايتنی انكار ايتدكده تكرار بر دخی كندودن اخذ ايدر اما بعد الاثبات تأديه ايدرسه تبرئهٔ ذمت ايتمش اولور ﴿ واثبات دين علی ميت ﴾ ميت اوزرينه دين اثباتنده دخی اقرار ايله بينه جمع اولور كه مثلا بر متوفا اوزرينه بر مقدار دين ادعا اولندقده ورثه دن بعضيسی اقرار ايلسه ينه مدعی يه اقامهٔ بينه دن لازمدر كه حتی فقط مقرك حصه سندن لازم كلميوب ورثه نك جمله سنك اوزرلرينه اداسی لازم كله جمله سی اقرار ايتسه لر دائن آخر ظهوری احتمالندن ينه اثباتدن لازمدر ﴿ واستحقاق عين من مشتر ﴾ دخی بر مشترينك يدنده بولنان بر مبيعه استحقاق صورتنده مشترينك اشبو مبيع مستحقكدر ديو اقرارنده بينه ايله اقرار جمع اولور كه حتی مشتری اقرار ايدرسه بايعنه ثمنله رجوع ايده مز مادام اثبات اولنمدقجه بنابرين معلومی ايكن كندويه انكار جائز اولدی ﴿ ودعوى الآبق ﴾ دخی آبق دعواسنده كه بركسه ديگر برشخصك عندنده كی عبده اشبو عبد بندن اباق ايتدی ديو دعوی ايتدكده اول دخی اقرار ايلسه ينه اقامهٔ بينه دن لازمدر غيره تمليكی احتمالنه بناءً ﴿ لا تحليف علی حق مجهول الا فی ست اذا اتهم القاضی وصی يتيم ومتولی وقف ﴾ مجهوله يمين اولمز الا التی محلده اولور اولا بر قاضی يتيمك وصيسنی و وقفك

متولیسنی خیانتله متهم ایتدکده هرنقدر اوزرلرینه معلوم برنسنه دعوی اقلمزسه ده بتیمه ووقفه رعایةقاضی یمین ویرراما بررجل شریکندن ر بحسده خیانت دعواسی ایدوب بلا بیـان تحلیف مراد ایدسه کلامنه اصغا اولنمز مجهوله یمین اولمغـله ﴿وفی رهن مجهول﴾ دخی رهن مجهولده تحلیف مشروعدرکه مثلا راهن مجهول برثوب رهن ایتدیکنی دعوی ومرتهن انکار ایتدکده تحلیف اولنور بعض فضلاقتندیه عزوایله رهن اولنان مبلغك مقدارینی مدعی ذکر ایدرسه مجهوله تحلیف مشروع اولور دیدیلر ﴿ودعوی سرقة﴾ دخی دعوای سرقتده مجهوله یمین و بریلور قاضینك نصاب سرقته بالغ اولوب و یااولمدیغی معلوم اولمق ایچون مدعینك قیمتنی ذکر ندن لازمدر دیدیکی قطع یده نظرادر تضمینه نظرا دکلدر ﴿وغصب﴾ دخی غصبده تحلیف واردر دررغررده مسطوردرکه بررجل بلابیان بندن شوقوله نسنه یی فلان کسه غصب ایتدی لکن حالا عندنده موجود وقائممی و یاهلاك ایتدیمی بیلم وقیمتی نه اولدیغی معلوم دکلدر دیسه عامهٔ کتب معتبره مذکوردرکه اشبودعوی مسموعه در زیراچوق اولورکه انسان مالنك قیمتنی بیلمز قیمتنی بیان ایله دیوکندویه تکلیفده ضرر اولور بوقدر جهالت فاحشه ایله دعوانك مسموعه اولمسـنك ثمره سی خصمك انکاری وقتنده کندویه یمینك توجهی و اقرار ایدوب مقدارینی بیانده یمیندن نکولنده بیانیله جبر اولنمسیدر انتهی ﴿وخیانة مودع﴾ امین ظنیله یانته برمقدارنسنه وضع اولنـان رجلك خیانتی وقتنده بلا بیان اشبوامانتکده خیانت ایتمدیکنه واللهمی دیو تحلیف اولنور بس یمین ایدرسـه خلاص اولور یوقسـه نکول ایتدیکی مقداری بیانله جبر اولنور ﴿لایحلف المدعی اذ احلف المدعی علیه الافی مسئلة فی دعوی البحر قال وهی غریبة یجب حفظها اشباه﴾ برخصوصده مدعی علیه یمین ایتدکدنصکره مدعی به یمین و یرلمزالابحرك دعواسنده ذکر اولنان برمسئله ده که صاحب بحرانك حقنده حفظی واجب اولان مسئلهٔ غریبه در دیدی ﴿قلت وهی ما لوقال المغصوب منـه کانت قیمة ثوبی مائة وقال الغاصب لم ادرولکنهـا لاتبلغ مائة صدق بیمینه والزم بیانه فلولم یبین یحلف علی الزیادة﴾ شارح رحمه الله تعالی دیرکه مسئلهٔ مشروحه غصب مسئله سیدر مغصوب منه مثلا ثوبمك قیمتی یوزغروشدر دیوب غاصب بیلم لکن اول قدر دکلدر دیسه یمینیله تصدیق اولنوب بیانیله الزام واجبار اولنور بس بیان ایتمدیکنه نظرا امثلااللیدن زیاده یی دکزایدی دیوزیاده یه تحلیف اولنور ﴿ثم یحلف المغصوب منه ایضاان قیمته مائة ولوظهر خیرالغاصب بین اخذه اوقیمته فلیحفظ والله تعالی اعلم﴾ غاصب زیاده یه یمین ایتدکدنصکره مغصوب منه ده متاعنك قیمتی یوز اولوب نقصان اولمدیغنه تحلیف اولنور امدی ثوب ظاهر اولورسه غاصب انك عینی اخذایله ویا قیمتنی اخذی میانده مخیر اولور ثمرهٔ تحلیف اشبوتخییر در

کویا مال صـاحبی یوزه راضی اولمش اولمغـله بیع کبی اولدی والله تعـالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ کتاب الاقرار ﴾

اقرارك مشروعیتی الله جلیلك (والیملل الذی علیه الحق) قول شریفیله ثابتدر زیرا الله عظیم الشانك مدیونه املال ایله واملا ایله امری انجق اقرارینك مقبولیتنه نظرا اولور یوقسه املالك برمعناسی اولمز (وکونوا قوامین بالقسط شهـداء لله ولوعلی انفسکم) نظم کریمندخی مراد اقراردر سنتله ثبوتی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك ماعزایله غامدیه نك اقرارلرینی قبولنه مبنیدر وانسانك اقراری علیهنه حجت اولمقده امتك اجماع واتفاقلری واردر زیرا عاقل نفس ومالنه ضررلی نسنه یی کاذبا اقرار ایتمز امدی برتهمت محلی اولمیوب ونفسنه ولایت تامه سی اولمغله کندی نفسنه اقراری انسانك نفسی حقنده حجت اولوب اقرارلریله فقهها کندولرینه حد وقصاصی واجب قلدیلر یله مال حقنده اقراری بالطریق الاولی مشروع اولور ﴿مناسبته ان المدعی علیه امامنکر اومقر﴾ اشبواقرارك ماقبلیکه دعوایه مناسبتی مدعی علیهك دعوی قلنان نسنه یی منکرو یامقر اولمسیدر لکن مسلمك حال وشاننه لایق وسزاوار اولان حق اقرار وحق دعوادر ناحق مزور دنیـا وآخرتده مذموم و رسوادر اقرارك ما بعدنده کی ذکرآتی صلحه تقدمی غالبا صلحك انکاره ترتبنه مبنیدر ﴿وهواقرب لغلبة الصدق﴾ اشبو اقرار مسلم و موحد اولان کسـه نك حالنه اقرب واحرادر زیرا مدعینك دعواسنده مدعی علیه مقرك اقرارنده صدق غالبدر عاقلك نفسنه و یامالنه ضررلو شیئی اقراری متصور اولمدیغندن ﴿(هو) لغة الاثبات یقال قرالشیٔ اذاثبت﴾ اقرار لغتده اثبات معناسنه در برشی ثابت اولدقده قرالشیٔ دینور قرار کبی اولان نسـنه محسوسات قبیلندن اولورسه اقره قول وکلام مقوله سندن اولورسه اقربه دینیلور اقرار جحود ایله ثبوت میـانلرنده متردد ومتزلزل اولان نسـنه یی اثبـاتدر وشرعا (اخبار بحق علیه) للغیر (من وجه انشاء من وجه) قیدبعلیه لانه لوکان لنفسه یکون دعوی لااقرارا ﴿وشرعا اقرار من جهـة غیرك مقرك اوزرنده کی حقنی اخبـار ومن وجه انشـادر مات مرحومك مقرك ذمتنـده اولان نسـنه یی اخبـاره دلالت ایدن علیه تعبیری ایله تقییدی مناسبدر زیرا انك بدلنه منفعته موضوع لنفسه ایله تعبیر ایلسه دعوی ایتمش اولوراقراراولمز اماغیرك غیراوزرینه اولان حقنی اخبار شهادتدر ﴿ثم فرع علی کل من الشبهین﴾ بوندنصکره مصنف والاجناب علیه رحمة الملك الوهاب شبهینك هر برلریکه اقرارك اخباره و یا انشایه مشابهتلری اوزرینه مسئله تفریع ایتدبرکه ﴿(فلاوجه الاول) وهوالاخبار (صح اقراره بمال)

(بمملوك للغير) ومتى اقر بملك الغير (يلزمه تسليمه) الى المقرله (اذا ملكه) برهة من الزمان
لنفاذه على نفسه ﴾ بس اقرار شرعا من جهة اخبار اولمغين مقرك غيرك ملكى اولان
مالنى كندويه اقرارى صحيح اولدى وقچانكه بر رجل بر غيرى كسه نك مالنه
برازوقت مالك اولمغله انك ملكى اولديغنى اقرار ايتدكده كندويه انى مقرلهه تسليم
لازم اولور مقرك كندى نفسنه نظرا اقرارى صحيح ونافذ اولديغندن حتى مقر اقرار
ايتديكى نسنه يه مالك اولدقدنصكره انده مقرلهك غيريچون تصرف ايدوب
مثلا بر غيرى كسه يه انى بيع ويا هبه ايلسه نافذ اولمز فضولى بغير حق
تصرف ايتسه نقض اولنور غيرك ملكنده متصرف اولمغله نتكم
ابو السعود بيورر كه بر كسه بر غيرى كسه نك يدنده كى بر عينى دعوى
ايتدكده بر شخص اكا شهادت ايدوب شهادتى بر تهمته مبنى وياشاهد
فرد اولديغندن رد اولندقدنصكره شاهد مزبور اكا مالك اولسه مدعى يه
انى تسليمله امر اولنور ﴾ انتهى ﴿ لوكان انشاء لما صح لعدم وجود الملك ﴾ واكر اقرار
انشا اوليدى غيره اقرارى صحيح اولمز ايدى مالكيتى بولنمامغين صكره هرنقدر
مالك اولسه ده ﴾ وفى الاشباه اقر بحرية عبد ثم شراه عتق عليه ولا يرجع بالثمن ﴾
واشباهده مذكوردركه بر كسه بر عبدك حريتنى اقرار ايتدكدنصكره انى اشترا
ايتسه اوزرينه عتق اولنور بايعنه ثمنله رجوع ايدهمز اقرار حجة قاصرة اولمغله
غيره تعدى ايتمامكين ﴾ او بوقفية دار ثم شراها او ورثها صارت وقفا مؤاخذة له
بزعمه ﴾ وياخود بر دارك وقفيتيله اقرار بعده انى اشترا ويا اكا وارث اولسه اول
دار وقف اولور كندى قوليله كندويى مؤاخذه يه بنأ اما غصب ايتديكى دارى
وقف ايدوب بعده اشترا ايلسه مسئلهٔ مشروحه نك خلافنده دركه وقفى جائز اولمز
ميانه لرنده فرق غاصبك فعلى ملكنك غيريده انشا اولمغله صحيح اولدى وقفك
صحتنك شرطى وقف اولان نسنه نك واقفك ملكى اولمسيدر اقرار اخبار اولوب
انشا اولمامغين غصبك خلافنده اولدى ﴿ ولا يصح اقراره بطلاق وعتاق مكرها)
ولوكان انشاء لصح لعدم التخلف ﴾ مقرك كرها طلاق وعتاقله اقرارى صحيح
اولماز زيرا اقرار صدق كذبه احتمالى اولان اخباردر كرهده كذبه دليل اولمغله
لفظ وضعنك مدلولنك كندودن تخلفى جائز اولدى اقرار صرف انشا اوليدى
كندويه موضوع اولان معنادن لفظك عدم تخلفنه بناء اقرار صحيح اولور ايدى
﴿ وصح اقرار العبد المأذون بعين فى يده ﴾ عبد مأذونك يدنده بولنان بر عينى بر كسه يه
اقرارى صحيح اولدى اقرار انشا اوليدى تبرع اولوب عبدده تبرعه اهل اولمامغين
صحيح اولماز ايدى ﴿ والمسلم بخمر ﴾ مسلمك خمرايله اقرارى صحيحدر مقرلهه تسليمله
امر اولنور اقرار صرف انشا اوليدى مسلمك خمرى غيره تمليكى اولور ايدى مسلم ايسه

خمرى نه تملكه ونه تمليكه قادر دكلدر ﴿ و بنصف داره مشاعا) ﴾ بر شخصك قابل
قسمت اولان دارنك مشاعا نصفنى اقرارى صحيحدر اخبار اولوب انشا
اولمديغندن انشا اولسه هبه اولمغله قابل قسمت اولان شيئك هبه سنك قبل
التسليم عدم صحتنه مبنى صحيح اولمز ايدى هرنقدر قبض ايتسه دخى اما قابل قسمت
اولميان بيت وحمام صغيرلرك مشاعا نصفلرينى هبه صحيحه وقبضله تمام اولور
﴿ (والمرأة بالزوجية من غير شهود) ولوكان انشاء لما صح ﴾ دخى عورتك بلا شاهد
بر كسه نك زوجى اولديغنى اقرارى دخى صحيحدر واكر انشا اولسه اقرار مشروح
صحيح اولمز ايدى ﴿ (ولا تسمع دعواه عليه) بانه اقرله (بشئ) معين (بناء على
الاقرار) له بذلك به يفتى لانه اخبار يحتمل الكذب حتى لو اقر كاذبا لم يحل له لان
الاقرار ليس سببا للملك ﴾ مقرلهك مقر اوزرينه كندويه اقرارينه بنأ بكا شو
مقوله شئ معين اقرار ايلدك ديو دعواسى مسموعه اولمز انجق بو قول ايله
فتوى ويريلور اقرار اخبار اولمغين كذبه احتماله بنأ حتى مقر كاذبا اقرار ايتمش
اولسه مقرلهه انى اخذ وتناول حلال ومشروع اولمز مجرد اقرار سبب ملك
اولمامغين ديانة جبرا اخذى جائز اولماز مثلا بر رجلك زوجه سنك كندونك
ذمتنده بر شئ بوغيكن كندى منزلنده موجود مالك كليسى عورتكدر ديو
اقرارى كبى اكر اقرار انشا اوليدى اخذى حلال اولور ايدى واشبو قول
مفتى بهك مقابلى جامع الفصولينك دعواى مشروحه نك مسموعه اولور قوليدر
﴿ نعم لو سلمه برضاه كان ابتداء هبة وهو الاوجه بزازية ﴾ بلى مقر مزبور
اقرار ايتديكى نسنه يى كندى رضاسيله مقرلهه تسليم ايدرسه اول امردن
هبه ايتمش اولور زياده وجيه اولان بودر ﴿ (الا ان يقول) فى دعواه (هو ملكى
واقر لى به او يقول لى عليه كذا وهكذا اقر به فتسمع اجماعا لانه لم يجعل الاقرار سببا
للوجوب ﴾ الا مقرله دعواسنده مقربهى بنم ملكمدر حتى مقر انى اقرار ايتمشدر
وياخود بنم كندوده شوقدر حقم واردر وانى اقرار ايتمشدر ديو دعوى ايدرسه
اجماعا انك دعواسى مسموعه اولور مجرد اقرارى سبب وجوب قلمامغين ﴿ ثم لو انكر
الاقرار هل يحلف الفتوى انه لا يحلف على الاقرار بل على المال ﴾ مقر اقراردنصكره
انكار ايدوب مقرله ده مقر بهى دعوى ايتدكده تحليف اولنورمى ايمدى فتوى اوزرينه
در اقراره تحليف اولنمز بلكه نفس ماله تحليف اولنور ﴿ واما دعوى الاقرار
فى الدفع فتسمع عند العامة ﴾ اما دفعده اقرار دعواسى اكثر علماقتنده مسموعه دركه
مدعى عليه اقامهٔ بينه ايتسه كه مدعى بنم انده حقم يوقدر وياخود اشبو دعوى قلنان
نسنه كندونك ملك صرفيدر ديو اقرار ايتمشدر ديمك مثللو ﴿ (و) للوجه
(الثانى) وهو الانشاء (اورد) المقرله (اقراره ثم قبل لا يصح) ولوكان اخبارا

لصح) ❊ وجه ثانیکه اقرارك انشا اولدیغنه بناً مقرله مقرك اقرارینی ردایدوب
بعده قبول ایلیسه صحیح اولمازاخبار اولسیدی بعدالرد قبولی صحیح اولورایدی ❊ واما بعد
القبول فلا یرتد بالرده ❊ بعد القبول اقرار ردایله مرتد اولماز ❊ ولواعاد المقر اقراره
فصدقه لزمه لانه اقرار آخر ❊ مقرله مقرك اقرارینی ردایتدکدنصکره مقر اقرارینی تکرار
اعاده ایدوب اول دخی اقراری تصدیق و قبول ایلسه اقرار آخر اولدیغندن کندویه
اقرار مشروح لازم اولور ❊ ثم لوانکر اقراره الثانی لایحلف ولاتقبل علیه بینة قال البدیع
والاشبه قبولها و اعتمده ابن الشحنة و اقره الشرنبلالی ❊ بعده مقر اقرار ثانیسنی
انکار ایتسه کندویه یمین ویرلمز مقوله دعوی ایدوب اقامهٔ بینه ایتسه مقبوله اولمز
بودعواسیله اقرار اولی تکذیبی میانه‌لرده تناقض اولمغین قاضی بدیع که قنیه
صاحبنك استاذی صواب وقواعده اشبه اولان بینهٔ مشر و حه‌نك مقبوله اولمسیدر
دیدی وابن شحنه بوکا اعتماد ایدوب بونك حقنده بر بیت بدیع بیوردی ❊ وقدصوب
القاضی البدیع قبولها ❊ وعندی له الوجه الصحیح المنور ❊ وشرنبلالیده مضمون
مشروحی اقرار ایلدی ❊ (والملك الثابت به) بالاقرار (لایظهر فی حق الزوائد المستهلكة
فلایملکها المقرله) ولواخبار الملکها ❊ اقرار ایله ثابت اولان ملك زوائد مستهلکه
حقنده ظاهر اولمامغین مقرله زوائد مالك اولمز هرنقدر زوائد مالکیتیله
اخبار ایسه‌ده امدی برکسنه میوه‌سی وجوده کلمش بر باغچه‌یی برآخر کسنه‌یه
اقرار ایدوب میوه‌سنی مقر استهلاك ایدرسه ضامن اولمز کندی باشنه هلاك
اولان میوه‌نك عدم ضمانی اولوبله در حالا موجود اولان میوه مقرلهه تسلیم
اولنور ❊ (اقر حر مکلف) یقظان طائعا (اوعبد) صبی اومعتوه (مأذون
لهم ان اقر اوبتجارة کاقرار محجور بحدو قود والافبعد عتقه ونائم ومغمی
علیه کمجنون وسیجئ السکران ومر المکره (بحق معلوم اومجهول صح)
لان جهالة المقربه لاتضر ❊ حر مکلف که عاقل و بالغ اولان کمسه بیدارلغی
حالده بالطوع الصاف و یاخود برعبد و یاصبی و معتوه مأذونلر معلوم و یا مجهول
برحق اقرار ایلسه‌لر صحیح اولور مقر بهك جهالتی اقراره ضرر ویرما مکین
اکر مزبورلر اقرارلری مال تجارت اولورسه زیرا اقرار تجارتك ضروریاتندندر
واقرارلری صحیح اولمزسه کندولریله معامله واخذ واعطا ایتزلر مهر
وجنایت وکفالت کبی تجارت متعلقاتندن اولمیان نسنه‌لری مزبورلرك اقرارلری
صحیح اولمز تجارت مبادلة مال بمال ولمغین مهر مالی مال غیریله مبادله در جنایتده
اصلا مبادله یوقدر کفالت اول امردن تبرع در امدی اذن تحتنده داخل اولمزلر
اقرار مشروحك صحتی عبد محجورك حدو قودی اقرارینك صحتی کبیدر واکر
محجورك حدو قودی اقرار ایتیوب مال اقرار ایدرسه اقراریله کندوبی مؤاخذه

عتقدنصکره‌یه تأخیر اولنور دخی نائمله مغمی علیه مجنون کبیدر وسکرانکده بیانی قریبا
کلور ومکرهکده حکمی مرور ایتدی ❊ الا اذابین سببا تضره الجهالة کبیع واجارة ❊
الامقر بیع واجاره کبی کندوده جهالتك مضرتی اولور برسبب بیان ایدرسه
اقراری صحیح اولمز مثلا بلا بیان بن برنسنه بیع و یااجاره و یا اشترا ایتدم دیو اقرار
ایتسه اقراری صحیح اولمز مقر آنی تسلیمله جبر اولنمز اما غصب وجنایت
کبی جهالتك ضرری اولمیان سبب بیانده مقربهك مجهول اولمسنك اقرارك صحتنه
مانعینی اولمز زیرا بعضا اولورکه مقره حقك ثبوتی مجهول اوله‌رق لازم اولور
برکسنه‌نك قیمتی نامعلوم برمالنی اتلاف و یاارشی نامعلوم جراحتله جرح ایتمك کبی
❊ واما جهالة المقر فتضر کقوله علی احد نالك الف درهم لجهالة المقضی علیه
الااذاجمع بین عبده ونفسه فیصح ❊ اقرار ایدن کسنه‌نك مجهول اولمسی اقراره ضرر ویرر
مثلا عد واحصاسی ممکن اولان جماعتدن برینك برآخر کسنه‌یه سنك بزلردن بریمزك
اوزرنده بیك درهمك وار در دیمسی کبی زیرا مقضی علیه مجهولدر اقرارك کندولرینك
برندن صدوری الدن مطالبه‌نك تعیینی ایجاب ایتمز مقره بیانله جبر اولنمز الا مقر عبدیله
کندونك نفسنی جمع ایدوب ایکیمزك بوقدر دینی وار در دیرسه عبد هر نقدر مأذون
مدیون اولسه‌ده قول ظاهر اوزره اقرار اولنان مبلغك جمیعسی مقردن مطالبه اولنور
اقرارك صحتنه بناً ❊ وکذا تضر جهالة المقرله ان فحشت کلو احد من الناس علی کذا
و الا لا کلا حدهذین علی کذا فیصح و لایجبر علی الهان لجهالة المدعی بحر ونقله
فی الدرر لکن باختصار مخل کابینه عزمی زاده ❊ وینه بویله مقر لهك جهالتی اقراره
ضرر و برر اکر جهالتی فاحشه اولورسه مثلا ناسدن برکسنه‌نك اوزرمده شو قدر
حقی وار در دیمك کبی امدی بو اقرارك فائده سی باطله اولور کندویه اعتبار اولنمامغین
واکر جهالت فاحشه اولمزسه ضرر و یرمز مثلا اشبو کسنه‌نك برینك بم اوزرمده بوقدر
حقی وار در دیمك کبی بو اقرار صحیح اولور شوقدر وارکه مدعینك جهالتنه بناً
مدعی علیهه بیانله جبر اولنمز بومضمونی مولانا فاضل خسرو درردده نقل ایتدیکه مقرلهده
جهالت فاحشه اولمزسه مثلا اشبو عبدی زیددن و یا عمردن غصب ایتدم دیو برکسنه اقرار
ایلسه صحیح اولمز مجهوله اقرار اولمغله برفائده‌یی مفید اولمز وعند البعض اقرار مشروح
صحیحدر اصح اولانده بو قولدر حق مستحقنه ایصالی موجب اولمغله زیرا مقرلهما مقرك
کندولردن عبدی غصبنه اتفاق ایدرلرسه کندولری یچون حق اخذ واردر
مقر مجهولی بیانله جبر اولنور اجمال کندی طرفندن اولمغله کندویه بیانیله
امر اولنور ایکی عبدك بری لاعلی التعیین عتق ایدن کسنه‌یه قاضینك بیانیله جبری
کبی بونده حق صاحبنه حق ایصال اولمغین لکن مولانا علامهٔ خسروك نقلنده برمخللی
اختصار وارکه انی عزمی زاده بیان ایتدیکه مقره بیانله جبر مقر بهك

مجهول او لديغنه نظرادر مقراهك جهالتنده دكلدر جبر حق
صاحبي ايچون اولمغله مجهول اولورسه كيمك ايچون جبر اولنور (تنبيه) اقرار بالعام
شرعا صحيح اولور بر جلك آزو چوق وياعبد ومتاع و بكا نسبت اولنان جميع مافى
اليدم فلان كمسه نكدر ديمك كبي بس مقر ايله مقرله حين اقرارده بر عينك
موجوده اولوب وياولماسنده اختلاف ايتسه لرقول مقر ايچوندر لكن مقرله اقامهٔ بينه
ايتسه قول مقرله ايچوندر حاشيهٔ شلبي ده خانيه دن نقلا مذكوردر كه بر كمسه يدمده مافى
اليدمك جمله سى فلانكدر ديسه شمس الائمة السرخسى رضى عنه الملك البارى
بيورديلركه بيانده مقره مراجعت اولنور قبل البيان نه اوليدغى معلوم اولماز ✳ انتهى
✤ (وازمه بيان ماجهل) كشئ وحق (بذى قيمة) كفلس وجوزة لا بما لاقيمة له كحبة حنطة
وجلدميتة وصبى حر لانه رجوع فلايصح ✤ مقر مشروحه شى وحق كبي مقربه
مجهولى فلس و بر جوزه كبي ذى قيمت نسنه ايله بيان وتفسير لازمدر كندى ايچون بها
وقيمت اولميان رحبه بغداى وميته دريسى وصبى حر كبي شيلر ايله بيانى مقبول اولمز بو مقوله
شيلر ايله بيان اقرارندن رجوع اولمغله صحيح اولمز مقرك بلابيان وفاتى صورتنده شيخ
حانوتى توقف ايدوب شيخمز شيخ حسن الشرنبلالى لايق اولان ورثه يه رجوعدر
ديدى ✳ انتهى ✳ لكن ورثه نك معلومى اولمزسه انلره مراجعتكده برمعناسى اولمز
نقل صريحدن لازمدر ✤ (والقول للمقر مع حلفه) لانه المنكر (ان ادعى المقرله اكثر منه)
ولابينة ✤ مقرله مقرك بيان ايتديكى شيدن اكثر نسنه دعوى ايدرسه مقرك منكر اولديغنه
مبنى قول يمينله كندونكدر بينه اولمزسه ✤ (ولا يصدق فى اقل من درهم فى على مال ✤
مقرك بنم اوزرمده فلانك مالى واردر قولنده بر درهمدن اقل اقرارنده تصديق اولنماز
عرفده اندن اقل مال عداولنمامغين ✳ انتهى سيد حموى ✤ (ومن النصاب) اى نصاب
الزكوة فى لاصح اختيار وقيل ان المقر فقيرا فنصاب السرقة وصحح (فى مال عظيم) او بينه
(من الذهب اوالفضة) ✤ آلتون و يا كشدن بنم اوزرمده مال عظيمى وار در ديو
اقرارنده قول اصحده زكات نصابيكه ايكيوز درهمدن اقلده تصديق اولنمز شرع
شريف انى مال عظيم اعتبار ايدوب صاحبنى غنى قيلوب فقرايه مواسات واحسان
كندولرينه امر بيور مغين يعنى قنغى نوعدن بيان ايدرسه انك نصابى
اعتبار اولنور بعضيلر مقر فقير اولورسه نصاب سرقت كه اون درهم اعتبار اولنور
ديديلر فقر اقتده مال قليل عظيم اغنيا نزدنده انك اضعافى عظيم عد اولنمامغين
بو قولده تصحيح اولندى ✤ (ومن خمس وعشرين من الابل) لانها ادنى نصاب يؤخذ
من جنسه ✤ ابلدن بنم ذمتمده فلانك مال عظيمى واردر ديو اقرار ايدن دوه دن
يكرمى بشدن اقلده تصديق اولنمز زيرا مبلغ مشروح ابل جنسندن اوله رق زكات
اخذ اولنان نصابك ادناسيدر بوقسه جملهٔ نصابنك ادناسى بشدر لكن اندن خلاف

جنسى اولان قيوندن برأس قيون زكات اخذ اولنور ✤ (ومن قدر النصاب قيمة فى غير مال
الزكات) ✤ نقدين مثللو مالنك غيرى عروضده قيمتندن نصاب مقدارى ايكيوز درهمدن
اقلده مقر تصديق اولنمز ✤ (ومن ثلثة) نصب فى اموال عظام ✤ اموال عظام اقرارنده
اوچ نصابدن اقلده مقر تصديق اولنماز زيرا اقل جمع اوچ اولمغله متيقن اولديغندن اندن
اقلده تصديق اولنماز ✤ ولو فسره بغير مال الزكاة اعتبر قيمتها كما مر ✤ مقر اموال عظامى
زكاتك غيرى مثلا اثواب كبي نسنه ايله تفسير و بيان ايدرسه انك قيمتى اعتبار اولنوب قيمتى
اوچ نصابدن اقل اولورسه انده اقرارلرى تصديق اولنماز نتكم ماسبقده مرور ايلدى
✤ (وفى دراهم ثلثة و) فى (دراهم) او دنانير او ثياب (كثيرة عشرة) لانها نهاية اسم الجمع ✤
مقرك بنده فلانك دراهمى واردر ديو اقرارى صورتنده اوچ و دراهم و يا دنانير و يا ثياب
كثيره سى واردر ديو اقرارنده اون لازم اولور اوچ ادناى جمع اون نهاية اسم جمع
اولمغين ✤ (و كذا درهما درهم) على المعتمد ✤ مقرك على كذا درهما قولنده بر درهم اقرار
ايتمش اولور قول معتمد اوزره و امام اتقانى بونده لايق اولان اون بر درهم لازم اولمقدر احد
عشر مميزى منصوب اولان اسماء عددك اولكى اولمغين ديدى ✤ ولو خفضه لزمه
مائة درهم ✤ مقر درهمى مميزى مجرور اوله رق على كذا درهم تعبيريله اقرار ايدرسه
يوز درهم كندويه لازم اولور وتوجيهى غاية البيان نام كتابده مسطوردر ✤ وفى دريهم
او درهم عظيم درهم ✤ اسم تصغير صيغه سيله دريهم و يا درهم عظيم تعبيرنده بر درهم
اقرار اولور مقدارى معلوم اولمغله صغر و عظمله تفاوت قبول ايتمز ✤ والمعتبر الوزن
المعتاد الا بحجة زيلعى ✤ دخى اقرارده معتبر اولان بين الناس بلده ده متعارف درهم
وزنيدر الا حجت ايله مقر درهمى متعارفك غيريله بيان ايدرسه اولور ✤ (و كذا كذا) درهما
(احد عشر) ✤ مقرك على كذا كذا درهما تعبيرنده كندويه اون بر درهم تأديه سى
لازمه اولور زيرا بلا عطف مبهم ايكى عدد ذكر ايتمكله عدد مفسردن انك اقلى
اون برا كثرى اون طقوز اولمغله بلابيان ذكر اولنديغندن اقلى اداكندويه لازم اولور
✤ (وكذا وكذا احد وعشرون) لان نظيره بالواو واحد وعشرون ✤ وعطفله على كذا
و كذا تعبيريله اقرارده يكرمى بر درهم لازم اولور زيرا حرف عطفله ميانه لرى فصل اولنمغله
عدد مفسردن انك نظيرنك اقلى يكرمى برا كثرى طقسان طقوز درامدى بلابيان ذكر
اولنمغله اقلى لازم اولدى زياده سى بيانه محتاجدر ✤ (ولو ثلث بلاواو فاحد عشر)
اذ لا نظير له فيحمل على التكرار ✤ بلاواو مبهماتدن على كذا كذا كذا ديه رك اوچ كنايه ذكر
ايدرسه اون بر لازم اولور اسماء عدددن نظيرى اولمامغين صكره كى كذا تكرار حمل اولنور
✤ (ومعها فمائة واحد وعشرون) ✤ واوايله كذا و كذا و كذا تعبيرنده يوز يكرمى بر لازم اولور
✤ (وان ربع) مع الواو (زيد الف) ✤ واكر كنايات واوايله تربيع اولنوب درت
اولورسه بر الفده زياده قيلنوب بيك يوز يكرمى بر واجب اولور واوايله ذكر اولنان اسماء

عددك دردينك اقلى بو اولمغين ﴿ ولوخمس زيد عشرة آلاف ﴾ واكر كنايات
بش اولورسه اون بيك زياده قيلنور ﴿ ولوسدس زيد مائة الف ﴾ واكر تسديس
اولنورسه يوز بيك زياده قيلنور ﴿ ولوسبع زيد الف الف وهكذا يعتبر نظيره ابدا ﴾
واكر تسبيع اولنورسه بيك كره بيك زياده اولور وبونلرك نظائرى ابدا بو يلجه اعتبار اولنور كه
هر نه زمانكه برواوزياده اولورسه الى مالايتناهى اسماء عدده عادتك جاريه اولديغى
اوزره زياده اولنور ﴿ ولوقال له (على او) له (قبلى) فهو (اقرار بدين) لان على
للايجاب وقبلى للضمان غالبا ﴾ بركسه فلانجه نك بنم اوزرمده و يا طرفمده حقى واردر
ديسه اشبو قولى اكا دينى اقراردر غالبا على ايجاب وقبلى ضمانده استعمال اولنمغله
لفلان قبلى وديعة دينياور ﴿ (وصدق ان وصل به هو وديعة) لانه يحتمله مجازا ﴾ مزبور
اقرار مشروحنه هو وديعة قولنى وصل ايدوب متصلا ديرسه قولنده تصديق اولنور مجاز
وديعه نكده حفظى واجب اولمغله على كلمه سنك اكا ده احتماله بناءً ﴿ (وان فصل لا
يصدق لتقرره بالسكوت ﴾ واكر له على و يا قبلى قوليله هو وديعة كلامى ميانه لرينى
فصل ايدرسه اقرارى سكوتيله تقرر ايتمكله وديعه دعواسنده تصديق اولنماز امدى سائر
استثنا وشرط امثالى شيلر ايله تغييرى جائز اولمديغى كبى بعد السكوت تغيير بونده دخى جائز
دكلدر ﴿ (عندى او معى اوفى بيتى اوفى كيسى او صندوقى) اقرب (امانة) عملا
بالعرف ﴾ مقر فلانك بنم عندمده و يا بغله برابر و يا منزلمده و يا كيسه مده و يا صندوغمده
نسنه سى واردر ديرسه عرفله عملا امانتى اقرار ايتمش اولور مواضع مشروحه عينه محل
اولوب دينه محل اولمامغين دينه محل ذمتدر ﴿ (جميع مالى اوما املكه له) اوله من مالى
اومن دراهمى كذا فهو (هبة لا اقرار) ولو عبر بفى مالى او بفى دراهمى كان اقرارا
بالشركة (فلابد) لصحة الهبة (من التسليم) بخلاف الاقرار ﴾ بركسه مالمك و يا مالك
اولديغم جميعسى و يا مالمدن و يا دراهممدن و يا شوقدر دراهم فلانجه نكدر ديسه اشبو
قولى هبه اولور اقرار اولماز امدى هبه نك صحتنده شرط اولان تسليم وتسلم بونده دخى
لازم اولور اقرار اولورسه بونك خلافنه درفى كلمه سيله تعبير ايدوب
بنم مالمده و يا دراهممده فلانك شو قدر حقى واردر ديسه بو شركتى اقرار
اولور ﴿ والاصل انه متى اضاف المقربه الى ملكه كان هبة ﴾ واشبو اقرارده اصل
اصيل وقاعده وتفصيل بودركه قچانكه مقر اقرار ايتديكى نسنه يى كندونك
ملكنه مضاف قيلارسه هبه اولور زيرا مقربهى مقرك كندى نفسنه اضافه
واسنادى اخبار قبيلندن اولوب انشا اولميان اقراره حملنه منافى اولور امدى
نشادن اولان هبه اولمغله هبه ده شرط اولان شى بونده ده شرط اولور
واكر نفسنه مضاف قلميوب هذا المال لفلان ديرسه بو اقرار اولور مثلا شو دراهمك
ثلثى فلانكدر ديرسه هبه اولور شو دراهمك ثلثى فلانكدر ديرسه اقرار اولور

﴿ ولا يردما فى بيتى لانها اضافة نسبة لا ملك ﴾ امدى بو اصله سابق الذكر
فى بيتى لفلان مضموننده اضافت موجوده ايكن اقرار اوليور ديو سؤال وارد
اولمز زيرا بونده كى اضافت ظرفه اضافت ونسبتدر مظروف اولان ملكه اضافت ونسبت
دكلدر ﴿ ولا الارض التى حدود هاكذا لطفلى فلان فانه هبة وان لم يقبضه
لانه فى يده الا ان يكون مما يحتمل القسمة فيشترط قبضه مفرزا ﴾ دخى
اصل مشروحه مقرك بنم فلانجه صغير اوغلوم ايچوندر فلان حدلر ايله
محدوده ارض اقراريله سؤال ايراد اولنمسونكه مقر نفسنه مضاف قلمزسه
اقرار اولوردى بونده اولديغى كبى حالبوكه بو هبه در قبض هر نقدر بولنمديسه ده
ابك يدنده بولنمسى صغير ايچون قبض اولور بس صغير حقنده اقرار ايله هبه نك
فرقى يوقدر الا ابك صغيره بعضيسنى هبه ايتديكى نسنه تقسيم قبول ايدر شيلردن
اولورسه انده قبض وافرازدن لازمدر ﴿ للاضافة تقديرا بدليل قول المصنف
اقر لآخر بمعين ولم يضفه لكن من المعلوم لكثير من الناس انه ملكه فهل يكون اقرارا
او تمليكا ينبغى الثانى فيراعى فيه شرائط التمليك فراجعه ﴾ ذكرى سابق ارض
مسئله سنده ابك صغيره هبه سنده ارضى كندى نفسنه اضافت صراحة يوقسه ده
تقديرا وار در مصنف مرحومك بركسه نك معين بر نسنه يى بر آخر كسه يه اقرار
ايدوب نفسنه مضاف قلميوب لكن كندونك ملكى اولديغى ناسدن چوق كسه نك معلومى
اولسه بو اقرار مى اولور و يا تمليك مى اولور لايق اولان تمليك هبه قبيلندن اولوب كندوده
هبه شرائطى رعايت اولنور امدى شرائط هبه يه مراجعت ايله قولنك دلالته بناءً
﴿ (قال لى عليك الف فقال اتزنه او انتقده او اجلنى به او قضيتك اياه او ابرأتنى منه
او تصدقت به على او وهبته لى او احلتك به على زيد) ونحو ذلك (فهو اقرار له بها)
لرجوع الضمير اليها فى كل ذلك عزمى زاده فكان جوابا ﴾ اتزن فعل مضارع
صيغه سى اوزره اصلى اجتمع وزننده اوتزن ايدى واو تايه قلب اولنوب تا تايه ادغام ايله
اتزن اولدى يعنى بركسه بركسه يه بنم سنده بيك غروش حقم واردر
ديدكده انى وزن و يا نقد ايدهيم و يا بكا اكا براز مهلت و يروب يا انى بن سكا ادا ايتدم
و يا سن بنم ذمتمى اندن ابرا ايلدك و يا بكا انى تصدق و يا هبه ايتدك و يا بن
سنى انكله زيده حواله ايتدم و بونلر امثالى بنى غريملريكه حواله ايله و يا انى
فلان كسه بنم ايچون تأديه ايتدى و يا حقنى اخذ واستيفا ايله ديسه اقوال
مشروحه نك كليسنده ضميرلر بيكه راجع اولمغله مدعى عليه انى اقرار ايتمش
اولور مثلا اتزنه كلامنده اتزن الالف التى لك على ديمش اولمغله مدعى يه جواب
اولور رد و يا ابتداى كلام اولمامغين اولكنى اثبات اولور ﴿ وهذا اذا لم يكن
على سبيل الاستهزاء فان كان وشهد الشهود بذلك لم يلزمه شئ اما لو ادعى

الاستهزاء لم يصدق ❊ مارلذكر مدعى عليهك قولنك اقرار اولمسى
اقول مشروحك بروجه استهزا تكلم اولنديغنه نظرا در اما استهزأ تكلم
ولنوب واكا شاهدلرده شهادت ايدرلرسه كندويه برشى لازم اولمز
مجرد استهزادعواسنده تصديق اولنمز قرائنله استهزايه استدلال اولنور ❊ (وبلاضمير)
مثل اتزن الى آخره وكذا اتحاسب اوما استقرضت من احد سواك اوغيرك اوقبلك اوبعدك
(لا) يكون اقرار العدم انصرافه الى المذكور فكان كلاما مبتدأ ❊ مقر مزبور
مثلا اتزن عبارەسنى بلاضمير ايراد ايدرسه مذكوره منصرف اولنمامغله اقرار اولميوب
كندى ايله اول امردن بداولنمش بر بشقه كلام اولورينه بويله جوابده حساب كورەلم
وياخود سنك غيرك وياسندن مقدم وياسندن صكره براحددن بن استقراض ايتدم
ديرسه اقرار اولمز ❊ والاصل ان كل مايصلح جوابا لاابتداء يجعل جوابا ومايصلح
للابتداء لا للبناء اويصلح لهما يجعل ابتداء لئلا يلزمه المال بالشك اختيار ❊
مسئلهٔ مشروحەدە اصل وقاعده بودركه هر بر قولكه جوابه صالح وقابل
اولوب ابتدايه صالح اولمزسه جواب اولور وتصدقت على ووهبت لى كبى
ابتدايه صالح اولوب بنايه صالح اولميوب وياتزن كبى ايكيسنه دەصالح اولورسه جواب
اولمسنه تيقن اولمامغين شك ايله كندويه مال لازم كلمسون ايچون ابتداى كلام عد اولنور
❊ وهذا اذاكان الجواب مستقلا ❊ واشبو ضميرك ذكروعدم ذكرى بيننده
تفصيل جواب مستقل اولوب كندودن بلانظر الى الغير معناى تام فهم
اولنديغنه نظرادر ❊ فلوغير مستقل كقوله نعم كان اقرارا مطلقا ❊ واكر جواب
نعم قولى كبى مستقل اولميوب فهمى انجق كندونك اوزرينه بناقلنديغى قولهنظرا حاصل
اولورسه مطلقا اقرار اولوركه لى عليك الف دين كمسەنك قولندەصكره ضمير
ذكريله نعم هوعلى ديسون وياديمسون ❊ حتى لوقال اعطنى ثوب عبدى هذا اوافتح
لى باب دارى هذه اوجصص لى دارى هذه او اسرج دابتى هذه او اعطنى سرجها
اولجامها فقال نعم كان اقرارا منه بالعبد والدار والدابة كافى ❊ امدى
بركسه بنم شوعبدمك ثوبنى وير وياشودارمك قپوسنى فتح ايله ويادرايمى تجصيص
ايله وياشو دابەمى ايرله وياسرجنى وياالجامنى ويرديدكده مخاطب نعم ديسه عبدى
وثوبى ودارى ودابەيى وسرجنى اقرار ايتمش اولور نعم هرنقدر خبره جواب
اولوب يومقامدەكى كبى انشايه جواب اولمزسەدە بونده انشا خبر معناسنى
متضمن اولور كأنه نه ديرسك ديمش اولور ❊ (قال اليس لى عليك الف
فقال بلى فهو اقرار له بها وان قال نعم لا) وقيل نعم لان الاقرار يحمل
على العرف لا على دقائق العربية كذا فى الجوهرة ❊ بر رجل اليس لى عليك
الف ديو بركسەدن سؤال ايتدكده بلى كلمه سيله جواب ويرسه بيكى سائل ايچون

اقرار ايتمش اولور نعم ديرسه اولمز بعضيلر اقرار عرفه مبنى اولوب دقايق عربيه يه محمول
اولمامغين نعم جوابيله ده اقرار ايتمش اولور ديديلر عرفده نعم ايله بلى جوابلرى بر اولمغله
❊ والفرق ان بلى جواب الاستفهام المنفى بالاثبات ونعم جوابه بالنفى ❊ دقايق
عربيه يه آشنا اولان ذوات حقايق شناس بلى ايله نعم ميانەلرنده فرق بلى نفى ايله اولان
استفهامه اثباتله ونعم نفيله جوابدر ديديلر {الست بربكم} نظم مجيدنده اولديغى كبى
❊ والايماء بالرأس) من الناطق (ليس باقرار بمال وعتق وطلاق وبيع ونكاح
واجارة وهبة بخلاف افتاء ونسب واسلام وكفر) واما ان كافرو اشارة محرم لصيد
والشيخ برأسه فى رواية الحديث والطلاق فى انت طالق هكذا اواشار بثلاث اشارة
الاشباه ❊ نطقه قدرتى اولوب اخرس اولميان شخصك باشيله ايماء واشارتى مالى
وعتق وطلاقى وبيعى ونكاحى واجارەيى وهبەيى اقرار دكلدر اما مفتينك افتاسى
وشوسنك اوغلو كيدر ديو نسبندن واسلامدن وكفرى موجب اولان شيئى
اعتقاد ايدرميسك ديو معتقداتندن وبر كافره امان ويردكمى ديواماندن سؤالده اشارت
واحرامده اولان كسەنك صياده اشارتى وحديث شريف روايتنده شيخك تلميذينه
وزوجك مثلا اوچ برمغيله اشارة ايدەرك سن اشبووجه اوزره بوشسك ديمسى مار الذكر
اشارتى اقرار اولميلرك خلافنه دركه بونلر اقراردر مثلا طلاقده كه هكذا دەكى
ابهامى اوچ برمغيله اشارتى بيان اولور محرمك اشارتيله صياد طيرى قتل ايلسه مشيره
جزا لازم اولور واشباه مشروحەدە اخرسك اشارتى مشروعدر ❊ ويزاد اليمين
كحلفه لا يستخدم فلانا اولا يظهر سره اولا يدل عليه واشار حنث عمادية ❊
اشارتك اقرار اولديغى مواضعك اوزرينه يميندە زيادە قلنوركه مثلا بركسەيى استخدام
وياسرنى اظهار وافشا ايتمم وياكندويه دلالت ايتمكه اولديغى محلى براحده
خبر ويرمم ديو حلف ايدوب بعده اكا اشارت ايتسه حانث اولور ❊ فتحرر بطلان اشارة
الناطق الا فى تسع فليحفظ ❊ امدى ناطقك اشارتنك طقوز يرك ماعداسنده بطلانى تحرير
وبيان اولندى ❊ (وان اقر بدين مؤجل وادعى المقرله حلوله لزمه) الدين (حالا)
وعند الشافعى مؤجلا بيمينه (كاقراره بعبد فى يده انه لرجل وانه استأجره منه) فلا
يصدق فى تأجيل واجارة لانه دعوى بلا حجة ❊ برشخص بر رجله برمقدار دين
مؤجل اقرار ايتدكده مقرله انك حلولنى دعوى ايلسه مقره دينك حالا تأديەسى لازمه
اولور امام شافعى عليه الرحمه نزدنده مقر حالا اولمديغنه يمين ايدرسه مؤجلا ادا
ايدر مثلا بركسەنك يدنده بولنان برعبدنى بر رجله اقرار ايدوب واندن استيجار ايتدم
دعواسى كبى امدى مقر مشروحلر تأجيل واجاره دعوالرنده تصديق اولنمزلر دعوا
لرى بلادليل دعوى اولمغين ❊ (و) حينئذ (يستحلف المقرله فيهما بخلاف ما لواقر
بالدراهم السود فكذبه فى صفتها) حيث (يلزمه ما اقربه فقط) لان السود نوع

والاجل عارض لثبوته بالشرط والقول للمقر فى النوع وللمنكر فى العوارض ﴾ امدى
صورت مشروحه لرده مقرله استحلاف اولنور اما دراهم سود اقرار ايدوب مقرله
صفتده كندوبى تكذيب ايدرسه سابقة الذكر مسئله لرك خلافنه اولور كه مقره فقط
اقرار ايتديكى دراهمى تأديه لازمه اولور سود نوع اولوب اجل شرطله ثابت اولور امور
عارضه دن اولمغله قول نوعده مقرك عوارضده منكرك اولدى ﴿ (كاقرار الكفيل بدين
مؤجل) فان القول له فى الاجل لثبوته فى كفالة المؤجل بلاشرط ﴾ صورت مزبوره ده كى
اقرار كفيلك دين مؤجلى اقرارى كبيدر كه اجلده قول كفيلك اولور دين مؤجله كفالتده
اجل بلاشرط ثابت اولمغله كفالتده اجلده نوع قبيلندن اولدى ﴿ (وشراؤه) امة
(متنقبة اقرار بالملك للبائع كثوب فى جراب) ﴾ بركسه نك نقابلو برجاريه يى
اشترا ايتمسى انك بايعك ملكى اولديغنى اقرار در ضغرجق دروننده كى ثوب كبى
جاريهٔ غير متنقبه اشترا ايتمسى بايعك ملكيتنى اقرار اولمسى بالطريق الاولى در
﴿ (وكذا الاستيام والاستيداع) وقبول الوديعة بحر (والاعارة والاستيهاب
والاستيجار ولو من وكيل) فكل ذلك اقرار بملك ذى اليد ﴾ وينه بويله استيامكه
سوم شرا طريقيله برنسنه يى بكنرسم الورم ديو كتورمك وعندمده وديعه ايله
ديو ايداعنى طلب وديعه اولمسنى قبول واعاره واستيهاب واستيجار هر نقدر
واضع اليد اولان كمسدنك وكيلنده اولورسه بونلرك كليسى ذى اليدك ملكى
اولديغنى اقراردر جاريه يى استنكاح ملك دعواسنه حره يى استنكاح نكاح دعواسنه
مانعلردر ﴿ فيمنع دعواه لنفسه ولغيره بوكالة اووصاية للتناقض ﴾ صورت
مشروحه لرده كى اقرارى وكالتله ويا وصايتله آنى نفسيچون وغيريچون دعواسنه
مانع اولور تناقضنه بناءً زيرا برشيئى بردفعه بركسه نك ملكيدر ديو اقرار
ايتدكدنصكره مقرك انى نفسى ايچون وياغيرى ايچون دعواسى تناقضدر
﴿ بخلاف ابرائه عن جميع الدعاوى ثم الدعوى بهما لعدم التناقض ذكره
فى الدرر قبيل الاقرار ﴾ بركسه نك برجلك ذمتنى عامهٔ دعاويدن ابرا ايدوب
بعده اذن وكالتله ويا وصايتله برنسنه دعواسى تناقض اولمامغين صورت
مذكوره نك خلافنده در كه كندونك ابراسى وكالة ويا وصاية غيرك دعواسنى
كورمسنه مانع اولمز ﴿ وصححه فى الجامع ﴾ جامع صغير صاحبى مار الذكر
استيام واستيجار واستعاره امثالى شيلرك كندودن استيام واستيجار اولنان كمسه نك
اولشيئك ملكى اولديغنى اقرار اولمسنى تصحيح ايلدى ﴿ خلافا لتصحيح الوهبانية ﴾
قول مزبور وهبانيه نك تصحيح ايتديكى سابق الذكر استيام امثالى شيلرك ذى اليده
ملكى اقرار اولمامسنه مخالفدر زيرا ممكنكه مبيع بايعك يدنده عاريه ويا غصب اوله رق
بولنه ويا كندوسى وكيل ويا فضولى اولمغله بايعه ملكك ثبوتنى ايجاب ايتمز ﴿ ووفق

(شارحها)

شارحها الشرنبلالى بانه ان قال بعنى هذا كان اقرارا وان قال اتبيع لى هذا
لايؤيده مسئلة كتابته وختمه على صك البيع فانه ليس باقرار بعدم ملكه ﴾ وهبانيه
شارحى شرنبلالى جامع صغير ايله وهبانيه ميانلرنده كى تعارضى توفيق بيورديلر كه
اشتشرا ايدن كمسه اشبو نسنه يى بكا بيع ايله ديرسه بو اقرار اولور كه انك ملكى
اولديغنه جزم ايتمكله كندودن شراسنه طالب اولمش اولور واكر سن بونى
بكا بيع ايدرميسك ديرسه اقرار ملك ايتمش اولمز زيرا احتمالكه بو قولندن
مرادى ذى اليدك حالنى اظهار وبيانكه بقالم ملكيت وجواز بيع دعواسنى ايدرمى
ويا ايتزمى مضمون مشروحى بركسه نك صك بيعكه وثيقهٔ مبايعه يى يازوب
ومهرلمسى مسئله سى تأييد ايدركه بونلر عدم ملكنى اقرار اولمديغى مثلو شارحك اتبيع لى
هذا قولنده عدم ملكنى اقرار اولمز امدى بوندنصكره كندى نفسيچون وياغيرى
ايچون دعواسى مشروعه اولور ﴿ (و) له على (مائة ودرهم كلها دراهم) ﴾
بركسه فلان كسه نك بنم اوزرمده يوز وبر درهمى واردر ديسه كليسى دراهمدركه
كندويه يوز بر درهم اداسى لازم اولور درهم مائة مبهمه يى تفسير ايتمكين
﴿ وكذا المكيل والموزون استحسانا ﴾ مكيلكده اولچكده اولچولان وموزون
استحسانا ينه بويله دركه مثلا مائة وقفيز حنطة مائة ومن زعفران دينسه حنطه
وزعفران مبهم مائه يى تفسير ايدر قياس اولان معطوفك مقره لازم اولوب معطوف
عليه اولان مائه نك بياننده كندويه رجوعدر امام شافعى رحمه الله تعالى قياسه
ذاهب اولمشدر ﴿ (وفى مائة وثوب ومائة وثوبان يفسر المائة) لانها مبهمة ﴾ مائة
وثوب ده ومائة وثوبان قولنده مائة كلمه سى مبهمه اولمغله تفسير اولنمسى لازمدر
اثوابك مكيلات وموزونات كبى كندوده تعامل جارى اولوب ذمتده ثابت اولمامغين
مقدرينى بيان لازم اولدى مكيل وموزونى عدد مبهم اوزرينه عطف عادتى مبهمى
بيان اولور استعمالى كثير اولان شيده ناسك تفسيرنك تكرارنى استقالرينه بناءً ثوب وشاة
وعبد مزبورلرك خلافنده در ﴿ (وفى مائة وثلاثة اثواب كلها ثياب) خلافا للشافعى قلنا الاثواب
لم تذكر بحرف العطف فانصرف التفسير اليه الاستوائهما فى الحاجة اليه ﴾ مقرك مائة وثلاثة
اثواب قولنده جمله سى ثوب اوله رق يوز اوچ ثوب اقرار ايتمش اولور امام شافعى ايچون
اختلاف واردر زيرا بزلر ديرزكه بو مقامده اثواب حرف عطفله ذكر اولنمامغين تفسير مائه ايله
ثلثه لفظلرينك كندولرينه صرف اولندى تفسير احتياجده ايكيسى مساوى
اولدقلرينه بناءً كورمزمسنكه مجاوراتده احد وعشرون درهما ديتور ايكى مبهم
عدد ذكر اولنوب عقبلرنده تفسير بيانيله ﴿ (والاقرار بدابة فى اصطبل تلزمه) الدابة
(فقط) ﴾ آخورده كى دابه يى اقرارده مقره فقط دابه يى ويرمك لازم كلور امامين قتنده
عقارك غصبى تحقق ايتمامكين امام محمد عليه الرحمه نك قياسى اوزره اصطبل ايله

دابه‌نك ایكیسنی بردن اقرار ایتمش اولور ﴿ والاصل ان ما یصلح ظرفا ان امكن نقله لزماه والا لزم المظروف فقط خلافا لمحمد وان لم یصلح لزم الاول فقط كقوله درهم فی درهم درر ﴾ مسئله مشروحه‌ده اصل اصیل وقاعده وتفصیل بودر كه ظرفه صالح و قابل اولان چوال وسفینه امثالی شیلرك نقلی ممكن اولورسه مقر ایكیسنی بردن تأدیه لازمه اولور زیرا بو مظرفی مظروف اوله‌رق اقرار اولنمغله ظرفه مظروفك ایكیسنی بردن اقرار اولور واكر اصطبل كبی نقلی ممكن اولمیان ظرف اولورسه فقط مظروفی تسلیم لازم اولور امام محمد رحمه الله تعالی ایچون اختلاف واردر واكر مقرله علی درهم فی درهم قولی كبی ظرفیته صلاحیتی اولمیان نسنه‌یی ظرف مقامنده ذكر ایدرسه مجرد اولكه درهمك اداسی لازم اولور ﴿ قلت ومفاده انه لو قال دابة فی خیمة لزماه ولو قال ثوب فی درهم لزمه الثوب ولم ار فلیحرر ﴾ شارح رحمه الله تعالی دیر كه اصل مذكوردن منفهم اولان مقر خیمه‌ده كه دابه بنده‌در دیسه كندویه دابه ایله خیمه‌نك ایكیسنی بردن ویرمك لازم اولور واكر درهمده كه ثوب بنده‌در دیرسه فقط ثوبی تسلیم ایدر درهمك ظرفیته صلاحیتی اولمامغین لكن مضمون مشروح حقنده كلامی بن كورمدمكه تحریر اولنه ﴿ وبخاتم تلزمه (حلقته وفصه) جمیعا ﴾ مثلا هذا الخاتم لك مضمونی بر خاتمی اقرارده مقره حلقه‌سنی وقاشنی جمیعا ویرمك لازم اولور اسم خاتم ایكیسنه شامل اولدیغندن حتی خاتمك بلا تسمیة الفص بیعنده فص داخل اولور ﴿ وبسیف جفنه وحمائله ونصله) ﴾ قلنجی اقرارده قنی وباغنی ودمورنی ویرمك لازم اولور جفن جیمك فتحی فانك سكونیله حمائل حائك كسریله حماله‌نك جمعیدر سیف من بورلك جمله‌سنه اطلاق اولنور ﴿(وبحجلة) بحاء فجیم بیت مزین بستور وسرر (العید ان والكسوة) ﴾ حجیله حائك وجیمك فتحلریله ستره وسریرلر ایله مزین خشب وثیابدن متخذ بیت اقرارنده اخشاب وكسوه لازم اولور ﴿(وتمرة فی قوصرة او بطعام فی جوالق او) فی (سفینة او ثوب فی مندیل او) فی (ثوب یلزم الظرف كالمظروف لما قدمناه ﴾ قوصره‌ده كه تمری جوالده ویا سفینه‌ده كه طعامی ویا مندیلده ویا ثوبده كه ثوبی اقرارده ماسبقده اصلده مرور ایدن بیانه بناء مقره مظروف كبی ظرفیده تسلیم لازم اولور ﴿(ومن قوصرة) مثلا (لا) تلزمه القوصرة ونحوها (كثوب فی عشرة وطعام فی بیت) فیلزمه المظروف فقط لما مر اذا العشرة لا تكون ظرفا فالواحد عادة ﴾ مسئله مرسومه‌ده فی بدلنه من ایرادیله مثلا من قوصرة دیسه مقره قوصره وامثالی ادالازم اولماز من انتزاعه موضوع اولمغله منتزعی اقرار ایتمش اولمغین نتكم اون ثوبده كه بر ثوبی ویننده كه طعامی اقرارده مقره فقط مظروفی اداالازم اولدیغی كبی ماسبقده مرور ایدنه بناء

زیرا عشره عادتا واحده ظرف اولماز فی كلمه‌سنك بین ومع معناسنه اولدیغیده اولور {فادخلی فی عبادی} آیۀ كریمه‌سنده اولدیغی كبی ﴿(وبخمسة فی خمسة وعنی) معنی علی او (الضرب فی خمسة) لما مر والزمه زفر بخمسة وعشرین ﴾ لك علی خمسة فی خمسة عباره‌سیله اقرار ایدوب وفی كلمه‌سنده علی معناسی ویاخود بشه ضرب قصد ایتسه مقره بشی ادالازم اولور طلاق بحثنده مرور ایدن ضرب اجزایی تكثیر ایدوب مالی تكثیر ایتمز مثلا خمسة فی خمسة دینلدكده خمسه‌نك هر بری بش جزدر دینلمش اولور مضمونه بناء امام زفر علیه الرحمه مقر مذكوره ضرب حسابنجه یكرمی بش الزام ایلدی ﴿ (وعشرة ان عنی مع) كما مر فی الطلاق ﴾ مقر مزبور فی نك مع معناسنه اولمسنی قصد ایدرسه كندویه اونی تأدیه لازمه اولور نتكم طلاقده مرور ایلدی ﴿(ومن درهم الی عشرة او ما بین درهم الی عشرة تسعة) لدخول الغایة الاولی ضرورة اذ لا وجود لما فوق الواحد بدونه ﴾ بر درهمدن اون درهمه‌دك ویا بر درهمك مابینیله اونه‌دك بنده‌دردیو اقرارده طقوز لازم اولور اولی كه برده غایت ضرورة داخل اولدی كندودن ماعدا فوقنده عدد بولنمامغله درهم ثانی وثالث اولسز تحقق ایتمز امدی غایت معیاده بالضرورة داخل اولدی ﴿ بخلاف الثانیة ومابین الحائطین فلذا قال (و) فی له (كرحنطة الی كرشعیر لزماه) جمیعا (الا قفیزا) لانه الغایة الثانیة ﴾ ثانیه كه عشره اولی كه برك خلافنه‌در كه بونده غایت معیاده داخل اولمزوله فی داری من هذا الحائط الی هذا الحائط تعبیریله اقرارینه اولكینك خلافنه‌در یعنی حائطینك ما بینی اقرار ایدوب حائطلر بانفسهما قائملر اولملریله كندولری غایتلر ایكن اقرارده داخل اولمزلر مخالفت مشروحه‌یه مبنی مصنف علیه الرحمه بیوررلر كه بر كسه فلانك بنده بر اولچك بغدایی واردر بر اولچك ارپه‌یه‌دك دیسه كندویه ایكی اولچك جمیعا لازم اولور الا بری لازم اولماز اول غایت ثانیه اولمغین ﴿(ولو قال له علی عشرة دراهم الی عشرة دنانیر یلزمه الدراهم وتسعة دنانیر عند ابی حنیفة لما مر نهایة ﴾ فلانك بنده اون درهمی واردر اون آلتونه دك دیرسه امام اعظم رضی الله تعالی عنه قتنده كندویه اون درهمله طقوز آلتون لازم كلور سابق الذكر ایلكنجیده غایة معیاده داخل اولمامغین ﴿(وفی) له (من داری ما بین هذا الحائط الی هذا الحائط له ما بینهما فقط لما مر ﴾ فلانك بنم دارمده اشبو دیواردن شو دیواره‌دك مابینی كندونكدر دیسه فقط مابین الجدارین اولان محلی اقرار ایتمش اولور ماسبقده مرور ایدن مضمونه بناء ﴿(وصح الاقرار بالحمل المحتمل وجوده وقته) ای وقت الاقرار بان تلد لدون نصف حول لو من وجة اولدون حولین لو معتدة لثبوت نسبه ﴾ حین اقرارده وجودی احتمالی اولان جاریه متزوجه‌نك التی ماهدن اقلده ویاخود معتده اولورسه زوج مطلقدن نسبنك ثبوتی ایچون ایكی سنه‌دن اقلده ولد كتورمسی مثللو حملی اقرار صحیح اولور

كرك جاريه نك حملى اولسون وكرك غيرينك مثلا حمل امتى و يا حمل شاتى لفلان ديمسى
كبى هر نقدر سبب بيان ايتمسه دخى اولور تصحيحنه وجه بيانى ممكن اولمغله كه برغيرى
كمسه نك انى كندويه وصيت ايدوب بعد الوفاة ورثه نك حملى اقرارى كبى ✲ (ولو)
الحمل (غيرآدمى) و يقدر بادنى مدة يتصور ذلك عند اهل الخبرة زيلعى ✲ اقرار
اولنان حمل هر نقدر ادمينك غيريده اولسه اولور حين اقرارده حملك وجودى
مدتى ارباب خبره سى نزدنده تصور اولنور و مدتك ادناسيله تقدير اولنور ✲ لكن فى الجوهرة
اقل مدة حمل الشاة اربعة اشهر واقلها البقية الدواب ستة اشهر ✲ لكن جوهره ده قيونده مدت
حملك اقلى درت سائر حيوانده آلتى آيدر ديو مسطوردر بو استدراك ايچون وجه بوقدر
زيرا بو مثللوشى اهل خبره دن معلوم اولور ✲ (و) صح (له ان بين) المقر (سببا صالحا)
يتصور للحمل (كالارث والوصية) كقوله مات ابوه فورثه او اوصى له به فلان فيجوز والافلا
كما يأتى ✲ محتمل الوجود حمل ايچون مقرك اقرارى صحيح اولور ارث و وصيت كبى حمل
ايچون ممكن و متصور اولور سبب صالح بيان ايدرسه مثلا مقرك مقر لهك باباسى وفات
ايتدى واشبو اقرار مبلغى مال موروثندن استهلاك ايتدم و ياخود بنم مورثم
فلانه عورتك حمليچون شو قدر شى وصيت ايلدى قولى كبى امدى حمل ايچون
بو مقوله اقرار جائز و مشروع اولور بوقسه اولمز نتكم مصنفك وان فسره قولنده كلور
✲ (فان ولدته حيا لاقل من نصف حول) مذ اقر (فله ما اقر) ✲ قچان حمل مشروحى
والده سى مقرك اقرارى وقتنده آلتى آيدن اقلده حى اوله رق دنيايه كتورسه
مقرك اقرار ايتديكى نسنه اول حملك اولور ✲ (وان ولدت حيين فلهما) نصفين ✲
واكر حيات ده اوله رق ايكى اوغلان ولدرسه مال موروث و موصى به بالمناصفه ايكى
ولدك اولورلر ايكيسى بردن حمل اولدقلرينه مبنى ✲ ولو احدهما ذكرا والاخر انثى
فكذلك فى الوصية بخلاف الميراث اى فانه يعطى للذكر مثل حظ الانثيين ✲ واكر ولدلرك
برى مذكر و برى مؤنث اولورسه وصيتده بينه بو بله مناصفة مستحق اولورلر ايكيسيده
حمل اولدقلرندن احدهما آخره ترجيح اولنماز ميراث بونك خلافنده در كه انده {للذكر
مثل حظ الانثيين} اعطا اولنور ✲ (وان ولدت ميتا فيرد لورثة) ذلك (الموصى والمورث)
لعدم اهلية الجنين ✲ واكر ميت طغورسه مال وصيت ايدوب وفات ايدن كمسه نك ورثه لرينه
رد اولنور جنينك اهليتى اولمامغين ميراثك و وصيتك حمله انتقالى حيا ولادتنه نصكره در
✲ (وان فسره بما لا يتصور كهبة او بيع او اقراض او ابهم الاقرار) ولم يبين سببا (لغا) ✲
واكر هبه و يا بيع و يا اقراض كبى حمل حقنده ممكن و متصور اولميان شيله
مقر اقرارينى تفسير ايدوب مثلا بكا شو نسنه بى فلانه عورتك حملى بيع ايلدى
ثمن مبيع اوله رق كندويه شو قدر دينم واردر ديسه و ياخود اقرارى ابهام
ايدوب سبب بيان ايتمسه اقرارى لغو اولور سبب بيان ايتمديكى تقديرجه مطلق

اقرار تجارت سببيله اولان اقراره منصرف اولمغله كويا سببى تصريح ايتمش كبى
اولديده انده صحيح اولماديغى كبى بونده دخى اولمدى ✲ وحمل محمد المبهم على السبب
الصالح و به قالت الثلاثة ✲ امام محمد عليه الرحمه اقرار مبهمى سبب صالح بيانيله
اولان اقراره حمل ايلدى دخى ائمهٔ ثلثه ده بونكله حكم ايلدى زيرا اقرار حجت
موجبه اولمغله ممكن اولدقچه كندوبى ارث و وصيت كبى سبب صالحه حمل ايله اعمالى
واجب اولمغين صحتك امكانى وار ايكن ابطاله كيدلمز ✲ (و) اما (الاقرار للرضيع) فانه
(صحيح وان بين) المقر (سببا غير صالح منه حقيقة كالاقراض) او ثمن مبيع لان هذا المقر
محل لثبوت الدين لصغير فى الجملة الاشباه ✲ اما سودا من صغيره مقرك اقرارى صحيحدر
هر نقدر اقراض و ثمن مبيع مثللو حقيقة كندودن صدورى متصور اولميان سبب
بيان ايدرسه ده زيرا بو مقر نوعا ما صغيرك دينك كندويه ثبوتنه محلدر ✲ اشباه ✲ ولينك
رضيعيچون تجارتى واسطه سيله دينك ثبوتى ممكن اولمغين هر نقدر كندوسى بالذات تجارت
ايده مزسه ده اما جنين بونك خلافنده در ✲ (اقر بشئ على انه بالخيار) ثلثة ايام (لزمه
بلا خيار) لان الاقرار اخبار فلا يقبل الخيار ✲ بر كمسه برنسنه يى اوچ كون خيار
شرطيله اقرار ايدوب مثلا بنده قرض و يا غصب اوله رق فلانك بيك غروشى
واردر بن اوچ كون مخير اولمق اوزره ديسه بلا خيار اقرار ايتديكى مبلغ كندويه لازم
اولور صيغهٔ ملزم بولنوب و اقرار اخبار قبيلندن اولمغله خيارى قبول ايتمامكين
و خياردن مقصود فسخ اولوب اقرار ايسه فسخى قبول ايتمديكندن كندويه خيار شرطى
اولميوب اقرار ايتديكى مبلغى لازم كلدى ✲ (وان) وصلية (صدقه المقر له) فى الخيار
لم يعتبر تصديقه (الا اذا اقر بعقد) بيع (وقع بالخيار له) فيصح باعتبار العقد اذا صدقه او برهن
فلذا قال (الا ان يكذبه المقر له) فلا يصح لانه منكر والقول له ✲ مسئلهٔ مشروحه ده
خيارى هر نقدر مقر له تصديق ايتسه ده اعتبار اولنمز ان وصليه اولمغله شارحك
لم يعتبر تصديقه قولنه حاجت مس ايتمز الا دينى كندى ايچون خيار ايله واقع
اولان بيع عقدى سببيله اولدى ديو اقرار ايدرسه عقد اعتباريله خيار شرطى
صحيح اولور اكر مقر له كندوبى تصديق و يا كندوسى آنى بينه ايدرسه
بنا برين مصنف مرحوم بيورركه الا مقرى مقر له تكذيب ايدرسه شرط مشروحى
انكار ايتمش اولمغله خيار شرطى صحيح اولمز و قولده كندونك اولور ✲ (كاقراره
بدين بسبب كفالة على انه بالخيار فى مدة ولو) المدة (طويلة) او قصيرة فانه يصح
اذا صدقه لان الكفالة عقد ايضا بخلاف مامر لانها افعال لا تقبل الخيار زيلعى ✲
خيار ايله وقوع بولان عقد بيع سببيله اولان اقرار مشروح مقرك كفالت سببيله اولان
دينى برمدت مخير اولمق اوزره اقرارى كبيدر مدت هر نقدر طويله اولورسه ده
اقرارينه صحيح اولور مقر له كندوبى تصديق ايدرسه كفالت سببيله اولان اقرارك

بيعله اولان اقرار كبي اولديغي كفالتك بيع كبي عقد اولديغنه مبنيدر اما ماراالذكر
اقرار بونك خلافنه دركه انلر قرض وغصب كبي افعال قبيلندن اولمغله خياري
قبول ايتمزلر ❊ (الامر بكتابة الاقرار اقرار حكما) فانه كما يكون باللسان يكون بالبنان ❊
بركسنه يه شو مضمون اقرارمي كتب ايله ديو امر حكما اني اقراردر زيرا اقرار لسانله
اولديغي مثللو پارمغله ده اولور بلكه اكتب ديو امر صيغه سيله تعبير اقرار باللسان
دينسه دخي اولور ❊ فلو قال للصكاك اكتب خط اقراري بالف على او اكتب بيع
داري او طلاق امرأتي صح كتب اولم يكتب وحل للصكاك ان يشهد الا في حد
وقود خانية ❊ پس بركسنه بركاتبه بنم اوزرمده فلانك بيك غروشي اولديغني حاوي
اقرار تمسكمي كتب ايله ويادارمك بيعني وياعورتمك طلاقني كتب ايله ديسه
اقرار مشروحي صحيح اولور كاتب كتب ايتسون ويا ايتسون وكندويه اول خصوصه
شهادت جائزه اولور الا كتابتيله امر ايتديكي ماده حدو قودي موجب نسنه ايسه
اكا شهادتي مشروعه اولماز ❊ وقدمنا في الشهادات عدم اعتبار مشابهة
الخطين ❊ شهادت بحثنده ذكري سبقت ايتديكه ايكي خطك بري برينه مشابهتنه
اعتبار اولنمز ❊ (احد الورثة اقر بالدين) المدعى به على مورثه وجحده الباقون
(يلزمه) الدين (كله) يعني ان وفى ماورثه به برهان وشرح مجمع (وقيل حصته
واختاره ابو الليث) دفعا للضرر ❊ ميت اوزرينه دعوى قلنان ديني ورثه نك بري اقرار
وديكرلري انكار ايلسه لر دينك كليسني تأديه كندويه لازمه اولور اكر كندويه
اصابت ايدن حصهٔ ارثيه ديني وفا ايدرسه مقردن ضرري دفع ايچون زيرا اقرار
ايتديكي مبلغ تركه نك كليسنه متعلقدر ❊ ولو شهد هذا المقر مع آخران الدين
كان على الميت قبلت وبهذا علم انه لا يحل الدين في نصيبه بمجرد اقراره بل بقضاء
القاضي عليه باقراره فليحفظ هذه الزياده درر ❊ مقر مزبور شاهد آخرله برابر
دينك ميت اوزرينه اولديغنه شهادت ايدرسه مقبوله اولور واشبو ورثه نك بريله شاهد
آخرك شهادتلرينك قبولندن معلوم اولديكه مذكور مقرك مجرد اقراريله دين
كندونك نصيبنه حلول ايدوب كندويه اداسي لازم كلمز بلكه قاضينك كندونك
اوزرينه اقرارينه بناءً دينك اداسنك لزوميله حكميله اداسي لازم كلور ايمدي اقرارك
ديني انجق قضا ايله ملزم اولمسي زيادسني حفظ وضبطه سزادر ❊ (اشهد على الف
في مجلس واشهد رجلين آخرين في مجلس آخر) بلا بيان السبب (لزم) المالان
(الفان) كما لو اختلف السبب ❊ بر رجل سبب بيان ايتمكسزين بر مجلسده بنم فلان
كسنه يه بيك غروش و بروجهكم واردر ديو اشهاد ايدوب بعده مجلس آخرده ديكر
ايكي رجلي دخي اشهاد ايلسه كندويه ايكي بيكي و برمك لازم اولور سببلر مختلف
اولدقده لازم اولديغي كبي اختلاف سبب مثلا عبد بهاسي بيك غروش جاريه ثمني

بيك غروش ديمك كبي اما اقراريني سبب واحده مضاف قيلوب شو عبدك ثمني اوله رق
بيك درهم دينمدر ديو اشهاد بعده ينه اول عبدك ثمني ديه رك اول مجلسده ويا آخر مجلسده
بيك درهم دخي اقرار واشهاد ايلسه هر حالده اجماعا بر عبد ثمني بيك لازم اولور
❊ بخلاف مالو اتحد السبب او الشهود او اشهد على صك واحد او اقر عند الشهود
ثم عند القاضي او بعكسه ابن ملك ❊ سبب ويا شهود متحد اولوب ويا خود بر تمسكه
اشهاد ويا خود ابتدا شاهدلر حضورنده وصكره قاضي نزدنده ويا بونك عكسي اوله رق
اقرار ايتسه صورت مشروحه نك خلافنه در ❊ والاصل ان المعرف او المنكر اذا
اعيد معرفا كان الثاني عين الاول او منكرا فغيره ❊ بو مسئله ده اصل وقاعده
بودركه معرفكه مثلا بر ماله ايكي اقرارده بر سبب تعيين وبيان ايدوب ويا منكركه
ابتدا سبب بيان ايتميه رك مطلق بيك اقرار ايدوب بعده سبب بيانيله ثمن عبد اوله رق
بيك دخي اقرار ايلسه ايمدي بونلر معرفا اعاده اولنسه لر ثاني اولك عيني اولور
واكر منكرا اعاده اولنوب مثلا ابتدا بيك صكره بيك دخي بلا بيان السبب اقرار ايتمك كبي
معرفي منكرا اعاده ابتدا ثمن عبد اوله رق بيكي اقرار صكره مطلق بيك اقرار كبي
اولورسه ثاني اولك غيري اولور ❊ ولو نسي الشهود افي مواطن ام موطنين فهما مالان
مالم يعلم اتحاده وقيل احد وتمامه في الخانية ❊ شاهدلر اقرارلرك بر مجلسده
اولديغني اونتسه لر ايمدي بر مال اولديغي معلوم اولمادقجه اقرارلري ايكي مال اولمش
اولورلر وعند البعض شك ايله مال واجب اولمامغين بر مال اولور ❊ (اقر ثم ادعى)
المقر (انه كاذب في الاقرار يحلف المقر له ان المقر لم يكن كاذبا في اقراره) عند
الثاني وبه يفتي درر ❊ بر مقر بر نسنه يي ابتدا اقرار بعده اقرارنده كاذب اولديغني
ادعا ايتسه امام ثاني قتنده مقر لهه مقرك اقرارنده كاذب اولمديغنه يمين ويريلور
وانجق بو قول ايله فتوى ويريلور امامين مقرك صكره كي قولنه التفات اولنمز
ديديلر ❊ (وكذا) الحكم يجري (لو ادعى ارث المقر) فيحلف (وان كانت الدعوى
على ورثة المقر له فاليمين عليهم بالعلم انا لا نعلم انه كان كاذبا) صدر الشريعة ❊ دخي
حكم ينه بو يله در مقرك وفاتنه نظرا وارثلري دعواي مشروحه يي ايتسه لر مقر لهه يمين
ويريلور كه مقر متوفا اقرارنده كاذب اولماديغنه والله مي ديو واكر دعوى مقر لهك
ورثه لرينك اوزرلرينه اولورسه كندولرينه مقرك اقرارنده كاذب اولديغنه علمكز
يمديكنه والله مي ديو تحليف اولنورلر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (باب الاستثناء وما في معناه) ❊

❊ في كونه مغيرا كالشرط ونحوه ❊ بو باب اقرارده استثنا كه اقراري تغيير وشرط امثالي

مغير اولقده استثنا معناسنده اولان شيلر بيانندهدر بايدر امدى مقرك على الف ثمن عبد
لم اقبضه قولندهكى لم اقبضه كلامى استثنا معناسنده اولور عطف ورد معنا سنه
اولان ثنيدن استفعالدر امدى استثنا قائلك مستثنادن حكمى صرف ردى معنا سنه
اولور ﴿ (هو) عندنا (تكلم بالباقى بعد الثنيا باعتبار الحاصل من مجموع التركيب
ونفى واثبات باعتبار الاجزاء) ﴾ استثنا مذهب حنفى ده مستثنى ومستثنى منهك مجموعندن
حاصل مضمون اعتباريله بعد الاستثناء باقى يى تكلم واقرار واجزاى تركيب لفظيهيه
نظرا نفيله اثباتدن عبارتدر استثنا كويا ماقبلنى تأكيد كبى اولور زيرا بعد الثنيا تكلم
بالباقى انجق الانك ماقبلنه مابعدينه نظرا اولور امدى مقرك له عشرة الاثلثة كلامنك
مجموعندن حاصل اولان مضمون له على سبعةدر ﴿ فالقائل له على عشرة الاثلثة له عبارتان
مطولة وهى ماذكرناه ومختصرة وهى ان يقول ابتداء له على سبعة وهذا معنى قولهم تكلم
بالباقى بعد الثنيا اى بعد الاستثناء ﴾ امدى بنده فلانجه كسهنك اون غروشى الا اوج
دكل ديهرك يدى يى اقرار ايدن مقر ايچون ايكى عبارهايله تعبير ايتمك واردر برى عبارهٔ
مطولهدر كه بزم ذكر ايتديكمز له على عشرة الاثلثة دروبرى مختصرهدر كه مقر مشروحك
اول امردن نم اوزرمده انك يدى غروشى واردر ديمسيدر اشبو مصنف مرحومك تكلم
بالباقى بعد الثنيا الخ قولى فقهانك تكلم بالباقى بعد الثنيا كه بعد الاستثناء قوللرينك معنا
سيدر ﴿ (وشرط فيه الاتصال) بالمستثنى منه (الالضرورة كنفس اوسعال اواخذفم) ﴾
بهيفتى ﴾ استثناده مستثنانك مستثنى منهه اتصالى شرطدر الانفس آلمق و ياسعال
و ياغزينى طوتمق كبى ضرورته بنا أ اتصال بولنمزسه ضرر ايتمز وانجق بوقول ايله فتوى
و يريلور ﴿ (والنداء بينهما لايضر) لانه للتنبيه والتأكيد (كقوله لك على الف درهم
يافلان الاعشرة) ﴾ مستثنى ايله مستثنى منهك مابينندهمقرك مقر لهه لك على الف
درهم يافلان الاعشرة ديمسى كبى نداسى ضرر ايتمزندا مقر لهه القاء اولنان كلامله
كندويه تنبيه وتأكيد اولمغين اما منادى مقر لهك غيرى اولورسه آنك استثنايه شرعا
ضررى اولور ﴿ (بخلاف لك على الف فاشهدوا الاكذا ونحوه) مما يعد فاصلا لان
الاشهاد يكون بعد تمام الاقرار فلم يصح الاستثناء ﴾ مستثنى ايله مستثنى منهك ميانه لرنى فاصل
عد اولنور فاشهدوا مثلاو كلماتله فصل ايدرسه مار الذكر ندا ايله فصلك
خلافنه دركه شرعا استثنانك معتبر اولمسنه ضررى اولور زيرا اشهاد اقرارك
تمامندنصكره اولمغله استثنا صحيح ومعتبر اولمدى ﴿ (فمن استثنى بعض ما اقر به
صح) استثناؤه ولو الاكثر عند الاكثر (ولزمه الباقى) ولو مما لايقسم كهذا
العبد لفلان الاثلثه او ثلثيه صح على المذهب ﴾ بر كسه اقرار ايتديكى نسنهنك
بعضيسنى استثنا ايتسه استثناسى صحيح اولور باقى يى اداكندويه لازم اولور هر نقدر عبد
كبى تقسيم قبول ايتميان شيده اولورسه مثلا اشبو عبد فلانجهدر نكدر الاثلثى و ياثلثانى

دكل ديسه مذهب مختار اوزره صحيح اولور هر نقدر استثنا اولنان بعض اول شيئك
اكثرى اولورسهده علماء نحاتك اكثريسنك عندنده بيله استثناسى صحيح اولور
امام فراء اكثر استثنا جائز اولمز ديدى بين العرب اكثر استثنا ايله تكلم بولنما مغين
جوازنه دليل الله جليلك ﴿قم الليل الا قليلا نصفه اوانقص منه قليلا اوزد
عليه﴾ قول كريمى ﴿وان عبادى ليس لك عليهم سلطان الامن اتبعك من الغاوين﴾
نظم مجيدبدر امدى عربك عدم تكلمى صحته مانع اولمز قواعد عربيهيه موافق
اولدقجه ﴿ (و) الاستثناء (المستغرق باطل ولوفيما يقبل الرجوع كوصية) لان
استثناء الكل ليس برجوع بل هو استثناء فاسد هو الصحيح جوهرة ﴾ استثناى
مستغرقكه اقرار ايتديكى شيئك كليسنى استثنا باطلدر هر نقدر اقرار ايتديكى
شى وصيت كبى كندودن رجوع اولنور شى اولورسهده زيرا اقرار ايتديكى
شيئك كليسنى اقراردن رجوع دكلدر بلكه استثناى فاسددر انجق صحيح اولان
قول بودر فقهاى عظام تصريح بيورمشلردر كه وصيت ايدن كسه وصيت ايتديكى
شيئك كليسنى استثنا ايتسه استثناسى باطل اولوب وصيتى صحيحه اولور بس استثنا رجوع
اولسه وصيت باطله اولور ايدى كندوده رجوع جائز اولمغين ﴿ وهذا (ان كان)
الاستثناء (ب) عين (لفظ الصدر اومساويه) كما يأتى ﴾ اشبو كلى استثنانك باطل اولديغى
استثنانك صدر لفظنك عينيله كه نسائى طوالق الانسائى كبى و يامساويسيله كه
نسائى طوالق الازوجاتى و ياعبيدى احرارى الامماليكى امثالى عين مستثنى
منه لفظيله اولديغنه نظرادر نكم كلور ﴿ (وان بغيرهما كعبيدى احرار الا هؤلاء
اوالا سالما وغانما وراشدا) ومثله نسائى طوالق الاهؤلاء اوالازينب وعمرة وهند
(وهم الكل صح) الاستثناء ﴾ واكر استثنا مستثنى منه لفظنك ومساويسنك
غيريله اولورسه عبيدى احرار الاشوعبدلر و ياسالم وغانم وراشد نام عبدلر
دكلمردر ديوعبدلرده انلرك كليسى اولمق كبى اولدقده استثناسى صحيح اولور مثال
مشروحك مثليدر عورتلرم بوشلردر الاشونلر وبازينب وعمرة وهند دكل مضمونى
﴿ وكذا ثلث مالى لزيد الاالفا والثلث الف صح فلا يستحق شيئا اذ الشرط ايهام
البقاء لاحقيقته حتى لوطلقها ستا الا اربعا صح ووقع ثنتان ﴾ وبنه بويله بر رجل
مالمك ثلثى زيدكدر الا بيكى دكل ديوب ثلثده بيك اولديغى تقديرجه استثنا
صحيح اولمغله زيد برشيئه مستحق اولمز زيرا شرطكه استثنا بحسب صورة اللفظ
بقاى موهمدر تصرف لفظى اولمغين حقيقة بقاى ايجاب ايتمز حتى بر كسه
عورتنى آلتى طلاق تطليق ايدوب الا درت دكلدر ديسه دردى استثناسى صحيح
اولوب ايكى طلاق واقع اولور ﴿ (كما صح استثناء الكيلى والوزنى والمعدود الذى
لاتتفاوت آحاده كالفلوس والجوز من الدراهم والدنانير ويكون المستثنى القيمة)

استحسانا لثبوتها فى الذمة فكانت كالثمنين * صورت مشروحه ده استثنانك صحتى
كيلنك ووزننك وفلوس وجوز امثالى آحادنده تفاوت اولميان عدد متقاربك
دراهم ودنانيردن استثنا سنك صحتى كبيدر بس مستثنا استحسانا مزبورلرك قيمتى
اولور قيمت ذمتده ثابته اولمغله كويا ايكى ثمن كبى اولدى مثلا له على مائة درهم الا
قفيز بر او الا دينارا او الامائة جوز ديمك كبى امدى بو استثنا قيمتله صحيح اولور كه
مقره يوز درهمى ادا لازم اولور الابر او لحك بغدايك وبر دينارك ويوز عدد جوزك
قيمتلرى لازمه اولمز * (وان استغرقت) القيمة (جميع ما اقر به) لاستغراقه بغير
المساوى * استثناى مشروح صحيح اولور هرنقدر مستثنانك قيمتى اقرار اولنان
مبلغك جميعنه مستغرق اولورسه ده استغراقى مساو بنك غيرى يه اولمغين * (بخلاف
له على (دينار الا مائة درهم لاستغراقه بالمساوى) فيبطل لانه استثناء الكل بحر *
بنده فلانك بر دينارى واردر الا يوز درهمى بوقدر مسئلۀ مشروحه نك خلافنه در كه
بونده استثنا صحيح دكلدر مساوى مستغرق اولمغله استثنا باطل اولور زيرا درهمله دينار
كويا جنس واحد كبى اولمغله مساوى عد اولنديغندن كلى كلدن استثنا اولدى * لكن
فى الجوهرة وغيرها على مائة درهم الا عشرة دنانير وقيمتها مائة او اكثر لا يلزمه شئ فيحرر *
لكن جوهره وساير معتبراتده مسطوردر كه بنم اوزرمده يوز درهم واردر الا اون التون دكل
ديوب دينارك قيمتى يوز درهم ويا اكثر اولسه مقره برشى لازم اولمز تحرير اولنور امدى
بو مسئله ده ايكى روايت اولديغنه مبنى اولور برو اينده دراهمله دنانير جنس واحد وبرنده
جنسان اولمسيدر * (واذا استثنى عددين بينهما حرف الشك كان الاقل
مخرجا نحو له على الف درهم الا مائة) درهم (او خمسين) درهما فيلزمه تسعمائة
وخمسون على الاصح بحر * برمقر اقرار ايتديكى مبلغدن ميانه لرده حرف شك
اولان ايكى عددى استثنا ايدرسه انلردن اقل اخراج اولنمش اولور مثلا فلانك
بنم اوزرمده بيك درهمى واردر الا يوز ياخود اللى درهمى بوقدر ديسه قول اصحده
كندويه طقوز يوز اللى درهم تأديه سى لازمه اولور * بحر * استثناده شك كلمه سى ذكر
اولنمغله اقلى لازم كلدى * (واذا كان المستثنى مجهولا ثبت الاكثر نحو له على مائة
درهم الا شيئا او) الا (قليلا او) الا (بعضا لزمه احد وخمسون) لوقوع الشك
فى المخرج فيحكم بخروج الاقل * واكر مستثنى مجهول اولورسه اقرار اولنان مبلغدن
مقره اكثرى ثابت اولور مثلا فلان كسه نك بنم اوزرمده يوز درهمى واردر
الا برشى ويا آز ويا بعضى بوقدر ديسه كندويه اللى بر درهم لازم اولور استثنا
واخراج اولنان مبلغده شك واقع اولمغله اقلك خروجيله حكم اولنور وقلنده نصف
اولان اللى دن بر درهم نقصانله تحقق ايدر * (ولو وصل اقراره بان شاء الله تعالى)
او فلان او علقه بشرط على خطر لا بكائن كان مت فانه يجز (بطل اقراره) *

مقر اقرار ينه ان شاء الله تعالى قولنى ويا فلان ديلرسه قيدنى وصل ايدوب وياخود
وجودى محقق اولميان خطرلو برنسنه يه اقرارى تعليق ايدوب مثلا بين
ايدرسك دعوى ايتديكك مبلغ سنكچون ثابتدر ديرسه اقرارى باطل اولور اما الامحالة وقت
كبى اوله جق نسنه يه تعليق ايدرسه بو تنجيز اولور كه وفات ايتسون و يا ايتسون اقرار
ايتديكى مبلغ لازم اولور تعليق اولميوب اقرارينى تأكيد اولور كويا بعد الوفاة بنى مديون
قومسون ديو ورثه يه شهادة او ايصا اولمش اولور * بقى لو ادعى المشيئة هل يصدق لم اره
وقدمنا فى الطلاق ان المعتمد لا فليكن الاقرار كذلك لتعلق حق العبد قاله المصنف *
بونده مقرك مشيئت دعوى ايتمسى باقى قالديكه بعد الاقرار بن متصلا ان شاء الله تعالى
ديدم ايدى ديو دعوى ايلسه دعواسنده تصديق اولنورمى شارح رحمه الله تعالى
اقرارده فقهانك اكا دائر بر كلامنى كورمدم لكن طلاق بحثنده معتمد
اولان تصديق اولنمامقدر ديو ذكر ايتدك حق عبد تعلق ايتمكله اقرارده
اويله اولملى دير بو مضمونى مصنفده ديدى وفتواده بو قولك اوزرينه در * (وصح
استثناء البيت من الدار لا استثناء البناء) منهما لدخوله تبعا فكان وصفا واستثناء
الوصف لا يجوز * بيتكه اربع جدار مع السقف داردن استثنا صحيح اولدى كندودن
جزء اولوب جزئكده كلدن استثناسى صحيح اولمغين اما دار ايله بيتدن بنانى استثنا جائز
دكلدر بنا تبعا ومعنا داخل اولوب لفظا اولمامغين وصف اولمغله وصفكده استثناسى
جائز دكلدر مثلا اشبو عبد فلانكدر الا سوادى دكل ديمك كبيدر زيرا دار اسم لما دير عليه
البناء من البقعة در * (وان قال بناؤها لى وعرصتها لك فكما قال) لان العرصة هى
البقعة لا البناء حتى لو قال وارضها لك كان له البناء ايضا لدخوله تبعا الا اذا قال بناؤها لزيد
والارض لعمرو فكما قال * مقر دارى اقرارنده بناسى بنم عرصه سى سنكدر برسه ديديكى
كبى اولور عرصه انجق بقعه اولوب بنا اولمامغين حتى دارك ارضى سنكدر ديسه بناده تبعا
داخل اولديغندن ارض كبى اول دخى كندونك اولور الا بناسى زيدك ارضى عمروكدر ديرسه
مقرك ديديكى كبى اولور زيرا بنانى زيد ايچون اقرار ايتمكله كندونك ملكى اولمغله عمرو ايچون
ادى اقرار يله زيدك ملكندن خروج ايتمز غيرك حقنده قولى تصديق اولنمز اما مسئلۀ
اولى بونك خلافنه در بنا مقرك ملكى اولمغله ارضى غيره اقرار يله بناده اكا تابع اولور
اقرارى كندى نفسنه مقبول اولمغين * (و) استثناء (فص الخاتم ونخلة البستان وطوق
الجارية كالبناء) فيما مر * خاتمك فصيكه قاشى و بوستاندن بغير اصول فقط بر نخله يى
وجاريه نك ذى قيمت اولميان دمور ويا نحاسدن طوقنى استثنا سالف الذكر بنانك
بيتدن ودار دن استثناسنك عدم صحتنده بونلرده بنا كبيدر كه استثنالرى
صحيح دكلدر تبعا داخل اولمرله مستثنالرك جمله سى مستثنى منه لر يله مقرلهك اولور
اما نخله يى اصوليله استثنا ايدرسه استثناسى صحيح اولور * (وان قال) مكلف

(له على الف من ثمن عبد ماقبضته) الجملة صفة عبد وقوله (موصولا) باقراره
حال منها ذكره فى الحاوى فليحفظ (وعينه) اى عين العبد وهو فى يد المقرله ﴿
بررجل مكلف بركسه ايچون بنم اوزرمده كندوسنى قبض ايتمديكم عبد ثمنندن
اوله رق بيك غروشى واردر ديو اقرار ايدوب وعبديده مقرلهك يدنده اوله رق
اشبو عبد در ديو تعيين ايلسه ماقبضته جمله سى عبدك صفتيدر موصولا كندودن
حالدر يعنى اقرار مشروحنى ماقبضته كلامنه وصل ايله متصلا تكلم لازمدر
فصل ايدرسه اولماز ﴿ (فان سلمه الى المقرلزمه الالف والالا) عملا بالصفة ﴿
امدى صورت مشروحه ده مقرله مقره عبدى تسليم ايدرسه عملا بالصفة كندويه
بيكى ادا لازم اولور يوقسه اولماز ﴿ (وان لم يعين) العبد (لزمه) الالف (مطلقا)
وصل ام فصل وقوله ماقبضته لغو لانه رجوع ﴿ واكر مقر عبدى تعيين ايتمزسه
ما قبضته قولنى وصل و يا فصل ايتسون مطلقا كندويه بيكى مقرلهه ادا لازم
اولور ماقبضته قولى اقرارندن رجوع اولمغله لغو اولور ﴿ (كقوله من ثمن خمر
اوخنزير او مال قمار اوحر اوميتة اودم) فيلزمه مطلقا (وان وصل) لانه رجوع ﴿
نتكم مقر خمر ويا خنزير ويا حر ويا ميته ويا دم ثمنندن ويا مال قماردن بنم ذمتمده
بيك غروشى واردر ديدكده مطلقا كرك امام اعظم وكرك امامين رحمهم الله
تعالى نزدلرنده هر نقدر وصل ايدرسه ده رجوع اولمغين مقره اقرار ايتديكى مبلغى ادا
لازم اولديغى كبى ﴿ (الا اذا صدق او اقام بينة) فلا يلزمه ﴿ الا مقرله مقرى كلامنده
تصديق وياخود مقر مدعاسنه اقامهٔ بينه ايدرسه اقرار ايتديكى مبلغى تأديه كندويه لازم
اولمز ﴿ (ولو قال له على الف درهم حرام اوربا فهى لازمة مطلقا) وصل ام فصل لاحتمال
حله عند غيره ﴿ بنم اوزرمده حرام ويا ربا اوله رق فلانك بيك درهمى واردر ديرسه
حرام و ربا لفظلرينى وصلله ويا فصلله ديسون مطلقا مبلغ مزبور مقره لازم اولور
كندونك غيرينك مذهبنده حلى احتماله بناء مثلا بركمسه اشترا ايتديكى نسنه يى
قبض ايتمدين كندى بايعنه اشترا ايتديكى ثمنندن اقله بيع ايلسه بس اشبو زياده اولان
مبلغ عند الحنفيه حرام وربادر امام شافعى نزدنده بيع مشروح جائز وايكى ثمنك برينك
زياده سى حرام وربا دكلدر ﴿ (ولو قال على زورا او باطلا لزمه ان كذبه المقرله والا)
بان صدقه (لا) يلزمه ﴿ بنم اوزرمده فلانك زور كه كذب و باطل اوله رق شوقدر شيئى
واردر ديرسه امدى مقرله كندوينى تكذيب ايدرسه اول شى مقره لازم اولور واكر تصديق
ايدرسه كندويه برشى لازم اولماز زورا و باطلا لفظلرى حال و يا تمييزلردر ﴿ (والاقرار
بالبيع تلجئة) هى ان يلجئك ان تأتى امرا باطنه على خلاف ظاهره فانه (على هذا التفصيل)
ان كذبه لزم البيع والالا ﴿ على وجه التلجئه برنسنه نك بيعنى اقرارده نخى سالف
الذكر تفصيل اوزره دركه مقرله مقرى تكذيب ايدرسه بيع لازم اولور يوقسه

اولمز اصل تلجئه خوف عدو كبى برشيئه مبنى مثلا بايعله مشترينك مراد ايتمدكلرى
باطنى ظاهرينك خلافى اولان برعقدى مضطرا اظهار واتيانلريدر بو حقيقتده
بيع دكلدر بلكه هزل كبيدر ﴿ (ولو قال له على الف درهم زيوف) ولم يذكر
السبب (فهى كما قال على الاصح) بحر ﴿ بنم اوزرمده فلانك زيوف اوله رق
كه بيت المالك رد ايتديكى بيك درهمى واردر ديوب مبيع ثمنى ويا غصب
وديعه امثالى برسببده ذكر ايتمسه امدى قول اصح اوزره ديديكى كبى بيك
زيوف درهمى ادا ايدر ﴿ (ولو قال له على الف) من ثمن متاع اوقرض وهى
زيوف مثلا لم يصدق مطلقا لانه رجوع ﴿ واكر فلانك بنم اوزرمده متاع ويا قرض
ثمنندن اوله رق بيك درهمى واردر زيوف ويا نبهرجه اولديغى حالده ديسه
مثلا مطلقا كه وصل ويا فصل ايتسون امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده قولنده
تصديق اولنماز رجوع ايتمش اولمغين اما مين وصل ايدرسه تصديق اولنور
بيورديلر ﴿ ولو قال (من غصب اووديعة الا انها زيوف او نبهرجة صدق
مطلقا) وصل ام فصل ﴿ واكر غصب ويا وديعه دندر شوقدر وار كه زيوف
ويا نبهرجه كه تجارك رد ايتديكى دراهمدر ديرسه مطلقا كه
وصل ويا فصل ايتسون تصديق اولنور زيرا غصبده مغصوبك
زيوف اولميه رق رائج فى الوقت اولمسى لازم دكلدر غاصب زيوف رائج
راست كلوب تصادف ايتديكى نسنه يى غصب ايدر مودع عندنده بولنان
زيوف رائج هرنه ايسه انى ايداع ايدر امدى سلامتلرى لازم دكلدر
(وان قال ستوقة او رصاص فان وصل صدق وان فصل لا) لانها دراهم مجازا ﴿
واكر مقر مذكور اقرار ايتديكى دراهمى ستوقه ويا رصاصدر ديرسه بس وصل ايدرسه
تصديق اولنور واكر فصل ايدرسه تصديق اولنماز زيرا مجازا دراهم اولمغله فصلده
كويا اقرارنى تغيير ايتمش اولور ﴿ (وصدق) بيمينه (فى غصبته) او اودعنى (ثوبا
اذا جاء بمعيب) ولا بينة ﴿ بركمسه بنم غصب ايتديكم ويا بكا ايداع اولنان
ثوب بودر ديو برقطعه عيبلو ثوب كتورسه يمينله كندوسى تصديق
اولنور مدعى اثباتدن عاجز اولورسه غصبله وديعه سلامت وصفنى
اقتضا ايتمدكلرينه بناء انتكم بونك ذكرى سبقت ايتدى ﴿ (و) صدق
(فى له على الف) ولو من ثمن متاع مثلا (الا انه ينقص كذا) اى الدراهم
وزن خمسة لا وزن سبعة (متصلا وان فصل) بلا ضرورة (لا) يصدق لصحة استثناء
القدر لا الوصف كالزيافة ﴿ مقر فلان كسه نك بنم اوزرمده بيك غروشى
واردر ومتصلا الا شوقدر وار كه تنقيص اولنور كه اقرار اولنان مبلغك هر بر اون
درهمى بش مثقال وزننده در يدى مثقال وزننده دكلدر

دیسه اشبو قولنده تصدیق اولنور قدری استثنا صحیح اولوب زیافت کبی
وصفی استثنا صحیح اولمـا مغین واکر بلاضرورة فصل ایدرسه تصدیق اولنماز
واقرارنده متاع ویاقرض ثمندن قولنی زیاده ایتسه دخی بنه تصدیق اولنور
﴿(ولوقال) لآخر (اخذت منك الفاودیعة فهلکت) فی یدی بلاتعد (وقال الاخربل)
اخذتهـا منی (غصبا ضمن) المقر لاقراره بالاخـذ وهو سبب الضمان ﴾
برکسه برآخر کمسه یه بن سندن بیك غروش ودیعه اوله رق اخـذ ایتدم
ویدمده بلاتعد ولا تقصیر هلاك اولدی دیوب وآخرده بلکه غصبا اخـذ ایتدك
دیسه مقر سبب ضمان اولان اخذی اقرار ایتدیکندن مبلغ مشروحی ضامن اولور
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم {علی الید ما اخذت حتی ترد} بیور مشدر
غصبا اخذ ایتـدیکنه یمین ایدرسه قول کندونك اولور ﴿ (وفی) قوله انت
(اعطیتنیه ودیعـة وقال الاخـر) بل (غصبته) منی (لا) یضمن بل القـول له
لانکاره الضمان ﴾ مقرك مقر لهه سن اشبو نسنـه یی بکا ودیعه اوله رق اعطـا
ایتـدك دیوب انکده بلکه بنـدن غصب ایتـدك قوالرنده مقر ضامن اولمز
ضمانی انکار ایتـدیکنـدن قواده کنـد ونکدر ﴿ (وفی هـذا کان ودیعة)
اوقرضـالی (عندك فاخذته) منك (فقال) المقرله (بل هولی اخذه المقرله)
لوقائما والا فقیمتـه لاقراره بالیـدله ثم بالاخـذ منـه وهو سبب الضمـان ﴾
برجـل بررجـلـدن دیـکـر نسنـه یی اخـذ ایدوب بعده
اشبو نسنـه بنم ایدی سنـك عنـدکـده امانت ویاقـرض اولنـد یغنـدن
سندن اخذ ایتدم دیوب مقر لهکه مأخوذمنـه بلکه بنمدر بغیرحق اخذ ایتـدك
دیسه آنی آخذدن مأخوذمنه حالا موجود ایسـه عینی یوقسه قیمتی اخذ ایدر
ابتدا مقر لهك ذی الید اولوب بعده کندودن سبب ضمـان اولان اخذنی اقرار
ایتدیکنـدن صکره مقر استحقاق دعواسی ایتمکلـه کندویه برهـاندن لازمدر
﴿(وصـدق من قال آجرت) فلانا (فرسی) هـذه (اوثوبی هذا فرکبه اولبسـه)
اواعرته ثوبی اواسکنته بیتی (ورده اوخاط) فلان (ثوبی هـذا بکذا فقبضته)
منـه وقال فلان بل ذلك لی فالقول للمقر استحسانا لان الید فی الاجارة ضروریـة
بخلاف الودیعة ﴾ برشخص بن اشبو فرسمی ویاثوبمی فـلان کمسه یه ایجـار
ویاثوبمی اعاره ویا منزلمده انی اسکان ایتـدم الحـالة هـذه کندوده
بکارد ایلـدی ویاخـود فـلان کمسـه بنم اشبو ثوبمی اجـرتیله دیکـوب
بنده کندودن قبض ایلدم دیدکده مقرله بلکه اول شی بنم ملکمدر بن استیجار مثللو
برشی ایتمدم دیدکـده استحسانا مقر قولنده تصدیق اولنـور اجاره واعاره ده
و معقـد علیـه اولان منافعی استیفـا ده ذی الید اولمق ضرورة ثابت اولمغین

ودیعه وقرض مز بورلرك خلافنه درکه انلرده یدمقصوده اولدیغندن کندولرینی ذی
الیدلکی بالذات اقرار اولمش اولور ﴿ (هذا الالف ودیعة فلان لابل ودیعة فلان فالالف
للاول وعلی المقر) الف (مثله الثانی بخلاف هی فلان فالالف للاول وعلی المقر) الف
(مثله للثانی بخلاف هی لفلان لابل لفلان) بلاذکر ایداع (حیث لایجب علیه للثانی شیئ)
لانه لم یقر بایداعه ﴾ برکسه اشبو بیك غروش فلانك ودیعه سیدر انك دکل بلکه فلانك ودیعه
سیدر دیسه اول بیك مقدمکی مقر لهك اولوب مقرك اوزرینه مزبور بیکك مثلی ایکنجی مقرله
ایچونده ثابت اولور ابتدا اولکنه اقراری صحیح اولوب بعده بلکه فلانك ودیعه سیدر قولی
رجوع اولمغله انك حقنده رجوعی مقبول اولمامغین ثانی یه آنك مثلنی تضمین کندویه
واجب اولور زیرا انی کندویه اقرار ایدوب مقدمکی اولکنه اقرار ایله انی اتلاف ایتمش
اولمغین مقر ضامن اولدی اما ایداعی ذکر ایتمکسزین همان اول بیك فلانکدر دیرسه صورة
مشروحه نك خلافنه بونده ایداعنی اقرار ایتمدیکندن کندویه ایکنجیه برشی اداسی
لازم اولمز زیرا بونده مقدم اولکنه اقرار ایدوب بعده رجوع ایتمکله رجوعی مشروع
اولمدی ایکنجی یه اقراری نهایتی شهادت اوله جقدر اول دخی مقبول اولمز ﴿ وهذا
(ان کانت معینة وان کانت غیر معینة لزمه ایضا) ﴾ اشبو صور ثانیه ده مقر له ثانی یه برشی
تأدیه سی لازمه اولمامق بیك معین اولدیغنه نظر ادر واکر معین اولمزسه ینه کندویه ثانی یه دخی
بیکی تکرار ادالازم اولور زیرا بونده ذمتنده دین ویاقرض اولمق مثلاو ذمتینك قبول
ایده جکی شیئی اقرار ایتمکله اول دخی حقوق شتایی قبول ایدر ﴿ (کقوله غصبت فلانا مائة
درهم ومائة دینار وکرحنطة بل فلانا لزمه لکل واحد منهما کله وان کانت بعینها فهی للاول
وعلیه للثانی مثلها ﴾ مسئلهٔ مشروحه مقرك بنی فلانده یوزدرهم و یوز آلتون وبر
اوچلك بغدای غصب ایتدم بلکه دیکر فلان کمسه دن قولنده مقر لهلرکه هر برلری ایچون
مبالغ مشروحه نك کلیسی لازم کلدیکی کبی امدی اقرار اولنان مبالغ معینه اولدقلرینه
نظرا انلر مقدمکی مقر لهك اولور مقر ثانی ایچون انك مثلنی تأدیه لازمه اولور ودیعه ده سبقت ایدن
دلیله مبنی ﴿ (ولوکان المقرله واحدا لزمه اکثرهما قدرا اوافضلهما وصفا) نحو له الف
درهم لابل الفان اوالف درهم جیاد لابل زیوف اوعکسه ﴾ واکر مسئلهٔ مذکوره ده
مقرله بر اولوب مقر اقرارلرینك برنده قدرا ووصفا بر مقدار شی زیاده ایدرسه کندویه اقرار
ایتدیکی شیئك مقدارا اکثرینی ووصفا افضلنی ادا لازم اولور مثلا فلانجه نك بنده بیك
یوق بلکه ایکی بیك درهمی ویابیك رائج زیوف درهمی وار دریابونلرك عکسنی دیمك کبی
قیاس مقره اقرار اولنان مبالغك ایکیسنکده لزومیدر امام زفر مالنك لزومیله حکم ایلدی نتکم
لفلان الف درهم بل الف دینار قولنده اولدیغی کبی مالنك جنسلری مختلف اولدقده مقره
اجماعا مالك ایکیسنك لزومی کبی ﴿ (ولوقال الدین الذی لی علی فلان) لفلان (اوالودیعة
التی عند فلان) هی (لفلان فهو اقرار له وحق القبض للمقرو) لکن (لوسلم الی المقرله

برئ) خلاصة ✽ برکسه بنم فلان کسه‌نك اوزرنده‌کی دینم ویاخود فلانجه‌نك
زدنده‌کی ودیعه فلانکدر دیسه اشبو کلامی اول کسه‌یه انلری اقراردر لکن
حق قبض مقرکدر کندوسی اقرار ایتدیکی شیلری محللرندن اخذ ومقرلهه
دفع ایدرمدیون ومودع بالذات کندوسی مقرلهه تسلیم ایدرسه مقر اکا تسلیمنه
اذنی اقرار ایدرسه تبرئهٔ ذمت ایتمش اولورلر مودع ودیعه‌یی انکار ایدرسه
مقرمقرلهه ضامن اولورتلف اولدیغی تقدیرجه ✽ لکنه مخالف لما مر انه ان اضاف
لنفسه کان هبة فیلزم التسلیم ولذا قال فی الحاوی القدسی ولولم یسلطه علی القبض
فان قال واسمی فی کتاب الدین عاریة صح وان لم یقله لم یصح ✽ لکن متنك خلاصه‌دن نقلا
اشبو ولوقال الدین الخ قولی سابق الذکر مقردینی کندی نفسنه مضاف قیلرسه اقرار اولمز
بلکه هبه اولمغله شروطنه رعایتله تسلیمی لازم اولور مضموننه مخالفدر بنابرین حاوی
القدسی‌ده بیوردیلرکه برکسه بنم زیداوزرنده‌کی حقم عمروکدر دیوب کندوبی قبضه
مسلط ایتمسه امدی بنم اسمم دین تمسکنده عاریة ذکر اولنمشدر دیرسه اقراری صحیح
اولور یوقسه اقرار اولمز بلکه هبه اولور ✽ قال المصنف وهو المذکور فی عامة
المعتبرات خلافا للخلاصة فتأمل عند الفتوی ✽ مصنف مرحوم
بیورر که عامهٔ کتب معتبره‌ده ذکراولنان مضمون بودر اختلاف
فقط خلاصه صاحبنکدر پس فتوی وقتنده تأمل
ایدیکز یعنی اعتبار عامهٔ معتبراتده مذکور اولان
قولك اوزرینه‌در والله تعالی اعلم
واستغفر الله العظیم
ومنه التوفیق

عصر محاسن حصر حضرت ظل اللهیده اشبو بیك ایکیوز سکسان یدی سنهٔ
هجریه‌سی شعبان شریفی اواسطنده ترجمهٔ طحطاوی نام مجلهٔ جمیله‌نك سکز جلدندن
اشبو التنجی جلدینك طبعی دخی بوکره بخاری زاده حاجی صالح بنده‌لرینك
معرفتیله مکتب (صنایع) مطبعه‌سنده رسیدهٔ حسن ختام
اولەرق دیکرلری دخی دردست طبع وتمثیل
بولنمشدر

